

DÖL BEREKETİ I

Emile Zola

Çeviren HAMDİ VAROĞLÜ

BİRİNCİ KİTAP I

O sabah, Mathieu, üç aydan beri yerleştikleri, koruların eteğindeki küçük pavyonda hazırlanıyor, Kendisini her gün Paris'e götüren yedi trenine Jan-ville'den yetişmek için acele ediyordu. Saat altı buçuk olmuştu, pavyondan Janville'e kadar, iki kilometrelik upuzun bir yol vardı. Üç çeyrek saat süren bu yoldan sonra da, kuzey garından Grenelle bulvarına gitmek için bir üç çeyrek saat daha yürüyor, fabrikadaki kalem odasına ancak sekiz buçuğa doğru varıyordu.

Çocukları öptü; bereket kî uykudaydılar; yoksa, ufacık kollarını boynuna doluyorlar, gülüyorlar, onu Öpüyorlar, gitmeye bırakmıyorlardı. Hızla yatak odasına girdiği zaman, karısı Marianne'!, hâlâ yatakta, fakat uyanık, yarı doğrulmuş buldu. Kadın, kalkıp bir perdeyi açmıştı, mayıs sabahı, pırıl pırıl, içen giriyor, yirmi dört yaşındaki bu sıhhatli ve körpe güzel kadını parlak bir güneş seli ile yıkıyordu.

Uç yaş büyüğü olan Mathieu, karısına bayılıyordu.

Bana bak, cicim, treni kaçırmıyayım diye acele ediyorum, dedi. Sen işi idare etmeye çalış, daha otuz metelik paran var, değil mi ,

4 DÖL BEREKETİ I

Çıplak kollariyle ve dağınık siyah saçlarıyla pek nefis görünen Marianne gülmeye başladı. Evlendikleri zaman, kendisi on yedi yaşında, Mathieu yirmi yaşında İdi, daha şimdiden, başlarında dört çocuk vardı, gene. Yuvalarının hep sıkıntı içinde bulunmasına rağmen, Marianne, gayretini ve neşesini kaybetmiyordu.

Bugün ay sonu, dedi, akşama para alacaksın.

Janville'deki ufak tefek borçları yarın veririm. Yalnız, Lepailleur'Jere olan süt ve yumurta borcu canımı sırtıyor, çünkü, hep paralarının üstüne oturacağımızı zannedermiş gibi bir halleri var. Otuz meteliğim var, sevgilim! Bu para ile bayram ederiz!

Marianne, hâlâ gülüyor, her sabah olduğu gibi, vedalaşmak için, etli, canlı, beyaz kollarını uzatıyordu.

Mademki vaktin dar, çabut git. Akşama seni küçük köprüde beklerim.

Hayır hayır, yatmam istiyorum! Biliyorsun ki, bugün, on bire çeyrek kala trenini -kaçırmam bile Janville'e ancak an bir buçukta varırım, Öyle bir gün ki: Öğle yemeğine, Morange'lara söz vermek İcabetti, akşama da Beauchene bir müşteriye ziyafet veriyor, iş için bir ziyafet, orada da hazır bulunmam lâzım.

Sen yat, ben gelinceye kadar rahat rahat uyu.

Marianne, söz vermedi, başını şirin bir tavırla salladı.

Ev sahibine uğrayıp, çocukların odası akıyor diye haber vermeyi unutma. Seguin du Hordel milyonluk zengin, bu kulübeyi bize altı yüz franga kiralıyor diye, sokak ortasında kalmış gibi sırsıklam olacak değiliz ya.

DÖL BEREKETİ I g

Sahi! Unutacaktım.' Uğrarım, söz veriyorum.

Mathieu de, onu kolları arasma almıştı, vedalaşma uzuyordu, ayrı lamı yordu. Marianne, gülmeye başlamıştı, o da şapır şapır onu Öpmeye başlamıştı. Aralarında, pürsıhnat bir sevgi, tam ve derin bir birleşmenin, bir tek ten ve bir tek ruh olmanın zevki vardı,

Haydi git, haydi git sevgilim. Ha! Unutma, Constance'a söyle, yazlığa gitmeden Önce bir pazar günü Maurice'ie beraber buraya gelip akşama kadar kalsınlar.

Evet, evet, söylerim. Akşama görüşürüz, cim.

Tekrar dönüp gefdi, Marianne'ı kuvvetle kucaklayıp göğsüne bastırıldı, dudaklarından uzun uzun öp-lü, o da

içten gelen bir buse ile onu öptü. Sonra, Mathieu fırladı, gitti.

Her zaman, kuzey ganna inince omnibüse binirdi. Fakat, evde otuz metelikten başka bulunmadığı günler, yolu yaya yürürdü. Zaten, bu çok güzel bir yoldu. Lafayette caddesinden, Opera'dan, büyük bulvarlardan, Royal caddesinden geçer, Concorde meydanından sonra, Cours la Reine, Alma köprüsü, d'Grsay rıhtımı gelirdi.

Beauchene fabrikası, d'Orsay rıhtımının tâ Öbür ucunda, Federation caddesiyle Grenelle bulvarı arasındaydı. Orada, üç köşeli geniş bir arsa vardı, rıhtım üzerine rasgelen köşelerinden birinde güzel bir ev yapılmıştı, köşeleri beyaz taşlarla örülü bu tuğla konak, şimdiki patron Alexandre'in babası Leon Beauchene tarafından yaptırılmıştı. Balkonlarından bakınca, Seine nehrinin Öte tarafında, yamaçta, yeşillikler

6

DÖL BEREKETİ I

arasında Passy'nin yüksek evleri gözükiyordu. Sa£ tarafta da Trocadero sarayının iki kulesi yükseliyordu. Yan tarafta, Federation caddesi boyunca bir bahçe ve bir küçük ev göze çarpıyordu; burası, Leon Beauehene'in, servetini hazırlamakta olduğu o delice çalışma devrindeki eski mütevazı eviydi. Sonra, arsanın dip tarafını, penceresiz büyük bir duvarla örtülü, Grenelle bulvarına bakan, fabrikanın binaları, hangarları, üzerinde ilci muazzam baca yükselen kül rengi binalar yığını kaplıyordu. Tanınmış bir müessese olan bu makine yapım evi, en kuvvetli makinelerden, özel bir itina isteyen dakik ve nazik âletlere varıncaya kadar her türlü ziraat makineleri imal ediyordu. Her gün çalıştırdığı birkaç yüz İşçiden başka, bir atelyesinde de elli kadar cilâci kadın vardı.

Atelyeye ve kalem odalarına, Federation caddesindeki büyük bir kapıdan giriliyor, oradan bakınca, çoğu zaman buram buram tüten kirli sularla dolu, daima kapkara, muazzam avlunun taşları gözükiyordu. Yüksek bacalardan kaim dumanlar çıkıyor, damlardan keskin seslerle buharlar fıskırıyor, zemini titreten boğuk bir zıngırtı, fabrikanın içindeki hayhuyu, devamlı çalışma uğultusunu gösteriyordu.

Mathieu, başressam olarak çalıştığı kalem odasına gitmek içm avludan geçtiği sırada, ana binanın büyük saati sekizi otuz beş geçiyordu. Mathieu, fabrikada çalışmaya başlıyalı sekiz sene olmuştu, çok parlak özel bir tahsil gördükten sonra, on dokuz yaşında, ayda yüz frank maaşla ressam muavini olarak, orada işe başlamıştı. Babası Pierre Froment, karısı Marie'den olan ilk çocuğu Jean'la, ondan sonraki oğul-

DÖL BEREKETİ I

lan Mathieu'yü, Mare'ı ve Luc'ü heves ettikleri mesleği seçmekte serbest bırakmakla beraber herbirine bir zanaat öğretmeye çalışmıştı.

Fabrikanın ilk kurucusu olan L'Gon Beauchene Öleli bir sene oluyordu; oğlu Alexandre onun yerine geçmiş, Marais'li, çok zengin bir duvar kâğıdı fabrikacısının kızı Constance Meunier ile evlenmişti; tam o sıralarda da Mathieu, müesseseye, kendisinden ancak beş yaş büyük olan bu çok genç patronun emri altına girdi.

Alexandre'in fakir bir kuzini olan ve o tarihte on altı yaşında bulunan Marianne'ı orada tanıdı, bir sene sonra da onunla evlendi.

Marianne, daha on iki yaşında iken, amcası Leon Beauehene'in başına kalmıştı. Leon'un erkek kardeşi olan Felix Beauchene, başarısızlıklardan sonra, ne istediğini bilmiyen ve macera İhtiyacıyla kıvranan bir adam olduğu için, karısını ve kızını alıp Cezayir'de talihini denemeye gitmişti; bu sefer de, orada kurduğu Çiftlik gelişmeye başlamışken, birdenbire dirilen eşkıyalık faaliyeti arasında, baba ile ana Öldürülmüş, binalar tahribediİmiş, âdeta mucize ile kurtulan kız, amcasının evinden başka sığınacak yer bulamamıştı; amcası, o tarihten sonra iki sene daha yaşamış, kıza karşı çok iyi davranmıştı. Fakat, ortada, geçimsizce bir arkadaş olan Alexandre, hele bir de onun ablası kaçık ve kötü huylu bir koca kız olan Serafine vardı. Yalnız, bereket versin, bu Serafine, hemen hemen Marianne gelir gelmez, daha on sekiz yaşında iken müthiş bir rezalet çıkararak evden ayrılmış, baron de Lowicz isimli, dolandırıcı ve kalpazan, sahici bir barona kaçmıştı, üç yüz bin frank vererek, kendisini

„ DÖL BEREKETİ I

o adamla evlendirmek zorunda kalmışlardı. Sonra, Alexandra, 'babası ölüp de kendisi ae -evlenmeyi düşünerek, yarım milyon çeyiz getiren Coïstance'ı para için âlmak zorunda kalınca, Marianne, evin tek hâkimi olan sıska, kuru, müstebit yeni kuzininin yanında daha yabancı, daha yalnız kaldı. Fakat, Mathieu oradaydı, birkaç ay kâfi geldi: İki genç arasında, âşıkları birbirinin kotları arasına atan o bir-görüşte sevme nev'inden değil, belki, birbirine değer vermeye, gefkate, inana, saadetin karşılıklı-feragate bağlı olduğuna inanmaya, bu çözülmez evlilik sebeplerine dayanan, sıhhatli ve kuvvetli, güzel' bir aşk doğdu, büyüdü. Bir parasız evlendiler, birbirlerine, sadece yüksek kainlerini ebediyen verdiler; bundan son derece me-tut oldular. Mathieu'nün maaşı iki bin dört yüz franga çıkarıldı, evlenince hısımlık voliyle kuzeni olan Alexandre, ona, çok sonra, belki de bir ortaklık yapmaları ihtimali olduğunu ihsas etti.

Hoş, Mathieu Froment, yavaş yavaş, vazgeçilmez bir insan haline geliyordu. Fabrikanın genç sahibi Alexandre Beauehene korkulu bir buhran geçirmişti. Babasının, Serafine'ı evlendirmek için kasasından

çıkarmaya mecbur kaldığı çeyiz parası, bu serkeş ve ahlâksız kızın sebep olduğu daha başka büyük masraflar, onu, işletme sermayesini, bir aralık azaltmak zorunda bırakmıştı. Ölümünden sonra, çok kimsede görülen neviden bir kayıtsızlıkla, vasiyetname bırakmadığı anlaşılmıştı; öyle ki, Serafine, büyük bir ha-rislikle, erkek kardeşinin menfaatlerine engel olmaya kalkışmış, kendi hissesini almak, ona fabrikayı sattırmak istemişti. Bütün servet, böylece, parçalanmak.

DÖL BERKET] I

fabrika, dağılmak, yok olmak tehlikesine girmişti. Beauchene, bunu düşündükçe hâlâ dehşetten, öfkeden tir tir titriyordu; sonunda, kızkardeşini ortaklıktan çıkarmak için hissesini, nakit olarak fazla fazla Ödemeye muvaffak olduğundan dolayı memnundu. Fakat açılan gedik apaçık duruyordu, onu kapatmak için, çirkin bir kız olan Constance'ın yarım milyonu ile evlenmişti; yakışıklı ve iştihali erkek olarak, onu tatsız buluyordu; Constance, Öyle kuru, öyle siskaydı ki, karı edinmeye razı olmadan evvel, kendisi bile, ona kuru kemik derdi.-Beş altı sene içinde bütün durum düzeldi, fabrikanın işleri bir misline çıktı, büyük bir gelişme kendini gösterdi. En hamarat, vücudu en lüzumlu bir çalışma arkadaşı haline gelen Mathieu de, sonunda, dört bin iki yüz frank maaşlı başrössam mevkiini almıştı.

Odası bitişik ölah muhasebe şefi Morange, ğorft adamın, resim masası basma geçtiğini iştir iştirme, kafasmi uzattı.

Azizim Froment, unutmayın, öğle yemeğine bizdesiniz ha!

Evet, evet,. Morange'çığım, kararımız karar, Öğleyin uğrar,- sizi alırım.

Sonra, Mathieu, kendi icadı olan buharlı bir h;ır-man makinesinin resmini itina ile gözden geçilmeye koyuldu; gayet sade ve son derece Kuvvetli bir alın olan.bu harman makinesi üzerinde, çoktan beri çalışıyordu; mösyö Firon-Badinier İsminde, Beauce'lu. zengin bir çiftçi, öğleden sonra gelip resmi görecekti.

O sırada patronun oda kapısı birdenbire açıldı. Beauchene gözükte, iri yan, kırmızı yüzlü, iri bu-

DÖL BERKETİ I

runiu, kalın dudaklı, kestane rengi, iri patlak gözlü bir adamdı; yüzünü tamamiyle kaplıyan, çok itina gösterdiği siyah bir sakalı vardı; saçlarına da çok itina ediyor, henüz otuz İki yaşında olduğu halde, tehlikeli bir çıplaklık başlangıcım örtmek için, dalga dalga tepesine doğru tarıyordu. Sırtında redingotla, sabah sabah, bir yaprak sigarası içiyor; gür sesi, çın çın Öten neşesi, patırdıcı faaliyeti, parayı, başkalarının çalış-masıyla on misline çıkmış sermayeyi biricik ve hâkim kuvvet olarak kullanan, sıhhati henüz sağlam, bencil bir zevk düşkünü olduğunu gösteriyordu.

Hah! Hazır, değil mi Mösyö Firon-Badinier

bana yine mektup yazmış, saat üçte buraya gelecekmiş. Biliyorsunuz ya, bu akşam onunla beraber sizi de lokantaya götüreceğim; çünkü, bu heriflerden si parış koparabilmek, ancak, bol bol halis şarap içirmek sayesinde kabil olur. Burada olursa, Constance öf keleniyor, ben de böylelerini dışarıda ağırlamayı ter cih ediyorum. Marianne's haber verdiniz mi Elbette. Ancak on bire çeyrek kala treniyle döneceğimi biliyor.

Beauchene, bir sandalyeye yığılmıştı.

Aman! Azizim, bitik bir haldeyim! Dün ak-5am, dışarıda yemek yedim, saat birde yatabildim.

Ondan sonra da, bu sabah, burada bir sürü iş beni bekliyor! Doğrusu, demir gibi bir sıhhat lâzım.

O zamana kadar, gerçekten görülmemiş bir dayanıklılığa, bir enerjiye sahip, çok gayretli, işine düşkün bir adam gibi çalışmıştı. Ayrıca, kârlı işlerde daima bir sezış kabiliyeti göstermişti. Fabrikada herkesten Önce o uyanır, her şeyi görür, her şeyi Önceden kes-

11

DÖL BERKETİ I

tirir, iş hacmini her yıl bir misline çıkarmak için, orayı patırdılı gayretiyle doldururdu. Fakat, bir müddetten beri, yorgunluk ona daha fazla tesir ediyordu. öteden beri, alabildiğine eğlenmiş, çalışma ile geçen hayatında zevklerine, itiraf ettiği ve etmediği zevklerine geniş bir pay ayırmıştı; öyle ki, şimdi, bazı sefahatler, kendi de dediği gibi, onu yere seriyordu. Mathieu'ye bakıyordu:

Siz, maşallah, gücü kuvveti yerinde görünüyor sunuz. Ne yapıyorsunuz da hiç yorgun gözükümüyor sunuz

Gerçekten, genç adam, resim masasının başında, ayakta duruyor, körpe bir meşe ağacı gibi gürbüz ve sıhhatli görünüyordu. Uzun boylu, ince, esmerdi, alnı, bütün Froment ailesindeki gibi geniş ve açık, kule gibi yuvarlaktı. Gür saçları kısa kesilmişti, sakalı sivri, kıvrıkça idi. Yüzüne asıl Özellik veren şey, hem derin ve parlak, hem keskin bakışlı ve düşünceli, hemen daima gülümsiyen gözleri idi. Mathieu Froment, çok sade, çok neşeli, aynı zamanda çok iyi yürekli bir fikir ve hareket adamı idi.

Gülerek:

Oo! Bana bakmayın, dedi, ben usluymdur.

Fakat, Beauchene itiraz ediyordu:

Yağma yok! Uslu olan siz değilsiniz! İnsan daha yirmi yedi yaşında dört çocuk babası olursa, us-Ju demek değildir. Hem de ilk hamlede ikiz çocuk. Blais'le Denis! Sonra, Ambroise, arkasından küçük Tiose! Bu kızdan evvel, ölü doğan öteki kız da caba. Yaşasaydı, beş çocuğunuz olacaktı, be mübarek adam! Yok, yok! Asıl usû olan benim, bir tek çocuğu olan.

12

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

13

mâkûl ve tedbirli adam sıfatıyla hududu aşmamayı bilen ben!

Her zaman böyle şakalaşırlardı; gerçek bir öfke sezilen bu şakalarında, Beauchene, kendi servetine kulak asmayan genç karı kocayı, kuzini Marianne'm, rezalet diye vasıflandırdığı o döl bereketini diline doluyordu. Mathieu, sakinliğini hiç bozmayan bu hücumlara alıştı; cevap bile vermeden, hâlâ gülüyordu; tam o sırada, içeriye bir işçi girdi. Bu, henüz kırk üç yaşında olduğu halde, fabrikada, Moineaud baba diye çağrılan, kısa boylu, tıknaz, yusuvarlak kafalı, boğa önseli, yüzü ve elleri, çeyrek asırdan fazla bir çalışmayla çatlak çatlak bir adamdı. Tesviyeci ustasıydı, bir makinenin kurulmasında karşılaştığı güçlüğü patrona haber vermeye gelmişti. Fakat, Beauchene çok nüfuslu aileler aleyhine bir kere coşmuş bulunuyordu, ona jât söyletmedi.

Siz söyleyin, Moineaud baba, dedi, kaç çocuğunuz var

işçi, bir parça şaşalamıştı.

Yedi, mösyö Beauchene, diye cevap verdi.

Üç tane de Öldü.

halde, on olacakmış. Buyrun bakalım! in san, aklıktan gebermez de ne olur

Moineaud, biricik zevki, iki teik attığı zaman ka-nsiyle cilveleşmekten ibaret, tasasız ve neşeli Paris'-li işçi tavrı ile gülmeğe başlamıştı: Çocuklar, kendi farkına bile varmadan çıkıyordu, hattâ, yuvadan uçmadıkları müddetçe, onları pek de seviyordu. Sonra da, çalışıyorlardı. Bir parça para getiriyorlardı. Ama Moineaud baba, aslında çok doğru gibi gördüğü şakacı bir sözle Özür dilemeği tercih etti.

Ne yapayım, mösyö Beauchene, çocukları yapan ben değilim ki, karım.

Üçü de gülüştüler; işçi uğradığı güçlüğü nihayet anlatınca, patronla ressam, işi kendi gözleriyle görmek için, onun peşinden gittiler. Bir dehlize girecekleri sırada, patron, kadınlar atelyesinin kapısı açık olduğunu gördü, her zamanki gibi bir göz atmak için, oradan geçmek istedi. Burası, geniş ve uzun bir yerdi, siyah şayaktan işçi gömlekleri giymiş cilâcı kadınlar, orada, küçük tezgâhlarının başında, iki sıra olup oturmuşlar, makine parçalarını sünger ta-şiyle tesviye edip biñeyi taşından geçiriyorlardı. Hemen hepsi genç, bir ikisi güzeldi, çoğunun yüzü bayağı ve aşağılıktı. Kekremesi yağ kokularına, bir yabancı hayvan kokusu karışıyordu.

Çalışma sırasında, kaide, kesin sessizlikti. Ama hen-si çene çalışıyordu. Sonra, patronun geldiği haber verilmez, sesler, birdenbire sustu. Yalnız bir tanesi, başını öteye çevirmişti, geleni gidene görmediği için, başka bir kızla kavgasına, öfkeli Öfkeli devam etti. Bunlar, iki kız kardegti, hem de Moineaud babanın kızlarıydı. Bağıranı, küçüğü Euphrasie idi, on yedi yaşında, açık sarı saçlı, uzun yüzlü, kuru ve ince uzun, hiç de güzel olmıyan, hırçın tavırlı, sıska bir kızdı; on dokuzunda var yok büyüğü Norine, kardeşi gibi sansın, fakat güzel bir kızdı; teni süt beyazdı, tombul, gürbüz, omuzlu, kalçalı, kolu budu yerinde, güneş gibi, parlak yüzlü, kabarık saçlı ve kara gözlü

, . DÖL BEREKETİ I idi, cana yakın bir şirinlik taşıyan o Paris kızlarının bütün körpeliğine sahipti.

Norine, sinsilik ediyor, Euphrasie'yi susturmuyor, hâla kavgaya devam ediyor, onun suç üstü yakalanacağına seviniyordu. Beauchene, araya girmek zorunda kaldı. Kadınlar atelyesinde, her zaman, gayet ciddi davranır,

hiç hatır gönül tanımazdı; Ötedenberi nazariyesi maiyetindeki işçi kızlarla şakalaşmaya kalkan patronun mahvolduğu yolundaydı. Gerçekten, dışarıda, pek azgın bir erkek gibi hareket ettiği söylenmesine rağmen, işçileriyle arasında münasebet olduğuna dair en küçük bir rivayet dolaşmamıştı, henüz işçi kızlardan hiç birine el uzatmamıştı.

Ey! Matmazel Euphrasie, susacak mısınız
Ayıptır bu yaptığınız. Bir frank para cezası verecek
siniz, bir daha haykırdığınızı işitirsem, bir haftalığı
nızı keserim.

Genç kız, fena halde şaşalamış, arkasına dönmüştü. Kendisini pekâlâ uyarabilecek olan kızkardeşine, öfkeden boğulurcasına, müthiş bir bakış fırlattı. Fakat o, hoş giden güzel kız haliyle, temkinli, hâlâ gülümsüyor, artık korkacak hiçbir şeyi kalmadığına emin gibi, patronun gözünün içine bakıyordu. Göz göze geldikleri zaman, iki saniye bakışıp kaldılar. Beauchene, yanaklan pembeleşerek, işçi kızların hepsine birden: Gözcü sırtını döner dönmez, çene yarıştıran sunuz, kavga ediyorsunuz. Kendinizi sakının, yoksa karışmam! dedi.

Kızların babası Moineaud, sanki o iki işçi kız, patronun cezalandırdığı İle sinsi sinsi ona bakan, keh-

15

DÖL BERSKfçTI I

di kızları değilmiş gibi, bu sahneyi sakın sakın seyretmişti. Teftiş devam etti. Üçü birden, bir Ölüm sessizliği içinde, küçük cila taşlarının uğultusundan başka çıt çıkmıyan kadınlar atelyesinden ayrıldılar.

Aşağıda, makinenin kurulmasındaki güçlük başa-rılıp, işçiye emirler verildikten sonra, Beauchene, kendi dairesine çıktı, Marianne'in davetini Constance'a söylemek isteyen Mathieu'yü de beraber götürdü. Fabrikanın kara binalarından, rıhtıma bakan muhteşem konağa, bir dehlizle geçiliyordu. Constance'ı, san saten kumaşlarla süslü, pek sevdiği küçük bir salonda buldular; bir kanapenin yanında oturuyordu, yedisine basan, taparcasına sevdikleri biricik oğulları Maurice, o kanapeye uzanmıştı.

Mathieu:

Hasta mı diye sordu.

Babasına çok benzeyen, çene kemikleri ondan daha iri olan çocuk, gürbüz görünüyordu. Fakat soluk benizliydi, gözkapakları ağır basıyordu, hafifçe çürüktü. Daha yirmi altı yaşında sararıp solmuş, renksiz, esmer, ufak tefek bir kadın olan anası, o kuru Kemik bencil bir gururla çocuğa seyrediyordu.

Yoo! Hayır, hiç hastalanmaz, diye cevap verdi. Yalnız, bacaklarım ağrıyor, diyor. Onun için, ka napeye uzatıyorum, dün akşam doktor Boutan'a mek tup yazdım, bu sabah uğrasın diye.

Beauchene, bol bir kahkaha attı.

Adam sen de! diye haykırdı, taunlar hep bî-ribîrinin aynı! Türk gibi kuvvetli bir çocuk! Bu ke rata, güçlü kuvvetli olmasın da, göreyim bakayım!

DÖL BEREKETİ I

Tam o sırada, doktor Boutan içeri girdi; büyük bir iyilik ifadesi taşıyan, çatık kaşlı, ablak yüzlü, bakışları gayet kurnaz, şişman ve bodur, kırk yaşında kadar bir adamdı. Derhal çocuğu muayene etti, yokladı, dinledi; sonra, iyi niyetli olmakla beraber ciddi tavrıyla:

Hayır, hayır, bir şeyi yok, dedi. Boy atıyor.1

Paris'te geçirdiği bir kış mevsimi, bir parça yüzünü1 soldurmuş, sayfiyede, açık havada birkaç hafta ge çirsin, düzelir.

Beauchene, tekrar:

Ben demedim mi diye haykırdı.

Constance, tekrar kanepeye uzanıp, yorgun bir eöa ile gözlerini yuman oğlunun küçücük elini avcımında tutuyor; mesut, keyfi istediği zaman, yavanlığına rağmen yine şirinleşebilen yüzüyle, gülümsüyordu. Doktor oturmuştu. Dost evlerinde uzunca zaman kaJ-maktan, konuşmaktan hoşlanırdı. Ebe doktoruydu, en fazla; kadın ve çocuk hastalıklarına bakardı, tabii bir sırdaştı, bütün sırları bilir, aile evlerinde, kendi evindeymiş gibi davranırdı. Constance'ın, çok yüz verilen bu biricik oğlunu da, Marianne'in dört çocuğunu da o almıştı.

Mathieu ayakta kalmış, davetini söylemek için bekliyordu.

Öyleyse, dedi, mademki yakında sayfiyeye gi deceksiniz, bir pazar günü Janville'e gelin. Karım si

zi çok özledi, evimizi size göstermeyi pek istiyor.
İçinde oturdukları hücre pavyonun eşyasızlığıyla alay etti. henüz bir düzüne tabakla, beş tane yumurtalıktan başka bir şeyleri olmadığı anlattı. Fakat

17

DÖL BEJIEKETİ I

Beauchene bu pavyonu tanıyordu, çünkü her kış orada avlanırdı, p geniş koruları, mal sahibi, av için ifraz ettirdiğinden, kendisinin de orada bir hissesi vardı.

ScguİN benim dostumdur, biliyorsunuz, deçii.

Sizin pavyonda öğle yemeği yemiştin, kulübedir.

Bu derece yoksulluk karşısında alay etmek ihtiyacı duyan Constance da, Valentine diye çağırdığı madam Seguin'in, bu eski av köşkünün haraplığı hakkında kendisine söylediği şeyleri hatırladı. Gülümsü-yerek dinleyen doktor lâkırdıya karıştı.

Madam Seguin benim hastalarımıdır. Son loğusalığında, gidip o pavyonda oturmasını tavsiye etmiştim. Oranın havası çok güzeldir, çocuklar orada arslan gibi büyürler.

Bu söz üzerine, Beauchene, o çın çın Öten kah-kahasıyla, her zamanki şakasını ileri sürdü:

Hah, tamam! Azizim Mathieu, kendini salan!

Beşinci çocuk ne zaman geliyor

Constance, gocunmuş bir tavırla:

Yoo! Düpedüz delilik olur bu, dedi. Marianne

bu kadarla kalır, umarım Doğrusu bu sefer, mazur

görülmez, affedilmez bir suç işlemiş olursunuz.

Mathieu, ikisinin de ne demek istediğini pekâlâ anlıyordu. Marianne'la ve kendisiyle alay ediyorlar, hallerine acıyorlardı. Bu acımaya öfke de karışıyordu; insanın yoksulluğa, böyle gönül rızasıyla katıa-nabileceğine akıl erdiremiyorlardı. Sonuncu çocukları olan küçük Rose'un dünyaya gelişi, yüklerini öyle ağırlaştırırsa s ti ki, kıra, bir fakir kulübesine sığınmak zorunda kalmışlardı. Hiçbir şeyleri, hiç servetleri, yer-

18

DÖL BEREKETİ I

yüzünde dikili ağaçlan olmadığı halde, bir de, bu son ihtiyatsızlığı yapacaklar, bir çocuk daha mı dünyaya getireceklerdi

Constance, aldığı sıkı terbiye icabı fazilet taslak-çılığıyla:

Sonra da, diye devam etti, bu, sahiden pis bir

şey oluyor. Ben peşleri sıra bir sürü çocuk sürükliyen

insanlar gördüğüm zaman, sarhoş bir aile görmüş gi

bi, tiksiniyorum. Ondan hiç farkı yok, hattâ daha pis.

Beauchene, bu husustaki düşüncesi tersine olmakla beraber, tekrar kahkaha attı. Lâkin Mathieu, gayet sakin duruyordu. Marianne'la Constance asla anlaşmamışlardı, herşeyde birbirinden çok ayrılıyorlardı; onun için, Mathieu, hücumları neşeye karşılıyor, bozuşmamak için, öfkelenmekten çekiniyordu.

Sadece:

Haklısınız, dedi, delilik olur. Ama eğer be

şinci bir çocuğun gelmesi mukadderse, geldiği yere

geri gönderilemez ki,

Beauchene:

Ooh! Onun da çareleri var! diye haykırdı.

Babacan tavrıyla dinliyen doktor Boutan:

Bu çarelerin suç ve tehlikeli olmıyanını bilmi

yorum, diye ilâve etti.

Beauchene hararetlendi; devrin bu doğum ve nüfus azlığı meselesi, çok iyi bildiğini sandığı ve ağzı lâf yapan bir insan sıfatıyla kestirip attığı meselelerden biriydi, önce, çok nüfuslu ailelere inançla taraftar olduğunu bildiği Boutan'ın sözünü çürüttü, ona takıldı, bir ebe doktorunun, bu işte menfaatsiz bir mütalâası olamayacağı söyledi. Sonra, Malthus na-

19

DÖL BEREKETİ I

zariyesine dair şöyle bildiği ne varsa ortaya döktü, doğumların geometrik artışını ve yiyecek maddelerinin matematik artışını, yeryüzünün insanla dolup iki asırdan daha az bir zamanda açlığa mahkûm kalacağını saydı, döktü. Fakirlerin açlıktan Ölmeleri, kendi kabahatleriydi. Nüfusların1 azaltsalar, ancak besliye-
bilecekleri kadar çocuk yetiştirse yeterdi. Topluma kötülük etmekle haksız yere suçlandırılan zenginler, sefaletten sorumlu olmak söyle dursun, tersine, en akli basında hareket eden insanlardı, ailelerinin nüfusunu azaltarak iyi yurttaş gibi davranıyorlardı. Beauchene övünüyor, kendisine yükliyecek hiçbir kabahat bulmadığını, hep çoğalan servetinin, vicdanına azap vermediğini söylüyordu. Fakirler, fakir kalmak istiyorlarsa, kendi bilecekleri şeydi.

Doktor, Malthus nazariyesinin artık iflâs ettiğini, onun yaptığı hesapların, gerçek artışa değil, muhtemel artışa dayandığını, boşu boşuna anlattı; kapitalist rejim altında şimdiki iktisadi buhranın, sefaletin biricik ve menfur sebebi olduğunu, çalışma âdil şekilde taksim edildiği gün, bereketli toprağın, on misli artmış ve mutlu bir insanlığı rahat rahat bes-liyeceğini boşu boşuna ispat etti. Beriki, hiç lâkırdı dinlemiyor; sükûnetle, kendi bencilliğine gömülüyor; bütün bu işler vazifesi olmadığını, zengin olduğu için vicdan azabı duymadığını söylüyor, zengin olmak İs-tiyenler, benim gibi yapsınlar vesselam, diyordu.

Boutan, alaycı bir eda ile:

Yani, Fransa göz göre göre mahvolsun, değil mi dedi. İngiltere'de, Almanya'da, Rusya'da, doğum sayısı hep artıyor, bizde ise, korkunç şekilde azalmak-

9(. DÖL BERKETİ I

La. Sayı bakımından, Avrupa'da, şimdiden, gayet aşağı derecedeyiz; bugün İse, sayı, her zamandan daha fazla kuvvet meselesidir. Halkın ilerlemesi, . bir milletin kuvvetini tâyin ve muhafaza etmesi için, aile başına, ortalama dört çocuk lâzım olduğu hesaplanmıştır. Sizin bir tek çocuğunuz var, kötü vatansversiniz.

Beauchene, çileden çıktı, öfkeleni, tıkanırcasına haykırdı.

Ben mi kötü vatansverim Ölesiye çalıştığım halde, yabancı memleketlere bile ziraat makineleri sattığım halde!. Gerçi, etrafımda bir takım aileler, bir takım tanıdıklar görüyorum, dört çocuk sahibi olabiliyorlar; bunların dört çocuğu olmazsa, çok kabahatli olacaklarım da kabul ediyorum. Ama, ben, azizim, ben, bu işi yapamam! Biliyorsunuz kî, bu durumumda, ben katiyen bunu yapamam!

Belki yüzüncü defa olarak, dayandığı sebepleri ortaya koydu, bir kızkardeşi bulunmak gibi üzücü bir sebep yüzünden, fabrikanın, az kalsın, nasıl parçalanacağı, mahvolacağı anlattı. Seraphine çok çirkin davranmıştı. Önce, çeyiz parası çekmiş, sonra, babaları ölünce, mirası paylanmakta ısrar etmiş, fabrika, çok büyük bir para fedakârlığı sayesinde kurtulmuş, bu yüzden, uzun zaman, gelişememişti. Şimdi babasının tedbirsizliğini kendisi de yapacağını, küçük Mau-rice'ciği de, mirasın mahvolma tehlikesi geçirdiği aynı feci sıkıntı içinde kalsın diye, ona bir erkek veya bir kızkardeş getireceğini mi sanıyorlardı Hayır, hayır, mademki kanun kusurlu yapılmıştı, çocuğunu, bir miras paylaşma zorunda bırakmıyacaktı. Babasından ka-

DÖL BERKETİ I o,

jan bu servete, onun tek basma sahip olmasını istiyordu, hem, serveti on misline çmarıp öyle bırakacaktı.

Oğlu için, en üstün zenginliği, bugün, iktidarı biricik sağlıyan dev serveti tahayyül ediyordu.

` Çocuğun elini hâlâ avcunda tutan solgun yüzlü Constance, son derece büyük bir gurur dolu ihtirasla, onu seyretmeye koyumuştu; bu, eski asilzadedeki isim gururu kadar haris ve dövüşken, sanayici ve maliyecinin servet gururu idi. Varsa yoksa oğlu idi, hükümdar olacaktı, sanayi dünyasının prenslerinden, yeni dünyanın efendilerinden olacaktı!

Üzülme, cicim, için rahat etsin, ne erkek kar

deşin olacak, ne k:z kardeşin, kararımız karar. Eğer, babanın dalgınlığına gelirse, annen burada gözcü.

Bu söz, Beauchene'in, o bol neşesini tamamiyle geri getirdi. Karısının, kendisinden daha inatçı olduğunu, aile nüfusunu' sınırlandırmaya daha azimli bulunduğunu biliyordu. Beauchene, haşin ve şendi, hayatını zevkle geçirmeye azmetmişti, karısının yatağında hayli beceriksizce hileye sapıyor, üst tarafını dışarıda tamamlıyordu. Belki karısının müsamaha gösterdiğini, mâni olamadığı şeye göz yumduğunu biliyordu.

Kendisi de eğildi, çocuğu öptü.

İşitiyor musun, Maurice - Annenin söylediği

doğru. Lahanadan, başka çocuk çıkarmıya çağız. . _.

Sonra, Boutan'a döndü. -,D

Biliyorsunuz ya, doktor, kaâııııann, kendileri ne mahsus bir takım usulleri vardır. ii% , -j-r-

Doktor, yavaş sesle: ` \$;î .' -w'.ss

22 DÖL BERKETİ I

Çok yazık! dedi. Geçende, böyle bir kadın has tam vardı, o yü2den öldü.

Bunun üzerine, Beauchene, kahkahalarla gülmeye başladı; Constance ise, gücenik, anlamamış görünüyordu. Mathieu, lâkırdıya karışmaktan çekinmiş. ciddî duruyordu; çünkü, bu doğum meselesi, bu ana mesele, beşeriyetin ve cihanın akibetini tâyin eden bu mesele ona korkunç, heyecan verici görünüyordu. Hiçbir ilerleme hareketi kaydedilmemişti ki, if-ratlı bir doğumdan ileri gelmiş olmasın. Milletlerin gelişmesi, medeniyetin büyümesi, o milletlerin Önce çoğalması, sonra yeryüzünün bütün bölgelerine yayılması sayesinde olmuştu. Yarının gelişimi, gerçeği, adaleti, yine en büyük sayının bu devamlı itişisi ile, İşçilerin ve fakirlerin ihtilâlcî döl bereketiyle olacak değil iniydi Mathieu, bütün bu şeyleri, açıktan açığa düşünmüyor, dört çocuğundan dolayı bir parça utanıyor, Beauchene'lerin kendisine verdiği, lüzumu besbelli ihtiyatlılık nasihatleriyle şaşalıyordu. Fakat, hayata olan imanı, mümkün olduğu kadar fazla mutluluk getirmesi gerektiğine olan inancı mücadele ediyordu. Bir yaratık, ancak hayat yaratmak, hayat nakletmek ve yaymak için doğardı, üstelik uzun zevki. Ödevini yerine getiren çalışkan işçinin zevki meselesi de vardı.

Su halde, Marianne'la ben, Öteki pazar, sizi
Janvîlle'e bekliyoruz, değil mi

Bu sefer de cevap alamadı, bir hizmetkâr girmiş, kucağında bir çocukla gelen bir kadının madamla görüşmek istediğini haber vermişti. Beauchene, bu gelenin, makine işçisi Moineaud'nun karısı olduğunu

23

DÖL BEREKETİ I

anlayınca, onu içeri aldırıldı. Ayağa kalkmış olan Boutan, merak edip orada kaldı.

Moineau kadın, kocası gibi, şişman ve bodur, kırk yaşlarında kadar, vaktinden evvel yıpranmış, uçuk benizli, bulanık gözlü, rengi kaçmış seyrek saçlı, dişlerinin çoğu dökük, sarkık dudaklı bir kadındı. Çok çocuk doğurduğu için biçimi bozulmuştu, kendini de bırakıyordu.

Constance:

Ne haber, kadını! Ne İstiyorsunuz diye sordu.

Fakat, Moineau kadın, herhalde, orada tesadüf edeceğini ummadığı bu kalabalıktan sıkılmış, ürkek duruyordu. Madamı yalnız bulacağına güvenerek geldiği için susuyordu.

Beauchene, kadının kucağındaki sapsarı benizli, sıska çocuğa bakarak:

En sonuncu çocuğunuz mu diye sordu.

Evet, mösyö, küçük Alfred'im, on aylık, me meden kesmek zorunda kaldım, çünkü sütüm ke silmişti artık. Bundan evvel dokuz tane daha doğurdum, üçü öldü. İlkim Eugene asker, ta cehenne min bucağında, Tonkin'de. Büyük kızlarmun ikisi, Norine'le Euphrasie fabrikada, sizin yanımızdalar. Geri kalan üçü de, evde, benim yanımda; Viktor, on bes yaşında, sonra Cecille'le Irma, biri on yaşında, Öteki yedisinde. Arkası kesilmişti; artık, hele şu kür, fırt fırt doğurmaktan kurtuldum, diyordum. Se viniyordum, ama, bir de ne bakayım, bu sefer de bu yumurcak sıklmaz mı. Kırk yaşında, olacak şey de-

24

DÖL BEREKETİ I

ğil! Cenabı Allah, bizden, vazgeçti galiba, zavallı kocamdan da, benden de.

Beauchene, bir şey hatırladı,, neşeyle:

Kocanız ne diyor, biliyor musunuz dedi. Ço cukları yapan Kendisi değilmiş, sizmissiniz, Öyle söy lüyor. , .

Ya, Öyle! isin alayında, o. Çocuk yapmak ona ne eziyet veriyor kü Çocuk olmasın da, ben, doğru su, her şeye razıyım, ilk zamanlar, korkudan ödüm patladı. Ama, neylersin Boyun eğmek lâzım, ben de razı oluyorum, kocamın başka kadınlara gitmesi, tabii, işime gelmezdi. Sonra da, fena adam değildir, çalışır, fazla içmez, bir erkeğin bundan başka zevki olmayınca, karısı, isteğini geri çevirirse, gerçekten

pek yazık olur, değilim ya
Doktor Boutan, lâfa karışarak, sakin tavrıyla şu suali sordu:
insanın eğlenirken bile tedbirler alması müm-
Kündür, bilmiyor muydunuz
Ah, mösyö, her zaman kabil değil ki! Bir er-
Kek, arkadaşlarıyie beraber bir litre şarap içtikten
sonra, eve bir parça keyif geldiği akşamlar, ne yap-
tığım pek. bilmez. Hem, Moineaud, tedbir alırsa zev-
Kı kaçtığıni söylüyor.
Artık, kadına sualler sormaya başlayan doktor oldu; mahsus, Beauchene'lere bakmadan konuşuyordu. Fakat,
ufacık gözlerinde kurnaz bir gülümseme vardı, fabrikacının, fazla büyük döl bereketi aleyhindeki
mütalâalarını tekrar ele almaktan haz duyduğu iibelli idi. Öfkelenir gibi yapıyor, Moineauade kadını, on çocuk
doğurduğu için güya kabahatli buluyor, bu

25

Döl, BEREKETİ I

çocukların bedbaht olacaklarını, top ağzına yahut .-fuhşa yem olmaktan başka işe yaramıyacaManm
söylüyor, sefilseniz kabahat kendinizde diyordu. Öyle ya, insan servet yapmak isterse, bir alay çocukla
başına gaile açmazdı. Zavallı kadın, mahzun mahzun cevap veriyor, doktora, haklı olduğunu söylüyordu;
fakat, servet yapmak akıllarına bile . gelemezdi, Moineaud, asla Bakan olmayacağıni biliyordu, onun için,
çocukları ha çok olmuş, ha az olmuş, farkı yoktu; hattâ, çocuklar çalışacak yaşa gelince, sayılan fazla olması
işe bile yarıyordu.
Beauchene, dili tutulmuş, yavaş adımlarla dolaşıyordu. Gitgide artan bir üzüntü, bir huzursuzluk peyda
olmuştu. Constance atıldı.
Her neyse, kadını, size ne. yardımım, doku
nabilir
Ah, madamcığım .pek üzülüyorum. Moineaud,
mösyö Beauchene'e söylemeye, cesaret edememiş. Ben
de, sizi yalnız bulacağımı umuyordum, bizim için
iltimas etmenizi rica edecektim. Şey, bizim küçük
Victor lütfen fabrikaya alınırsa, çok, pek çok min
nettar olacağız.
Beauchene: .
. Evet ama, daha on beş yaşında, dedi. Cek-leyin; on altısına bassın; nizam sıkıdır.
Şüphesiz, ama, belki bir parça yalan söylene olur. O kadar işimize yarayacakki. . Olmaz, imkânı yok.
Moineauade kadının gözlerinde iri yaşlar birikti. Konuşulan sözleri heyecanla dinliyen Mathiu, çok müteessir
oldu. Ah! didinmek için olgunlaşmayı bek-

26

DÖL BEREKETİ I

lerneden, kendiliğinden çalışmaya gelen bu zavallı köle işçi! Yalan söylemek isteyen, kendisini koruyan
kanuna karşı gelmeye kalkışan, açlık yüzünden mecbur olan işçi!
Moineauade kadın, meyus, çekilip gittikten sonra, doktor, çocukların ve kadınların çalışması meselesi etrafında
konuşmaya devam etti. Daha ilk doğumunda, kadın, fabrikada kalamıyordu. Gebelik, çocuk emzirme, onu,
kendisi için de, memedeki çocuk için de vahim tehlikelere uğramak korkusuyla eve mihliyordu. Çocuğa
gelince, o da, kansız, çoğu zaman sakat kalıyor, üstelik, az ücretle işe kapılanması da, ücretlerin düşmesine,
haksız yere sebeb oluyordu. Sonra, doktor, yine sefalet içindeki insanların döl bereketini, tehlikeye koyacak
hiçbir şeyi, hiçbir emeli olmıyan aşağı sınıflardaki çocuk kaynaşmasını söz konusu etti- Aç biilâc insanları,
âsileri, sonu gelmez bir şekilde çoğaltan, en menfur doğum fazlalığı bu değil miydi
Tekrar dolaşmaya başlamış olan Beauchene gezintisini birdenbire durdurdu, öfkelenmeden:
Ne demek istediğinizi anlıyorum, dedi. Kendi sözümü bana eerhettirmek, Moineaud'nun yedi çocuğunu kabul
ettiğimi, onlara ihtiyacım olduğunu, halbuki kendim, bir tek erkek evlâtla kalmak için kesin bir irade
besliyerek, malı bölmek için aileyi sakat bıraktığımı söyletmek istiyorsunuz. Fransa'ya, şimdi, tek erkek
evlâtli aileler memleketi deniliyor, değil mi Evet, Öyle, doğru, fakat azizim.' mesele o kadar karışık ve
aslında ben o kadar haklıyım ki!

27

DÖL BEREKETİ I

Bunun üzerine maksadını açıklamak istedi, tekrar göğsünü dövdü, kendisinin hür fikirli, demokrat, bütün ciddi ilerleme hareketlerini istemeye hazır olduğunu haykırdı. Çocuk yetiştirmek gerektiğini, ordunun askere, fabrikaların işçiye ihtiyacı buJundu-ğunu itiraf ediyordu. Ancak, yüksek sınıfların tedbirli davranmak vazifeleri olduğunu da ileri sürüyor, bir zengin sıfatıyla, biriktirdiği servetin içinde büzülüp oturan bir muhafazakar sıfatıyla muhakeme yürütüyordu.

Mathicu, nihayet acı gerçeği anladı: Sermaye, sefalet çekecek insan yaratmak zorundaydı, kendi kârlarının devamını sağlamak için, ne olursa olsun, ücretli sınıfları döl bereketine sevkmesi lâzımdı. Kanun, hep daha fazla çocuk yetiştirilmesini istiyordu, ta ki, az ücretle yeteri kadar işçi bulunsun. Ayrıca, ecirlerin sömürülmesi, emeğin bütün asaletini mahvediyor, emek, gerçekte, değerlerin en kıymetlisi olduğu halde, dertlerin en beteri gibi görülüyordu. Öyle ki, kemirici bir sıracı gibi idi. Siyasi eşitlik ve iktisadi eşitsizlik memleketlerinde, kapitalist rejim, adaletsizce dağıtılmış servet, bu adaletsizce tak-simi gitgide daha fazla zararlı hale getirerek, doğumu hem artırıyor, hem azaltıyordu: Bir yanda, tek e-rkek evlât sahibi zenginler, hiçbir şeyi vermemekte inadederek, servetlerini artırıyor; Dert yanda, fakirler, hesapsız dö! bereketleriyle, ellerinde avuçlarında mevcut bir parçacık şeyi durmadan eritiyorlardı. Emeğe, yarın, hele saygı gösterilsin, servet âdilce dağıtmaya başlasın, denge meydana gelecekti Yoksa, işin ucu ihtilâle dayanırdı, çürümüş iske-

28

DÖL BEREKETİ I

Jeti yıkılmakta olan köhne toplumun gümbürtülerle, çatırtılarla sarsılması, hor an, bu yüzden oluyor ve vahi m leş i yordu.

Fakat Beaucbene övünüyor, kendisini çok geniş fikirli gösteriyor, nüfus azlığının endişe verici bir şekilde ilerlediğini itiraf ediyor, bunun sebeplerini sayıyor, alkolizmi, militarizmi, yeni doğan çocuklarda ölüm vakalarını, çok sayıda daha başka sebepleri Öne sürüyordu. Sonra, bunun çarelerini gösteriyor, vergilerin indirilmesi, kendinin de hiç inanmadığı mali tedbirler alınması, vasiyetnameleri daha tesirli bir şekilde, istenildiği gibi serbestçe tanzim etmek hakkının verilmesi, evlenme kanununun tadili gibi teci-birJer alınması lüzumunu söylüyor, nesebin aranması keyfiyetinin de unutulmaması gerektiğini ilâve ediyordu.

Boutan, nihayet onun sözünü kesti,

Alınacak bütün tedbirlerin hiçbir faydası olmaz, dedi. Örfleri değiştirmek, ahlâk fikrini, güzel lik fikrini değiştirmek lâzım. Fransa'nın nüfusu azalması, kendisi böyle istediğinden ileri geliyor. Şu halde, sadece, bunu istememesi lâzım. Ama, bu çok büyük bir İş, bütün bir âlemi yeniden yaratmak meselesi!

Mathicu, neşeyle, gururla haykırdı:- " ""

İyi- ya! Yaparız, ben başladım bile! !"f:

Constance, oldukça isteksiz bir gülüşle, nihayet

onun davetine mukabele etti, evlerine gitmekle memnun olacağını, fakat Janville'e gitmek için bir pazar günü vakit bulamayacağından korktuğunu söyledi. Eoutan, gitmeden önce Maurice'in yanağını hafifçe

DÖL BEREKETİ 1

okşadı; çocuk, tartışmanın gürültüsü ortasında uyuk-ladıktan sonra, ağır gözkapaklarını tekrar açmıştı.

Beauchene, ona, bir kere daha takıldı.

Ey, işittin ya, Maurice, bu İş oldu. Annen, yarın çarşıya gidip lahanayı alacak, sana da bir küçük kızkardeş gelecek.

Fakat, çocuk, yaygarayı bastı, ağlamaca başladı-

Hayır hayır, istemem!

Constance katı ve akıllı uslu kadın soğukluğuna rağmen, ateşli bir hareketle, onu yakaladı saçlarını Öptü.

Hayır hayır, cicim! Görüyorsun ya, baban şaka ediyor.

Sana, asla kardeş gelmeyecek, asia, ye min ederim!

Beauchene, doktorla beraber çıkıyordu. Yaşamaktan memnun, kendisinden ve başkalarından hoşnut,, bayatı kendi zevklerine ve kendi menfaatlerine en uygun gelecek şekilde düzenlediğine emin, şakalaşmaya devam ediyordu.

Güle güle, doktor. Darılmaca yok. Hem, ku

zum, insan çocuk isterse, her zaman yapabilir, değil mi _:

Eoutan, kapıdan çıkıyordu:

Her zaman değil! diye cevap verdi.

Bu söz, bir balta indirmiş gibi, sert ve keskin çıktı. Çocuğu kucağına almış bulunan annesi, onu yere bıraktı, gidip oynamasını söyledi.

Bir saat sonra, saat on ikiyi çaldıktan birkaç-dakika sonra, atelyelerde biraz geciken Mathieu, va-dettiği üzere Morange'ı almak için yukarı çıkarken, kadınlar atelyesinden dolaşarak, yolu kısaltmayı dü-

, - DÖL BEREKETİ I

II

şündü. Orada, boşalmış, ıssız ve sessiz o geniş meydanlıkta, beklemediği bir sahne ile karşılaştı, hayretten kalakaldı. Bir bahane bulup en sona kalan No-rine, başı arkaya devrilmiş, gözleri kaymış, kendini bırakıyor, Beauchgne de onu hırsıyla kucaklamış, dudaklarını dudaklarına bastırıyordu. Karısını aldatan Jcocaydı, obur erkekti, tohumu başka yerlere kaçınıyor—du. Fısıldaştılar. herhalde bir randevu verdiler. Sonra, Mathieu'yü gördüler, şaşalayıp kaldılar. Mathieu de, bu sırrı yakaladığı için pek cam sıkılmış bir halde, oradan savuştu.

Jü:

!'' Muhasebe şefi Mörange, otuz sekiz yaşında, saç-jarı dökülmüş, artık kırçillaşmaya başlamış yelpaze biçimi siyah gür sakalı İie iftihar eden bir adamdı. Tekerlek ve derin bakışlı gözleri, dümdüz burnu, bi-çimli, biraz genişçe ağız, gençliğinde, ona yakışıklı diye şöhret kazandırmıştı; kılık kıyafetine çok itina ediyor, hep silindir şapka giyiyor, dikkatli ve seçkin bir memur dürüstlüğü muhafaza ediyordu. Mathieu'yü evine götürürken: Yeni apartmanımızı bilmiyorsunuz, dedi. Oo.' çok iyidir, göreceksiniz. Bizim bir odamız, Reine'in de bir odası var. Fabrikaya da iki adım mesafede, dakika saymaca, dört dakikada varıyorum.

Morange, kırk sene, dar bir kalem odası hayatı yaşadıkten sonra, masasının başında Ölen küçük, bir ticarethane müstahdeminin oğluydu. Kendisi gibi, bir müstahdem kızı olan Valene Duchemin'i seçerek

DÖL BEREKETİ I o.

kendi mensup olduğu tabakadan bu kızla, kendi halinde evlenmişti; Valerie'nin babas, karısını dört kız anası bırakmak saygısızlığım göstermiş, bu felâket, aileyi harabetmiş, düpedüz bir cehennem hayatı içinde bırakmış, utanç verici bütün sefaletlere, itiraf edilemez bütün sıkıntılara uğratmıştı. Çocukların en büyüğü olan Valerie, haris, güzel bir kızdı, talihi yardım etmiş, çeyizi bulunmadığı halde, namuslu, çalışkan bir adam olan bu yakışıklı delikanlıyla evlenmiş; oğlunu bir avukat veya hekim yapma suretiyle cemiyet içinde bir basamak yükseleceği, hâlâ tiksindiği bu küçük müstahdemler âleminde kurtulacağı hulyasiyle avunmuştu. Ne yazık ki, o kadar Özlediği çocuk, kız doğdu, Valerie korKtu, eğer başka çocuk doğuracak olursa, anası gibi, başında dört kızla kalacağını düşündü. Bunun üzerine, başka bir hulya kurdu, kızı Reine'den başka çocuk doğurmamayı, kocasını en yüksek mevkilere erişmeye teşvik etmeği; kızına zengin bir çeyiz düzmeyi; hulâsa, eğlentileri, zevkleri, onu arzudan çılgına döndüren o yüksek tabakaya, onlar sayesinde, onlarla beraber girmeye kurdu. Orta İktidarda, zayı t', yufka yürekli bir adam olan ve karısını pek fazla seven Morange da nihayet aym ihtirasla yanıp tutuşmaya başlamış, karısı için, gurur okşayıcı ve kazanç getirici geniş projeler kuruyordu. Sekiz senedir Beauchene fabrikasındaydı, oradaki kazancı henüz beş bin franktan ibaretti, kart koca ümit kesmeye başlıyorlardı, çünkü muhasebeci, o fabrikada kalmakla asla servet birik ti remezdi. Grenelle bulvarında şöyle üç yüz metre kadar ilerledikten sonra:

32 DÖL BEREKETİ I

işte! dedi, şurada, şu sokağın köşesinde gördüğünüz yeni ev. Kibar bir görünüşü var, değil mi Mathieu, mahallenin küçük fakir evleri ortasında sırttan, balkonlarla ve oymalarla süslü, o modern yüksek binalar nev'inden, bir bina gördü. ;

Morange'ın hatırı için: ;: . - Ayol, bu ev değil, saray! dedi. -e Koltuklan kabaran Morange:

. - Azizim, asıl merdiveni görün, dedi. Malûm ya, bizim daire beşinci katta; ancak, .merdiven o kadar, yatık ki, insan farkına varmadan çıkıyor!

Misafirini, methale, bir mabede sokar gibi soktu.

Mermer . kireciyle .sivalı duvarlar pırıldıyordu, basa-

.makîarda halı,, pencerelerde renkli camlar vardı. Son

ra, besinci kata. varınca, kapıyı cebindeki anahtarla açtığı vakit, hayran bir eda ile, yalnız şu kadar söyledi.

. Görün bakın, görün bakın!

Fakat, Valerie ile. Reine, herhalde tetikte bekliyorlardı, .Koşup, geldiler. Valerie, otuz iki yaşında, çok şirin, henüz gayet genç görünen bir kadımdı; gü-.zel saçlarla çevrelenmiş tekerlek ve gülümser yüzlü, .sevimli bir esmer güzeliydi: göğsü şimdiden biraz iri-.leşmişti. Fakat omuzları gayet nefisti, soyunduğu zaman, Morange, bu omuzlarla, çok iftihar ederdi. O tarihte on iki yaşında olan Reine, göze çarpacak kadar tıpkı tıpkısına annesine benziyordu. Aynı siyah saçlar ortasında, biraz daha uzunca, aynı gülümser yüze sahipti. Valerie, Mathieu'nün üâ elini birden tutup sıkarak, neşe ile: - , . : , , ;

DÖL BEREKETİ I

Davetimizi kabul ettiğiniz için bizi çok memnun bıraktınız, diyordu. Ne yazık, madam Froment da, sizinle beraber gelemedi! Reine, mösyönün şapkasını alsana.

Sonra, hemen ilâve etti.

Görüyorsunuz ya, misafir odamız çok aydınlık. Eakm, ne yapın biliyor musunuz, yumurtalar kaynar suya atılincaya kadar siz apartmanı gezin, olmaz mı Bir iş yapmış olursunuz, hiç olmazsa ne rede yemek yediğinizi bilirsiniz.

Bu söz, o kadar şirin tavırla söylenmiş, Morange da öyle babacan bir eda ile gülmüştü ki, Mathieu, bu masum övünmeli gösterişe memnunlukla boyun eğdi. Önce, evin kösesine rastlayan salonu gezdiler; burası yaldızlı çiçeklerle süslü gümüşü bir duvar kâ-ğidiyle kaplanmış, harciâlem, lake bir XIV. Louis stili mobilye ile döşeli bir odaydı; bu eşyanın arasında, pelesenk ağacından piyano, hantal -bir siyah yağm teşkil ediyordu. Sonra, Grenelle bulvarına bakan Reine'-in odasına girdiler; burası, soluk mavi duvar kâğdı kaplı, cilâlı piçpen ağacından çocuk eşyasiyle döşenmişti. Karı kocanın yatak odası çok küçüktü, dairenin öbür ucunda idi, salonla arasında yemek odası vardı; sarı kumaşlarla süslenmiş, içine bir karyola, bir aynalı dolap ve mazi ağacından bir lavabo, tıklım tıklım doldurulmuştu. Nihayet, yemek odasında,, mahut eski çam tahtası eşya görülüyor, kar gibi beyaz sofrâ örtüsü üzerinde, çok yaldızlı bir asma lâmba alev gibi parlıyordu.

Mathieu, nezaket göstermiş olmak için, boyuna:

:f

DÖL BEREKETİ I

Aman ne mükemmel: Ne harika diyip duruyordu.

Ana, baba ve kızları, heyecan içinde, onu boyuna gezdiriyorlar, izahat veriyorlar, eliyle eşyayı muayene ettiriyorlardı. Mathieu'nün, asıl dikkatine çarpan şey, bütün bu eşyada evvelce bir yerde gö-rülmüslük hali, salonda, bildiği bir döşeme tarzı, yatak odasındaki bibloların yerleştirilişinde, aşınası olduğu bir seki] bulunmağıydı. Sonra, hatırladı, Moran-ge'lar, içinde yaşadıkları derin hayranlıkla, için için duydukları hasetle herhalde kendileri de farkına varmadan, Beauchene'leri taklide yeltenmişlerdi. Hep para sıkıntısı çektikleri için, ancak işporta malı bir Jükse sahip bulunabiliyorlardı; ama, ne de olsa, bu (üksle iftihar ediyorlar, kıskandıkları yüksek sınıfı uzaktan taklidederek, ona yaklaştıklarını sanıyor-iardı.

Morange, yemek odasının penceresini açarak:

Sonra, bu da var, dedi.

Apartmentın bütün uzunluğunca bir balkon vardı. Bu yüksek yerden bakınca manzara gerçekten çok güzeldi; uzaktaki Seine nehri, damların üzerinden görülen Passy tepeleri, Beauchene konağından görülen aynı manzaraydı, fakat, . onun daha genişlemişiydi.

Ne tekim, Valerie, bunu dokundurmadan da ge-xi kalmadı.

Muhteşem bir manzara değil mi Rihtımdan görülen dört buçuk ağacın manzarasından büsbütün başka güzellikte. .

DÖL BEREKETİ I

Hizmetçi kadın rafadan yumurtaları getiriyordu; Morange, bütün bu işin, kendisine tam bin altı yüz franga ma] olmakta bulunduğunu, koltuklarını kabartarak anlatırken, sofraya oturdular. Bu para, evin bütçesine ağır

gelmekle beraber, bedava demekti. Mathieu, davet edilmesinin asıl sebebi, yeni apartmanın kendisine gösterilmesi olduğunu nihayet anlamış, hiç güceniklik duymuyor, bu adamcağızlar, kendi yanında övünmekten mesut göründükleri için, o da bundan haz alıyordu. Harisliğe dayanan en küçük bir hesabı yoktu, yanından sürtünüp geçtiği başkalarının lüksünü hiç kıskanmıyordu, Marianne'ı ile çocukları arasında geçirdiği dar hayati onu o zamana kadar tatmin etmişti, sadece, kendini göstermek ve zengin olmak Lhtiyacıye kıvranan bu aileye şaşıyor, hazince bir gülümsemeyle, hayretle onlara bakıyordu- Valerie, san benekli hafif fulâr'dan, şık bir tuvalet giymişti, süslü gezdirmekten hoşlandığı kızı Reine'in arkasında beyaz tuvalden bir fistan vardı. Yemek de pek fazla mükellefti. Yumurtadan sonra sofraya dil balığı, arkasından pizola, sonra kuşkonmaz geldi. Çok geçmeden, söz dönüp dolaşp Jean-ville'e dayanmıştı. Ey. çocuklarınız iyi mi Aman ne güzel çocuklar! Sayfiyeden memnun musunuz Tuhaftır,, ben olsam, sıkılırim zannediyorum, tiç eğlence yoktur. Madam Froment mademki bizi davet etmek nezaketim gösteriyor, tabii, gelip sizi görmek bizi pek memnun edecektir.

36

DOL BEBKETİ I

Fakat, hemen arkasından, lâkırdı, Beauchene'lere .geldi, böyle olacağı zaten belli idi. Bu, Morange'ların akıllarından hiç çıkmıyan bir fikirdi, ezeli bir hayran-ıık içinde yaşıyorlar, bir yandan da için için tenkitler yürütüyorlardı. Valerie, Constance'm, kabul günü olan cumartesi günleri onun evine çağrıldığından, son kış iki defa oraya aksam yemeğine davet edildiğinden dolayı, büyük bir gurur duyarak, kendisi de, salı gününü ikabul günü yapmıştı, teklifsiz ahbaplarına suvareler veriyor, dünya kadar potifur parası sarf ediyordu. Madam Seguin du Hordel'den; Constance'm lütfen, .kendisini bir baloya davet ettirdiği d'Aniin caddesindeki muhteşem konaktan da derin bir saygı ile bahsediyordu. Hiçbir zaman, madam la baron de Lowicz'-den, adını başka şekilde söylemediği Beauchene'in kız-kardeşinden gördüğü dostluğu da daha büyük bir gururla karşılıyordu.

Kabul günümde bir defa bana geldi, çok iyi, çok neşeli kadın! Kendisini, evlendikten sonra, o çirkin para münakaşalarının arkasından kardeşiyle barıştığı zaman tanıtmıştınız değil mi Madam Beau—Chene'ı hiç sevmiyen biri varsa, odur!

Sonra, tekrar madam Beauchene'den bahsetti, .küçük Maurice'in tombul tombul olmasına rağmen, hastalıklı olduğunu söyledi, ana babanın, bu biricik oğullarını kaybederlerse, müthiş bir darbe yiyceklerini ihsas etti. Beauchene'ler ona bir küçük kardeş getirmemekle pek hata ediyorlardı. Valerie, kendisine bir sır verilmiş gibi tavırlar takınıyor, kocasından ziyade karısının ayak dirediğini biliyordu.: Saf bir eda ile, burnunu tabağına doğru eğen. Reine'den dolay»

DÖL BERKETİ I 37

göz kırparak, nihayet, kendi ahbaplarından olan bir kadından bahsetti, kadının çocuk istemediğini, halbu-iti kocasının istediğini söyledi. Kadın da, kolayını touluyordu.

Mathieu gülerek:

İyi ama, siz de kolayını buluyorsunuz gibi görüyorum, dedi.

Morange:

Ooh! diye haykırdı. Bizim gibi fakir insan ları, çok zengin olan mösyö Beauchene'le ve karisiyle nasıl mukayese edebiliriz Servetlerini, mevkilerini toana versinler, bir sürü çocuk babası olmaya razıyım!

Valerie. ürpererek:

Hem de, bir kız çocuk daha doğurup bası lma dert açmaya hiç niyetim yok. dedi. Eğer, bir oğ- .ian çocuğumuz olacağına emin olsak, belki de, tamah ederdik. Ama, çok korkuyorum, galiba ben de annem .gibiyim, o da dört kız doğurdu. Tasavvur edemezsi niz, bu ne kadar fecî bir şeydi.

Gözlerini kapamıştı, o korkunç aileyi şaşkına dönmüş, durmadan boy atan, aylarca müddet ayakkabı, elbise, şapka bekliyen, koca bulamamak korkusu içinde tohuma kaçan dört kızı tekrar görür gibi oluyordu. Kız çocuklara çeyiz düzmek lâzımdı.

Mâkul bir tavırla ilâve etti.

Hayır, hayır! Veziyetimizi daha fenalaştırır- sak, kabahat işlemiş oluruz. İnsan, servet yapmak zorunda olunca, başına bir sürü çocuk derdi açması

t>ir cürümdür. Gizlemiyorum, kocam için çok emel-
3erim var, eminim ki, beni dinlerse, en yüksek mev-
kilere çıkacak; babamın boynuna, tag gibi ası)an bir

38

DÖL BEREKETİ İ

yiğın kız çocukla, ben de ona engel olacağımı düşündükçe, düpedüz dehşete kapılıyorum. Halbuki, nefsimizi mahrum edersek, kendimizi umuyorum.

Morange, çok duygulanmış, karısının elini yakalamış, öpmüştü. Valerie, kendisi gibi haris bir adam haline getirdiği, aslında zayıf yürekli ve iyi olan Mo-range'm. sahibolmadığı iradeyi temsil ediyordu; Morange, bundan dolayı onu daha fazla seviyordu.

Biliyor musunuz, azi2im Froment, karım çok iyi bir kadındır. Hem zekidir, hem gayretlidir.

Valerie, sözüne devam edip, servet hülyasını yüksek sesle kurarak, güzel bir apartmandan, kabul günlerinden, hele Beauchene'ler gibi deniz kenarında geçireceği iki aydan bahsederken. Mathieu onlara bakıyor ve düşünüyordu. Asla Bakan olmayacağı iyiden iyiye bilen Moineaud'nun durumu gibi bir durum karşısında bulunmuyordu. Belki de Morange, karısının, kendisini günün birinde Bakan yapacağını tahayyül ediyordu. Bir demokrasi idaresi içinde her küçük burjuva yükselebilir ve yükselmeyi ister, bir saldırıştır gider, herkes vahşileşir, daha çabuk bir basamak yükselmek için ötekileri tartaklar. Bu genel tırmanış, bu yukarı doğru çıkış fenomeni ancak siyasi eşitlik ve iktisadi eşitsizlik memleketlerinde mümkün olur, çünkü oralarda, herkesin servet sahibi olma hakkı aynıdır, mesele, herkesin gözleri önüne serilen, hırsfa temenni edilen, yukarı tabakaya mahsus zevklerin tadını tatmak ateşle tutuşanlar için, müthiş bir bencillik mücadelesi içinde, o serveti ele geçirmekten ibarettir. Örfler sade değilse ve şartlar hemen hemen eşitse, bir demokrasi anayasasıyla, bir millet mesut

39

DÖL Bf.REKİTİ I

yaşıyamaz. Yoksa, serbest meslekler istilâya uğrar, âmme hizmetleri yağma edilir, ei işi hakir görülür, zaruri hale gelen refah ve lüks artar, oburca bir faydalanma hazzı için servet ve iktidar mevkie azgın bir Ihücumla zaptedilir. Valerie'nin dediği gibi, başkalarının üstüne basarak daha rahat geçmek için, böyle tir savaşa, çocuk kalabalığına boğuşmak istenilmez, ün ayağın serbest olması arzu edilirdi.

Sonra, Mathieu, daha az mesut olanların bu dünyadaki mesut insanları taklidederek daha fazla fakirleşmelerine sebeb olan o taklit kaidesini de düşünüyordu. Yalancı dahi olsa, haset duyulan, çok pahalıya maledilerek taklitedilen o lüksün aslında ne büyük bir zavallılık vardı! Çeşit çeşit lüzumsuz ihtiyaçlar yaratılıyor, üretim bu yüzden bozuluyor, alelade, basit hedefinden çevriliyordu. İnsanların sefaletini anlatmak için, ekmek yok demek anık doğru değildi. Yok olan şey, fuzuli şeydi, bundan vazgeçemiyorlardı. geçecek olsalar mahvolduklarını, aklıktan ölmek tehlikesiyle karşılaştıklarını sanıyorlardı.

Sofraya yemiş geldiği zaman, hizmetçi kadın odadan çıkınca, Morange, yediği lezzetli öğle yemeğinin tesiriyle dertleşme ihtiyacı duydu; karısına baktı, gÖ2 .kırparak misafiri gösterdi.

Ne dersin, kendisine güvenilir dosttur, ona her şeyi söyliyebiliriz, dedi.

Valerie razı olunca, bir baş hareketiyle, gülüm-siyerek devam etti.

Mesele şu, aziz dostum. Yakında fabrikadan ayrılmaklığım ihtimali var. Yoo! Henüz olmuş bir şey yok, ama, düşünüyorum. Evet, aylar var ki düşü-

4J DÖL. BEREKETİ I

nüyorum; öyle ya, sekiz sene çalıştıktan sonra, hâlâ beş bin frank kazanmak, hele, bundan fazlasını asla kazanamayacağını bilmek, insanı hayattan bezdiriyor.

Kansı lâkırdıya karıştı.

Müthiş bir şey; şeytan, kafam hemen duvara vur, parçala diyor.

Bu şartlar içinde, en iyisi, başka bir iş ara mak, öyle değil mi aziz dostum. Michaud'yu hatırlarsınız, altı sene evvel, fabrikada, benim emrimde çalışıyordu. Çok zeki çocuktu da. Bizden ayrılıp Credit National Bankasına gireli, dediğim gibi, altı sene oldu, şimdi ne kazanıyor biliyor musunuz On iki bin frank, işliyor musunuz, on iki bin frank!

Bu rakam boru gibi öttü. Karı koca, vecd içinde, gözlerini testekerlek açıyorlardı. Kızlarının yüzü bile: kıpkırmızı olmuştu.

Geçen martta, Michaud'ya rasgeldim, bana bunları anlattı, çok sevimli davrandı. Beni de yanı na almak, ilerletmek teklifinde bulundu. Ancak, bîr tehlikeyi göze almak lâzım, anlattığına gön önce üç bin altı yüz frank ücrete razı olmam lâzım, sonra derece derece, çok büyük bir rakama yükseleceğim. Üç bin altı yüz! O zamana kadar, üç bin altı yüz frankla nasıl yaşanır Hele şimdi, bu apartman, mas raflarımızı da çoğaltıyor.

Valerie, sert bir sesle, söze karıştı.

Tehlikeyi göze almiyan hiçbir şey kazana maz!. Kendisine hep bunu söylüyorum. Şüphe yok, ihtiyatlı davranmak taraftarıyım, istikbalini berbad-edecek bir budalalık İşlemesine asla meydan verecek

DÖL BEREKETİ I |j

değilim. Ama, kendisine lâyük olmiyan bir mevkide Icüflenip kalamaz ya. Mathieu, sordu:

Peki, şu halde karar verdiniz mi

Morange, devam etti:

Vallahi bilmem ki! Karım, her şeyi hesabet-tî, evet, karar verdik, meğer ki, akla gelmedik şey-ier olsun. Zaten, Credit National'de ancak ekim ayın-da yer açılacak. Yalnız, bu lâf sizde, kalsın, aziz dos tum, çünkü şu sırada Beauchene'İerie bozuşmak, işte-sniyoruz.

Vazifesine bağlı, işine geç. kalmak istemiyen, gayet intizamlı küçük müstahdem sıfatiyle saatine baktı.

Kahveyi getirmesi için hizmetçi kadını sıkıladılar, Jcahvelerini kaynar kaynar içerlerken, bir misafir gel-di, evin içi altüst oldu, her şey ulutuldu.

Valerie, yüzü gururdan pembelesepek, -telâşla fkalktı.

Oo! Madam la baronne de LoVvicz, diye hay kırdı.

O tarihte, yirmi dokuz yasında bulunan Serafine, kızıl saçlı, -güzel, uzun boylu, zarif, bütün Paris'in :bildiği çok güzel gerdanh bir kadındı. Kırmızı dudakları gururla gülüyordu, altın benekli iri gözleri, sönmez bir iştah aleviyle yanıyordu.

Rica ederim, rahatsız olmayın, dostlarım, de-di. Hizmetçiniz beni salona almak istiyordu, fakat ben ısrar ettim, buraya girdim, çünkü işim braz ace leydi. Güzel kızınız Reine'i almaya geldim, Cirque'-de bir matineye götüreceğim, , r

DÖL BİREKETİ I

43

42

DÖL BEREKETİ I `

Bu da, pek büyük bir sevinç vesilesi oklu. Çocuk son derece memnun olmuştu, annesi taşkın bir sevinç gösteriyor, iltifatlar yağdırıyordu.

Aman, Madam la baron, bizi ihya ediyorsu nuz, bu küçüğü şımartıyorsunuz!. Giyimli değil- bir lâhza bok üyece ksin iz, rahatsız olacaksınız. Haydi,. çabuk gel, sana yardım edeyim. On dakika, işittinir mi, on dakikacık!

Serafme, iki erkekle yalnız kalmıştı; Mathieu'yü. görünce, evvelâ şaşalamış, sonra neşeli bir eda ile ilerliyerek, eski dost sıfatıyla elini sıkmış, ti.

Siz nasılsınız, iyi misiniz

Çok şükür.

Sonra, onun yanına oturduğu için, bu tesadüfe-canı sıkılmış gibi, iskemlesini geri çekmek üzerer. elinde olmadan ufak bir hareket yaptı.

Vaktiyle, Mathieu'yü Beauchene'lerin fabrikasına girdiği zaman, çok yakından tanımıştı. Serafine,. sinir hastası, şuursuz ve ahlâksız bir zevk düşkünüydü. Cüretli ve metindi, şehvetten başka hiçbir şey düşünmezdi, iş kahramanı bir babanın kardeşi Alexandra'm, daha sonra, sıhhatli bir neşeye ve sağlam bir muhakemeye sahip, iyi bir insan olan kuzini Marianne'm yanında, fabrikanın uğuitulu faaliyeti. içinde serpilip gitmişti. Daha gençliğinden başlayarak en kötü tecessüslere kapılmıştı. Anlattıklarına göre, on beş yaşındayken, bir eğlenti akşamı, yp.ban-ci bir erkeğe teslim olmuştü. Sonra, baron de1 Lovvicz'le evlenmesi, insanı baştan çıkaracak bir güzelliğe sahip bu dolandırıcının kolunda kaçması gibi garip bir hal olmamıştı.

Bir sene sonra, ölü bir ço

cuk doğurmuştu, bu çocuğu düşürdüğü söyleniyordu. Zevklerinden yana kıskanç, son derece hasis olduğu için, kocasıyla arasım açmadıkça babasından mirasa .konamamış, Lowicz'i evden kovmuştu, o da Berlin'e gitmiş, bir batakhanede Öldürülmüştü. Serafine, yakasını kurtardığı için son derece memnun, taze dul serbestliğinden alabildiğine faydalanıyordu, bir gece-iiiit heveslerinden, hoşuna giden erkeğe derhal sahip olmak için verdiği küstahça kararlardan, hissin aşın çılgınlık haline kadar tatmin ettiği serbest aşk düşkünlüğünden bahsediliyordu; fakat, netice itibariyle, görünüşü koruduğu ve hiç bir asrkiyle el yanma çıkmadığı için, çok zengin, çok güzel, çok sevilir olması sayesinde her yere giriyordu.

'Tekrar Mathieu'ye dönerek, sordu:"1- "-'i- '-

Siz şimdi sayfiyede misiniz \: >;::'T İ;>

öyle ya, üç haftadanberi.

Bunu bana Constance söyledi. Geçen gün, ma dam Seguin'ı ziyarete gitmiştim, orada gördüm. Kardeşime iyi nasihatler vermeye başladığımdanberi, ken disiyile aramız çok İyi, biliyorsunuz.

Yengesi Constance, ondan nefret ediyordu. Her şeyi açıkça alaya alan her zamanki cüretkârlığıyla, o da, Constance'la eğleniyordu.

Kadınların çocuk doğurmasına mâni olmak için, kesin bir vasita kullanan gu meşhur cerrah doktor Gaude'dan bahsedildi. Adresini soracak zannettim, cesaret edemedi.

Morange, lâkırdıya karıştı:

Doktor Gaude mu Ha Evet, karıma bir ahabı anlatmış. Güya, görülmedik ameliyatlar yapıyor-

44

DÖL BERKETİ I

muş, âdeta mucize yaratıyormuş. Dolap kapağı açar gibi kadının karnım fütursuzca açıyormuş; içerisini araştırıyor, ne var ne yok alıyormuş; sonra tekrar kapa tıyormuş, kadın da iyileşiyormuş. Mükemmel bir sey. Daha başka tafsilât verdi. Marboeuf hastahane-sinde doktor Gaude'un şef olduğu klinikten bahsetti Tiyatroya gider gibi, moda diye, ameliyat seyretmek için o kliniğe akın eden edeneydi. Tok gözlü olmak şöyle dursun, zengin müşteri buldukça, tersine, çok para gözlü davranan doktor, şöhreti de seviyor, teli niğindeki fakir kadınlar üzerinde yapmağı göze aldığı çok tehlikeli tecrübeleri başarmayı büyük bir haysiyet meselesi yapıyordu. Gazeteler, boyuna onunla meşgul oluyorlardı, doktor Gaude, önemsiz hastalıklardan ameliyat ettiği kadınları yayın sahasına apaçık gösteriyor, bu da, güzel madamları, talihlerini denemeye teşvik ediyordu. Doktor, esas itibariyle iyimser ve neşeliydi, bir dişi tavşanı iğdiş eder gibi bir kadını iğdiş ediyordu. Bu ise, onda bir vesvese,, bir vicdan kuruntusu bile uyandırmıyordu: Bahtsızlar azalmış olacaktı, daha iyi değil mi idi

Serafine, Mathieu'nün hayret ettiğini ve nefret duyduğunu görünce, kan kırmızı dudakları arasında dişi Kurt gibi beyaz dişleriyle gülmeye başladı.

Nasıl Azizim, bu doktor, sizin doktor Bou-tan'a hiç benzemez. Sizin doktor, yedi derde deva. diye müşterilerine çocuk doğurmalarını tavsiye eder. Benim şaştığım, Constance im doktor diye bu acayip adamı hâlâ muhafaza etmesi, halbuki, her sabah, ge

DÖL BERKETİ 1 45

be kalmış olmak korkusuyla karnını yoklar. Hoş, hakkı var. öf! Ne pis şey, ne berbat şey!

Morange, Serafine'in fikrini ne dereceye kadar paylaştığını göstermek için, hoşgörülükle, onun gibi gülüyordu. Fakat, Valerie, hâlâ Reine'î, getirmemişti, Morange sabırsızlanıyor, karısı, madam la baron'u böyle beklettiği için üzülüyordu. Çocuğun giydirilmesine kendisi de yardım edebileceğini düşünerek, gidip bakmak için izin istedi.

Serafine, Mathieu ile yalnız kalır kalmaz altını benekli, ateşli gözlerini ona dikti. Deminki gibi gülmüyordu, cüretli yüzü, saçlarının pırlıltısı içinde bir nevî İstihzalı şehvetle aydınlanıyordu. Sanki, Mat-hieu'yü sersemletmek ve yenmek ister gibi, uzunca bir zaman sustu.

Kuzinciğim Marianne iyi mi

Çok iyi.

Çocuklar hep büyüyorlar mı

Hep.

Demek ki, o hücre kovuğunuzda, iyi bir aile babası gibi mesutsunuz, öyle mi

Gayet mesudum.

Serafine, tekrar sustu, fakat, gözleriyle kalbleri yakan ve zehirliyen bir büyücü kadın cazibesıyla, daha tahrik edici ve daha aydınlık bakışlarla, ona bakmaya devam ediyordu. Sonra, ağır ağır, ilâve etti.

İkimiz arasında artık her şey bitti mi

Mathieu, sade bir el hareketiyle, her şeyin bittiğini söyledi. Maceraları çok eski idi. Mathieu, o zaman on dokuz yaşındaydı. Beauchene fabrikasına yeni girmişti, Serafine evli idi, yirmi iki yaşındaydı.

DÖL BEREKLİTİ

yalnız buldukları bir akşam, ona teslim olmuştu. Kendisinden üç yaş küçük olan Mathieu, erkeğin hâkim olamadığı, o ani şehvet duygularından birine yakalanmış, mücadele edememişti. Bir kaç ay sonra, Marianne'İa evlenmeden evvel, aralarındaki münasebeti tamamiyle kesmişti.

Serafine, o müteceviz ve gülümser edasiyle tekrar sordu.

İyice bitti mi, büsbütün mü bitti

Genç kadın, önüne durulmaz bir iştah kuvveti içinde, gerçekten çok güzeldi. Mathieu, onu hiç bir zaman, bu kadar güzel, özlediği erkeğe derhal sahip olmak ihtiyacıyla bu kadar ateşli görmemişti. Şahane bir gururla kendini peşkeş çekiyor, başına buyruk olduğu için, bu hareketine utanılacak veya aşağılık hiçbir şey karışmıyor, Serafine, cesaretle, bir zevk alış veriş tekli! ediyor, kendisine verilecek nisbette, hattâ daha bile fazla zevki karşılık olarak vereceğine tamamiyle emin bulunuyordu. Yaşama galesi, onun gözünde, ancak bunun zahmetine değebilirdi. Bunu bulandıran biricik şey Mathieu'yü baştan çıkarmak için, zihnine giren iblisçe düşünce idi, başka bir kadının elinden, sersem bir akraba kızın elinden bir erkeği atmak ve o kızı. ağlatmak fesadı idi.

Bu sefer, Mathieu, el hareketiyle bile cevap vermediği halde, Serafine kızmadı, baş edilemez maşuka tavrını muhafaza etti.

Cevap vermeyin, tamamiyle bitti demeyin, da

ha iyi. Benim için, bitti denilen şey asla yoktur, azizim. Ne zaman isterseniz, işitiyor musunuz, bu akşam, yarın, keyfiniz olup kapımı çalmaya geldiği-

47

DÖL- BtRLî-iETİ 1

niz gün, ne zaman isterseniz. Yeter ki bende istek olsun, o takdirde, sizin reddetmeniz beni öfkelenmez. Nerede oturduğumu biliyorsunuz, değil mi Sizi bekliyorum.

Mathieu'nün yüzünden bir alev geçmişti. Yakıcı, misk kokulu, kendisine doğru eğilen Serafine'î artılc görmemek için gözlerini kapadı, örtülü gözkapakla-rımın altındaki karanlıkta, onun oturduğu apartman tekrar gördü; oraya Marianne'İa birlikte gitmişti, Marignan sokağında kendi malı olan bir binanın bütün zemin katını işgal ediyordu. Orada, kendisi için. hususî bir sokak kapısı vardı, gürültüleri boğan kalın halılarla ve ağır perdelerle süslü sessiz odalara açılıyordu. Hizmetine bakanlar yalnız kadınlardan ibaretti, misafirleri içeri alıyorlar, hiçbir şey konuşmadan, gölge gibi ortadan kayboluyorlardı. Karı koca, onu, görünürde penceresiz, sağır, mezar gibi derin, küçük bir salonda, güpegündüz iki tane kollu şamdanda yanan on mumun aydınlığı ortasında bulmuşlardı. Mathieu, senelerden sonra, vücudunu rehavete gömen, o sokulgan ve sıcak kokuyu tekrar duyuyordu.

Serafine, nefes gibi bir sesle, dudakları âdeta onun dudakları üzerinde, tekrar:

Seni bekliyorum, dedi.

Mathieu arzu uyandırıcı bir kadını reddeden bir erkeğin gülünç rolünü oynadığı için çok cam sıkılmış bir halde ürpererek geri çekildiğini görünce, Serafine onun yine hayır diyeceğini zannetti, uzun ve kavrayıcı ufacak elini, telâşla onun ağızına götürdü.

DÖL BERKETİ I

Sus, geliyorlar. Hem biliyor musun, benim Gaude'a ihtiyacım yok, işin ucu çocuğa dayanacak değU.

Morange'lar, nihayet Reine'i almış getiriyorlardı. Annesi, çocuğun saçlarını kıvırmıştı. Reine, beyaz tlantelâlarla süslü pembe ipekliden esvabiyle, aynı kumaştan büyük şapkasiyle, gerçekten lâifti. Siyah .saçların çerçevelediği tekerlek, neşeli yüzü, bu şapkanın altında bir çiçek narinliğindeydi.

Serafine, çocuğun annesiyle babasına hoş görünmek için:

Aman! Ne şirin şey! diye haykırdı. Bilmiş olun elimden kapacaklar.

Sonra, çocuğu, içinden gelir gibi yaparak öptü. Ana olmadığına eseflenlen bir kadın tavrı takınarak, :müteessir olmuş gibi yapmacık gösterdi.

Evet, insan bu kadar güzel bir çocuk görünce, ana olmadığına hayıflanıyor. Allanın bu kadar güzel bir çocuk vereceğine emin olsa, insan hemen razı olur. Ne haliniz varsa görün, ben bunu çalıp götürüyorum, bir daha geri getirmeyeceğim!

Morange'lar, son derece memnun, keyiflerinden gülüyorlardı. Mathieu Serafine'i çok iyi tanıdığı için, onu hayretle dinliyordu. Nice defalar, kısa süren ateşli mahremiyet anlarında, Serafine, bu mendebur çocuklardan, kendisine, öfkeli bir kinle bahsetmiş, dünyaya gelmeleri ihtimali her zaman mevcut bulunan bu yaratıkların insanı aşktan korkuttuğunu söy-lermgti. Çocuk, ezeli bir tehlike gibi, hazzı bulandırıyor, sınırlandırıyor, bir saatlik zevki uzun bir ıstırapla, sonu gelmez bir dağdağa ile ödetiordu; ondan

DOL BERKETİ 1 g£

sonra, aylarca, yıllarca zamanı, zevkten çalıyordu-Üstelik, çocuklar, kadını harabederek doğuyorlar, ona solduruyorlar, ihtiyarlatıyorlar, erkekler için tiksiniyecek hale getiriyorlardı. Tabiat, aşkı, bu analık fid-yesiyle Ödettiği için, budalaca bir iş görüyordu. Serafine, hele, bereket versin çocuğunu düşürdüğu için. yarıda kalan gebelikten sonra, öyle akıllanmıştı kir bunu düşündükçe hâlâ ürperiyor, çocuktan sakınmak için cinayet işlemeye bile hâzır, ateşli bir maşukadan başka türlü hareket etmiyor, çocuğu muzir bir hayvan sayıyor, yeni yeniecessüslere ve zevklere karşı duyduğu dinmez İhtiyaçları tatminden onu yalnız çocuk korkusu alıkoyuyordu.

Mathieu'nün, hayretle kendisine baktığını sezdi; bu, hoşuna gitti, müfsitçe istihzasını daha ilen götürerek:

Biraz evvel size de söylüyordum, değil mi dostum, dedi; dul kaldığımdanberi, artık ebediyen çocuk doğurmamaya mahkûm oluşumun tesellisini,, elimden geldiği kadar bulmaya çalışıyorum.

Mathieu, o yakıcı alevin, yüzünden bir kere daha. geçtiğini hissetti, Serafine'in ne demek istediğini,, kendisine, ne kadar feci kısır zevkler vadettiğini pekâlâ anladı. Ah! kendisini, dizginsiz, hudutsuz, her' an, sırf zevk için verebilmek! Serafine'in yüzü de, bir an, diri diri yakılan mücrim bir kadının yüzü gibi ıstıraplı bir alev kızılığı aldı, çünkü, hayat yaratmak istemiyen, sonunda, bundan dolayı, korkunç şekilde ıztırap çeken vahşi ve azaplı bir isteğin timsaliydi.

Reine, daha şimdiden şûh, küçücük bir kadın

DÖL BERKETİ I

gibi, veed içinde ona bakıyor, bu çok güzel madamın ütifatlarıyla mestoluyordu. Gururu tatmin edilmiş bir halde, heyecanla onun kollarına atıU.

Ooh. madam, sizi çok seviyorum!

Morange'lar, merdiven başına kadar, baronne de

Lowicz'i selametlediler, Reine de, onun peşi sıra yürüyordu. Ayaklarına kadar gelip kızlarını ariyan, çok özledikleri bütün bu lüksün kendilerine verdiği saadeti ifade etmek için, nasıl hararetle teşekkür edeceklerini bilemiyorlardı. Sonra, apartmanın kapısı kapanınca, Valene, balkona doğru seğirterek, haykırdı.

Bakalım, giderlerken görelim.

Morange, iş başı saatini artık düşünmüyordu, gelip karısının yanma abandı, Mathieu'yü çağırdı, onu da eğilip bakmaya zorladı. Aşağıda muhteşem kıyafetli arabacısı, arabacı yerinde kaskatı oturan bir fayton duruyordu.

Bu manzara, kan kocayı büsbütün coşturdu. Serafine, çocuğu arabaya bindirip yanma oturunca, yüksek sesle gülmeye başladılar.

Ne güzel kadın! Ne mesut kadın!

O sırada Reine, herhalde kendisine bakıldığını hissetmişti. Başını kaldırdı, gülümsedi, selâm verdi. Serafine de öyle yaptı. Beygir yürüdü, caddenin köşesini döndü. O zaman, son bir coşkunluk gösterdi-ier.

Valerie:

Reine'e bakın, Reine'e bakın! diyordu. Ne melek gibi çocuk! On iki yaşında olduğu halde, be şikteki bir çocuk kadar masum. Hem biliyor musunuz, onu kimseye emanet etmiyorum Nasıl Ezeldenberi atı arabası olan bir küçük düşese benzemiyor mu

51

DÖL BERKETİ I

İMorange, yeniden, servet hülyası kurmaya başladı.

Umarım ki, evlendirdiğimiz zaman bir araba sahibi olacak. Beni bırak, Credit National'e gireyim, ne arzu ettinse, gerçekleşecektir.

Sonra, Mathieu'ye döndü.

Siz söyleyin, azizim, dedi, başımıza bîr çocuk gailisi daha çıkarmak cinayet olmaz mı Zaten üç kişiyiz, para kazanmak da çok çetin. Kucaklaştığı mız zaman kendimizi bir parça idare ediyoruz, ves selam. Bununla beraber, yine de biribirimizi çok se viyoruz, Öyle değil mi, Valerie

III

Akşam yemeği için lokantaya gitmeden önce Marianne'a vadettiği gibi, mal sahiplerine uğramak: üzere işinden daha erken çıkmalı istiyen Mathieu, öğleden sonra fabrikada o kadar meşgul oldu, gelen-gidenle uğraştı, yoruldu ki, Beauchene'ı ayak üstü görebildi. Buna da memnun oldu, çünkü bir tesadüf neticesi öğrendiği gizli bir durumdan dolayı haia tanı sıkılıyor, Beauchene'ı güç durumda bırakmaktan korkuyordu. Fakat, o, Mathieu'nün odasının önünden geçerken, uğrayıp kendisiyle bir İki kelime konuştuğu sırada, onun bir sıklıganlık duyabileceğini aklından bile geçirmiyor gibi idi. Hiçbir zaman bu kadar faal, işleri için bu kadar gayretli, fabrikasının gelişmesi için bütün zekâsiyle, bütün gayretiyle kendisini ise bu kadar verdiği olmamıştı. Sabahki yorgunluğu kalmamıştı, çalışmaktan yılmıyan ve hayatı hoş

52

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

53

balan bîr insan gibi konuşuyor, kahkaha ile gülüyordu.

Mutat olarak ancak saat altıda fabrikadan çıkan .Mathieu, beş buçuk olur olmaz, aylığını almak için Morange'e uğradı. Aylığı üç yüz elli franktı. Fakat ocak ayında çektiği beş yüz frank avansı, elli frank-ıık aylık taksitlerle ödediği için, eline ancak üç yüz frank geçti. Bu on beş altını saydı, neşeli bir tavırla cebine indirdi: onun bu neşesini gören muhasebeci, sebebini sorunca:

Elbette! dedi. Tam zamanında geldi, bu sabah karımı otuz metelikle bıraktım.

Mathieu, Seguin du Hordel ailesinin d'Antîn caddesindeki muhteşem konağının Önüne vardığı zaman saat altıyı geçmişti. Seguin'in büyük babası. Janvil-le'de basit bir çiftçi idi. Ordu müteahhidi olan babası, sonradan çok büyük bir servet kazanmıştı. Şehre .ayağının çamuriyle gelmişti; sonradan görmelerin oğlu olan Seguin'in kendisi de bir hazır yiyici hayatı sürüyordu. Zengindi, gıktı, büyük kulüplerde üye idi, özellikle at meraklısı idi, fazla olarak sanattan ve edebiyattan zevk alır gibi gösteriş yapıyor, moda olduğu için aşın fikirler besliyen, aydın, ileri bir he-veskâr gibi gözüküyordu, övünmek için, hemen hemen çeyizsiz bir kız olan, çok eski asil bir ailenin evlâdı Valentine'ı, almıştı; Vaugelade ailesinin son çocuğu olan bozuk kanlı, dar kafalı Valentine, kaba sofu bir katolik olan anasından yalnız, mutazaman ibadet etmeyi öğrenebilmiş, dünya zevklerine susamış bir mahlûktu; öyle ki. Seguin'in kendisi de, ev-lendiğindenberi, başkalık olsun diye ibadetle meşgul oluyordu. Köylü büyük babanın on evlâdı olmuştu; ordu müteahhidi olan baba, altı çocuktan öteye geçmemişti; kendisi, biri oğlan, biri kız iki çocuğu olduktan sonra, bu kadarla kalacağını açıkça, söylüyor, doğmak istemiyen iki zavallıyı dünyaya getirmiş olmanın bile, zaten yeteri kadar kötü bir hareket olduğunu ilâve ediyordu.

Seguin'in serveti arasında, Janvîlle üzerinde beş yüz hektardan daha fazlası kuru ve kırk olmak üzere

koskoca bir malikâne vardı ki, babası muazzam kazançlarla işten çekildiği sırada satın almıştı. Çok-tanberi beslediği bir istek vardı, içinde dünyaya geldiği, fakir olarak çıktığı kasabaya zengin olarak dönmek istiyordu; koca bir bahçe ortasında, şahane bir ikametgâh yaptırmaya hazırlandığı sırada, ölüm yakasına yapışmıştı, Seguin, mirastan kendisine düşen pay içinde bu malikânenin hemen tamamına sahip olunca, orayı avlanma yeri olarak işletmekle kalmış, beşer yüz franklık hisseler çıkarmıştı; dostları bu hisseleri kapış kapış alıyorlardı; bu ticaret ona pek az bir irat getiriyordu. Malikânede, korulardan başka ancak bakımsız topraklar, bataklıklar, kumluklar, taşlık sahalar vardı, o havalide efsaneleşmiş bir kanaate göre hiç bir ziraatçinin o topraktan faydalanmasına imkân yoktu. Yalnız, ordu müteahhidi/ orada, şahane ikametgâhının etrafında tahayyül ettiği romantik bahçeyi tasarlıyabilmişti, üstelik, malikânenin içinde bulunan Hordel adlı, kuleye benzer bir nevi harabeyi benimsemiş, bu Hordel unvanını Seguin ismine eklemek müsaadesi almıştı.

54

DÖL BERKETİ I

Mathieu, hissedar avcı olan Beauehene vasıf asiyle Seguin'i tanımış, koruların eteğindeki o eski av köşkünü, o çok sakin ıssız kulübeyi keşfetmişti; bu. yere âdeta aşık olmuş, orayı, kiraliyacak, çoluğu ço-cuğıyle sığınacak derecede sevmişti; Marianne'a, fakir ahbab muamelesi etmekle beraber kibar davranan Valentine, aile oraya yerleştiği sırada, gelip ona görecek kadar iltifatı ileri götürmüştü; mevkiin şairane manzarasını görüp hayran olmuş, malını bil miyen mülk sahibi sıfatıyla kendi bilgisizliği ile alay etmişti. Aslına bakılırsa, orada bir saat bile yaşıya-mazdı. Kocası, onu, Paris'in o kızgın edebiyat, sanat ve cemiyet hayatına delice fırlatmış, onunla beraber edebî mahfillerde, atelyelerde ve sergilerde, tiyatrolarda ve eğlence çevrelerinde, pek sağlam olmiyan kafaların, sarsak. kalplerin dengelerini bozan bütün; çevrelerde dolaşmaya başlamıştı. Kendini göstermek ihtiyacıyla, her tarafta can sıkıntısından ölen> Seguin, yarının endişesiyle tutuşan edebiyat ve felsefe iddialarına rağmen, burjuvaların henüz inkâr ettikleri sanat eserleri koUeksiyonlanına, mobilyalarına,, taştan, piringten haykellerine, özellikle övündüğü kitap ciltlerine rağmen, ancak atlarının yanında bulunduğu zaman, onlarla bir seviyede ve gerçekten rahat . ediyor, karısını da kendisine benzetiyor, bile-bile acayip fikirler besliyerek onu fesada götürüyor, zarif ve cüretli saydığı yakınlıklarla, arkadaşlıklarla, kirletiyordu; Öyle ki, kendisine emanet edilmiş olan. genç sofu kadın her türlü divaneliğe doğru yol almış bulunuyor, hâlâ sabah âyinlerine devam etmekle-beraber günahı meslek edinmiş bulunuyor, hsr gün

55

DÖL BERKETİ I

suç fikrine biraz daha alışıyor. Bunun sonunda felâketlerin betesine uğnyacakları muhakkaktı, çünkü Seguin, üstelik, çoğu zaman karısına karşı müstehzi ve haşın davranmak budalalığında bulunuyor, bu da Valentine'i o derece incitiyordu ki, Seguin'den uzaklaşıyor, sevilmeği, şefkatle ve tatlılıkla, başka türlü okşanmağı ona düşündürüyordu.

Mathieu, çok süslü, rönesans biçimi cephesinde îer katı bir sıra sekiz tane yüksek pencerele konağa girdiği zaman, hafifçe güldü:

Cebinde otuz metelle, üç yüz frank aylık alacağım diye beklemiyen bir aile, diye düşündü.

Giriş, bronzlarla ve mermerlerle dolu, çok muhteşemdi. Sağda, iki kabul salonuyla yemek odası, solda bir bilardo salonu, bir sigara salonu ve bir kış bahçesi vardı. Birinci katta, geniş merdivenin karşısında, tavanı beş metre yüksek, on iki metre boyunda, sekiz metre eninde, Seguin'in çalışma odası konağın ortasını tamamiyle kaplıyor, kocamn dairesi sağ tarafta, karısının dairesiyle çocukların yatak odaları sol tarafta bulunuyordu, tkinei katta, çocuklar büyüdükleri zaman oturacakları, her geyi tamam, iki daire ayrılmıştı.

Mathieu'yü tanıyan bir uşak. onu, derhal ev sahibinin çalışma odasına çıkardı, beklemesini rica etti, mösyönün giyinmekte olduğunu söyledi. Misafir, t>ir lâhza kendisini yalnız zannetti; etrafına-'geniş odaya bir göz attı, renkli eski zaman camlariyle yapılmış yüksek camekânlardan, eski zaman kumaşı perdelerden, Ceneviz kadifelerinden, altın ve gümüş sırma işlemeli ipeklerden, kitap ciltlerinin dizi dizi

66

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

57

süslü sırtlanın gösteren meşe tahtası kütüpanslar-den, aralarında mahut modern, piringten kolîeksiyo-nun da bulunduğu biblolar. Kuyumculuk eşyası, cam, bronz, mermer eşya üe dolu masalardan mürekkep, gerçekten muhteşem dekoru zovkle seyretti. Her tarafta serili şark halıJan, üzerine tembel tembel uzanılacak sedirler, iki kişinin sığınabileceği, gömülüp-kaybolabileceği yüksek yeşil yaprakJar arkasında kuytu köşeler vardı. Birdenbire, kolleksiyonun durduğu masadan gelen bir ses:

Vay, si2 misiniz, mösyö Froment dedi.

Aynı zamanda, o âna kadar bir paravananın arkasında duran otuz yaşlarında kadar, uzun boylu genç bir adam, elini uzatarak ilerledi.

Mathieu, bir tereddütten sonra:

Aa! mösyö Charles Santerre! dedi.

Onu, evvelce tesadüf ettiği bu aynı dekor içinde ancak ikinci defa olarak görüyordu. Salonlarda sevilen genç üstat şöhretini yapmış olan Charles Santerre, Asuri, modasına uygun kesilmiş, kıvrıkcık sakallı, fazla kırmızı dudaklı, fazla geniş ağızlı bir adamdı. İncelemek bahanesiyle aşıkdaşlık ederek düşüp kalktığı, kendilerinden, zevki ve serveti uğrunda elde edebileceği her şeyi çekmeyi kararlaştırdığı kadınlar sayesinde mevki edinmişti. Bu kadınları elde edemediği müddetçe, onlarla, çekingen bir âşık gibi, gayet mütevazı, gayet uysal davrandığı söyleniyordu; sonra, artık, lüzumsuz hale geldikleri zaman, onları, insafsızca feda ediyordu.

Prensiple ve hesapla hareket ederek bekâr kalmayı aklına koymuş, sade-

ce cemiyet ahlâksızlığını istismar eden bîr adam olarak başkalarının yuvasına yerleşiyordu; edebiyatta ihtisas olarak zinayı kabul etmiş, sırf zarif ve ince günahkâr aşkı, asla döl yetiştirmiyen kısır aşkı tasvir ediyordu.

Önce, kitaplarından dolayı hiçbir ümide kapılmış değildi, bu iş bile bile seçtiği sevimli ve .kârlı bir meslekten ibaretti. Sonra, kendi basanlarına aklanmış, gururuna kapılmış, bir muharrir olduğuna İnanmıştı, Simdi de, kendisini, can çekişen bir dünyanın resmî kıyafetli ressamı gibi gösteriyor en iusranlı kötümserlik yolunu tutuyor, yokluğa gidiş ortasında, son saadetin düsturu diye gösterdiği karşılıklı imsak yolu ile arzunun tükenişi mesleğini benimsiyordu.

Büyük bîr nezaketle:

SeguİN, şimdi gelecek, dedi. Kansiyile onu, bir kabarede aksam yemeğine götürmeği düşündüm, oradan bir ilk temsile götüreceğim, bu akşam patırdılı ye tokatlı bir temsil var

Mathjeu, onun frak giymiş olduğunu ancafe o zaman farkettil. Bir lâhza konuştular, Santerre, yeni bir, piring heykelcik gösterdi; bu, ince uzun, karnı üzerine yatmış, bası saçlarının altında kaybolmuş, herhalde hiçkırılmakta olan, çıplak bir kadındı. Santerre, bir şaheser, diyordu. Bunda, bütün bir beşer yeisi var. Nihayet erkeğin elinden, zorla çekilip alınmış, yalnız kalmış kadının iflâsı var. Asıl o, ev sa-Siileriyle aynı sofrada yemek yiyen, evin daimi dostu haline gelmiş, her günkü sade hayatı gitgide da-foa. fazla zedelîyen bir avaze halinde oraya, edebiyat ve sanat şeklinde cinnet.üflüyordu. -.

58

DOL BEREKETİ I

O esnada Seguin gözüktü; Santerre'le aynı yasta, daha uzun ve daha ince, çok kumral, burnu kemerli, gri gözlü, ince dudaklı, ince bıyıklı bir adamdı. O da frak giymişti.

Yapmacık bir pelteklikle telâşsızca: Uydurduk, azizim, dedi. Valentine, ille yeni bir rop giyeceğim, diyor. Sabırlı olalım, bu iş bir saate bakar.

Sonra, Mathieu'yi görür görmez, aşın bir nezaketle özür diledi, o soğuk azametli edasını, kayıtsız ve mağrur tavrını ifrat dereceye götürdü. Sevimli kiracım adım verdiği Mathieu, ziyaretinin sebebini izah edip, son yağmurlar neticesinde damın çinkosunda bir çatlak hâsıl olduğunu anlatınca, Janville'deki tenekecinin gidip çinkoyu lehimlemesine derhal razı oldu. Fakat, daha başka yeni açıklamalardan sonra, çok fazla çürümüş olan damın baştan başa tamiri gerektiğini anlayınca, o iltifatlı ve tasasız tavırlarını birdenbire elden bıraktı, itiraz etti, altı yüz frank gibi cılız bir kiranın bütün bir seneliğini aşacak bir meblâğı, böyle bir tamire feda edemeyeceğini söyledi. Bir lehim, bir lehim, kabul, dedi, tenekeciye mektup yazarım.

Sonra, bu bahsi kesmek istedi.

Durun, mösyö Froment, dedi. Siz zevk sahibi bir insansınız, size bir harika göstereceğim.

Gerçek, Mathieu'ye az çok teveccühü vardı. Onun, daima yaratıcı, daima kavramaya hazır bir zekâsı olduğuna bilirdi. Mathieu, bu şaşırtmaca tabiyesine ses çıkarmamış, gülümsemeğe başlamıştı, damın baştan başa tamirine onu razı etmeden odadan çıkmama-

59

DÖL BEREKETİ I

ya için için azimliydi. Koleksiyoncunun camlı bir kütüphaneden alıp dindar bir saygı ile kendisine uzattığı, hârikalı denilecek derecede güzel bîr cildi eline aldı. İpek gibi. yumuşak deriden, kar gibi beyaz cildin üzerine beyaz yıldızla büyük bir zambak oyulmuş, üzerine morumsu iri deve dikenlerinden bir demet oturtulmuştu.

Eserin adı TI m peri sabi e Beaute diye, semanın bir kenarına işlenir gibi tepeye yazılmıştı.

Mathieu, gerçekten hayran olmuş;

Oo! Çok güzel bir buluş, renkler enfes! de mişti. Şu zamanda, Öyle ciltler yapıyorlar ki, âdeta birer mücevher.

Kitabın adı gözüne çarptı.

Aai Mösyö Santerre'in en son romanı! dedi.

Seguin, gözucu ile, yaklaşmış olan muharriri süzüyor, gülümsüyordu. Hakkında gösterilen bu iltifattan duygulanarak kitabı muayene ettiğini görünce:

Azizim, mücellidim bunu bana bu sabah ge tirdi, dedi. Size gösterip sürpriz yapmak için fırsat bekliyordum. Koleksiyonumun incisidir bu. Fikrime ne dersiniz Bu zambak, üstün gelmiş saflığı gös teriyor, harabelerde süren şu dikenler de, noksansız mutluluğun tekrar zaptettiği, nihayet ıssızlaşan dün ya üzerindeki kısırlığı söylüyorlar. Bütün eseriniz, bunda mevcut.

Evet, evet, beni şımartıyorsunuz, övüngen ol maya bağlıyacağım.

Mathieu, karısı Marianne'm, herdesin bahsettiği bir kitabı okuması için, bu romanı madam Beauche-ne'den ariyet olarak almış, okumuştur. Okuduktan son-

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

61

ra, isyan etmiş. Öfkelenmişti. Bu sefer, Santerre, bu kitabından her zamanki eşhas olan cemiyet kadınlarının, kan koca yatağı dışmda, bir aralık, kaçamak olarak uğradıktan mutat bekâr odasını bırakmış, tam sanata, lirik sembole yükselmek istemişti. Anne-Marie isminde bir kontesin macerasını anlatıyordu; kadın, kaba bir erkek olan, çocuk yapmaktan başka marifet bilmiyen kocasından kaçmak için Bre-tagne'da, Norbert isimli lâhuti genç bir sanatkârın yanına sığmıyordu; bu artist, bir kız manastırınm mihrabını hayalleriyle süslemeye memur edilmişti. Otuz sene müddetle hayallerinden ilham alan ressamlık işi, meleklerle konuşurcasına devam ediyordu, roman, bu otuz senenin hikâyesinden, otuz sene, ressam Anne-Marie'nin kollar arasında geçirdiği aşkın hikâyesinden ibaretti, kısır sevişmeler içinde birlemiyorlardı, Anne-Marie'nin kadın güzelliği bir tek kırışıkla bozulmuyor, bu otuz senelik kısırlıktan sonra, kadın, seviştikleri ilk günkü kadar genç ve körpe kalıyordu. Dersi kuvvetlendirmek için, romana ikinci derecede birkaç şahıs, civar küçük şehrin burjuva kadınları, eşJer ve analar konulmuştu, bunlar, bünye ve manen bir düşkünlük içinde birer acibe gibi ihtiyarlıyorlar, ömürlerinin sonuna geliyorlardı.

Mathieu'yü isyana götüren şey, o budalaca ve canice çocuksuz aşk nazariyesiydi. Bütün vücut güzelliği, bakirede mevcut bütün manevi asalet, bunda idi. Yazara, şu sözleri söylemekten kendini alamadı.

Çok meraklı, çok dikkate değer bir eser, dedi. Fakat, Norbert'le Anne-Marie'nin bir çocukları olsaydı, ya kadın gebe kalsaydı ne olacaktı

Santerre, şaşırıldı, gocundu, onun sözünü yanda kesti:

Gebe mi Bir cemiyet adarru tarafından sevi

len kadın gebe kalır mı

Seguin bir koltuğa uzandı, lâkırdıya karıştı.

Asıl Öfkelenmişim nedir biliyor musunuz Ka

tolikliğin budalaca suçlanması, düpedüz bir pislik ve

bir ayıp olan beşer cinsinin böylece kaynaşmasını teş

vik ettiği İddiası. Doğru değil bu, kitabınızda bu ci

heti gayet iyi görmüşsünüz. Bu yazdığınız sayfeler

kesin hükümlerdir, dindar bir katolik sıfatıyla sizi

tebrik ederim.

Santerre, kendini bir şezlonga bırakarak:

Elbette, dedi. Ahdi Ceditte, Tekvindeki Ço

galiniz, döl yetiştiriniz, yeryüzünü doldurunuz sözü

nü arayın bakalım, bulabilecek misiniz İsa'nın ne

vatanı vardır, ne malı vardır, ne mesleği, ne ailesi, ne

karısı, ne çocuğu vardır. Döl bereketsizliğinin ta ken

disidir. Netekim, ilk Hıristiyan tarikatleri evlenme

den nefret ederlerdi. Ermişlerin indinde, kadın levs-

ten, azaptan ve günahattan başka bir şey değildi. Mut

lak imsak, mükemmellik hali idi. Murakabe içinde hayatını geçiren, kendisini şahsının iman selâmetine tamamen veren, döl yetiştirmiyen bencil, münzevi, kahramandı. Kadının ideali, bizzat analığın ideali bir bakiredir. Ancak sonraları, katoliklik, evlilik usulünü koymuştur, ne kadın ne erkek meleK olamayacakları için, evlenme bir ahlâk bekçisi olarak, fuşhu düzenlemek üzere tesis edilmiştir. Evlenme, vücuduna ta hammül edilen bir şeydir, tam ermiş olamayacak kadar merhameti az Hıristiyanlar için bazı şartlar da-

,62 - DÖL BEREKETİ I

hilinde önüne geçilemez zaruret, cevaz verilen bir durumdu. Fakat, bundan on sekiz asır evvel olduğu gibi, ibugün de ermiş din ve iman adamı, kadına el sürmez, onu uzaklaştırır. Semaya güzel kokularım yayanlar, ;jalmz Meryem'in zambaklarıdır.

Acaba alay mı ediyordu Sesinde, hafif bir gülüş vardı, muhatabı bunu işitmemiş göründü. O, tasvip ediyor, hararetleniyordu:

Doğrudur, doğrudur! Galebe, daima güzel liktedir, solmaz güzellikte, parıltı saçan kitabınız bu-51U gösteriyor. Güzellik hiçbir solukla lekelenmemiş olan, o menfur doğuruculuk vazifeleri kendisinde yokedilmiş olan, gonca halindeki, el sürülmemiş ba kiredir. Dişi hayvanlar yavrularını sürükler gibi, so kaklarda, dizi dizi çocukları peşlerinde sürükliyen o kirlenmiş, harap, bitkin kadınları görüp de iğrenme mek imkânı var mıdır Netekim, halkın o büyük sağ duyusu, bu hususta hükmü kendisi veriyor, yolda rasgeîdiği böyle kadınlarla alay ediyor, hallerine gülüyor, onları hakir görüyor.

Ayakta kalan Mathieu, lâfa karışacak oldu.

Evet ama, güzellik mefhumu değişen bir şey-

-dir, dedi. Siz, güzelliği, uzun ve narin uzuvlu, dar kal-

çalı kadının kısırlığında buluyorsunuz. Bütün röne-

sans devrinde, güzellik, geniş kalçalı, iri memeli, sıh-Ihatli ve gürbüz kadındaydı. Rubens'in, Titien'in, hattâ Raphael'in tablolarında, kadın gürbüzdür, Meryem, .gerçekten anadır. Şu ciheti de göz Önünde tutun ki, bugün baştaçı olan az çocuklu ailenin, yerini çok çocuklu aileye bırakması için, asıl, bu güzellik mefhumunu değiştirmek gerekir; o zaman, biricik güzellik,

fiî

DÖL BEREKETİ I

çok çocuklu ailede olacaktır. Bence, bugün zihinleri çok meşgul eden, gitgide artan nüfus azalması illetinin tek devası, budur.

İkisi de, bir gurur ve acıma ifadesiyle, gülüm-siyerek ona bakıyorlardı.

Seguin:

Nüfus azalması bir İlet ha! dedi. Azizinx mösyö, bu kadar zeki bir insan olun da, hâlâ bu terane dilinizde dolaşsın, nasıl olur Düşünün canım bir parça muhakeme edin I

Santerre, ilâve etti:

Yine o kötü iyimserliğin bir kurbanı daha! Her şeyden evvel şunu bilin ki, tabiat, hiçbir şeyi ayırdetmeden hareket etmektedir. Her kim ki tabiatı düzeltmezse, onun kurbanı olur.

Biri susup öteki konuştu, hattâ, bazan, ikisi birden söyledi. Kendi kasvetli muhayyüleriyle kendileri sevka geliyorlar, mestoluyorlardı. Bir kere, terakki mevcut değildi. Geçen asrın sonuna, Condorcet'nin, altın devrinin avdetini, eşitliğin yakın olduğunu, insanlarla milletler arasında sulhun teessüsünü müjdelediği devre kadar gerilemek yeterdi. Bütün yürekler, bir âlicenaplık hulyasiyle şişiyor, hayal, bütün ümitlere engin semayı açıyordu; halbuki, yüz yıl sonra, bu şimdiki asrımızın sonu, ilmin, hürriyetin, adaletin iflâsiyle, gelecek asrın tehdit dolu eşğinde, kana ve çamura batarak biten bu asır, ne sukuttu! Sonra, tecrübesi yapılmış değil miydi

O kadar özlenen bu. altın devrini, dinsizler, asırlardan önceye götürmüşlerdi. Hıristiyanlar gelmişler, asırlardan sonraya koymuşlardı; bugünkü sosyalistler de, asırlar içinde gis-:

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

65

teriyorlardı. Bunların üçü de acınacak birer hayalden İbaretti, bir tek mutlak saadet bulunabilirdi, o da, yoklukta idi. Gerçi, dini bütün katolik oldukları için, dünyayı, bir hamlede yok etmekte tereddüt ediyorlardı; fakat, onu sınırlandırmayı caiz görüyorlardı. Hoş, Schopenhauer'ı, hattâ Hartmann'ı modası geçmiş sayıyorlardı. Nietzsche'ye yaklaşıyorlardı, seçkin insanlardan İbarett sınırlı bir beşeriyet hülyası, aristokratça bir hülya kuruyorlardı; insanlar daha nadide bir gıda alacaklardı, fikirleri daha inceleyecek, kadınlar daha güzel olacaktı, beşeriyet, mükemmel insana, üstün insana ulaşacaktı, bu üstün insanın zevkleri on misline çıkacaktı. Hoş, bunda da aykırılıklar yok değildi, ama, pek aldırıyorlardı, kendi tabirleriyle, güzelliğe sahibolmaktan başka tasaları yoktu. Malthus-adamlarıydı, nasıl ki Beauchene'in de adamıydı, sırf, nazariyesi, fakirleri, kendi fakirliklerinin biricik mesulü sayarak zenginleri, vicdan azabının üzücü yükünden kurtardığı için. Fakat, Malthus mahrumiyeti kanun haline koymakla beraber, kaçamağa taraftar olmamıştı; onlar, bunu beğenmiyorlar, vahşice tazyik-ier Kuruyorlar, aynı zamanda, eşi görülmedik garibeler halinde, desise dolu sefahatler içinde, kısır aşklar düşünüyorlardı. Aşın derecede kasvetli şiir gösterişi olsun diye, dünyanın sonunu temenni ediyorlardı ama, onu, ancak, hazzı yüz misli artmış, şiddetlenmiş, o zamana kadar bilinmeyen bir ürperme içinde biter görüyorlardı.

Santerre, sükûnetle: "

Almanya'da, hükümetin, doğum cetvellerini» göre tâyin edeceği sayıda fakir çocuğun, her yıl-löP

sırlaşılması teklif edildiğini bilmez değilsiniz, dedi. Milletın budalaca döl bereketini bir parça durduracak bir çaredir, bu.

Bu kötümser edebiyat, Mathieu'nün zihnini bu-landıramazdı, çünkü, hayata karşı kini, yokluk ipti-lâsını telkin eden bir edebiyatın ahlâk üzerindeki yıkıcı tesirini bilmekle beraber, bununla, kendisi de alay ediyordu. Bu evin içinde bile, o budalaca modanın, ölümle oynuyarak eğlenmek mevkiine düşmüş endişeli ve ıstıraplı bir devrin can sıkıntısının hüküm sürdüğünü pekâlâ hissediyordu. Karşılıklı birbirini zehirleyen şu iki kişiden hangisi daha fazla yalan söylüyor, ötekini daha fazla divaneliğe sevk ediyordu Her gerçek kötümserin aslında, bir sakat, bir iktidarsız yatar. Mathieu, döl bereketine olan inanı ile, hayata artık iman etmeyen bir milletin tehlikeli surette hasta bir millet olduğuna kanaat besliyordu. Bununla beraber, çok çocuklu ailelerin, iktisadi ve siyasi durumlara göre, lüzumundan şüphe ettiği zamanlar oluyor, bir milletin şerefi ve saadeti bakımından, on bin mesut insan, yüz bin bedbahta yeğ değil midir diye düşünüyordu.

Seguin, tekrar hücumla geçerek: Azizim mösyö, dedi, en kuvvetli, en zeki insanların, döl en bereketsizler olduğunu inkâr edemezsiniz. Bir adamın beyni genişler genişlemez, döl yetiştirme kabiliyeti azalır. Sizi cezbeden, güzellik mahiyeti vermek istediğiniz o insan kaynaşması, bugün artık sefalet ve cehalet gübresi üstünde vücut buluyor. Bu düşüncelerinize göre, cumhuriyetçi olsanız gerek, değil mi Alâ! Şu cihet de ispat edilmiş

66

DÖL BERKETİ I

bulunuyor ki, zulüm, insanları, sayı bakımından çoğaltır, halbuki hürriyet, değer bakımından çoğaltıyor. Mathieu'yü, bazan, derin surette şaşırtan, işte bu fikirlerdi. Beşeriyetin Ölçüsüz nispette yayılması lüzumuna inanmakta acaba haksız mıydı Güzelliği ve saadeti, mümkün mertebe fazla hayatta tasavvur etmekle, zararlı bir iş mi yapmış oluyordu Yine de şu cevabı verdi.

Bunlar, Öyle noktalar ki, gerçekliği nisbî-dir. Malthus'un nazariyesi, tatbikatta yanlış çıkmıştır. Eğer dünya baştan başa insanla dolsa. hattâ gıda maddeleri kalmasa bile, kimya, gayrı uzvi her maddeden gıda çıkarabilir. Zaten, bu ihtimaller o kadar uzaktır ki, hiçbir ilmî kesinlik üzerine ihtimali hesaplar .kurulamaz. Hem. Fransa'da, bu tehlikeye doğru gitmek şöyle dursun, geriye dönüyoruz, yokluğa yürüyoruz. Fransa, Avrupa nüfusunun dörtte biri iken, şimdi ancak sekizde biridir. Bir iki asır sonra, Paris, eski Atina gibi, eski Roma gibi, olduğu yerde ölecek, şimdiki Yunanistan'ın mevkiine düşeceğiz. Paris ölmek istiyor.

Santerre, itiraz etti, o da fikrini savundu:

Hayır efendim, hayır efendim! Paris, sadece, yerinde saymak istiyor, sebebi de, dünyanın en zeki, en medeni şehri oluşu. Bilmiş olun ki, medeniyet,- yeni yeni zevkler yaratmak, zekâları inceltmek, onlara yeni faaliyet

sahaları açmak suretiyle, ferdi, kütle zararına olarak faydalandırıyor. Milletler ne kadar fazla medenileşirlerse, o kadar az döl yetiştirirler. Milletlerin başında yürüyen bizler de bir memleketi,

67

DÖL BEREKETİ I

aşırı derecede döl bereketinin lüzumsuzluğundan ve zararından kurtaran akıl ve hikmet noktasına herkesten önce varmış bulunuyoruz. Medeni dünyaya, bir yüksek kültür, bir üstün zekâ Örneği veriyoruz; milletler, birer birer, bizim mükemmellik durumumuza vardıkça, bütün dünya, muhakak, bu örneğe uyacaktır. Zaten, her taraftan belirtiler gözüküyor. Seguin, onu teyidetti.

Elbette! Memleketimizdeki nüfus azalmasının ikinci derecede sebepleri varsa bile, bunlar, iddia edil diği kadar önemli değildir, bu sebeplerle mücadele edilebilir. Hâdise yaygındır, bütün milletler, dahai fazla medenileşir medenüleşmez, nüfus azlığına yaka lanırlar, azalır, yahut azalacaklardır. Japonya ya kalanmıştır. Avrupa, Çinin kapılarını zorladığı gün,, o da duracaktır.

Karşısındaki fraklı ve beyaz kırvatlı iki cemiyet adamı mâkul şeyler söylemeye başlayacak berî,. Mathieu, ciddileşmiş, dinliyordu. Onların, insan güzelliği ideali diye kabul ettikleri, ince uzun, yassı,, cinsiyetsiz bakire artık söz konusu değildi. Hayat dolu, ürperme dolu bütün beşeriyet, kendi tarihini söylüyordu. Mathieu, düşüncesini yüksek sesle söyledi.

Şu halde, sarı tehlikeden, mukadder bir anda,, Avrupamıza doğru taşıp onu altüst edecek, yeniden döl yetiştirecek oîan Asyalı barbarların o müthiş ka labalığından korkmuyor musunuz. Tarih,, hep böy le tekerrür etmiştir, okyanuslar âni olarak yer de ğiştirmiştir, haşin milletler, zayıflayan milletlere, ge lip taze kan vermişlerdir. Her defasında da, medeni yet, daha geniş, daha serbest, tekrar çiçek açmıştır.

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

69

Babil, Nînova, Merifîs, oldukları yerde Ölen milletleriyle, nasıl toz halinde dökülmüştür! Atina ve Roma, ski san ve şereflerinin parlaklığı içinde, küllerinin ortasında, yeniden doğmak imkânını bulamadan, bugün bile nasıl can çekişiyorlar! Paris, ihtişamına rağmen, erkekliği za'fa uğnyan bir Fransa'nın başkenti olarak şimdiden nasıl ölüme mahkûm! İstedığınız kadar muhakeme yürütün, Parisin eski başkentler gibi, aşın kültür, aşın zekâ ve aşırı medeniyetten öldüğünü söyleyin, bu, yine ölümdür, şerefi ve kudreti, herhangi bir yeni millete nakledecek olan cezirdir. Söylediğiniz denge yalancıdır, hiçbir şey yerinde sayamaz, artmıyan şey azalır ve yok olur. Paris ölmek istiyorsa Ölçektir, vatan da onunla beraber ölecektir. Santerre gülümser edasını tekrar takınarak:

Adam sen de! dedi. ölmek istiyorsa, ölmesi ne ben karşı koymam. Kendi hesabıma, bu işte ona yardım etmeye kuvvetle azimliyim.

İki çocuğundan dolayı kendisini affettirmek isti-yen Seguin: Çocuksuzluğun namuskârlık ve akıllılık oldu- şu aşikâr, hükmünü verdi.

Mathieu, onların dediklerini işitmemiş gibi devam etti: Spencer kanununu biliyorum, hattâ nazari olarak, doğru olduğunu bile zannediyorum. Medeniye tin, döl bereketi için bir dizgin olduğu muhakkaktır, öyle ki, dünya baştan başa insanla dolduğu ve medeni- leştiği zaman, bizzat, üstün gelen kültürün tesiriyle son bir muvazeneye varmak için, nüfusu azaltmak veya aşırı çoğaltmak işlerinde bir takım sosyal geliş-

nie'ler tasarlanabilir. Fakat, yürürecektir yolun, hangi felâketlerin içinden, hangi ıstırapların ortasından geçeceğini kını tahmin edebilir Yine bir takım millet-fer ybk o'acak, yerlerine başkaları gelecek; nihayet, kazanılan hakikatten, adaletten ve barıştan vücut bulmuş son itidale Varmak için kaç bin seneye ihtiyaç olacaktır. Akıl titriyor, tereddüd ediyor, yürek endişeyle sıkılıyor.

Büyük bir susma oldu; Mathieu şaşalamıştı, ha-yatm' hayırlı kuvvetlerine olan inancı sarsılmıştı, çok sade- bir İnsan olan kendisinin mi, yoksa koltuklara rehavetle gömülmüş, boşluklarını dolambaçlı hale getiren ve zehirliyen şu iki adamın mı, kimin haklı ol-düğüriü bilemiyordu.

Valentine, takınmakta zorluk çektiği, oğlan ta-vırlarıyla, pür neşe içeri girdi.

Bana bakın, kabahat bende değil ha! Bu Ce

leste işi uzattıkça uzattı.

Yirmi beş yaşında, zayıf, ufak tefek, başına buyruk kız çocuğu edalı bir kadındı. Sarışın, narin yüzlü, güleç mavi gözlü idi, tasasızlık ifade eden ince bir burnu vardı, güzel değildi, ama, yine de, acayip ve şirindi.

Kocası, onu, kötü yerlerde gezdirmişti; nihayet, eve devam eden yazarlarla ve sanatçılarla teklifsiz olmuştu, ancak, aşırı derecede hakaret gördüğü takdirde Vaugelade ailesinin son ferdi hüviyetini alıyor, birdenbire soğuklaşıyor, karşısındakini küçümsü-yordu.

Gayet mültefit, Mathieu'ye doğru ilerleyip elini erkek gibi sert sıkarak:

Oo! Siz burada mısınız, mösyö Froment, dedi.

70

DÖL, BERKETİ I

Madam Froment'in sıhhati iyi mî, çocuklar hep öyle gülbüz, güzel mi

Fakat, karısının, dantelâlarla süslü, beyaz ipekliden fistanım tetkik etmekle meşgul Seguin, yapmacık yüksek terbiyesinin altında, huşuneti tabanca gibi pathyan kabalıklardan birini gösterdi.

Bu bez parçasını giymek için mi bizi bekletiyorsun Seni, hiç bu kadar kötü kılıkta görmermiş-tim.

Halbuki, Valentine, oraya gelirken, enfes olduğa kanaatindeydi. Ağlamamak için kendini zorladı, somurtan küçük kız çocuk çehresi, mağrur ve Intikamc bir isyan ifadesi aldı. Orada durup, bir hayranlık cda-siyle kendisine bakan, onu kuşattığı mütevekkil sevgi içinde, köle tavrını asın dereceye götürün dosta doğru, ağır ağır gözlerini çevirdi. 'Santerre:

Enfessiniz, dedi, bu rop da, gerçeklen bir harika.

Seguin bu söze güldü, kadınların karşısındaki yavanlığından dolayı Santerre'İe alay.etti. Valentine, iltifat karşısında yumuşamış ve bir kuş neşesini andıran keyfi yerine gelmişti; lâfa karıştı, bir erkeğin, tatlı sözlerle, kendisini, istediği yere götürebileceğini söyledi. Oracıkta, gayet teklifsiz, gayet açık saçık, bir nebze konuştular; Mathieu, şaşakaldı, nereye gizleneceğini bilemedi; çekilip gitmeyi pek istiyor, fakat, arzu ettiği tamir işini mal sahibine kabul ettirmedikçe İnat ediyor, oradan ayrılmıyordu.

Seguin, son söz olarak: . t

. Yoo! dedi, lâftan ibaret olmak gartıyla, her

DÖL BERKETİ I j

oyuncağa izin veririm. Ama, sakın başkasiyle yat mağa kalkışma, seni minimini bir tavşan gibi öldürü rüm. - :

Gerçek, çok kıskançtı. Valentine, teselli buldu, kocasıyla barıştı, kadın kadıncık sesiyle ilâve etti:

Biraz sabret, çocukları getirsin de, gitmeden

evvel öpelim diye Celeste'e tembih ettim.

Mathieu, bu yeni beklemeden faydalanarak,, dile ğini tekrarlamak istedi. Fakat,. Valentine, yine—lâkır dıya başlamıştı, en şüpheli lokantayı seçip orada ye mek yemelerini teklif ediyor, göreceklere piyesin, bir gün evvel, genel provada ıslıkla karşılanan kepazelik lerle, dolu piyes mi olduğunu.soruyordu. Bu iki erke ğin, arasında uslu bir öğrenci gibi duruyor, onların aş ır fikirlerini daha miibalâgalandıyor, edebiyatta, sa natta, onları .bile güldüren.jfratlı bir kötümserlik, şid detli bir muhalefet gösteriyordu. Wagner çok methe diliyordu, o, bağlantısız müzik istiyordu, geçip giden rüzgârın serbest ahengini istiyordu. Ahlâkına gelin ce, o, tüyler ürpertiyordu. İbsen'in âsi kadınlarının gü

rütlü aşklarım bir kere daha yaşamıştı. Şimdi el ile tutulamaz sâf güzelliğe sahip kadınla meşguldü, Santerre'in son yarattığı Anne - Marie'yî- haddinden fazla maddî ve düşük buluyordu, çünkü, müellif ki tabının bir sahifesinde, Norbert'in buseleri, kadının altında iz bıraktığını soluyordu. Santerre, bu fıkrayı inkâr etti, Valentine seğırtti, kitabı aldı, o cümleyi aradı.

` : Romancı, derdini anlatamıyor. - " ""

A canım, çocuğuna mâni olduan, diybrâti.'`

Valentine: . Vı : --

BEREKETİ I

72

Allah Allah! diye haykırdı, hepimiz mâni oluyoruz, bu işin artık kahramanlık tarafı kalmadı, harciâlem oldu. Anne - Marie kalbimizi yükseltmek için lekesiz mermer olmalıdır, Norbert'in buseleri de onun üzerinde iz bırakamaz.

Fakat, lâkırdısı yarıda kaldı, at kafalı, yüz çizgileri kuvvetli ve hoş, iri yan, esmer bir kız olan oda hizmetçisi Celeste, iki çocuğu almış gelmişti. Gas-ton beg yaşındaydı, Lucie de üçündeydi, ikisi de, gölgede açmış gül gibi solgun, narin ve inceydiler. Anneleri gibi sarışındılar, oğlanın saçları kızla çalıyordu, kızınküler daha açık yulaf rengindeydi; yüzler, baba-larvmnki gibi daha uzunca, gözleri, anneleriniraki gibi mavi idi. Saçları kıvrıktı, beyaz giydirilmişlerdi, son derece süslü idiler, dokunsanız kırılacak kadar narin, canlı iki büyük bebeğe benziyorlardı. Baba ile ananın monden gururu okşandı, çocukların, rollerini oynamalarını istediler.

O neî Bonsuvar demek yok mu Çocuklar, daha şimdiden cemiyete alışık, sıkılganlık duymadan karşılardaki insanların yüzlerine dikkatle bakıyorlardı. Hemen itaat etmemeleri, söz dinlemekten hoşlanmadıkları için, tabî bir tembellik sonucu idi. Bununla beraber, razı oldular, kendilerini öptürdüler.

Eonsuvar, Santerre amca.

Sonra, Mathieu'nün karşısında tereddüt ettiler. Onu iki üç defa görmüş oldukları halde, babaları bu mösyönün adını hatırlatmak zorunda kaldı.

Bonsuvar, mösyö Froment.

DÖL BEREKETİ 1 3

Valentine, onları tuttu, kaldırdı, buselere gömdü. - Çocukları çok seviyordu, yere bırakır bırakmaz da unutuyordu.

Küçük oğlan:

Anne, yine mi sokağa gidiyorsun Diye sordu.

Tabîî yavrum. Biliyorsun ya, babalarla annele rin işleri vardır.

Peki, anne, biz yalnız mı yemek yiyeceğiz

Valentine cevap vermedi, emirlerini beklîyen oda hizmetçisine döndü.

İşitiyor musun, Celeste Yanlarından bir öa-Stilca ayrılmıyacaksın, hele mutfağa hiç girmesinler.

Ne zaman sokaktan gelsem, onları mutfakta buluyorura, İnsan deli olacak. Saat yedi olur olmaz, yemek lerini ver, dokuzda yatağa yatır, uyusunlar!

At kafalı koca kız, saygı ve itaatle dinliyor, kur-2iaz tebessümü, Paris'e geleli beş sene olmuş, isde kaşarlanmış, evin efendileri evde bulunmadıkları zaman, çocuklara ne yapıldığım bilen Normandıyalı hüviyetimi anlatıyordu.

Yalnız şu kadar söyledi:

Madam, matmazel Lucie keyifsiz, yine gasi- .yan etti.

Çocuğun babası pür hiddet haykırdı.

Nasıl Yine gasiyan mı etti Bundan başka

lâf işittiğim yok, bunlar hep gasiyan mı ederler ku

zum Hem de, her zaman, tam sokağa çıkacağımız

vakit oluyor. Kancığım, kötü bir şey bu, çocukla-

z-ızmı midenin böyle sünger kâğıdından olmaması-
31a dikkat etmelisin.

4 DÖL BERKETİ 1

Valentine, elinden bir şey gelmeyeceğini anlatmak ister gibi, öfkeli bir hareket yaptı. Gerçek, çocuklarının midesi sık sık bozuluyordu. Çocuk hastalıklarının hepsine yakalanmışlardı, hemen daima ateşleri vardı ve nezleliydi. Hizmetçi eline bırakılmış çocuklara mahsus bu sessiz, tasalica hallerini muhafaza ediyorlardı.

Valentine, kızma doğru eğildi, sordu. Sahi mi, hastalandın mı, Lucie'ciğim Ama artık geçti değil mi Yok yok, bir şey değil, hiç bir şey değil. Beni kucakla elmasım, babana da, cici cici bon-suvar, de. Sokağa çıkarken üzülmesin.

Yüreği rahat etmiş, neşelenmişti, doğruldu; Mat-hieu'nün kendisine baktığını görünce:

Ah! Bu küçük mahlûklar yok mu, insanı pek üzüyorlar! dedi. Fakat, görüyorsunuz ya, ne de olsa seviliyorlar; ama, dünyaya gelmeseler kendileri için daha da iyi olurdu diye düşünüyoruz. Her ne hal ise,, ben vatana karşı borcumu yerine getirdim, keski bütün kadınlar benim gibi bir oğlan bir de kız doğursalar'.

Bunun üzerine, Mathieu, onun şaka ettiğini görünce, kendisi de gülerek şu sözü Söyledi:

Hayır, hayır, madam, borcunuzu Ödemiş değilsiniz. Vatanın gelişmesi; için, dört çocuk ister. Hekiminiz olan doktor Boutan'm, doğurttuğu kadınlar dünyaya dört çocuk getirmediğe ne söylediğini biliyorsunuz. Hesap tamam değil diyor. f . - Seguin tekrar öfkelenildi: . '

it.î- Dört mü Dört mü. Eğer bir üçüncüsü gelecek olsa, cinayet işledim sanacağım. Yoo! Emin

75

DÖL BERKETİ I

olun bu sayıyı asmamak için elimizden geleni yapıyoruz.

Valentine, gülerken dedi ki:

Herhalde, çok ihtiyar bir kadın olduğum İçin, geri kalan bir parça teravetimi de kaybetmek tehlikesine girmek istemediğimi tahmin etmezsiniz. 'Ama, bocamın benden tiksindiğini de istemem.

Mathieu, cevap verdi. "

Evet ama, bunu da yine, doktor Boutan'ı ko nuşun. Benim bir şey bildiğim yok. Onun iddiasına göre, kadınları ihtiyarlatan ve yıprandıran şey, gebelikler değil, karı kocanın gebeliğe mâni olmak için aldıkları tedbirlermiş.

Bu sözleri, koyu şakalar, ev halkının pek hoşlandığı açık saçık bir telmihler yığını karşıladı. Mat-hieu, vasıta olan arzu tatmin edildiği halde, hedefi teşkil eden uzviyetin vazifesi yerine getirilmedikte, ürpertinin tahripkâr hale geldiğini ilâve edince, zarif-iikle karışık müstehcen sözler büsbütün arttı. Bir sa-dizm soluğu dolaştı, genç kadının kocasına gülümsü-yerek bakan gözleri, yatak odalarındaki gizli işlerinden bir nebzeyi, Seguin'in kendisini yoran ve yıpratan koca sefahatini, zevceyi gönül eğlencesi bir fahişe haline getirişini anlattı. Bazı sabahlar, bu yüzden harap, başı sersem oluyordu, en berbat sukutlara alışmıştı, Norbert'in buselerıyla harab olmıyan Anne-Ma-rie'yi tahayyül ediyordu.

Valentine, cür'etle mukabele' eden Santerre'e: Ah! Kaçamaklar! dedi. Şu kaçamaklara karşı yaptıkları mücadele, doğrusu hoşuma gidiyor. Bir küçük şehir doktoru, bir kitap yazıp, akla gelebilen bü-

76

DÖL BERKETİ I

tur» kaçamaklarla mücadele etmeyi düşünmüş, gerçekten korkunç şeyler. Ama, sonunda bunları köylülere Öğretmekten başka bir şey yapamamış. O zamana kadar, bu için nasıl yapıldığını köylüler bilmediği için, memlekette doğum yarı yarıya azaldı.

Celeste, sakinliğini bozmuyor, çocuklar bir şey anlamadan dinliyorlardı. Nihayet, bu hikâyenin sebep olduğu kahkahalar ortasında misafirler, Seguin'lerir nesine takılıp evden çıktılar. Mathieu, ancak, inçlikleri zaman methalde, mal sahibini razı edebildi; madem ki,, odaların tavanları akıyordu, Seguin, Janville'de tenekeciye mektup yazacak, dam baştan başa tamir edilecekti.

Lando kapının önünde bekliyordu. Karı koca,, dostlarıyla beraber arabaya bindikten sonra, yaya olarak yola devam eden Mathieu, başını kaldırıp yukarı baktı. Celeste1 in, iki çocuğun ortasında, pencerelerden birinin

Önünde durduğunu gördü, hizmetçi kadın herhalde, mösyö ile madamın gittiklerine iyice emin olmak istiyordu. Morange'ların evini ve Reine'in gidişi ni hatırladı, fakat burada lAicie ile Gaston, hareketsiz, gamlı bir ciddiyet içinde idiler. Ne anaları, ne de babaları başlarını kaldırmayı akıl etmedi.

IV

Mathieu, saat yedi buçukta, Madeleine meydanında buluşmayı kararlaştırdıkları lokantaya geldiği zaman, Boauch&ne'lc müşterisi, mösyö Firon Badinier'-yi, bir nıasanm basına oturmuş, birer kadeh maiör&

77

DÖL BERKETİ I

garabı içerken buldu. Ziyafet, nadide yemeklerle, en güzel şaraplarla, debdebeli bir bolluk içinde, pek mükemmel oldu. Fakat, genç adamı, arslan gibi yiyip içen bu iki kişinin kuvvetli iştahından da fazla hayran bırakan gey, patronun ustaca babacanlığı, elde kadeh, bir tek lokma yemeyi ihmal etmeden gösterdiği faal, neşeli zekâ oldu; öyle ki, daha kızartmayı yedikleri sırada, müşteri, yeni harman makinesini ismarlamakla kalmamış, bir tırpan makinesinin fiyatı üzerinde de anlaşmıştı. Saat dokuzu yirmi geçe, Evreux trenine binecekti; saat dokuzu çalınca, artık müşteriden yakasını sıyırmayı pek isteyen beriki, Saint-Lazare istasyonuna kadar olan birkaç adımlık yolu aşması için. onu bir arabaya yüklemeye muvaffak odu. Sonra, Beauchene, sokakta, Mathieu İle yalnız-kaldı, şapkasını çıkardı, ateş gibi yanan başını, bir lâhza, lâtif mayıs akşamının havasıyla serinletti.

Gülerek:

öf! Hele şükür! dedi. Kolay da olmadı. Herifi kandırmak için pommard şarabı içirmek lâzım geldi. Gitmiyecek, bana randevumu kaçirtacak diye Ödüm koptu.

Çakırkeyf, ağzından kaçırdığı bu sözler üzerine,, birdenbire, dertleşmek ihtiyacı duymuş gibi oldu. Şapkasını giydi, bir yaprak sigarası daha yaktı; genç adamın koluna girdi, telâşlı kalabalığın ve bulvarı aydınlatan gece ışıklarının ortasında, aheste adımlarla yürüyerek:

Ooh! dedi,|şaha, yaktıKiiç, var, beni ancak dokuz buçukta bekijješgekler .ikildim ötede™ Bir pJrt>

78

DÖL BERKETİ I

ister misiniz İstemiyorsunuz Öyle mi, hiç sigara iç-anezsınız, değil mi

Hic-

Ne diyecektim. Bu sabah benî gördüğünüz için, sizden gizlemek mânâsız olur. Bu başıma gelen :Şey pek saçma, doğrusunu söyleyeyim, çünkü, aslma bakarsanız, bir patronun, maiyetindeki işçi kızlardan fbiriyle yatması hem dürüst bir iş değil, hem de ihtiyatsızlık. Daima sonu fenaya varır, bir ticarethane s-böyle kaybedilir, şimdiye kadar da, yemin ederim ki, fou kızlardan hiç birisine el sürmiyecek kadar akıllı davrandım. Görüyorsunuz ya, kendi hakkımda da doğ-ruyu söylemekten geri kalmıyorum. Ama, neylersin! 3u sarışın kâfir kız, ötesini berisini göstere göstere, fhep gıdıklıyorlarmış gibi kıkır kıkır güle güle, kanımı tutuşturdu.

Beauchene, şarap lâkırdısı etmekten sakınan ay-;yaşlar gibi, konuşurken daima dürüsttü; Mathieu'ye, ilk defa olarak bu şekilde açılıyordu. Mathİeu'yü, .Marianne'la evlenip, hısımlık yo-liyle kuzeni olalıberi, öyle düzenli bir hayata sahip, aile hayatında o kadar vefalı bellemişti ki, herhalde, sözlerini dinlemeye ve gülmeye pek hazır bulmıyacağıma hükmediyordu. Ni—hayet, açılmayı göze almıştı, başarılı sevda maceralarında bir sırdaşı vardı; artık onu bırakmıyor, sim

sıkı tutuyor, sanki, bulvardaki kalabalık işitecokmuş İgibi, biraz yavaş bir sesle, kulağına anlatıyordu.

Tabiî tahmin edersiniz, bu iş oluncaya kadar

ben hiç kuşkulandım. Kız etrafımda dönüp duruyor, 'beni baştan çıkarmak için kırıyordu. Kendi kendime: 'Boşuna vakit kaybediyorsun, kızım, diyordum; so-

DÖL BERKETİ I 7J>

kakta, senin gibiler çok, lâzım olunca oradan bulurum Ama, yine de, bu sabah, siz de gördünüz ya, üzerine atıldım; öyle ki, birazdan iş olacak, çünkü, bu aksam, benimle buluşmaya razı oldu; bir köşeci-gim var, oraya gelecek. Saçma bir şey, ne olursa olsun! Ben de odundan değilim ya. Ben böyleyim, bir kadını içim çekti miydi, deliye dönerim. Haîbuki, sarışınlardan anlamam. Ama, bunu yatakta görmeği merak ediyorum. Ha Ne dersiniz Eğlenceli olsa gerek, bu kız.

Sonra, Önemli bir noktayı unuttuyormuş gibi: Ha! Haberiniz var mı, icabına bakılmış zaten, dedi. Tahkikat yaptım, on altı yaşındayken, Moineaud'lara, hepsinin birden içine tıklıldıklan o üç küçük odayı kirahyan şarapçının oğlu İle yatıyormuş. Kız oğlan kızlardan hoşlanmam, hem, lüzum da yok, fazla tehlikeli şey. Mathieu, hem zihnî, hem bedenî bir huzursuzluk içinde, bir parça sıkılganlıkla dinliyordu. Yalnız, şu suali sordu.

Peki! ya karınız

Beauchene, bir an şaşaladı, birdenbire durdu.

Nasıl karım Karım demekle, ne demek isti

yorsunuz. Tabii, karım evimizde, küçük Maurice'imizin rahat rahat uyuduğuna emin olduktan, sonra yatağına yatıp beni bekliyecek. Karım, namuslu bir kadındır, azizim, size daha başka ne söyleyim

Sonra, tekrar yürümeye başladı, Paris kaldırım» havasının, gecenin o saatinde tesirini artırır gibi olduğu şarapların ve etlerin verdiği sersemlikle, gitgide daha candan, daha mahrem konuşmaya başladı.

5j0 DÖL BERKETİ I

Haydi, efendim, haydi! Çocuk değiliz, koskoca adamlarız, yahu! Hayat, hayattır, başka lâf dinlemem ben!. Karım! Evet ama, dünyada en fazla değer verdiğim insan odur! Para sıkıntıları içinde evlendiğim zaman, size itiraf ediyorum işte, karımı sevmiyordum, yani, kadın olarak, anlıyorsunuz tabii. Kendisine saygısızlık göstermek gibi olmasın ama, benim hoşuma gitmiyecek kadar gerçekten fazla zayıftı; kaldı ki, bunu kendi de anladı da, o tarihten beri, biraz şişmanlamak için her çareye başvurdu; hoş, fayda etmedi ya! Ne var ki, insan, bir kadınla, metres edinmek için evlenmez. Şu halde, düşünün. Karıma karşı, bir aile babasının, oğlunun annesine gösterdiği derin saygıyı besliyorum. Yuva yerinde duruyor, yuva kirletilemez. Vefalı bir koca gibi ola-mıyorsam da, herhalde, karılarım baştan çıkartanlardan olmamak Özrüm var. Madem ki, kendi karıma her akşam bir çocuk yapamıyacağım ve kendisinden bazı cemilekârlıklar istemekten utanacağım, aklıktan, benim gibi, hasta olacak derecede ıstırap çekmek felâketine uğrayınca, şehvet ifritini başka tarafta tatmin etmek elbette yine ona saygı göstermek olur.

Gülüyor, bu nazik şeyleri, karı kocalık hayatı

bakımından gayet dürüst, gayet ince bir şekilde anlattığını zannediyordu.

Mathieu:

Peki, dedi, kuzinimiz Constance, bu güzel nazariyeyi biliyor mu Yaptığınız işi muvafık buluyor, sizi, dediğiniz gibi, başka tarafa gitmekte serbest bırakıyor mu

81

DÖL BERKETİ I

Eu söz, Beauchene'in candan neşesini attırdı

Yok, yok! Beni saçmasapan konuşturmayın. Tersine, Constance, ilk evlendiğimiz zamanlar çok. kışkıncı davranıyordu. Sıvışmak, bir İki aksamak koparabilmek için ne masallar uydurmadım! üstelik, o tarihte, azgındım, sevgili ve muhterem kancığımı o kadar yavandı ki, yeise kapılıyordum. İki çarşat arasında bir kuru kemik, azizim. Garezsiz söylüyorum, onun kadrini düşürdüğümü de sanmıyorum. Çünkü, bu, dünyada ondan daha namuslu insan bulunmadığını ispat eder. Sonra, akli başına geldi, Önüne geçilmesi imkânsız olan hale bir parça tahammüle başladığını, bazan göz yummaya razı olduğuna farkeder gibi oldum. Nitekim, bir akşam, beni, tanıdıklarından bir kadınla âdeta bastırdı da, bana asla bir kelime söylememek inceliğinde bulundu. Halbuki, tanıdıklarıyla düşüp kalkarsam inciniyor, lâkin, sokaktakiler, kaldırımda dolaşan tanımadık kadınlar, tabii, çok daha az tesir yapıyor. Meselâ, bugünkü şu kızın ona dokunur neresi var Bu kız sevmiyorum, alıyorum, bırakıyorum. Bu iş, karımda», o kadar uzakta, onun o kadar üstünden geeiyoi ki, dokunmasına imkân yok. Ama, herşeyin doğrusunu söylemek lâzım. Constance'm kabahatleri var, oo! büyük kabahatleri var. Şüphe yok, onun gibi ben de-katî karar verdim, küçük Maurice'imizden başka çocuk yapmıyacağız. Ancak, bu sabah ne dediğini işittiniz, gerçekten müthiş kadın. Aldığı tedbirleri tasavvur edemezsiniz, erkeği iğrendirecek şeyler.

Açık saçıklığı kanını büsbütün kızıştıran bir bahis üzerinde anlattığı sırlar daha mahremleş.tikçe,
S

S2 DÖL BERKETİ I

ağzındaki yaprak sigarasını çiğniyor, daha sık soluyordu. Fakat, yatak odasının sırlarını sayıp dökmekten hiç çekinmedi, açık saçık teferruata girdi. Kendisi, ne. sapıtmış bir zevk düşkünü, ne de bir sefihti. Kendi halinde tabiatıyla pekâlâ yetiniyor, yalnız, çok fazla İştahlarından rahatsız oluyor, sık sık duyduğu bu iştahlardan sonra, daima açlığını giderememiş olarak kalıyordu. Ufak tefek eğlenceler,. bu sürekli açlığı telâfi için başvurduğu yarım buluşmalar onu tatmin etmiyordu. Beri taraftan, kadınlık vazifesini idrak eden Constance da, kocasını elinde tutabilmek için, o vazifeyi yerine getirmeye uğraşıyordu. Zevke razı oluyor, kendisi de, bir sinirlilik içinde buna boyun eğiyor, kollarından sıyrıldığı, zaman tatmin edilmemiş ve öfkeli hissettiği bu erkekten, o sinirliliğin ıstırabını bazan gizliyordu. Bu -adamdan, onun şiddetinden, sonu gelmez musallath-ğından, öteden beri rahatsız olmuştu; artık, çocuğu ne kadar bir tarafa iterlerse itsinler, kaçamaklar, namuslu burjuva yataklarında usulden olan bütün o kaçamaklar daha yorucu, daha yıpratıcı idi, bunlardaki fantazi noksanı, nispî ihtiyatlılık, suiistimalin, namuslu zevcelerin yarısını sonunda sakat bırakma-,sma mani olmuyordu. Hulâsa, azizim, bütün bunlar çok iyi; ama, benini kadar siz de bilirsiniz ki, otuz iki yağında bir erkek, evdeki suyuna tiride mahkûm olunca, şayet damarlarında kan varsa, çabucak bıkar; ben, o suyuna tiride de razı olurum, tek, sağlam olsun, eti %udu yerinde olsun, şuraya kadar içine gömüleyim. Mesela, dün gece, tasavvur ediniz ki.

DÖL BERKETİ I gj.

Nefesi daralarak, boğula boğula, _kıs. kıs gülererek, hikâyeyi, kuzeninin kulağına anlatmaya devamı etti; bu şekilde pekâlâ oluyor zanneden zavallı karısına, dostça acıdı.

Onun için, yok, azizim, hayır, Öyle değil mi Ben fena adam değilim, karımı üzersem eza duyarım. Zeki oluşu, önüne geçilemez zaruretleri anlayıp,, bir parça gözyummaya başlaması hoşuma gidiyor. Yeter ki, mesele dışarda, temiz temiz olup bitsin,, pahalıya mal olmasın, ona ne zararı dokunur, sorarım size Ahabplarımdan bininin bir karısı var, çok: meziyetli bir kadın, ooo, tanıdığım kadınların en seçkini; yine de, kocasına Git, git, kocacığım, sükûnet: bulmuş olarak, daha mâkul dönüp bana geleceksin diyor. Nasıl iyi görüş, değil mi Mutlak hakikat budur! Ben, tatmin edildiğim zaman, eve, pürneşe dönüyorum, Constance'a bir küçük hediye götürüyorum, ev, üç gün saadete kavuşuyor. Demek oluyor ki, bunda herkesin faydası var, hem, şu da var ki,, insanın karısı, kocasının çocuk yapmasını istemezse,, yapmamak için de yine en mükemmel çare budur.-

Beauchene, kendi kendinden duyduğu hoşnutluk' içinde, bu son nükteyi çok zekice buldu, gözlerinden-. yaş gelinceye kadar güldü.

Mathieu:

Peki ama, dedi. Bu çocuğu, dışarıda, rasgele yakaladığınız, o güzel kızlarla yapmanız tehlikesi yok mu Onlarla beraber olduğunuz zaman da ka çamaklı hareket etmek zorunda kalırsanız bu, evde- kinden daha zevkli bir şey olmaz. . :

Döl BERKETİ I

85

o4 DÖL BERKETİ i

Beauchene sakinleşti, halinde, tahmin edemediği bu itirsfea şaştığını gösteren bir eda vardı. Herkes kaçamak yapıyor, herkes, yani biraz kendini bilen bir adam, ne de olsa tedbir alıyor. Hem, gönül eğlendiren bu kızlar, hiç çocuk yapmazlar, malûm bir şey bu. Zaten, para alıyorlar, başla-Tjnm çaresine bakmak, zanaatın tehlikelerini göze almak, onlara düşer. Sonra da, azizim, bu kızları gebe bırakıp bırakmadığını, insan nereden anlar, bir daha yüzlerini görmüyoruz ki, günün birinde, gebe bulduğumuzu îarzetsek bile, çocuğun hangi erkekten olduğunu kendileri de söyleyemezler ki' Çocuk hiç kimseden değildir, orospuda çocuk derdi yoktur.

Keyfi yerine gelmiş, sakinleşmiş, hiçbir vicdan azabı duymadan, o geceki zevki bakımından hiçbir kuruntu ve endişe hissetmeden, Caumartin sokağının köşesinde durdu. Bu gibi maceralar için, o sokaktaki evlerden birinde, avlunun nihayetinde bir odası vardı ki kapıcı kadın silip süpürürdü. Maiyetindeki İşçi kızlardan biriyle teklif tekellüfe lüzum görmediğinden, sangın güzele, sokakta, kapının önünde

buluşmak üzere randevu verivermişti.

Mathieu, Norine'ı uzaktan taradı; bir havagazı fenerinin dibinde bekliyordu. Açık renk bir fişan giymiş, hareketsiz duruyor, yuvarlak şapkasından taşan güzel saçları, ürpertil! ışığın ortasında, kızıl bir altın parıltısı alıyordu.

Beauchene çok heyecanlandı, neşelendi, çapkınca gizli mânalarla dolu bir tavırla, genç adamın elini kuvvetle sıktı.

Kh-! Alla ismarladık, afazim. - Geceniz, -hayır olsun, dedi.

Sonra, kulağına bir kere daha eğildi.

Biliyor musunuz, şeytan gibi kurnaz, dedi.

Babasına, bir arkadaşıyla beraber tiyatroya gittiğini söylüyor. Bu sayede gece yansından sonra, saat bire kadar serbest kalıyor.

Mathieu, kaldırımın kenarında yalnız kaldı Norine'le birlikte, bir arabalık kapısından girip kaybolan patronun son sözleri, gözünün önüne, işçi MoineurTnun hayalini getirmişti; kızı Euphrasie azar işitirken, öteki, o sarışın çapkın kız da, sinsi sinsi gülerken, adamın, kadınlar atelyesinde, işten yol yol çatlamış elleriyle, sessiz ve tasasız duruşunu tekrar görüyordu. Fakirin çocukları, muharebeye yahut fuşşa sürülmek için büyüdükleri zaman, baba, kötü bir hayatla hantallaşmış bir halde, yuvadan düşen yavruları, rüzgârın, hangi felâkete sürüklediğini hiç merak etmezdi.

Saat dokuz buçuğu çalışıyordu, Mathieu'nün, kuzey garına gitmek için bir saatten fazla vakti vardı. Onun için, acele etmedi, bulvarlar boyunca, gezine gezine ilerledi. Kendisi de fazla yemiş; içmişti, dinlediği sırlar kulaklarında uğulduyor, onu, için için bir sarhoşlukla büsbütün sersemletiyordu. Elleri ateş gibi, yanıyor, yüzünde alevler dolaşıyordu. Elektrik lâmbalarının ışığıyla tutuşmuş, kira arabalarıyla omnibüslerin ardı arası kesilmez harıltısı ortasında itişip kakışarak kaynaşan kalabalığın hummalı faaliyetiyle dolmuş bulvarlarda, akşam, ne kadar da ılıktı! Bu, yaklaşmış geceye doğru akan, ateşli bir hayat

DÖL BERFKETİ I

86

ov»

seli gibiydi, Mathieu,. sıcak arzusunun, üzerinden geçip gittiğini hissettiği bu insan soluğuna kendini bk rakıyor, sürüklenip gidiyordu.

O zaman, bulanık hülyasının ortasında, o günkü gününü tekrar yaşadı, kendini, önce, o sabah, Beauhene'lerin evinde buldu. Baba ve ana, akli başında iki sue ortağı gibi anlaşıyorlardı, biricik oğulları küçük Maurice de, sapsarı yüziyle, kanapede, balmu-raundan bir tsa tasviri gibi uyuyordu. Mathieu, şimdi, Constance'in, uykuya yatan çocuğu Örtüp bastırdıktan sonra, kadın kadıncık gidip yattığını, kocasının.eve döneceği geç saate kadar, soğuk yatakta, tek basına, uyumadan beklediğini görüyordu. Beriki, aralarında anlaşma sonucu kısır kalan erkek, bunu başka tarafta, ulu orta telâfi ediyor, karısının istemediği çocuğa, başka bir kadını gebe bırakmak tehlikesine alılıyordu. Kadın, kocasına borçlu olduğunu sandığı ccmiiukârhklarda bulunduğu zaman, kaçamaklar, erkeği, eskisinden daha aç hale getirirse, ihtiyacın zo-riyle, tohumu, tesadüfe ve rüzgâra bırakarak serpmeye gittiği akşamlar, onun böyle yatıp beklemekten başka yapacağı iş yoktu. Fabrika, günün birinde taksime uğramak tehlikesine düşmemeliydi, Maurice, sanayi âleminin prenslerinden biri olmak için, on misline çıkan milyonlara, tek basma vâris olmalıydı. Hiçbir ahlâk fesadiyle değil, sırf işlerin selâmeti için,. kaçamağa başvuruyorlardı. Kocasını, orospunun birinin yanında gecikip kaldığı zaman, karısı göz yumuyordu. Eski asilzadelerin yerine geçen sermayedar burjuvazi, kendi kaldırdığı bir hakkı, her türlü. ahlâk ve her türlü sıhhat kaidesine aykırı olarak.

DÖL BEREKETİ I ğ

t)ir tok, evlâttan başka çocuk yetiştirmyerek, böylece, tekrar kuruyordu.

Sonra, Mathieu, gazete müvezzilerine daldı, bir

akşam,. gazetesinin son baskısını satıyorlar, Credit National'in çektiği bir tahvilât piyangosunun ikramiyelerini haber veriyorlardı. Derken, birdenbire, Mo-Tange'ları yemek odalarında görül gibi oldu; şefleri, değerli memurlarını en yüksek mevkilere çıkardıkları o büyük bankalardan birine gireceği gün için, muhasebeci ile karısının büyük servet hülyaları kurduklarını tekrar işitir gibi oldu. İhtirasla kemirilen, - kızlarının, yine fakir bir küçük müstahdemle evleneceğinden korkarak tir tir titreyen bu karı koca, siyasi eşitlikle iktisadi eşitsizliğin yarattığı dengesizlikle harap bir demokrasi içinde, herkese, bir adım yükselmek, bir sınıf yukarı çıkmak ihtiyacını duyuran o dayanılmaz hastalığa kendini kaptırıyordu.

Başkalarının lüksü onları haset ateşiyle kavuruyordu, yüksek sınıfın debdebelerini uzaktan köpüye etmek için borçlanıyorlardı, bu ihtiraslı gurur divaneliği içinde, namuskarhklanna, tabii iyiliklerine varıncaya kadar bozuyorlardı. Şu anda, Mathieu, bu karı Kocanın, erkenden yattıklarını da göz önüne getiriyordu; çünkü, Morange'larm eve kapanıp oturmaktan hoşlanan insanlar olduklarını da; pazar günleri prens gibi debdebe ile sokağa çıkabilmek üzere, hafta içinde yakacakları gaz yağma varıncaya kadar tasarruf eden Valerie'nin, tevekküllü hasisliğini de bilmiyor değildi; onları, ışığı söndürdükten sonra, yatakta, muhabbetle birbirine sarılmış, birbirini çok seven, birbirine bağlı karı koca gibi, kucak kucağa

DÖL BERBKETİ I
89

M DÖL BEREKETİ I

yattıklarını, fakat, hür zaman muhtemel bir unutkanlığın sonuçlarından dehşetle sakındıklarını görüyordu. Mirasın taksimi karşısında isyan eden patronun yatağında olduğu gibi, orada da, çocuktan, aynı derecede korkuluyordu; çocuğun gelişi, feci bar sıkıntı teşkil edecekti, o kadar istenüen servete doğru yükselmeyi geciktirecek, buna engel olacaktı. Kaçamağa başvurmak, hep kaçamaklı davranmak lâzımdı, tehlikesiz sevişmelerle yetinmeye iyiden iyiye karar veren, sonra, bir ihtiyatsızlık sonunda, çok meraka düşen, günleri sayan, yüreklerine iyice emniyet verecek devreyi bekleyen sadık kan kocaların kısır oyuncağı idi bu. Apartmanın Öte başındaki odasında, Reine de uyumuyordu; baronne de Lowicz'in götürdüğü matinenin heyecanını hâlâ taşıyordu; bu güzel madamın, kendisini öpmesi, sinirlerini oynatmış, onu kışkırtmıştı, eğer, bir küçük erkek veya kızkardeş getmezse, annesiyle babasının kendisine vadettikleri çok zengin kocayı şimdiden düşünmeye başla-

misti. Birikmiş bir kalabalık, yolunu kesince, Mathieu, o akşam bir ilk temsil veren tiyatronun önünde bulunduğunu gördü. Bu, uzun boylu, kızıl saçlı bir kız olan yıldızının resmini, tabiiden bir misli büyük olarak duvarlara yapıştırıp ilâna kalkışan, açık saçık gülünç piyesler temsil ettiren bir tiyatro idi: bu sefer, yıldız, essiz bir sembolizm ifade ediyordu; kısır ask hastalığını temsil eden çıplak ve yassı bakireydi, yoldan gelip geçenleri etrafına toplayan günahkâr ve rezil bir büyük zambaktı. Mathieu, iğrenç mütalâalar işitti, Seguin'lerin, Santerre'le birlikte bu

tiyatroda bulduklarını, bu piyesi seyredip zevk al dıklarını hatırladı; piyes, öyle sersemce müstehcen bir şeydi ki, bir gün evvel, prova edilirken, seyirciler, kayıtsız insanlar oldukları halde, sıralan parçaliyacak hale gelmişlerdi. Beri tarafta, d'Antin sokağındaki konakta, Celeste, Gaston'la Lucie'yî yatırmış, acele mutfığa inmişti; civarda küçük bir tuhafiyeci dükkânı işleten ahababı madam Menoux, onu orada bekliyordu. Gaston, su katılmadan şarap içtiği için Uyu yordu. Karnı yine çok ağrıyan Lucie, korkudan tir tir titiyor, kalkıp Celeste'e seslenmeye cesaret edemiyordu, çünkü, hizmetçi kadın, kendisini rahatsız edecek olursa, çocuğu hırpalıyordu. Gece yarısından sonra, iki sularında, Seguin'ler, Santerre'e bir- -düzme istiridye ikram ettikten sonra eve döndükleri zaman, menfur ve kızgın tiyatronun, fahişelerle dirsek dirseğe oturdukları gecici lokantanın verdiği cinsi azgınlığı beraberlerinde getireceklerdi; bütün ihtiyaçlarının fesadı içinde, moda ile çürümüş olarak, beyinleri, budala ve sahte bir edebiyatın gösterişi ile dengesi bozulmuş olarak yatağa gireceklerdi; öyle ki, bu karı kocanın kaçamakları, istekli bir kötümserlikle karışık, zerafetle peşinde koşulmuş ahlâk fesadiyle çetrefilleşiyordu. Çocuk doğurmak bir çürüm oluyordu, kısır ürperme, dünyanın sona ermesinin temennisi idi. Her usule cevaz vardı, sefahat talim ediliyordu, zina

mukadderdi, yeter ki, çocuk olmasın. Santerre de Öte yandan, rahat rahat gidip tek başına yatacak, zamanını bekleyecek, kendini kollayan ihtiyatlı bir çapkın gibi, bu işi idare edecekti. `` `` `` ``

90

DÖL BEREKETİ I,

O gönün hulâsası olarak, Mathieu'nün şimda dikkatini çeken şey, kaçamaktı; her tarafta, sabahtan beri evlerine ayak bastığı bütün insanlardaki kaçamaktı. Etrafındaki herkes, bütün tanıdıkları, hayat yaratmaktan kaçınıyorlar, artık, döl yetiştirmemek için, isteyerek, inatla, menfaate veya zevke dayanan, ustaca bencil hesaplarla, kaçamak yapıyorlardı. Su anda, çocuk sayısını isteyerek sınırlandıran üç aile, üç çevre biliyordu, üçünde de, başka sebeplerle aynı kaçınma vardı. Bu şeylerin cahili olmadığı hâlde,, onların bu kadar kuvvetli bir aşıkârlıkla bir araya gelişleri, Özet halinde toplanışları, Mathieu için bir şaşırtmaçtı; aynı zamanda, büyük bir şaşkınlık duyuyordu, o zamana kadar inandığı her şey sarsılıyor, daha o sabah düşündüğü şekilde hayat, vazife ve saadetten şüpheye düşüyordu. Durdu, kuvvetle nefes aldı, kendini toparlamak niyetiyle, yükseldiğini hissettiği sarhoşluğu koğmak istedi. Opera'yı geçmiş, Drouot dört yol ağzına geliyordu; hummasının böyle artması, gecenin bu saatinde, bu ateşli bulvarların tesiriyle değil miydi Lokantaların kabineleri henüz pırıl pırıldı, kahveler, şoseyi tutuşturuyordu, taraça-lar, yağın yağm müşteri ile kaldırımları kaplıyordu. Bütün Paris, o lâtif akşamdan faydalanmak için oraya inmiş gibiydi, o kadar sık bir kalabalık halinde dolaşıyordu ki, vücutlar, ılık nefesler ortasında, durup dinlenmeden, birbirine sürtünüyor. Çiftler, şakır şakır yanan kuyumcu dükkânları önünde duraklıyorlardı. Kibar, aileler, elektrik lâmbalarının teşkil ettiği parlak kemerler, altından geçerek, kafe konserlere, koca duvar iânlarıyla çok şeyler vadeden.

91

DÖL BEREKETİ I

eğlenceli ve çıplak temaşa yerlerine dalıyorlardı. Dizi halinde yüzlerce Kadın, eteklerini sürüyorlar, yanlarına yanaşacak erkek bekliyorlar, nihayet, fısıltılarla, davetkâr gülüşlerle, kendileri erkeklere yanaşiyor-iardı. Kadın avcılığına çıkmış erkekler, bunlara tenezzül etmiyorlar, macera arıyorlar, sapıtmış namuslu kadın, kendiliğinden teslim olan ev kadını, yahut işçi kız arıyorlar, sarışın yahut kumral bir topuzun peşinden seğırtiyorlar, bir ense kökünde hararetli sözler geveliyorlardı. Meşru veya gayrimeşru çiftler, eskimüş karı kocalar, rasgele âşıklar, kendilerini bek-liyen yatak odasına doğru, açık arabalarda yol alıyorlar, erkek susmuş, Kadın yarı uzanmış, yüzü hul-yalı, âni karaltılar ve çiğ aydınlıklar içinden geçip gidiyorlardı. Parıl parıl yüksek binalar arasından, kalabalığın gürültüsü ve tekerleklerin takırdısı içinde akan bu insan seli, kendisini bekliyen geceye, hepsinin yatacağı yatağa, hepsinin, içinde uyuyacakları son kucaklaşmaya, biraz sonra hep ortasında kaybolacakları müşterek bir denize gider gibi gidiyordu.

Mathieu, cereyana kapılıp, gündüzün tahrikleriyle, örfün ve toplum çevresinin eseri olan aynı kızgın humma içinde, herkesle beraber sürüklenerek, tekrar yürümeye başlamıştı. Artık, kaçamak yapan, yalnız Beauchene'ler, Morange'lar, Seguin'Ier değildi. Onlarla beraber, bütün Paris kaçamak yapıyordu. Bile bile kaçınma, kanun haline konulmuş, kalabalığı buruyor, genişliyor, bulvarları, civar sokakları, mahalleleri, koskoca şehri kaplıyordu. Gece olur olmaz, gündüzün &ert didinmesiyle, çetin çalışmasıyla ısınan Paris'in kızgın kaldırımı, tohumun, hasada karşı kin beslene-

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

93

rek, rasgele her sokağa atılıp kuruduğu taşlık tarla, kavruk topraktan ibaret kalıyordu. Herşey, bu istekli kısırlığı anlatıyor, haykırıyor, zaferli bir hayasızlıkla gözler önüne seriyordu. Lokantalardan ve kahvelerden bir alkol soluğu çıkıyor, erkekleri içdiş ediyor, kadınların aklını bozuyor, çocuğu daha rüşeym halindeyken zehirliyordu. Eteklerini boyuna savurarak sürten, şunu da, şu berikini de, sonra şu ötekini de yakalayıp lokmaları üstüste tıktırmaktan başka bir şey düşünmiyen fahişeler, tuvalet kovalarını, kirlenmiş, bozulmuş, çirkef gibi akıp giden hayat halinde, aceleyle boşaltıyorlardı. Kaldırımların bütün hayhuyu; bir saatlik arzunun, eğlence yerlerinden, tiyatrolardan çıkarken topladığı bütün fahişeler, asılan ve bedelini Ödeten, süslü ahlâksızlığın ipekleri içinde, yahut ne idiği belirsiz odaların pisliği ortasında iştahını söndüren bütün bu insan eti, hayatı katlediyor, onu, sokaktaki çirkefe, alçakça tükürüyordu. Kaçamakları, bundan daha geniş bir şekilde talim etmek mümkün olamazdı, fuhuş, öldürme dersi veren öğretmendi, tohumlar kovalanıyor ve yok ediliyordu, dünyaya gelişleri hayatı zehredecek zararlı hayvanlar gibi, onları

ezmek âdet olmuştu. Sonra, kısır çiftleşme için faaliyete geçen bu her akşamki Paris'te, dersten fayda görülüyordu. Çok fazla kültürlü, edebi nervozizmle sınırları büsbütün bozulmuş, aşırı fikirlere sahip farfara, incelmış olmanın cezasını ödeyen, kadınlık ve erkeklik vazifesinden kaçınan çiftler vardı; cârî hesaplarının defterini tutar gibi gecelerinin defterini tutan, hesabın hep sıfırla denk gelmesi için kendini kollayan, yüksek sanayi, yüksek ticaret âlemine mensup çiftler

vardı; serbest mesleklere, keza orta sınıflara mensup çiftler, avukattan, doktordan, mühendisten sonra küçük esnaf, küçük memur vardı; gurur ve para savaşı daha şiddetlendikçe, bunların tedbirleri de artıyordu; yüksek sınıftan örnek alarak, çürüyen, sırf zevk uğrunda, herşeyi olduğu gibi lâğıma atma usulünde her gün biraz daha usta kesilen işçi karı Koca bile vardı. Eir lâhza daha geçsin, gece yarısı olsun, çocuk tehdidi, bütün Paris'i dehşet içinde bırakacaktı. Kocalar, çocuk yapmak istemiyorlardı, kanlan, kendilerine çocuk yapılmasını istemiyorlardı. Maşukalar bile, sevdanın heyecanı ortasında, muhtemel unutmalara meydan bırakmamak için, son derece dikkat ediyorlardı. Eğer, bütün yatak odaları, bir hamlede açılmış olsa,, hemen hepsi, dürüst insanlarınki de, ötekiler de, sefahat yüzünden, ihtiras yüzünden, gurur yüzünden kısır olduğu, aşağılık hesaplan güzel duygular haline, bencilliği basiretli akıllılık, korkaklığı sosyal dürüstlük içinde yaşama isteği haline getiren bir fesat İÇİP-1 de görülecekti. Bu, Ölmek isteyen Paris'ti, bütün hayat tortusu, bir Paris gecesi esnasında mahvoluyor, tohum seli, asıl hedefinden başka tarafa itiliyor, üzerinde hiçbir şey yetişmeyen .kaldırırma dökülüyordu, tohum serpmeye işi eksik yapılan Paris, vermesi gereken büyük ve bereketli hasadı vermiyordu.

Mathieu'nün zihninde bir hâtıra uyandı, bir muharebe akşamı, cesetlerle dolu ovanın karşısında, bir Paris gecesinin bunu tamire yeteceğini söyleyen o muzaffer kumandanın sözünü hatırladı. Paris, güllerin, insan vücutlarında açtığı deliği artık tıkamak istemiyor muydu Silâhlı barış, milyonları yüzlerle yutar-

- , DÖL BERKETİ I

ken, Fransa, dünyaya getirmekten kaçındığı yüz bin çocuğu yapmamakla, her yıl büyük bir meydan savaşı kaybediyordu. Mathieu, kışlalardaki yataklarda, tek basına, verimsiz uyuyan, çevresinin bozduğu dört .yüz bin genç adamı, neslin en gülbüz, en seçkin çotuklarını da düşündü; halbuki, onlardan daha fazla .sayıda çeyizsiz kız, soğuk yataklarında, gelmiyecek -olan, yahut da iş işten geçtikten sonra, tükenmiş, bo-ızulmuş, çok çocuklu bir aile sahibi olmak iktidarını kaybetmiş bir halde gelecek kocayı bekliyordu.

Mathieu, şakakları ateşler içinde, tekrar etrafına bakındı. Montmartre dört yol ağzına, kalabalığın, bulvarlar hattında, en uğultulu, en tehlikeli şekilde kay-jnaştığı noktaya gelmişti. Hayhuy, orada o derecede idi ki, ara sokaklardan geçerek kuzey garına ulaşmak için yürümek niyetinde bulunduğu Faubourg - Montmartre caddesini tutmadan önce, beklemek zorunda kaldı. Sıkıştı, tartaklandı, orada kurulmuş kadınlar pazarının ortasında, o kısır geceyi mahsus, gitgide artan bütün o kışkırtıcı, çıl-dırtıcı, canlı ve kesif yığın arasında, sürüklendi. Tek bir tanesi filiz verinceye kadar, esen rüzgârla savrulması gereken muazzam to-lıum miktarını bazan düşünmüş, fakat, hiç bir zaman, bu kadar üzüntü duyup heyecanlanmamıştı. Tohumlar, yumurtalar, dünyanın damarlarına milyarlarla akıyordu, Öyle hudutsuz bir bollukla, filizlerle dolup taşmış öyle bir sel halinde akıyordu ki, bütün uzvî maddeyi baştan başa delip geçiyor, suluyordu. Tükenmez bir cömertliğe sahip, tedbirli tabiat, nebatlarla mahlûkların tohumu, yetmek için taşması gerekecek olduğunu hesaplamış gibi idi. Güneş taneyi kurutur,

DÖL BERKETİ I gg

fazla nem, çürütür. Bir fırtına, koskoca balık yumurtaları yığınlarını süpürüp götürür, ani bir bora yuvaları yıkar, bütün bir bahar mevsiminin yumurtasını yok eder, insan, attığı hor adımda, dünyalar ezer, son derece küçük mahlûklardan, sayısız bir kalabalığın yumurtadan çıkmasına engel olur. Bu korkunç hayat israfı, ancak, yeryüzünü ve sulan kabartan, güneşin bereketli kızgınlığı altında havalarda uçan doğurma zerreciklerinin korkunç bolluğu ile eşittir. Yok edilen her varlık, tekrar hayat olur, yeni bir kaynaşma halinde / mayalanır, mahlûkların yeni bir üremesi halinde, son- suz, gelişir. Fakat yıkmayı isteyen, kendi zevki için, bencil bir gaye ile onu tasarlayan ve tatbik eden, yalnız insandır. Hilkati, kendi menfaati için küçültmeye uğraşan, onu sınırlandırmaya, hattâ durdurmaya çalışan, kendisinden doğan nesli, sırf kendi zevkini artırmak için sınırlandıran, yalnız odur. Fırtına, kumlar üzerine bırakılmış yumurtaları sürükleyip götürür, bora, dalları kırarak yuvaları devirir; yalnız insan, canavarca bir yokluk zevkiyle, vazifesini yok ettiği uzvun ürpermesinden ibaret kötü haz için, isteyerek, insan tohumunu kirletir, yok eder. Bunda cinayet var, budalalık da var; halbuki, doğacak bütün beşeriyetin kabul edildiğini, yararlı işlerde kullanıldığını, şimdiye kadar, koskoca kıtaların âdeta ıssız kaldığı geniş dünyayı insanla doldurduğunu düşünmek, ne büyük bir azamet ve kuvvet hulyasıdır! Hayat hiç fazla gelir mi Olabildiği kadar fazla hayat, aynı zamanda, fazla kudret, fazla zenginlik, fazla saadet değil midir Bütün küre hayatla doludur, iç uzuvları, gebe bir kadın gibi hayatla kabarmakta, ürpermektedir.

M BÖL BEREKETİ I

Geleceğin, yaratmak için binlerce yü zaman sarfede-ceği evrensel kardeş milletin boyuna doğurma gayreti içinde, usare ile dolup taşmaktadır. Bu, her doğan şeye, her büyüyen şeye karşı inanç beslemektir; beşerî mesut ve gülbüz yayılışı için serbestçe davranan bütün yaratıcı kuvvetlere ümit bağlamaktır; bütün tohumların muhafazasını, bereketlendirilme sını bir birlik temennisi haline getiren ve ölümü, sırf bir yenilenme, bir mayalanma olduğu için, yine hayat haline, ne olursa olsun hayat haline geldiği için kabul eden hayatı ihtirasla sevmektir.

Fakat, Mathieu'nün yüzünde dolaşan, arzu ile yüklü sıcak soluk, gözünün önüne, birdenbire, Serafine'in hayalini getirdi. Bu kadın. Morange'ların evinde, vücudundan yükselen koku ile, ona doğru eğildiği zaman, gözlerinde ve dudaklarında, aynı yanıklığı duymuştu. Herhalde, farkına varmadan, onu, tenine sindirmişti, çünkü, gitgide artan, o akşamın heyecanı, lokantadaki sarhoşluğu, Beauchene'in anlattığı mahrem şeylerin yaptığı dürtüşleme, kısır bir gecenin şehvetine doğru yürüyen kalabalığın verdiği endişeli kuşku, nihayet, bu kadını diriltiyor, gülererek, gıcıklayarak, ipep kendim peşkeş çekerek yolunun ortasına dikiyordu. Mathieu, asla bu kadar çetin bir mücadele zorunda kalmamıştı. Sabahtan beri, muhakemesinin karşılaştığı hücumlar altında, akim ve hakikatin hangi tarafta bulunduğunu tâyin edemiyor muhitin ateşli davetleri ortasında, bencil hazza tapan bu Paris'te, şaşalayıp kalıyordu. Acaba, Beau eh ene'ler, Morange'-lar, Seguin'ler, çocuğa karşı duydukları kin ve dehşet tesiriyle, kadın erkek münasebetinin sırt hazza lehin-

DÖL BEREKETİ I yj

de konuşmakta haklı mı idiler Hoş, bütün erkekler onlar gibi yapıyordu. Koca şehir, baştanbata kısır kalmak istiyordu. Mathieu, bunu düşündükçe, o zamana kadar sadece budala gibi kanmış olmak korkusuyla, inancı sarsılıyordu. Herkesin yaptığını yapmamak, herhalde, sırf gururun verdiği inattan ibaret olsa gerekti. Mathieu, aynı zamanda, kendisine tehlikesiz ve vicdan azapsız, bilmediği hazlar müjdeliyen, gürlü kızıl saçlı, kollan mis kokulu Serafine'i karşısında görüyordu.

Sonra, cebinde, eve götürmekte olduğu üç yüz frank maaşını hissetti. Zaten, ufak tefek borçları bulunduğu halde, bütün bir ay için üç yüz franktan ibaret bir para pek pek Marianne'a bir kurdela, çocuklar için reçel alabilecek kadar bir şey. Morange'lan bir tarafa bırakınca, öbür iki aile, Beauchene'lerle Seguin'ler zengindiler, bu zenginliği, acı acı göz önüne getirmekten zevk duydu. Kara binalarıyla, geniş bir yeri kaplayan uğultulu fabrikayı, patronun servetini on misline çıkarmaya çalışan bir sürü işçiyi, debdebeli bir pavyonda oturan ve biricik: oğlu, annesinin dikkatli gözleri önünde, hayal edilen hâkimiyete ulaşmak üzere büyüyen o patronun kendisini tekrar görür gibi oldu, d'Antin caddesindeki debdebeli konak, methali muhteşem merdiveni, nefis eşya ile tıklım tıklım dolu, birinci kattaki geniş salonu, monden ailenin geniş yaşayış tarzını gösteren bütün bu aşın süsler, bütün bu büyük servet gidişi,, kızlarına verecekleri çeyiz, oğulları için satılacakları yüksek mevki, gözünün önüne geldi. Çırçılplaf, elleri bomboş bir adam olan, hiç bir şeyi, bir tarla kenarında bir

7

DÖL. BEREKETİ I

yaşı bile bulunmayan kendisi ise, muhakkak ki, asla bir mala sahip olmayacaktı, ne, işçilerle dolu, uğultulu bir fabrikası, ne, mağrur cephesini yükselten konağı olacaktı. Halbuki, ihtiyatsız kendisiydi, akli başında insanlar, Öbür ikisiydi. Kendi, şuursuz, basiretsizdi, bit sürü çocuk yetiştirerek falırlılığını kendi isteğiyle artırıyordu, sanki, etrafında bir zavallılar sü-rüsüyle, kuru tahta üstünde Ölmeye andıçmıştı; çok çocuk yetiştirmek lüksünü tatbik edebilecekleri halde, öbür ikisi, Üstün bir ihtiyatla bundan kaçmıyorlar, hayattan sakınıyorlar, yalnız mesut çocuklar doğurmak ve bırakmak istiyorlardı. Besbelli, en doğru hareket, selim akıl onlarınki idi. Mathieu, kendi kendini hor görmeye başlıyordu, şaşkıncı, o zamana kadar, budalaca bir dolaba kurban gitmiş olmaktan korkuyordu.

Serafine'in hayali, tekrar gözünün Önüne geldi, önüne durulmaz kuvvetli bir istekle, musallat bir şe-iûlde belirli bir hal aldı. Mathieu, onunla olursa, kaçamak yapmaya cesaret edebilecek, mâkul davranacaktı. Hummalı kalabalıkların azgınlığı içinde bulunduğu, gar civarlarına mahsus itiş kakış arasında, kuzey garının parıl parıl aydınlanmalarıyla karşılaşınca, vücudunu hafif bir ürperti kapladı. Beri tarafta, Marianne vardı, bu külhandan avdetten sonra» o namuskâr, kaçınılmaz kucaklaşma içinde, bir çocuk daha vardı. Bir çocuk daha, yani beşinci çocuk, basbayağı delilikti; istenmiş, kabul edilmiş, hakedilmiş mahv olmakta. Mademki, çocuk dördü bulmuştu, bizzat Boutan'a sorulsa, o bile Hesap tamam derdi. O halde, hatada ısrara ne lüzum vardı O aksam, niçin, kurnaz bir

DÖL BEREKETİ I g

adam olan Beauchene gibi yapmamalıydı Karısı onu sakin sakin beklerken, o, sonunda herhangi bir korkusu olmadan, akıllı bir çapkın gibi, Norine'le beraberdi. Biricik salim düşkünlük, zevke düşkünlük olabilirdi.

Serafine, kısır gecesine doğru saldıran bu ateşli şehrin timsali, çocuğu öldüren, on misli artmış, anormal ürpermenin kesin neşesi arasında, zevk için zevkin zaferli daveti gibiydi.

O zaman, artık fazla direnmedi, telâşla geri döndü, bulvarlara doğru indi. Ani bir delilik, o kadına karşı duyduğu delice bir arzu onu sürüklüyordu Serafine'in iblisçe kaçamaklarını, onun kısır kucaklaşmaları içinde, uzuvlarının yorulup harap oluşunu göz-önüne getirdikçe, teni tutuşuyordu. Serafine, azgın zevkin sırlarını bilen, erkeklere kızıl saçlarının, onları, sadece kokusuyla avucunun içine aldığı kızıl, iri vücudunun cinnetini sunan korkunç ve muhteşem bir sihirbaz kadın gibi, karşısında dikiliyordu. Hem. de, keyfi istediği akşam gelmesi için onu bekliyordu, her zamanki sakin cür'etiyle kendisini peşkeş çekmişti. Mathieu, Marignon sokağındaki, büyük bir yatak odası kadar sakin o sessiz konağın kapısını çalsa yeterdi. Birdenbire, bir tek defa gördüğü o mezar kadar sağır ve derin, güpegündüz yakılmış, iki tane kollu şamdandaki on mumun ılıkılığı içinde, görünürde pence-resiz küçük salonu hatırladı, hâtıra, başını bir kere daha döndürdü, vücudu bir kere daha tutuştu, adımlarını hızlandırdı. Sonra daha başka hâtıralar, vaktiyle ona sahip olduğu demlerin hâtıraları uyandı; bu anları, bir gün evveline gelinceye kadar, belli belirsiz hatırlıyordu, bunlar, şimdi, vücudunu kaplıyan

BEREKFTI I

101

DÖL BERKETİ I

I

İabahk seli ile dolduran Paris'i artık işitmek istemiyor, görmek istemiyordu; tam vaktinde yetişip kendisini bir vagona attı, hâlâ damarlarım tutuşturduğunu hissettiği kötü arzuyu yıkamak ister gibi, yükünü, gecenin hafif serin rüzgârına vererek, gideceği yere, başı vagonun penceresinde, vardı.

»- t

geçer

pavyonu

k5prusüne geldu

eucastle

idi Arkadaşça

bir

Allah rahatlık ver- uktan sa-

aogru

Mathieu ye her aKsa», onu aar gelirdi. Bazan

arudue

hy » »

a a5arten ufac roen, onian da I

taparcasına

kin. kendini kaptırır

tûinsekü köprüden

peykesi 1

.ama,

"

yan,na

yol», o- ırKen| bir kere

cri geri gitmesine rag- vaWt gece o!dugu

ırmagm üstündeki

En bahçe

korkuluga oturur,

102

DÖL BEREKETİ I

oradan, demir yolunun ikiye biçtiği bütün ovaya Janville evlerine varıncaya kadar, tepeden bakardı; öyle ki, beklediği sevgiliyi, çok uzaktan, buğdayların ortasından yılankavi geçen yoldan gelirken görürdü. Altın pırıltılarla dolu, engin, kadife göğün altında, her- zamanki yerine oturdu. Tâ ileride, karaltı dolu koruların eteğinde pırıldayan, içinde yandığı odanın sükûnunu, hizmetçi kızın sessiz bekliliğini, bitişik odada uyumuş çocukların rahat uykusunu haber veren, küçük parlak ışığa doğru, şefkatli bir hareketle dönmüştü. Sonra, bakışları etrafta dolaştı,. bir lâhza, geniş ufku, Seguin'lerin malı olan bütünsü o büyük malikaneyi kucakladı. Eski av köşkü, o harap pavilyon, koruların en uc noktasındaydı, kıraç topraklarla seyrekleşen ağaçlar, uzaklardaki Mareuil ve Lİllebonne çiftliklerine kadar, geniş bir yaylayı kaplıyordu. Hepsi bu kadar değildi, yaylanın batısında, bataklık topraklardan, çalılıklar arasındaki kokmuş su birikintilerinden, kışın, ördek avı yapılan bakımsız kalmış geniş sahalardan mürekkep yüz hektardan fazla bir toprak, uzanıp gidiyordu; malikânenin üçüncü bir kısmı, keza verimsiz, hektarlarca ve hektarlarca toprak, kumluklar, taşlıklar, dolgu demir yoluna kadar tatlı bir meyille iniyordu. Burası,, memleketin tanın bakımından mahvolmuş bir köşeydi; özlü bazı toprak sahaları, hisseleri kapışılan bu; koskoca ev arazisinin teşkil ettiği bütününe içine hapsedilmiş, verimsiz kalmıştı. Fakat bu hal, çevreye lâtif bir ıssızlık veriyor, engin tabiata âşık temiz ruhları hayran bırakacak güzel bir vahşi manzara taşı-

103

DÖL BEREKETİ I

yordu; o güzel gecenin içinde, o engin huşuğun ortasında, eşsiz bir derinlik, eşsiz bir güzel koku vardı. Bakışları, koruların patikalarında dolaşan, bataklıkların etrafındaki çalılıkları araştıran, çakıllı yokuşlar boyunca aşağı inen Marianne, o aheste bakışıyla ufku süzdü, orada, şimdi karaltılara gömülü, gezdikleri, sevdikleri yerleri buldu. Koruların içinden, bir gece kuşu, tatlı ve biteviye sesiyle Ötüyor, sağ taraftan, uzaktaki bir bataklıktan, kurbağaların vak-vakası işitiliyor, Öyle derinden geliyordu ki, hafif bir billur ihtizazı alıyordu. Ufkun Öbür köşesinde, Paris tarafında, yalnız, gitgide büyüyen, boşuk bir uğultu vardı ki, karaltılardaki bütün gürültüleri, azar azar susturuyordu. Marianne o uğultuyu işitmişti, nihayet, yalnız onu dinlemeye koyuldu. Bu, her akşam gözlediği, alışık olduğu, gürültüsünü iyice tanıdığı dönüş treniydi. Tren, Monval istasyonundan hareket edip de Janville'e doğru yol almaya başlar başlamaz, tekerleklerinin sesi duyulmaya başlıyordu, fakat, henüz o kadar hafif geliyordu ki, etrafa yayılan öteki gürültülerin içinde onu ayırt etmek için tecrübeli bir kulağa ihtiyaç vardı. Marianne, bu gürültüyü derhal tanıyordu; sonra, artık onu izliyor, trenin geçtiği bölün yolu, demir yolunun bütün dönemeçlerim buluyordu. O gürültüyü, hiçbir zaman, bu nefis gecenin büyük sükûnu içinde, yeryüzünün sakin uykusu ortasında, o akşamki kadar iyi izlemiş değildi. Tren, Monval'den hareket etmişti, sonra, tuğla harmanlarına doğru dönüyordu; şimdi, Saint-Georges çayırlarının hizasından geçiyordu. İki dakika sonra Janville de olacaktı. Birdenbire, MesnU-Rouge kavaklarından

104

DÖL BEREKETİ I

sonra, trenin beyaz ışığı gözüktü; yer hizasında ilerliyor, lokomotifin keskin soluğu, yaklaşmakta olan bir dev koşucunun nefesi gibi. gitgide artıyordu. O tarafta, ova, yıldızlarla dolu gök altında, uçsuz bu-caksız bir meçhul içinde, kapkaranlık, sonsuz, gidiyor, tâ dipte, kızıl bir ateşin aksiyle, karanlıklar ortasında bir yanardağ ağzı gibi dumanlar savurarak Paris gecesinin ışığıyla tutuşuyordu. Marianne ayağa kalkmıştı. Tren, Janville'de durdu; sonra uğultu tekrar başladı, azaldı, Vieux-Bourg tarafında kayboldu. Zaten, Marianne, gürültüyü artık işitmiyordu; şimdi, kulağı da, gözü de, yalnız, kararın geniş buğday tarlaları arasında, soluk rengiyle uzanıp gittiğini gördüğü ensiz yoldaydı. Garla küçük köprü arasındaki bir kilometrelik arayı kocası on dakikadan daha az bir zamanda aşardı. Marianne onu da, gardan çıkar çıkmaz, uzaktan görüyor, tanıyordu. Fakat o gece, yolun soluk beyazlığı üzerinde, onun ince uzun gölgesini görmeden önce, ulu sessizliğin ortasında, ayak seslerini iyiden iyiye işitti. Mathüeu, onu böylece, yıldızların altında, geniş kalçaları üzerinde kıvrak endamiyle, küçük ve sert, besleyici memeleriyle, sıhhatli, sağlam ve güler bir halde buldu. Marianne'm, süt beyaz bir teni vardı; gayet iri bir topuz yapıp yukarı kal dirili vermiş, çok güzel siyah saçları, bu beyazlığı daha arttırıyor, iri siyah gözleri, bir maşuka ve ana halâveti taşıyor, bereketli bir iyi tanrıçanın mübarek sükûnunu ifade ediyordu. I>üz alnı, çok muntazam, çok temiz çizgili burnu, ağzı, çenesi, lezzetli bir yemişi andıran yanakları, şirin,, ufak kulakları, aşk ve sevgi taşıyan bütün bu yüz.

105

DÖL BEREKETİ I

bem sıhhatli güzelliğın, hem yerine getirilmiş ödevlerin ve hayatı severek iyi yaşadığına emin olmanın asudeliğüü anlatıyordu.

Mathieu, onun yanma varır varmaz:

net Geldin mi Diye haykırdı. Bu kadar geç vakit rahatsız olma diye yalvarmışım, canım. Sollarda, yalnız başına korkmuyor musun Marianne gülmeye başlamıştı.

Gece bu kadar durgun, bu kadar iç. açıcı iken korkulur mu. Hem, seni on dakika evvel öpmek için burada bulunduğumu istemiyor muydun

Mathieu, bu çok sade söz üzerine, gözleri yaşn-racak kadar duygulandı. Paris'te geçirdiği bulanık ve ayıp bütün hallerden nefret duydu. Marianne'ı, sevgi ile kollan arasına almıştı, uyuklıyan tarlaların ulu sessizliği ortasında, buselerin en derini, en beşerisi ile öpüştüler. Gündüzün çetin didinişi ile, gecenin kısır ve fuhuş dolu azgınlığıyla kurumuş, elektrik lâmbalarının yangım altındaki kızgın Paris kaldırımın-dan sonra, bu engin sessizlik, bu yumuşak, mavi cennet ışığı, yakında yükselecek güneşi bekliyerek doğurganlık hülyasına dalan, karanlıkla serinlemiş ovaların bu uçsuz bucaksız uzanışı, ne lâtif bir dinlenişi 1 Gecenin çiyleri altında, ancak zaferli uyanışlara ulaşmak için uyuyan, yolların tozuna varıncaya kadar tier tarafta akan hayat selinin okumadan genelestir-diği, hep lohusalık halindeki bu tabiattan, nasıl bir sıhhat, nasıl bir dürüstlük, nasıl bir mutluluk yükseliyordu!

Mathieu, Marianne'ı, yavaşça, küçük köprünün alçak ve geniş korkuluğuna ifdkrar oturmuştu. Onu»

106

DÖL BEREKETİ i

DÖL BEREKETİ 1

107

kalbine bastırılmış, tutuyordu; yıldızlardan, sulardan, korulardan ve uçsuz bucaksız tarlalardan gelen btfе engin davet karşısında, ikisi de, bir sevgi duruşundan kendilerini alamıyor gibiydiler. Mathieu:

Aman, ne mükemmel gece t diye mırıldandı.

Ne güzel, ne yaşanmaya değer bir gece!

Yüreklerinin atışım dinliyerek, hayran, sustular;; sonra, Mathieu, o gün neler yaptığını anlattı. Marianne, sevgi dolu bir ilgi ile ona sualler soruyor, o da yalan söylemesine lüzum olmadığı için memnun, cevap veriyordu.

Hayır, Beauchene'ler, burada bir pazar geçirmeye gelemiyorlar. Bilirsin ya, Constance, bizi Öteden-beri pek sevmez. Küçük Maurice'leri, bacaklarından1 rahatsız; doktor Boutan oradaydı, yine çocuk meselesi üzerinde çekişildi. Sonra anlatırım. Onlar gelemiyorlar ama, Morange'lar gelecekler. Yeni apartmanlarını bana gösterdiler, gururlarını, sevinçlerini, kabild değil tasavvur edemezsin. Servet kazanacağız diye,. bu zavallılar, büyük bir budalalık edecekler, korkarım. Hat Unutuyordum, mal sahibine gittim. Damii baştanbaşa tamir ettirmeye nihayet razı oldu, ama, güçlkle. O Seguin'lerin evi de, ne ev! Kendimi dışarı dar attım, Ötekilerle beraber, birazdan bunu da anlatırım.

Marianne, fazla meraklı değildi, fazla sual sormaz, onun anlatmasını bekler, yalnız kocasıyla, ken dişiyle ve çocuklarıyla ilgilenirdi.

.j. Aylığını aldın, değil mi diye sordu.

, - Evet, evet, merak etme. .-,.&,

Yo! Merak ettiğim yok, yalnız, ufak tefek borçlar canımı sıkıyor.

Sonra bir şey daha sordu.

İş ziyafeti iyi oklu mu Beauchene seni geçertarakıp trenini kaçırmasın diye korkuyordum.

Mathieu, işin pek yolunda gittiği cevabını verirken bir üzüntü duydu, yüreği sızladı. Kızardığını hissetti. Bahsi kısa kesmek için, birdenbire neşelenir gi-bi oldu.

Ey, sen söyle bakalım, sevgilim, yanındaki

otuz metelikle ne işler gördün

Marianne, neşeyle cevap verdi:

Otuz metelik mi Yetti de arttı bile, beşimiz
de, beyler gibi yaşadık, üstelik, alü metelik param
ikaldı.

Sonra, o günü, billur duruluğundaki günlük hayatını, ne isler gördüğünü, neler konuştuğunu, çocukla-inn ne yaptıklarını, kendilerine ve eve dadr en küçük teferruata varıncaya kadar anlattı. Zaten, bütün gün-Her birbirine benziyordu, Marianne, her sabah, aynı :günü, aynı saadetle yaşamaya başlıyordu.

Ha! sahi, bugün bir misafir geldi. Madam
t, epaüleur, hani şu karşıdaki Moulin'de oturan kadm
geldi, satılık, beşli piliçlerim var, dedi. On iki frank
yumurta parasıyla süt parası borcumuz var ya; ga
liba, o parayı verip vermeyeceğimi anlamak için uğ
radı. Yarın ben kendim gelirim, dedim.

Elini uzatmış, Yeuse nehrinin alt başında, gece karanlığında, simsiyah duran büyük bir binayı göstermişti.
Burası, Janville'de Moulin diye anılan, hâlâ 4a işliyen eski bir su cteğirmeni idi. Lepailteur'ler,

108

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

10»

üç göbek öncesindenberi, orada oturuyorlardı. Lepa-illeur ailesinin son ferdi olan Francois Lepailleur, budala olmadığını sanan bir delikanlı, askerliğini bitirdikten sonra, alaydan dönüşünde, çalışmaktan bir tiksinti duymuş, değirmenin, babasını ve büyük babasını zengin etmediği, gibi kendisini de zengin etmeyeceğini aklına koymuştu. Bunun üzerine, Victor Cor-nu isimli bir çiftçinin, Ycuse nehri kıyısında yanyana birkaç tarlalık bir çeyizi bulunan büyük kızıyla evlenmeyi düşünmüştü. Böylece, genç kan koca, bis tarlaların ürünü ile ve civardaki köylülerin eski değirmene bâlâ getirdikleri az buçuk buğdayla oldukça rahat yaşıyordu. Eğer, fazla eski olan, iyi tamir edil-miyen tertibat yerine, bastan başa yeni makineler konsa, tarlalar, eski basma kalıp usulle kısırlaşacağı yerde, zekâ sahibi ve terakkiyi sever bir insan eline geçecek olsa, şüphe yok ki, servet getirirdi. Fakat Lepailleur, çalışma isteksizliğiyle beraber, toprağı da hor görüyordu. O, babalarının çok fazla bağlandığı-ezelî sevgiliden bıkmış köylü idi; onu bereketlendirmek için bir sürü korkunç çabalar harcadıkları halde, kendilerini asla zengin ve mesut etmediği için, kendisi de, nihayet, ondan nefret etmeye başlamıştı. Toprağı artık inam kalmamıştı, onu, verimliliği kalmamış, mezbahaya gönderilen İhtiyar inekler gibi yıpranmış,, huysuz] aşmış olmakla suçlandırıyor, öfkeleniyordu Ona sorarsanız, her şey iflâs halindeydi, toprak, tohumlan yiyordu; gökyüzü; sapıtıyordu; mevsimler, tabii sıra ile gelmemiye başlamışlardı; hulâsa, herhangi kötü bir kuvvet, köylülerin aleyhinde, tasarh-bir felâket hazırlayıp tatbik ediyor, onlar da, budala gibi, bu üvey anaya, hâîâ terlerini ve kanlarını, boşu boşuna verip duruyorlardı.

Marianne, devam etti:

Bu Lepailleur kadın, oğlu küçük Antoine'ı beraber getirmişti. Üç yaşında, parmak kadar bir çocuk; ötekileri ne zaman doğuracaksın diye sorunca irkildi, ötekiler, tabii, oldukları yerde kalacaklar, dedi. Genç kadın daha yirmisinde büe değil!. Bu köylüler de mi bu hale geldiler, kuzum Ben, köylüleri, eski tertip, kabil olduğu kadar fazla çocuk yaparlar zannediyordum.

Bu sözler, Mathieu'nün bütün düşüncelerini, bütün zihnini kavnyan şeyleri uyandırmış oldu. Mathieu kısa bir süre sustu.

Herhalde, sebeplerini sana anlatmıştır.

Ooh! O at kafalı karı, çil lekeleri dolu uzun yü-
ziyle, donuk gözleri, kısık dudaklı nekes ağziyle, ben
ce, düpedüz budalanın biri; Afrika'da harbetmiş, ga
zete okumasını biliyor diye, kocasına hayran. Çocuk
lar, kârdan ziyade zarar getiriyorlar diyor da, bir
daha demiyor; ağzından, başka lâf alamadım.-. Ama,
kocasının herhalde birtakım fikirleri olacak. Onu gör
dün, değil mi înce uzun, karısı gibi kızıl saçlı, za
yıf, yüzü kemikli, gözleri yeşil, elmacıkları çkık bir
adam. Öfkesi hep burnunun ucunda gibi bir hali
var. Anladığıma göre, başka çocuk istememesi, en
ziyade, kayınbabasmm üç kız bir erkek evlâdı olma

sından; karısının miras hissesi bu yüzden azalmış, üstelik, değirmencilik zanaat, kendi babasını zengin etmediği için sabahtan akşama kadar, değirmenin aleyhinde atıp tutuyor. Antine, Paris'te iyi bir is

DÖL BERKETİ I

111

110

DÖL BERKETİ I

bulursa, gidip orada fıncala yemesine ben mâni olacak değilim diyip duruyor.

Mathieu, Beauchene'lerle Morange'lardaki gibi, -aileyi sınırlandıran aynı sebepleri, mirasın paylaşılması korkusunu; el işini hor görmenin, şehirlerdeki lükse susamanın artırdığı bir derece yukarı sınıfa yükselme ihtiyacım, orada, köy halkında da buluyordu. Mademki toprak iflâs ediyordu, asla zengin ol-mıyacağını iyice bile bile, onu ekip biçmekte ısrara ne lüzum vardı Bu şeyleri karısına açıklamasına ra-mak kaldı. Sonra, şunu söylemekle yetindi.

Şikâyet etmekte haksız, iki tane İneği bir İbeygiri var, işi sıkı olduğu zaman da bir yardımcı tutabilir. Bizim işo, bu sabah, otuz meteliğimiz varidi; değirmenimiz de yok, ufacak bir tarlamız bile yok. Ben, onun değirmenini pek mükemmel buluyorum, ne zaman bu köprüden geçsem, o değirmene gıpta ediyorum. Ben değirmenci olmuşum, sen değirmenci karısı, meselâ; gözünün önüne getir bir kere; ne zengin, ne mesut olurduk!

Buna gülüştüler. Bir zaman daha oturdukları yerde kaldılar, değirmenin, Yeuse kıyısındaki kara yağınınına baktılar. Küçük ırmak, her iki kıyıdaki söğütlerle kavakların arasında, sonsuz bir sükûnla akıyor, billur duruluğunu harelendiren su bitkileri ortasında, belli belirsiz şarıldıyordu. Sonra, meşe ağaçları ortasında, içinde çarkın döndüğü geniş sundurma, ci-var binalar, sarmaşıklerle, hanımelleriyle, asmalarla Jcugatılmış, şairane manzaralı bir köşe halinde gözü-Jküyordu. Hele geceleyin, değirmen, ışısız, uyuklar-ken, bundan daha hulyalı, daha lâtif bir manraza olamazdı.

Mathieu, sesini yavaşlattı.

A! dedi, şurada, suyun kenarında, söğütlerin altında biri var. Hafif bir gürültü işittim,

Marianne, candan bir neşeyle:

Ha! Biliyorum, dedi. Pek pek on beş gün evvel, şuradaki küçük eve genç bir karı koca taşındı idi, onlar olacak. Biliyorsun, madam Angelin, Constance'm okul arkadaşı, hani.

Sayfiyede kendilerine komşu gelen bu karı koca Angelin'ler, onları ilgilendiriyordu. Kadın, güzel saçlı ve güzel gözlü, yüzü hep neşe saçan, eğlenceye bayılan bir kadındı; erkek, Mathieu'nün yaşındaydı, erkek güzeliydi, karısına delice âşıktı, bolahenk, kal kık bıyıklı bir adamdı. Bir görüşte birbirlerini sevmişler, evlenmişlerdi; ikisinin geliri, bir arada on bin frank kadardı; erkek, yelpaze ressamı idi, sevimli adamdı, karısının aşkıyle, sevgi dolu delice bir tembelliğe kapılmasa, bu geliri, bir misline çıkarabilirdi.

İlkbaharda, serbestçe, taşkınca, tabiat ortasından da sevişmek için gelip o ıssız Janville'e sığınmışlardı. Koruların patikalarında hep onlara rastlanıyordu; sarmaş dolaş, kimsenin bilmediği gizli yerler, yaprakların altında, saklı, otlar bürümüş kovuklar arıyorlardı. Hele geceleyin, böylece, tarlaların ortasından, çitlerin gerisinden, Yeuse'nün gölgeli kıyıları boyunca yürüyorlar, çok geç vakte kadar dalıp, şırıldıyan suyun kenarında söğütlerin koyu gölgesi içinde kaldıkları zaman, pek seviniyorlardı. t . ,g.n ,,,

Marianne; S :tr ,

812

BEREKETİ I

Çocuk istemiyen kadınlardan biri de bu, dedi. Gecen gün bana söyledi, kocasıyla beraber, hayatın bir parça tadını çıkarmak, ana olup, hemen bir çok zamanını çocuğa vermemek için, otuzundan evvel doğurmamaya karar vermiş. Kocası da, onun bu fikrini beğeniyor, karısını teşvik ediyor, graliba; vücudu bozulur, gebeyken, emzikli iken kendisine yüz vermez diye korkuyor. Onun için, sabahtan akşama kadar, rasgeldikleri yerde kucaklaştıkları halde, kendilerini kolluyorlar, işin yalnız zevkini çıkarıyorlar. Otuz yaşına gelince, nur topu gibi bir oğulları ol-
cakmış.

Mathieu, tekrar ciddileşmiş, hâlâ bir şey söyle-imemişti, Marianne, sade şu sözü ilâve etti:

Yapa bilirlerse I

Mathieu, tekrar düşünüyordu. Hangi hareketin daha akıllıca olduğunu bilen var mıydı Engin kırlarda, kendi Jkendisiyle baş başa, sırf kendi varlığıyla yaşayan bu aşk, nefis bir şey değil miydi Başka çocuğu olmayacağına dair Paris'te kendi kendine ettiği yemini hatırladı. Nihayet:

Adam sen de, diye mırıldandı, herkes, keyfi `bildiği gibi yaşar. Onları rahatsız ediyoruz, gidip yatalım. ChanteblecTye giden dar yolu tuttular, ağır ağır, .yokuş yukarı çıkmaya başladılar. Karşılarında, bir deniz fenerinin uzak pırıltısı gibi, paviyonun bir penceresi Önünde yanan lâmbanın aydınlığı, koruların (karaltı yığınları ortasında, durgun ve تنها yanan tou aydınlığı görüyorlardı. Gecenin şahane sessizliğimle gömülmüşler, içinde çocuklarının uyuduğu, bu çok

11

DÖL BERBKETt I

asude yuvaya doğru yürüyorlar, artık konuşmuyorlardı.

İçeri girdiler, Mathieu, kapıyı kilitledi; sonra,, mümkün olduğu kadar az gürültü ederek, el yorda-miyle yukarı çıktılar. Zemin katı, dehlizin sağmda bir salonla bir yemek odasından, solunda, bir mutfakla bir kilerden mürekkepti. Birinci katta dört oda vardı. Paris'ten getirdikleri çok mütevazı ev eşyası,. fazla geniş odalarda, boşlukta kalıyordu. Fakat,, övünmeyi seven insanlar değillerdi. Gülüp geçiyorlardı. Bütün lüksleri, pencerelere, Edirne bezinden küçük perdeler koymaktan ibaret kalmıştı; bu perdelerin kızıl aksi, odalara, son derece debdebeli bir manzara veriyormuş gibi geliyordu.

Marianne, hiç bir gürültü, bir nefes bile işitmeyince:

Zoe, muhakkak uyumuş, dedi.

Doğru idi; karyoları bitişik odada duran ço

cuklar, aydınlıktan rahatsız olmasınlar diye karı ko canın yatak odasında, lâmbanın karşısına oturup ör gü örmeye başlayan köylü koz, başı elindeki işin üstüne düşmüş, derin derin uyuyordu. Ardına kadar açık bırakılan kapıdan da yine, derin bir uykunun bütün âsudeliği geliyordu. j

Zoe'yi yavaşça uyandırdılar, özürlerini susturdular, fazla gürültü etmemesini tembih ederek, uyuşuk, şaşkın, yatmaya gönderdiler. Mathieu lâmbayı almış, çocukları görmek ve öpmek için, onların odasına geçmişti. Seyrek uyanırlardı. Lâmbayı şöminenin üstüne koydu, üç küçük karyolayı seyrederken, Marianne yanma geldi. Dipte, duvara bitişik karyolada,

S

DÖL BEREKETİ I

114

DÖL BEREKETİ I

Blaise ve Denis isimli ikizler uyuyorlar, altı yaşında aslan gibi çocuklardı, çoğu zaman, sarmaş dolaş uyurlardı. Karşiki duvara bitişik ikinci karyolada, îierdeyse dört yaşına basacak, seyrek görülür derecede güzel bir çocuk olan Ambroise vardı. Bir beşik olan üçüncü karyolayı, yarı çıplak, ufacık, beyaz vü-cudiyle, bir çiçek gibi süsleyen de, üç hafta evvel memeden kesilen, on beş aylık matmazel Rose'du. Çocuk, sağlam yumruklarıyla, yorganı Öyle altüst etmişti ki, annesi, onun üstünü tekrar örtmek zorunda kaldı. Sonra, Mathieu de, bu esnada, Ambroise'ın kayan, yastığı ile meşgul oldu. İkisi de, gürültüsüzce, müşfik hareketlerle gidip geliyorlar, uyuyan şirin yüzlerin, sessizlik içinde, rahat rahat uyuyup uyuşmadıklarını anlamak için eğiliyorlar, dönüp geliyorlar, tekrar eğiliyorlardı. Onları öptüler, sonra, Bla-ise'le Denis'nin kımıldadıklarını sanarak tekrar âur-dular. Nihayet, anne, lâmbayı alıp yürüdü, ikisi de, ayaklarının ucuna basarak, birbirlerinin

peşi sıra çıktılar.

Marianne, ara kapıyı açık bırakıp, lâmbayı, kendi yatak odalarındaki masanın ortasına bıraktıktan sonra, sesini tekrar yükselterek:

Seni meraka düşürmemek için, dışarda söylemedim, dedi, Rose bugün beni üzdü, çocuğu iyi görmedim, ancak akşamleyin içim rahat etti.

Sonra, Mathieu'nün birdenbire İrkildiğini, benzi .attığım görünce:

Yoo! Bir şeyi yok, diye ilâve etti, eğer üzün tümü büsbütün gidermiş olmasaydım, evden çıkmazdım. Yalnız, bu küçük yaratıklarla, insanın içi bir

türlü rahat etmiyor. Haydi, yat, saat gece yarısını geçti.

Açık kalan pencereye kulak asmadan, sonsuz ufuktaki milyonlarca yıldızdan başka hiçbir gözün, kendisini görmesinden çekinmeden, rahat rahat soyunmaya başladı. Robunu, etekliğini, korsesini çıkardıktan sonra, bir lâhza aynanın karşısında durdu, gece için başını düzeltti, topuzunu çözdü, gür saçlarını, baldırlarına kadar inen uzun bir örgü halinde sallandırdı.

Mathieu, karısının söylediğini işitmemiş göründü. Onun gibi soyunacağı yerde, masanın başına, lâmbanın önüne oturmuştu. Ceplerini boşalttı, üç yüz frank; aylığım teşkil eden on beş Louis altınını çıkardı. Saydıktan sonra, acı bir istihza ile:

Tamam, topu topu on beş tane, yolda yav rulamamışlar, dedi. Al bakalım! Yarm, borçlarımız ödersin.

Bu söz, ona bir şey düşündürdü. Kurşun kalemini aldı, cep defterinin boş bir yaprağına bir takım rakamlar sıraladı:

Lepailleur'lere yumurta ve süt parası, on iki.

Frank dedik. Kasaba ne kadar borcun var

Marianne, onun karşısına oturmuş, çoraplarını çıkarıyordu.

.İSCK

Kasaba, yirmi beş frank yaz. ` r l'

Peki, bakkala, ekmekçiye

Peki iyi bilmiyorum, otuz

Zaten hepsi bu kadar. _.; v-ıyı

Mathieu, hesabı topladı. -if,-;

,fi DÖL BERKETİ I

İ.İO

Altmış iki frank ediyor, dedi. Üç yüzden altmış ikiyi gıkar, kalır iki yüz otuz sekiz frank, gün de, yallah yallah sekiz frank. Eh! Zenginiz, başımız da dört çocukla, öyle bir ay geçireceğiz ki, hele Ro se da hastalanırsa!

Şimdi, Marianne, arkasında gömlekle, ayakta, son derece güzel çıplak ayaklarıyla yere basarak, çıplak kolları, cazibeli bir davet jestiyle açılmış, muhteşem ve pürsıhhat vücutlu, bereketli bir kadının üstün güzelliği ile ona bakıyordu. Mathieu'nün böyle konuşmasına şaşıyordu; neşeli bir güvenle güldü. Bu akşam nen var, kocacığım Ümitsiz hesaplar yapıyorsun, halbuki, sen, mutlu yaşamak için hayata sevmenin yettiğine inanır, yarım, hep, bir mucize gibi beklersin. Bana gelince, pekâlâ bilirsin, ben, muhakkak ki, dünyanın en zengin, en mutlu kadınıyım. Gel yat; servet, içeri girmek için, senin lambayı söndürmeni bekliyor.

Şaka ediyordu, çevik bir sıçrayışla yatağa girdi; sonra, başını yastıkta dik tutarak, kolları yorganın dışında, aym sevgi dolu çağırış vaziyetinde bekledi. Fakat, Mathieu başını sallıyordu, aheste, sonu gelmez bir lâkırdı kalabalığı ile, o günü, hazin hazin tekrar yaşamaya başladı.

Yok, sana bir şey söyleyeyim mi, karıcığım, başkalarının evinde bunca refahı, bunca zenginliği gördükten sonra, buraya gelip de kendi yoksuzluğu-muzla karşılaşınca, yüreğim burkuluyor, artık. Bilirsin ki ben, hiç de hasetçi, haris, yükselmek, zengin olmak emelinde değilimdir. Ama, neylersin, öyle zamanlarım oluyor ki, sizleri, evet, seni, çocukları dü-

DÖL EERIKETİ I

şünüp üzülyorum, sizin için bir servet kazanmak, sizleri, hiç değilse sefaletin tehdidinden kurtarmak istiyorum. Şu Beauchene'ler, fabrikalarıyla, müstakbel bir prens gibi büyüttükleri küçük Maurice'lerİy-le, bizim, dört çocuğumuzla beraber açlıktan öleceğimizi bana öyle sezdiriyorlardı ki! Ya, kızlarına şahane bir çeyiz vereceklerinden bahseden o biçare Mo-range'lar, onlar da, yeni taşındıkları apartmandaki sahte lükslerinin ortasında Övünüp duruyorlar, on iki bin franklık bir mevki hayal ediyorlar, bizi dostça hor görüyorlar! Sonra, şu bizim mal sahipleri Segu-in'lerin milyonlarını, enfes şeylerle tıklım tıklım dolu konaklarını gözlerimin Önüne serişlerini, kendileri akıllı davranıp bir oğlan, bir kız çocukla kaldıkları halde, ailemin kalabalığından doâyı benim halime a ayışlarını ve gülüşlerini görseydin! Hulâsa, değir-menleriyle, bizi hiçe sayan şu Lepailleur'lere varmaya kadar, herkes! Öyle ya, besbelli meydanda, o kadının, buraya, Antoine'ı ile beraber gelip, asla bir çocuk daha doğurmıyacağım söylemesi, bizim dört çocuğumuz olduğu için, borcumuzu ödiyemîyeceği-mizden korktuğunu anlatmak içindir!. Yoo! muhakkak ki, bizim asla bir fabrikamız, bir konağımız, hattâ bir değirmenimiz bile olrmyacak; ben de, hiç şüphesiz, asla on iki bin frank kazanamıyacağım. Başkalarının herşeyi var, bizim hiçbir şeyimiz yok, gerçek ortada. İçinde bulunduğumuz, gitgide artan sıkıntının kendi eserimiz olduğunu düşünüp üzüntü ve vicdan azabı duymasam, ben de, senin gibi, tasa et-' miyeceğim; sabırlı, hattâ neşeli davranacağım. Evet,

DÖL BEREKETİ I

evetî Kabahatliyiz, ihtiyatsızlık ediyoruz, tedbirsizlik ediyoruz.

O söyledikçe, Marianne, gitgide artan hayret, belirtileri gösteriyordu. Yerinde doğrulmuş, açılmış,, güv örgüsünün siyah bir yığınla biçtiği sıkı etli, beyaz çıplak vücudunu meydanda bırakıyor, süt beyaz-yüzUnde, kara gözleri, iri iri açılmış, pırıldıyordu.

Ama, nen var, bu akşam senin nen var, ko cacığım, diyip duruyordu. Sen ki, o kadar iyisin, O1 kadar sadesin, paradan hiç bahsetmezsin, bu orta hainliğimizle o kadar mesutsun, nasıl oluyor da, ku zenim Beaueh&ne gibi konuşuyorsun. Pariste fena bir gün geçirdin galiba; haydi, gel yat, derdini unut.

Mathieu, nihayet kalktı, soyundu; bir yandan,, hâlâ, mırıl mırıl söyleniyordu.

Yatacağım, tabii, ama, yine söylüyorum, bu oturduğumuz yer, kulübe; bu gece yine yağmur ya ğarsa, çocuklar ıslanacaklar. Nasıl kıyaslamayım Zavallı çocuklar! Ben de öbür babalar gibiyim, ço-cııklarımın çok mesut olmasını isterim!

Tam yatağa gireceği sırada, bitişik odadan bir inilti ısıtır gibi oldu, odanın ortasında, olduğu yerde kaldı. Dinledi, yine meraktan kurtulamadı, nihayet, lâmbayı tekrar eline aldı, yalınayak, sırtında gömlekle, çocukların odasına gidip baktı. İki üç dakika sonra, bin bât ihtiyatla, sessizce yürüyerek dönüp geldiği zaman, karısını yatakta oturmuş, başını ileri uzatmış, seslenir seslenmez yanma gelmeye hazır,, hâlâ dinler halde buldu.

Sanki çocuklar işâtecekmiş gibi, gayet yavaş sesle: j-.&;Jsî&tM ,rjstBt -%-

119

DÖL BEREKETİ I

Bir şey değil, dedi. Rose yine üstünü açmış.

:Dördü de, melek gibi uyuyorlar.

Sonra, lâmbayı yine masanın üstüne bıraktı.

Söndüreyim, değil mi deüi.

Fakat, pencereyi kapamak için o tarafa doğru giderken, Marianne, Önledi.

Yok, yok! Açık bırak. Hava çok güzel, çok

ılık! Birazdan, uyumadan önce kapatırız.

Doğru idî, karanlığın bütün sükûnetiyle, engin torların durgun ve kuvvetli bütün kokusuyla beraber içeri giren bu enfes ilkbahar gecesi, hiçbir güzellikle, hiçbir halâvette kıyas edilemezdi. Uzaktan, yal-süz, ezeli bereketliliği içinde uykuya dalmış toprağın derin soluğu geliyordu. Uykuda olmasına rağmen, bu dinlenme halindeki topraktan yine hayat taşıyor, ,geceyi dolduran bir istekli ürperti halinde yayılıyor, bu arzunun fasılası, ve sonsuz aşkı, otian, koruları, suları, tarlaları, uykularının arasında bile tahrik ediyordu. Şimdi,

lâmba sönmüş olduğu için, karanlık odadan, ışıl ışıl yanan yıldızların gökte titreştiği görülüyor, karı kocanın yattığı karyolanın tam karsısına rasgelen bu koskoca k parçasını, Paris, o ya-jar dağ kızillığıye, hâlâ tutuşturuyordu.

Mathieu, Marianne'ı, şefkatle kollarının arasına aldı, sonra, göğsüne, kalbinin üstüne bastırdı, onun çok kıvrak ve çok gürbüz vücudunu vücudunda hissettiği bu kucaklama arasında, müteessir bir sesle -konuşmaya deyam ederek, kulağına:

Karıcığım, dedi, iyi bil ki, sırf sizi, çocukları ve seni düşünüyorum. Berikiler zengin, kalabalık aile yükü altına girmemek akıllılığını gösteriyorlar;

120

DÖL BEREKETİ I

biz fakirler, hesabetmeden, başımıza, üstüste çocuk galesi açıyoruz, insan bir parça düşünürse, bunun delilik olduğunu görüyor; ihtiyatsızlığın son haddi. Netekim, Rose'umuzun dünyaya gelmesi, bizi muhakkak ki mahvetti, buraya sığınmak zorunda bıraktı; öyle ya, ondan önce, yine iki ucunu bir araya ge tiriorduk, borca girmiyorduk. Değil mi Sen ne-düşünüyorsun

Marianne, kımıldamıyor, körpe bir okşayışla ona sarılan kollarını çözmüyordu. Fakat, endişeli bir bekleyiş, göğüsünde çarpan kalbinin atışlarını yavaşla tmişti.

Ben hiçbir şey düşünmüyorum, kocacığım, bunu hiç aklıma getirmedim.

Hasılı, gebe kaldığını, bir beşinci çocuğumuz ñaha olduğunu gözünün önüne getiriyor musun İş te o zaman, bizimle alay etmekte, zavallılığımızın. kendi isteğimizle olduğunu söylemekte haklı olurlar!

Onun için, zihnim hep bununla meşgul, bugün bir yemin ettim, bu kadarla kalacağımıza, beşinci çocu ğun hiçbir zaman dünyaya gelmemesinin çaresine ba kacağımıza andıçtim. Sen ne düşünüyorsun, kancı ğım

Eu sefer, Marianne, herhalde kendisi de farkına varmadan, kollarım biraz gevşetti. Mathieu, kendi cildi üzerinde, onun cildinin hafifçe ürperdiğini his setti. Genç kadın, üşür gibi olmuştu, ağlamak isti yordu. ;:İİ &V'.tâ:--j :,'

Haklı]&lsan gereci dşe> düşünüyorum. Ben ne diyeyimîjgSnoir sendegîSea.ia)Hİ istersen öyle ya parız. a)gÖ\$ jf:./:y .

121

DÖL BERBKÜTİ I

Fakat, artık, Mathieu'nün, kollan arasında tuttuğu Marianne aynı sevgiü, aynı eş değildi; t>ir bas-kasrydı, zevk aletinden ibaret kalmaya razı olmuş, emin kadındı. Mathieu, en ziyade, maksadını Marian-ne'in anliyamadığı, şaşaladığı, bu şeyleri niçin, ne sebeple söylediğini düşündüğü intibai içindeydi.

Mathieu, şaka eder gibi bir tavır takınarak:

Seni üzmüş olmuyorum ya, cicim diye de vam etti. Sevişmemize mâni olacak değil ha, merak etme. Hem de, emniyette olacağız, herkes böyle ya pıyor, isimlerim sana saydıklarımın hepsi, işin kola yını böyle bulmuşlar. Yine de, benim çok sevdiğim karım olacaksın.

Onu kendine doğru çekti, göğsüne daha sıkı bastırdı, öpmek için dudaklarını aradı, Marianne, teninin ve kalbinin şuursuz bir isyanı içinde, bir huzursuzluk duyarak:

Evet, tabii, biliyorum, dedi. Sen nasıl ister sen, geleceğin yükü senin omuzlarında.

Sonra, hıçkırarak ağlamaya başladı, göz yaşla-:rmı boğmak için, başını onun göğüsün» sakladı; Mathieu, bu iri yaşların ılık ılık dökülüşünü duyuyordu. Karısının, sorsalar derin sebeplerini söyleye-miyeceği bu kederi

karşısında şaşalamış; kendisini de, için için bir tiksinti kaplamıştı. Nefsinden hoşnutsuzluk duydu, yeise kapıldı, kendini kabahatli buldu.

Ağlama, karıcığım, dedi. Sen beni böyle can dan kucaklarken, sana böyle şeylerden bahsettiğim için budalanın biriyim, kaba adamım, fena adamım. Düşünürsün, tekrar konuşuruz. Kendini üzme, ra-

,,,, DÖL BEREKET I
132

hat raha uyu, hani biliyorsun ya, seviştiğimiz geceler yaptığın gibi, burada, omuzumda uyu. Gerçek, bu, âdetleriydi. Mariar.ne'm muntazam nefes alışları, uyuduğunu anlatıncaya kadar, Slathieu,, onun başını, böylece omzunda tutar, ancak, o zaman, uyandırmadan, ihtiyatla, yasüğa yatırırđı. Tamam, rahatsin şimdi, uyu. Artık seni daha fazla üzmiyeceğim. Marianne, onun omuzuna sokulmuş, sınıksı sarılmış, artık ağlamıyor, hiçbir şey söylemiyordu Mathieu, onun böylece uyuyacağını umdu; kendisi, gözleri alabildiğine açık, yıldızların titreştiği engin semaya bakarak, hâîâ düşünüyordu. Ta uzakta, Paris'in ufku tutuşturan aydınlığı, çok şaşkın bir halde dönüp geldiği o kızgın geceyi, tekrar gözünün Önüne getirdi. Şimdi, Beauchene, İNorine'den ayrılıyor, şen şatır, karısının yatağına dönüyordu. Mathieu, Marianne'a o gün yaptığı idleri anlatırken, acaba niçin, Norine'ie kuzenleri Beauc-hene'in bu macerasını anlatmak cesaretini göstermemişti Bunu düşününce, hâdisenin kirli ve ayıp tarafım daha fazla hissetti. Sonra, geceyi Serafine'in evinde geçirmek suretiyle, kendisinin de, az daha pis bir iş göreceğini hatırladı, gönlü bulanır gibi oldu. Gitseydi, şu anda orada bulunacaktı. Bu yatakta, omuzuna yaslanmış uyuyan sevgili kadının yanında, bu düşünceye, bir vicdan azabı gibi, tahammül edemedi. Onu kirleten, zekâsını karartıp tenini bulandıran şey, marazî bir buhran gibi, o bir saatlik azgın arzu değil miydi Kendi kendisini tanıyamadığına, şimdiye kadar asla sahip olmadığı hisler ve

123
DÖL BERKETİ I

arzular duyduğuna göre, herhalde, vücuduna bir zehir yayılmış olsa gerekti. Karısına söylediği sözlere, kendi de şaşmaya başlıyordu; çünkü, bir gün evvel, bu sözleri söyleyeceğini sadece aklına getirse, muhakkak ki meyus olur, eli ayağı kesilirdi. Marianne, her zamanki candan güveniyle uyuyamıyorclu. Gözlerini ne kada.r yumsa, kıılmıdamadan dursa, Mathieu, onun dargın, üzgün olduğunu, kendisini bu kadar az sevebileceğine hâîâ akıl erdiremediğini seziyordu. Zenginlik tasasını çoktan unutmuştu, bir Beauchene gibi veya bir Morange gibi mûla'âa yürütmek, o mağrur ihtiyacı, bir derece yükselmek, mirasın paylaşılmasına karşı kin ve dehşet duyarak, serveti bir tek bas.ta toplamak ihtiyacım hissetmek için, kendini zorlaması gerekiyordu. Çünkü, olayları inkâr edemiyordu. En zeki insanlar, muhakkak ki, döl bereketi en az olanlardı, çocuklar, ancak, sefale-xin gübresi üzerinde fazla sayıda \ yetişiyorlardı. Ne var ki, bu, sadece bir toplum haâisesiydi, özellikle, içinde vukua geidiği cemiyetin burumuna bağlıydı. Sefalet, toprağın hasisliğinden değil, insanların adaletsizliğinden ileri geliyordu; sıhhat için ve neşe için, herkes arasında taksim edilen zarurî iş meselesi hal-.ledildiği gün, milletler on misli artmış bile olsa, toprak onları beslerdi. Yüz bin zavallı yerine on bin mutlunun yeğ olduğu bir hakikatti ama, fazla geldiği söylenen o yüz bin zavallı, tabiatı iğdiş etmek suretiyle bencil refahları sağlamak isteyen on bin imtiyazlı kadar mesut olmak, hayatı genişletmek için, neden gayret sarf etmesinlerdi Medeniyeti, döl bereketinin yarattığına; milletleri, sarsa sarsa ayaklan-

124 DOL BERKETİ I

dıranın, hakikatin ve adaletin zaferine kadar götürenin, o haddinden fazla sayıda yaratıklar olduğunu, meşru saadet payını isteyen o zavallılar kalabalığı olduğunu düşünüp, buna tekrar kesin olarak inanınca, adeta kurtulur gibi oldu, sonsuzlukların diriltici soluğunu duydu. Geligmenin olabilmesi için, çok fazla sayıda insan yetişmesi, beşeriyetin dünya üzerinde taşması, onu doldurması, dindirmesi, dolu olduğu bütün sağlam ve ortak hayatı elde etmesi lâzımdı. Mademki, medeniyeti yaratan döl bereketiydi, mademki biri ötekine düzen veriyordu, devirler tamam olduğu, baştan başa insanla dolu yer yuvarlağının üzerinde' bir tek kardeş millet bulunduğu gün, kesin bir denge hâsü olacağını tahmin etmek caizdi. Fakat, o zamana kadar, binlerce ve binlerce yıl, bir tek tohumu kaybetmemek, hasadı hiç bir zaman had- dinden îazla sayılamıyacak olan çiftçi gibi, her fazla insanın bir kuvvet, bir ümit teşkil ettiği bu insan hasadının Hepsini toprağa vermek, yerinde bir işli, hayırlı bir işti.

Simdi, açık pencereden, ılık ilkbahar gecesinin içinden geldiğini Mathieu'nün işittiği, sürekli, belli belirsiz engin mırıltı, ezeli döl bereketinin ürpertisinden, başka bir şey deşildâ. Kulak kabartıyordu, hâlâ. uyunmayan, boynunda duyduğu hafif soluğundan başka hayat eseri göstermeden hareketsiz yatan Marianne'nin nefesine gömüldüğü gibi, bu ürpertiye de gömülüyordu. Bu aşk mevsiminde her şey filizleniyor, her şey sürüyor, geliyordu. Engin gökten, yıldızların ürpertisinden, evrensel çiftleşme kanunu, dünyalar: idare eden cazibe dükülüyordu. Kocanın kolları ara-

DÖL HHU'KITİ I

smda bir kadın gibi, karanlıkta yatan geniş topraktan, vücut verici ürpertinin hazları, milyarlarca yumurtayla dolup taşan mutlu suların hafif şırıltısı, kızgın hayvanların, dallarına usare yürüyen ağaçların; uğultusuyla dolu, canlı ormanların engin soluğu, patlayan tanelerin her taraftan oynattığı kırların derim faaliyeti yükseliyordu. Hiç şüphesiz, nice tane kayboluyor, nice tohum kuruyor, yahut çürüyordu, bu muazzam döküntünün yerini, tükenmez tabiat, durmadan doyuruyordu. Fakat, Mathieu, hayvanda, bitkide, hayatın Ölüme karşı inatçı, yorulmaz bir enerji ile didişmesine mukabil, yalnız insanın, ölümü Ölmek: için istediğini, hiçbir zaman bu kadar iyi hissetme—misti. Mayıs ayında, hepsi ılık. hepsi, eşyanın ve; yaratıkların bereketli kucaklamasıyla kendinden geçmiş bu kırlarda, Şu anda, isteyerek kısır kalan, ancak: iki sevdalı vardı; beride, Yeuse ırmağı kenarında, söğütlerin altında, şairlerin terennüm ettikleri kısır -sevda incelikleriyle kucaklaşan o çok şen ve çok şirim kaatil çift vardı. zaman, Mathieu'nün zihninden, düşünceler,, mütalâalar silindi, yalnız arzu kaldı, dünyaları yaratmış olan, gebelik ve doğurma bir saniye gecikme—den her gün yaratmaya devam eden doymaz ve ezeli arzu kaldı. Arzu, kâinatın bütün ruhu ondadır, mad—deyi yerinden kaldıran, zerrelere bir zekâ, bir kudret, -bir hâkimiyet yapan kuvvet odur. Mathieu, hattâ. arzuyu bile muhakeme etmiyordu, hayatı yayan, ebe- -dileştiren yenilmez kuvvete râm oluyor gibi, ona.-. râm oluyor, sürüklenip gidiyordu. Hareketsiz yatan» Marianne'm hafif nefesini boynunda hissetmesi,,

ÜÜL

127

6 DÖL BF.RÆKfı.r\ I

damarlarında bir alev tutuşturmaya yetiyordu. Hal- . buki, Marianne, hâlâ bitkin bir halde, donuk, gözleri kapalı, uyuyamadan yatıyordu. Bununla beraber, İpek İbi yumuşak, çıplak kollariyle sinelerinden, narin cildinin ve gür saçlarının kokusundan, üstün gelen arzu yayılıyordu. Analık, üzerinde yıpratıcı olacağı yerde, endamına bir gürbüzlük, uzuvlarına bir sıkılık ve sağlamlık, bakirenin kararsız, belirsiz güzelliğini yokluk haline getiren, anne olmuş kadının bütün o par-âak güzelliğini vermişti.

Mathieu, ihtiraslı bir kucaklayışla, Marianne'ı tekrar kollarının arasına aldı.

Ah! Sevgili kadın, kendimizden şüphe ettim, dedi. Sen beni atfetmedikçe, ikimiz de uyuyamıyacağız.

Marianne hemen teselli bulmuştu, tatlı tatlı güldü, za ferli ateşinin yükseldiğini hissettiği bu sevgiye, kendini bıraktı.

Yoo! Ben şüphe etmedim, beni tekrar kucaklıyacağını biliyordum.

Sonra, titreşen yıldızlarıyla, mest olmuş suları, ormanları, kırlariyle pencereden içeri olduğu gibi giren, sevdalı, bereketli ilkbahar gecesinin daveti üzerine, uzun bir aşk busesiyâe öpüştüler. Toprağın usaresi yükseliyor, canlı bir mestlik krkusîyle misk gibi, karanlıkta zürriyet yetiştiriyordu. Tohumların, kâinat içinde sürüklenerek, sonu gelmez bir akışı idi, bu. Milyarlarca yaratığın çiftleşme ürpertisi idi, evrensel bereketlendirme ürpsrmesiydi, hayat veren hayatın, zaruri, devamlı yaratılışı idi. Bütün tabiat, bir kere daha, böylece, fazia bir mahlûk yaratılmasını istedi.

Fakat, Marianne, doğrulmuş, çocukların odasına, doğru kulak kabartarak, Mathieu'yü, bir el hareketiyel durdurmuştu.

Dinlesene!

İkisi de eğildiler, nefeslerini tutarak dinlediler.

Uyanıyorlar mı dersin

Evet, bir kıvılcıkta işitir gibi oldum.

Sonra, hiç bir kıpırtı olmayınca, bitişik odadan,
masum sessizlikten başka bir şey işitilmeyince, Marianne, bir parça müstehzi, tekrar, haifçe
gülme-
başladı.

Zavallı dört yavrumuz!. Demek ki zararı yok,,

beşinciyi de istiyorsun, bir zavallı yavru daha, Öylemi

Mathieu, ateşli bir buseyle, onun ağızını kapattı Sus, budalalık ettim. Adam sende', stedik-leri kadar
bize gülsünler, hor baksınlar. Haklı olan; sensin, gayretli ve akıllı asıl biziz.

Sonra, o yüce, o lâhuti tedbirsizliği işlediler. Vuslat, bütün aşağılık hesapları yok etti. Yalnız, saymadan
yarattığı hayata güveni olan üstün aşktan başka, bir şey kalmadı. Eğer birebirlerinin kolları arasında, kısır
kalsalardı, kendilerinden bir şeyi karşılıklı alıkoyarak, çekinerek, artık, bütün varlıklarıyla sevinin
iyecekler di. Canlı bağ çözülmüş olacaktı, Mathieu, Marianne'a yabancı kadın muamelesi edecekti,
nasıl ki o da, artık, Mathieu'nün karısı olmadığını sanacaktı. Onlar, tamamıyla, ne yürekten, ne
tenden bir sınırlama yapmadan, birbirlerinin oluyorlardı, eğer hayat münasip görürse, kendisine
düşen işi yapmak onun bileceği şeydi.

ETİ I

DÖL BEI

S28

Ahi Bundaki hazlar, ayVı zamanda sıhhat ve güzellik olan, bu sonsuzluğu içinde mutlak aşkın nefis
sarhoşluğu! Bu, hayata inançlarının İfadesi, dünyaları yaratan, cömert, tükenmez döl bereketini bir kutlayış
oldu. Arzu, ezeli ümitten başka bir şey değildi. Tohum, coşkun bir saadet avazesıyla, çiziye atılmıştı.

Filizlensin, yine hayat yaratsın, beşeriyet, zekâ ve kudret yaratsmdı! Bütün o sevdalı mayıs gecesi,
neşeyle ür-©erdi, yıldızlar ve toprak, zevceyle birkilte, mest oldular. Fırtına halinde geçip giden hazzm
üstünde, beşerin ezeli bir zevki, üstün hâdise olan yaratma, bir fazla mahluk daha yaratma, sefalet değil,
belki fazla bir kuvvet, hakikat, adalet yaratma zevki kalıyordu. Bu yaratığın, yaratıklar arasına fırlatılan bu
canlı zerrenin ana rahmine düşmesi, şanlı ve kutsal, he-edilmeyecek kadar Önemli, belki de kesin bir

tKİNCİ KİTAP

Mathieu, Marianne'm yattığı büyük akaju karyolanın yanındaki açılır kapanır küçük demir karyoladan,
gürültüsüzce kalktı. Karısına baktı, gözleri, açık, gülümsediğini gördü.

O ne! Uyumuyor musun Ben de, seni uyandırırım korkusuyla kımıldamıyordum! Saat dokuza; geliyor, haberin
olsun.

Paris'teydiler, ocak ayı ortalan, bir pazardı Marianne, yedi buçuk aylık gebe idi. Aralık
ayının ortasına kadar, Chantebled'de, havalar berbat gitmişti. Buz gibi dondurucu yağmurlar
yağmış, arkadan kar gelmiş, müthiş soğuk olmuştu; Öyle ki, Mathieu, fabrikanın ilk kurucusunun
rıhtım üzerindeki) muhteşem konağı yaptırmadan önce, içinde oturduğu, Federation sokağındaki
eski mütevazı pavyonu emrine tahsis eden Beauchene'in bu lûtuflar teklifini, biraz çekindikten
sonra kabul etmişti. Orayı, o zamandan kalma sade mobilyasıyla, döşeli dayalı işgal etmekte olan
ihtiyar bir usta başı, tesadüf, o sırada ölmüştü. Genç karı koca, doğumu Paris'te bek leyip, Nisan ayının ilk
güzel günleri başlar başlamaz,, lohusa yatağı kalkma töreni için Chantcbled'ye dönmenin daha ihtiyatlı
bir hareket olacağına karar vermişler, bir ay evvel oraya yerleşmişlerdi. Mathieu:

131

DÖL

130

Döt.

sam

ne

Kadar mesut olun dokunduWan

gircn
soig
,,, actacaS-m,
onu
canım,
yaMz
Matnieu ona

mmnda Ka,a,. ac,tmadm.
gülüyorum.
X Kendine. v
olayı Mphy. o ua,

runca, -, ben
istemiyoruz-

konan
-, KocaO».

araşma
Aman Cam»

sert Marianne,

nin eşiğinde,
bi, ona tapt, ni ne kadar sev.yo-
_ Ne güzelsin, ne ıy
rum, Sevgm kadm! M2rienne'm kam.m açü,
Dindar bir hareket » Kr kubbe
finden bir em P>»»»»lc jbeyM, çolî mce
ariaWa, ve » 5EğMİ, huSuyl,
bir ipeîi anıran imamm, bütün unu-
bu buseye, bütün sevg, m, b
Snrİ mtalt naün bir ku!
hatifçe dokunar un
an orada kaldı-
DÖL BEREKETİ I
132

Burandan mı rahatsızsın, sevgili kadın Buradan mı. Buradan mı. Ah: Seni iyi etmeyi bilsem ve iyi edebilsem!

Fakat, birdenbire, dudaklarında hafif bir darbe hissederek, benzi atmış, ürpermiş, doğrulmuştu. Marianne, tekrar gülmeye başlamıştı, onu tuttu, kendine -çektı, başını yastığa, kendi başının yanına koydu, Son-Ta. ağzını ta kulağına dayadı. Gayet yavaş sesle:

Nasıl Duydun değil mi Seni korkuttu, hay
İkoea serssem! Tabîî ya, artık, adam akıllı kıvranıyor,
dışarı çıkmak İçin vuruyor, söyle bakayım, ne dedi
.sana

Ben seni nasıl seviyorsam, senin de beni öyle
sevdiğini, bu dünyadaki bütün mutlu insanların be
nim kadar mutlu olmadıklarını söyledi.

Etraflarını altın bir ışıkla kuşatan kızı güneşin ortasında, bir lâhza, sarmaş-dolaş kaldılar. Sonra, JMathieu, yastıkları düzeltti, yorganı öerli toplu Örttü, kendisi odayı düzeltinceye kadar onun yataktan kalkmasını katiyen istemedi. Kendi küçük yatağını kaldırmaya başlamıştı, yorganlarla

şilteleri katladı, ciemir karyolayı kapattı, bir kılıfa soktu. Marianne, karyolayı bırakması için yalvarmış, yazlıktan beraber getirdikleri hizmetçi Zoe'nin, bu İşi pekâlâ yapabileceğini söylemiş, dinletememişti. Mathie-a, inadediyor, hizmetçinin, canım sıkıldığını, karışma bakmak, yapılacak ne kadar işi varsa yapmak için yapyalnız oima-yi tercih ettiğini söylüyordu. Büyük karyolada Ma-nanne'i rahatsız etmekten korktuğu için. orayı ona bırakmak üzere, bu demir karyolada yatmayı isteyen kendisi olmuştu. Şimdi de, ev işiyle meşgul oluyor.

133

DÖL BEREKETİ I

sevgili karısının tamamen kendine ait olması için odayı kiskanç bil dikkatle herkese kapalı tutuyor, en çocukça ihtimamlara kadar inmekten saadet duyuyor, fcansına karşı beslediği son derece derin saygıyı göstermek için, ne 3rapsa azmış gibi geliyordu.

Eica ederim, hazır, çocuklar bizi rahat bıra kıyorlar, bir parça daha yat. Dinlenirsin.

Bir ürperti duydu, odanın sıcak olmadığını fark-etti, kalkar kalkmaz ateş yakmayı düşünmediği için üzüldü. Bir köşede, kütüklerle tahta parçaları buruyordu.

Sersemlik ettim, seni donduruyorum, işe bu radan başyabil irdim.

Şöminenin önüne diz çökmüştü, Marianne haykırdı :

Bu da nereden çıktı! Bırak şunu canım, Zoe'-yi gağır. .____.

Hayır, hayır! Zoe ateş yakmayı beceremiyor, ateş yakmak benim hoşuma gidiyor.

Bol, parlak bir ateş, çıtırdıyarak, odaya yeni bir Keşe verince, başarısına güldü. Şimdi, odanın düpedüz cennet olduğunu söylüyordu. Fakat, yüzünü henüz yıkamış ve giyinmişti ki, karyolanın arkasındaki bölme, yumruklarla sarsıldı.

Mathieu neşeyle:

Hay, keratal-ar! Uyandılar, işte, dedi. Adam sen de, bugün pazar, bırakalım gelsinler.

Bir müddettir, bitişik odada, canlı bir kümes gürültüsü vardı. Kahkahalarla kesilen bir gevezelik, keskin bir cıvıltı işitiliyordu. Sonra, boşuk darbeler duyuldu, herhalde havada yastıklar uçuşuyordu; aynı

134

DÖL BUREKLt 1

zamanda, ilci küçük yumruk, bölmeda tırapetc çalmaya devam ediyordu.

Marianne gülÜmsiyerek, endişeyle: Evet, evet! dedi. Cevap ver şunlara, söyle, gelsinler. Ortalığı kırıp dökecekler.

Bu sefer, babalan da duvarı yumrukladı. O za>-man, duvarın Öte tarafından, bir zafer avazesi, neşeli hay kırışma! ar işitildi. Mathieu, kapıyı açacak kadar henüz vakit bulmuştu ki, dehlizde bir koşuşma, bir itişme oldu. Sürü geliyordu, enfes bir giriş oldu. Dördünün do arkasında, ufacak çıplak ayaklarının üstüne düşen uzun gecelikleri vardı; ince, siyah saçlara uçuşarak, tıpış tıpış yürüyorlar, gülüyorlardı; yüzleri öyle pembe, gözleri masum bir neşeyle öyle parlaktı ki, ışı ışı aydınlıktı. Honüz beş yaşında oları Ambroise en küçükleri olduğu halde, en beceriklileri, en cüretlileri olduğu için, önden yürüyordu. Onun arkasından, Blaise'le Denis, ikizler geliyordu. Yedi yaşında oldukları için gururlu, daha akıllı uslu idiler, hele Denis, Ötekilere okuma Öğrettiği için övünüyordu, beriki İse utangaç kalmıştı, biraz ödlekti, kafilenin hayalperesti idi. Matmazel Rose'u, her-biri birer elinden tutmuş, küçük bir melek kadar güv zel, bol kahkahalar atarak, sağa çeke sola çeke getiriyorlardı; fakat, çocuk, henüz iki yaşını iki ay geçmiş olduğu halde, yine de, aslan gibi ayakta duruyordu.

Ambroise:

Anne, biliyor musun, ben ısınamıyorum! diye haykırdı. Bana ufacak bir yer aç!

135

DÖL BEREKETİ I

Bir sıçrayışta yatağa girdi, yorganın altına daldı; annesine öyle sokuldu ki, yalnız, Kıvrıkcık, ince saçlı başıyla güleç yüzü meydanda kaldı. Fakat, iki öüyük oğlan, bunu görünce, bir harb çığılığı kopardılar, onlar da

saldırdılar, muhasara edilen şehri istilâ ettiler.

Yer aç! Yer aç!. Arkanda, anne! Omzunda, anne!

Yerde, yalnız Rose kaldı, fena halde öfkeli, dargındı. Boşu boşuna hücumla kalkışmış, kış üstü oturmuştu. Ben de. anne! Ben de!

Yorgana yapışıyor, iki yumruğuna /'dayanıp kendini yukarı çekiyordu; yardım etmek lâzım geldi; annesi onu kollan arasına aldı, en iyi yere o yerleşti. Babaları, önce korkmuş, bu istilâci fatihler kafilesinin, zavallı annelerinin fena halde canım yakacaklarını sanmıştı. Fakat Marianne, onlarla beraber bol bol gülerken, Mathieu'ye teminat veriyordu. Hayır, hayır! Hiç canını acıtmıyorlardı, onu, yalnız, tatlı tatlı okşuyorlardı. Levha, o kadar eğlenceli, o kadar girin ve neşeli bir güzellikte idi ki, Mathieu, ondan sonra, artık hayran kaldı. Marianne, göğsünde Rose, bir yanında yarı yarıya kaybolmuş Ambroise, omuzlarının gerisinde Blaise'le Denis olduğu halde, bazan gaka-Jaşırken kendi kendine verdiği isimle, güzel ve iyi Oigogne1 anne idi! Çocuklar, bir yuva dolusu yavruya benziyorlardı, her taraftan, ufacık pembe ağızlar, kuş tüyü gibi taraz taraz, incecik saçlar uza- Çok çocuklu anne.

136

DÖL TIFWKFTt I

DÖL BEREKETİ I

İ37

nıyordu; Marianne, kendisi de, slit gibi beyaz ve körpe, bir kere daha doğurmaya hazır, vücudunu yemden taşıran hayatla ürpererek, bereketliliği içinde, şerefle Övünüyordu.

Rahatına düşkün bir çocuk olan Ambroise:

Oh, ne rahat, ne sıcak, dedi.

Akıllı uslu Denis, bir şeyler anlatmaya, o kadar gürültü etmelerinin sebebini izaha başladı.

Blaise, bir örümcek görmüş, dedi. Onun için korktu.

Kardeşi, canı sıkılarak onun sözünü kesti.

Doğru değil. Bir örümcek gördüm. Sonra, öldürmek için yastığımı attım.

Rose, yine çalgınca gülmeye başladı.

Ben de! Ben de! diye kekeleydi. Böyle yastığı-, mı, hop! hop!

Hepsi, bunu çok tuhaf bulmuşlar, kahkahadan kınıyorlar, katıla katıla gülüyorlardı. Hakikat anlaşılıyordu, bir Örümcek öldürmek bahanesiyle, yastık yastığa döğüşmüşlerdi; zaten, Örümceği gördüğünü söyleyen yalnız Blaise'di, bu da, meseleyi şüpheli hale getiriyordu. Ana ve çocuklar, parlak güneşe gömülü pembe ve saf tenlerinin ihtişamı içinde, öyle sıhhatli, öyle teravetli idiler ki, babalan, onları, yığın halinde kucaklamak ve hepsini rasgele öpmek ihtiyacına dayanamadı; bu son büyük oyun, yeni bir çalgınca kahkaha tufanı ortasında, onları kendinde» geçirdi.

Oh! Ne eğleniyoruz! Oh! Ne eğleniyoruz 1' Anneleri, bir parça sıyrılmaya muvaffak

Durun bakayım, kalkacağım, işi tembelliğe vurmam bana o kadar iyi gelmez. Hem de, çocukların yüzünü gözünü yıkayıp üstlerini giydirmek la-

Tuvalet, alev alev yanan büyük ateşin karşısında yapıldı. Aile bir saatten fazla bir gecikmeyle yemek odasına indiği zaman saat ona geliyordu; çini soba gürül gürül yanıyor, kahvaltı için hazırlanan sütün, masanın üstünde, dumanı tütüyordu. Pavyonun zemin katı giriş kısmının sağında bir yemek odasıyla toîr salondan, solda bir çalışma oâasiye bir mutfaktan mürekkepti. Yatak odası gilri, Federation sokanına bakan yemek odası da, sabahları, doğan güneşin .parlak ışığı Ue doluyordu.

Çocuklar, sofraya oturup fincanlarının başına geç-. mislerdi ki, bir çingirak sesi işitildi. Doktor Boutan içeri girdi. O zaman, yeniden, gürültülü bir neşe gösterisi oldu. Çünkü, doktorun tekerlek, babacan yüzü, - çocukları keyiflendirirdi. Hepsini dünyaya getiren o 'İdi, kendisine, teklifsizce davranmak caiz eski bir arkadaş muamelesi ediyorlardı, tleri atılmak için iskemlelerini sarsarlarken, anneleri, bir sözle onları durdurdu.

Doktoru rahat bırakın bakalım, anlaşıldı mı

Sonra, neşeyle, devam etti.

Bonjur, doktor. Bu güzel güneşten dolayı ize teşekkür, ederim, Öyle ya, muhakkak ki siz si-jpariş ettiniz, öğleden sonra gezmeye gidebileyim diye. Tabii, ben sipariş ettim, ya! İlâcımın faydası oldu mu diye sormak için uğradım, zaten. Sonra, Boutan, keyifli bir eda ile, bir sandalye

138

DOL BfREKtTI I

aldı, masaya yakın oturdu; Mathieu de, onun elinü muhabbetle sıkışmış, sabah key [i yaptıklarını anlatıyordu.

Çok iyi, dinlensin, mümkün merteye fazla ha reket d'e etsin. Zaten, bakıyorum, iştihası yorinde:- Ben, hastalarımı sofraya babında bulduğum zaman,, doktor değil ziyarete gelmiş bir dost oluveririm.

Marianne, parmağım kaldırdı, tehldeder gibü bir tavırla ona takıldı.

Doktor, arlık beni çok sağlam, çok sıhhatli hale getiriyorsunuz, utanıyorum. Kimseyi merakı düşürmemek için söylemediğim can acılarım size itirafa mecbur edeceksiniz. Meselâ, bu gecce, birkaç saat, müthiş sancılar çeküm. vücudumu sanki paralıyorlardı.

Mathieu sapsarı kesilmişti.

Sahi mi diye sordu. Ben uyurken, sen sanıldın mı

Marianne, hafifçe neşeli halini elden bırakmadara cevap verdi.

Bundan sana ne, koca sersem, şimdi burada yım igte, dev gibi yiyorum.

Doktor ciddileşmiş, başını sallıyordu.

Şikâyet etmeyin, madam, zaruri demeğe dilim varmıyor ama, çaresiz olan bir ıstırap, bu. Siz, benim, mesut, gürbüz, gayretli hastalarım arasmdasınız. Gebelikleri sizinkiler kadar güzel olan az hastana var. Ama, neylersiniz Anlaşılan, can acısı çekmek: gart.

Marianne:

Yoo! can acısı çekmeğe razıyım, maksadım si ze takılmak, o kadar! dedi.

189

DÖL BEREKETİ I

Sonra, daha yavaş, derinden bir sesle şu sözü ekledi.

Can acısı, hattâ iyidir bile. Eğer can acısı çekmemiş olsam, bu kadar sever miydim

Çocukların kaşık gürültüsü, bu sözleri baslıyor-du. Konuşmada bir fasıla oldu, sonra, doktor, açıkça söylemediği birtakım fikirlerin birbirine eklenmesi sonucu olarak, dedi ki:

Perşembe günü; Öğle yemeğine, Seguin'lerin teindesiniz, biliyorum. Ah: zavallı genç kadın! İşte onun gebeliği müthiş bîr şey.

Bir el hareketiyle, bütün faciayı; çok becerikli tedbirler aldıklarım sanan karı kocanın, bu beklemedikleri geöeük karşısındaki şaşkınlıklarını; kadının ye'sini, kseanm kıskançlık yüzünden öfkelerini; kavgalar ortasında, yine de, monden zevk hayatına devam edişlerini; kadın, şimdi, bir şezlonga uzanarak, acınacak bir halde yatarken, kocanın, onu ihmal ettiğini, ibekâr hayatına tekrar atıldığını ihsas etti.

Marianne:

Evet, diye izah etti, o kadar kuvvetle ısrar etti ki, reddedemedik. Bir hevesten ibaret, zannederim.

Metin olup> ayakla kalmayı nasıl başardığımı öğrenmek için, benimle konuşmak istiyor.

Boutan, birdenbire aklına bir şey gelerek, tekrar köşelendi.

Biliyor muşunu,, ikinizin gebeliği de aynı tioktada. O da, martın birine doğru doğuracağını he saplıyor. Onun içim, perşembe günü anlaşmaya gayret edin, aynı günü seçmeyin, çünkü, aynı zamanda hem size hem ona bakamam.

DÖL BEREKLİ İ

DÖL

140

Mathieu, gülererek sordu: Ya bizim kuzin Constance O da sizin teTiniz, şenlik tam olsun diye, o da bu işe dahil ât

ğil mı

Yoo! hayır, hayır, o dahil değil. Hatırlıyorsa

nuz ya, bir daha doğurmamaya yemin etti; o, sözünü tutacak şekilde işi idare etme&ini biliyor. İnşallah hakkında hayırlı olur.

. Ayağa kalkmıştı, tam gideceği sırada, tehdidi ali tında bulunduğu istilâ kendini gösterdi.

Çocuklar,, kimse kuşkulanmadan, sandalyelerinden kalkmışlar,. sonra, bir bakışla birebirlerine danışmış, sefere çıkmışlardı, iki büyük oğlan, birdenbire doktorun omurlarına çıktılar, küçük, bel-iine sarıldı, kıa ela, bacaklarına tırmanıyordu.

Deeh! Deeh! Haydi, şimendifer ol, ha Gülüyorlar, boyuna gülüyorlar, sonu gelmez incecik çığıllıklarla, onu itiyorlar, sarsıyorlardı. Ana ile baba, canlan sıkılarak, paylıyarak, doktorun imdadına koşmuşlardı. Fakat, o, ikisini de teskin ediyordu. Bırakın canım, yavrucaklar bana bonjur diyorlar!

Mademki, dostumuz Beauchene'in dediği gibi, bunların dünyaya gelmesinde, kabahat biraz da benim, tahammül etmeliğim gerete_. Sizin çocuklarınızın en şirin tarafı, dünyaya getiren anaları gibi sıhhatli oluşları, şimdilik, onlardan, fazla bir şey beklemeyin.

Çocukları, şapır şupur öpüp yere bıraktıktan

sonra, annelerinin iki elini tuttu, durumun çok mükemmel olduğunu, giderken içi rahat ettiğini, işine-bakmasını söyledi. Malhieu, âotefeon kapıya kadasr

da, >>>

Öğle yemeyiij kalkar kalkmaz, Mat!1 Marianne'm parlak güneşten faydalanması için, men sokağa çıkılmasını istedi. Federation sokap kösesini dönüp, rıhtım ürerine vardıkları zaman, ancak birdi.

Champ de Mars'la, mahalle ortasının halk [

1 -ricllc kası evleri bulunan sokakları arasındaki bu Gr di k

mahallesi, çıplak, boş meydânların genişliğiyle aç halinde birbirini kesen ve iki keçeli, bitme kenmez külrengi yüksek duvarlı fabrikalarla âdeta ıssız uzun yollarıyla, kendisine mahsus bir

Tİ ti İ O1

zara taşır. Hele iş saatlerinde, bu sokaklarda

kimse geçmez, başınızı kaldırdığınız zaman, f

duvarların tepesinden, koyu bir kömür duman1 b

kürten, camlan toz içinde geniş binaların dan1

bakan yüksek fabrika bacalarını görürsünüz; `s'

cümle kapılarından biri açılacak olursa, gül

olan şey, keskin kokulu dumanlarla dolu, içil1 y

arabaları yığılmış derin avlulardan ibarettir. I

ran buharların kulak tırmalayıcı soluğundan, u

nelerin boğuk boğuk işleyişinden, birdenbire

tılıp kaldırım üzerinde şangırdayan demir gii °

rinden başka ses yoktur. Fakat, pazar günler1' a n

kalar durur, mahalle bir ölüm sessizliğine \$ r'

yazın, kaldırımları ısıtan aevli güneşten, kış'`

sokaklara dalan, buz gibi soğuk, kar yüklü #Sardam

başka bir şey kalmaz. Grenelle ahalisi, p/S'in em

berbat, en sefil, en ahlâksız insanlarıdır; ha/3121'

sürü fabrika işçisi kızdı, askerî okul C1 °

,£2 DOL BEREKfcTt 1

üüğü için oraya toplanan ve peşleri sıra, bir sürü ayak takımı getiren aşâğılık fahişelerden ibarettir, derler. 'Sanki, mahsus buna aykırı olsun diye yapılmış gibi, tam karşıda, Seine nehrinin öte kıyısında, şirin bur-juva mahallesi olan Passy secileri, yan taralta, muh-teşem caddelerin ötesinde, zengin aristokratların mahallesi olan Invalides ve Saint-Germain mahalleleri uzanır; öyle ki, rıhtım üzerine yapılmış olan Beauchene fabrikası, patronun bazan gülererek söyle-eliği gibi, sırtım sefalete çevirmiş, bu dünyanın bü-aîün refahlarına, bütün zevklerine yüzünü dönmüş, tam yerindeydi.

Her taraftan, Champ de Mars'ı ve Invalidcs`Esplanade'ını, bol hava ve bol güneş dolu geniş so-ıkakiar halinde uzanan güzel ağaçlar dikili bu caddeleri, Mathieu severdi. Paris'in, buradan daha sa-skin, daha serbest ve rahat gezilen, hülyaya ve azamete gömülmeye bundan daha müsait bir köşesi yoktur.

Fakat, en ziyade, rıhtıma, tam merkezdeki Bar sokağından başlayıp, Palais-Boarbon önünden geçen, Esplanade'dan dolaşan, sonra Champ de Mars'tan do-tlaşan, ancak, fabrikaların kara renkli diyarı Grenel-4e bulvarında biten, çok uzun, çok değişik Orsay rıhtımına bayılırdı. Tütütü fabrii;asiyle şimdiki Eiffel kulesi bahçesine kadar olan, o Seine nehri dönemeci iare muhteşem bir genişlikteydi, ne asırlık ağaçlarla İgölgeleniyorduî Nehir, şahane bir zariflikle akıp gi-diyordu. Cadde, dünyanın en güzel ağaçları altında Kazanıyordu. Gerçekten, lâtif bir huzur içinde yol yü-

DÖL BtKKKİTİ I -w.

rünüyordu, koca Paris, bütün kuvvetini ve bütünü cazibesini, buraya koyuyor gibi idi. Mathieu, sevgilin hastasiyle, çoluk çocuğunu oraya kadar götürmek istiyordu. Gelgelelim, bu, büyük, işti, cesaret lâzımdı. Hele, Rose'un ufacık ayakları endişe veriyordu. Kızı, Ambroise'a emanet ettiler; o,, en küçükleri olmakla beraber, go.üpek bir çocuktu İkisi en Önden yürüdüler. Arkadan, ikizler, Elaise'le Denis geliyordu. En geriden de, babalarıyle anneleri; yürüyordu. Bu manzara, kaldırım Üzerinde, âdeta bir öğrenciler taburunu andırıyordu. Önce, işler pek mükemmel gitti, çok ılık. çok parlak güneşte, tembel, tabii, kablumbağa yürüyüşüyle ilerliyorlardı. O kış-gününün, öğleden sonraki bu güzel saatinde, hava. gayet nefis bir durulukla idi; gölge yerler gayet soğuk, güneşin, parlak ışıklarını serdiği yerler altın sarısı, kadife gibiydi. Onun için, sokaklar çok; kalabalık, tek güneş ışığı görür görmez, alay alay gezmeye çıkan, yabancıklarını giymiş, aylak Parislilerle dolu idi. Öyle ki, Rose bile, neşelenmiş, hararetlenmiş, kasılıyor, bütün bu adamlara, koca bit kız olduğunu göstermek istiyordu. Champ de Mars'; vardıkları halde, henüz, kucak istemek aklına gelmedi. Oğlanların üçü de, kaldırımların, donmuş, güm güm öten taşlarına ayaklarını vuruyorlardı. Dizi halinde yürüyorlardı, çok hoştu.

Lâkin, Marianne, Mathİeu'nün kolunda, bir parça sendeliyordu. Karnını gizJiyen, bluz biçimi, yeşil kumaştan bir rop giymişti. Fakat, karnı artık çok büyük olduğu için, göze battığım biliyor, dikkatli bir iyi niyetle buna kendisi de gülümsüyor, kalçaları üze-

DÖL BEREKKTİ I

.rinde salınarak, usul usul, elinden geldiği kadar yürüyordu. Gerçekten, dokunaklı, sonsuz bir cazibesi vardı, bu yorgunlukla, vücudunu bu bırakışla daha İgüzelleşen, o lâhûti ıstırabın daha sanlı bir hale getirdiği girin ve vekarlı bir güzellikteydi. Güzelliği dikkatlerini çeken bazı yolcular döndüler, arkasından baktılar. Sonra, dikkati çekilen, Marianne'ı göstermek için dirsekleriyle birbirlerini dürtten insanların sayısı arttı. Durumu fenalaştıran şey, genç kadının -önü sıra giden öğrenci taburuydu. Daha şimdiden, suru gibi kalabalık, dört çocuklu idi, beşincisi de yoldaydı! Bu hal, garip görünüyor, görenin güleceği -geliyordu. Hattâ, bazıları Öfkeleniyorlar, sokak ortasına serilen bu İhtiyatsızlık eserinin açınılacak bir -örnek olduğunu söylüyorlardı. O zaman, karı koca-mm arkasından yürüyenler, hayret etmeye, gülüşmeye, acımaya başladılar. Ah! zavallı kadın, bu kadar ,güzel, bu Kadar genç olduğu halde, neredeyse, beş çocuk anası olacaktı! Halbuki kocası da, kaba saba bir adama benzemiyordu. Mathieu ile Marianne, bundan pekâla anlıyorlar, cesaretle, tövbekârlığa yanaşmadan, Diribârlerme gülümsüyorlar, kuvvetin, sıhhatin, güzelliğin kendilerinde olduğuna sakin bir inanç içinde, mesul döl bereketlerini, utanç duymadan gü-.pegündüz, sokakta gezdiriyorlardı.

Fakat, yapraklan dökük büyük ağaçların yanına gelince, Rose'u, bereket versin hâlâ güneş vurmakta olan bir peykeye, bir lâhza oturtmak zorunda kaldılar. Hava sıcak değildi,- güneş alçalıyordu, dönüş için biraz acele etmek lâzımgeldi. Bununla beraber, İğneliyen bu şiddetli soğukta, hafif pembeleş-

DÖL.

miş soluk altın rengi alan bu engin sema altında,, dönüş çok güzel oldu. Oğlanlar, ayaklarını yere daha hızlı

vuruyorlardı. Kız eğleniyor, ağlamıyordu. Ana. ile baba. bol açık havanın verdiği neşeyle mest, gezintilerinden pek memnun, taburu önleri sıra iterek: Federation sokağının köşesini döndükleri zaman,, saat üçtü. Orada da, yine bir takım insanlar birikteler, geçerlerken onlara baktılar; fakat, bunlar, herhalde iyi insanlardı, çünkü, bu kadar hamarat davranan baba ile anaya çapkınca bakışlar fırlatarak,, bu güzel çocuktara gülüyorlardı. Marianne, eve döndüğü zaman, yorguncaydı; Mathieu'nün, sokağa çıkmadan Önce, Zoe'ye, dönüş. için iyi bir ateş yakmasını tembih ettiği salonda, bir-Şezlonga uzandı. Çocuklar, yoruldukları için, bîr süre pek uslu oturdular, küçük bir masanın etrafına dizilip, Denîs'nin okuduğu bir masalı dinlemeye koyuldular. Tam o sırada bîr misafir geldi. Bu. Cons-tance'dı, Maurice'le beraber yaptığı bir araba gezintisinden dönüşte, uğrayıp Marianne'ı yoklamak aklına gelmişti; konakla pavyon arasında, sadece bir bahçe bulunduğu halde, onu bu şekilde, ancak üç-; dört günde bir görüyordu.

Kapıdan girer girmez, onu uzanmış görünce:

Rahatsızlığınız arttı mı kardeşim diye sordu

Yoo! Hayır, tersine, iki saat. yaya yürüyerek;

gezdim, dinleniyorum.

Mathieu, zengin ve kibirli kuzine bir koltuk uzatmıştı; hoş, o da, karı kocaya karşı kusursuz gözükme istiyordu. Oturur oturmaz, daha sık gelemediğe için özür diledi, ev kadını olarak, birçok vazifelerim 10»

... DÖL BEREKETİ. I

MI J

yükü altında bulunduğunu anlattı; Maurice de, siyah kadifeden bir esvap giymiş, anasının eteklerine sığmamış, yanından ayrılmıyor, uzaktan, dört çocuğa bakıyor, onlar da onu süzüyorlardı.

E, Maurice! Küçük kuzenlerine bonjur demiyor musun

Manrice'in gönlü oldu, onlara doğru yürüdü, fa-Mîat, beşi de, utanıp kaidılar. Bîribirlerini seyrek görüyorlardı, Chanteblecl'li aort yabani, bu kibar tasvirli Parîs'liyi bir parça yadırgıyorlardı, birbirlerini 'henüz şamarlamamışlardı.

Keskin bakışları kendi oğlunu öteki üç oğlanla

İkiyaslayan Constance:

Sizin miniminilerin hepsi iyi ya diye devam etti. Ambroiso büyümüş, iki büyükler de çok gür-rt>üz.

Herhalde, bu muayene, İri ve sağlam görünüşlü -olmakla beraber balmumu gibi san benizli olan kenedi oğlu lehine bir sonuç vermemiştir ki, zoraki bir gülüşle ilâve etü:

Ben, asıl, sizin küçük Rose'a gıpta ediyorum.

'Sahiden bebek gibi!

Mathieu gülmeye başladı; arkasından derhal piş-:,man olduğu bir patavatsızlıkla:

Adam! dedi. Yerine getirmesi kolay bir istek,

;çarşıda bu bebeklerden satıyorlar, hem de ucuz,, ucuz.

Constance, ciddi bir eda ile: >Hifür

Ucuz ucuz, sî7xe öyle, bnirsiniz kistten bu

'fikirde değilim. Herkes, kendi saadetini \$hü£ifJâ

iketini, bildiği gibi, kendisi hazırlar. "

147

DOL BfİKEKLTİ İ

Bu sözü söylerken, alaycı bir hoş görüşle, ayıphyan bakışı ile, düşüncesini tamamladı.

Gözlerini, dört çocuğun, hareket ve kaynaşma dolu bu pembe»tenieri üzerinde gezdirdikien sonra, yeniden gebe-olan o kadına, içinden tekrar.hayat filizlenecek olan o taşkın karna baktı. Bir hayasızlık karşısında kal mış, saygı gösterdiği her şeye, ölçüye, ihtiyatkârîğe, düzene karşı bir suikast yapılmış gibi, bu manzaradan incinmiş, tiksiniş, hattâ öfkeye kapılmıştı Marianne'm yeniden gebe kaldığını haber aldığı zaman, bunu doğru bulmadığını gizlememiştir; artık aleyhinde söylememeye razı oluyordu; ama, kendisine hücum etmemeleri, isteğiyle kısır kalışından dolayı onunla alay etmemeleri lâzımdı. Kız anası değildi ama, kendisi istemediği için değildi.

Kocasının söylediği tuhaf söze gül L'imsiyen Marianne, ortalığı yatıştırmak istediğinden, çabucak lâfi değiştirdi. Beauchene'in hatırını sordu.

Alexandra nerede, niçin getirmediniz Bir-haftadır gelmiyor.

Mathieu, hemen lâkırdıya karıştı:

A canım, dün akşam ava gitti, dedim ya

Şafakla beraber koruda dolaşabilmek için, gece Chan tebled'nin öte tarafında, Puymoreau'da yatmaya mecbur oldu, herhalde, yarın ancak dönür.

Ha! Evet, sahi, hatırladım. Koruda dolaşmanın da tam havası.

Bu da tehlikeli bir bahisti. Marianne, bu lâfı açtığına pişman olmuştu, çünkü, Beauchene'in, avda;, olduğunu söylediği zaman, nerede bulunduğu pels. belli değildi. Sabahleyin erkenden av aramaya çık

g DÖL BERKETİ I

mak,- dışarıda geceleme için iyi bir bahaneydi. ; -Beauchene, bunda o kadar ileri gitmeğe bağlamıştı ki, Constance, işin aslım bilse gerekti. Fakat, karısı gebe kaldı kalalı, kocası, artık evden dışarı çıkmıyan, hep iltimamla ona bakan, birbirine bu çok bağlı karı kocanın yanında, metin ve sakin görünmek istedi.

Dışarı çıksm, biraz yorulsun diye ben zorlu->yorum, dedi. Çok kanlı, bol havaya ihtiyacı var; av ona çok yarar.

O esnada, kapının zili bir âaha çalındı, bir mi—safir daha geldi. Bu sefer, kızı R.eine'le beraber Valerie içeri girdi. Madam Beauchene'i görünce kızardı; takli-detmek istediği yüksek servet âleminin bu »mükemmel Örneği, onun üzerinde çok kuvvetli etki yapıyordu. Fakat, Constance, bu yeni misafirin gel-vmesiyle hâsil olan kargaşalıktan faydalanarak kalktı, maalesef fazla kalamıyacağını söyledi. Bir ahbabı evde onu bekliyecekti.

Mathieu:

Bari Maurice'i bize bırakın, dedi. Bakın, şim-clı Reine de geldi, altısı beraber oyun oynarlar, kah-vealtısım ettirdikten sonra, çocuğu ben size getiririm.

Maurice, tekrar, annesinin eteklerine sığınmıştı. `Constance, teklifi geri çevirdi.

Yoo, olmaz, olmaz!. Biliyorsunuz ya, perhiz-

de, bağlca yerde yemek yemesini hiç istemem- Allahı ismarladık, gidiyorum. Geçerken, uğrayıp hatı-Timzi sorayım, dedim. Haydi, hoşça kaim, Allaha is-smarlachk.

Çocuğu alıp giderken, Valerie'yö, hiçbir şey söylemeden, sadece, teklifsiz ve yapmacık bir tavırla

149

DOL BliRtKtTI 1

elini sıkı; o da, bunu, pek kibarca bir hareket saydı. Reine bir parça tanıdığı Maurice'e gülümsemişti. Kız, O gün, mavi, kaim dıradan fistaniyle, gür, siyah saçlarının çerçevelediği güleç yüziyle pek şirindi, annesine de o kadar çok benziyordu ki, âdeta, küçük kardeşi sanılırdı.

Marianne, çocuğu pek sevdi, yanma çağırıdı:

Gel, seni öpeyim. Aman! Ne cici matmazel, bu! Ne kadar da güzelleşmiş, büyümüş! Kaç yaşında var

Valerie:

Yakında on üçüne basacak, dedi.

Constance'm kalktığı koltuğa oturmuştu, genç

kadının güzel gözlerindeki tasalı ifade, Mathieu'nün dikkatine çarptı. Valerie, tıpkı Constance gibi, hatır sormak için uğradığını söyledikten ve çocuklarla annelerinin sıhhatli hallerine memnuluğunu gösterdikten sonra susmuş, gamlanmış, gizli derdine gömülmüş, bütün bu ahbabların kendisini unutmayı şiarına sevinen Marianne'm teşekkür edişini dinliyordu. O zaman, Mathieu, ikisini yalnız bırakmağı düşündü.

Reine, yavrucuğum, haydi, çocuklarla beraber yemek odasına gel, kahvaltıyı hazırlıyım, sofrayı kuralım. Çok eğleniriz.

Bu fikir, kulakları sağır edecek kadar kuvvetli bir yaygaraya sebep oldu. Okunan kitap unutuldu, masa itilip kakıldı, üç oğlan, Reine'i sürükliyerek çılgınca koşuştular; Roze da arkada kalmış, elleri üzerine düşmüş, sonra, kedi yavrusu gibi sığıra haykırı onların peşinden gitmişti.

DÖL BtKLKüll

151

DÖL BERV-Kt-TI I
İEÜ

Valerie, Marianne'la yalnız kalır kalmaz, içini
Çekti.

Ah! şekerim, kendinizi sıkıntıya koymadan, boy İP, dilediğiniz gibi güzel çocuklar doğurabiliyorsunuz, no kadar bahtiyarsınız! Bu mutluluktan ben mahrumum.

Genç kadın, pek şaşırılmış, onun yüzüne bakıyordu.

Ne gibi Zannederim, siz de, dilediğiniz gibi harekette serbestsiniz, durumunuz benimkinin aynı.

Ne gezer, güzelim, ne gezer! Sizin zevkleri niz sade, hayatınız benimki tertip değil. Malûm ya, hayatta herkesin kendine göre bir tutumu vardır.

Biz, Roine'î ve kendimizi düşünerek, her şeyi ona göre yoluna koyduktuk, eğer, şimdi baştan başa değişiklik yapmak zorunda kalırsak, felâket olacak.

Sonra, âni ve şiddetli bir yeisle ilâve etti: Eğer, sizin gibi gebe olduğumu görürsem, gebeliğime emin olursam, ne yapacağımı bilmiyorum, deli oturum!

Kendini tutmasına rağmen, gözlerinden yaşlar fişkırdı, titrek elleriyle yüzünü örttü.

Marianne, gitgide artan bir hayretle yerinde doğruldu, Valerie'nin ellerini muhabetle tuttu, onu teselliye çalıştı. Nihayet, onu söyletti, üç aydanberi, kendisini gebe sanmasına sebep olan bazı haller bulunduğunu öğrendi. Önce, muhtemel gecikmelere hükmederek içi rahat etmişti, fakat o ay, şüphesi kesinleşmişti, aklı başında değildi. Bu beklenmedik gebelik karşısında, kocasının ve kendisinin şaşırıp kaldıklarını anlatıyordu, çünkü, ikisi de, İhtiyatlı dav-

randıklarına çok emindiler. Kendisini çok seven zavallı adamcağız, bu meselede onun sözünü kırmak-tansa, kendi bacağını kesmeye razı olurdu. Kendisi de, hep uyanıktı, hep tedbir alıyordu. Bu hale göre, meseleyi izaha imkân kalmıyordu, onlar gibi sevişen ve bu dereceye kadar anlaşılan bir kan kocanın başına böyle bir haün gelebileceğine asla ihtimal verilemezdi. Marianne, nihayet, işi tatlıya bağlamak için:

Mademki olan olmuştur, eh, ne yapalım, ka zaya; rıza gösterirsiniz. Hoş geldi, safa geldi, zavallı yavrucak! dedi.

Valerie, tekrar yeis ve öfke ile çırpınarak, haykırdı:

İmkân yok, a canım, imkân yok; ÖmrümÜ2 oldukça böyle orta halli yaşayamayız. Kocanız, benimkinin ona sır olarak anlattığı şeyleri size söylemiştir, tabii. Şimdi Credit National'de büyük bir mevki sahibi olan eski kâtiplerinden Michaud'nun tek lifi üzerine, kocam, Beauhecnç fabrikasından ayrıl maya karar vermişti; orada istikbali yok, kendisi de, az zamanda yüksek bîr mevkie erişmek için, o kredi tankasma girecekti. Ne var ki, önce, fabrikada aldığı beş bin frangı bırakıp, üç bin altı yüz frank maaşlı bir küçük vazifeyi kabul etmesi lâzımgeliyordu. Şimdi, gebelik, doğum, yeni bir çocuk daha büyütme işleri çıkınca, bu tehlikeyi nasıl göze alalım, ayda üç yüz frankla nasıl idare edelim. Bütün hesaplarımızı yapmıştık, bu yezit çocuk hepsini altüst etti, bizi ebe diyen sefalete mahkûm bıraktı.

Marianne, o sakin haliyle, gülümsiyerek: Ne muhakeme, ne muhakeme! dedi.

152

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

İ53

Ama, bu muhakemeler doğru, güzelim. Karşımıza bir fırsat çıktı, kaçırdık mı, artık ebediyen bitti demektir. Eğer, kısmeti başka taraftan açıldığı gün, kocam fabrikayı bırakmıyacak olursa, artık ora ya mihlanıp kalacak, bütün hayalleri suya düşecek, Keine'in çeyizi de, bizim mutlu hayatımız da, bütün ömrümüz için kurduğumuz emeller de. Nasıl olur Siz, bu kadar zeki olduğunuz halde, bunu anhyamıyor musunuz

Evet, evet, anlıyorum. Yalnız, ne yapayım, bu kadar çok hesap benim için galiba pek uzak ki, doğruluğunu anlamak zor geliyor. Hem şaşıyorum, hem üzülüyorum. Çocuk gelince, kabul etmekten başka yapacak şey yoktur, ne de olsa. neşe ve zenginlik getirir. Bundan sade bir şey olur mu

Valerie, tekrar gözyaşlarıyla İtiraz etti:

Gidin de bunları zavallı kocama anlatın bakalım; yaptığı bu marifetten sonra öyle meyus, öyle mahcup ki, artık sokağa çıkmaz oldu. Meselâ, bugün pazar olduğu halde, nerede biliyor musunuz Evde kaldı; çalışacak, fabrikadaki işinden ayrı beş on para kazanıyor. Ama, gerekirse, onun hatırı için azim gös tereceğim. Öyle yufka yürekli, öyle iyi adam ki!

Sonra, açıkça söylemediği düşüncelerle, birdenbire telâşlanır gibi oldu. Ellerim uğuşturdu, hıçkırıklar arasında, kekeledi.

Hayır, hayır! Gebe değilim, gebe kalmış olamam! Hayır, hayır! Olmıyacak, istemiyorum!

Öyle bir ıstırapla çırpınıyordu ki, Marianne, ona, mâkul sözlerle dert anlatmaktan vazgeçti, derdini avutmak için, muhabbetle, kolları arasına aldı; bir

taraftan da, çocukların kahkahalarıyla çınlıyan bitişik odadan, ağladığı işitilecek diye korkuyordu. Yaslarını kurutunca, onu, o odaya götürdü.

Oğlanlar, el çırparak, ayaklarını yere vurarak:

Sofraya! Sofraya! diye hay kırışıyorlardı.

Kahvaltı için hazırlanan bu sofraya, pek nefisti; Mathien, eğlence olsun diye, Reine'in yardımıyla, masanın üstüne, içi pastalarla ve reçelle dolu dört yemişliği, düzenli bir şekilde yerleştirmekle meşguldü. Üç oğlan, tertibata karışmak istiyorlar, İş geciktiriyorlardı. Rose'un da, Öte beriyi kırmasına ramak kalıyordu. Fakat, ne kadar eğleniyorlardı, hele Reine, ufacak ev kadını haliyle ne kadar şirindi! Ambroise, gelip annesine, Reine benim karım, Rose de bebeğimiz dediği zaman, kız, herhalde gözü çoktan açılmış olacak ki, gülmeye başladı. Marianne, Valerie'nin, gözyaşlarını tekrar zaptetmeğe uğraştığım görerek, çocuğu susturdu. Sonra, kahvaltı edildi, çocuklar kapış kapış yediler.

O güzel pazar günü aksamı, saat dokuz olur olmaz, çocuklar yataklarına yatmış, mışıl mışıl uyuyorlardı ki, Mathieu ile Marianne, kendi odalarına çekildiler. Mathieu, karısının derhal yatmasını istedi, onu örtüp bastırdı, başının altına yastıkları yerleştirdi. Sonra, saat ona kadar, başucunda oturup bekledi, ona kitap okudu; çünkü, Marianne, o saatte bir fincan ıhlamur içecekti; Mathieu, her akşam, inacledip, ih.amuru kendisi kaynatıyor, hizmetçi kadına ihtiyacı olmadığını söylüyordu. Marianne, ıhlamuru içip bitirince, Mathieu, onun yanaklarına, karâesçe iki iri buse kondurduktan sonra, hayırlı bir gece temenni etti;

DÖL BERİ-KETİ t

çünkü, kansı, onun için kutsal bir şeydi, bu yüzden birbirlerine takılıyor, birbirlerine mösyö ve madam diye hî tabediyorlardı. Mathieu'nün küçük karyolası hazır, soyundu, lâmbayı söndürdü, karısına uyu diye seslendi. Fakat kendisi, kulak kabartmış, gözlerini kapamıyor, onun hafif ve muntazam nefesini igitip, uyuduğunu anlamak için bekliyordu. Kaç defalar, yattığı yerden kalkıyor, onun etrafında dönüp duruyor, uykusunu dindar bir tapınışla kuşatmaya devam ediyordu!

Mathieu, bir kraliçe gibi uykudan uyanmasını istediği, kış güneşinde, masallardaki güzel prensesler gibi gezdirdiği Marianne'a, akşamları, odalarında, bir tanrıça gibi tapıyor, hizmet ediyordu. Bu, bakireye tapınıştan daha yüksek, daha gerçek bir tapınıştı, anaya, sevilen ve yüceltilen, ezeli ve ebedi hayat yaratmak

için çektiği çile içinde ıstıraplı ve ulu anaya tapınıştı.

154

II

Fromenflar, Seguin'lerin d'Antin caddesindeki muhteşem konaklarında öğle yemeği yiyecekleri gün, Valentine, kendisini süsleyip birinci kattaki küçük odasında, sezlonga uzatsın diye, daha saat onda, zili çalıp oda hizmetçisi Celeste'ı çağırdı. İçinden çıkmı-yan marazı korkulara dair, kendisi gibi gebe bir kadınla görüşmek için duyduğu dayanılmaz İhtiyaca kendini bırakarak konuşmak İstediyinden, Marİanne'a erken gelmesini rica eden kendisiydi.

155

DÖL BEREKETİ I

Bir ayna istedi, kendini seyretti, yeisle bağıni salladı; Çİ] basmış, sarışın, güzel yüziye, tavus mavis ipekli bir bulûzun iyice gizliyemediği, şekli bozulmuş sülün vüeu diyle, kendisini çok çirkin'eşmiş. buluyordu.

Mösyö burada mı diye sordu.

Onu evvelki gündenberi görmemişti. İşleri olduğunu söylüyor, çoğu zaman, öğle ve akşam yemeklerini dışarıda yiyor, sonra da sabahleyin, karısını rahatsız etmek istemediği bahanesiyle, odasına girmekten sakınıyordu.

Hayır, madam, mösyö saat dokuz sularında çıktı, dönmediğine de eminim.

Pekâlâ. Mösyö Froment'la karısı gelir gel mez, kendilerini buraya getirin.

Rehavetle, eline bîr kitap aldı, beklemeye başladı.

Doktor Boutan'm Mathieu ile Marianne'a ihsas ettiği gibi,. Valentine'in bu beklenmedik gebeliği, karı koca arasında devamlı fırtınalar koparan bir sebep olmuştu, önce, Seguin kaba bir öfkeye kapılmış, bu çocuğun kendisinden olması imkânı bulunmadığını haykırıyordu. En sıkı ihtiyat tedbirleri aldığına emin bulunduğunu söylüyor, karısına, bir aşırı kıy le yatmış olmak töhmetini açıkça yüklüyordu; en aşırı kötümserlikle kibar bir tasasızlık taklidi yapan bu şüpheli adamda, azgın ve aşağılık, bir sürücü kıskançlığı, iğrenç kelimelerle, dayak tehditleriyle kendini göstermişti. Korkunç kavgalar oldu. Sonra, kadın, gözyaşları içinde, doktor Boutan'm hakemliğine başvurulmasını istedi. Fakat, doktor, kocayı ayrıca sorguya sonra, o çok sıkı tedbirlerinin nasıl yetme-

DÖL DtlitKETİ I

157

DÖL BEREKETİ I

156

âiğirö izah ederek, aynı şartlar içinde gebe kalan belki yirmi kadın saydıysa da Seguin dediğinden dönmüyor, kanaati bir an sarsılır gibi olduktan sonra, doktor gider gitmez o fed suçlamalarına tekrar başlıyordu. Doktor aleyhine atıp tutuyor, onun suç ortağı olduğunu soyliecek kadar ileri gidiyor. Özellikle kaçamaklara dair aldığı şiddetli dersten dolayı Öfkeleniyordu; çünkü, bütün fenalık, karı kocanın, içinde çırpındığı acı durum, elbette ki bu günahkâr hareketlerden ileri geliyordu. Eğer koca, kaçamaklar yapmamış olsaydı, çocuğunun belki kendisinden olmadığına dair korkunç şüphe, şimdi, yüreğine sokulmuş bulunrmya-caktı. Bütün felâketleri, kaçamaklı hareketlerden bilen doktor, bu hareketlere nüfus azalması, neslin kötüleşmesi, ailenin önce ahlâksızlığa düşmesi, sonra mahvolması, erkeğin paradan yahut zevkten başka bir şey peşinde koşmaz oluşu, kadımn sapıtarak zinaya düşmesi gibi sayısız kötü akıbetler yüklemekte, tabii, kusur etmiyordu. Seguin, devamlı bir Öfke İçindeydi, bu gibi fikirler, o zamana kadar İnandığı ve dilediği ne varsa, hepsini kusurlu bulduğu için de, bu öfkesi daha şiddetli oluyordu.

Bu arada, karı koca monden hayatlarına devam ettiler. Kadın, gebeliğini itiraf etmiyor, vücudunu pat-hyaeak gibi sıkıyor, balolarda dans ediyor, tiyatrodan çıktıktan sonra, gece ziyafetlerinde şampanya içiyordu; erkek, utandırıcı kıskançlık buhranlarını gizliyor, alaycı bir tasasızlıkla, her zamanki hayatlarını yaşıyorlarmış gibi gözüküyordu. Zaten, kadın, henüz kendisinde hiç bir kusur bulmadığı için, kocasını, sevgiden ziyade gurur yüzünden, muhafaza etmek istiyor-

du; çünkü, bazan ona da söylediği gibi, kocası, o kadar kaba bir şekilde başına kaktığı âşık nihayet edinmesi için, ne yapmak mümkünse yapıyordu; korselerinin içinde azap çekmesi, her akşam, çocuğunu düşürmek tehlikesiyle karşılaşması, artık övünmeden ve zevkten mahrum kaldığı gün terk edilmekle tehdij edilen kadın olarak, mücadele etmek içindi, fakat, bir gece, bir ilk temsilden dönüştü, az daha ölüyordu,

bunun üzerine, ertesi günden İtibaren, odasından çıkmamak zorunda kaldı. Artık yenilmişti, zahmetli bir gebelik başladı, sancısız bir saat rahat edemez oldu. O andan itibaren, kan koca arasındaki münasebet daha kötüleşti, Valentine'in, tehdidini hissettiği şeylerin hepsi gerçekleşti. Seguin, son derece terslikle davranıyor, karısının yanında buldukça, kavga etmeden duramıyordu. Bu hasta, çirkinleşmiş, zevkte beceriksiz kadın, onu çileden çıkartıyordu. Hattâ tiksindiriyordu. Sokağa daha fazla çıkmaya başladı, çok geçmeden, bekâr erkek alışkanlıkları edindi. İçin içirt yanmakta olan kumar iptilâsı, iyice sönmemiş bir yangın şiddetiyle tekrar tutuştu. Eve gelmemeye, kulüpte gecelemeğe başladı. Sonra, kadınlar, gebe kalmak budalalığında bulunmayan, eğlenceli ve güzel, iştah verici hallerini muhafaza etmesini bilen fahişeler,, onu tekrar kavradılar. İnsanın, kendi evinde, işe yarar bir kadın bulunmayınca, elbette başka yerde, başka kadınlar araması lâzımdı. Seguin, eve dönüp de kıskançlık buhranlarına tekrar yakalanınca, karnım kendisiyle alay eder gibi, kendisine karşı bir hakaret gibi gördüğü bu biçare hasta karısını öldüreceği geliyordu.

DÖL BERKETİ I 158 Saat on bire çeyrek kala sularında. Celeste gözüksü.

Valentine, kitabını elinden bırakarak telâşla sordu:

Mösyö mü geldi

Hayır, madam, beklediğiniz misafirler geldi, mösyö Fromenfla madamı.

İçeri al. Mösyö gelir gelmez, bana haber ver.

Mariannela Mathieu içeri alınır alınmaz, yerinde doğruldu, iltifatlı bir tavırla ellerini uzattı:

Sizin zahmet edip bana gelmenizde ısrar ettiğim için beni mazur görün, azizim madam; ama, görüyorsunuz ya, ben size gelemezdim, saym doktorumuz Boutan da, sizin çok sağlam ve gayretli olduğunuzu söylemişti. Yemeğimi kabul ettiniz, çok naziksınız! Sizi görmeyi, sizinle bir parça konuşmayı çok çok şiddetle Özlüyorum! Buyurun, şu koltuğa oturun, şu, bana en yakın koltuğa.

Mathieu ona bakıyor, sangın güzelliğini çok nefis bulduğu bu kadını, bu kadar sararmış, harabol-muş gördüğü için gasırıyordu; Valentine de, Mari-anne'in sakin ve metîn hali, iri parlak gözlerinin muhafaza ettiği gülümser duruluk dikkatini çektiği için, heyecanla, onu süzüyordu.

Marianne, hatırlı bir edâ ile: Asıl, davetinizden dolayı ben size teşekkür ederim, diye cevap verdi.

Hareket etmek bana çok iyi geliyor, yaya gelebildiğim için çok sevindim. Ooh! isterseniz, benim gibi, siz de yürürsünüz, biraz gayret göstermekten ibaret.

159

DÖL BERKETİ I

Bunun üzerine, ikisi arasında, mahrem bir sohbet başladı; bu arada, Mathieu, onların konuştuklarına kulak bile vermediğine inandırarak, rahat rahat görüşebilsinler diye, küçük bir masanın üstünde kalmış olan kitabı açmıştı. Marianne'la Valentine biri-birlerini pek seyrek görmüşlerdi, ne fikirleri bakımından, ne âdetleri bakımından, aralarında hiç bir ortaklık yoktu: fakat, durumları arasındaki benzerlik, onları birbirine yaklaştırıyordu. Hele Valentine, bilmek öğrenmek, yüreği rahat etmek İçin, o kadar büyük bir istek duyuyordu ki! önce doktor Boutan'dan bahsetti, hastalarından hiç birini asla kaybetmediğini, ondan daha eli çabuk, daha becerikli lavta bulunmadığını bir kere daha işitmek istiyordu. Marianne, hayret etti, doktoru pekâlâ tanıması gerektiğini söyledi, çünkü, Valentine, iki defa onun elinden geçmişti. Evet, şüphesiz, ne var ki, doktorun meziyetlerini başkasının ağzından dinlerse, yüreği rahat ediyordu. Sonra, bitip tükenmez suallere girişti, her teferruatı üs-tüste sordu, karşısındaki gebe kadının, ne hissettiğini, sancılarının neresinde olduğunu, ne çeşit sancılar duyduğunu, nasıl yemek yediğini, nasıl uyduğunu, hulâsa duygularını, fikirlerini, bütün o rahat gebeliğini anlatmasını istedi. Marianne, gülümser ve gayretli, onu avutmak ve cesaretlendirmek için, iyi kalbliliğiyle, bu merakı tatmin ederek, kendisi ümitli olduğunu, işin kolayca biteceğini, bu sefer yine bir oğlan doğuracağını, sakin sakin anlattığı sırada, Valentine, birdenbire, derin hıçkırıqlarla ağlamaya başladı.

Ah! Ben öleceğim, Öleceğim, eminim!

160

DÖL BERKETİ I

Yakında öleceğine dair beslediği bu kanaat, kimseye söylemeye cesaret edemediği halde, yüreğinden çıkmıyordu. Bu, fesada uğramış sinirlerinin bozuklu-ğiyile, kocasının gösterdiği ihmalle, onu her saat azap içinde bırakan bir işkenceydi; aile hayatını mahvettikten sonra hayatını da söndürecek olan bu yezit çocuk, onu, böylece, karanlık bîr uçuruma fırlatıyordu.

Marianne, neşeyle haykırdı:

Nasıl, ölecek misiniz insan hiç ölür mü.
Ne derler, bitiyor musunuz Böyle kasvetli düşünce
lere saplanan kadınlar, hep, dünyanın en kolay doğu
munu yaparlarmış.

Mathieu, bu sevimli yalanı, gülümsemekle beraber doğruladı; iyi sözlere susamış, yalan da olsa, hep, sonu
iyiye çıkacak kesin vait bekleyen, esen en küçük solukla ürperen meyus kadını, bu, bir parça ferahlattı.
Bununla beraber, yine dertli idi; tam o sırada. Celeste, tekrar çıkageldi; gelir gelmez, hanımının gözlerinde
beliren sessiz soruya cevap verdi.

Hayır, madam, gelen yine mösyö değil. Be
nim memleketlim bir kadın var demiştim ya, Sop
hie Couteau, Rougemont'da Couteau kadın diye ça
ğırırlar, zanaatı, Paris'e sütüne getirmek.

Bu şekilde rahatsız edildiğine fena halde kızan Valentine, hizmetçi kadını şiddetle terslyerek odadan
koğmaya hazırlanırken, bu söz üzerine sakinleşti.

E, ne olmuş

İşte o gelmiş. Size dediğim gibi, eğer şim
diden bir sütüne ismarlamak istiyorsanız, memleket-

1GI

DÖL BERKETİ I

te, çok iyi bir tanesini bulup, istediğiniz gün size getirebilir.

Aralık kapının arkasında bekliyen Couteau kadın, çağrılmadan içeri girmeği göze aldı. Kuru
ve çevik, köylü tavırlı, fakat Paris'e sık gele gide çok işgüzarlaşmış bir kadındı. Uzun yüzü, keskin
bakışlı ufacak gözleri, sivri burnu sevimli bir babacanlık ifadesi taşıyor, hoş gitmiyor değildi; fakat,
hile ve tamah ifadeli, İnce dudaklı ağız, bu tesiri bozuyordu. Koyu renkli, yün bir fistan, siyah bir
pelerin, siyah yarım eldivenler, san kurdelâh siyah Dir hotoz, ona kiliseye giden, yabancı esvaplarım
giymiş, saygıdeğer bir taşralı kadın hali veriyordu.

Valentine, onu yukardan aşağıya süzerek:

Siz hiç sütünelik ettiniz mi diye sordu.

Evet madam, ama, on sene evvel, yirmi ya
şındayken; sonra evlendim, sütünelik etmenin, in
sanı zengini eş tirmiyeyeğini düşündüm. O zaman, baş
kalarım sütüneliğe getirmeği daha doğru buldum.

Burjuvaların hizmetinde sağmal inek zanaatı işlemenin ne kadar budalaca bir şey olduğunu anlatan zeki bir
kadın tebessümüyle, hafifçe gülümsedi. Fakat, fazla ileri gitmiş olmaktan korkuyordu.

Para veren insanlara, elden gelen hizmet gö
rülür, değil mi madam Doktor, benim artık hiç İyi
süt veremiyeeğimi söylemişti; zavallı miniminileri
iyi beslememek tense, onlara, daha bas/ka türlü fay
dalı olmağı münasip gördüm.

Siz, Paris'teki idarehanelere mi sütüne geti
riyorsunuz -11

11

DÖL BERKETİ I

162

Evet, madam, ayda iki defa, birkaç idarehaneye, `ama, asıl, Roquepine sokağındaki Broquette idarehanesine.
Pek namuslu bir müessesedir, orada, aldatılmak tehlikesi yoktur. Onun için, eğer isterseniz, size elimin
altındaki sütünelerin en mükemmelini, söz gelişi, şahını seçerim. İşin erbabıdır, bana güvenebilirsiniz.

Celeste, hanımının bir türlü karar veremediğini görerek, Couteau kadının, o sabah nasıl geldiğini anlatmak
istedi, araya girmeği münasip gördü.

Memlekete dönerken, h&men her seferinde, bir sütünelinin, yahut sütüne getirecek kadar zengin olmıyan bir
ailenin memedeki çocuğunu beraber götürüyor, orada, bir dadiya emanet ediyor. Bu gece doğuran madam
Menoux'nun çocuğunu almaya giderken, biraz evvel, beni görmek için buraya uğramış.

Valentine, bir çığlık kopardı, telâşla: Ya! Tuhafiyeci kadın doyurdu mu Eana niçin haber
vermedin. Söylesene açanım! Nasıl doğurmuş

Bu madam Menoux, bir müzede, ayda yüz elli

frank maaşla muhafızlık eden ve yakışıklı bir erkek olan eski bir askerin karısıydı. Kadın, kocasını çok
seviyordu, küçük bir tuhafiyeci dükkânı açacak kadar gayretli davranmıştı, orada, hemen hemen kocası

kadar para kazanıyordu; böylece, aile, refah içinde, gayet rahat yaşıyordu.

O ufacak dükkânda, saatlerce çene çalmakla vakit geçirdiği için, belki yirmi defa azar işiten Celeste, kendisine bu şekilde sual sorulduğu için, sinsi ve

163

DÖL BKRKKETI I

alaycı, gülümsiyerek, koltuklarını kabarttı. Kasıldı, önemliliğini hissettirdi:

Herşey gayet yolunda gitti madam. Mükem

mel bir doğum, nurtopu gibi bir oğlan Ne yalan

söyliyeğim madam, bu sabah, göreyim diye koşa ko

şa gittim. Merak etmekte haklıyım, değil mi ya

Sonra, Valentine, heyecanla sual sormaya devam edince, en küçük teferruata kadar girişti.

Zaten, iyi ellerde idi. Roclier sokağının alt

başındaki ebe madam Rouche'ü, kendisine ben salık

vermiştim, ahbablarımdan birini doğurtmuştu. O ah

babım, kendisini bana çok methetti. Tabii, madam

Bourdieu gibi olamaz, onun, Miromesnil sokağında,

çok güzel tertibatlı bir yeri var, ama, bu, ötekinden

daha ucuza geliyor, hem de, doğrusu, öteki kuş kon

durmuyor ya Madame Rouche, içi uzatmaz, üstelik,

sahiden hatırşinas kadındır da.

Mathieu'nün, gözlerini dikip kendisine baktığını görünce birdenbire sustu. Ne söylemişti ki, bu mösyö,

kendisine öyle bakıyordu Şaşırıldı, kendi karnına, kaçamaklı ve endişeli bir göz attı. Kendisi de altı

aylık gebe olduğu için, yerinden olmak korkusuyla, patlıyacak gibi karnını sıkıyordu. Paris'e

gelir gelmez, çalıştığı evin oğlu ile münasebette bulunup bir anlık bir gaflet yüzünden bir defa gebe

kalmış, ço-nık düşürmekte erbab olan madam Rouche'a, ölü bir çocuk aldırmişti. Bu seferki çocuk,

eve gelip giden esnafın birinden olsa gerekti; faikat, şimdi, işin Şeytanlığını öğrenmiş, sıkıntıya girmeden

yalnız zevk süreceğini aklına koymuş olduğu halde ikinci defa gebe kalmak budalalığımla işlediğinden dolayı öfkeden

164

DÖL BEREKtT I

kuduruyor, buna inanmak istemiyordu. Bu kadar neşeli görünmesi, madam Rouche'ü bu kadar fazla methetmesi, yine bir ölü çocuk doğurmayı iyiden iyiye kafasına koymuş olmasındandı; daha şimdiden, bir ay izin almaya hazırlanıyor, Rougemont'daki annesinin çok hasta olduğundan bahsediyor, onu çok özlediğini, son nefesinde yanında bulunmak istediğini söylüyordu.

Safdil bir tavır takmarak:

Yoo! böyle diyişim, başkalarından dinledim de ondan, diye ilâve etti. Kendiliğimden bir şey bildiğim yok, tabii.

Bu at kafalı, körpe ve davetkâr tenli, esmer koca kız, herhalde Mathieu'ye hiç güven vermiyor, genç adam, onu, ebe kadınlar hakkında şaşılacak derecede bilgili buluyordu. Ona, hâlâ gülümsiyerek bakıyordu. Celeste de, bu tebessümde, bu mösyönün, kendi hakkındaki düşüncesini açıkça okuyordu. Marianne:

Peki ama, diye sordu, o dediğiniz tuhafiyeci kadın, çocuğunu ne diye yanında alıkoymuyor

Couteau kadın, kendi hesabına sütüne istemiyorsa, başkalarını, bu alış verişini yürütmekte serbest bırakması gereken bu gebe madama, fena ve sert bir bakışla, yan yan baktı.

Celeste, lâkırdının değişmesine memnun: Kabil değil ki! dedi. Madam Menoux, avuç içi kadar ufacak dükkânında çocuğunu nasıl muhafaza etsin Dükkânın arkasında bir tek küçük oda var, orada yiyorlar, orada yatıyorlar; üstelik, orası da, hava almaz, ışık almaz, daracak bir avluya bakı-

DÖL BEREKfİTİ I jgg

yor. Çocuk orada bir hafta yaşayamaz. Hem, kadıncağız, bütün gün tezgSIunm başında,

hizmetçisi yok, kocası müzeden geldiği saatte hazır bulsun diye yemek pişirmeye mecbur, çocukla meşgul olacak ZİL-man bile bulamaz. Merak etmeyin, elinden gelse, çc cuğunu alıkoymağı çok İsterdi! Kan koca çok sew-Sİyorlar, çok sevimli insanlar!

Marianne müteessir olmuştu: Sahi, dedi, çok zavallı anneler var, bütün kaî-foimle hallerine acıyorum. Bu kadın yoksul değil, halbuki, ne acı bor ayrılığa mahkûm!. Ben, çocuğu-.mu böyle, tanımadığım bir memlekete götürüp baş-fea bir kadına verseler, meraktan ölürdüm.

Couteau kadın, bu sözü, herhaJde kendi şahsım fearğı bir hücum saymış olsa gerek J-ri, tereddüîjî-anaları kandırmak için takındığı, küçük çocuklar;-icarşı şefkatli iyi insan edasını aldı.

Yoo, Raugemont güzel yerdir, dedi. Hem, Ba-.yeux'ye uzak değildir, biz de nihayet yabani değil; ya! Havası o kadar iyidir ki, tedaviye gelenler vardjr. Sonra da, bize emanet edilen miniminilere iyi bakılır, sizi temin ederim, insanda kalp bulunmamalı ki iu feüçük melekleri sevmesin.

Fakat, Maitheu'nün, hâlâ bir şey söylemeden bu sefer de kendisine nasıl baktığını görünce sustu. Köylü kabuğu altında gayet kurnaz olduğu İçin, belki de, sesindeki sahte ahengi anlamıştı. Zaten, madem ki bu `madam sadece, evine bir sütnine almak istiyordu, tfnemleket hakkında âdeti olduğu Özere yaptığı şarlatanlığa ne lüzum vardı O zaman, tekrar:

DÖL BEREKETİ I

167

166

DÖL BEREKETİ I

İşte böyle, madam, dîye devam etti, size, ett iyi sütnineyi getireceğim, pırlanta gibi bir kadın. Zihni, hâlâ madam Menoux'sunun rahat doğumuyla meggul gibi görünen Valentine, kendisi için uğurlu saydığı bu hadiseyle yüreği bir parça rahatlamış, biar azim eseri gösterecek kadar metin davranmıştı.

Hayır, hayır, Önceden baylanmak istemem, idarehaneye göndereceğiniz sütnineleri görmeye bir adam yollayacağım, bakalım, onların arasında istediğim gibi birini bulabilir miyiz
Sonra, bu kadınla daha fazla meşgul olmadı, bir el işaretiyle onu savdı, Marianne'la konuşmaya devam etti.

Yeni gelecek çocuğu da emzirecek misiniz
Tabii, Ötekiler gibi. Biliyorsunuz ya, kocamla ben, bu mesele hakkında, başka türlü düşünürüz. Eğer bir sütnine işe karışır, çocuk, bizim değilmiş gibi gelecek.

Şüphesiz, anlıyorum. Ah! Ben de imkân bula-bilseydimi Ama, yapamıyorum, kabil değil.

Couteau kadın, boşa çıkan teşebbüsüne eseflsne-rek, lütfkârlığından dolayı kendisine verilecek olan hediye Kaçırıldığına acıyarak hareketsiz kalmıştı. Bütün hincim çocuklarını kendisi emziren bu gebe madama tekrar tekrar fırlattığı yan bakışta topladı: Ma-ian şeydi, besbelliydi, bir sütnine tutamayacak kadar meteliksiz insanlardı. Lâkin, Celeste'in bir bakışı üzerine, hürmetle selâm verdi, hizmetçi kadınla beraber çıktı. Hemen arkasından, Seguin içeri girdi; her zamanki gibi gayet şıktı, evinde bulamadığı zevklerin, dışarıda elde ettiği neşesi yüzünde okunuyordu.

Affmızı rica ederim, dedi, galiba sîzi beklettim. Îşier bitip tükenmiyor kil Geri bırakılmayacak ziyaretler de vardı. Azizim madam, sizi çok iyi gördüm. Elinizi sıkabildiğim için pek memnunum, azizim mösyö Froment. Evvelki gündən beri odasına girmediği karısını unutupuyordu, ancak, aradan biraz zaman geçtikten sonra, kendisine sitemli bir gözle baktığını nihayet îarkederek yanma yaklaştı. Eğildi, dudaklarım saçlarına değdirdi.

İyİ uyudun mu

Evet, çok iyi uyudum, teşekkür ederim. `

Valentine, artık yenemediği o yeisli sinir buh ranlarından birine yakalanıp, yine ağılıyacaktı. Fakat, orada bulunan davetlilerin önünde kendini tutmaya muvaffak oldu. Zaten, sofracıbaşı gelmiş, yemeğin hazır olduğunu madama haber vermişti.

Valentine, geniş çalışma odasının bir kösesinde kurulmuş olan sofraya kadar, Marianne'in koluna yaslanıp, kısa adımlarla yürüyerek gitti. Odanın büyük camlı kapısı d'Antin caddesine bakan

cephenin orta kısmını tamamiyle kaplıyordu. Genç kadın, Mat-nieu'nün koluna girmediği için, hazin bir gülümsemeyle Özür dilemiş, erkeklerin önden yürümelerini, kadınları, bildikleri gibi harekette serbest bırakmalarını rica etmişti. Masa, iki kadının da, bacakları serbest, rahatça oturabilecekleri şekilde hazırlanmıştı.

Marianns, sofrada, yalnız dört kişilik takım görünce, daha evvel de, dudaklarının ucuna kadar ge-Jen bir suali sormaktan kendini alamadı.

168

DOL BERKETİ I

Çocuklarınız nerede Onları daha göremedim.

Hasta değiller ya

Valentine:

Yooî Hayır, çok şükür, değiller, diye cevap verdi. Bir o eksikti. Sabahlan, mürebbiyeleriyle beraberdirler, öğleye kadar çalışırlar.

O zaman, Marianne'la gözgöze gelen Mathieu de şu suali sormak cesaretini gösterdi.

Yemekte, çocukları sofranıza almıyor musunuz ki

Seguin, öfkeyle:

Yoo! İşte onu yapamam, dedi. Yalnız olduğu muz zaman vücutlarına tahammül ettiğimiz yeter»

Misafir varken, çocuk kadar tahammül edilmez mahluk yoktur. Bizimkilerin ne kadar terbiyesiz şeyler olduklarını tasavvur edemezsiniz.

Hafif bir soğukluk oldu, susuldu; o sırada, sofracı başı, mantarlı yumurta dolması dağıtıyordu.

Valentine, yavaş sesle:

Birazdan görürsünüz, dedi. Yemeğin sonunda Çağırırtacağım.

Yemek, gebe iki genç kadının karşılaşmalarıyla aldığı sıkı samimilik mahiyetine rağmen, çok itinalı, çok debdebeli oldu. Yumurtadan sonra, sofraya, barbunya iskarasıyla, çulluk kebabı ve karides geldi. İçki olarak, yemek devam ettiği kadar buzlu şampanya,, beyaz bordo ve kırmızı bordo şarabı içildi.

Bu rejimi, doktor Boutan'ın uygun bulmayacağı söylenince, Seguin omuz silkti.

Adam sende! Doktor, yağlı parça bulursa nazlanmaz. Hem, onun nazariyeleri de artık çekilmez ha-

16»

DÖL BERKETİ I

Şe geldi. Vücuda şu yarar, şu yaramaz diye bir şey 4>ildiğimiz var mı ki

Seguin, artık, dışarıdan geldiği zamanki gibi gft-Jeryüzlü değildi. Karısının beklenmedik gebeüğüSe altüst olan evindeki üzüntülere, oraya ayak basar 'basmaz yeniden yakalanıyormuş gibi evde, bir saat otursa, tekrar acı sözlü, Öfkeci, âdetâ kaba bir adavâs oluyordu. Butanan, düzeni bozulan hayatının sürek to tahriki içinde yaşadığından, kusursuz zeraEctinin altından, o hasta, fesatçı ve tahripçi, kaba ve zalim ru-hu, artık, daha çabuk meydana çıkıyordu. Gecelerini kumarda geçirmesi, metreslerine yeniden devamı başlaması, elbette karısının kabahati idi, açıkça kullandığı tabirle, karısı, artık kullanılmaz hale gelmişti. Bu yüzden, ona hıncı vardı, hele, bekâr erkek taşımıklarından sonra eve dönüp geldiği zaman ona iş-kence etmekten âdetâ zevk alıyor, evinde karşılaştığı her şeyden şikâyet ediyor, sanki bir cehennem girmiş gibi, her şeyin gitgide berbat bir hale geldigira söylüyordu. Yemek, bu yüzden, zaman zaman üzüntülü geçti. İki üç defa, Seguin'le karısı, birbirlerirw, ssert, kılıç gibi yaralayıcı sözler söylediler. Sofraya getirilen bir yemek, ileri sürülen bir fikir, sadece, esen hava gibi yoktan sebeplerle böyle konuşuyorlardı. Hattâ, dikkat etmiyen bir kimse için, bunun Ön.-ani bile yoktu. Fakat, açılan yara zehirliydi, gamlı -kadıncağızın gözlerine yaşlar doluyordu; halbuki, S-cuin, edebiyat ve sanat heveskârlığı tashyan, budalaca bir kötümserlik gösterisiyle avunan, dünyanın, onu havaya uçuracak fişek kadar bile değeri olmadığı söyliyien cemiyet adamı, süvari edasıyla, sinsi sinsi

DÖL BEREKETİ I

alay ediyordu. Lâkin, söylediği fazla sert bir söz Va-fentine'î öyle isyanla ayağa kaldırdı ki, Seguin özür dilemek zorunda kaldı; çünkü, Vaugelade'ların kanı, onun damarlarında uyanıp da, kendisini, mağrur bir istihfafla ezdiği ve günün birinde öç alacağını söylediği zaman, karısından korkardı. Sofradaki çiçeklerin üzerinden, soğuk bir hava daha esti.

Sonra, Valentine'le Marianne, ellerinde olmadan, kendi aralarında, durumlarından, korkularından ve ümitlerinden tekrar bahsetmeye başlayınca, Seguin, Mathieu'ye, Chantebled'deki geniş malikânesinden dolayı çektiği üzüntüleri anlatarak, içinin zehrini büsbütün döktü. Av hayvanları gitgide azalıyordu, av hisselerini, gitgide daha güçlükle elden çıkarıyordu Geliri seneden seneye azalıyordu. Onun için Chantebled'yî başından atarsa çok memnun olacağı gizlemiyordu; ama, bu çok az verimli korulara, bu çorak muazzam topraklara, bataklıklara, çakıl taşı dolu tarlalara, nereden alıcı bulunurdu Mathieu dikkatle dinliyordu, çünkü, geçen yaz yaptığı uzun gezintiler esnasında, bu malikâne ile ilgilenmişti.

Bu arazinin, sahi, ekilip biçilemeyeceğini mi zannediyorsunuz diye sordu. Bomboş uyuyan, koca toprağa insan acıyor.

Sâguin:

Ekip biçmek mi diye haykırdı. Aman! Şut mucizeyi görsem. Orası, taştan ve kurbağadan başka asla mahsul vermez.

Sofraya meyve gelmişti; Marianne, çocukları getireceğine dair olan va'dini Valentine'e hatırlattı, on-

DÖL BEREKETİ I

8an görmeyi ve kucaklamayı pek istediğini söyledi. Tam o sırada, bir hadise, çocukları tekrar unutturdu.

Sofracı başı, evin hanımına yaklaşmış, yavaş ses-le:

Mösyö Santerre gelmiş; madamın, kendisini kabul edip edemeyeceğini soruyor, demişti.

Valentine, bu sürprize pek sevindiğini gösteren bir şekilde haykırdı.

Ya! Nihayet, bizi hatırlamış öyle mi. Evet, evet, İçeri alın.

Santerre, sofranın orada kurulmuş olduğunu ve enasanın başında, dört kişinin hâlâ yemek yediğini görüp kısa bir tereddüt geçirdikten sonra, elini öpmek âjzere yaklaşınca, Valentine, o rehavetlâ edasiyle:

Siz ölmediniz mi, azizim dedi. On beş gün den fazladır, yüzünüzü görmedik. Yok, yok, özür dilemeyin. Pek tabî bir sey bu, beni herkes tei'Kediyor.

Seguin, genç adamın elimi sıkarken, yine bıyık altından güldü, çünkü, bu sitemden kendine de pay çıkarıyordu. Hakikat şuydu ki, Santerre, ayartma faa-Jiyetinin, bu mevsimsiz gebelik yüzünden yanda kaldığını görünce, ziyaretlerini seyrekleştirmeyi münasip bulmuştu. Valentine'!, kocası gibi o da, herhalde, pek hoş'a gider bulmuyor, arkadaşlığını sıkıcı sayıyordu. Onun için, asıl taarruzu ileride yapmak üzere, doğumu beklemek gibi mâkui bir yol tutmuştu. Fakat, seyrek gelişlerinde, Seguin'den gördüğü kaba muameleler yüzünden gayet gücenik olun Valentine'e karşı da-

DÖL BİİRJİKET] [

hu muhabbeti!, daha yumuşak davranıyor, genç kadının, kendisine ne kadar minnettar kaldığını biliyordu.

Araan, azizim madam, benim gelmeyişim, sırf,,

saygı saydığım'dan, sizi rahatsız ederim korkusuyla!

Hem, biliyorsunuz ya, şu aralık bir piş'esim prova ediliyor, bütün saatlerim dolu.

Hoş, arkasından, hemen, meftun ve hayran bir sesle, genç kadını iltifatlara boğdu.

Bu bulüzla enfes olmuştunuz, başka bir kadın

olsa, çirkinleşirdi. Evet, evet, enfes, dediğim dedik!

Bu sözü, bir alay sayan Seguin, pek memnun oldu. Kansiyile ikisini, ahlâsızca bir arkadaşlığa zor-Lyarak, bu arkadaşlığın, azami açık saçık konuşma tarzını bizzat ileri götürerek, âdeta Valentine'in kollan arasma attığı Santerre'in, onun âşık olması, yahut olabileceği ihtimali, o müthiş kıskançlığı arasında, tabî, hiç aklına gelmemişti. Aklına estikçe, çocu-quiTun kendisinden olmadığını haykırdığı zamanlar, derhal iğrenç tahminler

yürütüyor, karısını, uşaklardan birine teslim olmakla, yahut sokaktan geçen bir yolcuyu yukarı çağırmasıyla suçluyordu. Santer-re'e geünince, o, sadece evin dostu idi; bir gün, karısı banyodayken, suyun içinde ne kadar acayip gözüktüğünü göstermek için, onu karısının yanına sokmaya kalkışmıştı. Seninle amma da alay ediyor ha! dedi. Fakat Valentine, sonsuz bir minnet bakışıyla-Santerre'e teşekkür etmişti. Bu iltifatım unutmuyordu. Santerre, Mathieu'nün elini sıktıktan sonra, evi», hanımının takdim ettiği Marianne'a eğilerek selâm

DOL BI-HKKKTI I - ,

vermişti. Bu ikinci gebe kadın, yanlarında kocalariyle, böyle karşı karşıya sofrada oturan bu iki gebe kadın, herhalde ona hayli gülünç gelmiş olsa gerek ki, tebessümünde ki istihzayı, daha fazla sevimli görünerek gizledi. Sonra, Seguin, servisin yavaşlığına öfkelenince, karısı, geç kalmak suretiyle işi geri bıraktıranın asıl kendisi olduğunu söyledi. Az kaldı, bir kavga çıkıyordu.

Sofracı başı, çabucak sofrayı topladıktan sonra, kahvelerle likörler, geniş salondaki bir başka masanın üstüne getirilip bırakıldı. Valentine, bir divan üzerindeki postların arasına, o rehavetii haliyle tekrar uzandı, vazifesini yerine getiremediği için, kahvelerini kendileri almalarını, misafirlerinden rica etti. Fakat Marianne hemen kalktı, neşeli, hatırsınas, kahveleri dağıttı, bir parça ayakta durabildiği için memnun olduğunu söyledi. Kahveden sonra, küçük kadehlere konyak koydu ve erkeklere, sigara içmeleri için izin verildi.

Santerre, Seguin'e hi tabederek, birdenbire; Aman azizim, dedi, son günlerde, doktor Gaude'un kiliniğinde ne mükemmel ameliyatlarda hazır bulundum, tasavvur edemezsiniz.

Fakat, başka bir misafirin gelmesiyle, lâkırdısı yarıda kaldı. Madam la baron Lowicz, madamın hatırını sorduruyordu. Yukarı çıkması rica edilince, geldi, Valentine'e doğru koştu:

Sizi rahatsız etmek istemiyordum, güzelim, diye haykırdı. Neyse, sizi gördüğüme çok memnun oldum, halinize bütün kalbimle acıyorum.

174

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

175

\

Sonra, hep tanıdıklar arasında bulunduğunu söyledi, herkesin elini sıktı. Mathieu, kendi elinin, bilhassa manalı, sert ve kısa sıkıldığını sezer gibi oldu; aynı zamanda, kadın, reddedildiği günden beri dudaklarından ayrılmıyan o Keskin alaycı tebessümle gülüm-semiştii. Orada, ailece bir kutlama için toplanılmış gibi birleşen iki kadına birer göz atar atmaz, yüzünde, biraz evvel Santerre'nin gözünde görülen, aynı derin alaycı ifade açıkça dolaştı. Kendisi ince endamiyle, ateşti ve kıvrak, uzun boyiyle dimdik dururken, bu manzara, son derece tuhafına gitmiş gibi göründü. Paris'in en iyi karşılanan, en fazla itibar gören cemiyet kadınlarından biri olarak kalmak zorundan başka hiçbir baskıya uğramadan geçirdiği, bundan daha serbest ve zevkli bir hayat hatırlamıyordu.

Eh, artık, memnunsunuzdur, güzelim! İşte, beşinci çocuk âdeti tamam, altıncıyı düşünebileceksiniz. Yook, sizi temin ederim ki alay etmiyorum. Çocuk seven insanların düzüneyi tamamlamalarına aklım erer, benim. Marianne, o sakın gülümsemesiyle: Zaten, ben de on iki çocuk doğurmayı hesab-etmiştim, dedi. Kendimce tesbit ettiğim rakam budur.

Valentine:

Aman Yarabbi! diye inledi. Ben, eğer bu se-ler ölmezsem, yemin ederim ki, bir daha asla çocuk doğurmıyacağım!

Seguin, hep bıyık altından gülererek, Madam la baronun gelmesiyle yanda kalan lâkırdıya Santerre'le devam etmek istedi.

Doktor Gaude'un kiliniğinde mükemmel ameliyatlardaydınız, dedi.

Fakat, la baron, tekrar, hararetle lâfa karıştı.

Doktor Gaude mu Tanıyor musunuz Aman,

azizim mösyö, rica ederim bana ondan bahsedin. Her kesten işitiyorum. Harikulade bir adammış. Romancı, hatır için gülüyordu.

Harikulade, tam tâbiri bu. Bir etüt için not almaya İhtiyacım vardı, yedi sekiz ameliyatta hazır bulundum. Zaten, biliyorsunuz ya, tiyatroya gider gi bi, kâinat akın ediyor; ilk temsillere giden bütün Pa ris halkını orada buldum, hattâ birkaç da kadın vardı. Gaude, bir kadın, iki kadın, üç kadın alıyor, görülmemiş bir ustalıklarla, insanın alkışlayacağı gelen bir canlılıkla, bir çırpıda, ne varsa çıkarıyor, ama ne varsa hepsini; hiçbir kötü netice vermez, diyor. İnsanın akli duruyor.

Serafine'in yüzü, şiddetli bir hayranlıkla pembe-leşmişti; keza can kulağıyla dinliyen Valentine'e döndü: Nasıl, güzelim Sizin düştüğünüz hale düşmemek için, insanın, şu doktora bir görüneceği geliyor. Sihirbaz gibi imiş, bana anlattıkları zaman böyle dedilerdi. Hem de erkek güzeliymiş, hep neşeli imiş, sapsağlamış. Erkek dediğin böyle olur!

Mathieu ürpermişti:

Peki, ameliyat ettiği kadınlar, hasta mı diye sordu.

Bu sual kargısında, neşeli alaycılığı artan San-terre:

176

DOL. BERKETİ \

Elbette, dedi, daha doğrusu, kendisi öyle diyor.

Seguin, o ana kadar, romancı ile bilgiç bilgiç baskın olarak, kötü gülümsemesini daha belli etmekle yetinmişti. Edebiyattan ibaret ümitsizlikleri, beşerin, çabucak tükenmesi temennileri, doktor Gaude sayesinde, de, mesut bir şekilde gerçekleşmeye başlamış bulunuşuydu. Karşısında duran genç karı kocayı, zarif ve üstün bir fecaat ifadesi taşıdığına hükmettiği bir yokluk temennisiyle hayrete düşürmek ihtiyacı içinde, kendini tutamadı,

Aman! İster hasta olsunlar, İster olmasınlar, hepsini kessin! İş, daha çabuk bitmiş olur, dedi.

Yalnız, Serafine güldü. Eu söz, Marianne'a dehşet verdi. Bir huzursuzluk duymuş, oturmuş, son romanını okuduğunu hatırladığı Santerre'e bakıyordu. O romanda, çocuğa karşı beslenen kin, öyle aşırı ve aykırı icatlarla kendim gösteriyordu ki, anlattığı, aşk hikâyesini, pek budalaca bulmuştu. Bencil zevk-Lerle ve kurnazca mantıksızlıklarla bozulmuş bu mutlak cemiyyetin şiarı, demek ki, çocuğun ölümü temennisi idi. Öyle mi Yorulduğunu, kocasının kolunda, iş yüneşli rıhtımlardan yavaş yavaş yürüyerek evlerine dönmek istediğini bir bakışla Mathieu'ye anlattı. Na-ahş eşya ile tıklım tıklım dolu bu geniş salonda, Mathieu'ün kendisi de, bu kadar seyrek bulunur servet ortasındaki bu derece divanelikten ıstırap duyuyordu. Hayatı mahvetmekten başka bir şey düşünmeyen, hayata karşı bu âciz kudurganlık, fazla yükselmiş bir medeniyetin kefareti mi idi Karısı gibi, kendisi de

my'-ft's

DÖL BERKETİ I

fena halde sıkıldı, müsaade istemesi için ona işaret etti.

Valentina:

Aa, gidâyor musunuz diye haykırdı. Belki yorunluk duyuyorsunuzdur, diye sizi. alıkoymaya cesaret edemiyorum.

Sonra, Marianne, çocukları kendisi İçin Öpmesini söyleyince:

Sahi, dedi, çocukları görmediniz! Yok, yok,, durun, onları kendiniz öpün.

Fakat, Celeste, zil sesine gelince, mösyö Gaston'-la matmazel Lucie'nin, mürebbiyeleriyle birlikte sokağa çıktıklarını söyledi. Bu, yeni bir fırtınaya daha sebep oldu. Seguin, karısına, mürebbiyenin, çocukları ne zamandan beri hiç haber vermeden böyle sokağa götürmeye cüret ettiğini sordu. Demek ki, çocukları Öpmek isteyince, evde bulmaya bile imkân yoktu, öyle mi Çocuklar, hizmetkârların malı idi, artık evi

hizmetkârlar idare ediyordu. Valentine ağladı.

Marianne, sokağa çıkıp kocasının kolunda rahat bir nefes alınca:

Aman Yarabbi! dedi, bu ev halkı delil

Mathieu:

Evet, diye cevap verdi, hepsi deli, ama, deli den ziyade zavallı.

Birkaç gün sonra, Mathieu, bir sabah, karısının. yanında biraz gecikmiş, saat dokuza doğru, paviyonla fabrika avlusu arasındaki küçük bahçeden geçerek

DÖL BERKETİ I

hızlı hızlı, işinin babına giderken, yolda, Costance'la Maurice'e rasgelmişti. Kürkler giymişler, güzel kış sabahının buz gibi havasında, yaya gezmeye çıkıyorlardı.

Onları, bası açık, demir parmaklıklı kapıya kadar götüren Beauchene, hep diri ve mağrur edasıyla, neşeyle seslendi:

Su koca herifi adamakıllı bir yürüt bakalım!

Bol hava alsın! Erkeği erkek eden, bol hava ile yiyecektir.

Mathieu durmuştu.

Yine hasta mıydı

Belki de, bazı endişeleri kendi kendisinden gizlemek için duyduğu şuur dışı bir ihtiyaçla, onun gibi gayet gen olan annesi, hemen cevap verdi:

Yoo! Hayır. Yalnız, doktor, biraz hareket etmesini istiyor, bu sabah da hava o kadar güzel ki, sefere çıkıyoruz. Bu şiddetli soğuk, eğlenceli şey.

Beauchene, tekrar haykırdı.

Rihtımdan gitmeyin, Tnvalides'e doğru çıkın. Asker olursa, daha ne yollar yürüyecek!

Ana oğul gittikten sonra, Mathieu ile birlikte fabrikaya girince, ona hitabederek, o övünge ve emin tavrıyla, ilâve etti:

Biliyor musunuz, bu çocuk, meşe gibi sağlam. Ama, ne yaparsınız, anneler hep böyle merak ederler. Ben, görüyorsunuz ya, gayet meraksızım. Sonra, bol bir kahkahayla: İnsanın, bir tanecik gocuğu olunca, böyle ko-

179

DÖL BERKETİ I

O sabah, bir saat sonra, kadınlar atelyesinde No-

rine ve Euphrasie kızkardeşler arasında çıkan müthiş bir kavga, bütün fabrikayı ayağa kaldırdı. Altı aylık gebe olan Norine, babasından dayak yemek ve atelyeyi terke mecbur kalmak korkusuyla, vücudunu patlayacak gibi sıkarak, o zamana kadar, bu gebeliği gizlemişti. Fakat kızkardeş Euphrasie onunla bir yatakta yattığından, çaresiz, bu işten haberiyle, kötü ahlâkının icabı olan huysuzluğu, kızkardeşine karşı daima duyduğu ahlâksızca kıskançlık yüzünden, çirkin telmihler fırlatmaktan çekinmiyor, bu telmihler de, Norine'î, her gün ele verilmek korkusuyla tir tir titretiyordu. Güzel kız, kendisini yakadan atan, karşısında kımıldamaya bile cesaret edemediği bir erkekten bu çocuğu kazanmak budalalığında bulunduğu, şimdi de, öfkeden kuduran, toksözlü ve haşin çirkin kızkardeşinin keyfine bağlı kaldığı için, sabah aksam, hüngür hüngür ağlıyordu. O kadar korktuğu, günün birinde patlak vereceğini sezdiği, önüne geçilmesi imkânsız olay, o sabah, bir hiç yüzünden, manasız bir meseleden çıkıyordu.

Geniş ve uzun salonda, küçük bileği taşları harıl hani dönüyor, elli şu kadar cilâcı kız, tezgâhlarının üstüne eğilmig çalışıyorlardı ki, bir kavga işitip başlarını kaldırdılar, önce, Euphrasie, yavaş sesle, Norine'e, önündeki zımpara kâğıdını aldığı söylemişti.

Şurada duruyordu diyorum sana, elini uzattığını gördüm. Mademki yerinde bulamıyorum, senden başkası almış olamaz tabii.

r.

180

DÖL BİİREKETt I

Norine cevap vermiyor, omuz silkiyordu. Zımpara kâğıdı filân almış değildi, bunun üzerine, beriki, işi azıttı, sesini yükseltti.

Dün de yağımı aldın. Her şeyimi alıyorsun, hırsızın, evet, hırsızın, anlıyor musun Etraflarındaki kızlar, hepsi için bir eğlence olan İki kızkardeşin kavgalarına alışık olduklarından, gü lüşmeye başlamışlardı. O zaman, büyük kızın sabrı : tükendi, o da köpürdü. !

Aaa! Can sıktın artık! Sıskalığın seni taham- .mül edilmez hale getiriyorsa, kabahat bende değil.

Senin kâğıdın ne işime yarıyacak ki alayım Euphrasie ta kalbinden yaralanarak sapsarı ke- , sildi. Kendisini, taptaze ve tombul tombul olan abla- siyle kıyas edince, sıskalığı, cılızlığı ve çirkinliği, ona . azap veren büyük bir yara oluyordu. Kendinden geç miş bir halde, baklayı ağzından çıkardı. :

Allah Allah! Kâğıdımı, karnını zımparalamak` için aldınsa, belki daha fazla büyümesini önler, Atelyenin içinde, kahkahalar yükseldi. Bu sefer de Norine sapsarı kesilmişti. Olan olmuştu, gebeliğini herkes öğrenecekti! Karşısında haftalardan beri titrediği bu tamir kabul etmez felâ- , Kete sebep de, o yezit kızkardeşiydi! Bütün soğukkanlılığını kaybetti, Euphrasie'ye bir şamar aşketti. Euphrasie, dşrhal onun üzerine saldırdı, öfkelenmiş bir dişi kedi gibi, tırnaklarıyla, yüzünü tırmalamaya başladı. Vahşice bir düşüş oldu, iki kızkardeş yere yuvarlanmış, birbirlerini paralıyorlar, öyle bir patırdı için-` de avaz avaz haykıyorlardı ki, odaları yakın olan Beauchene'le Mathieu ve Morange, koşuştular.

181

DÖL BERKETİ (

İşçi kızlar:

Olur ya, sahiden gebeyse, beriki, kızın karnın daki çocuğu öldürecek, diye haykırıyorlardı.

Fakat, çoğu, bu düşüş pek hoşlarına gittiği için araya girmiyorlar, böyle bir durumda kalmamaktaki ustalıklarıyla mağrur kadınlara mahsus bir alçaklıkla, biçare kızın aleyhine dönüyorlardı. Gönül eğlendirmek, hay hay, ama, çocuk kazanmak, yoo! buna gelemezlerdi!

Düşüşünler! Kendi bilecekleri iş. Muhakkak gebe, zaten belli oluyordu, ne hali varsa görsün!

Erkeklerin üçü de seçirttiler, düşüşenleri ayırmak için seyircileri bir tarafa ittiler. Fakat, saldırış öyle ateşli, öyle heyecanlı hale geliyordu ki, bizzat patronun varlığı bUe, onu durduramıyordu. Patronu .gören yoktu, patırdı artıyordu. Beauchene, patırdıyı bastırmak için, kalın sesiyle haykırmak zorunda kaldı.

Hay Allah kahretsin! Nedir bu hal Ne şir ret şeylermiş bunlar!. Kesin patırdıyı bakayım, yok sa hepinizi kapı dışarı atarım!

Mathieu İle Morange, iki kızkardeşin üzerine atılmışlar, düşüşü durdurmaya uğraşıyorlardı. Fakat, ortalığı birdenbire sütlüman eden, Beauchene'in gürül-diyen sesi ve azametli tehdidi oldu. İşçi kızlar korktular, pıstılar, gerilediler, sinsi sinsi tezgâhlarının basma oturdular; Norine'le Euphrasie de soluk soluğa, saçları yoluk, esvapları lime lime, yerden kalkmışlardı, hâlâ, gözlerini Öyle öfke bürümüş bir haldeydiler ki, orada hazır bulunan insanları güçlkle tanıyorlardı.

ıg2 DÖL BERKETİ I

Beauchene, amirliğinin heybetiyle, devam ediyordu:

Siz deli misiniz kuzum Görülmüş şey değil, iki kızkardeş, böyle hamallar gibi düşüşür mü Hem de, dövüşmek için atelyeyi seçiyorsunuz, çalışma saatinde saç saça, baş başa geliyorsunuz!. Söyleyin bakalım, ne var Ne oluyorsunuz

O sırada, hayırsever birisi aşağı inip, kızlarının, yukarıda birbirini yediğini haber vermiş olacak ki, Moineaud baba, yirmi beş senelik çalışmanın, vücudunu uyuşturmaya başladığı, ihtiyarlıyan, tasasız işçi edasıyla, ağır ağır İçeri girdi. Fakat, onu hiç kimse görmedi, sırtı ona dönük olan, gemi azıya almış Euphrasie de, cezalandırılmak korkusuyla kendisini suçsuz göstermek isteyerek, yeni bir taşkın öfke nöbetine yakalandı, hıçkırmaya başladı, Norine'ın suratına karşı haykırdı:

Evet, zımpara kâğıdımı almışsın, dedim, hem de aldın, yalan söylemiyorum, karnın daha fazla büyümesin

diye zımparalayacaksın!

İşçiler arasında, tekrar, kıs kıs gülüşmeler işitildi. Sonra, derin bir sessizlik oldu. Norine gebeydi ha Gerçeğin böyle birdenbire ortaya atılışı, Mathieu'yü öyle şaşırttı, Öyle bir şüphe içinde bıraktı ki, Beauc-hene'e baktı. Fakat o, bu darbeyi, metin karşılamıştı, pek pek, hafif bir ürperti geçirmiş, bugün değilse yarın ister istemez meydana çıkacak olan olayın, böyle hie beklenmedik şartlar içinde öğrenildiğini işitince canı sıkılmıştı. Vekanni ve metinliğini muhafaza etti, gayet azametli bir tavır takındı; Euphrasie de,

183

DÖL BEREKETİ I

bir yandan, şaşkına dönmüş kızkardeğind utandırmaya devam ediyordu.

Ha Gebe değilim diyebilirsen de bakayım, pis murdar! Senin gebe olduğunu ben hanidir biliyorum. Aksini söyleyemezsin, değıJ mi Buyurun; şuna tıakın hele:

Şiddetli bir hareketle, Norine'in gömleğini, o zamana kadar karnını saklamasını sağlıyan o uzun iş gömleğini yakalamıştı, sonra, dövüş sırasında hâsil olan bir yırtığa elini soktu, kuması boydan boya yırttı; öyle ki, Norine'in karnı, büyüdüğünü gördükçe yeise kapıldığı, elinden gelse, yumruklarının olanca kuvvetiyle ezecek olduğu o baştan çıkarılmış zavallı kız karnı, acıklı haliyle meydana çıktı, inkâra mecali yoktu, fistanın kopçaları kopmuştu, karın fırlıyor, taşıyordu. Norine, titreyerek, yüzünü örttü, hüngür hüngür ağlamaya başladı. Beauchene, sesini daha yükselterek, hemen: Rezalet, tahammül edilmez bir rezalet, bu! dedi. Matmazel Euphrasie, size emrediyorum, susunuz. Bir kelime daha söylemenize tahammül edemem!

Bir parça kekeliyordu, çünkü, bu kuduz kızın, meseleden haberi olması ve o heyecanla, bunu açık açık anlatmaya kalkışması ihtimalini düşünüp korkmuş olması gerekti. Fakat kız, ablasından çok sakındığı için, sırlarını ona açmıyordu. Beauchene, yüzü yaştan sırsıklam zavallı kızla göz göze gelince, bunu sezdi; Norine'in o zavallı zayıf yaratık bakışında, kendisini çok naçiz, tamamiyle mahvolmuş hsseden, eğer kendisini büsbütün terk etmeyecek olursa yine

DÖL BEREKETİ 1 184

herseyi vadeden br insan ifadesi vardı. Beauchene'-in, çok kudretii patron sakinliği tekrar kendim gösterdi- Euphrasie, o ince, şirret sesiyle:

Yoo! Benim, başka söyleyecek sözüm kalmadı, mösyö Beauchene, dedi. Bu meseleyi bildiğim icm hafakanlar boğuyordu beni, babam haber alırsa, eh ne yapalım!

Babalan geride kalmış, bütün bu çirkin macerayı işitmişti. Gidip kendisini çağırmaları, ne talihsizlikli! Moineaud baba, can sıkıcı islerden hoşlanmazdı, deni dünyanın gailelerinden pek bıkmıştı, ne kadar çalışsa, hayatın murûarUklarıyla asla başa çıkamaya-cağmı söylerdi. Artık, önüne geçilmesi kaabil olmiyan halleri kabul ediyor, oğlan çocukların da, kız çocukların da çoğu zaman kötü yola saptıklarını biliyor, bir köşeye çekilip başını dinliyor, göz yumuyordu. Ama, işte, onu öfkelenmek zorunda bırakıyorlar di. Görüldüğünü anlayınca, sahiden çok iyi davrandı, herkesin önünde namusuna böyle leke sürüldüğünden dolayı, gerçek bir öfkeye yakalandı. Yumruğunu kaldırdı, sesi titriyerek Norine'in üzerine atıldı.

_ Demek doğru, inkâr etmiyorsun, öyle mı Ah! alçak kız, geberteceğim bunu!

Mathie-a ile Morange tekrar araya girdiler, Moineaud babayı tuttular. O, hâlâ haykırıyordu.

_ Defolsun, derhal defolsun gitsin, yoksa elimden bir kaza çıkacak! Bir daha da eve ayak basmasın, bu aksam onu evde görmiyeyim, yoksa, tuttuğum gibi pencereden fırlatırım!

Norine, dehşet içinde, babasının laneti altında. savuştu. Dağılan güzel saclarını topluyor, bulûzumu

185

DÖL BEREKETİ I

İrymeleriyle örtünüyordu; bir sıçrayışta kapıyı buldu, atelyeyi dolduran donuk sessizliğin ortasında, gözden kayboldu.

O zaman, Beauchene, uysal davrandı.

Haydi, azizim Moineaud, sakin olun, metane tinizi muhafaza edin. Böyle bir rezaletten sonra, Norine'i, tabii burada alıkoyamam, zaten durumu onu atelyeden ayrılmak zorunda bırakacaktı. Fakat, he pimiz sizi ne kadar takdir ederiz, bilirsiniz. Bu olan iş, sizi iyi bir işçi, dürüst bir insan olmaktan ala-koyamaz, öyle değil mi

Moineaud, pek duygulanmış göründü:

Şüphesiz, mösyö Beauchene, dedi. Yalnız,
böyle çirkin bir şeyi hazmetmek, ne de oJsa, zor.
Fakat, patron ısrar etti:

Adam sende, kabahat sizin değil, suçlu siz de
ğilsiniz. Haydi, elinizi verin bana,

Beauchene, Moineaud'nun elini sıktı, adamcağız. Çok sevindi, gözleri yaşaracak kadar duygulandı, çekilip
gitti. Euphrasie, gururla, tezgâhının başına tekrar oturmuştu. Bütün işçi kızlar, en ufak gürültüde kapı dışarı
edilmek korkusuyla, burunlarını küçük bileği taşlarına eğmişler, soluk almadan çalışıyorlardı.

Mathieu, çok müteessir bir halde kalakaldı; dü-üncelerini kendine saklıyor, fakat cevapların] ver-ek cesaretini
gösteremediği bir sürü sorular, zih-ine hücum ediyordu. Ortalığı düzelttiği için memnun, yumruğu kuvvetü
bir adam gibi heybetle çekilip giden Beauchene'in, gitgide artan bir hayretle arkasından bakmıştı. Sonra,
kendi odasına gitmek için,

186

DÖL BERKETİ I

Morange'in odasından geçtiği sırada, muhasebecinin, gözleri âdeta yaslı, meyus bir tavırla koltuğuna
yığıldığını görerek şaştı.

Neniz var, azizim

Kadınlar atelyesindeki o feci sahne esnasında, Morange, bir kelime söylememişti: fakat, benzinin solukluğu,
titriyen elleri, ne kadar heyecanlandığını gösteriyordu.

Nihayet:

Ah, azizim! diye sızlandı, bu gebelik mesele
lerinin benim üzerimde yaptığı tesiri bilemezsiniz.
Elim ayağım kesiliyor.

O zaman, Mathieu, Valerie'nin, Marianne'la dertleştiği, onun da, hemen o akşam kendisine anlattığı meseleyi
hatırladı. Zavallı adaman, ikinci bir çocuk daha dünyaya gelmesi tehdidi altında, bu derece harap hale gelmiş
olması onu açındırıyordu; bu kadar sevinçli ve canlı ümidin, insana bu derece azap verişinde duyduğu
hayrete rağmen, Morange'ı teselli etmek istedi.

Evet, biliyorum; karım, sizinkinin verdiği ha
beri bana anlattı. Şüphemiz yok mu, artık muhak
kak mı

Oo, gayet muhakkak, azizim. Mahvolduk; ar
tık, fabrikadan ayrılıp, Önce küçük bir vazife kabul
etmek şartıyla Credit National'e nasıl giderim Za
vallı karımın dediği gibi, işte, ebediyen sefalete mah
kûm kaldık. Kadıncağız, sabahtan akşama kadar ağ
lıyor. Bu sabah, yine göz yaşları içinde bıraktım,
yüreğim parçalanıyor. Ben, kendi hesabıma, teselli
bulurum; ama, bana pek fazla güvenerek kendisi için

187

DÖL BERKETİ I

bana öyle emeller besletmeye başladı kî, bu kadar özlediği lüks ve zevki ona veremediğim için üzülüyorum.
Sonra da, küçük kızımız Reine var. Bu çok zeki, çok şirin, prensJere layık sevgili çocuğu nasıl
çeyzlendireceğiz, nasıl evlendireceğiz, Bilmiş olun, gözüme uyku girmiyor, karım, boyuna, öyle şeyler
anlatıyor ki, beynimin içi doldu, aklım basımda değil. Sonra, bu çok yumuşak, çok yufka yürekli, çok zayıf
iradeli zavallı adanı, karısının azap verici ısrarlı emmeileri altında, şiddetli servet İhtiyacı altında nasıl serseme
döndüğünü anlatmak ister gibi, şaşkın bir el hareketi yaptı.

Mathieu, teselli veren bir tavırla:

Adam sen de, her iş yoluna girer, dedi. Ge
lecek miniminiye bayılacaksınız.

Morange, dehşet İçinde, itiraz etti.

Hayır, hayır! Böyle demeyin! Valerie işitsey-
di, kendisine uğursuzluk getireceksiniz, sanırdı. Ço
cuğun dünyaya geleceğini akli kabul etmek istemi
yor.

Sonra, sanki bir işiten olurmuş gibi, sesini alça-tarak, esrarlı bir ürperti ile:

Biliyor musunuz, içimde bir korku var, dedi.

Şaşkınlığından, bir felâkete sebep olur mu, olur.

Fakat, fazla ileri gitmiş olmak korkusuyla, sustu. Karanlık yatak odasında müzakere i)e geçen bütün gecenin tartışmalarından ve göz yaşlarından sonra, sabahtan beri, bu korkunç şey, onun zihninden çıkmıyordu.

Kendisi de kararını vermiş değil miydi

Mathieu:

Ne demek istiyorsunuz dîye sordu, . . .

188

DÖL BERKETİ I

Hiç, kadın delilikleri. Hulâsa, aziz dostum, karşınızda gördüğünüz, dünyanın en bahtsız adamıdır. Yollarda taş kıran insanlara gıpta ediyorum.

Yanaklarından, iki iri damla yaş yuvarlandı. Üzüntülü bir susma oldu. Morange sakinleşti. Tekrar Norine bahsine döndü, onun adını söylemeden devam etti:

Ya bu kız, sorarım size! Ona da mı çocuk lâ zımdı Âdeta lanet gibi bir şey bu, hep, çocuk istemiyenlerin çocuğu oluyor. İşte, şimdi, sokak ortasında kaldı. Ne para var, ne ekmek var, ne iş var, yardım edecek kimsesi de yok; üstelik, karnında da bir yumurcak büyüyor. Demincek, karnının o acıklı haline az daha ağhyacaktım. Sonra da, patron, kapı dışarı ediyor. Doğrusu, adalet kalmamış.

Mathieu'nün içine bir şüphe girdi.

Belki de çocuğun babası, nihayet, yardım der.

Muhasebeci, içinde çok mâna gizli, hazin bir gülümsemeyle:

Acaba dedi. Ben, bir şey söylemek istemem, Üstüme vazife değil. Ama, tabii, göz var iz'an var, insan bazı defa Öyle meselelerle karşılaşiyor ki, bilnese daha hayırlı olur. Pek çirkin şeyler bunlar. \Kabahat tabiatı, dünyaya pek kötü düzen vermiş. Vazgeçmemek budalalığımla işlediğimiz bir dakikalık >teevk yüzünden, hemen bir çocuk. Doğrusu, hayatın tadını kaçırıyor bu.

Morange, keyfi kaçmış bir filozof jestiyle, bezgin %>ezgin, tekrar muhasebe işleme koyuldu; Mathieu de , kendi odasına gitti.

DÖL BERKETİ 1

Birkaç saat sonra, öğle yemeğinden dönüştü, odasında yalnız, yeni bir tohum serpmek için makinesinin krokisine dalmış bulunduğu sırada, arkasında, birdenbire, hafif bir öksürük duyup ürperdi. Bu öksüren, aşağı yukarı on iki yaşında bir kız çocuğu idi,, herhalde, gürültü etmeden içeri girmiş, sonra kapıyı örtmüş olacaktı; kendisine söz söylemeğe cesareL edemediği için, belki çoktan beri orada duruyordu.

Kimsin sen Ne istiyorsun

Çocuk şaşalamadı, çekingen bir gülümseme ile:

Beni annem gönderdi, lütfen bir dakika aş

ğı iner misiniz, diyor.

İyi ama, sen kimsin

Ben, küçü'k Cecile'im.

Cecile Moİneaud mu ,,,

Evet, mösyö.

Mathieu, işi anladı. Herhalde, Norine'in o acıklı macerasına dair konuşmak istiyorlardı. E, annen benî nerede bekliyor

Sizi, dışarıda, şu arka tarafta bir sokakta bekliyor. Eğer gelmezsen iz, herkes için büyük bir felâket olacak derain, dedi.

Mathieu, bu haddinden fazla iri, çok çabuk serpilmiş, saçları renksiz, yüzü annesininki gibi şimdiden-silik ve tevekküllü, incecik fistanının içinde vo başını Örtten atkı altında tir tir titriyem bu kıza bakıyordu. Bir acıma duydu; kıza, önüne düşmesini söy-îedi; kız, koridora süzüldü, fabrikaya girerken herhalde yaptığı gibi, sansar

çevikliğiyle, kurnazca :h-tiyatkârlıklarla merdivenden indi. Sonra, fabrikanın kapısı önünde, Mathieu, pek pek sekiz yaşında, baş-
DÖL BERKETİ I ka bir küçük kız gördü; o da orada bekliyordu, Öte-;Myle bakıştıktan sonra, önleri sıra yürüdü.

Bu kız da kim

Küçük kardeşim Irma.

etrafı gö bizim bu-

Kapının Önünde ne yapıyordu Niçin yukarı-

:.ya beraber çıkmadınız

A! bir hafiyelik eden var mı

zetliyordu o. Biz fabrikayı tanırız,

fdala olmadığımızı biliyor.

Sonra:

Yolda bizi beraber görmesinle-r. Peşimizden

sgelin, mösyö.

Diyerek, Mathieu'yu orada bıraktı) ırma'nın ya-ınına gitti. Irma, Norİne gi'bi sarışın, fakat daha na-Miif, ince ve mariz halli, güzel bir kndı.

Bunun üzerine, Mathieu, çocukları peşinden yürü-dü. Onlar, yirmi metre İleriden, okul kaçağı haylazlar jgibi, salına salına gidiyorlardı. Halbjç seyranı çı-kılacak hava değildi, güneş gizlenmişte buz gibi so-£uk bir rüzgâr esiyor, dümdüz ve iss-iZ sokaklara da-ıhyor, kaldırım bembeyaz kaphyan i-narı toz halinde ika]diriyordu. Kışın bu fazla soğuklat-mda, bu iş ma->halesini, kasvetli bir hüznü kaplarda Geniş yolların her iki tarafında, sonsuz duvarlar boyunca, kapalı fabrikalardan, ancak, bitmez tükenrr>je2 gayret ve ıstırap hırıltıları gibi, biteviye fişkran buhar sesleri gelirdi. Ana kız, bu kasvetli ıssi: _zhkta, civan gözetlemek ister gibi iki sokağın kög% .esini teşkil eden muktada, kaldırım üzerinde, ayakta T bekliyorlardı; ihtiyar kadın, siyah hotoziyle, genç kızJ basına sardığı

19».

DÖL BERKETİ I

kırmızı yün atkı ile, vücutlarını kamçılıyan buz gibi soğuk rüçgârda titreşiyorlardı.

Norine, Mathieu'yu görünce, tekrar ağlamaya' başladı. Her zaman çok neşeli, çok küstah olan, süt gibi beyaz, körpe ve güzel yüzü, göz yaşlarıyla haraptı. Haline acındırmak için, ye'sini bir parça aşırı gösterse gerekti.

Annesi, hazin hazin inledi:

Ah, mösyö! Ne kadar iyi insansınız, geldiniz

Sizden başka ümidimiz kalmadı.

Anlatmaya başlamadan Önce, iki küçük kıza» doğru döndü; Irma ile Cecile, bütün bu macera ile, tecessüsleri çok artmış, ne konuşulacağını işitmek isteğiyle, ablalarının yanında dikilmiş, duruyorlardı

Siz ikiniz, dedi, ileriye koşun, biriniz şu so

kakta, biriniz şu beriki sokakta durun, etrafı kolla

yın, bir gelen olursa bana hab&r verirsiniz.

Fakat kızlar kıvıldamadılar; hoş, anneleri de,, onlarla daha fazla meşgul olmadı. Gözleri ışıl ışılN kulak kesilerek, orada durdular.

Moineau kadın devam etti:

Başımıza gelen felâketi görüyor musunuz mösyö Sanki derdimiz yetmiyormuş gibi!. Halimi. ne olacak, Yarabbi

O da ağlamaya başladı, gözyaşları sesini boğuyordu. Kadını bir seneden fazla bir zamandır görmiyen Mathieu, onu İhtiyarlamış buluyordu; henüz kırk; ÜS yaşında olduğu halde, birbirini kovalayan gebe-İİklerle harap, gayet ihtiyar bir kadındı; gebeyken» çalışır, lohusa yatağından, hiçbir tedbire bag-

DÖL BERKETİ I Jko£

vurmadan, gayet bakımsız, bir miktar saç ve bir .Kaç diŞi dökülmüş olarak kalkardı. Yumuşak baş-ii iyi ruhlu bir kadın olarak, vaktinden evvel yıpranmış, solgun yüziyle, haline boyun eğmekle bera-ter. felâketlerdi anlatarak teselli bulmaktan hoşlanırdı. Bir aralık, bardağı taşıran, büyük kızının uğradığı ka2ayı unutup, altı aydan beri başına gelen .bütün belâları sayıp dökmeye koyuldu.

Gerçi, Victor'u, on altısına basınca, nihayet iabrikaya. aldılar. Bir parça ferahladık, çünkü, insan, - evde sekiz kişi olunca, hayatını kazanan bir fazla nu-.fus, yine bir şeydir. Ama, hiçbir halt etmiyen, yine üç tane ÇOocuk var, bu iki yumurcakla, bir de en ku-.çükleri Alfred; keski hiç doğurmasaydım. Üstelik de sık

sık hastalanır, az daha ölüyordu, belki onun için de, bizim için de hayırlı olurdu. Şu gördüğünüz ku-ük Irma da pek sağlam değildir, o da cabası; ilaç :Pahalı. Sömürgelerde asker olan büyük oğlumuz Eugene'in ölümünü hesaba katmıyorum. Askere gitmeden önce, onu fabrikada tanıdınız, değil mi -Geçen sa,bah, hükümetten bir kâğıt geldi, dizanteriden öldüğünü haber veriyor. Gelin de çocuk doğurun, elinizden alıp öldürsünler, bir kere daha öpemeym, .hangi toprakta gömülü olduğunu bile bilmeyin!

Norine'in bir hıçkırığı, ona o andaki durumu .hatırlattı.

Evet, evet, oraya geliyorum. Ah', çocuk doğurmak bereket versin ki, artık benden geçti! Hesap tamam, beklediğim biricik büyük mutluluk bu İdi, bu yaşta, hemencecik ihtiyarladım. Artık kadın

19S

DÖL BERİ-KETİ I

değilim. Bu sayede, zavallı Moineaud'cuğum, İsteddiği kadar gönül eğlendirebilir, artık tehlike kalmadı.

Rüzgâr esiyordu, soğuk Öyle şiddetliydi ki, Mat-hieu, bıyıklarının, ufacık buz parçalarıye katılıp dikildiğini hissetti. Kısa kesmek istedi.

Küçük kızlarınız soğuk alacaklar. Dileğiniz, nedir, söyleyin bakalım

Ah! Mösyö, Norine'in başına gelen felâkettet dolayı, biliyorsunuz. Bir bu rezalet eksikti. Kız, bana her şeyi anlattı, onu bir parça ben koruyorum; öyle ya, sorarım size, sopayı alıp üzerine yürüsem, neye yarıyacak Şimdi, Moineaud onu evden koğdu, eğer evde görürsem öldürürüm dedi, kızın hali ne olacak Moineaud fena adam değildir, ama, ele gü ne karşı böyle bir ayıbı da doğrusu kabul edemez,, hak vermek lâzım. Çocuk yaparken, insan düşünmüyor, sonra büyüyorlar, ne de olsa, seviliyorlar; oğlara çocuklar, yine neyse, kuş yavrusuna benziyorlar, yu vadan ayrıldı mıydı, dilediği yere gider, dilediğini ya par; gelgeleim, kız çocukların kötü yola saptıklarını görünce, adamın pek fenasına gidiyor. Moineauk memnun değil, asarım keserim deyip duruyor, der elbette.

Mathieu, başını sallayarak kadına hak veriyordu. Çok nüfuslu işçi ailelerinin hepsinde görülen bir olay karşısındaydı: Sayısı haddi aşkın çocuklara aldırış etmeyen, aslında iyi bir adam olan baba; fazla, meşgul olduğu için çocuklarına göz kulak olamayanı ana; kötü yola mukadder sapık, suç islendikten sonra, ananın babanın, parlıyan öfkesi, bütün bunların,

13

.1;

B94

DÖL BEREKETİ I

ailenin darmadağın olmasıyla, toplum hayatının acıklı bâr şekilde mahvolmasıyla son bulusu. Annesine verdiği vazifenin böyle sürüncemede kaldığını görüp bezen Norine, daha fazla sızlanmaya 'başladı, içini çekerek:

Sana anlattığım şeyleri mösyöye söylesene, dedi.

Nihayet Moineauca kadın, o müthiş konuyu ele salmak zorunda kaldı. Sesini alçalttı:

Evet, mösyö, Norine bana anlattı, bize yalnız siz bir hizmette bulunabilirsiniz; çünkü, bir akşam, kızımı, çocuğunun babasıyla beraber görmüşsünüz, »onun için yalan söylemediğine şahitlik edebilecek du rumdasınız. Moineauö'yu bu işin içine niçin sokma-anak gerektiğini anlarsınız. Kendisine, o adamın is

mini asla söylemeyiniz; günün birinde, tesadüfle öğrenecek de olsa, hiç bilmiyormuş gibi davranması için then yalvaracağım. Senelerden beri fabrikada çalışıyor, oradan ayrılmak zorunda kalırsa, mahvoluruz. Anlıyorsunuz, ya, mesele çıkartmak istemiyoruz. Ne îben, ne de kızım, bu işten kimseye bahsetmeyeceğiz, çünkü, muhakkak, bundan bir kazancımız olmayacaktır. Ama, ne de olsa, Norine sokak ortasında kalamaz, çocuğunun babası, onu bu halde bırakmaya razı olmaz. Sizden rica ediyoruz mösyö, kendisiyle konuşun, bu havada, sokakta bir köpek görse, ondan bile esirgemiyeceği yardımı bize yapsın.

Sefil hayatından çok yılm.ş fakir bir kadın bi-çareliğiyle titriyor, çoluk çocuğunun hayatını elinde tutan nüfuzlu bir kimseyi bu şekilde suçlamağa kal-laşarak gösterdiği cesaret kargısında kendisi de şa-

1955

DÖL BERKETİ I

salıyordu. Birdenbire, derin bir ilgi ile kendisini dinleyen iki küçük kızı, Irma ile Cecile gözüne ilişince, Öfkesini onlardan aldı:

Burada ne halt ediyorsunuz Gidin, iki sokağı gözetleyin dedim size. Yallah! Fırlayın bakayım! Çocuklar, büyüklerin lâfını dinlemezler.

Kızlar, fütursuz, ayak dirediller. Pek eğleniyorlardı, gerilemeye bile yanaşmadılar; anneleri, onları. tekrar unuttu.

Mathieu, çok mütessir olmakla beraber, kararsızdı. Beauchene'in kendisine vereceği cevabı pekâlâ, tahmin ediyordu. Ne sebeple araya girmek istemeyişini anlatmak için, mazeretler aradı.

Kadıncağızım, benim nüfuzum var sanıyorsunuz ama, aldanıyorsunuz. Korkarım hiçbir gey başarıyacağım.

Fakat, Norine, lâfım bitirmesine meydan bırakmadı, işe kendisi karışmak lüzumunu duydu. Artık, ağlamıyordu, yavaş yavaş hararetlendi.

Beni dinleyin, annem, asıl söylenecek şeyi söylemiyor. O bildiğiniz zatm peşinde ben koşmadım. Asıl o benim peşimde koştu, istediği şeye beni razı edinceye kadar yakamı bırakmadı. Şimdi de, sanki yüzümü bile görmemiş gibi, beni silkip atıyor! Ama, fena bir insan olsaydım, başına çok dertler açardım. Ben, namuslu bir kızım, yemin ederim ki, onunla görüşmek budalalığında bulunacağım zamana, kadar.

Az daha yalan söyleyecek, Beauchene'le münasebette bulunduğu vakit, kız oğlan kız olduğunu iddia edecekti. Fakat, Mathieu'nün gözlerinde, bu işi bil-

I JIH1

.ti

DÖL BERKETİ I

diği mânasını okudu; ilk suçunu kendisine itiraf ihtiyacını duymadığı annesinin yanında, ısrar etmemeği ihtiyata uygun buldu. Bu, atelye ve sokak terbiyesi almış, on iki yaşında baştan çıkmış, her şeyi bilen, fakat hesaplı hareket ihtiyatıyla, tam değerle-Tini bildikleri İçin kendilerini tutan, kendi nevinden .güzel işçi kızların her zamanki macerası idi. Norine, Sörünüştön ibaret havailiği altında gayet kurnaz olduğu İçin, uzun zaman, pek budalaca olmıyan bir fırsat kollamıştı. Sonra, niceleri gibi, günün birinde .gafil davranmış, bir arkadaşına, besbedava teslim olmuş, o da, hemen akşamına, savuşup gitmişti. Kendisi de, bîr basamak yükselmek, kendinden üstün zevklerin çeşnisine bakmak, büyük mahallelerdeki .mağazalarda, yiyecek gibi seyrettiği lüksü tatmak İsteğiyle, Paris kaldırımında sürten zeki bir kız gibi, -onu, sonradan, bu milyoner patronun kucağına atan şey, tamiri gereken bu sersemce hareket olmuştu. Ancak, Beauchene, öyle eksiksiz bir bencil, içinde menfaati veya zevki bulunmıyan her şeye karşı öyle şahane tasasız bir menfaat düşkününü çıkmıştı ki, kız, .neşeli gençliğini, zevkli tazeliğini, bir bahar meyvası olan sütbeyaz tenini, nesi varsa hepsini vermiş; bu macera sonunda, çok alçakça bir şekilde aldatıldığını, soyulduğunu görmüş, kızları, beklenmedik, yıldırım gibi ânî bir

darbe altında kalmış gibi bitkin bırakan tabîî sonuçla karşılaşmış; çocuk kazanmak felâketinden başka hiçbir kârı olmamıştı. Yeis içinde, devam etti:

Her ne hal ise, çocuğun kendisinden olmadığını söylemeye cesaret edemez. Söylerse, yaman bir

197

DÖL BKKI-KJETI I

yalancı imiş demektir. Tarihleri hatırlasa yeter, gün .gibi aşikâr. Ben hesabımı yaptım, ne zaman isterse isbat ederim. Bu kadar önemli bir İş için yalan soy-liyebileceğimi tahmin etmezseniz, mösyö. Size yemin ederim ki, ondan başka kimsenin yüzünü görmedim, .annemin, şimdi şurada beni dinlediği ne kadar doğru ise, onun da, çocuğun babası olduğu o kadar doğru. İştıyor musunuz, yemin ediyorum, başım giyotine gelse, yine yemin ederim. Bunu kendisine söyleyin, mösyö; söyleyin, bakalım, beni sokak ortasında bırakmaya gönlü razı olacak mı

Kızın sesindeki ahenk o kadar samimî, o kadar derindi ki, Mathieu inandı. Herhalde yalan söylemiyordu. Şimdi, sürekli, kısa hicirıklarla annesi ağia-.maya başlamıştı; iki küçük kız da, sahnenin verdiği teessürle sızlanıyorlar, göz yaşlarını yüzlerine sıvaştırıyorlardı.

Mathieu'nün kalbi burkuldu, razı oldu:

Key Yarabbi sen bilirsin! Bir teşebbüs yapa-3'im bari, ama, başaracağımı vadedemem. Ne sonuç elde edebilirim size haber veririm.

Ana kız, onun ellerini yakalamışlar, Öpmek istiyorlardı. Norine'in, akıbeti belli oluncuya kadar, o ak-şam, bir arkadaşının evinde yatması kararlaştırıldı. Civar fabrikaların soluk soluğa nefeslerinden başka bir şey duyulmayan ıssız sokakta, karla karışık o :müthiş rüzgâr, daha buz gibi esiyor, incecik yoksul fistanlarının içinde, soğuktan titreyen dört zavallı Tnahîûku kamçılıyordu. Yüzleri kızarmış, elleri soğuktan koçana dönmüş bir halde, kışın insafsız, en-

ice DÖL BEREKETİ I

gin rüzgârına yakalanıp sürüklenir gibi, çekildiler, gittiler. Mathicu, gözleri yaşlı analarının etrafım almış sızlanan üç kızın, gözden kayboluşlarını seyretti-Fabrikaya döndüğü zaman, verdiği söze pişmandı, bu acılı kadınları, sadece hülyaya kaptırmış olmaktan korkuyordu. İşe neresinden bağliyacaktı Ne söyleyecekti Tesadüf, odasına girdiği sırada, Eeauc-hene'i İçeride buldu; bir makine projesine dair kendisinden bilgi almak arzusuyla, onu orada bekliyordu. Nerede idiniz azizim Bir çeyrek saattir, sizi aramadığım yer kalmadı.

Mathieu, özür dilemek için bir bahana aradığı sırada, fırsattan istifade edip hakikati söyleyerek işi; bir an önce halletmeği düşünürdü ve bunu, cüretler yaptı; küçük kızların, kendisini görmeğe nasıl geldiklerini, sonra biraz evvel, Norine'le ve annesiyle ne konuştuğunu anlattı.

Hulâsa, azizim Alexandre, bu işe karıştığım: için bana gücünmeyin, durum bana oldukça vahim-, görüldüğü için, sizi gücendirmiş olmak ihtimali üzerinde durmuyorum. Bana bazı sırlarınızı açmış olmasaydınız, yine de bir şey söylemezdim.

Eeauchene, dinlemiş, Önce donup kalmış, yüzünü bir kan dalgasıyla şişiren, için için bir Öfkeye kapılmıştı, öfkeden boğulacak gibi oluyor, etrafı kırıp dökcekmış gibi, yumruklarım sıkıyordu. Sonra, kendini tutamayıp neşelenmiş gibi yaptı, zorakılığı belli' olan alaycı, istihfaflı bir neşe gösterdi.

Aman, sevgili dostum, bu şantajdan başka bir şey değil. Nasıl bu işe karışyorsunuz! Doğrusu, siz bu kadar safdil zannetmezdim, hem de, güzel bir ro-3

199

DÖL BEREKETİ I

oylatıyorlar size. Demek ki, anasıyla küçük kardeşleri de araya giriyorlar, öyle mi Şimdi tamam işte, mesele komikleşiyor. Size, ultiatom vermek 'vazifesi yüklediler, değil mi Ya çocuğu tanıyacağım, yahut başıma gaille açacaklar. Yok, yok, doğrusu, .görülmemiş şey!

Enine boyuna dolaşmaya başlamış, kahkahayla gülüyor, bu kadar gülünç bir kazanın, o kadar kurnaz bir adam olduğu halde, kendi başına gelmiş ol-masma kızırıyordu. Birdenbire, durdu.

Kuzum, bu iş olacak şey değil! dedi. Söyleyin bakayım, önünde sonunda, siz budala bir adam değilsiniz, bu şekilde babalığı kabul eder misiniz Bir sene önce, bir şarapçının oğlu ile yatmış bir kız! O tarihten beri, kimbilir ne herzeler yemiş bir kız! Hulâsa yakalamak için, elimi uzatmam yetti, Böyleleri, .sokakta tümen tümen.

Mathieu, itiraz etmek, zavallı kıxm yalan söylemediğine dair olan inancım anlatmak için sözünü Ikesmek

isteyince, Beauchene, onu, şiddetle susturdu. Hayır, hayır, susun, beni dinleyin. Ben emi-sim, anlıyor musunuz, her türlü tedbiri aldığımı eminim! Hem, bu işten anlarım, aslanım. Karımla olunca, böyle bir felâketi Önlemeye muvaffak olayım da, bir metresle olunca, işin püf tarafını bilmiyen bir mektepli gibi hareket edeyim, doğrusu, feci bir şey olur. Elimi ateşe sokarım, bu çocuğun babası başka birisidir!

Bununla beraber, güveni o kadar sağlam olmasa cerek ki, bir tarih araştırmasına girişti. İş karıştırdı, toir öyle, bir böyle söyledi, işin yalan olduğuna ka-

200

DÖL BEREKETİ I

naat getirdi. Hakikat şuydu ki, çocuk, onun Caumar-tin sokağının köşesinde işçi kızla buluşmadan önce,. Mathieu'ye açıldığı ilk akşamdan olmuş olamazdı. Fakat, Beauchene, o günden sonra, şiddetli bir arzuya kapılarak, üç dört ay içinde, kızı sık sık görmüş, ta ki, gebeliği besbelli hale gelip de, kızıdan öğrendiği, onu bozulmuş ve sıkıcı bulduğu gün, belki de her türlü sorumluluktan kurtulmak için bir art önce münasebetini kesmek istemişti. Şimdi, onu kü-çümsüyordu, böyle bir hevese kapılacak kadar tenezzül göstermek budalalığını anlayamıyormuş gibi, Norine'in çekiciliğini, çabuk solacak bir güzellik diye tarif ediyordu.

Patronluğu, şu muhteşem şuursuzluk avazesf içinde, gururlu, tahakkümlü, bir kere daha kendini gösterdi: Maiyetindeki bir işçi kızla yatmak zaten ma-

nasız bir şey, ama, haydi yine neyse; fakat, ondan, bir çocuk peydahlamak, yoo, hayır, hayır, bu kadarı, fazla apatlılık olur, benimle kâinat alay eder, mah volurum!

Fakat, artık, şiddetle atıp tutmuyordu; Mathieu'nün sustuğunu, acılı Norine'in dâvasını savunmak için,, ilk öfkесinin geçmesini beklediğini görünce, bu susmadan endişeye düşü, soluyarak, söylenerek, kendini bir sandalyeye bıraktı.

Sonra da, haydi şunu da kabul edelim, kendi mi unutmuş olduğumu bir an için farzedelim. Burası doğrudur: İnsan, bir parça neşeyle yemek yiyince, ne yaptığım pek bilmez. Ama, bu durum dahi, o aşiftenin, sırtıma bir çocuk yüklemesine yeter mi Çocuk

201

DÖL BEREKETİ I

olmuşmuş! Ayol, bu onun bileceği iş, kendi düşünsün! Zanaatın rizikosudur, bu. Kim temin edebilir ki, bu kız, o tarihte, haftada iki üç erkekle görüşmemiştir Gel de, işin incinden çık bakalım! Bu güzel yadigârın hangi zattan olduğunu, muhakkak, kendisi -de bilmez. Enayi ben varım ya, işin içine beni karıştırmak için elinde bahanesi de var, bu masalı uydurdu. Rezaletten çekinecek bir patron olan zengin adamdan, dünya kadar para sızdırılır. Şantaj, dostum, şantaj, başka bir şey değil!

Derin bir susma oldu. Büyük bir çini sobanın .şiddetle ısıttığı kalem odasında, şimdi de Mathieu nine boyuna dolaşmağa başlamıştı. Söz söylemeden evvel yine durdu; sarsılan döşeme tahtasının altından, faaliyet halinde fabrikanın sürekli harıltısı iştiliyordu. Nihayet, söyleyeceğini, çok sade bir şekiide söyledi. Norine'in yalan söylemediğine kanaat getirdiğini, kızın kendisine verdiği tafsilâtı, zavallı iki .kadının göz yaşlarım, bu biçare kızı sokak ortasında `bırakmanın feci bir yüreksizlik olacağım anlattı. -Çocuğunun kendisinden olmadığı farzedilse bile, No-rîne, kendisine yine metreslik etmiş bulunuyordu, şimdi, bu kadar acıklı bir kimsesizlik içindeyken, ona yardımda bulunmamazhk edemezdi.

Kendinizi, olduğunuzdan daha fena adam gibi gösteriyorsunuz. Düşünüp ne gerekiyorsa yapacağınızı za eminim. Sizin gibi kibar bir erkek, dürüst davra nır, a canım!

Beauchene, mağlûp, endişeli haykırdı: İyi ama, yardım için bir şey yapacak olursam, rasgele her yerde, çocuğun benden olduğunu soyîiye-

202

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

203

i

çekler, İşte asıl o zaman, Narine, onu benim sırtıma yüklemek için iyi bir bahana bulmuş olacak. Tekrar bir sessizlik oldu, avlunun nihayetinde, buhar püskürten bir borunun keskin sesi işitildi. Beauchene, biraz tereddüitten sonra, devam etti:

Patırdı çıkaracağım diye tehdidediyor mu.

Bir aralık, gidip kanma söyleyecek diye korktum. Çok can sıkıcı bir şey olurdu.

Mathieu, gülümsememek için kendini tuttu. Dâvayı kazandığını sezdi.

Ee! Bilinmez. Herhalde fena yürekli bir kadın değil. Yalnız, kadınların sabrı tüketilirse, en çılgınca işleri yapabilecek hale gelirler. Hoş, hiçbir ısrarda bulunmadı, ne istediğini açıklamadı bile. Yalnız, ba bası evden koğduğu için, bu havada sokak ortasında kalamıyacağımı söyledi. Benim fikrimi sorarsanız, yarından tezi yok, onu bir ebe kadının evine yatırmalı. Mademki altı aylık gebedir, beş altı ay para verecek siniz demektir, yuvarlak hesap beş yüz franklık bir kâğıt, çok iyi olur.

Beauchene, birdenbire ayağa kalktı, pencereye kadar gitti; sonra, dönüp geldi:

Ben fena kalbli bir insan değilimdir, beni tanırırsınız, değil mi Beş yüz frank eksik veya fazla olmuş, bana bir zararı dokunmaz. Öfkelenmemin sebebi, soyulduğumu düşündükçe çileden çıkıyorum da,, o. Ama, mademki bir hayır işlemek söz konusudur, eh, yapın azizim. Ama, bir şartla: Ben hiçbir işe ka nçmıyacağım, ne yapacağınızı bilmek bile istemem. Bir ebe kadın bulun, küçük hanımı, dilediğiniz yerleştirin, ben, sadece, hesap pusulasını öderim. Sayım suyum yok.

Canım sıkıldığını itiraf etmek istemediği kötü durumdan korktuğu için yüreği ferahlamıştı, derin bir siefes aldı. Hayatta bütün mücadeleleri kazanacağına emin bir adam gibi, tekrar gurulandı. muzaffer tavanı takındı. Hattâ, şakalaştı: Bu Norine'e, esas itibarıyla kızmıyordu, çünkü, onun cildi gibi, gül kadar taravetli, âdeti ipekten bir cilt, ömründe görmemiş—ti; vücudunu, tamnmıyacak kadar bozan bu baş belâsı çocuk yüzünden, Önce kendi kendini cezalandırmıştı. Sonra, mükemmel bir tasasızlık eseri gösterdi, hakkında bilgi istemeye geldiği makine projesini tartıştı, kendi patron menfaatleri bakımından keskin bir sekâ, görülmedik bir hesabılık gösterdi.

Odadan çıkıp gittikten sonra, döndü, kapıyı tekrar açtı:

Özellikle, kesin şartımı söyleyin, dedi. Bir çocuk var mıdır, yok mudur, bilmek dahi istemiyorum, bu cihet, böylece kararlaştırılmış tır. Onu ne isterlerse yapsınlar, ama, bana asla lâfını etmesinler.

O feşam, Beauchene'lerin evinde, müthiş bir te-Jâs olğ\|. Sofraya oturulacağı sırada, küçük Maurice, bayılıp }rere düştü. Baygınlık çeyrek saate yakın sürdü; telâja düşen ana ile baba haykırıştılar, kavga ettiler, böyle don bir havada, çocuğu, o sabah sokağa çıkmaya zorlamak suçunu birbirlerine yüklediler. Çocuğu, besbelli, bu mânâsız gezinti dondurmuştu, daha doğrusu, Endişelerini gidermek için, kendileri böyle »diyorlardı) Kele, Constance, oğlunu, kolları arasında tuttuğu sıvada, ölmüş gibi gördü. İlk defa olarak, o

204

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKET] I

2055

müthiş ürpertiye duyuyordu, çocuğun ölmesi ihtimali bulunduğunu düşündü. Ana duygusuyla, yüreği paralandı, Öyle müthiş bir acı duydu ki, bu ateşli analık hissi, ona âdeti, bir gerçek keşfettirdi. Fakat, İhtiraslı kadın tarafı, bi-riktirilen, on misline çıkarılan servetin biricik vârisi, gelecekte prens olacak bu oğul. sayesinde hükümdarlığa erişmeyi hayal eden kadın; tarafı da, müthiş surette ıstırap çekiyordu. Maurice-'i. kaybederse, bir daha çocuğu olmayacak mıydı Niçin başka çocuğu yoktu Her türlü çareye baş vurarak, başka çocuk sahibi olmaktan kaçınmaktaki bu tedbirsizce ısrar neydi Bu eser, ateşli bir şimşek #biF nnu delip geçti, onun şifasız yanığını, ta canevinde duydu. Lâkin, Maurice kendine gelmişti, hattâ, oldukça iştahlı yemek yedi. Beauehene, hemen arkasından omuz silkmeye, kadınların mânâsız korkularıyla; alay etmeye başlamıştı. Ertesi günler, Constance, kendisi, de bu olayı unuttu.

IV

Ertesi gün, Mathieu, üzerine aldığı nazik ödevi yerine getirmekle meşgul olduğu sırada, Se Öğle yemeğine gittikleri gün, oda hizmetçisi len isimlerini işittiği iki ebe kadını hatırladı. Önce,, madam Rouche'ü bir tarafa bıraktı. Hizmetçi kadın,, ondan, pek acayip bir şekilde bahsetmiş, işi Lizatmaz, sahiden hatırlınsın kadındır da demişti. Efekat, ma-dam Bourdieu hakkında bilgi edinmek istelli; bu ebe-kadm, Miromensnil sokağında küçük bir ev'irj tamamında oturuyor, hastaları evinde yatırıyordum

Mathieu, bu kadının, vaktiyle, işe ilk başladığı devirlerde, madam Morange'a ebelik ettiğini, kızı Reine'i aldığını hatırlar gibi oldu. Her şeyden önce-Morange'la konuşup ondan bilgi almayı düşündü. Morange, çoktan gelmiş, odasında, işin başındaydı, ilk sualde şaşalar gibi oldu.

Evet, madam Bourdieu'yii kanma sağlık ve ren, ahbablarımızdan bir kadındı. Ama, bunu banar, niçin soruyorsunuz

Aynı zamanda, sanki bu madam Bourdieu adı,, zihnini dolduran düşüncelerin ortasında, âni bir suçüstü yakalanışın verdiği hayrete benzer bir yıldırım, halinde inmiş gibi, endişeyle, Mathieu' nün yüzüne bakıyordu. Bunun sebebi, belki de, sualin, kafasındaki karanlık bir musallat fikri, henüz bir karar vermeksizin, zihninde evirip çevirdiği azaplı düşünceleri belirtmesinden ileri geliyordu. Benzi biraz sararmış, dudakları titrek, bir an, öylece kaldı.

Sonra, Mathieu'nün bu sözü üzerine, Norine'i bir yere yerleştirmek söz konusu olduğunu anlayınca, isteniyerek, ağzından bir itiraf kaçtı.

Tesadüf, karım da bu sabah, bana madam Bourdieu'den bahsediyordu. Ya, bilmem nasıl oldu, da lâfi açıldı. Malûm ya, çok zaman geçti, size belirli bir şey söyleyemeyeceğiz. Fakat, galiba, İşini çok güzel yoluna koymuş, bugün, mükemmel bir müessese nin başında. Kendiniz bir bakın, herhalde, aradığınızı, orada bulacaksınız.

Mathieu, bu Öğüde uydu. Lâkin, madam Bourdieu'—nün evinde yatıp kalkma ücreti pahalı olduğunu kendisine haber verdiklerinden, ill düşüncesinden vaz

3E06

DÖL BERKETİ I

doğrudan doğruya madara Rouche hakkında ülgü almak üzere, önce Rocher sokağının alt başına eğitti. Evin sadece manzarasını görür görmez dondu kaldı. Bu, sokağın, dik bir yokuş halinde aşağı doğru indiği noktada, kara bir eski Paris evi idi; karanlık ve pis kokulu bir yoldan, dar bir avluya geçiliyor, ebe kadının oturduğu sefil birkaç odamn pencereleri -bu avluya bakıyordu. Burası, lâğım ve cinayet kokuyordu. Yolun üstünde, kirli, sarı bir tabelâ üzerinde, .iri harflerle, yalnız, madam Rouche'un adı yazılıydı. . Mathieu kapıyı çalınca, pis Önlüklü bir hizmetçi ka-dın, onu, aş kokusu dolmuş bir küçük salona aldı; Mathieu, salona girince, siyahlar giyinmiş, soluk be-3-nizli, renksiz seyrek saçlı, koca burnu yüzünü tama-/miyle kaphyan, kuru, Otuz beş, otuz altı yaşlarında .-bir madamla karşılaştı. Kadın, ağır ve pes perdeden s-konuşmasıyla, ihtiyatlı kedi jestleriyle, devamlı, zoraki tatlı tebensümüyle, onun üzerinde, şiddet göstermeden boğan, henüz var olmıyan hayatı, bir parmak-ta, sessizce ezerek yokluğa gönderen müthiş bir kadın T-tesiri yaptı. Hoş, madam Rouche, gereken tesisleri bulunmadığından, ancak doğumdan sekiz on gün evvel ahasta kabul ettiğini Mathieu'ye söyledi; bu söz, tah-. kikatı yarı bıraktırdı, Mathieu, kalbi dehşetle burkularak, övürtüler içinde, savuştu.

Madam Bourdieu'nün müessesesinin bulunduğu, .VMiromensnil sokağında, Eoetie sokağıyle Penthièvre sokağı arasında üç katlı küçük ev, hiç değilse, beyaz .onusun perdeler asılmış pencerelerin aydınlattığı cephe-.vsiyle, yüze gülen bir yerdı. Binaya asılı güzel bir ta-&elâ, birinci sınıf bir ebeyi, kadınlara mahsus yatılı

DÖL BERKETİ I 20y

tir doğum evini gösteriyordu. Zemin katındaki dükkânı, bir aktar tutuyor, kokulu ot çıkınlan, kapının önünü misk gibi kokutuyordu. Dükkânın yanında, mathale açılan kapı, bir konak kapısı gibi, hep kapalı duruyordu; tertemiz tutlan bu kapının nihayetinde, külrengi büyük bir duvarla çevrili bir avlu, du Svarın öte tarafında da, bitişik sokaktaki kışla vardı [Hattâ, pek eğlenceli bir yerdı, trampete ve boru ses-lleriain, kalın duvardan dolayı boğuklaşarak geldiği ive rahatsızlık vermediği söyleniyor, bina için bu; Ida bir meziyet gibi gösteriliyordu. Birinci katta, bir-ikoridor üzerinde, sıra ile salon, madam Bourdieu'nün. çalışma odası, yatak odası, umumi yemekhane ve imutfak vardı. Sonra, ikinci ve üçüncü katlarda,

hastaların odaları verdi, hepsi on ikiden ibaret olan bu-odaların kimisi üç dört yataklı, kimisi de tük yataklıydı; tek yataklılar, tabii, daha pahalı idi. O tarihte-otuz iki yaşında olan madam Bourdieu, esmer güzeli bir kadındı; şişmanca, kısa boylu idi, fakat başanya erişmesine, müessesesini, temizliğiyle meşhur hale getirmesine çok yardım etmiş olan, açık ve neşeli bir yüzü vardı. Evin köşe bucağını pek fazla araştırmağa. lüzum olmadığı gerçi söyleniyordu; ama, hasetle yapılan bu fasallığa kadının zanaatı sebep oluyordu. O zamana kadar, hakkında fazla kotu rivayetler hiç tşitil-memişti. Sosyal yardım dairesi, madam Bourdieu'nün! ebeliğini kabul etmiş, hastanelerde yatak bulunmadığı zamanlar, ona lohusalar gönderiyordu. Bu, müessesenin dürüstlüğüne kesin bir delü gibi i-dâ, öyle ki, madam Bourdieu'nün müşterileri, baştan basa ciddi ve seçkin kimselerden mürekkep hale gelmişti.

208

DÖL BERKETİ I

Mathieu, madam Bourdieu ile pazarlık etmek zorunda kaldı; çünkü, ebe kadın, önce, ayda iki yüz frank istedi; Mathieu itiraz edince, aslında uysal . kadın olmakla berabre, üst perdeden konuşarak, öfkelenmesine kıl kaldı.

iyi ama, azizim efendim, sonra işin içinden nasıl çıkarım içimizde zengin olan hiç yoktur. Diploma almak için, bir doğum evinde iki sene kalmamız gerek, bu da bize senede bin franga mal oluyor. Sonra, tesis masrafları var, müşteri tutuncuya kadar çekmediğimiz sıkıntı kalmıyor. Birçoğumuzun kötü yola sapması bu yüzdendir. Hem bâr iş kurmağı ba-:şarsak bile, bunu ne gayretler pahasına yaptığımızı /ancak Allah bilir! Benimki gibi bir müessesede, üzüntüler bitip tükenmez. Hiç rahat yoktur, her dakika-sorumluluk, amaliyatlarda yahut aletlerin kullanılmalında gösterilecek en küçük ihtiyatsızlık, en küçük ihmal, tehlike doğurur. Zabitanın gözcülüğü, müfet-xislerin beklenmedik zamanlarda ziyaretleri, aklınızdan bile geçmeyecek bir sürü tedbirler almak zorun-ıuğu da caba.

Mathieu, bu işleri bildiğini, ve bir ebe kadının, teftişler yüzünden hiçbir zaman tasa çekmediğini, bir jestle anlatınca, kadın, gülümsemekten kendini aJamadı. Evet, evet, tabii, icabına bakılıyor, ama buraca ne zaman isterlerse gelebilirler, beni hiçbir vakit .ııatalı bir durumda bulamazlar. Kazançlı iş görmek ;;yine dürüstlük meselesidir. Nitekim, otuz yatağın yir-:mi beşinden fazlası daima doludur, hem de her si-.aıf madamlar yatar. Yeter ki tüzüğe saygı göster-

DÖL BERKETİ I

sinler, yatak ücretini versinler, yahut onlar hesabma. hükümet versin, nereden geldiklerini bile sormam. ;sTe isimlerini sorarım, ne adreslerini, hattâ, tesadüfen öğrendiğim şeyleri açığa vurmaya bile meslek engeldir. Hastalarım, davranışlarında serbesttirler,, hiçbir şeyden korkmalarına mahal yoktur, eğer, hesabına müracaat ettiğiniz madam için anlaşsaksak, kendisini, tâyin edeceğimiz gün bana getirirsiniz, olur biler, benim müessesemde, en ağzı sıkı, en sıhî barınağı bulacaktır.

Madam Bourdieu, o büyük alışkanlıkla, bir bakışta durumu kavramıştı. Herhalde, söz konusu olan:. kimse, uygunsuzca çocuk kazanmış bir kızdı, ondan, sessiz sedasız yakayı sıyırmak isteyen bir erkek vardı. Asıl kazançlı işler, bunlardı, Lohusanın, müessesesinde dört ay kalacağını öğrenince, uysallaştı, toptan hesap altı yüz frank ücreti kabul etti, şu şartla ki, lohu-sa madam, üç yataklı bir odada yatacak, iki oda arkadaşı bulunacaktı. Her hususta anlaşılabilir, hasta o akşam getirildi.

Demek ki isminiz Norine, yavrum. Âlâ, buL kadarı yeter, bavulunuzu yukarı getirsinler de sizi odanıza yerleştireyim. Melek gibi güzelsiniz, sizinle-iyi dost olacağız, şimdiden eminim.

Norine'in, madam Bourdieu'nün doğumevinde rahat edip etmediğini anlamak üzere Mathieu, oraya, ancak beş gün sonra uğradı. Rahat gebeliğini, çok mu—habetli bir tapınışla, bir tazim ve şefkat duygusuyle-kuşattığı karısını, sevgili Marianne'im düşündükçe,, gizlenen, hakaret gören utandırıcı gebeliklere karşı, ana oldukları için azap içinde kıvranan bütün acılır.

14=

2JQ DÖL BERKETİ I

kadınlara karşı, kalbinde bir sızı, sonsuz bir acıma -.duyuyordu. Analığın, kadını, çirkefe kadar, cinayete kadar götürebilen tiksintisini ve dehşetini düşündük-çe, bir kutsallığa tecavüz hareketi karşısında kalmış .gibi

azap duyuyordu; insanca dayanışma iptilâsı içinde, kendisini hiçbir zaman bu kadar İçi titriyerek iyi .fcalbli hissetmemişti. Sonra, Beauchene'le tekrar çe-:kişmek zorunda kalmıştı; Beauchene beş yüz franklık bir banknotun bu işe yetmeyeceğini öğrenince, itiraz etmişti. Mathieu, nihayet, ondan, birkaç parça ça-.maşır, hattâ ayda on frank olmak üzere bir parça da—cep harçlığı koparmaya muvaffak olmuştu.

Mathieu, Miromesnil sokağındaki eve geldiği za-;man, saat henüz ondu. Norine'e, onun geldiğini ha-Vber vermek üzere yukarı çıkan bir hizmetçi kadın, dönüp geldi, Norine'i henüz yatakta bulunduğunu, fakat .-mösyönün yukarı çıkabileceğini, çünkü, madamın, oda-da yalnız basma yattığım söyledi. Onu yukarı çıkar-ıdı, üçüncü katta bir kapı açtı:

Madam, mösyö geldi, dedi.

Norine, Mathieu'yü görünce, alaycı bir güzel kız .gülüşüyle:

Sîzi, çocuğun babası zannediyor! dedi. Yazık

jfei, doğru değil, çünkü, siz çok iyi adamsınız!

Norine, güzel saçları itina ile taranmış, iri bir topuz halinde toplanmış, sırtında bir entari, arkasında iki yastık, yatağının içinde, tertemiz, bembeyaz, dürüst ve uslu bir büyük kız gibi oturuyordu. Hattâ düş-:.3Müş olmasına rağmen, hâlâ sahip olduğu saflığı gösteren insiyaklı bir iffet jestiyle, vücudunun cıplakli-igmi göstermemek için, yorganı bile çekti.

DÖL BEREKETİ I Mathieu:

Niçin yatıyorsunuz, hasta mısınız diye sor-

Yok canım, benimkisi naz. Yatmaya izin var,

ben de sabah keyfi yapıyorum. Fabrikaya gitmek için,,

buz gibi soğuk havada, saat altıda kalkıyordum, böy

lesi başkalık oluyor. Görüyorsunuz ya, odamda ateş,

var, sonra da, odaya baksanıza, prensesler gibi yaşı

yorum burada.

Mathieu baktı. Duvarları, ufacık mavi çiçeklerle-benekli küllengi bir kâğıtla kaplanmış, genişçe bir™ odaydı.

Küçük üç demir karyoladan ikisi yan tarafa,, üçüncüsü ortalama yerleştirilmiş, aralarına birer gece dolabıyla

birer sandalye konulmuştu. Bir konsol,, bir elbise dolabı, tek tek kalmış bir otel mobilyası vardı. Fakat,

arkasında kışlanın bulunduğu, yüksek.: küllengi duvara bakan iki pencereden, o sırada, parlak bir güneş ışığı

giriyor, huzmeleri, bitişik iki evin' arasına sokuluyordu. Mathieu:

Evet, kasvetli değil, diye mırıldandı.

Dipteki karyolaya dönmüştü, onun önünde, önce;-

gözüne ilişmeyen, kara kuru bir vücudun ayakta durduğunu görünce sustu. Bu, kuru, sıska, ciddî yüzlü,,

donuk bakışlı, solgun dudaklı, yaşı belli olmiyan bir-kadıandı. Ne kalçaları, ne göğsü vardı, kabataslak

rendelenmiş bir kereste gibi, yamyassı idi. Bozulmuş yalağın üzerinde, küçük bir yol çantasının yanında

duran bir bavulun kayışlarını bağlıyordu.

E, bitti mi, hesap görmeye mi iniyorsunuz

Kadın, suali anlayabilmek için düşünüyormuş g-

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEKEKHTt I

213

bi oldu; sonra, sükûnetle, pek açık bir ingiliz şivesiy-
le:

Yes, hesap görmeye, dedi.

Ama, tekrar yukarı çıkacaksınız, değil mi

Vedalaşabileceğiz.

Yes, yes.

O dışarı çıkınca, Norine, isminin Amy olduğunu, VFransızca'yı bir parça anladığını, fakat ancak bir iki : kelime konuşabildiğini anlattı. Kızın bütün maceracım anlatacaktı. Fakat, Mathieu, yanı basma oturdu, -.sözünü kesti.

Neyse, görüyorum ki, sizin İşleriniz yolunda

: gidiyor, memnunsunuz.

Oo, elbette, çok memnunum. Hiç bu kadar ra-

hata kavuşmamıştım, besleniyorum, bakılıyorum, sa

bahtan aksama kadar hiçbir is görmeden, yan gelip

.yatıyorum. Biliyor musunuz, bir tek isteğim var, bu-

.r.un, kaabil olduğu kadar uzun sürmesi.

Çok neşeli, istikbale karşı tasasız, büyümekte olan zavallı yavruyu düşünmeden, gülmeye başlamıştı. Mathieu onda, analık duygusunu uyandırmaya bo-şu boşuna uğraştı, sonra ne yapacağını, ne gibi niyetleri olduğunu sordu.

Norine anlamadı bile, çocuğun babasından bahsediyor sandı, omuz siikti, ona aldırış bile etmediğini, ona güvenecek kadar asla budala olmadığını söylemek istedi. Doğumevine girdiğinin ertesi günü, annesi onu görmeye gelmişti. Fakat, bu güzel ziyaretten dolayı hiçbir hayale kapılmıyordu, her ferdi için yiyecek eklemek bulunmayan ailesine de güvenmiyordu. Pe-.ki, o halde ne yapacaktı Bir şey düşünecekti elbet-te. Kendi yaşında güzel bir kız, hiçbir zaman güçlük çekmezdi. Körpeliğini ve arzu uyandırıcı güzelliğini Jiissederak memnun, bu ılık tembelliğe şimdiden kendini vermiş, artık, çok okşayıcı ve çok tatlı sabah .keyiflerinin zevkine vardığı için, hep yalnız bunlara benzer sabah keyifleri yapmak ihtiyacı içinde, beyaz çarşafli karyolasında geriniyordu.

Sonra, lâfi, tekrar, müessesenin İyi bakımına, na-.muskârlığına getirdi, sanki, kendisine bir şeref payı -ayırır gibi, gururla bundan bahsetti. Bir derece yükselmiş oluyordu.

Hiç kavga işitilmiyor, bir tek çirkin söz yok, herkes çok namuslu. Muhakkak, mahallenin en temiz evi, diyecek yok doğrusu; köşe bucağa bakabilirsiniz, kirli hiçbir şey bulamazsınız. Gerçi, buraya kabul edi-Jenler, yalnız prensesler değil, ama, mademki herkes dürüst davranabiliyor, nenin nesi olursa olsun, ne önemi var!

Sonra, bir örnek göstermek İstedi.

Meselâ, bakın, şuradaki üçüncü karyolada in giliz kızının karyolasından sonraki. İşte, onda, on se kiz yaşında bir küçük hizmetçi kız yatıyor. Asıl is mini de söyledi ha, Victoİre Coquolet imiş, başından geçenleri de gizlemiyor. Köyünden gelince, Paris'te, ıie idiği belirsiz bir iş adamının evine düşmüş; adamın, .yirmi yaşında, kazık kadar bir oğlu varmış, beş gün sonra, mutfakta, onu gebe koymuş. Neylersiniz Kız, Paris'e daha yeni adım atmışmış, hâlâ, bu meseleden dolayı sersem gibi, olup biten şeylerin iyice farkın da bile değil. Koca kazığın anası, tabii, kızı kapı dı-şan etmiş. Zavallicığı sokaktan almışlar, sosya] yar-

214

DÖL BERKETİ I

dim dairesi buraya yerleştirmiş. Ama, emin olun çokc iyi kız, çok çalışkan, öyle gayretli ki, haline bakmadan, şu bölmelerin öte tarafında tek yataklı bir odada yatan, bir başka gebe genç kadının hizmetine bakıyor, îzin vardır, burada, fakirler zenginlere hizmet edebilirler. Adına sadece Rosine diyen o genç kadına—gelince, ooo, o da bir başka hikâye, kendisi, Victoire'a anlatmış.

Kapı açıldı, lâfi yarıda kaldı; sonra, haykırdı::

Hah! işte Victoİre geldi.

Mathieu, içeriye, solgun benizli bir küçük kızın girdiğini gördü; on sekiz yaşma rağmen pek pek on. beşinde gözüküyordu, kızıl saçları taraz taraz, burnu, havada, gözleri küçük, ağzı iri idi. Geçirdiği kazadan; hâlâ şaşkınlığını giderememiş haliyie, herkesin yüzüne, sanki işin asimi öğrenmek ister gibi bakıyordu.-Mathieu, birdenbire, bu biçare mahlûkun arkasında,. taşranın Paris kaldırımlarına döktüğü binlerce zavallının hayalini görür gibi oldu: Gebe bırakılan ve burjuva namusu adına evden kovulan hizmetçi kızlarını teşkil ettiği bu uzun kafilenin macerası, hep biribiri-nin aynı idi, bu kızın hali nice olacaktı Bitmez tükenmez kaç kapı gezecekti, kaç defa daha g&be kalacaktı acaba

Amy gitmedi mi diye sordu. Kendisine veda!

etmek istiyorum.

Hâlâ karyolanın ayak ucunda duran bavulu görünce, Norine de, Mathieu'yü, gayet ağzı sıkı bir dost: diye ona tanıtınca, ikisi birlikte, genç adama, nihayet İngiliz kızı hakkında bildiklerini anlattılar. Kesin1 bir şey söylemek imkânı yoktu, kız çetrefil bir dil

215

DÖL BERKETİ I

(konuşuyordu. Üstelik, hiç de konuşkan olmadığı için, bayatına dair hiçbir şey bilinmiyordu. Fakat ne de - olsa, bu eve, ilk defa, bundan üç sene evvel, ilk çocuğunu doğurmak için geldiğini söylüyorlardı. Birincisi gibi, ikincisinde de, günün birinde, doğumdan bir .hafta evvel, hiç haber vermeden çıkagelmmişti; sonra, üç hafta yatakta kalmış, çocuğunu çocuk esirgeme kurumuna yollayıp başından atmış, geldiği vapura bi-;nip, fütursuzca, memlekete dönmüştü. Hattâ, her gebeliğinde, gidip gelme bir biletle seyahat ettiği için, iküçük bir para da tasarruf ediyordu. Norine:

Gayet rahat iş, dedi. Yabancı memleketlerden buraya böyle akın akın gelenler varmış. Yumurtayı Paris'te yumurtlayınca, kabuğunu bulana aşkolsun!. Galiba, bu kadın rahilbe, ama, bizim Fransadaki rahi beler gibi değil, evlerde, hep bir arada yaşayan, begin denilen rahibelerden. Dua kitaplarından başını kaldır mıyor.

Victoire, inançlı bir tavırla:

Herhalde, dedi, çok derii toplu kadın, güzel değil, ama, çok terbiyeli, hem de boşboğaz değil.

Sustular, Amy odaya girmişti. Mathieu, merak -düşerek ona baktı. Hiç de aşka elverişli yaratılmamış bu koca kız, Fransada kurtulmak için, zaman zaman, bir vapurla gelip bir vapurla giden bu sapsarı, kupkuru, kaskatı kereste, ne acayip şeydi! Acaba hangi marifetler sonunda, ne kadar sâikin bir yürek katılığı ile, giderken hiçbir teessür duymadan, sokak -ortasında bıraktığı çocuğu hiç düşünmeden gelip gidiyordu İçinde can acılan çektiği bu odaya bir göz

216

DÖL BEREKETİ I

bile atmadı, hafif yükünü almak için karyolasının yanma giderken, ondan çok daha müteessir olan öbür iki kız, kendisini kucaklamak istediler. Norine:

Hoşça kaim, dedi, Allah selâmet versin.

İngiliz kadını yanağını uzattı, sonra, endişeli bir utangaçlıkla, bu tombul ve körpe güzel kızı saçlarından öptü.

Yes, iyi, iyi. Siz de.

Victoire, onu ağız dolusu iki defa öptükten sonra,, hoppa bir eda ile ilâve etti:

Orövuvar, bizi, unutmayın, e mi

Bu sefer, Amy, hiç cevap vermeden, hazin bir tebessümle gülümsedi. Sonra, arkasına bile dönmeden, sakin ve azimli yürüyüşüyle odadan çıktı; genç hizmetçi kız, önü sıra gidiyor, telâşla:

Aman ne sersem şeyim ben! diyordu. AsıT buraya gelişim, matmazel Rosine'in sâzinle vedalaşmak istediğini söylemek içindi! Çabuk, çabuk, arkam. sıra gelin!

Norine, tekrar, Mathieu ile yalnız kalır kalmaz,, kucaklaşmalar esnasında kayan yorganını, o güzel,, iffetli jestiyle yukarı çektikten sonra, anlattığı hikâyelere devam etti:

Matmazel Rosine'in sire bahsettiğim hikâyesi, doğrusu hiç de hoş bir şey değil; Victoire'dan dinle dim. Düşününün bir, kendisi, çok zengin bir kuyumcunun kızı imiş. Tabii, adını da bilmiyoruz, mağa zasının bulunduğu mahalleyi de. Kız on sekizine ye ni basmış, on beş yaşında bir erkek kardeşi varmış, babası, kırk dört yaşında bir adammış, yaşlarını söyleyişimin sebebini, şimdi anlıyacaksınız. Derken ku-

21İ

DÖL BEREKETİ I

yumcunun karısı ölmüş, onun yerine başka birisini koymak için ne yapmış biliyor musunuz Karısını .gömdükten iki ay sonra, günün birinde kızı Rosine'in yanına gitmiş, onunla, ulu orta yatıvermiş. Nasıl Mükemmel, değil mi Yoksullarda bu türüsü seyrek değildir, Grenelle'li kızlardan çoğunu bilirim, bu yolun yolcusudurlar, ama, burjuvalarda, istedikleri bütün kadınlara sahip olabilecek kadar parası olan insanlarda da oluyormuş, meğer. Benim asıl fenama giden, babaların bu işi istemeye kalkışmaları değil de, kızlarının razı

oluşu. Matmazel Rosine, Öyle sessiz, öyle yumuşak başlı ki; herhalde, babasını üzmemiş olsa gerek. Her ne hal ise işte, ikisi de hapyı yuttu. Kızı, zindana tıkar gibi buraya koydular, kim-se yoklamaya gelmiyor; çocuğu gözden kaybetmek için emir verildiğini de tabii tahmin edersiniz. İyi mal doğrusu; ortaya çıkarsa görülmeye değer bir şey!

Kapının önünde hızlı hızlı bir konuşma oldu. No-xine suçtu. Amy'yi selâmetliyen matmazel Rosine'in sesini tamdı, parmağını dudağına götürdü. Gayet ya-vaş sesle:

Görmek ister misiniz dedi.

Sonra, Mathieu daha cevap vermeden, ona seslendi. Dinlediği macera ile donup kalan Mathieu, içe-.riye, siyah saçlı, masum ve saf edalı, mavi gözlü, zarif bir esmer bakire güzelliğinde, şirin bir yavrucağın girdiğini görünce, şaşırıldı. Kızın bakışında, liayret dolu bir masumluk, sonsuz bir halavetle karışık bir iffet mânası vardı. Aşağı yukarı Norine'le aynı tarihten, yedi aylık gebe olduğu halele, durumunu hâlâ bilmiyor gibiydi. Ne acıklı şeydi Yarabbi, rezalet

218

DÖL BEREKETİ I

ve cinayet ortasında, aşkı kirleten, hayatı tahkir bir canavar gibi, cemiyet bakımından yok edilmesi gereken, bu kızılbaşlık mahsulü çocuk faciasına dayanan ne korkunç bir analıktı bu!

Norine, kızı, mutlaka yanı başına oturtmak istedi.

Matmazel, bir dakika oturun, Mösyö akrabamdır, beni görmeye gelmiş. Sizi görünce ne kadar sevinirim bilirsiniz.

Mathieu, çeşit çeşit sınıflara mensup, başka başka, ufuklardan gelme bu kadınlar arasında, bu kadar çabuk kurulan arkadaşlığa şaşmıştı. Hâtta, Rosine'le Victoire arasında, bu hanımla hizmetçisi arasında,, besbelli bir kardeşlik, aynı acıklı karın, ıstırap içinde aynı hayat yaratma faaliyeti vardı. Aradaki farklar yıkılıyordu, hepsi, çoğu zaman isimsiz, meçhulden.: gelip oraya düşmüş, zavallılıkla ve suçla birbirine-eşit dertli mahlûklar haline gelen kadınlar gibi buluşuyorlardı. Orada karşı karşıya duran üç kadından: ikisi, hiç şüphesiz, bir tanesini aşağı derece insanlara, bas, saygılı bir rikkatle seviyorlardı; fakat, o, iyi bir tahsil gördüğü, piyano çaldığı halde, ötekilere dost. muamelesi ediyor, saatlerce oturup konuşuyor, onlara, ufak sırlarını anlatacak kadar ileri gidiyordu. Böylece, üçü birden, Mathieu'yü unuttuktan sonra, çabucak,. eve ait dedikodulara başladılar.

Victoire:

Haberiniz var mı, dedi, madam Charlotte, bdişik odada yatan o çok kibar madam, bu gece doğurdu.

Norine:

219

DÖL BEREKETİ I

Doğurduğunu işitmemek için sağır olmak lâanmdı, dedi.

Matmazel Rosine, safdil tavrını takındı:

Ben hiçbir şey işitmedim.

Victoire:

Sizin oda ile onun odası arasında bizimki var da ondan, diye izah etti. Ama, hepsi bu kadar değil, ;asıl tuhafı, madam Charlotte, birazdan çıkıp gidecek.

3yi bir araba getirtmek için adam yolladılar.

Öbür iki kadın şaştı. Bu madam Charlotte, kenedini öldürmek niyetinde miydi Çok zor doğurduğu anlaşılan bir kadın, yaralı bereli, hâlâ kan içindeyken, ayağa kalkar, arabaya biner, evine gider miydi Muhakkak, peritonit hazırdu. Deli mi olmuştu bu Hiz-:metçi kız:

Başka türlü yapamaz ki, çok büyük felâket-

Jere uğrar sonra, dedi. Zavallı kadıncağız, yatağında xahat rahat yatmayı isterdi, elbette. Ama, dolaşan dedikoduyu biliyorsunuz. öyle değil mi, matmazel Rosine Siz işin aslını biliyorsunuz, çünkü, bu ma-

dam, sizi pek sevmiştii, hayatını size anlatıyordu.

Rosine, gerçek, pek çok şeyler bildiğini itiraf .zorunda kaldı. Mathieu, yüreği titrîyereîf bu acıklı 'hikâyeyi de dinledi. Uzun boylu, yüz çizgileri ince, ,-yumuşak bakışlı, gözleri güzel, ağız şirin ve iyilik ifadeli, otuz yaşında esmer bir kadın olan madam Char-Jotte'un asıl ismi madam Houry olduğu sanılıyor, fakat muhakkak olarak bilinmiyordu. Muhakkak gibi görünen nokta, kocasının seyyar ticaret simsarı oldu-ğu, büyük bir mağaza hesabına İrandan ve Hindis-Jandan, halılar, işlemeler, Örtüler satın almaya gitti-

220

DÖL BEREKETİ I

ği idi. Kaba, müthiş surette kıskanç olduğu için en önemsiz bir söz yüzünden zavallı kadını hırpaladığı söyleniyordu. Kadın da bir âşık edinip, bunun teselli verici zevkine kendini kaptırmış, alelade bir küçük müstahdem olduğu söylenen çok genç bir adamla sevişmişti, onun okşamalariyle kendinden geçiyordu. Felâket şurada ki, gebe kalmıştı. Yine de, önce fazla endişelenin emiştii, çünkü, kocası bir sene için seyahate çıkmıştı. Kadın, hesabını yapmıştı, kocası döndüğü zaman, o kurtulmuş, iyileşmiş olacaktı. Onun için, gebeliği gözle görülecek hale geleceğinden korktuğu zaman, Rennes sokağı tarafla rındaki çok güzeli apartımanını bırakmış, kırılık bir yere çekilmekle yetinmişti. Oradayken, doğum için tahmin ettiği tarihten iki gün evvel, kocasından, herhalde daha çabuk döneceğini bildiren bir mektup aldı. O günden itibaren, kadıncağızın nasıl azaplar geçirdiği tasavvur edilebilir. Akli başından giderek, hatırasını pek belirli muhafaza edemediği olaylara dayanan ihtimallerle dehşete düşerek hesaplarını yeniden yaptı. Nihayet, doğumun ancak on beş gün sonra olacağını tahmin edince, gelip, madam Bourdieu'nün evine kapandı, büyük bir sırta gömüldü. Kocasının, ayın yirmi beşinde Marsilyaya çıkacağını haber veren yeni bir mektup alınca, azabı arttı. Ayın on altısı idi. Dokuz gün vakit vardı. Günleri saydı, sonra saatleri saydı. Acaba kendisi mi vaktinden biraz evvel doğuracaktı, yoksa, kocası mı bir parça gecikecekti İradesi dışında, gitgide artan bir dehşetle, harap olup kaldığı süreklî göz yaşu buhranları ortasında, ya selâmete erecek, ya mahvolacaktı. Ebe kadının bir sözü

22

DÖL BEREKETİ I

ile tir tir titremeye başlıyor, korkudan altüst olmuş,, endişe dolu biçare yüzü ile, ona her dakika sualler soruyordu. Hiçbir zavallı mahlûk, bir saat sevilmiş olmanın zevkini, böyle bir azapla ödemiş değildi. Ayırt yirmi beşinci günü sabahı, son derece ye'se gömüldüğü sırada, ağırları tuttu, çektiği korkunç can acısına rağmen, sevincinden, madam Bourdieu'nün ellerini öptü. Son bir talihsizlik eseri olarak ağırlar bütün gün ve âdeta bütün gece devam etti. Eğer kocası, geceyi Marsilyada geçirmek üzere kalmasaydı, kadın yine mahvolmuş bulunacaktı. Adam, ancak ertesi gece gelecekti; madam Charlotte, sabahın beşine doğru, kurtuldu, bu sayede, evine dönmek, bir hastlığı, herhangi âni bir kan kaybını bahane edip, yatağa yatmak zorunda kalmış gibi görünmek için, akşama kadar vakit kazandı. Fakat bu içi boşalmış, kanlar için- de, yarı ölü kadının, yuvasına dönüşü, ne müthiş bir' loğusa kalkışı İdi, ne korkunç bir cesaretti!

Norine:

Kapıyı açın, dedi, geçerken görmek istiyorum.

Victoire, koridora bakan kapıyı ardına kadar açtı. Bir süredir, bitişik odadan birtakım gürültüler iştiliyordu. Biraz sonra, madam Charlotte, sarhoş :ibi, sendeler bir halde göründü, iki kadın, âdeta ta-ırcasma onu götürüyorlardı. Tatlı bakışlı güzel gözeri, iyilik ifadeli şirin ağız, matemli bir mâna taşı-ordu; nazik ve seçkin kadın hali bile, felâketinim İsebebolouğu yokluk içinde mahvoluyordu. Lâkin, ka-jpının açık olduğunu görünce, durmak istedi, mecalsiz bir sesle, zayıf bir gülümsemeyle, Nordne'i çağırırdı

222

DÖL BEREKETİ I

Gelin, yavrucuğum, sizi Öpersem çok memnun olacağım Ah! Halim yok, ama,- belki de sonuna kadar dayanırım. Allaha ısmarladık, evlâdım, siz de çocuklar. Daha mesut olursunuz inşallah. Kadını götürdüler, gözden kayboldu. Victoire: Haberiniz var mı, bir oğlan doğurdu, dedi. Hiç çocuğu olmamış, ne zamandır çocuk istiyormuş!

Ama, kadıncağız o kadar kendini üzdü ki, çocuk, doğduktan iki saat sonra öldü.

Norine:

Ne mutlu! dedi.

Rosine, o bakire taviyê, şirin bir eda ile:

Elbette, diye ekledi. Bu şartlar içinde çocuk doğurmak, kimsenin hoşuna gitmez.

Mathieu, pek müteessir, onları dinliyordu. Biraz evvel geçip giden o heyulanın, apaçık yarasiyle giden o meçhul kurbanın, gizli ve günahkâr doğumun o hileli mağdurunun unutulmaz hayalî, dehşetle dolan gözlerinin önünden gitmiyordu. Öbür üç kadını da örüyordu: Uzak diyarlardan gelen Amy, yükünü, yabancı bir toprağa kaldırıp atmıştı; şaşkın cariyeye, rasgele efendinin zevk aleti Victoire, yarın ilk çocuğunu doğuracak, sonra bir daha, sonra bir daha doğuracaktı; yüze duramıyan, çok sessiz, çok terbiyeli, haram bir münasebetten gebe kalmış Rosine, ileride, kirlenmiş ve saygı gören bir zevce olması için kafası-311 ezecekleri acibeyi karnında taşıırken, dudaklarında, taze bir gülümseme vardı. Mathieu, nasıl bir cehenneme, nasıl haksızlıklar ve ıstıraplarla dolu bir dehşet uçurumuna yuvarlanmıştı Hem de, bu doğum

DÖL BERKETİ I

g, evi, mahallenin en temiz, en namuslusu idi! Doğru it!., toplum faciasına böyle sığınaklar, biçare gebe kadınların gelip içine kapanabilecekleri gizli köşeler lâzımdı! Burası, zaruri bir kurtuluş yerinden, çocuk, düşürme ve çocuk katiliği ile savaşa imkân veren bir hoşgörülük bucağından başka bir şey değildi. Lahu-ti analık, bu gizli çamura gelip dayanıyor, yüce hayat yaratmak hareketi bu çirkefte bitiyordu. Analık, bir mabut gibi tapılması gerekirken, şüpheli bir ev şeklinde alçaklıktan ibaretti; ana, zelil oluyor, kirleniyor, atılıyor; çocuk, lanet yiyor, nefret görüyor, inkâr ediliyordu. Dünyanın damarlarında dolaşan bütün o ezeli tohumlar seli, baharda, engin topraklar gibi, eşlerin karnını şişiren filiz halindeki bütün insanlık âlemi şerefsiz, önceden fesada uğramış, denileşmiş bir mahsul haline geliyordu. Ne kadar kuvvet, ne kadar sıhhat, ne kadar güzellik kayboluyordu! Şimdi,. Mathieu, fakirlik yüzünden sokak ortasında kalanları da, saklanmak zorunda bulunanları da, sahte isimler vererek, esrar içinde çocuklar doğurup, içinden çıktıkları isimsiz ıstırapa tekrar fırlatılan kirlileri, günahkârları, bütün dertli gebe kadınları, meçhulden oraya gelir hissediyor, hepsine acıyordu. Sonra, kalbini burkan acının ortasında, bir rikkate kapıldı. Ne olursa olsun, bu da hayat değil mi idi, büyük beşer ormanı içinde, bütün özlü filizi en işleri kabul etmek gerek değil miydi Neşelerin en gürbüzü, çoğu zaman, engellere inat, dikenler ve taşlar arasında bü-I yüyenler değil miydi Norine, tekrar Mathieu ile yalnız kalınca, Öğle yemeğinde kahve içmesine njjusaade vermesi için ma-

224

DÖL BEREKFT I

damla konuşmasını ondan rica etti. Mademki, kendisine ayda on frank cep harçlığı vereceklerdi, kahve parasını öderdi. Mathieu'yü aşağı yolladı, giyinininceye kadar, aşağıda, salonda kendisini bekliyeceğine ondan söz aldı.

Mathieu, aşağıda önce şaşırıldı, bir kapı açtı, yemekhaneyi gördü; burası, içinde uzun bir masa bulunan geniş bir oda idi, bitişikteki mutfaktan, temiz tutulmayan bir delikli taş kokusu geliyordu; sonra, .karşıda, solmuş reps kumaş kaplı akaju eşya ile döşenmiş bekleme salonunda konuşan iki kadm, ona, madam Bourdieu'nün meşgul olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine, büyük bir koltuğa gömüldü, cebinden bir gazete çıkardı, okumak istedi. Fakat, kadınların konuştuğu şey merakını çektiğinden, onları dinledi. Bir tanesi, besbelli orada yatan hastalardan biri, zahmetli bir gebeliğin son devresindeydi, harap, sararmış, bitkin, yüzü berbat bir haldeydi. Mathieu, keza doğurmak üzere olan öteki kadının da, ertesi gün doğum evine girmek üzere, ebe kadınla görüşmeye geldiğini anladı. Kadın, müessesede rahat edilip edilmediğini, yemeklerin nasıl olduğunu, lohusaların iyi bakılıp bakılmadığını öğrenmek isteği İle, ötekine sualler soruyordu.

Zavallı acılı kadın, ağır ağır anlattı: Yoo! Rahatsız olmazsınız, hele sizin biraz paranız da var. Beni buraya hükümet yatırdı, eğer çoluk çocuğumu başıboş bıraktığım için bu kadar üzülmüşem, muhakkak ki, evimden yüz defa daha rahat olurdu. Dedim ya, zaten üç çocuğum var, Allah bilir nasıl bakılıyorlar, çünkü kocam pek iyi huylu

225

DÖL BERKETİ I

adam değildir. Ne zaman doğursam hep aynı şeydir: İşini ihmaJ eder, içer, başını alıp gider, öyle ki, eve döndüğüm zaman, onu orada bulacağıma bile emin değilimddr. Çocuklarım, âdeta sokakta kalmışlar gibi bir

şey. Burada herşeyim var, karnım tok, sırtım pek, halbuki o yavrucaklar, beri tarafta, belki ne yiyecek ekmek, ne ısınacak ateş buluyorlar; kendi kendimi yiyip bitirmekte haklıyım değil mi Olanlar yetmiyormuş gibi, hepimizin felâketini arttırmış diye bir tane daha doğurmak, marifet doğrusu!

Tamamiyle kendi derdine gömülmüş olan öteki kadın, baştan savma dinliyordu:

Şüphesiz, şüphesiz, diye mırıldandı. Benini kocam memurdur. Buraya gelişimin sebebi, gailemiz- azalacak; evimiz çok dar ve kullanışsız. Zaten, iki yaşında bir tanecik kızım daha var, kuzinlerimizdeni birinin yanında, sütninede. Onu alıp, yerine, yeni geleni koymak gerekecek. Ne para gidiyor, Yarabbi! Fakat, lâkırdıları yanda kaldı. Hizmetçi, içeriye, | yüzü peçeli, siyahlı bir kadın aldı, sırasını bekleme- isini söyledi. Mathieu, ayağa kalkmaya hazırlandı.

| Tam arkasını dönerken, bir aynada, madam Moran-ue'in yüzünü görüp tanıdı. Bir tereddütten sonra, bu, siyah tuvalet, bu kalın peçe, ona kararını verdirdi, tekrar koltuğa gömüldü, gazetesine daldı. Kadın, onu herhalde görmüyordu; Mathieu, yan gözle aynaya bakıyor, onun hareketlerinden hiçbirini kaçır-mıyordu. Memurun kansı devam etti:

Burası daha pahalıdır, ama, kızımı alan ebe kadının - ellerine bir daha kendimi teslim etmemeye
15

226

OOI BEREKETİ I

yemin etmiştim de, onun için geldim. Onun evinde neler gördüm, neJer, hem ne pislik, ne rezalet! öteki sordu:

Kimdir bu kadın

Aman! Küreğe konulması caiz mendeburun biri. Nasıl batakhanedir, tahmin edemezsiniz, kuyu gibi rutubetli bir ev, iğrenç odalar, bulantı veren ya taklar, horn de ne bakım, hem de ne gıda! Üstelik, oradaki kadar çok cinayet işlenen bir haydut yatağı bulunmaz. Polis nasıl işe el koymuyor, akil erecek şey değil. O evin gediklisi kızlar var, onlardan din ledim, oraya giden, mutlaka Ölü çocuk oduğuracağına emin olurmuş. Ölü çocuk doğurtmak, o evin ihtisası, ücreti peşin konuşuluyor. Cadı karı, çocuk düşürme iini de büyük ölçüde yapıyor, bu da cabası. Ben oradayken üç kadın geldi, bir perde çubuğu ile, üçü nü de çocuklarından Kurtardı, iyice biliyorum.

O sırada, Mathieu, Valerie'nin, hiç kımıldamadan, hiçbir hareket yapmadan, can kulagiyle dinlediğini gördü. Başını kadınlara doğru çevirmiyordu bile; fakat, peçenin altından, güzel gözleri, humma üe tutuşuyordu.

İşçi kadın:

Burada böyle şeyler göremezsiniz, dedi. Ma dam Bourdieu, kendisini böyle kötü duruma koy maz.

öteki, sesini alçaltı:

Ama, bana anlattıklarına göre, bir zat, bir kon tesi getirmiş. Madam Bourdieu, bu işe de burnunu solemüş. Hem de bu yakınlarda.

227

DÖL BEREKETİ I

Yoo! Zengin insanlar olursa, diyeceğim yok.

VBu işe hepsi kalkışır, muhakkak. Ama, ne olursa ol sun, müessese çok dürüştür.

Tekrar bir susma oldu. Sonra, kadın başka lâfa geçiverdi.

Bari, son güne kadar çahşahilseydim! Fakat, bu sefer, karıncığım öyle bir halde ki, iki haftadır,

her türlü işi gücü bırakmaya mecbur oldum. Sonra, da, burada yatıp kalmaya gelmez, yürüyecek hale ge lince, tamamiyle iyileşmemis bile olsam, hemen bura dan savuşacağım. Beri tarafta, küçükler bekliyorlar. Sizin o murdar karıya gidip başvurmadığıma beni piş man ediyorsunuz. Beni kurtarırdı. Nerede oturuyor,, o kadın

Rouche kadın a canım, mahalledeki bütün hiz metçi kadınlarla, bütün kızlar tanırılar. Rocher so kağının alt basında ini var, iğrenç bir ev, orada ge çen bütün faciaları artık bildiğim için, bundan son ra, güpegündüz, kapısından içeri girmeye cesaret ede mem.

Sustular, sonra kalkıp gittiler. Madam Eourdieu,. muayene odasının eşğinde gözükmişti. Büyük koltuğun arkalığı kendilini gizlediği için, Mathieu, ayağa kalkmadı, Valerie, ebe kadının yanına girdi. Mathieu, Valerie'nin, gözleri pırıldıyarak, iki kadının son konuştukları sözi dinlediğini görmüştü. Gazeteyi dizlerinin üstüne bıraktı, zihni, bu kadınların anlattıkları hikâyelerle dolu, karanlıklarda kıpırdıyan bütün faciaları düşünüp üpartiler geçirerek, korkunç bir hülyaya gömüldü. Aradan ne kadar zaman geçti-

2,s DÖL BERKETİ I ğind farkedemedi, birtakım sesler işiterek, daldığı düşüncelerden sıyrıldı. Madam Bourdieu, Valerie'yi selamletiyordu. Yüzü, yine, her zamanki gibi tombul ve körpe idi, hattâ bir ana şefkatiyle gülümsüyordu; genç kadın da, ür-pertiJer içindeydi, herhalde ağlamış olsa gerekti, yüzü, keder ve utançla kıpkırmızı idi.

Doğru düşünmüyorsunuz, yavrum, çlgınca şeyler söylüyorsunuz, dinlemek istemiyorum. Hemen evinize dönün, hem, aklınızı başınıza toplayın.

Valerie, hiçbir gey söylemeden çekilip gittikten sonra, madam Bourdieu, o sırada ayağa kalkmış olan Mathieu'yü görüp hayret etti. Birdenbire ciddileşti, herhalde konuştuğuna canı sıkılmıştı. Fakat, o sırada, Uorine de gelmişti, neşeli neşeli konuştular, çünkü, ebe kadın, güzel kızlara karşı ayrıca muhabbet duyduğunu itiraf etmekten zevk alırdı. Hiç değilse, güzel olmak, birçok şeyleri mazur gösterir derdi. Nori-ne, parasını cebinden vermeyi teklif ettiğine göre, kahve içmesine izin verildi. Mathieu, genç kıza, kendisini görmeye yine geleceğini vadetti, ayrıldı.

Güzel kız, pembe pembe yüziyle, gülerek, merdivenden seslendi: öbür sefer, bana portakal getirin!

Mathieu, Boetie sokağına doğru inerken, birdenbire durdu. O sokağın köşesinde, Valerie'yi görmüştü; kaldırımda, ayakta durmuş, bir erkekle konuşuyordu. Mathieu, erkeği tanıdı, kocası Morange'-dı. Zihninde, birdenbire, kesin bir düşünce canlandı: Morange, karısı ile birlikte gelmiş, Valene, madam Bourdieu'nün evine girdiği zaman, o da, ken-

229

DÖL BEREKLTİ I

disini sokakta beklemişti; şimdi de, birlikte şaşkın, kararsız, ümitsiz, orada durmuşlar, müzakere ediyorlardı. Azgın bir sele yuvarlanmış, içinde buldukları ölüm tehlikesiyle kulakları sağır olmuş, kaderin cansız kurbanları haline gelmiş biçareler gibi, yoldan gelip geçenlerin itiş kakışlarını bile hissetmiyorlardı. Istrapları besbelli idi. Korkunç bir mücadele geçiri-vorlardı. İkisinin de içi içine sığmıyordu, belki on defa yer değiştirdiler. Bir aşağı, bir yukarı, gidip geliyorlar, telâşlı telâşlı dolaşıyorlar, sonra yine durup, olayları yok etmekteki acizleriyle katılıp kalmış gibi, kımıldamadan, çok yavaş sesle tartışmalarına devam ediyorlardı. Bir aralık, Mathieu, sonsuz bir yürek ferahlığı duydu, kurtudular sandı; çünkü, Boetie sokağının köşesini dönmüşler, bezgin ve tevekküllü bir yürüyüşle, Greneîle'e doğru dönüyorlardı. Fakat, yeniden durdular, umutsuzluk içinde, birkaç kelime daha kekelediler. Sonra, Mathieu, onların, ters yüzü dönüp Boğtie sokağının alt başına doğru indiklerini, Pepiniere sokağından geçip Rocher sokağına kadar gittiklerini görerek, kalbi feci surette burkuldu.

Mathieu, kendisi de onlar kadar titriyerek ve utanarak, peşlerinden yürümüştü. Nereye gittiklerini biliyor, fakat bu korkunç kanaati edinmek istiyordu. Eski Paris'ten kalma o çirkin, kara eve otuz adım kala, Rocher sokağının başladığı noktada durdu, zavallı çiftin, kuşkuğu güzlerle etrafı araştıracağına emin, bir kapı içine saklandı. Nitekim, Öyle de oldu. Mo-range'lar, karanlık ve pis kottui methalin kapısına varınca, evvelâ, o şüpheli, san tabelâya yan gözle bakarak geçtiler; sonra, geri döndüler, kendilerini

230

DÖL BERKETİ I

kimsenin görmediğine emniyet getirdiler. Artık tereddütleri kalmamıştı, İçeri daldılar, önce karısı, sonra kocası girdi; kadın, herhalde, kocasının da bu işte, kendisiyle beraber bulunmasını istiyordu. Cürniün dehşetiyle dolu ürpertilerinden başka görünürde bir şey kalmadı. Lâğım ve cinayet kokan, duvarları çatlaklarla dolu köhne ev, ikisini de uyutmuş gibiydi Kaka t, Mathieu, aynı ürperti içinde, orada kalakalmış, akli onlarda, bildiği şeyleri hatırlıyordu. El yordamıyla methalden geçtiklerini, rutubetli avluyu. boydan boya yürüdüklerini, pis prostelah hizmetçi kadın tarafından içeri alındıklarını, şüpheli bir otel odasına benziyen küçük salonda, kaatil bir hile ifade eden koca burunlu, hep zoraki tebessümlü Rouehe kadının, onları karşıladığını görüyordu. Meseie müzakere ediliyor, uyuşuluyordu. Burada, sadece, madam Bourdieu'nün evindeki gibi, kalbini yarahyan gizli analıklar, lânetli gebelikler, günahkâr ve namusa aykırı doğumlar yoktu. Aşağılık ve alçakça cinayet hayatı ta kaynağından yok eden menfur çocuk düşürme vardı. Çocuk kaatilliği daha az öldürücü idi, do-ğumlardaki azalma, sinsî sinsî tatbik edilen, ceninin yahut rüşeymin bu şekilde boğulmasıyla, daha vahîm-leşiyordu; bu iş, Öyle karanlık şartlar içinde oluyordu ki, günden güne artan korkunç sayısını bilmeye imkân yoktu. Kendilerini baştan çıkarmış babalarını ele veremiyen, ayartılmış kızlar; çocuk, kendisi için» kabul edemeyeceği bir yük olan hizmetçi kızlar; kocalarının rızası ile veya rızasına aykırı olarak, ana olmaktan kaçman evli kadınlar, hepsi, gizlice bu gayyaya geliyorlar, hepsi, fesat ve yokluk imalâthanesi

231

DÖL BEKETİ I

olan bu yüz karası ve alçaklık dolu batakhaneye düşüyorlardı. Çocuk düşürücü karıların menfur tırpanı, o perde çubuğu, gürültüsüzce dalıyor, binlerce varlık, bir çamur deryası içinde, çirkefe yuvarlanıyordu. Parlak güneş altında, özün davetli kaynaşması ortasında, sel gibi yaratık yetişip taşarken, Rouche'un, .kuru, ufak elleri, eti ve kanı zehiriyen karanlık inin-da, tohumlar eziyordu. Toprağın ezeli bereketine karşı, bundan daha canice tecavüz, daha menfur hakaret olamazdı.

V

Martin ikisi olan o sabah, daha şafak sökerken, I.larianne'ın ilk ağırları tuttu. Genç kadın, yanı başında, küçük demir karyolasında uyuyan Mathieu'yü, önce uyandırmak İstemedi. Sonra, saat yedi sularında, kımıldadığını işitince, ona haber vermeyi daha doğru buldu. Mathieu doğrulmuş, Karısının, yorgandan dışarı çıkardığı elini öpüyordu.

Evet, evet, sevgili kocacığım, sev beni, şımart beni. Galiba, doğum bugün olacak.

Üç gündür bekliyorlar, bu ufak gecikmeye şaşıyorlardı. Mathieu, bir saniye içinde ayağa kalktı, telâşlandı: Ağrın mı var

Fakat, Marianne, onun İçi rahat etsin diye, gülmeye başladı:

Hayır, daha o kadar fazla değil. Azar azar başlıyor. Pencereyi aç, ortalığı topla. Bakalım, görürüz elbette.

232

DÖL BERKETİ I

Mathieu pancurları itti, odayı parlak bir güneş ışığı, doldurdu. Engin sabah seması, bulutsuz, lâtiî ve tatlı bir mavilikteydi. İçeriye, erken gelmiş bir ilkbahar rüzgârı girdi, civar bir bahçede, dantelâ zarıflığında, yeşermiş bir top leylâk görünüyordu.

Baksana, baksana, cic, ne kadar güzel: Aman, ne talihi Sevgili yavrumuz, güneş ortasında dünyaya gelecek:

Sonra, giyinmeden, geldi, karyolanın kenarına. Marianne'm yanma oturdu, yakından onu muayene etti, gözlerinden Öptü.

Bana bak da, anlıyayım bakayım. Ağrı henüz fazla şiddetli değil, çok ıstırabın yok, değil mi

Marianne, tam o esnada, şiddetli bir sancı çektiği halde, yine gülümsemeye devam ediyordu, nihayet, konuşmak İmkânını bulunca:

Emin ol, yok, dedi. Gayet iyiyim. Makûl ol mak lâzım, çünkü çetin bir devre geçireceğiz. Beni kuvvetle öp, kuvvetle öp de gayret ver, hem artık,

bana acıma, çünkü ağlatırsın.

Bir yandan gülümserken, bir yandan da, elinde olmadan gözleri yaşıyordu. Mathieu, ona aşkla, hafifçe sarıldı, yarı çıplak vücudunu, uzun bir kucaklama ile, benimsedi, kutsal doğum titremesiyle sarsılan bütün bu acılı ve çarpıntılı teni, kendi teninde hissetti.

Ah! Kadın, sevgili kadın, hakkın var, neşeli olmak, ümitli olmak lâzım, dedi! Seninle beraber acı çekmek için, bütün kanımı sana vermek isterdim; hiç değilse, aşkım, senin için bir güven, bir kuvvet olsun:

233

DÖL BERKETİ I

Öpücüklerini birbirine karıştırdılar, derin bir rik-fcatle sakinleştiler, tekrar güldüler, şakalaştılar. Sanki bu şifalı heyecan, kendisine de sükûnet vermiş gibi, büyük buhranlardan önce gelen durgunluklara benzer ibir hal içinde, Marianne'm da ağrısı dindi. Belki de aldanmış olduğunu bile sandı. Onun için, Mathieu'ye, ortalığı derleyip topladıktan sonra, her zamanki gibi, âsinin başına gitmesini tavsiye etti. Mathieu gitmek itemedi, haber gönderecekti. Bunun üzerine, yatağını topladıktan sonra, tuvaletini yapmakla meşgulken, alınacak tedbirleri konuştular. Hizmetçi kadın, on ;beş gün evvel, hasta bakıcı diye tutulan mahalleliden kadını, derhal gidip çağıracaktı. Fakat, önce, bitişik odadan neşeli patırdıları işitilmeye başhyan çocukları giydirecekti. Doğum günü, bu dört şeytanın, ıksama kadar Beauchene'lerin evinde vakit geçirmeleri kararlaştırılmıştı; Constance, hatır hoşluğu için, fiküçük Maurice'in, o gün, çocuklara öğle ziyafeti vereceğini söylemişti. Asıl can sıkacak mesele, doktor İBoutan'ın, daha bir akşam evveline gelinceye kadar, (madam Seguin'in yanında bulunması idi; kadın, yirmi dört saattir, müthiş acılar içinde kıvranıyor, bir türlü i ikurtulamıyordu. Bu iki kadının korkusu, böylece ger-| içkeleşiyordu, aynı gün doğuruyorlardı. Eğer Seguin'lerde iş bitmezse, doktor, gece, saat on bire doğru yatacakları sırada kendisinden iyi haber alama-dıklan toičare Valentine'in yanmdan ayrılmazsa, iş pek kar-ımakansık olacaktı! Mathieu:

Ben oraya gidip bir bakayım, dedi. Ne durum-3a olduklarını görür, Boutan'ı alır gelirim.

231

DÖL BERKETİ I

Saat sekize geldiği zaman, her şey düzene girmiş bulunuyordu. Hasta bakıcı kadın gelmiş, çalışıyor, hazırlıklar yapıyordu. Çocuklar giydirilmiş, bahçenin öte tarafına, küçük arkadaşları Maurice'in evine götürülmeyi bekliyorlardı. Rose, annesini Öptükten sonra, sebebini söyleyomeden ağlamaya başlamış, evde kalmak istiyordu; fakat, Blaise, Denis ve Ambroise,. üç oğlan çocuk, saçmaladığını, yakında geleceği kendilerine haber verilen küçük kardeş o gün satm alı-nacaksa, annelerini, çarşıya yalnız başına gitmekte serbest bırakmak gerektiğini anlatarak, onu aldılar, götürdüler. Salonda tekrar oynamaya, tepinmeye başlamışlardı ki, kapının zili birdenbire çalındı.

Marianne'm yanında kalmış olan Mathieu:

Belki doktor gelmiştir! diye haykırarak, acele aşağı indi.

Fakat antrede, Morange'la ve kızı Reine'le karşılaştı. Önce, Morange'ın yüzünü görmedi, yalnız, sabah karanlığı, bu ziyarete şaştı; Öyle beklenmedik bir ziyaretti ki, hayretini gizlemek lüzumunu düşünmedi O ne, siz misini, aziz dostum

Muhasebecinin, değişik hale gelmiş, titrete, dehşetten1 boğuklaşmış sesi dikkatine çarptı ve ona, ilk. bir ürperti verdi.

Evet, benim. Ben geldim, sizin yardımınıza.

İhtiyacım var.

Sonra, salondan gelen çocuk seslerini işitince, gü-lümsiyerek, kızı Reine'ı oraya doğru itti:

Haydi, git, cicim, merak etme, küçük arkadaş larınla oyna. Sonra, gelip seni alacağım. Öp beni, ba kayım.

235

DÖL BEREKLTİ I

Kapıyı örtüp geldiği zaman, Mathieu, onun yükünü gördü; artık, kızından gizlenmesine lüzum kalmadığı için, bu, korkunç bir ıstırapla bozulmuş, sapsarı bir çehre idi.

Aman Yarabbi! Zavallı dostum, ne var

Morange, bir an kekeleydi, hıçkırıklarını tuttu, ijyle titriyordu ki, lâkırdı söyleyemiyordu.

Ne olacak, karım Ölüyor. Evde değil, başka yerde. Size hepsini anlatırım. Reine, onu seyahate .Çıktı zannediyor, kendim de onun yanma gitmeye mecbur olduğumu söyledim. Rica ederim, Reine'ı ge rektiği kadar burada alıkoyunuz. Ama, hepsi bu ka dar değil, kapıda araba bekliyor, sizi beraber götürü receğim, derhal benimle gelmeniz mutlaka lâzım.

Mathieu, duyduğu derîn acımaya rağmen, bir red hareketi yaptı.

Ooo! İmkân yok, bugün kabil değil. Karım do-âuruyor.

Morange, yeni bir felâketin yıkıntısı altında kalmış gibi, bir lâhza onun yüzüne baktı. Sonra, korkunç ıbir ürperti geçirdi, yüreğine bir yığın acı doldu, dudakları büküldü.

Ha! Evet, doğru, karınız gebeydi, şimdi ele doğuruyor, evet, tabii bir şey. Bu mutlu olayda ha zır bulunmak istiyorsunuz, hakkınız var. Fakat, za-Tarı yok, dostum, benimle geleceksiniz, benimle gele ceğinize eminim, çünkü çok bedbahtım, çok bedbah tım. İnanın ki, sizi götüreceğim o yere, yalnız başı ma bir daha gitmiyeceğim, artık gidemem, gitmeye mecalim yok, yanımda biri lâzım, benimle beraber birisi bulunmalı, ooh! Yalvarırım, yalvarırım size!

236

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

23

Kekelenerek söylenen bu itirek sözlerde Öyle biT dehşet, öyle bir ümitsizlik vardı ki, Mathieu, ta cart-evinden ürperdi. Bu zayıf ve yufka yürekli zavalb idamın, artık metaneti tamamiyle tükenmiş, yapıyalmız kalmış olduğunu, suya düşen ve boğulmak üzere olan bir çocuk gibi iradesiz kaldığı hissetti.

Durun, dedi, sizinle beraber gelebilir miyim,, bir bakayım.

Hızla yukarı çıktı, Morang-e'ların, galiba müthiş bir felâkete uğradıklarını, muhasebecinin aşağıda bulunduğunu, bir lâhza kendisiyle beraber gelip yardım etmesi için yalvardığını Marianne'a anlattı. Marianne,, derhal, bu ricayı reddedemiyeceğini söyledi, kaldı ki,. Şimdilik, ağrısı da yoktu. Belki de aldanmıştı. Sonra,, aklına bir şey geldi. Mademki Morange'ın arabası vardı. Mathieu, önce, Seguin'lere uğrayıp doktor Bou-tan'a haber verir, eğer vakti varsa, onu kendisine gönderebilirdi; sonra, dostunun kendisinden beklediği hizmeti, daha rahatça yerine getirebilirdi.

Mathieu, karısını, tekrar ağız dolusu öptü.

Haklısın, dedi, sen iyi bir kadınsın. Boutan' sana gönderir, mümkün olduğu kadar çabuk, döner gelirini.

Aşağı indi, salona girdi, çocukları öptü, Reine'ı de öptü; kızcağız, hiçbir korkusu yok gibi görünüyordu, kendisi de iştirak edeceği, Beauchene'lerin evindeki o ziyafetten dolayı pek neşeli gibiydi. Mathieu, hizmetçi kadını çağırdı, çocukları, derhal, kendi gözü Önünde, alıp götürmesini söyledi. Onları, bahçe kapısından bizzat çıkardıktan sonra, bitişik konağın.

kapısından içeri girecekleri zamana kadar, arkalarından baktı.

Morange,antrede, kızını tekrar görmeyi aklına getirmeksizin, durmadan dolaşmış, endişe ve sabırsızlıkla kendi kendini yemişti.

O şaşkın haliyle:

Geldiniz mi Geldiniz md dedi. Yarabbi sem bilirsin! Çabuk olalım!

Sonra, arabaya girince, gözleri kapalı, bir eliyle-yüzünü örtüp, harap, bitkin, yığıldı. Mathieu, arabaya binmeden önce, d'Antin sokağından geçebilir miyiz diye sormuştu; Morange, zaten yollan orası olduğu cevabını verince, arabacıya, Seguin'lerin adresini söylemişti. Konağın önünde, özür diliyerek indi. Madamın, nihayet kurtulduğunu, fakat, galiba, İşin daha tamamıyla bitmediğini, bir oda hizmetçisi kadından öğrendi; bununla beraber, Boutan, bir saate varmadan madara Froment'in yanında bulunacağını kendisine söyleyince, yüreği ferahladı.

Mathieu, arabaya tekrar binince, arabacı eğildi,, gidecekleri yerin adresini sordu.

Bu adam size adres soruyor,

Adres, adres. Ha! Evet, doğru. Rocher so kağı, alt başta, yokuşun başladığı yer. Numarayı ibl miyorum. Bir kömürcü dükkânı var.

Mathieu, anladı. Görmüştü, biliyordu. Zaten Mo range, yan çılgın bir halde içeri girip karısının Ölüm halinde olduğunu söyleyince, yüzünü kaphyan ürperti, ona, cinayetin soğukluğunu hissettirmişti. Valerie PvOuche kadının evinde ölüyordu.

Morange, herhalde bir itirafta bulunmak, hiç de

DÖL BEREKETİ I

23»

238

DÖr. BEREKETİ I

biraz izahat vermek ihtiyacını duymuştu. Susmaya nihayet verdi, tekrar kıvranmaya başladı. Fakat, önce, doğruyu söylemeye bir türlü yanaşmadı, .yalan söylemeye çalıştı.

Evet, Valerie, muayene olmak için, bir ebe kadına gitmişti. Muayene esnasında, birdenbire kan kaybetmeye başladı, o kadar şiddetli oldu ki, kanı durdurmak imkânı bulunamadı.

Doktor çağırmanız mı

Bu sual, onu şaşırtmaya yetti. Bir saniye, söy-Siyecek bir lâf aradı, kekeledi.

Doktor, şüphesiz. Doktor olsaydı, belki de onu kurtarırdı, ama, bana, ne yapılsa boştur, dedi ler.

Sonra, bir hıçkırık arasında, feci ye'sinin bir isyanı içinde, itiraf, nihayet ağzından çıktı:

Kollarımı tuttular, beni bir yere kapattılar, »koşup doktor getirmeme mani oldular. Ben, o akan kanı görüp de. zavallı karımın mahvolduğunu anladığım zaman, her tarafı kırıp döker, pencereden at lardım. Ama, bilseniz bana ne dediler, deîsin dedi ler, hep birden kürek zindanına gideriz, dediler!. Valerie, kendisi de öfkeleniyordu. Ötekiler, feryatlarım işitilmesin diye, elleriyle ağızımı kapıyorlardı, bu sefer de, bir şey değil, kanı durdururuz, diyorlardı.

Ah! Alçaklar! Alçaklar

Herşeyi söylüyor, perde çubuğunu, o menfur ve bayağı demir parçasını itiraf ediyordu; halbuki, o çubuk, usta bir el tarafından idare edilmişti, mutlaka, çok aşağı sarkan bir uzva raslamış, fazla şiddetli bir dürtüşle onu delmiş olacaktı. Derhal kan gelmeye

başlamış, ebe kadın, öncö, bu kanla, boşu boşuna uğraşmıştı. Sonra, saat ona doğru, bir parça ümitlenmişti. Fakat, gece yansı, hasta birdenbire bayılmıştı.

Tasavvur edin ki, akşamın yedisindenberi orada idik, kadın, işin, ortalık karardıktan sonra yapılmasını istemişti, ışığının yeteceğini, türlü türJü sebeplerle, o saatin, işine daha İyi geldiğini söylüyordu. Gece yarısından sonra saat İkiye geldiği halde, ben daha o uğursuz odadaydım; Valerie'nin, iyileşinceye kadar, beş altı gün orada kalmasını kararlaştırmıştık. Valerie ayılmamıştı, hep baygın yatıyordu, bembeyaz kesilmiş, buz gibi donmuştu, hafif bir nefesten başka hayat belirtisi göstermiyordu. Ne yapabilirdim Reine, evde, meraktan mutlaka deliye dönmüştü, çünkü, annesini trene götürdüğümü, hemen dönüp geleceğimi söylemiş, masal

uydurmuştum. Beni kapı dışarı ettiler, bu sabah uğradığım zaman belki de güzel bir sürprizle karşılaşacağımı söylediler; eve nasıl gittiğimi bilmiyorum, o yere, yalnız başıma tekrar gitmeye o kadar cesaretim yok ki, sizden yardım istemek aklıma geldi. Aman Yarabbi! Aman Yarabbi! Zavallı karım, acaba ne halde bulacağız Arabanın yürümediğini söyleyerek sabırsızlıktan kendini yiyip bitirdiği halde, şimdi de, ilerlediğini, akıbeti biraz sonra öğreneceğini düşünerek korkmaya başlamıştı. Sokaklara, gitgide artan bir ıstırapla dolu bakışlar fırlatıyordu, o dehşet verici eve yaklaştığını sanki hissetmiş gibi, omuzlarında oranın rutubetli soğuşunu şimdiden duyuyordu. , :-.

M.-

DÖL BERKETİ I

£40

Ahi Dostum, beni ayıplamayın, bilseniz ne kadar yürek acısı çekiyorum.

Mathieu, söyleyecek söz bulamadı, yalnız, onun `elini tuttu, avuçları içinde uzun uzun sıktı. Merhamete ve affa delâlet eden bu sevgi eseri, zavallı adamı, gözlerini yaşartacak kadar duygulandırdı.

Teşekkür ederim, teşekkür ederim!

Araba durdu, Mathieu, arabacıya, beklemesini »söyledi. Zaten, Morange, eve dalmıştı, arkadaşı da, ona yetişmek için, acele etmek zorunda kaldı. Parlak samban havasını ılındıran güzel güneşten ayrıldıktan sonra. Önce, duvarları çatlaklarla ve küfle dolu, leş kokulu giriş kısmının yarı karanlığına daldılar. Sonra, bir su haznesi dibine benzeyen yosunlu avludan geç ti -iler, bulaşık deliklerinin, murdar kokularıyla doldurdukları vıcık vıcık merdivenden çıktılar, sürtünen ellerin kiri ile kararmış kapiya vardılar. Güzel havalarda, bu evin çirkinliği, dışarıya daha fazla vuruyordu.

Kapı hızla çalınınca, pis prostelâh hizmetçi kız gelip açtı. Fakat, ziyaretçiyi tanıyıp, yanında da bir arkadaşı bulunduğunu görür görmez, ikisini de daracık bekleme odasında bırakmak istedi.

MÖsyÖ, Mösyö, durun.

Morange, onu şiddetle itince:

Emir aldım, mösyö, dedi, geçemezsiniz. Durun da, gidip madama haber vereyim.

Morange ses çıkarmadı, bir kelime söylemedi, bir omuz vurup hizmetçiyi yan tarafa İtti, geçti. Mathieu, peşinden yürüdü; hizmetçi de alelacele toparlanmış, be kadına haber vermeye gitmişti.

DÖL BERKETİ I 24

Morane, dehlizden büküldü, dîbe, tanıdığı oda. kapisına kadar gitti. Şaşkın, titrek, araştıran elleriyle kapıyı açtı. Yolunu kesen bu hizmetçi kız, bu şekilde muhafaza altına alman oda, onu deliye döndürmüştü. İçine girdikleri bu oda, nasıl bir dehşet ve-facia dolu bir odaydı! Avluya bakan, tozlu, dar bir pencereden aydınlık alıyor, oradan içeriye ancak zayıf bir mahzen ışığı giriyordu. İsten kararmış tavanın altında, rutubetten, aşı boyası kâğıtları liyme liyme-ayrılmış dört duvarın ortasında, eşya namına, kırık, mermerli bir konsoldan, sarsak bir geridondan, hasırları yarı yarıya dökülmüş bir sandalyeden, bitiştiğk noktalar haşerat lekeleriyle dolu, akaju taklidi boyalı bir karyoladan başka bir şey yoktu. Orada, o İğrenç- aşığılık içinde, hâlâ odanın ortasında çekil! duram o murdar yatakta, Valerie, tam altı saat evvel ölmüş, vücudu buz kesilmiş, serili yatıyordu. Vücudundaki bütün kanı, o hain yaradan akıp gitmiş, balmumu gibi sararmış olan nefis yüzü, çözüük siyah saçlarının yığıını ortasında, dinleniyordu. Hayattayken, çok neşeli bir sevimlilik taşıyan, bir lüks ve zevk arzularıyla yanan tekerlek ve teravetli yüzü, ölümünde-müthiş bir sertlik almış, bu kadar korkunç bir şekilde kaybettiği şeylerden dolayı, yeisle karışık bir esef ifadesine bürünmüştü. Çarşaf kaymış, omuzlarının, bir kısmı gözüüküyordu; bu omuzlar, fazlaca etli-olmakla beraber, soyunduğu zaman, kocasına iftihar-veren bir güzellikteydi. Sağ eli gayet solgun, gayet. ince, içine düştüğü yokluktan dışarı uzanmış gibi kor-yolanm kenarında, çarşafın üzerinde duruyordlu. Valerie ölmüştü, hem de yalnızdı, yanında ne bir kul vardı, ne de bir mum yanıyordu.

Ifcto

24T DÖL BERKETİ I

Morange, ağzı bir karış açık, bakakal di. Valerie, gözleri ebediyen kapalı, uyuyor gibiydi. Fakat, Morange, bu görünüşe aldanmadı, onun hafif nefesini görmüyordu; dudaklar kapalı ve bembeyazdı. Bu odanın alçaklığı, bir .sokak köşesinde vurulup yere se-ailmiş bir maktul kadın gibi, böyle tek başına bırakılmış bu öyü kadının verdiği dehşet ve soğukluk, yüreğine Öyle bir darbe indirmişti ki, Morange, serseme dönmüştü. Karısının elini tuttu, buz gibi soğuk olduğunu gördü, yalnız, tâ canevinden yükselen, bo ştik bir göğüs geç/irebildi. Sonra, dizüstü düştü, san-.ki, bu yokluk içinde donup kalmak, karısı gibi, kendisi de, ölümün soğukluğu içine girmek ister gibi, .hiçbir şey söylemeden, hattâ hiçkırmdan, yalnız, yanağını bu mermer kadar soğuk ele değdirdi, artık kııldımadı.

Mathieu, zavallı kan kocanın gelip içine düştükleri bu alçaklık ortasında, bu çok şiddetli âkibetin, bu yıkıntının karşısında dehşete kapılmış, hareketsiz kalmıştı. Korkunç sessizlik devam ediyordu; nihayet, ihtiyatla ilerliyen bir kedinin yaklaşması gibi, hafif İjir gürültü işitti. Ardına kadar açık kalan kapıdan, madam Rouche içeri girmiş, yumuşak ve sakin, ses-siz ve çekingen yürüyüşü İle, sırtından hiç eksik olmayan o siyah fistanı ile, ilerliyordu. Araştırmacı İri burunu, derhal bu mösyöye doğru döndü, onun ziyaretini .hatırladı: Bir gün gelmişti; evine, galiba, bir madamı yatırmak istiyordu. Herhalde ondan çekinmedi, hakkında hükmünü verdi, çok sakin davrandı. .Mathieu, hayretler içinde kaldı. Kadın, ölü karısının yanına yığılmış olan zavallı kocaya karşı, sade-

243

DÖL BF.RKKFTf I

ce merhamet duyuyor gibi idi. İltifatlı bakısında: Ne kaza, ne acıklı şey. hayatın üzücü tesadüfleri karşısında ne kadar âciz mahlûklarız! diyen bir mâna vardı. Sonra. Mathieu, müdahale etmek, biçare adamı yerden kaldırmak teselli etmek isteyince, mâni-oldu, fisıldadı:

Hayır, hayır, bırakın, açılır. Gelin, mösyö, sizinle konuşmak İstiyorum.

Mathieu'yü alıp götürdü. Fakat, dehlize çıktıklar vakit, bir dehşet soluğu esti. boğuk feryatlar duyuldu, uzaktan bir çığlık çınladı. Madam Rouche. hop aynı hissizlik içinJe, bir kapıyı açtı, Mathieu'yü bir odaya soktu: Beni lütfen burada bekleyin, dedi.

Ebe kadının muayene odası olan bu yer, yıpranmış kırmızı kadifeli eşya ile ve küçük bir akaju yazı masası ile döşeli, daracık bir oda idi; büyük bir koltuğa yarı uzanmış, yüzü hâlâ pek solgun olduğuna göre besbelli yeni lohusa, açık baş bir genç kadın,, gevşek gevşek dikiş dikiyordu.

Kadın, başını kaldırıncaya, Mathieu. bunun, madam-, Seguin'in oda hizmetçisi Celeste olduğunu görüp hayret etti. Celeste de, bu tesadüf karşısında, şaşakalmış, irkilmiş, bu adamın, böyle birdenbire karşısına; çıkmasına mâna veremediği için o kadar ürkmüştü, ki, şu itiraf, bir feryat halinde, ağzından kaçırılmıştı: Aman! Mösyö Froment!. Beni burada gördüğünüzü madama söylemeyin.

Mathieu, o zaman hatırladı, Celeste, üç hafta evvel, Valentine'den, memleketi olan Rougemont'a gidip, ölüm halindeki annesinin yanında üç hafta kalmak.

244

DÖL BEREKETİ I

üzere izin almıştı. Kendisinden, muntazaman mektuplar geliyordu. Hattâ, hanımı ona mektup bile yazmış, doğum zamanı burada bulunmasında İsrar etmişti; fa-.kat, hizmetçi kız, annesi son deminde bulunduğu için, -onu, bir türlü gelmeyen bu ölümü böyle her an bek-4er durumda bırakamayacağı cevabını yollamıştı. Hal-buki, şimdi, bu kızı, Rouche'un evinde, pek pek bir haftalık lohusa halinde buluyordu.

Doğru, mösyö, gebeydim. Bir gün, sizin, bir şeyler sezinlediğinizi gördüm. Böyle şeyleri yalnız erkekler farkedebilir. Kendimi o kadar iyi idare ediyordum ki, madam, hiç bir zaman, en küçük bir şüpheye düşmedi. Sonra, yerimden olmak istemediğim için, annemin hasta olduğunu söyledim. Mektupları, oradaki bir ahabım, Couteau kadın alıyor, cevapları anı da postaya o veriyordu. Yalan söylemek iyi bir şey değil, tabii, ama, alçaklar, yeminini bozanlar, hainlik edip bizi gebe kordularsa, biz zavallı kızlar, buna vne yapabiliriz

Söylemediği bir şey vardı, o da, ikinci çocuğunu doğurduğu idi; hem, bu sefer, işler, ilk defasında olduğu gibi iyi gitmemişti. Bir sene evvel, hemen hemen günü gününe, Rouche kadını, ondan, bir Ölü çocuk almıştı; mütehassısı olduğu o el çabukluğu ile başardığı ölü çocuk vakalarından en mükemmeli ibi idi. Bu sefer çocuk, pek pek yedi aylık olduğu halde, sağ, âdeta sapsağlam doğmuştu. Gerçi, -tbütün Ölüm ihtimalleri sağlanmış görünüyordu; fakat /hayatın böyle ayak dirediği zamanlar olur. Müessese mizamı, çocuk katilliğini yasak ettiğinden, böyle can »sıkıcı olaylarda son çare olan, müşterek çukur olan

DÖL BEREKETİ I

Couteau kadma başvurmak lâzım gelmişti. Couteau, doğumun hemen ertesi gün, çocuğu, sütnineye vermek üzere gelip almıştı. Ölmüş olsa gerekti.

Anlarsınız, tabii, mösyö, kibar bir madam gibi, uzun uzun yatıp kalamam. Doktorlar, öüzeünce-5e kadar, en az yirmi gün yatakta kalmalıdır, diyor-Sar. Ben, altı gün yatakta yattım, bugün kalktım, kuvvetlenip pazartesi gün yerime döneceğin. Bir yan dan da, görüyorsunuz ya, çalışıyorum, bana karşı çok iyi davranan madam Rouche'un söküklerini dikiyorum. Dediğim gibi, mösyö, beni ele vermiyeceksini2, değil mi

Mathieu, bir baş işaretiyle razı olduğunu anlattı. Uzun, at kafasiyle, güzellikten nasibi olmıyan, fakat .körpe tenli, parlak dişli, henüz yirmi beş yaşında bu .kıza bakıyor, onun, böyle gebelikten gebeliğe geçerek, toprağa ölü çocuklar serptiğim, iyice filizlenmemiş tohumları yerlere atarak rutubetten çürüttüğünü görüyordu. Bu kız ona, dehşet ve acıma vciriyordu.

Size sual soruyorum, ama, kusuruma bakmayın, mösyö. Acaba, madam da doğurdu mu, biliyor musunuz

Mathieu, madam Seguin'in, şu sırada, kurtulmuş olması gerektiğim, fakat, kırk sekiz saate yakın ağırdığı, cevap olarak söyleyince:

Şaşmam, dedi, madam çok çelimsizdir. Neyse, memnun oldum. Teşekkür ederim, mösyö.

O sırada, madam Rouche içeri girdi. O kaçamaklı tavriyle, kapıyı örttü. Apartıman, içinde dolaşan bo-ğufc dehşet çışlıklarından sonra, tekrar bir ölüm

DOI. BERKKfcTÎ 1

sessizliğine gömülmüştü. Kadın, geldi, küçük yazs masasının babına oturdu, Mathieu'ye, lütfen bir sandalye almasını, büyük bir nezaketle rica etti, sonra,. hep o sakin ve iyi niyetli edasiyle, masaya dirseklerini dayadı. Bir el hareketiyle, Ccleste'e, orada kalmasını anlatmıştı. Celeste, bir dosttu, bir sırdaştı,, emin bir kızdı, yanında konuşulabilirdi.

Mösyö, dedi, isminizi öğrenmek şerefine bile nail olmuş değilim, fakat, karşımda hayatı tanıyan, seçkin ve akli başında bir insan bulunduğunu derhal anladım. Onun içindir ki dostunuzun ye'si beni bir parça endişelendirdiğini, size hususi surette söylemek istedim, ama, bu endişem, sadece onun hesabıdır ha! Bu gece nasıl bir delilik nöbetine tutulduğunu, sakini eşirtmek İçin ne kadar uğraştığımızı tasavvur edemezsiniz. Eğer, deliliği yine tutarsa, tehlikeli neticeleri gözünüzden herhalde kaçamayacak olan bazs hareketlere kalkışır diye korkarım. Gerçi, uğradığı darbe korkunç, ben, kendim de çok müteessirim, bu felâketten beri gözümü kırpmadım. Ancak, takdir edersiniz ki, eğer kederini sağa sola, boşu boşuna anlatmaya kalkışacak olursa, işi düzeltmek şöyle dursun, çok büyük sorumluluklar altına girer. Şunu da söyleyeyim, yemin ederim ki, kendimden ziyade onu düşünüyorum; çünkü ben, her zaman bir yolunu bulur, işimi düzeltirim.

Mathieu, çok iyi anlıyordu. İnsanlara, suç ortaklıklarını hissettirmek için en iyi çare, bir ihtiyatsızlık edip de cinayeti haber vermek sersemliğinde bulunurlarsa, Önce kendileri kavuşturmaya uğrayacaklarını ve mahkûm olacaklarını anlatmaktı.

DÖL BERF.KHTÎ I

Soğuk bir tavırla cevap verdi: `L';7' `!

Biçare arkadaşımın feci ıstırabına saygı göstermek lâzım. Aklın emrettiği yolda yürümesi için, kendisine hiçbir şey söylememe lüzum yok, çünkü, onu mahveden korkunç suikasıtta, muhakkak ki, her türlü payı var.

Bir susma oldu. Madam Rouche, fütursuz haliyle, onun yüzüne bakıyor, ince dudaklarında, zaptede-mediği

bir gülümseme belirliyordu.

Benî bir cani, bir kaatil saydığınızı görüyorum, mösyö. Ah! Bu zavallı adam, karısı ile beraber geldiği zaman burada bulunsaydımz! Çocuklar gibi hıçkırarak ağladılar, dizlerime kapandılar, çünkü, Önce, istedikleri şeyi yapmağı kabul etmedim. Niha yet, razı olduğum zaman, ne teşekkürler ettiler, ne ebedî minnettarlıklar vadettiler! İşin sonu fena çıktı; herhalde, bir teşekkülât bozukluğu yüzünden yarıldım; öyle ki, büyük bir felâket oldu. En başta, asıl ben meyus ve tehlide mâruz değil miyim Zan nediyor musunuz ki, ben de kederli ve endişeli değilim Bütün servetlerini vereceklerini vadettikten sonra, tehlikeleri kabul etmiyen karı kocalar, evlerinde kalmalılar!

Hararetleniyor, ufacak vücudu, kanaatlerinin verdiği bir ürperti ile titriyordu.

Benim yaptığımı bütün ebeler yapıyorlar, a canım! Bütün doktorlar da yapıyorlar! Her gün karışlaştığımız, yürekler acısı itiraflar karşısında, içimizden, bu işi yapmıyacak bir kişi çıkarsa alınmı ka lışlarım!. Ah! Mösyö, SİZİ şu odaya sakhyabilsem, buraya gelen biçarelerin söylediklerini işitebilseni2,

248

DÖL BEREKETİ I

fikirleriniz değişirdi. Buraya, fakir bir dükkâncı kadın geldi, kocası bir tekme atmış, karnından yaralanmış, kadın yan Ölü bir haldeydi, hüngür hüngür ağlıyor, çocuk istemediğini söylüyordu. Bu kadının çocuğunu düşürmekte haklı mı idim, dersiniz Geçen hafta, altı aylık gebe bir çiftlik hizmetçisi geldi, her taraftan koğulmuş; çocuklar peşine düşüp taşlamışlar; değirmenlerde yatıp köpeklerin mancasını aşarak yiyecek hale düşmüş, Beauce'dan buraya kadar yaya gelmiş, karnındaki biçare mahsulü daha fazla sürüklemesin diye, onu da derhal kurtarmak, merhamet icabı değil miydi Taşradan bana gönderilen,, Saint-Lazare garından bir adım atınca soluğu burada alanların hepsi, eğer çocuklarından yakalarım kurtarmazsam kendilerini Öldüreceklerine yemin edeni kibar kadınlar, işçi kızlar; keza ağızlarında bu tehditten başka lâf bulunmayan, çoğu fakir kızlar olan, fakat içlerinde bir çok da zengin, mutlu, el üstünde madamlar bulunan bütün Parisliler, hepsi, anlıyor musunuz, hepsi en kötü çarelere baş vurmağa, kendilerini ilâçlarla zehirlemeği göze almaya, can kurtaran her hangi bir kazaya uğramak için, merdivenden düşmeye, çocuğun yolunu bekleyip kendi kendilerine doğum yapmaya, çocuğu boğmaya yahut sokağa götürüp bırakmaya azmetmişlerdir. Peki, ne olacak Ben buna ne yapayım Lâğımlarda, aptesane kuburlarında, zaten yeteri kadar ufacak cesetler bu-lunmıyor mu zannediyorsunuz Biz, bu işi yapmaktan sakınırsak, çocuk öldürenlerin sayısı bir misline Çıkıyacak mı Bu zavallı kadınlara acıyarak yaptığımız yardımı hesaba katmasak bile, bu iş, zaruri

249

DÖL BEREKETİ I

bir tedbir, birçok faciaları ve cinayetleri önliyen, sosyal basiret bakımından, koruyucu bir iş değil mi-j-dir. Ben, sizin gibi zeki bir kimsenin karşısında bulunduğum zaman, gayet açık olan görüş tarzımı 1 gizlemem, mösyö. Uç derece vardır. Kadının ölü ço-S cuk doğurmasını sağlayacak şekilde davranmak, ki bunu, tamamiyle meşru sayarım; çünkü kadın, başına buyruktur. Hayat vermek veya vermemek, kendi hakkıdır, değil mi Sonra, çocuk düşürme gelir, ki, bu benim gözümde, zaten çirkin bir muameledir. Ana-sim bu işi yapmaya haikkı olup olmadığı söz götürür, ancak, bazı hallerde buna rıza gösterilmemeli dir, üstelik, tehlikeleri de olabilir. Nihayet, çocuk kaatilli-ği gelir ki, düpe düz cinayettir, tamamiyle aleyhin—deyim. Anlıyor musunuz, mösyö, size yemin ederim iki, benim evimde, diri olarak doğan hiçbir çocuk öldürülmüş değildir. Ana, yahut sütnine, sonradan, onu ne isterlerse yapsınlar, o cihet beni ilgilendirmez. övünüyor, Mathieu'nün ürpertüi susuşuna, verecek cevap bulamıyan bir kimsenin zebun tasdiki manası vererek, elini yukarı kaldırıyor, şerefi üzerine yemin ediyordu. Mathieu, bu cehennemden kurtulmak için bir hareket yapınca, kadın, telâşla ilâve etti:

Bir kelime daha, mösyö. Bakın, size bir misâl! Karşiki evde, zengin bir bankerin evinde, kış başında, sarışın bir küçük hizmetçi kız vardı, ama ne şirin şeydi, bir harika idi! Derken, sonra, gebe kaldı, beni görmeye geldi; ama, kendi prensiplerime göre mühaheleye cesaret edemedim, iş işten geçmişti,

250
BEREKETİ İ

sonra da bu kızcağızın, evime çok yakın bir yerde, oturduğunu düşünmüştüm, dedikodular bakımından tehlikeli olurdu. Aradan iki ay geçti. Bir sabah, daha. saat altıda, aynı evin aşçı kadını koşa koşa bana geldi, beni, gizlice, servis merdiveninden yukarı, altıncı kata, sarışın küçük hizmetçi kızla beraber yatıp kalktığı odaya çıkardı, iki yataktan bir tanesinin içinde bir de ne göreyim! Zavallı yavrucak, bacakları ayrı, bir kan deryası ortasında yatıyor, çocuğu, başı henüz çıkmışken, yarı yolda boğan parmakları, yavrunun boğazı etrafında, hâlâ katılmış bir halde; kendisi de ölmüş, mösyö, korkunç bir kan kaybı sonunda Ölmüş, sel gibi akan kan, döşekten ve somyeden geçip yere kadar akmış. Fakat asıl acı tarafı şu ki, aşçı kadın, en çok iki metre Ötedeki yatakta uyuduğu halde, ne bir feryat, ne bir soluk, katiyen hiçbir şey işitmemiş. Ancak, uykudan uyandıktan, sonra meselenin farkına varmış. Zavallı kızcağızın, can acısını içine akıttığını, feryatlarını susturduğunu, çocuğun gelmesini bekleyip, onu, ateşler içinde yanan elleriyle boğduğunu gözlerinizin önüne getiriyor musunuz. Sonra, bu son gayretin arkasından, damarlarındaki bütün kanın boşalmasını, katılan ellerinden bırakmadığı ufacık mahlûkla beraber, Ölüm uykusuna dalışını da göz önüne getiriyor musunuz. Tabii aşçı kadına, bu işin benimle ilgisi olmadığını söyledim, defin ruhsatı vermesi için, bir doktor çağırılmaya yolladım. Ama, bana ister inanın, ister inanmayın mösyö, bu vakadan sonra, bir türlü kendime gelemedim. Evet, bu kızın dileğini geri çevirmiş olmak, benim için bir vicdan azabıdır. Size sorarım, bu

251

DÖL BERKETİ İ

jsizm çocuğunu düşürmüş olsaydım, bana lanet mı ederdiniz. Aslında, hayır işlemiş olmaz mı idim. Hikâyeyi büyük bir ilgi ile dinliyen Celeste:

Ooo, elbette! diye haykırdı.

Mathieu, yüreğinin burkulduğunu hissetmişti. Şenaatin son derecesi aşılmıştı, bundan daha aşağıya inilemezdi. Bu, analığın, en son cehennemi idi. Madam Bourdieu'nün evinde gördüğü şeyleri, mücrim ve gizli analığı, gizlice doğurmaya gelen ayartılı-TİİİŞ hizmetçi kızları, zina etmiş zevceleri, kızılbaşlı-ğa sapmış kız evlâtları, isimsiz, meçhule yuvarlanan, bilinmedik biçare yaratıkları hatırlıyordu. Sonra, burada, Rouche kadının evinde, riyakâr cinayet, var olmadan önce boğulan, ancak ölü olarak doğan, ya-.hut henüz tam olmadan, zorla dışarı fırlatılıp, ilk yudum havayı yutar yutmaz son nefesini veren rü-şeym vardı. Sonra, başka yerlerde, her tarafta, çocuk kaatilliği vardı. İtiraf edilen cinayet vardı, diri doğan çocuk boğuluyordu, bazen lokma lokma kesiliyor, bir gazete kâğıdına sarılıyor, bir Kapı önünde bırakılıp untuluyordu. Evlenme sayısı azalmıştı, doğum dörtte bir düşmüştü, koca şehrin bütün lâğımları, ufacık cesetler sürüklüyordu. İnsan ahlâksızlığının bu aşağılık çevrelerinde, Malhieu, şimdi, meçhul kalan şenaatin, bunca gizli facianın, bunca gizli cinayetin soluğunu, yüzünde dolaşır hissediyordu. Asıl korkunç tarafı şu idi ki, bu kadın, bu bayağı ve al—çak katil kadın, üst perdeden konuşuyor, ödevine inanmış görünüyor, kendisine, zihni bulandıran hakikatler anlatıyordu. Analık, bu öldürme deliliğine .ancak, cemiyetin alçaklığından, aşkın f asi tleş. meşin-

252

DÖL BERKETİ İ

DÖL BEKfcKHTt İ

253

den, kanunların adaletsizliğinden dolayı düşüyordu. Lâhûti arzu. Ölmez hayat ateşi kirleniyor, rasgele dişiyi gebe bırakan bir kızgınlıktan ibaret kalıyordu. Çocuğun ilk tekmesinde, anaların üpertsisi, bir dehşet üpertsisi oluyor, bir yanlış anlamının korkulu mahsulünü dünyaya çıkarmaktan duyulan ürkeklik üpertsisi oluyor, onu, istenilmeyen bir cansız ot gibi, daha filiz halinde iken yok etmek ihtiyacı oluyor. Bir bencillik feryadı yükseliyor, çocuk istemez, para ve ihtiras hesaplarını mahvetmeye gelen hiçbir şey istemez diye haykırıyordu! Yarının hayatı kah-rolsundu, yeter ki, bugünün zevki var olsun! Milletin yakın bir tarihteki sonunu haber veren bu saldırgan feryadı, can çekişen bütün cemiyet fırlatıyordu. Dokuz ay evvel, kendisini

de, kaçamağın hovarda cinnetine kaptırmak üzere olduğunu gördüğü aksan; Paris'te çok az tohum serildiğini hisseden Mathieu şimdi, bu tohumun verdiği mahsulün, hangi fena ve mücrim ellerle toplandığını görüyordu. Muhakkak ki,, tohumun çoğu, basbayağı kaldırırma atılıyor, kuruyor, kavruluyor, ziyan oluyordu; ekim esnasında, haşinlik yüzünden, sefalet yüzünden, ne kadar çok fire veriliyordu, ne kadar çok başak ziyan ediliyordu! Ama. bu yine bir şey değildi, hasat zamanı gelince, vahşi eller, israf işine devam ediyorlardı. Paris'te, tohum kötü serpiliyor, hasat kötü yapılıyordu, isteyerek çocuk düşürme işinin iblisçe eseri işte bu idi, hakikatin ve adaletin sonsuz hasadı uğrunda, filizlerin sonsuz-cömertliğini yaratan fütursuz tabiatın kargısında. Ölümün bütün kuvvetleri hayatla çarpıştıyordu. O zaman, Mathieu, ayağa kalktı:

Tekrar ediyorum, madam, burada olup biten işleri bilmeme lüzum yok. Fakat, bu kadın cenaze sinin burada bulunması, en büyük tehlikeyi teşkil etmez mi

Madam Rouche, kurnazca gülümsedi.

Evet, oldukça sıkı göz hapsindeyiz. Bereket ki, hemen her tarafta dostlarımız var. Adam gönderdim, ölüm vakasını haber verdim, doktor gelecek ve sadece, doğum esnasında kazara ölüm raporu verecektir.

Kadın da ayağa kalkmış, tekrar yumuşamış ve çekingen bir tavır almış, bu yer yüzünde olup biten çirkin şeylere acınır bir hal takınmıştı. Sonra, Celeste:

Merak etmeyin, mösyö, madamın bütün söyledikleri doğrudur, dedi. Dünyada, ondan daha iyi kadın bulunmaz, öl dese ölünür. Güle güle gidin mösyö, vadinizi unutmayın.

Dediği zaman, mütevazı ve utangaç bir eda ta-kımdı, onu susturmak için, dostça bir el hareketi yaptı.

Mathieu, çıkıp gitmeden önce, Morange'ı tekrar görmek, hattâ, elinden gelirse, oradan ayırmak istedi-Onu, ölmüş karısının yanında, matemini içinde boğduğu bir yokluğa gömülü, kupkuru gözlerle oturur buldu. Biçare adam, daha ilk sözde, sanki ebedî uykuya yatan kadını rahatsız etmekten korkuyormuş gibi, gayet yavaş, uzaktan gelen bir sesle onu susturdu.

Hayır, dostum, hayır, bana hiçbir şey söylemeyin, bana söyleyeceğiniz şeyin faydası yok. Su-254

DOL BEREKKT1 I

çumun ne olduğunu biliyorum, kendimi asla affet-iniyeceğim. Onun burada bulunuşu, benim rızamla olmuştur. Halbuki, onu çılgınca seviyordum, hiçbir zaman, onun saadetinden başka bir şey istemedim, bütün za'fiin onu çok fazla sevmiş olmamdır. Ne olursa olsun, erkektim, deli gibi olduğu zaman, mâkul davranmalıydım, bu isyi yaparsak bir cinayet işlemiş olacağımızı, cezasını muhakkak göreceğimizi anlatmalıydım. FaKat, ona ne kadar hak veriyor, onu ne kadar mazur görüyordum, ıstırap içinde idi, sevgili karıcığım! Benim için, artık herşey bitti, ben apta-Jm biriyim, kendi kendimden nefret ediyorum. Za'fmin bu itirafı içinde, bütün orta derece adamlığı, bütün sevgisi hiçkınıyordu. Kınlan, artık ebediyen boşalan varlığı, sesini hada fazla canlandırmadan, daha fazla yükseltmeden, devam etti: Neşeli, zengin, mesut olmak istiyordu. O çok zeki, çok güzel kadının, bunlar, o kadar hakkı idi ki Bir tek zevkim vardı, onun arzularını yerine getirmek, emellerini gerçekleştirmek. Yeni apartmanımızı biliyorsunuz, oraya haddinden fazla masraf etmiştik. Sonra, o Credit National meselesi ortaya çıktı, nihayet, çabucak servet yapmak ümidine kapıldık. İkinci bir çocuk doğurup bana engel olacağını düşünerek deliye döndüğünü görünce, ben de onun gibi deli oldum, biricik selâmetin, zavallı yavruyu yok etmekte olduğuna inandım. Şimdi, ah! Karım işte burada yatıyor! Hem biliyor musunuz, çocuk oğlandı, bir oğlumuz olsun diye ne kadar istemiştik, kız olacak, çeyiz düzmek icabedecek diye bu işi yaptık! Çocuk da öldü, kendisi de öldü, onları ben öl-

255

DÖL BEREKETİ I

durdum. Çocuğun yaşamasını istemedim, çocuk, anayı da alıp götürdü.

Uzaklardan cenaze çanı çalınır gibi. göz yağı dökmeden, sertleşmeden akseden bu ses, Matbieu'nün yüreğini

parçalıyordu. Boşu bokuna teselli sözleri arıyordu. Reine'den bahsetti.

Ya! Evet, hakkınız var, Reine, çok severim onu. Anasına çok benzer. Yarına kadar, onu sizin evde alıkoyarsınız, değil mi Kendisine bir şey söylemeyin; bırakın oynasın; felâketi, ona ben kendim haber vereceğim. Hem, yalvarırım size, beni üzmeyin, beni buradan götürmeyin. Size söz veriyorum, çok mâkul olacağım, burada, sakın sakın oturup onun başında beki iverceğim. Sesim bile çıkmıyacak, kimseyi rahatsız etmiyeceğim.

Sonra, dili dolaştı, sesi de fazla kısıldı, yıkılan hayatının hülyasına gömülerek, anlaşılmaz sözler kekelemeye başladı.

Hayatı ne kadar severdi, birdenbire, ne korkunç şekilde gitti. Dün, bu saatte, yürüyordu, konuşuyordu, vücudunun vücuduma temasım duyuyordum, bir şapka görmüştü, kendisine onu satın almak istiyordum.

Allahım! Mademki bu işin içinde ben vardım, ne diye, çocukla beraber, beni de alıp götürmedi

Mathieu, onu, bu kadar harap, bu kadar sakın görünce, bırakıp gitmeye karar vermek zorunda kaldı. Aşağı indi, kendisini hâlâ bekliyen arabaya atladı. Ah! Kalabalıkla kaynaşan, güneşli sokakları tekrar görmek, arabanın, açık iki penceresinden içeri

256

DOL BEREKLTI I

giren serin havayı koklamak, yüreğine ne kadar ferahlık veriyordu! Menfur karanlıklardan çıktıktan sonra, pür sıhhat ve pür neşe, pırıl pırıl gökyüzünü, ciğerlerine alabildiğine dolduruyordu. Bir an evvel yanında bulunmak için acele ettiği Marianne'ın hayalî, hayatın yakın bir zaferinin teselli verici müjdesi :gibi, bütün düşüklüklerin ve bütün adaletsizliklerin telâfi edici bir kefareti gibi, karşısında dikilmişti. Sevgili kadın! Demek ki, o, ezeli ümidin ayakta tuttuğu sıhhatli, gayretli kadındı! Demek ki, o ıstırap İçinde bile, aşkı zafere götürecekti, döl bereketi eserim genişletecekti, yarının yayılması için, yarının hamlesi İçin çalışacaktı! Arabanın yavaşlığı canını sıkıyor, hayat neşidesinde, bunca ıstırapla ve bunca zevkle, yeni bir yaratığın dünyaya gelişini kutliyacaktı olan o yüce şenlikte, o ezeli beşer zemsemesinde hazır bulunmak üzere, aydınlık ve misk kokulu küçük eve ulaşmak için, sabırsızlıktan ölüyordu.

Oraya varınca, küçük evin o aydınlık ve şirin manzarası kargısında şaşırırdı. Her traftan sokulan güneş, orada, pırıl pırlıdı. Merdiven başında, îhusa-nm odasından dışarı çıkarılan bir gül demeti, duruyor, merdiveni güzel kokusu ile donduruyordu. Sonra, içeri girer girmez, bol miktarda beyaz çamaşır görüp duygulandı; güneş vurmuş eşyanın üzerinde, kar gibi beyaz Örtüler, yığın yığındı. Erken gelen bahar, aralık bir pencereden içeri doluyordu.

Fakat, Mathieu, hemen, hastabakıcı kadının yalınız olduğunu gördü. 'lk

O ne! Doktor Boutan gelmedi mi . ,,, ;
r.'iniOjj 7.11 S

257

DOL BEREKETİ I

Hayır, mösyö, kimse gelmedi. Madam çok rahatsız.

Mathieu, yüzü sapsarı, gözleri kapalı, gerdekten de, şiddetli ağrılar içinde gibi görünen Marianne'a, yaklaştı. Öfkelenildi, doktor hemen koşup geleceğini vadedeli neredeyse iki saat olacağını söyledi.

Ben de seni bu kadar uzun zaman yalnız bıraktım, sevgilim! Doktoru yanında zannediyordum.

Madam Seguin kurtulmuştu, doktorun, burada bulunması lâzımdı.

Marianne, ağır ağır gözlerini açmış, gülümsemek; için kendini zorlamıştı. Fakat hemen konuşamadı,, kesik kesik, yavaşça:

Niçin öfkeleniyorsun, dedi Gelmediğine göre' herhalde bir güçlük olmuştur. Hem gelip de bana.

ne faydası olacaktı Beklemek lâzım.

Öyle bir ağrı ile lakırdısı yanda kaldı ki, bütün. vücudu sarsıldı ve yerinden oynadı, derin derin inledi. Yanaklarından iri yaşlar döküldü.

Mathieu de ağlıyordu.

Ah! Sevgilim, sevgilim, diye sızlandı, bu ka

dar can acısı çekiyorsun ha, olacak şey mi bu Hal
buki ben, çok kolay olacak zannediyordum!. Son de
fasında, bu kadar ağrı çekmemiştin.
Marianne'in ağırları dinliyordu, yine gülümsemeye başladı.
Son defasında, karnımdan eser kalmıyaeak:
sanmıştım. Sen unutmuşsun. Merak etme, hep aynı,
şey, ne çare, zevki pahalya ödemek lâzım. Ama, üzü
me, bilirsin ki, ben her şeye boyun eğmekten memnun
İT

258

DÖL BERTKHTİ I

DOL BEREKFTİ I

259

olumum. Şuraya, yanıma otur, artık konuşma. En küçük sarsıntı ağırları artırıyor.
Bunun üzerine, Mathieu, yavaşça, muhabbetle diz çöktü, onun, karyolanın kenarından sarkan elini tuttu,
sanki, tamamiyle onun içine sokulmak, böylece, ıstırabına ortak olmak ister gibi, çıplak tenin bu ufacak
kısına yanağını değdirdi. Birdenbire, aklına bir şey geldi, bu hareketi, Morange'm da yaptığını hatırladı, o
da, ateşler içinde yanan yüzünü, ölmüş Va-lerie'nin buz gibi eline, aynı okşayış hareketiyle değ-dirmişti.
Hayatta da, ölümdede, aynı bağ düğümliyordu. Fakat, o zavallının bütün ateşi, o taş kesilen eli
ısıtamamıştı; halbuki, kendisi, tersine, zahmetli bir faaliyetle çalışan karısına böyle temas edince, onu
ürperten ıstırabı bir parça paylaştığını hissediyordu. Karısı ile beraber ıstırap çekiyor, onun vücudunda
dolaşan en küçük ıstırap dalgalarına varıncaya kadar işitiyor, her türlü beşer zevkinin ödendiği o ıstırap
anında, müşterek hayat eserinde, onun acısını dindiriyordu. Esere bu ortaklığı, ezeli arzuya boyun eğerek,
bereketli bir haz içinde, ikisi de birleştikleri akşamdan İtibaren kendisi istemiş değil miydi O andan itibaren,
Marianne, daha ziyade onun olmuş, kendisi, kendi varlığını, daha fazla onda mevcut hissetmişti; artan
gebelik, ikisini birbirine karıştıran canlı dalganın ortasında, Marianne'ı azar azar onunla dolu bir hale
getirdikçe, birbirlerinin kişiliğini daha sıkı şekilde benimsemişlerdi. Sonra, Mathieu'nün, Marianne'a
gösterdiği ihtimamlar, daima hazır bir hizmetkâr gibi muhabbetle gözünü üstünden ayırmaması, en küçük
zahmetlerden onu esirgemesi, ona,
doğan günün zevkini, gelecek günün ümidini vermesi, nazarında, müşterek yavrulama işini iyi sonuca
ulaştırmak için zaruri olan gayrette, kendine düşen pek küçük bir paydı. İnsan, namuslu bir baba olunca,
çocuğun sağlam ve güzel olmasını isteyince, onun, ana rahmine düştüğü gece sevdalı eşi nasıl sevdi ise,
gebe anayı da, onun benliği içinde yutulacak, kaybolacak gibi, kutsal bir ateşle, sonsuz bir aşkla sevmeliydi.
Marianne'm şimdi bu kadar ıstırap çektiğini gördükçe, biricik üzüldüğü şey, onun yarı saadetini paylaştığı gibi
yan ıstırabını da paylaşacağı yerde, orada, onun yanında, ferah verici bir insan olmaktan ibaret kalması idi.
Mathieu için, bu, uzun bir yeis oldu. Dakikalar geçti, sonra bir saat, iki saat geçti. Doktor Boutan, hâlâ
meydanda yoktu. Seguin'lerin evine gönderilen hizmetçi kız, dönüp gelmiş, doktorun, peşi sıra geldiğini
söylemişti. Bekleyiş, tekrar haşladı. Marianne, Mathieu'yü, zorlayıp oturtmuş, elini, onun avuçları içinde
bırakmıştı, ikisi de aynı azap içinde sapsarı susuyorlar, ancak, muhabbeti! bir endişe dolu, tek tuk sözler
konuşuyorlardı. Birlikte, büyük ve şifalı can acısını, her yaratılışın can acısı ile olmasını isti-yen sır içinde,
gayreti hayat yaratan o ıstırabı öğreniyorlardı. Bu ıstırap, onları, büsbütün bir tek vücut haline getiriyor, Öyle
bir aşk güzelliği içinde yükseltiyordu ki, benliklerinden hiçbir elem sızıyor, oda, tersine, onların aşkı İle nur
saçıyor, şimdiden zaferi trennüm ediyordu.
Bir çingirak sesi duyuldu, Mathieu, ürpererek,

260

DÖL BEREKETİ I

telâşla aşağı indi Merdivenin alt başında doktor Bou-tan'ı görünce:

Ah! Doktor, doktor. dedi.

Sitem etmeyin, aziz dostum. Ne sıkıntılar ge
çirdiğimi tasavvur edemezsiniz. Zavallı genç kadın,
ellerimin arasında, iki üç defa ölüm tehlikesi geçirdi.
Nihayet kurtuldu, bu sefer de, az kaldı, havale geli

yordu. Başındanberi, zaten ondan korkuyordum. Ney se, çok şükür! Galiba, tehlikeyi atlattı. Sonra, yemek odasında, şapkasıyla paltosunu çıkarırken: Elbette ya, dedi, bir kadın, altı aylık gebe oluncaya kadar, vücudunu, patliyacaTî gibi sıkarsa, toplantılara, tiyatroya, her yere giderse, hiçbir tedbir gözetmeden rasgele herşeyi yerse, nasıl olur da ko- İay doğurur Üstelik, bizimki, insanı endişelendirecek derecede sinirli, evinde de büyük üzüntüleri var. Bun dan daha az sebepler bile, bir lohusayı öldürebilir. Ama, bunların hiçbiri sizi ilgilendirmez. Biz işimize bakalım.

Yukarı çıkıp, geniş omuzlariyle, kırmızı yanaklı, babacan yüzü ile, parlak gözleri, kurnaz gülümseme-siyle odaya girince, Marianne, onu, aynı sitemli söz-Jerle karşıladı.

Aman! Doktor, doktor.

İşte geldim, madamcığım. Yemin ederim ki, daha erken gelemezdim. Hem, ne yalan söylüyeyim, sizin çok gayretli ve sağlam olduğunuzu bildiğim için ihich merak etmiyordum.

Ama, müthiş ıstırap1 Çekiybrtim', doktor.

261

DÖL BEREKETİ I

Daha iyi! Lâzım olan da o. Mükemmel karın ağrıları gelirse, iş, çabucak biter.

Gülüyor, neşeleniyor, ona takılıyor, artık, böyle ııafak tefek can acılarına alışması gerektiğini söylüyordu.

İşler, tabii şekilde, ciddi hiçbir endişe olmadan, iyi gittikten sonra, dört beş saat ağrı çekmek neydi ki! Sonra, büyük, beyaz bir göğüslük giydi, hastayı dikkatle muayene etti, hayran bir tavırla:

Mükemmel, dedi, hiçbir zaman, bu kadar mü

sait şekilde gelen çocuk görmedim. Bir saate varma- dan, yavru ele gelecek. Yoo! İnsanın hoşuna gidi yor doğrusu, kadınların dediği gibi, işin iyisi böyle olur!

Hastabakıcı kadının yardımı ile, acele acele hazırlık yapıyor, bezleri, daha başka şeyleri hazırlıyordu.

Marianne'm her iniltisini güzel bir sözle karşılıyor, ağrı gelirse kendisini serbest bırakmasını, işi kolaylaştırmak için, kuvvetle ıknmasını söylüyordu. Sonra, Marianne, ağrıları bir parça dindiği sırada, .madam Seguin'î sormayı akıl edince, doktor, onun, bir kız doğurduğunu, bu yüzden, kocasının büsbütün meyus olduğunu söylemekle yetindi. Morange'lara yaptığı ziyareti de sorunca, Mathicu, sadece, ValGrde'-nin çok hasta olduğunu söyledi. Dışardaki bütün bu matemleri anlatarak, mücadelesi arasında, onu kederlendirmeye ne lüzum vardı Son ağrılar, öyle şiddetle başlıyordu ki, Marianne, meşe kütükleri yaran oduncuların feryatlarına benzer uzun, muntazam feryatlarla haykırıyordu. Gözleri kapalı, başını arkaya deviriyor, adalelerin şiddetle her itişinde, bütün vücudu öne doğru atılıyor, çıplak karnının, o kutsal karnın,

162

DÖL BEREKETİ I

hayatı yaratmak için, filizlerin tazyiki ile açılan toprak gibi ürperdiği görülüyordu. O zaman, Mathieu. Ielâş içinde, yerinde duramaz oldu. Bu devamlı feryat onu da harabediyor, bu koparılış arasında, kendi uzuvlarının da birbirinden ayrıldığını hissediyordu. Karyoladan uzaklaşıyor, dönüp geliyor, kapalı gözlerinden yaşlar akan, o azap içindeki sevgili başa doğru eğiliyordu; bu gözleri, sofuca öpüyor, o yaşları içiyordu.

Doktor nihayet, dayanamadı:

Azizim, dedi, buradan gitseniz, iyi olur, bana fazla engel oluyorsunuz.

Tam o esnada, hizmetçi kız yukarı çıkmış, mösyö Beauchene'in geldiğini, aşağıda, haber almak İçin beklediğini söylemişti. Mathieu, şaşkın bir halde, hıçkırmaya başlayacağı hissederek, bir lâhza için aşağı indi.

Ey, ne haber azizim, iş ne âlemde Beni, ha

ber almak için Constance gönderdi. Oldu bitti mi

Zavallı koca, titriyere-k cevap verdi:

Hayır, hayır, daha olmadı.

Beriki, bu büyük heyecanlara uğramaktan artık kurtulduğu için memnun bir insan tavrıyla gülmeye başladı. Yaprak sigarasını söndürmemişti, hep, yaşamaktan memnun, mağrur edası, üzerindeydi.

Hem de, sizin üç küçüğün hiç canları sıkılmadığını haber vermek istiyordum. Ah', keratalar! Aç kurtlar gibi karın doyurdular, şimdi zıplayıp oynuyorlar, hay kırışıyorlar! Böyle havra gürültüsü ortasında nasıl yaşıyorsunuz, anlamıyorum. Üstelik,

263

DÖL BEREKETİ 1

Seguin'lerin iki küçük çocuğunu da getirttik, anneleri, rahat rahat doğurmak için, onları halalarına yollamış. Yani, oyunda onlar da var, ama, bir parça uyuduk şeyler, üstleri başları kirlenir diye korkuyorlar. Bizimkini, bir de, şimdiden kadın tavrılı koca bir kız olan Reine'i hesaba katınca, demek ki, yedi çocuk. Bir taneden fazla çocuk sahibi olmamakta inad-oden insanlar İçin, bu kadarı fazla.

Beauchene de tıka basa yemek yemişti; bu şaka, onun, zevk ehli gülüşünü artırdı. Fakat, Reine'in ismi, Mathieu'nün yüreğini burkmuştu. Beri tarafta, o iğrenç döşekte, Valerie'nin ölü olarak yattığını, yanı başında, .Aîorange'in, bitkin bir halde onu beklediğini gözünün Önüne getiriyordu.

koca kız da oynuyor mu diye sordu.

Ooh! Çılgın gibi! Ötekilerle annelik oynuyor.

Yalnız, birden fazla çocuk istemiyor. Geri kalan beş çocuk, uşak oldular. Üç dört sene sonra, bu kız, ne güzel bir kadın olacak!

Sustu, soludu; bir an, gülmesi kesildi.

Felâket nerede, bu sabah bizim Maurice'in yine bacakları tuttu. Çok büyüyor bu çocuk, çak gürbüzleşiyor! Annesi, onu, öteki altı çocuğun ortasına, bir kanapeye oturtmaya mecbur oldu, onlar gibi zıp layıp haykıramamak, zavallıyı bir parça üzüyor, anlıyorsunuz ya. Zavallı yavrucak!

Gözleri bulandı, yüzü, bir an tasalandı. Belki de, bir akşam, bayılan oğlunun karşısında, Constance'ı bir ürperti ile buz gibi donduran o esrar âleminin, soğuk nefesini yüzünde hissetmişti. Fakat, bu tasalı

2g4 D BEREKETİ I

hali, çabuk geçti; hülyası arasında, şuur dışında bir münasebet bulmuş gibi uyandı, neşeyle sordu:

Ha, sahi, beri taraftaki şu bizim sarışın güzelden daha bir şeyler yok mu

Mathieu, hayret etti, nihayet, anladı; Norine'in, hâlâ doğurup doğurmadığını soruyordu.

Daha bir şey yok, bir aydan evvel doğurmaz, biliyorsunuz.

Benim bir şey bildiğim yok; sualim de sahb budalaca ya, çünkü, hiçbir şey bilmek istemiyorum Ücretin hepsini Ödediğiniz zaman, benim tarafımdan- tekrar söyleyin. Ne kendisi, hele, ne de çocuk, benim- için, hiçbirisi mevcut değildir.

sırada, hastabakıcı kadının sesi, merdiven başından işitildi:

Mösyö, mösyö, çabuk gelin.

Bizzat Beauchene de, yukarı çıkması İçin onu zorladı.

Gidin, gidin, azizim. Ben, küçük bir kuzinim mi oldu, yoksa kuzenim mi, bunu Öğrenmek için biraz bekliyeceğim.

Mathieu, odaya girince, gözleri kamaştı. Perdeleri alabildiğine açılmış olan pencereden, öyle bol bir güneş ışığı giriyordu ki, âdeta şanlı bir istikbale gelmiş bir yıldız sanılırdı. Aynı zamanda, doktorun, beyaz göğüslüğü ile, yeminli operatör elleriyle, hayatını eşliğindeki çocuğun gelmesine yardım ettiğini gördü. Sonra, Marianne'in, büyük bir feryat kopardığını işitti; bu, anaların en büyük feryadı idi, ıstırap, sevinç-ve ümit dolu, her yeni hayatın feryadı idi, âdeta aynt saniyede, bu feryada, nevezadm, gün ışığım selâmlıyan.

265

DÖL BERKET) I

pürüzsüz viyaklaması karşılık verdi: Olmuştu. Güneyin, şen alevi içinde, bir yaratık daha, yaratıkları devam ettiriyordu.

Doktor:

Oğlan, dedi.

Mathieu, Marianne'ın yanbaşımda, eğilmiş, yaşlarla dolu kalan gözlerini bir sevgi, sonsuz bir min-met hamlesi içinde tekrar öpüyordu. Fakat, Marianne, şimdi, gözyaşları arasında gülümsüyordu, hâlâ, ıstırabın ürpertisini taşıyan, çok mesut bir şafak ne- işesi içindeydi.

Ah! Sevgili, sevgili kadın, ne kadar iyi, ne kadar gayretli imişsin, seni ne kadar seviyorum!

Evet, evet, çok mesudum, asıl, bana bol bol .gösterdiğin bütün bu sevgi ile, ben seni daha fazla seveceğim!

Doktor Boutan araya girdi, Marianne'ı, bir tek .-söz söylemekten menetti. Çocuğun güzelliğini mettediyor, şakalaşiyor, çok çocuklu ailelere karşı duyduğu meftunlukla, güzel çocuklar doğurmak için, elden geldiği kadar çok çocuk yapmaktan daha iyi çare bulunmadığını söylüyordu. Baba ile ana birbirlerini çok severlerse; tabiatı aldatan çirkin işlere dalmazlarsa; cemiyetin budalaca âdetleri dışında, sıhhatle, namusla yaşarlarsa, bu kadar muhabbetle yarattıkları çocukları mükemmel bir halde dünyaya getirmeye nasıl muvaffak olmazlardı Bir yandan da babacan tav-iriyle gülüyordu.

Mathieu, odadan fırlamış, merdiven başından seslenmişti:

Oğlan oldu.

2G6

DOL BERKETİ I

Beauchene'in alaycı sesi, aşağıdan karşılık verdi: Âlâ! Dört oldu, kız da caba. Tebrik ederim. Koşup müjdeyi Constaneo'a götüreyim.

Ah, Mathieu'nün, bir zafer parlaklığı içine girer gibi girdiği, bu mücadele ve başarı dolu oda! Eu oda, çekilen can acısı ile, hâlâ ürpertili idi, fakat, sürekli çalışma halindeki hayatın bu ıstırabı, ne mübarek ıstırap! 1 Yavrulamış olmanın lâtif zevki, üstün gururu, orayı şimtii, istikbali açan nasıl sonsuz bir ümitle dolduruyordu! Ölüm, zaruri olan işini istediği kadar görsün, tohumu kötü atılan, kötü ekilen tarla, filizlerin verdiği fire ile İsteddiği kadar seyresin; dünyanın yaratıcısı olan arzu ile tutuşmuş sevdalıların ilâhi cömertliği sayesinde, mahsul, hep, daha sık çı-1 kaçaktı. Telâfi hep yakındı, hayat, her taraftan, gülbüz tomurcuklar halinde fıskırıyor, tırpan bir taraftan geçerken, o, Öbür tarafta kaynaşiyor; şu anda, burada, iyilik, neşe ve muhabbet dolu bu odada, parıltı saçıyor, günahkâr ve gizli, başka gebeliklerin, feci ve canice başka doğumların kefarecini ödüyordu. Doğan bir tek vücut, üşüyen bir kus gibi zayıf avazeli şu zavallı cırlak yaratık, artan hayatın muazzam hazinesi idi, sağlanan ebedîlikti. Çocuğun ana rahmine düştüğü an, bütün o ateşli ilkbahar gecesi, bütün tabiatın, o bereketli kucaklaşmada hazır bulunması için, kokularıyla beraber, nasıl içeri girdiyse, bugün de, doğum anında, bütün o parlak güneş, orada alev saçıyor, hayat yaratıyor, ebedî aşk uğrunda ebedî neşidesini okuyordu. . .

e fe:

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Mathieu Öfkeleniyor, haykırıyordu:

Çocuğu banyo ettirmek İçin Zoe'ye ihtiyacım yok diyorum sana! Sen, yatağından çıkma, istirahat et.

Marianne, cevap veriyordu:

İyi ama, hizmetçinin, nasıl olsa banyoyu da sırlaması, sıcak su getirmesi lâzım.

Kavga tuhafına gidiyor, gülüyordu; nihayet, .Mathieu de güldü.

Janville yakınında, koruların eteğinde, Seguin'ler-den kiraladıkları küçük köşke, iki gün evvel tekrar .gelip yerleşmişlerdi. Hattâ kırıkta oturmak için o kadar acele ediyorlardı ki, Marianne doktorun tavsiyesine rağmen doğumdan on beş gün sonra oraya taşınmak ihtiyatsızlığında bulunmuştu. Fakat, erken .gelen ilkbahar, o mart ayım o kadar tatlı bir güneşle ısıtıyordu ki, yolculuk, genç kadım, sadece bir parça yormakla

kalmıştı. Onun için, bir pazara raslı-yan daha ertesi günü, Mathieu, işine gitmediğinden, .bütün günü karısının yanında geçireceğine pek sevinmiş, ancak Öğleye doğru, yemek zamanı kalkması İçin jsrar etmişti. A canım, dedi, sen dinlenirken ben, çocukla, .pekâlâ biraz meşgul olabilirim. Sabahtan akşama ka-

268

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

26S

dar kucağında gezdirdiğın yeter! Hem bilsen, burada, bu odada, bu sevgili yavru ile, seninle tekrar bir arada bulunmaktan ne zevk duyuyorum!

Yaklaştı, Marianne'ı yavaşça öptü, o da, gülerek bu öpüşe mukabele etti. İki de, sahiden orada yeniden buluşmaktan büyülü bir sevinç içindeydiler. Bu oda, geçen mevsim, içinde seviştikleri, o mesut geceyi, bereketli geceyi yaşadıkları oda değıl miydi Vaktinden evvel gelen ilkbahar, taze bir hayata kavuşan, için için özlerle dolu kırlara, engin semaya, her yandan açık bu odayı, ıpılık, güleç bir ışıkla yaldızlıyordu. Şimdi, çocukları, yanlarında serpilirken, burası, onlara ne kadar canlı, şen, hâlâ aşklarının hatırasıyle-ne kadar dolu görünüyordu!

Marianne, yambaşmda, karyolanın tam kenarında duran beşiğe doğru eğildi.

İyi ama, mösyö Gervais mışıl mışıl uyuyor, dedi. Şuna bak hele! Uyandırmaya gönlün razı olur mu Bunun üzerine, ikisi de, bir süre, çocuğun uyuyuşunu seyrettiler, Marianne, kocasının boynuna sarılmıştı, kendini ona doğru bırakıyor, saçları biribi-rine dolanıyor, nefesleri karışıyordu, çelimsiz yavrunun, içinde uyuduğu beşiğin üzerine eğilip keyiflerinden gülüyorlardı. Pembe beyaz, güzel bîr çocuktu, fakat, henüz bir kekeleyişten ibaret bu varlıkla, uzuv-Jarın henüz kararsızlıktan kurtulamadığı bu yarını, yamalak taslakla böyle meşgul olmak için, ana baba oılmak lâzımdı. Sonra, çocuk, bakışı henüz mânâsız hâlâ geldiğı yerin esrariyle dolu gözlerini açınca, he-yecania bağıştılar:

Beni gördü, biliyor musun :: -

Elbette. Beni de gördü, bana baktı, başını çe virdi.

Aman! Ne melek şey!

Bu, bir hayalden ibaretti. Fakat, henüz çok gevşek, çok dilsiz olan bu yaratık, onlara, hiç kimsenin işitemeyeceğı ne çok şeyler söylüyordu! Onda, kendilerini, kaynaşmış buluyorlar, şaşılacak derecede benzerlikler keşfediyorlar, ikisinden hangisine daha fazla benzediğini, saatlerce, günlerce tartışıyorlardı. Hoş, herbiri, çocuğun, kendisine değıl Ötekine tıpkı benzediğini söylüyor, bunda ısrar ediyordu.

Mösyö Gervais, gözlerini açar açmaz, tabii, ciyak ciyak bağırmaya başladı. Fakat, Marianne insafsızdı; her şeyden önce banyo, sonra meme. Zoe, yukarıya bir bakraç sıcak su getirdi, sonra, küçük ban-yoyu hazırladı pencerenin önüne, güneşe koydu. Mat-hieu ısrar etti, çocuğu banyoya soktu, yumuşak bir süngerle üç dakika yıkadı; Marianne da, yatağından,, işi idare ediyor, Mathieu'nün, iri erkek parmaklariyle incitmekten korktuğı, sanki nazik ve kutsal, yeni doğmuş bir tanrıyı elinde tutarcasma gösterdiği aşırı İhtimama gülüyordu. Hoş, ikisi de, bu nefis levhayı, hâlâ hayran hayran seyrediyorlardı. Çocuk, güneşin-ışıldattığı suyun içinde pembe teniyle, ne güzeldi! Ne de uslu idi, ılık suyun, bütün vücudunu kuşatan; okşayışını hisseder etmez birdenbire susması ve derin bir memnunluk göstermesi, bir harikaydı! Hiçbir ana baba böyle bir hazineye sahip olmamıştı.

Zoe, yardım edip yumuşak bir bezle çocuğu kuruladıktan sonra, Mathieu:

si5en, pembe vam ederek, ,5İmdi ,,,

S27Z

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

273::

memelerinden birini, entariden dışarı çıkardı; obur çocuk, mcmyi henüz göremiyor, elleriyle araştırıyor, dudaklarını gezdiriyordu. Bulunca, kuvvetle emmeye .anayı tamamîyle, kanının Özüne kadar içmeye başladı. Marianne, o güzel gülüşü arasında, can acısı'ö .hafit bir feryat kopardı.

Ah! Şeytan yumurcak, mememi yiyor, yaramı

.yine açtı!

Sonra, Mathieu, onların güneşte kaldıklarını görüp perdeyi örtmeğe kalkınca:

Yok, yok, güneşe dokunma! dedi. Rahatsız etmiyor bizi, damarlarımıza ilkbaharı dolduruyor.

Mathieu dönüp geldi, manzaradan duyduğu hayranlık karşısında, kendinden geçti. Güneş, alevini dö-,Jcüyor, hayat, orada, sıhhat ve güzellik içinde gelişi-yor, nur saçıyordu. Canlı bir ebediliğin, bundan daha kıvanç verici bir gelişimi, anasının memesini emen öü çocuktan daha kutsal bir sembolü bulunamazdı. Yavrulama devam ediyordu, ana, aylarca, yine kendini veriyor, insan yaratma işini tamamlıyor, etinden, dün-; yaya akan hayat çeşmesini açıyordu. Çıplak narin Çocuğu, karnından söküp çıkarması, onu, bu sefer ,ılk sinesine bastırmak, onu, bu yeni aşk sığmağında ısıtmak, beslemek içindi. Bundan daha sade, daha gerekli gözükten bir şey olamazdı.

Ana oğulun ikisinin de güzelliği, ikisinin de sağlığı için, yaratıcılık vasifesini yaptıktan sonra, tabii -olarak süt analığı da yapan, yalnız ana idi. Etrafla—ruia serptikleri neşede, sonsuz ümitte, böylece, sıhhat :içinde, mantıkla büyüyen, beşer mahsulünü çoğaltan şeyin tabii büyüklüğü vardı.

O sırada, odayı düzelttikten sonra, bir vazo İçinde iri bir leylâk demetiyle tekrar yukarı çıkan Zoe, mösyö ve madam Angelin'in, bir sabah gezintisi dönüşü geldiklerini, aşağıda beklendiklerini, madamın sıhhatini sorduklarını haber verdi.

Marianne, neşeyle:

Yukarı al, dedi. Kabul edebilirim.

Angelin'ler, Janvil'e'de küçük bir evde yerleşip, ıssız patikalarda ateşli ateşli dolaşan, bencil sevişmelerle dolu avare hayatlarında engel olmasın, o hayatın tadını kaçırmamasın diye, çocuğu daha sonraya bırakan o sevdalı çiftti. Kadın, esmer, uzun boylu, te nasüplü, hep şen, hep zevke düşkün tavırlı, nâfis bir kadındı. Erkek, kumral, geniş omuzlu, yakışıklı adam- di, gür bıyıkları ve sakaliyle, silâhşor gibi azametli bir edası vardı. Serbestçe yaşamalarına imkân veren on bin frank gelirden başka, güller ve şirin kadın re-simleriyle süslediği yelpazelerle de bir miktar para kazanıyordu. Böylece, hayatları, o zamana kadar, bir aşk macerasından, sürekli bir cıvıltıdan ibaret olmuştu. Geçen yazın sonlarına doğru, hergün birbirle-rine tesadüf ede ede, Froment'larla sıkıfiki dost olmuşlardı.

Angelin'in pürüzsüz sesi, merdiven başından haykırdı :

Girebilir miyiz, rahatsız etmeyiz ya

Madam Angelin, hâlâ ilkbahar güneşinde yaptığı

gezintinin heyecanı içinde, Marianne'ı öptükten sonra, bu kadar erken geldiğinden dolayı özür diledi.

Düşünün şekerim, evvelki gündenberi burada

olduğunuzu daha dün akşam haber aldık. Sekiz on gün.

274

DÖL BERFKETİ I

sonra geleceksiniz diye biliyorduk. Evinizin önünden geçerken, dayanamadık, sorup öğrenmek istedik.

Kusurumuzu affedersiniz, değil mi

Sonra, cevap beklemeden, bol hava ile mestolmuş, neşeli bir iskete gevezeiğiyle devam etti:

Yeni gelen küçük efendi bu, öyle mi Oğlan,

değil mi Rahat doğurmuşsunuz, görüyorum. Oo! Siz,

hep rahat doğuruyorsunuz. Aman Yarabbi! Daha ne

kadar küçük, ne kadar minik! Baksana. Robert, ne

güzel meme emiyor. Adetâ, sahici bir bebek. Ne tu

haf değil mi, ne tuhaf! Çok eğlenceli şey.

Kocası, onun neşelendiğini görünce yaklaştı, onun gibi o da hayranlık gösterdi.

Ya! Evet, bu, gerçekten şirin. Ben çok çirkin

çocuklar gördüm, sıska, mor renkli kalıyorlar, yolun

muş tavuğa benziyorlar. Beyaz, tombul oldular mıy

dı, hoşta gidiyor.

Mathieu güldü.

İyi ya, canınız istediği zaman, siz de buna

benzer bir tane yaparsınız. Tosun gibi evlât sahibi

olmak sizin elinizde.

Yok, yok, insan bundan hiçbir zaman emin

olamaz. Sonra da, biliyorsunuz ya, Claire, otuzundan

evvel çocuk istemiyor. Daha beş sene bekliyeceğiz,

ikimiz için yaşayacağız. Claire otuz yaşına gelince,
düşünürüz.

Halbuki, madam Angelin'in pek içi çekmiyor da değildi; yeni bir oyuncuğa sahip olmak hevesine düşmüş, akli onda kalmış bir kadın gibi, her halde, varlığının derinliğinde, ani bir analık duygusu da uyanarak, hâlâ çocuğa bakıyordu.

275

DÖL BEREKET) I

Fena yürekli bir kadın değildi, tersine, sevdalı-tasasız bir kadın gibi görünürdü ama içi çok iyi idi. Yavaş sesle:

Robert, dedi, sahi, bizim de bir çocuğumuz ol saydı !

Kocasını önce isyan etti, ona takıldı.

Demek ki ben sana yetmiyorum, öyle mi Bi liyorsun ki, dokuz ay gebelikte, sonra da on beş ay emzikli iken öpüşemeyeceğiz bile. iki sene, en küçük bir sevişme bile yok demektir. Ana ile çocuğun sıh hatini düşünen, akli başında bir koca. bütün bu süre- içinde karısına dokunmaz, değil mi aziz dostum Mathieu da onunla beraber gülmeye başlamıştı. Bu bir parça mübalâğalı, dedi. Ama, ne de ol sa, doğru bir tarafı var. En doğrusu, gerçek, imsak etmektir.

İmsak etmek, işliyor musun Claire Aman. ne kötü lâf! İsteddiğin bu mu. Ya ben bu işi yapamaz sam, ya başka yerlere gidersem

İki genç kadın da, kızarak gülüyorlar, bu nazik mesele üzerinde yapılması âdet olan şakalara katılıyorlardı. Erkekler, sadık kalmak ve beklemek gibi büyük ve güzel sevgi eserini kendilerine gösteremezler miydi Başka yerlere gitmek feci bir şeydi, öğrendiren, mide bulandıran bir şeydi!

Madam Angelin:

Bırakın söylesin, a canım! dedi. Beni çok se ver, yeryüzünde başka kadınlar var mı, yok mu onu bile bilmez.

Lâkin, kıskançlıkla karışık bir korku onu sarsmaya başlamış olsa gerekti. Marianne': gözden geçi- :276

DÖL BERKETİ I

DÖL BERKETİ I

277

rirken yüksek sesle tartışmaya cesaret edemediği şey, gebeliğin vücudunu harabedip etmiyeceği, belki de çok çirkinleştireceği için, kocasını kendisinden uzaklaştırıp uzaKlaştırmıyaeağı meselesiydi. Güneşin ortasında, bu kar gibi beyaz yatağın içinde, emzirdiği güzel çocuğu kucağında bu şen ve körpe kadın, elbette nefis bir tablo idi. Ama, bundan nefret eden erkekler vardı. .Bu içinden pazarlığı, şu düşünceyle ifade etti.

Hoş, kendim emzirmesem de olur. Bir sütnine tutarız.

Kocasını:

Elbette, dedi. Katiyen sana emzirtmem, bu dalalık olur.

Bu kabalığa derhal pişman oldu, Marianne'dan Özür diledi. Şimdi, hiç bir ananın, eğer bir parça hali vakti yerindeyse, çocuğunu emzirmek külfetine gir-;me'k istemediğini anlattı.

Bunun üzerine, Marianne, o sakın gülümserne-. siyle:

Yoo! Ben, dedi, yüz bin frank gelirim de olsa,

bütün çocuklarımı kendim emziririm, isterse on iki tane. olsun. Bir kere, vücudumu dol-duran bu yığınla

.sütü şu yavrucak boşaltmasa, zannederim hasta olurum. Onun, sütnünü böyle içmesi benim sıhhatim için. Sonra da, emzirmiycek olursam, çocuğumu tamaniyi-

,1e -kendim büyüktmemişim gibi gelir, en küçük hastalığında, kabahati kendimde bulurum; suçlu bir ana, çocuğunun sıhhatini, hayatını istemiyen bir ana oluram.

Tatlı bakışlı. güzel gözlerini çocuğa doğru indir-

maş, onun, şapır şupur meme emişini, sonsuz sevgi dolu bir bakışla seyrediyor, bazan canını acıttığı zaman bile memnun oluyor, kendi dediği gibi fazla kuvvetle emdikçe sevincine son olmuyordu. Sayıklar gibi devam etti:

Çocuğumu başkasına bırakmak mı Yoo! Ola maz bu, asla, asla! Çok kıskanırım, o, yalnız benim vücudumdan yapılmış, benden çıkmış olsun, onu ben tamamlamalıyım. Eğer başka birisi tamamlarsa, artık benim çocuğum değil demektir. Hem, yalnız vücutça sağlığı için söylemiyorum, bütün varlığından bahsediyorum, zekâsını, kalbini, benden, yalnız benden almalı Eğer, ileride, onun budala ve kötü bir insan olduğunu görürsem, öteki kadın zehirledi gibi ge- .iir. Yavrum, sevgili yavrum! Böyle kuvvetli kuvvetli süt emdiği zaman, vücudumun, olduğu gibi onun vücuduna geçtiğini hissediyorum, çok zevkli bir şey. Gözlerini kaldırıp baktı, karyolanın ayak ucunda, Mathieu'nun, büyük bir dikkatle kendisine baktığımı gördü. Neşeyle ilâve etti: . IV .- , . Sen de bu fikirdesin ya! . . " ; . , - Mathieu, sevdalılara döndü. . .

Yoo! Marianne çok haklı, dedi. Bütün anneler bunu işitsinler, Fransada, çocuklarını kendileri emzirmeyi moda haline getirsinler! Bunun bir güzellik olması için, bu kadarı yeter, en parlak, en üstün güzellik zaten bu değil mi

Angelin'ler, hatır için gülmeye başlamışlardı. Yalnız kendilerini düşünen sevdalılar halinde kalmak isteklerinden dolayı, hiç de inanmış görünmüyorlardı. Şaşkınlığı asıl artırın şey, zaten bilinen ufak bir olay.

278

DÖL BEREKETİ 1

DÖL BEREKETİ I

279

bir beşeri sefalet olayı oldu. Mösyö Gervais, meme emmeye nihayet vereceği sırada, Marianne, onun, bezini kirletmiş olduğunu gördü. Bu, neşesini kaçırmak şöyle dursun, artırdı, hiç çekinmeden, temiz bir bez aldı, çocuğun altını değiştirdi. Süngeri istedi, çocuğu yıkadı, kuruladı. Güneşin ışığında bu temizlik, bu çıplak ve pembe ufacak vücut, onun İçin, sadece ayrı bir zevkti. Ama, ne de olsa, başkalarına bu böyle görünmiyebilirdi, onların çocukları değildi, ya!

Angelin'ler de kalktılar, izin istediler. ; Mathieu, neşeli bir tavırla sordu:

Ee, dokuz ay sonra mı h"

Angelin:

Düşünce aylarını da hesaba katarsak, on seviz ay diyelim.

Tam o esnada, pencerenin altında, bir şamata kopmuş, kırlar ortasında koyverilen küçük haşarılar, kulak tırmalayıcı bir yaygara koparmışlardı. Ambroise, elindeki topu fırlatınca, top, bir ağaca takılıp kalmıştı; Blaise'le Denis taş atıyorlardı, Rose sanki kollarını yukarı uzatabilirmiş gibi, haykırı haykırı zıp-liyordu.

Angelin'ler, hayret ve endişeden donakaldılar. Claire:

Eyvah! dedi, çocuğunuz on iki tane olursa ne yapacaksınız

Marianne, neşeliydi.

Çocukların bağıırıp çağırmaları olmasa, ev. bize, ölmüş gibi gelir, dedi. Güle güle, kardeşim, sokağa çakabilecek hale gelir gelmez size uğrıyacağım.

Mart ve Nisan ayları çok güzel geçti, Marianne'ın

lohusalığı gayet rahat geçmişti. Yapraklarla Örtülü, hücre küçük ev, sürekli bir nege içinde yaşıyordu. Hele her pazar, babalan işe gitmediği zamanlar, bayram oluyordu. Öteki günler, Mathieu sabahleyin erkenden gidiyor, saat yedi sularında, hep telâşlı, işten yorgun argın bir halde eve dönüyordu. -Bu bitmez tükenmez gidip gelmeler keyfini bozmamakla beraber, geleceğe ait kaygılar zihnini kurcalamaya başlıyordu. Genç yuvasının, içinde bulunduğunu gördüğü geçim darlığı, onu, o zamana kadar hiç üzmemişti. Hiçbir ihtirası, hiçbir zenginlik emeli yoktu; karısının da, orada çok sade, sıhatten, huzurdan ve sevgiden ibaret bir Ömür sürmekten başka bir saadet düşünmediğini biliyordu. Lâkin, yüksek bir mevkiin yetkisine, büyük bir servetin nimetlerine ulaşmayı kurmamakla beraber, şimdi ailesinin durmadan çoğaldığına göre, ne kadar ortahalli de olsa nasıl yaşayabileceklerini düşünüyordu. Daha başka çocukları olursa ne yapacaktı Her yeni doğum ona yeni ihtiyaçlar yükledikçe, zaruri geçim vasıtalarını nasıl bulacaktı İnsan bu kadar fazla çocuk yetiştirince, ufak ağzlar açılıp karnım aç diye bağırınca, kazanç kaynakları yaratmalı, ekmeğini taştan çıkarmalıydı, yoksa suç derecesinde bir basiretsizlik işlemiş olurdu. Kuş gibi, rasgele yumurtlamak, yavrularını, başkalarının sırtında, onların ekinleriyle geçinsin diye gelişi güzel ortaya atıvermek olamazdı. Gervais doğduğundanbern, evdeki geçim darlığı artmış, o dereceyi bulmuştu ki, Marianne, harika denilecek nisbette masrafı kıstığı halele ayın sonunu nasıl bulacağını bilemiyordu, onun için bunları düşündükçe, Mathieu büsbütün bunılıyor-

280

DÖL BEREKETİ X

du. En küçük masraflar için müzakereler yapmak, çocukların ekmek dilimlerine tereyağını idare ile sürmek, gömleklerini, tirelinciye kadar giydirmek zorunda kalıyorlardı. Üstelik, küçükler, her yıl daha bü-yüyorlardı, masrafları artıyordu, üç oğlanı, Janville'-de küçük bir okula vermişlerdi, bu, henüz o kadar pahalıya gelmiyordu. Ama, bir sene sonra, onları liseye yollamak gerekmiyecek miydi Parayı nereden bulacaklardı Bu ciddi mesele, her ay artan bu tasa, geniş-kırları çiçeklendiren nefis ilkbaharın zevkini bir parça kaçırtıyordu. Asıl kötüsü şu ki, Mathieu, Beauchene fabrikasındaki ressam işine kakılıp kaldığı kanısındaydı. Günün birinde, maaşına bir misli zam yapıldığı kabul edilse bile, kuvvetini, sıhhatini, güzelliğini, sırf, müşterek, müşfik anaya, bütün Özünü kendisinden emdiği toprağa borçlu mutlu bir orman gibi serbestçe ve göğüs gere gere serpilip çok çocuklu bir aile hülyasını gerçekleştirmesine bu yedi sekiz Mn frank imkân veremezdi. Bu sebeple, Janvüle'e doneliberi, toprak onu Çekiyor, durmadan genişliyen belli belirsiz fikirleri,, kafasında evirip çevirerek sık sık yaptığı gezintilerde, zihnini onlara veriyordu. Bir buğday tarlası kenarında, sık bir korunun eteğinde, suları güneşte pırıldayan bir bataklığın kıyısında, taşlık bir kıraç toprağın çalılıkları arasında dakikalarca durduğu oluyordu. O zaman, çeşit çeşit, henüz belirsiz projeler, şekilsiz hayaller kuruyordu; bunlar, öyle geniş. Öyle acayip şeylerdi ki, henüz hiç kimseye, karısına bile açmamıştı. Açsa, herhalde kendisiyle alay edeceklerdi, fikrin bütünü daha vücut bulmadan icat esintisininin, başlan

:8i

DÖL BEREKETİ I

Üzerinden geçtiğini hisseden muhteriler gibi, o da, henüz ürpertili belli belirsizlik devresindeydi. Niçin toprağa, o ezeli velinimete başvuruyordu Kısır bırakılan etrafındaki bu uçsuz bucaksız araziye, bu {koruları, bu kıraç toprakları, bu taşlıkları niçin iş-Jemiyor, bereketlendirmiyordu Mademki, her insanın kendi servetini kendi yapması, kendi gıdasını ken-rîd tedarik etmesi lâzımdı, kendisi, her yeni doğan gocukla beraber, cemiyete hiç yük olmaksızın onu yaşatacak olan yeni verimli tarlayı niçin yaratmaya—caktı Bütün düşünceleri bu kadarla kalıyor, bundan öteye hiç vazihlaşmıyor, fikrin gerçekleşmesi, gü-:zel hülyalar ortasında silinip gidiyordu.

Froment'lar yazlığa geleli aradan koca bir ay -geçmişti ki, artık tamamıyla iyileşen Marianne, bir akşam, eve erken dönecek olan Matnieu'yü beklemek üzere, Gervais'nin bebek arabasını önüsıra iterek, Yeuse köprüsüne kadar yürüdü. Gerçekten, Mathieu, ;saat altı olmadan oraya geldi. Marianne, o güzel akşam havasında, biraz sapadan giderek, taze yumurta almak için, ırmağın alt başındaki Lepailleur'lerin değirmenine uğramağı düşündü. Mathieu:

Hayhay, dedi. Bilirsin ki, onlarm o romantik, eski değirmenlerine bayılırım. Ama, eğer orası benim olsa, yeni baştan yapıp içine sağlam bir makine yerleştirmek için temelinden yıkmaktan çekinmezdim.

Nilüferler arasında uyuklayan yosunlu dolabiyle toir efsane kadar çekici, yan yarıya sarmaşıklarla örtülü bu eski zaman binasının avlusunda, kan kocayı

282

DÖL BEREKETİ I

gördüler. Erkek, kızıl saçlı, uzun boylu ve kuru, kadın, onun kadar kuru, onun kadar kızıldı, ikisi de genç ve kaba sabaydı. Çocukları Antonin, yere oturmuş, ufacık elleriyle bir çukur kazıyordu. Lepailleur kadın:

Yumurta mı dedi. Herhalde vardır, madam.
Acele etmedi, arabada uyuyakalan Gervais'ye baktı.

Ha! Sizin en küçük. Pek tombul, pek cici.
Vaktinizi boşa geçirmemişsiniz, dedi.

Fakat Lepailleur, alaycı bir gülüğü zaptedemedi. Darda olduklarını bildiği bu burjuvalar karşısında bir köylü tekKfsizliğiyle:

E, şimdi çocuğunuz beş mi oldu, mösyö dedi. Biz fakirler bunu göze alamayız işte.

Matbieti, sükûnetle:

Niçin alamazsınız diye sordu. Bu değirmen sizin değil mi, tarlalarınız yok mu, doğacak çocuklarınıza çalışacak iş mi yok, onların çalışmaları ürünü nünüzü iki misline, üç misline çıkarmaz mı

Bu sade sözler, Lepailleur'ü şahlandıran bir kamçı vuruşu gibi oldu. Bir kerre daha, içinin bütün zehrini döktü. Yoo! Muhakkak ki bu mendebur değirmen onu zengin edecek değildi, çünkü ne büyük babasını, ne de babasını zengin etmişti! Tarlalarına gelince, karısı ne matah çeyiz getirmişti ya! Bunlar öyle tarlalardı ki. içinde hiçbir şey yetişmiyordu, ne kadar ter döksen, gübre masrafiyle tohum masrafını çıkarmak kabil değildi. _ .

Mathieu: >,-.-

283

DÜL BERLKfçTİ I

Evvelâ, dedi, değirmeninizi tamir etmek gerek, eski tertibatı değiştirmeli, daha iyisi, bir buhar makinesi koymalı.

Değirmeni tamir edecekmişim! Bir buhar makinesi koyacakmışım! Ayol, adama deli derler! .Hem bu işleri niçin yapacağım ki Memleket buğday ekmez olalı, zaten İki ayda bir ay boş oturuyorum!

Mathieu devam etti:

Sonra tarlalarınız daha az ürün veriyorsa, modası geçmiş usullerle, itina etmeden, makine kullanmadan, bol gübre ekmeden, yarım yamalak işliyorsunuz da ondandır.

Yine makine, yine elâlemi büsbütün mahvedip bırakan o dalavere! Ben bilirim onu, toprağın artık vermek istemediği şeyi yetiştirmek İçin, siz daha iyi ekip biçin de göreyim bakayım!

Büsbütün öfkelenildi, kabaca bir heşinliğe kapıldı, tembelliği ve inadı yüzünden hep suçu yüklediği toprağa, yine, üvey ana diye atıp tutmaya başladı. Seyahat etmişti, Afrika da savaşmıştı, kimse ona, cahil bir hayvan gibi kovuğuna çekilip yaşamışsın diyemezdi. Ama, yine de, askerden dönüşte, tarımın hâpı yuttuğunu, artık kendisine, kuru ekmekten başka yiyecek hiçbir şey veremeyeceğini anlayınca, derhal tiksindi. Toprak da. Allah gibi, iflâs ediyordu; Öyle ihtiyarlamış, boşalmış, tükenmişti ki, köylüler artık ona güvenmez olmuşlardı. Güneş bile sapıtıyordu. Temmuzda kar yağıyor, aralık ayında boralar esiyordu, mevsimler altüst oluyor, ekini, yetişmeden mahvediyordu.

384

DÖL BEREKETİ X

DÖL BEREKETİ I

285

Yok, Mösyö, imkânı yok, bu iş bitti. Toprak, emek, artık kalmadı. Soyulduk, ölesiye yorulan köylü, neredeyse, içecek su btüamiyacak; onun için, karımın bir çocuk daha doğurrnasındansa kendimi suda boğarım daha iyi, çünkü, dünyaya zavallılar getirmekte fayda yok, hem, Antonin yalnız olursa, bizden sonra, hiç değilse nafakasını çıkarır!. Antonin'i görüyorsunuz ya, yemin ederim, onu kendisi i.stemi-ye istemiye köylü yapmıyacağım. Okumaya heves etsin, Paris'e gitmek istesin, eyyy, işte o zaman, haklısın diyeceğim, kısmetini denemeyi aklına koymuş, eli ayağı tutan babayiğitler için varsa yoksa Paris'tir diyeceğim. İsterse ne var ne yok satar, gider, ekin parasiyle oranın kaldırımlarında talihini dener. Mangırlar orada yerden bitiyor; ben kendim bir tek şeye esefleniyorum, daha vakit varken talihimi denemediğime.

Mathieu gülmeye başladı. Bakalorea imtihanı vermiş bir fen adamı, bir burjuva olan kendisi, toprağa, her türlü çalışmanın ve nimetin biricik anası olan toprağa dönmeyi kurduğu halde, bu köylü oğlu köylünün, toprağa lanet okuması, hor bakması; onu oğlunun da reddetmesinden başka bir emeli olmaması garip değil miydi Asla bu kadar mânah bir aykırılık görmemişti; bu seneden seneye vahîmleşen, milleti kan kıtlığına uğratan, çığrımdan çıkaran köylerin şehirlere doğru göçmesi idi, o felâketli göçtü.

Tartışmanın sertliğini gidermek İçin, neşeli bir eda ile:

Haksızsınız, dedi. Toprağa ihanet etmeyin, eski bir sevgilidir, öc alır. Ben sizin yerinizde olsam, gayretimi artırır, ondan her istediğimi alırım. O, ilk gün olduğu gibi bugün de, aynı doğurgan yüce eştir, sıkı sıkı sarılıp severseniz, daima bire yüz verir. Fakat Lepailleur çırpınıyor, yumruklarını havaya kaldırıyordu.

Yok, yok! Bıktım artık kaltaktan!

Mathieu devam etti:

Hem, bakm, benim asıl şaştığım şey, yüzüstü bırakılmış şu koskoca mülkten faydalanacak akıllı ve gayretli bir kimsenin hâlâ çıkmamış olması; bu Chantebled'yi vaktiyle, Seguin'in babası şahane bir çiftlik haline getirmek istemiş. Orada, işlenmemiş geniş topraklar, bir kısmı kesilmesi gereken korular, kolayca ekilir biçilir hale getirilebilecek kıraç yerler var. Bir insan için ne güzel iş, ne yaratma alanı T Bu sefer, LepailJeur'ün, ağızı açık kaldı. Sonra, alaycılığı arttı.

Aman, azizim efendim, darılmayın ama, sir çıldırmışsınız! Chantebled'yi ekip biçmek, taşlık yerleri işlemek, bataklıklarda bata çıka uğraşmak, olacak iş mi A kuzum, oraya milyonlar gömseniz bir ölçek yulaf alamazsınız. Orası öyle uğursuz bir yerdir ki, büyük babamın babasmm zamanında da şim diki halinde imiş, torunumun oğlu da aynı halde görecek. Yooo! Merak ettiğim için değil, ama, böyle bir divaneliğe kalkışacak budalayı tanımayı pek isterdim. Böyle bilisi çıkarsa, yaman bir kazık yiyecektir.

Mathieu, sükûnetle, şu hükmü verdi:

Eyy, kim bilir Mucizeler yaratmak için sevmek yeter.

Î86

DÖL BEREKETÎ I

Lepaîlleur kadın, bîr düzüne yumurta alıp gelmiş, şimdi, kocasının, bir burjuva ile bu kadar dobra dobra konuşmasına hayran, karşısında dikilip duruyordu. Fazla çalışmadan, kürek kürek para toplıya-madıklara için duydukları pintice öfkede, ve madem—ki yalnız beyler, efendiler zengin olabiliyormuş, oğul-iarını da beyden, efendiden bir kimse yapmak eme-.iinde, ilcisi de iyice anlayabiliyorlardı. Netekim, Marianne, yumurtaları Gervaîs'nin arabasının minderi altına koyduktan sonra veda ederken, kadın, bir çu-kur kazıp içine tükürmekle meşgul bulunan Anto-nin'ini, muhabbetle ona gösterdi.

Ne kurnazdır ooo! Daha şimdiden harfleri tanıyor, okula yerleştireceğiz. Eğer babasına çekmiş-se, emin olun, budala olmayacak.

Hepsinin kaderini tâyin edecek olan o yüce il-2ıam, aydın fikir, Mathieu'ye bundan on gün kadar sonra, bir pazar günü, Marianne ve gocuklarla birlikte yaptığı gezinti esnasında geldi. Öğleden sonra dön-snek üzere yola çıkmışlardı, hatta, kırların ortasında, yüksek otların içinde akşam kahvaltısı etmeği tasarlamışlardı.

Patikalarda taban teptikten, korulardan .geçtikten, kıraç araziden dolaştıktan sonra, ormanın eteğine dönüp gelmişler, bir meşe ağacının altına yerleşmişlerdi. Oradan bakınca, kendi oturdukları -eski av köşkü olan küçük paviyondan uzaktaki Jan-ville kasabasına kadar uzanan geniş sahayı görüyor-.Jardı. Sağ taraflarında, büyük, bataklık yayla vardı; oradan, kurak ve çorak, geniş meyiller iniyor, sol tarafa -doğru vâdileşerek uzanıp gidiyordu; arkalarında ise, korular, açıklıklarla, tırpan girmemiş çayır-

287

DÖL BEBEKETİ I

lıklarla ayrılan derin bataklı korular, içerilere doğru gömülüyordu. Etraflarında da bir kul gözüküyordu; yalnız o enfes Nisan gününün parlak güneşi altında, sakin bir azamet içinde, yabancı halde bırakılmış tabiattan başka bir şey yoktu. Birikmiş bütün-, öz, toprağı, meçhul, yer altında gizli bir hayat gölü ile şişiriyormuş gibi oluyor; bu gölün suyunun, gürbüz ağaçlarda, bereketli bitkilerde, toprağı kaplıyan çalıkların ve ısırğanların kuvvetle fıskırmalarında kaynaştığı seziliyordu. Etraftan, tatmin edilmemiş bir sevda kokusu, kuvvetli ve kekremsi bir koku yükseliyordu.

Marianne, çocuklara:

Fazla açılmayın, diye seslendi. Bu meşeni» altında oturacağız, birazdan kahvaltı edeceğiz.

Elaise'le Denis tabanları kaldırmışlardı bile,. Ambroise da peşlerinden gidiyordu. Koşmaca oynuyorlardı, Rose da onları çağırıyor, Öfkeleniyor, çiçek toplama oyunu oynamak istiyordu. Bol hava ile mest olmuşlardı; fundalıklara başıboş salıverilmiş küçük: Kır tanrıları gibi, saçlarına varıncaya kadar ot dolu. idi. Sonra dönüp geldiler, çiçek demetleri yaptılar. Sonra, tekrar fırladılar, büyük kardeşler küçük kız-kardeşi sırtlarında taşıyarak, çılgınlar gibi, yine koğuştular. Fakat, epeyce uzun süren gezintide, Mat-hieu dalgın durmuş, gözlerini hep etrafında dolaşür-miştı. Bazan, Marianne kendisine bir şey söyledikçe işitmiyor, bakımsız bir tarlanın, çalılıklar bürümüş bir kuru köşesinin, fıskıran, sonra çamurlara dalıp-kaybolan bir pınarın karşısında hülyaya gömülüyor-

388

OÖL BEREKETİ I

du. Bununla beraber, Marianne, onun kalbinde, havai veya kederli bir düşünce bulunmadığını biliyordu; çünkü, dalgınlıktan sıyrılıp onu dinler dinlemez yine o iyi ve şefkatli gülüşle gülüyordu. Çoğu zaman, Mathieu'yü, hattâ yalnız başına bile olsa, böyle kır-âarda dolaşmaya, sırf onun iyiliğini düşünüp gönderen kendisiydi. Mathieu'nün, büyük, derin bir buh-xan geçirdiğini sezmiş olmakla beraber, bunu kendiline açmasını, inançla bekliyordu. Bu sırada Mathieu, tekrar hülyaya gömülmüş, bakışları uzakta, çeşitli -arazinin uçsuz bucaksız yayılışını incelerken, Marianne seslendi:

A! Baksana, şuna baksana!

Mösyö Gervais'yi, çınarın altında duran arabacına yerleştirmişti, arabanın tekerlekleri bol otlara gömülüyordu. Marianne, kahvaltı için bir gümüş ku-£>a hazırladığı sırada, çocuğun, başım kaldırarak eli-ne baktığını, güneş vurduğu için pırlıdıyan gümüş &upayı gözleriyle izlediğini görmüştü. Tecrübeyi tekrarladı, çocuk, pırlıtyı, gözleriyle tekrar takibetti; feu pırlıtyı, bulanık bakışlarına ilk defa olarak çarpıyordu.

Yok, yok, aldanmıyorum, hayale kapılmıyorum!

Artık açıkça görüyor, muhakkak. Benim güzel ev-
Jâdım, hazinem benim!

Bu ilk bakışın taşkın sevinci arasında, çocuğu töpmek için atılmıştı. Sonra, ilk gülümsemenin neşesi başladı.

Aynı hayranlıkla, onun yanısıra eğilen Mathieu de:

Bak, bak, şimdi de sana gülümsüyor, dedi i

DÖL BERKRT1 1

Allah bilir, bu insan yavruları, gözleri görür görmez gülmeye başlıyorlar!

Marianne da bol bir kahkaha attı.

Hakkın var, gülüyor, gülüyor! Aman, ne tu haf, ne seviniyorum!

Ana ile baba, çocuğun duru bir pınar suyunun yüzündeki kırışıklar gibi belli belirsiz, gelip geçici bir gülümsemesi karşısında, keyiflerinden gülüyorlar, beraber gülüyorlardı.

Marianne, körpe yapraklı ağaçlar arasında, etraflarında zıplayıp hoplıyon öteki dört çocuğu, neşesi arasında, yanına çağırdı.

Haydi Rose! Haydi, Ambroise! Haydi, Blaise,,
Denis!. Vakit geJdi, çabuk, kahvaltıya gehn.

Çocuklar seğırttiler, sofraya, yumuşak çimende» bir Örtü üzerine kuruldu. Mathieu, küçük arabanın. önünde asılı sepeti indirdi, anneleri, sepetin içindem tereyağlı ekmeğin dilimlerini çıkardı, dağıtmaya bağladı. Büyük bir

sessizlik oldu, dördü de dilimleri iştahla ısırıyorlar, sıhhatli bir iştahla yiyorlar, hoş bir manzara gösteriyorlardı. Fakat, yaygaralar yükseldi,, mösyö Gervais, ilk defa kendisine kahvaltı verilmediği için sabırsızlanıyordu.

Marianne, neşeyle:

Ha, sahi! dedi, seni unuttum. Payını verece

ğim. Aç ağzını cicim.

Tabii ve sakin bir hareketle, korsajını çözdü, iyice açtı, pembe tepesi, hayat çiçeğini verecek Konca gibi sütle şişkin, ipek gibi yumuşak, beyaz memesini çıkardı. Hem, bunu içine gömüldüğü altın şansı güneşin altında, kendisini gören geniş kırların karşısınla

290

DÖL BERİKETİ I

da, çıplaklığından utanç, hattâ endişe bile duymadan yaptı; zira toprak çıplaktı, nebatlar ve ağaçlar çır-ıaktı, usare dolu idi. Sonra, yüksek otların içine oturdu, bol bol fişkırın bu nebatların, kaynaşma halinde süren bu Nisan filizlerinin ortasında, âdeta kayboldu: çocuk da, onun açık ve serbest sinesine yapışmış, o sayısız yeşillikler toprağın hayatını nasıl emiyorsa, o da, ılık sütü öylece, bol bol içiyordu. Marianne:

Ne kadar acıkmış! dedi. O kadar ısırma ba

kayım, arsız yumurcak!

Mathieu, çocuğun ilk gülümsemesinden duyduğu ifusum içinde, bu şiddetli açlığın, kâinat ortasmia akan bu sütün, Öteki çocukların atıştırdıkları tereyağlı ekmek dilimlerinin verdiği neşe içinde, ayakla kalmıştı.

Yaratıcılık hülyasına yeniden gömüldü, henüz hiç kimseye açmamış olduğu halde aklından hiç çıkmıyan geleceğe ait düşüncesini ağzından kahrırdı:

Ey, artık, bu çocukların, büyümek için muh

taç oldukları kadar gıdayı sağlamak istiyorsam, işe

başlamamın, bir ülke kurmanın zamanı gelmiştir!

Yarm doğacak olanları, seneden seneye, sofrayı uza

tacak olanlar; da düşünmek lâzım. Öğrenmek ister

xninin, sana anlatayım mı

Marianne, başını kaldırmış, gülümsüyerek, dikkatle dinliyordu,

Evet, eğer zamanı geldiyse, sırrım bana an

lat. Yoo! Büyük bir ümit beslediğini seziyordum

zaten. Ama, sana bir şey sormuyordum, bekliyordum.

\

295

DÖL BERİKETİ I

Mathieu, âni bir hâtıra ile, isyana kapıldı, doğrudan doğruya cevap vermedi.

Biliyorsun, bu Lepailleur, kurnaz görünüşüne rağmen, tembelin, budalanın biri. Toprağın bereketini kaybettiğini, iflâs etmek üzere bulunduğunu sanmaktan daha büyük bir budalalık, bir günah olur mu Ezelî ana, ezeli hayattır o! O, ancak, hayırsız: evlâtlara, kötülere, inatçılara, kalın kafalılara, onus sevmesini ve ekip biçmesini biîmiyenlere karşı üvey anadır. Ama, onu taparcasına sevecek, kendini ta-mamiyle ona verecek, tecrübenin yardımı ve fennini bütün yeni vasıtalarıyla onu işiyecek bir oğlu olsun, o zaman, toprağın ürperdiği, durmadan döl yetiştirdiği, hesapsız mahsullerle dolduğu görülecektir. Buralılar, bu Chantebled toprağının, ezelden beri çalır çırpıdan başka bir şey yetiştirmediyiğini, bundan sonra da yetiştiremeyeceğini söylüyorlar, ha öyle olsun, onu değiştirecek olan, neşe ve bereket dolu yepyeni bir toprak yapacak olan adam çıkacaktır.

Sonra, birdenbire döndü, kolunu uzattı, adın» saydığı noktalan birer birer İşaret ederek:

Şurada, dedi, arkada, iki yüz hektardan fazla kuru var ki Mareuil ve Sillebonne çiftliklerine kadar

uzanıyor. Bu korular, birbirinden, toprakları gayet bereketli açıklıklarla ayrılmış, geniş yollarla

birleşmiştir; buraları, kolayca, güzel otlaklar haline-getirilebilir, çünkü, birçok pınarı vardır. Fakat, ba pınarlar, asıl şurada, sağ tarafta o kadar boldur ki bu geniş düzlüğü durgun su bir i kintil eriyile bölünmüş, sazlarla ve kamışlarla dolu bir nevi bataklık: haline getirmiştir. Şimdi düşün, gözü pek birisi, bu

292

fiERt.KfcTI I

araziyi işletecek, avucuna alacak bir adam çıksa, kolay kazılabilir birkaç kanal vasıtasıyla, fazla sulan akıtsa, aJ sana, tanm için kazanılmış muazzam bir tarla; buğday, burada, görülmedik bir kuvvetle fiş-£urur. Hepsi bundan ibaret değil, şu karşımızdaki yerler de var, Janville'den ta Ötedeki Vieux-Bourg'a giden şu tatlı meyiller de var, iki yüz hektardan faz-îa bir toprak daha, kuruluşundan, taşlık ve çorak olmasından dolayı âdeta bakımsız bırakılmış. Şu halde mesele gayet sade, tepede çıkıp kalan pınarları, ögün durgun halde olan sulan yatağa alıp şu çorak meyillere akıtmak yeter, buraları yavaş yavaş .yüce bir verimlilik kazanacaktır. Her şeyi gördüm, tier şeyi inceledim. Burada, en aşağı beş yüz hektar .arazi görüyorum ki, gözü pek, atılgan bir adamın İmde çok bereketli bir hale gelebilir. Şifalı suların ve ezeli varlık kaynağı güneş babanın yardımıyla, çalışılıp koskoca bir buğday ülkesi, kutsal koca bir yeni dünya yaratılır. Mathieu, hülyasını tekrar anarak heyecanla ürperirken, Marianne, ona bakıyor, takdir ediyordu. Fakat, bu ümidin büyüklüğünden ürktü, bir endişe ve ihtiyat feryadını zaptedemedi. Yok, yok, bu kadarı fazla, imkânsız bir şey istiyorsun. Bütün buraların bizim olacağına, servetifnizin bütün memleketi kucaklayabileceğine nasıl ihtimal veriyorsun Ya, bu kadar büyük bir yere saftı olmak için gereken sermaye, çalışacak kol ne-jrede \$J T/. Mathieu, geçirdiği Ürsmüdan İfâSkerek, gerçek-

Sere döndü, bir lâhza susup kaldı. Sonra, o akıllı uslu ve sevimli tavrı İle gülmeye başladı. Haklısın, hayale kapılıyorum, saçmalıyorum. Emelim, henüz Chantebled kiralı olmayı istiyecek -dereceyi bulmadı. Ama, ne de olsa, bu sana anlattı-.ğim şey gerçektir; hem, insanın, kendisine gayret ve iman vermesi için, büyük projeler kurmasında ne za-;rar var. Şimdilik, tarımı denemeği aklıma koy-dum; yoo. kendi halime göre, birkaç hektarlık bir :gey; Seguin, oturduğumuz küçük pavyonla birlikte, birkaç hektarı, bana elverişli bir fiatle bırakır zanne-derim. Avlanma hakkım kiraladığı topraklar, bu yüzden bağlanıp kaldığı için, kendisine yük oluyor, bi-Jiyorum. Sonra, ilerde biz toprağa doğru gittiğimiz .gibi, bakalım, toprak da bizi sevecek, bize doğru ge-âecek mi, göreceğiz. Haydi, haydi sevgili kancığım, .gu küçük obura hayat ver, siz de, yavrularım, yişin, için, gürbüzlesin, toprak, sıhhati yerinde, sayısı çok İnsanların hakkıdır! Blaise'le Denis, bu söze, birer dilim tereyağlı ek-Hnek daha alarak kargılık verdiler; Rose da, Ambro-ise'm kendisine uzattığı, içinde şarap katılmış su bulunan kupayı bitirmekle meşguldü. Fakat, asıl Marianne, Gervais'nin can ve gönülden emdiği çıplak sinesiyile, açılıp serpilmiş döl bereketinin şaşaaşı-311, kuvvet ve zafer kaynağım temsil ediyordu. Ger-vaıs öyle kuvvetle memeye yapıştıyordu ki, dudaklarının şapırtısı, bir pınar ağzından kabarıp nehir ha-üne gelecek incecik bir süt deresinin ağzından çıkan ifcafiş şırıltı gibi işitiliyordu. Ana, etrafında, bu pınarın her yerden fıskırıp yayılışını dinliyordu. Bir yav-

rü besliyen yalnız kendisi değildi; Nisan, usaresg ekilmiş toprağı şışiriyor, koruları bir ürperti ile kımıldatıyor, içine gömülü olduğu yüksek otları kımıldatıyordu. Oturduğu yerin altında, sürekli doğurma halindeki toprağın bağrından, bu dalganın-yükselerek kendisini kuşattığını, doldurduğunu, sütüt memesinden aktıkça kendisine yeniden sut verdiğini hissediyordu. Bu, kâinatı dolaşan süt seli idi, yaratıkların ezeli hasadım sağlıyan ezeli hayat seli idi_ O neşeli ilkbahar gününde, parlak, şakrak, mis kokulu kırlar, bu sele gömülmüş geniş ufku gözleri önünde, memesi güneşin altında apaçık, çocuğunu emziren bu anann güzelliğiyle övünüyordu.

II

Ertosi gün fabrikadaki kalem odasında harıl harıl çalıştıktan sonra günlük işlerini hayli ilerletmiş. otan Mathieu, madam Bourdieu'nün evindeki Nori-ne'İN ne âlemde olduğunu gidip görmeği düşündü O doğuralı on beş gün olduğunu biliyordu, Beauch&ne'-in kendisine verdiği ödevi sonuna kadar yerine getirmek için, ana ile çocuğun sıhhatleri nasıl olduğunu-. kendi gözüyle görmek istiyordu. Hoş, Beauchene, ağzını açıp bu işlerden bir daha bahsetmediği için,. Mathieu, sadece, öğleden sonra fabrikaya gelmiyece ğini haber vermekle kaldı, sebebini söylemedi. Fakat, patronun, nihayet bu maceranın sona erdiğini,. çocuğun ortadan kaybolduğunu, anasının bir başka. âşığının kolları arasında bulunduğunu haber alınca, nasıl için için sevineceğini bilmiyor değildi. sâ-a-

295

DÖL BERLKETİ I

Ebe kadının Miromesnil sokağındaki evine varın-ca, Norine'in odasına kadar çıkmak zorunda kaldı, -çünkü kız hâlâ yatakta idi, hemen hemen iyileşmişti; evden, gelecek perşembe günü çıkacaktı.

Mathieu, karyolanın ayakucundaki beşikte çocuğun uyuduğunu görünce şaşırıldı; Norine'in, onu şim-diye kadar başından savmış olduğunu zannediyordu.

Lohusa, sevinçle haykırdı:

Hele şükür, gelebüdiniz! Buradan gitmeden.

Önce hiç olmazsa yüzünüzü göreyim diye size mektup ,-yazacaktım. Küçük kızkardeşim size mektubumu ge tirecekti.

Gsrgek, Cecile orada idi, en küçükleri trma ela .yanında idi. Anneleri Moineaux kadın, ev işlerini bı-.rakamadığı için, haber getirsinler diye onları göndermiş, loğusa ablalarına üç tane iri portakal götürmeye memur etmişti; portakallar, gece dolabının üstünde .pırıldıyordu. İki küçük kız, yolun uzunluğundan dolayı memnun, sokakta eğlene eğlene, dükkânlara ba—ka baka, yaya gelmişlerdi. Şimdi, ablalarını yatakta buldukları bu güzel ev, onları hayran ediyordu; üstelik, henüz orada bulunan çocuk, muslin perdenin iltındaki bu canlı bebek, ikisini de şiddetli bir rae-.rak içinde bırakıyordu.

Mathieu:

Ey, rahat doğurdunuz, oldu bitti, öyle mi
»diye sordu.

Ooo! Çok rahat oldu. Beş günden beri bir parça ayağa kalkıyorum, yakında da buradan çıkacağım. Pek isteyerek değil ha, bilmiş olun, çünikü bu rada adamakıllı rahat ettim, istirahatım sona yaklaş-

296

DÖL BEREKETİ I

ti Ne dersin, Victoire, ne bu kadar rahat döşeği, nede bu kadar iyi yiyecek, İçeceği sokakta bulacak değiliz, öyle değil mi

Mathieu, o zaman, küçük hizmetçi kız Victoire'ı. gördü, yatağın yanma oturmuş, sökük dikiyordu. No-rine'den bir hafta evvel doğurduğu için yataktan kalkmış bulunuyordu, ertesi gün, o evden çıkacaktı Şimdi, bir zencin kızı olan ve kendi babasının hayvani bir hevesine körükörunc boyun eğerek baştanı çıkan Rosine hesabına bir parça çalışıyordu; Rosine-de, daha bir gün evvel doğurmuş, henüz, tek basma,, bitişik odada yatıyordu.

Amy kurtulup da, gemiye binerek memleketine-gitti gideli, tek yataklısı kadar süslü olmamakla beraber güneşli ve aydınlık olan uç yataklı odaya, No rin'le Victoire'a, başka yatak arkadaşı gelmemiştir.

Hizmetçi kız, dikişini bırakıp başını kaldırmıştı

Tabii, bundan sonra, artık, yatakta siftinmek:

yok; sabahleyin, yataktan kalkmadan öncö sıcak sü tümüz ayağımıza gelecek değil ama, ne olursa olsun,, bak bak, karşiki kara duvara baK, bu da pek eğlen celi bir şey değil, insan, Ömrünü hep boş oturmakla geçiremez ya.

Güzelliğine güvenen Norine, pek bu fikirde olmadığını anlatmak için gülüyor, hayır der gibi başıyla-işaretler yapıyordu. Sonra, kızkardeşlerinin orada bulunmalarından sıkılarak onları savmak istedi.

Ey, kumrucuklarım, demek ki babam bana

lı&la çok Öfkeli, eve dönmiyeyim, öyle mi . ,

297

DÖL BERHK.U1 I

Ceciie, meseleyi açıkladı: & :

Yoo! Öfkeli olması bir şey değil de, sen eve gelirsen namusu kirlenirmiş, bütün mahalle kendisini parmakla gösterirmiş diye bar bar bağıyor. Hoş, IEuphrasie de kafasını kızdırıyor ya, hele kocaya var maya kalktığından beri.

Ne Euphrasie kocaya mı varacak Bana söylemedinizdi.

Norine'in çok canı sıkıldı, hele kızkardeşleri, ikisi birden konuşarak, Euphrasie'yi alacak kocanın, üstlerindeki katta oturan Auguste Benard isimli o yıllık yüzlü genç duvarcı ustası olduğunu öğrenince, bûs-'bütün üzüldü. Euphrasie, on sekiz yaşında çekirge gı-bi sıska olduğu, hiç de güzel olmadığı halde, duvarcı, kıza tutulmuş, galiba, ne de olsa sağlam ve çalış-ıkan olduğuna hükmetmişti.

İkisine de mübarek olsun, altı aya kalmam kocasını döğmeye başlar. Öyle ahlâksız kızdır o. Arme-me söyleyin, hiçbirinize aldırış etmiyorum, kimseye ihtiyacım yok. Daha sokak ortasında kalmadım, iş .arıyacağım, bana yardım edecek birini nasıl olsa t>u-Üurum. İşıtıyorsunuz ya, bir daha buraya gelmeyin, fbeni daha fazla rahatsız etmesinler!

Sekiz yaşında ve içli bir kız olan îrnia ağlamaya 'başladı.

Bize niçin böyle fena sözler söylüyorsun Biz

:scni üzmeye gelmedik ki. Ben de sana: Bu minimini

sahi senin mi, gitmeden evvel onu öpebilir miyiz

.diye soracaktım.

Norine, canının sıkıntı siyle gösterdiği haşinliğe ifoemen pişman oldu. Kardeşlerine, yine, kuzucukianm

298

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

299

dıye hitabetti, onları şefkatle öptü artık gitmeleri gerektiğini, fakat canlan isterse yine gelebileceklerine söyledi.

Anneme söyleyin, gönderdiği portakallara te şekkür ederim. Miniminiye de bakabilirsiniz, ama, sa kın elinizi sürmeyin, çünkü uyanırsa Öyle bir yayga ra koparır ki, kimse kimsenin ne dediğini anlamaz.

İki küçük kız, daha o yaşta bilgiç, küçük birer kadm tecessüsiyle tutuşarak çocuğa doğru eğildikleri sırada, Mathieu de baktı. Ablak yüzlü, çizgileri keskin, sıhhatli, gürbüz yapılı bir çocuk gördü. Çocuğu,, Beauchene'e çok benzetti.

O sırada, madam Bourdİeu odaya girdi; yanında; bir kadın vardı; Mathieu, kadım tanıdı, Sophie Cou-teau isimli kılavuz kadındı; onu, Seguin'lerin evine,, bir sütnine tavsiye etmeye geldiği gün gördüğünü hatırlıyordu. Herhalde kadın da onu tanımişti, çocuğunu kendisi emzirmek gururiyie, sütnine işine pek: taraftar görünmiyen gebe madamın kocasıydı. Fakatr meslek icabı ihtiyatlı davrandı, Mathieu'yü ilk defa görüyormuş gibi yaptı, zaten, elinden bunca işler geçmeye basılıyalı, tecessüsü kalmamıştı.

Madam Bourdieu ile kadın içeri girer girmez» iki küçük kız, çkıkıp gittiler. Madam Bourdieu, Nori-ne'e:

Eh, kızım, dedi, tekrar düşündünüz mü, mışıl

mışıl uyuyan bu yavrucak için ne karar veriyorsu

nuz. Size söylediğim kadın, işte bu. Her on beş gün

de bir Normandie'den gelir, Paris'e sütninelere geti

rir, her gelişinde de, buradan, yeni doğmuş çocuklar

alıp götürür, orada sütninelere bırakır. Mademki

çocuğunuzu kendiniz emzirmemekte inadediyorsu-aiuz, bari yavrunuzu terk etmeyin de, tekrar yanımda almak imkânını buluncaya kadar ona emanet edin Yahut da, eğer çocuğu mutlaka terketmek istiyorsanız, madam Couteau, onu, hemen çocuk esirgeme .yurduna götürmek zahmetinde bulunacak.

Norine büyük bir şaşkınlık içinde kalmıştı; ba-şını, çözülp yastığın üstüne yayılan güzel kumral maçlarının teşkil ettiği yağma dayadı, yüzü tasalandı, .sesi titriyerek:

Yarabbi, sen bilirsin! Yarabbi, sen bilirsin!

İBaşıma yine ne üzüntüler çıkaracaksınız: dedi.

Sonra, artık etrafı görmek istemiyormuş gibi, elleriyle yüzünü örttü.

Ebe kadm, genç anneyi bir lâhza düşünceleriyle föaşbaşa bırakıp sesini alçaltarak, Maüieu'ye izahat

veriyordu:

Bana veriîen talimat böyle, mösyö. Lohusalarım, hele bunun durumunda bulunanların, çocuklarım kendileri emzirmeleri için elimizden geleni yapmamızı tembih ediyorlar. Bilirsiniz ki, bu usul, çoğu zaman, yalnız çocuğu kurtarmakla kalmaz, anayı da, tehdidi altında bulunduğu hazin akıbetten kurtarır. Onun için, lohusa, çocuğunu terk etmeyi ne kadar isterse istesin, biz, onu, kabil olduğu kadar uzun zaman yanında bırakıyoruz, emzikle süt veriyoruz, bakalım, analık duygusu uyanacak mı, bu küçük yarıtığı gördükçe, duygulanacak mı diye bekliyoruz. Onda dokuzu, meme verir vermez yumuşuyor, çocuğuna yanında alıkoyuyor. Bu çocuğu hâlâ burada görmeniznin sebebi bu.

300

DÖL BEREKETİ 1

Mathieu çok müteessir olmuştu; yüzü hâlâ saçlarına gömülü, ellerini yüzüne kapamış yatan Norine'e yaklaştı.

Haydi, siz merhametsiz değilsiniz, iyi kızsınız, bilirim, dedi. Bu yavrucağı niçin emzirmeyecekmig—sınız, niçin yanınızda ahkoymıyacakmışsınız

O zaman Norine, ateş gibi yanan, yaşsız yüzünü, meydana çıkardı.

Babası, beni görmeye olsun geldi mi Hayır,, bana karşı bu kadar alçakça davranan bir adamın, çocuğunu sevemem. Onun şu beşikte yattığım bilmek: bile beni Öfkelenendiriyor.

Ama, bu mâsuna yavrucağın hiçbir günahı yok: ki, onu mahkûm ediyorsunuz, kendi kendinizi cezalandırıyorsunuz; öyle ya, içte şimdi yapıyınız bir insan sınız, belki bu çocuk, sizin için büyük bir teselli olacaktır.

Hayır, olmaz diyorum sizel İstemem, bu yaşta, hemencecik çocuk annesi olacak metinliği kendim de göremiyorum, hem de babası bana yardım etmediği halde. İnsan, kendi kudretini bilir, değil mi ya' Düşünüyorum, taşıyorum, bu derece ne budalayım,. ne de gayretli. Hayır, olamaz, istemiyorum vessem!

Mathieu, Norine'in ta kalbinde mevcut bu serbestlik ihtiyacına hiçbir şeyin üstün gelebileceğini-anlıyarak sustu. Bir el hareketiyle, canının sıkıntısını anlattı; kıza karşı ne kin, ne de öfke duyuyor, onu,. bu şekilde yaratılmış olduğu, sokağın bütün arzularıyla mest, güzel bir kız olduğu için mazur görüyordu-

30R

DÖL ELİİEKETİ I

Madam Bourdieu, son bir gayret daha harcadı: Pekâlâ, anladık, sizi gocuğunuza meme veriii diye zorlıyan yok. Ama, yavrucağı başınızdan atmak. da yakışık alır bir davranış değil. Niçin madama emanet etmiyorsunuz Götürür, bir sütnineye veril-, günün birinde, iş bulduğunuz zaman sütnineden alırsınız.

Pahalıya mal olmaz, babası herhalde masrafı Ödeyecektir.

Bu sefer, Norine Öfkelenendi:

O mu öder Tamam, buldunuz! Siz onu bilmezsiniz. Masraf ağır geleceğinden değil, çünkü milyonluk zengin. Yalnız, bu adamın bir tek arzusu var, istiyor ki, çocuk ortadan kaybonsun, bir çukura atılsın. Eğer cesaret edebilseydi, bana, öldür derdi. Mösyöye sorun, yalan mı söylüyorum Görüyorsunuz ya,, susuyor. Bir param olmadığı halde, yarın, belki de ıssız güçsüz, yiyeee'k ekmek bulamadan sokak ortasında kalacağım halde, masrafı Ödiyecek yine ben olacağım! Hayır, hayır, katiyen istemem, yapamam!

Gerçekten bir sinir ve yeis buhranına yakalandı,, hıçkırmaya başladı:

Valvanrım size, beni rahat bırakın. On beş-, gündür, bu çocuğu yanımda alıkoyup bana eziyet ediyorsunuz, sonunda onu emzireceğimi zannediyorsunuz. Getirip dizlerimin üstüne koyuyorsunuz, yüzüne-bakayım,

Öpeyim diye. Beni hep onunla meşgul ediyorsunuz, acırım, meme veririm ümidiyle onu ağlatıyorsunuz. Allah! Anlamıyor musunuz Başımı öteye çevirmemin, onu öpmek istemediğimin, yüzünü bile görmek istemediğimin sebebi, yakamı kaptırmaktan, onu budala gibi sevmekten korktuğum-
DO I. BLUUKİTİ 1

'dur. Seversem, onun için de, benim için de büyük toir felâket olur. Yalnız kalırsa daha mutlu olacaktır. Anlıyor musunuz Rica ederim, çocuğu derhal alıp götürün, bana daha fazla eziyet etmeyin! Tekrar yatağa uzanmıştı, yüzü yastığa gömülü, j-saçları darmadağın, perişanlığı arasında, güzel omuz-iarı yan çıplak, derin hıçkırıklarla ağlıyordu.

Couteau kadın, karyolanın ayak ucunda duruyor, :-sessiz, hareketsiz, bekliyordu. Koyu renkli yün fista-rnt içinde, san kordelâlarla süslü siyah hotoziyle, ya-banlıklarını giymiş köylü karısı hali üzerindeydi; o tamahkârlık ve desise maskesi halindeki uzun yüzü, merhamet ve safdillik ifade etmeye uğraşıyordu, işin bozulduğunu tahmin etmekle beraber, her zamanki şeytanlığını bir daha denedi.

Bilmiş olun, madam, yavrunuz, Rougemont da, tıpkı kendi evindeymiş gibi rahat edecektir. Bü-iQn eyalette, hiçbir yerin havası, oranını kadar güzel değildir, tedavi için, Bayeux'den gelenler oldu. Ya o yavrucakları görseniz, nasıl iyi bakılıyorlar, nasıl ;nazh büyütülüyorlar! Bütün memleket hep bu işle uğraşiyor, küçük Parislileri evlerine alıp, sevmek, ok-şamakla. Üstelik, sizden fazla para alacak değilim, bir ahabım var, üç tane çocuk aldı, tabii üçünü de emzikle besliyor, onun için, bir dördüncü çocuk alırsa ona hiç yük olmayacak, sizinkini adeta cabadan bes-lîyecek. Nasıl, işinize geliyor mu, heveslenmiyor mu—sunu.

Fakat, Norine'in, göz yaşı dökmekten başk3 ce—vap vermediğini görünce, vakit kaybetmek işine gel-işgüzar kadın edasiyle sert bir hareket yaptı.

DÖL BEREKETİ I

On beş günde bir yaptığı seferlerde, idarehanelere-uğrayıp getirdiği sütnmeJeri bırakır bırakmaz, birkaç saat içinde, çabucak ebe kadınları dolaşır, götürüleceği bebekleri toplar, kendi tabiriyle, çocukların nakli işine yardım eden iki üç kadınla birlikte aynı akşam şimendifere binip dönebilirdi. Bu sefer daha acele ediyordu, çünkü, onu az çok her ise koşturan madam Bourdieu, Norine'in çocuğunu, Rougemont'a götürmeyecek olursa, derhal çocuk esirgeme yurduna götürmesini söylemişti.

Couteau kadın, ebe kadına dönerek: Öyleyse, dedi, yalnız öteki madamın çocuğunu götürüleceğim. En iyisi, hemen onu görüp, son olarak anlayayım. Sonra, gelir bunu alırım, götürür beriye bırakırım, koşa koşa, koa icoga, trenim saat altıda zira.

Onlar, bir gün evvel doğurmuş olan Rosine'in odasına gitmek için dışarı çıkınca, odanın ağır sessizliğinde, hâlâ hıçkırık hıçkırık ağlayan Norine'in iniltisinden başka gürültü kalmadı. Mathieu, beşiğin yanına oturmuş, hâlâ mışıl mışıl uyuyan biçare yavruya, sonsuz bir acıma ile bakıyordu. Odadaki sahne cereyana ederken, dikişine daJmiş gibi, hiç ses çıkarmadan oturan küçük hizmetçi Victoire da, o derin sessizlik ortasında, gözlerini iğnesinden ayırmadan, sonu gelmez: bir şekilde, ağır ağır konuşmaya başladı. Çocuğunuzu bu murdar karıya emant etme inekte yerden göğe kadar haklısınız.' Yetimhanede,, no muaffisio ederlerse etsinler, o kadının elinde bu lunmaktansa orada olsun daha iyi. Hiç değilse, belki

304

DÖL BEREKETİ I

yaşaması ihtimali vardır. Ben de, sizin gibi, çocuğumu ı-hemen oraya götürmeleri için bu yüzden ısrar ettim. Biliyor musunuz, ben oralıyımdır. Ya, Berville'liyim, Rougemont'a altı kilometrelik bir yer, Couteau kadım da tanırım, bizim orada adı çok geçer. Malın gö-züdür! Önce, hendeğin birinde, bir çocuk peydahlanmış; maksat sütnine olmak; sonra, bakmış ki, sütü mü satarak yaptığı hırsızlık yetişmiyor, bu sefer, başkalarının sütünü satmaya başlamış. Mükemmel bir yıllık zanaatı, ne yürek ister, ne duygu! Üstelik, ar kasından talihi yardım etti, kaba saba, kazık gibi bir sherifle evlendi, şimdi parmağının ucunda çeviriyor, adam ona yardım ediyor. İş sıkı oldu muydu, o da. :.sütnineler getiriyor, çocuklar götürüyor, kan koca ikisi, giyotinle kafası kesilen kaatillerin hepsinden da->ha canidirler. Bir Berville belediye reisi vardır, mert . adamdır, kendi halinde bir burjuvadır, Rougemont, -eyaletin yüz karasıdır derdi. Gerçi Rougemont'la Berville arasında, ötedenberi, birbirini çekememezlik vardır, bilirim. Ama, ne de olsa Rougemont'lular, Paris (miniminilerini murdar ticaretlerine alet etmekte, sa-iiden de pervasız davranıyorlar. Gitgide, bütün ahalili bu işe burnunu soktu, kasaba baştan aşağı yalnız

>h\ç zanaatı işler, görseniz, toprağa kabil olduğu kadar fazla çocuk sokmak için nasıl tertibat almışlar'dır. İnan olsun, aldıkları mal ellerinde kalmıyor. Sü-cüm ne kadar çok olursa, ne kadar çok çocuk Öürse, o kadar fazla kazanıyorlar. Couteau kadının, her âhafta, kabil olduğu kadar fazla çocuk götürmeye can atmasının sebebi işte bu.

Paris'in henüz yalancı edemediği bu saf kız, bu

DÖL BERTKfçTI I

müthiş şeyleri, o sersem haliyle anlatıyor, bildiklerini. sonuna kadar söylüyordu.

Eskiden, daha beteroiş. Babamdan dinledim. onun zamanında, kılavuz kadınlar, bir seferde dört beş çocuk birden getirirlermiş. Düpedüz çıkın yapar,, ipe bağlar, koltuklarına ahp tasırlarmış. Garlarda,, çocukları, bekleme saJonlaruıın peykelerine dizerler-miş; hattâ, bir gün, Rougemont'lu bir kılavuz kadın,, bir tanesini orada unutmuş da bir mesele haline gelmiş, çünkü çocuğu ölü bulmuşlar. Sonra, trenlerde, ağıktan feryadeden, üstüste yığılı zavallı çocuklarım hali görülecek şeymiş. Hele kışın, fazla kar yağdığı zamanlar, Jiyme üyme kundakların içinde, yarı çıplak,. soğuktan mosmor, öyle tir tir titrerlermiş ki, yürekler acısı bir manzara imiş. Sık sık, bu çocuklardan ölenler olurmuş, küçük cenazeyi ilk istasyonda indirirler, en yakın mezarlığa gömerlermiş. Yolda ölmü—yenlerin, gidecekleri yere ne halde vardıklarını artık, siz anlayın. Bizim orada domuzlara daha iyi bakarlar, muhakkak ki böyle yolculuk ettirmezler. Babam, insan taş olsa ağlar, derdi. Ama, şimdi, daha îazJa dikkat ediliyor, kılavuz kadınlar, her seferde, bir tek çocuk götürebiliyorlar. Gerçi, kaçamak yapıyorlar, ikk çocuk götürdükleri oluyor; sonra da, yolunu buluyorlar, yardımcı kadınlar tedarik ediyorlar, memlekete dönenlerden istifade ediyorlar. Nitekim Couteau kadın, kanundan kaçmak için, türlü şeyler icadeder. Kaldı ki, bütün Rougemont ahali göz yumuyor, ticaretin devam etmesinde fazla menfaatleri var, bir tele şeyden korkarlar, polisin, kasabanın işlerine burnunu. sokmasından. Hükümet, her ay, istediği kadar mü

306

DÖL BEREKİTt I

fettiş göndersin, cüzdanları yoklasın, belediye reisinin 'imzasını, oelediyenin mühürünü görmek istesin, onlar bildiklerini okurlar. Karılar, yine rahat rahat, alış verişlerini yürütürler, minimini yavrucakları, ellerinden geldiği kadar, öbür dünyaya yollarlar. Rougemont'da -bir kuzinimiz vardı, bize bîr gün dedi ki: Mal'ivoire kadında talih var, geçen ay, yine dört tanesini kaybetti.

Victoire, iğnesine iplik geçirmek için bir lâhza :.sustu. Norine hâlâ ağlıyordu.

Mathieu, dehşetten dili tutulmuş, gözleri, uyuyan çocukta, dinliyordu.

Hizmetçi kız devam etti;

Şimdi, Rougemont hakkımla, eskisinden daha saz şeyler söyleniyor, elbette. Ama, ne olursa olsun, ibu kadarı bile, insanı, çocuk doğurmaktan yıldırır. Biz. üç dört sütnine tanırız ki, sağlam ayakkabı delillerdir. Bilirsiniz, çocuklara emzikle süt vermek usuldendir, ama, o emziklerin halini görseniz, hiçbir manian temizlenmez, iğrenç bir pislik içindedir, çocuklara verilen süt, kışın buz gibi soğuktur, yazm kesil-fmiştir! Hele Vimeux kadın, emziğin de pahalıya çıktığını köyler, aldığı bütün çocukları çorbayla besler. Böylece, öbür dünyaya daha çabuk gidiyorlar; hepsimin karnı şiştir, patlıyacaklar sanırsınız. Loiseau ka-dının evinde, murdarlık o derecededir ki, çocukların, ekendi pislikleri içinde, eski paçavralar üzerinde yattıkları köşeye yaklaşınca, burnunuzu tıkamanız gere-İkir. Gavotte kadının kendisi, kocasıyla beraber trla-;ya gider, evinde her zaman bulunan üç dört çocuğu, ifcüyük babalarına bekletirler; adanı yetmiş yağında-

DÖL BEKEKETI I

dır, kötürümdür, tavukların, gelip çocukların gözünö> oymasına bile engel olmaktan âcizdir. Gauchois

kadının evindeki usul daha güzeldir, çocukları bekliyeceJt. kimsesi olmadığı için, yere düşüp kafaları

patlamasın diye, onları beşiklerine bağlar. Kasabanın teknil evlerini dolaşsanız, hepsinde aynı hali

görürsünüz. Hiçbir ev yoktur ki, bu mal üzerinde bezirgânlık etmesin. Bizim kasabanın etrafında, ahali

dantelâ yapan yerler vardır, elma şarabı yapan yerler vardır Rougomont'da da, küçük ölüer yapılır.

Birdenbire dikişi bıraktı, ürkek, masum bakışlv parlak gözleriyle Mathieu'ye baktı.

Ama, asıl güzeli, Couillard kadın; ihtiyar bir hırsız karıdır, vaktiyle altı ay hapisteye kalmış, şimdi, kasabadan biraz dışarıda, ormanın eteğinde yerleşmiş-Couillard kadının evinden hiçbir çocuk, asla diri çıkmamıştır. Bu onun ihtisasıdır. Bir kılavuz kadının,, meselâ Couteau kacUnm ona bir çocuk getirdiği gö-rüldümüydü, mesele derhal anlaşılır, bunun ne demek olduğu malûmdur. Couteau kadın, mutlaka, çocuğun ölümünü pazarlık etmiştir. Muamele çok sadedir. Ana baba, üç dört yüz frank para verirler, şus şartla ki, çocuk, ilk komünyonuna kadar muhafaza, edilecektir; tabii, çocuk, bir hafta içinde ölür; üzerine doğru bir pencereyi açık bırakmak yeter; babamın tanıdığı bir kılavuz kadın Öyle yaparmış, kışın, evinde altı tane yavru bulunduğu zaman, kapıyı ardına kadar açık bırakır, sokağa çıkar, bir dolaşmış. Meselâ, şu bitişik odadaki çocuk, Couteau kadının görmeye gittiği; onu Couillard kadına götüreceğine eminim. Çünkü, geçen gün,

matmazel Rosine'in, onunla
308
DOL İİERİ-:Ki-Tr r
DÖL BEREKETİ I
309

toptan pazarlık ettiğini, dört yüz frank vermek üzere anlaştığım duydum. Para bir tahtada ödenecek, ondan sonra artık hiçbir şeyle meşgul olmuyacak.

Susmak zorunda kaldı; Couteau kadın, Norine'in çocuğunu almak üzere, yanında madam Bourdieu ol- (madan, yalnız başına odaya girmişti. Küçük hizmetçi iKizin anlattığı hikayelerle, nihayet üzüntüsünü unutan Nonrie, artık ağlamıyor, çok merakla onu dinliyordu. Fakat kılavuz kadını görünce, korkmuş, olup bitecek şeyi görmeye mecali kalmamış gibi, yüzünü tekrar yastığa gömmüştü. Mathieu de, titriyerek sandalyesinden kalkmıştı.

Couteau kadın.

Tamam, anlaştık, çocuğu götürüyorum, dedi.

TM a dam Bourdieu, gereken bilgiyi, doğum tarihiyle belediye dairesinin adını bir kâğıda yazıp bana verdi.

Vamıs İsimler lazım. Çocuğa ne isim koyalım

Norine önce cevap vermedi. Sonra, zorlukla çıkan, yastığın boğduğu bir sesle:

AlexEtdre, dedi.

Peki, Alexandra olsun. Ama, günün birinde, saklınıza eser de aramaya kalkarsanız daha kolay ta- Hiimaritz için başka bir isim daha verseniz iyi olur.

Cevabı Nonne'in ağzından, yine zorla almak icabetti.

Honore.

Ala: Alexandre - Honore. Bu isim sizin, birinci İsim de, babasının göbek adı değil mi. Bu iyi ol- tlu, ne lazımsa öğrendim. Yalnız, saat dört oldu bile.

İBir araba tutmıyacak olursam, altı trenine yetişmek

jâçin kabil değil vaktinde döüemiyeceğim. Gideceğim.

yer Luxembourg'un Öte tarafında, ta cehennem dibinde. Araba da dünyanın parası. Ne yapsak acaba Couteau kadın, kederle sınırları bozulan bu kızdan bir şey koparabilir miyim diye sızlanıp dururken, Mathieu, birdenbire, vazifesini sonuna kadar yerine getirmeyi düşündü. Kadım, çocuk esirgeme yurduna kadar kendisi götürecekti, çocuğun kendi yanında, oraya yerleştirildiğini Beauchene'e haber verebilecekti. Bunun üzerine. Couteau kadına, aşağı inip bir araba tutacağını, kendisini yurda kadar götüreceğini söy-lledi.

Hey hay, benim işime gelir. Haydi bakalım!

Yavrucak o kadar güzel uyuyor ki, uyandırmak gü nah; ama, ne yapalım, alıp götüreceğiz, öyle lâzım.

Bu işe alışık kuru elleriyle çocuğu yakalamış, belki de biraz sertçe davranmıştı; yavruyu, sadece, rakip bir yere götürmeye memur olduğu için, safdil ve yaltaklanan edasını unutmmuştu. Çocuk uyandı, şiddetle haykırmaya başladı.

Vayy! Arabada da bu yaygarayı tutturursa

isimiz var. Haydi bakalım, yürüyelim!

Fakat Mathieu onu bir daha durdurdu.

Norine, çocuğunuzu öpmek İstemez misiniz

Çocuğun ilk feryatlarında, zavallı kız, yorganın

altına daha fazla sokulmuş, bu sesi işitmekten harap, kulaklarını tıkamıştı.

Hayır, hayır, götürün, derhal götürün, beni

yine rahatsız etmeye başlamayın.

Gözlerini de kapıyor, boyuna karşısına çıkarılan iayali kolu ile itiyordu. Lâkin, kılavuz kadının, çocu-

DÖL BEREKETİ I

ğu yatağın üstüne koyduğunu hissedince ürperdi, doğruldu, boşluğa doğru, telâşlı bir öpücük savurdu, dudakları, çocuğun ufacık takkesine değdi. Norine, yaşlarla bulanık gözleri bir parça aralamıştı, ancak, bu zavallı yavrunun, meçhule fırlatılıp atıldığı anda haykıran ve çırpman müphem hayalim görebilmiş olsa gerekti.

Beni Öldürüyorsunuz, götürün, götürün! Çocuk, arabaya girince birdenbire sustu; bel kî de,

tekerleklerin gıcirtısından Korkmuştu. Onu kucağında tutan Couteau kadın, önce konuşmadı, güneşten pırıldayan kaldırımların seyrine dalmış göründü; Mathieu de, dizleri üzerinde, biçare çocuğun ayaklarını hissediyor, acı acı düşünüyordu. Sonra, kadın, birdenbire konuştu, düşüncelerine yüksek sesle devam etti.

Bu genç madym, çocuğu bana emanet etmediğine ÇOK hata etli, ne iyi bir yere yerleştirecektim,. Uougemont'da arslan gibi büyüyecekti. Ama, neylersin, bütün anneler böyle, zannediyorlar ki sırf kazanç düşüncesiyle peşlerinde Koşuyoruz. Sorarım size, kendi payıma bana beş franK verseydi, dönüş paramı da ödeseydi iflâs mı ederdi Onun gibi güzel bir kız her zaman para bulur. Biliyorum, bizim zanaatta namu-siyle çalışmıyanlar, bezirgânlik edenler, bahşış isti yenler vardır, sonra, çocukları, tenzilâtla yerleştirirler, hem anayı babayı soyarlar, hem sütnineyi. Bu minimini yavrucakları satılık mal, söz misali tavuk, hindi yahut aervavat yerine koymak yakışık alır şey değil. Bu alış veriş işinde, insanın katı yürekli hale gelmesine, çocukları tartaklamasına, cansız malmış gibi

311

DÖL BERKETİ I

elden ele geçirmesine aklım eriyor. Ama, mösyö, ben namuslu bîr kadınım, kasabamın belediye reisinden ruhsatım var, elimdeki iyi durum vesikasını herkese gösterebilirim. Şayet Rougemont'a yolunuz düşerse, hele bir Sophie Couteau'yu sorun. Çalışkan kadındır, kimseye on para borcu yoktur, diyeceklerdir.

Mathieu, bu kadının, kendisini ne yüzle böyle methettiğini anlamak için ona baıkmaktan kendini alamadı. Kılavuz kadm, kurnaz köylü karısı sezgisiyle, anki aleyhinde ileri sürülen suçlamaları tahmin ediyormuş gibi, Victoire'in anlattığı şeylere âdeta cevap teşkil eden bu savunma onun dikkatini çekiyordu. K;ı-dın, delici bir bakışla, ta ruhuna kadar araştırıldığın! sezince, gereği kadar pervasızca yalan söylememiş, herhangi bir ihmalle kendini ele vermiş olmaktan korkmuş olacak ki, ısrar etmedi, daha yumuşadı, artık, yalnız, o Rougemont cennetini methetti, çocukların, orada göğüslere bastırıldığını, beyzadeler gibi beslenip, bakıldığını, nazlı nazlı büyütüldüğ-ünü anlattı. Sonra, mösyönün ağız açmadığını görünce tekrar su.ı-tu. Bu adamı elde etmeye çalışmak nafileydi. Araba, gidiyor, boyuna gidiyordu; kalabalık, güFültülü sokaklar birbirini kovalıyordu, Seine nehrim aşmışlardı, T.uxembourg'a geliyorlardı. Ancak bahçeyi geçtikten sonradır ki, Couteau kadm tekrar konuştu.

Eğer bu genç madam, çocuğunun, çocuk esirgeme yurduna girmekle bir şey kazanacağını zannediyorsa, çok iyi. Malûm ya, mösyö, hükümete karşı birşey demiyorum, ama, doğrusu, söylenecek çok söz var. Rougemont'da, yurdun bize yolladığı bir suru go

312

DÖL BEKEKbTI

cuk var, emin olun böyleleri ötekilerden daha sağlam değil; onlar da ölüyorlar, öbürleri de. Ama, herkes, kendi bildiği gibi davranmakta serbesttir. Lâkin, çocuk esirgeme yurdunda olup biten şeyleri, benim gibi sizin de bilmenizi isterim.

Araba, eski dış bulvara gelmeden, Denfert-Ro chereau sokağının üst başında durdu. Orada, kül rengi büyük bir duvar, soğuk bir resmî bina cephesi uzanıyordu; Couteau kadın, bu duvarın bitiminde, bir burjuva evi durgunluğu sezilen, çıplak ve sade, küçücük-bir kapıdan, çocuk kucağında, girdi. Mathieu de peşinden girmişti. Fakat, bir madamın, getirilen çocukları kabul ettiği korkunç kalem odasına kadar birlikte gitmek için ısrar etmedi; fazla müteessirdi, orada sanki bir cürümde suç ortaklığı etmiş gibi, kendisine sualler sorulmasından korkuyordu. Kılavuz kadın, madamın, kendisine hiç bir şey sormıyacağını, sırrın çok: sıkı muhafaza edildiğini ne kadar söylemiş de, o, bir bekleme odasında oturmayı tercih etti. Bu oda, kapalı. birçok bölmelerle ayrılıyor, çocuk bırakmaya gelmiş kimseler, sıra beklemek için bu bölmelere oturtuluyordu. Mathieu, Couteau kadının, çocuğu alıp götürüşünü seyretti; yavrucak, bulanık gözleri alabildiğine-açık, hâlâ usiu uslu duruyordu.

Bekleyiş, herhalde yirmi dakikadan fazla sürmediği halde, ona çok uzun gözüktü. Hastahane kokans bu meşe kaplamalı, ciddî, kasvetli bekleme odasında-ölü bir sessizlik vardı. Mathieu, yalnız, boşuk bir yeni. doğmuş çocuk viyaklaması işitiyor, bu viyaklamayı, zaman zaman, zaptedebilmeye çalışan derin hıçkırıklar

313

DÖL BERKETİ I

örtüyordu; belki de, bitişik bir bölmede bekliyen bir ana ııçkırıyordu. Hâtıraları, Mathieu'yü, o eski devirlerdeki ikuleye, duvara gömülü o dönme dolaba götürüyordu. Ana, gizli gizli geliyor, çocuğu dolaba sokuyor, çingırağı çalıyor, sonra, savuşuyordu. Mathieu, çok genç-,ken, böyle bir dolaba, Porte-Saint-Martin

tiyatrosun-da oynanan bir melodramda görmüştü. Fakat ne ma-ceraları hatırlatıyordu, taşradan getirilip arabacı tarafından oraya bırakılan sepetler içindeki zavallı mahlûklar, gizlice gelen birtakım adamların bir daha adı sanı bilinmemek üzere attıkları düşes çocukları, .sevda mahsullerinden karanlıkta yakalarını sıyıran ıbaştan çıkarılmış dizi dizi biçare işçi kızları vardı. .Durum ne kadar değişmiş görünüyordu, kule yok edilmişti, çocuğu açıkça bırakmak mecburiyeti vardı, ya bu yoksullar evi kapısına benzeyen çıplak ve ciddî .giriş yeri, ya bu tarihleri, isimleri kaydeden, aynı zamanda, sınıksı bir sır muhafazası taahhüdüne giren idare teşkilâtı! Mathieu, bazı kimselerin, dönme dolaplar kalktıktan sonra çocuk düşürenlerin ve çocuk kaatülerinin sayısı bir misline çıktığı iddiasında bulduklarını (bilmiyor değildi. Halbuki, hür bir cemiyetin asıl rolü fenalığı önlemek, ona hücum etmek, onu, daha tohum halindeyken yok etmek olduğu halde, dünkü toplumun, oldu bitti'ler karşısında, fenalığı kabul etmek, vücudu elzem bir lâğım gib-' setlerle örtmek, saklamak fikri karşısında aldığı durumu, hergün daha fazla ayıplardı. Terkedilen çocukların sayısını azaltmanın biricik çaresi, anaları tanımak, onlara gayret vermek, yardım etmek, ana olma imkânını bahşetmekti. Fa-

314

DÖL BERKETİ I

kat Mathieu o anda, muhakeme etmiyordu, içinde bulunduğu bekJenie odasından gelip geçen cinayetleri, ayıpları, korkunç acıları düşündükçe, yalnız kalbi,, gitgide artan bir acınma ve bir ıstırapla burkuluyordu. Esrarengiz, küçük kalem odasında çocukları teslim alan şu madam kim bilir ne müthiş sırlar işliyor, nasıl bir ıstıraplar, alçaklıklar ve sefaletler geçidi seyrediyordu! Fırtına halinde esen bir rüzgâr, kaldırımdaki enkazı, yukarı tabakadaki biçarelikleri, bilinmeyen bütün faciaları, bütün işkenceleri. ona doğru itiyordu. Burası kazazedelerin sığındığı limandı, zavallı kadınların günah mahsullerinin,, dibine dalıp kayboldukları karanlık çukurdu. Beklemesi uzayan Mathieu, üç kadının geldiğini gördü. Bir tanesi, muhakkak, fakir bir işçi idi, bununla beraber zarif ve güzeldi, öyle zayıf, öyle solgundu ki, şaşkın hali, Mathieu'ye, okuduğu bir zabıta vakasını hatırlattı. Buna benzer bir kız, çocuğunu bıraktıktan sonra, gidip kendini suya atmıştı; ötekini, evli bir kadına benzetti, belki ailesi çok kalabalık olduğu için,. bir fazla boğazı daha besliyemiyen bir işçi karısıydı; üçüncüsü, bir orospu olsa gerekti, uzun boylu, iri yarı, küstah tavırlı bir kadındı, sabahlan, sokağa çöp-tenekesi boşaltır gibi, oraya, altı sene içinde ardı ardına Üç dört çocuk getiren cinstendi. Birbirinin peşinden içer: daldılar, Mathieu, onların, ayrı ayrı bölmelere yerleştirildiğini işitti, kendisi, içi kan ağhyarak, insafsız kaderin, insanları nasıl ezdiğini hissederek hâlâ bekliyordu. Nihayet, Couteau kadın, elleri boş, dönüp geldiği zaman hiçbir şey söylemedi, Mathieu de ona sual sor-

315

DÖL BEBEKfçTI I

inadı. Arabaya, böylece susarak, tekrar bindiler. Ancak on dakika sonra, araba, kalabalık sokakların hay-iiuyu ortasında giderken, Couteau kadın gülmeye başladı. Sonra, hâlâ susan ve somurtan yol arkadaşı, bu .âni neşenin sebebini sormaya tenezzül etmeyince, m->hayet, yüksek sesle:

Niçin gülüyorsunuz, biliyor musunuz dedi Si zi orada biraz bekletmemin sebebi, kalem odasından çıkarken, bir arkadaşım rasgeldim, yurttan hastaba kıcıdır. İşte o arkadaşım anlattı, yarın Rouge-ımont'a gidiyormuş, iki hastabakıcı daha berabermiş, .şimdi teslim ettiğim çocuk, herhalde, götürcekleri .kafile içinde bulunacakmış.

Yapmacıklı yüzünü karıştıran aynı soğuk gülüşle, hir daha güldü.

Nasıl Tuhaf değil mi Annesi, çocuğu Rouge-ımont'a götürmemi istemedi, ama, yine de götürcekler işte! Böyle, çaresiz olan şeyler vardır.

Mathieu cevap vermedi. Fakat, İçi buz kesilmişti. Doğru idi, kader, insafsız, geçip gidiyordu. Zavallı .yavrunun hali nice olacaktı Onu, kardeşlerinin arasından alınıp Öldürülen köpek yavrusu gibi, hangi yakın ölüme, ıstırap, sefalet veya cinayet dolu hangi ihayata fırlatıp a tıvermişlerdi

Araba yoluna devam etti, tekerleklerin gıcirtısından başka bir şey kalmadı. Couteau kadın, ancak, Mi-romesnil sokağında, ebe kadının evinin önünde arabadan indiği zamandır ki, saatin beş buçuğa geldiğini gördü, treni mutlaka kaçıracağıım dıye sızlandı, çünkü, daha görülecek hesapları vardı, hem yukarıdaki çocuğu alacaktı.

Kuzey garına gitmek İçin arabayı ah-

316

DOL BERTKETİ I

koymak isteyen Mathieu, herşeyi görüp öğrenmek, k>-lavuz kadınlar giderken orada hazır bulunmak gibi, ıstırap verici bir meraka kapıldı. Couteau kadim teskin etti, çabuk olmasını, kendisini bekliyeceğini söyledi. Kadim, bir çeyrek saat müsaade isteyince, Ma-thieu, Norine'î bir kere daha görmeyi istedi, kendisi de yukarı çıktı.

Odaya girdiği zaman, Norine'î, yapıyınız, yatağın içinde oturmuş, küçük kızkardeşlerinin getirdiği portakallardan birini yemekle meşgul buldu. Tombul, güzel kız oburluğuyla yiyor, dilimleri dikkatle ayırıyor, bir kâse sütü İçmekle meşgul, ağzının tadım bilir bir kedi gibi, cildi, çözükle saçlarının yığını altında ürpertiler geçirerek, gözleri yarı kapalı, kırmızı ve körpe dudaklarının bütün kuvvetiyle emiyordu.

İçeriye, birdenbire birinin girmesi onu ürpertti. Ziyaretçiyi tanıyınca, utangaç bir eda ile gülümsedi.

JVIathieu, sadece: { Oldu, tamam, dedi.

Norine hemen cevap vermedi, mendiliyle parmaklarını sildi. Bununla beraber, bir şey söylemek zorunda kaldı.

Tekrar geleceğinizi söylememişsiniz, sizi beklemiyordum, dedi. Neyse, mademki oldu, daha iyi.

Emin olun. başka türlü yapmaya imkân yoktu.

Ebenin evinden ayrılması meselesini açtı, tekrar fabrikaya girebilir miyim diye sordu, ne olursa olsun gidip müracaat edeceğini söyledi, bakalım, patron beni kapı dışarı etmek cesaretini gösterecek mi dedi.

Parasız kaldığımdan, yahut nadim olduğum-

317

DÖL BEREKETİ I

dan değil ha, çünkü, ondan daha rezil bir insana düşmeme imkân yoktur.

Sonra, dakikalar, gayet uzun, geçti, konuşma üzücü oluyor, Mathieu, tektük cevaplar veriyordu;

0 sırada, Couteau, nihayet gözüktü, Öteki çocuğu kucağına almış, yeniden yüklü bir halde, fırtına gibi içeri girdi.

Çabuk, çabuk! Hesaplan biter tükenir şey değil, bana iki metelik fazla bırakmamak için, aralarında kavga dövüş yarış ediyorlar!

Fakat Norine, onu durdurdu.

Matmazel Rosine'in çocuğu bu. Rica ederim, sunu bana gösterin.

Çocuğun yüzünü açtı, haykırdı.

Aman! Ne tombul, ne güzel! Yaşamaktan başka bir istediği yok.

Kılavuz kadın, bilgiç bilgiç hüküm yürüttü.

Ha şunu hileydiniz! Bu is hep böyledir. Elâleme yük olacak değil mi ya, mutlaka dev gibi sağlam olur.

Norine neşelenmiş, rikkate gelmişti; bir çocuk görünce daima heyecanlanan kadınlara mahsus okşayıcı bakışlarla, onu seyrediyordu. Bir cümleye başladı.

Yazık, günah, insanın içi nasıl elverir de.

1 Lâkin, sustu, cümleyi değiştirdi.

,:.) Evet, bu melek gibi yavrucakları terk etmece mecbur olmak ne yürekler acısı şey! .1 Couteau kadın:

Allaha ısmarladık! Hoşça kaim! diye haykırdı.

di. Bana trenimi kaçtıracaksınız. Dönüş biletleri de

318

DOL BEREKETİ I

bende, öteki beş kadın beni garda bekliyorlar. Yeti-şemezsem kıyametleri koparırlar!

Koşa koşa çıkarken, Mathieu peşinden gitti. Kadın, basamakları dörder dörder inerken, merdivende, kucağındaki hafif yüklerle beraber az kaldı düşüyordu. Sonra, kendini arabaya atıp da araba hareket edince:

Ööf! Hele şükür, dedi. Şu kızı görüyor musunuz, mösyö Ayda on beş franga kıyamadı da üstelik matmazel Rosine'î kabahatli buluyor. Kadıncağız, çocuğuna, ilk komünyon yadına kadar iyi bakılsın diye, bana dört yüz frank verdi!. Bu çocuk da, sahiden tosun gibi. Bakın hele! Yoo! Sevda çocukları güzel oluyor. Ne yazık ki, en

güzelleri, çoğu zaman en erken Ölüyorlar.

Mathieu, kılavuz kadının kucağında ötekinin yerini almış olan çocuğa bakıyordu. Yavru, törenle idama götürülen, Ölüm mahkumu bir prens çocuğu gibi, bembeyaz bir kundağa sarılmış, dantelâlarla üslû, gayet ince çamaşır giydirilmişti. Simdi, Mathieu, o feci hiyâyeyi hatırlıyordu. Ananın ölümünden üç ay sonra, baba, kızının koynuna girmişti, bu iğrenç gizli münasebetten şu çocuk doğmuş, belirli bir ücret karşılığı, sütineye terk edilmişti, kadın, onu, ardına kadar açık bırakılacak bir pencerenin veya bir kapının tesadüfüne bırakarak, fütursuzca yok edecekti. Daha şimdiden melek kadar güzel, .zarif bir yüze sahip, henüz doğmuş olan yavru çok uslu idi, hiç ağlamıyordu. Mathieu'nün vücudunu, feci bir ürperti sarstı, Saİnt-Lazare garının avlusunda, Couteau kadın, arabadan hızla atladı. Teşekkür ederim, mösyö, çok nezaket göster-

319

DÖL BEREKETİ I

diniz, dedi. Tanıdığını: madamlara beni tavsiye et-mok lûtfunda bulunursanız emirlerine amadeyim! Mathieu, arabadan inince, gözüne ilişen bir mandara karşısında, bir müddet daha orada durdu. Her birinin kucağında, kundakta bir çocuk bulunan, köylü tavırlı beş kadın, yolcuların ve yüklerin itiş kakışı ortasında, dara gelmiş kuzgunlar gibi, kocaman san gagaları endişeli, kara kanatlan telâşla çarparak, koşuyorlar, çarpmıyorlardı. Sonra, Couteau kadim nihayet görünce, hep bir ağızdan haykırıştı/ar,- beşi birden, azgın ve yırtıcı bir seğırtişle ona doğru atıldılar. Karşılıklı, şiddetle bağırış tıktan, sert sert konuştuktan sonra, altısı birden, hotozlarının kordelâ-iarı dalgalanarak, etekleri uçuşarak, ieliğe dönememekten korkan yırtıcı kuşların sürü halinde uçuşu gibi, çocuklar kucaklarında, trene saldırdılar. Duman ve düdük serileri arasında, dadalar gözden İtayıldı-lar. Mathieu, büyük kalabalığın ortasında yalnız kalmıştı. Bu uğursuz kuzgunların, her sene Paris'ten alıp götürdükleri ve yüzlerini bir daha kimsenin görmediği çocukların sayısı yirmi bindi, insan tohumunun ziyan olması, zevk için, kızgın Kaldırım atılması yetmiyordu; mahsulün fena toplanması, çocuk düşürmelerle, çocuk kaatillikleriyle, feci fireler vermesi yetmiyordu; üstelik, canlı mahsul, ambara baştan savma yığılıyor, yarısı mahvoluyor, eziliyor, öldürülüyordu. Fire devam ediyor, kazancın kokusunu alan hırsız ve kaatil karılar, yedi iklim dört bucaktan geliyorlar, kucaklarına sığıdı rabildik-leri kadar yeni doğmuş, henüz dile gelmemiş hayatı, Ölüm haline getirmek için, alıp uzaklara götürüyor-

SJO

OÖL BEKEK.1Tİ I

lardı. Bunlar, av köpekleriydi, kapıları gözetliyorlardı, masum tenin kokusunu uzaktan alıyorlardı. Topladıkları yığın yığın çocuk garlara doğru sevkedili-yordu, bu kanlar, beşikleri, hastahane ve doğum evi koğuşlarını, hükümetin mahrem doğum yurtlarını, yakacak ateşi, yiyecek ekmeği olmıyan lohusaların sefil İzbelerini boşaltıyorlardı. Bütün kundaklar yığın halinde toplanıyor, tartaklanıyor, ta falan yere, meçhule, şuursuz olarak veya istekle cinayete doğru gönderiliyor, dağıtılıyordu. Kökünden silip süpüren hamleler fırtına hızıyla geçiyor, tırpan, hasat mevsimi tanımadan, başakları her lâhza biçiyordu. Miniminiler, nasıl fena ekilip fena biçiliyorarsa, gıdaları da fena veriliyordu. Korkunç firenin, gürbüz doğdukları halde öldürülen, sütü hayat veren biricik sütnineden, anadan ayrılan çocukların sebebi bu idi. Mathieu, birdenbire, yavrularını ve Gervais kuca-ğında olduğu halde, geniş kırların ortasında, Yeuse köprüsü üzerine mutlaka kendisini beklemekte olan, sıhhatli ve kuvvetli Marianne'ı düşününce, yüreği ısındı. Bir yerde okuduğu rakamlar hafızasında canlanıyordu. Sütninlikle geçinilen bazı eyaletlerde, sütnineye verilen yavrular arasında Ölüm vakaları yüzde elli oranında İdi; en iyilerinde yüzde kırk, en kötülerinde yüzde yetmişti. Yapılan hesaba göre, bir asır içinde on yedi milyon çocuk ölmüştü, ölüm olayları yekûnunun ortalaması, uzun müddet, senede yüzle yüz yirmi bin arası devam etmişti. En kanlı devirlerde, en yaman fatihlerin giriştikleri büyük boğuşmalarda, bu kadar çok adam ölmemişti. Bu, Fransanın, her sene kaybettiği dev ölçüde bir sa-

321

DÖL BEREKETİ I

vaştı; var kuvveti, bu gayya kuyusunda kayboluyor, her ümidi bu mezarlığa gömülüyordu. Sonunda, mutlaka bozgun vardı, milletin budalaca Ölümü vardı. Mathieu, dehşete kapıldı, içinde yaşadıkları huzur ortasında, akıllı uslu hayat ve sıhhat ortasında Mari-anne'a kavuşmak ihtiyacından, bu teselli verici ihtiyaçtan başka bir şey duymadı, oradan savuştu.

ni

Bir perşembe sabahı, Mathieu. doktor Boutan'ın evinde Öğle yemeği yiyordu. Doktor, on seneden fazla bir zamandan beri, Üniversite sokağında, Palais Bourbon arkaısındaki bir binanın asma katında otururdu. Döl bereketinin ateşli bir taraftan olan bu adam kendinin de tuhaf bulduğu bir tezatla, bekardı, bu hali açıklarken, o hoş babacan edasıyla, bu sayede, başkalarının karılarını doğurtmakta daha serbest olduğunu söyledi. Sayısı çok fazla olan müşterilerinin arasız itiş kakışı arasında, biricik boş zamanı, yemek vakti idi; Öyle İd, bir ahbabı kendisiyle ciddî bir şey konuşmak istediği zaman, onu, alelacele, bir yumurta, bir pizola yenilip bir fincan da kahve içilen çok mütevazı bekâr sofrasına davet etmeği tercih ederdi. Mathieu, kendisine, mühim bir mesele hakkında danışıp fikrini almak istiyordu. İki hafta düşündükten sonra, ziraat işini denemek, hiç kimsenin tanımadığı, kadri bilinmiyen o Chantebled malikânesini avarelikten kurtarmak hülyası, zihninde öyle yer almaya başlamıştı ki, bir karar verememek yüzünden

21

323

322

DÖL BEREKKTÎ I

artık rahatsız olaeak hale gelmişti, önüne geçilemi-yemek kuvvetle, döl yetiştirmek, hayatı devam ettirmek ihtiyacı; vücade getireceği eseri, sıhhat, kuvvet, zenginlik yaratmak eserini bulan ve bu yüzden uykuları kaçan bir insanın şiddetli arzusu, içinde, gün-clen güne Duyuyordu. Fakat, basiretli ve derin bir akıllılık eseri olduğunu yalnız kendisinin sezdiği, görünüşte pek çılgınca bir iş olan bu teşebbüse girişmek için, ne kadar büyük bir cesarete, ne parlak bir ümide İhtiyacı vardı! Bunu kiminle tartışabilir, son tereddütlerini kime anlatabilirdi Boutan'a danışmak aklına gelir gelmez, ondan hemen bir randevu istedi. Ona böyle bir sırdaş lâzımdı, geniş fikirli, mert, hayata tapan, zekâsı engin, mesleğın dar anlayışlarına esir olmıyan bu adam, teşebbüsün ilk güçlüklerinden sonrayı, ileriye görebilirdi.

Masanın başına geçip karşılıklı oturur oturmaz, Mathieu, sırrını heyecanla açtı, anlattı, hülyasını, kendisinin de güierek dediği gibi destanını uzun uzadıya izah etti. Doktor, onu, sözünü kesmeden dinledi; karşısındakinin gitgide artan yaratıcılık heyecanını paylaştığı besbelli idi. Nihayet hükmünü vermek sırası gelince:

Vallahi, azizim dedi, tatbikat bakımından size bir şey diyemeyeceğim, çünkü ömrümde bir salata dikmiş adam değilim. Hattâ, şunu da söyleyeyim: tasavvurunuz bana öyle cüretli bir iş gibi görünüyor ki, erbabına danışacak olursanız, dünyanın en kuvvetli, on inandırıcı sebeplerini ileri sürüp sizi bu işten vazgeçirecektir. Ancak, bu eserden, öyle parlak bir imanla, öyle ateşli bir aşkla bahsediyorsunuz ki, bu

DÖL BEREKİ.Tİ I

iğlerin acemisi olduğum halde, giriştiğiniz teşebbüsü başaracağınıza mutlak surette inanıyorum. Öte yandan fikriniz, bütün düşüncelerime uyuyor. On seneden fazla bir zamandır, eğer çok nüfuslu ailelerin yeniden üremesi isteniyorsa, Fransanın toprak sevgisine, lopağa bağlılığına dönmesindeki, şehirlerden kaçıp tar-Jalardakî kuvvetli ve bereketli hayatı benimsemesin-deki zarureti durmadan isbata çalışıyorum. Nasıl olur da fikrinizi beğenmem Hattâ, tahmin ediyorum ki, buraya gelirken, öğüt isteyen herkes gibi, sırf, beni aynı mücadeleye hazır bir kardeş olarak bulacağınızı düşünüyordunuz.

İkisi de, candan güldüler. Sonra, rtoutan, işi hangi sermaye İle yürüteceğini sorunca. Mathieu, katiyen borçlanmak istemediğini, çalışmanın zafere ulaştırın kuvvetine emin olduğu için, gerekirse ancak birkaç hektarla işe başlayacağım söyledi. Kendisi dimağ vazifesi görecek, lüzumlu kolları nasıl olsa bulurdu. Zihnini kurcalıyan biricik tasa, Seguin'i kandırıp, eski av köşkü ile beraber etrafındaki birkaç hektarlık toprağı, senelik taksitlerle ve peşin para istemeden kendisine bıraktırmaktı. Bu hususta doktora danışınca Eoutan: Oo! diye cevap verdi, zannederim, memnunlukla kabul eder, çünkü, bu bakımsız, koskoca arazi, onun gitgide artan para ihtiyaçları arasında kendisine öyle fazla geliyor ki, satabilirse çok memnun, olacağını biliyorum. Karı koca arasındaki geçimsizliğin boyuna arttığını bilmiyor değilsiniz.

324

DÖL BEREKETİ I

Lâkırdıyı yanda kesti, sordu: .£

Peki, dostumuz Beauchene'e, fabrikadan ay rılacağınızı haber verdiniz mi

Doğrusu, henüz haber vermedim. Hattâ, bu sırrı muhafaza etmenizi rica ederim, çünkü meseleyi kendisine anlatmadan önce, işi tamamiyle bitirmek

istiyorum.

Yemeklerini acele ile yemişlerdi, sıra kahveye gelmişti; doktor, Mathieu'yü kendi arabasıyla fabrikaya götürmeyi teklif etti; kendisi de oraya gidiyordu, madam Beauchene, haftada bir defa belirli günde gelip Maurice'in sıhhatini yoklamasını rica etmişti. Bacakları hâlâ hasta olan çocuğun midesi de öyle nitelik, öyle zayıftı ki, sıkı bir rejim tutması gerekiyordu.

Boutan devam etti:

Ananın emzirmedeği çocukların midesi böyledir işte. Sizin gayretli eşiniz için mesele bambaşkadır. Çocuklarını, canlan ne isterse yemekte serbest bırakabilir. Bu zavallı küçük Maurice üç yerine dört kiraz yese midesi bozuluyor. Haydi bakalım, dediğimiz gibi, sizi fabrikaya götüreyim. Yalnız, önce Ro-guepine sokağına uğrayıp bir sütnine seçeceğim. Umarım, uzun sürmez. Çabuk, gidelim!

Arabada, sütnine idarehanesine zaten Seguin'ler için gittiğini anlattı. Seguin, doğumun ertesi günü karısına karşı, kısa süren bir sevgi nöbeti geçirdiği için, bir gün evvel doğan kızı Andree'nin sütninesini kendisi seçmekte ısrar etmişti. Evlerinde, bir faciadır gidiyordu. Seguin, bu işten anladığını iddia ediyordu, dev görünüşlü, çok iri memeli, sağlam bir ka-

Üöt BERPKKTM 325

dm bulmak istemişti. Fakat, çocuk, iki aydanbera sa-rarjip soluyordu, çağrılan doktor, çocuğun, düpedü;-açlıktan Ölmekte olduğunu söylemişti, iri yarı kızın sürü yoktu, daha doğrusu, sütü tahlil edilmiş, fazla sulu, yetersiz bulunmuştu. Sütnine değiştirmejt büyük bir meseleydi! Evin İçinde kıyametler kopuyor, Seguin artık hiçbir işle meşgul olrmyacağını söyleye-rek kapılan güm güm vuruyordu.

Boutan, lâfını şöyle bitirdi:

Onun için, yeni bir siHnîne bulup göndermeyi bana bıraktılar. Hem acele etmek lâzım, çünfcti zavallı küçük Andree'yi pek merak ediyorum. Böyle çocuklara insan acıyor. Mathieu:

Evet ama, dedi, annesi niçin emzirmemiş

Doktor, eliyle çaresizlik belirten gem's bir hareket yaptı.

Aman, azizim, siz de artık fazla şey istiyorsunuz, Zengin tabakaya mensup Paris'ti bir kadının, sürdürdüğü hayat arasında, devam ettirmek zorunda bu lunduğuna inandığı yaşayış tarzı içinde davetler, su-vareler, aradı arası gelmiyen sokak işleri, türlü türlü sosyal zaruretler ortasında, çocuk emzirmek gibi bir görevi, gayret isteyen devamlı bir işi Kabul edeceğine nasıl ihtimal veriyorsunuz On beş ay her şeyden el çekmek, vazgeçmek lâzım. Kocalarına âşık kadınlar, kıskanç kadınlar da ayrı, bunlar, çocukla koca arasında bir seçme yapıp kocayı tercih ederler. Kendilerini silker atar korkusu İle, nefislerini ona bağlarlar. Nitekim şu madam Seguin, çocuğunu ken disini emzirmeyi pok istediği halde yapamadığını, sütü

326

OÖL BEREKETİ I

olmadığını söyleyerek eseflenir gibi görünür, elâlcim-le alay eder ama bir kere denememiştir bile; ilk çocuğunda başlasaydı, hiç şüphesiz, herhangi sütnine-den farksız bir sütnine olabilirdi. Bugün, çocuğuna meme vermesine engel olan şey, artık kocasına olan sevgisi değildir, yoo, ne gezer! Muhakkak olan şu ki, o mânâsız, altüst olmuş hayatı ile, böyle bir çaba sarfından âcizdir. Ne yazık. Asıl kötüsü şu ki, çocuklarını emzirmiyen analar üç dört nesilden sonra, hepsi doğruyu söylemeye başlıyorlar, artık meme veremez hale geliyorlar, meme guddesi dumura uğruyor, süt akıtmak kabiliyetini kaybediyor. İşte bu neticeye doğru gidiyoruz, dostum, muvaznesi bozulmuş, eksik, tesadüfen çocuk doğurmaya belki hâlâ müstait, lakat emzirmekten kesin olarak âciz bir biçare kadınlar nesline doğru gidiyoruz.

zaman, Mathieu, madam Bourdieu'nün evinde ve çocuk esirgeme yurdunda gördüğü şeyleri hatırladı. Düşüncelerini Boutan'a söyledi; doktor, yine, ümitsizliğini anlatan geniş bir el hareketi yaptı. Onun fikrinde, daha yapılması gereken koskoca bir insanlık dayanışı ve sosyal kurtuluş işi vardı. Gerçi,

insanlar arasında şimdiden, sevinilecek bir sevişme hareketi belirliyordu, birçok özel hayır işleri için yurtlar kuruluyordu. Fakat, daima kanayan korkunç, koskoca yaranın karşısında, bu tesiri az ilâçlar, esassız kalıyor, olsa olsa, tutulacak yolu gösteriyordu. Lâzım olan şey, genel tedbirler, milleti kurtaracak kanunlardı. Kadın, gebeliğin ilk zahmetli günlerinden başlayarak yardım ve himaye görmeli, çetin işlerden esirgenmeli, kutsal bir varlık olarak kabul edilme-

DÖL BERKETİ I 337

liydi; sonra sükûn içinde, eğer kendisi istiyorsa gizlice doğurmalı, ondan, bir ana olmaktan başka bir şey istenilmemeli idi; daha sonra, anaya ve çocuğa, nekahet devresinde, tekrar aylarca süren emzirme devresinde, yeniden sıhhatli ve gürbüz bir zevce olacağı güne kadar bakılma]], yardım edilmeli idi. Bu iş, birtakım tedbirler almaktan, evler, gebelere mahsus barınaklar, gizli doğum yurtları, ne kahe than eler vücuda getirmekten ibaretti, çıkarılması gereken himaye kanunları, yapılması gereken emzirme işinde yardımlar da ayrı idi. Marazı, doğumlardaki korkunç fireyi, miniminiler üzerine, bora halinde esen Ölüm yelini yenmek için, bir tek tesirli çare vardı, o da, bunu önlemektir. Yeni doğan çocukların korkunç nis-betteki Ölümünü durdurmak, milletin böğründe boyuna açılan, onu harabeden, her gün bir parça daha Öldüren o yarayı kapamak, ancak, Önleyici tedbirlerle mümkün olabilirdi. Doktor devam etti:

Bütün bunları hulâsa eden bir gerçek vardır kî, o da. ananın, kendi çocuğunu emzirmesi lüzumudur. Bizim demokrasimizde, kadın, gebe kalır kalmaz, yücelir. Her türlü ululuğun, her türlü kuvvetin, her türlü güzelliğin sembolü odur. Bakire, yokluktan ibarettir, ana, hayatın ebediliğidir. Kadın, sosyal bir tapınma konusu olmalı, bizim dinimiz olmalıdır. Anaya tapmayı öğrendiğimiz zaman, Önce yurt, sonra insanlık kurtulacaktır. Onun içindir ki, dostum, çocuğunu emziren ana levhasının, beşer güzelliğinin en yüksek ifadesi olmasını istiyorum. Ah! Parisli kadınlarımıza, bütün Fransız kadınlarımıza na-

328

DÖL BERKETİ î

DÖL BERKETİ!

329

sil anlatmalı ki, kadının güzelliği kucağında bir çocukla, ana olmaktır. Bu moda, iki yana yapışık saç modası, yahut dar etek modası gibi, yerleştiği gün, biz, dünyanın hâkimi kraliçe bir millet oluruz!

Bir milleti baştan basa değiştirmenin, ancak, sık sık değişir bir şey olan güzellik mefhumuyla mümkün olduğunu bildiğinden, çok çocuklu aile modasını yaymak için âdetleri nasıl değiştireceğini bilemiyor, kederinden, acı acı gülüyordu. Sözü nü şu hükümle bitirdi.

Hulâsa, bence, biricik çare, çocuğu ananın emzirmesidir. Emzirmek imkânına sahip olduğu hal de bu işi yapmayan her ananın suçu büyüktür. Son ra bazı hallerde, ana, ödevini yerine getirmek husu sunda mutlak bir imkânsızlıkla karşılaştığı zaman da, emzik var; emzik, temiz tutulursa, İtina ile kulla nılırsa, çocuğa verilecek süt sterilize edilirse, müsait sonuçlar alınır. Uzak yerde sütnine meselesine ge lince, bu, çocuk için hemen hemen muhakkak Ölüm demektir, eve sütnine almak meselesi ise, ayıp bir alışveriş, hesapsız kötülükler kaynağı, hattâ çoğu za man, çifte cinayettir; ananın çocuğunu da, sütninenin Çocuğunu da, bile bile feda etmektir.

Araba, Roquepine sokağında, sütnine idarehanesinin kapısı önünde durdu.

Beş çocuk babası olduğunuz halde, bahse gi rerim, bir sütnine idarehanesine ayak basmıymşımz- dır.

Mathieu: !!

Ne yalan söyleteyim, basmadım, cevabını ver

di. TİMİ

Eh, öyleyse inin, burasını görün. İnsan her şeyi Öğrenmelidir.

RoquÉpine sokağındaki idarehane, mahallenin en önemli, en İyi tanınmış müessesesiydi. Burayı kırk yaşlarında kadar, sansın, biraz sivilceli yüzün de ve-karlı bir ifade taşıyan, her zaman kıskıvrak korseli, yaprak rengi, ipekli soluk bir fistan giyen, madam Broquette isimli bir kadın İdare ediyordu. Fakat,.bu madam, müessesesinin şerefini, vekanni temsil etmesine, müşterilerle temasa memur olmasına mukabil, idarehanenin asil ruhu, durmadan çalışan kolu, madam Eroquette'in kocası, sivri burunlu, keskin bakışlı, dağ gelinciği kadar çevik, eJli beş yaşlarında ufak tefek bir adam olan mösyö Broquette'ti. idarehanenin asayişine bakmaya, sütinelere nezaret etmeye, terbiye vermeye memur olan bu adam, onları kayıt ve kabul ediyor, temizliyor, gülümsemeyi, nazik davranmayı Öğretiyor, odalara dolduruyor, çok lazla yemek yemelerine engel oluyordu. Sabahtan akşama liadar, ortada görülen yalnız o idi; kıyı bucak dolaşıyor, pis, kaba, çoğu yalancı ve hırsız kızlardan mürekkep bu müthiş kalabalığa, dehşet salıyordu. Yalnız rutubetli zemin katı müşterilere açık olan, her-foiri yatakhane şekline sokulmuş altı odalı iki katlı bir bina olan müessese, harap eski bir konak yavrusu; içinde emzirdikleri çocuklara birlikte sütineJe-x;n gecelediği bir nevi oteldi. Ardı arası kesilmiyen g-eüşler, gidişler oluyor, daha o sabah trenden inmiş köylü kadınlar, sandıklarını sürükleyerek, kundakta çocukları taşıyarak, arasız koşuyorlar, odaları, koridorları, bekleme salonlarını, akla hayale gelebilecek

330

DOL BERKETİ I

en berbat bir karmakarışıklık ortasında yabancı vaveylalarla ve pis kokularla dolduruyorlardı. Evin içinde, bir de matmazel Broquette vardı; göbek adı Her-minie olan, kansızlıktan kemirilmiş, uzun boylu, sıska, on beş yaşındaki bu soluk benizli kız, göz önüne serilmiş bu et kaynaşması ortasında, az çok sütle dolup tagan bu sütineler yığını içinde, yavan bakire vücudunu gevşek gevsek gezdiriyordu.

Müesseseyi çok iyi tanıyan Boutan. peşinde Mat-hieu olduğu halde içeri girdi. Oldukça geniş oian orta yol, dipte camlı bir kapı ile bitiyor, bu kapı, rutubetle çürümekte olan tekerlek bir çimenliğin ortasına dikilmiş sıska fidanh aviumsusu bir yere açılıyordu. Bu yolun sağında, madam Brocuettt'in kalem odası vardı; ortasında, boyasız tahtadan, yağlı bir masa ile, duvarları boyunca peykelerden ibaret eşya ile döşeli bitişik odada, kucaklarında memedeki çocuklarıyla bekleyen sütineleri, madam Broquette, isteyen müşterilere, bu kalem odasında gösterirdi. Kalem odasında, kırmızı kadifeli, eski bir ampir odu döşemesi,. akaju bir geridon, yıldızlı bir konsol saati, koltukların arkalığına serilmiş dört köşe işlemeler vardı. Yemekhane, yolun sol tarafında, mutfak yakınındaydı içerisinde, etrafı, patlak hasırlı, karmakarışık duran iskemlelerle çevrilmiş, muşamba örtülü iki uzun masa vardı. Burası hergün süprüldüğü halde, los köşelerde, uzun zamandan beri birikip kalmış sırnaşık bir kirin varlığı seziliyordu. Kapıdan girer girmez, mutfakta, kavrulmuş soğanlardan, ekşimiş sütlerden, temiz tutulmayan kundaklardan, bu murdar köylü ka-

331

DÖL BERKETİ I

dmlarm bütün kirli çamaşırlarından pis, ke-kremsi bir koku yükseliyordu.

Boutan, kalem odasının kapısını itince madam Broquette'ı, iş bağında buldu; orada oturan yaşlı bir zatın karşısında bir alay sütine teşhir ediyordu. Dok-îoru görünce, üzüldüğünü anlatan bir hareket yaptı. Doktor Boutan, onu durdurdu:

Yok, yok, işinize bakın, dedi. Benim acelem yok, bekleriz.

Mathieu, açık duran kapıdan, evin kızı Herminie'-nin pencere yanındaki kırmızı kadife koltuklardan birinde oturup, dalgın dalgın roman okumakla meçgui olduğunu görmüştü; annesi de ayakta, o kurumlu haliyle, malını methediyor, ağızım açmadan oturan, bir türlü karar veremiyor gibi görünen yaşlı zatın Önünde sütinelere geçit yaptırıyordu. Doktor gülerken:

Haydi, gidelim, bahçeyi görelim, dedi. . Bir bahçesi, temiz havası, hattâ bir ağacı, hulâsa sayfiye manzarası bulunduğu, el ilânlarında yazılı olan müessese, bunlarla ovunurdu. Camlı kapıyı aç-tîâr, ağacın yanında, bir peykeye oturmuş, şişman (bir kadın gördüler; herhalde, trenden henüz İnmişti, bir gazete parçasıyla, kucağındaki çocuğun kıcını siliyordu. Kendisi de murdardı, daha yüzünü gözünü yıkamadan oraya düşmüştü. Bir köşede, mutlak, karmakarışık yığılı çatlak kâselerle, kimisi yağlı, kimisi pasla kemirilmiş eski çanak çömlekle dolmuş taşıyordu. Bahçenin Öteki ucunda, camekânlı bir kapıdan, sütinelere mahsus bekleme odasına giriliyordu; asılı paçavralardan, sürünen ve kuruyan kirli döşek-

333

DÖL BERKETİ I

lerderi, oraya da bir çirkef akıyordu. Bunlar liu tabiat köşesinin biricik çiçekleriydi.

O sırada, birdenbire, nereden çıktığı iyice anlaşılamadan mösyö Broquette fırladı. Saygı gösterilmesi gerekir bir müşteri olan Boutan'ı görmüştü.

Madam Broquette meşgul mü ki. dedi. Bu rada durmanıza katiyen razı değilim. Gelin, gelin, rica ederim.

Gelincik gözlerine benzeyen gözleri, kucağındaki çocuğun kıcını temizlemeye uğraşan murdar kıza takılmıştı; bu manzaraya pek cam sıkılmış olduğu için, bu kadar fazla ısrar ettiği, sırf, bu ziyaretçilerin, evin kıyı bucağını daha fazla dolas.malr.rina meydan vermemek içindi. Tesadüf, doktor da, arkadaşını, bekleme odasının camlı kapısına kadar götürmüştü; oradan bakınca görülen manzara, soyunup dokunmuş, kendilerini gelişigüzel bırakıvermiş sütninelerin manzarası, hiç de hoş bir şey değildi. Bunlar, orada, peykeler üzerinde, müşteri bekliyerek uyuşuk uyuşuk geçirdikleri uzun tembellik ve uyuklama saatlerinde göğüslerini bağırklarını çözüyorlar, esniyorlar, geriniyorlar; kollarının yorgunluğunu gidermek için, çocukları, üstü hep yığınla çocuk dolu olan masanın-Üstüne, çıkınlar gibi bırakıyorlardı; yerde, yağlı kâğıtlar, ekmek kırıntıları, iğrenç paçavralar, çeşit çeşit murdar şeyler vardı. Bu çok bakımsız ahırın, bu inek ahırının karşısında, iki adamın midesi dönüyordu.

Mösyö Broquette, hâlâ:

Rica ederim, doktor, g benimle beraber diyip duruyordu.

DÖL BERKETİ I 333

j Nihayet, şiddet göstermek, müessesenin temize çıkan adını kurtarmak için bir ibret dersi vermek gerektiğini anladı, tri boylu kıza çullandı.

Baksanıza bana, bu ne pislik böyle, su çocuğu temizlemek için bir parça ılık su alamaz mısınız. Hem, bir defa, burada işiniz ne Gelir gelmez yukarı çıkıp temiz pak niçin yıkanmadınız. Başınızdan aşağı ben mi bir kova su dökeyim

Kadını ayağa kalkmaya zorladı, şaşkın, korkak bir halde önüne kattı, götürdü. Onu merdivene kadar böylece sürdükten sonra, doktorla Mathieu'yü tekrar kalem odasının önüne getirdi, sızlandı.

Ah! Itoktor, bilseniz, bu karalara bir el yıka-tıncaya kadar ne zahmetler çekiyorum! Halbuki bizler ne kadar temiziz, övünsek Övünsek ev temizdir diye övünürüz! Diyebilirim ki, bir kenarda bir zerre toz görülürse, kabahat bende değildir.

Fakat, sütnîne yukarı çıkılaberi, üst katlarda müthiş bir gürültü kopuyordu. Herhalde, bir tartışma, bir çekiğine oluyordu. Yabancıların hiçbir zaman ayak basamadığız bu merdivenden, zaman zaman, bir lâğımdan akar gibi, murdar kokularla karışık kepezelikler taşıyordu. Sonra, o murdar koku, rezilce bir patırdı ile karışık aksedince, artık tahmmül edilmez-hale geldi.

Mösyö Broquette, sonunda:

Affınızı rica ederim, dedi. Madam, sizi hemen şimdi kabul edecek.

Fırladı, sessiz bir çeviklikle, merdivenden yukarı süzüldü. O yukarı çıkar çıkmaz bir vaveyla koptu. Sonra, ev, birdenbire, bir ölüm sessizliğine gömüldü.

334

DÖL BEKİTKETİ I

Yalnız, kalem odasından, azametli bir eda ile malını -övmeye devam eden madamın sesi geliyordu.

Boutan, Mathieu iie birlikte, avludaki yolun bir 'bağından öte başına gidip gelerek, ona anlattı.

Lâkin, dostum, bu ancak maddî bakımdan işlerin içyüzü, yine birşey değil. Size, ruhların içyüzünü gösterebilsem! Hem, unutmayın ki, bu müessese, orta derecede iyi olanlardan biridir; zira bundan daha berbat izbeler vardır ki, zabıta, çok aykırı yolsuzluklarından dolayı bazan kapatmaya mecbur olur. Gerçi bunlar nezaret altındadır; gerçi, sütnineJeri, işe girerken ellerinde birer cüzdan bulundurmaya, İyi ahlâk vesikalarına, her türlü evraka sahip olmaya, ilk günü, vilâyete tasdik ettirip oradan son müsaadeyi almaya mecbur eden sıkı nizamlar vardır. Ama, bun-iar, teselliden ibaret tedbirlerdir, ne sütnine'nin lohusalıktan kalkalı kaç ay geçtiği hakkındaki yalancılıklara, ne hasta çocukların yerine sapasağlam çocuklar koymak desisesine, ne de hattâ bazı kadınların yeni baştan gebe kaldıkları halde ilk lohusalıklarıymış gibi davranmak cüretinde bulunmalarına, hiç bir hileye mâni olunamamaktadır. Bu kadınların eşsiz para hırslarıyla, bir tamahkârlıkla icadettikleri bütün feci hileleri, bütün canice yalanları tasavvur edemezsiniz. Buna da akıl yatıyor, sadece, bu sütninelik zanaatını seçmekle, bence bu kadınlar, beşer seviyesinin en aşağısına düşüyorlar, insanı bundan daha fazla çileden çıkartan, daha fazla aşağılatan bir zanaat yoktur. Birçokları, hem de o zamana kadar dürüst yaşamış olan kızlar, tıpkı, süt versin diye boğaya çektilen İnek gibi, erkeğe gidiyorlar. Sütnineliği mes-

DÖL BEREKETİ t

Jek edinmiş kadın için, çocuk, başlangıçta lüzumlu bir şeyden, bir ticaret aracından ibarettir. Netekim, peydahlanır peydahlanmaz ve kadının sütünü satmak. imkânı bulunur bulunmaz, ölse de Önemsizdir, artık. ha var, ha yoktur. Sütünelik, budalaca şuarsuzluğun, hayvanca aşağılığın son derecesidir. Hem. yapılan rezil alışverişin canice tesirine bakın ki, sütünelinin. sütünü sattığı çocuk, çok defa, tabiatın kendisine tahsis etmediği cinsten olan bu sütü içtiği için Ölüyor; ama, hemen her zaman, sütünelinin kendi çocuğu da, ağırlık veren bir çıkın gibi taşınmak ve süttten kesilir kesilmez, hayvanlara verilen kepek bulamacından yediriimek yüzünden ölüyor; yani, iki Kurban verilmiş oluyor, iki ananın ikisi de cinayetle suçludur; en yaman, en alçakça bîr cinayetin suçlusu; henüz doğmuş olan, yok olup gitmeleri hiç kimsenin tasa etmediği biçare yaratıkların Öldürme cinayetinin suçlusudur; halbuki, bu yavruların Ölmesi, sevgilerimizin ve ümitlerimizin bu aptalca katli karşısında, hepimizi, tersine, bir isyan ve korku feryadiyle avaz avaz haykırtmalıdır, Ah! Dipsiz bir kuyu bu. ölüm canavarına ödenen bu müthiş haracın sonu gel-miyecek olursa, bütün memleket o kuyuya düşecek, orada boğulacaktır.

Doktorla Mathieu, konuşa konuşa, yemekhanenin kapısı önüne gelmişler, orada durmuşlardı; o sırada, kapı bir lâhza açık kaldı, yemek masasının başında, Couteau kadını gördüler; hoş edalı, temiz pak giyinmiş iki genç köylü kadının arasında oturuyordu. Yemek saati geçtiği için, üçü de, tabaksız çatalsız, acele acele sucuk yiyorlardı; görünüşe ba-

DÖL BEREKETİ I

kıhrsa, kılavuz kadın henüz trenden inmişti, getirdiği sütüne kfilesini yerli yerlerine teslim ettikten sonra, malından elinde kalan bu iki sütüne ile bir-likte gideceği başka yerlere gitmek için, bir parça karnını doyurmakta acele ediyordu. Masaları şarapla nemli, duvarları yağ lekeleri dolu yemekhane, avluya kadar, pis bir delildi taş kokusu üfiüyordu.

Mathieu, kılavuz kadınla olan karşılaşmalarını, anlatınca, Boutan:

Couteau kadını tanıyorsunuz demek ki! diye haykırdı. O halde, azizim, cinayetin dibine ulaşmışsınız. Asıl gulyabani, bu Couteau kadındır. Halbuki, o güzelim toplum düzenimizde, bu kadın, faydalı bir çarktır, ben de, onun getirdiği sutninelere birini seçerek, vazifemi yerine getirebilsem, herhalde sevineceğim!

O sırada, madam Broquette, gayet nezaketle, onları kalem odasına aldı. İhtiyar zat, emzikli göğüslerden yana müessesenin elinde bulunan en iyi malların karşısında uzun uzun düşündükten sonra, hiçbirini seçmeden, tekrar geleceğini söyleyerek çıkıp gitmişti.

Madam Broquette, akıllıca bir lâf etti. Öyle adamlar var ki ne istediklerini bilmiyorlar. Kabahat bende değil, af finizi dilerim, doktor. Eğer iyi bir sütüne istiyorsanız, hoşnut kalacaksınız, çünkü, tesadüf, çok iyi sütüneler geldi. Bakın, size göstereyim.

Herminie, romanından, başını kaldırmaya tenezzül etmemişti. Gömülüp oturduğu koltuktan kalk-

DÖL BERIKETİ I

madi, bezginliğe ve can sıkıntısına gömülü, kansız, süzgün yüziyle, hep kitap okumaya devam etti. Mathieu biraz uzağa oturmuş, sadece onlara bakıyordu; Boutan ise askerini teftiş eden bir komutan gibi, ayakta duruyor, her teferruatı, gayet dikkatle gözden geçiriyordu. Geçit başladı.

önce, madam Broquette, kalem odasıyla bekleme odası arasındaki kapıyı açıp, elinin altındaki sütünelerin en iyilerini, herbiri çocuğunu kucağında tanıyarak, üçer kişilik gruplar halinde, telâşsızca, gayet asîl bir eda ile, İçeri aldı. Böylece, on iki sütüne, hem de dünyanın en çeşitli, en birbirine benzemez kadınları, kolları bacakları iri, kendileri bodur olanlar; fasulye sığı gibi uzunlar, sert saçlı esmerler; gayet beyaz tenli sarışınlar, çeviklerle hantallar, çirkinlerle şirinler, geçti. Fakat, hepsinde aynı bön ve endişeli gülümseme, aynı ürkek ve şaşkın salınma, alıcı bulamamaktan korkan o aynı endişeli hizmetçi hali, o esir pazarındaki cariye hali vardı. Kendilerini peşkeş çekiyorlar, teslim oluyorlar, beceriksiz, biçare kızlar gibi kırıyorlar, müşteri beğenmiş gibi görününce derhal, İçin için bir sevinçle neşeleniyorlar, arkadaşları üstün gelecekmış gibi olunca, tersine, birdenbire somurtuyorlar, onlara fena fena bakıyorlardı. Kaz sürüsü gibi arka arkaya geliyorlar, yine öylece dönüp gidiyorlar, döşeme tahtaları üzerinde, hantal hantal, bezgin ve sersem yürüyorlardı. Bu on iki kadından üçünü, doktor, kısa bir muayeneden sonra, bir yana ayırdı. Sonra, o üçün de bir tanesini, daha derin muayeneden geçirmek üzere alıyordu.

BEREKETİ I

338

Madam Broquette, sinsice gülümsiyerek: Doktorun bu işten anladığı besbelli, dedi. Elimde her zaman böyle nadide şeyler bulunmaz. 8u seçtiğiniz henüz geldi, yoksa, herhalde şimdiye kadar boş kalmazdı. Ona kendim kadar güveniyorum, çünkü, kendisini bundan evvel de işe yerleştirmiştim. Esmer, orta boylu, tıknazca, kaba ve bayağı yüzlü, iri çeneli, aşağı yukarı yirmi altı yaşında bir kız- lı. Fakat, daha evvel bir kapıda hizmet ettiği için,

yol iz biliyordu.

Peki, bu çocuk ilkiniz değil. Öyle mi

Hayır, etendim, üçüncü çocuğum.

Evli değil misiniz

Hayır, efendim.

Boutan memnun olmuş göründü, çünkü, yolsuzluğa teşvik mahiyetinde olmakla beraber, piç anaları, sütnine olarak, tercih edilirdi. Daha uysal, daha müşfik olurlar, daha az ücretle çalışmayı kabul ederler, arkalarında bir aile yükü yoktur, bir korku sebebi olan bir koca bulunmazdı.

Doktor, kadına başka sormadan, evrakını gözden geçirdi, vesikalarına, cüzdanına baktı, onu tepeden tırnağa bir muayeneye tabi tuttu. Ağızını, diş etlerini muayene etti, dişlerin beyaz ve sağlam olduğunu gördü. Sonra, boyun guddelerine geçti, hattâ, da-tia mahrem bir muayene için, kadim, bitişik bir odaya götürdü. Tekrar kalem odasına getirdikten sonra göğsünü inceden inceye tetkik etti, guddenin ge-ügmimine, memenin şekline baktı, sütün miktarını ve vasfını araştırdı. Avcuna bir iki damla süt damlatmış-

339

DÖL BEREKETİ I

tı, bunun tadına baktı, gün ışığında muayene etti. Arada sırada:

Âlâ, âlâ, eliyordu.

Nihayet, çocukla meşgul oldu; annesi, onu, bir koltuğun üstüne bırakmıştı; Çocuk, gözleri açık, gayet uslu, orada yatıyordu. Pek pek üç aylık, gürbüz, ve kuvvetli görünen bir oğlandı. Doktor, onun taban-Jarına ve avuç içlerine baktıktan sonra, irsi frengi İhtimalinden daima korkulduğu için, ağız ve şercin sümükdokusunu muayene etti. Hiçbir hastalık bulamadı.

Bir lâhza baş.m kaldırdı, sordu:

Bu çocuk sizindir ya

Aman mösyö!. Tabiî benim, kimden alaca

ğım ki!

Eey, kızım, öğreti de olabilir.

Muayene bitmişti. Doktor, kararını vermedi; bir şey söylemeden hâlâ kadına bakıyor, onu, aranılan bütün şartlara sahip gibi görmekle beraber, kimbilir nasıl bir kararsızlık duyuyordu.

Aileniz hep sıhhatli insanlar mıdır, akrabaları

zın içinde veremden ölmüş kimse var mı

Hiç yok, efendim.

Olsa, tabiî bana söylemezsiniz. Cüzdanlarda,

bu nevi bilgilere mahsus bir sahife bulunmalı. Peki,

siz içkiye düşkün değil misiniz, içmez misiniz

Oo, amma yaptınız, mösyö!

Bu sefer Öfkeleniyor, gocunuyordu. Doktor kendisini yatıştırma/k zorunda kaldı. Bununla beraber, doktor, ne de olsa kazanç ihtimali bulunan bir sıklâ

Döl BEREKETİ I geçiyormuş, gibi bir el hareketi yapınca, yüzü, şiddetli bir sevinçle aydınlandı. Boutan:

Pekâlâ! demişti. Muvafık, sizi tutuyorum.

Eğer çocuğunuz derhal gidebilirse, size, adresini vere

ceğim kapıya bu akşamdan itibaren girebilirsiniz.

Adınız ne

Marie Leblclu.

Madam Broquette, bir doktorla beraber işe ksn nşmaya kalkışmamış, heybetli tavrını, müessesenin ahlâkını .ve kibarlığını gösterir bir yafta olan, zengin hanımefendi edasını muhafaza etmişti. Kızına döndü:

Herminie, gidip baksana, madam Couteau hâ

lâ burada mı

Fakat, genç kız, yerinden bile kımıldamadan, dalgın ve solgun gözlerini ağır ağır kaldırıncâ, annesi,

ismarladığı işi kendisi yapmak gerektiğini anladı. İki güzel kızla birlikte çıkıp gitmek üzere olan Couteau kadını alıp geldi. Kızlar, avluda durup onu bekletiler.

Doktor, para meselesini halletmekle meşguldü, sütnineye ayda seksen frank, idarehaneye, masraf karşılığı kırk beş frank verilecek, sütninenin yatıp kalkması için yer sağlanacak, yiyeceği verilecekti; emzireceği çocuğun anası babası, bu masrafı ondan kesebilirlerdi, fakat kestikleri yoktu. Yalnız, çocuğu memlekete göndermek işi kalıyordu ki, kılavuz kadına verilecek bahşış ayrı, bu iş için de bir otuz frank daha vermek icabediyordu.

Couteau kadın:

Ben bu akşam dönüyorum, dedi, çocuğu götürürüm, hay hay. Ev, d'Antin caddesinde dediniz, öe-

DÖL BEREKETİ I 34]

ğil mî Biliyorum, biliyorum, o evde oda hizmetçiliği eden benim bir hemşehrim kadın var. Marie hemen gimdi oraya gidebilir. Ben de, gideceğim yerlere gidip işlerimi bitireyim, iki saat sonra çocuğu ondan alırım. O sırada, Boutan, açık kalan kapıdan, avludaki iki genç köylü karısının, kedi gibi cilvelegerek gülüşüp itiştiklerini gördü.

Baksanıza, bunları bana göstermediniz. Şirin şeyler. Bunlarda sütnine mi

Couteau kadın o sinsî tebessümüyle cevap verdi:

Sütnine mi Hayır, hayır! Bir kapıya yerleş tir diye bana emanet ettiler onları.

Kılavuz kadın, içeri girince, yan gözle bakıp Ma-thieu'yü süzmüş, lâkin tanımamazlıktan gelmişti. Mathieu, iskemlesinden kalkmamış, bu satın alınan davar muayenesinde hazır bulunmuş, sonra, bu kendini satan ana pazarlığını, ses çıkarmadan, kalbi, yavaş yavaş, merhamet ve isyanla doJarak dinlemişti. Sonra kılavuz kadın, sütninenden alıp köye götürmekten bahsettiği, uslu uslu duran güzel çocuğa döndüğü zaman, vücudunu bir ürperti sardı. Şimdi, Couteau kadın, Saint-Lazare garında, öteki beş sütnine ile birlikte, leş kargaları gibi, herbirinin kucağında yeni doğmuş bir minimini olduğu halde, uçarcasına gider vaziyette, tekrar gözünün önüne geliyordu. Çapul yine başlıyordu, koca Paris'ten yine hayat, yine ümit çalınıyordu, yokluğa bir cinayet kafilesi daha gidiyordu, bu sefer, doktorun dediği gibi, çifte katil tehdidi vardı, biri sütninenin, biri ananın çocuğu olmak üzere iki çocuk ölüm tehlikesiyle karşılaşılıyordu. -

342

DÖL BKREKETI I

Nihayet, Boutan'la Mathieu, madam Broquette'in kandilli selâmlariye uğurlanarak ayrıldıkları sırada, avluda, Couteau kadınla mösyö Broquette'i hararetili bir konuşma halinde buldular. Mösyö Broquette, kasapla kavga etmişti, onun tesiriyle hâlâ titriyordu; çünkü, esnafla durmadan çekişir, sütninelerine malın en kötüsünü, aşağı fiyata alınmış bozuk yiyecekleri yedirirdi. Nasıl ki çamaşır yıkatmada da tasarrufu sever, göze görünmiyen şeylere, murdar hale gelinceye kadar el sürdürmezdi. Şimdi, Couteau la-dmLa burun buruna hıldaşıyor, arada bir, hâlâ gülünüp duran iki genç kıza bakıyordu. Herhalde bir şey düşünüyordu, kızları yerleştirecek iyi bir kapı bulmuştu.

Doktor, arabaya binerken:

Elinden her zanaat gelir! demekle yetindi.

Fabrikaya vardıkları sırada, tam kapının önünde, bir tesadüf, Mathieu'yu yine kederlendirdi.

Morange'ın kızı Reine, öğle yemeğinden sonra, babasını almış, işine getiriyordu; ikisi de matem kıyafetinde idiler. Valerie'nin gömüldüğünün ertesi günü, Morange bitkin bir halde, âdeta her şeyi unuttuğunu sandıran bir tevekkül içinde tekrar muhasebeciliğe dalmıştı. Başka tarafta büyük bir servet kazanmak üzere talihini denemek için fabrikadan ayrılmak gibi ihtiraslı bir projeden tamamiyle vazgeçtiği, o günden itibaren, açıkça belli oldu. Fakat, artık kendisine büyük, fazla pahalı gelen apartmanım bırakmaya bir Türlü razı olamadı. Çünkü karısı orada yaşamıştı, kendisi de orada yaşamak istiyordu; sonra da, bu lüicsü muhafaza etmek, onu kızına hediye et-

DÖL BEREKETİ I 343

mek niyetindeydi. Yüreğinin bütün za'fını, bütün sevgisini bu çocuğa veriyor, onun, anasîJe olan benzerliği karşısında hara bol uy ordu. Gözleri yaşla dolu, saatlerce kızını seyrediyordu. Büyük bir iptiJâ başlıyordu, artık, kızına zengin bir çeyiz vermekten, bundan sonra mutluluğa ermesi kabilsse,

onun sayesinde mesud olmaktan başka hülyası yoktu; hasislik başgöstermişti, kızma ait olıruyan her şeyde hesaplı davranıyor, onu daha refah içinde yaşatmak ve çeyizini çoğaltmak için, gizli gizli, açıktan işier bulmağı tasarlıyordu. Kızı olmasa, bezginlikten ve ümitsizlikten Ölürdü. Hayatı, kızından ibaret olmaya başlıyordu.

Reine, doktor Boutan'ın bir sualine, o şirin gü-lümsemesiyle cevap verdi:

Tabii ya, zavaJlı babacığımı evden işe ben getiriyorum, çalışmaya başlamadan Önce ufak bir gezinti yapacağına iyice emin olmak için. Yoksa, odasına kapanıyor, artık yerinden kımıldamıyor.

Morange, kendini mazur göstermek için, müphem bir el hareketi yaptı. Gerçek, evinde, ıstıraptan ve vicdan azabından bitkin bir halde, odasına kapanıyor, duvarlara astığı, karısının her yaşta çekilmiş on beş kadar fotoğrafından mürekkep bir koleksiyon ortasında vakit geçiriyordu. Boutan:

Bugün hava çok güzel, mösyö Morange, dedi; gezmeye çıktığınıza iyi ettiniz.

Biçare adam, gözlerini hayretle yukarı kaldırdı, sanki daha görmemiş gibi, güneşe baktı.

344

DÖL BEREKETİ I

Sahi, hava güzel, dedi. Hem, biraz dışarı

Cilcip dolaşmak, Reine'e de çok iyi gelir.

Bunu söyledikten sonra, matem esvaplarının siyah rengi içinde, şipşirin, pespembe görünen kızını, muhabbetle seyretti. Onun, evde, hizmetçi kadınla yalnız kaldığı uzun saatlerde, cam sıkılacağından daima korkardı. Yalnızlık, Morange için ölümüne ağladığı karısı ile dolu Öyle bir faciaydı ki, onu öldürmüş olmakla kendi kendini suçluyordu.

Genç kız, neşeli bir tavırla:

İnsan, benim yaşımdayken hiç can sıkıntısı duymaz diyorum da babam sözüme inanmak istemiyor, dedi. Annciğim Öleli beri, kadın kadıncık evde oturmam lâzım. Hem, madam La Baron arasına geliyor, beni alıp götürüyor.

Bir arabanın gelip kaldırımın kenarında durduğunu gördü, hafiften bağırdı. Arabanın kapısından bir kadın başı uzanmış, genç kız, bu başı tanımıştı.

Hah, işte! baba, bak, madam la Baron. Her halde bize gitmiş olacak, Clara da benim seninle beraber buraya geldiğimi söylemiş galiba.

Gerçekten de, öyle olmuştu. Serafine, arabadan inmemişti bile, Morange seçirtti, Reine'i arabaya kadar götürdü. Kızı, sevinçle bir zıplayışta arabanın içinde kaybolduktan sonra, kendisi bir lâhza daha orada kaldı, hararetle teşekkür etti; sevgili yavrusunun, nihayet avunacağını düşünerek pek memnundu. Sonra, arabanın uzaklaşıp gözden kayboluşunu uzun uzun seyretti, fabrikaya girdi; birdenbire ihtiyarlamış, sanki kederi omuzlarına yüklenmiş gibi çökmüş-

DÖL BEREKETİ I 345 tü; bu keder onu öyle harabediyordu ki, orada duran doktorla Mathieu'yü unuttu, selâm bile vermedi. Serafine'in, kızıl saçlarıyla tutuşmuş gibi duran alaycı yüzünü görünce, Mathieu donakaldı: Zavallı adam! diye mırıldandı. O esnada, Beauehene, konağın bir penceresinden, eliyle işaret ederek, Mathieu'yü, doktorla birjikte yukarı çağırırdı. Constance'la Maurice'i, küçük salonda buldular, Beauehene de, bir puro sigarası içerek Kahvesini bitirmek üzere, oraya gelmişti. Boutan, odaya girer girmez çocuğu muayene etti; Maurice'in bacakları, eskisinden çok daha iyi idi. Fakat, midesi hâlâ bozuktu, perhizi azıcık bozsa, pek kötü ihtilât-Jar oluyordu. Bir ana olarak, çocuğunu çok fazla merak ettiği halele bunu itiraf etmiyen Constance, doktora, sonu gelmez sualler sorarak, verdiği cevapları can kulağıyla dinlerken, Beauehene, Matnieu'yü bir kenara çekti.

Baksanıza, kuzum, ötede herşeyin olup bittiğini bana niçin haber vermediniz

Purosunu çekiştiriyor, kalın dumanlar pusküre-rek, yanakları kıpkırmızı, gülüyordu.

Tabii ya, sarışın güzeline dün rastladım.

Mathieu, bu can sıkıcı bahsi kendisi açmak istemediği için, görevlendirildiği işe dair hesap vermek üzere sorguya çekilmeği beklediğini sükûnetle söyledi. Kendisine emanet edilen para yettiği için, emrine amade tuttuğu küçük bir deste halindeki faturaları ona göstermekten başka yapacağı iş yoktu. Bir sürü tafsilât vermeğe başlıyordu ki, Beauehene, yüzü neşe içinde, onun sözünü kesti.

346

Döl. BEREKETİ I

Burada olan işten haberiniz var mı Berikin-
dılıcı cür'ete bakın, gelip iş istedi; benden değil, ta
biî, kadınlar atelyesi şefinden. Bereket versin, işi tah
min etmişim, verdiğim emirler kesindi, şef de, mü
essesenin intizamı bakımından, kendisini tekrar ise
alamıyacağı cevabını vermiş. Haftaya evlenecek olan
kızkardeşi Euphrasie, hâlâ atelyede çalışıyor. Tekrar
saç saça, baş başa gelişlerini bir gözönüne getirin.
Sonra da, benim müessesemde, artık onun yeri ola
maz, a canım!

Gitti, şömine üzerinde duran konyak kadehini aldı, içti, danüp geldi, neşeli edasiyle:

Çalışmasına lüzum yok, çok güzel kız zira.

Mathieu, bu iğrenç söz karşısında sustu. Norine'-

in madam Bourdieu'nün doğum evinden çıkar çıkmaz, babasının evinde kavga gürültü içinde yaşamaktansa
âşikiyle birlikte oturan bir arkadaşımdan, kendisini bir gece barındırması ricasında bulunduğunu, bir gün
evvelin den beri, bir tesadüf sonucu, o da biliyordu.

Norine, Beauchene fabrikasına yaptığı faydasız kalan müracaattan sonra, gerçi, başka iki müesseseye daha
başvurmuştu; fakat, doğrusuna bakılırsa iş buimaya pek de can atmıyordu. Gebeliğinde, rahat bir tembellik
içinde geçen on dört ay içinde, tatlı sabah uykuları, onu, çetin iş hayatından kesin olarak tiksindirmişti. Şimdi
elleri beyaz ve yumuşaktı; artık, çocukluğundan beri, Paris kaldırımları boyunca gezerken hayalin kurduğu
ekmek elden su gölden bir hayattan, kolayca ele geçirilen zevklerden başka bir

347

DÖL BEREKETİ 1

şey istemiyor, bunlar için, yenilmez bir arzu duyuyordu.

Beauchene devam etti:

Ne diyordum, ha, berikine rasgeldim, azizim.

Hem de ne halde biliyor musunuz Süslenmiş püs-
lenmiş, takmış takıştırmış, saçlı sakallı şişko bir he
rifin kolunda; adam, kızı gözleriyle yiyecek gibi ba
kıyordu. Eh, iş pişmiş, kotarılmış sayılır. Nasıl derin
nefes aldım, tahmin deresiniz, hâlâ gülüyorum!

Böyle dedikten sonra, sanki göğsünden yüz lib-relik bir yük kaldırılmış gibi, derin bir nefes aldı. O üzücü
maceradan sonra, önce evli bir kadını denemiş, sonra, yeni bir tuzağa düşmekten birdenbire korkarak
uzaklaşmıştı. Simdi, bayağı sokak kadınlarına, bir gecelik kadınlara avdet ediyordu; bunlarla münasebetten
hiçbir kötü sonuç çıkmazdı; zaten, mizaç bakımından, yalnız böyJelerini severdi. Ancak bu kadınların
yumuşak başlılığı onun obur şehvet düşkünlüğünü tatmin ediyordu. Gayet memnundu, asla bu kadar
böbürlendiği, kendinden bu kadar hoşnutluk getirdiği görülmemişti.

Ama, azizim, bu muhakkaktı! Hatıriasarızii,
size her zaman demez miyim O bu iş için yaradu-
muştır, başka şey için değil, kor kör parmağım gö-
zünedydi! Bir kere, bunların kurmadığı hayal yoktur,
kendilerini, gayet pahalıya alacak olun bir prens için
saklarlar; sonra, karşılıklarına ilk çıkan şarapçı çırağı
na teslim olurlar, arkasından, şayeri yeryüzünde öy
lesi kalmışsa, paralı bir enaİye yapışmaya uğraşırlar;
iş ters gitti mî, çabucak bir âşık edinirler, arkasından
bir daha, derken bir tane daha, alabildiğine. Aman,

343

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

34\$-

aman, artık bana gelmez! Uğurlar olsun, eğlensin eğlenebildiği kadar!

Karısına ve doktora doğru döndüğü sırada, hatırına bir şey geldi, tekrar Mathieu'ye döndü, daha yavaş sesle
sordu:

. Çocuğu anlatıyordunuz; demek ki.

Mathieu, çocuğu, esirgeme yurduna yatırıldığına iyice emin olmak üzere, kendi eliyle götürdüğünü anlatınca, Beauchene, onun ellerini kuvvetle sıktı.

Mükemmel! Teşekkür ederim, azizim. Şimdi içim rahat etti, dedi.

Bir şarkı mırıldandı, hâlâ doktora danışmakta olan Constance'ın karşısına geldi, dikildi. Kadın, küçük Maurice'i dizlerine doğru çekmiş, taparcasına sevdiği, bir sanayi ve para prensi yapmak istediği biricik oğlunun sıhhatini düşünen kadın kadıncık bir anaya mahsus kiskanç bir muhabbetle onun yüzüne bakıyordu.

Birdenbire haykırdı:

Peki ama, doktor, o halde günah bende de mektir. Sahi mi söylüyorsunuz, ana sütü emen çocuk, her zaman daha sağlam bünyeli, çocuk hastalıklarına daha dayanıklı mı olur

Ooo! Hiç şüphe yok, madam. Beauchene, ağzındaki yaprak sigarasını çekiştirerek omuzlarını silkti, bol bir kahkaha attı.

Haydi canım! Bu çocuk yüz sene yaşayacak, onu emziren Burgonyalı sütüne kaya gibi sağlamdı.

Ya, demek ki böyle ha, doktor, çocukları analarının emzirmesi mecburiyetine dair, her iki Meclisten1 de kanun çıkartacaksınız

Fransız Senato ve Millet Meclisleri.

Eoutan da gülüyordu. -;;;:!

Niçin olmasın >V hVrî

O zaman Eeacnene'e, bitmez tükenmez bir alay konusu çıktı; böyle bir kanunun, geJenek ve âdetleri, nasıl altüst edeceğini diline doladı toplum hayatı duracaktı; salonlar, bütün kadınların çocuk emzirmeye başlaması yüzünden kapanacaktı; ot.uz yaşından sonra, hiçbir kadının göğsünden hayır kal mıy s çaktı,, kocalar bir sendika kurmaya, karıları, sütninelik vazifesini yerine getirmek üzere evlerine kapandıkları! zaman yedek karılar bulmak için, bîr harem açmaya, mecbur olacaktı.

Hulâsa, bir ihtilâl yapmak istiyorsunuz, dedi,-Doktor, sükûnetle:

Evet, bir ihtilâl, dedi. Bu ihtilâl yapılacaktır.

IV

Sıorr;

Mathieu, büyük projesinin son incelemelerini de yaptı bitirdi; Chantebled topraklarının bu işlenmesi,, nihayet uyandırılan topraktan, taşkın bir bereket çıkartacak bir eserdı. Kararım verdi, iman ve ümit dolu büyük bir cür'etle, her türü ihtiyatı bir tarafa-bırakarak, bu eseri başarmaya azmetti.

Bir sabah, ay sonunda fabrikayı bırakacağını. Beauchene'e haber verdi. Bir gün evvel, Seguin'le uzun uzadıya konuşmuş, onun, eski av köşkü ile ci-varmdaki yirmi hektar kadar toprağı, çok elverişli şartlarla ve memnunlukla elden çıkaracağını öğrenmişti. Tahmin ettiği gibi, Seguin, servet bakımından,, karışık bir durumda bulunuyordu; rivayet edildiğine-

DÖL BEÜEKETİ I

351

343 DÖL BEREKETİ X

aman, artık bana gelmez! Uğurlar olsun, eğlensin eğlenebildiği kadar!

Karısına ve doktora doğru döndüğü sırada, hatırına bir şey geldi, tekrar Mathieu'ye döndü, daha yavaş sesle sordu:

Çocuğu anlatıyordunuz; demek kî.

Mathieu, çocuğu, esirgeme yurduna yatırıldığına

iyice emin olmak üzere, kendi eliyle götürdüğünü anlatınca, Beauchene, onun ellerini kuvvetle sıktı.

Mükemmel! Teşekkür ederim, azizim. Şimdi

içim rahat etti, dedi.

Bir şarkı mırıldandı, hâlâ doktora danışmakta olan Constance'ın karşısına geldi, dikildi. Kadın, küçük Maurice! dizlerine doğru çekmiş, taparcasına sevdiği, bir sanayi ve para prensi yapmak istediği biricik: oğlunun sıhhatini düşünen kadın kadıncık bir anaya mahsus kiskanç bir muhabbetle onun yüzüne bakıyordu.

Birdenbire haykırdı:

Peki ama, doktor, o halde günah bende de

mektir. Sahi mi söylüyorsunuz, ana sütü emen çocuk, her zaman daha sağlam bünyeli, çocuk hastalıklarına daha dayanıklı mı olur
Ooo! Hiç şüphe yok. madam.

Beauchene, ağzındaki yaprak sigarasını çekiştirerek omuzlarını silkti, bol bir kahkaha attı.

Haydi canım! Bu çocuk yüz sene yaşayacak, onu emziren Burgonyalı sütüne kaya gibi sağlamdı.

Ya, demek ki böyle ha, doktor, çocukları analarımın emzirmesi mecburiyetine dair, her iki Meclisten1 de kanun çıkartacaksınız

1 Fransız Senato ve Millet Meclisleri.

veriş işlerine bakar, hemen dönüp gelir, içinde zar zor dönebildikleri kovukta, kocasının maaşına eklenince onları âdeta zengin eden birkaç parayı kazanmaya çalışırdı. Couteau kadın, oğlu küçük Pierre'i, ayda otur franga, mümkün olduğu kadar elverişli şartlarla bir sütüneye vermek üzere Rougemont'a götürüliberi,, Celeste'İe olan komşuluk münasebetleri daha sıkıfıks hale gelmişti. Hattâ, Couteau kadın, pek hatırşinas davranmış, yaptığı seyahatlerden birinde, her ay, uğrayıp otuz frangı kendisi almayı teklif etmişti; böylece, paranın posta İle yollanması külfetinden kurtulacaklardı, anne de, çocuğunun sıhhat haberini taze taze alabilecekti. Onun için, aylık zamanı gelip de Couteau kadın bir güncük gecikti miydi, madam. Menoux korkmaya başlıyor, Celeste'e koşup geliyordu; Pierre'in bulunduğu köyden olan bu kızla bir lâhza konuşmaktan daima memnun oluyordu.

Sabah karanlığı sizi rahatsız ediyorum, kusura bakmazsınız değil mi matmazel Hanımınızın, saat dokuzdan evvel size ihtiyacı olmadığını söylemişsiniz. Beri taraftan haber alamadım da, onun için geldim. Köyden size bir mektup yazan olmuştur belki diye düşündüm.

Fakir bir memurun kızı olan madam Menoux,. ufak tefek, zayıf ve sarışındı; ince, solgun yüzünün: kederli, çekici bir ifadesi vardı. Kendisini, iki parmağının arasında siksa kıracak olan, iri yarı, yakışıklı, kocasına karşı duyduğu hayranlık dolu sevgi, herhalde bundan ileri geliyordu. Onun, her yemekten sonra, kahvesini, konyağını içebilmesi için, ısrarla, yenilmez bir inatla, ölesiye çalışıyordu.

DÖL BEREKFT1 I

353

343 DÖL BERKETİ t

aman, artık bana gelmez! Uğurlar olsun, eğlensin eğlenebildiği kadar!

Karısına ve doktora doğru döndüğü sırada, hatırına bir şey geldi, tekrar Mathieu'ye döndü, daha yavaş sesle sordu:

Çocuğu anlatıyordunuz; demek ki.

Mathieu, çocuğu, esirgeme yurduna yatırıldığına

iyice emin olmak üzere, kendi eliyle götürdüğünü anlatınca, Beauchene, onun ellerini kuvvetle sıkı.

Mükemmel! Teşekkür ederim, azizim. Şimdi

içim rahat etti, dedi.

Bir şarkı mırıldandı, hâlâ doktora danışmakta olan Constance'ın karşısına geldi, dikildi. Kadın, küçük Maurice'i dizlerine doğru çekmiş, taparcasına sevdiği, bir sanayi ve para prensi yapmak istediği biricik oğlunun sıhhatini düşünen kadın kadıncık bir anaya mahsus kıskanç bir muhabbetle onun yüzüne bakıyordu.

Birdenbire haykırdı:

Peki ama, doktor, o halde günah bende de mektir. Sahi mi söylüyorsunuz, ana sütü emen çocuk, her zaman daha sağlam bünyeli, çocuk hastalıklarına daha dayanıklı mı olur

Ooo! Hiç şüphe-yok,.madam.

Beauchene, ağzındaki yaprak sigarasını çekiştirerek omuzlarını silkti, bol bir kahkaha attı.

Haydi canım! Bu çocuk yüz sene yaşayacak, onu emziren Burgonyalı sütüne kaya gibi sağlamdı.

Ya, demek ki böyle ha, doktor, çocukları analarının emzirmesi mecburiyetine dair, her iki Meclisten1 de kanun çıkartacaksınız , ,v,.

t.i.t.'h Fransız Senato ve Millet Meclisleri. y'-- -`

Fena değil, fena değil. İlanı öyle pek gürbüz şey değil, toplu bir çocuk denmez. Ama, yüzü solgunca da, öyle narin. Öyle cici şey kî Daha iri çocuklar var, muhakkak, ama daha ufakları da var.

Sesini yavaşlatıyor, anayı endişelendirmekle beraber, yine de ye'se düşürmemek için söyleyeceği kelimeleri araştırıyordu. Bu, onun, her zamanki usulü idi, yüreğe üzüntü verip, sonra, ananın düşeceği Üzüntü sayesinde, kabil olduğu kadar fazla para çekerdi.

Bu sefer, çocuk hakkında ufak bir hastalık ica-dedecek kadar işi ileri götürebileceğine hükmetti.'

Lâkin, size haber vermem lâzım, çünkü ben yalan söylemeyi bilmem, hem de önünde sonunda, vazifemdir.

Efendime soy Üyeyim, yavrucak hastalandı, hâlâ da pek o kadar iyiloşmedi.

Madam Menoux, narın, ufacık ellerini bitıştirdi,,

beni kül gibi oldu.

Eyvanlar olsun! Ölecek!

Yolc canım'. Yok canım! Daha iyice diyorum,

size. Yooo! Bakılmasına, iyi bakılıyor, Loiseau kadın

öyle iyi bakıyor ki, görülecek şey'. Çocuk kısmı uslu.

olunca, kendini sevdire! Bütün ev halkı ona kul köle,

etmedikleri masraf yok! Doktor iki clef a geldi, ilâçlar

bile aldılar. Ne var ki, pahalı oluyor işte.

Bu söz, bir balyoz ağırlığıyla indi. Sonra, telâşa, düşen, tir tir titremeye başlayan anneye, kendini to-

parlıyacak vakit bırakmadan, kadın ilâve etti; Bir hesap yapalım mı, madamağım Dükkâna

dönmeden evvel bir yere para bozdurmak niyetinde olan madam Menoux, yanma para al-mis bulunduğu

için pek sevindi. Hesabı toplamak için

. r

ruluyorum

hep budala

ondan.

öylC POHPOH

DÖL BEREKETİ I

354

354

bir kâğıt parçası aradılar. Evvelâ, aylık ücret otuz irangi yazdılar; sonra, hekimin iki vizite parası, altı irangi

İlâve ettiler; İlâçlarla beraber, masraf on fran-

,gı buluyordu.

Hal Onu da söyleyecektim, içinin bozukluğu yüzünden öyle çok çamaşır kirletti ki, üç frank sabun ;parası

ilâve etseniz iyi olur. Hakça iş görmüş olursunuz, üstelik, şeker parası gibi, yumurta parası gibi daha başka

ufak tefek masraflar da oldu, yani, ben sizin yerinizde olsam, çocuğuna düşkün bir ana gibi, üç frank

yazardım. Topyekûn, kırk beş frank, razı

Tuhafiyeci kadın, teessürüne rağmen, soyulduğunu, azabınm istismar edildiğini sezdi. Bu kadar çok

para vermek, bunca zahmetle kazandığı parayı vermek gerekeceğini düşününce, hayret ve isyan

belirten bir hareket yaptı. Eu kadar para biriktirilinceye Scadar yığın yığın İğne İplik satmak lâzımdı! İdareli

îhareket etmek zoru ile, ana şefkatinin uyandırdığı endişe arasındaki telâşlı bocalayışı, en taş yüreklileri âjile müteessir ederdi.

tyi ama, yarım aylık fazla vermiş olacağım,

.dedi.

Couteau, derhal, eski haşinliğini ele aldı: Ne yapalım, kabahat bende değil. Çocuğunuzun ölmesine göz

yumamayız ya. Herhalde öldüğünü istemezsiniz sanırım. Gereken masrafları yapmak lâ-sım. Hem, bana

emniyetiniz yoksa söyleyin. Paranızı benim vasitam olmadan, doğrudan doğruya siz yollarsınız, işinizi

bildiğiniz gibi idare edersiniz; böyle olursa, ben de çok rahat ederim, çünkü, bütün bu iş- titreye, P»

i

ü e v baKıyOrdu. (!;K

r

hatırınızda um hat

356

DÖL BERKETİ I

lamış, Syle vaitlere boğmuştu ki, kadıncağız, giderken
İçi gayet rahat, gayet neşeliydi; artık, parasına acı-
mıyor, yavrusu Pierre'İN, yanakları tombul tombul,
iïörpe bir meşe ağacı kadar gücü kuvvetli bir halde
kendi yanına geieceği günü hayalinde kuruyordu.
Kapı kapanır kapanmaz, Cele-ste, hayasız hayasız
.-gülmeye başladı.

' Arama da martaval attın ha! Eminim ki, çocuğu nezle bile olmamıştır.

Couteau kadın, ünçe, vekarlı bir tavır takındı.

Ne hacet, yalan söylüyorsun de, işin içinden

Cikiver. Çocuğun sıhhati İyi değil, inan olsun.

Hizmetçi kadın daha fazla gülmeye bağladı.

Yok, benim karşımda bu surati takınma, sa-tiiden güleceğim geliyor! A canım, ben seni bilirim, 'burnunun
ucu kımıldadı mıydı, mânasını anlarım!

Kılavuz kadın, daha gevşek, devam etti.

Çocuk pek çelimsiz.

Ooo! Onu talimin ediyorum. Ama, ne de olsa, şu doktorun reçetelerini, sabunu, şekeri pek merak ettim. A
kuzum, bana vız gelir. Bu madam -Menoux ile öyle uzun boylu ahablığı yok, merhaba, jmerhaba, o kadar.

O kendi işini bilir, ben kendi işimi. Sen de Öyle, sen de kendi işlerini bilirsin; çıkarın varsa, ne âlâ.

Fakat Couteau kadın lâfi değiştirdi, içecek bir yudum bir şey var mı diye sordu; çünkü, gece yolculukları,
midesini altüst ediyordu. Celeste de, bir dolabın alt gözünden açılmış bir şişe malağa şarabıyla, bir kutu
bisküvi çıkardı. Eurası kilerden aşırıldığı yiyecekleri saklamaya mahsus gizli bir yerdi.

357

DÖL BERKETİ I

Sonra, . kılavuz kadın, nanımı çıkagelirse yakayı ele vermeleri tehlikesinden bahsedince, buna hiç de
aldırmadığını haliyle anlattı. Tamam! Hanımı, şimdi, küvetlere, pomada kutularına dalıp çıkmakla meşguldü!
Güzelliğini korumak için bir sürü murdar şeyler sürünmeden kimseye seslenmezdi.

Yalnız, çocuklar korkuludur, o Gaston'la Luce. Yumurcaklar, hep ense kökümde, çünkü anaları babalan,
çocuklarıyla meşgul olmazlar, sabahtan akşama kadar başı boş bırakırlar, onlar da, ya burada oynarlar, ya
mutfakta. Üstelik, tekmelerler, yahut yumruklarlar diye, şu kapıyı kapatmaya da cesaret
edemiyorum.

Celeste, koridora, ihtiyaten bir göz attıktan sonra ikisi de masanın başına geçince, kızışıp, serbestçe içlerini
dökmekte gecikmediler. Derken, iş, fütursuz ve hayasızca, her şeyi anlatmak derecesine, o
şuursuzca rezilliğe kadar dayandı. Celeste, bir yandan, kadehindeki malagayı yudum yudum içiyor,
bir yandan da, memleketten havadis soruyordu; Couteau kadın da artık yalan söylemiyor, hem
bisküvi .yiyor, hem hakikati olduğu gibi anlatıyordu. Hizmetçi kadının son çocuğu Rougemont'a
geldiğinin on beşinci günü, Vimeux'lerin evinde ölmüştü, Rouche kadın, iş işten geçtikten sonra
meseleyi haber aldığı için, çocuğu, ölü doğmuş gibi gösterememişti; Celeste'in kuzenleri gibi
bir şeyleri olan Vimcux'ler. kendisine selâm yollamışlar, aynı zamanda, kızlarını evlendirdiklerini ona
haber vermesini de rica etmişlerdi. Ga-vette'lerin evinde, aile halkı tarladayken çocuklara bakan
ihtiyar, kucağında bir minimini .ile acşe düş-

358

DÖL Bfikketi I

müştü; İkisini de ateşten çekip çıkarmışlardı ama yavrucak o zamana kadar kavrulmuştu bile. Cauchois
karim, pek hoşnutsuzluk getirmiyordu ama, başmai dert açılacak diye korkuyordu, çünkü, geceleyin
dikkatsizlikle açık bırakılan bir pencere yüzünden, evindeki çocukJardan dördü birden Ölmüştü. Dördü de
Parisli çocuklardı, ikisi, çocuk esirgeme yurdundan öbür ikisi de, ebe madam Bourdieu'nün oradan gelmişti.
Sene başından beri, gerçekten de mahsus yapılmış gibi, kaç çocuk geldiyse, hemen hemen bir o kadarı da
ölmüştü. Öyle ki, belediye reisi, çok fazla. çocuk ölüyor, bucağın adı çıkacak demeye başlamıştı. Eğer

Couillard kadın, arada sırada hiç olmazsa bir çocuğu diri muhafaza etmenin çaresini düşünmi-yecek olursa, günün birinde, ilk olarak zaptiyelerin onun evine uğrıyucakları muhakkaktı. Ah! Bu Couillard kadın!. Düşün, kardeşim», ona bir çocuk götürmüştüm, tosum gibi bir yavruydu, güzel bir matmezeli çocuğuydu; matmezeli, babası galiba biraz tazla sevip okşamış. Çocuğu, ilk ko-münyon yaşma kadar büyökmek için dört yüz frank: verdiler. Beş gün yaşadı. Doğrusu, az, bir öfkelenim,. sorma! Benim namusumu mu berbatetmek istiyorsun diye Couillard kadına sordum. Beni, bu yufka-yüreklilik mahvedecek. Birisi bir şey istedi miydi, yüzüm tutmuyor; çocukları da nasıl sevdiğim, Cenaba Hakka malûmdur! ömrüm hep onlarla geçti. Senin meselâ, şimdi bir çocuğun daha olsa. Celeste isyan etti: Yoo! Sakın ha! İki defa yan bastım, artık çok İhtiyatlı davranıyorum.

359

DÖL BEREKETİ I

Meselâ diyorum, canım. Bir çocuğun daha ol sa, sana derim ki: kızım, çocuğu Couillard kadına vermiyelim, olmayacak duya âmin dememeli. Şunun şurasında, namuslu iki kadın gibi konuşuyoruz, öyle değil mi ya Eh, benim bu is.de sayım suyum yok, öyle ya, bu yavrucakları memelekete ben götürüyorum ama, emziren ben değilim. Vicdanı temi2 olduk tan sonra, insan rahat uyur.

Celeste, derin bir inançla:

Elbette, diye kesip attı.

Onlar, malagalarını içerek böyle acınıp dururlarken, kızıl bir hayal yükseliyor, mezarlığı Parisli miniminilerle döşeli korkunç Rougemont, iğrenç ve Şkanh kasaba, alçakça cinayetlerle dolu bir leş kuyusu gibi göz önüne geliyor, kasabanın çan kulesi, engin ovaların ufkunda, sakın sakın gökyüzüne dikiliyordu. Koridorda bir konuşma oldu, hizmetçi kadın, o tarafa doğru seğırtten Gaston'la Lucie'yi koğmak için yerinden fırladı.

Çekilin şuradan! Sizi istemiyorum, anneniz buraya gelmenizi yasak etti.

Sonra, öfkeli öfkeli, odaya döndü.

Doğrusu da bu, a canım! Bir şey konuşmaya, hîr şey yapmaya haddim yok, hep ayaklarımın dibin de dolaşır dururlar. Biraz da sütnİnenm yanına git sinler!

Couteau kadın, devam etti.

Sütnine dedin de aklıma geldi. Marie Lebleu'nün çocuğu da öldü, haberin var im Herhalde mek-fcup yazmışlardır. Ne güzel çocuktu! Neylersin, uğur-

360

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

361

suzluk çöktü! Sonra da zaten, meşhur kelâmdır; ver çocuğu sütninclere, vur kafanı yerlere.

Evet, mektup yazıp haber vermişler, Marie-Lebleu bana söyledi. Ama, madama anlatruyayım (tiye rica etti, çünkü, îena tesir bırakıyor. Aslına bakarsan, aldırış ettiği yok, artık sütü geldi. Ama, bu isin cezalı tarafı şu ki, bu yanda kendi oğlu öldüyse, beri yanda da madamın kızı da iyi bir halde değil. Kılavuz kadın kulak kabarttı.

Ya'. Geçinmiyorlar ha

Hayır, ne münasebet! Sütünden dolayı değil,

sütü fazlasiyle var, hem de çok temiz süt. Ama, hiç bu kadar huysuz insan görülmemiştir. Hep öfkesi bur

nunda, bir lâi söyleyen, kıyametleri koparır. Sonra da, gerçekten pek fena içiyor, bir kadına yakışmıyacak kadar İçki içiyor.

Couteau kadının donuk gözleri, bir neşeyle, yavaş yavaş pırıldamaya başlıyordu; kadın, başım hızlı hızlı sallıyor, bildiğini, bu işleri beklediğini anlatmak istiyordu. Normandie'nin o köşesinde, Rouge-mont'da. bütün kadınlar az çok içerler, kız çocukları, küçük rakı şişelerini ufak sepetlerine yerleştirip mektebe götürürlerdi. Fakat Marie Lebleu, masanın altında sızanlardandı; son gebeliği esnasında, âdeta hiç ayılmamıştı. Bu şekilde, ne ana sağlam olurdu, ne de çocuklar gülbüz.

Kardeşim, ben onu bilirim, çekilir şey değil dir. Ama,- onu seçen doktor, benim fikrimi sormadı, öyle değil mi ya Hem bu benim üstüme vazife değil; ben sütn'nsyi getiririm, çocuğu alır götürürüm,

başka şeye aklını ermez, burjuvalar ne halleri varsa görsünler.

Celeste de gülmeye başlamıştı. Bir kahkaha attı, Burada nasıl harran gürra yaşıyor, bilemez sin! Herkesle çatışıyor, arabacının kafasına bir sürahi fırlattı, madamın odasında büyük bir vazo . kırdı, netameli bir iş yapacak diye, hepsini, korkudan tirit tiritetti durdu. Sonra da, içmek için, onlara oynadığı oyunları bilsem Çünkü içtiğinin pekâlâ farkına vardılar, likörleri kilit altına aldılar. Bunun üzerine, ne marifet uydurdu biliyor musun.' Geçen hafta, ko ca bir şişe dolusu melisa suyunu içmiş, hasta oldu, .ama ne hasta oldu! Bir başka sefer, tuvalet odasındaki şişelerden birini ağzına dayayıp kolonya içerken yakalandı. Şimdi de, galiba, kaminetoya koysun diye verdikleri ispirotoyu gövdeye indiriyor. Gülmeden bayılacağım. Bakıp bakıp, aman ne eğleniyorum, ne gülüyorum!

Kahkahadan kırılıyor, ellerini birbirine vuruyor, ev sahiplerinin hayatını altüst eden bu münasebetsiz işlere Öyle gülüyordu ki, gözlerinden yaş geliyordu; kılavuz İcadın da, bu çok güzel hikâyelerle gıdıklanmış gili, çılğınca bir neşe ile kıvranıyordu. Fakat, birdenbire sakinleşti.

Eey, demek ki, kapı dışarı atacaklar ha

Oo! Uzun sürmez. Cesaret etseler, çoktan atmış bulunacaklardı.

Bir zil sesi duyuldu. Celeste bir küfür savurdu.

Buyurun bakalım! Şimdi de, ovup oğuştura-

362

DÖL BEREKETİ I

yim diye, madam beni çağırıyor. Bir dakika rahat etmeye imkân yok.

Fakat, Couteau kadın ayağa kalkmıştı; aklı ta-mamiyle işinde, ciddi, gitmeye hazırdı:

Hayır, hayır, kızım, dedi; git, işini gör. Benim, aklıma bir şey geldi, bu sabah getirdiğim süt-ninelerden birini görmeğe gideceğim, kendim kadar emin olduğum bir kızdır. Eir saat içinde, onu da alıp döner gelirim, bana yardım eder de k,a kapılandır-san, sana bir ufak hediye var.

Odadan çıktı; hizmetçi kadında, ikinci defa çalınan zile cevap vermeden, telâşsızca, malağa şişesiyle bisküvileri dolaba sakladı.

O gün, saat onda, Seguin, pahalı bir bedel karşılığında yaptırdığı, elektrik motoruyla işler bir otomobili tecrübe etmek üzere, karisiyle ahbabları San-terre'î, Mantes'da Öğle yemeğine götürecekti. Şahsk zevkini tatmin hevesinden ziyade, yeni modalara düşkün olanların hep ön safında bulmak isteğiyle, yenk çıkan bu fazla sürat sporuna merak sardırmıştı. O sebeple, kendi tarifi üzerine yapılmış olan, yeşilimtrak kadife bir külot pantolon ve bir ceketten ibaret spor esvabiyle, san ayakkaplar ve deriden bir küçük şapka giymiş olduğu halde, vaktinden bir çeyrek saat: evvel, kendisine çalışma odası vazifesi gören, biblolarla dolu büyük salonda bulunuyordu. Santerre, pek zarif duruşlu açık gümüşü bir kostüm giymiş olduğu, halde şehir kıyafetiyle gözükünce, onunla alay etti Valentine loğusa döşeğinden kalktığıнын ertesi günü,, romancı, tekrar ailenin samimî dostu, sofrada arkadaş olmuştu. Artık, neşesini bozan bir şey kalmamıştı,.

363

DÖL BEREKETİ I

gebelik yüzünden çirkinleşmiş bir kadının huysuzluk-lariyle karşılaşmıyor, artık galebe çalacağına emin, onunla, yarım kalan tatlı maceraya, yeniden başlıya-foiliyordu. Valentine'in kendisi de, geçirdiği o müthiş ölüm korkusundan kurtulmuş, felâketlerin beteri saydığı analıktan sıyrılmış, son derece derin bir nefes almış, kaybettiği zamanı tekrar kazanmak ihtiyacıyla, eğlentilere, monden hayatın yaman kasırgasına deii->ce atılmıştı. Tekrar güzelleşmiş ve incelmış, zayıf erkek kılıklı kadınlara has herdem tazeliğe kavuşmuştu; kendini unutmak ihtiyacını hiçbir zaman bu kadar şiddetle duymamıştı; hadiselerin sert mantığı, çocukları hizmetçilerin eiine bırakmaya, evinden her gün ibiraz daha fazla kaçmaya, geçici heveslerine uyarak igözünün gördüğü yere gitmeye, onu gitgide daha faz-la sevk ediyordu; hele, kocası, hiç akılda yokken, se-Ibepsiz, budalaca patlak veren, ani kıskançlık ve ha-.şinlik nöbetleri arasında, aynı şekilde harekete başlı-.yalı, bu böyle oluyordu. Karı koca arasındaki dirlik idüzenlik ebediyen bozulmuş, aile mahvolmuştu, son ibir felaketin tehdidi altındaydı; Santerre ise, ailenin içinde rahat rahat yaşıyor, mahvını tamamlıyor; ka-dmın, kolları arasına düşmesini bekliyerek kocasıyla 'kötümser bir dille felsefe ve edebiyat tartışmaları yapıyor, evin tabii misafiri olarak kabul ediliyordu.

Nihayet, Valentine, başında bir süvari kadın şapkası ile, nefis bir kır tuvaleti giymiş olduğu halde .gelince, bir hayranlık sayhasıyla karşılandı. Küçük Andree'sini görüp sütnineye son emirlerini verir vermez hemen çıkabileceklerini söyüyetrek yanlarından ayırdığı zaman, kocası:

364

DÖL BEREKETİ I

DÖL

365

Çabuk ol! diye haykırdı Bir türlü hazır olamazsın, çekilir şey değilsin!

Mathieu'nün geldiğini, tam o sırada haber verdiler; Seguin, buna rağmen, onu kabul etti, o gün, kendisiyle maalesef faydalı bir iş. konusamıyacağımi söyledi. Bununla beraber, randevu tayin etmeden önce, müşterisinin, satış mukavelesine koymak istediğiâ yeni bir şartı lütfen kaydetti; bu ert, ileride arazinin tamamını, bazı şartlar altında, belirli tarihlerde, parça parça satın almak hakkının sırf kendisine verilmesi idi. Seguin, bu teklifi dikkatle inceliyeceğini vadettiği sırada birdenbire işitilen bir gürültü, lâkırdısını yanda kesti; uzaktan hay kırışmalar, gümbür gümbür koşuşmalar işitiliyor, Kapılar şiddetle kapanıyordu.

Seguin, sarsılan duvarlara dönerek:

Ne oluyor Ne oluyor diye söylendi.

O esnada kapı açıldı, Valentine gözüktü; telâş içindeydi, yüzü korkudan, Öfkeden kızarmıştı, kucağında taşıdığı küçük Andree ağlıyor, çırpmıyordu.

Peki, peki canımın içi, ağlama, bir daha canı

nı yakmıyacak. Haydi, haydi, bir şey yok, sus!

Çocuğu, geniş bir koltuğa bıraktı, yavrucak, he men sustu. Pek girin bir kızcağızdı, fakat, dört. ay-jık olmasına bir sey kalmamışken o kadar cılız ki, solgun yüzünde, ancak, iri, güzel gözleri görünüyordu.

,v Seguin, hayretle sordu: ,_ fı Ne oldu kuzum, ne vsif; .

Ne olacak, Marie bulut gibi sarhoş, beşiğin

üstüne düşmüş, hem uyie fena dürmüş kî, çocuk, altında az kalsın boğuluyurmuş. Birkaç dakika daha gît-meseymişim, tamamını3. Sabahın onunda adam sarhoş olur mu Gel de buna akıl erdir. İçliğinin farkına varmıştım, likörleri saklıyordum, bir zaman da-ba alıkoyanın, diye umuyordum, çünkü sütü çok iyi. Hem de ne içmiş biliyor musunuz İspirto içmiş, boş şişe yanında duruyordu.

Peki. anıadık, ne dedi

Düpedüz beni döğmeye kalktı. Ben sarsınca üstüme atıldı, sarhoşluktan deliye dönmüslü. iğrenç lâflar ediyordu. Çocuğu yakalayınca dar kaçtım, o da, odaya kapandı, eşyayı kırıp döküyor. Bak, dinle.

Gerçek, duvarların ötesinden, uzaktan, kırılıp dökülen bir şeylerin gürültüsü geliyordu. Hep bakıştılar, sıkıntılı ve ürkek, derin bir susma oldu.

Nihayet, Seguin, sert bir sesle:

Peki, ne olacak diye sordu.

Ne olacak ben bilir miyim, dostum Bu ka
dın, yabancı hayvanın biri, ödürsün diye, Andree'yi
eline bırakmam ya' Çocuğu buraya getirdim, tabii,
götürüp tekrar ona teslim edecek değilim. Hem doğ
rusunu söyleyim, odasına bile girmem artık. Hesa
bını gördükten sonra, sen kendin, kapı dışarı eder
sin.

Seguin:

Ben mi Ben mi diye haykırdı.

Sonra, odanın içinde doiaşmaya başla 3ı; ofl-u.- gitgide artıyordu.

Sana bir şey söv Üyeyim mi, bütün bu muna

sebetsiz işlerden artık usanmaya başladım. Gebeliğin

366

DÖL BEREKETİ

.yüzünden, lohusahğm yüzünden, şimdi de sütninele-rin yüzünden, ev oturulmaz hale geldi, neredeyse, sabahtan akşama kadar dövüşeceğiz. önce, ilk sü (ninenin, zahmet edip kendim seçtiğim kadının sütü iyi değil diye iddia ettiniz. Sonra, ikinci bir sütnine bulundu, güya sütü iyi imiş, ama, bu da sarhoş oluyor, çocuğu boğuyor. Bu sefer üçüncü bir sütnine gelecek, içim bilir hangi şırfıntı, o da bizi büsbütün deliye döndürecek, yiyip bitirecek. Yok, bu kadarı artık fazla, istemiyorum!

Sakinleşmiş olan Valentine sırtarır hale geldi: Ne Neyi istemiyorsun Saçma lâf etme. Bir çocuğumuz var, elbette bir sütnine lâzım. Onu kendim emzîreceğim demiş olsaydım, bizzat sen, budalalık ediyorsun derdin.

Çocuğu her zaman kucağımda görüp, evi asıl o zaman oturulmaz hale gelmiş sayacaktın. Hem, kendim emzirmek istemiyorum, yapmam. Dediğin gibi, bir üçüncü sütnine tutarız, basit iş, hem lerhal, ne bulursak. Seguin, birdenbire, Andree'nin önünde durmuş, çocuk, bu İri gölgeden korkarak, haykırmaya baş-ıamıstı. Seguin, Öfke ile gözünü kan bürüdüğü için, çocuğu belki de görmüyordu; nitekim, Gaston'la Lu-cie'yi de herhalde görmemişti; oniar, haykışmaları işitip koşuşmuşlar, meraktan ve korkudan, kapının önünde kakılıp kalmışlardı; onları oradan uzaklaştırmak kimsenin aklına gelmiyordu. Orada durdular, her .şeyi gördüler, işittiler.

Seguin, sakın göstermeye uğraştığı bir sesle: Araba aşağıda bizi bekliyor, dedi. Çabutk ola-Sım, gidelim.

367

DÖL BEREKETİ I

Valentine, şaşkın şaşkın ona baktı.

Ne söylüyorsun, aklını başına topl. Çocuğa

emanet edecek kimse yok, yalnız bırakabilir miyim

Seguin, bütün vücudu titriyerek tekrar:

Araba aşağıda bizi bekliyor, dedi. Çabuk gi

delim.

Bu sefer, karısı, omuz silkmekle yetinince, Seguin, deliye döndü; başkaları varken bile onu son derece haşinleştiren ani delilik nöbetlerinden birine tutuldu. Böyle anlarda, kendisini rahatsız eden o zehirli yarayı, facianın asıl sebebi olan karı koca hilelerinden ileri gelme o manasız kıskançlığı, çılgınca bir Öfkeyle ortaya serdi Bu ağliyan çocuğu, bu sıskacık zavallı yavruyu, bütün kabahat ondaymış gibi, bugünkü gezinti tasavvuruna, gerçekleştirilmesi kesin bir önem alan, kendince tasarladığı o eğlenceye engel o imiş gibi, elinden gelse parahyacaktı. Ama, orada, söylediği sözleri işiten bir ahbap, başka bir erkek bulunuyormuş, daha iyi idi ya!

Ya! demek ki gelmek istemiyorsun. Senin kızından bana ne kuzum Benden mi bu çocuk Sert İ3e pekâlâ anlıyorsun ki, onu kabul etmiş gibi görün mem, başımı dinlemek istediğim içindir. Ama, elbet te, benim de bildiğim bir şeyler var, değil mi ya On ları sen de bilirsin, çünkü, bunları bilecek bir sen var sın, bir de ben. Evet, hep aklıma geliyor, işlerin na sıl olup bittiğini hatırlıyorum, sonunda, bu çocuğun

benden olmadığı kanısına varıyorum. Sen orospunun birisin, kızın da piç; kim bilir hangi otelde peydahla dığın bir çocuk için kendimi üzersem pek budalalık etmiş olurum. Siz ikiniz, ancak ben: evden atarsanız

368

DÖL BERKETİ I
DÖL BERKETİ I
36»

içiniz rahat eder. Gelmek istemiyorsun, değil mi Allaha ismarladık! Yalnız başıma gezeceğim. Seguin, böyle dedikten sonra, ağzını açmadan duran Santerre'e bir kelime bile söylemeden, Mathieu'nün, orada cevap beklediğini aklına bile getirmeden, yıldırım gibi çıktı, gitti. Mathieu, istemiyerek dinlediği bütün bu sözler kargısında donakalmış, yanında olup biten hadise hakkında hüküm yürütür görünmek korkusuyla çekilip gitmeye cesaret edememişti. Yerinden kıılmıdamadan, başını çeviriyor, hâlâ ağhyan Küçük Andree'ye bakıyor, kızkardılarının üzerinde ağladığı koltuğun arkasında birbirlerine sokulmuş, dehşetten dilleri tutulmuş bir halde bakliyen o iki çocukla, Gaston ve Lucie ile ilgileniyordu.

Valentine, bütün vücudu titriyerek, hıçkırıklarla hoşula boğula, bir sandalyeye yığıldı.

Ah! Bana nasıl muamele ediyor, alçak!. Düşünmüyor ki, ölüm tehlikeleri atlattım, şu zavallı çocuğun yüzünden bunca acı çektim, hâlâ da çekiyorum, Allanın huzurunda yemin ederim ki, çocuğun babası orlur! Yok, yok, artık bitti, bir daha. bana. parma-C'inin uciyle bile dokunamaz. Yeniden böyle bir faciaya uğramaktansa, canıma kıyarım daha İyi, evet, kendimi öldürmeye razıyım.

Bu, kocasından hakaret gören, uğursuz bir ana için azaplarıyla çileden çıkan, yuvası harap olduğu için, artık zevkini dışarda aramaya iyiden iyiye karar vermiş kadının, göz yaslan içinde yükselttiği fer yattı. ;:

O ana kadar uzakta iduran Santerre, bir şey bek

liyor gibi idi. Yavaşça ona yaklaştı. Şefkat ve merhametle eiii; tutuu. yavaş sesle:

Sâl;n olun, dostum, dedi. Biliyorsunuz ki, yalnız değilsiniz, sizi yalnız bırakmıyoruz, Böyle şeylerden size leke gelmez. Sakin olun, ağlamayın, rica ederim. Yüreğim parçalanıyor.

Kocası haşın davrandığı üisbette o yumuşak muamele ediyor, hakarete uğramış bir kadının kalbini, okşamaların nasıl zevkli bir şebnemle yıkayıp yumuşattığını biliyordu. Onu zaptına geçiren eli, gevşiyen narin bileğe. kadar yükselmişti, bıyıklarının ucu. şa-kaklardaki perişan saçlara değiyordu. Daha fazla eğildi, onu büsbütün kuşattı, sesini daha yavaşlattı, kadını, mırıltıdan ibaret bir konuşma ile uyuttu. Pek pek birkaç kelime işitildi.

Üzülmede hata ediyorsunuz. Bırakın bu ma nasız şeyleri. Evvelce de size söylemiştim, patavat sızın biri.

Bu patavatsız tâbiri, istihza ile karışık bir nevi merhametle, iki defa tekrar edildi.

Valentine, onan ne demek istediğini herhalde anlamış olacak ki, hafifçe gülümsedi, göz yaşları dindi, kendisi de gayet yavaş sesle mırıldandı.

Evet, evet, biliyorum. İyi insansınız, teşek kür ederim. Hakkınız da var, artık pek budalalık etmiş olacağım Aman, ne olursa olsun, yeter ki bir parça mesut olayım!

Kendisi de Santerre'in elini sıktıktan sonra, bileğini yavaşça çektiğini Mathieu açıkça gördü. Teselli kabul edilmiş, o zamana kadar geciktirilen randevu, nihayet, yakın bir gün için kabul edilmişti. Hsrn

DÖL BERKETİ 1

371

DÖL BEREKETİ I

bu iş, mantıklı idi; Valentine'in içinde bulunduğu his faciası yüzünden, kocası tarafından baştan çıkarılmış kadının, sütninlik vazifesinden kaçınmış ananın, zinaya atılışı idi. Lâkin, Andree'nin bir feryadı onu ürperterek ayağa kaldırdı. Uyanmış, gerçek durumu kavramıştı. Biçare yavru ana sütiyle beslenmediği için bitkin ve pek cılızdi ama, ananın kendisi de, hakikatte, onu emzirmekten, yenilmez bir müdafaa kalkanı gibi, sinesinde taşımaktan kaçındığı için sukut tehlikesiyle karşılaşılıyordu. Ya hayat, bitkin öteki sayesinde selâmete erişmesi vardı, yahut da bir arada mahvolmaları mukadderdi. Valentine, herhalde, o anda tehlikeyi açıkça anlamış olacak ki, bir isyan hamlesiyle, yine Santerre'den ayrıldı, çocuğu, okşuyarak teskin etmek, işlemek üzere bulunduğunu hissettiği en büyük çılgınlığa karşı onu kendisine siper etmek için, koştu, onu kucağına aldı. öbür iki çocuğunun orada durmaları, seyretmeleri, dinlemeleri, ona ne büyük bir eza veriyordu! Sonra, Mathieu'nün de hâlâ beklediğini görünce, yine gözüne yaşlar doldu, durumu açıklamaya çalıştı, kocasını müdafaa edecek kadar ileri gitti.

Kusuruna bakmayın, dedi. öyle anları oluyor ki, akli başından gidiyor. Eyvanlar olsun! Bu çocuğu şimdi ben ne yapacağım Artık emziremem de, imkân kalmadı! Ne yapacağını bilemeyecek kadar şaşkına dönmek ne feci şey!. Benim halim nice olacak Yarabbi!

Santerre, şaşalamış, Valentine'in, kızı kucağına aldığından beri, elinden kaçtığını hissetmişti; tekrar aralarına girmeye, hoşsa gidecek sözlerle onu tekrar

elde etmeye yeltendi. Fakat kadın onu dinlemiyordu; Santerre, mücadeleyi başka bir fırsat çıktığı zamana bırakmak üzereyken, hiç beklemediği bir müdahale, ona dâvayı kazandırdı.

Celeste sessiz sedasız İçeri girmiş, orada duruyor, madamın söz söylemesine izin vermesini bekliyordu. Arkadaşım beni görmeye gelmiş, madam, hani memleketlim bir kadın var ya, Sophie Coucau, 15te o; beraber, bir de sütnine getirmiş de.

Sütnine mi var şimdi aşağıda

Evet madam, hem de ne güzel, ne iyi bir sütnine.

Sonra, madamın son derece sevindiğini, böyle birdenbire rahatlamaktan duyduğu memnunluğu görün-ce, gayretkeşlik gösterdi.

Siz çocuğu taşımak İçin zahmet etmeyin, madam. Alışık değilsiniz. Müsaade ederseñti; sütmneyi buraya getireyim.

Valentine, memnunlukla derin bir soluk almış çocuğu vermişti. Demek ki, Allah onu yalnız bırak mıyordu! Fakat, münakaşa etti, sütninenin kendi ya rına getirilmesine taraftar olmadı; sarhoş olup oda sına kapanan Öteki sütninenin, dışarı çıkıp yeni sütnine ile karşılaşmasından korkmuştu, ev halkını döv meye, yine etrafı kırıp dökmeye kalkışabilirdi. Son ra, Santerre'le Mathieu'yü beraber götürmekte ısrar etti; özellikle, Mathieu'nün bu işten herhalde anlad ım söylüyor, onu, İtirazına rağmen sürüklemek is tiyordu. Odada, yalnız Lucie ile Gaston kaldı; Valen tine, peşisıra gelmemelerini onlara sıkı, sıkı tembü etti.

DÖL BEREKETİ I

72 DÖL BEREKETİ I

Size ihtiyacımız yok, dedi, burada oturun, oynayın. Biz de, haydi gidelim, ama usul, ayaklarımızın ucuna basarak yürüyelim, öteki şüphelenmesin.

Valentine, çamaşırlığa girince, kapıları sıkı sıkı kapattırdı. Coucau kadın orada, ayakta duruyordu; yanında yirmi beş yaşlarında, iri yarı bir kadın vardı, kucağında, tosun gibi bir çocuk tutuyordu. Esmer, dar alınlı, ablak yüzlü, gayet temiz giyinmiş olan kadın, zengin kibar ailelerin, evinde hizmet, etmiş, usul erkân bilir bir sütnine selâmı verdi. Fakat Valentine, hâlâ, son derece tereddütte İdi, kadına bakıyor, iki çocuğu, kendisi, hiçbir zaman merak etmeden ve hiçbir şeye karışmadan, bitişik bir odada

ernziril-miş, hor işin gafili bir kadın gibi, çocuğa bakıyordu. Santerre uzakta duruyordu; Valentine, .ümitsizce Mat-hieu'nün bilgisine, müracaat etti, fakat Mathieu, tekrar, fikir vermekten çekindi. Couteau . kadın, ancak o zaman, her yerde, .karşısına çıkan, işlerine engel olan nu adama yangözle baktıktan sonra, lâkırdıya karışmak cesaretini gösterdi, Madam, dedi, bana itimadınız var mı. Hatırlarsınız, size hizmet etmek istemişim, eğer kabul etmiş olsaydınız, birçok üzüntülerden kurtulmuş ola çaktınız. Mcsolâ, işte şu Marie Lebieu. çekilir şey değildir, çocuğunu alıp götürmeye geldiğim zaman, sor-saydınız, elbette size söyleyebilirdim. Ama, onu, sizin doktor seçtiği için, tabii, söyleyecek sözüm yoktu. Yoo! sütünün iyiliğine diyecek yoktur! Ama, dili de yamandır ha, hep aksi aksi konuşur. Onun için, eğer şimdi bana lütfen inanırsanız madam

Lâfi uzattıkça uzatıyor, bir türlü sonunu getiremiyor, zanaatının dürüstlüğünü övüyor, teklif ettiği mala kıymet veriyordu.

İşte, madam, Catiche kadım gözü kapalı alabilirsiniz. Tam sizin aradığımız sütninedir, Paris piyasasında ondan iyisi bulunmaz. Bakın şuna, ne vücut, ne sağlam yapı, ne sıhhat! Ya çocuk, bakın hele, yanağından kan damlıyor: Evlidir, doğru, hem, memlekette, dört yaşında bir küçük kızı var, kocasının yanında; ama, namuslu kadın olmak kabahat değil, tabii. Hasılı, madam, kendisini tanırım, her şeyine canla başla kefilim. Eğer hoşnut kalmazsanız, ben, karşınızda duran şu Couteau kadın, paranızı geri vereceğim.

Valentine, bu işe bir son vermek için acele ettiğinden, geniş bir el hareketiyle, razı oldu. Hattâ ayda yüz frank vermeyi bile kabul etti, çünkü Catiche kadın evliydi. Kılavuz kadın, sütnine idarehanesine harç ödemesine lüzum olmadığı da anlatmıştı. Kırk beş frank kâr etmiş oluyordu, meğer ki madam, onun zahmetini hesaba katıp da bir şeyler daha versin. Bir ele çocuk için kırk frank dönüş masrafı verilecekti. Valentine, gayet cömert davrandı, bu parayı bir misline çıkaracağını vadetti. İş düzeliyordu ki, Öteki kadın, odasına kapanan sütnine aklına geldi. Onu oradan nasıl çıkartmalı, yerine Catiche kadını, gürültüsüz patırdısız nasıl yerleştirmeliydi Couteau kadın:

Ne o diye haykırdı, Marie L,ebieu'den mi korkuyorsunuz Yoo! Başka yere kapılandırmamı isti-

374

DÜL BERJİ.KETÎ I

yorsa, canımı sıkmasın. Ben gider, onunla konuşurum!

Sütnine, memelerini göstermek için, çocuğunu. kucağından indirmişti, Celeste, Andree'yi, orada duran bir battaniyenin üzerine, kadının çocuğunun yamba-şına yatırdı, kılavuz kadım Marie'nin odasına götürdü. Şimdi, odanın içinde bir ölüm sessizliği hüküm sürüyordu. Couteau kadının, sadece adını vermesi yetti; girdi, birkaç dakika, onun sert sesinden başka gürültü işitilmedi. Sonra dışarı çıkınca, korkudan tir tir titriyerek, ne konuştuklarını dinlemeye gelen Valen-tine'e teminat verdi.

Emin olun, aylttım, dedi!. Aylığım verin.

Sandığını hazırlıyor, gidecek.

Tekrar çamaşırılığa geldiler. Valentine hesaplar gördü, bu son hizmetine karşılık da beş frank ilâve etti. Fakat, bir güçlük daha çıktı, Couteau kadın, akşama gelip Catiche'in çocuğunu alamıyacaktı, şimdi alıp götürse, bütün gün nerede muhafaza ederdi Nihayet:

Adam sende! dedi. Ne olursa olsun, alırım,, idarahaneye bırakır, sonra işlerime giderim. Ağzına. epazik verirler, alışsın, Öyle değil mi

; Çocuğun annesi, fütursuzca:

Tabii, a canım! dedi.

Bunun üzerine, Couteau kadın, selâmlar ve teşekkürlerden sonra gitmeye hazırlanıp çocuğu almak için arkasını döndüğü sırada, battaniyeye yanyana yatırılmış İki çocuğu görünce, bir tereddüt geçirdi. Aman! diye mırıldandı, aldanmıyalım.

375

DÖL BEREKETİ I

Bu söz, hoşlarına gitti, hep gülüştüler. Celeste kahkahayı koyuverdi, Catiche de gülmekten bayılıyordu.

Couteau kadın, çocuğu, uzun çengel parmak-iarıyla yakaladı, aldı götürdü. Miniminileri ölüme atan sürekli yağmalar arasında, bir çocuk daha alınıp götürülmüş, oraya sürüklenmişti.

Yalnız Mathieu gülmemişti. Boutan'İa konuştuğu şeyler birdenbire aklına gelmiş, bu sütnine zanaatının .ahlâk bozucu tesirini, pazarlık rezaletini, her ikisini de, çocuğunu ölüm tehlikesine atan iki ananın müşterek cürmünü; başka bir kadının sütünü satın alan tembel anayı; kendi .sütünü satan, paraya düşkün anayı

hatırlamıştı, içi üüdü, henüz pür sıhhat olan yavrunun gidişine baktı, orada kalan, daha şimdiden pek cılız Öteki çocuğa baktı, iki çocuktan birini, belki ikisini de feda eden, bu derece kötü kurulmuş ve bozulmuş bir toplumun akibeti ne olacaktı İnsanlar ve eşya, gözlerinin önünde kara bir renge büründü, ona dehşet verdi. Fakat, Valentine, onu da, Santcr-re'i de alıp tekrar süslü salona götürmüştü; o kadar memnundu, o kadar sıkıntidan kurtulmuştu ki, bütün serbestliğini ve tasasızlığını, hayhuy ve zevk ip lilâsim tekrar ele almıştı. Mathieu, nihayet veda ederken, Santerre'in, memnun bir tavırla, Valentine'in elini bir lâhza avucunda tutarak şu sözleri söylediğini işitti:

Eh. yarma görüşürüz, değil mi >-` `

Valentine artık sakınmadan cevap verdi: ` Evet, evet,, yarm!

Bir hafta sonra, Catiche kadın, evin inkâr kabul etmez sahibi olmuştu. Andree'nin yüzüne biraz kan

DÖL BEREKETİ I

37

376

OÖL BEREKETİ I

gelmişti, her gün tartıda daha ağır çekiyordu; bu sonuç karşısında, hepsi baş eğiyorlardı, sütninenin mutlak nüfuzunu kabul etmek zorunda kalıyorlardı. Yerine yine başkasını almak lâzım gelirse diye o kadar korkuyorlardı ki, olağan hatalara, önceden göz yumuyorlardı. Bu, üçüncü olmuştu, bir dördüncü süt-nine gelirse çocuğu öldürürdü; bu yüzden, Caliche, elzem hale geliyor, Allah tarafından gönderilmiş sayılıyor, ne bahasına olursa olsun muhafaza edilmesi şart oluyordu. Hoş, yeni sütnine kusursuz görünüyordu, sakın ve kurnaz halis bir köylü karısıydı, efendilerini İdare etmesini biliyor, onlardan çekebildiği kadar çekiyordu. Seguin'lerin evinde, şaşılacak derecede ustalıkla, kudretle başarı kazandı. Başlangıçta, işin bozulmasına kıl kaldı, çünkü, Catiche kadın, Ce-Jeste'in de azametli bir Ölçüde yürüttüğü, kendinin-kine benzer bir işle çatıştı. Fakat, ikisi de çok fazla zeki kadınlar oldukları için. sonunda anlaşmazlık edemezlerdi. Kârları aynı yollardan olmadığından, muvazi olarak evi istilâ edebilecekleri bahsinde uyuştular. O günden sonra da, birbirlerine yardım bile ettiler, ülkeyi paylaştılar, evi, ikisi beraber kemirmeye koyuldular. Catiche tahta kuruldu, öteki hizmetkârlar ona kul köle oldular, evin efendisiyle hanımı, karsısında el pençe divan durdular. En yağlı parçalar Catiche'e ayrılıyordu, şahsına mahsus şarabı, şahsına mahsus ekmeği vardı, en nadide, en besleyici ne varsa onundu. Oburdu, tembeldi, kibirli idi, akşama kadar yan gelip oturuyor, insanları ve eşyayı, keyfine göre kullanıyordu. Öfkelenmesin diye, her isteği yerine getiriii-

yordu; öfkelenirse sütü bozulabilirdi. Bir parça karnı ağrısı, ev halkı telâşa düşüyordu. Bir gece, midesi bozuldu, mahalledeki bütün hekimlerin kapılarını çaldılar. Biricik kusuru bir parça hırsız olması idi, açıkta bulduğu çamaşırları aşırıldığı olurdu; fakat madam bunu görmemezliğe geldi. Daima hoşnut olsun diye, bir de bol bol hediye verme faslı vardı. Çocuk ilk dış çıkardığı zaman usulen verilen hediyeden başka, en küçük fırsatlardan faydalanarak, kendisine bir yüzük, bir broş, bir küpe verildi. Tabii, Champs-Elysees'nin en süslü sütninosiydi; enfes kürkler, güneşte pırıl pırıl yanan uzun kunlelâlarla süslü hotozlar giyiyordu. Ondan daha debdebeli giyinen bir kibar madama asla tesadüf edilmemişti. Beri tarafta, kasabada oturan kocasıyla kızı için hediyeler kopardı. Her hafta, ekspresle, paket paket öteberi gidiyordu. Couteau kadının . alıp götürdüğü yavrunun zatürreeden öldüğü haberi geldiği sabah, çocuğun bedelini ödemek istiyorlarmış, gibi, kadına elli frank verdiler. Nihayet, bir gün kocası onu görmeye gelince, son bir kere daha telâşa düştüler; bir köşede, onunla beraber kendinden geçer diye öyle müthiş bir korkuya kapılmışlardı ki, ikisini bir dakika bile yalnız bırakmadılar, adamı, ceplerini tıklım tıklım doldurup çabucak savdılar. Kansızlığa uğramış birinden, bir ayyaştan sonra, bir de gebe süt-mneye düşerlerse bu, felâketin en büyüğü olurdu; kaldı ki, mahallede buna benzer haller sık sık oluyordu, komşuları olan kontes d'Espeuille'ün pvinde, göz hapsinde tutulan sütnine. madamın, sinsi sinsi işini beceren arabacısından gebe kalmış, herkesi hayretler içinde bırakmıştı. Catiche kadm, bu hâdi&eyî tena

378

OÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

379

halde ayıplıyordu. Küçük Andree'nin sıhhati de günden güne daha yoluna girdiği için, sütnine baş tacı edildi, evi, müstebitçe saltanatı altında büsbütün ezmeye başladı.

Mathieu, eski av köşkü ile yirmi hektar arazinin kendisine verildiğine, ayrıca, malikânenin daha başka kısımlarını, bazı şartlarla almak yetkisine sahip olduğuna dair satış mukavelesini imzalamaya geldiği gün Seguin'in Havre'a gitmek üzere olduğunu gördü. Zengin bir İngiliz ahabası, İspanya sahillerinde bir aylık gezinti yapmak üzere, ya tiyle, orada onu bekliyordu. Yatta, kadın misafirler de bulunduğu söyleniyordu. Seguin, kumarda çok paralar kaybettiğini ihsas ederek, heyecanla: fj

Evet, evet, dedi, Paris'ten ayrılıyorum; su aralık, burada talihim iyi gitmiyor Size de, azizim efendim, gayretler ve başarılar dilerim! Teşebbüsünüze ne kadar ilgi duyduğumu biliyorsunuz.

Mathieu, Chantebled'ye varıp Marianne'la buluşmak için acele ediyordu; imzaladığı kesin mukaveleden dolayı gayet heyecanlı, aynı zamanda beslediği ümit ve inandan dolayı, ürpertiler içindeydi. Champs-Elysees'den geçtiği sırada, ıssız bir yolda, acıip bir manzarayla karşılaştı. Orada bir araba duruyordu; arabanın içinde, Santerre'in sinsi yüzünü gördü. O sırada, yüzü peçeli bir kadın, gizli gizli, telâşla arabaya binince, Mathieu dönüp baktı. Bu kadın, Valentine değil miydi Perdeleri inik araba uzaklaşıp gözden kaybolurken, Mathieu'nün bu kanaati köklemişti.

Sonra, büyük caddede, iki tesadüf daha oldu.

Önce, Gaston'la Lucie'yi gördü; oyun oynamış, çabucak yorulmuşlar, civardaki bir bakkalın çıragıyla ha-Tİİ harıl fındırdeşen Celeste'in dalgın gözcülüğü altın-'da, cılız vücutlarını sürükliyerek gidiyorlardı; daha ileride, Catiche kadın, azamet ve ihtişam içinde, parayla çocuk emzirme usulünün gururlu tanrısı gibi takmış takıştırmış, uzun, kırmızı kurdelâlarını gü-r.eşte panl-data parıldata, küçük Andree'yi gezdiriyordu.

V

ilk kazma vurulduğu gün, Marianne, kucağında Servaİs olduğu halde, Mathieu'nün, büyük bir cesaretle atıldığı bu iman ve ümit dolu eserin verdiği mutlu heyecan içinde, işçilerin yanına gelip oturdu. Haziran ortasında, cesaret ve ümit verici, bulutsuz, engin bir sema altında, parlak ve sıcak - bir gündü. Çocuklar da tatilde oldukları için, otların üzerinde oynuyorlardı, üç erkek kardeşini kovalıyarak eğlenen küçük Rose'un ciyak ciyak haykırdığı İşitiliyordu. Mathieu, neşeli bir tavırla sordu: İlk kazmayı sen vurmak ister misin

Fakat Marianne kucağındaki çocuğu gösterdi.

Hayır, hayır: Benim kendi işim var Sen vur.

Baba sensin.

Mathieu'nün emri altında iki kişi vardı, kendisi de, çok uzun zamandır tasarlayıp olgunlaştırdığı fikri gerçekleştirmek için, çetin pazu işine hazırlanmıştı. Çok İhtiyatlı, çok temkinli hareket etmiş, borçlanma-

383

DÖL BEREKETİ I

dan ilk mahsulü beklemesine imkân verecek olan kazançtan Ödenmek üzere ustaca bir ödünç ve ortaklık tertibi sayesinde, baştanbaşa çalışmaya hasredeceği bir senelik kendi halinde bir yaşayış tarzı sağlamıştı. Eğer toprak, inancına ve çalışmasına rağmen bu gelecek mahsulü vermeyecek olursa, Mathieu düpedüz, hayatını tehlikeye koymuş oluyordu. Fakat o, toprağa sadakatle bağlı idi, inancı vardı, yeneceğine emindi, çünkü seviyor, istiyordu. Bu yaratıcı kuvvet, onda, son çocuğu dünyaya geleliberi kendini göstermiş, çok kuvvetle, gitgide artmıştı. Yumuşak huyluluğuna rağmen Chantebled işindeki çılgınca inadı yüzüne vurulduğu zaman gülerek, sonunda, gerçekten iyi bir. azim Öğretmeni olacağını soyiüyordu. Çalışmak, yaratmak onu heyecanlandırıyordu. Bir sabah, ikisinin de niçin bu kadar çok çocuk istediklerini, bu kadar çok çocuk dünyaya getirdiklerini, nihayet keşfedip Marianne'a anlatmış, onu gül dürmüştü. Çocuk yetiştirmek, irade meselesi, enerji meselesi değil miydi, canlı ve beşerî faaliyet, hem de dünyanın en kuvvetli faaliyeti, genişiyen, galebe çalan bir faaliyet değil miydi

Eh, bu iş oldu! diye haykırdı. Toprak, inşallah, halis bir ana gibi bizi besler!

Böyle dedikten sonra, kazmayı indirdi. Eski av köşkünün sol tarafında, her yanı pınarlarla dolu, içinde sazlardan başka bir şey yetişmiyen, bataklık, geniş düziüğüün bir kıyısmdaydı. Yapılacak iş, henüz, bu pınarların- sularını toplayıp yatak haline getirdikten sonra, demiryoluna kadar inen kurumuş, kumlu meyillere akıtmak, birkaç hektar toprağı kurutmaktı. Mathieu dikkatli bir inceleme sayesinde, bu işlerin

381

DÖL BEREKTTİ I

kolayca başarılabilirliğini, su yolları açmanın, arazinin durumu ve cinsi bakımından mevcut kolaylıklar sayesinde, kâfi geleceğini anlamıştı. Hat-tâ, esas buluşu bu idi, üstelik, ovada birikmiş çürük toprak yığınının, üzerinden sapan geçer geçmez oraya bereket yağacağından da emindi. Demek oluyor ki, hendeği açmaya başlıyan, rutubetli yüksek araziye islah etmek, daha aşağıda, susuzluktan k&trulan, çıplak ve çorak toprakları bereketlendirmek için, mahpus kaynaklara yol veren, bulucunun, yaratıcının kazmasıydı. O sırada, Gervais, herhaMe bol hava ile acıkmış olacak ki, viyaklamaya başlamıştı. Simdi üç buçuk aylıktı, yemek saatleri bahsinde hiç şakası olmayacağına gülbüz bir oğlandı. Civar korudaki körpe ağaçlar gibi gelişiyor, bol güneşte süren bir bitki gibi sağlam bir sıhhat arz ediyor, elleri, yakaladığını bırakmıyor, ışıllı gözlerinde, gülüşlerle göz yaşları dolaşılıyor, hele, obur bir kuş gagası gibi, daima açık duran ağzı, annesi beklediği zaman, kıyametleri koparıyordu.

Evet, evet, malûm, bura-dasın. Haydi, al! Eav-şımızı daha fazla sersemletme.

Marianne göğsünü çözmüş, çocuğa meme vermişti. Artık, soluk soluğa meme emen, daha fazla süt gelsin diye, anasının beyaz vücudunu yağuran, halinden memnun bir kedi yavrusu hırıltısından başka ses işitilmez oldu. Şifalı kaynak, tükenmeyecekmiş gibi, tekrar akmaya başlamıştı. Süt, hafif hafif durmadan, şırıllı şırıllı akıyordu; âdeta, aktığı, yayıldığı işitiliyordu; Mathieu de, şimdi, yapacakları iş kendü-xine öğretilmiş güçlü kuvvetli erkekler olan, yanm-

382

DÖL BEREKETİ I

daki iki kişinin yardımıyla, hendeği açmaya devam ediyordu.

Doğrudu, alınm terini sildi, o sakın ve inançlı tavriyle:

Mesele, zanaatı öğrenme-kten ibaret, dedi. Bir

kaç ay sonra, düpedüz köylü olup çıkacağım. Şu

raya bak, su bitkileriyle yemyeşil olmuş şu durgun

suya bak. Burayı besliyen, çamurlu bir su birikintisi

faaline getiren kaynak, şurada, şu iri, sık otların ara

sında. Hendek, ta ileriye, yokuşun kenarına kadar açılınca,

göreceksin, birikinti kuruyacak, kaynak fışkıracak,

yol alacak, şifalı suyu uzaklara götürecektir.

Marianne:

Haydi bakalım, dedi. bütün şu taşlık yerleri

bereketlendiresin, çünkü, öü toprak kadar kasvetli şey

3'0ktur. Susadıkları zaman su İçince, tekrar hayata

kavuşunca, ne mesut olacak bu topraklar!

Birdenbire sözünü yarıda kesti, güzel gülüşüyle Gervais'yi payladı.

Bana bakın, beyefendi hazretleri, Öyle çekiş

tirip durmayın! Bekleyin, süt kendiliğinden gelsin,

hepsi sizin, biliyorsunuz.

İki işçinin kazma sesleri işitiliyor, hendek, özlü toprakta, hızla ilerliyordu; az sonra, su, civardaki in—ce kumlu

toprakların kurumuş damarlarına kadar akacak, onları bereketlendi recekti. Sütün hafif hafif akışı da,

tükenmez kaynak şırıltısıyla devam diyor, ezeli hayat çeşmesinden dökülür gibi, ananın sinelerinden çocuğun

ağzına, durmadan akıyordu. Hep akıyor, et yapıyor, fikir yapıyor, iş ve kuvvet yapıyordu. Şırıltısı, biraz sonra,

serbest bırakılan kaynak, su

383

DÖL BEREKETİ I

yollarından, kavruk topraklara doğru indiği zaman, onun sesine karışacaktı; ikisi bir arada, aynı ırmak, aynı

nehir olarak, gitgide taşacak, bütün toprağa hayat getirecek, dünyanın damarlarına akacak olan, besleyici,

büyük süt nehri, durmadan yaratacak, her baharda, daha fazla gençlik, daha fazla sıhhat vücuda getirecekti.

Mathieu ile işçileri dört ay sonra, sonbahar çiftini sürüp bitirir bitirmez, aynı yerde, tohum ekme işi başladı.

Çok lâtif, sümbüli havalı bir gün, Marianne da oraya geldi; o kadar güzel bir gündü ki, yine orada oturup,

küçük Gervais'ye, neşeyle, meme verebildi. Çocuk, sekiz aylık olmuştu, koskoca herifti. Annesinin kucağında,

hayatı içtiği o ılık sinede, her gün biraz daha, gözle görülecek kadar, büyü-yordu. Bitmiş olgunlaşmadıkça

topraktan ayrılmıyan tohum gibi, o da, oradan ayrılmamıştı. Hattâ, kasının ilk soğuklarında, filizleri çizilerin

dibinde uyutacak olan kış yaklaştıkça, üşüyen ufaklık yüzünü sıcak kor-sajın arasına sokuyor, hayat nehri,

toprağın altına sokulmuş, birikmiş gibi, daha sessizce meme emiyordu.

Marianne gülererek:

Oo! dedi, beyefendi hazretleri ısınmıyor, kış

lığa çekilme samanı geldi.

Mathieu, tohum torbası belinde, geniş ve biteviye bir el hareketiyle tohumu savurarak onlara doğru geliyordu. Marianne'ın söylediği sözü işitmisti, durdu, cevap verdi:

Güneş tekrar açıncıya kadar süt emsin, uyu
sun. Hasat mevsiminde, koskoca adam olacak.

384

DÖL BEREKETİ I

Sonra, iki yardımcı ile birlikte ektiği geniş tarlayı gösterdi.

Bizim Gervais yürümeye, koşmaya başladığı
zaman, bu ektiklerimiz de sürececek, olgunlaşacak.

.Bak, su zaferimizi gör, şu zaferimizi gör!

Haklı olarak iftihar ediyordu. Şimdi, yaylanın dört beş hektarlık kısmı, durgun sulardan kurtarılmış, diadas edilmiş, tesviye edilmişti; birikmiş fişkılı top- rakla özlenmiş, esmer bir düzlük halinde uzanıyor, dört tarafa kol salmış su yolları, kaynakların suyunu, civar meyillere kadar götürüyordu. Bu kuru araziye ziraatte kullanmak için, rutubetin, toprağa işlemesini, orayı verimli hale getirmesini beklemek lâzımdı. Bu iş, gelecek mevsimlerde yapılacak, hayat, azar azar, 'bütün araziye canlandıracaktı. Başlangıçta, bu birkaç tiktann, ilk masrafları ödemeye, yaşamaya ve gelecek mucizeyi müjdelemeye yetecek kadar bir yerin ayanması yeterdi. Mathieu:

Neredeyse akşam olacak, dedi. Çabuk olalım.

Sonra, biteviye, geniş el hareketiyle, tohumu savara savura, tekrar yürüdü, gitti. Marianne, ciddi ve gülümser, onun uzaklaşmasını seyrederken, orada duran Küçük Rose da, tohum serpmeye heveslendi. Mathieu'nün peşinden yürüdü, avuç avuç toprak alıp havaya savurmaya başladı. Oğlanların üçü de onu gördü. Blaise'le Denis en Önce koşular, sonra Ambroise seğırtti, hepsi birden, var kuvvetleriyle toprak savurmaya koyuldular. Çılgınca gülüşüyorlar, babalarının etrafında, sonsuz bir kanad çırpışı gibi fırl fırl dö—nüyorlardı. Bir an geldi ki, Mathieu, beklenen buğ-

385

DÖL BEREKETİ I

dayın tohumlarını çizilere yatırdığı aynı biteviye hareketle, onları da, o sevgili çocukları da ekiyormuş gibi oldu; sanki, kendi e] hareketinden vücut bulmuş, yarının tohum ekicilerinden mürekkep bütün bir küçük kalabalık dünyayı doldursun diye, anları, sayısız Çoğa İtiyordu.

Tam o sırada, Marianne, birdenbire şaşırıldı; Ange-lin'ler, o sevdalı karı koca, ayak sesleri duyulmadan, bir patikadan yürüyerek karşısına çıkıvermişierdi. Janviİle'deki küçük evlerine, bütün kış çıkmamak üzere, sınıksız kapanmadan önce, dökülen son yaprakların sararttığı ıssız yollar boyunca, sevişe sevişe dolaşıyorlardı.

Birbirlerine sokularak, uzak tarlalarda böylece dolaşırken, kendilerini aşklarına öyle derinden veriyorlardı ki, ufukları bile görmüyorlardı; öyle ki, başlarını kaldırıp, bu beklemedikleri tesadüfle hülyalarından uyanınca, bu yeni toprağı, bu çalışan adamları görerek şaşakaldılar; halbuki, bu teşebbüsten haberleri de yok değildi.

Mathieu'yü, acayip bir adam saymaya başlamışlardı, toprağı seveceğı, ona da çocuk doğurtacağı yerde, güzel karısıyla yetinse olmaz mı, diye düşünüyorlardı. Hem, zaten bu işlere o kadar uzaktılar ki! Bununla beraber, konuştular, sırt hatırlıoluğu için, elde edilen neticelere hayran olmuş gibi yaptılar. Hep memnun ve hayran yaşayışları arasında, en hoş tarafları, herkesin de, kendileri gibi mesut olduğunu istemeleri idi. O zamana kadar, hayatları hep bayram gibi geçmişti; kadın, çılgınca sevilmenin biricik füsünü içinde, erkek, sevilerek, sıhhatli, zengin, sırf üzerlerine kadın ve çiçek resimleri yap-

25

386

DÖL BEREKETİ I

DÖL BEREKETİ I

38T

mak zevki için beş on yelpazeye fırça vurarak, yaşıyorlardı.

Fakat, madam Angelin, ayakta, kocasının kolunda, onun omuzuna muhabbetle yaslanmış dururken, selâm verdikten sonra, aynı geniş el hareketleriyle bereketli tohumlarını serpmeye devam eden Mathieu'-ye baka kalmış, belirsiz bir hülyaya dalar gibi olmuştu. Sonra, tohum serpicinin ellerinden uçmuş hissini verecek kadar onun etrafında fırl fırl dönen çocukların o neşeli küçük yaratıklar sürüsünün oyunu herhalde dikkatine çarpmış olacak ki, görünüşle hiç münasebeti yokmuş gibi, daha yavaş sesle, şu sözleri söyledi:

Annemin kızkardeşlerinden birini, teyzemi kaybettim, mutîaka, çocuğu olmadığı için kederinden öldü. Dev gibi iriyarı bir erkekle evlenmişti, kendisi de uzun boylu, gürbüz, çok güzel bir kadındı; bacak kadar boylu oldukları halde çok çocukları bulunan kadınlara rasgeldikçe fazla meyus olduğunu şimdi ha-triiriyorum. Kocası büyük bir servet kazanmıştı, her-şeyleri vardı, para, sıhhat, herkes tarafından sevilme. Fakat, bu nimetlerden hiç biri gözlerinde yoktu, onları Jiep kederli görürdüm, biricik emelleri, oğlan çocukları, kız çocukları olsun, boş, gamlı evleri neşelensin-di. Evlendiklerinden hemen sonra bu tasaları başlamıştı; önce, çocukları olmadığını görünce şaşmışlar, sonra, kısır seneler birbirini kovaladıkça gitgide daha fazla endişelenmişler, nihayet, korkunç acizleri iyiden iyiye ispat edilince umutsuzluğa düşmüşlerdi. Nelere baş vurmadılar, tasavvur edemezsiniz, doktorlar, su-

lar, ilâçlar, durup dinlenmeden on beg sene uğraştılar; boşuna gayrelerrrhden, gitgide daha fazla utanıyorlar, bir ayıplan, bir kusurları varmış gibi gızic-niyorlardı. Bu felâketlerinin arasında, yine de, kabahati birbirlerine yüklemeyecek kadar ikisi de aynı derecede felâkete uğramış biçare insanlar gibi zavallılıklarına katlanacak kadar sevşiyorlardı; başka bir karı kocanın hikâyesini de dinlemiştim de, ondan; hayatları cehenneme dönmüş, kısır olma kusurunu erkek de, kadın da, kendilerine maletmiyormuş. Ahi sevgili teyzeciğim, zavallı kadın, o kaderli haliyle hep gözümün Önündedir; nereye gitse, ana olamamanın matmini çeker, yılbaşı günü, bizleri, küçük yeğenlerini Öptüğü zaman, göz yaşlariyle boğulurdu. Her an çektiği bir vicdan azabiyle eriyip biter gibi söndü; eminim, biçare İhtiyar kocası da, arkasından gidecek, o kadar yalnız, kimsesiz kaldı ki. Bir sessizlik oldu, sümbüli engin kasım semasından, gayet tath, bol bir meltem esiyordu.

Marianne:

İyi ama, dedi, zannederim, siz kendiniz de çocuk istemiyordunuz.

Ben mi Ne münasebet, kim söyledi. Ben, çocuğu şimdi istemiyorum, çünkü herşeyin zamanı var, öyle değil mi Bizim yaşımızda, insan bir parça, sevmenin zevkini tatmalıdır. Fakat, durmuş oturmuş hale bir gelelim, o zaman görürsünüz. Dört çocuğu muz olmalı, ikisi oğlan, ikisi kız.

O şirin, sevdalı kadın gülüşü, bir susma arasında, yine kayboldu; uykuya dalmaya başlayan toprağını hafif soluğu, engin, çıplak sahada, tekrar dolaştı.

Marianne devam etti: :%&& -"-£\$ İ¥M

Ya haddinden fazla beklemiş olursanız, ya iş isten geçerse

Madam Angelin, hayretle onun yüzüne baktı. Sonra, çılgınca gülmeye başladı.

Aman. ne söylüyorsunuz Bizim mi çocuğu muz olmayacak. Bilseniz, bu fikir ne kadar gülünç.

Sustu, sıkıldı. Söylemediği halde zihninden geçirdiği şeylerden utandı; sonra, o hazdan bayılan kutn-m civıltisiyle, yalnız okşayıcı ve zevkli kelimelerle konuştu.

Haydi, haydi, sevgilim, kendini müdafaa et mek sana düşer. Çocuğumuz olmayacakmış diyorlar, t>ak hele!

Angelin, çapkınca imaları daha artırarak, şakacı tnr eda ile:

Bu neye benzer bilir misiniz, madam, d&di; kocanızın ektiği şu tarladan bir tek buğday başağı sürmiyecek demeye benzer!

Kadınlar, bunun üzerine, bir parça kızarıp sıkılarak, gülüştüler. O esnada, Mathieu, peşisıra iki rençperi olduğu halde, dönmüş geiyor, bereketli tohumu iiâlâ serpiyor, ufku dolduruyormuş gibi olan geniş el hareketiyle, onu toprağa veriyordu. Tohum, haftalarca uyuyacak, kendini, filizlenme işinin gizli faaliyetine, ileride yaz güneşi altında açılacak olan yeraltı hayatının gayretine bırakacaktı. Bu, lüzumlu bir din-jenişti, toprağı, yaratıkların ezeli hayatını besliyen tükenmez kaynakla sulayan müşterek hazine, uçsuz bucaksız kuvvetler ummanından sağılmış varlıktı. Marianns'ın sinesinde de, Gervais, uyku ile uyanıklık arasındaydı; artık, belli belirsiz bir ses veriyor, dünyanın damarlarında akan, ezeli canlı nehrin beslediği kış tohumu kadar ince bir pıtırıdı çıkarıyordu.

Aradan iki ay geçti; Aralık ayında, şiddetli bir don olduğu gün, Seguin'le Beauchene, hiç umulmadıkları halde, Froment'lara misafir geldiler. Yaylanın henüz kurutulmamış bataklıklarında ördek avına çıkmışlardı.

Günlerden pazardı, bütün aile, içinde büyük bir ateş yanan mutfakta toplanmıştı; pencerelerin parlak camlarından, bembeyaz karla örtülü, geniş kır-Jar gözüküyordu; bu kristal mahfaza altında katılmış uyuyan tabiat, Nisanda dirilmeyi bekleyen kutsal bir ölüye benziyordu. O gün, misafirler içeri girmelikleri zaman,

Gervais de, kar gibi beyaz beşiğinde, mevsimin verdiği uyusukluğa gömülü, uyuyordu; bununla beraber, kış mevsimlerinde yağlanan tarla kuşları gibi semizdi, o da, edindiği, biriktirdiği, birdenbire kesinleşen, galebe çalan kuvvetiyle tekrar ortaya çıkmak için, uyanışı bekliyordu.

Aile, neşeli bir öğle yemeği yemişti; şimdi de, gece olmadan evvel, çocukların dördü de pencerenin Önünde toplanmışlar, bir masanın etrafına dizilmişler, kendi icadettikleri bir oyuna dalmışlardı, tkiz Blaise'le Denis, öteki oğlanın, Arnbroise'm yardımıyla, mukavva parçalarını zamkla yapıştırarak, koskoca bir şehir bina etmekle meşguldüler. Evler vardı, bir belediye dairesi, bir kilise, bir okul vardı. Makasfa oynaması yasak edilen Rose da, yalnız zamk kullanma ile görevlendirilmiş, saçlarına varıncaya kadar zamka bulanıyordu. Arasına kLhkahaların akisleriyle bozulan derin sessizlik içinde, ana ile baba, büyük ategin kargısında

590

DÖL BEREKETİ I

yanyana oturmuşlar, bir haftalık çetin çalışmadan sonra, bu pazar dinlenmesinin zevkini çıkarıyorlardı. Orada, gerçekten köylüler gibi yerleşmişler, hiçbir lüks yapmadan, bir arada bulunmak zevkinden başka eğlence aramadan, gayet sade yaşıyorlardı. Neşe veren aydınlık mutfak, baştanbaşa, aldatici zaruretlerden, ihtiraslardan ve zevklerden sıyrılarak toprakla yanyana yaşanan o kolay ilkel hayatı gösteriyordu. En küçük yavru, dudaklarından çıkan hafif soluk bile işitilmeden mışıl mışıl uyurken, yuvanın mutlu bağrında geçen bu kadar sakin bir ikindi vaktinin zevki, hiçbir servete, hiçbir kuvvete değışilemezdi.

Beauchene'le Segutn, bacakları yorgun, yüzleri ve elleri donmuş, talihsiz avcılar halinde baskın yaptılar.

Hayret sesleriyle karşılandılar, bu havada Paris'ten dışarı çıkmağa kalkıştıkları için sövüp saydılar.

Beauchene:

Düşünün, azizim, dedi, bir tek ördeğe ras-lamadık. Herhalde, hayvanlar bu havada çok üşüyorlar. Yukarda, yaylada, o buz tutmuş bataklıklarla çalılıklar ortasında öyle buz gibi bir rüzgâr esiyor ki, bilemezsiniz.

Doğrusu, avdan vazgeçtik. Bize birer bardak sıcak şarap verin, ondan sonra, çabucak Paris'e döneceğiz.

Daha somurtkan olan Seguin, ateşin karşısında vücudunu ısıtıyordu. Marianne, şarap ısıtmaya koşarken, o, yanında geçtiği, nadaslı, geniş, çıplak tarlalardan bahsetti. Fakat, buz tabakası altında kaskatı Uyuyan, tohumun meçhul hayatım saklıyan bu tarlalarda hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey anlamamış, bu

391

DÖL BEREKETİ I

kadar fena başlayan bir işten endişeye düşmüş, parasını alamıyacağından korkmaya başlamıştı. Onun için, alaylı konuştu.

Baksanıza, azizim, korkarım tepedeki tarla larda hem vaktinizi kaybettiniz, hem boşuna zahmet çektiniz. Geçerken gördüm, pek beğenmedim, üre rinde, astrlardanberi sazdan başka bir şey bitmiyen çürümüş bir topraktan mahsul almayı nasıl umuyor sunuz

Mathieu, sükûnetle cevap verdi:

Beklemek lâzım. Haziranda gelirsiniz, görür sünüz.

Beauchene lâkırdıya karıştı.

Zannederim, saat dörtte bir tren var. ÇahuJc olalım, çünkü, treni kaçırırsak fena olur, değil mi Seguin

Böyle diyerok, Seguin'e çapkınca bir bakış fırlattı; herhalde, serbest günlerinden tamamiyle faydalanmak niyetinde bulunan kocalar gibi, birlikte bir eğlentiye karar vermişlerdi. Şaraplarını içip ısıdıktan sonra, şaşılar, tenkidettiler.

Beauchene:

Aziz dostum, dedi, kış ortasında, bu ıssız yer de nasıl yaşıyorsunuz, hayretteyim. İnsan ölür. Çalışmak elbette lâzım, ama işten sonra da eğlenmek ister, a canım.

Mathieu, bir el işaretiyle, güzel aile hayatlarını içine sıkıştırdıkları bu köy muafağmın her tarafını gösterdi.

İyi ya, biz de pekâlâ eğleniyoruz işte, dedi.

İki misafir, onun işaret ettiği yerlere baktılar,

kapkacak dolu duvarları, kaba saba eşyayı, çocuk-ların, misafirlerin baştan savma öpücüklerine yanaklarını

uzattıktan sonra üzerinde oyuncak şehri kurmağa devam ettikleri masayı hayretle seyrettiler. Bu yerde mevcut olabilecek zevkin ne olduğunu herhalde hiç kavrayamıyorlardı, çünkü alaycı bir gülüşü zap-tedereik başlarını salladılar. Bu, onlar için, gerçekten pek acayip bir zevk, görülmedik bir hayattı. Marianne: Gelin, küçük Gervais'yi görün, dedi. Ama.

uyuyor, uyandırmayın ha!

ikisi de, nezaketten, beşiğin üstüne eğildiler, orr aylık bir çocuğun bu kadar gürbüz olmasına şaşılar. Pek de uslu idi. Yalnız, uyandığı zaman, herkesi serseme çevirecekti. Sonra, bir güzel çocuk, hayatP me-s'ut kılmaya yetiyorsa, o hayatı isteyerek tatsız-Iastıran nice suçlu insan vardı. Tekrar ateşin yanına geldiler, artık dinilmişler, bir an evvel gitmek istiyorlardı.

Mathieu:

Demek böyle ha, yemeğe kalmak istemiyor sunuz, Öyle mi dedi.

tkisi birden:

Yo! Ne münasebet! diye haykırdılar.

Sonra, bu haykırışmanın çirkinliğini gidermek isteyen Beauche-ne, işi şakaya vurdu, daveti, daha sonrası için, havaların ısındığı mevsim için kabul etti-

Namusumla temin ederim, Paris'te bir işimiz var Ama, söz veriyorum, yazın, hep beraber, günü birliğine geliriz, evet, karılarımızla çocuklarımızı da alır, geliriz. Bize, yaptığınız işleri gösterirsiniz, ba-

393

DÖL BEREKETİ I

fealım siz mi haklı imişsiniz, görürüz. Başarılar dile-xim, azizim! Allahaismarladık kuzin! Allahaismarladık çocuklar, uslu uslu oturun!

Yine öpüşmeler oldu, eller sıkıldı, sonra, misafirler çıkıp gittiler. Biraz önceki tatlı sessizlik tekrar başlayınca, Mathieu ile Marianne, parlak ateşin karşısındaki eski yerlerine oturdular; çocuklar, hani haini zamk sürerek, kasabanın İnşaatım tamamlıyorlar-dı, Gervais de, hafif hafif nefes alarak, rahat uykucuna devam ediyordu. Acaba rüya mı görmüşlerdi Paris'in kepezeliklerinden ve ıstıraplarından, nasıl ani bir rüzgâr es-raiştı de, onların bu uzak, tatlı huzurunu bozmuştu Dışarıda, kırlar, donuk katılığını muhafaza ediyordu. Yalnız, ateş, uyanışın gelecekteki ümidini mırıldanıyordu. Mathieu, birkaç dakika hülyaya daldıktan sonra, sanki, uzun zamandan beri zihninde dolaşan bir sürü önemli soruların hepsine, nihayet bir cevap, kesin bir izah bulmuş gibi, konuşmaya başladı.

Bu adamlar sevmiyorlar, sevmekten âciz insanlar, bunlar! Para, iktidar, ihtiras, zevk, evet, bunlar ellerinden gelir, fakat aşk onların kârı değil! Hattâ, karılarını aldatan bu kocalar, metreslerini bile sevmiyorlar. Dünyanın özünü teşkil eden, ezeli var-İğin ateşi olan büyük istekle, ilâhi istekle asla yanmış değillerdir. Bu, herşeyi anlatmaya yeter. Kim ki istek duymaz, kim ki sevgisi yoktur, o cesaretsizdir, kuvvetsizdir. Doğurmak, yaratmak, ancak aşkla olur. Eugünkü insanlar, hayat yaratmak ödevini kahpece -kısmalara baş vurmaktan yerine getiren aşkı duymazlarsa, çok çocuklu ailenin verdiği azimli gayrete nasü sahip olurlar Yalan söylüyorlar, hile yapıyorlar, çünkü sevmiyorlar. Sonradan ıstırap çekiyorlar, mânevi ve maddi düşüklüklerin en beterine uğruyorlar,. Çünkü sevmiyorlar. Bunun sonunda, ıstırap var, gözlerimizin önünde her gün biraz daha çatırdıyan, çürümüş bir toplumun bu yıkılışı var. İşte, aradığım hakikat bu İmiş, meğer! İnsanı kurtaran şey, istektir, aşktır. Sevecek olan, doğuracak olan, yaratacak olan insan, devrimci, kurtarıcıdır, doğacak dünya için adam yetiştirecek olandır.

Mathieu, kendi ailesinin, karısıyla kendisinin başka türlü mahlûklar olduklarını, asla bu kadar açıkça anlamış değildi. Bu gerçek şu anda, eşsiz bir bes-bellüikle, bir vuzuhla dikkatine çarpıyordu. Elinde-olmadan kıyaslar yapıyordu, para hırsından uzak, çok sade hayatları, gösterişe, cemiyetin lüzumsuz icaplarına karşı duydukları tiksinti, çalışmaya, olduğu gibi kabul ettikleri, döl verdikleri, yükselttikleri hayata hasredilen bütün müşterek faaliyetleri, sevinçlerini ve kuvvetlerini teşkil eden bu yaşayış tarzı, sırf ezeli enerji kaynağından, ilâhi bir arzu kendilerini: yakıp tutuşturan aşktan fıskırıyordu. Eğer, ilerde,, galebe çalarlarsa, günün birinde, arkalarında, eserler, sıhhat, saadet bırakırlarsa, bu, sadece, sevmek kudretine sahip olmalarından, insan vücuda getirmekteki cesaretlerinden, yardım ve zafer uğrunda, bir mahsul, gibi kendilerinden süren bu kalabalık aileyi yaratmak hususundaki cesaretlerinden ileri gelecekti. Bu anî inanç onu heyecanlandırdı, damarlarını öyle bir ihtirasla tutuşturdu ki, onun böyle konuştuğunu işitip uygulanan karısına doğru eğildi, hararetle dudaklarından öptü. Bu, alevli bir rüzgâr halinde esen ilâhi bir. arzu idi. Marianne da gevşemişti, gözleri yamıyordu; fakat, onu durdurabilecek kadai kuvvet buldu, hafifçe gülerek azarladı:

Şşt! şşt! Gervais'yi uyandıracaksın, dedi. Şim-di olmaz, sonra, onun bana artık ihtiyacı kalmadığı .zaman. Eiele kaldılar, birbirlerinin parmaklarını kuvvet-İ9 sıktılar, susmaları pek tatlı oldu. Akşam oluyor, mutfak son bir sükûnla doluyor, çocuklar, oyun masalarında, ağaçları temsil.eden tahta parçalan arasında, yapısı biten kasabalarına bakarak sevinçle hay-kırışıyorlardı. Karı kocanın rikkatti gözlen, pencerenin parlak camlarından, uzaklara, ta ileride, kristal jgibi parlıyan buz altında uyumuş mahsule gidiyor, sonra içinde yine bir ümit uyuyan, en küçük çocuklarının beşiğine geliyordu.

Aradan, yine tam iki koca ay geçti; Gervais bir yaşına basmıştı, mevsimsiz gelen güzel havalar, top-xağm uyanışını çabuklaştınıyordu. Bir sabah, Man-anne'la çocuklar, gezme olsun diye, yaylaya, Mathieu'-tnün yanma gittikleri zaman, hayretle bağırıştılar; ilk güneşli havalar, kurutulan bataklıkların yerindeki geniş tarlayı, bir hafta içinde o kadar başkaiıştır-mıştı. Tarla, uçsuz bucaksız, yeşil bir kadifeden, sık -ve sağlam, sonsuz bir Örtüden ibaretti, yeşermiş buğdaylar, tatlı bir zümrüt yeşili içinde uzanıp gidiyordu. Bu kadar mucizeli mahsul asla görülmüş şey değildi. Onun için, o ılık ve parlak Nisan sabahı, kış uykusundan nihayet uyanan, henüz, yeni gençliğinin he-yeoaniyle ürperen bu kırların ortasında, aile efradı

ümitlerini gerçekleştirecek gibi görünen bu sıhhati, ilerliyen bu bereketi görüp neşelendi. Sonra, küçük Gervais'nin de, ilk bağlardan kurtularak hayata uyandığını, artık kuvvetlendiğini birdenbire görünce sevinçleri arttı. Çocuk, küçük arabasının içinde çırpı-nınca, annesi onu oradan çıkarmış, Gervais ayaklanmış, sendeliyerek dört adım atmış, ufacak eîleriyle gidip babasının bacaklarına yapışmıştı. Son derece sevinçli bir haykırışıma oîdu.

Ay, yürüyor, yürüyor!

Ah! Hayatın bu emekleyisleri, sevgili küçük yavruların, bîribirini kovalayan bu ayaklanışları, o ilk. bakış, ilk gülümseme, ilk adım, ana babanın yüreğini ne büyük zevkle doldurur. Bunlar, küçük çocukluğun o zevkli merhaleleridir ki, ana babalar gözlerler, sabırsızlıkla beklerler, sanki herbiri birer kazanç-mış gibi, hayata yeni bir girişmiş gibi, zafer nida-Jariyle selamlarlar. Çocuk büyümüşdür, çocuk bir erkek olmaktadır. Sonra, pembe diş etini, bir iğne ucu gibi delen ilk diş çıkacak; bir kedi yavrusunun mırıltısına, bir geveze kuşun cıvıltısına benzeyen şekilsin güzellik arasında, anlıyabilmek için hayli iyi niyet gösterilen ilk kelime var, baba var, anne' var. Hayat, eserini yaratmaktadır. Baba ile ana, kendi etlerinin ve kendi ruhlarının bu açılışı karşısında,. daima hayranlık ve rikkat içindedirler.

Marianne:

Dur, dedi, şimd!i bana gelecek. Gervais Ger
vais !

Çocuk, bir tereddüt geçirdi, bir sendeledi, tek-

rar yola çıktı, yine dört adım attı, iki yana açlığı kollariyle, terazi gibi, havada çırpınarak, yürüdü.

Mathieu de seslendi:

Gervais! Gervais!

Çocuk, yine ona geldi; Gervais'yi o kadar şirin ve tuhaf, insanı katıta katıla güldürecek kadar tuhaf buluyorlardı ki, sevinç nidaları arasında, aynı seferi belki on dela tekrar ettirmek istediler. Sonra, öteki dört çocuğun, heyecanlanarak, miniminiyi itmeye, aşırı oyun oynamaya başladıklarını görünce, Marianne, onu, ellerinden aldı. Bir kere daha, o yerde, onunla birlikte körpe otlara gömülerek, meme verdi; lâtime ediyor, yemek zamanı henüz gelmemiş olmasına rağmen, bu ziyafeti hakettiğini söylüyordu. Hoş, Gervais daima hazırды, koca kafasını oburca bir acele ile annesinin göğsüne yapıştırdı, artık, gelecek mahsulleri beklemek için, dünyanın damarlarında yeniden akmaya bashyan sütün hafif şırıltısından başka ses işitilmedi.

O sırada, bir tesadüf oldu. Tarlanın yanından geçerek civar bir köye giden hayli bozuk bir kestirme yol vardı.

Tekerlek izleri üzerinde sarsıla sarsıla gelen bir yük arabası gözükmişti; arabayı süren köy-iü, sürülmüş tarlaları görünce öyle şaşmıştı ki, yanındaki kadın, birdenbire dizginleri çekmese, arabayı, bir çakıl yığınınna bindirecekti. Beygir durdu, adam, alaycı bir eda ile haykırdı.

Eey, eseriniz bu mu, mösyö Froment

Methieu ile Marianne, arabayı süren erkekle ya

nındaki kadının değirmenci Lepailleur'ler olduklarını

DÖL BEREKETİ I

398

gördüler. Giriştikleri işin, yayladaki bataklıklarda buğday mahsulü toplamak fikrinin divanece, bir iş olduğuna dair Janville'de dolaşan dedikoduları bilmiyor değillerdi. Bilhassa Lepailleur, iyi bir mevkie sahip bulunduğu, kibar bir zat olduğu halde, köylü-îüğe heves edecek, üç buçuk kuruş parasını toprağa dökecek kadar budala olan bu Parislinin aleyhindeki şiddetli alaylariyle kendini gösteriyor; bu kahpe toprak, onu da, çoluk çacüğünü da, üç buçuk kuruş parasını da yutacak, karınlarını doyuracak kadar bile un

vermeyecek, diyordu. Onun için, tarlayı görünce hayretten donakalmıştı. Çoktan beri buradan geçmemiştir, mahsulün bu katlar sık yetişeceğine asla ihtimal vermezdi, çünkü, bu toprakların çok çürük olduğunu, bir tek tohumun filizlenmeyeceğini belki yüz defa söylemiş, durmuştu. Fakat, tahminlerinin bu katlar yanlış çıktığını görüp, için için bir öfkeyle tıkanıyordu, madetti, yenilmek istemedi, alay eder, şüphe eder gibi göründü.

Ey, mahsul verecek mi, diyorsunuz. Yoo!

Sürmesine sürmüş ya. Yalnız, hakalım olgunlaşır mı.

Mathieu, ümitle, inançla, sakın sakın gülümse-yince, onun sevincini zehirlemeye çalıştı, ilâve etti:

Eee, hele bir toprağı tanıyın da, o zaman anlarsınız onun ne olduğunu; hani yezit kanlar vardır, sonuna kadar, adama zevk mi verecekler, keder mi verecekler belli olmaz, işte onlara benzer o. Ben, çok mükemmel başlayan ne mahsuller gördüm; sonra, yezit toprak bir kahpelik ediyor, bir bora, şiddetli bir rüzgâr çıkıyor, hattâ bazan bir hiç yüzünden, toir gelip geçici heves yüzünden, ne var ne yok siM-

DÖL BEREKETİ I 39

nîp süprülüyor, mahvoiuyordn!. Ama, siz daha bu zanaatta çok yenisiniz. Bir musibet bin nasihatten yeğdir.

Onun, bu kadar doğru söylediğini işiten karısı, başını sallıyarak sözleini tasdik etti, sonra, Marianne'â musallat oldu.

Kocamın bu dedikleri sizin hevesinizi kırmak için değil, madam. Toprak, bilirsiniz ya, adamı sevindirir, bazısı kederinden öldürür. Ama, iyice hesabe-derseniz, bakarsınız ki, verdiğiniz, aldığınızdan daima daha fazladır, sonunda da mutlaka aldanmışsmızdır Göreceksiniz, göreceksiniz!

Marianne, bu kötü kehanetlerden müteesir olmuş gözlerini sakın sakın kaldırarak, Mathieu'ye, güvenle bakmıştı. Mathieu de, bu sözlerde saklı bulunduğunu sezdiği cahillik, budalaca haset ve ihtiras karşısında, bir an Öfkelenmiş, sonra, lâtife ile yetinmişti:

Doğru, göreceğiz, bakalım. Sizin oğlunuz
' Antonin Vali olacak, benim on iki kızım da, sadece köylü kızları olarak kalacaklar, o zaman, sizi onların düşünlerine davet edeceğim, çünkü, sizin değirmeni tamir ettirmek lâzım gelece-k, benim arazinin, sağlı sollu, her taraftan vereceği tekmil buğdayı öğütsün diye, içine bir de buhar makinesi konacak.

Mathieu'nün el hareketi, öyle geniş toprakları kucaklıyordu ki, değirmencinin canı sıkıldı, kendisiyle alay edilmesinden hoşlanmadığı için, âdeta öfkelendi. Hayvanını şiddetle kamçladı, araba, tekerlek izleri üzerinde sarsıla sarsıla tekrar yola düzüldü.

Yeşeren buğday, değirmenlik buğday deSSI-

dir. Hoşça kaim. Ne diyelim, Allah kısmet açıklığı versin.

Teşekkür ecierim, güle güle.

Çocuklar koşuşarak, yosunlar arasında, erken açmış çuha çiçekleri ararlarken, Mathieu, heyecanlı olduğunu hissettiği Marianne'm yanına geldi, bir lâhza oturdu. Hiçbir şey söylemedi, geleceğe dair tehditle-Tin, onun kadın kalbine verebileceği korkuyu, kendiliğinden yenecek kadar metin, güveni sağlam olduğunu biliyordu. Mathieu, oraya şöylece oturmuş, hem o kadar yakın oturmuştu ki, ona değiyordu; yüzüne bakıyor, gülümsüyordu. O zaman, Marianne derhal sükûnet buldu, o da, yeniden gülümsemeye başladı; kötü İnsanların sözlerinden henüz teessür duymıyan Gervais ise, bir yudumu ihmal etmeden, memnun ve mesut, oburca mırıldanarak harıl harıl meme emiyordu. Süt, şakır şakır akıyor, durmadan akıyor, günden güne daha kuvvetlenen küçük uzuvları şişiriyor, yere yayılıyor, dünyayı dolduruyor, her an artan, eze-K bir gelişme ile hayatı besliyordu. Güneş altında hep büyüyecek olan güzel çocukları, her ilkbaharda, topraktan yayılım yayılım yükseilecek olan güzel mahsul-Jeri, her türlü ölüm tehdidine karşı, inanlı ve ümitli bir cevap, hayatın muhakkak zaferi değil miydi Yarın, şanlı hasat günü, bir kere daha, buğdaylar olgunlaşacak, çocuklar büyüyecekti. Nitekim, üç ay sonra, Beauchene'lerle Seguin'ler, verdikleri sözü tutup, kocalar, kanlar,

çocuklar, hep beraber, bir pazar günü öğleden sonra Chantebled'de vakit geçirmek üzere geldikleri zaman, böyle oldu. Morange'ı bile kandırmışlar, içinde yaşadığı ıstıraplı bitkinlikten, bir gün olsun ayırmayı tasarlayıp, Reine'le onu da bu eğlentiye getirmişlerdi. Bu şık insanlar, şimendiferden iner inmez, mahut tarlayı görmek için yaylaya çıktılar; hepsi orayı merak ediyordu. Mathieu'nün, toprağa dönmek, köylü olmak fikrini, çok acayip, izahı imkânsız buluyorlardı. Mathieu, neşeli neşeli gülüyordu; engin mavi göğün altında, uçsuz bucaksız uzanan tarlayı, yükselmiş yeşil başaklar denizini, en hafif meltemlerle dalgalanan, dolu başakları eliyle işaret ettiği zaman, hiç değilse, karşındakiler! derin bir hayrete düşürmek başarısını kazandı. O sıcak ve parlak ikinci vakti, bu manzara, döl bereketinin zaferini gösteriyordu; tozlu toprak, asırların biriktirdiği fişkılı toprak, tohumları, harikalı bir usare ile beslemiş, toprağın bağrında uyuyan ezeli hayat kaynağını yüceltmek ister gibi bu ilk muazzam mahsulü vermişti. Süt akmıştı; buğday, bir kuvvet taşkınlığı halinde her taraftan yükseliyor, sıhhat ve kuvvet yaratıyor, insan çalışmasını anlatıyor, kâinatın iyiliğini ve dayanışmasını ifade ediyordu. Toprak, iyilikçi, besleyici derya idi, bütün açlar orada doyacaktı; bu müjdeyi, ufkun bir başından Öte başına taşıyan bu başaklar ummanından, yarın doğabilecekti. Bundan daha parlak bir güneş altında, bu kadar şaşaalı bir tarlanın parıltı saçtığı asla görülmemişti. Constance da, Valentine de, pek duygulanmış değillerdi, zihinleri daha başka emellerle meşgul olduğu için, bu tarlanın karşısında, ilgisiz kalmışlardı; hoş, Morange da öyle idi, dalgın ve sönük gözleri, görmeden bakıyor gibiydi. Fakat, Beauchene'le Seguin, ocak ayında, donmuş toprak, henüz esrar içinde uyuklarken burayı ziyaret

402
DÖL BEREKETİ I

edişlerini hatırlıyorlar, hayretle haykınıyorlardı. O gün hiçbir şey sezememislerdi, şimdi, bu mucizeli uyanış karşısında, bataklık ve yabancı yaylanın bir köşesini, canlı bir servet tarlası haline getiren bu zafer-li verimlilik karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Hele Se-guin, artık, parasını alacağından emin, Mathieu'nün araziden bir kısım için daha mukavele yapacağını umarak, onu, takdii sözlerle, öve Öve bitiremüyordu. Küçük bir çiftlik binası haline getirilmiş olan eski av köşküne dönüp, yemek vaktini beklemek üzere bahçede oturdukları zaman, lâkırdı, hemen çocuk-Jara geldi. Tesadüf, Marianne, Gervais'yi bir gün evvel memeden kesmişti; onu, son defa olarak, akşam Üstü emzirmişti; çocuk, şimdi orada, misafir madamların arasındaydı, ayakta henüz sıkı tutunamamakla beraber, aslan gibi, birinden Ötekine gidiyor, durmadan, kâh sırt üstü kâh yüzü koyun yere serilmesine ragmen, tin tin yürümeye çalışıyordu. Neşeli bir ço-fuktu, öfkelenmiyordu, bu, herhalde sıhhatli oluşundan ilen geliyordu. Parlak, iri gözleri gülüyor, ufacak elleri dostça uzanıyordu; kar gibi beyaz, pembe pembe jcü, gayet gülbüzdü, on beş buçuk aylık olduğu halde, şimdiden ufacak bir erkekti. Süt nehri onun vücudunda da dolaşmıştı, Gervais, şifalı ana kaynağının bereketli mahsulü İdi, tohumun filiz verdiği topraktaki muhteşem gelişmeye benziyordu. Constance'Ja Valentine, onu hayran hayran seyrederken, çocuk, alışık olduğu el hareketiyle, oburca, her uzanışında, Marianne gülüyor, onu göğsünden uzaklaştırı-yordu.

403

DÖL BEREKETİ I

Hayır, hayır, mösyö, artık bitti!. Bundan sonra, size çorbadan başka bir gey yok.

Constance:

Çocukların memeden kesilmeleri ne müthiş çey! dedi, bu gece size uyku uyuttu mu Yoo! Tabii, uyudum. İyi huyları vardı, gece leyin hiç meme emmezdi. Ama, bu sabah şaşaladı, ağ lamaya başladı. Görüyorsunuz wt, daha şimdiden epeyce uslandı, ötekiler de böyleydi, çok sıkıntı çekme dim.

Beauchene, ayakta duruyor, ağzından hiç düş-miyen yaprak sigarasını, memnun bir tavırla içiyordu Constance, onu şahit tuttu.

Talihiniz varmış; hatırlıyorsun ya, dostum, sütninesi gittiği zaman, Maurice bize neler ettiydi. Uç gece uyku uyuyamadık. ikinci bir çocuk daha doğurmak istemeyişimin sebeplerinden biri de, Allah bilir, galiba odur.

Gülüyordu, Beauehene:

Bak! dedi. Maurice nasıl oynuyor, bak. Bir de,

çocuk hasta dersin!

Evet ama, artık böyle bir şey söylediğim yok ki, Maurice şimdi çok iyi. Hem, zaten, hiçbir zaman, hastalığını merak etmedim, vücudu çok sağlam olduğunu biliyorum.

Sekizi de orada hazır bulunan çocuklar, bahçe yollarında, hattâ çiçekli kıyı tarhlarında, büyük bir oyuna koyulmuşlardı. Evin dört çocuğu, Blaise, Denis, Ambroise ve Rose orada idiler; sonra, Gaston'la Lucie, Seguin'lerin oğlu İle kızı vardı; en küçükleri olan Andree de hazır. Gerçek, Maurice, şimdi, bacakları üzerinde sağlam tutunuyor gibi görünüyordu; yalnız, iri çeneli ablak yüzüne rağmen, benzi hâlâ solgundu. Annesi onun koşmasını seyrediyordu; hülyası gerçekleştiği için o kadar mesut, Öyle mağrurdu İd, candan davranıyor, köye yerleşmelerini, onları kentti mensup olduğu cemiyetten ebediyen silen, akıl ermez bir sükut gibi gördüğü bu akrabalara karşı bile iltifatla muamele ediyordu. Onlar, nazarında artık mevcut değillerdi.

Beauchene devam etti:

Oo! Elbette, ben sık sık çocuk yapmam, ama, bir de yaptım mıydı, işte böyle dipdiri oiur, Öyle değil mi Mathieu

Bu latifeyi ettiğine hemen pişman oldu; eski res-samiyle göz göze gelince, gözlerini hafifçe kırıştırdı, yanaklarında bir üşüme duydu; onun parlak bakışlarında, öbür çocuğu, ta falan yere, kim bilir nereye atılıp baştan savulmuş olan, Norine'in çocuğunun .hayalini görmüştü. Bir sessizlik oldu, saklambaç oyunu-yan oğlan çocuklarla kızların çığlıkları işitildi; aynı zamanda, parlak güneşli havada, küçük tayflar dolaşiyor, ebe kadınların doğum evlerinde, hastahaneler-de, resmî doğumevlerinde dünyaya gelen miniminilerin, daha doğar doğmaz kılavuz karıların toplayıp götürdükleri, rasgele köşe bucakta bırakılan, belki soğuktan, açlıktan ölen, lanete uğramış yavruların tayfları geçiyordu. Bu, beşer mahsulünün gönül isteğiyle ziyan edilen kısmiydi, korkunç bir ziyandı, hem ne zalimce, ne dehşet verici, yürekler acısı bir haldi!

Mathieu, cevap olarak, tek kelime bulamamıştı. Morange'ın, bir iskemleye yığılmış oturduğunu, kü-

çük Gervais'nin gülüşünü ve yürüyüşünü seyrettiğini, gözleri bulanarak, azar azar yaşla dolarak, bu çok neşeli, çok sıhhatli çocuğun temasına daldığını görünce, teessürü ve rikkati arttı. Acaba o da, dünyaya gelmesini istemidkleri çocuğun, vaktiyle o kadar özledikleri halde, daha var olmadan göçen oğlanın alıp ahrete götürdüğü Ölü karısının hayalini mi görmüştü Bu facialı hayaller, cavulcuvul oynayan çocukların neşeli bir hayhuyla doldurdukları bu güneşli bahçe köşesinde, o feci murdar doğum odasını, canına kastedilen, kanlar içindeki anayı hatıra getiriyordu.

Mathieu, Morange'ı, yakasını birkımayan o vicdan azabından kurtarmak için:

Kızınız Reine, ne kadar şirin, dedi. Neredeyse gelinlik kız olacak, halbuki, bakın nasıl, küçük bir çocuk gibi koşuyor!

Morange, ağır ağır başını kaldırmış, kızma bakmıştı; nâlâ yaşlarla ıslak gözlerinin içi pırıldadı, bakışlarında, her gün artan bir tapmış ifadesi belirdi;. Reine'ı, büyüdükçe annesine daha fazla benzetiyor, ona iptilâ ile bağlanıyordu; bütün öteki sevgileri, erkekçe istekleri ve bencillikleri, bu iptilânın içinde yok olmuştu. Kızım çok güzel, çok mesut, çok zengin görmekten başka bir dileği kalmamıştı. Bu, onun için, âdeta bir af olacaktı; henüz ümidedebildiği biricik zevk bundan ibaretti. Günün birinde, bir koca çıkıp kızım elinden alacağını, kendisi, o kapkara yalnızlığı ortasında, ölen karısının hayaliyle yalnız kalacağını düşündükçe, bu ümidinin yanısıra, daha şimdiden, bir nevi kıskançlık duyuyordu.

Yoo! dedi, gelin olmasına daha vakit var! Ya 51 henüz on dört.

Hepsi hayret ettiler; Reine o kadar gelişmiş, o kadar iyi teşekkül etmiş, kadın güzelliğine sahip olmuştu ki, gören on sekizinde sanırdı. Gerçekten de böyle idi, kızın, gür, siyah saçlarından, kehribar rengi körpe teninden, erken gelmiş bir aşk kokusu yükseliyor; annesinin, zevk ve debdebeye karşı duyduğu şiddetli iptilâ da, onda gitgide artıyor, oyun oynarken bile bütün varlığını verişiyle, taşkın hareketleri ve-yaygaralarıyla belli oluyordu.

Kızı hakkında söylenen sözlerle ihtirası okşanan babası devam etti:

Gerçi, onu istiyenler de olmadı değil, biliyorsunuz ya, la baron de Lowicz, Reine'ı bir parça gezdirmek için, ara sıra lütfen gelir, alır; son derece zengin, milyoner bâr ecnebinin, kıza delice âşık olduğunu söyledi.

Beklesin! Haydi haydi beş altı sene dada onu yanımda alıkoyacağım.

ArUk ağlamıyordu, Serafine'den bahsedince etra-fmca bir soğukluk peyda olduğunun farkına varmadan, memnun ve bencil bir tebessümle gülümsemiş-ti; bizzat Beauchene bile, kızkardeşiyle düşüp kalkmasının, bu genç kız için, yakışık almıyacak, lekeleyi-ci bâr hal olduğu kanısındaydı.

Gervads, sinsi sinsi, nihayet anasının dizlerine tırmanıp yerleştiği sırada sohbetin durakladığını görüp meraka düşen Marianne, Valentîne'e sordu.

Küçük Andree'yi niçin getirmediniz Yavrucağı olcsamayı ne kadar isterdim. Hem de, su zatı şe-

rifle beraber oynardı, görüyorsunuz ya, beni bir dakika rahat bırakmıyor.

Fakat, Seguin, karısına, cevap verecek zaman bile bırakmadı.

Yoo! Yağma yok! O zaman da ben gelmez dim! öbür iki taneyi peşimizde gezdirdiğimiz yetmi yormuş gibi! Sünninesi gitti gideli, piçkurusu, ciyak ciyak, durmadan haykırıyor, kafa patlatıyor.

Valentine, Andree'nin gerçek, pek uslu olmadığını anlattı. Hafta başında memeden kesmişlerdi, Ca-tiehe kadın da, şiddetli bir istibdatla saltanat sürdüğü evi, bir yıldan fazla dehşet içinde bıraktıktan sonra, -çıkıp gitmiş, çeşit çeşit kargaşalıklara gömmüştü. Ah! Bu Catiche kadın! Pahalya oturduğu için, sonunda tahtından feragat etmek zorunda bulunan bir kraliçe gibi, kendisine, memleketteki kocasıyla kızına ayrı ayrı hediyelerle ağırlamak âdeta zorla yol verildiği için ne kadar İftihar etse azdı! Şimdi, bir dadı tutmuşlardı ama, Andree, sabahtan akşama fca-dar durmadan ağlıyordu. Catiche kadının bir sürü çamaşır aşırıp götürdüğünün farkına varılmıştı; üstelik, bütün hizmetkârların ahlâkını bozmuş, hepsim çığırından çıkartmış, ev sahiplerini, hepsine yol vermek zorunda bırakmıştı. Sünnineye olan bu müthiş ihtiyaç genç evlileri, çocuk sahibi olmaktan alıkoymaca yetmez miydi

Marianne:

Adam sende, dedi, çocuğun sıhhati yeründe ol sunda da, hepsi unutulur.

Seguin, âdeti olduğu üzere haşince mukabele etti:

Sanki Andree'nin sıhhati pek mi yerinde Ger çi, o Catiehe kadın, çocuğu diriltmiş ti; ama, sonradan, bilmiyorum ne yaptı, şimdi kız bir deri bir kemik. Karısı itiraza yeltenince, öfkeleni.

Yalan söylüyorum, değil mi Buradaki iki çocuğumuzda da renk namına bir şey yok. Onlarla da gereği kadar meşgul olmuyorsun ondan, besbelli.

Biliyorsun ya, Santerre ikisine de, döküntü diyor.

Santerre'in yetkisi, onun gözünde, hâlâ kuvvetini muhafaza ediyordu; Valentine, hafifçe omuz silkmekle yetindi; orada hazır bulunanlar da, bir parça. üzüntü içinde, Gaston'la Lude'ye bakmaya başlamışlardı; onlar, Öteki çocukların arasında, gerçek, çabucak soluk soluğa kalıyorlar, kuşku ve serkeş, geride duruyorlardı.

Costance, Valentine'e:

Kardeşim, dedi, bizim doktor Boutan, bütün fenalık, çocuklarınızı kendiniz emzirmemenizden ile ri geliyor, demedi mi size Benim yüzüme karşı ulu orta söyleyiverdi.

Boutan adı söylenince, hep bir ağızdan dostça haykırıştılar. Ooh! Boutan! Boutan da bütün öteki mütehasıslar gibi idi. Seguin bıyık altından güldü, Beauc-hene, onların, çocuklarını emzirme mecburiyeti hak-kmda Meclislerden kanun çıkartma fikriyle alay etti. Yalnız Mathieu ile Marianne sustular.

Constance, Marianne'a dönerek:

Tabii, sizinle alay etmiyoruz, kardeşim, dedi.

Zaten, sizin çocuklarınız, sahiden tosun gibi, kimse nin, aksini söylediği yok.

Marianne, güldü, bir el işareti yaptı; sanki, ister-

lerse alay edebileceklerini, bir neşe mevzuu olmakla memnurluk duyacağını anlatmak istiyordu. Fakat, o - esnada, Gervais'nin, dalgınlığından faydalanarak, korsajını karıştırdığının, gaip cenneti aradığının farkına vardı. Çocuğu yere bıraktı.

Ee! Yoo! Mösyö! dedi. Size, artık bitti demiştim. Görüyorsunuz ya, sonra bizimle alay eder-Jer.

O zaman, çok îâtif bir şey oldu. Mathieu, dikkatle Marianne'a bakıyordu. Demek, karısı, vazifesini yerine getirmiş, çocuğu, kendi teniyle besliyerck, dünyaya getirme işini tamamlamış, kendisine avdet ediyordu.

Tekrar zevce olmuştu, sevda kadını uyanıyor, yeniden kadmlaşıyordu; çocuğu memeden kesmenin verdiği büyük neşeyle, yeni bir bahardı, dinlenmiş, döl bereketine kavuşmak için bir kere daha heyecan içinde, yeni bir topraktı. Mathieu, onu, hiçbir zaman bu kadar güzel bulmamış; mesut ananın bu zaferi içinde, vücudundan akıp dünyayı dolaşan o süt nehriyle tannlaşmış gibi, bu kadar kuvvetli ve sakin bir güzellikte görmemişti. Bir zafer şarkısı yükseliyor, hayat kaynağım övüyor, asıl anayı, doğurduktan sonra emziren anayı övüyordu, öteki analar, sayısız felâketlerle suçlu, yarım, gayretsiz işçilerdi.

Mathieu, onu. bu zafer hâlesi içinde, gürbüz çocuklarının ortasında, bereket dolu, şimdiden . yarma hazır iyi yürekli bir tanrıça gibi görünce, ona taptığını, gitgide artan bir istekle, sönmez ve Ölmez güneşin alevi gibi

onu Özlediğini hissetti. Tarlalarda çarpan, sularla beraber akan, rüzgârlarla beraber ko-gan, her saniyede milyarlarca mahlûk yaratan ateşli ruh, ilâhi arzu uyanmıştı. Belki de, Marianne'm saçından yâkicln belli belirsiz koku, onu, uzaktaki bir çiçeğin kokusu gibi sarhoş etmeye yetmişti. Belki da, aralarında, sadece alınıp verilen bir bakışın zap-tedici sevgisi dolaşmıştı; birinde mevcut olup ötekinin sahip bulunduğu ne varsa, hepsini, karşılıklı, yeniden elde etmişlerdi. İçine gömüldükleri vecit, kendilerinden başka bütün dünyayı, orada bulunan bütün insanları unu t usları, pek lâtif oldu. Onları görmez oldular, biri birlerinin olmak, seviştiklerim, aşkın tekrar filiz sürme mevsiminin geldiğini söylemek İhtiyacından başka bir şey duymadılar. Mathieu dudaklarını uzattı, Marianne da dudaklarını uzattı, öpüştüler.

Beauchene, çapkınca haykırdı:

Sıklımayın, sıklımayın! Ne oluyorsunuz, ku zum

Seguin ilâve etti:

İsterseniz biz gidelim mi

Valentine çılınca gülüyor, Constance, fazilet tas-lıyarak, sıklıgan duruyordu; Morange, yeniden 'göz yaşları ile karışık bir sesle, Şu esef dolu sözü söyledi:

Ah, ah! Çok haklısınız!

Mathieu ile Marianne, yapmak istemedikleri halde yaptıkları işten hayret içinde, bir müddet, şaşkın kaldılar, üzüntü ile bakiştılar. Sonra, candan bir kahkaha kopardılar, neşe ile özür dilediler. Sevmek, sevmek, sevebilmek.' sıhhat ondaydı, her şeyi isteyebilmek, her şeyi yapabilmek ondaydı!

Beauchene, şakacı bâr tavrıla:

Eh, haydi bakalım, dedi, şimdi altıncıya sıra geldi! Altıncı bu geceye!

Gervais, henüz sarsak yürüyüşüyle, üç ağabeyinin ve ablasının yanına gitmişti; onlar, güneşli bahçede, öbür çocukların önüne düşmüşler, müthiş bir koşuş-ma ile, oyuna elebaşılık ediyorlardı.

Mathieu:

Tabii, sıra altıncıda, dedi.

Marianne, candan bir baş işaretiyle, razı olduğu-sı anlattı.

Bunun üzerine, Mathieu aynı geniş el hareketiyle, ta uzakta, meltem altında, gelecek taşkın mahsulü dalgalandıran koca tarlayı göstererek:

Sıra altıncıda, onu besliyecek gıda işte şurada, dedi.

Bu, rızkını yaratmadıkça dünyaya artık başka çocuk getirmemeyi aklına koymuş bir enerji ve irade sahibi erkeğin bağırsığıydı. Bu, ona, dürüst bir hareket gibi görünüyordu: dünya tufeylilerle dolmasın diye bulduğu bu çare sayesinde, vicdanı, eski rahatını bulmuştu. Aile çoğaldıkça, toprak genişliyecek, bataklıklarda, dikenliklerde, taşlıklarda, yeni yeni, verimli tarlalar kazanacaktı. Toprakla kadın, yaratma işini birlikte tamamlayacaklar, en berbat ziyankârlıkların hakkından gelecekler, hep daha fazla hayata, daha fazla servete ve Kuvvete doğru koşacak-Hardı.

BİRİND CİLDİN SONU

tabii değil, ama kadınlara bile anlatmadığım bir şeyi size söylemek, bana çok zevk verecek. Lütfedip razı olursanız, samimî iki dost oluruz, bunun bana çok, ama çok faydası dokunacak.

Seraf'me, gerçekten müteessirdi. Erkeklere karşı çok haşın davranan, onları sömürmek için peşlerinde koşan, sonra müşterek yığının içine atan bu kadını, kendisine sahibolduktan sonra hor gören bu adam, acaba nasıl bir mucize ile, böyle rikkate getiriyordu Serafine, kardeşçe bir duygu gösterdi, sızlanarak her şeyi itiraf etmekten, bilinmez nasıl bir zevk duyardı.

Artık, sanıldığı kadar mutlu değilim, aziz dostum; şimdi, sürekli korkular içinde yaşıyorum. Ya, sizin haberiniz yok, kimsenin haberi yok, az kaldı bir çocuk doğuruyordum. Talihim varmış, üç aylıkken lüştü, kurtuldum. Fakat, şimdi, bugün yarın yine gebe kalmak tehlikesi karşısındayım. Siz, ak\lh uslu bir insan olduğunuz için, tekrar kocaya varmamı, çoluk çocuk sahibi olmamı tavsiye edeceksiniz şüphesiz; ama, ne yapayım, bu benim harcımdır değil, ben sadece sevda kadınıyım, hem de biraz titiz bir sevda kadını» yım; size bunu itiraf edebilirim, çünkü zaten bilmez değilsiniz.

Kederli olmasına rağmen, endişe verici hafif gü-lüşüyle, fıkırdadı, gözleri de, alev rengi tarazlı saçlarının çerçevelediği kızıl yüzündeki ihtiraslı hayâsızlık içinde yine ışıdamaya başlamıştı. Gerçek şu idi kî, Taşı ilerledikçe, cinsî münasebete karşı duyduğu azgın İhtiyaç artıyordu, heykel kadar düzgün, bozulma- omuzları ve gerdaniyle, hâlâ, küstah bir güzellik-

teydi. Hattâ, şimdi daha genç, daha ateşli, daha aç olduğunu söylüyordu; canını sıkan şey İhtiyarlamak değildi; yalnız, felâketli sonuçlarla karşılaşmadan, arzularını şerbetçe nasıl tatmin edeceğini bilemediği için Üzülyordu. Âşıklarım, Marignan sokağındaki sımsıkı kapalı zemin kat evinin esrarı İçinde, etrafa, hiç göstermeden gizli tutmaya muvaffak olmak şar-tiyle her ay âşık değiştirmekte, çifte çifte hattâ yarımşar düzme âşık tutmakta serbest; her eve girip çıkan zengin dul sıfatıyla, cemiyetteki durumunu, o güne kadar olduğu gibi muhafazayı, eşsiz bir azimle başarmıştı. Şehvet çılgınlığı tuttuğu bazı akşamlar, eski Romanın, doymaz imparatorİçeleri gibi, şüpheli mahallelerin kaldırımlarında dolaşp, hoyratlıklarını özlediği kaba erkekler bulmak için hizmetçi kıyafetine girdiği, ağızdan kulağa fısıldanıyordu. O, ucubeler arıyordu, şiddetini tatmak arzusuyla yanıp tutuşmadığı fazla hoyrat çiftleşme yoktu, Bazan hiçbir itina gös-termiyen sarhoş erkeklerle yaptığı bu çılgınca hovardalıklardan, gebe kalma tehlikesi, tabiatıyie artıyordu. önce bu türlü sırları biraz hayretle dinliyen Mathieu, nihayet, bir hasta karşısmdaymış gibi, endişeyle karışık bir nevi merhamet duydu. Yeryüzünü dolduran, tabiatı aldatmak için sarf ettikleri inatçı gayrete rağmen, yine de, sonunda kendileri ona alda-nan bütün o kaçamakçı kadınlarla erkekleri düşünüp, elinde olmadan o da güldü. Bir parça müstehzi:

Tedbirli davrandığınıza ne kadar emindiniz,. dedî. Şimdi bu işi yapamıyor musunuz 1

Serafine: :

İnsan başına geleceği biliyor mu diye haykırdı.

DÖL BERKETİ II f

Öyle patavatsızlar var ki. Üstelik, duruma bağlı bir şey. Her zaman sakınmak kabil olmuyor.

Sonra, kadın olduğunu unuttu, iki erkek gibi açıkça konulmaya başladılar. Serafine, giderilmesi imkânsız bütün iştahım açıkça belli eden, azametli ve haşin bir cüretle:

Zaten, dedi, bu kaçamaklara karşı ben nefret

ve küçümseme duyarım. Bundan daha aşağılık, daha budalaca şey var mıdır Bütün aşkı küçütlmek, bozmak, katletmek demektir bu. Düşünün bir kere, iki sevdalı ki, heyecanlarını tarassut ediyorlar, akılları, hep, sonuna kadar sevişmekte. Yatağa yatar yatmaz, sırtını dönmek daha iyi, biten bir şey yok ki başlamak zahmetine değsin. Doğrusu, ben isyan ediyorum, öfkeden kuduruyorum, lekelenmek, rahatımı kaybetmek korkusu, beni de başkaları kadar ödle yapıyor, o korku olmasa, her seferinde, ne olursa olsun diyeceğim. O fütursuz, sakın edasiyie devam etti, bütün aşkların çeşnesine bakmak isteğiyle türlü tecessüslere ka-pıldıysa da, arkası gelmiyen, oyuncak emsinden bu önemsiz şeyleri, daha fazla tahrik edilmiş ve acıkmış bir halde, çabucak bırakıp uzaklaşmış olduğunu anlatmak istedi. Hep, erkeğe, tabii münasebete dönmüştü, fakat alabildiğine haris, ancak kuvvetli, tam, sonsuz kucaklaşmaların giderebileceği bir dev iştahiyle avdet etmişti. Gebe kalmaktan korktuğu için, bu zaruri kaçamaklara karşı onu öfkelen diren ve zevklerinden hiçbir şey feda etmeden kendini korumak çaresini şiddetle aratan bu ihtiyaçtı. Serafine bu mu sallat fikrin zebunu idi, cezasını Ödemİyeceğİ geceler, nefsinin zorlamadan, korkusuz geçireceği, tabiata

j. Döl- BF.IIF.KF.Tt II

karşı kazanacağı zaferin heyecan dolu gururiyle, açlığını serbestçe giderebileceği geceler hayal ediyordu. Kendi isteğiyle yaptığım itiraf etmeden, çocuk düşürdüğünü tekrar anlatınca, Mathieu, nihayet işin asimi sezdi.

Asıl fenası şu ki, aziz dostum, bu düşen çocuk, dengemi altüst etti. Kendimi bir doktorun eline teslim etmek lâzımdı, bereket versin, oturduğum mahallede, gayet halim selim, gayet dürüst hir genç adam buldum. Ama, hiç tanınmamış bir adam, kıyıda köşede kalmış, kimsimin bilmediği doktorlar var ya, işte-onlardan; ama, meşhur bir hekime gitmektense, onu tercih ettim, çünkü, ben ne dersem peki diyor, evime geldiği zaman da, hiç kimse farkına varmadığı için, isin gizli kalacağına daha emin bulunuyorum. Uç aya yakın bir mamandan beri beni tedavi ediyor; ama yüreğim rahat değil, artık, herhangi bir tema ata bulunursam, tekrar gebe kalabileceğimi iddia ediyor, içeride bir şey yerinden oyrmmış, sısağı doğru kaymış galiba. Hep bu tehdit a İtin dayı m. bir düşünün. Bir erkekle öpüşmeye cesaret edemiyeyeceğim. Tünun üzerine, benim doktomık, bir ameliyattan bahsetti ama korkuyorum .müthiş korkuyorum!

Mathieu, hayret ifade eden bir hareket yaptı: 1 Su halde, hastalığınız ağır. Öyle mi

Serafine, anladı, deminki sözünü tekrarladı, yeis-li bir taviT takındı.

Tabii, canım, dengem tanıamîyle bozuldu demedim mî size Bazı günler, tahammül edilmez sancılarım var,

ameliyattan bahsettiğine göre, demek ki ciddî bir şeyden şüpheleniyor, ne olduğunu pek bilmi-

DÖL BEREKETİ II 9

yorum. Hoş, kendisi cerrah değil, yalnız, beni meşhur Gaude'a götürecektir, gerekiyorsa, muayene etsin, ameliyatı yapsın diye. Ne olursa olsun, tüylerim ürperiyor; galiba, bu ameliyata karar vermeye bir türlü cesaret edemeyeceğim.

Gerçek, ateş saçan gözlerinde solgun bir ürperti belirmişti. Bütün azgın iştahına rağmen, soğuk neşterin verdiği korku ile, tir tir titriyordu. Korkusuyla, gebe kalmamak hülyası arasındaki mücadele sürüp gidiyordu.

Mathieu, onun yüzüne bakınca, artık şüphesi kalmadı. Usulca:

Benim bildiğime göre, dedi, bu türlü ameliyatlar pek talihe bağlı şeylerdir. Son hadde gelmedikçe, Ölüm tehlikesi olmadıkça bu çareye baş vurmamalı. Yoksa, ameliyat olan zavallılar, nice felâketlere, nice hayal sukutlarına uğruyorlar. Serafine hararetle:

Yoo, dedi, şayet bıçak altına yatarsan, tabii tahmin edersiniz ki, mutlaka lâzım olduğu için yatarım, hem de önceden soruştururum. Galiba, Gaude, Moineaud'nun kızlarından birim ameliyat edecekmiş; liani, Moineaud baha var ya, işte o; hâlâ kardcc-miin fabrikasında. Aklıma eserse, ameliyattan sonra, gidip kızı göreceğim, bir parça fikir edinmek için. Mathieu hayret ve üzüntü ile: Moineaud'nun kızı mı dedi. Olsa olsa Euhra-sie'dir; evleneli henüz dört sene olduğu halde, ikisi ikiz, üç çocuğu var. Bu biçarelere bir yardım olsun diye, küçük kızkardeşlerden bir tanesini, on yedisine basan Cecile'I yanıma aldım; ama, korkarım, İğimize

10 DÖL BEREKETİ ti

yaramıyacak, çünkü, bir parça yorulsa, yatağa seriliyor. Şimdilerde, bu halk kızları, düşesler gibi sinirli, dengeleri bozuk. Analar, babalar var ki, çok çocuklu oldukları için bahtsız oluyorlar, muhakkak; bu beni raüteesîr ediyor, çünkü, muzır sosyal şartları, ferdi, kötü durumları bir tarafa bırakalım, siz ki, aileyi, yok etmeseniz bile, tehdidediyorsunuz, bana galebe çalmak için, bunu aşırı kullanıyorsunuz.

Serafine, derdini unutup, tekrar neşeli neşeli gülmeye başladı, o aralık araba durunca; Gara geldik bile, dedi. Halbuki, size anlatılacak daha nelerim vardı. Neyse, sizinle barıştığım için, bilseniz ne kadar memnunum. Sizi candan bir dostlukla sevmek kabiliyetinden mahrum olduğuma hükmedercesine, karşımda titrer görünmeniz Öyle manasızdı ki. Emin olun, İçim rahat etti, artık bir sırdaşım var diye pek memnunum; evet, kendisine herşeyi anlatabileceğim bir sırdaş. Haydi bakalım, arkadaşça

bir el sıkışalım.

El sıkıştılar. Mathieu, yaşı ilerledikçe bir dertleşme ihtiyacıyla böyle kıvranan, bu hiç tahmin etmediği Serafine kargısında pek hayrette kalmış, arabanın uzaklaşmasını seyrediyordu. Belki de, eski bir âşıkı seçmekle bu mânevi soyunuştta yeni bir his duyuyordu. İştahını tehlikesiz ve sonsuz bir tatmin isteğine uyararak kimbilir yine nasıl üstün heyecanlarla dolu bir hayata gidiyordu. Mahallenin hekimi olan Mainfroy, ince ve derli toplu, elma yanaklı, ciddî yüzlü, otuz yaşında bir gençti. Hep redingot giyerdi; orta derece, tanınmamış bazı hekimlere sağlam iratlar temin eden neviden bir

DÖL BEREKETTİ II j1

fcadın müşteriler kafilesi edinmeye başlıyordu. Kullandığı usul, en ufak keyifsizliği ciddiyetle, usanma-dan dinlemek, bol bol ilâç vermek, herhangi hastasının Kolları arasında kendinden geçmek gibi sersemce bir isteğe kapılmamaktı; zira, doktoruna teslim olan her kadın, tabiatıyla ,para vermeyen bir müşteri olurdu. Onun Serafine üzerinde nüfuz edinmesine sebep bu oldu Serafine de kendi maksadını anlamak istemi-yerek soğuk davranan bu yakışıklı genci dinledi. Çocuk düşürmesi neticesi olan âni ve şiddetli bir sinir buhranına tutulduğu bir gece Serafine'in oda hizmetçisi, rasgele, bu doktoru bulup çağırmış, o da, ilk muayenede, çocuk düşürme ile sonuçlanan kurcalamaların farkına varmıştı. Fakat hiçbir şey söylemedi, müz-minleşirse hayatını zehir edecek olan bir marazdan şüpheleniyormuş gibi yaparak Serafine'ı korkuttu. Bu sebeple, kadın, nihayet kendini tamamen doktorun eline bıraktı; hekimin, türlü türlü korkunç sakatlıkları ima eden susmalarla, yarım ağız konuşmalarla baş salladığını gördükçe, endişeye kapılmıştı.

Hoş, doktor Mainfroy, kendisini kusursuz bir meslek dürüstlüğüne sahip sayıyordu; kendi fikrinde, mahalledeki öbür doktorların büyük çoğunluğundan ne daha iyi, ne daha fena idi; kadınlara karşı, mubah saydığı hekim şımarıklıkları dışında, bir hastanın itimadını, şahsen kötüye kullanmayacağı muhakkaktı; ama gerekirse, bazı meşhur cerreahlara çığırkanlık tmesine, onlara kadın müşteriler götürüp, vicdan rahattı ğıyla, komisyonunu almasına bu mâni olmuyordu. Artık,

ondan sonra ne olup bittiği onun umturu de-Üdi. Sadece, hatır hoşluğu, aracılık etmişti, hastalığı

DÖL BEREKETİ II

13

12 DÖL

görüp gereğine göre hareket etmek, üstada, büyük operatöre düşerdi.

Bir seneye yakın bir zaman, Mainfroy ile Serafine arasında, ikisinin de kendilerini samimî olarak aldanmış zannetkileri, aheste bir komedi oynandı. Muhtemel bir ameliyattan, ikisinden hangisinin daha önce bahsettiğini bile söyleyemezlerdi. Doktor, hemen her hafta muntazaman geliyor; Serafine, İhtiyaç duyarsa haber gönderip onu çağırıyor, tedaviye tekrar başlaması için zorluyor, ıstıraplarını aşırı gösteriyor, müthiş sancılardan şikâyet ediyordu. O böyle sabırsızlık gösterdiği için, sonunda, onu herhalde bütün bu üzüntülerinden kurtaracak olan a-meliyattan, arasıra bahsetmeye başlamıştı. Doktor, uzun zaman baş sallamış, işi geciktirmiş, iyi para veren bu müşteriyi kendi hesabına alıkoymayı tercih etmişti. Fakat, sonunda, elinden kaçıracağından, aracılığını istemekten vazgeçip, ateşli hülyasını aklından çıkaramadığı o kurtuluşa kendiliğinden gitmesinden korktu. Meseleyi mükemmel surette anlamıştı, Serafine'in çektiği acıların tahammül edilir şeyler olduğunu, sadece müzmin bir iltihaptan ibaret olan hastalığına pekâlâ boyun eğebileceğin! tahmin ediyordu; zaten, gecelerini İdareli kullanmaya razı olsa, bu hastalığı da çoktan beri geçirmiş olacaktı. Mainfroy, o andan itibaren, Serafine'in şifa bulmasından ümidi kesmiş gibi yaptı, iyi olması için herhalde aylarca zaman lâzım olduğunu söyledi. Sonra da, bu türlü hastalıklar, hiç belli olmazdı, belki de teşhisine muvaffak olamadığı bir ihtilât karşısında bulunuyorlardı. Bir gün, kist lâfı etti, kesin bir

söylemedi, sonra, hemen, Gaude söz konusu oldu, ameliyata, esas itibariyle karar verildi. Lâkin, yine günler geçti, çünkü, Serafine, dehşet içinde olduğunu gerçekten feci bir dehşet duyduğunu söylüyordu; bu dehşette, ameliyattan sonraki muhtemel neticelerin doğurduğu türlü türlü endişeler de vardı. Artık, doktor ne zaman gelse, Serafine mutlaka onu hararetle sorguya çekiyor, cüreti artırıp, özellikle, kadınlık arzularının ne olacağını öğrenmek istiyordu. Bazı ahbabları, ameliyattan sonra kadınlık namına bir şey kalmadığını, insanın soğuklaştığını, zevk duymak kabiliyetini kaybettiğini söylemişler, onu korkutmuşlardı. Son tereddüdüne sebeb olan endişesi bu İdi. Uzvu yok ederek onun vazifesini de ortadan kaldırmak, çocuğu yok etmek. Ooo, elbette, maksadı zaten bundan başka bir şey değildi; ancak bundan kurtulmak için bıçak altına yatacaktı; fakat, her türlü vazifeden kurtularak, artık istediği gibi harekette serbest kalıp, muhafaza etmek için can attığı arzuyu yok etmek, bütün hazzı imha etmek, onu utançtan ve Öfkeden Öldürecek feci bir aldanma olurdu. Doktor, gülümsüyor, omuzlarını silkiyor, bu sözlere, dedikodu diyor, ameliyat geçiren kadınların onda dokuzunun gençleştiğini, elli yaşına kadar körpeliklerini muhafaza ettiklerini, hazdan mahrum kalmak şöyle dursun daha fazla ateşlendiklerini, hattâ ameliyatın mahzurlarından biri de zaten bu olduğunu söylüyordu.

Mainfroy, bu teminatı verdiği gün, Serafine, iffetten ileri gelme bir endişeye düşmüş gibi, onu susturdu. Fakat, ateşlenen yüzü sevinç saçıyordu.

u

DÖL BEREKETİ II

Aman; doktor, beni teskin etmek için ameliyattan sonra bir de tedaviye mecbur olursanız. Şaka ediyorum, gülüyorum, ama, emin olunuz kî, dünden beri müthiş ıstırap içindeyim. Sonra, İnsanın, belki de Öldürücü bir hastalığı vücudunda taşıyıp durduğunu düşünmesi korkunç bir şey. Ne ya palım Çok korkuyorum, ama razı oluyorum, beni Gaude'a götürün, mademki mucizeler yaratıyor di yorsunuz, ameliyat olacağım.
Mainfroy:

Elbette, dedi, bütün gazeteler, onun en son ameliyat ettiği kadınla meşgul. Birkaç aydan beri, hayret verici başarılar kazandı. Biliyorsunuz, şu size bahsettiğim Euphrasie adlı işçi kızı ayağa kaldırdı. Şimdi, evine döndü, eskisinden çok daha sıhhatli; si zin hastalığınız da bir parça onunkine benziyor gibi, en hafif cinsinden; kist'i varmış dedilerdi.

Se rafine bir sayha kopardı:

A, sahi, dedi, gidip onu görecek, bilgi istiyecaktım. Gaude'dan benim için randevu istemeden evvel, bekleyin, olmaz mı

Euphrasie Moineaud, ekşi suratına ve siskacık vücuduna tutulan, güler yüzlü genç duvarcı Auguste Benard'la evleneli beri, Grenelle'de, Caroline sokağında, hem mutfak, hem yemek odası, hem yatak o-dası vazifesi gören büyük bir odada, kocasıyla beraber yaşıyordu. Bir de karanlık, daracık bir oda vardı kî, sonradan, dört sene sonra üç çocukları olunca, ikiz büyük oğullarının karyolasını kurmak için kullanmışlardı. Bir oğlan olan en küçüğün beşiği, anne ile babanın karyolasının ayak acuna yerleşti-

DÖL BEREKETİ H JJ

nlmek icabetti. Fabrikayı bırakan, evinde çoluk co-cuğıyle çok fazla işe boğulan Euphrasie, orada temizlik mucizeleri yaratıyor, mutlak hâkim olarak büküm sürüyor, dehşetiyle herkese dediğini yaptırıyordu; son lohusalığından sonra, müthiş sancılara yakalanmış, âdeta kötürüm olmuştu. Herhalde, lohu-sa yatağından, vaktinden çok evvel çıkıp tekrar çalışmaya başlamış olsa gerekti; uzun zaman mücadele etti, kocasını üzdü durdu; onu öyle avucu içine almış, huysuzluğu ve geçimsizliği ile öyle nüfuzu altına sokmuştu ki, adam, iriyarı bir erkek olduğu halde, bu kızıl çekirgenin karşısında korkudan tir tir titiyordu. Nihayet, hastaneye gitmeye razı olmuştu; Gaude'un kliniğinde, ameliyat edilmiş, İyileşmiş olarak çıktığı söyleniyordu. Gazeteler, on beş gündür, meşhur cerrahın bu son başarısından bahsediyorlar, bu evli, namuskâr, müthiş bir hastalığa yakalanmış genç işçi kadının dokunaklı macerasını anlatıyorlar, onun, muhakkak bir ölümden kurtarıldığını, eskisinden daha sıhhatli, daha sağlam bir halde kocasına, çocuklarının yanına gönderildiğini yazıyorlardı. Bu, ameliyat olmak hevesine kapılan kadınlara gösterilmiş bir şaheserdi, kesin bir örnekti.

Serafine, izahat almak isteğıyle, o sabah, saat on bire doğru Bernard'ların evine geldiği zaman, tesadüf, teknil aile efradı oradaydı. Çalıştığı yapı yeri civarda bulunan Bernard, evdeydi, masanın bir ucunda çorba içiyordu; Euphrasie de, ayakta, ortalığı üpürmekle meşguldü, bir yandan da, boyuna etrafı kirleten Üç yumurcağı azarlıyordu. Moineaud ana bile oradaydı, kızını yoklamak için ayak üstü uğra-

g DÖL BEREKETİ II

yıvermiş, elleri önlüğünün altında, o silik ve haliyle bir iskemleye ilişmiş, oturuyordu; son seneler pek ihtiyarlanuştu. Serafine:

İyileştiginizi haber aldım da, dedi, sizi pek genç yaşınızda, fabrikada tanımış olduğumu hatırladım, Önce tebrik etmek istedim; sonra da, bir ahbabımda sizin hastalığınız var, merak ettim, bir sorup anlıyayım, dedim.

Zavallılar, bu beklenmedik ziyaretten telâşa düşmüşlerdi. Madamla baronu tanıyorlardı, fabrikadaki işçi kızlar arasında, onun efsanevi servetine, emsalsiz hayatına dair rivayetler dolaşmıştı. Yine de, o lütfen bir sandalye alıp oturduktan sonra, duvarcı, çorbasını bitirmek için tekrar sofraya basma geçti; Moineaud kadın da, yerine oturmuş, yine sersem sersem susuyordu.

Euphrasie, hep ayakta, süpürgesine dayanmış, anlatıyordu.

Nasıl anlatayım, madam, muhakkak kî pek sıkıntılı olmadı. Ben, hastaneye gitmek istemiyordum, çünkü, bizi birçok kereler bedava tedavi eden doktor Boutan, benî muayene ettikten sonra, çok sabırlı ve ihtiyatlı olmak şartıyla, evimde pekâlâ tedavi edilebileceğimi söylemişti. Lâkin, hep kendimle meşgul pîmak zorunda kalacağımdan başka, hiçbir iş görme memi de tavsiye ediyordu; e, insanın kocası, çoluğu çocuğu olunca, hiçbir iş görmemesi kabil mi Hâsılı,

günün birinde, sancılarım artınca kararımı verdim.
Serafine sordu:“”
Peki, hemen ameliyat ettiler mi ‘:”

17

DÖL BEREKETİ II

y00 hayır madam, hayır, hattâ o zaman, ameliyatın lâfı bile yoktu. Bunu ilk defa söyledikleri zaman öfkelenmişim, çıkıp gitmek istedim; beni sakat edecekler, kocam benden öğrenecek diye düşünmüşüm. Doktorlar bu sözlerime gülüyorlardı, nihayet, eğer Ölümü tercih ediyorsan, kendi bileceğin şeydir, dediler. Bir hafta daha beni kendi halime bıraktılar, bir aya kadar mutlaka Öleceğimi söyleyip duruyorlardı. Böyle bir şeyi düşünme düşünme yaşamak hoş bir şey olmuyor, malûm ya, insan, ölmek için kolunu, bacağını bile kestirir, sonra da, bana nasıl ameliyat yapmak İstediklerini sorduğum zaman ya cevap vermiyorlardı, yahut da, Önemli, olağan, acısı bile duyulmayan bir şeyden bahseder gibi konuşuyorlardı. Üstelik, bu ameliyatı yaptırmaya razı kadınların sayısını, kabil değil tahmin edemezsiniz, her sabah üçer dörder tanesini koğuştan alıp götürüyorlar, sonra geri getiriyorlar, iyileştiklerini söylüyorlardı. Ben de onlar gibi ameliyat olmaya işte böylece karar verdim. Yoo; kendi isteğimle razı oldum, şimdi de, bu işin olup bittiğine pek memnunum. Bernard, ağzı dolu, onun lâfını yarıda kesti. Ne olursa olsun, senin yanında bir saate yarı kaldığım o pazar günü, içindeki bütün âletlerini söküp alacaklarını pekâlâ haber verebilirlerdi, bana kalırsa, bu İş kocaya ait bir işti, onun izni olmadan yapılmamalı idi. Sana bile haber vermediler, içimde hiçbir şey kalmadığını öğrendiğin zaman, aptal aptal bakakaldım. H Euphrasie öfkelenmiş, onu bir el işatışıyle susturdu.

BKREKETİ II

19

DÖL BEREKETİ U

Verdiler, bana haber verdiler. Yani, meseleyi açıkça söylemediler, ama öteki kadınlara ne yapıldığını pekâlâ görüyordum, dönüp senin yanına geldiğim zaman, vücudumun bütün kalmıyacağını seziyordum. Neyse, ne yapalım Biraz fazla, biraz eksik olmuş, aldırma; Acınmana lüzum yok, çünkü görünürde bir şey değil. Yanağımda kesik olacağıma bu daha iyi. Fakat, Bernard, başı çorba tabağına eğik, hâlâ söyleniyordu. Ben o fikirde değilim. Bana haber vermeleri lâzımdı. Önce sana anlatmalı idiler ki, bütün âletlerini aldıkları için, artık bir daha çocuğun olmayacaktır. Sonra, patlamasına sebeb olduğu fırtınanın altında çorbasını yemeğe devam etti. Sus! Yİne beni hasta edeceksin. Uç çocuk yetmiyor mu Annem olacak zavallı budala gibi, sen de bana sürü ile çocuk doğurtturacağını mı sanıyordun. Siz söyleyin Madam, bizim gibi fakir İnsanlara Üç çocuk yetmez mi Serafine, neşe ile haykırdı:

Aman, ne diyorsunuz, üç fazlası var!. Peki, ameliyatta insanın canı çok acıyor mu ir . Farkına varılmıyor, Madam, çünkü uyutuyorlar. Uyandıktan sonra hiç de hoş bir şey değil, ama, l&hammül ediliyor.

Hasılı, iyileştiniz ya

İ Evet» iyileştim, zaten orada da öyle dediler Eskiden, belimde, böğürlerimde Öyle sancılar olurdu

avaz avaz haykırırdım. Şimdi, araya, hafif nöbetler geliyor, o kadar, bütün yaralar kapanınca, artık hiçbir şey duymıyacağına söz verdiler.

Canım sıkın bir şey vardı; eski kuvveti yerine gelmiyordu. Bütün gün ev işi görüyor, elinden süpürge düşmüyordu, temizlik merakı, kocası için bir işkence haline geliyordu; tükürmek yoktu, kımıldamak yoktu, daha sokak kapısının önünde, duvarcı kunduralarını çıkarmaya mecburdu. Sonra, üç çocuğunu, bir yerleri bir parça kirlense, yıkıyor, hırpalıyordu. Hastaneden çıkabberi, çabucak yoruluyor, bir iskemleye yığılıyor, artık hiçbir işe yaramadığı için ye'se düşüyor, öfkeleniyordu.

Süpürgesini bıraktı, oturdu:

Görüyorsunuz ya, Madam, diye devam etti, on dakikada halsiz kaliveriyorum. Neyse, sabretmek lâzım, eskisinden daha kuvvetli olacağımı vadetüler.

Bu teferruat, Serafine'i hiç ilgilendirmiyordu, onun zihnini kurcahyan bir tek düşünce vardı, o nazik meseleye dair soracağı sual için, henüz dürüst bir şekil bulamamıştı. Nihayet, her şeyi göze aldı, fütursuzca hayâsızlığıyla Bernard'a bakarak, açıkça konuştu :

Kocalar, çocukları olmamasına yine razı olurlar, ama evlerinde gönüllerine eğlence bulamadılar mıydı, iş fena olur; bir kadın da iktidarsız oldu muydu, bir karı koca hayatı için bundan büyük felâket olmaz.

Duvarcı, bu sözün mânâsını anladı, bol bir kahkaha attı.

20 DÖL BERKETİ II

Oo! Madam, o cihetten bir şikâyetim yok. Eğer, hastaneden geri gönderdikleri günden beri onu dinleseydim, durmadan gönül eğlendirmek gerekirdi.

Euphrasie utanmış, Öfkelenmiş, çirkin sözlerden hoşlanmayan namuskâr kadın olarak, onu yine bir İşaretle susturmuştu. Serafine de çok keyiflenmiş, aldığı bilgiye pek memnun olmuş, öğrenmeyi o kadar istediği şeyi öğrenmişti; oturduğu sandalyeden kalkmak üzereyken, konuşulan şeylerin dışında kalmış gibi, o ana kadar hiç ağzım açmadan uyuklayan Moine-aude kadim, ağır ağır, sonu gelmez bir sürü lâf etmeye başladı.

Çok doğru, zavallı budala anan, bîr sürü çocuk peydahladı. Pişman da değil, çünkü kocası öyle istiyordu. Gel gelelim, ne karısı ne kocası, bunun mükâfatını görmediler. İşte, baban, hâlâ fabrikada, Victor askere gitti geldi, orada tek başına çalışmaktan canı çıkıyor; Victor da belki,, Eugene'imiz gibi, kim bilir hangi bucakta ölecek. Üç oğlumuzdan, evde kala kaîa en küçüğü kaldı, o Alfred olacak hayta; okuldan kaçabildiği kadar kaçıyor, sabahtan akşama kadar sokakta, daha yedi yaşında öyle ahlâksız ki, eskiden on beş yaşında o kadar ahlâksız çocuk görülmezdi. Sözüm ona dört kızımız var, onlar da öyle, yanımda bir Imra kaldı, daha gelin olacak yaşta değil, çok küçük, çalışmayı hiç sevmiyor, günün birinde kötü olacak diye öyle korkuyorum ki. Sen de az kaldı, ölüyordun. Şimdi de, Ceeile hastaneye girdi. Zavalıcık

Norine'e gelince.

iTeisli yeisli başını salladı, sonra bitip tükenmek biîmiyen sızlanmasına devam etti, çocuklarının herbi-

21

DÖL 3ERKETİ II

rinden tekrar bahsetti, hiç yüzünü güldürmediklerini uzun uzun diline doladı, babalarının haline acıdı; neredeyse beş sene olacaktı ki, dolap beygiri gibi çalışıyor, çocuklarından gördüğü fayda, onları dünyaya getirmiş olmak sevincinden ibaret kalıyordu. Hoş, za-valii yavrucuklar da, şimdi yuvadan uçmuşlar, rasgele bir yerlere düşmüşlerdi, babalarıyla anlarından daha bahtlı değillerdi, onlar da çocuk doğurmaya başlamışlardı o çocuklar da, kendilerinden daha mesut olacak değillerdi, içlenerek, tekrar Norine'in adını anınca, Euphrasie, şiddetle sözünü kesti.

Yoo! Anne, biliyorsun ya, onun adını benim yanımda ağzına almaktan seni menettim. Yüz karası o; yolda rasgelirsem, tokathyacağım. Bir çocuğu daha olduğunu söylediler, Allah bilir çocuğu ne yapmıştır! Irma olacak o haylaz kız kötü olduğu gün, bilmiş ol, onu mahveden Norine'dir.

Ablasına, o zevk düşkününü, tombul ve güzel kıza karşı beslediği bütün eski hınç, namuskârlığıyla övünerek etrafmdakileri el pençe divan durduran bu siska ve kuru ev kadınının yüreğinde, dinliyordu. Zıddına gidip bir buhrana yakalanmasına sebeb olmak kor-kusıyla, ne annesi, ne kocası, bir kelime ilâvesine cesaret

edemediler.

Serafine, tekrar ilgilenmiş, şu suali sormuştu.

Kızınız Cecile'in de hastaneye girdiğini söylü-yordular; değil mi

Ya> sormayın, Madam. Talihi gülmüştü, mös-y° ronient ev işlerine yardım etsin diye, işlettiği Srtfliğe alivermişti. Ama, hastalık geldi çattı, boğa- gibi bir şey tıkanıyor, beynime sanki

22

çivi batıyor, diyordu. Sonra, birdenbire, beline, bacaklarına indi, o hale geldi ki, kımüdası, avazı çıktığı kadar haykırıyor, Euphrasie'ye yaptıkları ameliyatı ona da yapacaklar.

Bernard, çorbasını içip bitirmiş, ayağa kalkmıştı: On yedi yaşında bir kızın bu ameliyatı yaptırması pek de hoş bir şey değil, hanil Karısı aksi aksi haykırdı:

Benden daha nazlı bebek değil ya bu! Hem, mutlaka lazımsa, niçin yaptı rmiyacakmış Ölmeye niyeti varsa o başka.

Moineau kadın, yine o şikâyetli tevekkülüne bürünmüştü.

Yok, kızlarımdan ikisinin de böyle olması, artık fazla', diye söylendi.

Serafine, teşekkür ederek, çocukların ikisine de pasta alırsınız diye birer frank verip bütün aile efradının hayır duasını alarak çıkıp gitti. Hemen ertesi gün de Mainfroy'yu, Cecile hakkında bilgi toplayıp getirmeye memur etti; bu yeni ameliyatın neticesini öğrenmedikçe hiçbir karar veremeyeceğini aklına koymuştu. Doktor, Cecile'in Gaude'un kliniğinde bulunduğunu haber verdikten sonra, Serafine, kızın , ameliyat olmasını bekledi. Üç hafta sonra, doktor, bir sabah onu genç kızın ziyaretine götürdü, Cecile hâlâ koğuştta yatıyordu, nekahate giriyordu. Eu ziyaret, âdeta şiddetle merak edilen, eğlenceli bir şey gibi oldu.

Gaude, hastanede, kendisine'- ait üç kadın koğuşu üzerinde, saygı gören, mutlak bir hâkim sıfatıyla hü-

DÖL BEREKETİ H »>

tüm sürüyordu. Birinci suuf bir cerrahtı, parlak bir zekâya sahip, sen Ve haşin bir adamdı, elinde eşsiz bir hafiflik, beceriklilik vardı. Sanatiyle mağrurdu; gerçi vicdan huzursuzluğu duymuyordu; lâkin aşağılık hesaplar yapacak, şüpheli dolandırıcılık hareketlerine başvuracak tıynet de değildi; para kırıyordu, çığırkanları vardı, büyük kârlar getiren koskoca bir endüstri işletiyor, zengin müşterileri yoluyordu, ama, bu işin kârdan ziyade, ismi etrafında gururunu okşı-yan bir patırdı sağlamasına memnundu. Sanatını alenen yapıyordu, elinden gelse, bütün Paris halkını a-meliyat masasının etrafına davet edecekti. Onu, önünde büyük beyaz önlükle, bilekleri meydanda, hayatı bildiği gibi kesip biçen bir tanrı kadar güzel, iş başında gösteren çeşit çeşit resimler, adını etrafa yaymıştı. Büyük bir maharetle bir karnı açıp içini muayene ettikten sonra tekrar dikmekte eşsizdi. Bazan, daha iyi görmek için, diktiği karnı bir kere daha a-çardı. Antiseptik usul sayesinde, ameliyat artık bir oyuncaktan ibaretti, hiçten bir sebeple, sadece görüp anlamak zevki ile ameliyata karar veriyordu. Ne kadar kadın gelirse gelsin, hepsi ameliyat ediliyordu. Teşhis hatası olursa, hasta zannettiği bir uzvu sağlam bulacak olursa, kesip biçmeden dikmek istemediği için, yine de bir şey kesiyordu. Bu hastane kliniğinde, binlerce biçare kadın üzerindeki tecrübeleriyle edindiği ve onu, altına boğulmuş bir put haline, aklından zoru olan bütün milyoner kadınların yü- içdişçisi haline getiren o hayret verici ustalığı, ameliyattaki başarıları, Paris'in bir ucundan öbür u-Cüna kadar yayıyor, kutluyordu.

DÖL BEREKETİ II

25

DÖL BEBEKETİ II

24

Mainfroy'nın alıp getirdiği Serafine, içinde solgun benizli kadınların yattığı, küçük beyaz karyolalar dizili geniş, beyaz salona girince birkaç gün evvel ameliyat edilen Cecile'in baş ucunda Mathieu'yu görüp şaştı. Mathieu, ameliyatı haber almış, bu çok hazin akibete karşı bir sempati duyup kızı görmeye gelmişti. Cecile, yatakta hıçkırıyor, o da hiç konuşmadan, orada ayakta duruyordu. Kız, on yedi yaşında olduğu halde, ince ve cılız kalmış, boya çekmişti, kolları, omuzları, göğsü, bir küçük kız

çocuğununki-lere benziyordu. Başı yastıkta, sarışın saçları dağınık, kederden ve ıstıraptan harabolan zayıf yüzü, solgundu. Dudakları titrek, gözleri kızarmış, teselli kabul etmez bir yeis nöbeti içinde hıçkırıyor, hıçkırıyor.

Serafine:

Nesi var, kuzum diye sordu. Ameliyat iyi yapılmadı mı Rahatsız mı

Mathieu:

Yok yok, dedi, ameliyat iyi yapıldı. Bir şah eser olmuş, diyorlar, o kadar parlak bir başarı ki, hazır bulunanlar neredeyse alkışhyacaklarrmş. Demin kendisi söylüyordu, hiç canı acımamış.

Peki, öyle ise niçin ağlıyor

Mathieu bir lâhza sustu. Sonra, rikkat ve merhametle :

Kendisine daha şimdi haber vermişler, kocaya varırsa hiç çocuğu ohmyacakrımş.

Serafine, hayretler içinde, bu siskacık kıza baktı.

Ne, bunun için mi ağlıyor Buna mı acınıyor

Mathieu, Serafine'in alaycı bir gülüşü zaptetti-

ğini görünce, gayet ciddî bir tavırla ona doğru dönmüş, gözlerini ta gözlerinin içine daldırmıştı.

Evet, besbelli Öyle, dedi. Bazı zavallı, hasta

ve bir parasız kızlar var ki, hiç çocukları olmayacağı-nı öğrenince kederleniyorlar.

Serafine karyolaya yaklaşmıştı; Cecile'e bir iki sual sormak için, onun bu büyük kederini bir parça teskin etmek, göz yaşlarını dindirmek istedi. Genç kız, harap yüzünü sarışın saçları arasından meydana çıkardı, hıçkırıklarını içinde boğmaya çalıştı, nihayet cevap verdi.

Artık ıstırabınız kalmadı değil mi yavrucuğum

Hayır, Madam, artık bir şeyim yok.

Ama, ameliyat olurken canınız çok acıdı mı

Hayır ,Madam, acıdı diyemem, hiçbir şey bil miyorum.

Cecile, tekrar hıçkırmaya, daha şiddetle sarsılarak hıçkırmaya başladı. Ameliyat aklına gelince, bütün aletlerinin alındığını, asla, ama asla çocuk doğuramı-yacağı-mı hatırlamıştı. Aşkın da, analığın da bilmediği tarafı yoktu, etrafındaki kirlilikler ortasında bakire kalmış bir sokak kıızı idi. Kızlığının baharında böyle sakat bırakılan bu bakire, analık duygusunun verdiği yeisle feryadediyor, Cecile, kendisinde mevcut olduğumu dahi bilmediği öfkeli bir ümitsizliğin insiyaklı fer-yadıyle haykırıyor, bu feryat uzun uzun çıkıyor, sel gibi göz yaşlarıyla, bir türlü dinmiyordu.

Tam o esnada, koşušta bir sevinç peyda oldu, Gaude mutat ziyaretleri dışında, bazan yaptığı gibi,

26

DÖL BEEKETİ II

DÖL BEREKETİ

27

kısırlaştırdığı uysal kadın hastalarına babaca ilgisini göstermek için, çıkageldi. Yanında, yalnız, hilekâr gözlü, bayağı ve aşağılık yüzlü tıknaz bir genç olan Sar-raile isimli asistan vardı. Gaude'un kendisi ise, kızıl saçlı, yakışıklı, levent gibi bir adamdı; itina île tıraş olmuştu, neşeli ve haşın ablak yüziyle gerçekten zekâ ve kuvvet ifadesi saçıyor, üstün bir nüfuz sahibi olduğunu gösteriyor, halk arasına karışmaya tenezzül eden yüksek bir şahsiyet tekiifsizliğıyle davranıyordu. Hastalarından birinin, Cicim adını verdiği kadının öyle ağladığını görünce ilerledi, üzüntüsünün sebebini anlamak istedi. Sonra, işi anlayınca, bu hali lütfen hoş gören bir tebessümle:

Teselli bulacaksınız, cicim, dedi Bu öyle bir şeydir ki, insan pekâlâ unuttur gider, ilerde göreceksiniz.

Gaude, hiç evlenmemişti, kaşarlanmış bir bekâr, zürriyetsiz bir erkek olarak yaşıyordu, en son akidesi,

insanlara karşı duyduğu tam bir hor görüştü. Ne kadar az insan yaratırsa o kadar iyi olurdu. Budalalardan ve haydutlardan ibaret bu nesil, daima, faz-lasıyle üreyip kaynaşacaktı. Kısırlaştırdığı her kadında, rüşeym halindeyken ezdiği muzır tohumdan dolayı övünmesi için ,onu fazla teşvik etmeye lüzum yoktu. Sonra, doktorun, hastalarıyla arasında geçen ihtiyatlı aşk başarılarından bahsediliyor, artık, çocuk doğurma tehlikesiyle karşılaşılmayacaklarına emin oldukları için, bilhassa, ameliyattan sonra, neşterin tahrik ettiği arzulara kapılarak, kurtuluşun verdiği ilk sevincin şevkiyle onunla cilveleşen kadınların bir saraylılar kafilesi kadar çok oldukları söyleniyordu.

Mainfroy, doktor Gaude'ü, bir lâhza bir köşeye kti ona la baron de Lowicz'i takdim etti. Gülümsemeler oldu, monden iltifatlar almıp verildi, ilk bakışmalardan sonra derhal bir anlaşma oldu; sonra, meşhur cerrahın muayenehanesinde .öteki hafta için bir randevu verildi.

Gaude, nihayet bir selâm daha verip, koğuşu dolaşmak üzere uzaklaşacağı sırada, elini, mütevazı ve dürüst meslektaş Mainfroy'ya uzattı, onun elini kuvvetle sıktı; böylece, iş halledilmiş oldu. Cecile, yüzü saçlarına gömülü, hâlâ ağlıyordu. Artık cevap vermiyor, işitmiyordu. Onu kendi haline bırakmak icabetti.

Mathieu, Serafine'le birlikte koğuştan çıkarken:

Ey, karar verdiniz gibi görüyorum, dedi. Çok önemli bir mesele.

Serafine sakin sakin cevap verdi:

Ne yapayım Fazla rahatsız oluyorum. Sonra da, bu iş hiç aklımdan çıkmıyor, artık kesip atmam lâzım.

Serafine, on beş gün sonra, Lille sokağında, rahibelerin idaresindeki bir hastanede ameliyat oldu. Burası, bahçeler ortasında bir nevi manastırdı; Gaude Kibar madamlar dediği kadınları, orada, pürüzsüz bir manastır huzuru içinde kısırlaştırıyordu. Yardımcı olarak, yanında, öküz suratını andıran yüzünü, omuzlarına gömülü kafasını, seyrek sakalını, şakaklarına yapışık sert saçlarını kadınların hiç sevmediği Sar-raille'dan başka kimse yoktu; fakat Gaude, onun, kendi soğukluğunu bildiği için bundan dolayı isyan halinde, çabuk bir başarı elde etmek için duyduğu azgın ihtiyaçla her işi göze almış sadık bir köpek, azimli bir genç ol-

DÖL BERKETİ II

28

28

duğunu biliyordu. Ameliyat, tabii, harikah bir şey, bir elçabukluğu mucizesi oldu, kesilen uzuv çıkarıldı, bir hokkabazın hünerli ellerine geçmiş gibi, uçup gitti, kayboldu. Serafine, hasta olmadığı» sağlam, bütün kuvvetine sahip bulunduğu için, ameliyata çok iyi dayandı, kısa bir nekahatten sonra, Alpes'lerin yahut mavi denizin kenarında yaptığı bir kürden döner gibi, sıhhatli ve pırl pırlı, tekrar sosyete içinde gözüktü. Ona o sıralarda tekrar tesadüf eden Mathieu, küstah neşesinin karşısında şaşırıp kaldı; Serafine, azan istekleriyle öyle coşmuştu ki, pembeleşen yüzü bu arzuların aleviyle tutuşuyor; nihayet kısır kalmanın, vücudunu verebilmenin, korkusuzca iştah gidermenin zaferiyle öyle hay âaızlaşıyordu ki, etrafta hep erkek araştıran gözleri, geçirdiği geceleri, sokaktan gelip geçen herkese açık yatağını, şehvetinin taşkınlığını ve ulaştığı yokluğu anlatıyordu.

Bir gün, Mathieu, Boutan'm evinde Öğle yemeği yemişti, bu meseleyi konuştular. Doktor, bütün bu işlerden daima haber aldığı için, vakayı biliyordu. Gitgide öfkeli bir eda alan, esefli bir sesle konuştu.

Gaude, yine neyse, birinci derecede bir cerrahdır, sırf sanat iptilâsvna kapıldığını kabul edeyim. Fakat, ötekilerin, ona bakıp kendilerinde yetki görenlerin yapıp durdukları işleri, vatana, beşeriyete karşı işledikleri korkunç fenalığı bilseniz!. Kesin zaruret olmadıkça bir kadını böyle kısırlaştırmak, düpedüz cinayettir. Bu işi yapmak için Ölüm tehlikesi olmalı, her türlü tıbbi müdahalenin yetersizliği anlaşılmalıdır. Bugün, ameliyat edilen yirmi kadından, en az on beşi, akıllıca tedavilerle şifa bulabilirler, .tgte meselâ şu

DÖL BERKETİ II j

iti hasta, MoineaucTnun kızları; Euphrasie'yi ben tedavi ettim, haetağhi, muhakkak ki müzmin bir ufunetten ibaretti; gerçi çok ıstıraplı bir şeydi, fakat ciddi bir tedavi görse iyileşirdi; keza Cecile' de baktım sinir nöbetlerine müptelâ bir kız, şiddetli nevrallilere yakalansa gerek. Kansızları ameliyat etmek sinir hastalarını ameliyat etmek, manasızdır, hapis cezasına, kürek cezasına lâıyk bir harekettir, işittiğime göre, zır delileri, sakinleştirmek için kısırlaştırma tecrübesi yapacak kadar ileri gitmişler. Neylersiniz Bugünün çılgınlığı da bu, yüklü vizite ücretleri almak hırsıyla uygun düşen bir çılgınlık, sanırım Yukardan aşağı, büyükten küçüğe, herkes, kısır kadınlar yaratan bu menfur zanaatla para kırıyor. Şurada evli bir kadının karnı yarıyor, tam verim halindeki:, hayat kaynağı koparılıp alınıyor. Beride, bir bakire,, henüz gonca halindeki analığı, daha çiçek açmadan;; yok edilip, sakat bırakılıyor. Mütemediyen, her tarafta, bir kesip biçmedir gidiyor. En hiçten hastalık yüzünden,

vücudundan şüphe edilen en küçük bir illet; yüzünden bıçağa müracaat ediliyor, aldanılmışsa, sıhhatli uzuv kovaya atılmakla işin içinden çıkılıyor. Çoğu zaman, kadının, kendisine de, kocasına da, ailesine de haber verilmiyor, hasta, başına geleni, müşahede-raporunu okuduktan sonra anlıyor. Adam sende; ne ehemmiyeti var, bir kadın eksik olmuş, bir eş, bir ana. eksik olmuş, ne çıkar. İşin ne hale geldiğini de biliyorsunuz. Hastanelerde, senede iki üç bin kadın kısır ediliyor, özel kliniklerde, bu rakam en az bir mislidir,. çünkü oralarda, ne engel olacak şahitler var, ne den herhangi şekilde kontrol. Sadece Paris'te, on beş yıl

30 DÖL BERKETİ II

»dan beri yapılan ameliyat sayısı otuz kırk hindir. Hulâsa, analık özü, bir ot gibi biçilen, koparılan Fransa İcadınlanm sayısı, beş yüz bin, yarım milyon tahmin ediliyor. Aman yarabbi, yarım milyon! yarım milyon :ınafile yaratık, yarım milyon ucube!

Doktor Boutan, bu rakamları, büyük bir feryat Shalinde haykırmıştı, acı bir küçümseme ifadesiyle sö-izünü bitirdi.

Asıl fenası şu ki, bütün bu iş yalandan, aldatmadan ve hırsızlıktan ibaret. Şöhretleri uğruna yayınladıkları istatistikler yalancıdır. Yarınki müşterileri aldatıyorlar, verdikleri ümitleri hemen hiçbir za-jman gerçekleştirmemekle onların cebinden paralarını çalıyorlar. Bütün bu kısırlaştırma modası, böylece, geçmiş bir aldatma esasına dayanıyor, çünkü mesele, -ameliyatın başarı kazanıp kazanmamasında değildir, ameliyattan sonra hastalan göz Önünde bulundurmak, .me hale geldiklerini incelemek, fert ve toplum bakımla-:nndan kesin sonuçların neler olduğunu görmek lâzım-dır. O zaman, ne müthiş hayal kmlıklariyle karşılanılacak, ıstıraplarla, kayıplarla, felâketlerle dolu ne korkunç cehennemlere yuvarlanılacak! Bir uzvun faaliyetini durdurmakla o uzva şifa verilmez, tekrar edi-iyorum, ucubeler yaratılmış olur, ucube ise, her türlü sıhhatin, her türlü saadetin zıddıdır. Bunun sonunda, - ölçüsüz bir zarar vardır, ziyan olmuş, mahvolmuş hayat, katledilmiş beşeriyet vardır. Kadım kısırlaştırıcı-lann bıçağı bize, on sene içinde, Prusyalı kurşunlarımın o müthiş yıl içinde yaptıklarından daha çok fena-Shk etti. ,u. -,- .

DÖL BERKETİ II ->

ile.

Mathieu ile Marianne, Chantebled'de, temel kuruyorlar, hayat yaratıyorlar, döl yetiştiriyorlardı. Aradan geçen dört sene içinde, varlıklarının ta kendisi demek olan, zevkleri ve kuvvetleri demek olan aileyi ve bereketli toprağı hep çoğaltma faaliyetiyle, hayatım. Ölümle ezeli savaşında, yine zafere eriştiler. Arzuw alev gibi yakıcı, gelip geçiyor; o ilâhi arzu, sevmekte, iyi olmakta, sıhhatli olmaktadır kudretleri sayesinde,, onları bereketlendiriyordu; azimleri, faaliyet istekleri lüzumlu olan, dünyanın yapıcısı ve düzencisi emeği. sarfetmek hususundaki sakin gayretleri, üst tarafını tamamlıyordu. Fakat, son iki sene, zaferi, ancak sürekli bir savaşla elde edebildiler. İki kış, karlar yağdı, buzlar tuttu, kötü bir mevsim oldu; arkasından mart rüzgârları esmeğe başlayınca, dolular yağdıv buzlar buğday başaklarını yerlere serdi. Lepailleur'—ün, hasetçi ve âciz gülüşüyle savurduğu tehdit gibi toprak âdeta üveyana oldu, emeklerine karşı nankör,. zararlarına karşı kayıtsız davrandı. O iki yıl, ancak,. yine Seguin'den satın aldıkları yirmi hektar toprak: sayesinde işin içinden çıkabildiler; bu yirmi hektars. yaylanın batısında, yine bataklıklar kurutularak elde1-' edilen geniş bir özlü toprak parçasıydı; donlara rağmen, ilk verdiği mahsul, son derece bereketli oldu,. Arazi, genişliye genişliye kuvvet buluyor, aksiliklere göğüs geriyordu. Mathieu ile Marianne, büyük azle-tasaları da geçirdiler, o zamana kadar dünyaya gelmiş; bulunan beş çocukları, onları bir hayli üzdü, bir hayli'. yordu. Tıpkı toprak için yaptıkları gibi, çocuklar içirt. e, günlük bir savaşa girmişlerdi, her gün bir sürüt ihtimamlar gösteriyorlar, korkular geçiriyorlar, her-

ast

II

DÖL

gün bir kurtarma işiyle uğraşıyorlardı. En küçük çocukları Gervais, bir habis humma yüzünden, az kaldı ölüyordu. Küçük Rose da, ağaçtan düşmüş, yalnız bir ezikle kurtulmuş, fakat onlara, korkunç bir helecan geçirtmişti. Lâkin, Öteki üç çocuk, Blaise, Denis ve -Ambroise, körpe meşe ağaçları kadar sıhhatli, gürbüz -ve neşeli idiler. Marianne, altıncı çocuğunu doğurup, bir kız evlât olan bu çocuğu Claude diye şirin bir adla cisimlendirdikleri vakit, Mathieu, bu kuvvet ve servet -.artışı karşısında büyük bir sevinç duymuş, aşklarının ı.bu yeni hediyesini kutlamıştı.

Ondan sonraki iki sene, sonu gelmez didinmeler, : üzüntüler ve sevinçler birbirini kovaladı, aynı

zaferlere ulaştı. Marianne yine doğurdu, Mathieu, daha baş-ka topraklar elde etti. Hep çok çalışılıyor, çok hayat harcanıyor, çok hayat gerçekleştiriliyordu. Bu sefer, ;arazinin, kıraç topraklar kısmını, asırlardan beri üzerinde hiçbir şey yetişmiyen kumluk ve taşlık bayırları genişletmek icabetti. Yaylanın, yatak içine alman, bu bakımsız araziye yayılan kaynakları, oraları azar azar bereketlendiriyor, gitgide büyüyen bitkilerle örtülüyor—du. Önce, hayal sukutlarıyla karşılaştılar, yaratıcılık gayreti için Öyle sabırlı bir azimle çalışmak icabetti iki, başarısızlığa uğramaktan korktular. Fakat, orası da taşkın mahsul verdi; satın alman orman kısmındaki hesaplı ağaç kesimleri büyük kârlar getiriyor, o zamana kadar çalılıklarla Örtülü geniş boşlukları ekime ayırma fikrini veriyordu. Arazi genişledikçe, çocuklar da büyüyordu. Üç büyük oğlanı, Blaise'ı, Denis'yi ve Ambroise'ı Pariste bir liseye yerleştirmek icap etmişti; her gün İlk trenle güle oynaya oraya gidi-

DOL

yorlar, her akşam eve dönüyorlardı; öbür üç çocuk,, küçük Gervais ile kızlar, Rose ve Claire, hâlâ, tabiat: ortasında, sereserpe büyümekte idiler. Onlardan yanav, her zamanki Üzüntülerden, bir okşayışla dinen acılardan, bir güneş ışığının kuruttuğu göz yaşlarından başka bir şey görmediler. Fakat, yedinci çocuğunu, Marianne o kadar zahmetli doğurdu ki, Mathieu, bir an,, onu kaybedeceğinden korktu, Genç kadın, kümeden dönerken düşmüştü; şiddetli sancılar başgösterdi. Marianne yatağa yatmak zorunda kaldı, ertesi gün, çocuğu-: henüz sekiz aylıkken doğurdu; alelacele çağırılan Eou-tan, ne ananın, ne çocuğun hayatını taahhüt edebildi-Müthiş bir telâşa kapıldılar, Marianne'ı bu tehlikeden, kurtaran şey, sağlam sıhhatîyle dengeli mizacı oldu;: Gregorîe adını verdikleri çocuk da kaybettiği zamana, kazanıyor , her türlü hayatın tabii kaynağından hayat ahreasma, onun göğsünde canlanıyordu. Mathiett. karısını, kucağında o sevgili yavru ile birlikte gülümser görünce candan kucaldıyarak öptü, bütün üzüntüleri bütün kederleri bir yana bırakıp bir kere daha sevindi Bir çocuk daha doğmuş, bir kere daha servet ve kudret; kazanılmış, dünyaya yeni bir kuvvet daha salıverilmiş,, yarm için bir tarla daha ekilmişti. Bu, hep, toprakla, ve kadınla etrafa yayılan büyük eser, hayırlı eserdı,, bereket eseriydi, yıkıntıya, galebe çalıyordu, yeni gelem her çocuğa gıda yaratıyor, ıstırap içinde seviyor, istiyor, savaşıyor, durmadan, hep daha fazla hayat, daha, ümit yaratmaya doğru gidiyordu.

İh

n

Aradan ilci sene geçti. Bu iki sene içinde de Mat-

Siieu ile Mariannc'm bir kız çocukları daha oldu. Bu reefer, aile fertleri çoğalmakla beraber, Chantebled arazîsi de büyüdü, yaylanın, Mareuü tarlalarına ka-dar olan otuz hektarlık kuru kısmı bu topraklara eklendi, bir yandan da bayırların otuz hektarlık kıraç >topr akları yle, demiryolu boyunca, Monval kasabasına ikadar uzandı. Fakat, asıl, av köşkü o harap paviyon -artık ihtiyaca yetmediği için yeniden inşaat yapmak, koca bir çiftlik vücuda getirmek, arazi genişledikçe sayısı artan mahsul için uşaklar ve hayvanlar için, -.zahire ambarları, sundurmalar, ahırlar ve tavlalar îgibi binalar kurmak icabetti. Bu, hayatın, Önüne du-ırılmaz bir zaferiydi; bereket, güneş ortasında etrafa lyayıyor, emek, engeller ve ıstıraplar arasında, za-îrarları önliyerek, durmadan yaratıyor, dünyanın damrlarlarına, her an daha fazla kuvvet, daha fazla sıh-îtiat ve neşe katıyordu.

Mathieu, satış işleri, alım işleri, türlü türlü siparişler için, Paris'e istemîyerek çok sık gidiyor, Seguin'le sürekli münasebet halinde bulunuyordu. Ağustos'un ilk günlerine raslıyan yakıcı sıeak bir sahalı, yeni sistem bir orak makinesini görmek üzere fabrikaya geldiği zaman orada ne Constance'ı, ne de»

DÖL BEREKETİ II

Maurice'ı bulabildi, ikisi de, bir gün evvel, Beauche-nele birlikte gitmişlerdi; Beauchene.onları, Houlgate tarafında, deniz kenarında bir yere yerleştirdikten,, sonra, Öbür pazartesiye dönüp gelecekti. Mathieu, makineyi muayene etti, mekanizmasını beğenmedi; sonra,, hâlâ yaz kış defterlerinin karşısına mıhlanmış oturais Morange'm elini sıkmak üzere onun çalışma odasına ayak üstü uğrıyacak kadar vakit bulabildi.

Morange:

Buraya geldikçe bana bir merhaba demeden gitmiyorsunuz, ne kadar lûtuflkârsınız, dedi. Ahbaplı ğımız yeni değil .

Tabii, tabii, hem bilirsiniz, sizi çok severim.

Mathieu'nün karşısında, sakinleşmiş, hayata dönmüş, iyi günlerdeki gibi güleryüzlü bir Morange vardı.

Taparcasına sevdiği kadının korkunç ölümünden,, onda, sadece daha fazla bir yürek zaafi kalmıştı, gözleri çabucak yaşarıyordu, iyiliği ve sıklıganlığı artmıştı. Henüz kırk beş. yaşında olduğu halde, sağları tamamen dökülmüştü, bununla beraber gur sakalına yeniden itina göstermeye başlamıştı, onunla övünüyordu-Bu

mucizeyi yaratan da, sırf Reine olmuştu; kendisini! yeniden mutlu bir hayata kavuşturan bu kız büyüdükçe, Morange, her sene, onda, ölümüne çok ağladığı kadını biraz daha fazla buluyordu. Şimdi yirmisine basmış olan Eeine.Valerie'nin, evlendikleri yaştaki ta. kendisiydi, onu, bir sevgi mucizesiyle teselli ptmek Üzere, o genç ve güzel haliyle diriliyordu. Artık, ölen kadının, kanlara bulanmış ot minder üzerinde yatan o korkunç ölü kadının hayaleti âdeta silinmiş, yerine, evin içini dolduran bu dîrilmiş, cazibeli ve neşeli, genç; kadın gelmişti. En hafif gürültü duysa titriyen Mo

DÖL BEREKETİ II

range, artık titremiyordu, vicdan azabı, yüreğinde sağır bir yükten, korkunun artık uyandırmaz olduğu, myuşuk bir ıstıraptan ibaret kalmıştı. Reine'î delice &ir sevgi ile, bütün sevgilerinin bir araya gelmesinden - vücut bulan sonsuz bir sevgi ile sevmeye başlamıştı. Yeniden gençleşiyordu, ona, daha dün evlenmiş gibi igeliyordu, sanki, bakire olarak kendisine geri verilen âcaderin Allah tarafından affına mazhar olarak, yenicen sevişmeye başlayan, gözlediği kadınla tekrar yaşıyordu. Bütün bu iptilâyı, el sürmediği, karşısında dize sgeldiği, erişilmez bir tanrı haline getirdiği kutsal bir anahlûka karşı duyuyordu.

Ne olur, diye devam etti, öğle yemeğine bana îgeîseniz. Haberiniz yok, dünden beri bekârim.

Nasıl bekâr

Bekârim ya, Reine, Loiret'de bir şatoya misa

firliğe gitti, üç hafta kalacak. La baron de Lowicz, onu ahabplarına götürmek için izin istedi, yalvardı.

Yavrucağın, kırlarda, korularda gezip dolaşmak için

.şiddetli bir istek duyduğunu görünce, doğrusu, razı

»oldum. Çocuğu ömründe Versailles'dan öteye götürmüş

değilim, bir düşünün. Buna rağmen, bırakmak da iş emiyordum ha. Mathieu gülmeye başlamıştı.

Ooo, kızınızın herhangi bir arzusunu yerine getirmemek sizce imkânsızdır.

Bu söz doğru idî, Velerie, vaktiyle evde nasıl 3Tiutlak bir hâkim idiyse, şimdi de Reine, Morange'm tx>yun eğdiği kudretli irade haline gelmişti. Karısının -Ölümünden sonra bitkinleşmiş, şaşkına dönmüş, reh-

37

DÖL BEREKETİ II

toersız kalmıştı; yeniden kavuştuğu huzurun ve sih-ihatin en büyük sebebi, muhakkak ki, taparcasına sevdiği bir hayat arkadaşının, kendisine yeniden tahakküm etmesi, yol göstermesi, boyun eğmek ve hoşla git-anek için beslediği biricik arzu ile onu meşgul etmesi ıdı. Morange, artık, yalnız kızı için yaşıyordu.

Mathieu, Morange'm babalık duygularını bildiği açın, bir parça takılmak istedi:

Kızınız evlenmiş olarak dönüp gelecek, dedi.

Bunun üzerine, Morange, tasalandı, sinirlendi.

Umarım ki böyle bir şey olmaz, dedi, Barona

ttembili ettim. Reine daha çocuktur, lâıyı olan erkeği

anıılması için kendisine vermek istediğim servete de he-

müz sahip değil. Buna çalışıyorum, günü gelecek gö

meceğiz. Hayır, hayır; Reine beni çok sever, iznim ol-

anadan evlenip beni üzmez; hem, daha vakti gelmediği-

sii, eğer hülyamı gerçekleştirmezsem, zavallı karıcığım

la erişmeği kurduğum bütün mutluluğu, sevgili kızı-

smn bana vereceği bütün saadeti elde edemezsem, bu

sefer bu yüzden öleceğimi biliyor. Sonra da, bilseniz,

mfacak köşemizde ne kadar mesuduz; gerçi, onu bü

tün gün evde yalnız bırakıyorum, fakat akşamları tek

rar bulduğumuz zaman sevincimizi görmeli; kızım

kadar masum bir kız ki, daha evlenmeye ihtiyacı yok,

Çünkü henüz hiçbir şey hazır değil, hiç acelemiz de

yok.

Tekrar gülümsedi, devam etti:

Haydi, yemeği bizde yiyelim. Kızımdan bahsederiz, size ufak tefek sırlarımı, ne hayaller kurduğumu, nler hazırladığımı anlatırım; sonra, size Rei-'i son fotoğrafını gösteririm, çektireli daha bir

hafta olmadı. O evde yokken, bana arkadaşlık etseniz, bîr arada, kadınsız, yemek yesek ne güzel olur; Reine'-in sofradaki yerine bir çiçek demeti koyarız. Oldis değil mi, Öğleyin sizi bekliyorum, Mathieu, ona bu büyük zevki veremedi. Hayır, imkânı yok, bu sabah dolaşacak çok yerlerim var. Ama, durun, öbür gün Paris'e tekrar gelmeye mecburum. O gün münasipse, Öğle yemeğınâ sizle beraber yemeğe söz veriyorum.

İş böylece kararlaştı, neşeli neşeli el sıkıştılar. Mathieu işleri peşinde koşmaya başladı; bir iş için uğrayıp geciktiği Clichy caddesindeki bir küçük lokantada öğle yemeğini yedi. Sonra, Gaumartin sokağında bir bankerin yazıhanesine gitmek üzere Amsterdam sokağından geçtiği sırada, Londra sokağının dört yob ağzına varınca, Tivoli geçidine saparak kestirmeden gitmek aklına geldi; bu geçit Saint-Lazare sokağına, çıkıyor, çifte kemerlerinin araları dar direkleri, arabaların geçmesine hemen tamamiyle mâni oluyordu. O yüzden, bu geçit تنها olurdu, oradan yalnız yayalar,, o mahallede oturanlar, büyük şehrin girdi çıktısını bilen Parisliler geçirdi. Mathieu kendisi bile, yıllardars beri oradan geçtiğini hatırlamıyordu. Eski Paris'in, bu unutulmuş köşesini; güneşli günlerde bile kara duran rutubetli dar sokağı; cephelerinin sıvaları dökük fakir evleri, karanlık, daracık dükkânları, köhnelikten çürüyen bütün bu kokmuş sefaleti merakla seyrederken, birdenbire, beklemediği bir tesadüf onu hayrette bıraktı. Orada, tekerlekleri sokağın çirkefi içinde, mükellef bir konak arabasının beklediğini görüp> şaştığı sırada, binaların en iğrencinden iki kadının

39

DÖL BEREKETİ II

çıkışını, çabucak arabaya binip kaybolduklarını gör-JÜ- yüzlerindeki peçelere rağmen Serafine'le Reine'i tanıdı. Serafine'i aylardan beri görmediği için, acaba o mu diye bir lâhza tereddüdü; gözüne o kadar acayıp, o kadar değişik görünmüştü. Fakat, çok güzel, çok şen, sevimli yüzünü kendinden tarafa dönüp gör-aneden bakan Eeine'den yana aldanmasına imkân yoktu. Konak arabası, Saint-Lazare sokağım dolduran araba kalabalığı arasında kaybolup gittiği halde, JVIathieu, hâlâ aynı yerde, sersem sersem, donmuş (kalmıştı. Nasıl olurdu Babasının Orleans civarında toir şatoda sandığı bu güzel kız, demek ki Paris'ten ayrılmamıştı, öyle mi Baron, onu, büyük bir bahçenin asırlık ağaçları altında gezdireceği yerde, kaçamaklı hareketlerle böyle bir batakhaneye getiriyordu Öyle sni Mathieu, müthiş hadiselerden şüphelenmiş, kalbi acı acı burkulmuştu. Bodur, şüpheli, sefaletle kirlen-sniş, her tarafından alçaklık sızan, iki katlı eve bakıyordu. Hiç şüphe yok, bir randevu eviydi, fakat ne ikadar yüz kızartacak bir yerd, hem kimbilir itirafı imkânsız ne sefahatlere mahsustu. Sonra oranın nasıl bir yer olduğunu öğrenmek merakını yenemedi, loş ve pis kokulu bir yol boyunca ilerlemeyi göze aldı, anüracaat edecek bir kapıcı bulamayınca, su haznesi dibi gibi yeşüimtrak bir avluya kadar geldi. Bir kul yoktu, çit yoktu. Bir şey anlıyamadan çekilmek üzereydi ki, bir kapının üzerinde gördüğü bakırdan tabelâca yazılı: Doktor Sarraille'in kliniği ibaresi, onu anî foir ışıkla aydınlattı. Gaude'un talebesi olan o Öküz burunlu hantal suratı hatırladı; bilhassa, bu adamı tanıyan doktor Boutan'ın birkaç sözünü hatırladı. Peki,

40

DÖL BEREKETİ İ

o halde, mesele neden ibaretti Acaba gizlenen bir hastalık mı vardı, yoksa gayet gizli bir konsültasyon mu yaptırmışlardı Mathieu, ürpererek, şüphelerini sonuna kadar aydınlatmak istemiyerek uzaklaştı; birdenbire, dehşet verici bir benzerlik dikkatine çarpmıştı s beri tarafta Roeher sokağında, Rouche kadının >vin deki aynı mide bulantısını, burada, TivoSi geçidinde,. Sarraille'm evinde de duymuştu; yol, aynı murdar kokulu yol; avlu, aynı vıcık avlu idi, burası da ayn:; rezalet ve cinayet ini idi. Ah! O sıcak ağustos güneşinde, Paris'in geniş caddelerinde, iş peşinde, kendini hayat faaliyetine tamamen vererek dolaşmak ne kadair iyi oluyordu. Mesele, âkibetinden kaçınılmayacak, mantıklı biir hâdiseden ibaretti. Para arzusu içinde, zevk iptilâşj içinde yetişen Reine, mütemadiyen geciktirilişi güzel' kız iştahlarım gıcıklayan debdebeli bir hayat sürmek ümidiyle büyümüştü. Annesi hayattayken, kız onun,, yalnız tuvaletler, atlar arabalar, bitip tükenmez eğlenciler kurduğunu işitiyordu. Sonra, babasıyla yalnu. kalınca, aynı emeleri beslemeğe devam etmişti. Asıl1 fenası şu ki, o tarihte, kendisini göz altında tutan kalmamıştı; bütün gün sabahtan akşama kadar bir hizmetçi kadınla yalnız oturuyor, musikiden ve kitap okumaktan çabucak usanıyor, bütün vaktini balkonda geçiriyor, tahayyül ettiği, sırmalı esvaplar giymiş Peri Padişahının oğlu, kendisini bu orta hallilikten kui-tarmaya gelecek mi diye, anasiyle babasının, mutlaka, erişeceğini vadettikleri, sonsuz eğlencelerle dolu şahane hayata ulaştıracak mı diye bekliyordu. Başka hiçbir şey gözünde yoktu, hisleri mevsimsiz bir buluşla

DÖL BERKETİ II

yanmış, teni ateşli, çabuk heyecanlanıyor, hülyanın gerçekleşmesini istiyor, işsiz güçsüz geçirdiği uzun (bekleme saası, merakım gıcıklıyordu. Bu aralık karısına Serafine çıktı, onu Boulogne ormanının yollarında gezdirdi, genç kızların gidebileceği temsillere götürdü; önce, çocuğun hayran tavırları sadece hoşuma gidiyor, onda kendisinin de yanıp tutuştuğu zevk düşkünlüğünün bir nebze kaynaştığını seziyordu. Sonra, çocuk büyüyüp de kadın olunca, La Baron, onu ibâştan çıkarmak gibi hain bir maksat gütmeyen, daha zararlı eğlencelere, daha az masum tiyatrolara götürdü, Reine, her şeyi öğrendi. O zaman, sukut çabucak tamamlandı; gitgide daha sıkı sıkı oldular, aralarındaki yaş farkını unuttular, sırlarını birbirlerine o kadar serbestçe açtılar ki, artık birbirinden hiçbir şey saklamaz oldular. İkisi de zevk düşkünü olduklarından, aynı ihtiraslı iptilâ içinde birleşmişlerdi. Büyüğü, artık başka kuruntusu kalmadığı için, küçüğe, kendi tecrübesi mahsulü olan nasihatleri veriyor, rezaletten kaçmayı; sosyete içindeki durumunu, bozmadan muhafaza etmeyi; hayatını asla itiraf etmemeyi, hele, itirafların en beteri olan, tamir kabul etmez bir felâket olan gocuktan sakınmayı tavsiye ediyordu. Gerçekten de bir seneye yakın bir zaman, genç kız, arkadaşının Martignon sokağındaki gizli kapaklı apartmanına, saat 5'e eşle altı arası, çay içmeye sık sık gelirdi, orada, cana yakın erkeklerle buluştuğu halde, çok korkulan kava vukua gelmedi; Reine, bir saat hog vakit geçirmek için, vücudundan neyi vermesi gerekiyorsa sırf onu vererek, bu hareketin akıbetlerinden sakınmak hususunda çok usta olmuştu.

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ

Fakat, aim yazış, hazırlanıyordu. Bir gün, gebe kaldığım iyiden iyiye anladı. Bu felâket, acaba» nasıl olmuştu Sorsalar kendisi de söyleyemezdi. O dalgınlık anma kendi de şaşıyordu, geleceği düşünerek duyduğu dehşet içinde, hiçbir şey hatırlamıyordu Babasının, kendisini taparcasına seven babasının, bir rezalet altında ezilişi, hiçkırarak olum halleri geçirişi gözünün Önüne geldi. Durumu tamire hiçbir imkânı yoktu, erkek, gizli evlere devam eden yüksek bir devlet memuruydu, karısı, çocukları vardı; hem zaten, bu şartlar altında böyle bir gebeliğin hangi erkekten olduğu belli olmazdı. Reine ağlaya ağlaya, perişan bir halde, arkadaşı Serafine'e durumu itiraf ettiği zaman» kadın, kötü bir tesadüfle zevki bozulan öfkeli bir kıraliçe gibi, Önce bir köpürdü, kızı dövecek hale geldi Sonra, kendisine de leke sürmesinden, cemiyet içinde uzun yıllardır devam eden riyakârlığın mahvolmasından korkarak, bütün sakinliğini ve cüretliliğini ele aldı. Dertli kızı Öptü, teselli etti, kendisini terketmiye-ceğine, İşin içinden başarı ile çıkaracağına yemin etti. Aklına derhal gelen şey, çocuğu düşürmek olmuştu, birkaç gün bekledi, nihayet kıza bundan bahsetti lakin onu, göz yaşlarıyla karışık yeni bir korku buhranına düşürmekten başka bir sonuç alamadı. Eeine,, uzun zaman, annesinin, kendisine anlatıldığı gibi, doğururken öldüğünü sanmıştı; sıkı sıkı münasebetleri sırasında, bizzat Serafine'in, boşboğazlığı ona nihayet hakikati anlatmış, genç kız o canice hareketleri, annesinin bir batakhanede öldüğünü öğrenmişti; öyle ki,, yüreğini bir korku kaplamıştı; telâşlanıyor, eğer ayna çareye başvuracak olursa, annesi gibi mutlaka ölece-

ğini söylüyordu. Zaten Serafine de düşünmüş, ebe kabına başvurmayı tehlikeli bulmuştu. Ebeye tamamen teslim olmak gerekiyordu. Serafine, kendi hesabına anuracaat etmiş olduğu ebeyi

düşündükçe, hâlâ gözükün Önüne haris, aşağılık ve tehditçi bir yaratık geliyor, ürperiyordu. Zihninde, büsbütün başka bir tasarı, daha kesin, daha başarılı bir tasarı filizleniyordu; genç arkadaşı, bu fırsattan faydalanarak, kendisi gi- & İ ameliyat olmalıydı, böylece bir çırpıda, hem içinde (bulunduğu kötü durumdan kurtuluyor, hem de gebe fealmak tehlikesinden ebediyen sıyrılıyordu, önce, Ee-ine'e bundan ihtiyatla bahsetti, bazı cerrahların ya-müdiklarma, rahimde ur bulunduğu zannma kapıldıkları halde, ameliyattan sonra bir ceninle karşılaştık-aarma dair kendisine anlatılan şeyleri söyledi. Bu doktorlardan birine niçin müracaat etmemeliydi Kaldı iki, ameliyatın hiç tehlikesi yoktu; Serafine, kendisini misal gösteriyor, çimdi tattığı huzur ve emniyeti, bütün küstahça nazlarını, mağrur güzelliğini birkaç İkirışıkla bozmaya başlamış âni bir solma halinde beliren yorgunluğunu, henüz itiraf etmediği bütün o shevi azgınlığını anlatıyordu. Kızın yumuşadığını görünce, babasından bahsetti; onu evlendirmekten bu feadar kaçındığına, kendisi de, bağısız, vazifesiz, serbest yaşamayı tercih ettiğine göre, ameliyat yapıldığı takdirde onun yanında kalabileceğini anlattı. Keyfi işediği gibi, dilediğini sevmek, istediği erkeğe teslim olanak, asla gebe kalmıyacağına emin, her zaman topar »anabilmek az şey miydi Kendi hayatına kendisi hâ-nn olacak, korkusuz, üzüntüsüz bütün bazları sonuna tadacaktı. Zevklerini gizli tutacak kadar bece-

DÖL BEREKETİ II

rikli davranması yeterdi, bu küçük komediyi oynamasına pekâlâ cevaz vardı, sabahtan akşama kadar işinin başında oturan o yumuşak başlı, zayıf Morange, bu oyuna kolayca kanardı. Reine'in içi rahat ettiğini kararını verdiği görünce, Serafine, bu çok genç, çok güzel yeni çıraktan dolayı son derece memnun, onu,, sevgili kızım diyerek şiddetle kucakladı.

Artık, ameliyatı yapmaya razı olacak cerrahı bulmak kalıyordu. Serafine, Gaude'u aklına bile getirmedi, o çok kodaman bir şahsiyetti, böyle bir maceraya girmeyi göze alamazdı. Sonra birdenbire, aradığı adamı bulmuştu; Gaude'un talebesi olan, kendi ameliyatında da üstada yardım eden Sarraille bu işi görürdü Serafine onu iyi tanıyordu, nekahet saatlerinde kendisine itiraflarda bulunmuştu, müşterisi olan kadınların yanında başarı kazanmasına hep mâni olacağını, acı bir ümitsizlikle söylediği çirkinliğinden, o hantal, donuk suratından, seyrek sakalından, şakaklarına yapışık sert saçlarından dolayı öfkeden kudurduğunu biliyordu. Bu çirkinlik, varlığını iflâsa sürüklüyecekti,. istikbalini engelliyecekti, çamura yuvarlanmasına, belki de küreğe gitmesine sebeb olacaktı. Fakir bir köylünün biricik oğluydu, Paris'te tıp tahsili yaptığı sırada, yüksek okula yazılabilmek için, gecelerini aşağılık: ;.ler görmekle geçirecek, manca peşinde koşan derbeder bir köpek gibi yaşamıştı. Şimdi de, asistanlık yıllarından sonra, sessiz sedasız çalışmasını beğenen Gaude'un himayesine rağmen, yine sokakta kalmıştı. Derlii toplu müşteriden mahrum, karnını doyurmak için, Ti-voli sokağındaki bu şüpheli kliniği' açmıştı; orada, bankalarının artıklarıyla, lütfen kendisine bırakılan teh

45»

DÖL BEREKETİ II

likeli hastalarla kıt kanaat geçiniyordu. Asıl fenası su idi ki, çabuk başarı elde etmek ihtiyacı, İcini şiddetle kemiriyordu; hep fırsat kolluyor, tevekkül gösteremiyor, ne olursa olsun, dünyayı ve dünya zevklerini' ele geçirmeyi kuruyor; bu kazancı, gözüpek bir kumarbaz gibi, hayatiyle Ödemeyi göze alıyordu. Serafine- aradığı adamı onda böylece buldu. Kendisine bir masal uydurmak ihtiyacını duymuş, doğruyu söyleyerek, açıktan açığa suç ortaklığı ile, vicdanını fazla çetin bir-imtihandan geçirmeyi lüzumsuz saymıştı. Eeine'î ye-ğenim diye tanıttı, acaip bir hastalığa yakalandığı için, doktora muayene olmak üzere ailesinin, onu taşradan kendi yanına yolladığını söyledi; kız, görünüşte-çok sıhhatli olmakla beraber, göbeğinin altında müthiş sancılar duyuyordu. Serafine, biçimine getirip işin üsfe; tarafını ihsas etti, bin frank teklif etti, nihayet Sar raille, ilk muayeneden sonra, hasta uzvun sert ve şişkin olduğunu söyledi, bir ur teşhis etti. Daha başkam randevular aldılar, Eeine gitgide daha fazla sancılanı yormuş gibi yapıyor, doktor eliyle bir parça muayene etse feryatlar koparıyordu. Nihayet, tek tesirli çare olarak ameliyata karar verildi. Hastanın, Tivoli geçi dindeki klinikte ameliyat olması kararlaştırıldı; ameliyattan sonra, iki üç hafta sürecek olan nekahet devre—smı de orada geçirilecekti. Serafine, genç kıızı Loiret: şatosuna götürüp orada, ona üç haftalık bir İstirahat,-. Dır açık hava hayatı geçirteceği yalanını işte o zaman-tasarlamıştı; Mathieu, Sarraille'm muayenehanesinden çıktıklarını gördüğü gün, onlar, ertesi gün için, her-şeyi iyiden iyiye kararlaştırmış bulunuyorlardı. Aynîs. günün akşamı, Keine kendisini muvakkaten misafir

DÖL BEREKETİ II

eden La Baron'un evine dönünce, babasına, neşeli taf. usulâta dolu, gayet candan bir mektup yazdı, bu mektup, o uzak kasabada, şatoya yakın bir yerde oturan kadın tarafından postaya verilecekti.

Mathieu, daha ertesi gün, sözünü tutmuş, Moran-ifge'in Grenelle bulvarındaki apartmanına, öğle yemeline gelmişti. Onu mesut bir çocuk neşesi içinde buldu. .Mo range:

Oo; dakikası dakikasına geldiniz, dedi, ama, bir parça bekliyeceksiniz, hizmetçi kadın, mayonezi yetiştiremedi. Salona girin.

Saion, çiçekleri yaldızlı, açık küllengi duvar kâğı-ydiyle, beyaz lake Louis XIV tarzında oda takımı ile, siyah pelesenk piyanosiyâe, hep aynı salonda; Mathieu, senelerce evvel, Valerie'nin, kendisini orada kabul ettiğini hatırlıyordu. Salonda, bütün eşya, tozların altında aşınıyor, içine hemen hiç girilmez olmuş, kullanılmıyan bir odanın terkedilmiş hali seziliyordu. Moragne izahat verdi:

Gerçi, apartman İkimize fazla büyük geliyor.

İTakat buraya bırakırsam yüreğime dert olurdu. Sonra

ia, bu eve alışmışız. Reine, odasından dışarı çıkmaz.

Gelin bakın, ne kadar şirindir, her yanını ne kadar

;,güzel tertibetmiştir. Ona hediye ettiğim iki vazoyu size

rCöstermek isterim.

Cilâlı, soluk mavi kumaş kaplı piçpen ağacı eşya ile döşeli oda da değişmemişti. Emaye kristalden iki vazo, pek güzel şeylerdi. Hoş, odada, cicibici, türlü tür-3slü hediyelerden babanın, kızma bol bol verdiği sürp-arizlerden mürekkep, görülmemiş bir yığın vardı. Mo-e, mübarek bir yerdeymiş gibi, ayaklarının ucuna

DÖL BEREKETİ II

basarak yürüyor, bir dinsizi bir mabudun tapınma kaidelerine alıştırmış gibi, sofuca bir tebessümle, pes perdeden konuşuyordu. Sonra, Mathieu'yü esrarengiz tavırlarla, apartmanın öte başına, kendi yatak odasına götürdü. Karısı öelîberi, orada hiçbir şeyin yerini değiştirmemiş, santal ağacından aynı oda takımını, aynı sarı perdeleri, birer kutsal yadigâr gibi saklamıştı. Yalnız şömine, masalar, duvarlar, fotoğraflarla dolua idi; karışının, tophyabildiği ne kadar portresi varsam onlara, kızının, çocukluğundan beri her altı ayda bir-çektirdiği sayısız portresini de ilâve ederek muazzama bir kolleksiyon vücuda getirmişti.

Gelin, gelin, size Reine'in son portresini göstermeyi vadetmiştim. Bakın.

Böyle diyerek, Mathieu'yü pencerenin karşısında. bir masanın üzerine, dindar bir itina ile hazırlanmış. bir nevi küçük mihrabın yanına götürdü. Kızın em güzel portreleri, oraya muntazam bir şekilde dizilmiş tam ortaya yerleştirilen iki portrenin etrafını kuşatmıştı. Bu ortadaki iki portre, ana ile kızın, ikiz kardeşler gibi ,aym yaşta alınmış, yanyana konulmuş,, gülümser ve güzel portreleriydi.

Moragne'm gözleri yaşarmıştı. Rikkatli bir heyecanla, kekelercesine konuştu.

Nasıl Ne dersiniz Küçük Reine'im, nihayet;

Çok sevdiğim, arkasından çok ağladığım Valerie'mij

°ana iade etmiş bulunmuyor mu Sizi temin ederinv

İKİSİ aynı kadın. Siz de anlıyorsunuz ya, rüya görmü

yorum, biri Ötekini diriltti, aynı gözler, aynı ağız, aynı-,

saclar. Hem ne kadar da güzel. Saatlerce kargısında.

oturuyorum, dostum, o benim Allahımdır. >

DÖL BEREKETİ II

If

Bu tapmış karşısında, Mathieu de, gözleri yaşararak derecede müteessir olmuştu. Bu iki resmin karşısında, biri Ölü, Öteki ta falan yerde, tehdidini evvelki -günden beri hissettiği meçhul bir yerde bulunan, bu birbirinin çok benzeri iki kadın karşısında, vücudunun buz kesildiğini duydu. Fakat, hizmetçi kadın, is—tskozla mayonezin sofraya geldiğini haber verince, Moragne onu, neşeli bir tavırla yemek odasına geçir—di; balkondan, manzaranın güzelliğini seyredebilmeleri İçİN, pencerenin ardına kadar açık bırakılmasını istemdi. Sofrada, ancak iki kişilik takım vardı. Yalnız, Reine'in her zamanki yerinde, beyaz güllerden, ayrıca sbir demet duruyordu.

Morange, candan bir tebessümle: Şuraya, onun sağma oturun, dedi. Ne olurca volsun üç kişiyiz,

Yemeğin sonuna kadar, böylece, neşeli neşeli kokuştı. Hizmetçi kadın, İstakozdan sonra, pırzola, sonara enginar getirdi. Her zaman az konuşur bir adam olan Morange, pek candan göründü, sanki, kaderin, her şeye rağmen nihayet mükâfatlandıracağı bir akıllı us-’lu, bir zekî ve basiretli adam olduğunu, misafirine is-pat etmek istiyordu. Karısının eski nazariyelerini tek-rarhyor, dünyaya çok çocuk getirip bunları kendisine ;-ayak bağı etmemekte haklı olduğunu, sırf küçük Re-ine’ini düşünmenin kendisi için bir saadet olduğunu söylüyordu. Hayata yeniden başlaması mümkün olsa, yine Reine’den başka çocuk istemezdi. Uzun zaman matemini tuttuğu o feci ölüm olmasaydı, Credit National Bankasına girmiş olacak, bugün belki milyonlara ssahip bulunacaktı. Fakat, henüz bütün Ümitler mah-

DÖL BEREKETİ II 4g9

yolmuş değildi, bunun sebebi de, bir tek kızından başka çocuğu bulunmamasıydı; emellerini anlattı, kızı için çeyiz parası biriktirdiğini, ona lâıyk bir koca bulmak istediğini, kendisi de, onun sayesinde toplum içinde yüksek bîr mevki elde edeceğini, sonunda üstün bir-duruma ulaşacağını söyledi; meğer ki Reine evlenmemeyi tercih etsindi; bu ise, ikisi için de umulmadık bîr-nimet olurdu, çünkü, kızını kendi yanında alıkoymak;; için sinsi sinsi kurduğu niyet, ona büyük emeller besletiyordu, bunu da itiraf etti. Kızının her isteğine boyun eğiyor, annesi gibi, onun da haris olduğunu, debdebe ile, zevkle, eğlence ile dolu hayata düşkün olduğunu seziyordu; o sebeple Morange, borsada oyun oynamayı, ustaca bir iki vurgun vurmaya, sonra at, araba, köşk sahibi olup İşten çekilmeyi düşünmüştü. Kendisinden daha serserim niceleri başarı kazanmıştı. Mo range, yalnız, iyi bir fırsat kolluyordu.

Ne dersenez diyin, aziz dostum, dedi, çocuk tek: olmalı, bütün kazanç ihtimalleri, Önünde sonunda, tek; çocuk babası olmaya bağılı. Yürekte, bir tanecik sevgili yavrunun muhabbeti bulunacak, onun hesabına bir servet biriktirmek için kollar serbest olacak.

Hizmetçi kadın, kahve getirdiği sırada, Moran ffe, sevinçle haykırdı:

Az daha unutupordum, Reine’den mektup gel ağını size söylememiştim. Öyle candan, öyle saadet:: rfade eden bir mektup kî; oraya nasıl vardığına, daha k günü yaptığı büyük bir gezintiye dair bir sürü eğlenceli tafsilât veriyor. Mektubu bu sabah aldım.

O, cebini karıştırırken, Mathieu, o meçhul uzak: demden gelen buz gibi soğuk ürpertinin, vücudunda».

£50

DÖL BEREKETİ II

DÖL BEREKETİ II

5R

(bir kere daha dolastığını hissetti. İki gün evvelinden sberi, kendini teselli etmeye, Tivoli geçidindeki karşılaş, ıtınayı iyi mânalarla izaha çalışıyordu. 3u temi yürekli adamla birlikte yediği, bu çok neşeli öğle yemeği, endişelerini, nihayet, bir kâbus dalgasıyla örtüyordu. Fa-îkat, beri tarafta, kızının akibeti belli oladururken, yav-a-usunu çok seven bu çok mesut babanın karşısında, bu .-yalan, Paris’ten yazıldığı besbelli bu mektup, ona bü-4ün merhametini ve bütün endişesini yine duyurdu.

Morange, mektup satırlarını okuyarak, tekrar:

Sevgili yavrum; dedi, yere göğe koyamamışlar, kırmızı döşemeli, güzel bir oda vermişler, büyük sbir karyolası varmış, içine girince, kayboluyormuş. Mem lâf değil, işlemeli çarşafı varmış, tuvalet masasının üstünde şişe şişe lavantalar varmış, her taraf-ta halılar serilimiş: Madam La Baronun bana anlattığına göre, çok zengin însanlarımış, aristokrasi âlemimin en ileri gelenlerinden. Devam ediyorum. Madam 3La Baron, yavrucuğumu, oraya varır varmaz parka götürmüş, en nadide çiçekler ortasında iki saat gezin-tişler. Kilise kubbeleri gibi yüksek, asırlık ağaçlar di-3kili bahçe yolları varmış. Büyük havuzlar varmış, için-de kuğu kuşları yüzüyormuş. Limonluklar varmış, için-de nadide bitkiler yetişiyor, etrafı misk gibi koku tu-;yormuş. Bilirsiniz, ben gururlu bir adam değilimdir, jama, ne de olsa, kızının böyle bir şatoda misafir edü-imesi İnsanın hoşuna gidiyor. Eğlensin, canım yavrucuğum, mesut olsun, o.

Morange, sevincinden, kahvesini içmeyi unutupor-3u. Birdenbire kapı açıldı, harikulade bir manzara be-lirdi bu, öyle beklenmedik bir şeydi ki, derin bir sessizlik oldu. La Baron içeriye girmişti.

Morange, buna hiçbir mâna verememiş, ağzı bir-karış açık, bakakalmıştı.

O ne Siz misiniz. Reine geldi mi, getirdiniz;;

jni

İhtiyarsızca, ayağa kalkmış, kızı, yan odada şapkasını çıkarmakla meşgul sanarak oraya bakmıştı. Dönüp geldi, tekrar sordu.

Reine'i getirdiniz mi, nerede

Serafine'in benzi sapsarıydı, cevapta acele etmiyordu. Bununla beraber, azimli bir edası vardı, mağrur uzun boyu ile ayakta duruyor, en büyük tehlike—leri karşılamaya ve yenmeye hazır görünüyordu. Elini Mathieu'ye uzatmıştı, bu el buz gibi soğuktu, fakat:: titremiyordu; Serafine; Mathieu'nün orada bulunmasından dolayı memnun gibi idi. Nihayet, çok sakin bir eda ile konuştu.

Evet Reine'i getirdim. Birdenbire rahatsızlan

dı, geri getirmeyi ihtiyatlı buldum. Bende. "~~~~"

Morange, hayretle, sadece: r

Ya, dedi. "

Bir parça yol yorgunu, sizi bekliyor.

Morange, bu anlatılan hâdiselerin verdiği şaşkınlık içinde, gözlerini testekerlek açmış, hâlâ ona bakıyor bu hikâyenin doğruya benzemeyen taraflarını kavramış görünmüyor, kızı hasta ise, niçin doğrudan doğruya kendi evine getirmediğini sormayı bile akıl etmiyordu.

Peki, beni alıp götürmeye mi geldiniz

Elbette, çabuk olun- K

i

£52

DÖL BİİREKETİ II

Âlâ; durun, şapkamı alayım, hizmetçiye tem
bih edeyim, odayı hazırlasın.

Odadan çıktı, bir lâhza kayboldu; henüz fazla endişeli değildi; o kadar telâş içindeydi ki, Serafine'i bekletmemek için, sırf şapkasını, eldivenlerini bulma-;ğı düşünüyordu.

Morange, dışarı çıkar çıkmaz, onu gözleriyle ta-hibeden Serafine, tahmin ettiği çetin savaştan Önce -.soluk aian bir muharip kadm gibi, mağrur göğsünü îgererek doğruldu. Solgun yüzünde, kızıl saçlarının alev rengi altında, altın renkli gözleri, sinsi bir ateşle :tutuşuyordu. Mathieu ile gözgöze geldi, sessizce lia-i-ıştılar; Serafine, vahşi bir cesaret gösteriyordu, .Mathieu, benzi ondan daha fazla atmış, müthiş bir »şüpheyile ürperiyordu.

Nihayet: ,r.

Ne var kuzum diye sordu. s,

Müthiş bir felâket, azizim; kızı Öldü. ,,

Mathieu, bir feryadı zor zaptetti; derin bir acıma

Mıareketİyİe ellerini bitiştimişti.

öldü ha. Orada, o Sarraille denilen herifin,

evinde, o batakhanede öldü ha Bu sefer de Serafine ürperdi, hayretten ve kor-skudan âdeta haykırdı:

Siz bunu biliyor musunuz. Bunu size kim

ssöyledi, bizi kim ele verdi

Fakat, çabucak kendini toplamıştı; yeniden dog-:,TUİmuş, yavaş sesle, çabuk çabuk, her şeyi itiraf ediyordu.

Kahpe bir insan olmadığımı göreceksiniz. Giz-

Menecek değilim. Çünkü, buraya, kızm babasını alıp go-

:rDÖL BEREKİİTI II g-j

itürmeye, kendi isteğimle geldim. Doğrusunu söyleye-VİPİ Reine gebe kalınca, onu hem bu çocuktan, hem hit daha gebe kalmaktan kurtarmak için, ameliyat meselesini düşünen ben oldum. Ben, bu işten mükemmel surette sıyrıldıktan sonra, o niçin sıyrılmıyacak—tı Halbuki, hiç beklenmedik bir kaza, gayet hiçten bir Mdisce oldu, bu gece, penslerden birinin yayı gevşemiş, hasta bakıcı kadm da uykudaymış, bu sabah, zavallı gocuğu, kanlar içinde, ölü bulmuşlar. Ne cevval, ne güzel, kızdı; çok, çok seviyordum.

Sesine titreklilik geldi, susmaya mecbur oldu, iri yaş damlaları, gözlerinde her zaman alevler tutuşturan .altın benekleri söndürüyordu.

Mathieu, onun böyle ağladığını hiç görmemişti; bu .çöz yaşları karşısında büsbütün şaşaladı; nihayet baştan başa öğrendiği hakikat, ona dehşet veriyordu. Serafine devam etti:

Onu demin bir kere daha kucakladım, öptüm, sbembeyaz olmuş, vücudu buz kesilmiş; hemen buraya

geldim. Ne olacaksa olmalı, bu zavallı adama meseleyi Jiaber vermeli; biliyorum, ona yalnız ben, her şeyi

Öğretebilirim. Yoo! Tehlikeyi kabul ediyorum. Ama, ma-demki siz de buradasınız, bizimle gelin. Sizi sever, iki-

iniz beraber bulunursak daha iyi. Kaldı ki, arabada, onu bu feci darbeye alıştırmak lâzım gelecek.

Sustu, Morange odaya girmişti. Herhalde, fısıl-daştıklarımın farkına varmıştı. Kuşkulandı, onlara `Da.ktı.

Zaten, eldivenlerini bulmak için dört dönerken, düşünmüş, bir parça aklını başına toplamış olsa ge-el:ti.

Şimdi, sesi, bir endişe başlangıcı ile itiriyordu:

54

DÖL BEREKETİ II

— Baksanıza, kuzum, dedi, hastalığı ağır
ya

Serafine, ilk darbeyi indirmeye henüz cesaret edemiyordu.

Yoo, hayır, dedi.

halde, trenden inince, hemen buraya getir
meliydiniz. Daha kolay olurdu.

Tabii. Ama, sizi meraka düşürmekten korktu

şu için, kendisi gelmek istemedi. Hazırsanız, çabuk:
gidelim.

Morange, bir kelime ilâve etmeden, zahmetli adımlarla merdivenleri indi. Şimdi, kafası işliyor, itiraz-, edecek türlü türlü noktalar buluyordu. Kendisi sabahleyin iğninin başında bulunduğuna göre, Reine, eve gelemez miydi, hattâ yatağına yatamaz mıydı Bu takdirde, kendisini meraka düşürmekten korkmaması lâzımdı.

Endişesi o dereceyi buluyordu ki, önünde, bir1 uçurum gibi açılan meçhulün verdiği için için korkudan, artık sual sormaya cesaret edemiyordu. Fakat-, Mathieu'nün de, kendileriyle beraber, arabaya bindiğini görünce, benzi daha fazla sarardı, kendini tutamadı:

A; siz de geliyorsunuz, niçin geliyorsunuz
diye haykırdı.

La Baron hemen lâfa karıştı:

Hayır, hayır, gelmiyor. Onu yolda bırakaca

ğız, bir yere uğriyacakmış.

Vakit daralıyor, Morange kıvraniyor, heyecanlanıyor, müthiş hakikatin acısı, içini gitgide daha fazla kaplıyordu. Hızla giden kupa arabası, köprüyü geçmek üzereyken, Serafine, kendi evinin önünde dur-

55

DÖL BEREKETİ II

madan d'Antin caddesinden uzaklaştırılınca Morange'ın Ulaşıl olsa dikkat edeceğini düşündü. Ona, bir masal

anlatmaya başladı, tekrar Reine'in hastalığını ele aldı yavrucağın tehlikeli bir derde yakalandığını, muhakkak ameliyata lüzum görüleceğini, azar azar do-iomdurdu.

Morange, yüzü elem dolu, gözleri bulanık, dinliyor, ona bakıyordu. Sonra araba Champs-Elysees'den geçerken, gittikleri yerin, baronun evi olmadığını igördü, bu ânı anlayışla, kendisine ameliyattan da bahsedildiğine göre, kızının zaten ameliyat edilmiş olduğu ftanaatiyle, derin bir hıçkırık, bütün vücudunu sarstı. Mathieu, onun titriyen ellerini yavaşça tutmuş, beraber ağlıyor, Serafine de itirafa başlamış, ameliyatın, gerçekten, yapılmış olduğunu anlatıyordu. Bunu gizli tutmaları, sayfiye hikâyesini uydurmaları, kendisini türlü türlü üzüntülerden kurtarmak içindi. Serafine, onu, son darbe ile yere sermeden önce, bir parça daha nefes aldirmek, tekerleklerin birkaç devir daha yapmasını beklemek istediğinden, artık, işlerin her-iialde çok iyi gideceğini iddia edecek kadar cüret gösterdi; buna rağmen, Morange sakinleşmiyor, bir yere kapatılmış hayvan gibi, yabani hareketlerle, telâş ve heyecan içinde, arabanın bir o kapısından, bir bu ka-pısmdan dışarıya bakıyor, hangi yoldan, hangi meçhul, korkunç yere götürüldüğünü anlamak istiyordu. Araba, Boetie sokağıyla Pepiniere sokağından geçtik-n sonra, Saint-Lazare garı Önüne varınca, Rome sokağının dorthyol ağzına kadar inen Rocher sokağının ME yokuşunu, kara evlerini birdenbire tanıdı. Bu ta-Jnıyış, onun için, yine göz kamaştırıcı bir şimşek ay-

56

DÖL BEREKETİ U

dinliği. bir yıldırım darbesi oldu. Ölmüş karısının,,

orada, kan lekeleri dolu o murdar yatakta uzanmış hali gözünün önüne geldi, bu feci hâtıra, bütün hakikati, ona anlattı.

Kızım öldü, kızım öldü, kızımı öldürdüler !' diye haykırdı.

Kupa, arabalar ve yayalar kalabalığı arasından, geçip gidiyordu. Çabucak Saint-Lazare sokağına geldi,, Tivoli geçidinin dar kemerlerinden birinin altından, döndü, rutubetli, murdar ve karanlık, âdeta ıssız dar sokağa saptı. Morange, korkunç, bir halde, deli gibi. çırpınıyor, gözleri yaşlarla dumanlanan Mathieu iki elini tutuyor, Serafine de, gayet dikkatli, nefesine ta-mamiyle hâkim, susması için ona yalvarıyor, idama götürülen bir zavallı gibi, ağlayıp sızlamaya devam; edecek olursa, incecik parmaklarıyla ağzını kapatmaya hazır

duruyordu. Morange ne yapmak istiyordu' Bunu kendisi de bilmiyordu. Avaz avaz haykırmak,, daha çabuk koşmak için arabadan atlamak istiyordu. Fakat nereye koşacağını bilmiyordu. Araba, tekerlekleri sokağın çirkefi içinde, o süpheli evin önünde durunca, çarpınmaktan birdenbire vazgeçti, kendisini ya-nmdakilerin eline bıraktı; onu, arabadan indirdiler,, cansız bir cisim taşır gibi götürdüler. Fakat, serin, havası bir kefen gibi omuzlarına oturan loş ve pis. kokulu geçide girer girmez, hâtırâ, müthiş, vahşi bir kudretle uyandı. Duvarları çatlak ve küflü bu geçit,, beriki geçidin aynı idi; sonra, bir sahrmç dibine ben-zîyen, yosun tutmuş, aynı leş kokulu avluya girdiler. Bütün sahne diriliyor, korkunç facia, daha acı bir şekilde yeniden başlıyordu. Eu mahalle, Saint-Lazare

57

DÖL BEREKETİ II

garının mütemadiyen kaynaşan bu kalabalığı, gidiş ve gelişlerin bu daimi itiş ve kakışı, bütün dünyanın, meçhulünü boğmak ister gibi, bütün hummalarıyla gelip dayandığı hissini veren bu geniş meydan, nasıl ibir mahalle idi; orada, sağda ve solda, Rocher soka-iğmm bu inişli yokuşlu alt başında, Tivoli geçidinin i)U bilinmiyen köşesinde, her tren gelişte beklenen, gözlenen bütün ayıpların içinde gizlenebildiği iğrenç iki in gibi, Rouche kadının doğum eviyle doktor Sar-Taille'in kliniği, bu iki ölüm uçurumu, ne korkunç rbirer sefalet ve cinayet barınağı idi!

Sarraille, yarım yamalak döşeli, loş bir oda olan, -keskin eter kokulu küçük muayenehanesinin ortasında, ayakta bekliyordu; sırtında, eski, siyah bir redingot vardı. Solgun, ablak yüzünde, bakışları sert -ve azimli idi. Morange, içeri girer girmez, sanki pek fazla üşümüş gibi, dişleri birbirine çarparak, etrafı dolaşmış, sersem, şaşkın bir tavırla her yana bakın-ş, haykırmaya, durmadan söylenmeye başlamıştı:

Kızım nerede Gösterin bana, görmek istiyoy-

Serafine, Mathieu'nun de yardımıyla, hâlâ boş-na ona dert anlatmaya, birkaç dakika daha za- kazanmak için, güzel sözlerle avutmaya çalışıyor, onu bekliyen manzaranın ağır darbesini bir parça 'hafifleteceğini umuyordu. Fakat Morange onları itiyor, çıkacak yer ariyan bir hayvan inadiyle odanın içinde dönerek hep aynı sözleri tekrarlıyordu.

Gösterin onu bana, görmek istiyorum. Kızım;;

58

DÖL BEREKETİ II

Sonra, Sarraille ona bir şeyler söylemek, onu,. göreceği manzaraya kendisi de alıştırmak lüzumunu, duyunca, Morange, birden, onu henüz görmüş gibi. oldu, öfkeyle üzerine yürüdü, vurmak için yumruklarını sıktı. Anlaşıldı, doktor sizsiniz, onu siz Öldürdünüz f Müthiş bir sahne oldu. Baba, kollarını yukars kaldırıyor, hakaretler, tehditler savuruyor, ağzına geleni söylüyor, yüreği parçalanan âciz bir biçarenin Öfke dolu bütün ıstırabını haykırıyor; doktor da, önce gayet vekarlı, gayet terbiyeli davranarak onu mazur gördüğü halde, nihayet o da Öfkelenmiş, bağıra bağıra konuşuyor, aldatıldığını, bu genç madamın oynadığı yakışsız komediden sonra, kendisinde sorumluluk bulunmadığını söylüyordu. Tamir kabul etmez-, sözler söylendi, doktor her şeyi açığa vurdu; kızın,, gebeliğini, ağrı yapmacıklarını, düpedüz gebe olduğvt halde, ur ameliyatı yaptırmak suretiyle kendisini nasıl güç bir duruma düşürdüğünü, hepsini anlattı,. Gerçi hataya düşmüştü, ama bizzat üstatları bile bu; gibi hatalar işlemişlerdi, kul kusursuz olmazdı. Sonra. Morange, üzerine saldırıp ona yalancı, kaatil diyerek,, adaletin huzuruna sürüklieceğini haykırmca, buna. razı olduğunu, meseleyi, orada, olduğu gibi anlatacağını söyledi. O zaman, zavallı adam, bu iğrenç iftiralının, üst üste gelen darbeleriyle, kendinden geçerek, sendeledi, bir iskemleye yığıldı. Aman Yarabbi,. kızı gebeydi, kızı caniydi, hem suç ortağı idi, hem kurban gitmişti öyle mi Sanki gök yarılmış, dünya, yıkılmıştı. Morange hıçkırıyor, sanki bunca yıkıntıys

DÖL BEREKETİ U 59

uzaklaştırmak ister gibi, kollarım delicesine, acıklı hareketlerle sallıyor, söylenip duruyordu. Hepiniz kaatilsiniz!. Hepiniz, hepiniz kaatil siziniz!. Zindana gideceksiniz, hepiniz zindanı gideceksiniz, hepiniz!

Serafine yarana oturmuş, ellerini tutmak istenmişti. Onu yola getirmek için, kendini öne sürerek, îmertçe uğraşıyordu.

Hayır! Kaatilsiniz, hepiniz kaatilsiniz!. Zindana gideceksiniz, önce siz zindana gideceksiniz.

Serafine onu dinlemiyor, hep konuşuyor, doku-arıakh sözler söylüyor, sevgili yavrucağı ne kadar sevdiğini,

nasıl fedakârlıklar ettiğini, onu mesut etmeyi aiasıl daima istediğini hatırlatıyordu.

Hayır, hayır! Kaatilsiniz!. Zindana, bütün

İkaatiller zindana!

Bu sırada, Sarraille, Serafine'ı mücadelesine bı-Takrnış, Mathieu'yu bîr kenara çekmişti, çünkü, iş kötü-âeşirse, onu şahit tutabileceğini seziniyordu. Mathieu'ye -ameliyatın nasıl yapıldığını izah etti, üç dakika bile :sürmiyen, bağları kesmekten ibaret tabîî vasıta ile, rahmin tamamen çıkarılıp alındığını aniattı. Ancak, ne de olsa, daima büyük bir kanama tehlikesi vardı. Onun için, yaralı yerleri ezilme suretiyle kapatılan üryanları, hiç kullanılmamış penslerle tutturmak istı—rnişti. Sekiz pens kullanmıştı, hattâ, ahşam Üstü. pens-ierin yerinde durup durmadığını muayene etmek ih-yatkârhğında bile bulunmuş, dışarıda kalan küçük Açları birbir saymıştı. Aksiliğe bakın ki, penslerden S)ırı. yapılışı kusurlu olsa gerek, geceleyin yayı gev-

60

DÖL BEREKETİ II

DÖL BEREKETİ II

61

geyip yerinden fırlamıştı; yüreğine dert olan tek şey

vardı, sağlamlığına güvenemeyeceği yeni pensler kullandığı için şimdi esef ediyordu, fazla gayretkeşliğinin cezasını çekiyordu. Üstelik, hastabakıcı kadın ağır uykuya dalmış, hasta, halsizliği yüzünden, bütün kanının akıp gittiğini bile duymamış, herhalde, uyur gibi, büyük bir rehavete gömülüp ölmüştü. Sarraille yapmacıktan sancıları feci bir hakikat ifadesi taşıyan genç kadının çok sarıh sözleri karşısında, meslektaşlarından hang-isi olsa, rahmin ağırlığına ve katılığına aldanacağıma sükûnet ve cüretle tekrar yemin etti.

Yoo, benim endişe ettiğim yok, dedi, zaten la Baron de Lowicz varken benim vaziyetim gayet sağlamdır; çünkü, o da yalan söyledi, taşradaki akrabalarım yeğenimi yanıma yollamışlar diye masal uydurdu, İstiyen beni ihbar etsin, cevap vermeğe hazırım. Mükemmel bir ameliyat yaptım, tam bir başarı ile bitti, üstadım Gaude bilse bana gıpta ederdi!

Böyle demekle beraber benzinin solgunluğu devam ediyor, burnu sinirli sinirli kıvrılıyor, iri gözleri, talihe karşı beslediği sinsi bir Öfkeyle tutuşuyordu Kader, kötülükte ısrar ediyordu; Sarraille, bu işin tehlikesini, sırf, suç ortağı olan Serafine'ı, ilerde kendi ikbalini sağlamakta kullanmak ümidiyle göze almıştı. Halbuki, işte aksi bir tesadüf onu belki de ağır ceza mahkemesine sürükleyecekti. Bu kadının vadet-tiği bin frankı alacağına dahi artık emin değildi; çünkü, onun ne kadar hasis olduğunu bilirdi, parayı, olsa olsa, genç kıza olan sevgisinden dolayı Ödiyecekti. Bu sefer, servete ebediyen ulaşamayacağım düşünerek duyduğu aciz ve öfke, kayıpların beteri idi. ,

jsiathieu nasîbatîeriyle, teselHİeriyle, " 'Morange' durmaksızın oyalamaktan geri kalmayan Serafine'in yanına geldi.

Serafine, Morange'm ellerini tekrar avuçları içine almış, aynı sözlerle onu bıktırıyor, fedakârlığını, feci matemini, eğer aklını başına alıp bu korkunç mateme tahammül edemezse, ölmüş, kızının aziz hâtirasını çamurlara bulanmış göreceğini anlatıyordu. Kendi payına düşen sorumluluğu kabul ediyor, ne kadar kabahatli olduğunu, ebediyen vicdan azabı çekeceğini söylüyordu. Fakat, ne lüzum vardı efendim, bütün bunlar sevgili yavrucakla birlikte gomÜİmeli, mezarının üstünde yalnız sâf çiçekler açmalı, bu çok genç, çok masum ve güzel çocuğa herkes acımalı idi! Morange, yavaş yavaş yumuşuyor, kalbinin zaafına râm oluyor, marazi bir ısrarla mütemadiyen söylediği kaatil kelimesi dudaklarından daha fasılalı çıkıyor, daha seyrekie-giyor, göz yaşlariyle boğulan bir gevelemeden ibaret kalıyordu. Kızı adalet huzuruna sürüklenecek, vücudu açılacak, bütün ayıbiyie beraber herkesin önüne serilecek, gazeteler cinayeti anlatacaklar, kızını, içinde bulunduğu bu mağaranın fecaatini tarif edeceklerdi. Hayır, hayır, Morange buna razı olamazdı, bu kadın haklı idi. Kızının Öcünü almaktan âciz kalışı onu büsbütün yıktı, mahvetti; dayak yemiş gibi vücudu sızlıyordu, kafasının içi bomboştu, kalbi üşüyor, belli belirsiz çarpıyordu. Morange âdeta çocuklaşyordu; ellerini bitıştirdi, korkak bir küçük oğlan çocuk gribi sız-Unarak, çok ıstırap çektiği için merhamet istiyen bi-Çare bir mahlûk gibi büyük bir dehşet, büyük bir tevekkülle, kekeliyerek yalvardı.

62

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

63

Kimseye fenalık etmeyeceğim, siz de bana fenalık etmeyin. Yalnız, kızımı bana gösterin, onu görmek istiyorum.

Serafine, nihayet galebe çaldığı için, ayağa kalkmak istedi. Fakat, kendisi de o kadar harap, bitkin, kuvvetsiz kalmıştı ki, Mathieu'nün yardımı olmadan kalkamadı. Yüzü ter içindeydi. Mathieu'nün uzanan koluna dayanıp bir lâhza durdu; sonra, yavaş yavaş doğruldu, sonuna kadar gayret gösterdiği için gururlanarak ona baktı; lâkin, zevkini müdafaa için gösterdiği azme rağmen, yıpranmış, sendeliyordu. Mathieu onu bu kadar ihtiyarlamış görünce şaşıtı; sanki, evvelce de gözüne ilişen solma alâmetleri birdenbire artmış, Serafine'in solgun yüzünü binbir kırışıkla buruşturmuştu.

Morange titrek ellerini uzatıyor, o çocukça sızlanışına devam ediyordu:

Yalvarırım size, onu bana gösterin, görmek istiyorum. Kimseye bir fenalık edecek değilim, onun yanında uslu uslu duracağım.

Şimdi boyun eğmiş gibi görüldüğü için, Sarrail-le, nihayet onun isteğini yerine getirdi. Koluna girdiler, küçük bir koridorun dibinde bulunan o müthiş odaya götürdüler. Mathieu ile Serafine, içeriye onunla boraber girdiler, doktor da, ardına kadar açık kalan kapının eşliğinde durdu.

Burası, sekiz sene evvel, kocanın, karısını Ölü olarak bulduğu aynı oda, dshşet ve korku dolu aynı oda idi.

Aynı tozlu pencereden, içeriye, ancak avlunun yeşilimtırak ışığı süzülüyor, rutubetten, ayrılıp sarkmış benek benek kırmızı çiçekli kâğıt kaplı çıplak dört du-

varın arasında, murdarlık içinde, aynı şüpheli otel odası eşyası sürünüp duruyordu. Orada bu aşağılık şeylerin arasında o murdar yatağın içinde, bu sefer, baba, kızını buluyordu, küçük Reine'ini, varlığını yalnız ona tapmak ihtiyacıyla doldurduğu o tanrıyı buluyordu. Yavrucağın vücudundaki tek mil kan, canice açılan o yaradan akıp gitmiş, güzel başı, balmumu gibi sararmış, dağılan siyah saçlarının yığını arasında yatıyordu. Hayattayken çok şen ve sevimli, debdebe ve zevk arzusuyla çok ateşli, tekerlek ve travetîî yüzü, öldükten sonra müthiş bir ciddiliğe bürünmüş, bu kadar feci bir şekilde bırakıp gittiği şeylerden dolayı bir esef ve yeis ifadesi almıştı, ölmüş olduğu halde, yapıyaldızdı, yanında ne bir kul vardı, ne bir mum yanıyordu. Çarşafı, çenesine kadar çekivermişler, odada temizlik namına da, şilteden süzülüp geçerek yere akan, karyolanın altındaki sel gibi kanı yıkamakla yetinmişlerdi. Döşeme tahtasında duran baştan savma kurulanmış, hâlâ kırmızımtırak o ıslak, geniş leke, korkunç faciayı anlatıyordu.

Morange, acı ile kendinden geçmiş bir halde, sen-deiiyerek durmuştu. Bu ölü, Valerie ile Reine'in ikisinden hangisi idi kızının şahsında annesinin diril-miş olduğunu, kendisiyle birlikte, o sevgi dolu hayatını bir parça daha yaşamaya devam etmek için, böylece geri geldiğini gerçi biliyordu; ikisinin, hep aynı kadın olduklarını, şimdi, annesi gibi kızı da işte ölüp gittiğine göre, bunun artık besbelli olduğunu gerçi biliyordu. Karısı, biran için, parlak güneşte, eski güzelliğiyle parladıktan sonra, aynı facialı kapıdan, tekrar Ölüme dönüyordu. Onu iki defa katletmişlerdi.

JJ

64

DÖL

Şimdi, artık bitmişti, bir daha geri gelmeyecekti. Biçare kendisi de, hiçbir insanın çekmediği azabı, taptığı kadını iki defa kaybetmek, o feci lekelenişte, kalbini koparıp götüren ayıp ve cinayet fırtınasında iki defa hazır bulunmak azabını çekiyordu.

Diz üstü düştü, durmadan ağladı; Mathieu ayağa kaldırmak isteyince, „zarzor .anlaşılan yavaş bir sesle, mırıldandı:

Yok, yok, bırakın beni, artık bitti; Birbirinin pekinden gittiler, kabahat yalnız bende. Vaktiyle, Reine'e yalan söylemiş, annen seyahate g-itti demiştim; bir şatoya davetli olduğu masalını anlatıp, geçen gün de o bana yalan söyledi. Eğer, sekiz sene önce, zavallı Valerie'ciğhnin divanece hareketini önleseydim; onu öldürenlerin karşısında âciz kalmasaydım, zavallı Reine'ciğim, bugün, aynı korkunç maceraya altılmıyacaktı. Kabahat benim, onları ben öldürdüm, yalnız ben

Öldürdüm. Sevgili vücutlar; onlar ne bilirdi, onları sevmek, - korumak, idare etmek, mesut etmek, benim vazifem değil miydi Onları ben öldürdüm, kaatil benimi

Kendinden geçiyor, hıçkırıklarını yutuyor, vücudunu kaphyan ölümlü soğukluğuyla tirtir titriyordu. Zavallı budala ben, onları, çok fazla sevdiğim için öldürdüm. O kadar güzeldiler ki, zengin, neşeli, mesut olmak için o kadar çok mazeretleri vardı ki! Birbirinin ardınca kalbime sahibolmuşlardı, ben yalnız onlarda yaşıyordum, onlarla ve onlar için yaşıyordum: biri öldükten sonra, bütün iradem ötekenden ibaret kaldı, annesinin yarattığı ihtiras hülyasına tek-

65

DÖL BEREKETİ II

rar başladım, biricik isteğim, bütün sevgilerimi kendisinde toplıyan kızım için o hülyaları gerçekleştirmektir. Halbuki ikisini de öldürdüm, yükselmek, servete ulaşmak divaneliğiyle, varlığımın en değerli tarafını fedâ edişim, beni bu iki cinayete sürükledi; önce biçare bir mahlûku zorla koparıp attık, anayı beraber aldı, götürdü; sonra, kötü örnek karşısında bozulan, aynı ateşle tutuşan kızım, aynı kan deryası içinde can verdi. Ah! daha bu sabah, bir tek bu kız evlâda sa-hibolup yalnız onu sevdiğim için kendimi bahtiyar görmeye kalkıştığımı düşünüyorum da! Hayata karşı, aşka karşı ne budalaca bir küfür! İşte şimdi Öldü, annesinden sonra o da Öldü, yapıyalnız kaldım, ne sevecek bir kimsem var, ne beni sevecek bir kimse. Ne karım kaldı, ne kızım, ne bir arzum, ne iradem, yapayalnızım, ebediyen yapayalnızım!

Bu, son feryattı, Mo range, son bir kendini bırakımla, kof bir paçavra adam gibi, yere yığıldı; ancak Mathieu'nün iki elini birden tutup sıkarak, şu sözleri geveleyecek kadar takat bulabildi:

Hayır, hayır, bırakın beni, hiçbir şey söylemeyin. Haklı olan sizmişsiniz. Ben hayatı teptim, hayat da nihayet, elimde avucumda ne varsa aldı.

Mathieu, ağlıyarak onu kucakladı, bu facialı batakhanede birkaç dakika daha kaldı; yüreğinden kan gidiyordu, o zamana kadar, kalbini sızlatan hiçbir hayata kaybı bu derece korkunç olmamıştı. Nihayet, çekilip gitti, zavallı Morange'ı idare etmek işini üzerine alan Serafine'ı orada bıraktı; Serafine, biçareyi artık dediği gibi kullanabileceği hasta bir küçük çocuk gibi idare ediyordu.

5

DÖL BEREKETİ II

Mathieu ile Marianne, Chantebled'de temel kuruyorlar, hayat yaratıyorlar, döl yetiştiriyorlardı. Aradan geçen iki sene içinde, varlıklarının ta kendisi demek olan, zevkleri ve kuvvetleri demek olan aileyi ve hareketli toprağı mütemadiyen çoğaltmak faaliyetiyle, hayatın Ölümle ezeli savaşında, yine zafere eriştiler. Arzu, alev gibi yakıcı, gelip geçiyor, o İlâhi arzu, sevmekte, iyi olmakta, sıhhatli olmaktadır sayesinde, onları, bereketlendiriyordu; azimleri, faaliyet istekleri, lüzumlu olan, dünyanın yapıcısı ve düzencisi emeği sarfetmek hususundaki sakin gayretleri, Üst tarafını tamamliyordu. Fakat, bu iki sene zarfında, zaferi, ancak, sürekli bir savaşla elde edebildiler. Hâlâ, zaferin çetin başlangıç devresinde idiler, çok defa, ıstırap ve endişe ile ağladılar. Eski av köşkü, o küçük pavyon, artık ihtiyaca yetmediği için, azar azar, bi-naîariyle koca bir çiftlik kurmak zorunda kalınca, birçok tasalara düştüler. Peşin ödenmesi gereken paralar çok fazlaydı, bazan, mahsul, müteahhitlerin hesap pusulalarını karşılı yamamak tehlikesi gösteriyordu, İş-büyüdükçe, daha fazla sayıda davara, beygire, erkeK kadın hizmetkâra, bir sürü işçiye, bir yığın malzemeye ihtiyaç hâsıl oluyordu; bunların günlük kontrolü meselesi, çocuklar büyüyüp de, işin bir kısmını üzerlerinden atmaya kadar, onları yorgunluktan ezecek hale geliyordu. Mathieu, ziraat işlerinin idaresini üzerine almıştı; toprağa, bağrında uyuklayan bütün hayatı iade etmek üzere, mütemadi bir fikir ve hareket gayretiyle, ekim işini, durmadan ıslah ediyordu. Marianne, çiftliği idare ediyor, ahırlara, mandıraya, kümeso- bakıyor, birinci sınıf bir muhasip olduğunu ispat ediyor,

DÖL BEREKETİ II

tutuyor, para ödüyor, para tahsil ediyordu. Yeni yeni üzüntülere, kötü tesadüflere, çaresiz, düşülen hatalara rağmen, her günkü aralıksız savaşta o kadar gayretli ve akli başında davranıyorlardı ki, hayal kırıklıkları ve kayıplar arasında, servet, yine onJa-ra hak verdiriyordu. Sonra, yeni binalardan başka, çiftlik, daha otuz hektar kumluk bayırın eklenmesiyle Monval kasabasına kadar genişledi, yayla kısmında da, otuz hektarlık korunun eklenmesiyle, Mareuil istikametinde uzadı. Mathieu, çalışma sahasını büyülttüğçe, bu çorak bayırlarda, daha çetin, daha gayret isteyen bir didinme ile uğraşıyordu; fakat, asıl dâhice fikri bu idi, bu bayırları, her yandan suların boğduğu bereket saçan kaynaklar sayesinde, oraları, her mevsimde daha geniş ölçüde verim lend i rmeye, güçlükleri yenmeye muvaffak oluyordu. Keza, yaylada, kavşaklar vücuda gütirmek üzere, satın aldığı yeni korularda, geniş yollar açmıştı; orman açıklıkların] otlak haline getirip, hayvan yetiştirme işine girişinciye kadar, davarlarını, oralarda otlatmak fikrini de bu sayede gerçekleştire-cakti. Şimdi, bu gitgide artan yaratma gayreti ortasında, savaş, her tarafta başlamış, durmadan genişliyordu; son zafere ulaşma İhtimalleri de çoğalıyordu, kötü bir mahsûlden doğabilecek zararları, başka bir tarlanın taşkın mahsulü kapatıyordu. Çocuklar da öyle idi, arazi genişledikçe onlar da bir yandan büyüyorlardı. Bir parça geç kalanlar, Ötekileri itiyor gribiydi. Artık on dördüne basan İvizler, Biais'e Denis, lisede hep birinci çıkıyorlar, Ambroise'i bir par-Ça utandırıyorlardı; onlardan iki yaş küçük olan Amb-

68

DÖL BERKETİ II
İT3.

roise ateş gibi zeki, hünerli olduğu için, çoğu zaman, derslerinden ziyade başka şeylerle meşguldü. Undan sonraki dört çocuk, Cervais iie iki kız, keza en küçükleri Gregoire her gün Paris'e gönderilmeleri doğru olmayacak kadar küçük oldukları için, fazla yara bere almadan, açık havada gelişip duruyorlardı. Bu iki senenin sonunda, Marianne, bu sefer Louise adını verdikleri bir kız çocuk olan sekizinci çocuğunu doğurduğu zaman, bereket versin ki hayatına mal olmasına ramak kalan Gregoire'm doğumun-daki gibi sıkıntı çekmedi; ama, gene de, bir çamaşır işi için vaktinden evvel lohusa yatağından kalkmış olduğundan, uzun zaman düzelemedi. Mathieu, karısını, kucağında o sevgili yavru ile birlikte, ayakta gülümser görünce, candan kucaklayarak öptü, bütün üzüntüleri, bütün kederleri bir yana bırakıp bir kere daha sevindi. Bir çocuk daha doğmuş, bir kere daha servet ve kudret kazanılmış, dünyaya yeni bir kuvvet daha salıverilmiş, yarın için yeni bir tarla daha ekilmişti;

Bu, hep toprakla ve kadınla etrafa yayılan büyük eser, hayırlı eserdi, bereket eseri idi; yıkıntıyı yeniyordu, yeni gelen her çocuğa gıda yaratıyor, ıstırap içinde seviniyor, istiyor, savaşıyor, çalışıyor, durmadan, hep daha fazla hayat, daha fazla umut yaratmaya doğru gidiyorduTil

Aradan iki sene geçti. Bu iki sene içinde de Mathieu ile Marianne'm bir kız çocukları daha oldu. Bu sefer, bir yandan aile kalabahkâşırken, Chantebled arazisi de, yaylanın batısında, suları henüz kurutulmamış ve kaynakları yatağa sokulmamış bataklık topraklar eklenerek, büyüdü. Şimdi, çiftliğin, o zamana kadar, su yolu bitkilerinden başka bir şey yetiştirmeyen yüz hektar toprağı aşkın bütün o kısmı alınmış, tarıma tahsis edilmiş, ürünle dolup taşıyordu. Faydalanılan, her yandan yatağa alman yeni kaynaklar, kumlu bayırları bereketlendirerek, oraya şifalı hayat taşıdılar. Bu, hayatın, önüne durulmaz zaferiydi; bereket, güneş altında yayılıyor, emek, hep yaratıyor, durup dinlenmeden, engellerden ve ıstıraptan geçerek yaratıyor, kayıplar: telâfi ediyor, dünyanın damarlarına her an, daha fazla kuvvet, daha fazla sıhhat, daha fazla neşe katıyordu, tş icabı, sürekli temasları sırasında, bu sefer, arazinin bir kısmını daha alması için, ilk olarak Mathieu'yu sıkıştıran Seguin'in kendisi oldu; hattâ, bütün geri kalan kısmı, ikiyüz hektara yakın bir saha tutan koruları, kıraç toprakları bir çırpıda alması için kandırmaya uğraştı. Hep para ihtiyacı içinde olduğundan, istifadeler gösteriyor, fiatta indirim . yapmayı teklif ediyordu. Fakat, Mathieu çok mâkul davrandı,

70

DÖL BERKETİ H

kabul etmedi, ilk kararından, ancak gerekirse ve gücü yettiği nispette araziyi kısım kısım işlemek kararından dönmedi. Sonra, doğuya doğru demiryolu boyunca kıraç toprakların tamamını satın alma işinde bir güçlük çıkmıştı. Orada, değirmenin sahibi Lepailleur'e: ait, birkaç hektarlık münasebetsiz bir toprak vardı ki,, o kıraç araziye ikiye bölüyordu; Lepailleur bu topraktan hiçbir zaman bir fayda elde etmemişti. O sebeple,, Mathieu, satın alacağı parçayı tâyin etmek durumunda, kalınca, batı tarafında, çamurlu araziden kalan kısımları seçmiş, ileride, değirmenci, kendi toprağını sattığı zaman, o kıraçları da memnurlukla alacağım ilâve etmişti. Bir yandan da, değirmencinin, kendisini kışkırdığını biliyordu; Lepailleur, çiftliğin durup dinlenmeden yaradılmaya başlamasından beri ondan t> kadar nefret ediyordu ki, Mathieu, alım teşebbüsünde muvaffak olamayacağına emin bulunuyor, orayı, satın almaya kalkışmamayı doğru buluyordu. Seguin. itiraz etti, herifi

yola getireceğini iddia etti, hattâ Övündü, işe kendisi karışır karışmaz, değirmencinin, toprağını yok bahasına alacağını söyledi. Herhalde, o-parçayı da ötekiyle birlikte elden çıkarmaktan hâlâ. Ümidini kesmediği için inat etti, yukarı arazinin satış sözleşmesini imzalamadan önce, kendisiyle pazarlık etmek üzere Lepailleur'ü görmek istedi.

Aradan birkaç hafta geçti. Sonra, Mathieu, sözleşmeyi imzalamak üzere d'Antin caddesindeki konağa geldiği gün, Seguin'i, mektupla tâyin ettiği randevuda hazır bulamadı. Bir uşak, mösyönün mutlaka. geleceğim, misafiri bekletmelerini emrettiğini söyleye-rek onu, birinci kattaki büyük salonda yalnız bıraktı.

71

DÖL BEREKETİ II

jâathieu ayakta kaldı, dolaştı, bakındı; pahalı doşe-çne kumaşlarını, nadide eşya koleksiyonlarını, pirinçten cicibicilerini, kitap ciltlerini vaktiyle hayran hayran seyrettiği bu debdebeli salonu, içinde bulunduğu aheste haraplık hali dikkatine çarpmıştı. Gerçi, o ne-fis şeyler yine oradaydı, lâkin modası geçmiş, hor görülen fantazî eşya gibi, bir ihmal ortasında katılıp dalmışlardı, donuklaşmalardı, toz toprak altındaydılar.

Seguin, dar kafalılığının verdiği ezeli can sıkıntısı içinde, yalnız, kendini göstermek, aklına esen divaneliği aşırıya götürmek ihtiyacıyla yanıp tutuşuyordu; kendisini pek az eğlendirebilen sanat amatörü gösterişinden vazgeçmiş, önce yeni sporlara, surat ip-tilâsma karşı aşırı bir düşkünlük göstermiş, sonra, gerçekten sevdiği biricik şeye, ata avdet etmişti. Bir -ahır sahibi olmak istemişti, bu işi o kadar gururlu fciir aşırılığa götürüyordu ki, bu da iflâsını hızlandırıyordu. Metreslerle kumarın kemirmeye başladığı o fcüyük serveti, bunlar tüketiyordu. Simdi, acılan gedikleri tamir için borsada oynadığı söyleniyordu; aynı zamanda, bakanlardan bilgi alan bir nüfuzlu aüam-nış gibi tavırlar takınarak, budalaca bir gurura saplanıyordu. Kayıpları arttıkça, yakın bir yıkılışın teh-didi altında, Santerre'le boyuna edebiyat ve sosyal felsefe tartışmaları yapan bu ukalâdan, ahlâk hocasından, yalnız, kendi kurduğu tuzağa kendi yakalanmış, kendi hayatını kendisi berbat etmiş, acı acı kokuşan bir âciz, modaya uyan bir kötümser, hayata İtarşı gitgide gerçekleşen, artan kini yüzünden, bir ah-Sâksızlık, bir ölüm yaradıcısı kalıyordu.

72

DÖL BEREKETİ II

DÖL' BEREKETİ II

73

Methieu, kısa adımlarla odanın her tarafını dolaşıp bitirdiği sırada, içeriye, pek pek yirmi beş yaşında, iri boy, kumral bir kız girdi; arkasında, zarif ve sade, siyah ipekli bir fistan vardı. Etrafına bakındı, hafifçe haykırdı. A, çocuktan burada zannediyordum!

Sonra, misafire gülümsedi, çocuklar orada olmamasına rağmen, içeri girdi, nezaret ve kontrol haklarını, herkesin yanında göstermek istiyen bir ev sahibi edasiyle, Seguin'e yazıhane vazifesi gören masanın üstündeki kâğıtları düzeltiyormuş gibi yaptı. Ve-lentine, ev işlerine karşı duyduğu isteksizliği gitgide daha fazla gösterirken, bu kızın, bir seneden beri, evde kendine yer ettiğini, emirler verdiğini göre göre, Mathieu, onu artık tanıyordu. Adı Nora îdi, Alınandı, mürebbiye İdi, piyano ustasıydı; Velentİne, Celeste'e yol vermek zorunda kalınca, bu kızı, daha fazla çocuklara bakması için almıştı. Celeste'e yol verilmesinin sebebi, bütün desisesine rağmen, yine gebe kalmış olmasıydı; bu sefer, işi o kadar ters gitmişti ki, bir posta müvezzii ile cilveleşmek budalalığında bulunmuş, gebeliğini saklamaya bile muvaffak olamamıştı. Hoş Seguin, oda hizmetçisinin koğuîması sırasında, bu halin rezalet olduğunu, iki kızının ahlâkı bozulduğuna söyleyerek, barbar bağıarak sert davrandığı halde, Nora'yı kendisi getirmiş, onun, eşsiz bir nimet olduğunu, kadın ahbablarının birinden ayarttığını gülerek söylemişti. Nora'nın, metresi olduğu, çok geçmeden açıkça anlaşıldı; kızı, herhalde, kendisiyle rahat rahat düşüp kalkmak için, hele dört duvar arasına kapatmak için, evine sokmuştu; onu delice kıs-

inanır görünüyordu; karısıyla arasında her türlü münasebet kesilmiş olmasına rağmen, şimdi bile bazan - yumruklarını kaldırarak onun üzerine atılmasına se-fcebolan neviden mafâzi bir kıskançlık besliyordu. Gerçi, iri boy, güzel kumral kız, şehvetli dudaklarıyla, şuursuz bir hayâsızlık dolu gözleriyle, mânâsız ve kötü gülüşlerine rağmen, enfes dişi haliyle, en şiddetli endişeleri haklı gösterecek bir şekilde yaratılmıştı.

Mösyö Seguin'İ bekliyorsunuz, değil mi dedi.

Size randevu vermiş, biliyorum, muhakkak gelir.

Mathieu, pek merak etmiş, tepeden tırnağa onu süzüyordu; bir tecrübe yapmak istedi:

Belki madam Seguin'le birlikte gitmiştir, de

di. Sık sık, birlikte sokağa çıkarlar, biliyorum.

Nora, güldü, basbayağı bir mürebbiyeye hiç ya-kışmıyacak şekilde:

Onlar mı diye haykırdı. Çok yanlış bellemiş

siniz, mösyö! Onlar hiçbir yere birlikte gitmezler.

Galiba, madam vaiza gitti, ama belki de başka yer
dedir.

Sonra, ortalığı bir parça derleyip toplamak istiyormuş gibi, alaycı, hayâsız bir tavırla tekrar odacım içinde dolaşmaya başladı; bir yandan da, bir erkekle yalnız kalır kalmaz, kendisini peşkeş çeker gibi hal takınmak için duyduğu içten ihtiyaçla, misafire, etekleriyle sürtünüyordu.

Kendi kendine konuşur gibi, yavaş sesle devam
etti.

4 DÖL BERKETİ II

Aman ,ne ev» ne evi Şu zavallı mösyöyü nasıl da yapıyınız bırakıyorlar!. Madam, sabahtan akşama kadar meşgul olmasa, daha iyi olacak!

Bu meşgul dediği, Valentine'di 1 Bu sözdeki İstihzanın tamamıyla zevkine varabilmek için, Valentine'in, neredeyse üç seneye yaklaşan bir bozuşmadan sonra, altı aydan beri, Santerre'le tekrar barışmış olmanın biricik saadetine kendini tamamiyle verdiği, Mat-hieu gibi bilmek lâzımdı. Şimdi, onu, kocasının evine bile kabule cüret ediyor, onunla birlikte küçük salonuna kapanıyor, Öğleden başlayıp akşamlara kadar oturuyordu; mürebbiyenin, bu kadar alaycı bir dille bahsettiği şey, herhalde, onların bir arada yaptıkları igti, o Önemli meşguliyetti. Santerre, Valentine'î, romancılıktaki basanları için elzem saydığı devirde, şefkatli ve okşayıcı halleriyle elde ettikten sonar, lüzumsuz, hattâ sıkıcı hale gelince, insafsız, haşin bir bencillikle feda etmişti. Bunun üzerine Valentine, bu bozuşmanın verdiği yeisle, işi sofuluğa dökmüş, vaktiyle, annesinin yanında, o eski Vaugelade ailesinin evinde olduğu gibi, koyu bir katolikliğe dalarak ahbablarını hayrete düşürmüştü. Vaugelade'ların kanından olduğunu tekrar hissediyor, kocasının tanıdıkları arasında edindiği serbest tavırları bırakıp, bu sefer mânâsız aşırı bir kaba sofuluk gösterişi yapıyor, Cenabı Hak adına, yeni yeni divaneliklerle zihnini dol-duruyordu. Wagner'in musikisi gibi, Roma'nın dini de eskimiş, modası geçmiş bir şeydi; dünyadaki günahları silip süpürmek için, kanlı bir deccalın gelmesine-ihhtiyaç duyuyordu. Valentine'in, bir başka âşıkı sınıdığı söyleniyordu, fakat bu iddianın ispatı yoktu. Dini,

DÖL BERKETİ II 75

sadece bir zariflik işi sayan Seguin, bir an ona tek rar yaklaşmış, barışıklığı, kendisi de ibadete başlıya-cak kadar ileri götürmüştü. Hemen arkasından, kan iioa kavgaları, eskisinden daha fazla hakaret dolu bir şekilde tekrar başlamış, artık barışma imkânı kalmamıştı; bunun üzerine Seguin, kıskanç bir şe-jkilde tamamen Nora ile meşgul olmaya başladıktan sonra, kulüpte hâlâ rasgelp görüştüğü eski dostu .Santerre'î yine eve getirerek bir parça huzura kavuş-mıyı tasarlar olmuştu. Romancı, kazandığı başarılar sayesinde, nihayet babayanileştiği için, kadınlardan mâkul ve insafli şekilde ümiddebileceği ne varsa çektikten sonra artık evlenmekten, yahut başka birinin yuvasını kendisine ma! etmekten başka yapacak işi ikalmadığını kavradığından, bu mesule pek kolay halledilmişti. Santerre, nazariye bakımından olduğu ka-dar da şahsi kin dolayısıyla, evlenmekten henüz kaçınıyordu. Seguin gibi, kırk yaşındaydı; Valentine otuz -altısına basmak üzereydi; bu yaşlar, hoşgörür toplumun göz yumduğu sağlam ve sürekli alâkalar nevinden bir bağ kurmayı düşünmenin mâkul utacağı durmuş oturmuş insan yaşı değil miydi Başka bir kadın olacağına, Valentine olsun, daha iyiydi; çünkü, Valentine'î tanıyordu, zengindi, tanınmıştı, şimdi de sofu idi, istenebilecek bütün şartlara sahipti. Son te-ierleniş arasında, evin hayatı bu şekilde düzene konulmuştu. Baba, mürebbiye ile; ana, ailenin dostiyle düşüp kalkıyor, üç çocuk da, bu musibetin ortasında, &aşı boş büyüüp duruyordu. Birdenbire, avaz avaz haykırışmalar oldu, müthiş bir koşuşmadan sonra, oda âni bir istilâya uğra-

ur

jg DÖL BERKETİ H

jnnca, Mathieu şaşakaldı. Andree dehşet içinde kaç. yor, Gaston, peşinden kovalıyordu. Çocuk:

Nora, Nora! Baksana şuna, saçlarımı çekecek!

diyordu.

Andree, daha on yaşında olduğu halde, cana yakın, tatlı bir cazibeye sahip, minimini bir kadındı; lâtif çocuk başının etrafında uçuşan ince, pırlıtlı saç-İmn, dünyanın en güzel saçlarıydı. Kendisinden dört yaş büyük olan erkek kardeşi, babası gibi zayıf, kuru idii kızıl saçlarla çevrili yassı, uzun yüzünde, dar ve inatçı bir alnın altında, katı bakışlı mavi gözleri vardı. Nihayet kızı yakaladı, saçlarını şiddetle çekti. Andree ağlamaya başladı; mürebbiyenin yanma koştu, eteklerine sarıldı:

Hain çocuk! diye haykırdı. Nora, tut şunu!

Fakat, Nora onu itiyor, azarlıyordu.

Sus bakayım, Andree! İşin gücün dayak yemek. Çekilir şey değil artık bu.

Kızcağız, göz yaşları arasında, derdini anlatmaya çabalıyordu.

Bm ona bir şey demedim, kitabımı okuyordum. Geldi, kitabımı çekti, aldı. Sonra üstüme atıldı.

Ben de koştum.

Gaston, o muzip gülüşüyle, sadece şu cevabı verdi:

Münasebetsiz kız, hiç oynamak istemiyor. Senin iyiliğin için saçlarını çekiyorum, çekince uzar.

Bu cevap mürebbiyenin pek hoşuna gitmişti; o-nnnla beraber gülmeye başladı. Gaston'a her zaman hak verir, iki kızkardeşinin Üzerinde, korkulu bir âmir gibi hüküm sürmesine göz yumar, bizzat kendisine

77

DÖL BEREKETİ IJ

yaptığı azizlikleri, buz gibi elini sırtına sokmak, yahut birdenbire omuzlarına zıplamak gibi muziplikleri bile hog görürdü.

Mathieu hayret içindeydi, hattâ bu hal, bir parça da fenasına gidiyordu; tam o sırada, doktor Bou-tan içeri girdi. Onu, güler yüzlülüğü ve babacanlığı için seven küçük Andree, koşup karşıladı, alnını uzattı; teselli bulmuştu bile.

Bonjur, yavrum. Annenizi bekliyeceğim, bu sabah bana bir telgraf çekmiş; galiba daha eve dönmemiş. Hoş, ben de biraz erken geldim ya. Ay! Mathieu'cüğüm, siz de burada mısınız

Evet. Ben mösyö Seguin'i bekliyorum.

Dostça el sıkıştılar. Doktor, Nora'ya. yan gözle

baktı, sonra ona döndü, madam Seguin'in, kendisini telgrafla çağırdığına göre, acaba hasta mı olduğunu sordu. Nora, soğuk bir eda ile, haberi olmadığı cevabını verdi. Doktor, Lucie'yi Andree ve Gaston'la birlikte orada görmediği için, merak edip bu sefer de onu sorunca, Nora, en nihayet:

Lucie yatıyor, dedi.

Nasıl yatıyor! Demek ki, hasta olan o mu

Yoo! Hayır, hasta değil.

Boutan, Nora'nın yüzüne bir kere daha baktı; kurnaz bakışları, ruhunun ta derinliğine kadar dalmak istiyor gibiydi. Sonra, artık bir şey sormadı.

Pekâlâ, beklerim, dedi.

Nora, sonunda, Gaston'la Andree'yi biraz tartak-lıyarak alıp götürdü, oradan ayrıldı; doktorun didik-leyiei bakışları onu şaşlatıyor, öfkelen diriyordu. Bu bakışlar, ondan da, eline emanet edilmiş bulunan iki o

DÖL BtKEKET! II ta çotuktan da, ancak, onlar kapıdan çıkıp gittikten son-ra ayrıldı. Boutan, Mathieu'ye dönmüştü. Bir lâhza, böyle karşı karşıya, susup kaldılar, tkisi de biliyordu; ikisi de başlarını salladılar. İlk olarak doktor, yavaş sesle konuktu.

Nasıl Matmazele ne buyurulur Benim tüylerimi iikn diken ediyor, azizim. Ağzına, gözlerine dikkat, ettiniz mi Hoş, enfes şeyler ya, o da başka. Cinayeti, bu kadar muhteşem bir vücut halinde asla bu kadar vuzuhta görmemiştim. inşallah aldanmış olayım!

Tekrar sustular. Doktor Boutan da odanın içinde dolaşmaya başlamıştı; dönüp Mathieu'nun yanına gelince, bîr el hareketiyle, oradaki ihmali gösterdi, duvarların ötesinde bile, bütün evi yıkmak tehdidi gösteren acıklı felâketin varlığını anlatmak istedi.

Bu mukadder, dedi, bu felâketin safhalarını tahmin ettiniz, ta ki bettin iz, değil mi. Biliyorum, benimle alay ediyorlar, beni zararsız bir manyak yerine, tedavi ettiği nadir hastalıkları sabit fikir haline getirmiş bir mütehassis hekim yerine koyuyorlar. Ama, ne yaparsınız Inadedişim, haklı olduğuma inandı-ğım dandır.

Meselâ, Seguin'leri ele alalım, bütün fenalığın ilk kaçamaklarından, karı kocanın, artık başka çocuk yapmamaktaki inadlarıyla fesada düşmelerinden, azmalarından ileri geldiği meydana değil mi Denilebilir ki, o andan itibaren, aile hayatı mahva sürüklenmişti. Buna rağmen, şuursuzca, dalgınlıkla bir çocukları oldu; bu sefer, erkek, budalaca bir kıskançlıkla harap oldu, deliye döndü, kadın dayak yedi, ih-

BKREKETI II 79

mal edildi, bir tarafa atıldı, her türlü sukutla kargı karşıya bırakıldı. Cemiyetin en feci tahrikleri ortasında, birbirlerini sinirlendiren, zehirliyen, azgın bir didişme ile birbirini yiyen bu yaradılıştan insanlar için, bunun sonu, muhakkak, çifte zina idi. Bugün, aralarındaki münasebet tamamiyle

kesilmiştir, aile bağı mahvolmuştur, mösyönün metresiyle madamın âşığı aile yuvasına yerleşmiştir, kaçamak yüzünden, girndi burada dördü bîrden tatbik edecekleri için etrafa yayılan, artan o iğrenç kaçamak yüzünden, tekrar her yandan yıkıntı bağılyacak. Doğrusu, bu beni çileden çıkartıyor! Size bu meseleden bahsediyorum, çünkü bilmediğiniz bir şeyi öğretmek iddiasında bulunmamakla beraber, içim rahat ediyor.

Çok halim bir adam olduğu halde, Öfkeleniyordu. Alçak sesle konuşmaya devam etmişti, şimdi, sesi, herraklaşıyor, garip bir sertlikle çıkıyordu.

Modern nevroz illetimize, tereddimize, hasta, muvazenesiz, şaşkın kadınların dünyaya getirdikleri, gitgide daha sıska çocuklarımıza fazla önem veriliyor. Fakat, vahimliği daha az olan birçok şeylerden Önce, hayatı da kaynağındayken zehirliyen kaçamak, en büyük sebep olarak başta gelir! Bizi bu mevsimsiz köhneliğe fırlatan, bizi bitirecek olan şey, kaçamaktır, bütün memleketi kaphyan, bilerek, inadla yapılan, övülen kaçamaktır, kuzum!. Düşünün bir kere! Bir uzuv aldatılır da, insan cezasını çekmez olur mu Bir mide tasavvur edebilir misiniz ki mütemadi bir alda-tılışla beslensin, hazmi zor maddeler, ara vermeden kanını çeksin de, hazmedebileceği hiçbir şey verilmesin Tabii düzen içinde yapılmıyan her iş, daimi bir

80

DÖL. BEHBKETİ II

DOL BEREKETİ

81

kargaşalık tehlikesi haline gelir. Kadının sinirlerini oynatıyorsunuz, yalnız râşe ihtiyacını gideriyorsunuz, doğurucu cazibeden ibaret olan arzusunun .tatminiyle kalıyorsunuz, lüzumlu ise, şart olanı, hedefi teşkil eden bereketlendirme hareketine razı olmuyorsunuz. Sonra da, bu aldatılan, tartaklanan, işine ket vurulan uziyette, müthiş karışıklıklar, düşkünlükler, bozukluklar olmasın, diyorsunuz!. Şunu da ilâve edin ki, koca kaçamak yaparsa, âşık, daha fazlasını yapıyor, her an bir saldırıdır gidiyor. Çocuk peyda etmek korkusu iştahlara itidal vermeden, uzuv, arka arkaya, yıpratıcı, kolay zevk rejimine tâbi tutuluyor. Ben, inanılmıyacak kadar haşin azgınlık vakaları gördüm, güphe yok ki, insanlardan, meysirr mevsim kızan hayvanlar kadar temkin beklemiyorum. Ama, ne de olsa, çocuk, insafsızca uzaklaştırılmamalı, uzvun yok edilen vazifesini yine yerine getirmesi için, ar aşıra bir çocuk yetiştirmesine meydan vermeli. Kaçamaklı münasebetler yüzünden hastalanmış, tahrik edilmiş, harabolmuş nice kadınlar gördüm ki, gebe kalma sayesinde iyileştiler! Sonra, nicelerini de gördüm ki, hayatı, gereği gibi yaşamaktan tekrar sakınır sakınmaz, aynı ıstıraplara yeniden uğradılar! Çünkü, dostum, anlıyorsunuz tabii, bütün mesele burada. Aldatılan tabiat isyan eder. Kaçamak ne kadar, çok olursa, işe ne kadar çok fesat karıştırılırsa, nüfus p nispette zayıflar ve düşkünleşir. Sonunda, şu bizim, mahut, modern nevroz hastalığına, yakın gelecekteki maddi ve mânevi iflâsımıza dayanır. Kadınlarımıza bakm, bunları, eski zamanın güçlü kuvvetli hatunlarıyla kıyaslayın. Bizim, cinsiyetini kaybetmiş, sarsak, şaşkın ka-

dlrılanmızı, muamelelerimizle, sanatımız ve edebiyatımızla, paranın ve iktidarın azgın ihtiraslara kurban edilmiş âz çocuklu aile ideâlimizle, biz yaratıyoruz. Çocuğu kahrediyoruz, sırf bu yüzden kadını kahrediyoruz, kendi kendimizi kahrediyoruz, neşe, sağlık, kuvvet namına ne varsa hepsini mahvediyoruz!. Şimdi, söyleyin bana, bir cemiyetin sonunu, bu evden daha kuvvetle, debdebesi sönmeye yüz tutmuş, nadide biblolarla süslü şu odadan daha kuvvetle, başka hiçbir yerde hissettiniz mi Burada, şimdiki büyük faciaya, hayattan tiksinden, istiyerek, önceden tasarlanarak yaratılan kısırlığın sebeb olduğu ahlâk bozukluğuna şahit değil misiniz Doğan her yaratık bir fazla zavallı daha olacağına göre, yaşamak neye yarar Kaçamaklar tahripten ibaret olan işlerini gördüler, karı koca hari-mindeki bir kavga aile hayatının düzenini bozdu, koca bir tarafa, karı bir tarafa ayrıldı, zavallı üç çocuk, mürebhiye olacak bu kızın eline kaldılar; gelişi güzel, en berbat tehlikelere mâruz, kusurlu büyüyorlar; ah! Zavallı yaratıklar, asıl onlara acıyorum, ne zaman buraya gelsem, yüreğime dert oluyorlar!

Boutan, daha yavaş sesle devam etti, çok güzel, çok şîrîn küçük Andree'yi, ne kadar sevdiğini söyledi; o kadar başka bir çocuktan ki, annesi bazan şaka ediyor, aife bu kadar az benzediğine, hep uslu ve güler yüzlü olduğuna, erkek kardeşinin sürekli azizlikleri karşısında hiç isyan etmediğine göre, süt ninesi Catiche'in, onu kendi çocuğu haline getirdiğini, çift hayvanı sütiyle besleyip yumuşak başlı yetiştirdiğini söylüyordu.

Gaston'a gelince, doktor, ondan hiç hoşlanmıyordu; dar kafalı, kaba çocuktı, tartışılmasına

6

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

83

bile müsaade etmediği kendi üstünlüğüne olan bencil inancı yüzünden, babasının ince eleyip sık dokuyuşunu, daha inatla, daha soğuk bir şekilde, ifratla tatbik ediyordu. Fakat, doktorun asıl merak ettiği o tarihte on iki yaşında, soluk sarı saçlı, hülya dolu açık mavi gözlü, solgun ve narin, ince bir kız olan Lucie idi. Her türlü tahminlerin aksine, çok erken gelişen çocuk, kendisini kadın yapan kan seli karşısında, dehşet ve tiksinti ile isyan etmiş, bu gelişme yüzünden hastalanmıştı. Doktor Boutan, kızı iyi edeli-beri, onda, ten duygularına karşı gitgide artan bir tiksinti, bir nevi erken bitiklik gibi gayet acaip hâdiseler görüyor, bunları izliyor, inceliyor; kız, bu miskinliğin tesiriyle, gayri maddi bir saflık, bir temizlik taşıyan melekler, bakireler tahayyül etmek nev'inden, olmadık hayallere kapılıyordu. Bir karınca yuvası, bir an sürüsü, içinde tüyü bitmedik, yavru kuşlar bulunan bir yuva, her türlü hayat, her türlü kaynaşma onu heyecanlandırıyor, düpedüz bulantılar verecek derecede rahatsız ediyordu. Doktor, şaka olsun diye, Lucie'nin, canlı ve sıcak doğurgan vücudu karşısında duyduğu nefret bakımından, kötümserlikten yana anasıyla babasına tıpkı benzediğini söylüyordu.

Tam o sırada, Valentine, her zamanki gibi fırtına halinde, içeri girdi; hep, akılda olmıyan bir macera yüzünden geç kalır, hep telâşlı olurdu. Otuz altı yaşında olduğu halde yaşını belli etmiyordu; Andree'-yi doğurduğu zamanki kadar zayıftı, o zamanki kadar çevikti, saçlarının ucu yine öyle tarazh, yüzü yine öyle küçük, ince ve kuru İdi. Doktorun bir sözü vardı, nün dediği gibi, Valentine, başka kadınlardan

daha mesuttu; sadece fesatlı hareketlerinin alevinde pişiyor, gitgide ufalıyordu.

Bonjur mösyö Froment. Bonjur, doktor, de di. Ah, doktor, sizden özürler dilerim. Düşünür, bir kere, rahip Levasseur'un vereceği bir konfe ransın başını dinlemek için Madeleine Kilisesine gittiğim, size randevu verdiğim için, sonradan savuşu rum diyordum; halbuki sizi büsbütün unuttum. Rahip, i o kadar cezbelte; ama öyle bîr cezbediş ki, ken-iimden geçmişim.

Gözleri süzülüyor, hâlâ baygın baygın tavırlar alıyordu. Bununla beraber, rahibi biraz gevşek bulmuş, modern fikirlere taraftar görmüştü, çünkü, dinle ilim arasında bir uzlaşma olabileceğine inanır gibi görünmüştü.

Boutan, gülümsüyerek onun sözünü kesti. ı

Nevralji ağrılarınız mı nüksetti

Benim mi Hayır, hayır!. Gelmenizi rica edi

şim kendim için değil, Lucie için, beni pek üzüyor.

Bu çocuğa artık hiç akıl erdiremiyorum. İnanmazsınız, bu sabah yataktan kaıkamak istemedi! Bana bunu haber verdiler, gidip gördüm; Önce cevap vermedi, duvp.ra döndü. Sonra, bütün suallerime cevap olarak, belki on defa, belki yirmi defa, manastıra girmek istediğini söyledi, başka izahat vermedi; yüzü çarşaf gibi bembeyaz, gözleri sabitti. Bu yeni şımarık lığa ne dersiniz

Doktor: .:'. \

Peki, bu gece, dün akşahl; hiçbir hâdise olüâdı

mi

84

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

85

Bu gece, benim bildiğime göre, hiçbir şey olmadı. Dün akşam da öyle. Akşam çok sakin geçti. Ev de yalnızdım, bir yere çıkmadım; dostumuz Santerre erkenden geip benden bir fincan çay istedi, başımızı ağrıtmaları diye çocukları öpüp odalarına götürdükten sonra, onunla beraber küçük salona kapandım. Her zamanki gibi, herhalde yatmışlardır. Lucie uyudu mu, bir şikâyeti yok muydu Orasını bilmiyorum, bir yerinden zoru varmış gibi görünmüyor. Hasta olduğunu zannetmiyorum, eğer ciddi olarak zerre kadar merak etseydim, tahmin edersiniz ki, bugün Öğleden sonra evden çıkmazdım. Yalnız buna rağmen size danışmak istedim, çünkü, yataktan çıkmamakta bu kadar inat edışı, çok fena ma gidiyor. Odasına gidelim, doktor, şunu bir iyice azarlayın, dimdik ayağa kaldırın.

O sırada, Seguin de eve dönmüştü. Karısının son söylediği sözleri dinlemiş, onlar giderlerken, bir şey söylemeden doktorun elini sıkımla kalmıştı. Sonra o da Mathieu'dan özür diledi.

Sizi beklediğim için kusurumu affediniz, azizim mösyö Froment dedi.-. Aklarımdan biri hasta, emsalsiz bir koşucu, çok şeyler ümit ettiğim bir hayvandı. Hâsılı, bütün ister kötü gidiyor. Kendi işimizi konuşalım; hoş, onda da tamamıyla yaya kaldım ya.

Böyle dedikten sonra, Lepailleur aleyhinde atıp tuttu;, herif, o birkaç hektarlık, mendebur, kıraç toprağına öyle fahiş bir bedel istemişti ki, bir alim satım imkânı artık kalmamıştı. Zaten, değirmenci, asır-tardan beri çalılıklar biirüyen, üzerinde bir tek başak biterse alınını karıştıyacağını söylediği, şimdi bereketli

ürünlerle dolup taşan o geniş, bakımsız tarlalarda Methieu'nün kazandığı başarı karşısında için için duyduğu öfkeyi açığa vurmıştı. Toprağına garez olduğu için, bu hal onu kudurtuyor, bir köylü çocuğına olan kendisine bu kadar haince davrandığı halde, gökten düşercesine gelip memleketi altüst eden şu burjuvaya- bu derece İyilik gösteren o hakkaniyetsiz üvey anaya, bu yüzden, daha fazla kin besliyordu. Alaylı bir gülüşle, o çalılıkların şimdi ağırlığına altın değerinde olduğunu, çünkü taşların üstünde buğday yetiştiren sihirbazlar ortaya çıktığını söylemişti.

Biliyorsunuz, zahmeti göze alıp onu görmeye kendim gittim. Vaktiyle, o kıraç toprak parçasını yok pahasına bana kendisi teklif etmişti de almak istemişim; tabii, çünkü, daha o zaman, kendi arazimi elden çıkarmak istiyordum. Alay edip aptallığımyü züme vurmaktan geri kalmadı. Az kaldı, tokatlıyacak-tim. Bir kızı olmuş, öyle mi

Teşebbüsün sonucundan, önceden emin olduğu için gülümsiyerek dinliyen Mathieu:

Evet, diye cevap verdi, küçük Therese. Kendi tabiriyle, bu felâket geçen sene başına geldi. Öfkesi hâlâ geçmedi, önce kabahati karısına buldu, sonra bütün cemiyeti, bütün ermişleri, bizzat AUahı kaba hatli çıkardı. Kendini beğenmiş, kinci bir adam.

Tamam, haylaz oğlu Antonin'i pohpohlamadı-ğım için bana da gücenmiştir; güya daha on iki yaşında olduğu halde Janville okulundan tasdikname almış, orada bir küçük harika rolü oynuyormuş. Siathieu, hâlâ, niçin gülüyordu. . Peki, peki; artık başarısızlığınıza şaşmıyorum.

gf DÖL BEREKETİ II

Bir gün, Antonin'i bir ziraat okuluna göndermelerini tavsiye etmişim de karı koca, beni dövecek dereceye

gelmişlerdi. Çocuklarını büyük adam yapmayı kuruyorlar.

Hulâsa, iş bozulmuştu, Seguin, bir türlü teselli bulamıyordu; çünkü, Mathieu'nun, o sene, yayla batısına doğru olan son bataklıklardan başka toprak satın aldığı görmek ümidi boşa çıkacaktı. Bununla beraber ,satış sözleşmesi hazır, ikisi de imzaladılar-Geriye İki parça toprak daha kaldı, bir yanda, Lille-bone tarafındaki yüz hektara yakın koruluk, Öte yanda, Lepailleur'lere ait verimsiz toprakların böldüğü,. d;vha önceden satın alınmış Vieux-Bourg'a kadar olan bütün kıraç arazi vardı.

Paradan yana sıkıntıda olan Seguin:

Size daha iyi şartlarla verirdim, kârlı çıkardı
nız, dedi. Ama, siz temkinli adamsınız, beklemeye, yal
nız kazançtan sonraki zaruretlere uymaya karar ver-
dinizse, kandıramayacağımı biliyorum. Haydi talihiniz
açık olsun benim menfaatim onda.

Münasebetleri öteden beri pek dürüst, biraz da haşince olmuştu; el sıkıştıkları sırada bir uşağın haber vermek
zahmetine katlanmasına lüzum kalmadan,, kapı açıldı. Ev sahibi sükûnetle:

A! Siz misiniz dedi. Dostunuz Maindron'un
provasmdasmız zannediyordum.

Santerre, bahtın lûtfuna ermiş becerikli insanları mahsus bezgince tebessümüyle gütümsiyerek içeri girdi. Çok
yağlanmış, kazandığı başarılarla şişmişti; gazel, kara gözleri yine halâvetli, hain ifadeli ağzın! gizüyen sakalı
hep itinalı idi. Açık saçık romanların.

87

DÖL BEREKETİ II

carsonyer maceralarının yakında iflâs edeceğini herkesten önce sezmiş, Valentine'in dindarlık hevesine o da
katılmış, şimdi, moda icabı, katolik otoritesi ruhunun üstün geldiği hikâyeler yazıyordu. Hoş, bu da, beşer
sürüsüne karşı duyduğu küçüksemeyi artırmaktan başka bir işe yaramamıştı.

Bırakın canım, şu Maindron'un piyesini diye cevap verdi; bilemezsiniz, ne kadar yavan şey! Yine
bîr zina hikâyesi, artık öğürtü verdi! Seyircilerin, hep böyle şeyler seyrede seyrede, sonunda isyan
etmemeleri şaşılacak şey; köhne toplumu ağılıya sızlıya gömen dertli psikologlarımız, onu herhalde
ebediyen çürütmüş olacaklar ki, böyle çamur içinde can çekiyor. Ben değişmiş değilim. Eğer,
arzunun Öldürülmesi isteniyorsa, hâkim olan şey yalnız kaidedir. Allah, son saadet adına, dünyayı yok
edecek.

Sonra, Mathieu'nün, hayretle kendisine baktığını, herhalde, elebaşılık eden, siyah elbiseli romancı sifa-tiyle
oynadığı eski rojü hatırladığını; sömürdüğü o züppeler âlemini yerin dibine batırışını seyrettiğini görünce, şu
sözü ilâve ederek lâfi kısa kesti:

Tiyatrodan sıvıştım. Hava güzel, bir araba
tutmuştum. Benimle beraber Pastellistes'lere gelir mi
siniz

Seguin, o bezgin tavriyle:

Yoo, azizim, ben herhalde gelmem, dedi. Pas-
tellistes'ler kafamı şişiriyor. Bakm, Valentine'in belki
İşi yoktur.

Bu sözü söylerken yaptığı hareket, hiçbir şey görmemeye azmetmiş koca itimadıyla, kadını teslim ediyordu.
Feci kıskançlıklarla kudurarak, iğrenç ihanet-

88

DÖL BEREKETİ n

lerle suçlayarak Valentine'i belki on defa öldürecek
hale gelmişti. Sonra, hareketini İzah edecek mâkul hiçbir sebep olmadığı halde, Santerre'e hep tamammüî
etmişti. Santerre'i, galiba erkekten saymıyordu; yahut, daha doğrusu, kansiyile onun arasında muhtemel
münasebetleri uzun zaman öğrenmediyse bile, sonradan, oldu bittiyi kabul etmişti. Hele, kendisi evde bildiği
gibi yaşamak için karısının âşığı oraya tekrar getirmek gibi mükemmel bir düşünceyle hareket ettiğiinden
beri, Santerre'in ikide bir gelmesine, eve yerleşmesine, kansiyile birlikte sokağa çıkıp birlikte dönmesine göz
yumuyordu; üçü bir arada canciğer, arkadaşça yaşıyorlar, eskisi gibi gülüp söylüyorlar, tartışıyorlar, aşırı ve
üzgün bir zarafet taşıyorlardı.

Pastellistes'lere gidelim diye ısrar etmiyorum.

Ha orası olmuş, ha başka yer. Mesele, öğleden sonrayı
geçirmekte. Maindron'uu birinci perdesi beni mahvet
ti. Aman Varabbi! Ne mânâsız günler var!

Sade mânâsız olsa, yine iyi! Sirius hasta, ahi
rım düzeni bozuldu gitti, talihsizlik talihsizlik üstü
ne!. İnsan öise, canına minnet!

Ne Sahi mi Sirius hasta mı Vah dostum
vah, isterseniz beraber ölelim. Benimkisi, sürünmek

ten, esnemekten ibaret bir hayat!
Bense, hayatı tükürüyorum, kusuyorum. Ah!
Murdar şey, bu hayat!
B:r susma oldu, sonra, Seguin gevşek gevşek, devam etti:
E, azizim, bugün başka felâket yok mu
Hayır, Daha yer yarılıp yere geçmedim. O da
olacak!

DÖL . BEREKETİ- II gg.

ya,

inşallahHal böyle iken, bu kahpe, köhne dün-üzerinde kaynaşan menfur mahlûklarla beraber, hâlâ dönüp, duruyor Sirius hasta, her şey mahvoldu artık!

Mathieu, - canı sıkılmış, gitmek- için ayağa kalkmıştı ki, içeri bir uşak girdi, madamın, mösyöyü çağırdığını, derhal matmazel Lucie'nin odasına gelmesini rica ettiğini, çünkü matmazelin hâlâ inadettiğini, yola gelmediğini uzun uzun anlattı. Seguin, o aiaycı, soğuk-icanlılığıyla şakaya devam etti, misafirlerini de yanma aldı! Şu küçük kadını, erkeğin mutlak kudretine vaktiyle inandırmak için bana yardım edersiniz diyordu. Lucie'nin yatak odasında, görülmedik bir sahne geçiyordu. Kız, sırt üstü yatmış, yorgam çenesine kadar çekmiş, mücadele etmek, içinden bir yere kımıldama-ynamakta inadettiği yataktan kendisini çekip çıkarmalarına manî olmak ister gibi, ufacak elleriyle onu sımsıkı tutuyordu. Yalnız, solgun renkli saçlarının yığını-3ia gömülü, beyaz, narin yüzü görünüyordu; çok açık mavi gözleri, vahşi bir azim ifadesiyle, ısrarla tavana dikilmişti. Annesiyle doktor Eoutan'm içeri girdiklerini görünce, bakışları, müthiş bîr ıstırap gölgesiyle bulanmıştı; fakat, hiç kıpırdamamıştı, hafif hafif nefes alırken, zayıf göğsü yorgam kımıldatmıyordu bile; dakikalarca, yüzü ölü gibi, cevap vermek istememişti.

Hasta mısın, yavrucuğum Annen, bu sabah yataktan kalkmak istemediğini söyledi. Neren ağrıyor

Kız, hiçbir şey söylemedi, hiç kımıldamadı, ölü gibi yatıyordu.

90

DÖL BEREKET! n

DÖL BEREKETİ JJ

91

A, olur mu ya! Böyle inadeder de seni iyi etmek için çare bulmama meydan vermezsen, annenle babanı üzmüş olursun; çirkin bîr şey bu. Haydi, söyle bakayım bana, nen var, karnın mı ağrıyor hude, dudaklarını aralamadı, bir parmağını bile kıpırdatmadı, ölü gibi yattı.

Yoo, ben seni daha akıllı uslu zannederdim.

Hepimizi çok fazla üzüyorsun. Ama, zorun nereden bilmeliyim ki, send iyi edebileyim .

Bu sefer, doktor, ilerleyip, bir elini yorgandan-ayırarak ve tutmak ister gibi yapınca, çocuk Öyle bir isyanla iirperdi, yorganı boynunun etrafında öyle sımsıkı tuttu ki, Boutan, kızı hırpalamamak için nabzına bakmaktan vazgeçti.

Sessizce bekliyen Valentine öfkelenildi.

Doğrusu, sabrımızı tüketiyorsun, kızım; artık bu kadarı delilik, babanı çağıracağım, haddini bildirsin. Sabahtan beri yatağa çivilenmiş yatıyorsun, derdin nedir, söylemek bile istemiyorsun, Bari konuş, me seleyi anlat, biz de ne yapacağımızı bilelim. Bir kim seden mi şikâyetçisin

Lucie, yine Ölü gibi hareketsiz yatıp kalınca, annesi doktorun mürebbiye Nora'yi bizzat sorguya çekebilmesi için, onun isteği üzerine kızı çağırttı. Sansın. kız gelince, Boutan, çocukta, elini tutmak istediği zamanki aynı ürpertiye, yatağa gömülmek, tamamiyîe-kaybolmak için duyduğu aynı ihtiyacı sezer gibi oldu

Nora, karyolanın Önünde ayakta durmuştu; so rulan suale, güzel gözlerinin içini daima güldüren o> fütursuz tebessümüyle, o şuursuz hayasızlıkla cevap>

verdi: . , - t

Benim bir şey bildiğim yok kî, mösyö. Çocuk tan yatağına yatıran zaten ben değilim. Dün aksam, matmazel Lucie vücutça iyi görünüyordu. Küçük salon da bir misafirle beraber oturan annesini öptükten sonra, her zamanki gibi, aynı saatte gidip yatmış olacak. Ben, her akşamki gibi, sofradan, bu odaya ayak Üzeri uğradım, kendisine, Allah rahatlık versin dedim. Ne diyeyim, bilmem ki Başka bir şey bildiğim yok. Konuşurken, iri gözlerini çocuktan ayırmıyordu; bununla beraber, son derece fütursuzdu; halinde, kızın hiçbir şey söylemeyeceği ne, hem inanmış, hem meydan okur bir eda vardı. Hattâ, gülünç bir şey hatırlamış gibi, içinden, dudaklarına doğru bir neşe yayıldı, genç bir diş kurtunkileri andıran dişlerini meydana çıkardı. Artık bu kadarı fazlaydı; çocuk, inatla tavana dikili duran soluk mavi gözlerini yere indirip de, ağırlığı altında kaldığı o çok alaycı, çok yakıcı gözlerle karşılaşır karşılaşmaz, kesik kesik hıçkırıklarla ağlamağa başladı. Üof! Bırakın beni, bana bir şey söylemeyin, yüzüme bakmayın!. Manastıra gitmek istiyorum! Manastıra gitmek istiyorum 1

Bu, onun benliğinde, mevsimsiz gelişen, hâlâ co-cuk kalan, cinsiyetinden duyduğu tiksinti şiddetlenen kadının, daha o sabah yükselttiği feryattı. Lucie, bu deryada, yeni bir hamle ile devam etti, artık susma-d'-Yataktan kalkmamaktaki, artık fillerinin cildini Kimsenin görmesine izin vermemekteki inadında, mad-dî duygudan nefret halindeki bütün nefsanî varlığıyla gömülmeğe, yok olmak isteği vardı. Gün ışığı vücuduna değmesin diye perdelerin kapatılmasını İstiyor-

DÖL BERKETİ

du. Yaşamaktan; etrafındaki ve kendisindeki hayattan duyduğu dehşetten kurtulmak için, yânında bir başka yaratığın sıcaklığı olmadan ebediyen yalnız kalmak, bir mezar yokluğu içinde bulunmak istiyordu. Manastıra gitmek istiyorum! Manastıra gitmek istiyorum!

O zaman, Valentine kızın büsbütün çıldırdığına hükmederek, Sfgü'nü çağırttı. O gelinceye kadar da, gayet anaca, gayet yerinde, nasihat verdi.

Doğrusu, beni çok üzüyorsun. Sen yaşta bir çocuk, böyle manastıra gireceğinden bahseder mi San ki, aile yuvanda hep kederli, acılı şeyler ortasında yaşıyormuşsun gibi. Ben, hep vazifemi yerine getirdiğime inanıyorum, hamdolsun kendimde hiçbir suç görmüyorum. Benim, ne kadar dini bütün İnsan olduğumu bilirsin, sebebi, dinimize, saygı terbiyesiyle bü yüdüm; onun için, bilmiş ol ki, Cenabıhakkı hasta bir çocuk hevesine karıştırman Allah'ın gücüne gider. Manastıra süz dinliyenler gider, annelerinden hep iyi örnekler gördükleri halde, yine anneye âsi olan kızları Allah istemez.

Lucie'nin gözleri, şimdi annesinin bakışlarına takılıp kalmıştı; o konuştuğunda, ilâhî saflık divaneliği ile beyni altüst olmuş bu masum kızın zavallı gözleri, korkudan büyüyor, feci bir ıstırapın, mahvolmuş saygının, yok olmuş sevginin, evlât muhabbetinin içinde yıkılıp gittiği küçük bir çocuk ruhunun bütün yeisini ifade ediyordu. O sırada, Seguin, içeri girdi; Santerrele Mathieu de peşisıra geliyorlardı. Valentine sözüne devam edip durumu kendisine anlatarak, onu babalık nüfuzunu

DÖL BERKETİ H gy

icullanmaya davet ederken, Seguin, dudaklarının kenarında, hafif bir istihza kırışığı ile, sanki Ne yapalım, sevgilim, çocukları öyle fena büyüttün ki, budalaca kaprisleri var demek istiyordu. Valentine sözünü bitirince, Seguin doktora döndü, o da bir el hareketiyle, işin içinden sıyrıldı; çünkü, çocuk, muayene olmak istemiyordu. Seguin, sonra, Nora'nın da kendisi gibi bu gülünç sahneyi gülümsüyerek seyrettiğini görünce,, ona da, iltifatlı bir nazarla baktı. Hüküm vermeden evvel, Mathieu'yü şahit tutmak ister gibi davranırken, Santerre ortalığı yatıştırmak arzusuyla, işi şakaya dökerek neşeli bir sonuca bağlı yabüceğini tahmin etti. Nasıl, Lucette'ciğim, annenin anlattıkları doğru mu Yok, yok aldanıyor, değil mi Sen çok uslu. çocuksun. Haydi, gei, seni Öpeyim, sen de beni öp, bitsin gitsin. Annenle baban seni affederler, o işi ben.

üzerime oluyorum.

Kahkaha ile gülüyordu, yüzünü uzatarak ilerledi,. Fakat Lucie bu erkek yüzü karşısında, pırl pırl iri gözlü, gür sakalının altında yarı yarıya kaybolmuş, kaim dudaklı bu et yığını karşısında çırpındı, feci bir heyecan, dehşet dolu bir tiksinti belirtileri gösterdi

Yaklaşmayın, istemem. Oof! öpmeyin beni,,
beni siz öpmeyin!

Santerre aldırıyor, şaka olsun diye onu mutlaka, yakalamak için ısrar ediyor, böylece, kapisini gidereceğini umuyordu.

Niçin öpmiyecekmişim, Lucette Hergün öpü yorum ya!

DÖL BERKETİ II

95

a/, DÜL BERKETİ U

Hayır, artık istemiyorum. Bırakın beni, Allah aşkına bırakın!. Hayır, of, istemem, sızı istemeni, >bir daha hiç istemem!

Santerre, onun yaygaralarına rağmen şakayı son derece ileri götürünce, Lucie doğruldu, geriye doğru -atıldı, onun dudaklarından, vüedunu yakan kızgın bir demirden kaçır gibi kaçtı. Boğazına sıkı sıkı bastırıldığı yorganı; telâşlı bir iffet endişesiyle, kaçmak için açıyor, zayıf omuzlarını, gelişme halinde ufacak kadın vücudunu, o narin vücudunu meydana çıkarıyor; dehşetinden titriyor, çılgına donuyor, hiçkırıyor, kekeleyordu.

Sonra, Santerre'nin, kendisini yakahyacağını, tutup öpeceğini anlayınca, sabahtan beri bir kelime konuşmadan, yaşamamakta ısrar ederek, yatakta katılıp kalmasına sebeb olan o çirkin sırrı, kusareasma ağzından çıkarıverdi.

Beni Öpmeyin! Bir daha hiç, hiç öpmeyin! Dün akşam, sizi, küçük salonda, annemle beraber gördüm. Evet! Ne pislik, ne pislik!

Santerre, benzi atarak, geriledi. Âdeta tavandan 'bir Ölüm sessizliği, bir ölüm soğukluğu dökülmüştü. Şimdi, hep birden, o mukadder olan, o tamiri iinkân-sız şeyi önlemek için tek hareket yapmaksızın, şaşkın şaşkın beklediler.

Lucie, son derece öfkeli, deli gibi, devam ediyordu.

Uyuyacağım zaman, Nono geldi, tuhaf bir şey göstereceğim diye beni aldı, götürdü. Nono kapiya 'büyük bir delik delmiş, akşamları oradan içeriye seyredip eğleniyor. Ben, Gaston'la Andree bir maskara-

lık ediyorlar sandım, yalınayak, gömlekle gittim. Öyle bir şey gördüm ki. Oof! Çok zavallıyım, beni manastıra götürün, hemen şimdi manastıra götürün beni!

Tekrar yatağa uzandı, yorganı, içine gömülmek

istercesine, olduğu gibi başına çekti, duvara döndü; artık ne görmek, ne işitmek istiyordu. Vücudunu hâlâ sarsan sürekli titremeler dindikten sonra, Ölü gibi uzandı kaldı.

Böyle bir ağızdan çıkıp herkesin yanında açığa vurulan sırrın tesiriyle, Seguin'in gözlerine kan hücum etmiş, adam öldürme hülyaları kurduran o haşın kıskançlığı dirümiyeti; Santerre'yi bırakmış, benzi küt kesilerek Valentine'e dönmüştü; öyle tehdit dolu bir hali vardı ki, Mathieu, doktorla birlikte, araya girmeye hazırlanıyordu. Fakat, hemen arkasından, Seguin'-in, nefisini yendiğini, dudaklarının kenarındaki mîzteh-zi kırışığın yeniden belirildiğini gördüler; yatağın ayak ucunda duran Nora tekrar gözüne üişmişti; mürebbU ye bir parça sararmıştı, çocuğun, meseleyi anlatmak cüretini gösterişine şaşıyordu, lâkin hâlâ mağrur, her şeye rağmen küstah bir tavrı vardı. Yalnız Valentine öfkelenmek, isyanını haykırmak cüretini gösterdi; içinde, ne kadar bozulmuş olursa olsun, yine Vaugelade'-lainın kanı bulunan bir gurur ve tahakküm avaxesi yükseltti.

Mürebbiyenin Üzerine yürüdü; yüzüne karşı haykırdı :

Bu yaptığınız iş, iğrenç birşey, matmazel. En

şağı umumhanedeki en aşağılık orospu, bu namussuzluğu düğünemez, bir çocuğu bu kadar hayvanca,

DÖL BERKETİ İI

bu kadar alçakça kirletemez; ana, kız arasındaki saygıyı, sevgiyi böyle mahvedemez. Siz ya hastasınız, yahut

beterin beteri bir ahlâk düşkûnüsünüz. Defolun, :sizi kovuyorum.

Henüz ağzını açıp bir şey söylereÂyen Seguin, ancak o zaman, lütfen araya girdi, nihayet, evin efen-disi olduğunu gösterdi. Soğuk ve gülümser edasiyle:

Pardon, karıcığım, Nora'nın gittiğini İstemi yorum. Kalacak. Bu kaçık Lucie, geceleri kâbus gör-dükçe, her seferinde, evi altüst edip, rahatımızı, âdet lerimizi bozacak değiliz ya. Şuna bir müşhil verin doktor, bir iyice yıkayın. Hem, bir daha hayalet gör mek yok, âleme masal dinletmek yok, öfkelenirim ha!

Doktor, müsekkim bir ilâç reçetesi yazdıktan sonra, ikisi birlikte sokağa çıktıkları zaman, Mathieu, dinarda .doktorla yalnız kalınca, sessizce uzun uzun el sıkıştılar. Sonra, Boutan, arabasına binerken, sadece >ŞU sözü söyledi.

Tamam mı Demincek haber verdiğim yıkılış nasıl Normal ve sıhhatli hayata karşı beslediği kin den dolayı can çekişen bir toplum! Döküntünün tür lüsü; servet günden güne haraboluyor, azalıyor, aile ufalıyor, kirleniyor, mahvoluyor; beterin beteri ahlâk sızlıklar son dağılışı hızlandırıyor, kızlar on iki yaşın da mistik, isterik oluyorlar; vaktinden evvel, döl be reketinden tiksinti duyuyorlar, teni öldüren manastır hayatına can atıyorlar! Eh! Gidiş mükemmel, bu bi çareler mutlaka, dünyanın sona ermesini istiyorlar!

Mathieu ile Marianne, Chantebled'de, temel kuruyorlar, hayat yaratıyorlar, döl yetiştiriyorlardı. Aramdan geçen iki sene İçinde, varlıklarının ta kendisi de-

97

DÖL BEREKETİ II

inek olan, zevkleri ve kuvvetleri demek olan aileyi ve bereketli toprağı mütemadiyen çoğaltmak faaliyetiyle,, hayatın ölümle ezeli savağında, yine zafere eriştiler Arzu, alev gibi yakıcı, gelip geçiyor; o ilâhî arzu, sevmekte, iyi olmakta, sıhhatli olmaktadır kudretleri sayesinde, onları bereketlendiriyordu; azimleri, faaliyet, istekleri, lüzumlu olan, dünyanın yapıcısı ve düzencisi emeği sarfetmek hususundaki sakin gayretleri üst tarafını tamamliyordu. Fakat, bu iki sene içinde, zaferi, ancak sürekli bir savaşı elde edebildiler. Arazi büyüdükçe, dönen sermaye daha çoğalıyor, üzüntüleri arttıyordu. Bununla beraber, başlangıçtaki borçlar Ödenmiş olduğu için, önce kabul etmek zorunda kaldıkları zararlı bir usul olan ortaklık ve kazançtan verilmek üzere Ödünç para verme usulünden vazgeçmek imkanını buldular. Bir tek şef, bir tek aile reisi kaldı ki, düşüncesi, ailesini doğrudan doğruya malikâne üzerinde kurmak, çocuklarından başka yardımcısı, ortağs bulunmamaktı. Onların her biri için yeni bir tarîa ediniyor, ufacık milletine bir vatan veriyordu. İlerde, bunlardan birçoğu dağılsa bile, dünyanın dört bucağında, türlü türlü sosyal durumlar edinse bile, toprağa bağlayıcı, besleyici kökler mevcut bulunacaktı. Onun için, bn sefer, bütün yaylayı ekmek imkânını veren yüz-hektardan fazla bataklığın teşkil ettiği son parçası» çok kesin bir yayılma idi. Bir çocuk daha doğurabilirdi, gıdadan payını alacaktı, onun da gündelik ekmeği için buğday yetişecekti. İşler bitip de son kaynaklar yatağa alındıktan, topraklar sulanıp nadas edildikten sonra, gelen ilkbaharda, bol mahsulü müjdeliyen, göz alabildiğine geniş yeşil sahanın tamam', azametli bir

7

DÖL BLRLKETİ II

manzara teşkil ediyordu. Bu, bütün göz yaşlarını, ilk -zahmetli zamanların acı tasalarını unutturuyordu.

Sonra, Mathieu'nün yarattığı bu eserin yanısıra, o iki sene içinde, Marianne'ın mütemadi doğurması vardı. Marianne, sadece, çiftliğin İşletilmesi İşinde kocasına yardım eden, hesapları tutan, ev İşleriyle uğ-Taşan becerikli çiftçi kadın olmakla kalmıyordu. Hâlâ, üâhî arzunun bereketlendirdiği, tapılmaya lâyük eş, tapınılan eştî; çocuğı dünyaya getirdikten sonra, onu besleyip tam olgun hale getirdikten sonra, ona aklını, kalbini de vermek için, terbiyecî, öğretici olan ana idi. Boutarı, o tatlı gülüşü ile, ona yumurtalı tavuk, anaç tavuk diyordu. Çok çocuk doğurmak, şüphesiz birçok kadınların sahiboldukları bedenî bir istidattan ibarettir; asil güzel tesadüf bu kadınların, aynı zamanda, çocuklarını iyi yetiştirmek için mânevi şartlara da sahibolmalarıdır. Çok akıllı uslu, çok neşeli bir kadın olan Marianne, çocuklarına, her geyi tatlılıkla ve güzellikle yaptırmaktan gurur duyuyordu. Onlara hoş görünmek ona yetiyordu, çok güzel, çok iyi olduğu ve çok sevildiği için, sözü dinleniyor, tapınılıyordu. Gitgide artan kalabalığın, vazifelerini arttıran, sayısı sekizi bulmuş çocuklarının ortasında, işi de kolay değildi. Her şeyde olduğu gibi, bu işte de, çok intizam gösteriyor,

büyük çocukları küçüklere bakma işinde kullanıyor, şefkatli nüfuzundan herbirine pay ayırıyor, hepsi üzerinde, hakikat ve hakkaniyetle hâkim olarak, en büyük güçlükleri başarıyordu. On altısına basan büyük oğlanlar, Elaise'le Denis, on dördünü süren Ambroise, şimdi babalarının elinde oldukları için, o ikisine pek yetişemiyordu. Fakat, on bir ya-

DÖL BEREKETİ II g

çındaki Rose'dan iki yaşındaki Louise'e kadar, ikişer yaş araları olan Gervais, Claire ve Gregoire da dahil olmak üzere öteki beş çocuk, onu hep aynı sürü halinde kuşatıyor, her yeni gelen, kanatlandığını hisseder etmez uçan küçüğün yerini tutuyordu- Bu sefer, o iki seneden sonra, Marianne dokuzuncu çocuğunu doğurdu, yine bir kız evlâdı oldu. Doğum çok rahat oldu; fakat, Marianne, on ay evvel, fazla yorgunluklar yüzünden, bir çocuk düşürmüştü. Mathieu, karısını, kucağında o sevgili Maddeine'le birlikte, ayakta gülümser görünce, onu candan kucaklıyarak öptü, bütün üzüntüleri, bütün kederleri bir yana bırakıp bir kere daha sevindi. Bir çocuk daha doğmuş, bir kere daha-servet ve kuvvet kazanılmış, dünyaya yeni bir kuvvet daha salıvermiş, yarın için bir taria daha ekilmişti.

Bu, hep toprakla ve kadınla etrafa yayılan büyük eser, hayırlı eserdi, bereket eseri, yıkıntıya galebe çalıyordu; yeni gelen her çoeuğa gıda yaratıyor, ıstı rap içinde seviyor, istiyor, savaşıyor, çalışıyor, dur madan, hep daha fazla hayat, daha fazla ümit yarat maya doğru gidiyordu.

. > .; yi
in-ı)j a.

.. \
:ift v

DÖL BEREKETİ ti

101

IV

Aradan iki sene geçti. Bu iki sene zarfında da, Mathieu ile Marianne'ın bir kız çocukları daha oldu. İü sefer, aile bir yandan çoğalırken Chantebled arazisi de büyüdü, yaylanın doğusunda, henüz satılmamış olan bütün korular uzaklardaki MareuiUe ve Lillebonne çiftliklerine kadar alındı. Şimdi, malikânenin iki yüz hektara yakın genişlikteki korulardan ibaret olan bütün kuzey kısmı alınmış, geniş açıklıkları, yapılan bir yol tertibatı, birbirine ulaştırmıştı. Ağaçlarla çevrili, civardaki kaynaklarla sulanan bu çayırlar, tabu otlaklar haline getirilmiş, davarı üç misline çıkarmak, büyük ölçüde hayvan yetiştirme işini sınamak imkânı vermişti. Bu, hayatın, önüne durulmaz zaferi İdi, bereket, güneş altında yayılıyor, emek hep yaratıyor, du-TUP dinlenmeden, engellerden, ıstıraptan geçerek, ya-Tatıyor, kayıpları kapatıyor, dünyanın damarlarına İieran daha fazla enerji, daha fazla sıhhat, daha fazla neşe, katıyordu.

Froment'lar, küçük ülkelerini kurmakla meşgul, servetlerin en sağlamına, toprak zenginliğine doğru yürüyen fatihler haline geleliberi, Beauchene'ler, onların, köye yerleşmek hususundaki acaip niyetleriyle, önceleri olduğu gibi, amatör köylüler, gelişi güzel çiftliler Üiye alay etmez olmuşlardı. Şasıyorlar, bütün

kasanlarını önceden beğeniyorlar, hatırlarım sayıyorlar, onlara zengin akraba muamelesi ediyorlar, arası-ra ziyaretlerine gelmek tenezzülünde bulunuyorlar; hareket dolu, canlı, bolluk ve refah içinde uğuldiyan bu büyük çiftliği hayranlıkla seyrediyorlardı. Bu ziyaretlerden birinde idi ki, Constance, eski okul arkadaşı madam Angelin'e tesadüf etti; hoş, kendisini, hiçbir zaman büsbütün gözden kaybetmiş değildi. On sene evvel oraya gelip, JanvUle'in تنها patikalarında şen ve sevdalı, dolaşan, her çitin arkasında şapırşapur öpüşen genç karı koca, kasabanın nihayetinde bir ev satın almışlar, her sene, yaz mevsimim orada geçiliyorlardı. Fakat, eski zevkli tasasızlıkları katmamıştı, madam Angelin otuz altı yaşma basmak üzereydi, kendisi de, kocası da, otuz yaşına girdikleri zaman kaçamaklı âşık ve maşuka olmaktan vazgeçeceklerine dair verdikleri sözü altı seneden beri tuttukları halde, altı seneden beri akli başında karı koca gibi davranıp, çocuk bekledikleri nalde, çocuk bir türlü doğmuyordu. BirİbirleriİTie karşı besledikleri aşkın bütün kudretiyle özledikleri halde, zevklerinin uzun zaman süren bencilliği yüzünden kısırlığa uğramışlar gibi, kucaklaşmaları verimsiz kalıyordu. Kan koca, gitgide artan bir kedere gömülüyordu. Erkek, o pehlivan yapılı, yakışıklı adam, saçları ağarmaya, gözleri görmemeye başlamış, yelpazelerini boyarken güçlükle seçebildiği için meyus; kadın, şen, şakrakken, bu kör erkek tehdidi karşısında korkuya kapılmış, azar azar soğuyan yuva-tarınm dolduğu karanlık ve

sessizlikle buz kesilmişti. Yeniden münasebete girişeliberi, madam AngeHn, Eşleri için Paris'e geldikçe, bazan, trene dönmeden

102

DÖL BERKETİ II

öiiee, saat dörde doğru, Constance'a uğrayıp bir çajj içiyordu. Bir gün, ikisi yalnız kaldıkları sırada, hıçkırarak ağlamaya başladı, biçareliğinin bütün ıstırabını ona anlattı.

Ah! Kardeşim, ne kadar üzüldüğümüzü katiyen anlayamazsm. Evlât sahibi olanlar, isteyip de çocuğu olmiyan bîr karı kocanın yeisini tasavvur edemez. Oooh. Bilseniz, bütün kuvvetimizle istiyoruz. Zavallı kocam beni hâlâ seviyor, fakat, çocuğumuz olmaması benim kusurumdan ilerigeldiğine inanıyor, bunu görüyorum, yüreğimden kan gidiyor, saatlerce, yalnız başıma ağlıyorum. Kusur bendeymiş; kusurun kadında mı, erkekte mi olduğunu kestirip atmaya kim cesaret .edebilir Ama, kendisine bundan bahsetmiyorum; deli oluyor. Bomboş evimizde, ikimizi yapıyalnız bir görseniz, hele bozulan gözleri yüzünden somurtgan hale geldi geleli! Ah, bir çocuğumuz olsa, gürültü patırdı etse, hayatın içimizi üşütmeye, etrafımızı üşüt meye başladığı şu sıralarda yüreğimize hararet verse canımızı fedaya hazırız!

Constance, . büyük bir hayretle ona bakıyordu. Nasıl, şekerim Daha otuz altı yaşmdasmız da çocuğunuz olmuyor mu Ben. ötedenberi öyle zannederim ki, insan çocuk isteyince, sizin gibi sıhhati yerinde, vücudu sağlamsa, mutlaka çocuğu olur. Hem, tedavi ettirmek, kabil, gazetelerde boyuna ilânlar çıkıyor.

Madam Angelin, bir göz yaşı tufaniyle, yenide» boşuldu.

Sîze her şeyi anlatmaya mecbur ediyorsunuz beni. Ah! Kardeşim, üç seneden beri kendimi tedavi

103

DÖL BERKETİ II

ettiriyordum ,aıtı aydan fazladır, Miromesnil sokağında oturan bir ebenin elindeyim, yazın beni bu kadar sık sık görmenizin sebebi ona muayeneye gelmem. Vait bol, ama, ne gelen var, ne giden. Bugün daha açık konuştu, ümidini keser gibi oldu, demincek, onun için göz yaşlarımı tutamadım. Kusuruma bakmayın. Sonra, ellerini bitıştirdi, ateşli bir heyecanla, hazin hazin:

Ah, Yarabbi! dedi. Düşünüyorum da, ne mesut kadınlar var, istedikleri kadar çocuk doğuran kadınlar var. İşte meselâ, kuzininiz madam Froment! Herkes onunla ne kadar alay etti, onu ne kadar ayıpladı; başta ben! Ama, kendisinden özür diledim, böyle rahatça, kolayca, durmadan çocuk doğurmak çok gü-7.e\, çok azametli bir şey oluyor. Öyle kıskanıyorum 3u, kardeşim, bir akşam, gidip o çocuklardan bir tanesini çalmayı kuruyorum; gürbüz bir ağacın yemiş-îeri gibi, gayet tabii suru sürü veriyorlar' Ah, ah! Acaba pek mi çok bekledik, acaba ikimizin kabahatimiz de, kuvvetli usareler mevsiminde ağacın yemiş vermesini engelleyip dalı kurutmak mı oldu

Costance, düşünceye dalmış, kuzini Marianne'm lâfi olunca başını sallamıştı. Onun sürekli gebeliklerini hâlâ beğenmiyor, bu düpedüz kepazeliktir diyor, gü-nÜn birinde mutlaka zararım göreceğini söylüyordu. Yok, yok, kardeşim, ifrattan tefrite düşmeyin. Gerçi, hiçbir kadm, hiçbir ana yoktur ki, bir çocuğa şiddetle muhtaç olmasın, bu muhakkak. Ama, böyle bir sürü çocuk, yoo, bu kadarı ayıptır, deliliktir. Marianne şimdi zengin oldu, ileriye düşünmemesi aiz olduğu cevabını verebilir şüphesiz. Bunu bir mazaret

h .ı

104

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

105

diye kabul edebilirim. Ama, ne olursa olsun, dediğimv den dönmem, göreceksiniz, ergeç, bunun cezasını müthiş surette çekecektir.

Bununla beraber, o akşam, madam Angelin gittikten sonra, onun arlattığı şeylerle zihni bulanana Constance,

bu sözleri aklından çıkaramadı. O yaşta insanların, istedikleri halde çocukları olamamasına hâlâ hayret ediyordu. O sırada, damarlarında dolaştığım hissettiği buz gibi soğuk şeyin sebebi neydi acaba Kalbinin en hassas ve en gizli noktası, nasıl bir meçhulün, nasıl bir istikbal korkusunun etkisiyle böyle üşümüşü Hoş, bu üzüntü belli belirsiz bir şeydi, bir önsezi bile değildi, bozulan, belki de mahvolan dcğurganlı-ğmm insiyakli hafif ürpertisinden ibaretti. Zavalb Morange, biricik kızının feci ölümüyle, yıldırımla vurulmuşa dönüp tek başına kaldığı gün, bir oğlan çocuk daha doğurmamış olduğuna eseflenip üzülmeseydi, bu duyguya takılıp kalmıyacati. Bu ebedî ayrılıktan beri, zavallı adam, bir nevi sersemlik içindeydi; işinde makine gibi dikkatli, ince eleyip sık dokuyan orta halli, çalışkan memur aptallığı içinde yaşıyordu. Çok as konuşuyordu: ebediyen mahvolmuş, maaşının sekia bin franka yükseldiği fabrikadan artık ayrılmayacak bir insan olarak, gayet dürüst, gayet sessiz sedasız, muhasebecilik vazifesine tekrar başlamıştı. Bırakıp çıkmamakta ısrar ettiği, içine kapanıp, vahşi bir yalnızlık ortasında kendini hapseden bir kıskanç adam hayata yaşadığı, artık haddinden fazla büyük aparti-mandan başka hiçbir sefaheti görülmiyen .hiçbir mas rafı olmıyan, çok sınırlı, çok muntazam hayat sahibâ bir erkek için pek fazla olan bu parayı nereye sarfet-tâğini pek bilen yoktu. Constance öyle kolay kolay ağlar foir kadın olmadığı halde, bu yıkıcı matem, ilk günler, onu, Morange'ı birlikte hıçkırma hıçkırma ağılayacak derecede duygulandırmıştı. Şüphe yok ki, şuur dışı bir duygu İle kendini dinlediği zamanlar, doğurabilecek olduğu öteki çocuğu hâlâ düşünüyor, uyanan, endişeli analık duygusunun derinliğinden, bilinmeyen tasaların, asla bilmediği âni korkuların yükseldiği bulanık anlarda, bu çocuk aklına geliyordu. Bununla beraber, oğlu Maurice, delikanlılığı, büyük ihtimamlara ihtiyaç gösteren cızlıkla geçtikten sonra, hâlâ oldukça uçuk .benizli, fakat gösterişli, gürbüz, on dokuz yaşmda, güzel bir delikanlı olmuştu; tahsilini iyice bitirmiş, fabrikanın id-aresi işinde babasına yardım bile ediyordu; karşısında, tapman annesi de, biricik oğlunu, yarın, servetini daha genişleteceği, sayesinde paranın ve iktidarın hükümdarı olacağı bu müessesenin sahibi mevkiinde görüyor, ona, her zamankinden daha büyük ümitlerle bağlanıyordu.

Yarının kahramanı olan oğluna karşı Constan-ce'ın bu tapınışı, kocası, gözünde her gün bir parça daha aşağılaşmağa, düşmeğe, onda nefret ve tiksinti uyandırmağa başlıyalı, büsbütün artmıştı. Bu, onun durduramayacağı, hızlı safhalarla yürüyen, bir sukuttu. Başlangıçta, kocasının ilk sadakatsizliklerine, uygunsuz kadınlarla birlikte dışarıda geçirdiği gecelere göz yumduğu zamanlar, sadece, bu adamın, kendisini harabeden fazla kuvvetli iştahlarını başkalarıyla paylaşmak aynı zamanda, gebe kalmak gibi bir kötü tesadüften mümkün olduğu kadar korunmak istemişti. Bununla beraber, hem vazı-

106

DÖL BERKETİ n

fe duygusuyla, hem kocasını muhafaza etmek, tamiy kabul etmez hatalardan korunmak için ona uzun zaman tahammül göstermişti; sonra, erkek, gitgide daha kabalaşmış, dışarıdan eve döndüğü zamanlar ısrarlı arzular göstermeğe başlamış, kadın, onun, tıka basa karın doyurup, bol içki ve bol yaprak sigarası İçtiğr akşamlara mahsus ısrarlı kaçamaklarından zaten rahatsız, sonunda isyan etmiş, hiçbir zevkalmadığı bu şeylerden tiksinişmiş, günün birinde mukadder olan cinsî anlaşmazlıklar kendini göstermişti. Beauchene kırk iki yaşındaydı, çok fazla içiyor, çok fazla yiyor, çok fazla tütün kullanıyordu. Şişmanlıyor, nefesi daralıyor, dudakları peltelesiyor, göz kapakları ağırlaşıyor, eskisi gibr kendine bakmıyor, kaba neşelerle, kötü kötü şakalarla derbederleşiyordu. Fakat, asıl fenası, evin dışında, a-şağı tabaka ile düşüp kalkıyor, kendilerini, hiç sakınmadan, olduğu gibi veren, kolay elde edilen kaçtın-lara kargı öteden beri duyduğu doymak bilmez iştahının tesiriyle, bayağı sefahata atılıyordu. Sonra, evinde karısıyla münasebeti hemen tamamıyla kesilmiş-bulunduğundan en berbat sokak maceralarına kendini veriyordu. Ortadan kayboluyor, dışarda geceliyor, beceriksizce yalan söylüyor, hattâ yalan söylemek zahmetine bile girmiyordu. Aralarındaki münasebetin; büsbütün kesilmemesi için, o nefret ettiği angaryayı arada sırada kabul edecek kadar gayreti ancak gösteren Constance, nasıl mücadele edebilirdi Kendisini âciz buluyordu, kocasının bu iğrenç zevk hayatının her tarafını bildiği halde, sonunda onu büsbütün serbest bırakmıştı. Constance'm asıl fenasına giden şey, bu dipdiri adamın derece derece bozulmasının, kapkaç

107

DÖL BERKETİ II

görüştüğü saygrnsuz kadınlarla yaşadığı suiistimal dolu hayat yüzünden uğradığı bir nevi maddi ve mânevi düşkünlüğün, müthiş tesirini fabrikada göstermesi, müessesenin aşağılamakta olmasıydı. O eski yorulmaz çalığkan adam, o enerjili ve dayanıklı patron .gevşiyor, kârlı işlerin kokusunu

alma kabiliyetini kaybediyor, büyük teşebbüslere girecek kuvveti kendisinde bulamıyordu. Sabahları yataktan geç kalkıyor, üç gün, dört gün, atelyeleri dolaşmadığı oluyor, düzensizliğin, ziyankârlığın artmasına göz yumuyordu; öyle ki, vaktiyle çok parlak olan envanterler, şim-di, seneden seneye, gitgide artan zararlar gösteriyor-du. Öteden beri, paranın, başkalarının emeği sayesinde on misline yükselmiş sermayenin, özlenmeye değer biricik kudret olduğuna inanan ve haddinden fazla paranın, haddinden fazla zevkin, haklı bir istihza c-iarak, aheste bir iflâsa, iktidarsızların kaderi son 'kötürümlüğe fırlattığı bu neşeli ve faal, çok farfara bencil adam İçin, İra zevk düşkünü için nasıl bir ak;-ibetti bu!

Constance'm, son bir yara alması, bu yara yüzünden, kocasına karşı için İçin nefret beslemesi mukadderdi, işten çıkarılan hizmetkârların aşağılık Öc-ier almak için yazdıkları imzasız mektupları Beau-chene'le Norine arasındaki sevda maceralarını, fabrikadaki bu işçi kızın, kocasından gebe kaldığını; gizlice, bir oğlan doğurduğunu; çocuğun ortadan kaybe—dildiğini ona haber vermişti. Aradan on sene geçtiği halde Constanee, şimdi bile, bu murdar macerayı düşündükçe bütün varlığı isyan ediyordu. Şüphesiz, bu gocuğa kendisi gebe bırakmasını istemezdi; ama, gi-

108

DÖL BEREKETİ IJ

dip o kızı gebe bırakması ne ayıp şeycfi, ne irrarday işti! Çocuğu nereye atmışlardı acaba Yaşiyor muydu Yaşıyorsa, nasıl bir rezil muhitte yaşıyordu Constance sefahat ve tesadüf sonundaki bu analık karşısında, kocasının, kendinden çaldığı bu analık karşısında şaşırıp kalıyor, ana almaktan, çok inatçı bir azimle kaçındığı için, bu işe acı acı eseflendikçe kendisi de hayret ediyordu. Âdeta, kocasından tiksiniyerek uzaklaştığı nispette, ondaki analık duygusu, eş olarak asla duymadığı kıskanç sevgilerle, bütün o fedakârlık, feragat ve ihtiras aleviyle, artmıştı. Böylece, şimdi, bütün hayatını, taparcasına sevdiği Mau-rice'ine hasrediyor, onu tanrı aşırıyor, haklı kinine varıncaya kadar her şeyi ona feda ediyordu. Babasının alçaklığı yüzünden, çocuğun ıstırap çekmemesine karar vermişti; Constance'm, görülmemiş bir ruh kuvvetiyle muhafaza ettiği o vekarh tavrıyla, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranışında, kocasına asla sitem etmemişinde, herkesin yanında, öteden beri olduğu gibi, gören kadın halini muhafaza edişinde, oğ1-lunun çok tesiri vardı. Kocasıyla başbaşa kaldığı zamanlar bile, hattâ yatak odasında dahi, bir şey söylemiyor, hesap sormaktan, kavga etmekten kaçmıyordu. Bu fazilet tasbyan burjuva karısı, bu namuslu kadın, bir âşik edinmeye kalkışmak, öc almak ihtimalini düşünmek şöyle dursun tersine, erkeğin taşkınlığına karşı duyduğu kin yüzünden, yuvaya daha siki bağlanmış, oğ1una sımsıkı sokulmuş; kalbinin hissiz-liğiyle olduğu kadar teninin hissizliğiyle de, onu» himayesi altına girmiş görünüyordu. Kızgındı, tife-sinmişti, nefretini gizliyor, aileyi temize çıkaracak

109

DÖL BEREKETİ II

kurtaracak bu erkek evlâdın zaferini bekliyor, onun kuvvetine karşı ateşli bir iman besliyor; akla yakın hiçbir sebep olmaksızın meçhullerden o hafif ürperti' vücudunu buz gibi üşüttüğü, hatırlıyamadığı eski bir suçun vicdan azabını duyurduğu günler, hayret ve-endişe içinde kalıyordu.

Madam Angelin'in kendisine açtığı gizli konuyut ilk defa olarak yeniden ele alan Constance, oldu. Çok ilgili, çok üzgün davrandı. Sonra, bir çocuk doğurma-, hevesiyle çılgına donen meyus kısır kadın, ebeye her gidişinde bir kere daha ümitsizliğe düştüğünü itiraf edince, Constance bir teselli arar gibi oldu, bir hizmette bulunmak teklifini, muhabbetle ileri sürdü.

Müsaade eder misiniz, bir gün sizinle beraber-geleyim, kardeşim Belki de size söylemeye cesaret. demediği şeyi bana söyler.

Madam Angelin, şaştı, bezgin bir el işaretiyle-

I

reddetti,

Oh! Neye yarar Benden fazla bir şey öğrenemezsiniz. Size boş yere vakit kaybettirmiş olurum,, üzülürüm.

Ne münasebeti Bu derece Önemli bir durumda,

benim vaktim sizin vaktiniz demektir. Hem, bana o-kadar hayret verici şeyler anlatıyorsunuz kî, ne yalan-söyliyeğim, o ebe kadınla konuşmayı pek merak ediyorum.

Bunun üzerine, randevulaştılar, gelecek perşembe-

günü, Öğleden sonra, birlikte, Miromesnil sokağına, -madam Bourdieu'nün evine gitmeye karar verdiler.

Tesadüf, perşembe, Beauchemie'in fabrikasında bir harman makinesi görmek üzere Paris'e gelmiş oiaün

no

DÖL BEİËKETİ II

DÖL BEREKETİ II

İlli

Mathieu, saat iki sularında yaya olarak Boetie sokağından, yavaş yavaş geçtiği sırada, elinde, sicimle sımsıkı bağlanmış bir küçük paket taşıyan Cecile Moineaud'ya rasgeldi. Cecile, yirmi birine basmak üzereydi. Vücudu hâlâ narindi, ameliyat olduğundan beri gayet solg-un, gayet zayıf olmakla beraber, sıhhatinde ciddi bir bczukluk yoktu. Mathieu, bu kızın çiflikte geçirdiği ıstıraplı birkaç ay içinde, ona karşı beslediği sevgiyi muhafaza etmiş, sonradan, artık ana olamamasının yeisiyle hıçkırdığı o korkunç buhran karşısında, bu sevgiye, şefkatle karışık bir acı da eklenmişti. Kız hastaneden çıkar çıkmaz, Mathieu onunla meşgul oldu, küçük ve kolay bir iş aradı, ahbaplarından bir imalâtçının müessesesinde kutu yapıştırmak gibi mukavva işleri buldu; Cecile'in, biçare narin elleriyle, büyümeden öylece kalmış, çabucak yorulan çocuk elleriyle, yorulmadan yapabileceği biricik iş bu idi. Artık kadınlığı kaimi yalı beri, gören, gelişme anında yarı yolda durmuş bir koca kız sanırdı; bu nunla beraber, nerede bir çocuk görse, yakalayıp öp-1 mek, okşamak için can atardı. İncecik parmakları çok becerikli olduğu için küçük kutular yaparak günde iki frank kadar kazanmaya muvaffak oldu. Anasının babasının evinde çok rahatsızdı, kazancı elinden alınıyordu; onun için, başını sokacağı bir bucak sahibi olmaktan, içinde çok rshat edeceği, itilip sümülme- den mutlu yaşayacağı bir odaya yerleşmesine imkân verecek azıcık parayı bulmaktan başka bir şey düşünemez olmuştu. Mathieu, ona lâzım olan bu ufak pa-Tayı, günün hirinde kendisine vererek, güzel bir sür-i-priz yapmayı tasarlıyordu.

Neşeli bir eda ile sordu: . :

Böyle hızlı hızlı nereye gidiyorsunuz, bakalım!

Cecile, bu tesadüften bir parça şaşalamıştı; sıkılarak önce kaçamaklı bir cevap verdi.

Şuraya, Miromesnil sokağına, misafirliğe gidiyorum.

Norine yaşı yab İlmek için dört buçuk parça eşyasın satmak zorunda kalmış, hastaneden dehşetli korktuğu, için, elinde kalan son iki yüz frankla, yine Madam Bourdieu'nün orada, doğum yapabileceğine şükretmiş-ti. Fakat, yakında oradan çıkacaktı, o zaman yine sokak ortasında kalacaktı. Otuz bir yaşında bir kadire için, bu durum pek hoş değildi.

Cecüe, sözüne devam etti:

Bana hiçbir zaman fena muamele etmemiştir.

Gittim gördüm, çünkü haline bütün kalbimle acıyorum. Bugün bir parça çikolata götürüyorum. Mini mini oğlunu bir görseniz, nurtopu gibi.

Gözleri pırıldadı, muhabbetle güldü, solgun zayıf yüzü neşelendi. Bu eski sallapati yumurcağın, bu Gre-neile sokakları şıfıntısının, o insafsız neşter altında, bu kadar ince duygulu bir mahlûk haline, kız çocuğu edasını muhafaza eden, içi titriyerek seven, fazla kuvvetli bir gürültü olsa sırça gibi dağılacak kadar narin, düşkün bir ana haline gelmiş olması şaşılacak, şeydi. Ana olmak kabiliyeti yok edilince, analık duygusu kuvvetlenmiş gibiydi.

Öbür ikisi gibi, bunu da başından atmakta ısrar etmesi ne yazık! Ama, bu sefer, çocuk öyle ağlıyordu ki, meme verdi. Yalnız, şimdilik veriyor, ço-

DÖL BEREKETİ II

cuğun, yanı başında aklıktan ölmesini istemediğini söylüyor. insanın bir çocuğu olsun da yanında alıkoymasın, bu alçaklık benim fenama gidiyor. Bunun üzerine, meseleyi çok güzel bir şekilde halletmeyi kurmuştum. Annemin, babamın yanından ayrılmak istiyordum, biliyorsunuz. Büyücek bir oda kiraliyacak— tım, kızkardeşimle oğlunu yanıma alacaktım. Yaptığım küçük kutuları kesmek, yapıştırmak usullerini ona gösterecektim, üçümüz bir arada gayet mesut yaşıyacaktık. İnsanı tiksindiren şeyler yapmak zorundan kurtulunca, serbest bulunmanın sevinciyle, ne gü-;zel iş çıkaracaktık.

Mathieu:

Peki, İstemedi mi diye sordu.

Bana, delisin sen, dedi; pek de yalan değil, öyle ya, daha oda kirasını verecek bir meteliğim bile yok. Ah! bilseniz, bu yüzden ne kadar üzgünüm!

Mathieu, teessürünü belli etmiyordu, aynı sakin tavrıyla devam etti:

Oda, nihayet kiralanabilir. Size yardım edecek bir dost bulursunuz. Yalnız, kızkardeşinizi, çocuğunu yanında alıkoymaya razı edeceğinizden pek şüpheliyim. Çünkü, bu husustaki düşüncelerim biliyorum.

'Bir mucize ister.

Cecile, uyanık zekâsiyle, dikkatle ona bakıyordu. .Dost dediği, kendisi idi. Aman Yarabbi! Acaba bu »hülyası gerçekleşiyor muydu Cesaretle konuştu.

Size bir şey söyleyeceğim, efendim, bize o kadar iyi muamele ediyorsunuz ki, sizden büyük bir lûtufta bulunmanızı rica edeceğim. Hemen şimdi benim-

DÖL BEREKETİ II

le beraber, Norîne'î görmeye gelin. Ona yalnız siz meram anlatabilirsiniz, öyle seviniyorum ki, nefesim tıkanıyor!

Mathieu, çok duygulanmış, Cecile'in yarasına yürümeye başlamıştı. Miromesnil sokağının köşesini döndüler, doğumevinin merdiveninden çıkarlarken, Mathieu'nün kalbi de çarpıyordu. On sene olmuştu ha Bütün o eski dehşeti tekrar duyuyordu; efendilerinden, farkına varmadan gebe kalıp bir oğlan doğuran-Victoire Coquelet'nin şaşkın, küçük yüzü; kendi ba-babasının gebe bıraktığı Rosine'in, facial) bir zambağı andıran masum bakire yüzü; vücudu zina semeresiyle-harap, henüz kanlar içinde, kocasının yatağına dönen, orada yalan söyleyecek, belki de ölecek olan madam' Charlotte'un korkunç hayali gözünün Önüne geldi. Sonra, zavallı çocuklar dünyaya gelince, Couteau kadının hayali, fazla yük olan çıkınlar gibi yükletilip-indirilen meme çocuklarını taşıyıp götürmeye daima, hazır kaatü kadının endişe verici hayali beliriyordu. Bütün bunlar, daha dün olmuş gibiydi, çünkü ev hiç değişmemişti, Mathieu, her kattaki odaların kapılarında, aynı yağ lekelerini görür gibi oluyordu.

Üst kattaki odaya girince, Mathieu, oraya bir gün evvel gelmiş olmak intibasını daha fazla duydu. Oda, püskürme küçük mavi çiçekli kül rengi duvar kâğıdıyla, tek tek kalmış, fakir otel mobilyasıyla, aynı eski oda idi. O üç tane demir karyola, ikisi yanyana, üçüncüsü çaprazlama olmak üzere, aynı şekilde duruyordu. Karyolalardan birinin üstünde, küçük bir-torbanın yanında, kayışları bağlanmış bir bavul vardı; bu mütevazı eşyaya, önce dikkat etmedi, fa-

lit

DÖL BEREKETİ II

dcat bunlar, benzerliği tamamlıyorlardı. Güneş vurmuş pencerelerin karşısında, yüksek, kül rengi duvarın arka tarafında, civar kışlanın hep o borazanları, aynı askerî havayı çalıyorlardı.

Vücudunu bir parça hareket ettirecek kadar kuvvetlenmiş olan Norine, henüz giyinmiş, bozuk yatağına oturmuş, çocuğuna meme veriyordu.

Mathieu'yü tanıyınca:

O ne Sız misiniz, mösyö diye haykırdı. Sizi 'buraya getirdiği için aferin Cecile'e. Aman, neler oldu, neler oldu! İhtiyarlıyoruz artık.

Mathieu, Norine'î tepeden tırnağa süzüyordu; onu, gerçek, hayli ihtiyarlamış buldu, otuzunu geçtikten -sonra yaşı belli olmıyan bazı sarışın kadınlar gibi, ça-s-bnk solmuştu. Bununla beraber hâlâ şirindi; fazlaca

ttantallaşmıştı, artık kendini çok koyuvermekten iba-ret tasasızlığını bâlâ muhafaza eder görünmekle beraber pek bezgin bir hali vardî.

Cecile, işi çabucak halletmek istedi.

Al, çikolatayı, dedi. Mösyö Froment'a yolda rasgeldim, öyle iyi adam ki, bana Öyle ilgi gösterdi İki, senin gelip benimle beraber çalışman için bir oda tutmak istediğimi söyleyince düşüncemi beğenmek lûtfunda bulundu. Şu yavrucağı yanından ayırmamaya seni razı etsin diye bir dakika konuşmak için buraya gelmesini rica ettim. Görüyorsun ya, sana kancıklık etmek niyetinde değiliz, önceden haber veriyorum, -v Norine heyecanlandı, kıvrandı, itiraz etti. /! Bu iş de nereden çıktı kuzum Hayır, hayms &>ana eziyet etmeyin, zaten derdim başımdan aşkın !;ib

115-

DÖL BEREKETİ II

Mathieu hemen lâkırdıya karıştı, onun yaşma ge-lincR, zevk ve safa içinde hayat sürmenin fena bir şey olduğunu, eğer yine sokak hayatına dönerse, gitgide daha derin uçurumlara düşeceğini anlattı. Norine, bu noktada, tıpkı onun gibi düşünüyor—du; erkeklerden, artık yalnız sefalet, yalan ve dayak bekliyen, hayal sukutuna uğramış bir kadın edasıyla,. fahişelik hayatından, Mathieu'ye acı acı bahsetti. Daha atölyedeyken ahlâkı bozulan, büyük mahallelerdeki sergilerde gözlerle yenücn yüksek lükse sahibolmak için kendini pahalıya satmaya çalışan, sonra, güzelliklerinin bedeli olarak, erkeklerden aldıkları şey, feci bir aldatılmadan, aksi tesadüfle gebe kalmaktan, soyulmuş olmanın verdiği öfkeyle, baştan attıkları biçare çocuklar peydahlamaktan ibaret kalan Parisli nice güzel işçi kızının kurduğu başına buyruk zengin» hayat hülyasına çarpıp darmadağın olduğu acı gerçekte bu, Norine, şimdi, Öfkeden kuduruyordu; yiyecek ekmeği, işliyebilecek bir zanaatı, gençliği ve ümidi kalmamıştı. Fakat ne yapabilirdi İnsan çamura, batınca, o çamurun içinde kalmak zorundaydı. Aman, artık bu murdar hayattan bıktım, İn- -san gençken, çoğu zaman her vakit karnım bile do-yuramazken, Üstelik münasebetsizliğin türlüünü yaparken, hayatı`pek hoş, pek eğlenceli sanıyor. Bilmiş olun, artık boynumda sanki bir taş bağlı, bu hayatın içinde geberinceye kadar kalacağım. Zaten, bit™ kere dalan bir daha kurtulamaz; o hayat beni bekliyor, oraya döneceğim, ta ki bir köşede bulup kaldırdıktan sonra hastanede icabıma bakacakları zamana

DÖL BEREKETİ II

Norine, bu sözleri, elinden kurtulamıyacağı alın yazısını, birdenbire açıkça gören bir kadının haşin enerjisi ile söylemişti. Sonra, hâlâ meme emen çocuğa baktı.

O bir tarafa gitsin, ben bir tarafa, daha iyi.

Biribirimizi rahatsız etmemiş oluruz.

Sesine bir rikkat gelmig, meyus yüzüne, sonsuz bir halâvet yayılmıştı. Mathieu, şaşırmış, Norine'de, söylemediği yeni bir heyecan sezerek çabucak ilâve etmişti.

O bir tarafa gitsin ama, ölüme gitmesi için en

%ısa yol budur, çünkü şimdi emzirmeye başlamış bulunuyorsunuz.

Norine yine öfkelendi.

Kabahat bende mi Ben ona meme vermek istemiyorum. Benim düşüncelerimin neler olduğunu siz biliyorsunuz; madam Bourdteu, bunu getirip zorla kucağıma verdiği zaman kızdım, az daha dövülecektim. Sonra, ne yapayım, açlıktan öyle viyaklamaya `başladı ki; yavrucak, ben meme vermediğim için öyle »ıstırap çeker görünüyordu ki, içim götürmedi, bir par çacık emzirdim, ertesi gün devam etmemeyi de aklıma koydum. Derken, ertesi gün yine ağladı, yine emzirmek icabetti. Sonunda, ne olduysa bana oldu. Acı madılar, beni çok, çok daha bedbaht ettiler, çünkü

Öbür ikisini savdığım gibi, bunu da başımdan atmak morunda kalacağım gün nerdeyse gelecek.

Norine'in gözleri yaşardı. Bu, sık sık görülen -tievden bir hâdiseydi, çocuğuna bağlanacağı, ondan bir daha ayrılmıyacağı ümidiyle, söylye söylye bir- & aç gün meme vermeye razı edilen piç çocuk anneleri

117

DÖL BERKETİ II

hikayesiydi. Böyle davramlmasınm sebebi, daha ziyade, çocuğu kurtarmak arzusudur, ananın kendisinden daha iyi sütnine olamaz; nitekim, Norine, bu his tuzağını içgüdü ile sezmiş, çırpınmış, böyle bir işin başladıktan sonra bırakılmıyacağım, haklı olarak haykırmıştı. Razi olur olmaz yakayı ele vermişti, kalbini dolduracak olan merhamet, sevgi, ümit yığını altında, bencilliği yenilecekti. Zavallı yavrucak ağır değildi, ilk memeyi emdiği gün cılız, solgun benizli idi. O günden başlayarak, onu her sabah tartmışlardı, ağırlık grafiğini, yatağın ayak ucuna, duvara asmışlardı. Norine, önce, buna pek önem vermemişti, arada sırada, kayıtsız bir göz atmıştı. Fakat, grafiğin İğrisi yükseldikçe, çocuğun ne kadar faydalandığını açıkça anlattıkça, o da, gitgide artan bir dikkat göstermişti. İğri, çocuğun bir keyifsizliği yüzünden, birdenbire tekrar aşağılamıştı; o günden İtibaren, Norine, tartı saatini dört gözle beklemiş, çizgi yükseliyor mu diye görmek için, hemen kâğıdı kapmaya başlamıştı. Sonra, iğri, devamlı şekilde yükselmeye tekrar başlayınca, sevincinden gülmüş, hep yukarı doğru çıkan, çocuğunun kurtulduğunu, bütün bu ağırlığı, kazanılan bu kuvveti, kendisinden, kendi sütünden, kendi kanından, kendi etinden aldığına ona söylyen o incecik çizgiye karşı şiddetli bir ilgi duyar olmuştu. Çocuğunu asıl şimdi dünyaya getiriyordu, nihayet uyanan analık duygusu, onda bir aşk halinde geliyordu.

Mathieu:

Eğer onu öldürmek niyetin dey seniz, kucağınız dan bırakın, yeter, dedi. Bakın şuna, nasıl iştâhia emiyor, yavrucak I :

119

II

118

DÖL

Gerçek, canla başla meme emiyordu. Norine, o zaman, hıçkırarak ağlamaya başladı. Yarabbi sen bilirsin! İşte yine beni üzmeye başladınız. Şimdi, bunu başımdan atarsam seve seve mi atacağım zannediyorsunuz Geceleyin düşündüğüm zaman beni ağlatan şeyleri size anlatmaya mecbur ediyorsunuz. Ben hiç fena insan değilim, biliyorsunuz, değil mi Bu çocuğu gelip alacakları zaman, yüreğimi parçahyacaklar, anlıyorum. Alın bakalım, bunu bana söylettiniz işte, ikiniz de memnun oldunuz mu Beni bu hale koydunuz da sanki bir iş yaptınız; öyle ya, .kimsenin elinden bir şey gelmez, bunun gideceği yere gitmesi lâzım; ben de, kismetimde, olan süpürge sopasını yemek için tekrar sürüye katılacağım!

Cecile de ağhyarak ona sarıldı, çocuğu öptü, hülyasını yeniden anlatmaya. koyuldu; içini cennet gibi, sonsuz zevklerle dolu gördüğü güzel bir odada, üçü bir arada nasıl mesut olacaklarını uzun uzun izah etti. Küçük kutuları kesmek, yapıştırmak zor bir iş değildi. Norine bu işi Öğrenince gayretli olduğu için belki üç frank bile kazanacaktı. İkisi bir arada kazanacakları beş frank, servet değil miydi Çocuğunu büyüteceklerdi, bütün çirkin şeyler bitecekti, unutulacaktı. Norine, gitgide daha bezgin, razı olmaya başlıyor, artık, olmaz demiyordu.

Sersem ettiniz beni, artık bilmem, nasıl isterseniz öyle yapın. Sevgili yavrumu yanımda alıkoymak, benim için, tabii büyük bir saadet olur.

Cecile, son derece sevinç içinde, ellerini çırpı;

Mathieu de, pek müteessir olmuştu, yalnız şu derin manalı sözü söyledi. .

DÖL

Şiz onu kurtardınız, o da sizi kurtarıyor. Fakat tam o sırada, içeriye, upuzun, kara kuru, sert suratlı, donuk gözlü, dudakları renksiz bir kadsn girdi. Mathieu, bu yarı buçuk yontulmuş uzun keresteyi, bu kalçasız, göğussüz, yamyassı vücûdu nerede görmüştü acaba Birdenbire tamdı, hayret içinde kal-h; bu, İngiliz kadım Amy idi; aradan on sene geçtiği halde, Mathieu onu, aynı yaşta, aynı fistanla, tıpkı eskisi gibi buluyordu; karnındaki yükten kurtulmak İçin geldiği memleketin dilini dahî bümîyen, aynı yabancı fütursuzluğunu taşıyordu. Şimdi, Mathieu, Norİne'in yanındaki karyolanın

üstünde duran, kayışları bağlanmış bavulla küçük çantayı bile tanıyordu. Amy, bu doğumunda, bu sefer dördüncü defa olarak çocuk doğurmuştu; ilkinde olduğu gibi bu dördüncü seferde de, günün birinde ,doğum gününden bir hafta evvel haber vermeden çıka gelmişti; uç hafta yattıktan sonra, çocuğu, Çocuk Esirgeme Kurumuna göndererek gözden kaybettikten sonra, geldiği vapura tekrar binip, rahat rahat memleketine dönüyordu. Hafif yükünü alıp gideceği sırada, Norine: Aşağıda hesap gördünüz de gidiyor musunuz dedi. Öyleyse beni Öpün, çocuğumu da öpün. İngiliz kadını, yavrunun çıplak tepesini, bu çok ılık ve çok yumuşak körpe tenden işkillenerek, dudağının uciyle Öptü, Norine, bunun üzerine: „İ.!. „: Hayırlı yolculuk, dedi. ;` \. / ‚ Yes. Bonjour, bonjour. ““{’ \ j. Kadın, içinde acı çektiği odaya son bir defa bile baıtında-n, çıktı gitti. Mathieu, hiç de aşk için ya

DÖL BERKETİ II

121

120

DOL BERKETİ II

ratılmamış. olan, karnındaki yükten kurtulmak için» belirli zamanlarda, bir vapurla Fransa'ya gelip bir vapurla dönen bu kazık karının karşısında, yine o eski şaşkınlığı duyuyordu. Bu kadın, hem de ne çeşit münasebetlerle peydahladığı çocuklar doğuruyordu, Yarabbi! Ne fütursuz bir katı yüreklilikle davranıyor, giderken zerre kadar teessür duymuyor, başından attığı çocuğu zerre kadar aklına getirmiyordu! çıkıp gittikten sonra, Norine: Yarım düzüneyi boylıyacak, diye ilâve etti. Geiip bizim memleketimizde çocuk doğurduğu halde, Fransızca'yı bile öğrenmiyor; ingiltere'de ne iş yaptığını sordum sordum, ağzından dört kelime lâf alamadım. Eğer, dedikleri gibi, bir manastırdaydı, bu da ispat ediyor ki, insan kötülük yapacak olduktan sonra her tarafta yapabiliyormuş. işte asıl bunun çocuk emzirmeye ihtiyacı var; tek, bir çocuğu olsun da, böyle ikide bir gemi yolculuğuna çıkmasın diye! Şimdi gülüyordu, mesuttu, göğsünden ağır bir yük kalkmıştı. înadetti, kalkmak, çocuğu kucağında aşağı inmek, kızkardeşiyle, dostları olan bu misafiri birinci kata kadar selâmlamak istedi. Yarım saatten beri, Constance'la madam Angel'in,. madam Eourdieu ile bir odaya kapanmışlar, önemli bir müzakereye dalmışlardı. Constance adını söylemekten kaçınmış, sadece, nazik durumda bulunan bir ah-bp.biyle hatır için buralara gelen bir dost rolü oynamıştı. Fakat, ebe kadın, kendisine bir sürü acayip sualler soran bu çok meraklı madamın ileride müşteri olabileceğini mesleği icabı sahibolduğu sezış kabiliyetiyle tahmin ediyordu. Ebe kadın, madam Angelin'in ümitsiz ısrarlarından usanıp, onu aldatıcı ümitlerle bundan daha fazla oyalyamıyacağımlı anlıyarak her türlü tedavinin galiba boş olduğunu söyleyince, odada hazin bir sahne geçmişti. Zavallı kadın, kısırlığına hüngür hüngür ağlamaya başlamış, Constance da bu yaşta böyle bir şey olabilmemesini hayret ve korku ile karşılamış, itiraz etmiş, izahat istemişti. Tünun üzerine, madam Eourdieu, kendi usulünü methetmiş, olağanüstü vakalar anlatmış, yaşlan elliden fazla iki madamın, kendi sayesinde gebe kaldıklarını söylemişti. Allaha şükür kısırların çoğu tedavi edilebiliyordu, onda sekiz başarı kaşanıyordu, âciz kaldığını itiraf etmesi için gerçekten seyrek görülür ihtilâtlarla karşılaşması lâzımdı. Madam Angelin, bu sayısı az lânetliler arasında bulunmanın acisiyle, daha fazla ağlamaya başladı. Costance, onu teselli edeceğim diye boşu boşuna uğraştı; ebe kadına bu danışma sonunda kendi yüreği pek rahat etmişti. Demek ki elli yaşında bile insanın çocuğu olabiliyordu. Eğer pişmanlık getirirse daha on sene vakti vardı. Sonra, merhametli davranıp arkadaşını aldatmaya devam etmesi için ebe kadına işaretlerle yalvarmıştı. Onun için, kalkıp giderlerken, madam Bourdieu koyduğu fena teşhisi tamir etmek İstedi. Kırk iki yaşındaydı, şişmanlamıştı, işlerinin yolunda gitmesine çok yardım eden,, neşeli, testekerlek yüzü hiç değişmemişti. Hoş görünmek isteğiyle: Bilmiş olun, madam, dedi. Sizin vücudunuzun yapısı düzünelerle çocuk doğurmaya elverişli. Herhalde arayı çok fazla uzattınız, rahim tıkanı; bir geri-

122

DÖL BERKETİ II

lemeden şüphe ediyorum. Fakat demin hata ettim, insan, hiçbir zaman kendini yenilmiş farz etmemeli-Şimdi, bir de elektriği tecrübe etmek fikrindeyim. Siz bana bir kere daha gelin.

O sırada, Mathieu ile Cecile henüz merdiven başında, Norine'le hararetli hararetli konuşuyorlardı; çocuk, annesinin kucağında, bir küçük İsa gibi uyuya, kalmıştı. Üçü, derhal bir oda kiralamayı kararlaştır-makla meşgullerken, Constance'la madam Angelin gözüktüler. Mathieu'ye ° iki kızın yanında orada rasge-ünce öyle şaşılar ki, gormemezüğe geldiler. Fakat Constance, hafızasını işletince, Norİne'ı birdenbire tanıdı, Mathieu'nün, on sene evvel, kocasına vasıtalık ettiğini bilmiyor değildi. Bu hatırlayış onu isyan ettirdi ; çalgınca hayallere kapıldı.

Mathieu'nün bu evde ne işi vardı Bu kızın yine kucağında tuttuğu çocuk kimdendi Şimdi geçmişteki çocuğun hayali dİrilmişti, Constance, tıpkı bu çocuk gibi, onu da kundaktaki haliyle sanki görüyordu. İkisini birbirine karıştırdı, orada, gözünün önünde duran çocuğun aynı çocuk olup olmadığını ayırdedenie-di. O zaman, madam Bourdieu'nün verdiği tatlı ümitlerin neşesi tamamiyle söndü, Constance, vücudunu ürperten soğuk temasın nereden geldiğini bilmeden, bir süredir etrafında hissettiği o müphem facialarla kirlenmiş ve tehdidedilmiş gibi, utançlı, öfkeli, yürüdü g-itti.

Mathieu, yüzü peçe ile örtülü madam Beauchene'ı, Norine'in de Cecile'in de tanımadığını anlayınca sükûnetle konuşmaya devam etti, Norine'e çocuğunu yanında alıkoymak ve emzirmek istediğine göre, sosyafc

123

DÖL BF-Rf-KETT II

yardım dairesinden bir beşik, bir kundak tedarik etmeye çalışacağını, bir de acele yardım sağlayacağını söyledi. Sonra, en az bir sene müddetle, ayda otuz franga kadar gelir sağlayacaktı. Kiralamayı kararlaştırdıkları odada geçirecekleri üçüzlü hayatın hele başlangıcında, bu, iki kızkardeş için, kuvvetli bir yardım olacaktı. Oda eşyasının tedarikiyle, yerleşmeleri için yapılacak ilk masrafları karşılamayı kendi üzerine alacağını da ilâve edince, Norine onu kucaklamak istedi.

iyi kalbli insan böyle olur işte, dedi. Sizin gibi bir adam, ötekilerin fenalığını bana bir parça unutturuyor. Yavrumu siz de öpün, uğur getirirsiniz!

Mathieu, Beauchene fabrikasına gidiyordu; Boctie sokağına vardıkları zaman, bir araba tutmayı düşün-dü, Cecile'ı babasının evine kadar götürmeyi teklif etti; nasıl olsa kendisi de onun oturduğu mahalleye gidecekti. Fakat Cecile, Önce Caroline sokağına gidip kız-kardeşi Euphrasie'ye uğrıyacagını söyledi. O sokak da gideceği yere yakındı, onun için, Mathieu, kızı yine arabaya bindirdi, kızkardeşinin kapısında indireceğini söyledi.

Cecile arabada, öyle şaşkındı, hülyasının nihayet gerçekleşmesinden dolayı Öyle mesuttu ki, Mathieu'ye nasıl teşekkür edeceğini bilemiyordu. Gözleri nemli idi, liern gülüyor, hem ağlıyordu.

Ama, mösyö, dedi, annemin babanım evinden ayrıldığı için bu kadar seviniyorum diye beni fena bir kız zannetmeyin. Babam, fabrikada, elinden gel-

124

DÖL BEREKETİ 11

DÖL BEREKETİ II

125

diği kadar çalışıyor, mükâfatını gördüğü yok. Annemin pek fazla çalışacak kuvveti yok, ama o da evde çalışabildiği kadar çalışıyor. Victor askerden döndiik-teu sonra evlendi, onun da çocukları oldu, galiba besliyebileceğinden fazla da çocuğu olacak. Çünkü, alayda, çalışmak zevkini kaybetmiş gibi görüyorum. Asıl mesele de benim küçüğüm olan o tembel Irma. Çok şirin, çok narin çocuk, belki de her zaman hasta da ondan. Annem, onun da Norine gibi kötü yola sapmasından korkuyordu, hatırlıyorsunuz değil mi Ama, hiç de öyle olmadı, işini yoluna koymasını bilen içimizde bir o olacak, bir posta memuriyle evlenecek, saçının bir telini bile öptürmeden kendini çalgınca sevdirmesini bildi. Şimdi, evde, Alfred'le beraber, bir ben kalıyorum. Ooo! Alfred, gerçekten haydudun biri. Doğrusu bu, ne yalan söylüyeyim. Geçen gün hırsızlık etmiş, komiserin elinden kurtarmcaya kadar akla karayı seçtik. Annem de, inadına ona düşkün, hem öyle ki, bütün kazancımı elimden alıyor da ses çıkarmıyor. Yok, yok! Artık bıktım; hem zaten, seni döverim, seni öldürürüm diye tehdidediyor, beni müthiş korkutuyor; Çünkü biliyor, ameliyat olduğumdan beri, fazlaca bir gürültü duysam

baygınlık geçiriyorum. Esasen mademki ne annemin ne babamın bana ihtiyaçları yok, onlardan ayrı, rahat yaşamak istemekte mazurum, pekâlâ. Hakkımdır değil nü efendim
Sonra, kızkardeşi Euphrasie'den bahsetti: Ah, zavallı ablacığım, ameliyattan sonra, ne hale geldi, bilseniz!.- Yine ben neyse, ömrümde çocuk doğurmamak faciasından başka, pek fazla şikâyetim yok. Görüyorsunuz, ayaktayım, güçlü kuvvetli de-
ğüm ama, oldukça sağlamım. Bel ağrıları da bir daha gelmedi. Fakat, şurada, ensemde, bazen o şiddetli ağrıyı hâlâ duyuyorum, bir de midemden boğazıma doğru bir şey yükseliyor, nefesimi tıkiyor.
Dayanabiliyorum; zavallı Euphrasie'nin düştüğü acıklı halin ya-nmda bu, âdeta nimet. Tasavvur edemezsiniz, ne feci bir haldeler, aile hayatı bu yüzden berbat oldu, kocası yemeği pişiren, üç çocuğa bakan bir başka kadınla beraber aynı odada yatıp kalkıyor, Euphrasie, yirmi yaş ihtiyarladı, vücudu pelte gibi gevşedi, bir süpürge bile vuramıyor. Görülecek şey, insanın tüyleri ürperiyor.
Bir süre sustu, araba Caroline sokağına yaklaşırken, ilâve etti:
Gelip görmek ister misiniz Gönlünü alacak bir iki güzel söz söyleyiniz. Gelirseniz benim için iyi olur, çünkü oraya can sıkıcı bir iş için gidiyorum- Hiç değilse, beş on para kazansın diye, benim gibi, küçük kutular yapacak kadar takat bulur sanmışım; ama, bir aydan fazladır, verdiğim işi öylece yanında tutuyor; gerçekten beceremiyeycekse, geri almak zorunda kalacağım,
Mathieu, birlikte gelmeye razı oldu. Yukarı çıkıp odaya girdikleri zaman, Ömründe Taslamadığı en acıklı, en korkunç bir manzarayala karşılaştı.
İçinde yatılıp kalkılan, yemek yenilen bu biricik odanın ortasında, bir hasır iskemlede Euphrasie oturuyordu; pek pek otuz yaşında olduğu halde, elli yn-şmda, ihtiyar kadim sanılırdı; öyle zayıflamış, öyle bitmişti ki, suyu çekilip ağacında kuruyuveren yemışlere benziyordu. Dişleri dökülmüştü, başında tek tük
2Q DÖL BEREKETİ II
sak saçlardan başka saçı kalmamıştı. Fakat, bu vakit-siz ihtiyarlığın asıl göze çarpan tarafı, adale kuvvetlerinin inamlımyacak derecede kaybolması, iradenin, enerjinin, hareket kabiliyetinin âdeta büsbütün mahvolmuş bulunması idi; öyle ki, Euphrasie, artık günlerce, aylak, sersem, parmağını kımılatmayı bile canı iiste.meden, Öylece oturuyordu.
Cecile, fabrikanın eski başressamı mösyö Froment diye Mathieu'niin adını söyleyince onu tanımadı bile. Artık hiçbir şeye karşı ilgi duymuyordu. Arkasından, kızkardcşî, ziyaretinin sebebini söyleyip, kendisine ver-anış olduğu işi eri isteyince, sonsuz bir yorgunluk afade eden bir el hareketiyle cevap verdi:
Ne yapayım O ufacık mukavva parçalarını 'yapıştırmak çok uzun iş. Yapamıyorum, ter içinde kakıyorum.
Orada, üç çocuğa tereyağlı ekmek dilimleri dağılarak akşam kahvaltısı yedirmekle meşgul şişman bir kadın, bunun üzerine, sükûnetle ve hâkim bir eda İle îâfa karıştı.
O işi alıp götürürseniz, iyi olur, matmazel Cecİle. Kızkardesiniz içinden çıkamıyacak. Sonra kirlenecek, geri alımyacaklar.
Bu kadın, madam Joseph isminde, kırk yaşında bir dul kadındı; o mahalledeki evlere işe giderdi; 'Euphrasie'nin kocası Auguste Bernard, karısı bir ço-cuğun ayakkabısını giydiremeyecek, bir çorba pişire-nüyecek, hattâ bir süpürge vuramıyacak kadar takatli/, kalınca, önce, ev işlerini görsün diye, sabahları iki saat gelmesi için bu kadma rica etmişti. İlk günler,

127

DÖL BEREKETİ II

Euphrasie evine böyle yabancı bir kadın girmesine şiddetle karşı koymuştu; artık gideremediği o temizlik, merakı yüzünden rahatsız oluyor, didiniyor, öfkeleniyordu. Sonra, vücutça düşkünlüğü arttıkça, o yabancı kadının, yavaş yavaş kendi yerini almasına katlanmak zorunda kalmıştı. İhtiyaçların en kısa yoldan giderildiği fakir aile evlerinde olduğu gibi, tabii, madam Joseph, Euphrasie'nin elinden her şeyini, çocukların yanında da, kocasının yanında da yerini almakta gecikmemişti. Sakat kadın, geçici bir uyanıklıktan sonra, kudretsizliğiyle beraber yine mevcut ka!an müthiş, kıskançlığına rağmen, kocasına kadınlık edemeyecek derecede düşkün hale gelmişti. Orada hazır bir başka-kadm bulunca, Bernard, perhiz etmek elinden gelniysr. bu koca herif, kötü niyet beslemeden, tabii bir şekilde ondan fay dal anı vermişti. Önce müthiş kavgalar olmuştu, nihayet, günün birinde, biçare kısır kadın, keke -liyerek, titriyerek, yeryüzünden adı silinmiş bir ihtiyar kadın gibi şaşkın bir tevekkül göstermek zorund-j. kalmıştı. Sonra, yatağını kendiliğinden onlara bırakmış, korkudan, ve düşük hale gelmiş bir hayvan gibi; saklanmak isteğiyle, eskiden iki kızının yattığı karanlık aralığa sığınmış, çocukları yedek analarının yanında yatırmıştı. Eernard'm da, madam Joseph'in de aslında fena kalbli insanlar olmadığı sununla da pekâlâ belliydi kî, Euphrasie lüzumsuz, fuzuli İv/': gelmiş olmasına rağmen, onu yanlarında tutuyorlar, birçoklarının yapacağı gibi, sokağa atmıyorlardı. Odanın içinde telâşlı telâşlı dolaşırken, iskemleye çırpılmamak için hep yanından sıyırıp geçmek notunda' kalan şişman kadın, oirdenbira:

128

Bak, yine odanın ortasında oturuyorsunuz, dedi. Ne tuhaf şey, bir köşeye çekilemiyor musunuz. Auguste saat dörtte kahvaltıya gelecek, peynirle şarap bardağın] sofrada bulamazsa canı sıkılır.

Euphrasie, hiçbir şey söylemeden, endişe ile, sen-deliyerek kalktı, bin zahmetle iskemlesini bir parça geriye, masanın yanına çekti. Sonra, oturdu, pek mecaliz bir halde kendini tekrar bıraktı. Madam Joseph, peyniri sofraya getirdiği sırada, civar bir yapı yerinde çalışan Bernard da çıkageldi. Hep aynı güler yüzlü, tombul genç adamdı; baldızına takıldı, Mathieu ile çok terbiyeli konuştu, zavallı karısının halıyla ilgilenmesine teşekkür etti.

Kabahat onun değil, efendim, her zaman söylüyorum, dedi. Asıl suçlular, bana haber bile vermeden içinin bütün azalarını çıkaran o haydutlar. Bir sene süre ile, iyileşti sandık, sonra, bakın ne hale geldi. Koçası, çocukları olan bir kadının böyle berbededilmesine göz yumulmamalı, hele, geliri gideri yoksa. Cecü'e ne yaptılar biliyorsunuz. Bir tane daha var ki, adam akıllı icabına baktılar, bir baron karısı, tanıyacaksınız, karımı görmek için geçen gün buraya geldi. Tanıyamadım, ne güzel kadındı, müthiş bir şey, yüz yaşında görünüyor. Bu adamları, bize yaptıkları fenalıktan dolayı hapse atmah derim ben.

Masanın başına oturmak istediği zaman, hep o serser ve endigeli hali üstünde, gözlerini kendisinden ayırmıyan Euphrasie'nin iskemlesine o da çarptı.

Yine ayaklarımın dibinde dolaşıyorsun! Ne yapıyorsun da insan hep seninle karşılaşıyor böyle.

Haydi, biraz açıl da yer ver bakalım.

Kali pek korkunç değildi. Fakat Euphrasie, vücudunu kırıp dökecek bir dayak tehdidi karşısında kalmış gibi, çocukça bir korkuya kapılarak titremeye başladı. Bu defa, iskemlesini, yattığı karanlık aralığa kadar çekecek takat buldu. Aralığın kapısı açıldı; oraya sığındı, karanlıkta oturdu, incelmış, loşluğa karışmış, belli belirsiz bir insan şekli, daha yıllarca ve yıllarca ölmeyecek çok ihtiyar bir nine görünüşü aldı.

Eskiden ablasıyla, sonradan kocasıyla hep kavga eden bu öfkeci, haşin ve geçimsiz kadının kötü ahîkâm hatırladığı için, bu ihtiyar kadın korkusu, korkudan titriyen bu kadın itaati, Mathieu'nün yüreğine pek dokundu. Euphrasie, uzun zaman, kocasına dehşet salmış, tırnaklarını göstermiş, onu her hevesine ram etmişti; şimdi, tek öfkeli söz söylene, korkudan kendisi titriyordu. Kadın; irade, emek, hayat yaratan mahlûk; karılık ve analık vazif el eriyle beraber yok olmuştu. Cinsiyet mahvedilince, ortada kala kala bu paçavra kalıyordu. Üstelik, bu ameliyat geçirmiş kadın, tıp tarihine, Gaude'un başarılarından, mucizelerinden biri olarak geçiyordu; Gaude, evli, namuslu bir işçi olan-bu kadını, muhakkak bir Ölümden kurtarmış, daha sıhhatli, daha gülbüz bir halde kocasına ve çocuklarına teslim etmiş olmakla övünüyordu! Bu başarılı, parlak ameliyatların gerçek sonuçları hakkında hüküm vermefik için beklemekte, Boutan ne kadar haklı idi! Cecile, bu bozulmuş aile yuvasında yine de gelişip duran üç çocuğu, o ateşli sevgisiyle öptü. Gözleri yaşarıyordu; madam Joseph, mukavva işini geri verince, Mathieu'yü de sürükledi, çıktı, gitti. Sokağa, çıktıkları zaman:

Zahmet etmeyin, mösyö Froment, dedi, belki 4e oraya döneceğim. Ne feci şey! Lütfen ilgileneneğimizi söylediyiniz gürültüsüz, patırdısız odada, rahat rahat oturacağız demiyor muydum ben size Mathieu, fabrikaya gidince dosdoğru atelyelere girdi, aylarca evvel ismarladığı harman makinesi hakkında hiç bilgi alamadı. Patronun oğlu mösyö Maurice bir iş için sokağa çıktığından, kendisine hiç kimsenin cevap veremiyeneğini söylediler; üstelik, patronun kendisi de bir haftadır gözükmemişti. Sonunda, Beauce-hene'in seyahatten döndüğünü, tam da o sırada eve geldiğini, yukarıda madanım yanında bulunması gerektiğini

öğrendi. Bunun üzerine, Beauehene'lerle görüşmeye karar verdi; bu kararı vermesine sebep, harman .makinesi meselesinden ziyade, yüreğine dert olan bir işin haili, İkizlerden Blaise'in müesseseye girmesiydi. On dokuz yaşında olan büyük oğlu, liseden çıktıktan sonra hemen evlenecek, bir aşk macerası sonunda, parasız bir genç kız olan Charlotte Desvignes'i alacaktı. Annesiyle babası, rikkate gelmişler, çocukta vaktiyle kendilerinin de yaptıkları kutsal tedbirsizliğin aynını .gördükleri için, onu meyus etmek istememişlerdi. Fakat, hemen evlendirebilmek için, önce bir işe yerleş—tiroiek lâzımdı. İkizlerden Denis, Özel bir okula girmiş, Beauehene de, mesele kendisine haber verilince, Bla—ise'î yanma almayı memnunlukla teklif etmişti. İyi .kuzenlerim dediği Mathieu ile Marianne'm gitgide :ır-tan servetlerine karşı beslediği takdirkârlığı böylece göstereceğinden dolayı memnundu. Constance'm küçük sarı salonuna kabul eculn Xlathieu onu, ebe dönüşü, madam Angelin'le çay içmeJe

DÖL BERKETİ n 13j

meşgul buldu. Beauchene'in beklenmedik zamanda dönüja gelişi, herhalde hazin hazin dertleşmelerini yarıda bırakmış, canlarını sıkımişti. Eeaucher.c, kaldırım tesadüflerinden doğan her zamanki pembe ten iptilâlarından biriyle,, kısa bir seyahati bahane edip yine zamparalığa gitmiş, oradan dönüyordu; hâlâ bir parça sarhoştı, dili dolaşıyordu, gözleri yorgun ve hummalı, bir sürü yalanla kadınların başını şişiriyor, utanmadan, yaşama zevkini kusuyordu.

Aman, azizim, diye haykırdı, madamlara Ami-ens'den dönüşümü anlatıyordum. Orada harikulade-. Ördekli börek yapıyorlar.

Sonra, Mathieu, Blaise'den bahsedince, Beauchene dostluk gösterişleriyle çırpındı; bu iş kararlaşmış bir işti, delikanlıyı ona getireceklerdi, önce, müessesenin mekanizmasını kavrasın diye, Morange'm yanma verecekti. Bunları söylerken, bir yandan da soluyor, tükürüyor, orospuların yanında üstüne sinen o tütün, at kok ve teke kokusunu etrafa saçıyordu; karısı, herkesin; yamndayken, âdeti olduğu Üzere, ona bakarak sevgi ile gülümsemekle beraber, madara Angelin basını Öteye çevirdikçe, arası ra, son derece tiksinti dolu, meyua bakışlar fırlatıyordu. Beauchene, fazla konuşmava-devam ederek harman makinesinin yapısı ne dereceye kadar ilerlediğini bilmediği itirafında bulununca,. Mathieu, Constancp'm, endişe ile kuEak kabarttığına gördü. Blaise'in müessspoye girmesi meselesi onu zaten tasalandırmıştı; şimdi, kocasının, fabrika işlerinden habersiz görünüşü karşısında üzülyordu; sonra,, Norine yine gözünün önüne geliyor, çocuğun canb-hâtırası, bu iki kişi arasında herhangi bir yeni an-

132

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

133

laşma bulunması ihtimaliyle onu korkutuyordu. Bunu -tahmin eden Mathieu, Cecüe'e tesadüfünü anlatarak Gaudé'un yaptığı ameliyatların parlak neticelerini sayıp dökmeğe koyuldu. Eeauchene pek hararetlendi, kuzenini, kendilerine anlatmağa zorladığı nazik tafsilattan pek zevk alır göründü ise de, kadınlar ürperdiler. Derken, Constance birdenbire bir kurtuluş avazesi fırlattı.

Hah! Maurice geldi!

Oğlu sokaktan geliyordu; Constanee'm, şimdi, bütün sevgisini, bütün gururunu bağladığı, biricik tanrısı o idi; yarın hükümdar olacak, batmakta olan. ülkeyi kurtaracak, anasını şeref mevkiine oturtup yükseltecek veliaht o idi; oğlunu, güzel, büyük, kuvvetli, masallardaki şövalyeler gibi, daha on dokuz yaşındayken mağlup olma görüyordu. Maurice, babasının kötü şartlarla giriştiği, cansıkıcı bir işi kârlı bir uzlaşma ile hallettiğini söyleyince, Constance, onu, zararları tamir eder, başarılar kazanır durumda gördü. Sonra, harman makinesinin hafta sonundan evel teslim edileceğini vadettiğini işitince, büsbütün koltukları kabardı.

Yavrucuğum, bir fincan çay içsene. Kafanı çok yoruyorsun, çay iyi gelir.

Maurice, çay içmeğe razı oldu. Sonra, şen bir ede ile:

Haberin var mı, demincek Rivoli sokağında,

3,z kalsın bir omnibüsün altında kalıyordum, dedi.

Constance'm benzi kül gibi oldu, fincanı alinden fırladı. Aman Yarabbi! Saadeti bir kazanın oyuncağı

mı idi O müthiş tehdidi; onu ta iliklerine kadar -donduran, nereden geldiğini bilmediği o soğuk teması bir kere daha duymuştu. Beauchene gülerək:

Budalalık etme canım, dedi, omnibüs onu değil, omnibüsü ezmiş, baksana macerayı anlatıyor işte.

Ah! Maurice'ciğim çok acayip bir annen var. Görüyorsun ya, ben seni nasıl sağlam yapılı yetiştirdiğimi bildiğim için yüreğim rahat.

O gün, madam Angelin, Jeanville'e, Mathieu ile 'birlikte döndü. İkisi yalnız buldukları vagonda, görünür bir sebebi olmadan, kadıncağızın gözlerinden .yaş geldi. Özür diledi, rüya görür gibi, sayıklarcasma mırıldandı:

İnsanların bir çocuğu olur da onu kaybeder

lerse, müthiş bir acıdır bu elbette. Ama, ne de olsa, 'doğmuştur, büyümüştür, senelerce, çocuk sahibi olmanın eşsiz, sonsuz zevki tadılmıştır. Fakat, çocuk olmanın hiç, hiç olmaması. Ah! Bu yokluktansa, acıya, nmateme, herşeye razıyım!

Mathieu ile Marianne, Chantebled'de temel kuruyorlar, hayat yaratıyorlar, döl yetiştiriyorlardı. Aradan geçen iki sene içinde, varlıklarının ta kendisi demek olan aileyi ve bereketli toprağı mütemediyen çoğaltmak faaliyetıyla, hayatın Ölümle ezeli savaşında, yine; zafere eriştiler. Arzu, alev gibi yakıcı, gelip geçiyor, o ilâhî arzu, sevmekte, iyi olmakta, sıhhatli olmaktadır kudretleri sayesinde onları bereketlendiriyordu; azimleri, faaliyet istekleri, lüzumlu olan, dünyanın yapıcısı ve düzencisi emeği sarf etmek hususun-daki sakin gayretleri üst tarafını tamamliyordu. Fa-

DÖL BEREKETİ I

kat bu iki sene zarfında, zaferi, ancak sürekli bir savaşla elde edebildiler. Bununla beraber, toprak kazancı, malikânenin bütün sahasına yayıldıkça, bu zafer, gitgide daha etraflı ve emin hale geliyordu. İlk zamanlardaki sürekli endişeler kalmamıştı, artık işi tam muhakeme ile, tam hakkaniyetle idare etmek gerekiyordu. Kuzeyde, yayla kısmında, Mareuil çiftliğinden; Lillehonne çiftliğine kadar olan bütün topraklar ta-mamiyle alınmıştı, tek bir kuru parçası yoktu ki, onlara ait olmasın; aşağı yukarı iki yüz hektar olan bu-geniş parça, civardaki ekilmiş topraklara, buğdayların, dalgalı ummamna, asırlık ağaçlarla dolu, şahane bir-bahçe ekliyordu. Mathieu, belirli zamanlardaki ağaç, kesimleri dışında, burayı sırf güzellik için, boşu boşuna elde tutmaya lüzum görmediğinden, otlak haline-getirilen geniş meydanlıkları, yollarla birleştirmeyi düşünmüştü; davarları oraya salıverdiler, çok basanla bir hayvan üretme işi başladı. Hayat arttı, bu yüzlerce hayvanla çoğaldı, derken ulu ağaçların arasından dışarıya taşı. Yeni bir bereket hamlesi oldu, a-hırlar on misline çıkarıldı, ağıllar yapıldı, arabalar dolusu gübre, toprakları muazzam bir verimlilikle besledi. Çocuklar, daha başka çocuklar doğabilirdi. Süt sel gibi akıyordu, onları giydirmek ve beslemek için sürüler hazır. Olgun mahsullerin yanı sıra, korular-gölgelerini seriyorlar, çiy güneşin altında, kendi gölgelerinde filizlenen ezeli tohumlarla ürperiyorlardı Ülkenin tam olması için, satın alınacak bir tek par-ça, doğudaki son kumluk yamaçlar kalmıştı. Bu. bütün eski göz yaşlarını, ilk yıllarının bütün acı tasalarını telâfi ediyordu.

135

DÖL BEREKETİ II

Mathieu, toprak kazancını tamamlarken, Mari-sanii de, bu iki sene içinde, ilk çocuğunu evlendirmek sevincini tattı. Kendisi de gebeydi, tekrar doğurmak üzereydi, özlü toprak gibi kendi böğründen çıkan tohumun da kendisi gibi hayat yaratacağı olgunluk günlerinde bile bereketliliğini muhafaza ediyordu. Kendisi on dokuz yaşında olan B'aise'in, on sekiz yaşında çok güzel bir kızla evlenişi, ikisi de on iki yaşındalar-ken, Chantebled'in çiçekli patikalarında doğan, çiçek ikadar taze bu sevda macerası sonsuz bir ümit kaynağı, lâtif bir bayram oldu. Öbür sekiz çocuk da düğünde hazır. Büyük kardeşler olan Denis, Ambroise, Ger-vais, tahsillerini bitiriyorlardı; büyük kız Rose'un, sih-hatli, güzel, neşeli bir kadın olacağı, on dört yaşındayken anlaşılıyordu; sonra hâlâ çocuk olan Claire, liseye henüz giren Gregoîre, nihayet iki miniminiler, Louise'le Madeleine, oradaydılar. Bu neşeli sürünün ;büyük ağabeylerini belediye dairesine götürüşünü görmek için, civar kasabalardan, meraklı insanlar koşup gelmişlerdi. Çiçeklerle, bahar tazeliğinde tenlerle, çok parlak bir alay oldu, bütün yürekler rikkate geldi. Zaten, tatil günleri, bütün aile, kafile halinde bir ;kasaba pazarına giderken, yollarda, saçları rüzgârla =uçuşan, kahkahaları etrafı çınlatan, arabalı, atlı, bi-siklptli öyle bir

kalabalık teşkil ederdi ki, bu güzel manzarayı seyretmek için, yoldan geçenler durup baharlardı. Bu yolcular, Bak, sürü geçiyor! diye on-3ara takılırlar, sanki ,iki senede bir, bir çocuk daha doğmaya başhyalı beri, hiçbir şeyin bu aileye karşı duramayacağını, memleketin, bileklerinin hakkı olarak onlara ait olduğunu söylemek istiyorlardı. Böyle bir

,gg DÖL BERKETİ U

neşeye, çoğalan, ufku kaplıyan bu neşeye, bu sıhate,, bu kuvvete, artık bütün memleket ortak oluyordu. Bu. defa, o iki seneden sonra, Marianne, onuncu çocuğu. olarak yine bir kız doğurdu, adını Marguerite koydular. Doğum iyi geçti, yalnız, sonradan, ateşler geldi,, süt düşümlendi, merak ettiler; Marianne, son çocuğunu bütün ötekiler gibi emzirememek korkusuyla biran yeise kapıldı. Mathieu, karışım, kucağında o sevgili küçük Marguerite'le birlikte, ayakta, gülümser görünce, candan kucaklıyarak öptü, bütün üzüntüleri,, bütün kederleri bir yana bırakıp bir kere daha sevindi; bir çocuk daha doğmuş, bir kere daha servet ve kuvvet kazanılmış, dünyaya yeni bir kuvvet daha saliverilmiş, yarın için bir tarla daha ekilmişti.

Bu, hep toprakla ve kadınla etrafa yayılan büyük eser, hayırlı eserdi, bereket eseri; yıkıntıya. galebe çalıyordu, yeni gelen her çocuğa gıda yaratıyor, ıstırap içinde seviyor, istiyor, savaşıyor, çalışıyor, durmadan, hep daha fazla hayat, daha fazla ümit yaratmaya doğru gidiyordu.

,-n:.' -

l

Aradan iki sene geçti. Bu iki sene içinde, Mat- ile Marianne'm bir oğlan çocukları daha oldu. 3u sefer, aile çoğalmakla beraber, Chantebled mali-.kânesi de, doğuda, Vieux - Bourg kasabasına kadar uzanan bütün kıraç topraklar eklenerek, arttı. Fakat, artık, son toprak parçası da alınmış, Seguin'in babası ski ordu müteahhidinin, şahane bir ikametgâh yaptırmak üzere satın aldığı, vaktiyle bakımsız olan bin .yüz hektarlık arazi, nihayet, tanımiyle maledümiş bulunuyordu. Şimdi, bu topraklar, baştanbaşa bereketleniyor, sebatlı insan gayretiyle, orada, muazzam bir verimlilik meydana geliyordu. Yalnız, bu yeşil düzlüğü, Lepailleur'lerin satmamakta inadettikleri toprak, kuraklıktan harap, ince uzun bir taşlık halinde -ortadan biçiyordu. Bu, hayatın, önüne durulmaz zaferiydi; bereket, güneş ortasında etrafa yayılıyor, emek, -engeller ve ıstıraplar arasında, zararları kapatarak, durmadan, hep yaratıyor, dünyanın damarlarına; her an daha fazla kuvvet, daha fazla sıhhat ve neşe ka-tıyordu. Şimdi bir buçuk yaşında bir kız babası olan Blaise 'kasım ayından beri fabrikada oturuyor, orada, anne asinin vaktiyle kardeşi Gervais'yi doğurduğu eski küçük jpanyonu işgal ediyordu. Karısı sarışın güzeli Char-

DÖL BERKETİ II

139

13g DÖL BERKETİ H

lotte, zar-ifliğiyle, cazibesıyla, bir çiçek demeti kadar körpeliği ve gençliğiyle Beauchene ailesini öyle kendine bağlamıştı ki, Constance bile ona meftun olmuş», yakınında oturmasını istemişti. Gerçek, madam Des-vignes, kızları Charlotte'la Marthe'ı, iki nefs yaratık, halinde yetiştirmişti. Bir borsa simsarı kâtibi olan, kocası öldüğü zaman, kadın, otuz yaşında, pek fazla, kemirilmiş bir servetle dul kalmış, azıcık gelir getiren akaretini satıp memleketi olan JanviÜe'e çekilmek akıllılığını göstermiş, orada, kendini tamamiyle kızlarının tahsil ve terbiyesine vermişti. Çocuklarının hemen hemen hiç çeyizleri olmadığını bildiği için, koca bulmal arma yarar düşüncesiyle, ikisini de çok iyi yetiştirmiş, bu da, tesadüf, işe yaramıştı. Froment ailesiyle aralarında samimî bir münasebet peyda olmuş,, çocuklar bîr arada oynamaya başlamışlardı; Blaise'le-Charlotte'un evlenmeleriyle biten masum aşk macerası. o ilk oyun çağlarında başlamıştı. Charlotte on sekizi yaşında evlendiği zaman on dört yaşında olan kızkar-deşi Marthe, kendisiyle yaşıt, onun gibi güzel, o ne-kadar sarışımsa o kadar esmer olan Rose, Froment'la. İçtikleri su ayrı giden iki arkadaş olmuşlardı. Aklı başında ve neşeli küçük kardeşinden daha ince yaratı-hşlı, daha da zayıf olan Charlotte, madam Devignes'-in, resim derslerine devam ettirmek suretiyle ona vermek istediği eğlenceden ibaret bir sanata merak sar-dırmıştı; çalığa çalışa, gayet güzel minyatür işliyecek kadar ilerlemişti. Annesi, bir felâket halinde geçim vasıtası olur, diyordu. Kendisine benziyen fakat güzelleştirilmiş bir madalyonunu yaptığı Constance'ınt onu yumuşak karşılayışında, muhakkak kî, kibar ta-

bakanın, iyi terbiye görmüş insanlara kargı duyduğu takdirkârlığın çok tesiri vardı.

Esasen yaratıcı neşe sahibi olmak, canla başla çakışmak bakımından Froment'lara çekmiş olan Blaise,

Morange'm kaleminde kısa bir zaman bulunduktan sonra, müessesenin muamelelerini öğrenir öğrenmez, ;Siirekli faaliyetiyle, Maurice için, çabucak kıymetli bir ;yardımcı olmuştu; onun için, hep kaçamaklar yap-nmakla meşgul babasından gitgide daha az yardım gö-iren Maurice, kuzenini her an eli altında bulabilmek üzere genç karı kocanın pavyonda oturmalarında bizzat ısrar etmişti; oğlunun karşısında el pençe divan duran annesi de, saygılı bir itaat göstermekten başka >bir şey yapmamıştı. Oğlunun olağanüstü geniş zekâ-sma hudutsuz bir iman besliyordu. Maurice, sonunda oldukça iyi bir tahsil görebil misti; biraz kalın kafalı .idi, güç kavıyordu; yine de, çocukluğundaki hastalıklar yüzünden hep gecikmiş olmasına rağmen, çalış-ıks-ndı. Az konuştuğu için, annesi onu, yapacağı İşlerle 'kâinatı hayrette bırakacak gizli kapaklı bir dâhi diye gösteriyordu. Daha on beş yaşma bile basmamış o!-duğu tarihte, taparcasına sevdiği oğlu için Ooo; o :ne akıl kumkumasıdır derdi. Blaise'î de, tabii, sırf lüzumlu bir yardımcı, naçiz hizmetkâr, her şeyi bilen, Jher şeyi istiyecek olan efendinin emirlerini yerine getirmeye memur el ulağı olarak kabul etmişti. Oğlu şimdi o kadar kuvvetli idi, o kadar güzeldi ki, babasının yavaş yavaş sukutundan zarar gören müesseseyi kalkındırmakla meşguldü, harikalı servete doğru yürüyordu; temsil ettiği, bunca senedir o kadar gururla,

_40 DÖL BERKETİ U

kadar bencillikle hazırladığı biricik erkek evlâdım. o kesin zaferine doğru gidiyordu. sırada, hiç beklenmedik bir şey oldu. Blaise, kendisini, her emre boyun eğen nasıl bir makine çarkı haline getirmek meramında olduklarını bildiği için,, eve bitişik küçük pavyonda oturmak teklifini tereddütle kabul etmişti. Sonra, karısı doğurunca, bu ilk. çocuğun, dünyaya gelen bu kız evlâdın hatırı için, mertçe kararım vermiş, kendisi de çok çocuklu bir baba olmak ihtimalini düşünerek, vaktiyle babasının, yaptığı gibi, didinmeyi göze almıştı. Böylece, bir sabah Maurice'den emir almak üzere eve çıktığı zaman,, bizzat Constance, oğlunu, rahatsız bir gece geçirdikten sonra halsiz bulunduğu için yataktan kaldırmadığını söyledi. Hoş, fazla merak etmiyordu. Bir parça yorgun olsa gerekti, iki kuzen bütün fabrikayı ayağa, kaldıran çok büyük bir taahhüt işinden dolayı, bir haftadır çalışmaktan harabolmuşlardı. Üstelik, bir gün evvel, Maurice bir makine tecrübe edilirken, ter içinde, başı açık, bir sundurmada, hava cereyanında, durmak gafletini göstermişti. Akşamına, şiddetli bir nöbet geldi, alelacele, Boutan'ı çağırttılar. Doktor Boutan, ertesi gün, hastalığın yıldırım hızıyla ilerlediğini görüp, fazla telâşa düşerek, bir konsültasyona, lüzum gösterdi, iki meslektaşı geldi, çabucak mutabık, kaldılar. Hastalık, intanı bir özel mahiyet arz eden tez veremedi; sanki, tutuşmak için bahane arayan bir sahaya düşmüş, görülmedik derecede şiddetli bir tahrip yapmaya başlamıştı. Beauchene evde yoktu, yine seyahatteydi. Constance, hakikati açıkça söylemek istemiyen hekimlerin ciddî yüzlerine rağmen, endişesi gitgide art-

141

DÖL BERKETİ II

ınakla beraber, ümidini kaybetmiyor, oğlunun, kahramanının, kendi hayatı için elzem olan tanrısının, tehlikeli surette hasta olabileceğine ve ölebileceğine inanmamakta ısrar ediyordu. Daha ertesi gün, telgrafla çağrılan Beauchene tam da eve döndüğü gece, Maurice, annesinin kolları arasında öldü. Netice itibariyle, bu ölüm, fakirleşmiş, daha kaynağmdayken bozulmuş bir burjuva kanının son dağılışı idi, sıhhat perdesi altında, çocukluğundan beri hastalık çeken biçare bir silik mahlûkun birdenbire yok oluşundan ibaretti. Fakat, bütün hesaplan mahvolan ana iîe baba için bu ne tepeden inme felâketti! Biricik vârisi, çok inatçı bir bencillikle hesaplı olarak özledikleri sanayi prensi, bir hayal gibi geçip gitmiş, kollarının kucakladığı şey boşluktan ibaret olunca, korkunç hakikat, karşılarında dikilmişti. Bir saniye içinde, çocuksuz kalmışlardı.

Gece yansından sonra iki sularında Maurice son nefesini verdiği zaman, annesiyle babasının yanında, yatağın başı ucunda Blaise de vardı; imkân bulur bulmaz, Ölüm haberini, Chantebîed'ye telgrafla bildirdi. Çiftliğin avlusunda, Marianne, benzi sapsarı, heyecan içinde, Mathieu'ye seslendiği zaman saat dokuzu çalışıyordu.

Maurice ölmüş!. Aman Yarabbi! Bir tek ev

lâttı, zavalcılıklar!

Karı koca, vücutlarını buz gibi donduran bir ürperti ile, şaşalayıp kaldılar. Hastalığı henüz haber almışlardı, ağır olduğunu bile bilmiyorlardı.

Mathieu:

Ben giyineyim, dedi, onu çeyrek geçe trenine yetigirim. Gidip başınız sağ olsun demeli.

142

DÖL BERKETİ II

Marianne, o sırada sekiz aylık gebe olduğu halde, beraber gitmeye karar verdi. Netice itibariyle, Blaise'in yeni yuvasına karşı çok iyi davranmış olan kuzenlerine bu sevgi eserini gösteremezse, pek üzülecekti. Sonra, bu felâket, gerçekten yüreğini parala-mıştı. Karı koca, günlük işleri adamlarına dağıtmak için vakit kaybettiklerinden, Janville garına geldikleri zaman, onu çeyrek trenine, daradar yetiştiler. Tret. hareket etmiş, yol alıyordu ki, girdikleri koraparti-manda, karı koca Lepailfeîr'lerle oğulları Antonin'in oturduklarını gördüler.

Değirmenci, onların merasimle, birlikte yola çıktıklarını görünce, düğüne gidiyorlar zannetti; başsağlığı ziyaretine gittiklerini öğrenince:

Demek ki tersine, dedi. Olsun, o da bir gezmedir, insanı oyalar.

Mathieu'nün başarısından, o geniş malikâneyi baştan aşağı kazanıp verimli hale getirişinden beri, Lepa-âlleur, bu burjuvaya az çok saygı gösteriyordu. Fakat, elde edilen sonuçları inkâr edememekle beraber, yenilmeyi kabul etmiyor, sinsi sinsi hâlâ bıyık altından gülüyor, topraktan veya gökten, kendisini haklı çıkaracak herhangi bir tabiiî afet bekler gibi tavır takmıyordu. Haksız çıkmak istemiyordu, elbette bir bildiğim var diyor, artık hiçbir şey yetiştirmez hale gelen o kahpe toprak iflâs edeli köylünün zanaatı, zanaatların yn aşağılığı mı imiş, değil mi imiş, bir gün gelir görürsünüz, diyordu. Hoş, öcünü almıyor da değildi, bitişik malikâneye karşı bir protesto olmak üzere, tar-!>Janm ekimsiz bıraktığı o arayerdeki toprak, orayı

141

DÖL BERKETİ II

ikiye biçiyor, kirletiyordu. Değirmenci, müstehzi îdi. O övünge, alaycı edasiyle devam etti:

Ya, biz de Paris'e gidiyoruz. Niçin, biliyor musunuz Şu zatı yerleştireceğiz.

Oğlu Antonin'i işaret ediyordu; babası gibi uzun fakat daha biçimsiz kafalı, seyrek ve renksiz sakalı bitmeye başlamış olan Antonin, on sekiz yaşında, ki-zü saçlı bir çocuktur. Başında ipekli bir şapka, elinde eldivenler, boynunda çiy mavi bir kıyafet şehirli kıyafetinde giyinmişti. Okuldaki başarılarıyla, bütün Janville'î hayrette bıraktıktan sonra, her türlü el işine karşı öyle tiksinti göstermişti ki, babası, dediği gibi, onu bir Parisli vapmaya karar vermişti. Meseleyi büen Mathieu, hatır için sordu:

Demek ki karar verdiniz; kesin olarak mı

Elbette! Zerre kadar zengin olmak ümidi yok

ken, ne diye uğraştırırım Ne babam, ne de ben, bir kenara bir metelik koyamadık, bu Allanın cezası de ğirmenin taşlan un öğütmekten ziyade çürüyor. Men debur tarlalarımız da paradan fazla çakıl taşı veriyor, öyleyse, şimdi mademki âlim oldu, bildiği gibi yapsın, Paris'e gidip talihini çenesin! İnsanın, işinî yoluna koyması için varsa yoksa şehirdir.

Madam Lepailleur, gözlerini oğlundan ayırmıyordu ! Vaktiyle kocasına nasıl hayran idiyse, şi md `1e oğlunun karşısında hayrandı. Yılışık bir tavırla o da lâfa karıştı:

Ya, ya, öyle. Avukat metr Eousselet'nin yazıhanesinde bir yer var. Bir de küçük oda kiraladık, mobilya aldım, çamaşır düzdüm; bugün büyük gün.

DÖL BERKETİ II

145

14 DÖL BERKETİ II

bu akşam, iyi bir lokantada üçümüz beraber yemek yedikten sonra, gece o odada yatacak. Oom Pek memnunum, artık yolu tuttu! Mathieu gülümsedi:

Belki de yolun nihayetine vardığı zaman Bakan olur, dedi. Kimbilir Her şey mümkündür.

Bu, köylerin şehirlere göç etmesiydi; çabucak servet sahibi olmak için duyulan hummalı sabırsızlıktı; bizzat analar babalar, çocuklarının şehre gidişini kutluyorlar, memleket kaçağını selamletiyorlar, onunla birlikte günün birinde yükselmek İçin gururlu bir telâş gösteriyorlardı. Chantebled'li çiftçi, şehirli iken. köylü olan Matfeieu, değirmenci oğlunun Paris'e gittiğini, halbuki kendisi toprağa döndüğünü, her türlü kuvvetin, her türlü dirilişin müşterek anası olan toprağa döndüğünü düşünüyor, bu kovalamaca onu güldürüyordu. Hele Paris'teki serbest eğlence hayatının cazibesin» kapılan Antonin de, kurnaz tembel edasiyle gülmeye başlamıştı.

Yoo! Nazırlıkta gözüm yok, dedi. Fazla zahmetli İş. Hemencecik bir milyon kazanıp sonra rahat etmek daha işime gelir.

Lepailleur'ler, bu kadar zeki cevap karşısında, kahkahalarla güldüler, Oo! Oğlan çok ileri gidecekti, bu muhakkaktı.

Marianne, yüreği kendisini beklleyen matemle dolu, susuyordu; yine de bir söz söylemek istedi; küçük Therese'in bu güzel güne niçin katılmadığını sordu. Lepailleur, soğuk soğuk cevap verdi, daha oturup kalkmasını bilmiyen altı yaşında bir yumurcağı başına dert almak istemediğini söyledi. Olduğu yerde kalsa çok iyi ederdi o, evin altını üstüne getirmişti. Marianne itiraz edip Therese kadar zeki ve güzel bir kıza az rasgelindiğini söyleyince, madam Lepailleur daha yumuşak cevap verdi.

Kurnazlığına kurnazdır, doğru, ama kızlar Paris'e gönderilemez, başgöz etmek lâzım, o da bir suru dert, bir sürü para işi. Neyse, bu lâfı bırakalım, şimdi; bu sabah sevincimiz var.

Paris'te kuzey garına indikleri zaman Lepailleur'ler, kalabalığın gürültülü seline kapıldılar, sürüklendiler, kayboldular.

Araba, Orsay rıhtımında Beauchenelf.rin konağı önünde durunca, Mathieu ile Marianne, kaldırımın kenarında, Seguin'lerin kupa arabasını görüp tanıldılar. Arabanın içinde, camların arkasında, Seguin'lerin kızları Lucie ile Andree'nin, açık renk tuvaletlerle, sessiz, hareketsiz beklediklerini gördüler. Konağın kapısına yaklaşırlarken, Valentine her zamanki gibi pürtelâş, dışarı çıktı. Fakat, onları görünce, derin bir acıklı ifade takındı, hale uygun sözü söyledi:

Gördünüz mii Ne korkunç felâket, bir tek ev lât.

Sonra, bir araba lâkırdı etti:

Siz de benim gibi koşunuz, geldiniz, gayet ta biî!. Tasavvur edin ki, felâketi tesadüfen öğrendim, bir saat var, yok; talihe bakın, kızlarım giyinmişti, ben de giyiniyordum, onları bir nikâh âyini için kilise ye götürecektim, dostumuz Santerre'in bir kuzini, bir ttrplomatla evleniyor da. Üstelik, öğleden sonra da hep

10

BEREKETİ U

14

.g DÖL BERKETİ II

meşgulüm. Ayın on biri çeyrek geçe yapılacak tereddüt etmedim, kiliseye gitmeden Önce buraya geldim; tabii, yukarı yalnız ben çıktım, kızlarım arabada bekliyorlar. Nikâha biraz geç kalacağız. Zavallı ana babayı, bomboş kalan evlerinde göreceksiniz, bakın. Cenazeyi yatağa uzatmışlar, çok güzel süslemişler, başmda bekliyorlar. İnsanın yüreği paralanıyor.

Mathieu, Valentine'e bakıyor, çılgınca hayatının ateşiyle kurumuş kalmış gibi, artık ihtiyarlamadığını görerek hayret ediyordu. Seguin'le İşler için devamlı temas halinde bulunduğundan karı kocanın münasebetleri son derece bozuk olduğunu biliyordu. Seguin, artık sabık mürebbiye Nora İle açıktan açığa bir evde oturuyordu; Antin caddesindeki konakta, dördüzlü rahat hayat bozulunca, Nora, kendisi için küçük bir konak dayatıp döşetmeyi tercih etmişti. Hattâ SĞguin, Chantebeld malikânesinin tamamı için kati ferağ muamelesini imzalamak üzere, Mathieu'ye, metresinin evinde randevu vermişti. Gaston, Saint- Cyr okuluna gideliberî, Valentine iflâs rüzgârının yavaş yavaş büsbütün yıkmakta olduğu büyük ve debdebeli konakta, yalnız iki kızıyla oturuyordu.

Gaston gelsin de cenazede bulunsun diyorum, çünkü babasının şu ara Paris'te bulunduğuna emin değilim, dedi. Dostumuz Santerre de öyle, o da yarın ufak bir seyahate çıkıyor. Ah, aht Gidenler yalmx Ölüler değil, uzaklaşan kaybolan dirilerin sayısı da korkunç. Öyle değil mi, madamcığım Hayat çok ha-

zını

Yüzünde hafif bir ürperti dolaşmıştı; Santerre'in etrafını kuşatan kurnazca hazırlıklarıyla, uzun zamandan beri olgunlaştırdığı sinsi bir proje ile, romancının,, henüz keşfedemediği son bir buluşuyla, aylardan beri yaklaştığını hissettiği yakın bir ayrılık tehdidi idî, bu, Sfu bir kadın gibi, bezgin bir el hareketi yaptı: Allahm hikmetinden sual olunmaz, dedi.

Marianne, kapalı kupa arabasında, hâlâ sessiz,,
hareketsiz oturan iki genç kıza gülümsüyordu; lâkırdıyı değiştiriverdi.
Ne kadar büyümüşler, güzelleşmişler! Andree'-
niz çok cici. Lucie kaç yaşında Neredeyse gelinlik
kız olacak,
Valentine:

Aman, dedi, sakın duymasın, hüngür hüngür ağlamaya başlar. On yedi yaşında; ama, akıldan yana, on iki yaşında bile yok, İnanmazsınız, bu sabah ağladı, kilisedeki nihâka gitmek istemiyor, hasta oluyorum diyordu. Manastır lâfı dilinden düşmüyor, bı içe bir karar vermek lâzım. Andree on üç yaşında olduğu halde, kadın tarafı ondan çok daha fazla, ama, koyun gibi bön. Yavaşlığı bazan öyle sinirime dokunuyor ki fena oluyorum.

Nihayet Marianne'm elini sıkıp arabaya bineceğâ sırada, onun gebe olduğunu gördü.

Vallahi aklım başımda değil. Sıhhatiniz nasıl,, sormuyorum!. Sekiz aylıksınız değil mi Hem de- on birinci çocuğunuz. Müthiş, müthiş! Ama, mademki kolay doğuruyorsunuz, mesele yok. Ah şu zavallıklar; şimdi yukarı çıkınca göreceksiniz! Asıl, evleri bomboş kalacak, onlar!

148

DÖL BEREKETİ II

Araba hareket ettikten sonra, Mathieu ile Ma-ri-anıe, yukarı çıkmadan önce, pavyona uğramak gerektiğini düşündüler, belki çocukları, kendilerine faydalı bilgi verirlerdi. Fakat Blaise de Charlotte da orada değillerdi. Pavyonda yalnız küçük Berthe'î bekleyen hizmetçi kadın vardı. Kadın, bir gün evvelinden beri, cenazenin yanında bulunan mösyönün yüzünü bile görmemişti. Madama gelince, sabah karanlığı o da yukarı Çıkmış, hattâ, bir dakika bile vakit kaybetmek istemediğinden, tekrar aşağı inmek zahmetine katlanmamak için öğleye doğru, meme zamanı, Berthe'î alıp getirmesi emrini vermişti. Marianne, hayret edip sebebini sorunca, hizmetçi kadın:

Madam, kutusunu yanına aldı, dedi. Galiba ölen o zavallı gencin resmini yapıyor.

Mathieu ile Marianne, fabrikanın avlusundan geçerlerken, her zaman çok gürültülü olan bu geniş çalışma diyarında hüküm süren derin mezar sessizliğinden yürekleri burkuldu, ölüm, birdenbire gelmiş, bütün bu ateşli hayat bir anda durmuş, makineler soğumuş ve susmuş, atelyeler sessizleşmiş, ıssızlaşmıştı. Çıt çıkmıyor, bir kul gözüküyor, müessesenin nefesi demek olan o buharın bir soluğu işitilmiyordu. Sahibi ölünce, o da ölmüştü. Bu mutlak ıssızlığın içinden dolaşıp fabrikadan eve geçince, yeisleri arttı; dehliz uyukluyordu, merdivende ağır bir sessizliğin ürpertisi vardı. Yukarda, bütün kapılar, çoktan beri içinde kimse oturmayan, boşaltılmış bir evin kapıları gibi açık duruyordu. Dış odada hiçbir hizmetkâra raslamadı-ları Yarı karanlık salon bile onlara boş gibi geldi; işlemeli muslin storlar aşağı kadar indirilmiş, kabul

149

DÖL BEREKETİ II

günleri birçok misafir beklendiği zamanki gibi, koltuklar daire şeklinde dizilmişti. Nihayet, odanın ortasında kısa adımlarla dolaşan bir gölgeyle, belli be-ñirsiz bir yüzle karşılaştılar. Bu, açıkbaş, redingotlu, Morange'di. Müthiş haberi alır almaz seçirtmiş, işi-aiin başına gelir gibi aynı intizam ve dikatle oraya gelmişti. Kendi evindeymiş gibi davranıyor, ansızın gidişi, kendi kızının feci Ölümünü hatırlatan bu çocu-ğün kaybıyla şaşkın, sersem, gelenleri karşılıyordu. Yarası tazelenmişti, uzun kır sakallı yüzü sapsarı, öyle perişandı ki, durmadan dolaşıyor, oradan ayrılamıyor, etrafa yayılan bütün bu matemi benimsiyordu.

Misafirleri tanıyınca o da, bütün dudaklardan dökülen aynı sözü söyledi:

Ne müthiş felâkat, bir tek evlât 1 Ellerini sıkımişti, fısıltı halinde konuşuyordu, madam Beauchene'in, halsiz kaldığı için, bir parça oda-sma çekildiğini; Eeauchene'le Blaise'in aşağıda, bazı teferruatla meşgul olduklarını anlattı. Sinir hastası bir adam gibi aheste yürüyüşüne devam ederek, kapı-smın iki kanadı birden açık duran bitişik odayı, eliyle işaret etti.

Orada, içinde öldüğü yatakta yatıyor. Çiçekler koymuşlar, çok güzel olmuş. Girebilirsiniz.

Gerçek, orası Maurice'in odasıydı. Geniş perdeleri, içerisi kapkaranlık olacak şekilde örtmüşlerdi. Karyolanın yanında büyük mumlar yanıyor, uyuyormuş gibi gözleri kapalı yatan Ölünün çok sakin, çok beyaz yüzünü aydınlatıyordu. Maurice hiç değişmemiş, yal—İİİZ zayıflamış, onu alıp götürən yıldırım gibi hızlı

150

DÖL BEREKETİ II

darbenin tesiriyle sâflaşmıştı. Bitiştirilen iki eliyle bir haç tutuyordu. Çarşafın üstüne serpilmiş çiçekler, güller,

ona bahardan bir yatak seriyordu. Bütün bu hai-lelî durgunluktan dökülen derin sessizliğin ortasında kızgın mum kokusuna karışan çiçek kokusu, bir parça geniz tıkıyordu. Boş odada yalnız yatak belli oluyor, mumların dimdik yükselen alevlerini hiçbir soluk ürpertmiyordu.

Mathieu ile Marianne içeri girdikleri vakit, ka-pınm yanında, bir paravanın gerisinde, gelinleri Charlotte'un oturduğunu gördüler; küçük bir lâmbanın ışığında, dizlerinin üzerine bir karton koymuş, ölünün, güller arasındaki başının resmini yapıyordu. BİL iş, yirmi yaş yüreğine dert olacak bir iş olmasına rağmen, ananın gösterdiği çılgınca isteğe boyun eğmişti Üç saattir oradaydı, gençliğe mahsus harikulade bir güzellikteki taptaze yuziyle, sızırılmış altın sarısı saçları altında iri iri içilmiş mavi gözleriyle, benzi sapsarı, dikkatle çalışıyor, iyi bir iş yapmaya uğraşıyordu. Mathieu ile Marianne yanma yaklaşınca, onlarla, konuşmak istemedi, yalnız, başını hafifçe eğdi. Fakat yanaklar; bir parça pemfc el esmişti, gözlerinin içi güldü; onlar, orada bir lâhza durup elemli temaşaya daldıktan sonra sessizce salona dönünce, Charlotte, güller ve mumlar arasında yatan ölünün karşısında yalnız kaldı, çalışmasına devam etti.

Morange, salonda, hep o sersesi gölge haliyle dolaşıp duruyordu. Mathieu ayakta kaldı, Marianne, gebeliğinden dolayı uzun yorgunluklara tahammülü olmadığı için, kapının yanında bir yere oturdu. Artık bir kelime konuşulmadı, gölgelerle dola bu örtülü oda-

151

DÖL BEREKETİ II

larm boğucu sessizliği ortasında, kasvetli bekleyiş devam etti. On dakika kadar sonra, başka gelenler oldu; bunlar, bir madamla bir mösyö idi, Önce tanıyamadılar. Morange eğilerek selâm vermiş, sersem sersem, misafirleri karşılamıştı. Sonra, kadm, erkeğin elini bırakmadan, onu, çarpmanın diye eşyanın arasından Jiör yeder gibi yürütünce, Marianne'la Mathieu, bunları tanıdılar; Angelin'le karısı idi. Geçen kıştan sonra, son bir felâkete uğramışlardı; ufacak servetleri, büyük bir bankanın iflâsiyle, hemen olduğa gibi mah-volup gitmişti; Janville'deki evlerini satmışlar, gelip Paris'te yerleşmişlerdi. Kadın, kendisine bir İş aramış, sosyal yardım kurulunda kadın delege olmuş; yar-dım gören analara nezarete, çocukları muayeneye, raporlar vermeye memur müfettiş tâyin edilmişti. Ha-zin hazin gülümsiyerek söylediği gibi, artık, rrmhak-ıkak olan kısırlığından dolayı yeise düştüğü için, bu miniminiler âlemini idare etmek kendisi için bir te-selli idi. Kocasına gelince, gözleri gitgide daha fazla bozulduğu için, resim işlerini artık büsbütün bırakma-ya mecbur olmuştu, mahvolan, yokluğa yuvarlanan .hayatının yeis do)u kasveti içinde yaşıyordu.

Madam Angelin, bir çocuk gol-ürür gibi, onu Mari-anne'in yanına getirdi. Yanındaki bir koltuğa, kendi eliyle oturttu. Angelin, askerce kabadayı edasını bırakmamıştı; fakat, üzüntüden harap bir haldeydi, kırk dört yaşında olduğu halde, ak paktı. Tasasızlık ve ne-şe içinde, Janville'in تنها patikalarında dolaşarak, dilediği gibi sevigen bu sevdalı, güzel, genç çifti ha-tırlyanlar için, .şu sakat erkeği elinden tutup yeden SU hüzünlü kadın, ne elemli bir hâtıraydı!

152

DÖL BEREKETİ II

Madam Angelin, titrek elleriyle Marianne'm elle-rini tutar tutmaz, o da aynı yeisli sözü soylıyebildi, yavaşça: Ah! Ne korkunç felâket, bîr tek evlât, dedi. Gözlerine yaşlar doldu, bir lâhza odaya girip cenazenin yanında durmadan, oturmak istemedi. Dönüp, geldiği zaman, hıçkırıklarını mendiliyle boğuyordu; zavallı gözleri bir noktaya takılıp kalmış, kımıldamadan oturan kocasıyla Marianne'm arasına, bir koltuğa yığıldı. Sönmüş, ıssız, donup kalan fabrika hayhuyunun artık işitilmediği ölü evde, sessizlik tekrar başladı .

Nihayet, Beauchene gözüktü, Blaise peşinden geliyordu. Yediği şiddetli lobut darbesinin altında on-yaş ihtiyarlamış gibiydi. Sanki gök, birdenbire beynine İnmişti, o üstün bencilliği ile, metin erkek gururu ile, zevklerinin ortasında, böyle bir yıkılışın olabileceğine asla İhtimal vermiş değildi. Maurice'i hasta görmeyi katiyen istememişti, böyle bir ihtimal kendi sıhhatine kargı, her türlü âfete meydan okuyan sağlam-bir çocuk dünyaya getirmiş olmak inancına karşı bir suikasttı. Kendisini, yıldırımından üstün sanıyordu, felâket, kendisine gelmeye cüret edemezdi. Yolsuzluklar dolu hayatı, melekelerindeki aheste dağılış, vücudunu gevşettiğinden, darbenin İlk tesiriyle kendini koyuvermiş, kadm gibi zaaf göstermişti. Oğlunun cenazesi, karşısında, bütün gururları kırılmış, bütün hesaplar» mahvolmuş, çocuk gibi hüngür hüngü; ağlamıştı. Yıldırım inmişti, artık hiçbir şey kalmamıştı. Hayatı bir dakika içinde süpürülmüş, dünya kararmış, boşalmış-

DÖL BEREKETİ II jt-j

ti. BeauchSne, iri suratı kederden şiş, kalın göz kapakları yaşla dolu, benzi sapsarı, kendinden geçmiş bir haldeydi.

Froment'ları görünce, yine fenalık geçirdi, kollarını açarak tekrar hıçkırıklarla boğula boğula, sen-deliyerek onlara doğru yürüdü.

Ah, dostlarım, ne müthiş darbe; dedi. Üstelik, .burada yoktum! Geldiğim zaman, kendini kaybetmiş ti, beni tanımadı bile. Olacak şey mi bu Ne sıhhatli çocuktu! Rüya görüyorum gibi geliyor, kalkacak, be nimle beraber atelyelere inecek sanıyorum.

Onu kucakladılar; kimbilir hangi eğlentiden, belki de hâlâ sarhoş bir halde gelip böyle yıldırımla vu-Tiilureasjna kendisim bu müthiş matememin ortasında bulan; içtiği şarapların, sürekli okşamaların yorgun-ûğuyle karışık bir sersemliğe gömülen bu adama acıyorlardı. Göz yaşlariyle sırlıklam sakalı, pis pis sigara ve teke kokuyordu.

Sonra, pek az tanıdığı Angeñnleri de kolları arasında sıktı.

Alı! Dostum, ne müthiş darbe, ne müthiş dar be! Dedi.

Blaise de geldi, annesiyle babasını kucakladı Geçirdiği korkunç geceye rağmen, kederine rağmen güzel gözleri hâlâ parlaktı, yüzünde hâlâ gençlik körpeliği vardı. Kununla beraber, her gün birlikte çalıştıkları Maurice'le candan dost oldukları için, yanaklarından hâlâ yaşlar yuvarlanıyordu.

Sessizlik tekrar başladı. Morange, sanki orada yalmzmiş gibi, etrafında olup biten işlerin farkında

154

DÖL BERKETİ II

bile olmadan, bir uyurgezer yürüyüşüyle, ağır ağır dolaşmaya devam ediyordu. Beauchene, şaşkın şaşkın, ortadan kayboldu, sonra elinde küçük kayıt defterleriy-le, tekrar geldi. Bir süre daha dolaştı, nihayet, Maurice'in odasından çıkarılmış olan bir yazı masasının başına oturdu. Kedere hiç alışık olmadığından, kafasındaki sakat düşünceden kurtulmak için, însiyaklı bir avunma ihtiyacıyla, gönderilecek davet tezkerelerinin listesini hazırlamak üzere, o küçük adres defterlerini» sahifelerini çevirmeye koyuldu. Fakat gözleri bulanı-yordu, bir el işaretiyle Blaise'ı çağırdı, Blaise, karısının yaptığı resme bir göz atmış, odaya dönüyordu. Geldi, yazı masasının başında ayakta durdu, yavaş sesle isimleri okumağa başladı; derin sessizliğin ortasında, bu biteviye çıkan hafif mırıltıdan başka artık bir şey işitilmez oldu.

Dakikalar ağır ağır geçiyordu. Misafirler hâlâ Constance'ı bekliyorlardı. Cenaze odasıyla bitişik oda-nın arasındaki bir küçük kapı usulca açıldı; Constance, hiç kimse farkına varmadan, gürültüsüzce içeri girdi. Bu, mumların solgun ışığında, gölgeden çıkan bir hayaletti. Henüz ağılamamıştı, benzi kül gibi, yüzü gerg-in, için için bir gazapla sertleşmişti. Taşkı bir isyanla direnmiş gibi, kısa boyu, kaderin haksızlığı karşısında eğilmek şöyle dursun, uzamış gibi görünüyordu. Lâkin, bu matem, onu gafil avlamış değildi ; oğhunun ölümünden bir dakika evveline gelinceye kadar bu ölüme inanmamakta înadettiği halde, bu hâdiseyi zaten beklediğini, hemen hissetmişti. Bu sezgi, nvlardan beri, ta canevinde gizli kalmıştı; b sır şimdi müthiş bir besbellilik halinde patlak veriyordu, Cons-

155

DÖL BERKETİ II

iance, meçhulden gelen o fısıltıların, vücudunu buz ,gibi donduran o üşümelerin, bir çocuğu daha olmadığı için duyduğu o müphem ve korkulu eseflerin mâna-sıu birdenbire anlamıştı. Tehdit grerçekleşiyordu, tamir kabul etmez kader bu biricik erkek evlâdın, tehlikeye düşen müesseseyi selâmete erdirecek bu kurtarıcının, saltanatından kendisine gurur payı ayıracağı bu müstakbel prensin, kura bir yaprak gibi uçup gitmesini istemişti. Bu, temelden yıkılıştı, Constance, uçuşuma yuvarlanıyordu. Asıl fazla kederlendiği şey, göklerinin kupkuru kalmasıydı, yaşlarını yakıp kurutan o taşkın Öfkeydi; halbuki, öteden beri şefkatli bir ana olduğu için, çocuğunun öliimîyle artan, zehirlenen analık duygulan, onu dayanılmaz bir İşkenceye koyuyordu. Charlottfi'a yaklaştı, arkasında durdu, Ölmüş oğlunun çiçekler ortasındaki ince profiline baktı. Yine ağılamadı. Ağır ağır, yatağı seyrediyor, o acıklı manzara ile gözlerini dolduruyor, sonra kâğıda bakıyor, sanki, ertesi gün, toprak, oğlunu ebediyyen içine aldığı zaman, bu sevgili evlâttan elinde kalacak olan şeyin, şu birkaç kurşun kalemi çizgisi ni n nasıl bir şey olduğunu anlamak istiyordu. Charlotte, onun, arkasında durduğunu hissedince, başını kaldırdı, örperdi. Korkmuştu, ona birşey söylemedi. Yalnız bakıştılar. Bu cenaze tertibatı ortasında, içine yuvarlandığı yok-Uıgnn karşısında, sızırılmış altın şansı saçlariyle, par-iaak bir istikbale namzet genç bir yıldız gibi böyle yükselen şefkat, sıhhat ve güzellik dolu bu yüz, onun ana Tkalbini nasıl da burkuyordu I

156

Fakat o esnada, Constance, salonda, oda kapısının tam önünde fısıldanan ve gayet belli şekilde kalağına gelen, hafif bir konuşma işitip ayrıca üzüldü. Kimildamadı, tekrar işine koyulan Charlotte'un arkasında, ayakta durdu. Kapının önünde, âdeta perdenin kıvrımlarına sokulup oturan Marianne'ia madam An-gelin'i farketmiş olmakla beraber, henüz meydana çıkmıyor, kulak kabartmış, dinliyordu.

Madam Angelin:

Ah! Zavallı ana, diyordu, âdeta bu felâketi ön cededen sezmişti. Kendi dertli halimi ona anlattığım zaman, kendisini çok tasalı gördüm. Artık benden hayır yok. Ölüm gelip çattı, artık ondan da hayır kalmadı.

Bir susma oldu. Sonra, madam Angelin, konuşmak ihtiyariyle, yavaş sesle devam etti:

Sizinki gelecek aya, değil mi Bu sefer on birinci çocuğunuz olacak, eğer ikisi düşmemiş olsaydı, on üç olacaktı. On bir çocuk fazla sayılmaz; on ikiyi bulmanız işten değil.

Yanıbaşmdaki matemli kadını unuttuyordu; için için duyduğu kıskançlık, bu kadar büyük bir döl bereketi karşısında gevşemiş gibi, dudaklarında hafif bir gülümseme belirmişti.

Fakat Marianne şiddetle itiraz ediyordu:

Yoo! Artık yok; zannederim, on ikineisi yarı yolda kalır. Düşünün bir kere, kırk bir yaşındayım. Durmanın zamanı geldi, rolümü yerine getirdim. Bundan sonra, çocuk yetiştirmek oğullarımla kızlarıma düşer.

O zaman, Constance, göz yaşlarını kurutan şiddetli öfkenin bir nöbetiyle direndi, ürperdi. Bu Ölü evi-

ne, karnı, yakında doğacak hayatla şişmiş bir halde gelen, hepsi de hayatta on çocuk anası olduğu halde, on birinciye gebe bu anayı, yangÖzle bakınca görebiliyordu. Onu hâlâ genç, hâlâ körpe, neşe ile, sıhhatle, sonsuz bir ümitle taşkın görüyordu. Kendisi biricik çocuğunu, etinden et koparılırcasma kaybederken, o, karnı ezeli bir bereket akıtan, sonsuz ürünlerin uğuru tanrısı gibi, hâlâ orada, Ölüm döşeğinin yanında idi.

Marianne da gülümsüyerek:

Hem, dedi, artık büyük ana olduğumu unutuyorsunuz. işte! Baksanıza şuna! Beni o çırak çıkartıyor! Kızı Charlotte'un hizmetçisini, eliyle madam An-gein'e gösteriyordu; hizmetçi, madam zahmet edip aşağı inmesin diye, aldığı emir üzerine, meme vakti gelen küçük Berthe'ı kucağına alıp getirmişti. Kızcağız, tereddüt içinde, bu matem doü odaya girmeye cesaret edemiyor, salonun kapısı önünde duruyordu. Fakat çocuk, halinden memnun, neşeli bir eda ile, yumuk ellerini oynattı, hafifçe güldü. Charlotte onu işitince hemen kalktı, gürültüsüzce salondan geçti, çocuğu bitişik odaya götürdü, orsda meme verebildi.

Madam Angelin:

Ne şirin yavru! Diye mırıldandı. Bu miniminiler çiçek demetine benziyorlar. Girdikleri yere tazelik, aydınlık getiriyorlar.

Çocuğu görünce, Constance'in gözleri kamaşır gri olmuştu. İri mumların alevleriye benek benek bu yarı karanlığa, koparılmış güllerin kokusuyla ağırlaşan ölü havaya, güler yüzlü çocuk, birdenbire bir ba-

har getirmiş, uzun bir hayat müjdesinin taze ve ay-dmlik havasını sokmuştu. Bu, doğuran annelerin artan .zaferiydi, çocuğun çocuğuydu, Marianne, oğlunun döl bereketiyle yine bereketleniyordu. Artık büyük anne olmuş, bunu güler yüzle karşılamıştı. Fazla bir gazeldik, fazla bir ihtişam kazanmıştı, böğründen akan ne-ihîr, durmadan genişliyecekti. İnen baltanın sesi, Cons-tance'in kalbinde daha korkunç bir akisle ötüyordu; -ağaç, kökünden kesilmişti, biricik zürriyeti koparılıp atılmıştı, artık kendisinden hiçbir şey doğmıyacaktı.

Bu yoklukta, oğlunun cenazesi, serili yatan bu odada, bir lâhza daha yalnız kaldı. Sonra kararını ver—di, o kaskatı hayalet yürüyüşüyle salona geçti, hepsi .-ayağa kalktılar, onu kucakladılar, artık, kanının kızıştıramadığı soğuk yanaklarına temas edince ürperdüer, Sakinliği öyle korkunçtu ki, herkesin ruhunu derin bir

:merhamet kapladı. Teselli verici sözler arıyorlardı; fakat Constance, onları kısa, sert bir el hareketiyle .
'durdurdu.

Bitti, ne yapalım dedi. Bitti, tamamıyla bitti.

Madam Angelin çıkırıyordu, Angelin bile, sabit

ve buânık gözçeğizlerini siliyordu, Marianne'la Mat-hieu, ağhyarak, onun ellerini avuçlarında tutmuşlardı.

Constance, kaskatı duruyor, hâlâ ağlıyamıyor, teselli-leri reddediyor, ahenksiz bir sesle:

Artık bitti, geri gelemez, değil mi ya O h::ide.

. ;yapacak bir şey yok, bitti, tamamıyla bitti, diyip duru-
.yordu.

Bununla beraber, raetîn olması lâzımd', daha bir , sürü misafir gelecekti .Fakat, yüreğine son bir darbe

DÖL BERKETİ II jg

daha yemesi mukadderdi. O içeri gireli beri, tekrar yağlar akıtmaya başlayan Beauchene, gözleri bulandığı> için yazı yazamıyordu. Eli titriyordu, yazı masasının-başından kalktı, kendini bir koltuğa attı, Blaise'e: Gel! dedi, şuraya otur, devam et . Constance, oğlunun yazı masası başına, Blaise'in oturduğunu, oğlunun yerini aldığını, kalemini hokkaya batırdığını, nice defalar yazı yazarken gördüğü. Maurice'in kendisi gibi aynı hareketleri yaparak yazı yazdığını gördü. O Blaise, Forment'ların o büyük oğlu! Kuvvetli bitkiler, civardaki boş tarlaları nasıl kaplarsa, biçare Ölü daha gömülmeden, Froment'lerden biri, onun yerini öylece alıyordu. Constance, dünyayı fethetmek için etrafında kaynaşan bütün bu hayat selinde daha büyük bir tehdit sezdi. Büyük analar yeniden gebe kalıyorlar; gelinîer, çocuklarını emzirmeye-başlıyorlardı; oğullar, sahipsiz kalan ülkelerin hükümdarlıklarını zaptediyorlardı. Kendisi ise yalnız başına kalıyordu, yanında, kendinden geçmiş, mahvolmuş alçak kocasından başka kimse yoktu; durmadan bir aşağı bir yukarı dolaşan, manyaya tutulmuş Mronge da,, kendi yasının timsali bir hayalete benziyordu; birieik. kızının feci ölümüyle bütün ruhu, kuvveti ve muhakemesi yok olup giden zavallı bir adamdı. Boşalan vp soğuyan fabrikadan hiçbir gürültü işitilmiyordu, fabrika da ölmüştü.

Daha ertesi gün, hpybetll bir cenaze töreni oldu . Fabrikanın beş yüz işçisi cenazenin peşinden yürüdü bütün sınıflara mensup ileri gelenler, çok büyük bir' kabile teşkil ettiler, ihtiyar bir işçinin, fabrikanın en yaşlı adamı olan Moineaud babanın, tabut örtüsünün».

160

DÖL BERKETİ II

kordonlarından birini tutması, herkesin dikkatini çok çekti! Adamcağız, otuz sene durmadan çalışmanın sersemliğiyle, sırtındaki redingotu yadırgıyan haliyle, bir parça Ayağını sürüyerek yürümesine rağmen, bu manzara çok dokunaklı görüldü. Mezarlıkta, kabrin başında, Mathieu, matem arabasından inen yaşlı bir madamın, yanına yaklaştığım görünce şaştı. Kadın:

Görüyorum ki, beni tanıyorsunuz, dostum dedi.

Mathieu, özür dileyen bir hareket yaptı. Bu kadın Serafine'di. Hâlâ uzun boylu, narindi, fakat Öyle bir deri bir kemik kalmış, öyle harabolmuştu ki, masalarda görülen, tahttan inmiş ihtiyar kraliçeler g-ibi, âdeta yüz yaşında sayılırdı. Ameliyat geçiren Cecile biçaresi efneeden haber vermişti ama, Mathieu, senelere meydan okuyan bu kızı! saçlı küstah güzelin bu kaaar çabuk harabolacağıma asla inanmamıştı. Nasıl korkunç bir sukut fırtınası esmişti acaba

Serafine devam etti:

Ah! Dostum, ben, şu mezara indirilecek olan biçare Ölüden daha ölüyüm. Bir gün gelsenize, konuşalım. Her şeyi sÖyliyeeeeğim tek insan, tek sırdaş sizsiniz.

Cenazeyi mezara indiriyorlardı, ipler gıcırđıyordu, boğuk bir takırtı oldu, son takırtı. Akrabadan birinin yardımıyla ayakta duran Beauchene, sönük gözlerle bakıyordu. Şimdi de, göz yaşları aka aka tükenen, korkunç bir cesaret gösterip mezarlığa kadar gelen Constance, düşüp bayıldı. Kaldırdılar, boş eve, yıldırımla .vurulmuşçasma çıplak kalan, çoraklaşan tarlalar

161

DÖL BERKETİ II

gibi ebediyen boş eve götürdüler. Toprak, ne var nfr yok almıştı.

Mathieu ile Marianne, Chantebled'de, temel kuruyorlar, hayat yaratıyorlar, döl yetiştiriyorlardı. Aradan geçen iki sene içinde, varlıklarının ta kendisi demek olan, zevkleri ve kuvvetleri demek oîan aileyle, bereketli toprağı

mütemadiyen çoğaltmak faaliyetiyle, hayatın ölümle ezeli savaşında, yine zafere eriştiler-Arzu alev gibi yakıcı, gelip geçiyor, o iâhi arzu, sevmekte, iyi olmakta, sıhhatli olmaktaki kudretleri sayesinde, onları hareketlendiriyordu; azimleri, faaliyet istekleri, lüzumlu olan, dünyanın yapıcısı ve düzencisi emeği sarfetmek hususundaki sakin gayretleri, üst tarafını tamamliyordu. Fakat bu iki sene zarfında, zaferi, ancak sürekli bir savaşla elde edebildiler. Artık, tam bir zafere ulaşmışlardı. Seçirin, bütün malikâneyi parça parça elden çıkarmış; Mathieu, basiretli bir yayılışla buranın hükümdarı olmuştu; rızık tedarik» için savaşırken kuvvetlendiğini hissettikçe, ülkesini genişletiyordu. Tembelin hor gördüğü, ziyan ettiği served çalışanın, yaradıcınm eline geçiyordu. Beş yüz hektarlık arazi, ufku baştan başa kaplıyor, bu çayırlarda» birçok sürüler otliyordu; bataklıklar kurutulmuş, ürünle dolup taşan Özlü bir toprak haline getirilmişti; kıraç topraklar, yataklara sokulup uzaklara kadar dağıtılan kaynaklarla sulanıyor, her sene daha verimli hale geliyordu. Yalnız, Lepaİlleur'lerin bakımsız, kıraç toprağı olduğu gibi duruyor, sanki, mahsulü bundan böyle-mutlu bir küçük kalabalığı besliyen o kum ve çamur sahrasını bereketlendiren mucizeye, o insan sağlığına-şahitlik ediyordu. Bu kalabalık, kimsenin payını yeminli

162

DÖL BEREKETİ II

.yordu, kendi yapını ayırmış, ekip biçmiş, ortaklaşa iserveti artırmış, hâlâ nüfusu pek az, saadet sağlama uğrunda hiç de istifade edilemeyen koca dünyanın bi-:raz daha fazla kısmını ram etmişti. Malikânenin ortasında, bir çiftlik peyda olmuş, büyümüş, kalabalığı, müstahdemleri, davarlariyle, ateşli, zaferli bir hayat kay-uiağı halinde, bir şehir gibi gelişmişti. Doğurmaktan usanmıyan bu mutlu döl bereketi, on iki seneden beri kaynaşan bu yaratıklar ve bu şeyler, bir ailenin genişlemesinden başka bir şey olmayacak bu etrafı kap-layıcı şehir, besleyici yığın, parlak güneşin altında durmadan artan bu ağaçlar, bu bitkiler, bu buğdaylar, ;bu yemişler, ne şahane bir kudretti! Başarılan eserin, .kazanılan geleceğin karşısında, faaliyetin sonsuzluğuma yol açan bu yaratma zevki arasında bütün acılar, .bütün göz yaşları, unutulmuştu. Sonra, Mathieu arazi kazancını sona erdirirken, Marianne, bu iki sene içinde, oğlu Blaise'in bir kızı dünyaya geldiğini görmek saadetini tattı; kendisi de .gebeydi, gene doğurması yakındı. Gürbüz ağaç dal JDudak salıyordu, sonra, yeri kaplayıp uzaklara kadar yayılacak olan şahane bir ulu meşe ağacı gibi, sonsuz ,bir şekilde çoğalacaktı. Çocuklarının çocukları, torunlarının çocukları, bütün sülâle, nesillerden nesiller a geçecek gitgide genişliyerek ilerlemeye başlıyordu. İlk iki büyük çocuktan, artık yirmi yaşma basan ikiz Blaise ile Denis'den en küçüğe kadar, obur dudakları, sütünü, memesinden kan getirinceye kadar emen varla yok arası narin yavruya varıncaya kadar, on bir çocuğu, etrafına, hâlâ nasıl ihtimamla ve şefkatle topluyordu! Yavrularının arasında, her yaştan çocuk

IBS'

DÖL BEREKETİ II

vardı, en büyüklere baba olmuştu, okula gidenleri vardı, sabahları pantolonlarını giydirmek icabedenlcr vardı; Ambroise, Gervais, Gregorie, Nicolas gibi oğlanlar vardı; neredeyse gelinlik çağına gelecek Rose-gibi, Claire, Luise, Madeleine gibi, yeni yürümeye-başlıyan Marguerite gibi kızlar vardı. Bunların, siirik halinde küçük atlar gibi, boylarına göre, kimi hızlı kimi. yavaş koşarak, ufkun dört bucağında birbirini kovalı-yarak malikânenin içinde dört dönmeleri görülecek şeydi! Marianne, bunları hep dizinin dibinde muhafaza edemeyeceğini biliyordu; bir ikisi çiftlikte kalabilir-se mesut olacaktı, küçüklerden kendilerine uygun yer bulamıyanlar olursa, civar memlekette kazanç aramaya gitmelerine razı oluyordu. Bu mukadder bir yayılma idi. toprak, en kalabalık kuşağa mahsustu, onun malıydı. Blaise fabrikaya yerleşeli neredeyse iki sene olacaktı, kardeşleri, daha başka taraflara yayılmaya, gitmişlerdi bile. Mademki sayı üstünlüğü onlardaydı,, kuvvet de onlarda olacaktı, dünyaya onlar sahipolacak—lardı. Baba ile ana da, her yeni çocuk doğdukça, kendilerini daha kuvvetli hissedişlerdi. Her çocuk onları birbirine daha fazla yaklaştırmış, daha fazla birleştirmişti. Müthiş gailelere rağmen daima üstün gelmişlerdi ama, bu sürekli zaferi, aşklarına, çalışmalarına,, kalblerinin ve iradelerinin devamlı yaratışına borçlm idiler. Döl bereketi er. büyük zaferin sağlayıcısı idi,. toprağı, kalabalıklaştıran, yenen barışçı kahramanları o yaratıyordu. Help bu sefer, o iki seneden sonra Marianne, on birinci çocuğu olarak. Nicolas adını verdikleri bir oğlan doğurduğu zaman, Mathieu onu candan kucaklıyarak Öptü, bütün üzüntüleri, bütün keder-

164

DÖL BEREKETİ II

leri bir yana bırakıp bir kere daha sevindi. Bir çocuk daha doğmuş, bir kere daha servet ve kudret kazanılmış, dünyaya yeni bir kuvvet daha salıverilmiş, yarın için bir tarla daha ekilmişti.

Bu, hep toprakla ve kadınla etrafa yayılan büyük eser, hayırlı eserd, bereket eseri idi; yıkıntıya galebe çalıyordu, yeni gelen her çocuğa gıda yaratıyor, ıstırap içinde, seviyor, istiyor, savaşıyor, çalışıyor; durmadan, daha fazla hayat, daha fazla ümit yaratmaya doğru gidiyordu.

tip

BESİNCİ KİTAP

Fabrikada, büyük yas devam ededursun, hayat ya-yaş yavaş tekrar başladı. Beauchene, altında ezildiği imüthi g darbenin tesiriyle, artık evden çıkmaz oldu. İlk haftalar, mahvolmuş gibi, bütün arzuları tükenmiş gibi, evde kaldı. Yola gelmişe benziyordu; yalan söylemiyor, yaşı ilerledikçe büsbütün azgın bir ihtiyaçla duyduğu âni kadın iştahlarını dışarıda dindirmek için, iş bahanesiyle biribiri peşine seyahatlere çıkmıyordu. Tekrar işe koyulmuştu, müessesesiyle meşgul oluyor, faer sabah, yeniden atelyelere iniyor, fedakâr, hamarat bir muavin olan Blaîse'in yardımıyla dolaşıyor, fazla-ağır işleri, her gün biraz daha fazla ona yüklüyordu. Fakat, aile yakınlarının asıl dikkatini çeken şey, karı koca arasındaki yakınlaşma idi. Constance, kocasının hizmetine bakmak için paralanıyor, Beauchene de artık karısının yanından ayrılmıyordu; akrabadan başka kimseyi kabul etmedikleri, âdeta karalara bürünmüş, 'her yanı örtülü küçük konaklarında, ikisi gayet iyi uyuşmuş bir halde, herkesten uzak yaşıyorlardı.

O müthiş acının, Maurice'in o âni ölümünün fer-dasında, yaralanan, yüreğinden kan giden Constance, bir uzvu kesilip sakat kaın bir insanın korkunç mti-

166

DÖL BEREKETİ II

banı duymuştu. Artık bütün bir insan değildi; kendisini, çirkinleşmiş, noksanlaşmış hissettikçe utanıyordu. Analık vasfını kaybedeli beri, imparatorluğu ele alacak veliaht, artık yanından gideli beri, bu küçülüş o kadar fenasına gidiyordu ki, içinde, hayal sukutuna, uğramış sevgisinin ağladığı sezilen mateminde, şiddetle isyan eden gururunun da tesiri vardı. Oğlunu, servetin biricik sahibi, yarının çok kudretli hükümdarı, görmek isteğiyle, tek evlâta ısrar etmişti, münasebetsiz ölüm, onu elinden çalmıştı, eve eskisi kadar sahip değilmiş gibi geliyordu; hele şimdi bu Elaîse'le karısı çocuğu, bütün o istilâcı Froment'larm kalabalık dölü. gelip yerleşeli beri fabrikaya da sahip değildi. Onlarn kabul edip orada oturttuğuna pişmandı, malını, yerini ülkesini tekrar elde etmek için kendisini korumak, oğlunu diriltmek, bir erkek evlât anası daha olmak emelinden başka bir isteği yoktu. Şüphe yok ki Maurice's delice sevmişti, hattâ kocasının okşamalarını sadece-tevekkülle karşılıyan bir eş soğukluğuyla, ondan başka kimseyi sevmemişti. Fakat, o zamana kadar donuk, sessiz ve derin olan analık sevgisi, şimdi, içinde bütün varlığının tutuştuğu âni bir humma ateşiyle yanıyordu. Bir tek evlâda hasrederek âdeta fâsitleştirdiği bu şiddetli, ısrarlı analığın, şimdi hep azabını duyuyordu. O aldatılmış, soyulmuş ana idi; çocuğu elinden alman,, çocuğunu isteyen, başka bir çocuk isteyen ana idi eğer yine ana olmazsa, duyduğu şiddetli sevmeye ihtiyacını hiçbir şey gideremeyecekti. Kalbine, gururuna, tenine olduğu kadar da, ihtirasına bir çocuk lâzımdı, ona bir çocuk lâzımdı. Bu sebeple, hesabetmeden, hattâ bir içgüdü ile, tekrar kocasına yaklaşmıştı.

167

DÖL BEREKETİ II

Bu, sımsıkı Örtülü evin ,siyah esvapların matem i içinde, bir balayı dirilişi oldu. Artık kaçamaklı hareket etmiyorlardı, ikisi de, Önceleri, büyük bir güvenle, beklediler. Constance henüz kırk bir yaşındaydı. Altı yaş büyük olan Beauchene, hâlâ bütün bir âlemi çocukla »doldurmak kudretinde dipdiri bir babayığitmiş gibi, kendine güvenir tavırlar takmıyordu. Artık, ikisi hep bir arada görölüyordu. Erken yatıyorlardı. Altı ay, muntazam, sıkıfıkı bir hayat yaşadılar; anlaşmış oldukları, bütün iyi niyetlerini, bütün kuvvetlerini, ortaklaşa eseri başarmaya ayırdıkları anlaşılıyordu. Fa-fcat özlener, beklenen çocuk olmadı. Altı ay daha geçti, ondan sonra, aralarındaki dirlik bozulur gibi oldu; icarı koca münasebetlerinde, endişeler, sitemler, öfke-ler başlamış olsa gerekti, çünkü Beauchene arasına, hava almak bahanesiyle, yine sıvışıyor, Constance, gözleri kıpkırmızı, helecanlar geçirerek, evde yalnız kalıyordu.

Bir gün Mathieu, gelini Charlotte'u ziyarete gelmiş, bahçede, dizlerine tırmanan küçük Berthe'le oyu-ña dalmış bulunduğu sırada, Constance'm aşağı indiğini hayretle görmüştü; kendisini, herhalde, bitişik 'konağın penceresinden görmüş olacaktı. Constance, bir bahane ile Mafchieu'yü alıp götürdü, meramını söylemeye bir türlü karar veremedi, onu çeyrek saate ya-ıkm bir zaman yanında alıkoydu.

Azizim Mathieu, dedi, kusuruma Mkmayın, size bahsedeceğim şey, ikimiz için de üzücüdür. Nere-deyse on

beş seneye yaklaşıyor, kocamın, fabrikadaki işçi kızların birinden bir çocuğu oldu, biliyorum. O zaman, kendisine yardım ederek aracılık yaptığınızı,

168 DOL BERKETİ II

kızla ve çocuğıyle meşgul olduğunuzu da biliyorum. Bir oğlan doğurmuştu, değil mi Bir cevap bekledi. Fakat Mathieu, onun bu kadar iyi bilgi almış olduğunu görerek hayret içinde kalmış bunca seneden sonra, bu can sıkıcı mesele hakkında neden dolayı kendisine başvurduğunu anlayamamış, ancak hayretini ve endişesini gösteren bir jest yapmıştı.

Constance:

Yook; diye diye devam etti, size hiçbir sitemde-bulunacak değilim. Eminim ki, o işte rolünüz gayet dostça olmuştur; hattâ ucu bana dokunabilecek bir re alet çıkar korkusuyla hareket ederek bana olan sevginizi göstermişsiniz. Hem, tahmin edersiniz ki, bu kadar eski bir ihaneti şimdi dilime dolamak nîyetinde-değilim. İstediğim şey, sadece bilgi edinmek. Bana bu, meseleyi öğreten ihbarları, uzun süre, derinleştirmek istemedim. Şimdi bu hâdise yeniden hatırıma geliyor,, zihnime musallat oluyor; size başvurmam da gayet tabîi, çünkü kocama, bunun hakkında tek kelime söylemedim, ondan zorla bir itiraf koparmak, teferruat sormak, bütün tamiri imkânsız hatayı dinlemek, rahatımız için pek zararlı olurdu kanaatindeyim. Bana bu>. karan asıl verdiren şey, madam Angelin'le birlikte, Miromesnil sokağındaki ebe kadına gittiğim gün size. tesadüf ettiğimizi hatırlayışım oldu; sizi orada o kızla beraber görmüştüm, kucağında yine bir çocuk vardı. Onu madem ki tekrar gördünüz, ne halde bulunduğunu, ilk çocuğunun hâlâ yaşayıp yaşamadığım, yağıyorsa nerede olduğunu, ne yaptığını bilmeniz lâzım»

169

DÖL BERKETİ II

Mathieu yine cevap vermedi. Constance'ı azar azar tutuşturduğunu gördüğü ateş karşısında sakını-.yor, her zaman çok mağrur, çok temkinli olan bu ka->dmın, bu pek acayip müracaatmdaki sebebi araştırı-yordu. Acaba ne oluyordu Sonunu tahmin edemediği Übir sırdaşlığa kendisini sevketmeye niçin uğraşıyordu SŞonra, Constance, delici gözleriyle, dikkatle yüzüne (bakınca, kaçamaklı, tatlı sözler aradı.

Beni çok güç durumda bırakıyorsunuz, dedi. '.Zaten sizi ilgilendirebilecek hiçbir şey bilmiyorum. 3u uzak maziyi kurcalamak kocanızın, hele sizin ne işinize yanyacak. Beni dinleyin, size söylenen şeyleri ne olursa olsun, unutulmuş, muhakemesi çok kuvvet-li, çok akli başında kadınsınız.

Constance onu susturdu, ellerini yakaladı, sıcak -ve titrek avuçlarında sımsıkı muhafaza etti. Hiçbir :zaman bu kadar candan, bu kadar kendini veren bir Jest yapmamıştı.

Söylüyorum sîze a canım! Ne kocamın, ne o hızın, ne çocuğun, kimsenin benden çekinmesine lüzum .yok. Anlasanıza! Yalnız, azap içindeyim, işi bilmediğim için üzülüyorum, bilirsem derhal rahat edeceğim gibi geliyor. Bunu size sormam, sırf kendim için, kendi ra-ihatım için. Ah t Bilseniz, bilseniz!

Mathieu, birçok şeyler keşfetmeye başlıyordu, 'Constance'm her şeyi ona söylemesine lüzum yoktu. Karı kocanın birbirine yakınlaşması zaten ona bir peyler öğretiyordu, Maurice'ın ölümünün ertesinde, onun yerine başka bir çocuk koymak için duydukları, ateşli arzuyu bir erkek çocuk sahibi daha olmak için

170 DÖL BERKETİ II

harcadıkları çabaları tahmin etmişti. Bir senedir bekledikleri halde bu erkek evlât olmayınca, acizleri yüzünden uğradıkları hayal sukutunu, gitgide artan kederlerini, nihayet öfkelerini, acılarını ve kavgalarını derece derece izi i ye bilmişti. Şimdi de, yaşlanan zevcenin o acayip kıskançlık nöbetine, kocasının, vaktiyle-o kızı gebe bıraktığı halde, şimdi kendisini gebe bırakmamasından dolayı yakalandığı çocuk iptilâsma şahit oluyordu. O kızın, kadın olarak artık değeri yoktu,. Constance, sıska, sarı benizli, vaktinden evvel hissiz-leşmiş bir kadinken, onun güzel, körpe, nefis vücutlu: olduğunu biliyordu; öfkeli davranmamış, tek kelime söylememişti. İstirap çeken tarafı yalnız analık tarafıydı, kalbi şiddetle burkularak kiskandığı şey, çocuktu. Onu hâtirasından söküp atamıyordu; beklemenin nafileliğini her anlayışında, yeni bir ümidin yıkılmasına şahit oluşunda, çocuk, hep bir alay gibi, bir hakaret gibi gözünün önüne geliyordu. Her ay, hayal kırıklığı büyüyor, Constance, öteki kadının çocuğunu, daha ihtirasla göz önüne getiriyor, onu istiyor, onun-nerede bulunduğunu, ne halde olduğunu, sıhhatte olup-olmadığını, babasına benzeyip benzemediğini düşünerek hır çmlaşı yordu.

Sizi temin ederim, azizim Mathieu, diye devam etti, bana cevap verirseniz hayır işlemiş olursunuz. Yaşıyor mu Yalnız yaşayıp yaşamadığını söyleyin,, ama yalan söylemeyin. Eğer Ölmüşse, zannederim, bu-haberi daha sakın karşılayacağım. Ama Allah bilir,, fenalığını da istemiyorum!

'If -

Bunun üzerine, çok müteessir olan Mathieü,. ona, doğruyu olduğu gibi söyleyiverdi.

DÖL BERKETİ II

Mademki rahata kavuşmak için ısrar ediyorsunuz, mademki aramızda kalacak, aile hayatınız bu yüzden zarar görmeyecek, bildiğimi size söylemekte bir mahzur görmüyorum; tekrar edeyim, pek az şey -biliyorum. Çocuk, benim gözümün ününde, kimsesiz çocuklar yurduna teslim edildi. O zamandan beri, ana-İŞİ, çocuk hakkında hiçbir haber sormadığı için bir şey öğrenemedi. Kocanızın da derin bir bilgisizlik içinde bulunduğunu ilâve etmeme hacet yok, çünkü, bu çocuk-;la, öteden beri, meşgul olmak istemedi. Onun için, ya-.şıyor mu, nerededir, size sÖyliyemeyeceğim. Adamakıllı araştırma yapmak lâzım. Ama, benim fikrimi sorarsanız bu zavallı yavrucaklar arasında ölüm vakaları o kadar çok ki, ölmüş olması ihtimali vardır.

Constance, dikkatle onun yüzüne bakıyordu.

Doğru mu söylüyorsunuz, benden bir şey gizlemiyor musunuz diye sordu.

Mathieu yemin edince:

Peki, peki size inanıyorum, dedi. Demek ki, siz, öldüğü kanaatindesiniz, öyle mi Ah! Bu ölen çocuklar! Halbuki, ne kadar çok kadın var ki, içlerinden bir tanesini kurtarabilse, bir tanesine hasibolsa, ne .mesut olacak!. Neyse, muhakkak değilse bile, gene bîr bilgidir, teşekkür ederim.

Ondan sonraki aylar içinde, Mathieu, birçok defa, Constance'la yine yalnız kaldı; fakat, o, bu konuyu fcair daha hiç açmadı. Yine bilmiyormuş gibi görünüyor, bir enerji sarf ederek unutmak ister gibi yapıyordu. Bununla beraber, Mathieu onun, hâlâ o musallat bikrin zebunu olduğunu seziyordu; karı kocanın, bi çocukları olmak ümidini, onları birbirlerine yine yak-

DÖL BERKETİ II

laştıran bu biricik Ümidi kaybettikçe, aralarının dalı»

fazla açıldığını tahmin etmek de güç değildi. Herkesin içinde, hâlâ iyi geçiyorlarmış gibi davranmalarına rağmen, olaylar, her hafta daha vahimleşen, aheste bir ayrılmanın, yeni bir bozuşmanın vücudunu ispat ediyordu. Beauchene, tamamiyle faydasız kaldıkları için daha zevksiz olan, o pek tatsız meşru münasebet angaryalarından usanmış, öfkelenmiş bir erkek gibi,, sokak hayatını, eskisi gibi, âdeta büsbütün benimsemişti. Yine de Constance mücadele ediyor, Beauchene'î ancak boşalmış ve ölmüş bir halde başından atmaya azimli, onu kuşattığı sahiplik bakışından belli olan bir savaşçı kadın sertliğiyle, sıkı tutuyordu. Buna imkân var mıydı Angelin'lerin iktidarsızlığına onlar da mı düşmüşlerdi Bütün içine doğan şeyler, korktuğu şeyler basma gelecek de, ahbabının yuvasını içine tekerlenmiş gördüğü korkunç boşluğa kendi aile hayatı da mı yuvarlanacaktı Bu iktidarsızlık halini düşündükçe Çileden çıkıyor, bir ayıbı, vücudünde bir kusuru varmış gibi utanıyordu. Kendi hesabına iktidarsızlığı kabul etmiyordu. Kocası belki iktidarsız olabilirdi, çünkü her tarafta, israf etmiş, kendini tüketmişti. Nihayet, öfkeli, bir anda kan koca kavgası patlak verdi; birleşmelerinin boşa gitmesi yüzünden nihayet taşan öfkeleriyle,, ikisi de, yeislerine sebebolan kısrırlığı birbirine yüklediler.

Beauchenc, iktidarsızlık tedavi edilir, diyordu. Fakat, kime danışmalıydı Boutan'm adını söylediği zaman, Constance önce itiraz etti, çünkü ondan ürküyor-du. Uzun zaman reddettiği nazariyeleriyle, onun haki» çıkmasından korkuyordu. Sonra, her zamanki iffet

DÖL BERKETİ II

gösterisiyle, yine kendisini tanıyan ebe doktorundan başkasına muayene olmak istemediğinden, razı oldu.

Boutan, çağırıldığı sabah, karı kocayı, Maurice'in hastalıklı geçen çocuk çağında nice defalar viziteye geldiği için çok iyi tanıdığı küçük san salonda buldu, kapılar sımsıkı kapandıktan sonra, Beauchene, İlk izahatın sıkıcılığını atlatmak için, işi şakaya dökmek istedi. Boutan'ı, sapsarı benziyle, çok ciddî, ayakta duran karısının karşısına götürdü.

Doktor, dedi, madam cenapları tekrar yeni gelin olmak arzusunda. Bir çocuk istiyor, nasıl yapıldığını tarif edeceksiniz.

Babacan doktor, bu şakayı memnunlukla karşıladı. Hep aynı tatlı bakışlı, koca kafalı iyi adamdı; çok evveiden haber verdiği bir felâketi tahmin etmiş olmakla zerre kadar Övünür görünmüyordu. Neşeli neşeli gülmekle yetindi:

Çocuk istiyorsunuz ha, mükemmel! Ama, ço

cuk nasıl yapıldığını, benim kadar siz de bilirsiniz,
Beauchene, çapkın edasiyle devam etti:
Vallahi bilmiyoruz, doktor! Daha doğrusu unuttuk, çünkü, bir çocuğumuz olsun diye, bir seneye ya kındır gereken her şeyi yapıyoruz; yavrucak İnadediyor, doğmuyor.

Sonra, sağlam erkek olarak kendini sorumluluk tan kurtarmak ihtiyaçıyla, gururuna mağlûp olarak, doktorun cevabını beklemeden şu sözü söylemek gafletinde bulundu:

Annede galiba bir bozukluk var, size müracaatımız da, bir muayene edip bu bozukluğu tamir etmenizi rica etmek için.

174

DÖL BEREKETİ II

DÖL BEREKETİ II

175

O ana kadar bir -ey söylemi yen Constance, kocasının, doktor muay esini bu şekle sokmasından gocundu, yüzüne birden kan hücum etti, Öfkeyle lâfa karış-tı;

Kabahati niçin bana buluyorsun Sen ne biliyorsun ki. Doktor, bana kalırsa anayı değil babayı :muayene ve tedavi etseniz daha değru olur .

Aman kancığım, seni üzmem için söylemedim.

Üzüntünün ne ehemmiyeti var! Artık, her gün sabahtan akşama kadar ağlıyorum. Ama. kedarimizir bütün sebebini bende bulmanı istemiyorum. Ma demki beni mecbur ediyorsun, ben de doktoru uyarmak zorundayım, tek, senin hakkında nasıl davranacağını 'bilsin.

BeaucMne, onu teskin etmeye, boşuboşuna uğraş-tı. Constance hırçınlaşıyor, her türlü ölçüyü aşıyordu, Eskiden nasıl kocaydın, şimdi de nasıl bir ko-

ca3;r\ . bunu daha bugün mü öğrendim sanıyorsun A zavallı, senin rezil hayatını başından beri biliyordum.

Beauchene, bir sinir nöbeti geldiğini sezerek en-'dişelendi, onu susturmak, ellerini yakalamak istedi.

Rus a canım! Manasızlık etme, bu lâflara ne

Suzunu var

Bana elini sürme, senden nefret ediyorum.

Doktor var diye mi susacağım Ayol, bana sen kendin söylemedin mi Doktor günah çıkartan papazdan fark

sızdır. Ona her şey itiraf edilir, her şey gösterilir, di yen, sen değil misin Hem, senin o ahlâksızca hareket

lerini kendisi de bilmiyor mu zannediyorsun Herkes

foiliyor. Yirmi seneden fazladır beni kör sandığını,

budala sandığını düşünüyorum da! Susuyordum, çünkü!

Kısacık boyu, kara kuru vücudiyle, öfke ile onum karşısına dikilmişti. Dediği doğru idi, yirmi sene susacak kadar kahramanca bir direniş göstermişti. Yalnız, elâlemin yanında şüphelerini, öfkelerini, ihmafc edilmiş, arzulan tahrik edilmiş kadm durumunu asla. göstermemekle kalmamış, yatak odasının mahremliği içinde, her türlü sitemden, her türlü öfkeli hareketten de sakmmıştı. Gururu, vekan onu böyle, küçümser bir tavırla, sessiz, ayakta tutuyordu. Sonra da, sevmediği fazla haşin sevgi hareketleriyle nihayet hırpalandığı, tiksindiği ahlâksız babadan ona neydi Oğlu, kendisine-sığındığı tanrısı olan oğlu vardı ya! Hayatı, zevki, gururu ondan ibaret değil miydi Ölse, şikâyete tenezzül etmiyecekti; o uzun sessizliğine son vermesinin sebebi de, kaderin darbesini yemiş olması, kendisine o kahramanca metinlimi veren çocuğun, elinden zorla koparılıp alınması, onu bomboş, şaşkın, fırtınaların elinde oyuncak edip bırakmasıydı. Artık bu sessiz kadın patlamıştı, ağzındaki baklayı çıkarıyordu, yirmi senelik ihanetleri, nefretini, tiksintisini, çok uzun zamandan beri sakladığı için onu boğan her şeyi, bu taşkınlık arasında haykırıyordu;

A zavallı adam, evlendiğimiz daha üçüncü ayma varmadan, senin zamparalığa başladığını tahmin etmiştim. Öoo! Önemli bir şey değildi, ferdece ufak-tefek ihanetlerdi, akli başında kadınların göz yumdukları neviden şeyler. Ama, çok geçmeden iş bozuldu, hayâsızca bana yalan söylemeye başladın, söylediği» bir yalan, sani bir başka yalan söylemek zorunda bı-

176

DÖL BEREKETİ I!

raktı. Nihayet sokağa düştün, orospuların en aşağılık cinslerine tenezzül ettin, geceleyin, ben uykudayken ve döndün, bazan körkütük sarhoş, murdar ahlâksızlıklarla kirlî bir halde koynuma geldin. Hayır deme, yine yalan bulmaya çalışma! Görüyorsun ya, her şeyi biliyorum!

Beauchene'in Üstüne yürüyor, onu duvara doğru itiyor, bir söz söylemesine de meydan vermiyordu. Şimdi artık olamıyan o çocuğu dışarıda pey-dahladm, hangi orospuların gönlünü edebildinse onları gebe bıraktın. Rasgele hepsi, kaldırımda rasladığım her kadim, canı istedi miydi, senden bir çocuk kazanabiliyordu. Keyfin için, rasgele kadın peşinde koşuyordun. Ama çocuk çıkacakmış, çıksın varsın! Ayol, senin şimdi her tarafta çocukların var! Neredeler Söylesene, neredeler. Ne Gülüyorsun, çocuğun olmadı mı Yaî Peki, o Norine'in, o işçi kızın doğurduğu -çocuk xiedir Buraya, benim yanıma, fabrikana alacak kadar bayagılaştığım o kız! Doğum masrafını sen vermedin mi, doğan çocuğu kimsesiz çocuklar yurduna -yollamadın mı Artık yalan söyleme, görüyorsun ya, her şeyi biliyorum! Bu çocuk nerede, peki! Nerede, söyle

Beauchene, sapsarı kesilmiş, dudakları titriyor, :artık şaka etmiyordu, işin sonunu bekler bir durumda, sükûnetle oturan Boutan'dan, önce, bakışlarıyla yardım dilenmişti. Doktor, kaçamakların sebeb olduğu bu .gizli faciaların tabii mahremi sıfatiyle, buna benzer, kimbilir ne sahnelere, hem de daha ne kabalarına, ne tehlikelilerine şahit olmuştu! Onun için, kavga edenleri Öfkeli öfkeli konuşmakta kendi hallerine bırak-

171

DÖL BEREKETİ II

mayı usul edinmişti; onlardan, gerçek bilgi koparabilmek için biricik fırsatın bu olduğunu tecrübe ile biliyordu. Çünkü, soğukkanlılıklarını ele alır almaz,, hep yalan söylüyorlardı.

Beauchene, nihayet, üzüntü taklidi yaparak, cevap verdi:

Sevgili karıcığım, sahiden insafsızsın, ken dini de, beni de büsbütün harabetnik mi istiyor sun Bazı hatalar işledimse bile, inan ki, acı pişman lık yaşları döküyorum. Ama, ne de olsa, beni yerden yere vurmak, bütün felâketimizi benden bilmek de- reva değil. Zamparalık ettim diye beni ayıplıyorsun,, beni zamparalığa teşvik eden sen değil inisin ,, Ka bahat biraz da sende.

Nasıl kabahat bende

Elbette. Kendin itiraf ediyorsun, göz yumu- yormuşsun. Beni zapt edemez miydin: Ne maiûm, bel ki de azarlasaydm, yahut yumuşak davransaydm yola gelirdim. Bilmiş ol, yaşamak için muhtaç olduğu- sevimli, fedakâr kadını kendi evinde bulamıyan bir- erkek, hele benim gibi, zevkine düşkün bir erkek, gö zü dışarda olursa, çokluk mazurdur. Kabahat sende. Kabahat bende ha! Senden hiç sakındım mı ki

Oooh! Kadın teslim olur da, yine kendini bir sakınışı vardır. Tartışılmaz bir his meselesidir bu iş. Hâsılı, madem ki öyle istiyorsun, açık açık söyleye- yim, bir kadın, kocasını sırf kendisine bağlamak için- ne yapması gerektiğini bilmezse, metreslerin var diye sitem etmekte haksızdır. Ben melek değilim, bana so kulmalı, beni istemeli idin, zevkimi dışarda aramak-

12

DÖL BERKETİ II

düşüncesi zihnime sokulmıyacak şekilde davranmalıydın.

Constance, öfkeden, kendini kaybetmiş bir halde onu dinliyordu.

Ne iğrenç lâflar ediyorsun, kuzum! Demek ki, karından yeteri kadar zevk almadığın için, o zevki bütün sokak orospularında aradın, öyle mi Hem de ne zevk! Böyle düşündüğünü ne bilirdim; ben vazife-mi yerine getirmedim mi Namusluluğuma, temizliğime de kabahat bul, seni böyle hakîr, budala, âciz mahlûk haline getiren sefil karılardan olmayışına da kabahat bul!

Beauchene, aczi yüzüne vurulunca kırbaç yemiş -gibi olmuş, karısının sıskalığından, kupkuru cildinden, teninin kurşunî renginden öteden beri duyduğu tiksintiyi suratına karşı söyleyip içini dökecek hale gelmiş, şiddetli bir el hareketiyle onu susturmuştu. Böyle bir jkadmm, kolları arasında hiçbir zaman hararetlenmemiş olan, aşta çok beceriksiz, çok soğuk, yüzü hiç :gülmiyen, hiçbir zevk duymıyan bu kuru kemik in, yüzüne karşı bu kadar muahezede bulunmaya hakkı var mıydı

Constance:

Haydi bakalım! Şimdi de beni döv de tamam olsun! diye haykırdı. Mademki, sence, bu şekil uygun değilmiş, mademki başkasını istiyormuşsun, ne diye açık açık söylemiyordun Çocuk istemiyorduk, gerekli tedbirleri almaya elbette mecburduk. Zaten bunları bana öğreten sendin, sen ne yap dedinse yalnız onu yaptım. Çocuk istiyordum diye iddia edemezsin ya!

DÖL BERKETİ II

Hayır, ama yine de bu bahiste söylenecek çok şey var.

Nasıl Çocuk mu istiyordun

İstemiyorsam bile herhalde boyuna tetikte durup en küçük hareketlerimi hesaplamıyordum, bir dal gınlığıma gelirse muhtemel neticelerin ne olacağımi düşünerek yürek çarpıntısı geçirmiyordum. Böyle olacak olduktan sonra, sırtım dönüp yatmak hayırlıdır. Aman, karıcığım, iyi düşün, rica ederim! Eğer sert-, mâni oîmasıym, kaç defa kendimi serbest bırakıyordum, öyle değil mi

Bu son iddia, Constance'ı büsbütün çileden çıkar—d.

Yalan söylüyorsun, yine yalan söylüyorsun !

Ooo! Anlıyorum, bugün zavallı Maurice'ciğimizin boş-bıraktığı yeri dolduracak başka bir oğlumuz olmaması, benim yüzümden, sırf benim yüzümden olduğuna inan dırmak istiyorsun. Evet, bütün kabahati bana yükleyecek kadar alçaksın!. Ah, ah! Zavallı Maurice'ciğimiz! Onu zengin, mesut, şanlı şöhretli görmek iste diğimiz için değilmi ki, bugün bu kadar yas içindeyiz Günah işledikse, aşırı sevgimizden, taparcasına sevgimizden işledik. Sen de benim dediğimi diyordun, hep benim gibi hareket ettin!

Senin gibi değil! Tekrar ediyorum, acarlık fit-meseydin mesele yoktu. Sonra da, ne desise kullanı yordun bilmem, bir taraftan da sen tedbir alıyordun-Ben mi Ben mi

Elbette sen! Hattâ, bir akşam bana ihsas biles ettin. Âni bir divanelik ederim korkusuyla sakınıyor-

DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

iun, ona göre tedbir kullanıyordun. Hâsılı, kadınların neler tıktırdıklarını bilirim, dünkü, çocuk değilim. Constance doğrulmuştu; Beauchene'î ezecek en şiddetli darbeyi arıyordu. Fakat bir hâdiseyi acı acı hatırladı, Beauchene bu sefer doğru söylüyordu; kocası çok çocuk isteyen, kendisi de hiç doğurmak iate-miyen bir ahabının tavsiyesi üzerine, vaktiyle, gebe kalmak ihtimallerini önlemek için ona hiç söylemeden, aşın ihtiyat tedbirleri almış olduğu aklına geliyordu. O geceler zarfında »belki ikinci bir çocuğu olabileceğini düşününce, bu hâtıra onu altüst etti, şiddetli bir vicdan azabıyla yüreği yandı; o çocuğu kendisi öldürmüştü. Şimdi bunun cezasını çekiyordu, dünyada yapayalnız kalmış, yüreği paralanmış, ana olmak imkânı yok olmuştu. Fazla gurura itirafta bulunmasına mâni olduğu için, titreye, kekeliye, nihayet şu sözleri söyledi:

Beni deli ediyorsun. Görüyorsunuz ya doktor»

evimiz artık cehenneme döndü. Kusuruma bakmayın, artık tahammül edemiyorum, tahammül edemiyorum I

Sonra çıktı gitti, kapıları şiddetle çarptı; odasına kapandığını, kilit kilit üstüne vurduğunu işittiler.

Odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlıyan Beauchene, biraz sustuktan sonra, Boutan'ın yanına geldi, omuzlarını silktilti:

Bunların hepsi böyledir, dedi, bu iş başka tür lü bitemezdi. Burada kaldığıma hata ettim, savuşma yıydım, muayenede hazır bulunmamalıydım. Neyse, bir daha geleceksiniz doktorcuğum. Kendisini yalnız görürsünüz, daha iyi olur. :

Sonra, hayatından memnun adam halini, tekrar çabucak takındı:

İktidarsızlığın bende olduğuna inanmış sizi çağınışındaki asıl maksadı, kendisini haklı çıkarmanız. Benim kötü niyetim yok, hattâ eğer sükûnet bulacaksa, v bir parça huzura kavuşacaksa, rica ederim siz de onun fikrine iştirak edin. Ama, lâf aramızda, asıl hasta odur, BİZ benden daha iyi bilirsiniz.

Gerçekten, Boutan da bu inançtaydı. Hâdiseyi iyi biliyor, hastaları arasında buna hep rastlıyordu. Bununla beraber, kaçamaklı kocanın itiraflarına hiç ihtiyacı olmadığı halde, Beauchene'e sualler sordu. Bir nevi normal mahiyet aldıkları zaman bile, fazilet gösterişçisi burjuvaların aşk hayatında en büyük bozguncu, yine kaçamaklardı. Sıklıklariyle, uzviyeti sarsan sadrneleriyle en kötü tahriplere sebeboVuyorlar, kronik tıkanmalara yol açıyorlardı. Doktor, özellikle, Cons-tance'ın mevzî bir iltihabını tedavi etti edeli, böyle bir şeyden şüpheleniyordu. Bunun vereceği sonuç da şifasız kısırlıktı.

Beauchene, onu selâmetlerken:

Artık ben karışmak istemiyorum, dedi, ken disiyile başka bir randevu tâyin edersiniz. Tedavisini yapın, imkânsız olmasa gerek, çünkü, âdeta yepyeni yim demekte haklı, benim gibi aşırı gitmiş değildir.

Zaten bilirsiniz ki, İstenildiği zaman çocuk doğurabil mek için daima çocuk doğurmalıdır tarzındaki nazari yenize inananlardan değilim. Mızıkçılık edilmezse, ya-Samak imkânı kalmaz. -'; :-.'-

Doktor şu cevabı verdi'::

Bir adam tasavWi ei&ih ki, sahîböldüğn bîr

1S2

DÖL BEREKETt II

elma ağacının çiçeklerini her açılışlarında koparır da,, sonunda, ağaç elma vermedi diye hayret eder. Siz ağacı hırpalamışsınız, kısırlaştırmış.

Eoutan, ertesi gün Constance'î muayene ettiği zaman, teşhisinde ısrar etmekle beraber bunu ancak son. derece ihtimal dahilinde bir faraziye olarak ileri sürdü; çünkü, hayatın bu kaynakları o kadar karanlıktır ki, tam bir kanaatle hüküm vermek imkânı yoktur. Kadım büsbütün ümitsizliğe düşürmek istemediği içirt gayet ihtiyatlı, sözlerinde gayet imsakli davrandı. Hattâ, bir an, onun, kocası hakkındaki şikâyetlerine, murdar kadınlarla düşüp kalkma yüzünden, Beauchene'îra sefahetler, yorgunluklar yüzünden, vaktinden evve1 yıpranmış olabileceğine dair sözlerini tasdik eder gibi oldu. Ne olursa olsun, döl yetiştirme bahsinde biricik, ümidini, hayatını israf etmiş olmasına rağmen hâlâ vücudu sağlam olan bu adama bağlamak zorunda idi-Doktor, Constance'î, rahminde bir bozukluk bulunduğuna, bunu tedavi edeceğine, herhalde iyileştireceğine nihayet inandırdı. Tabîî, çok uzun sürecekti, sabretmek gerekti. Önce, kendisi de aldanmış olmak, inatla

tedavi sayesinde hakkından geleceği alelade bir înti-kan hadisesiyle karşılaşmak ihtimaliyle Ümide düştü. Lâkin, ağzından, tıkanma tâbirini kaçırdığı bir gür» Constance telâşa kapılınca, bu lâfı hemen tamir etmek zorunda kaldı. Aradan aylar geçti, Boutan, haftada iki defa muayene ve tedaviye geliyor, bu tedavi, büyük bir ihtimamla, endişeli bir bekleyle tatbik ediliyor, fakat hep aynı hayal kırıklığı ile, gitgide artan. feci ümitsizlik buhranıyla bitiyordu.

153

DÖL BERKETİ II

Bir an geldi ki, kendisine bilgisiyle analık vermeye bile muvaffak olamayan bu doktora Constance'ın artık inancı kalmadı. Onu fazla yumuşak, tedavi usulünü fazla ihtiyatlı, kullandığı vasıtaları fazla dü-TÜst buluyordu. Sonra, kaçamaklı hareket ettiğini sekiyordu, en sonunda bütün gayretlerinin nafililiğine inandığı için, kendisini, hep uzatılan vaatlerle avuttuğunu anlıyordu. Bunun üzerine, başka bir tecrübe yapmayı aklına koydu, bir gün madam Bourdieu'yü ziyarete gittikten sonra, kendisini onun eline bıraktı; ebe kadın, onu muayene ettikten sonra, şiddetle itiraz etti, onu iyi edeceğine dair kesin taahhüde girdi; madam Angelin'in durumu büsbütün başka olduğunu, onun, suiistimallerle, tahribedici mühletlerle, rahmi yavaş yavaş bozmuş olduğunu anlattı. O zaman, yeni bir rejim, yeni bir bekleme devresi başladı. Üç ay daha, Miromesnil sokağına devam etti, en kuvvetli tedavilere, en can yakıcı tedbirlere katlandı. Fakat hâîa bir şeyler yoktu, çok uzun zaman aldatılan tabiat ona yeniden bereket vermek istemiyordu; Constance, mütemadiyen ümitten ümitsizliğe düşerek meyus oldu, nıaii-volan analık kabiliyetinin acısına yeniden gömüldü. Bu sefer telâşa düştü, kocakarı ilâçları peşinde koşmaya, bir ilâç bulmak, fazla doğuran anaların sömü-rüldüğü şüpheli yerler gibi, kısır anaların da istismar edildiği şüpheli bir eczane odası adresi görmek için her sabah gazeteleri okumaya başladı. Bir akşam, Eouche kadının evine gitti; Rouche kadın, yeni doğan çocukları öldürme ihtisasına, müzmin kısırlığa birebir gelen, müşterilerin isteğine göre, ya çocuğu yokeden veya Çocuk doğurturan bir ilâç satışını da eklemişti. Cons-

184

DÖL BERKETİ II

tance, bu iffet gösterişçi burjuva kadın, vaktiyle kendisini ebe doktoruna bile göstermek istemediği halde, şimdi şarlatan kliniklerine devam ediyor, aralıksız muayeneler oluyordu; gökten inme bir mucize ile gebe kalacağına inanmış olsa, umumi bir meydanda çırılçıplak soyunacaktı. Dönüp dolaşp aynı sabit fikre saplanıyor, engele uğramış iradesi coşuyor, tatmin edemediği sevgisi galeyana geliyor, bunlar o kadar ıstıraplı oluyordu ki, bazı geceler uluya uluya ağlamamak için yastığını ısırıldığını gören kocası onu deli zannediyordu. Her çareyi sınıdıktan, mevsiminde sulara, gitmeye, dokuz günlük yortularda perhiz tutmaya, ermiş bakirelere mum yakmaya varıncaya kadar her şeyi yaptıktan sonra, yine de aczini kabul etmek istemedi, uzun zaman mucize beklemekte ısrar etti, kaderi zorla kendi lehine çevirmeye andıçtı. Beauchöne çok üzülüyordu. Constance, artık onu iktidarsızlıkla itham etmiyor, yanında muhafaza ediyor, kapılan kapıyor, artık her ihaneti elinden bir parça daha ümidini çaldığı düşüncesiyle onu tamamiy-le kendine mal etmek istiyordu. Hem bu işi sevgi ese ri göstermeden, sert, akserce tavırlarla yapıyordu, ha-reketlerinde, kocasına karşı hep aynı küçümseme, aynı tiksinti ifadesi vardı. Almaya razı olduğu gönül bulandırıcı ilâçlar gibi onu kabul ediyor, ısrarla istiyor, basan öyle öğreniyordu ki, onu kovsa, alışık olduğu çöplüğe geri gönderse, büyük bir derin nefes alacaktı. Ona, yalnız, istediği, beklediği çocuktan bahsederek, kendi kendine konuşarak, neler yaptığını, neler umduğunu bıktırmaya kadar anlatarak işkence de ediyordu. Sonra, ümidi boşa çıktığı her sefer müt-

185

DÖL BERKETİ U

hiş kavgalar oluyor, eski sitemler silsilesi başlıyor, meçhul piçler yüzüne vuruluyordu; bu acı talihsizliği, kocasının başka kadınlarla erkekliğini gösteren neticeler aldığı halde, kendisinin hiçbir başarıya erejaeme-sini, bir ölüm çanı gibi her defasında tekrarlıyordu. Acaba karı koca birbirini bozuyorlar mıydı, birbirine eş yaratılmamışlar mıydı Bir aralık kısırlığın sahiden kendisinde olup olmadığını anlamak için biricik yolun zina olduğu düşüncesiyle kıvrınarak, sadece tecrübe olsun diye bu çareye baş vurmaya düşündü. Fakat bir türlü karar veremiyordu, bütün varlığı, mizacı, terbiyesi direniyor, isyan ediyordu. Bu son şüphe, ebediyen karanlık kalacak olan bu nokta, azabını arttırarak onu büsbütün çileden çıkardı. Constance, iki seneye yakın bir zamandır böyle çırpınıp dururken, bir ümide daha düştü, son bir çareye başvurmak aklına geldi. Ailesine yeniden yaklaşan Serafine ona dert yanmıştı; bu kadın, şimdi öyle sık sık

hastalanıyordu, Öyle yorgun, öyle ihtiyardı ki, evinde yalnız kalmak korkusuyla, başkalarının evinde oturup kahveriyordu. Meşhur cerrah Gaude'un yaptığı ameliyatları acı acı anlatan Serafine'î dinleyince, Constance, çocukların doğmasına engel olmak için böyle mucizeler yapmak elinde olan bir insanın, sihirbaz parmaklarıyla, çocuk doğurtmaya dahi muktedir olması gerektiğini düşündü. Boutan'm kullandığı însidat tabiri hâlâ aklımdaydı, onu harabediyor, zihninde bir engel, tıkalı ve kapalı bir yol hayali uyandırıyor. Fakat bu iş, cerrahlık işiydi, niçin Gaude'a baş vurmamalıydı Doktora tekrar danışmak bile istemedi, müracaatından fayda çıkmıyacağını söyleyip

186

DÖL BEREKETİ II

cesaretini kırmassınlar diye, dosdoğru Gaude'a gitmeğe karar verdi. Ancak, o müthiş operatöre kendisiyle birlikte gelmesi için Serafine'e yalvardığı zaman, o, bu. teklifi şiddetle reddetti, Gaude'un yüzünü tekrar görürse kadın cellâdı, iştah kaatili o herifin, iğrenç vücudundan mutlaka bir parça et koparacağını söyledi. Bunun üzerine projesinden vazgeçer gibi görünen Costan-ce, daha fazla heyecanlandı, teşebbüsünü yalnız basma, son derece gizli olarak yapmak için cesaretleneceği. bir zamanı beklemeğe başladı.

Bir giin, Beauchene'lerden gelmekte olan Serafine-yolda Mathieu'ye rastgeldi, haline öyle açındırdı ki onu evine götürdü. Bu bir ihtiyaçtı, Mathieu'ye belki on defa söylediği çok eski bir ihtiyaçtı, hiç kimseye söylemediği hayatının faciasını ona açarak ferahlamak, onu sırdaş edinmek istiyordu. O, eski âşığı, yirmi yaşındayken dostu olan adam, kendisini dinlerdi.

Vaktiyle çok mahrem, çok haz uyandırıcı bir çevre gibi tutulan Marignan sokağındaki zemin kat daireye-onu alırken:

Azizim, dedi, evin içi karmakarışık ama, kusura bakmayın, hayatım hayat değil.

Mathieu çok hayret etti. Herhalde Costance apartmanın vücuduna sebep gibi görünen esrarlı ziyaretleri artık kabul etmiyordu. Ağır perdelerle örtülü, kaim halılarla döşeli, kapalı odalar, toza boğulmuş, soğuğa gömülmüş, Ölmüş gibiydi. Fakat asıl tanıyamadığı yer, Serafine'in en fazla sevdiği küçük salon oldu. pencereleri gözükmiyen, mezar sessizliğine gömülü bu udaya, kollu iki şamdanın ışığında güpegündüz ahndı-

187

DÖL BEREKETİ II

ğmı hatırlıyordu. Oranın baş döndürücü kokusu gencinden çıkmamıştı, bir sarhoşluk akşamı, çılgın bir arzu ıobetiyle, oraya tekral uğramasına ramak kaldığı aLhna geliyordu. İşte bu salon şimdi aynı salon değildi; perdesiz bir pencereden donuk bir ışık giriyor, içerisi buz gibi soğuk , yıpranmış, utanılacak derecede karmakarışık görünüyordu.

Serafine:

Ah dostum! dedi, rastgele bir yere oturun.

Artık benim evim yok, buraya, ancak hasretle, Öfkeyle ıarabolrnak için geliyorum.

Eldivenlerini, şapkasını ve tülünü çıkardı. Mathieu takıyor, bundan evvel birkaç defa karşılaştıkları zaman nasıl idiyse, onu yine Öyle görüyor, yalnız, yu-aünü yakından görüp, üzüntü verecek derecedeki sukutu karşısında, gerçekten ürküyordu. Onu, birkaç sene evvel otuzbeş yaşındayken lepiska saçlı küstah - güzelliğiyle, uzun, mağrur endamiyle, aşifte sinesi ve omuzlarıyla, tek kırışığı olnviyan yüzüyle gözünün Önü- ne getiriyordu. Nasıl müthiş bir fırtına esmişti de onu böyle harabetmiş, böyle birdenbire İhtiyarlatmış, bir hayalet yokluğuna yuvarlamıştı; sanki ölüm oraya uğramıştı da, Mathieu, karşısında, vaktiyle tanıdı:: -olduğu levent kadının etleri dökülmüş, kadidi dikildiğini görüyordu. Serafine, sanki yüz yaşındaydı.

Ya, hâlâ bakıyorsunuz, inanamıyorsunuz. Ben

de öyleyim, kendimi aynada görünce korkuyorum.

Nitekim, görüyorsunuz ya, buradaki aynaların hepsini tirttüm, hayaletimle karşılaşmaktan o kadar korkuyo rum.

DÖL BEREKETİ H

189

jog DÖL BEREKETİ U

Mathieu gayet bodur bir kanepeye oturmuştu; && rafine yanma gelip oturdu, ellerini, dostça, incelmış parmakları arasına aldı:

Artık sizi zorlarım diye korkmuyorsunuz değil mi Bakın ne kadar fazla ihtiyarladım, onun için, size her şeyi

söyleyebilirim. Maceramı biliyorsunuz. Doğrusu, ana olacak yaradılıştta değildim, bir erkeğe karı bile olamazdım, iki defa çocuk düşürdüm, katiyen acımadım. Kocama gelince onu da aramadım, zır delinin biriydi. Sonra dul kalınca, dilediğim gibi yaşamakta serbesttim, değil mi ya Yüzüme vurulacak hiçbir rezalet yapmadım, mevkiimi muhafaza ettim, keyfimin İsteddiğini, kapılarımı kapayıp yaptım. Sırf bir âşk, güzellik, şehvet kadını, evet böyle olmayı hayal ettim, bütün kuvvetimle, yanıp tutuştuğum bütün arzu ile bunu istedim. Doğru bir şey daha var; çaresiz razı olmuş gibi görüdüğüm ameliyatı mazur göstermek için size, hasta olduğumu söylediğim zaman da, yalan söylemişim. Hoş kanmamışsvnızdır ya, vaziyet çok aşikârdı. Ah! İtiraf ediyorum! Zevkime hakim olmak, o budalaca çocuk korkusuyla hep endişe içinde kalmadan, hep engellenmeden, dilediğim gibi, dilediğim kadar zevk etmek divaneliğine kapıldım. Tabiatıtan kurtulmuş, tanrı vücudu gibi Üstün, kanun dışı bir insan olmak için ameliyat oldum. Beşer hazzmm, bütün kucaklaşmalarda, zarar vermeden nereye kadar yükselebileceğini anlamaktan başka bir emelim yoktu. İtiraf ediyorum, itiraf ediyorum! Mahvolmuş olmama rağmen eğer yarın, tecrübeyi tekrarlamak gerekirse yine yaparım, hazzm Sonsuzluğunu yine denemek ihtiyacına karşı koyamam. Ağzından fırlayan bu feryat, onu, bir nevi vahşi

heyecanla yerinden doğrultmuştu. Devam etti, ameliyattan sonra, taze neşter yaralarının tesiriyle, önce arzularının arttığını duyduğu zamanki sevinci anlattı. Gerçekten tabiat altolmuştu, zevkli ürperiş on misli artmıştı, bütün âşıkları tehlikesizce koynuna alabiliyordu. Sonra, aheste iniş başlamış, belirtileri birer birer meydana çıkan vakitsiz ihtiyarlama kendini göstermişti. Artık kadın değildi, sakat edilen cinsiyet, ona güzellik veren kadın gururu veren ne varsa hepsini beraber alıp götürmüştü. Mademki artık ne zevce, ne ana olamıyordu, zevcelerin ve anaların gönül kapıcı güzelliğine ne ihtiyacı vardı Saçları döküldü, dişlerinin sararmaya, sallanmaya başladığını gördü; gözlerine de azar azar bir zafiyet geldi, kulakları adeta aralıksız uğuldamaya, onu telaşa düşürmeye başladı. Fakat en fazla korktuğu şey, onu kurtaran, bir deri bir kemik bırakan, kırışıklarla dolduran, cildini sert, sarı, parşömen gibi gevrek hale getiren zayıflıktı. Can çekişen kadın hayâsızlığıyla, müthiş bir jest yaptı: Ah, daha bir şey görmediniz, dostum. Bakın, şu hale bakın!

Böyle diyerek, iki eliyle korsajım koparırcasına açtı. Gerdanı, omuzları, harabolmuş güzelliğinin bütün felâketi vaktiyle çok sıcak, çok güzel kokulu, çok parlakken, şimdi, dalından düşüp çürüyen fazla olgun bir yemiş gibi çatlak, boşalmış teninin bütün o korkunç matemi ortaya çıktı. Kadın vücudunun en mahrem tarafları harabolmuş, aşk ebediyyen bozguna uğramıştı. Serafine, bu erken ihtiyarlığı, vücudunu kemiren iğ-nç bir sıracı gibi gizlemek için, korka korka tekrar örtünürken, elleri, öfkeli bir utançla titredi.

190

DÖL BEREKETİ II

İşte, dostum, şimdi ne yapayım Ellerim bile artık benim değilmiş gibi geliyor, onları neyle meşgul edeceğimi bilmiyorum. Bir tek arzum kaldı, hep uyumak, rüya görmeden uyumak İstiyorum. Fakat, içim geçer geçmez korkunç kâbuslar görüyorum. Gecelerimi de gündüzlerim gibi, mütemadiyen artarak hayatı büsbütün tahammül edilmez hale getiren bir Öfke içinde o iskemleden o iskemleye dolaşmakla geçiriyorum. Bütün bunlar yine bir şey değil. İhtiyarlığı, vücudumun harabolmasmi kabul edeceğim. Bu Gaude denilen adam, sadece, buruşuklarımı, mukadder olan ihtiyarlığımı aceleye getirmekte kalsaydı, kendi düşen ağlamaz der, onu yine affederdim. Beni deli eden şey, hissimi, yaşamamın biricik sebebi olan zevkimi öldürmüş olması. Bilmiş olun dostum, bu bir cinayettir, işkencelerin en feciidir.

Ayağa kalkmıştı, şimdi, gitgide daha cüretli kelimelerle konuşarak onun karşısında dolaşıyor, öyle bir ıstırapla kıvranıyordu ki, itiraflarının alçaklığı bir azamet peyda ediyordu. Sanki dinliyen erkek değilmiş gibi, açık saçık tafsilât veriyor, Öfke dolu bu aczinin zavallılığını öyle kuvvetle ifade ediyordu ki, Mathieu, gocanmuyor, merhametle karışık bir dehşetle ürperiyor. Ah! Serafine ameliyat olan öteki kadınlara, herşeyi kaybetmekle, arzuyu da kaybedenlere, meselâ tamamıyla biten, teni buz gibi soğuklaşan şu Eupharasie Moineaud'ya ne kadar gıpta ediyordu! Onlar, artık cansız birer cisim haline gelmişlerdi, ya-şıyabiliyorlardı, nitekim küçük Cecile, hiçbir şey bil-miyen, asla bir şey bilmiyecek olan şu bakire kız Öyle idi. fakat zavallı kendisi, ölmüş hislerin acısızyla hara-

191

DÖL BEFİKETİ II

boluyor, coşan, dinmiyen arzusu hâlâ tutuşuyordu, o arzuyu artık tatmin edemiyordu. Yanlız boşluk

kurcalamaktan, zevki boşu boşuna gevelemekten, peşinde ne kadar gayretle, ne kadar ısrarla koşulsa ona erişeme-mekten ibaret olan bu şeytani işkence tasavvur edilebilir miydi Yoruluyor, sonunda bitkin bir hale geldiği asabi nöbetler geçiriyor, fakat zevki asla, ama asla bulamıyordu! Halbuki zevkini öldüren o budalaca ameliyata razı oluşunun sebebi, sonsuz zevk ihtiyacıydı, serbest, zararsız zevk ihtiyacıydı! Bundaki feci istihza, aldatılan tabiatın bu öc alan mukabelesi, kadınlığı sa-katlıyarak şehveti Öldürdüğü kanaati, onu müthiş surette Öfkelen diriyordu. Ey ulu Tanrı! Daha on beş yaşındayken, tecessüsü yüzünden erkeğe teslim olan o! Dul kaldıktan sonra azgınlığı yüzünden sokaktan geçenlere varıncaya kadar nice âşıkları yere seren o! Ne vicdan, ne ahlâk kaygrusuna düşmeden, taşkın bir zevk süren o, şehvetin mutlak aczi içinde bu akibetle mi karşılaşacaktı! Kendisini solduran fırtınadan, engin bir ses işitir gibi oluyor, o ses şöyle haykırıyordu: Artık çocuk yok, fakat ten zevki de yok! kaybettiği bu zevke, ezeli aç kadın olarak ağlıyor, vaktiyle içinde, sıcak gölgelere gömülü, kokularla mest, nice coşkun saatler yaşadığı, şimdi tozlara gömülü, buz gibi soğuk bu küçük salonda, tatmin edüemiyen bir serseri gibi dolaşıyordu.

Birdenbire Mathieu'nün karşısında durdu.

Bilmiş olun, çıldıracağım. Pariste, benim gibi kısırlaştırılmış yirmi binden fazla kadım varmış. Top-lansaîar yaman bir kalabalık olur. Hepsini tanımak,

192

DÖL BEREKETİ II

hepsini Gaude'un kliniğine götürmek isterdim. Meraklı bir konuşma olurdu, değil mi

Sonra tekrar kanepeye, Mathieu'nün yanına kendini bıraktı.

Ah! o Gaude, dedil Costance, belki çocuk doğurtturur ümidiyle kendisini oraya muayeneye götüre-yim diye bana yalvardı, size söyledim miydi Zavallı Costance, Maurice'in yerini doldurmak fikrine öyle yapışmış ki, galiba o da benim gibi kaçık. Beni sırdaş edindi, bana olmadık şeyler anlatıyor; en çılgın zamanlarımda bile, ben Paris sokaklarını onun kadar heyecanla arşınlamadım. Doğrusu, bu ana olmak arzusu, öteki arzular kadar büyük, benim arzum kadar şiddetli, onun kadar tahrip edici olsa gerek!. Ama, ne olursa olsun, yine en fazla ıstırap çeken benim. Gerçi Costance yeisle didiniyor, her çareye başvuruyor, fakat kaybettiğim zevki ele geçirmek için bir de benim yaptığım korkunç mücadeleyi size anlatsaydım! Re zilce şeyleri bile denedim, aşâğılık insanların koynuna girdim! Yine hiçbir şey yok, hırpalanmakta bile büyük bir ölüm soğuşundan başka bir şey yok. Çocuk! Çocuk istiyormuş! Onun yerine başka bir şey konulabilir, insan bir köpek yavrusu alır! Fakat arzuyu tatmin etmek ihtiyacı, o hayati ihtiyaç! Vücut beslenmeden yaşanır mı Tenin haz ateşini tutuşturmadan yaşanır mı Asıl işkence çeken, çarmıha gerilen benim, çünkü bundan daha büyük bir ıstırap yoktur!

Hıçkırıklarla boğuluyordu. Bu yeisli feryatla kendisi de altüst olan Mathieu, onu teskin etmek içi° ellerini tuttu. Bundan daha acıklı, daha derinden kopup gelen feryat işitmemişti. Verimsiz kalmak isti-

DÖL BEREKETİ II

193

yen, öyle kalmak istediği için ölen arzusunun bu vahşi yüzü karşısında, ürperip kaldı.

İkisi, hâlâ konuşurlarken, beklemedikleri bir misafirin gelmesi Serafine'î hayretler içinde bıraktı. Bu, Constance'tı, Gaude'a gitmeye nihayet karar vermiş, tam da oradan geliyordu. Bu saatte Marignan sokağındaki bu eve hiç geldiği olmazdı. Fakat, cerrahın sözleri yüreğine İşlemiş, akli başından gitmiş, sokağa çıkınca kendisini öyle yalnız hissetmiş, konuşmak, derdini dökmek için öyle bir ihtiyaç duymuştu ki, dosdoğru oraya koşmuştu.

Kapıdan girer girmez, Mathieu'nün orada bulun- şuna hayret etmeden, ona aldırmadan, hararetili hararetili konuşmaya başladı:

Ah, şekerim! Sizi bulamıyacağım diye korkuyordum. Sizin Gaude bana ne söyledi, biliyor musunuz Madam, sipariş üzerine çocuk doğurttamam dedi. Böyle söylerken de gülüyordu, kuvvetliydi de, güzeldi de!. Ah! Yezit adam! Serafine:

Ben size önceden söylemiştim, dedi. Sizinle alay etmiş, böyle olacağına emindim. Sipariş üzerine çocuk doğurtamaz, tabii I Çünkü verilmiş siparişleri büe bozuyor!

Constance, dizleri gevşiyerek, kanapede görümcjy-sin'in boş bıraktığı yere oturmuştu. Doktoru ziyarete nasıl gittiğini başından sonuna kadar anlattı, Gaude'u, ne olursa olsun, kendisini muayeneye nasıl zorladığını izah etti. Yeise düşmesinin sebebi, bundan böyle katiyen çocuğu olmayacağı, doktorun sükûnetle ve dobra dobra söylemiş olmasıydı. Kesin olarak mahkûmdu,

13

ill

DÖL BERKETİ II

onu ancak şarlatanlar yalanlarla aldatarak istismar edebilirlerdi. Doktorun, birbirini takiüeden ve müzminleşen ufunetlenmeler sonunda mecraların tıkanmış olduğuna hiç şüphesi yoktu. Artık ümit kalmamıştı. Gaude, o yaşta, mevsimi geçmiş gebeliğin bir felâket olacağını anlattığı zaman Constance'm kederlendiğini görünce, hayret etmiş, gülmüştü. Müşterisi olan madamlar arasında niceleri, bu müjdeyi alsalar ne kadar sevinirlerdi! Bu neşeli erkek güzeli operatör, yüzler-cesini kısırlaştırmıştı. Hâlâ da yüzlercesini kısırlaştırmaya devam ediyordu, bazan dediği gibi, ufacak bıçaklarının, dünya zenginliği, dünya zevki uğrunda çalıştığına emin olduğunu söylüyordu.

Serafine, öfkeyle:

Yalan söylüyor, yalan söylüyor! diye haykırdı. Kaatildir o, benim zevkimi Öldürdü.

Constance sözünü şöyle bitirdi:

Oradan çıktıktan sonra, merdivenden inerken yuvarlanacağı sandım. Zarar yok, yüzüme karşı doğruyu söylediğine iyi etti. Artık işin aslını biliyorum, her şey bitti, ebediyen bitti!

Bu sefer de o, hıçkırıklarla boğularak ağlamaya başladı. Serafine'ın, zevkine ağladığı yerde, Constance da analığına ağladı; Mathieu, şimdi, fazilet gösterişçisi kadınla kirli kadının, ana ile maşukanın, aynı iktidarsızlık yeisi içinde birbirine yaklaşmış, kaynaşmış, kucak kucağa gelişlerini seyrediyordu.

Constance, görüncesinin yanından ayrılırken, koluna girip kendisini götürmesini Mathieu'den rica etti.

Arabasını savmıştı; yüreği sıkılıyordu, yürümek istiyordu.

DÖL BERKETİ II

Mathieu, Constance'ın fırsattan faydalanıp kendisini böyle alıp götürmesindeki hikmeti, çok geçmeden anladı.

Tenहा rıhtıma rarıp kısa adımlarla yürümeye başladıkları zaman, Constance, birdenbire:

Kuzenciğim, dedi, üzücü bir bahsi taze!iveceğim, kusurumu affedin, fakat çok acılıyım, bu son darbe beni mahvetti. Kocamın çocuğu, o kızıdan olan çocuğu, hiç aklımdan çıkmıyor, zihnim, kalbim onun aza-biyle dolu. Bana büyük bir hizmette bulunmak ister misiniz Bana söylediğiniz o araştırmayı yapın, yaşıyor mu, ölmüş mü, öğrenip bana haber getirmeye gayret edin. Öğrenirsem rahat edecekmişim gibi geliyor.

Mathieu hayret etmişti; az kaldı, bu çocuk bulunsa bile, artık doğurmaktan ümidini kestiği çocuğun yerini tutamayacağını soylıyecekti.

Constance'm nasıl bir acı ile kıvrandığını sezmişti. Bu acının sebebi, Blaise'in fabrikada, Maurice'in yerini aldığı, hele Beauchene'in eski ahlâksızlıklarına tekrar başladığı tarihten beri müessesedeki işlerini ona yüklemekte olduğunu, her gün ona biraz daha fazla yetki verdiğini gormesiydi. Genç karı kocanın yuvası geliyordu, Charlotte yine doğurmuş, bu sei'er bir oğlu olmuştu; artık kısırlaşan Constance, bundan böyle asla meşru bir vârise sahibolamayacağına, yabancı istilâsını Önlemek için o çok özlediği veliahdı doğuramayacağına göre, bu ne istilâci bereket kaynağı yeni bir yuva, nasıl yakın bir gasp tehdidi olacaktı! Mathieu, Constance'm beslediği acaip duyguya nüfuz etmeden, onun, sadece kendisini iskandil etmek, oğlu Blaise'in arkasında, gasp tuzağı kendisinin kurup kurmadı

jgg DÖL BERKETİ U

ğini anlamak istediğini tahmin etti. Belki de telâşa düşeceğine, herhangi bir araştırma yapmak istemeyeceğine hükmediyordu. Bu düşünce ile kararını verdi, aşağılık ihtiras hesapları dışında, yalnız canlı kuvvetlere inanıyordu.

Emrinize amadeyim, kuzinim, dedi. Yeter ki, böyle bir incelemeden bir parça gönül ferahlığı umasınız. Eğer çocuk hayattaysa, alıp size getireyim mi Yoo! Hayır, hayır, istediğim o değil.

. (. Sonra kekelercesine, şaşkın bir jestle:

üC . Ne istediğimi ben de bilmiyorum, dedi, ıstıraptan Öleceğim!

Yalan söylemiyordu, içinde bocaladığı fırtınada, kesinleşmiş hiçbir projesi yoktu. Acaba, bu çocuğun varisliği ihtimalini aklına getiriyor muydu Dışarıdan gelecek istilâciya karşı duyduğu kin, uğradığı hakarete rağmen, kadınlığının isyanına rağmen, aşağılık fuhuşla kirlenmiş piçliğe karşı duyduğu üstün tabaka kadın tiksintisine rağmen, bunu kabul edecek kadar ileri gidecek miydi Bu çocuk, kendinden değilse bile, liiç olmazsa kocasının karandandı. Ülkeyi kurtarmak,

fabrikayı vârisin ellerine teslim etmek düşüncesi, onu belki de, kuruntularının ve kinlerinin üstüne çıkarma ya başlamıştı bile. Fakat bu, henüz belli belirsiz bir takım duygular kasırgası idi; Constance, hâlâ, bir da ha asla çocuğu olmayacak olan, başka bir kadının ka yıp çocuğunu bulmaya muhtaç hale gelen, onu bir par ça kendisine mal etmek gibi divanece bir hülya ile avunan çocuksuz kalmış ana ıstırabı içinde kıvranı yordu. - . . .

197

DÖL BEREKETİ U

Mathieu:

Araştırmalarımı Eeauchene'e anlatayım mı diye sordu.

Nasıl isterseniz Öyle yapın. Böylesi daha bile iyi olur.

Hemen o akşam, Constance, kocasıyla, uluorta bozuştı. Onu yataktan kovdu, odadan kovdu. Mademki artık onun mahvolduğunu, fabrikayı idareden âciz ha-îe geldiğini görüyordu, mademki artık ondan çocuk beklemiyordu, bunca seneden beri onun koynunda yatmaktan duyduğu bütün küçümsemeyi, bütün tiksintiyi, yüzüne karşı haykırabilirdi. Bu adamın artık vücuduna e! sürmiyeceğini düşünmekte, kendisi için öyİe kuvvetli bir kurtuluş intibai vardı ki, Beauchene'in üzerinde taşıdığı fuhuş kokusundan ne kadar midesi bulandığını, ne kadar iğrendiğini söylemekle, öc almanın zevkini tattıran bir saat yaşadı. Constance, artık kendisine mâni olmadığını, çöplüğüne dönebileceğini, orada kalmakta, oraya gömülmekte serbest olduğunu haykırdığı zaman, bütün kara kuruluşuna rağmen, Beauchene onu o kadar büyük ve korkunç gördü ki, korktu, dışarıda yatmaya gitti. Mantık icabı böyle olmak gerekti, mukadder bozgunluk tamamlanıyordu, önce paranın bencil gururu kaçamakları zararlı kılmış, kocanın yarım yamalak tatmin edilen iştahlarına bir parça fesat payı ayırmasına tahammül edilmiş, sonra zeki erkeğin, zevk çirkefine düşen çalışkan adamın aheste sukutu başlamış, nihayet, biricik erkek evlâdın ölümünden sonra, karı koca arasında dirlik kalmamış, ana kısırlaşmış, baba koğnlmuş, bunaklığın son kertesine tekerlenmişti. Hayat, bir yandan devam ediyordu.

iMi

II

Mathieu, gizlice araştırmalarına başladığı zaman, lîeauchene'e bile danışmadan, ilk aklına gelen şey, doğrudan doğruya Çocuk Esirgeme Yurduna başvurmak oldu. Eğer düşündüğü gibi çocuk ölmüşse, mesele örtbas olacak demektir. Bereket versin, en küçük teferruat akımdaydı, çocuğun Alexandre - Honore diye iki adını da, yurda kaydedildiği tam tarihi de, Coute-au kadını araba ile götürdüğü günkü bütün ufak tefek olayları da hatırlıyordu. Müessese direktörünün yanına çıkıp, yaptığı incelemenin gerçek sebebini anlatarak kendi adını verince, aldığı çabuk ve açık cevap karşısında şaşırıldı.

Alexandre-Honore, Rougemont'da, sütnine Loiseau kadının yanına verilmiş, önce inek çobanlığı yapmış, sonra çilingirliğe heves etmişti; üç aydan beri de, civar köylerden biri olan Saint - Pierre köyünde, Mo-dôir isimli bir arabacı ustasının yanında çıraklık ediyordu. Çocuk hayattaydı, on beş yaşındaydı, hepsi bu kadardı; Mathieu, çocuğun ne vücut yapısına, ne ahlâkına dair başka hiçbir bilgi alamadı.

Mathieu bir parça sersemlemiş bir halde sokağa çıktığı zaman, Couteau kadının, bir hasta bakıcının ifadesine göre, çocuğun Rougemont'a gönderileceğini söylemiş olduğunu hatırladı. Onun, hep, orada öldü-

DÖL BEREKETİ II jgg

yeni doğanları kökünden süpüren boraya yakalanıp sürüklendiğini, Paris'li miniminilerin doldurduğu sessiz kasaba mezarlığında yattığını hayal etmişti. Onu, boğazlanmaktan DU şekilde kurtulmuş olarak bulmak, kaderin bir cilvesiydi, daha beter felâketler haber veren müphem bir yürek sıkıntısı idi. Fakat madem ki çocuk hayattaydı, şimdi kendisi de onu nerede bulacağını biliyordu; içine bir kuruntu girdi, tahkikatı daha ileri götürmeden önce Beauchene'e haber vermek lüzumunu duydu. İş önemli bir şekil alıyordu, çocuğun babasından izin almadan hareket etmenin doğru olmayacağı düşünüyordu.

Mathieu, Chantebled'ye dönmeden evvel hemen fabrikaya gitti; talihi varmış ki, Blaise bulunmadığı için çalışma odasına mihlanıp kalan patronu orada buldu. Beauchene çok da somurtkandı, esniyor, soluyor, âdeta uyukluyordu. Saat üçtü, öğle yemeğinden sonra sokağa çıkıp dolaşmazsa yemeğini hazmedemediğini söylüyordu. İşin aslı aranırsa, karisiyle bozu-şah beri, öğleden sonraki bütün zamanını, kendisine döşeli dayalı bir daire tuttuğu bir birahane garsonu kıza ayırmaya başlamıştı.

Gerinerek:

Ah, aziz dostum, dedi, gaiîba kanım peltelesî-yor. Hareket etmek zorundayım, yoksa, post elden gidecek .

Fakat, Mathieu, ziyaretinin sebebini çok açık olarak kendisine anlatınca, uyandı, hikâyeyi o kadar hatîkulâde, o kadar saçma buluyordu ki, önce anlıyarna-di.

200

DÖL BERKETİ II

Ne Ne diyorsunuz Bu çocuktan size karım m» bahsetti İnceleme yapılmasını, çocuğun aranmasını isteyen, bu güzel fikri ileri süren o mu

Kanlı yüzü değişiyor, son derece öfkeyle kekeliyordu. Karısının, kuzenlerine yüklediği kesin vazifeyi Öğrenince, köpürdü.

Deli olmuş bu kadın! Zır delidir diyorum sızel Böyle vehim görülmüş şey midir Her sabah, benim aklımı başımdan almak için yeni bir şey, yeni bir işkence ieadediyor.

Mathieu, sükûnetle, neticeye geldi:

Dediğim gibi, Kimsesiz Çocuklar Yurdundan geliyor, çocuğun hayatta olduğunu orada öğrendim.

Adresini aldım. Simdi ne yapmalığım gerekiyor

Bu, son darbe oldu, Beauchene, Öfkenin son haddine varmış bir halde yumruklarını sıktı, kollarını havaya kalırdı.

Tamam! Şimdi uydurduk işte!. tyi ama, a kuzum, bu çocuğu ortaya sürüp benim canımı sıkmakta ne mâna var Çocuk kendisinden olmadı ki; onun da yakasını bıraksın, benim del Benden olan çocuklar bana aittir. Karımın, sizi bu çocukların peşinde koşturması yakışık alır mı, sorarım size Hem neye yarıyacak sanki Çocuğu alıp kendisine getirecek değilsiniz, zannederim, değil mi Belki de, türlü ahlâksızlığı olan bu köylü çocuğu ne işimize yarıyacak Onun aramız da bulunuşunu bir göz önüne getirin. Bu kadın delidir diyorum size, deli, deli!

Öfkeyle, bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlamıştı. Birdenbire durdu:

201

DÖL BERKETİ II

Azizim, dedi, benim hatırını için bir şey yapın, na, çocuk Ölmüş deyin.

Fakat, yüzü bembeyaz kesildi, geriledi, Constance kapının eşiğinde duruyordu, söylediği sözleri işitmiş-ti. Bir süreden beri, böyle sessiz sedasız, fabrikanın kalem odalarında dolaşıyor, nezaret etmek ister gibi, aynı zamanda her tarafta birden gözüküyordu. Mathieu ile Beauchene'in şaşkınlığını görünce bir an susup kaldı. Sonra, kocasının yüzüne bile bakmadan, kısaca sordu.

Yaşıyor, değil mi

Mathieu doğruyu söylemekten başka bir şey yapamazdı. Müspet bir işaretle cevap verdi. Beauchene de, ümitsizlikle, son bir gayret sarfetti.

Rica ederim, karıcığım, mâkul ol. Şu anda onu söylüyordum, bu çocuğun ne çeşit bir yaratık olduğunu bile bilmiyoruz. Durup dururken hayatımızı buandırma. _____

Constance, sert ve soğuk duruyor, haşin bir tavırla ona bakıyordu. Kocasına arkasını döndü, çocuğun adını, arabacı ustasıyla köyün admı sordu.

Pekâlâ; Calvados'ta, Rougemont civarında, Saint-Pierre köyünde, arabacı ustası Montoir'm yanında, Alexandre-Honore, öyle mi O halde, dostum, araştırmalarınıza devam etmek lûtfunda bulunun, bu çocuğun ahlâkı ve mizacı hakkında bana tam bilgi te darikine gayret edin. Ağzı sıkı davranırsınız, isim vermezsiniz, olmaz mı. Şimdiden teşekkür ederim, benim için girdiğiniz zahmetlerden dolayı size teşekkür ederim!

202

DÖL BEREKETİ H

Başka bir şey söylemeden, belki çok belirsiz olduğu için henüz kendi de bilmediği tasarılarını bile kocasına anlatmadan çekilip gitti. Beauchene, bu ezici hor görülüş karşısında sakinleşmişti. Artık evinde badeli kadın vardı ,ona kafa tutarak bencil bir zevk hayatını ne diye berbadedecekti Şapkasını giyip sokağa çıkar, her zamanki gibi keyfine bakardı, vesselam. Onun için, nihayet, geniş omuzlarını silkti.

Adam sende, isterse yanma alsın, budalalık onda, kalır, dedi. Dediğini dinleyin azizim, araştırmalarınıza devam edin, istediğini yapın. Belki de benim yakamı bırakır. Bu günlük artık tahammülüm kalmadı, Allaha ismarladık, çıkıyorum!

Rougemont hakkında bilgi almak için, Mathieu'nün ilk aklına gelen, eğer bulabilirse, Couteau kadına başvurmak oldu. Kadın, zanaatı icabı sıkı ağızlı idi, sus. payı vermek yeterdi. Mathieu, ertesi gün, Miromesnil sokağına, madam Bourdieu'nün müessesesine gidip soruşturmayı tasarladığı sırada, daha emin gibi gördü-grü başka bir iz aklına geldi. Chantebled'nin tamamen kendisine geçmesi yüzünden, Seguin'leri uzun bir süre görmemiş, sonra apayrı sebeplerle, yeniden münasebete girmiş, Valentine'in yanında, eski oda hizmetçisi Celeste'i görüp şaşa kalmıştı; vaktiyle oradan kovulan bu hizmetçi, birkaç aydan beri, affedilip tekrar hizmete alınmıştı. Mathieu'nün hâtıraları diriliyordu, Celeste vasıtasıyla Couteau kadim doğrudan doğruya bulmaya karar verdi.

Seg-uin'lerle Froment'lar arasındaki bu yeni bağ, baştan başa mutlu bir macera idi. Yirmi birine has-mak Üzere olan ikizlerin küçüğü Ambroise, on sekiz

203

DÖL BEREKETİ II

yaşında liseden çıkar çıkmaz, Seguin'in amcası ve Paris'in en zengin tüccar komisyoncularından biri olan Thomas du Hordel'in yanına girmişti .Müessesesini hâlâ gençlik ateşiyle İdare eden, çok yaşlı fakat hâlâ dinç bu ihtiyar, kendisinde ticaret zekâsı parhyan bu çok kabiliyetli çocuğa karşı gitgide artan bir sevgi beslemeye başlamıştı. Adamın iki tanecik kızı olmuş, birisi erkenden ölmüş, öteki, delinin biriyle evlenmiş, kocası kendi kafasına bîr kurşun sıkıp ahreti boylamış, kızı da çocuksuz, kendisi gibi kaçık bir halde bırakmıştı. Du Hordel'in, ay ağma gelen bu nimete, teninin beyazlığı, iri siyah gözleri, yaradılıştan kıvrık siyah saçları, hele kusursuz inceliği, zarıflığı ile Froment ailesinin güzel çocuğu olan bu Ambroise'a karşı duyduğu şiddetli büyük baba sevgisi bu yüzdendi. Fakat, onu asıl cezbeden şey, delikanlının sahiholcmğu çok yüksek şahsî teşebbüs kabiliyeti, yaşayan dillerden dördünü su gibi konuşması, ticareti dünyanın beş kıtasına yayılmış bir müessesesinin idaresini, günün birinde tam yetkiyle ele alacağını besbelli görünmesi idi. Daha çok küçük yaşındayken bile, erkek kardeşleriyle kızkar-deşleri arasında, en gözü pek olanı, en şirini, en girgini o idi. ötekiler belki ondan daha iyi çocuklardı, ama o, müstakbel keyif ehli ve kendini sevdiren erkek, haris ve boğazına düşkün sevimli yuincurk haliyle hepsini alt ediyordu. Nitekim böyle olmuştu, ihtiyar du Hordel, onun her güçlüğü yenen zekâsmdaki çekiciliğe kapılıp birkaç ay içinde ona sevgi İle bağlanmıştı; nasıl ki Ambroise'm, ileride, kendine boyun eğdirmek istediği her şeyi, insanları ve olayları da böylece zaptına geçirmesi mukadderdi. Onun kuvveti, hoş a git-

204

DÖL BEREKETİ U

DÖL BEREKETİ U

205

meşinde ve faal olmasındaydı, zarafet içinde çok inatçı bir gayretle çalışıyordu.

Divanelik rüzgârı esmeye başlayah Antin caddesindeki konağa ayak basmaz olan amcasıyla Seguin arasında, o sıralarda bir yakınlaşma peyda oldu. Hoşa görünüşten ibaret bu barışma da, gizli tutulan bir facia sonunda olmuştu. Seguin, şimdi borçlanmış, iflâsın yaklaştığını sezen Nora tarafından silkilip atılmış, sömürürücü fahişelerin ondan daha beter olan ellerine düşmüş, nihayet, yarışlarda, namuslu insanlar çevresinde hırsızlık adı verilen çeşitten bir kötü iş yapmıştı. Du Hordel koşup gelmiş, korkunç rezaleti önlemek için parayı ödemiş; vaktiyle refahlı bir ev olan yeğenin evini emsalsiz berbat bir halde görünce Öyle şaşalanmıştı ki, kendi rahatını bozmamak isteğiyle, bencillik yüzünden uzaklaşmaya karar vereli beri orada olup biten İşlerden sanki kendisini bir parça sorumlu hissetmiş gibi, acı bir vicdan azabı duymuştu. Fakat, kalbini asıl cezbeden şey, gelinlik çağma girmiş, on sekizine yaklaşmış cici bir kız olan küçük yeğeni Andree olmuştu; ihtiyar, yeğenin tehlikeli bir şekilde başıboş bırakıldığını görüp o kadar üzülmüştü ki, artık kendisini bu evde alıkoymaya

yalnız, onun varlığı yeterdi. Andree'nin babası, büsbütün dışarılarda sürter olmuştu. Annesi Valentine, evliliğinin faydalarını görmediği halde, yüklerini taşımaktan usanıp çok zengin bir yaşlı kadınla evlenmeye karar veren Santerre'le ilgisini büsbütün kesmesi sonunda feci bir buhrandan henüz kurtulmuştu; dağılış halindeki bir toplumun budalalahğini para kazanma vasıtası yapan kötümser aydm adam gösterişi arkasında en

aşağılık, en arsız ruha sahip hilekâr kadın istismarcısının akıbeti, mantık icabı böyle olmak gerekti. Yaşı kırk üçü bulan Valentine artık sevilmiyeceği korkusiy-le telâşa düşmüş, kendini büsbütün dine vermişti; din sayesinde, ağız sıkı insanlar arasında, âdeta hemen teselli bulmuşa benziyordu. Şimdi sabahtan akşama kadar onun da ortadan kaybolduğu günler vardı, bir ka-tolik propaganda cemiyeti başkam olan ihtiyar kont N avarede'in çalışkan iş arkadaşlığını yaptığı söyleniyordu. Saint-Cyr'den çıkalı üç ay olan Gaston, Saumur okulunda, askerlik mesleğine öyle hararetle sarılmış, bulunuyordu kî, bekâr yaşıyacagmdan bahsetmeye, bir subayın kılıcından başka aşkı, ondan başka meşru karısı olamaz demeye başlamıştı. Lucie on dokuz yaşma basmış, nihayet Ursuînes rahibelerinin manastırına girmişti; orada rahibe olacaktı, cinsiyetsiz, şehvetsiz, kısır bir insan olmak gibi mistik bir heyecana kendisini kapıp koyuvermiş, tiksintisinden divaneye döndüğü vücudunu kurban edeceği için son derece memnundu. Şimdi, baba, ana, erkek kardeş, kız kardeş gitmiş, boş koca konakta, esen çılgınlık rüzgârlarının tehdidi altında, yalnız güzel ve şirin Andree kalmıştı; kız öyle biçare bir haldeydi ki, du Hordel amca bir şefkat ve merhamet hamlesiyle, güzel bir şey düşünmüş, onar koca olarak, müstakbel fütuhatçıyı, Ambroise'ı vermeyi kararlaştırmıştı. İşte o sırada, Celeste'in tekrar eve gelmesi, bu evlenme tasarısını hızlandırdı. Üçüncü defa gebe kalan, büyüyen karını gizliyemez hale gelen oda hizmetçisini, Valentine'in kapı dışarı etmek zorunda kaldı» tarihten beri aradan sekiz sene geçmişti. El kapısında.

206

DÖL BERKETİ II

çalışmaktan usanan Celeste, bu sekiz sene içinde, birtakım şüpheli sanatları denemişti, bunlardan bahsetmiyordu. Önce, loğusa kızlara, sözüm ona ucuz fiyatla kundak bezi satmıştı; bu sayede ebe kadınların evlerine girip çıkıyor, sırdaşlık, meyancılık gibi işler görüyor, bazan bol ücret alıyordu. Sonra, Normandiya'-dan getirdiği sütnineler arasında genç, güzel ve uysal köylü kızları da getiren Couteau kadınla birlikte, daha açık iş görmüş, bir genelevde kâhya kadınlık etmişti. Fakat bu ev bir felâket geçirdiği için, Celeste bir polis baskınından pencereden atlamak suretiyle kurtulmuş, ortadan kaybolmuştu. Zifiri karanlık bir geceye dalmış gibi, buradan sonra, bir buçuk senelik bir fasıla başlıyordu. Nihayet Celeste, kendi memleketi olan Rougemont'da, hasta, gayet sefil, yaşıya bilmek için evlerde gündelikle çalışmaya gder bir halde tekrar ortaya çıkıyordu. Son derece sofuluğu île gözüne girdiği köy papazının himayesi sayesinde yavaş yavaş düzelmiş, üstbaş edinmişti. Seguin'lerin evinde olup biten içleri, bitişik komşu tuhafiyeci madam Menoux ile temasım hâlâ muhafaza eden Couteau kadın vasıtasıyla öğrenerek, o eve tekrar girmeyi orada tasarlamış olsa gerekti. Valentine, Santerre'le bozuşmasmdar sonra, bütün hizmetkârlarını bir kere daha kovduğu ümitsiz ve öfkeli bir gününde, Celeste'in çıkageldiğini g-örmüştü; eski oda hizmetçisi o kadar pişman, öyle vefalı ve ciddi gözüküyordu ki, bu hali yüreğine dokundu, işlediği suçu hatırlattı, bir daha katiyen kan-mıyacağma AUahm huzurunda yemin etmesini söyti-yerek onu ağılattı; Kira Celeste şimdi günah çıkarttırıyor, kiliseye gidiyordu, hattâ, derin sofuluğunu ve iyi

207

DÖL BEREKLTt II

ahlâkını tasdik eden Rougemont koy papazından bir belge getirmişti. Bu belgeyi görünce Valentine artık kararını verdi; ev gailerinden usanç getirmiş bir halde yaşamaktan gitgide daha dehşet duyduğu için, bu kızın kendisine ne kadar kıymetli bir yardımı olacağını anlamıştı. Celeste de zaten yetkinin böylece kendi eline bırakılması keyfiyetine güveniyordu, iki ay sonra, Lucie'yî aşırı ibadetlere teşvik ederek, manastıra büsbütün sevkmişti. Gaston, artık izin günlerinden başka zaman gözüküyordu. Böylece, evde yalnız, Andree kalıyor, Celeste'in tasarladığı büyük yağmaya henüz engel oluyordu. Oda hizmetçisi kadın, bu suretle, matmazelin evlenmesinde, en faai rolü oynamıştı.

Ambroise, zaten herkesin sevgisini kazandığı için, Andree'yi de kendine bağlamıştı. Du Hordel amca, yeğeniyle Ambroise'ı evlendirmeyi daha düşünmeden önce-, genç kız, delikanlıya, bir seneden beri du Hordel'in ticarethanesinde rasgeliyordu. Andree, çok şirin bir çocukcağızdı, annesinin dediği gibî bir koyundu. Kendisine çok şefkat gösteren bu güler yüzlü, güzel delikanlı daimî düşüncesini teşkil etmeye, yalnızlıktan ve

kimsesizlikten fazla ıstırap duyduğu zamanlar sığındığı bir ümit olmaya başlamıştı. Erkek kardeşinden, gerçi artık dayak yemiyordu, fakat mahvolan ailede huzursuzluğun artmakta olduğunu hissetmişti, etrafım kuşatan bütün ayıpların ve şüpheli şeylerin kendisini tehlikeye koyduğunu, tam bir idrakle kav-rıyamamakla beraber, anlıyordu. Onun için, amcası, onu selâmete erdirmeyi tasarlıyarak, evlenmeye dair, Ambroise hakkında ihtiyatlı sualler sormaya girişince, genç kız minnet ve itiraf yaşlan dökerek onun ko1-flj. DÖL BEREKETİ II

larına atılmıştı. Valentine, kendisine danışılınca, önce biraz şaşaladı. Froment ailesinin oğlu ile kendi kızı nasıl evlenirdi Onlar, Chantebled'yi elinden almışlardı, şimdi de kızlarından birini mi almak istiyorlardı. Sonra, kendi ailesinin, içinde yıkılıp gitmekte olduğu iflâs karşısında, akla yakın hiçbir itiraz bulamadı. Andree'yi hiçbir zaman sevmenişti, sütninesi Catiche kadının, emzirdiği çift hayvanı sütiyle, onu kendisine benzettiğini söylerdi. Her zaman dediği gibi, çok yumuşak başlı, çok cana yakın bu koyun, Seguin'lerden değildi. Celeste de, çocuğu savunur gibi görünmekle beraber, anasını onun aleyhinde kışkırtıyor, ona, kızı çabucak evlendirip kurtarmak, hayatını başka emellere bağliyabilmek ümidi aşıliyordu. Du Hordel, Mathieu ile uzun uzan konuştu; o da razı olmaya söz verdikten sonra, ana ve babaların resmî müracaatından önce, Seguin'in rızasını almaktan başka iş kalmadı. Fakat, Seguin'i uygun şartlar içinde ele geçirmek kolay değildi. Haftalarca vakit kaybettiler; bu çok sevimli ve çok sade yavrucağın, fistanının bir kıvrımında, kendisine gizlice getirdiği müstakbel ülkeyi, o yayılcı dehasıyla herhalde keşfeden, pek sevdalı hale gelen Ambroise'ı teskin etmek zorunda kaldılar.

Mathieu, d'Antin caddesinden geçtiği bir gün, Seguin'in meydana çıkıp çıkmadığını Öğrenmek ar-zusiyle konağa girmeyi düşündü; Seguin, günün birinde birden bire çıkıp gitmiş, sebebi anlaşılmadan ortadan kaybolmuştu, İtalya'ya gittiği sanılıyordu- Mathi-. eu, Celeste'le yalnız kalınca, Couteau kadim bulmak için bunu mükemmel bir fırsat saydı. Bir lâhza onunla

20»

DÖL BEREKETİ II

konuştu, nihayet, kılavuz kadın hakkında havadis sordu, iyi bir sütnine ariyan bir ahbabım var da, diyordu. Oda hizmetçisi:

Talihiniz varmış, dedi, Couteau kadın, bugün komşu madam Menoux'ya bir çocuk getirecek. Saat dör de geliyor, tam da bu saatte geleceğini vaadctmişti.

Madam Menoux'nun dükkânını biliyorsunuz, ilk so kakta, sola sapınca üçüncü dükkân. ;

Sonra beraber gelemediği için Özür diledi.

Evde yalnızım, dedi, Mosyö'den hâlâ haber yok»

Çarşamba günleri madam cemiyet toplantısına baş kanlık eder, matmazeli de amcası aldı götürdü, galiba gezmeğe gittiler,

Mathieu, hemen madam Menoux'nun dükkânına tostı. Tuhafiyeci kadını, uzaktan, dükkânın kapısı jönünde gördü; yaşı ilerledikçe, daha uf almış, henüz-kırk yaşlarında olduğu halde, küçük bir kız gibi, zayıflamış, yüzü ince uzun bir şey olmuştu. Sessiz sedasız. sarfettiği gayretle kavrulmuş gibiydi, yirmi senedir iki meteliklik iplik, Üç meteliklik iğne satmak için harıl harıl çalıştığı halde para sahibi olamıyor, sadece kocasına ağız tadiyle yemek yedirmek için, ufacak kazancını her ay onun maaşına eklemeyi saadet biliyordu» Kocası, romatizmaları yüzünden, herhalde müzedeki vazifesinden ayrılmak zorunda kalacaktı; eğer kendisi ticaretine devam etmezse, birkaç yüz frank emekli aylığı ile halleri nice olurdu. Sonra, talihleri de yoktu;. ilk çocukları ölmüştü, ikincisi geç doğmuştu, gerçi çok istekle karşılaşmışlardı, ama, yine de sırtlarında ağır bir yükü, hele şimdi onu sütnineden tekrar yanma.

14

210

DÖL BEREKETİ II

alması gerekince, bu yük daha ağırlaşıyordu. Mathieu, onu böylece, dükkânın kapısı önünde, bekleyişin büyük heyecanı içinde, bakışları uzakta, caddenin köşesini gözler durumda bulmuştu.

Sizi Celeste gönderdi, Öyle mi, mösyö Hayır,

Couteau kadim daha gelmedi. Ama ben de şaşım, ncr-deyse gelmesini bekliyorum. Lütfen zahmet edip içeri girip, otursanız.

Mathieu, üç müşterinin güçlkle ayakta durabildiği dar dehlizi tıkıyan tek iskemleye oturmak istemedi. Camlı

bir bölmenin gerisinde karı kocanın ev olarak kullandıkları karanlık yer gözüküyordu, burası hem mutfak, hem yemek odası, hem yatak odası olarak kullanılıyor, ancak lâğım bacasına benzeyen rutubetli bir avludan bir parça hava alabiliyordu .

Görüyorsunuz ya mösyö, yerimiz daracak. Yalnız, verdiğimiz kira sekiz yüz franktan ibaret, bu fiata başka yerde dükkân bulabilir miyiz Üstelik yirmi se neye yakın bu mahallede az buçuk müşteri edindim. Hoş, benim şikâyetim yok, şişman değilim, her zaman bana yetecek kadar yer var! Kocam da akşamdan akşama eve geliyor, koltuğuna oturup piposunu içiyor, fazla rahatsız olduğu yok. Elimden geldiği kadar ona iyi bakıyorum, daha fazlasını istemiyecem kadar akli başındadır. Ama, bir de çocuk olunca, sığılmıyor.

İlk çocuğu Pierre'î hatırladı, gözleri yaşardı.

Bakın mösyö, bundan on sene evveldi. Couteau kadının çocuğu bana getirişi hâlâ gözümün Önündedir, nasıl kî birazdan ötekini de getirecek! Bana öyle masallar anlatıyorlar, Rougemont'un güzel havasını,

211

DÖL BEREKETİ II

çocukların yaşadığı sıhhi hayatı, benimkinin kırmızı yanaklarını öyle methediyorlardı ki, burada onu sığdıracak yerim olmadığına Üzüle üzüle, yavrumu beş-yaşma kadar orada bırakmışım. Sütüne benden ne hediyeler kopardı, ne paralar verdim bilemezsiniz, iflâs ettim! sonra çocuğu getirmemle gitmesi bir oldu. Bana öyle zayıf, öyle uçuk benizli, öyle mecalsiz bir çocuk getirdiler ki, âdetâ ömründe has ekmek yememiş. İki ay sonra kucağımda öldü. Babası kederinden hasta oldu, efendim, eğer birbirimizi sevmemiş olsaydık, muhakkak gider, kendimizi suda boğardık.

Gözlerinin yaşını, yalandan silerek, heyecanla, yine dükkânın kapısı önüne geldi, caddeye, sabırsızlıkla bir kere daha göz attı, gelen giden olmadığı görüdü, geri döndü,

Onun için, iki sene evvel, yaşım otuz yediyi geçtiği halde bir oğlan daha doğurduğum zaman ne kadar heyecanlandığımızı bilemezsiniz; yeni evliler gibi, sevinçten deliye döndük. Ama, yine de öyle bir dert, öyle bir tasa ki! Çocuğu yanımızda alakoyamayacağımız için, onu da sütüne yanma yollamak icabetti. Hattâ, Rougemont'a göndermemeğe yemin ettiğimiz halde, sonunda, orayı biliyoruz, başka tarafta olacağına orada olsun dedik, Yanhz, Pierre'ciğimî bana o biçimde geri veren Loiseau kadının ismini artık işitmek istemediğim için, bunu Vimeux kadının evine yolladım. Bu sefer, güzel teklifleri, bol vait'eri dinlemedim, çocuk iki yaşına basınca, nereye sığdıracağımı bilemediğim halde, onu bana getirmelerini istedim. Bir saattir onu bekliyorum, hep bir felâket olacak diye Öyle korkuyorum ki, tir tir titiriyorum. - 'H. . Js \$.':. .

212

DÖL BEREKETİ II

Dükkânda duramıyordu, kapının Önünde dikildi, başım uzattı, sokağın köşesini izlemeye başladı. Birdenbire yürekten kopan bir feryatla haykırdı. Hah! Geliyorlar işte!

Couteau kadın, çok yorgun ve somurtkan, telâşsızca içeri girdi, uyuyan çocuğu madam Menoux'nun kucağına verdi:

Georges'unuz turp gibidir, emin olabilirsiniz, dedi. Bunun için, kadit halinde geri getirdiler diyemezsiniz.

Madam Menoux, sevinçten dizlerinin bağı çözülmüş, heyecan içinde, oturmak zorunda kalmıştı; çocuğu dizleri üzerinde tutuyor, Öpüyor, muayene ediyor, sıhhatli olup olmadığı, yaşayıp yaşayamayacağını anlamak istiyordu. Çocuğun solgunca, kocaman bir yüzü vardı, semiz, gürbüz görünüyordu. Fakat, endişeaen titriyen elleriyle kundağı çözünce, bacaklarıyla kollarını cılız, karını şiş buldu.

Gülmesi bitti, yeni bir korku ile yüzü tasalandı.

Karnı pek şiş, diye mırıldandı.

Couteau kadın:

Şikâyet edin bakalım! Diye haykırdı. Öteki fazla zayıftı, bu da fazla şişman. Anneleri memnun

etmek kabil değil.

Mathieu, bir bakışta, çocuğun çorba ile beslenen, idareli olsun diye tıkabasa ekmek ve su ile doyurulan, küçük yaşta çocuklara mahsus türlü mide hastalıklarının mukadder kurbanı zavallılardan biri olduğunu anlamıştı. Bu zavallı yaratığa baktıkça, korkunç Ro-agemont kasabası, her gün öldürülen sürü sürü mâ-

213

DÖL BERKETİ II

sumlariyle, vaktiyle kendisine anlatıldığı şekilde, hafızasında dinliyordu. Bir Loiseau kadın vardı ki, iğrenç bir pislik içinde yüzüyor, evindeki meme yavruları gübre üstünde çürüyordu; bir Viraeux kadın vardı ki, asla bir damla sut satm almıyor, bütün evlerden kırıntı topluyor, evindeki çocuklara, domuzlara verir gibi, kepek bulamacı yedirdiyordu; bir Gavette kadın vardı ki, hep tarlaya gidiyor, çocukları kÖtürüm bir ihtiyara emanet ediyor, o da bazan bunların birinden birini ateşe düşürüyordu; bir Cauchois kadın vardı ki, bakacak kimsesi olmadığından, çocukları beşiklerine bağlıyor, tavuklarla bir arada bırakıp gidiyordu; tavuklar sürü halinde içeri girip, çocukların, sinekler üşüşen gözlerini gagalıyorlardı. Ölüm vakaları birbirini kovalıyor, yığın halinde çocuk öldürülüyor, Paris'ten gönderilen yeni çıkınlara daha çabuk yer açmak için, beşik dizileri üzerine kapılar ardına kadar açık bırakılıyordu. Lâkin, hepsi ölmüyordu, nitekim, işte şu çocuk olsun geri gelmişti. Fakat, çocuklar diri olarak geri getirildiği zaman, çoğu, beraberlerinde, geldikleri yerdeki Ölümden bir nebze getiriyorlardı, yine sosyal bencilliğin lenduha tanrısına sayısız kurbanlar veriliyordu.

Couteau kadın, tezgâhın gerisindeki dar peykeye yerleşerek:

Aman halim kalmadı, oturayım, dedi. Oof! Ne zanaat! Üstelik, sanki vicdansız insanlarmışız, ca-nimişiz, hırsızmışız gibi hep surat çehreyle karşılanıyoruz.

O da kuradalaşmış, yüzü kuş gagası gibi yanmış, kösel el esmişti. Fakat azgın bir hainlikle pırlıdıyan göz-

214

DÖL BERKETİ II

leri, aynı keskin bakışlı gözlerdi. Herhalde gereği kadar çabuk zenginleşemiyor olmalıydı ki, sızlanmaya devam etti, zanaattan, ana ve babaların gitgide artan hasisliğinden, hükümetin sıkısından, kılavuz kadınlara karşı dört taraftan açılan savaştan şikâyet etti. Bu kılavuzluk zanaatı, artık zanaatlıktan çıkmıştı, kırk beş yaşma geldiği halde, hâlâ bu işe devam ettiğine, olan bir kenara para koyamadığına göre, mutlaka Allah kendisinden vazgeçmişti

Bu uğurda gebereceğim, sonuna kadar bir parçacık para kazanmakla kalacağım, hep fena söz işiteceğim. Haksizliği görüyorsunuz ya, tosun bir çocuk getiriyorum da memnun olmuyorsunuz. Doğrusu, iyilik ettiğine insan pişman oluyor!

Şikâyeti, belki de, tuhafiyeci kadından kabil olduğu kadar büyük bir hediye koparmak içindi. Madam Mcnoux, bu şikâyetlerin karşısında şaşaladı. Çocuk uyanmış, ciyak ciyak ağlamaya başlamıştı. Bir parça ılık süt içirdiler. Hesap görüldükten sonra kılavuz kadın, on frank bahis alacağını anlayınca yumuşadı.

Veda edip gitmeye hazırlanırken, madam Menoux, Mathieu'yü göstererek:

Bu mösyö bir iş için sizi bekliyordu, dedi.

Couteau kadın, bu mösyöyü, senelerden beri bir daha görmediği halde pekâlâ tanıyordu. Fakat dönüp ona bakmamıştı bile, çok fazla işe karışmış olduğunu, kendisine faydası dokunacak kadar tam bir sık ağızlılık göstermeyeceğini biliyordu. O sebeple, kesip attı: Mösyö, meselenin neden ibaret olduğunu lütfen

söylerseniz, emriniz başüstüne. . . .

DÖL BERKETİ II

215

Mathieu: 'A"

Beraber gidelim, dedi. Hem yürür, hem konuşuruz.

Mükemmel, böyle daha iyi olur, çünkü acele işim var.

Sokağa çıktılar, Mathieu, kadına karşı hileye başvurmamaya karar verdi. En iyisi, ne istediğini açıkça söylemek, sonra sus payı vermektir. Couteau kadın, daha ilk sözde, işi anladı. Kimsesiz Çocuklar Yurduna düzinelerle çocuk götürmüş olmasına rağmen, Norine'in çocuğunu mükemmel surette hatırlıyordu; o hâdis, konuşulan sözler, araba seferi hatırında kalmıştı. Zaten, o çocuğu da, beg gün sonra, bu Rougemont'a götürmüştü, hattâ ahbabı olan hastabakıcı kadının, çocuğu Loiseau kadına

getirip bıraktığını hatırlıyordu. Yalnız, ondan sonra bu çocukla meşgul olmamıştı, daha birçoklarıyla beraber onun da ödüğünü zannediyordu. Saint Pierre köyünden, arabacı ustası Montoir'dan, herhalde orada çıraklıkla meşgul, on beş yaşındaki o Alexandre-Honore'den bahsedildiğini işitince, çok hayret etmiş göründü.

Aldaniyorsunuz zannederim efendim, dedi. Saint-Pierre köyündeki Montoir'ı tanırım. Yanında, gerçek, bu dediğiniz yaşta bir evlâlık var. Ama, onu Cau-chois kadından aldı, ötekenden birkaç gün evvel g:e-len, Richard isimli, sarışın bir koca oğlandır.

Annesinin kim olduğunu Öğrendim; ha sahi, o kadını benim gibi siz de gördünüz. Şu İngiliz kadını, hani madam Bourdieu'nün evinin g-ediklisi Amy vardı ya, işte o; bana dediklerine göre, oraya üç kere

216

DÖL BEREKETİ U

daha gelmiş. O kızıl saçlı oğlan, herhalde sizin No-rine'in çocuğu değil. Alexandre-Honore esmerdi. Mathieu:

halde, dedi, arabacı ustasının yanında başka bir çırak daha var. Aldığım malûmat sarihtir, resmî kaynaktan aldım.

Couteau kadın ne yapacağını şaşırıldı, bu işe dair bîr şey bilmediğini anlatan bir hareket yaptı, hemen yola geldi.

Olabilir, Monotoir'm yanında, belki de iki çırak vardır. Sağlam ticarethanedir, aylardan beri de Saint-Pierre'e gitmediğim için, kestirip atamam.

Her ne hal ise, benden istediğiniz nedir, efendim

Mathieu, ona, yapacağı işi gayet açık olarak anlattı. Çocuk hakkında mümkün olduğu kadar etraflı bilgi alacak, sıhhatini, mizacını, ahlâkını, öğretmeninin kendisinden daima hoşnut olup olmadığını, patronunun da keza memnun görünüp görünmediğini öğrenecek, hâsılı tam bir İnceleme yapacaktı. Fakat, asıl dikkat edeceği şey, incelemeyi, ne çocuğun, ne de etrafın dakilerin, hiç kimsenin kuşkulanmıyacağı şekilde idare etmesi lâzımdı. Bu işi mutlak surette gizli tutması şarttı.

Bütün bu işler kolay, efendim. Tamamiyle anlıyorum, bana güvenebilirsiniz. Bir parça mühlet vereceksiniz; en iyisi, yapacağım araştırmaların sonucunu, on beş. gün sonra Paris'e tekrar geldiğim zaman, kendi ağızımla anlatayim. Beni bundan on beş gün sonra lütfen, saat ikide, Roquepine sokağındaki Broquette müessesesinde bulun. Orası benim evim demektir, hem de öldürseniz sır çıkmaz bir yerdir.

217

DÖL BEREKETİ II

Birkaç gün sonra, Mathieu, oğlu Blaise'le birlikte fabrikada bulunduğu sırada, Constance'm gözüne ilişti; Constance onu çağırdı, Öyle tepeden inme sual sordu ki, Mathieu, yaptığı şeyleri kendisine havale ettiği tahkikat işinin ne safhada olduğunu anlatmak zorunda kaldı. Constance gelecek hafta çarşamba günü, onun Couteau kadınla buluşacağını Öğrenince, azimli bir sesle:

Gelip beni de alın, dedi; o kadını kendim sorguya çekmek istiyorum. Emin olmak ihtiyacındayım.

Koqupine sokağındaki Broquette müessesesi, aradan on sene geçtiği halde, yine aynı müessese idi; şu biricik farkla ki, madam Broquette ölmüş, yerine kızı Herminie geçmişti. Önce bu çok vekarlı sarışın madamın birdenbire ölmesi, müessesenin heybetine, gösterişli, mânevi ve kibar şöhretine tesir edecek gibi görünmüştü. Fakat, sütninelerin göğüslerinden taşan sütler ortasında, yavan bekâretini, oradan oraya tembel tembel gezdiren kurada, ileze, kafasının İçi romanlarla tıklım tıklım dolu Herminie'nin de, müşterileri cezbeden, gösterişli bir hali vardı. Otuz yaşma basmış olduğu halde henüz evlenmemişti, isteksizdi, kucakları viyakhyan çocuklarla dolu bu iri göğüslü kadınlardan tiksiniyor gibiydi. Hoş, babası mösyö Broquette, altmış beş yaşım doldurduğu halde, hâlâ müessesenin ruhu gibi idi, bütün nüfuzunu ve faaliyetini gizlice kullanıyor, içeride inzibatı sağlıyor, yeni gelen sütninelere kur'a erleri gibi, talimat veriyor, ne idiiğü belirsiz, şüpheli müessesesinin üç katındaki odaları durmadan dolaşiyor, burnunu her işe sokuyor, eli her tarafa yetişiyordu.

318

DÖL BEREKETİ II

Cuteau kadın, Mathieu'yü cümle kapısı önünde bekliyordu. Tanımadığı, yüzünü o zamana kadar hiç

görmediği Costance'ı görünce şaşırıldı. Bu madam kimdi acaba, bu İşle ne ilgisi vardı Yine de gözlerinden taşan şiddetli tecessüs pırlıtlısını derhal söndürdü. Herminie, rehavetli bir kibarlıkla kalem odasında oturup, iki erkek müşteriye birkaç sütnine göstermekle mşgul olduğu için, klavuz kadın, misafirlerini, o sırada boş bulunan, müthiş surette aş kokulu yemekhaneye aldı.

Kusura bakmayın mösyö, siz de madam, başka boş yer yok. Evin içi, tıklım tıklım dolu, dedi.

Sonra, keskin bakışlarını Mathieu'den Costance'a gezdirdi; işin içine yeni bir kimse daha karıştığı için, lâfa başlamadan önce, onların sual sormaların: tercih ediyordu.

Serbest konuşabilirsiniz. Size havale ettiğim araştırmayı yaptınız mı

Elbette, efendim. Gereken her şey yapıldı hem zannederim iyi yapıldı.

öyleyse bize neticeyi söyleyin. Tekrar ediyorum, madaram yanında söyleyebilirsiniz.

Yoo ,öyle uzun sürecek değil, mösyö. Sizin dediğiniz doğru imiş, Saint-Pierre'deki arabacı ustası Montoir'm yanında, gerçek,iki çırak varmış, bir tanesi sahiden de Alexandre-Honore imiş, c sarışın güzelin çocuğu, hani beri tarafa sizinle beraber götürdüğümüz çocuk. Daha başka üç dört zanaatı denedikten sonra oraya geleli henüz iki ay olmuşmuş, ben onun için bilmiyormuşum. Yanlız nasıl hiçbir tarafa yerleşip oturmadıysa, üç hafta önce oradan da savuşmuş.

219

DÖL BEREKETİ II

Costance, kendini tutamayıp endişe ile haykırmış, kadının lâfını yarıda kesmişti.

Nasıl, savuşmuş mu

Evet madam. Yani kaçmış, demek istiyorum, hem bu sefer, memleketten büsbütün çıkıp gittiğine eminier, çünkü patronu olan Montoir'm üç yüz frank parasını da beraber götürmüş.

Cauteau kadının cırlak sesi bir balta indiriyormuş gibi çıktı, karşısındaki madamın birdenbire sararmasından, heyecana ve ümitsizliğe düşmesinden bir şey anlamamakla beraber, bu halden zalim bir zevk duyduğu belli oluyordu.

Costance çırpınarak devam etti:

Aldığınız malûmatın doğruluğundan eminmİsınız Sakın bunlar kasabada çıkan dedikodulardan ibaret olmasın

Dedikodu değil, madam, hayır! Ben bir işi üze rime aldım mıydı, ciddî uğraşırım. Zaptiyelerle konuştum bütün memleketi karış karış dolaşmışlar, Alex andre-Honore, üç yüz frangı alıp savuşurken adres bırakmamış, bu muhakkak. Gidiş o gidiş. Bundan yana, bileğimi keserim.

Bu, Costance için en şiddetli darbe oldu. Tekrar eline geçirdiğini sandığı, tahayyül ettiği, kendisine güvenerek, itiraf edilemez, hâlâ da itiraf edilmemiş nice öc alma projeleri kurduğu bu çocuk birdenbire yine elinden kaçmış, yine o şüpheli, meçhul âlemine dalmıştı. Costance bu haberi alınca kaderin inatçı bir saldırsına, tamir kabul etmez yeni bir hezimete uğramış gibi şaşırıp kalmıştı. Sorguya kendisi devam etti:

I

220

DÖL BEREKETİ II

Yanhz zaptiyelerle konuşmadınız ya: size her kesten soruşturun diye tenbih edilmişti.

Ben de öyle yaptım, madam. Kasaba öğretme nini gördüm, çocuğu Önce çalıştıran Öteki patronlarla

konuştum. Hepsi, sağlam ayakkabı değildir, dediler; öğretmenin aklında kaldığına göre yalancı, hoyrat bir şeymiş. Nihayet, şimdi de hırsızlığa başlamış, tamam olmuş. Ne yapalım I Başka türlü soyliyemem ki, işin doğrusunu öğrenmek istediniz, zira.

Karşısındaki madamın üzüntüsü arttığını gördükçe ısrar ediyordu. Hem bu suçlamaların her birinin, Constance'm. kalbine indirdiği darbe ne garip bir acı idi; sanki kısrılığının verdiği yeis içinde, kocasının çocuğu, bir parça da kendi teninden gibi olmuştu! Nihayet, kılavuz kadim susturdu, Teşekkür ederim efendim, dedi. Çocuk Rouge-mont'da değilmiş, öğrenmek istediğimiz bundan iba retti.

Bunun üzerine, Couteau kadın Mathieu'ye döndü, parası kadar bilgi vermek isteğiyle devam etti; Öteki çırağın da ağzını aradım, İngiliz kadınının oğlunu Richard'm, hatırlıyorsunuz ya, hani size söylediğim o kızıl saçlı oğlanın. O da matah bir şey değil, hani. Ama, muhakkak ki, arkadaşının nereye savuştuğunu bilmiyor. Zaptiyeler, Alexandre'ı Paris'te zannediyorlar.

Eu sefer Mathieu de ona teşekkür etti, eline elli franklık bir banknot tutuşturdu; Couteau kadın sustu, gülümsedi, yerlere kadar eğildi, kendi tabiriyle, mezar gibi sıkı ağızlı oldu. O sırada, içeriye üç süt-

22\$

DÖL BEREKETİ II

nine girip kasaplık vücutlarını teşhire başladılar; mutfakta da, mösyö Broquette'in, anadan doğma pisliğinasıl temizleneceğini öğretmek için, dördüncü bir süt-ninenin ellerini, fırça ile hatır hatır yıkadığı işitiliyordu. Constance'm gönlü bulanmış, midesi ağzına gelmişti, arkadaşının peşinden hızlı hızlı yürüdü. Fakat sckağa çıkınca, hemen arabasına binmedi, son işittiği söz kulağında cırlıyarak, dalgın dalgın durdu.

İşittiniz ya, zavallı çocuk Paris'teymiş.

İhtimaldir, hepsi dönüp dolaşıp buraya düşerler.

Constance yine sustu, düşünür gibi, tereddüt geçirir gibi oldu, nihayet karar verdi, sesi bir parça tit-riyerek: Peki, annesi nerede oturuyor, biliyor musunuz Dedi. Onunla meşgul olduğunuzu söylemiştiniz,, değil mi

Evet, doğrudur.

öyleyse, dinleyin. Hem şaşmayın dostum, hat tâ, bana acıyın, çünkü sahiden çok azap içindeyim Aklıma bir şey geldi, diyorum ki, çocuk eğer Paris'teyse, belki annesini bulmuştur, belki onun evindedir, yahut annesi, nerede olduğunu bilir. Yok, yok! İm kânsız şey demeyin. Her şey mümkündür.

Mathieu, bu çok soğukkanlı kadının böyle hülyalara kapıldığını görüp şaşmış, müteessir olmuştu; onu daha fazla heyecanlandırmak istemedi, bilgi tophya-ğını vadetti. Fakat Constance, hâlâ arabay binmiyor, gözlerini dikmiş, kaldırıma bakıyordu. Başım kaldırdı, sıkılarak, pek naçiz bir tavırla Mathieu'ye yalvardı:

— DÖL BEREKETİ H

Ne yapalım biliyor musunuz Kusuruma bak-

:mayın; bu iyiliğinizi hiç unutmayacağım. Bilmek istediğim şeyi hemen öğrenip bir parça sükûnet bulabilseydim. Bakın ne yapalım, hemen şu kızın evine .gidelim. Yoo! Ben içeri girecek değilim! Sîz yukarı yalnız çıkarsınız, ben sizi, sokağın köşesinde, arabada beklerim. Belki bir şeyler Öğrenirsiniz.

Bu, divanece bir şeydi. Mathieu, önce, bunu kendisine ispat etmek istedi. Sonra, Constance'm yüzü-:,ne bakınca, kadını, yalnızlığı yüzünden Öyle zavallı, itiraf edemediği azabından dolayı öyle acılı gördü ki, 'içbir şey söylemeden, bir acıma ve âlicenaplık hare-İketi ile, isteğini yerine getirmeye razı oldu. Bunun -üzerine, arabaya bindiler, yola çıktılar.

Norine'le Cecile'in ortaklaşa oturdukları büyük oda, Grenelle de, Champ de Mars civarında, Federation sokağının öte başındaydı, altı seneye yakındır, -orada idiler, başlangıçta, birçok gaile ve sıkıntı çekmişlerdi. Fakat, beslemek, kurtarmak zorunda buldukları çocuk, bizzat onları kurtarmıştı. Norine'in içince uyuklayan analık duygusu, bu küçük mahlûka meme -verip, onu kendi kaniyle beslemeye, muhafaza etme-;ye, öpüp sevmeye başlıyah, yavrusuna karşı şiddetli toir şekilde uyanmıştı. Cecile'in de ebediyen kısır ba-Mre

ümitsizliği ile, çocuğu nasıl evlât edindiği, ona -naşı) kendi çocuğu gözü ile baktığı görülecek şeydi. Çocuğun, sırf kendisiyle meşgul iki annesi vardı. No-rine, ilk aylar, gerçi, günlerini küçücük kutular yapıştırmakla geçirmekten yüksünmüş, hattâ kaçmak .arzularına kapılmıştı; ama, hep, boynuna dolanan narin iki kol onu alıkoymuştu. Şimdi sakinleşmişti, mâ-

223!

DÖL BERKETİ II

kul, çalışkan olmuştu, Cecile'in kendisine Öğrettiği bra hafif mukavva işlerinde çok becerikli olmuştu. İkisinin, çok birlik, çok neşeli, manastırda gibi erkeksiz; yaşayışları görülecek şeydi; yaşamalarının, çalışmalarının, mesut olmalarının biricik hedefi olan sevgili yavruyu aralarına alıp, küçük masanın iki başında, sabahtan akşama kadar oturuyorlardı. İki kızkardeşin edindikleri bir tek büyük dost, madam Angelin'di. Madam Angelin, sosyal yardım idaresinin mümessili olarak, tesadüf, Grenelle'in bir mahallesine bakıyordu; teftişine memur olduğu kayıtlar arasında Norine de bulunuyordu. Çifte anneler dediği bu sevimli aileye karşı sevgi bağlamış, çocuğa bağlanam ayda otuz franklık küçük iradı üç sene uzatmaya muvaffak olmuştu. Sonra, çocuk üç yaşma basınca, ona okul yardımı da sağlanmış, üstelik, Öteberi, çamaşır gibi hep hediyeler getirmiş, hattâ para bile vermişti; yardım idaresi dışında, merhametli kimselerden büyücek paralar topluyor, en müstahak fakir analara. böylece dağıtıyordu. Şimdi biie, arasına hâlâ geliyor,, orada, o sakin çalışma bucağında, çocuğun kahkahaları ve oynariyle neşelenerek bir saat vakit geçirmekten hoşlanıyordu. Orada, dünyadan uzak kalıyor,, harabolan analığının acısını daha az duyuyordu. No-rineMe onun ellerini öpüyor, o olmasa, çifte anneler ailesinin asla yaşıyamıyacağımlı söylüyordu.

Mathieu çıkagelince, sevinçli haykırışmalar oldu O da bir dost, bir kurtarıcı idi, büyük odayı kiralayıp döşemekle aileyi kurmuştu. Bu büyük oda, beyaz per-deleriyle çok temiz, çok süslü döşenmişti, güneş batarken altın huzmelerinin içeri dolduğu İki geniş pencere-

DÖL BERKETİ II

den de bol aydınlık alıyordu. Norine'le Cecile, masalarının başında çalışıyorlar, mukavva kesiyorlar, yapıştırıyorlardı; okuldan dönen çocuk bile, ikisinin arasında yüksek bir iskemlede, ciddi bir tavırla oturuyor, -elinde bir makas, onlara yardım ettiğini sanıyordu. Ooo! Siz mi geldim'zl Aman ne iyi ettiniz de bizi görmeye geldiniz, sağ olun! Beş gündür evimize kimse uğramadı. Ama, şikâyetimiz yok. Yalnızlığımızdan Öyle memnunuz kî!. Irma bir işçi ile -evleneli, bize tenezzül etmiyor. Euphrasie artık merdiven inmiyor, Victor, karisiyle beraber, cehennemnin -dibinde oturuyor. Alfred haylazına gelince, o da buraya ,ancak öteberi çalabilir miyim diye uğruyor. Beş gün var, annem geldi; bir gün evvel, babam fabrikaca, az kaldı ölüyormuş, onu haber verdi. Zavallı anneciğim! Öyle yorgun ki, yakında adım atamaz hale gelecek.

Birbirinin sözünü telâşla keserek, birinin başladığı lâkırdayı, Öteki devam edip bitirerek ikisi birden .konuşurlarken, Mathieu, Norine'ı seyrediyordu. Genç .'kadın, bu düzenli ve sakin hayat içinde, otuz altı yaşında, durulmuş bir körpeliğe, güneşte pembeleşmiş .nefis bir meyva olgunluğuna erişiyordu. Cecile bile, ebediyen kız çocuk yapılı kalmış incecik vücudiyle, gür-ibüzle.şmiş, bu çocuk vücudunda kuvvetli bir aşk ifadesi taşımaya başlamıştı.

Cccüe, birdenbire, dehşetle haylcrdı: -'

Ayol, bu zavallı elini kesmiş! ::

Böyle diyerek, çocuğun elinden makası kaptı; kü—çük, parmağının ucunda bir damla kan, gülüyordu.

DÖL BERKETİ n

22;

Sapsarı kesilen Norine: `

Ay, aman! EH yarıldı sandım, dedi. Mathieu, kendisine verilen acayip vazifeyi sonuna» kadar yerine getirmek gerekip gerekmediğini bir an düşündü. Sonra, orada, nihayet kendisine kurduğu iş hayatı ortasında çok sakin yaşadığını gördüğü genç kadma, hiç olmazsa haber vermeyi doğru buldu. Bunun üzerine, ihtiyatla konuşmaya başladı, hakikati, azar aaar anlattı. Lâkin, bir an geldi ki, ona Alexan-dre- Honore'nin doğumunu hatırlattıktan sonra, bm çocuğun hâlâ hayatta bulunduğunu söylemesi icabetti, Norine, heyecanlanmıştı, ona baktı:

Hayatta ha!. Bana bunu niçin söylüyorsu

nuz Bilmediğim kadar ne rahattım I

Şüphesiz, ama, irilmeniz daha iyi. Hattâ bana1, kuvvetle söylediklerine göre çocuğun Paris'te olmasr icabediyormuş, acaba sizi buldu mu, gelip gördü raik diye düşünüyordum,

zaman Norine büsbütün telâşa düştü, Ne Beni görmeye mi. Beni görmeye kimse geîmedi. Siz

gelebilir mi diyorsunuz Gelmesin istemem a canım! Aklımı oynatırım I Tanımadığım, sevmediğim, on beş yaşında kazık kadar oğlan, böyle damdan düşer gibi, nasıl olur. Yooî Hayır, hayır, mâni olun, istemem, istemem!
Hüng-ür hüngür ağlamaya başlamıştı; yanında oturan çocuğu, telâşla yakalamış, bağına basıyor, om». sanki ötekine karşı, onun yerinden bir parçasını çalmak tehdidiyle dirilen o meçhul çocuğa, o yabancıya, kargı müdafaa ediyordu.

15

DÖL BERKETİ U

Hayır, hayır! Benim bir tane çocuğum var,

>ben bir tek çocuk seviyorum, Ötekini istemem, katiyen, .katiyen!

Cecile, çok müteessir olmuş, kardeşini teskin et—mek için ayağa kalkmıştı. Ya çocuk gelirse, kapıdışa—rı nasıl atılırdı Bu terk edilmiş çocuğa karşı duydu-ğu üzüntülü merhamete rağmen, kendi saadetlerine .şimdi o da ağlıyordu. Mathieu, çocuğun gelmesine hiç ihtimal vermediğini yeminle söyleyerek onu teskin et-tmek zorunda kaldı. Meselenin doğrusunu söylemeden, »onlara, çocuğun kaybolduğu hikâyesini anlattı, anasının adını dahi herhalde bilmediğini söyledi. Yanlarından ayrılırken, iki kızkardeş yürekleri ferahlamış, .adam resimleri kessin diye makası yine çocuğun eline `vermişler, ona bakıp gülererek tekrar küçük kutularını .yapıştırmaya koyulmuşlardı.

Constance, aşağıda, sokağın köşesinde, feci bir sabırsızlık içinde, başını arabadan dışarı uzatıp, uzak-tan kapıyı gözetliyordu.

Mathieu yanma gelir gelmez, ürpererek:

Ne haber diye sordu.

Haber yok, annesi bir şey bilmiyor, kimseyi

İ görmemiş, zaten önceden belliydi.

Ümitlerinin son bir yıkılışı altında kalmış gibi, Onstan ce'm omuzları düştü, solgun yüzünü elem .kapladı.

Böyle olacağı muhakkaktı, hakkınız var. Ama

:insan ümidi elden bırakmıyor işte.

Sonra, bitkin bir jestle:

Artık her şey mahvoldu, dedi; tuttuğumu ku-vutuyonım, son hülyam da söndü. litı:.

22T

DÖL BERKETİ U

Mathieu onun elini sıkmış, arabacıya söylemek: için bir adres vermesini beliyordu. Fakat Constance; hâlâ şaşkın haldeydi, nerede olduğunu kendisi de bilmiyor gibiydi. Sonra, Mathieu'ye, gideceği yere götürüp bırakmak teklifinde bulununca, Mathieu Se-guin'lere gideceğini söyledi. O zaman, Constance, herhalde, birdenbire yalnız kalmaktan duyduğu dehşetin tesiriyle, Valentine'! çoktan beri görmediğini hatırlar-yarak, onu ziyaret etmeyi düşündü.

Binin, d'Antin caddesine beraber gidelim, de di.

Araba yola çıktı, ağır bir sessizlik başladı, konuşacak bir tek sözleri kalmamıştı. Bununla beraber,, gidecekleri yere varacakları sırada, Constance, acı acı, şu sözü söyledi:

Kocama müjdeyi verirsiniz, çocuğun kayboldu

ğunu söylersiniz. Yüreği ne kadar ferahlıyacaktır!

Mathieu, Seguin'Iere giderken, bütün aileyi orada. toplanmış bulacağını umuyordu. Bir hafta önce, Se-giun, nihayet, kimbilir nereden dönüp geldiği içinw Andree'yi resmen istemek imkânı bulunmuş, o da, du-Hordel amca ile konuştuğundan sonra çok kibar davranmış; razı olmuştu. Hattâ nikâh tarihini derhal tesbifc etmişler, bir parça geciktirip Mayıs ayma bırakmışlardı;, çünkü o tarihte, Froment'lar, büyük kızları Eose'u da. kocaya vereceklerdi. Enfes bir şey olacaktı, Chantebîed. de çifte düğün yapılacaktı. O andan itibaren, nikâhlı olarak kabul edilen Ambroise gayet memnun, her akşam: saat beşe doğru gelip kur yapmaya başlayabildi. Mat-hieu'nün, bütün aileyi orada görebileceğini ummasa bundan dolayı idi.

DÖL BERKETİ H

33Z8

Fakat Constance, Valentine'! sorunca, bir uşak, madamın sokağa çıktığım söyledi. Mathieu de Seguin'i sorunca, uşak, mösyönün de evde olmadığı cevabını verdi. Yukarda, yalnız, nişanlısıyla beraber matmazel - Andree vardı. Misafirler yukarı çıktılar.

Mathieu, Andree ile oğlunu, birinci kattaki büyük salonda, dar bir kanepede yanyana oturmuş görünce: ne! Sizi yapyalnız mı bırakıyorlar diye

Slaykirdi.

Andree, şirin bir gülüşle:

öyle ya, evde yapıyorsunuz, dedi. Çok memnu muz.

Çok cana yakın, çok şirin Andree ile, hele zarıflığı gönül alıcı, kuvvetli erkek cazibesine sahip Ambroise in, böyle birbirine sokulup oturuları, çok lâtif bir manzara teşkil ediyordu. Sanki, kolkola, uzun yolculuklarına çıkmak için ayağa kalkacakları gibi, oturdukları yerde, hoş bir şekilde birbirinin koluna girmişlerdi.

Bari Celeste evde mi

Hayır, Celeste bile yok! Kayboldu, nereye git-

tiğin: bilmiyoruz.

Böyle derken, ikisi de gülüyorlar, serin ve تنها Ibir ormana saliverilmiş, başıboş, geveze kuşlar gibi :neşel eniyorlardı.

Peki ama, burada yapıyorsunuz ne yapıyorsunuz

Oo! İçimiz sıkılmıyor, yapılacak o kadar çok

:şimiz var ki! Bir kere, konuşuyoruz. Sonra birbirimizi.

seyrediyoruz, sürüp gidiyor, hem katiyen sonu gelmi-yeeek!

Constance, yüreğinden kan giderek onları seyrediyordu. Ah! Bu ne güzellik, ne sıhhat, ne ümitti! Hal-

229

DÖL BEREKETİ II

&uki, kendisinde, kısrılık fırtınası her şeyi vurmuş, jier şeyi yoketmişti; bu Froment'lann bereketli nesli, hep böyle kaynaşacak, hep böyle yayılacak mıydı öyle

1

ya, yarın sahibi olacakları bu debdebeli konakta artık .yalnız başlarına bırakılan bu iki gencin, serbestçe sevişmesi bir zaferdi.

Büyük kızınızı da evlendiriyorsunuz degit mi sordu.

Mathieu, neşeyle cevap verdi:

İfise'u, evet. Önümüzdeki mayısta Chantebled'-de büyük şenlik var I Siz de gelmelisiniz.

Doğru idi; bu, çalışmanın kuvveti, hayatın zaferiydi, Chantebled kazanılmış, Seguin'lerin elinden alın-anıştı; konaklarını yakında Ambroise istilâ edecekti, fabrika bile, yarıyarıya, Blaise'in eline geçmişti, Tit-xiyerek:

Geliriz, dedi. Talihiniz hep böyle açık olsun, ,sizin için bunu temenni ederim. ; ; . '

DÖL BEREKETİ II

231

Rose, âdeta Chantebled'nin şanlı bir takdis töreni demek olan çifte düğünün sevinciyle, merasimden OD gün evvel bir pazar, bütün aileyi orada toplamayı düşünmüştü. Sabahleyin erkenden, aile fertlerini peşine takıp nişanlısıyla birlikte, Janville garına gidip öteki çifti, Ambroise'la Andree'yi karşıyacaktı; onları alayla çiftliğe getirecekler, orada Öğle yemeği yiyeceklerdi, girin gülüşüyle, prova yapmış olunuz diyordu. Konuşup anlaşacaklar, büyük günün programını birlikte düzenleyeceklerdi. Bu fikrinden dolayı öyle mesuttu bu ilk şenlik günü Öyle bir neşelenmek kararındaydı ki kızlarını deli gibi seven Mathieu ile Marianne razs oldular. Rose'un evlenmesi, uzun bir refahın en son gelişmesi gibi, evin mutluluğunu tamamliyordu. Köse, siyah saçlarıyla, buğday teniyle, tekerlek, körpe yüzüyle, gülen gözleriyle, sevimli ağziyle, kızlarının en güzeliydi. Sonra da, hep aynı yumuşak başlı, hep aynı şakrak kahkahah kızdı; bu canlı, büyük çiftliğin ruhuydu,, âdeta oranın bereket perisi, zafer sarkışıydı. Fakat ona sabahtan akşama kadar şarkı söyleten bu sürekli neşesine rağmen, nişanlısını seçmekteki basireti, ne kadar akli başında, sevgisi ne kadar metin bir kalbe sahibolduğunu göstermişti. Mathieu, sekiz seneden beri, komşularından küçük bir çiftçinin oğlunu yanma almıştı. Gürbüz bir çocuk olan bu Frederic Berthaud, Chantebled'deki yaratıcı çalışmaya şevkle sarılmış, orada bilgi edinmeye, seyrek görülür bir faaliyet ruhu, bir zekâ eseri göstermeye başlamıştı. Hiçbir serveti de yoktu. Yanıbaşında büyüyen Köse, onun, babasının en gözde yardımcısı olduğunu biliyordu, askerlikten döner dönmez, tekrar çiftlikteki işinin başına gelince, kendisini sevdiğini bildiği için, pek tabî bir şekilde, sevgisini ona itiraf ettirmişti. Rose kendi mukadderatını tâyin ediyordu, anasından babasından ayrılmamaya, o zamana kadar saadetini sağlıyan bu çiftlikte kalmaya karar vermişti. Ne Mathieu, ne Marianne, buna hayret

ettiler. Rikkatten gözleri yaşararak, kendi haklarında, kızlarının beslediği bu çok mâkul sevgi ile karışık seçmeyi uygun bulmuşlardı. Aile bağı daha kuvvetlenmiş gibiydi, evin içine de daha fazla aiese girmişti. Bütün tertibat alındı. O pazar günü, Anibroise'm, nişanlısı Andree ile annesi madam Seguin'i, on treniyle Janville'e getirmesi kararlaşmıştı. Saat sekizden itibaren Rose, nişanlıları karşılamak üzere gara gidecek olan kafileyeye bütün ailenin girmesi için didinmek .sorunda kaldı. Marianne, mülayim konuşuyor: A çocuğum, deli misin diyordu. Birimiz burada kalmalı. Ben kalır, Nicolas'ya bakarım, beş yaşındaki çocukların sokak sürmesine hacet yok. Gervais ale Claire de benimle beraber kalsınlar. ötekilerin hepsini al götür, pekâlâ, baban sizinle beraber gelir. Fakat Rose, bol kahkahalarla gülüyor, ayak diretiyor, pek hoşuna giden o muzip fikrinden hiçbir şey feda etmiyordu.

£32

DÖL BEREKETİ II

Hayır, hayır, annel Gelirsin, hepsi gelirler,, söz verdinizdi. Düşünsene a canım, Ambroise'la Audree, masaJardaki gibi, komşu bir ülkenin şahane bir çiftidir. Kardeşim Ambroise, yabancı bir prensesle evlenmiş, onu, bize takdim etmeye getiriyor. Eh, tabii,, biz de kendi ülkemizde onları ağırlamak için, Frederic'le ben, sarayımızdaki bütün maiyetimizi yanımıza alıp onlara karşıcı gidiyoruz. Siz saray takımısınız, gelmezlik edemezsiniz. Dönüşte, hep beraber geçip giderken, kırlarda ne debdebeli bir manzara olacak, de ğil mi

Bu taşkın neşe Marianne'a da sirayet etmişti, nihayet güldü, razı oldu. Rose:

Alay sırası şöyle olacak, diye devam etti. Yoo Her şeyi tertibettim, göreceksin bak. Frederic'le ben, bisiklete bineceğiz, daha modern olur. Nedimelerim olan üç küçük kızkardeşimi, biri on bir, Öteki dokuz, daha. öteki yedi yaşındaki Louise'i, Madeleine'i, Marguerite'i de bisikletle götürüleceğiz. Arkamdan boy sırasıyla gelirler güzel bir manzara olur. Kardeşim Gregoire'ta bisikletli kabul edebiliriz, on yaşında bir nedim olur, biz haşmetlilerin maiyet erkânının en sonunda gelir-Saray halkından geri kalanların hepsi saman arabasına dolarlar, yani sekiz kişi alan, evin büyük brek arabası demek istiyorum. Sen, ana kıraliçe, son çocuğün olan Nicolas'yı kucağına alabilirsin. Babaya gelince, o da, sadece, hanedan reisi kıral kişiliğini vekarla taşıyın. On yedi yaşındaki genç Herkül kardeşim Gervais, arabayı sürer; on beş yaşında, üstün bir zekâ ile g-elismekte olan kız Kardeşim Claire, arabacı yerinde, onun yanibaşmda oturur. İki büyükleri, ünlü

233

DÖL BEREKETİ II

sldzleri, kudretli senyör Blaise'le Denis'yi de, bizi Jan-Tille'de madam Desvignes'in evinde bekledikleri için oradan alırlz.

Coştı, el çırparak zıpladı, şarkı söyledi.

Eeh! Güzel bir maiyet alayı da bu kadar olur >işte!

öyle neşeli idi, Öyle acelesi vardı ki, bütün kafileyeyi vaktinden çok evvel yola çıkardı, saat daha dokuz buçukta Janville'e vardılar. Fakat, oradan, geri kalan aile efradını almak gerekiyordu.

Madam Desvignes'in, kocası öldükten sonra sığı-mıp on iki senedir oturduğu, felâketten kurtarılan kü-çük gelirlerle, gayet sakin gayet münzevi, kendini ta-anamiyle iki kızının terbiyesine vermiş bir halde içinde yaşadığı ev, yol üstünde, kasabanın ilk eviydi. Blaise'le evlenmiş olan büyük kızı Charlotte bol havaya muhtaç iki çocuğunu, Berthe'le Christophe'u alıp, bîr ay kal-inak üzere, bir haftadan beri oraya gelmiş bulunuyordu; bîr akşam evvel, Blaise de, fabrikayı pazartesiye kadar kendi haline bırakmış, pazarı çoluk çocuğıyle beraber

geçireceği için son derece memnun, gelip onla-Ta katılmıştı. Ablası, eski yuvada böyle bir kaç hafta %almak üzere, miniminileri alıp gelerek, içine iki beşik yerleştirilen genç kızlık odasına kavuştuğu zaman, küçük Marthe pek seviniyordu. Eskisi gibi yine gülüp oynamaya başlıyorlardı, madam Desvignes, büyük anne olmak gururuyla, Marthe'ı da evlendirerek çok tem-ıkinle yürütmüş, olduğu vazifesini sona erdirmekten başka bir şey düşünmüyordu. Gerçekten de bir aralık, Chantebled'de çifte düğün yerine üç düğün yapılacağı tahmin edilmişti, özel okulundan çıktıktan sonra yeni

334

DÖL BEREKETİ II

fen tahsiline atılan Denis, çoğu zaman çiftlikte yatıyor,, çifte kumrular diye andıkları Kose'la aynı yaşta olara Marthe'ı hemen her pazar görüyordu; kızkardeşi Charlotte gibi sarışın ve güzel, fakat ondan daha pratik zekâlı, muhakemesi daha soğuk kanlı olan genç kız; o kadar hoşuna gitmişti ki, Denis, onda, büyük servetlerin sağlanmasına yardım eden metin hayat arkadaşlarının meziyetlerini görelî beri, hattâ çeyizsin de olsa, kendisiyle evlenmeye karar vermişti. Ancak, sevdalı konuşmalarında, İkisi de o kadar akıllı uslu, öyle asude bir İnançla dolu idiler ki hiç acele etmiyorlardı; hele Denis, gayet metotlu idi, sağlam bir mevki temin etmedikçe, bir kadının saadetini tehlikeye koymak istemiyordu. Uç düğün birden yapılacağını düşündükçe, sevinçten kabına sığmıyan Kose'un heyecanlı ısrarlarına sakin tebessümlerle karşı koyarak, evlenmelerini, kendiliklerinden, böylece geciktirmişlerdi. Bununla beraber, Denis, madam Desvignes'm evine yavuklusunu görmeye yine gidiyor, madam Des-vignes de onu, güvenle ve temkinle, bir evlât gibi karşılıyordu. Hattâ o sabah, Blaise'ı, henüz yataktan kalkmadan ailece bastıracağını söyleyerek, daha sabahın yedisinde çiftlikten ayrılmış olduğu için, onu da Janville dfe bulacaklardı.

Tesadüf, Janville panayırı, mayısın ikisine ras-ıyan o pazara geliyordu. Garın önündeki büyük meydan, tahta beygirlerle, seyyar koltuk meyhanelerle, barakalarla, nişan tâlim kulubeleriyle dolmuştu. Geceleyin, sellî yağmur sağnaklan gökyüzündeki bulutları, sıyırılmış, sema, masmavi olmuş, mevsime göre fazla sıcak, pırl pırl bir güneş doğmuştu. Onun için, mey-

235

DÖL BEREKETİ II

4anda kalabalık vardı, kasabanın bütün işsiz güçsüzleri, çocuk sürüleri, etrafı görmek için acele eden bü-lün civar köylüleri oradaydı. Aile efradı, başta bisikletliler, onlardan sonra brek arabası, en son da kasabadan alınan kuyruk olduğu halde bu kalabalığın or-ıtasma düştü.

Rose, bisikletten atlıyarak:

Umdüğüm tesiri yapıyoruz, dedi.

Bu, inkâr edilemezdi. İik seneler, tekmi Janville kasabası, Froment'lara, nereden geldikleri bilinmiyen ini burjuvalara, asırlardan beri içinde taştan başka bir şey bitmiyen toprakta buğday yetiştirmek küstahlığında bulunan bu adamlara karşı sert davranmıştı. 'Sonra, mucize, eşi görülmemiş zafer, gururları incit-anek suretiyle, uzun zaman, kinleri de daha şiddetlendirmişti. Fakat her şey aşınır, başarıya karşı İtin bes-Jenemez; zengin olan insanlar, sonunda hep haklı çıkarlar. Şimdi, Janville, içinde büyüyen bu kalabalık .aileyi hoş karşılıyor, vaktiyle, her fazla çocuğun, ma-.halle karıları İçin yeni bir dedikodu konusu olduğunu lunutuyordu. Zaten, bu pazar panayırında olduğu gibi, tekmi aile, yolları, sokakları, meydanları kaplıyarak paldır küldür gelince, bu istilânın sevinç getiren kuvvetine, neşesine nasıl karşı durulurdu Baba, ana, altısı - erkek, beşi kız on bir çocuk, üstelik daha şimdiden iki torun, on beş ediyordu. İkiz büyükler yirmi dört yasmadaydılar, hâlâ birbirine o kadar benziyorlardı ki, eskilden, beşikte oldukları tarihte, Blaise'in gözleri açık renk, Denis'ninkiler kara olduğundan, ayırdedebilmek için, gözlerini açmak icabettiği tarihteki kadar tıpatıp (benzememelerine rağmen, bazan ikisini birbirine karış-

235

DÖL BEREKETİ H

tiranlar oluyordu. Ta öbür uçtaki en küçükleri Nicola» daha beş yaşında şipşirin bir minimini idi, insanın garibine giden bîr enerjiye, bir cesarete sahip, büyümüzde küçülmüş bir erkekti. İki büyük erkek kardeşten bu küçüğe kadar aradaki Öbür sekiz çocuk, ikişer yaş ara ile sıralanıyordu. Geleceğin ayartıcı kocası Ambroise.» her türlü zafere doğru yol alıyordu; canlılık saçan Rose, o da kadın olmak, anne olmak arefesinde idi; geniş alınlı, pehlivan yapılı Gervais, yakında büyük ölçüde tarım için hayırlı savaşa atılacaktı; Claire, güzel değildi, sessizdi, çalışkandı, metin yürekli idi, akıllı uslu bir ev kadımı idi; Gregoire dik başlı bîr Öğrenci idi, iradesi hep uyanık, dağ tepe dolaşır, macera arardı; en son üç kızdan, Louise yumuk yumuktu, Madeleine narin ve hayalsever bir kızdı, Marguerite en az güzel,, en içli olanı idi. Baba ile ananın arkasından, peşlerinde, artık Öteki nesil demek olan Berth'le Christophe- olduğu halde, on biri birden dizi halinde gözükte müydü, o güzel pazar günü, panayır yerinin kalabalığıym dolu Janville

meydanında olduğu gibi, upuzun bir-kuyruk teşkil ediyorlardı. Dayanılır manzara değildi,, sanki toprağın kendisi, dolup taşıdığı hayatla, yarının ebedî ümitleri için onları boy boy doğurmuş gibi, beraberlerinde o kadar sıhhat, neşe ve kudret getiriyorlardı ki, Chantebled'de yaratılan muazzam eseri çekemi-yenler bile, onların böyle tabana kuvvet koştuklarmE içine düştükleri memleketi kapladıklarını gördükçe hoşlanıyorlar, gülüyorlardı. Eose, neşe ile haykırdı:
Daha kalabalık olanlar varsa çıksın! Sayışalım.

DÖL BERKETİ II 237

Arabadan inip Nicolas'ı henüz yere bırakmış. Marianne:
Sussana a canını! dedi. Nihayet bizi yuhay»-tutturacaksm.

Yuhaya mı Ayol baksana, hepsi bize beğene
rek bakıyor. Ne tuhafsın anne, kendinle de, bizimle-
de daha fazla övünmelisinl
kadar övünüyorum ki, başkalarının gücüne'
gidecek diye korkuyorum.

Hepsi gülmeye başladılar; oğullarıyla kızlarına-., kutsal tabur diye ad takan Mathieu, kalabalık içinde onlarla beraber bulunduğu zamanlar, sakın ve babacan edasını muhafaza ettiği halde, şimdi, Marianne'im yanında, o da gurur duyuyordu. Madam Desvignes. kızı Charlotte'un, sıra Martha'ya gelinceye kadar, hayat eserini devam ettirmeye, hep büyüyen, nihayet: bir ordu haline gelecek olan tabura asker yetiştirmeye™ başlamasından beri, gülünisiyerek, o da onlara katılıyordu. Bu henüz bir başlangıçtı, ileride, başarılı dölün durmadan yayıldığı, sonu gelmeden kalabaklaştığı!,, torunlar, torun çocukları yetiştirdiği görülecekti. Dünyanın saadetini, güzelliğini sağlamak için elliye, yüze,, iki yüze çıkacaklardı. Bu bereketli ailenin etrafında. Janville'in gösterdiği hayranlıkta, hoşgörülükte, büyük milletlerin yarattıkları kuvvete ve sıhate karşı>-duyulan şuarsuz takdirkârlıktan herhalde eser vardı.™ Mathieu:

Zaten, dedi, artık herkes bizim dostumuz.
bizi seviyorlar. . .

2338

DÖL BERKETİ U

Rose:

Hepsi mi, amma yaptın ha! diye mırıldandı. : Şurada, şu barakanın önünde duran Lepaillieur'lere baksana.

Gerçek, Lepaİlleur'ler, baba, ana, Antonin, The-rese, bütün aile orada idiler, Froment'ları görmemek için, cırlak renklerle boyalı porselenlerle dolu bîr firil-dak oyununu merakla seyrediyormuş gibi yapıyorlardı. Zaten, artık onlara selâm vermez olmuşlardı, ufak bir tartışmayı bahane etmişler, aralıksız bunca bolluk karşısında duydukları âciz öfke ile, münasebetlerini kesmişlerdi. Lepaüleur, Chantebled'nin yaradılmasını, şahsına bir hakaret sayıyordu, çünkü, üzerinde çakıl taşından gayri hiçbir mahsul ahnamıyacak olan bu ço-vrak topraklardan yana ettiği istihzaları, meydan oku-;yuşlarmı unutmuyordu. Porselenleri iyice muayene ettikten sonra, küstahlaşmak aklına geldi, döndü, fazla erken geldikleri için, geçirecek tam on beş dakika vahitleri olan, tren gelinceye kadar, neşeli neşeli, panayır yerinde dolaşan Proment ailesine dik dik baktı, Değirmencinin çok kötü mizacı, oğlu Antonin'in, pek fena şartlar içinde Janville'e dönmesinden dolayı, :iki aydan beri daha berbatlaşıyordu. Oğlan, bir abah, Paris'i fethetmiş, güzel yazısına körü körüne inanç . besliyen ana ve babası onu orada yerleştirmiş, delikanlı, dört sene Rouselet'nin yazıhanesinde, kalın kafalı, tembellikte eşsiz bir kâtip yamağı olarak kalmıştı. Hiç ilerlememişti, ancak, yavaş yavaş, İşi eğlenceye 'dökmüş, önce kahvehaneye, sokak kızlarına kapılmış, ssonra mukadder olan uçuruma doğru kaymış, alkole, skumara, kirli kadınlara dadanmıştı. Fethettiği Paris,

239»

DÖL BERKETİ II

kasabada hayalini kurduğu, oburca bir arsızlıkla, Öl çüden aşırı gerçekleştirdiği aşâğılık zevklerden ibaret—
ti. Bütün parası oraya gidiyordu; bu parayı, hep ba şarı vaitleriyle anasından çekiyor, o da bu yalanı, bir-
Tanrı huzurundaymış gibi, onun karşısında tam bir

imanla, sofuca kabul ediyordu. Sonra, Antonin, sıhhati ni bu yolda kaybetti, öyle zayıfladı, öyle sararıp soldu ki, daha yirmi üç yaşındayken saçları döküldü, annesi: korkudan, bir akşam onu aldı, geldi; oğlunun çok fazla çalıştığını, böyle kendini öldürmesine göz yumamı yacağını söylüyordu. Sonradan öğrenildiğine göre, Metr lousselet onu kapının önüne oturtuvermişti. Fa kat bu zoraki istirahat, ağıla bu felâketli dönüş, işk anlamaya başlayan Lcpailleur'ü ne de olsa homurdattı. Henüz açıktan açığa öfkelenmemesi, gururundan, Antonin'in parlak istikbalinden şüphe ettiği için düştüğü hayal sükûtunu itiraf etmek istememesinden ileri geliyordu. Eve kapandıktan sonra hıncını karısından çıkarıyor, onun oğluna boyuna para yolladığım anlı yalı beri, müthiş kavgalar çıkarıyor, yakasını bırak mıyordu. Karısı da ona kafa tutuyor, vaktiyle kocasına hayran olduğu gibi şimdi de oğluna hayran oluyor,. oğlunun daha ileri olan tahsili karşısında daha fazla afalladığı için, babayı oğula feda ediyordu; Öyle ki,, aile yuvasında anlaşmazlık başlıyordu; bunun sebebi- de, çok gururlu bir ümitle koltuklarını kabarttıram bir kibar zatı, Paris'liyi vâris edinmeye kalkışmaları, idi. Antonin ise, alay ediyor, omuz silkiyor, ahlâksız— liğine tekrar başlayınca kadar, vücudu kuvvetlenin ceye kadar, çirkin »hastalıklı haliyle güneşte dolaşp duruyordu. f[` `

Mİ40

DÖL BEREKETİ II

Döl BEREKETİ II

SB4K

Froment'lar geçerlerken, Lepailleur'lerin kasıllısla-.Tİ, gözleriyle yiyecek gibi onlara bakışları görülecek :bir manzara idi. Erkek, alay etmek ister gibi dudak bük-tü. Kadın, meydan okurcasına baş salladı. Oğlan, ayakta, elleri ceplerinde, şimdiden dazlak kafasıyla, kam-1 burlaşan sırtıyla, gençliğini yutan solgunluğun kapladığı yüziyle, acıklı bir manzara taşıyordu. Üçü de, .acaba nasıl kötü bir lâf bulsak diye düşünürken, bir fırsat çıktı.

Lepailleur kadın, birdenbire 1

O ne! Therese nerede diye haykırdı. Demincek buradaydı, yine nereye gitti Bu kalabalıkta yanım-dan ayrılmasın, istemiyorum.

Gerçek, Therese, bir süredir ortadan kaybolmuştu. On yaşma girmiş bulunuyordu. Şipşirin, tombul 'tombul, minik bir sarışındı; kabarık saçları, mum ışığı jfgibi pırıl pırıl yanan kara gözleri vardı.

İnsanın gözünün önüne, pembe pembe, altın sarısı, değirmenin unları içinde bembeyaz olmuş bir yavru geliyordu. Fa-%at o, insanı titretecek kadar öfkeci, inatçı, müthiş davranıyor, kaçıp saatlerce ortadan kayboluyor, dere -tepe dolaşp kuş, çiçek, yabani yemiş arıyordu. Anne;-siiiin, Froment'lar geçerken böyle telâşa düşüp onu -aramaya koşması, bir hafta evvel, büyük bir rezalet görmüş olmasındandı. Therese'in en büyük emeli bir bisiklete sahiboîmaktı; hele, anasiyê babası, bu zırlıtların burjuvalara mahsus olduğunu, namuslu kızlara yakışmadığını söyleyerek, ona bisiklet almaktan ısrar-la kaçmalı beri, bu isteği büsbütün kuvvetlenmişti. X>erken, bir gün öğleden sonra, her zamanki gibi kır-

Iara açıldığı sırada, pazardan dönen annesi onu ıssız bir yol üzerinde, kendisi gibi haylazın, haytanın biri: olan küçük Gregoire Froment'la birlikte görmüştü;; ikisi bu şekilde, yalnız kendilerince malûm kıyılarda bucaklarda, sık sık buluşurlardı. Birbirine tam uygun bir çifttiler, bayırlarda, yapraklar altında, dereler boyunca güle oynaya, çalatapan koşar dururlardı. O gün,. asıl fecii şu ki,

Gregorie, Therese'ı kendi bisikletine-yerleştirmiş, sımsıkı beline sarılmış, yanısıra koşuyor, onu yürütüyordu. Hâsılı küçük çapkın, mükemmel birders veriyor, küçük kaltak da bu dersi, can ve gönülden kabul ediyordu; sonu pek fenaya varabilecek olan, kahkahaları, el şakaıları, çocuk cilveleri girila gidiyordu. Therese, akşam eve döndüğü vakit, yaman İki sille; yemişti. Lepailleur kadın, hâlâ haykırıyordu:

Bu şıfıntı nereye savuştu kuzum Gözünü üs tünden ayırmaya haddin yok, fırlayıp gidiyor.

Antonin, başım uzatıp porselenci kulübesinin arkasına bakmış, elleri yine cebinde, ayağını sui-liye sürüye gelmiş, bıyık altından o hayasızca gülüşüyle:

Anne, şuraya bak. İş kızışıyor, demişti.

Annesi, kulübenin arkasında, Therese'le Gregoire'ı,™

yine bir arada yakaladı. Oğlan, bir eliyle bisikletinin, tutmuş, galiba mekanizması hakkında izahat veriyor;; kız da, hayran ve haris, taş kesilmiş, parıltılı gözleriyle makineyi seyrediyordu. Arzusunu yenemedi, Gre-goire onu bir dakika bisikletin üstüne oturtmak için ufacak erkek kolları arasına alıp kaldırdı; Therese ,, memnun, gülüyordu. Tam o sırada, annesinin müthiş sesi gürledi:

3E42

DÖL BEREKETİ II

Yezit şıfıntı, yine ne yapıyorsun orada Ç-

4)uk, buraya gelecek misin, yoksa haddim bildireyim

'ni

Mathieu durumu görmüş, o da, sert sert Gregoire'ı çağırmişti:

Git, bisikletini ötekilerin yanına bırak; hem sa-na yasak ettiğim bir şey vardı, biliyorsun ya, bir daha yapma, Harb ilân edilmişti. Lepailleur, iğrenç kelimelerle, hayâsızca tehditler homurdandı, bir laternanın birden-bire yükselen sesi, bu tehditleri örttü, iki aile birbirin---den ayrıldı, gitgide artan, yabandıklarım giymiş ka-İbahk ortasında uzaklaştı.

Rose, neşeli sabırsızlığı ile, ikide bir, meydanın 'öbür ucundaki gar saatine dönüp bakıyordu.

Allah Allah! Bu tren gelmiyecek mi kuzum!

dedi. Daha on dakika var. O zamana kadar ne yapa

cağız

Tam o sırada, bir kaldırımın kenarında, ayakta, .'karides satan bir adamın önünde durmuştu. Bir sepet dolusu karides, ayaklarının dibinde kaynaşmış duruyor—du. Bu karidesler, herhalde, üç fersah ötedeki Yeuse kaynaklarından geliyordu; iri değil, fakat pek lezzetli karideslerdi; Köse, ırmakta bazan bunlardan birkaç

tane avladığı için biliyordu. Oburluğu tuttu, aynı za-smanda aklına bir de oyun gelmişti.

Ne olur anneciğim, bu sepeti olduğu gibi satın

salalım. Anlıyorsun ya, misafirlere ziyafet olur, bek

lediğimiz şahane çifte, hediye olarak veririz. Komşu

Haşmetliler misafir geldikleri zaman biz Haşmetlilerin

24İ.S

DÖL BEREKFTİ II

gereği gibi karşılamadıklarını kimse iddia edemesin Eve gidince karidesleri ben pişireceğim, görürsünüz;, bakın, ne güzel pişiririm!

Bunun üzerine ona takıldılar; ana baba, hayatı çok neşe dolu gördüğü için saadeti ortasında kendisini hangi eğlenceye vereceğini biemiyen bu koca çocuğuna isteğini yerine getirdiler. Fakat, vakit geçirmek için; inadedlp karidesleri saymaya kalkışınca, bu çetin bir-iş oldu; birkaç tanesi elini kısırdı, Rose, hafif feryatlar kopararak, karidesleri elinden attı; derken sepet, devrildi, bütün karidesler tabanı kaldırdılar. Oğlanlar, kızlar, karideslerin peşine düştüler, bir kovalamacadır-başladı, ailenin aklı başında fertleri bile işe karıştı İrili ufakh, bütün bu mesut yuva halkının gülüşmeleri, karidesleri kovaladıkça heyecanlanmaları o kadar-tuhaf, o kadar neşeli, öyle cana yakın bir şeydi ki». . Janvillc'üer yine birikteler, iyi niyetle, eğlenceye katıldılar. Birdenbire, uzaktan bir tekerlek gürültüsü işitildi bir tren düdüğü çaldı.

Eose, telâşla:

Eyvah! Geliyorlar! dedi. Çabuk, çabuk! Karşı-

lıyamıyacağız!

Bir itiş kakış oldu, adamın parasını verdiler, sepeti daradar örtüp arabaya yerleştirdiler. Bütün aile» halkı

koşuyor, küçük garı dolduruyor, tren rıhtımına.-, intizamla sıralanıyordu.

Rose onların yerlerini değiştirerek:
Hayır, hayır! öğle değil, diyordu. Teşrifata.
riayet etmiyorsunuz. En başta, kocası kıralla birlikte
ana kıralığe, sonra boy sırasıyla prensler gelecek

DOL BEREKETİ U

Fręderic benim sağımda duracak. Biz nişanlılarız. . Hem haberiniz olsun, hoş geldiniz i ben söyleye-.ceğim.
Tren durmuştu. Ambroise'la Andree, trenden -İnip de, bütün ailenin, teşrif atlı bir şekilde sıraya dizi-' lip,
böyle kendilerim beklediklerini görünce şaşakaldı—lar. Fakat Rose, onlara tumturaklı bir nutuk vermeye
başlayıp, nişanlı matmazeli, babasının ülkesi sınırında .-selâmlamakla görevli bir uzak diyar prensesi gibi hi-
'tabedince, nişanlılar gülmeye başladılar, aynı lisanla cevap vererek şakayı uzattılar; gar memurları, ağızları
'bir karış açık, bakıyorlar, dinliyorlardı. Çılınlar gibi eğlendiler, hepsi, bu sıcak mayıs sabahı, bu kadar ço-
cuklaştıkları için son derece memnundular. Lâkin, Marianne, hayretle haykırdı:

O ne! Madam Seguin sizinle beraber gelmedi mi

O kadar söz verdiydi!

Gerçek, Ambroise'la Andree'nin peşinden yalnız oda hizmetçisi Celeste trenden inmişti. Meseleyi anlattı.

Madam, gerçekten çok üzöldüğünü söylememi

emretti. Daha düne gelinceye kadar sözünde duracağını

ümidediyordu. Yalnız, dün akşam, mösyö de Navared .kendisini ziyarete geldi, bugünkü pazar günü cemiyet
tarafından verilen bir konferansta başkanlık edecekmis, :-anadam da tabii, orada hazır bulunmamazhk
edemedi. Gençleri size getirmek işini, güvenip bana bıraktı. Gömüyorsunuz ya, işler pek yolunda gitti,
selâmete çıktılar :işte.

Aslma bakılırsa, köy hayatından sıkılan Valentine'-r3n gelmeyişine kimse üzümemişti. Mathieu, nezaketle
esef beyan ederek, genel mütalâayı hulâsa etti.

245

DÖL BEREKETİ II

Her ne hal ise, kendisini ne kadar özlediğimizi
meylersiniz. Haydi bakalım, yola çıkalım.

Fakat Celeste tekrar lâfa karıştı.

Affedersiniz mösyö, ben sizlerle beraber kalacak
değilim. Hayır, madam, hemen dönüp yanma gelmemi
söyledi, giyinmek için bana ihtiyacı var. Sonra da, yal-
nız kalırsa fazla sıkılıyor. Paris'e, onu çeyrek geçe bir
İren var, değil mi Ona bineceğim. Sonra, akşama, saat
sekizde burada bulunacağım, matmazeli alıp götürrece-
ğim. Bir tren tarifesine bakıp bu işleri tertipledik. Ak-
lama görüşürüz mösyö.

Akşama, pekâlâ:

Sonra, oda hizmetçisini ıssız küçük garda bırakıp hep beraber çıktılar, brek arabasıyla bisikletlerin dur—duğu
kasaba meydanına vardılar.

Rose:

Hiç eksiksiz, tamamız, diye haykırdı. Çimdi ar-
tık sahici şenlik başlıyor. Babalarımızın şatosuna alay-
sla dönmek üzere, kafilenin tertibi işini bana bırakın.

Marianne:

Kafilen, korkarım, ıslanacak, dedi. Karşıya
!bak, yağmur geliyor .

Gökyüzü masmavi iken, bir süreden beri, bir koca i>ora ile kamçılanarak batıdan yükselen kül rengi iri bir
bulutla örtölmüştü. Bu, bir gece evvelki şiddetli fırtınalı sağnakların devamı gibi bir şeydi.

Genç kız, azametle:

Yağmur mu Biz yağmura aldırmayız! dedi.

Evden içeri girmeden haddi varsa hele yağsın.

246

DÖL BEREKETİ II

Böyle dedikten sonra, herkesi bir hafta öncesinden beri kafasında hazırladığı sıra ile, komik bir âmirce tavırla
yerleştirdi. Kafile hareket etti, kapı önlerine-koşuşan bütün mahalle kanlarının hayran tebessümleri-arasında,

Janville'den geçti, bereketli tarlalardan dolaşarak, keskin civıltıları göklere yükselen tarla kuşu sürülerini kaldırarak, beyaz yol boyunca ilerledi sahiden muhteşem bir manzaraydı.

Başta, Rose'la Frederic'in teşkil ettiği çift, yan-yana, bisikletle gidiyor, şahane bir tavırla, düğün alayına öncülük ediyordu. Onların arkasından, üç nedime olan üç küçük kız kardeş, Louise, Madeleine ve Marguerite, boylarına uygun bisikletlere binmişler, en küçükleri Önde, en büyükleri arkada, boy sırasıyla geliyorlardı; başlarında berelerİyle, rüzgârdan uçuşan-saçları sırtlarını döverek böylece giderlerken, yere-sürtünerek geçen, müjdelere getirmiş haber kırlangıçları gibi, pek şirindiler. Nedimleri Gregorie'a gelince, o hep telâş içinde, var kuvvetiyle pedal çeviriyor, işi pek iyi idare edemiyor, bazar, Önde giden şahane çifti geçecek kadar kendini unutup; saygılı ve tevazulu safına dönüp vazifesini hatırlaymcaya kadar şiddetli ihtarlara uğruyordu. Yalnız, üç nedime, peri padişahı-nm oğlunun sarayına doğru yola revan olan Cendril-lon'un şarkısını okumaya başlayınca, şahane çift, hale uygun düşen bu şarkıyı teşrifata rağmen, beğenmek lûtfunda bulundular. Derken Rose da, Frederic de», Gregorie da, hep birden, aynı şarkıyı avaz avaz çağırılmaya başladılar. Engin, asude kırlıklarda bu dünyanın en güzel musikisi gibi aksediyordu.

141

DÖL BEREKETİ H

Arkadan, biraz ara ile, şimdi tıklım tıklım dolan, ailenin eski brek arabası geliyordu. Düzenlenen programa göre, arabayı Gervais sürüyor, deri kaplı arabacı yerinde, onun solunda da Claire oturuyordu. Ger-vais de musikîye katılmak istediği için, atların kulakları üstünde kamçısını neşeli neşeli şaklatmasına rağmen, kuvvetli hayvanlar olan iki beygir, yine de köskös gidiyorlardı. Arabanın içinde, altı kişilik yer olduğu halde, yedi kişi idiler, üç yumurcak o kadar kıvranıyorlardı ki, yine üç kişilik yer tutuyorlardı. Arabada, ev-velâ Ambroise'la Andree vardı; nişanlılar, teşrifleri şerefine karşılıklı oturtulmuştu. Sonra, memleketin föyyük senyörleri olan Mathİeu ile Marianne da karşı karşıya oturuyorlardı, Marianne, küçük Nicolas'ı, (hanedanın son prensini dizlerine oturtmuştu, o da sı-pa gibi anırıyordu, çünkü neşesi vardı. Nihayet, boş &alan iki yeri, yüksek senyörlerin biri kız. Öbürü oğlan Ski torunu, matmazel Berthe'le mösyö Christophe almışlardı, bunlar, henüz, uzun yola yaya g-idobilecek -yaşta değildiler. Yağmurun yaklaştığı korkusuyla, dimiden beyaz perdeler yarıya kadar çekilip, araba, sızaktan bir saman arabasına benzetilmekle beraber, yi-şie tantanalı bir yavaşlıkla ilerliyordu.

Sonra, onların da arkasından, artçı mevkiinde, Blaise'Ie Denis'nin, madam Desvİgnes'le iki kızı Char-'lotte ve Marthe'm teşkil ettikleri bir gurup yaya geliyordu. Bir araba tutmayı katiyen istememişler, Jan-ville'den Chantebled'ye kadar olan iki kilometrelik yo-âu geze geze gitmek çok hoş olur demişlerdi. Yağmur yağarsa, elbette bir yere sığınırlardı. Zaten Rose da bunu pek mükemmel bulmuştu, kafilenin, istenilen bü-

248

DÖL BEREKETİ II

DÖL BEREKETİ II

249

tün yayılımı, büyük mânayı taşımaya için yaya bir maiyet bulunması lâzımdı. Bu beş kişi, halk kalabalığına teşkil ediyordu, hükümdarlarını alkışlayarak ta kibeden muazzam halk yığını idiler. Yahut da, zaruri olan muhafızlardı; büyüklerdi, kahbe bir komşunun muhtemel taarruzunu boşa çıkarmak üzere geriden gözcülük eden silâhşorlardı. Aksi gibi, madam Des-vignes hızlı yürüyemediği için artçılar çabucak geride kaldılar, öyle ki, az sonra, uzakta, belli belirsiz seçilen gayet küçük bir küme oldular.

Fakat, aksilikler oldukça kahkahası daha yükselen Eose bu hale üzülmedi. Yolun ilk dönemecinde, bisikletinin üstünde arkasına dönüp baktı; artçılarını üç yüz metreden daha uzakta kalmış görünce, hayran bir feryat kopardı:

Ooo! Bakın, Frederic. Ne uçsuz bucaksız alay
Ne uzun yer tutuyoruz! Uzakıkça uzuyor, kırların
uzunluğu yetmiyecek.

Üç nedime ile küçük nedim alay edip gülmeye kalkışınca :
Siz bana baksanıza, biraz daha saygılı olun.

dedi. Hele bir saysanıza! öncü olarak altı kişiyiz, de
ğil mi Arabada da dokuz kişi var, etti on beş! Beş
artçıyı da ilâve edin, yirmi eder. Böyle aile buldunuz
da aldınız! Bizi, geçerken seyreden tavşanların, hay
retten, utançlarından dilleri tutuluyor.

Gülmeye başladılar, hep birden, peri padişahının oğlunun sarayına doğru yola revan olan Cendrülon şarkısını tutturdular.

Yeuse köprüsüne vardıkları zaman ilk yağmur damlaları, iri İri dökülmeye bağladı. Müthiş bir rüzgarın ittiği külrengi bulut gökte alabildiğine koşuyor, semayı bir fırtına uğultusuyla dolduruyordu. Hemen peşinden damlalar daha irileşti, arttı, öyle bir sağanak halinde indi ki, sanki tepelerinde müthiş bir bent kapışt yıkılmış gibi, sular birdenbire sel halinde döküldü. Yirmi adım ilerisi görünmüyordu. İki dakika içinde, yol, bir sel yatağı gibi taşı.

O zaman, kafiye, kaçan bir hal aldı. Talihin artçılara yardım ettiği ancak sonradan öğrenilebildi. Yağmura yakalandıkları zaman bir köylü evinin önünde buldukları için, rahatçacık oraya barmıvermişlerdi. Arabadakiler de sadece perdeleri kapatıverdiler. Bu şiddetli sağnakta atların ürkmelerinden korkarak, yolun kenarındaki bir ağacın altına sığındılar, önce giden bisikletlilere de seslenerek, durmalarını, inadedip bu [tufanı yemenin divanelik olacağı söylediler; sesleri (suların şakırtısı arasında kaybolup gitti. Bununla beraber, kızlarla nedim, bu mâkul yolu tutup, bisikletle-riyle birlikte, kalın bir çitin arkasını siper aldılar. Fakat, önleri sıra, nişanlı çift, çılgın gibi yola devam [etti.

ikisinden en akli başında olan Frederic, mantıklı

1 davranmış:

İhtiyatsızlık ediyoruz, demişti. Rica ederim, biz de ötekiler gibi duralım.

Fakat, Rose, coşmuş, mutlu heyecanına kapılıp sürüklenmiş, vücudunu kamçılayan yağmuru hissetmiyor gibiydi.

Adam sen del Artık sırsıklam islandık, diye cevap verdi! Asıl, durursak hastalanırsınız. Koşalım! Koşalım! Üç dakika içinde evde bulunacağız, bu mıy-

250

DÖL BERKETİ II

mmtilar ta bir çeyrek sonra gelecekler, o zaman onlarla alay ederiz.

Yeuse köprüsünü aşmışlardı, yol çetinleşiyor, yüksek kavak ağaçları arasından geçerek tam bir kilometre uzunluğunda bir yokuş haline geliyordu; bununla beraber, onlar yanyana bütün hizlariyle uçuyorlardı.

Frederic, tekrar:

Emin olun hata ediyoruz, dedi, beni payh-yacaklar, hakları da var.

Rose:

Aman! Diye haykırdı. Benim çok hoşuma gidiyor! Bu bisiklet banyosu çok acayip oluyor!. Beni,, peşimden gelecek kadar sevmiyorsanız, yakamı bırakın.

Frederic, ona sokuldu, yandan vuran yağmura karşı bir parça korumaya çalışarak, peşinden gitti. Bütün şiddetiyle dökülen, saldıran, uğulduyan bu. su yığınının âdeta kapılıp ayağı yerden kesilen, sürüklenen, bu dirsek dirseğe, bitişik, çılgınca bir hızla koşan çiftin yarışı, şaşkın, divanece bir yarış oldu. Sanki selli yağmur, onları da gümbürtüsü içine alıp sü-rüklüyordu. Çiftliğin avlusunda bisikletten indikleri, zaman, yağmur birden bire dindi, gök tekrar mavi-leşti.

Rose, kıpkırmızı kesilmiş, nefes nefese, kahkahadan kırılıyordu; öyle ıslanmıştı ki, esvaplarından, saçlarından, ellerinden sular akıyordu, kavanozunu devirip suların altında kalmış bir su perisine benziyordu.

Nasıl Şenlik tamam oldu değil mi. Ama, herkesten Önce de biz geldik.

251

DÖL BERKETİ II

Fırladı, saçlarını taramak, esvap değiştirmek için yukarı çıktı. Fakat, karidesleri pişirmek için, acelesinden, bir kaç dakika vakit kazanayım diye, kuru çamaşır giymek zahmetine bile katlanmadığını gizledi. Aile halkı gelmeden önce, suyu ateşe oturtmak, haş-Jamanın beyaz şarabını, havucunu, baharatım hazırlamak istiyordu. Gidiyor, geliyor, ateşi üflüyor, bilgisini göstermekten memnun, halis bir ev kadını gibi, mutfağı, hamaratlılığıyla dolduruyordu; nişanlısı da tekrar aşağı inmiş, hayran hayran onu seyrediyordu.

Nihayet, bütün aile erkânı, brek arabasıyla ge-üenler de, hattâ, yayalar da çiftliğe vardıktan sonra, Biayli sert bir tartışma oldu; ana baba kızıyorlardı, yağmur alimdeki o yarış onları çok endişelendirmişti,

Marianne:

Kızım, diyordu, bu yaptığın iş hiç akıllı kârı değil. Bari adamakıllı çamaşır değiştirdin mi
Rose:
Elbette, elbette, diye cevap verdi. Karidesler nerede
Bir yandan da Mathieu, Frederic'e çıkışıyordu;
Düşüp kafanız patlıyabüirdi; hem, terli iken
bu kadar soğuk suyu vücuduna yemek iyi bir şey de
ğildir. Rose'ü bırakmamalıydınız.
Ne münasebet! Dinlemedi, yürüdü; ben de, bi
lirsiniz ki, onun bir dediğini iki edemem.
Nihayet, Rose kendisi, şirin bir eda ile, siteklere son verdi.
Haydi, haydi, bu kadar azar yeter, kabahat
bende, dedi. Yaptığım haşlamadan dolayı beni tebrik

25;
DÖL BERKETİ II

DÖL BERKETİ II

253

edecek kimse yok mu Ömrünüzde, bu kado-r güzeS karides haşlaması gördünüz mü
Yemek, taşkın bir neşe içinde yenildi. Yirmi kişi idiler, düğünün de sahici bir provasını yapmak
istediklerinden, sofrayı, her zamanki yemek odasına bitişik büyük odaya kurmuşlardı. Bu oda, henüz
bomboştü; fakat, yemek devam ettiği kadar, hep burayı,, fidanlarla, yapraktan çelenklerle, kucak dolusu
çiçekle nasıl süslemek niyetinde olduklarını konuştular. Hattâ yemeğin sonunda, duvarlara, tertibatın ana.
hatlarını çizmek üzere bir merdiven bile getirttiler
O zamana kadar çok geveze olan Rose, bir süredir susuyordu. Halbuki yemeğini pek iştahlı yemişti. Fakat
hâlâ ıslak duran gür saçlarının altında, yüzünde kan kalmamış, balmumu gibi sararmıştı. Süs motifini
göstermek için merdivene kendisi çıkmak istediği sırada sendeledi, âni bir baygınlık geçirdi. Onu,, çabucak
bir iskemleye oturttiler; herkes telâşa düşmüştü. Rose, birkaç dakika baygın yattı. Kendine geldikten sonra,
heyecana benzer bir halle, bir müddet daha tıkanıklık geçirdi, lâkırdı söyliyemedi, olup bitenin farkında değil
gibi göründü. Mathieu ile Marianne şaşkına dönmüşler, ona üst üste sualler soruyorlar, meseleyi anlamak
istiyorlardı. Mutlaka soğuk; almış olacaktı, o mânâsız konuşunun güzel neticesiydi bu. Neyse, genç kız
düzeliyor, tekrar gülümsemeye başlıyordu; bir ıstırap olmadığını, birden bile, göğsüne koca bir kaldırım taşı
konulmuş gibi bir ağırlık-hissettiğini, fakat sonradan bu ağırlığın geçtiğini, şimdi daha rahat nefes almaya
başladığını söyledi. Nitekim, biraz sonra ayağa kalktı, salonun süslenmesi me-
selesine dair fikirlerini söyledi; nihayet, herkesin içi rahat etti, öğleden sonrayı, plânlar çizmekle, dünyanın en
güzel projelerini yapmakla, neşe içinde geçirdiler, öğleyn karideslere o kadar rağbet göstermişlerdi ki, akşam
yemeğinde az yenildi. Sonra, saat dokuzda, Celeste, Andree'yi almaya gelince, ayrıldılar. Ambroise hemen o
akşam Paris'e dönüyordu. Elaise'le Denis, ertesi gün saat yedide ilk trenle gideceklerdi. Köse, madam
Desvignes'le kızlarını yola kadar selametlediği sırada, ailenin, yakında yapılacak mutlu düğün için birbirine
verdiği randevunun coşkun neşesiyle heyecanlı, gecenin karanlığında, hâlâ güle güle, yakında görüşürüz
diye haykırıp duruyordu.
Lâkin, ne Mathieu, ne de Marianne, hemen yatmadılar. Birbirlerine söylemek istemedikleri halde, Rose'ü,
bulanık gözleriyle, sarhoşa benzeyen haliyle bir tuhaf buluyorlardı. Eve dönerken yine sendelemişti, sadece
nefesinde bir parça darlıktan şikâyet etmesine rağmen, yatağına yatmaya razı ettiler. Rose, onların yatak
odasına bitişik olan kendi odasına girdikten sonra, bekletiler; annesi birkaç defa gidip kıza, iyice örtünmüş
mü, rahat uyuyor mu diye baktı; babası da, uyuyamıyor, lâmbanın karşısında, endişeli ve dalgın, bekliyordu.
Nihayet Rose uyudu, bunun üzerine, ikisi, ara kapıyı açık bıraktılar, birbirlerini teselli etmek isteğiyle, bir
lâhza, yavaş sesle konuştular. Bir şeycik değil, rahat uyku uyursa düzelir, diyorlardı. Onlar da yattılar, bütün
çiftlik sustu, ilk horoz sesi işitilinceye kadar derin bir uykuya gömüldü. Fakat, saat dörde doğru, daha şafak
sökmeden, birdenbire: anne! anne! diye boğuk bir ses, bir inil-

254

DÖL BLRJKETİ U

ti işitip uyandılar. Titriyerek yataktan atladılar, yalınayak, el yordamiyle mumu aradılar.

Rose boğuluyordu, son derece şiddetli yeni bir buhranla çırpınıyordu. Birkaç dakika sonra ikinci defa olarak kendine geldi, rahat etmiş göründü; ana baba, çok şiddetli bir üzüntü içinde olmalarına rağmen, kimseye seslenmemeyi, günün doğmasını beklemeyi daha uygun buldular. Asıl korkulan, kızlarının tanınmaz bir hale gelmiş olmasındandı; Eose'un yüzü şişmiş, değişmiş, sanki bir iblis onu bir gece içinde başkalaş-tırmış, ellerinden çalmıştı. Bununla beraber, Rose, bitkin bir halde tekrar uyumuştı. Onun bu rahatını bozmak korkusuyla hiç kıpırdamıyorlar, uyanık duruyorlar, bekliyorlar, çiftliğin gün ıdıkdıç artan canlılığına kulak veriyorlardı. Saatler geçti, beş oldu, altı oldu. Saat yediye yirmi kalaya doğru, Mathieu, yedi treniyle Paris'e dönecek olan Denis'yi avluda görünce, acele aşağı indi. Boutan'a uğramasını, bir dakika vakit kaybetmeden koşup gelmesi için rica etmesini söyledi. Oğlu gittikten sonra, hâlâ kimseyi çağırarak, hattâ kimseye haber vermek istemediği-i İçin, yine Marianne'-m yanma çıkmıştı ki, üçüncü bir nöbet daha geldi. Hem bu sefer, yıldırım gibi geldi.

Rose, yatağında doğrulmuş, kollarnı uzatmış, ağzını alabildiğine açmıştı yine:

Anne! Anne! Diye inlemişti. Sonra, bir isyan hamlesiyle, son bir hayat şule-siyle yatağından fırladı, yürümek istedi, doğan güneşin tutuşturduğu pencereye kadar gitti. Bacakları çıplak, omuzları çıplak, vücudunu şahane bir kaftan gibi örten çözüük, gür saçlariyle sâf bir bakire çplakh-

255

DÖL BFREKETt II

ği içinde, bîr lâhza, pencereye abandı, Hiçbir zaman bu kadar güzel, bu kadar aşk ve kuvvet şaşası içinde gözükmemişti.

Of! Ne kadar rahatsızım! Artık bitti, öle ceğim.

Babası seğırtmişti, annesi onu tutuyor, her türlü tehlikeye karşı, delinmez bir zırhla korumak ister gibi iki koliyle birden kucaklıyordu.

Sus, divane çocuk! Bir şey değil, yine nöbet geldi, geçecek. Allahaşkma yatağına yat! İhtiyar dostun Boutan yola çıktı, yarın ayağa kalkacaksın.

Yok, yok! Öleceğim, artık bitti!

Onların kolları arasına düştü. Yatağa daradar yatırdılar. Ondan sonra, yıldırımla vurulmuş gibi oldu, bir kelime söylemeden, gözünü açıp bakmadan, birkaç dakika içnide, bir akciğer tıkanmasından Öldü.

Bu, bir vuruşta, bütün baharı kökünden baltah-yan mânâsız yıldırım, kör tırpandı, ölüm o kadar âni, öyle beklenmedik bir şiddetle gelmişti ki, önce şaşkınlık, acıyı geride bıraktı. Marianne'la Mathieu'nün feryatları üzerine, bütün çiftlik koştu, korkunç bir vaveyla ile doldu, sonra ölümün derin sessizliğine gömüldü, her türlü iş, her türlü hayat durdu, öteki çocuklar, henüz bir şey anlamıyan küçük Nicolas; bir gün evvelki nedim Grcgoire; üç nedime, Louis, Madeleine, Marguerite; en fazla acı duyan en büyükler, Claire'le Gervais, hepsi orada, şaşkın, harap, duruyorlardı. Fakat yollarda daha başka çocuklar da vardı. Büyükler, Blaise, Denis ve Ambroise, tam o anda, beklenmedik olaydan, ailenin tepesine inen müthiş baltadan

256

DÖL BEREKETİ U

habersiz, Paris'e doğru yol alıyorlardı. Korkunç haber acaba onları nerede yakahyacaktı Nasıl acı bir yeis içinde dönüp geleceklerdi Ya koşu koşu gelecek olan doktor Sonra, birdenbire, ilk anların dehşet dolu kargaşalığı ortasında, Frederic'in, matemini haykıran nişanlısının feryatları yükseldi. Zavallı deli oluyordu, kendini öldürmek istiyordu, kaatil kendisi olduğunu söylüyor, Rose'un, sellı yağmur altında çiftliğe dönmesine meydan vermemeliydim, diyordu. Onu zorla ayırdılar, ikinei bir felâket olacak korkusuyla çiftlikten uzaklaştırmak zorunda kaldılar. Ani çılgınlığı yürekleri paralamıştı, herkes hıçkırmaya başladı, zavallı ana baba, erkek kare1 şler, kızkardeşler, ölümün İlk defa ziyaret ettiği, yıldırımlanmış bütün Chantebled ağlamaya başladı.

Aman Yarabbi, bu ölen Rose'du ha! Bu ölüm döşeğinde bembeyaz, soğuk vücudiyle yatan ölü, Rose'du! En güzelleri, en şenleri, en sevilenleri! Bütün Ötekilerin, kargısında hayran kaldıkları, gurur duydukları, aşk duydukları kız! Hem de, düşündüden on gün evvel, o kadar şakalaştığı, o kadar güldüğü çılgınca bir neşe ile dolu o güzel günün ertesi, öyle bir uzun ömür ve lekesiz saadet ümidi, içinde ki! Onu, mesut koca çocuk hulyalariyle, şahane kabul törenleriyle, hükümdar maiyetiyle, çok canlı, çok sevimli, göz önüne getiriyorlardı. Yakında yapılacak olan çifte düğün, sürekli saadetin doğup gelişmesi, ailenin, üstün bir neşe içinde uzun bîr refaha kavuşması demektir. O zamana kadar, gerçi nice zahmetler çekilmiş, bazan ağlanmıştı; fakat, birbirine sokulmuşlar, teselli bulmuşlardı; bütün dertleri unutturan, candan akşam kucaklaşmala-

257

DÖL BEREKETİ II

nnda, o güne kadar, hiçbiri eksik kalmamıştı. Halbuki, işte en iyileri gitmişti, ölüm, hiç kimse için tam neşe mevcut olmadığını, en gayretli, en mesut insanların bile, bütün ümitlerini tam mânasiyle başarıya ulaştırmaya asla muvaffak olamayacaklarını söylemişti, ölümsüz hayat yoktu. Beşer zavallılığundan paylarına düşen borcu bir defa daha ödüyorlardı. Çok yaşamak için çok yaratarak, kendilerine daha geniş bir hayat payı ayırdıklarından, bu borcu daha pahalıya Ödüyorlardı. İnsanın etrafında herşey filizlenirken, her şey mahsul verirken, kayıtsız şartsız bereket yaratmak, devamlı döl yetiştirmek istenmişken, felâket tepeden inme geldiği, ilk mezarı kazdığı, sevgili bir vücudu alıp götürdüğü gün, içinde dünya hazırlanan ezeli karanlık uçuruma düşüş ne feci şey! Ani kırılış bu, sonsuz zannedilen ümitlerin zorla elden almış, devamlı yaşamak ve sevişmek imkânsızlığının verdiği derin bir hayret, bu.

Ah! Onu takibeden iki gün ne kadar müthiş oldu. Çiftlik de beraber ölmüştü; davarların soluğundan başka çıt çıkmıyordu; bütün aile koşup gelmiş, biçare kızın cenazesi, çiçek yığınları ortasında, orada yattığı müddetçe, acı bir bekleyişle orada harabolmuş, göz yaş-lariyle, yanmış, kavrulmuştu. Acılarım arttıran bir şey daha oldu; cenaze töreninden bir gün evvel, tabuta yerleştirilen ceset, çifte düğünde yapılacak büyük şenlik için nasıl mükemmel bir şekilde süsleneceği müzakere edilerek, çok neşeli bir öğle yemeği yenilen salona indirildi. Cenazenin evde geçireceği son gece, başı ocunda orada beklediler; odada yeşil fidanlar yoktu, yapraklardan yapılmış çelenkler yoktu, yalnız dört

17

258

DÖL. BEREKETİ II

büyük mum yanıyor, sabahtan toplanmış güller soluyordu. O son gece, ne ana, ne baba yatmak istemediler. Toprağın, ellerinden geri aldığı evlâtlarının başı ucunda yanyana beklediler. Onu Chantebled'deki av köşküne ilk taşındıkları zaman, memeden kesildiği, geceleyn örtüp bastırdıkları tarihte, on altı aylıken, minimini haliyle gözlerinin Önüne getiriyorlardı. Daha sonra, Paris'te, yine ufacıkken, sabahleyn koşup bir marifet yapmış gibi kahkahalarla gülerek karyolaya tırmandığı, yatağı altüst ettiği tarihteki haliyle görür gibi oluyorlardı. Hele, Chantebled büyüdükçe verimli hale gelen bu toprağın bütün sıhha-tiyle, bütün güzelliğiyle kendisi de gelişmiş gibi, onu büyümüş, güzelleşmiş olarak gözlerinin önüne getiriyorlardı. Halbuki, işte ölmüştü, onu bir daha asla görmeyeceklerini düşündükçe, elleri birbirlerini arıyor, feci bir kucaklaşma ile kenetleniyor, yürekleri aynı yara ile sızlıyor, bir arada kanayan kalbleriyle, bütün Ömürleri, bütün gelecek günleri yokluğa yuvar-ianıyormuş gibi geliyordu. Artık gedik açılmıştı, öteki saadetleri de, bunun arkasından sürüklenip gidecek miydi Beş yaşındaki miniminiden yirmi dört yaşındaki büyüğe kadar Öbür on çocuk, siyahlar giymiş, gözleri yaş, uyuyan kızkardeğlerinin etrafında, en son tazimi yapan acılı bir bölük asker gibi beklemelerine rağmen, giden, vücutlarından bir parçayı da beraber alıp götüren kızlarının ölümüyle yüreği yaralı ana ile baba onları artık görmüyor, sayılarını bilmiyordu. Dört mumun yarım yamalak aydınlattığı çıplak, büyük odada, bu cenazeyi bekleyenlerin, üzerine, bütün ailenin bu son vedaı üzerine şafak söktü.

259

DÖL BEREKETİ II

Sonra, yüksek kavakların arkasından, yeşil başakların ortasından geçerek, Rose'un selli yağmur al' tında çılğınca tırmandığı yolda, o beyaz yolda ilerliyen cer.pze alayı da, bir başka acıklı manzara oldu. Bütün akraba, bütün dostlar gelmişlerdi, bütün kasaba, bu çok âni Ölümünden duyduğu teessürü gösteriyordu. Alay da, bu sefer, sahiden uzağa kadar yayılıyor, parlak güneşin altında, beyaz güllerden bir yığın altında, çiçek açmış gibi beyazlara bürülü arabanın arkasında gerilere kadar uzuyordu. Bütün aile bu cenaze alayının önünde yürümek istemişti, bizzat ana, hattâ kız-kardeşler, sevgili Ölüden, ancak mezarın başında ayrılacaklarını söylemişlerdi. Arkadan ailenin yakınları, Beauchene'ler, Seguin'Ier geliyordu. Fakat, ne Mathieu, ne Marianne, yorgunluktan bitkin vücutlarıyla, ağlamaktan şişmiş gözleriyle, acıdan harap bir halde, etrafındaki insanları tanımıyorlardı. Yalnız ertesi gün, galiba Morange'ı görmüş olduklarını hatırladılar. Yine de, ellerini sıkan, bir göğ-c gibi söyle bir görüp bir kaybettikleri, sessiz, silik zatın gerçekten Morange olduğuna emin değillerdi. Mathieu, yine onun gibi, Cons-tance'm sıska yüzünün, kuru profilinin, mezarlıkta, cenaze kabire indirildikten sonra, yanma yaklaştığını, gözlerinin menfur bir sevinçle ışıldar gibi olduğunu, kendisine müphem bir takım teselli sözleri söylediğini, korkunç bir rüyz. ortasında gibi hatırladı.

Ne söylemişti şimdi bilemiyordu. Tabii, hale uygun sözler söylemişti; nitekim tavrı da, kederli bir ; akraba tavrıydı. Fakat bir başka acı hâtıra canlanıyordu; Constance'm çifte düğüne geleceğini

vadettiği

. gün, acı bîr tebessümle, Chantebled'nin talihi hep ya-

DÖL BEREKETİ II

ver olmasını temenni ederken söylediği daha başka sözleri hatırlıyordu. Demek ki büyük. bir dol bereketine sahip, çok verimli insanlar olan bu Froment'lar da nihayet yıldırım darbesini yemişlerdi! Belki de talihleri .ebediyen kapanmıştı! Mathieu, bunu hatırlayınca tepeden tırnağa kadar ürperdi; İstikbale olan inanı sarsılmıştı, aartık g-edik açıldıktan sonra, verimliliğin, döl bereketinin sona erdig-ini görmek korkusu yüreğini kaplamıştı.

IV

Bir sene sonra, Ambroise'la AndrÇe, bîr oğlan olan ilk çocukları Le'once'u vaftiz ettirdiler. Üose öldükten bir buçuk ay sonra, aile arasında, düğün yapmadan evlenmişlerdi. Hâlâ matem tutan, uğradıkları müthiş darbenin tesirini henüz g-ideremiyen Mathieu ile Marianne için, bu vaftiz, evden dışarı çıkmalarına ilk mutlu bahane olacaktı. Zaten, törenden sonra, genç karı kocanın evinde bir öğle yemeğe yenmesi, arkasından da, herkesin işine grüeüne gitmesi kararlaştırılmıştı. Tekmil aile geleliyeceğine #öre, törende, büyük baba ile büyük anadan başka, iki büyük kardeş, Denis ile Blaise bulunacak, Blaise, karısı Charlotte'la beraber gelecekti. İsim babası olan Beauchâne, isim analığına madam Segnin'i seçmişti, çünkü, biçare Constance, onun söylediği g-ibi, oğulları Maurice öldüğünden beri, bir çocuğ-a elini sürmeyi aklından geçirse tüyleri ürperiyordu. Bununla beraber. Öğle yemeğinde bulunmayı kabul etmiş, Seg-uin ise, yemeğe grelemiyeceğ-im söyleyerek özür dilemişti. Böyle olduğu halde bile on kişi idiler, karı kocanın, yakında zengin oluncaya kadar Boetie sokağında oturdukları mütevazı apartmanın küçük yemek odasını doldurmaya yeterlerdi. Çok lâtif bir gâin oldu. Bu sevinçli günde bile sı-yah esvaplarını çıkarmak istemiyen Mathieu ile M.t-rienne, dünyaya gelişi ümitlerini tazelandirir gibi olan

DÖL BEREKETİ II

261

DOL BEREKETİ II

bu torunun beşiği kargısında, nihayet bir parça neşelendiler. Kış başında, aileyi bir başka matem daha sarsmıştı. Blaise, küçük Christophe'u kaybetmiş, yavrucak, iki buçuk yaşındayken kuşpalazma kurban gitmişti. Fakat, o kaybı telâfi edercesine, Charlotte şimdi yine gebeydi, hattâ dört aylık olmuştu bile, ilk günlerin acısı, rikkatli bir bekleyiş haline gelmişti. Sonra da, daracık apartman, son derece sevişen, cesaretle, kol kola dünyayı fethe çıkan güzel sevdalı çiftin; sarışın güzeli Andree'nin etrafa yaydığı güzel kokularıyla ve Ambroise'in cazibesıyla pırıl pırıl, mis kokuyordu. Ayrıca, yemek esnasında, isim babası Tïeauchene'in bol iştahıyla bol kahkahaları vardı; arkadaşı isim anası Valentine'le çok meşgul oluyor, şakalaşiyor, ona aşırı bir kur yapıyor, kırk beş yaşında ve büyük anne olduğu halde hâlâ genç kızlık taslıyan çok narin vücutlu Velentine'in de, bu hoşuna gidiyordu. Yalnız Constance ciddî duruyor, ince dudaklarının ancak kenarları hafifçe bükülerek gülmek tenezzülünde bulunuyor, arasıra, henüz yakın geçmişteki matemlere rağmen yeni bir azimli istikbal kuvveti yükselen bu neşeli sofraya göz gezdirdikçe, kağsamış yüzünde feci bir ıstırap gölgesi dolaşıyordu.

Saat üçe doğru Blaise sofradan kalktı, Beauche-ne'in bir şartroz daha içmesine razı olmadı. Beauche-ne, nihayet söz dinledi;

Doğru çocuklar, dedi, hakkı var. Evinizde insan pek rahat ediyor, ama fabrikaya mutlaka dönmemiz lâzım, Denis'yi alıp götürceğiz, koskoca bir yapı meselesi için onun bilgisine ihtiyacımız var. Bizler böyleyizdir işte. Vazife oldumuydu nazlanmayız.

Constance da kalkmıştı.

Araba aşağıda olmalı, sen alacak mısın

Hayır, hayır, biz yaya gideceğiz, kafamız bi raz yerine gelir.

Hava kapalı idi; gitgide ortalık da karardığı için Ambroise pencereye yaklaşmış:

İslanacaksınız, diye haykırmıştı.

Aldırma! Sabahtan beri zaten yağmur sıkın

tısı var, o yağmucaya kadar fabrikaya nasıl olsa va rırız.

Constance'm, Clarlotte'u arabaya alıp, kendi evine, küçük pavyonun kapısına bırakması kararlaştırıldı. Valentine'n acelesi yoktu, hava açılır açılmaz, iki adım ötedeki d'Antin caddesine rahat rahat giderdi.

Marianne'la Mathieu'ye gelince, onlar da, Andree'nin yalvarmalarım kabul etmişler, bütün günü orada geçirip akşam yemeğini de yedikten sonra, Chantebled'ye son trenle dönmeye razı olmuşlardı. Eğlenti tam olacaktı, genç karı koca son derece memnundu, sevinçle zıplıyorlar, el çırpıyorlardı.

Fakat, Ötekiler giderken, bir hâdise, Constance'm yaptığı bir yanlışlık, hepsini bir kere daha güldürdü. Bol yemekten sonra duyulan neşe arasında, bu yan-hşlık pek güldürücü oldu. Constance, Denis'ye dönmüş, donuk renkli gözleriyle ona bakarak, tabîi bir eda ile:

Blaise, dostum, benim boamı versenize, galiba yan odada unuttum, demişti.

Hepsi gülmeye başladılar, o, bu gülmenin sebe bini anlıyamadı.

Denis, istediği şeyi getirince, aynı tabîi şekilde tefekkür etti.

Mersi, Blaise, zahmet ettiniz.

Bunun üzerine, hep birden kahkahayı koyuverdiler, katıla katıla gülüyorlardı, Constance'ın kendinden emin tavrı çok gülünçtü. Ne oluyordu Hep birden ne diye böyle alay ediyorlardı Nihayet, yanıldığını farketti, genç adama daha dikkatle baktı:

Ha! Sahi, Blaise değil, Denis imiş. Ne yapayım Ben ikisini hep birbirine karıştırıyorum, hele sakatlarını aynı biçimde kestirmeye başladıklarından beri.

Bu şekilde gülüşmenin bir parça alaylı mânaya alınması ihtimalini önlemek üzere, Marianne, hatır hoşluğu, aile arasında herkesin bildiği olayı hatırlattı; ikizler küçükken bir arada uydukları zaman, gözlerinin başka başka olan renklerini görüp ayırdetmek için onları uyandırdığını anlattı. Sonra ötekiler, Beauche-ne, Valentine lâkırdıyı karıştırdılar, ikizleri nasıl ina-nılmıyacak kadar birbirine benzettiklerini anlattılar; iki kardeş o kadar benziyorlardı kî, bazı günler, bazı ışıkların altında bu benzerlik tam bir hale geliyordu. Sarmaş dolaş kucaklaşmalardan, el sıkışmalardan sonra, bu coşkun neşe ortasında vedalaşıldı.

Eve dönerlerken, arabada, Costance fazla u;ıyan öğle yemeğinin arttırdığı şiddetli bir baş ağrısını bahane ederek, Charlotte'la tek tük bir iki kelime ancak konuştu. Halinde yorgunluk vardı, gözleri yar» kapalı, düşünüyordu. Rose öldükten sonra küçük Christophe da gidince, Froment'ların yüreğindeki ya-ranm genişlemesi, ümidini diriltir gibi olmuşta. Bir

365

DÖL BERKETİ II

nöbet gelmiş, Costance bütün varlığının uyandığını sanmıştı. Yüzüne kanlar hücum ediyor, vücudunda aıcak ürpertiler dolaşıyordu; hiç nefsanî arzu hissetmemiş olduğu halde, böyle arzularla dolu geceler geçirirdi. Acaba doğurma İstidadı, ana olma kabiliyeti canlanıyor muydu Bazan, gürbüz ağaçların, yaprakları döküldüğü halde, güzel sonbahar mevsimlerinde, yeniden yapraklanıp çiçektendi ki eri yok muydu Bunun üzerine, Costanee delice bir neşe duymaya başladı. aude'un bir daha çocuk doğuramayacağı yüzüne karşı söylediği o feci g-Ünden uzaklaştıkça, onun hekimce ifadesinden daha fazla şüphe etmiş, kendi iktidarsızlığına inanmamış, ne kadar yetkili olursa oJsun, başka birisinin daima muhtemel olan hatasına inanmayı tercih etmişti. Hsm mutlaka böyleydi, Gaude herhalde yanılmıştı. Costance, damarlarında atan hayatı dinledi, kanının geçirdiği bu buhranı, vücudundaki bu sıcaklıkları, bu heyecanlan ihtirasla beklemeye başladı; bu hallere bir manâ veremiyor, cinsiyetinin geç kalmış bir uyanışı olduğunu sanıyordu. Hattâ bir gece, kocasının eve geldiğini işitince, çocuk doğurabileceğine iyiden iyiye inandığı için, heyecanla, kalk'p onu yatağına çağırmasına ramak kalmıştı. Sonra, şiddetli sancılar başladı, Boutan'a danışmak icabetti; doktor bunun sadece vaktinden evvel,, henüz kırk altı yaşında bir adetten kesilme hâdisesi olduğunu söyleyip, kaçamakların bu hâdiseyi çabuklaştırmış olması ihtimali bulunduğunu dokundurduğu zaman, bu da ümitlerinin son ve şiddetli bir darbeyle yıkılışı oldu. Bu sefer, artık hayat ağacı sshiden kurumuştı, artık kikir-hyan dal hiç yemiş vermiyecekti, Costance, bu dalda

266

DÖL BERKETİ II

kalan son çiçeklerin döküldüğünü görmüştü. Costance, iki aydır, artık kadın olmamanın azabını böyle için için duyuyordu. Sabahleyin o vaftiz esnasında, şimdi, arabada, bu gebe kadının yanında, gülüşüne ağı katan, rengini sarartıp, ahlâkını bozan, en müthiş fenalıkları işlemeye elverişli hale getiren şey, hâlâ itiraf edemediği ayıp bir illet gibi gizli tuttuğu düşkünlüğü idî. kaybettiği çocuk, artık bir daha doğuramayacağı çocuk, uzun zaman sükût içinde tatmin edilen, bugün aldatılan, d indirilemeyen analık duygusu, onu gerçekten marazı bir ahlâk bozukluğuna sürüklüyor, Cos-tance, kendi kendine dahi itirafa cesaret edemediği feci Öcalma

temennileri besliyordu. Bütün dünyayı, olayları, insanları, kendisini ezmek için anlaşmış olmakla suçluyordu. Kocasını hainlerin en alçağı, en budalası idi; çünkü fabrikayı, kansı bir oğlunu kaybederse,, hemen arkasından bir oğlana daha gebe kalan o Bla-ise'e, herfün bir parça daha kaptırarak, kendisine ihanet ediyordu. Kendisinden kocalık vazifesi beklemeden, hattâ yanında bulunmasını bile istemeden, dışarıdaki aşağılık zevklerine terk etti edeli, bu kocayı bu kadar neşeli, bu kadar mesut gördükçe öfkeleniyordu. Beau edene, övünge, üstün edasını muhafaza ediyor, değişmediğini söylüyordu. Doğru idi de, eski faat patron, umumi felce doğru giden ihtiyar sürtük haline gelmiş olmasına rağmen, hâlâ hayatından mümkün olduğu kadar fazla keyif çıkartan, pratik bencil adamdan başka bir şey değildi. Mukadder uçurum yolunda tekerleniyordu; Blaise'î evlât edinmesi, kendi yorgun omuzları için fazla ağır hale geiren gailerden onu kurtarmakla beraber, zevkine sarf edeceği parayı da yine

267

DÖL BEREKET! II

temin eden zeki, çalışkan bir çocuk ele geçirmiş olmasının verdiği sevinçten ileri geliyordu. Costance bir ortaklık porjesi ortaya çıkacağını biliyordu, hattâ kocasını uygunsuz muamelelerden, rezilce borçlardan ileri gelen, kendisinden gizlediği delikleri tıkamak için, büyükçe bir para da almış olması gerekti. Araba yürürken, Costance, gözleri kapalı, bu işleri düşünerek büsbütün zehirleniyor, öfkeden hay-kırarak, bu genç kadının, yanında oturan bu Charlotte'un, bu sevilen zevcenin, bu doğurgan ananın üstüne atılmak, onu tokatlamak, yüzünü paralamak istiyordu. Sonra tekrar Denis aklına geldi. Onu niçin fabrikaya götürüyorlardı O da mı kendisini soyup soğana çevirecekti Halbuki, gene adamın henüz bir mevki sahibi olmadığı halde, fabrikada iki kişi için yer bulunmadığı düşüncesiyle kardeşiyle birlikte çalışmak istemediğini biliyordu. Denis, mekanikte, çok etraflı teknik bilgiye sahipti; geniş bir yapı tezgahının idaresi başına geçmek emeindeydi; hattâ, fabrikada, yeni model bir tarım makinası yapacağı zaman, onu kıymet-3i bir müşavir olarak kullanmasının sebebi bu bilgilerdi. Fakat Costance buna rağmen onu bir tarafa bıraktı, endişelerinde onun yeri yoktu, çünkü Denis, onun evine bir saat için uğrayıp, geçen bir misafirden ibaretti, belki ertesi gün, Fransa'nın öbür ucuna gidip yerleşecekti. Blaise'in hayali, sıkıcı, boğucu bir düşünce halinde tekrar musallat olmuştu; Costance, üç erkek fabrikaya varmadan evvel, acele eve dönecek olursa Morange'î çalışma odasında yalnız görebileceğini birdenbire düşünürdü. Morange muhasebeci olduğu için, ortaklık sözleşmesini elbette biliyordu, hattâ bu söz-

leşme henüz tasan halinde olsa dahi. Bu aklıma gelir gelmez heyecanlandı, eve varmak için sabırsızlıktan yanıp tutuşmaya başladı; Morange'î söyleteceğine emindi, onu istediği gibi kullanacağını samiyordu. Araba İena köprüsünden geçerken, pencereden baktı.

Aman, bu araba da ne kadar yavaş gidiyor!.

Bari yağmur yağsaydı, belki basımın ağrısı bir parça geçirdi.

giddetli bir sağanak gelirse, berikileri bir arabalık kapısına sığınmak zorunda bırakıp kendisine daha fazla vakit kazandıracığını düşünüyordu. Nihayet, fabrikanın önünde arabayı durdurdu, yol arkadaşını pavyona kadar götürmedi bile.

Şekerim, kusuruma bakmazsınız değil mi So

kağın köşesini döner dönmez evdesiniz.

Arabadan İndiler, Charlotte, gülümsüyerek, şefkatle onun elini tuttu, bir iki saniye avucu içinde muhafaza etti.

Elbette, binlerce teşekkür ederim. Lütfetti

niz. Beni selâmete çıkardığınızı da kocama lütfen

söyleyin, çünkü tekrar hâmile olduğumdan beri, ça

bucak beni merak ediyor.

Costance da tebessüm etmek zorunda kaldı, yeniden samimî dostluk gösterileriyle bu siparişi yerine getireceğine söz verdi.

Allaha ismarladık, yarın görüşürüz.

Evet, evet, yarın görüşürüz, güle güle. {y

Morange, karısı Valerie'yi kaybedeli on sekiz ser

ne, kızı lîeine öleli de dokuz sene olmuştu. Sirtından

çıkarmadığı siyah esvaplarla, herkesten uzak, dört duvar arasında mahpus, ancak zaruri sözleri söyleyip

başka lâkırdı etmeden geçirdiği hayatla, âdeta bu

felâketlerin hâlâ ertesi gününde imiş gibi görünüyordu. Hoş, yine o örnek olmaya lâıyk iyi memur haline

gelmiş, yine, otuz seneye yakm zamandan beri her sabah üzerine oturduğu çalışma odasındaki koltuğa çivilenmiş gibi, hep saatinde işinin başına gelen, dürüst, dikkatli muhasebeci olmuştu; çünkü, İsimlerini andıkça iki kadını diye bahsettiği sevgili ölüleri, onun iradesini, emellerini, onlar uğrunda bir an için kurduğu başarı, büyük servet, debdebeli, parlak hayat hülyası namına ne varsa beraber alıp götürmüşlerdi. Artık yapayalnız kalan, eski za'fma eski çocuk çekingenliğine tekrar yuvarlanan kendisi, bu alıştığı loş köşede ölmekten, dolap çeviren beygir gibi, her sabah yeniden ele aldığı bu silik işten basisa bir şey_ temenni etmiyordu. Fakat evinde, bırakmamakta ısrar ettiği Grenelle bulvarındaki o apartmanda, esrarlı bir hayat sürdürdüğünden, endişeli bir kıskanç gibi, gizli tuttuğu bir illetli insan ömrü yaşadığından şüphe ediliyordu. Hizmetçi kadın, içeriye kimseyi sokmamak üzere emir almıştı. Hoş, kendisi de bir şey bildiği yoktu. Morange, yemek odasıyla salonda, onu. serbest bırakmakla beraber, eskiden kan kocanın odası olan kendi yatak odasıyla Keİne'in odasına adım atmasına tahammül edemiyor, bu odalara yalnız kendisi giriyordu. Bu odaları temizlemek için girip içine kapanıyor, orada ne temizliği yaptığım kimse iyice bilmiyordu. Bu odalar, bütün âyini, ateşli bir sofı gibi kendi üstüne alan biricik türbedarı olduğu kut-

270

DÖL BEREKETİ II

sal, korkunç türbeler gibiydi. Hizmetçi kadın, oralara bir göz atmaya boşuboşuna uğraşmıştı; apartmanda tek başına, serbest kaldığı gündüz vakitleri, boşuboşuna, kulağını kapıya verip dinliyordu; hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey işitmiyordu. Bu mihraplarda hangi kutsal emanetlerin durduğunu, Morange'm buraları hangi ibadetlerle şereflendirdiğini bilen tek kul yoktu. Şaşmaya sebeb olan şeylerden biri de, gitgide daha fazla hasîsleşereb yaşadığı nekes hayatıydı; bütün masrafı bin beş yüz frank kira ile, hizmetçi Kadının aldığı aylıktan, bir de Morange'm elinden, yiyecek ve bakım için bin güçlülle koparabildiği günde birkaç paradan ibaretti. Morange'm maaşı sekiz bin franga çıkmıştı, muhakkak ki bunun yarısını harcamıyordu. Kendi canı için sarf etmek istemeyip biriktirdiği bu büyük paraları ne yapıyordu acaba Hangi gizli kovuğa tikiyordu Hangi gizli ihtiras, bangi divanece sevgi hülyası uğrunda Sonra da, gayet halim, gayet temiz, artık bembeyaz ağaran sakalı gayet itinalı idi; işinin başına, dudaklarında hafif 'bir tebessümle geliyor, bu çok intizamlı, çok metodlu adamın halinde, ruhundaki çöküntüyü, geçirdiği felâketten kalma kül yığını ve tamamiyle sönmemiş olan yangını belli eden hiçbir şey görülmüyordu.

Constance'la Morange arasında, yavaş yavaş bir 'bağ vücuda gelmişti. Kızının ölümünden sonra, onun fabrikaya harap bir halde döndüğünü gördüğü zaman, Constance, bu adama karşı derin bir acıma duymuştu; bu acımaya, belli belirsiz, için için bir de şahsi kuruntu karışıyordu. Oğlu Maurice'in daha beş sene ömrü - vardı, fakat Constance'a o zamandan malûm olmuştu,

DÖL BEREKETİ 271

Morange'a ne zaman tesadüf etse, mutlaka, hafif bir ürperti geçirir, vücudu buz kesilirdi. Bu adam, biricik evlâdını kaybeden adamdı. Aman Yarabbi! Demek ki böyle bir felâket olması mümkündü, öyle mi Sonra, aynı felâket kendi basma da gelip, o müthiş yası, birdenbire açılan, tedavisi imkânsız yarayı kendisi de ta-dmca, bu dertli kardeşe yanaşmış, ona, hiç kimseye karşı göstermediği şekilde iyilikle muamele etmişti. Bazan, geceyi beraber geçirmek üzere Morange'ı davet ediyordu, karşılıklı konuşuyorlar, hattâ çok zaman hiçbir şey söylemiyorlar, sessizlik içinde zavallılıklarını paylaşıyorlardı. Constance, daha sonraları, bu samimilikten faydalanarak, kocasının kendisine söylemek istemediği, fabrikaya ait işleri, onun sayesinde öğrenmişti. Hele kocasının, müesseseyi fena idare ettiğinden, borçlanmak hatası işlediğinden kuşkulananmaya baş-lıyalı beri, muhasebeciyi sırdaş edinmeye, hattâ casus yapmaya uğraşıyor, bozulduğunu sezdiği idareyi mümkün olduğu kadar fazla nispette eline almasına Morange yardım ediyordu. İşte o gün de, Morange'ia yalnız kalmak fırsatını yakalamış, patronlar yokken onun ağzından lâkırdı alacağına emin, fabrikaya varmak için bundan dolayı o kadar acele ediyordu.

Eldivenleriyle şapkasını dar çıkardı. Morange'ı, ufacak çalışma odasında, hiç değişmiyen yerinde oturmuş, önünde apaçık duran her zamanki defterinin üzerine eğilmiş buldu.

Morange, hayretle:

' Ay! dedi, vaftiz bitti mi, ne çabuk

Constance, lâfa yol açmak için, konuyu hemen evi rip çevirerek:

2.1Z

DÖL BEREKETİ II

Tabîî ya, dedi. Yani, müthiş bir baş ağrısına

yakalandığım için ben dönüp geldim. Ötekiler orada kaldılar. Baktım, burada ikimiz yalnızız, sizinle bir parça konuşsam başımın ağrısına iyi gelir diye dü şündüm, dostum. Sizi ne kadar takdir ettiğimi bilirsiz. Ah! Mesut değilim, mesut değilim 1

Başkalarının mutluluğunu göre göre, çoktan beri zaptettiği göz yaşlarıyla boğularak, bir iskemleye yığılmıştı. Morange, onu bu halde görünce müteessir olmuş, bayılır korkusuyla, kendisi de eli ayağı kesilerek, hizmetçi kadını çağdırmaya kalkmıştı. Fakat Constance onu önledi.

Sizden başka kimsem yok, dostum, dedi. Her kes, beni silkip atıyor, herkes benim aleyhimde. Pek âlâ anlıyorum, beni mahvediyorlar, felâketime sebep olmaya çalışıyorlar, sanki evlâdımı kaybetmekle her şeyi kaybetmemişim gibi. Onun için, madem ki dostum bir siz varsınız, çektiğim azabı biliyorsunuz, siz ki artık kızınız ölmüştür, Allahaşkına benimle birlik olun! Bana gerçeği söyleyin. Hiç değilse kendimi ko ruyabileyim.

Morange, Constance'm, kızından bahsettiğini işitince, onunla beraber, ağlamaya başlamıştı. Artık Constance, onu sorguya çekebilirdi, andığı bu müşterek acı ile harap, cevap verecek, her şeyi söyleyecekti. Nitekim Morange, Blaise'le Beauchene arasında, gerçekten, bir mukavele yapılacağını ona haber verdi; fakat, bu tam bir ortaklık sözleşmesi değildi. Beauchene, fabrikanın kasasından, itiraf edilemeyecek bir takım masrafları karşılamak için çok büyük paralar kaldırmıştı; bir küçük kızın annesi ağır ceza mahkemesine

başvurmağa kalkmış, büyük bir kepezelik diye rivayetler vardı; bunun üzerine faal elleriyle müesseseyi kendi yerine idare eden Blaise'e açılmak zorunda kalmış, kendisine Ödünç para verecek birini bulmaya onu memur etmişti; genç adam, o zaman, bu parayı kendisi ödünç vermişti; herhalde, babası Mat-hieu Froment'in, oğlu adına fabrikaya yatırmakta» memnunluk duyduğu bir para olsa gerekti. Şimdi, vaziyetine düzen vermek için, müessesenin mülkiyetini altı hisseye taksim etmeye, borcun ödenmesi için bu hisselerden birini Blaise'e bırakmaya karar vermişlerdi, o kadar. Demek ki, Blaise, fabrikaya altıda bir nispetinde sahip oluyordu; meğer ki Beauchene belirli bir süre sonra bu altıda bir hisseyi ondan tekrar satın alsmdı. Asıl büyük tehlike Beauchene'm borçtan kurtulacağı yerde, içine tekerlenip gitmekte olduğu israf ve budalalık uçurumu yolunda, bundan sonra öteki. hisseleri de birer birer satmak hevesine kapılması ihtimaliydi. Constance ürpertiler geçirerek dinlemiş, sapsaru kesilmişti.

İmzalandı mı, bu sözleşme

Hayır, daha imzalanmadı. Ama, kâğıtlar ha zır, bu günlerde imzalanacak. Zaten akla yakın bir hal şekli bu, hem de çaresiz bir şey.

Fakat Constance, besbelli bu fikirde değildi; isyan ediyor, varlığının bütün kuvvetiyle bir engel arıyor, iflâsa, rezalete mâni olmak için tamir kabul etmez nasî bir çare icadedeceğini araştırıyordu.

Yarabbi sen bilirsin! Ne yapsam Nasıl hareket. etsem

274

DÖL BEREKETİ II

Sonra, hiçbir çare bulamamanın, âciz kalmanın verdiği öfkeye, ağzından şu feryat kaçtı.

Ah! Bu alçak Blaise!

Zavallı Morange, bu sözü işitince pek müteessir oldu. Işın içyüzünü henüz anlamamıştı. Nitekim, soğukkanlılıkla onu sakinleştirmeğe çalıştı, Blaise'in mert bir çocuk olduğunu, bu meselede çok dürüst davrandığını, rezaleti önlemeye uğraştığını, hattâ hiçbir menfaat kaygusu gütmmediğini anlattı.

Constance, istediği şeyi öğrendiğine memnun ol-ynuş, yaya dönen üç erkeğin, kendisini orada bulmalarım istemediğinden ayağa kalkmıştı; o kalkınca, muhasebeci de kalktı, Constance'm, dairesine gitmek için geçmek zorunda bulunduğu dehlizde onunla beraber yürüdü.

Namusum hakkı için, madam, bu genç hiçbir çirkin hesap gütmemiştir. Bütün evrak elimden ge çiyor, bendeki bilgiler hiç kimsede yoktur. Eğer her hangi bir dolap çevrildiğinden şüphelenseydini, sizi uyarmak suretiyle iyiliklerinize karşılıkta bulunur

dum.

Constance onu artık dinlemiyor, elinden yakasını sıyırmaya çalışıyordu. O sırada, uzun zamandan beri dolaşmış duran şiddetli yağmur dökülmeye, camları kuvvetle döğmeye başladı. Gökyüzünü öyle siyah bir bu-ut kaplamış, ortalık öyle kararmıştı ki, saat henüz dört olduğu halde, âdeta gece karanlığı basmıştı. Constance, yoldakilerin, bardaktan boşanırcasma yağın bu yağmura yakalanınca, bir araba tutacaklarını düşündü. Adımlarım hızlandırdı; muhasebeci hâlâ peşinden geliyordu.

275

DÖL BEREKET! U

Morange:

;;v. Bakınız, size bir misal, dîye devam etti. Sözleşme kaleme alınacağı zaman.

Birdenbire lâkırdı kesti, boğuk bir feryat kopardı, dehşet ifade eden bir hareketle Constance'ı geri itti, durdurdu.

Aman, dikkat edin!

Ayaklarının dibinde bir boşluk vardı. Orada, dehlizin nihayetinde, konakla fabrika arasında geçit vazifesi gören koridora varmadan, bîr yük asansörü bulunuyordu. Çok kuvvetli bir asansördü, buharla işliyor, iri parçaları ambalaj dairesine indirmek için kutlanılıyordu. Her zaman değil, bazı günler işlerdi. Asansör yuvasının geniş kapağı her vakit kapalı durur, asansör işlediği zamanlar, o işle görevli bir bekçi, başında bekler, iniş çıkışı idare ederdi.

Morange, vücudu buz kesilerek, korkuya!, hâlâ:

Dikkat edin! Dikkat edin! diyordu.

Asanöör yuvasının kapağı indirilmişti, koca delik, apaçık duruyordu. Müthiş bir tekerlenişle aşağı uçmalarına mâni olacak, onları uyuracak ne bir parmaklık, ne de başka bir şey vardı. Yağmur hâlâ camları şakırdatıyor, dehlizde karanlık öyle zifiri bir hat alıyordu ki, önlerini görmeden, ayaklarına güvenip yürüyorlardı. Bir adım daha atsalardı, çoktan yuvar-lanacaklardı. Muhasebecinin, bu artan karaltılardan,, orada olduğunu bildiği için görmekten ziyade hissettiği o uçurumdan endişelenmesi bir mucizeydi.

Lâkin, Constance, işi henüz anlamamıştı, kendisi

ni heyecanla durduran Morange'm elinden kurtulmak istiyordu. Morange:

Baksanıza a canım! diye haykırdı.

Aynı zamanda eğildi, eğilip çukura bakması için onu da zorladı. Çukur, karaltılarla dolu bir kuyu gibi, altı kat yerin dibine dalıyordu, içeriden, rutubetli bir mahzen havası yükseliyor, derinde, belli belirsiz, koca demir eşya şekilleri seçiliyordu. Yalnız, ta aşağıda, uçurumun derinliğini ve dehşetini sanki daha iyi göstermek için, bir fener, uzak bir ışık yanıyordu. İkisi de benizleri atarak gerilediler.

Şimdi Morange öfkelenmişti.

Ne saçma şey bu! Ne yapıyorlar bunlar Ni

sama niçin saygı göstermiyorlar. Usulen burada bir

adam bulunur, bu işe mahsus bir adam, kapak örtül medikçe yerinden ayrılmaz. Nerede, ne halt karıştı rıyor bu herif

Deliğe yaklaşt], öfkeyle seslendi:

B on nar d!

Hiç cevap veren olmadı, deîik, dilsiz gibi, karanlık ve boş duruyordu. Bu sessizlik Morange'ı çileden çıkarttı.

Bormard! Bonnard!

Yine hiç cevap çıkmadı, çit yoktu, yalnız, karanlıkların rutubetli soluğu, bir mezarın koyu sessizliği gibi yükselmeye devam ediyordu.

O zaman, Morange, şiddetli bir karar verdi:

Aşağı ineceğim, Bonnard'ı bulmak lâzım. Dibi

oyladığımızı bir gözünüzün Önüne getirin. Yok, yok.

t>u böyle olmaz. Hem şu kapağı örtün, efendim .yahut

da yerinde otursun. Ne halt ediyor Nereye gitmiş

Böyle demekle beraber, aynı zamanda, asansör yuvası boyunca bütün katlardan geçerek dibe doğru

inen küçük bir dönemeçli merdivene ayağını basmıştı. Gitgide azalan bir sesle tekrar seslendi:

Rica ederim, madam, heni bekleyin; oradan ay-rıımaym da bir geçen olursa uyarın.

Constance yalnız kalmıştı. Yağmur hâlâ boğuk bir şakırtı ile camları dövüyordu, fakat, bora, bulutları sürüp

götürdüğü için, solgun bir gün ışığı yeniden belirmeye başlıyordu. Tam o esnada bu soluk ışığın ortasında, galerinin öbür ucundan Blaise gözüktü. Fabrikaya dönmüştü, bir şey sormak için ateyelere inmek üzere ötekileri bir lâhza yalnız bırakmıştı. Zihnî meşguldü, kendisini yine tamamiyle işe vermişti, başı eğikçe, sakin adımlarla ilerliyordu. Constance onu görünce, yüreğinde, yalnız kinin yakıcı tesirini, haber aldığı şeyin, ertesi gün imzalanacak ve kendisini soyup soğana çevirecek olan sözleşmenin sebep olduğu öfkeyi, daha şiddetle duydu. Blaise, evinin içinde, onun düşmanıydı, aleyhinde çalışıyordu, Constance, bütün varlığı isyan ederek onu yok etmek, hilekâr ve yalancı bir gasıp gibi kapı dışarı etmek istiyordu . Blaise ilerliyordu. Constance, koyu karaltı içinde, duvarın dibinde duruyordu, öyle ki, Blaise onu göremezdi. Fakat o, Blaise'î, ağır ağır yaklaştıkça, solgun ışığa gömülü olarak acaip bir vuzuhla görüyordu. Constance, onun alnındaki kudreti, gözlerindeki zekâyı, ağızındaki kuvvetli irade mânasını, o zamana kadar asla bu derece hissetmemişti. Derken birdenbire, durumu şimşek hızıyla görüverdi, Blaise çukuru görmüyor, oraya doğru yürüyordu. Eğer onu durdunraz-sa, muhakkak içine yuvarlanacaktı. Kendisi de biraz

278

DÖL BEREKETİ II

evvel onun gibi o taraftan gelmişti, eğer bir dost eli tutmasaydı, o da çukura tekerlenecekti; damarlarında henüz o korkunun feci ürpertisi dolaşıyordu; hâlâ, dibindeki küçük fenerle, rutubetli, karanlık uçurumu görüyordu. O korkunç ihtimal gözünün önüne geldi, apaçık belirdi; ayakların boşluğa gidişini, büyük bir feryatla çukura düşüşü, hurdaşaş oluşu hayalinden geçirdi.

Blaise ilerliyordu. Böyle bir şeyin olmasına şüphesiz, imkân yoktu, buna mâni olacaktı, çünkü ufacık bir el hareketi yapsa yeterdi. Blaise yanma ulaştığı zaman, kolunu uzatacak kadar vakit bulacak değil miydi Bununla beraber, varlığının karanlık bir köşesinden, son derece parlak, son derece soğuk bir ses yükseliyor, kısa ve sert sözler söylüyor, Constance, bu sözleri, kulaklarının dibinde borular çahyormuş gibi işitiyordu, Blaise ölürse tamamdı, fabrikaya asla sahip olamıyaeaktı. Onun fabrikayı ele geçirmesine mâni olacak bir engel bulamadığı için yeis içinde çırpman Constance, işi tesadüfün yardımına bıraksa olur biterdi. Ses, şiddetli bir ısrarla, başka hiçbir söz ilâve etmeden bunu söylüyor, bunu tekrarlıyordu. Sonra, başka hiçbir şey yoktu. Sonra, yalnız, hurdaşaş olmuş, yok edilmiş bir insan, sıçıran kanlara bulanmış karanlık bir kovuk vardı, Constance, bu kovukta artık müspet hiçbir şey göremiyor, hiçbir şey tahmin edemiyor, hiçbir muhakeme yürütmüyordu. Ertesi gün ne olacaktı Bunu hiç bilmek istemiyordu, hattâ ertesi gün bile yoktu. O emir veren sesin istediği şey, yalnız o şiddetli, hemen olacak olan hâdiseydi. Blaise Ölürse, tamamdı, fabrikaya asla sahip olamıyaeaktı.

279

DÖL BEREKETİ II

Blaise ilerliyordu. O zaman, Constance, korkunç bir mücadele geçirdi. Bu mücadele ne kadar sürdü Günlerce mi Senelerce mi Herhalde birkaç saniyecik. Blaise'î, yarı yolda durdurmaya hâlâ azimli idî, kesin jesti yapacağı an gelince, o feci düşünceyi yeneceğine emindi. Fakat, bu düşünce yine de onu kavıyor, bir vücut ihtiyacı jribi, susuzluk, açlık gibi, teninde maddil eşi yordu. Constance buna susamıştı, insana cinayet işleten, sokaktan geçen bir yolcuyu, bir köşe başında soydurtan, boğazlatan nevinden âni, şiddetli bir istek duyuyor, rahatsız oluyordu. Eğer bu iştahını g-ideremezse, bu uğurda kendi hayatını verecekmiş gibi geliyordu.

Blaise'in ilerlediğini gördükçe, bu adamı yok etmek için yakıcı bir hırsa, şiddetli bir arzuya gömülüyordu. Onu şimdi daîta İyi görüyor, gördükçe öfkesi artıyordu. Blaise'in alını, gözleri, ağızı, onu nefretle kıvrandırmıyordu. Bir adım daha, daha bir adım, sonra bir tane daha, artık tam önüne varmış olacaktı. Bir adım daha, o zaman elini uzatacak, Blaise'î, eli vücuduna değince durduracaktı.

Blaise ilerliyordu. Ne olmuştu ki Yarabbî Tam Önüne varıp da, çok dalgın olduğu için farkına varmadan kendisine sürtündüğü zaman Constance taş kesildi. Eli kaskatı olmuştu, koluna çok fazla ağır geliyordu, kaldıramadı. Vücudunu kavuran ateşe rağmen, buz gibi bir ürperti ile kakılıp kalmış, sersemlemiş, aynı zamanda kendi içinde yükselen büyük bir vaveyla kulaklarını çmlatmıştı. Hiçbir tereddüdü kalmadı, istediği ve hareketini engelleyen o İçeriden gelme sesin ısrarlı tahakkümü altında, bu ölüm ihtiyacı, yenilmezliğini, kemiriciliğini muhafaza ediyordu. Blaise Öle-

cek, fabrikaya sahip olamıyacaktı. O zaman, duvara yamyassı yapıştı, kaskatı durdu, soluk almadı, onu durdurmamış, Elaise'in hafif nefesini duydu, yüzünü yandan gördü, sonra ensesini gördü. Geçmişti. Bir adım daha, bir adım daha. Halbuki, bir seslenmiş olsa, bu son saniyede, kaderi yine değiştirebilirdi. Bu niyete

sahip olduğunu sandı. Fakat dişlerini, kıracak gibi sıkıyordu. Blaise, dost bir zemin üzerinde o güvenli ve sakin yürüyüşüyle, etrafına bir göz bile atmadan, zihni tamamen İsiyle meşgul, bir adım attı. Ayağı boşluğa gitti, müthiş bir feryat koptu, düşüşün âni rüzgârı, uçurumun dibinde, karanlıklarda hurdaşaş olan vücudun boğuk gürültüsü işitildi.

Constance kımıldamıyordu. Bir lâhza, taş kesilmiş gibi durdu, hâlâ dinliyor, bekliyordu. Fakat, uçurumdan, derin bir sessizlikten başka bir şey çıkmıyordu. Constance, yalnız, yağmurun yeniden şiddetlenerek, camları dövdüğünü işitiyordu. Sonra, kaçtı, koridora daldı, salona girdi. O zaman, kendine geldi, düşündü. Bu feci şeyin olmasını istemiş miydi Hayır, iradesinin bunda hiçbir tesiri yoktu. İradesi, muhakkak ki, âdetâ kötürümleşmiş, hareketten alıkonulmuştu. O hâdise olmuşsa, kendisinden ayrı olarak vuku bulmuştu, çünkü kendisi elbette ki orada mevcut bulunmuyordu, bu kelime, bu kelimenin kuvveti ona teselli verdi. Kelimeyi benimsedi, tekrarladı. Tamam, böyleydi, evet evet, kendisi orada mevcut değildi. Hiçbir suç, hiçbir kötü hareket işlemeyen yaşadığı bütün hayatı gözünün önünden geçiriyordu. Hiçbir günah işlemiş değildi, o güne kadar, vicdanında, zararlı bir muziplik yükü bile yoktu. Kocasının taşkınlıkları karşısında namuslu,

vakarlı kadın olarak kalmıştı. Oğlunu çılgınca seven ! ana olarak, onun ölümünden beri çile çekiyordu. Anak Maurice'in bu hâtırası Mr lâhza gözlerini yagart-jtı ,sanki divaneliğinin sebebi, boşuboşuna aradığı cür-

mün izahı bundaymış gibi, dökülmeye başlayan göz yaşları boğazını düğümledi. Yeniden beyni dönüyordu, oğlu Ölmüş, öteki onun yerine başa geçmişti; tek evlât sahibi kalmak ihtirasının doğurduğu bütün o fesat, küçük prensin hakkının gasbedilmesi, bütün o ağu katılan, için için filizlenen öfke, dengesini bozmuş, onu cinayet işleyecek kadar deliye döndürmüştü. İçinde filizlenen bu ifrit, beynine kadar sarmış mıydı acaba Bir kan seli bir vicdanı karartmaya kâfidir. Fakat Constance hâlâ yabancı kalmakta ısrar ediyordu, göz yaşlarını zaptetti, hissizleşti. Hiçbir vicdan azabı duymuyordu. Olan olmuştu, iyi olmuştu. Bunun böyle olması lâzımdı. Blaïse'ı kendisi itmiş değildi, o kendiliğinden düşmüştü. Eğer o orada bulunmasaydı, yine düşecekti. O halde, mademki orada değildi, dimağı, kalbi mademki orada değildi, öyleyse bu işin ona dokunur tarafı yoktu. Aynı söz yine kulağında çınlıyor, onu günahattan sıyrıyor, zafer türküsü çağırıyordu: Blaise ölmüştü, fabrikayı eline geçiremeyecekti.

Bu sırada, Constance, salonun ortasında ayakta durmuş, kulak kabartmış, dinliyordu. Niçin hiçbir şey işitmiyordu Aşağı inip Blaise'ı kaldırmakta ne kadar da ağır davranıyorlardı! Fabrikadan, gitgide artarak yükselecek olan dehşet yaygaralarıyla, sert adımlarla, kaim seslerle karışık patırdıyı bekliyor, yüreği çarparak nefesini tutuyor, en küçük gürültüyü bile duydukça ürperiyordu. Fakat, sonsuz bir durgunluk vardı, sep-

sizlikten başka bir şey duyulmuyordu. Aradan yine dakikalar geçti, Constance, salonun ılık sükûnundan hoşnutluk duydu. Burası, kibar ve namuslu, debdebeli ve vekarh bîr barınak gibiydi, kendisini burada himaye altında, kurtulmuş görüyordu. Şahsına ait bir takım eşya, opal taşıyla süslü bir cep levanta şişesi, bir kitap arasında kalmış gümüş bir kâğıt bıçağı, yüreğini büsbütün rahatlandırdı. Onlara yeniden kavuşmuştu, sanki yeni birer mâna almışlar gibi, onları görünce sevinmiş, duygulanmıştı. Sonra, hafifçe ür-perdi, ellerinin buz gibi soğuk olduğunu gördü. Usul usul birbirine sürttü, bir parça ısıtmak istedi. Niçin şimdi bu kadar büyük bir yorgunluk hissediyordu acaba Uzun bir yol yürümüş, bir kaza atlatmış, dayak yemiş, vücudu zedelenmiş gibi geliyordu. Tıkabasa karın doyurduktan sonra gelen gevşekliğe benzer bir hal içindeydi, çok fazla acıktıktan sonra, çok fazla yemek yemişe benziyordu. Çapkınlıktan döndüğü zamanlar kocası da bazan böyle olurdu, nefsi o kadar tatmin edilmiş bulunurdu ki, nihayet sükûnete kavuşur, ne istek, ne pişmanlık duymaz, ayakta uyurdu. Kendisi de onun gibi, vücudunu uyuşturan yorgunluk içinde artık hiçbir şey işitmiyordu, yalnız, bilmediği bir şeye hayret ediyor, hâdiseler karşısında sersem, duruyordu. Yine de tekrar dinlemeye koyulmuştu, eğer bu korkunç sessizlik devam ederse oturup gözlerini kapıyacağım, uyu yacağını düşünüyordu. O sırada, henüz çok uzaktan, hafif bir gürültü, pek pek bir nefes duyar gibi oldu. â Acaba neydi Hayır, daha bir şey yoktu. Belki 43» o korkunç kâbusu, o yürüyen adamı, uçurumu, o müthiş feryadı, rüyada görmüştü. Hiçbir şey işitmedi-

ğine göre, belki bütün bunların aslı yoktu. Yoksa, aşağıdan doğru, vaveylanın, gitgide büyüyen bir dalga halinde yükselmesi merdivenden ve koridorlardan telâşlı telâşlı koşuşanların, ölüm haberini kendisine getirmesi lâzımdı. Sonra, o hafif gürültüyü yine duydu, çok uzaktan geliyor, fakat yaklaşıyordu. Bir kalabalık gürültüsü değildi; pek pek bir kişinin, herhalde, rıhtımda dolaşan birinin ayak sesiydi. Ama, hayır, gürültü fabrikadan geliyordu, şimdi pek beli; oluyordu, Önce merdivenlerden tırmanmıştı, sonra koridor boyunca ilerliyordu. Derken ayak sesleri hızlandı, soluk soluğa bir nefes işitildi; o kadar fadalı bir nefes ki, Constance, nihayet, o feci şeyin geldiğini hissetti, kapı şiddetle açıldı. İçeriye Morange girdi. Yalnızdı, şaş-kmdı, benzi kül gibi İdi, kekeleyerek konuşuyordu:

Daha nefes alıyor, ama kafası yarılmış, ümit yok.

Constance: |İLİ.

Neniz var Diye sordu. No oluyor

Morange, ağız bir karışık, ona baktı. Aklını

perişan eden böyle bir felâket karşısında, kafaçığı öyle darmadağın olmuştu ki, ondan izahat almak için koşu koşu yukarı çıkmıştı. Constance'm bilinemeziİkten gelişi, soğuk kanlılığı onu büsbütün şaşırtıyordu.

Peki ama, sizi kapağın yanında bıraktım! Di

ye haykırdı.

Kapağın yanında, evet. Siz aşağı indiniz, ben

de, doğruca buraya geldim.

Morange, yeisle karışık bir şiddetle devam etti. ' - İyi ama, aşağı inmeden Önce, sizden rica ettim,1' beni orada bekleyin, kovuğa göz kulak olun, kimse düşmesin dedim.

Yoo! Bundan haberim yok I Bana hiçbir şey söylemediniz, daha doğrusu buna benzer bir şey işitmedim, bö'ylc bir şey bilmiyorum.

Morange, dehşetle, hâlâ onun gözlerinin içine bakıyordu. Constance, muhakkak yalan söylüyordu.

Sütün sakinliğine rağmen, Morange onun sesinin titrediğini işitiyordu. Sonra besbelli meydandaydı, kaza esnasında Constance'm orada olması lâzımdı, çünkü kendisi aşağı incek kadar bile vakit bulamamıştı. Birden bire, konuştukları şeyleri hatırladı, Constance'm sorduğu sualler, kuyunun dibinde kanlara bulanmış bir halde çıkardıkları Blaise aleyhindeki kin dolu feryadı akıma geldi. Zavallı adam, vücudunu buz gibi donduran dehşet içinde, yalnız şu sözü söyleyebildi:

Her ne İse madam, sizden sonra, zavallı Blaise gelmiş, düşmüş, kafası patlamış.

Constance, rolünü kurnazca oynadı, titrek ellerini havaya kaldırdı, kesik kesik:

Aman Yarabbil Aman Yarabbil Ne müthiş felâket! dedi.

Tam o sırada, binanın içinde, gittikçe artan bir uğultu işitiliyordu. Salonun kapısı açık kalmıştı, bir takım seslerin, ayak patırtılarının gitgide daha yakından, daha uğultulu bir kalabalık halinde yaklaştığı işitiliyordu.

Merdivenden, bazı emirler verildi. İkınmalar, solumalar oldu; sarsmadan taşınan, havaleli bir yükün yaklaştığını belli eden sesler duyuldu .

DÖL BEREKETİ II >8£

Constance'm benzi attı, muhasebeciye işin içyüzünü büsbütün anlatabilecek bir feryatla, elinde olmadan haykırdı:

Yukarı mı getiriyorlar Buraya, benim evirne-mi getiriyorlar

Morange, balta darbesi kadar müthiş bu darbe-altında sersemlemiş gibiydi, bu sualin cevabını o vermedi.

Birdenbire Beauchene gözükmişti, cesedin Ö-nüsıra geliyordu, mutlu hayat ihtiyacı karşısında, ölümün bu âni ziyareti yüreğine Öyle korku salmıştı ki, o da benzi kül gibi, bitkin bir haldeydi.

Güzelim, dedi, Morange korkunç felâketi sana anlatmıştı. Bereket versin, ailesine karşı

sorumluluğu yüklenmek için Denis buradaydı. Zaten biçareyi pavyona, kendi evine götüreceğimiz sırada, yine Denis mâni oldu; karısının gebe halinde kocasını yanma götürürsek onun da Ölümüne sebebolu-ruz diye haykırdı. Bunun üzerine, onu buraya getirmekten başka çarem kalmadı tabii, değil mi ya Telâşlı hareketlerle Constance'm yanından ayrıldı, tekrar merdiven başına gitti, orada, titrek sesi tekrar işitildi:

Yavaş, yavaş, diyordu. Tırabzana çarpmayı r.

Hazin kafile salona girdi. Kafası patlıyan Blaise'î, üzerine şilte serili bir sedyeye yatırmışlardı. Denis. yüzü çarşaf gibi bembeyaz, sedyenin arkasından g-e-liyor, kardeşinin, gözleri kapalı, alnından iplik gibi kan sızan başının dayalı bulunduğu yastığı tutuyordu; fabrika işçilerinden dört kişi, sedyenin kollarına.

386

DÖL BEREKETİ II

yapıgıydı. İri kunduraları halıları eziyordu, dehşetin ve korkunun kapladığı salonda, sedyeye yol açmak için narin oda eşyası itilip kakıldı.

Sedyeyi taşıyanları İdareye devam eden Beauchene, şaşkınlığı arasında, bir şey düşündü.

Yok, yok, oraya bırakmayın, dedi.- Yukanki odada bir karyola var. Şilteyle beraber yavaşça kaldıralım, olduğu gibi karyolaya yatırahm.

Yandaki oda Maurice'in odasıydı, karyola, içinde Maurice'in Öldüğü karyola idi; Constance, ana sev-.gisiyle, onu olduğu gibi muhafaza etmiş, odayı, oğlunun bıraktığı şekilde, onun hâtırasına ayırmıştı .Fakat ne diyebilirdi Kendi öldürdüğü Blaise'in -de son nefesini orada vermesine nasıl mâni olabilirdi

Bu halin fecaati, kaderin, bu hâtırayı kirleterek öe almak isteğişi, Costance'ı öyle isyan ettirdi ki, ayakta durduğu halde, âdeta kırbaç yemiş gibi oldu, döşeme tahtası ayaklarının altından sanki kaydı, bir baş

dönmesiyle yere serilecek hale geldi. Lâkin, eşsiz fittir kuvvet, bir irade, küstah bir cesaret gösterdi. Yaralıyı Önünden geçirdikleri sırada, sıska vücudu 'Kasıldı, âdeta boyu uzadı. Elaise'e baktı; hareketsiz, sapsarı yüzünde, kırpışan kirpiklerinden, ağzının sol >kenarında hasıl olup dudaklarını büzen iradesi dışında 'bir sinirli hareketten başka hiçbir kıpırdama olmadı. Hepsi bundan ibaret kaldı, Costance, hareketlerine, sesine, mükemmel surette sahip oldu, hiç telâş göster-medeyi, yanz, bu ani felâket karşısında şaşalamış bir halde, yanz bu sözlerle, lüzumlu hareketlerle yetindi.

Bu arada, odada, yaralının karyolaya taşınması :gî yapılmış, sedyeyi taşıyanlar müteessir bir halde DÖL BEREKETİ n

çekiliyorlardı, kaza olur olmaz, aşağıda, Moineand babaya, hemen bir arabaya atlayıp doktor Boutan'a koşması, yolda bir cerrah bulursa onu da yanına alıp ikisini birlikte getirmesi söylenmişti.

Beauchene, karyolanın başucunda, iradesizce konuşuyor:

Ne olsa, yerin dibinde bulunacağına, burada, bulunması hayırlı diyordu. Hâlâ nefes alamıyor, bakıntı. şu anda çok belli oluyor. Kimbilir Boutan belki de-kurtarır.

Fakat Denis hiç hayale kapılmıyordu. Kardeşinin soğuyan ve pelteleşen ellerinden birini avuçları içine-almış, düşüş esnasında, sahibiyile beraber kırılmış, hayattan ayrılmış gibi, onun da cansız bir cisim haline1 gelmekte olduğunu hissediyordu. Elini sıkarsa, ölüm halindeki kardeşinin kalbine bir parça kan verecekmiş-gibi çılgınca bir ümitle, orada, o ölüm döşeğinin yanında, bir lâhza daha hareketsiz durdu. O kan, ikisinde de aynı kan değil miydi İkiz kardeş olarak onu aynı kaynaktan içmiş değiller miydi Varlığının yansı Ölüyor demekti.

Aşağıda, müthiş bir feryat koparmış, ondan sonra bir şey söylememiştir. Birdenbire konuştu:

Anibroise'a gidip annemle babama haber ver meli lâzım. Mademki daha nefes alıyor, belki Ölmeden. yetişirler.

,t Beauchene, hatır hoşluğu ile sordu.

Ben koşup getireyim mi

Hayır, hayır! Teşkkür ederim, evvelce inden

bunu rica etmek benim de aklıma geldi; ama,' sonra

düşündüm, bu fecî haberi anneme ancak ben verebilirim. Charlotta'a da haber verilmesin. Ben gidip geldikten sonra düşünürüz. Öüm de bir parça sabretsin, dönüşümde zavallı kardeşimi bir daha göreyim! Eğilmmişti, kımıldamadan, gözleri kapalı yatan, Hakla hafif hafif nefes alan Elaise'i Öptü, çıkıp gitti. Costance, gidip geliyor, oda hizmetçisini çağırıyor, ölüm hastasının kana bulanmış alnını yıkamak için ılık su istiyordu. Ceketini sırtından çıkartmak olacak iş değildi, doktor gelinceye kadar, olabildiği kadar çekidüzen vermekle yetindiler. Bu hazırlıklar esnasında, Beauchene tekrar kaza bahsine döndü, kendinden geçmiş bir halde aklından çıkaramadığı bu meseleyi konuştu:

Akıl erecek iş değil! Kaderin ne saçma cilveleri var!. Aşağıda bir transmisyon kayışı ye rinden fırlayacak, makinist, asansör kapağını örtmiyecek. Yukarıda, Bonnard öfkelenecek, seslenecek, cevap alamayınca, öfkeyle, aşağı inmeye kalkacak. Sonra .Morange gelecek, o da Öfkelenecek, Bonnardı çağırıp çağırıp cevap alamayınca büsbütün kızıp, o da aşağı İnecek. Derken Blaise gelecek, düşecek. Zavallı Bonnard! Hiçkırığa hiçkırığa ağlıyor, şaheserini gördüğü zaman kendisini öldürmeğe kalkıştı.

Birdenbire lâkırdıyı yarıda kesti, Costance'a sordu:

Peki, kuzum, sen nerelerdeydin. Morange, seni yukarıda, asansör kapağının yanında bıraktığın! .söyledi.

Costance, onun karşısında, ayakta, pencereden giren gün ışığının ortasında duruyordu. Yanız gözlerini kırpıştırdı, yalnız o asabi çekilişiyle dudağının sol kenarı hafifçe büküldü.

Ben mi Ben koridora daldım, dosdoğru buraya geldim, a canım. Morange pekâlâ biliyordu.

Morange, biraz evvel, bacaklarının takati kesildiği için, bitkin bir halde, bir iskemleye yığılmıştı. Hiçbir işe yardım edecek hali kalmadığı için susuyor, hâdisenin sonunu bekliyordu.

Costance'm bu kadar fütursuz yalan söylediğini işitince, ona baktı. Kaatil o idi, artık şüphesi kalmamıştı. Tam

o esnada bunu söylemek, avazı çıktığı ka-dar haykırmak ihtiyacını duydu.

Beauchlne devam ediyordu:

Tuhaf şey! Morange'm aklında kaldığına göre uzaklaşmamani orada nöbet beklemeni rica etmiş.

Costance, soğuk bir tavırla cevap verdi.

Herhalde bir kelimesini işitmedim. Nasıl olur,

böyle deseydi, yerimden kimıldar mıydım

Sonra muhasebeciye döndü, solgun yüzüyle onun .gözlerine bakmak cesaretini gösterdi.

Hatırlsanıza, Morange. Siz deli gibi aşağı in-

diniz, bana hiç birşey söylemedin iz, ben de yoluma devam ettim.

Morange, gözlerinin ta içine dalan çelik kadar sert bu solgun gözler karşısında, gerçekten korktu. Bütün za'fi, yumuşak kalpliliği ve yumuşak başlılığı yine kendini gösteriyordu.

Costance'a bu kadar feci bir suç yüklenebilir miydi Böyle bir suçlamanın akıl kabul etmeyecek .sonuçlarını gözünün önüne getirdi. Sonra, kendisi de

19

pek iyi hatırlamıyordu, zavallı manyak zihni dağılıyordu.

Olabilir, söyledim gibi gelmiştir bana, diye bir şeyler geveledi. Neyse, olan oldu, değiştireme-yiz yal Sonsuz bir bitkinlik içinde, tekrar sessizliğe gömüldü. Suç ortaklığını isteye dileye kabul etmiş oluyordu. Bir aralık Blaise'in hâlâ nefes alıp almadığını görmek için ayağa kalkmak istedi. Sonra, cesaret edemedi. Odanın içini derin bir sessizlik kaplamıştı.

Ah, Denis, Mathieu ile Mairanne'ı getirirken arabada, o ne heyecan, o ne azaptı! önce, onlara;, sadece bir kaza olduğunu, Blaise'in oldukça tehlikeli bir düşüş neticesinde yaralandığını söylemişti. Fakat araba ilerledikçe, onların sordukları yeisli sualler karşısında, kendisi de heyecanlanmış, ağlıyarak doğruyu söylemişti. Nihayet fabrikaya vardıkları zaman, artık şüpheleri kalmadı, çocukları ölmüştü-Fabrikada iş durdurulmuştu, Maurice'in ölümünün ertesi günü oraya gelişlerini hatırladılar. Şimdi, aynı durgunluğa, aynı mezar sessizliğine giriyorlardı- Bütün o uğultulu faaliyet birdenbire durmuştu, makineler soğmuş ve susmuş, atelyeler boş ve ıssız kalmıştı. Çıt çıkmıyor, bir kul gözüküyordu. Müessesenin ruhu demek olan buharın tek soluğu duyulmuyordu. Baştaki adam ölünce, o da ölmüştü. Sonra, bu mutlak ıssızlığın içinden dolaşıp fabrikadan eve geçince yeisleri arttı; dehliz uyukluyordu, merdivende ağırır bir sessizliğin ürpertisi vardı; yukarda, bütün kapılar, çoktan beri içinde kimse oturmıyan, boşaltJİnıı& &ir evin kapıları gibi açık duruyordu. Dış odada hiçbir hizmetkâra rastlamadılar. Aynı âni Ölüm faciasını yeniden görüyorlar, bir kere daha yaşıyorlardı; fakat ba sefer b'İen, oğullarıydı, onu aynı odada, aynı karyolada, buz gibi soğumuş, benzi sararmış, ruhsuz bir halde bulacaklardı.

Blaise son nefesini vermişti. Boutan orada, Ölünün başı ucunda duruyor, cansız elini tutuyordu; nabzın son atışları durmak üzereydi. Karmakarışık salondan gçip, içindeki mum kokusunu tanıdıkları bu odaya, içgüdü ile atılan Mathieu ile Marianne'm içeri girdiklerini görünce, gözleri iri yaşlarla dolarak, ancak şu sözleri mırıldanabildi:

Zavallı dostlarım, çocuğunuzu kucaklayın, henüz son nefesini kokhyabilirsiniz.

Son hafif nefes henüz diniyordu, biçare ana ile biçare baba atılmışlar, hayat raşesinin uçup gittiği bu dudakları Öpüyorlar, hıçkırıyorlar, yeislerini hay-kırıyorlardı. Yavruları Blaise ölmüştü, Rose'dan bir sene sonra, bir neşe gününde, tıpkı onun gibi birdenbire ölmüştü. Yüreklerinin henüz tamamiyle kapanmı-yan yarası, feci bir yırtılışla, yeniden açılıyordu. Sürekli saadetleri ortasında, bu, beşer zavallılığının ikinci müthiş ihtarı idi, sıhhatli ve mutlu ailenin en verimli anında inen ikinci balta darbesiydi. Duydukları dehşet artıyordu; felâkete olan birikmiş borçlarını hâlâ ödeyip bitirmiş değiller miydi acaba Şimdi, üstüste gelen bu ölümler, aheste bir yıkılış mıydı Da-lıa, sevgili yavruları Rose'un, çiçekler ortasında mezara götürüldüğü gün, gediğin açıldığını görüp, refahın, bereketin sona ermesinden, mahvolmasından kork-

292

DÖL BEREKETİ II

muşlardı. O kanayan gedikten, bugün de oğulları Blaise, kaderin kiskanç bir öfkesi altında ezilmiş gribi, feci bir şekilde çıkıp gidiyordu. Yarın da belki, bir başka çocukları, sevinçlerinin ve güzelliklerinin kefareti ödeme üzere, müşterek can evlerinden koparılıp alınacaktı.

Mathieu ile Marianne, karyolanın ayak ucuna diz çöküp, uzun uzun hıçkırıyorlardı. Constance, birkaç adım ötede, yeisli bir tavırla, ürpererek, sessiz duruyordu. Beauchene, tirtir titrediği Ölüm korkusunu yenmek ister gibi, biraz evvel, Maurice'in, dinî bir hâtıra olmak üzere salonda bırakılan küçük yazı masasının başına geçmiş,

fakrikanm, cenaze töreninin ertesi gününe kadar kapalı kalacağını bildirmek üzere işçilere bir tebliğ yazmaya uğraşıyordu. Yazacağı kelimeleri boşuna arıyor, bulamıyordu; o sırada, gözlerinde yaş kalma-ymcaya kadar ağladıktan ve kardeşini, bütün kalbiyle son bir defa daha öptükten sonra odadan çıkan Denis'-yi gördü. Seslendi, kendisine yardım ettirmek suretiyle onu oyalamak ister gibi gözüktü.

Gel! dedi, şuraya otur, devam et.

O sırada, Constance da salona giriyordu, bu sözü o da işitti. Vaktiyle, zavallı Maurice'in cesedi henüz bitişik odadaki karyolada serili yatarken, yerini Bla-ise'e verdiği gün, kocası onu bu aynı yazı masasına oturtmuş, aynı sözü söylemişti. Constance, Denis'yi. bu masanın başına oturmuş yazı yazarken görünce bir dehşet duydu, geriledi. Acaba, Blaise dirilmiş miydi Aynı gün, öğleden sonra, o neşeli vaftiz yemeğinden sonra ikizleri nasıl ayırdedemediyse, şimdi yine, ana-lariyle babalarının, uzun zaman, ancak gözlerinin ren-

293

DoL BEREKETİ II

gine bakıp ayırdedebilecekleri kadar biribirinin benzeri olan iki kardeşi karıştırıyor, Denis'yi Blaise zannediyordu. Bu Blaise'di, dirilmişti, kendisi onu öldürdüğü halde, yine eski yerini alıyordu, fabrikaya sahip olacakt. Constance aldanmıştı, Blaise ölmüş de olsa fabrikayı ele geçirecekti. Bu Froment'lardan bir tanesini öldürmüştü, ama, başkası çıkıyordu. Birinden biri öldü müydü, gediği bir başkası tıkıyordu. O zaman, işlediği suç ona o kadar boşuna, o kadar budalaca göründü ki, aptallaştı, ensesinin tüyleri ayağa kalktı, korkudan ter dökerek hayaletle karşılaşmış gibi geriledi.

Beauchene:

İşçiler için bir ilân, diyordu. Kapıya yapıştı rıyoruz.

Constance cesur görünmek istedi, yaklaştı, kocasına:

Bu işi kendin yapsana, kuzum, dedi. Böyle bir zamanda, niçin Blaise'e bu zahmeti yüklüyorsun

Blaise demişti, dehşetin o soğuk ürpertisini tekrar duydu. Beri tarafta, methalde söylediği sözü, yaur dışı bir duyuşla yine işitti. Blaise, boamı nereye koydum acaba demişti. Sonra, boayı kendisine Denis-getirmişti.

Mademki Denis hayattaydı, Blaise'i öldürmesi neye yaramıştı Ölüm, bu hayat erlerinden birini; öldürünce, boş kalan yeri almak için daima bir başkası bulunuyordu.

Fakat Constance'ı son bir hizmet daha bekliyordu. Marianne'la Mathieu tekrar gözüküler; Moran-ge'da, bir hareket ihtiyacı duymuş, aşağı yukarı dolaşiyor, zavallı dar kafacığımın dengesini büsbütün be-

DÖL BEREKET] II

zan feci acıların, isim veremediği şeylerin şaşkınlığı ortasında, sersem sersem geziniyordu. Marianne, göz yaşlarını silmeye çalışarak, ayakta durmaya uğraşarak, kekelecesine konuştu:

Aşağı ineyeğim, dedi. Charlotte'ı görüp, alıştı ra alıştıra felâketi haber vereceğim. Söylenecek söz leri yalnız ben bulabilirim, karnındaki yavrucakla kı za bir hal olmasın.

Mathicu, bütün acısına rağmen, karısını bu yeni badireden sakınmak isteğiyle, endişe içinde, onu alıkoymaya çalışıyordu.

Hayır, olmaz, rica ederim! Denis insin, yahut ben kendim giderim.

Marianne, sakin bir inatla, hep merdivene doğru yürüyordu.

Bu İş i ona benden başka kimse haber veremez, emin ol. Kendimde o metaneti bulurum ben.

Derken, birdenbire bir fenalık geldi, bayıldı. Salondaki kanepelerden birine uzatmak zorunda kaldı-3ar. Sonra, benzi sapsarı, yüzü ihtilâçlı, ayıldığı zaman, müthiş bir öğürtü geldi, bağırsakları ağzına jgeHrcesine kusmaya başladı.

Mathieu, o zaman, Constance'm endişeli bir ilgi ile seğirttiğini, oda hizmetçisini çağırıp küçük ecza çantasını getirttiğini görünce, o zamana kadar karı kocanın ikisinin de kimseye söylemedikleri bir hakika-ti itiraf etti: Gebe, dedi; ya, dört aylık, Charlotte'la ikisi-4K&V;syü günü bir. Bu yaşta, kırk Üç yaşında gebe fcal-lğ için biraz utaniyor da, ondan, kimseye soylemi-yorduk. Sevgili kadını ne gayretlidir; gelinini çok giddetli bir sarsıntıdan korumak isterken, bari kendisine birgey olmasa!

Gebe ha, aman Yarabbil Constance, bu haberi alınca, kafasına bir topuz yemiş gibi büsbütün ser-semlemişti. Demek oluyor ki, şimdi, bıraksa da, Denis de ölse, yerine gelecek bir Froment daha yetişiyordu ha Hep başka bir tane daha, hep başka bir tane daha, bitip tükenmek bilmiyorlardı! Bu Öyle

tükenmez bir kuvvet, bir hayat kaynaşmasıydı ki, her türlü mücadele imkânsız hale geliyordu, Constance, gediğin, açılır açılmaz bu şekilde tamir edildiğini görüp ser .seme dönmüştü, kısırlığının biçare aczini, kofluğunu hissetti. O zaman, kendini bıraktı, kutsal bir dehşete kapıldı, her şeyin hakkından gelen bu sonsuz, taşkın döl bereketine yakalanıp, âdeta kendisi de süpü- rüldü, sürüklenip gitti.

İKİNCİ CİLDİN SONU

Emile Zola _ Döl Bereketi Cilt3

DÖL BEREKETİ III

On dört ay sonra, Chantebled'de senlik yapıldı. Fabrikada Blaise'in yerine gecen Denis, Marthe Desvignes'le evleniyordu. Ailenin çok acı matemi arasında, bu ilk gülümseyişi, şiddetli kıştan sonra, parlak, ılık ilkbahar güneşi gibiydi. O zamana kadar dertli kalan, hâlâ karalar giyen Mathieu ile Marianne, hayatın bu ezeli ve ebedi tazelandi karşısında, ince duygulu bir heyecanla neşeleniyorlardı. Ana. bir az daha acık renk bir fistan giymeye razı olmuş; baba, aylarca önce kararlaştırılan, her bakımdan sakınılmaz ha-ie gelen bir evlenmeyi daha fazla geciktirmemeye, çaresiz karar vermişti, tki seneden fazladır ki Rose, Janvüie'in küçük mezarlığında yatıyordu, Blaise de onun yanına geleli bir seneden fazla olmuştu;, orada, her zaman tazelenen çiçeklerin altında uyuyor-Jardı. Herkesin ziyaret ettiği, bütün kalblerde yaşayan sevgili ölülerin hâtırası da aile arasında kendilerine ayrılan yerde, şenliğe katılacaktı; sanki, yokluklarından dolayı duyulan acı, yine çoğalmak ve yaratmak zevkini daha fazla engellemesin diye, düğün saatinin, çaldığına, ana baba ile birlikte, kendileri karar vermişlerdi. Denis'nin fabrikaya yerleşmesi, tabii bir şekilde o'muştu. Üç sene okuduğu öze! okuldan çıkar çık-maz oraya girmesinin sebebi, o zaman, o mevkii kar-

4 DÖL BEREKETİ III

deşinin tutmakta bulunmasından ileri geliyordu. Gördüğü bütün fen tahsili onu oraya lâıyk kılıyordu, sabahdan akşama kadar orada, kendisine tam uygun olan o yerde kaldı; eski pavyonu işgalediyordu; Charlotte, felâketin dehşeti İçinde, minimini Berthe'ı oradan alıp kaçmış, Chantebled'ye sığınmıştı. Denis'nin fabrikaya girişi, ayrıca, Beauchene'e ödünç verilen para meselesini âe halletmiş oluyordu, bu para, fabrika mülkiyetinin altında bir hissesiyle ödenecekti. Para ailenin parası olduğu için, bir kardeş, Öteki kardeşin yerini tutuvermiş, Ötekinin imzahyacağı sözleşmeyi kendisi İmzalamıştı; lâkin, Denis, kibar ve dürüst davrandı, kâr üzerinden, kardeşinin dul karısı Char-iotte'a bir pay ayrılmasını İstedı. Bu işler, hâdiselerin mantısı sayesinde, tartışmaya meydan vermeden, bir hafta İçinde halledilmişti. Constance, sersem, zebun bir halde olduğu için, mücadeleye bile girememiş, kocası onu sus adur durmuş tu. Beauchene, boyuna: Ne yapayım diyordu. Bana bir yardımcı lâzım, ha Denis olmuş, ha başka birisi; sonra da, bir seneye varmadan o hisseyi kendisinden tekrar satın alacağım, canımı sıkarsa kapı dışarı ederim' Constance müessesese duvarlarının, parça parça, kendi üstüne yıkıldığını hissettikçe, kederinden, kocasının bütün aşığılığını suratına karşı haykirmamak için susuyordu.

Denis, çok önceden, Martho Desvignes'le birlikte kararlaştırdığı evlenme işini gerçekleştirme anının geldiğine, işte o zaman hükmetti. CharJette'un küçük kardeşi olan, Rose'ia içtikleri su ayrı giden bu kız, şirin tebessümü, cana yakın akıllı uslu haliyle, üç seneye yalan bir zamandan beri kendisini bekliyordu.

DÖL BEREKETİ III g

Çocuk yaşlarında tanışmışlar, Janville'm bütün hücre patikalarında, birbirlerine, andiçerek bağlanmışlardı; fakat, acele etmemeye karar vermişlerdi, bütün ömür boyunca mesut olmanın, ciddi bir aile yuvası kuracak yaşa ve kuvvete sahiboluncaya kadar sabretmeye değer olduğuna kanaat getirmişlerdi. Bu kadar parlak bir istikbale namzet, daha yirmi altı yaşında olduğu halde bu kadar yüksek bir mevkie sahip bir gencin, kendisine bir metelik bile çeyiz getirmiyen bir kızla evlenmekte böyle ısrar etmesine herkes şaşırıyordu. Mathieu ile Marianne, oğullarının nasıl haklı sebeplerle böyle davrandığım bildikleri için, gülümseyip geçiyorlar, razı oluyorlardı. Denis, kendisine, çeyizinden daha pahalıya malolacak zengin bir kız istemiyordu, her an kendisine hayat arkadaşı, yardımcı olacak, teselli verecek, becerikli ve şuurlu, güzel, çok sıhhatli, çok akli başında bir kadın bulabildiği için son derece memnundu. Marthe, karısı olursa, beklenmedik olaylarla karşılaşmaktan korkusu yoktu, onu tartmıştı; genç kız, aynı zamanda cazibenin, akim, iyiliğin timsali idi, bir aile yuvasının sarsılmaz saadetini sağlıyan biricik meziyete sahipti. Denis de gayet iyi huylu, gayet uslu İdi; çok fazla uslu diyorlardı, bunu Marthe de biliyor, temeli akıl olan aşkın o parlak ve ilâhî güneşi altında, hayatın sonuna ka-csar aynı sakin adımlarla, beraber yürüyeceklerine enim, mesut, onunla kolkola yola çıkıyordu.

Nikâhtan bir gün önce, Chantebled'de büyük hazırlıklar yapıldı. Yine de. düğün, henüz yeni olan matem yüzünden, yalnız aile arasında yapılacaktı. Aile azasından başka, yalnız Seguin'lerle Beauchene'ler

DÖL BERKETİ III

ö

di. Henüz beşikte, sarmaş dolaş yatan ikizler; arkasında zıbını ile, sevgili yavruları, Rose; bol güneş altında, çırılçıplak, otlar üzerinde oynayan Ambroise'la Gervais; duduklaşımın yuvalarından yavru aşırın okul kaçağı Gregorie ile Nicolas, çiftliğin içine başıboş saliverilmiş tavuklarla didişen, bacaklarını ayırıp atların sırtına zıplıyan Claire; sonra öteki üç kız, Louise, Madeleine, Marguerite, hepsi vardı. Fakat, Marianne'ı asıl duygulandıran şey, tam dokuz aylık olan en küçük oğlu Benjamin oldu; Charlotte, onun resmini, bir hafta sonra doğan, tam onunla yaşıt kendi oğlu Guillaume'un resmi ile beraber, meşenin altında, aynı küçük arabanın içinde yapmıştı. Mathieu takıldı:

Amca ile yeğeni, dedi. Ama, ne olursa olsun, amca yine büyük; dede yaşında, onun bir haftalık bü yüğü.

Marianne gülümserken gözleri tatlı tatlı yaşarmıştı. Sulu boya resim, sevinçli elleri arasında, bir parça titriyordu.

Sevgili yavrular! deda. Sevgili oğlum, sevgili lorunum! Ben de bu sevimli yavrucaklar sayesinde, bir kere daha ana, bir kere daha büyük ana oldum 1.

Ah! Bu iki yavrucak en büyük teselli oldu, yaramıza merhem sürdüler, yeniden ümitlenip gayrete gelme mizi onlara borçluyuz'.

Doğru söylüyordu. Charlotte'un fabrikadan ayrı-bp çiftliğe sığındığı ilk günler ne derin bir matem, ne büyük bir keder içindeydiler! Marianne gibi dört aylık gebe olan Charlotte, Blaise'in kurban gittiği fecî kaza yüzünden, az kaldı ölüyordu. Kederini ilk hafif-

DÖL UEREKKTİ III

İeten şey, kızı Berthe'in, Paris'te biraz cılızken Ohantebled'nin açık havasında, yanaklarının dolgun-laşıp pembeleşmesi oldu. Sonra, Charlotte hayatı hakkında karar verdi; burada, bu konuksever evin huzuru ve sükûnu içinde ihtiyar uyacak; kendisine yardım edecek, destek olacak olan bu çok şefkatli büyük anne ile büyük babadan dolayı çok mutlu, nefisini tama-iniyle iki çocuğuna verecekti. Öteden beri hayatın bir parça dışında, sevmekten ve sevilmekten başka'bir ihtiyaç duymadan, hayal düşkünü bir kadın zevkiyle yaşamıştı. Kaynanası ve kaynatasıyla birlikte, Ma-thieu'nün üçü için düzenlemekte olduğu eski paviyona yerleştikten sonra, yavaş yavaş, hayata tekrar ısınmaya başladı. Hattâ yeniden çalışmaya koyuldu, fabrikadaki kâr hissesini hesaba katmadan, bir işlerle meşgul olmak istedi, minyatürler yapmaya, Paris'te bir dükkancıya satmaya başladı. Fakat, çocuğunu doğurduktan sonra, kalbine asıl kuvvet veren, bunca acıyı dindiren şey, yavrusu Guillaume oldu; kocasının Ölürken kendisine hediye ettiği bu çocukta, Ölen babanın ruhu dinliyor, onu, sanki kendi eşlik sevgisine iade ediyordu. Marianne da, Benjamin'! doğurduktan sonra böyle olmuştu, kaybettiği oğlunun yerini tutan bir oğlan daha doğurmuştu; o da, Öldükten sonra diril en bir evlâtı, ananın kalbinde boş kalan yeri dol-duruyordu. O zaman, bu İki kadın, bu iki ana, o teselli verici iki sevgili yavruyu bir arada emzirmekten sonsuz bir haz duydular. Onlara bakıp kendilerini unu-tıyorlar, yanyana büyüyüşlerini seyrediyorlar, onların çok gülbüz, çok güzel, çok iyi olduklarını görmek ıgın Uuyauklan ortak arzu ile, birbirlerinden ayırma-

10

DÖL BERKETİ III

mak ister gibi, ikisine de aynı saatte meme veriyorlardı. Marianne, Charlotte'dan hemen hemen bir misli yağlı olduğu halde, kızkardeş gibi idiler, bereketli göğüslerinden aynı besleyici süt geliyordu. Matemlerinin kara rengi aydınlanıyordu. Melek yavruları gülerken, onlar da gülmeye başlamışlardı, bu kaynana ile gelinin böylece kaynaşması, sonsuz bir analık gelişmesi içinde, çocuklarını bir tek beşikte yatırmaları,. hem çok şirin, hem çok dokunaklı bir şeydi.

Mathieu:

Dikkat, dedi, resimlerinizi saklayın. Gervais ile Claire masa için buraya geliyorlar.

Gervais, on dokuz yaşma basmış, dev yapılı bir şey olmuştu; ailenin en iri yan, en gülbüz çocuğu. idi; kısa kesilmiş, kıvrıkcık, siyah saçları, iri ela gözleri, dolgun, iri kemikli bir yüzü vardı. Mathieu ona takılır Cybele'in oğlu derdi; o böyle dediği zaman Marianne, bütün Chantebled yavrulama esnasında henüz uykuda bulunduğu sırada, bir ürperti geçirirken ona gebe kaldığı geceyi hatırlar, gülümserdi. Gervais, babasının hâlâ en gözdesiydi, verimli toprağın çocuğuydu, günün birinde eseri devam ettirebilmesi için, onu, çiftlik sevgisi aşılıyarak, bilgili, yenici tarım ihtirası aşılıyarak büyütüyordu. Daha şimdiden,. İşlerin bîr kısmım ona havale

ediyor, bn çiftliğin idaresini de bırakmak için, onu evlendireceği zamana bekliyordu. Claire, çiftlik işlerinden kendi payına düşen kısımla meşĐul olabilecek, gürbz ve iyi bir gençle evlendiği zaman, onu da kardeşinin yanına katmayı, düşünüyordu. önemi hergn artan bir işletme için, iyice anlaşmış iki kişi fazla değildi. Annesi tekrar ço-

n

DÖL BEREKETİ III

cuk emzirmeye başhyah, Claire onun yerini tutuyordu on yedi yaşında olan Claire güzel değildi, fakat sıhhati yerindeydi, annesi gibi gayretli idi. Daha çok mutfak işiyle ve evin idaresiyle uğraşiyor, hesaplan tutuyordu; kafalı kızdı, sıkı bir tasarrufla idare ediyordu, ailenin eli açık fertleri onunla alay ederlerdi.

Gervais:

Demek ki sofraya buraya kurulacak dedi. O halde, çimenleri biçtiyeyim.

Claire de, misafirlerin sayısıyle, sofraya konulan takımlarla meşĐul oluyordu. Gervais, bir tırpan stsm diye Frederic'i çağırđıĐı sırada, üç birden, alınacak tertibatı müzakere ettiler. R.ose öldkten sonra, nişanlısı Frederic, çifiikten ayrılmadığı için. Garvais'nin yanındaki işine devam etmiş, onun arkadaşı olmuş, en çalışkan, en zeki yardımcısı haline gei-mişti. Mathieu ile Marianne, çocuğun, birkaç aydan bsri Claire'in etrafında dönmeye başladığını farket-nişlerdi; sanki, büyüğ elinden gidince, onun kadar güzel değilse de, gürbz ve iyi bir ev kadını olan küçĞne razı oluyordu. Önce buna üzülmüşlerdi. Sevgili yavrularını nasıl unutabilmişti Sonra, duygulanmışlardı, aile bağmm daha sıkı olacağım, bu çocuğun kaibine bir başka kadının sevgisi girmiyeeeğini, onu iki defa bağrılarına basacakları için büsbütün evlât edineceklerini düşünmüşlerdi. Bu düşünceyle, göz yumuyorlar,, gülüşüyorlardı; Claire kocaya varacak yaşa gelinceye kadar, Gervais'nin muhtaç olduğu iş ortağı kayınbirader, Frederic'in ta kendisi idi.

Fakat, tam sofraya meselesi halledildiği sırada, me-£nitt altında, yüksek otların arasından doğru bir hu-

12

DÖL DEREKI-Tİ III

DÖL BEREKETİ III

13

cum oldu, güneşte uçuşan etekler, çözülmüş [.saçlar gö zkt. Louise'in sesi işitildi: Ji ,--.L

Ayol, gül bulamadık! diyordu. \\`

'Madeleine de ilâve ediyordu: '-," ;'

. Yok! Bir tek beyaz gül yok! 'Marguerite de:

Hem btür. gül ağaçlarım yokladık, diye ek

liyordu. Bir tek beyaz gül yok, hep güller kırmızı!

Biri on üç, Öbür on bir, üçncs dokuz yaşm-daydılar. Louise, etine dolgun, neşeli bir kızdı, âdeta bir genç kadına benziyordu. Narin, şirin bir kız olan Madeleine, gözleri hülya dolu, saatlerce piyanosunun başında vakit geçiriyordu. Fazla iri burunlu, kalın dudaklı, son derece güzel altın şanslı saçlı Marguerite, kışın soğukta kalmış kuşları bulup, ılık avuçlarında ısıtıyordu- Üç birden çiçeklerle zerzevatların biribi-rine dolandığı zerzevat bahçesinde karış karış dolaşmışlar, boşu boşuna yaptıkları araştırmalardan sonra ümitsizliğe düşmüşler, buyle koşarak gelmişlerdi. Düğnde beyaz gül bulunmazsa felâketti. Geline hang: çiçeği hediye edeceklerdi Sofraya ne koyacaklardı

On beşinde, müthiş bir muzip olan Gregoire, el leri cebinde, alaycı yüziyle, üç kızın arkasından çıka gelmişti. Bu oğlan ailenin en patırdıcı, en yürek oynatıcı çocuğuydu; durmadan şeytanlıklar icadederdi.

Sivri burnu, ince dudakları, macera düşknlĞn, aynı zamanda azmini, başarıcihtaki maharetini gös teriyordu. Üç kızkardeşinin eli boş döns keyfin gitmişti, nerede olduğunu unuttu, onlara takılmak için haykırdı: ,, ,--::, . . .

Ben, beyaz gül nerede var, biliyorum, hem de âlâları!

Mathieu:

Nerede bakayım diye sordu.

Değirmende a canını, doiab: geçtikten sonra,
küçük avluda. Bembeyaz gül dolu üç büyük ağaç. La
hana iriliğinde güller.

Sonra, babası sert sert yüzüne bakıp:

Ne Sen hâlâ değirmenin etrafında mı dola
şıyorsun Sana oraya gitmeyeceksin diye sıkı sıkı
tembih ettimdi. Avluda beyaz güller bulunduğunu
bildiğine göre, demek, içeriye de girdin ha deyince,
kızardı, şaşaladı:

Hayır, girmedim, duvarın üstünden baktım.

Duvara tırmandın Öyle mi Bir bu eksikti.

Sen beni Lepailleu'lerle, o ahmak, kötü adamlarla
belâya mı sokmak istiyorsun. Sahiden senin içinde
bir ifrit var, oğlum.

Gregoira'nın söylemediği birşey vardı ki, o da. değirmenin avlusunda, değirmencinin kızı küçük The-rese'le
buluşmaya gittiği idi; burnunda hep gülünç şekilde un bulaşığı bulunan bu on üç yaşındaki, pembe yanaklı
sarışın kız da, onun gibi, serseriliğe müthiş surette düşküdü. Gerçi, oyunları gayet masum, çocuk
oyunlarından ibaretti. Fakat, avlunun dip tarafında, elma ağaçları altmda lâtif bir yer vardı ki, orada güle
söyliye, çok iyi eğleniyorlardı.

Mathieu:

İşitiyor musun diye devam etti, bir daha The-
resele oynamaya gittiğini işitmiyeyim. Yavrucak,

™. DÖL BEREKI-Tt II!

kendisi çok şirin. Ama, o ev senin gideceğin bir yer değildir. Şimdi de dövüşmeye başlamışlar diye işit-tim.
Dediği doğru idi. Antonin, Janville mahalle ka-;rıların diline düşen kötü hastalığının geçtiğini
sandıktan sonra, Paris'i özleyip sıkılmaya başlamış, oramda geçirdiği aylak eğlence hayatına dönmek İçin
elinden geleni yapmıştı. Kendisini, aldattıkları külah giydirdikleri için fena halde Öfkelenen Lepailleu,

önce

buna şiddetle karşı koymuştu. Fakat, toprağa karşı

'bizzat kin aşılıyarak, yarıyarıya çürümüş köhne de-

->ğirmene karşı küçümseme duygusu vererek büyüttü

ğü bu koca herif, köyde ne işe yarardı Sonra da, ka-

jnsı artık kendisine aleyhtardı; oğlunun bilgisi kar

cısında derin bir hayranlığa gömülü, onun, bu sefer

Ayi bir mevki sahibi olacağına inatçı bir İman besli-

;yordu. Baba, nihayet boyun eğmek zorunda kalmıştı,

. Antonin, Paris'te, Mail sokağında bir tacirin yanında,

ufacak bir çırak olarak çalışıyor, büsbütün yıpranıyor-

du. Ne var ki, kan koca arasında, hele Lepailleu, ka-

rrısının, kendisinden para aşırıp oğlu olacak koca hay

laza yolladığından şüpheye düştüğü zamanlar, kavga

'büyüyordu. Bazı günler, küfür sesleriyle sille şakırtıları, ta Yeuse köprüsünden duyuluyordu. Bu da,

kuv-

vet ve mutluluğun ziyan edilmesi yüzünden bir aile-

jtnin mahvoluşu idi.

Mathieu, gerçekten öfkelenmiş, devam ediyordu:

Mesut oimək için herşeyleri vardı, bu adam-

îarn'. İnsan bu kadar budala olamaz, bu kadar ısrar-

_la kendi sefaletini istiyemez. Kibar bir zat olarak

yetiştireceğiz diye, övüngeçlik yüzünden tek erkek

DÖL BEREKETİ III JP.

evlât sahibi olmak istediler! Alın bakalım, mükemmel boşandılar işte, şimdi memnun olsunlar!. Toprağa gazez
oluşu, baba-dan gördüğü tarım usulüne-saplanması, bakımsız toprakları, zahir bizim nadasla-rın verdiği iyi
neticeleri protesto etmek için bana satmayıp kısır bırakmakta ısrar edişi de buna benzer, bundan daha
aşağılık, daha aptalca iş olur mu Değirmeni de öyle, eskilikten yıkılıyor da, budalalığa yüzünden, tembelliği
yüzünden, karşısına geçmiş, seyrine bakıyor. Eskiden, hiç değilse bir sebep gösteriyordu, memleket buğday

ekmekten âdeta vazgeçtiği için, köylüler değirmeni isletecek buğday getirmiyorlar diyordu. Ama bugün, sayemizde buğday dolup> dolup taşarken, değirmenin köhne dolabını defedip, yerine sağlam bir buhar makinesi koymalı değil mi. Ah! Şu adamın yerinde ben olsam, oraya, çoktan,, baştan başa imar edilmiş, genişletilmiş, Yeuse Irmağının suyıyla işliyen, ucuza maledilmiş bir yolla Janville garma bağlı yepyeni bir değirmen kurmuştu

Gregoire, fırtınayı atlattığına memnun, dinliyordu. Marianne, üç kızım, beyaz gül bulamadıklarından dolayı canları sıkılmış görünce, teselli etti:

Yarın sabah, sofraya için, en az kırmızı olan güllerden, solgun renklilerden toplarsınız, yine de pekâlâ olur.

O zaman Mathieu sükûnet buldu, şu neşeli sözle kesip atarak çocukları güldürdü:

Kırmızı gülleri de toplayın, en kırmızılardan olsun. Hayatın kanıdır bu.

Bu arada, Marianne'la Charlotte, bütün bu hazırlıklara dair konuşmaya devam ederlerken, otlarım

16

DÖL ÜİREKETİ III

üzerinde, yine minimini ayak pıtırıldarı işitildi. Nicolas, yedi yaşının verdiği gururla, aiti yaşında koca bir kız olan yeğeni Berthe'ı elinden tutmuş, getiriyordu. İkisi çok iyi anlaşıyorlardı, o gün, evde, Ben-jamin'le Guillaume'un beşiğinin yanından ayrılmamışlar, iki çocuğa kendi bebekleri adım vererek evcilik oynamışlardı. Fakat, çocuklar uyanmışlar, acıktıkları için ağlamaya başlamışlardı. Bunun üzerine, Nicolas ile Berthe korkmuşlar, koşa koga annelerini çağırılmaya gelmişlerdi. Nicolas:

Anne! diye seslendi, Benjamin seni çağırıyor.

Susamış.

Berthe de:

Anne, anns! diyordu, Guillaume susamış. Çay

buk gel, duramıyor.

Marianne'la Charlotte güldüler. Sahiden de, ertesi gün yapılacak düğün, onlara, sevgili yavrularını unutturmuştu. Acele eve döndüler, meme saati gelmişti.

Ertesi gün, o mutlu düğün, aman ne kadar cana yakın bir samimilik içinde geçti! Yeşilliklerle süslü kuytu bir salon gibi, dost gürgenler ve karaağaçlarla çevrili çimenliğin ortasındaki büyük meşe ağacının altında, topu topu yirmi bir kişi idiler. Bütün aile hazırды, başta bütün çiftliktekiler geliyordu; sonra, fabrikadan bir yere aynlamadığı için yüzünü pek seyrek gördükleri yeni damat Denis vardı; sonra Paris'teki canlı hayatın icaplarına bağlı kaldıkları için, Keza seyrek gelip giden Ambroise'la karısı Andree

DÖL BEREKETİ III j-

varûi, çocukları küçük Leonce'u da beraber getirmişlerdi. Çoktan uçup gitmiş yavru kuşların aile yuvasına bu dönüşleri, hayatın sürekli dağılışına rağmen bu eksiksiz toplanabilirle saadeti zevkli bir şeydi. Aileden gayri, yalnız davetli akraba vardı, Beauche-ıe'le Constance, Seguin'le Valentine gelmişlerdi; tabii, yeni gelin Marthe'm annesi madam Desvignes de oradaydı. Sofrada yirmi bir kişi idiler, fakat üç kişi daha vardı; en miniminiler, on beş aylıkken memeden kesilen Leonce'la, henüz meme emen Benjamin ve Guillaume, küçük sofraya halkını teşkil ediyorlardı. Şenliğe onlar da katılınsınlar diye, arabalarını sofraya yaklaştırmışlardı, masa başında değillerdi ama, yine de bir yer tutuyorlardı. Böylece yirmi dört kişi ediyordu, yuvarlak hesap iki düzine idiler. Güllerle süslenen sofraya, yaprakların arasından süzülen yaz güneşinin yağmur gibi dökülen altın huzmeleri altında, serin gölgelikte, mis gibi kokuyordu. Parlak bir Temmuz seması, ufka baştan başa, harikalı bir mavi çadır geriyordu. Marthe'm beyaz fistanı, küçük, büyük kızların açık renk fistanları, o parlak tuvaletler, o pürsıhhat gençlik, bu yeşil saadet köşesinin kendi çiçekleri hissini veriyordu. Yemek neşe içinde yenii-di, sonunda, köylü usulü kadeh tokuşturuldu, genç evlilere ve orada hazır bulunanlara her türlü saadet temenni edildi.

Hizmetkârlar sofrayı toplarken, hayvan yetiştirme işiyle ilgilenmiş gibi görünen Seguin, Mathieu'den, kendisine tavlalarını göstermesini istedi. Yemek esnasında, attan başka lâf etmemişti, asıl, ev sahibinin, son derece kuvvetlilik meziyetlerini övdüğü, çift

DÖL BEREKETİ Til

hayvanlarını görmek istiyordu. Beauchene'ı de bera- ber gelmeye kandırdı. Sonra, onlar üçü giderlerken, Constance'la Valentine, bir yandan işsizlik, bir yan—dan, bu kadar çabuk kalabalıklaşması hâlâ onları şaşkırtan çiftliğe kargı duydukları merak yüzünden, erkeklerin peşi sıra gitmeği düğündüler, aile fertlerinden geri kalanları şenlik günü ikindi vaktinin güzel, meşeli huzuru içinde, ağaçların altında bıraktılar.

Tavlarla ahırlar sağ taraftaydı. Fakat oraya ;gitmek için, bakınca bütün malikâne gözükken ganış avludan geçmek gerekiyordu. Başarılan eserin bü-yüklüğü, güneş ışığında Öyle göz kamaştınıyordu ki, -orada bir dakika, hayranlıkla ani bir duruş oldu. Bu çalı çırpılık, kurumuş, kısır toprağı tanımışlardı; onu şimdi, dalgalanan uçsuz bucaksız bir buğday denizi halinde, her yeni mevsimde daha fazla yükselen

bir `Ürün yığını ile örtülü görüyorlardı. Yukarıda, eski bataklık yaylada, asırların yığıldığı nebatî toprak Öyle »bereketli idi ki, henüz gübre serpmiyorlardı. Sonra, -vaktiyle kumluk olan yamaçlar, şimdi kaynakların boyuna çoğalan bereketli sulariyle özlener, sağlı, sollu, yemyeşil uzanıyordu. Uzaktaki korular bile düzenlenmiş, geniş boşluklar açılarak havalandırılmış olduğu için, sanki on misline çıkartılan etraflarındaki hayat sayesinde kuvvet ve kudretleri artmış gibi, daha fazla bir usare ile dolup taşıyorlardı. Bütün malikânenen yükselen şey bu kuvvetti, bu kudretti, doğuru--&an, yaratılan hayat eseri; kısır toprağı bereketlendiren, daha geniş, dünya fâtihi bir beşeriyet için ona, besleyici servetler doğurturan İnsan emeği idi.

DÖL BERKETİ Hİ jc

Uzun bir susma oldu. Seguin, kendi iflâsının acı bir ifade ile keskinleştirdiği bir istihza ile, ince, sert: sesiyle, kısaca:

İyi bir iş yaptınız. Asla buna ihtimal vermez—
dim, dedi.

Sonra, tekrar yürümeye başladılar. Fakat tavlalarda, inek ahırında, ağılda, bu kuvvet ve kudret intibai daha çoğaldı. İnekler, koyunlar, tavuklar, tavşanlar, oralarda kaynaşan, devamlı bir doğuş halinde kıpırdayan ne varsa, hepsi, canlı bir yaratma halinde devam ediyordu. Her sene, bu Nuh gemisi doluyor, ufak geliyor, daha başka meydanlara, daha. başka binalara ihtiyaç gösteriyordu. Hayat, hayatt çoğaltıyordu, daima lohusa bir kalabalığın ortasında-, yürünüyordu, her tarafta, yeni yavrularını uçuran, kuluçkalar, yuvalar, yeni sürüler vardı; arka taraf—ta da, tohumlar çoğalıyor, yeniden yavrulayanlar oluyor, yığın hep taşıyor, kabarıyordu. Bu da yine, tükenmez döl bereketinin yarattığı zafere koşan servetti.

Tavlalarda, Seguin, kuvvetli beygir çiftlerini,, erbabça kelimeler kullanarak, pek beğendi. Sonra,, lâfı yine hayvan yetiştirme bahsine getirdi, ahbablarından birinin, birtakım aykırı çiftleştirmelerle, görülmedik sonuçlar aldığını söyledi. Sonra, yine esku kanaatlerine dönerek, izah yollu ilâve etti:

Yoo, doğrusu, ya ihtiyaçtan, yahut tecessüs-;
yüzünden, biz çiftçiler şamdan tuttukça Artınız, ço
ğalmız emrine, hayvanlar hakkında, aklım erer.

Kıskıs güldü, söylediği sözü pek tuhaf buldu. Sonra Valentine'le Constance, fişkıran bütün bu ko

20

DÖL BERKETİ III

kulu hayattan bir parça tiksiner, sessizce, usul usul geri dönerlerken, o, asrın aleyhinde atıp tuttu, başka bir şey ilâve etmeden, damdan düşercesine, eski nazariyelerini sayıp dökmeye başladı. Bütün çiftliğin avaz avaz haykırdığı hayat zaferi aleyhinde sözler söylemeye onu götüren şey, belki de, için için duyduğu kıskançlık ve garezdi.

Ah! bu nüfus azalması işi gereği kadar çabuk yürümüyor, diyordu. Ölmek isteyen bu Paris, gerçekten çok vakit kaybediyor, diyordu! Yine de, bazı iyi belirtiler görüyordu, zira iflâs her tarafta vahim-leşmekteydi, İlimde, siyasette, hattâ edebiyatta ve sanatta bile. Hürriyet ölmüştü bile. Demokrasi, ihtiras istidatlarını azdırarak, iktidar mevkii uğrunda sınıf kavgalarını kurcalayarak, toplumun çabuk yıkılması neticesine varıyordu. Cehalet ve sefalet ocağı olan gübrelıklarında, budalalıkları yüzünden hâlâ çocuk peydahlayanlar, ayak takımı halktan, yoksullardan, fakirlerden ibaret kalmıştı. Seçkinler sınıfına, .zekilere, zenginlere gelince, onlar gitgide daha az çocuk doğuruyorlardı; bu bir ümit yaratıyordu, nihai mutlu yıkılıştan Önce, medeniyete benzer son bir devre görmek imkânı olacaktı, pek az insan, kendi ara-larında kalacak, birkaç erkek, birkaç kadından ibaret bu insanlar, azami his inceliklerine erişmiş olacaklar, sırf kokularla yaşayacaklar, sırf soluklardan zevk. duyacaklardı. Fakat Seguin, usandığını söylüyordu, çok yavaş ilerliyen o devre kavuşamayacağına artık kanaat getirmişti:

Eari Hıristiyanlık, ilk imanına dönse de, kadını kirli, şeytani ve uğursuz bir yaratık olarak bel-

DÖL BERKETİ HI 21

Iese, gidip çölde yine keşif hayatı yaşardı, bu iş daha çabuk biterdi. Beni çileden çıkartan şey, bu siyasi Katolikliğin, kendisi yaşayabilmesi için, evlenme rezaletine düzen verisi, göz yumuşu, murdarlıktan ve suçtan ibaret olan çocuk doğurma olayını böylece örtbas edişi. Ben kendim de günah işledim, dünyaya birkaç fazla zavallı getirdim ama, Allaha çok şükür, onların zürriyetsiz kalıp benim günahımın kefareti ödiyeceklerine inanarak teselli buluyorum. Gaston ev-lenmeyeceğini söylüyor, bir subayın, kılıcından başka Kadını olmamalıdır, diyor; Lucie'ye gelince, o da, Ur-sulines manastırında rahibelik andı içtiği günden beri gönlüm rahat. Neslim inkıraz buldu, ona seviniyorum.

Mathieu gülümsüyerek dinliyordu. Edebiyat yapmaktan ibaret bu kötümserliği biliyordu. Vaktiyle, doğum

fazlalığıyla savaşılan medeniyet, en akıllı sınıfın, en kuvvetli sınıfın nispi zürriyetsizliği gibi iddialar onu şaşalatmıştı. Fakat, aşk uğrunda mücadeleye başladığı andan İtibaren, sadece hareket etmek zevki, onda, yaptığı işin iyi olduğuna dair bir İnanç, bir iman haline gelmişti. Onun için, alaylıca bir eda ile, kısaca: İyi ama, dedi; kızınız, Andree ile oğlu Lussac

neci

Segıvın, bu kızı, kendinden olmadığı İçin reddedi-yormuş gibi bir el hareketi yaparak:

Adam sen de! Andree! diye cevap verdi.

Valentine durmuş, başını kaldırıp, dik dik ona bakmıştı. Aralarında ortak hiçbir şey olmadan, her

DÖL BERKETİ UI

23

22 DÖL BERKETİ UI

biri kendi bildiği gibi yaşamaya başladıkları zamandan beri, Valentine, Segum'ın, çılgınca kabalığına, delilik nöbetlerini andıran eski kıskançlık hallerine tahammül etmez olmuştu. Batıp giden servetlerine-ait bazı hesaplar sorar korkusiyie de, Seguin karısından çekiniyordu.

Evet, diye tasdik etti, Andree var. Ama kızlar sayılmaz.

Tekrar yürümeye başlamışlardı ki, şahsını ilgilendiren mahut faciadan dolayı bu bahiste susmak zorunda olduğu için o zamana kadar solumakla, ağzında yaprak sigarasını çiğnemekle yetinen Beaucheneh kendini unuttu, herşeye rağmen, ona cesaret, üstünlük, gurur veren son derece şuarsuzluğa yine kapıldı, daha fazla susamadı. Yüksek perdeden uluorta.

konuştu:

Ben Seguin'in kanaatmda değilim. Bununla,

beraber çok doğru sözleri var. Bu doğum çokluğu, meselesi, bilmezsiniz, berti hâlâ ne kadar sarıyor. Bu meselenin içyüzünü bilmekle övünebilirim. Mathieu'nün haklı olduğu besbelli meydanda, Önce neyle besliyeceğini bilmeden, habire çocuk çıkartmaya kimsenin hakkı yoktur. Fakirler açlıktan geberiyorlarmış, kabahat kendilerinde, bizde değil; öyle ya, karüarını. gebe bırakan biz değiliz ya!

Bol bir kahkaha attı. Sonra devam etti. bu mesele hakkında her zaman verdiği kon£ransı yine yumurtladı, tmsakli davranmakla akıllılık e-denler, yalnız idareci sınıflardı. Bir memleket, belirli miktarda gıda maddesinden fazla_sım yetiştiremezdi, bu suretle, zaten belli sayıda nü£usa sahibolmak zorunda kuii-

yordu. Fakirler, kendilerini unutup ot minderleri üzerinde lüzumundan fazla gönül eğlendirince sefalet baş gösteriyordu. Servetin hesapsız taksiminden şikâyet ediliyordu; iyi ama, hiç patronu olmıyan, aha-üsi, genel nimeti bir düşün pastası gibi aralarında paylaşmakla meşgul kardeşlerden, eşit haklara sahip işçilerden ibaret bulunan hayalî bir memleket ummak divanelikti. O halde, kabahat, muhakkak İd, yoksulların basiretsizliğindeydi. Bununla beraber, Beau-cbene, patronların, zaruri olan işçileri düşük ücretle işe kayırmak için, bu fazla çocukları kullanmak zo-junda olduklarını da, kaba bir açık sözlülükle itiraf ediyordu.

Derken, heyecanlandı, fikirlerini beğenmenin verdiği gurur ve inatla, geemig şeylerin hepsini unuttu, paldır küldür kendi durumunu ele aldı:

Bize, siz yurtsever insanlar değilsiniz, diyorlar; çünkü, peşimizde alay alay yumurcak yokmuş -da ondan. Saçma lâf; herkes vatana başka türlü hizmet eder. Fakirler ona asker veriyorlarsa, bizlor de sermayelerimizi veriyoruz, endüstrimizin, ticaretimi—zin çabasını veriyoruz. Hasılı, herkes kendi işini bi-Jir, değil mi ya Kolumuzu, buöumuzu mu kıracak, -zengin olmamıza mâni olacak, yaratılmış eserleri, bizden sonra aralarında paylaşarak mahvedecek çocuklar peydahhyacağız diye uğrunda iflâs edersek, vatan, ipek kârlı çıkar ya'. Bu kanunlar, bu Örfler bizde oldukça, sağlam servet ancak tek erkek evlâda kalan servettir. Elbette a canım! Te-k erkek evlât şarttır, biricik akıllı iş budur, biricik saadet 'htimaü bundadır.

24 DÖL BERKETİ III

Durum öyle elemli, öyle üzücü bir hal alıyordu ki, hepsi edilip büzülüyorlar, susuyorlardı. Beauchene, onları

inandırđım sanarak, böbürleniyordu.

Nitekim, ben.

Constance onu susturdu. nce, onu ezen, dknlgn artırır gibi uyandıran bu söz kalabalığı karşısında, baı eğik, yrm. Şimdi, yanaklarından iki İri ya damlası yuvarlanarak, yüzünü yukarı kaldırmıı.

Alexandre! dedi.

Ns var, Şekerim

;t Hla anhyamıyordu. Sonra, onun ağladığım görünce, o azametli kasılıına rağmen, nihayet Őaaladı. Emin olmak için ötekilere baktı.

Ha! Evet, zavallı çocuğumuz, dedi. Ama, is

tisnaların nazariyeye tesiri yoktur, kanaatler değiş mez.

Ağır bir sessizlik oldu; zaten ötekileri bıraktıkları çimenliğe yaklamılardı.

Mathieu, deminden beri, davet ettiği halde özür diliyerek gelmiyen Morange'ı düşünüyordu; sanki, başkalarının bu neesi karşısında dehşet duymuştu; aynı zamanda bu uzun yolculuktan da korkuyordu, sanki o yokken, esrareniz türbesinin türlü türlü suikastlere uğramasından endişe ediyordu. Acaba Mo-range da eski fikirlerinde ısrar mı ediyordu Acaba tek evlât nazariyesini, karısının ve kızının hayatına mal olan o menfur ihtiras hesabını hla savunuyor mu idi Morange'm. orta kabiliyette biçare dimağına fazla Şiddetli gelen fırtına altında Őaalamı yüzü,

25

DOL BLREKTİ III

kül gibi benziyle, gözünün önüne geliyor, adamcağızın, meczup adımıyle dolatığını, sonu tımarhane olan muammalı bir akıbeta doğru gittiğini görüyordu. Fakat bu kasvetli hayal dağıldı, imenlik, pırl pırl güneşin altında yine uzanıyor, ulu ağaçların teşkil ettiği ereve ortasında öyle bir sıhhat, öyle bir saadet ve parlak güzellik levhası arz ediyordu ki, Mathieu, kendini tutamadı, o matemli sessizliği bozdu:

Bakın hele, bakın hele! diye haykırdı. Su sevgili kadınlar, Şu sevgili çocuklar, bu yeşillik ortasında ne kadar nee saçıyorlar, ne kadar lâtif görünüyorlar! İnsanlara, sıhhatli yaşamanın ne kadar iyi, ne kadar güzel bir Şey olduğunu öğretmek için bu manzaranın resmini yapmalı.

Beauchene'erie Seguin'ler tavlaları gezmeye gittiklerinden beri, çimenlikte oturanlar vakit kaybetmemilerdi- önce, Charlotte'un çok zarif sulu boya resimlerle süslediği yemek listeleri paylaılmıı. Yemekte, bu sürpriz hepsinin son derece hoşuna git-mti, tam takım sofrta tabak çanağını sslyecek kadar kalabalık Cigogne ana zürriyetine benzeyen bu bir sürü ocuk baı resmi karşısında, hla, tatlı glmeler devam ediyordu. Sonra, hizmetçi kadınlar sofrayı toplarken, Gregoire, yakındaki bir fundalıktan, o ana kadar gizli tuttuğu enfes beyaz gllerden yapıma bir demeti çıkarıp geline hediye edince, pek alkılandı. Demeti meydana çıkarmak için herhalde, babasının bir yere kaybolmasını beklemiti. Bunlar, değirmenden koparılmış güllerdi, Therese'in yard-nııyla, avludaki gl ağaçlarını yolmu olsa gerekti. Marianne, onur. işlediği bu susun dehetini kavradığı

DL BEREKETİ III

26

için, Gregoire'ı azarlamak istedi. Fakat, oğlanın do-diği gibi, lahana iriliğinde, ne de güzel beyaz güllerdi! Gregoire'm hakkı vardı, övünse yeri idi; bunlar, onun, bir yeni gelini iekle süslemek için duvarlar açmasını, küçük kızları ayartmasını bilen serseri ve mert yumurcak sıfatıyla, alnının teriyle kazandığı biricik beyaz güllerdi.

Kendine güvendiğini gösteren bir eda ile: ` Gller çok güzel, dedi, babam bir Şey demez-Bu söz herkesi güldürdü, etrafa yeni bir canlılık geldi. Benjamin'le Guillaume uyanmılar, açlıktan, bağırıyorlardı. Glerek, artık sıra onlara geldi, tabii, denildi. Büyük sofradakiler mademki bol itahla yemek yemiti, Şimdi de küçük masadakilerin karnını doyumaktan daha yerinde bir İ olamazdı. Ailece oturulduğu için, bu i, sıkıntısızca, düpedüz yapıldı Marianne, ulu çamın gölgesine oturdu, Benjamin'! kucağına aldı, gsn czd, güleç ve ciddî edasiy-le, ona meme verdi; yanibamda, sağında da Charlotte, aynı asude halle, aynı Şekilde davranmış, Guillaume'u emzirmeye balamıı; oğlan çok obur olduğu için onu sömürüyordu. Onan soluna da, Andree gelip oturdu; küçük Leonce kucağmdaydı, bir haftadır memeden kesildiği için artık süt emmiyordu, fakat, okanmak istiyor, o zamana kadar kendisine hayat veren bu ılık ge yaşlandıkça mesut oluyordu. Lakırdı, emzirme bahsine gelmişti. Ambroise, karısı Anree'nin, ocuk emziremeyeceğine, sütü olmadığına nasıl İnanmı bulunduğunu anlattı; bu inancı öyle-kuvvetliydi ki, eğer kendisi teşvik etmese, bir deneme bile yapmıyacaktı; sonra süt pekla gelmiş o-

DOL BERKETİ III

mükemmel ernzirmişti. Muhakkak ki, İstedikten sonra herşey oluyordu. Andree, gülerek:

Doğru söylüyor, dedi. Emzirmekten öyle korkuyordum ki, bütün arkadaşlarım, bu iş imkânsızdır, diyorlardı.

Önce zahmetli geldi, ama şimdi öyle memnunum ki!

Leonce'un yüzüne iri bir Öpücük kondurdu. Bunun üzerine, yeni gelin Marthe, kendini tutamadı, içten gelen, etraftakilerin neşesini arttıran bir haykırışla;

Bilmiş ol, anne! dedi; üçüncü çocuğunu emzirmeye başhyan Charlotte ablam kadar güçlü kuvvetli değilim, ama, zararı yok, ben de kendi çocuğumu emzireceğim.

Tam o sırada, Marthe'in birdenbire kızaran yüzünün daha artırdığı kahkahalar arasında, Beauchene'-Jerle Seguin'ler Mathieu ile birlikte gözüksüler. O lâtif, dokunaklı manzaranın karşısında, hayran, durdular. Ulu ağaçların teşkil ettiği çerçeve içinde, o yıllanmış meşenin altında, aynı özlü topraktan doğmuş gibi, sık çimenlerin ortasında, bütün aile, gürbüz bir zürriyet halinde, neşe, kuvvet ve güzellik saçan bir küme teşkil ediyordu. Gervais ile Claire, hep hamarat, toplanan sofraya kahveyi getiremeyen hizmetçi kadınları gayrete getirmek için, Frederic'le beraber uğraşıyorlardı; şövalye Gregoire'm yardımıyla çalışan üç kızkardeş, sofrayı yeniden, başka türlü süsli-yemek şekil düşünüyorlar, dördü birden bir çiçek yı- içm;;, bir siyah güller, psmbe güller, kırmızı

DÖL BERELTİ III

güller yığını içine gömülmüş, çalışıyorlardı. Birkaç adım Ötede, yeni evliler, Denis ile Marthe yavaş sesle konuşuyorlar, anneleri madam Desvignes de, son derece tatlı, çekingen bir gülümseyişle, sessizce on-lan seyrediyordu. Ortalarında, Marianne, yüzü sevinç içinde, on ikinci çocuğunu emziriyor, sütünü bir kere daha son damlasına kadar emen Benjamin'ine hâlâ gayretli beyaz teniyle, hep aynı kuvvetli âsude-lik, aynı sıhhatli irade içinde gülüyordu; öteki dizine, o yeri kiskanç bir dikkatle kendisine ayırmak is-tiyen sondan bir evvelki çocuğunu, Nicolas'ı oturtmuştu; iki kolu, vücudunun devamı imiş gibi, görünüyordu; Andree solunda oturuyordu, Ambroise onun yanma gelmiş, küçük Leonce'a takılıyordu; sağında Charlotte oturuyordu, iki çocuğu yanındaydı, GuİIa-ume kucağında meme emiyordu, Berthe dizinin dibin-deydi. Hayata karşı inanç, orada, durmadan artan ve taşan bir bereket, bir servet halinde, mutlu döl bereketinin bütün şahane gelişimi halinde filizlenmişti.

SĞguin, Marianne'a dönerek, takıldı:

Demek ki, bu küçük efendi, emzirdiğiniz on dördüncü çocuk, öyle mi

Marianne da neşeli neşeli gülmeye başladı.

Yoo, bende yalan yok. On dört olacaktı, ama, iki tanesini düşürdüm. On iki çocuk emzirdim, sayı tastamam budur.

Beauchene yeniden böbürleniyordu, tekrar lâfa karışmaktan kendini alamadı.

Her ne hal ise, o iki çocuk, yine, çılgınlık

DÖL BERKETİ III 2j,

Mathieu da gülmeğe başlamıştı: y rv.n';-; Ben de bu fikirdeyim doğrusu, dedi. Çılgınlık değilse bile, sahiden hesapsızlık. Karımla yalnız kaldığımız zaman, bir parça aşın gittiğimizi kendd kendimize itiraf ediyoruz. Hoş, herkes bize uysun fikrinde değiliz; yoo, böyle birşey yok! Ama, adam sen de, bu devirde hadden aşın gitmekten korkmağa lüzum yok. Gereğinden fazla çocuk, ihtiyaca ancak yeter. İfratlı bir örnek oluksa bile, çılgınlığımız yaygın hale geldiği gün, zavallı memleketimiz bundan fayda görecektir. Korkulacak bir tek şey var, Akli başında davrananların üstün gelmesi.

Marianne, hâlâ gülümsiyerek dinliyor, bir yandan da gözleri yagarıyordu. Rikkatle karışık bir hüzne gömülüyordu; yüreğinin hâlâ kanayan yarası, kendi teninden vücut bulan, kendi sütiyle beslenen çocukları orada, etrafına toplamış görmek gibi kırk yılda bir tattığı zevk ortasında, tazelenmişti.

Evet, diye mırıldandı, on iki çocuğum olacaktı, ama, on tanecik kaldı. İki tanesi, toprağın altında bizi bekliyorlar.

Janville'in o çok sessiz küçük kabristanına, bütün çocukların, bîribirinin ardınca, yan yana yatmağı ümit ettikleri aile mezarlığına, ananın yaptığı bu telmih, ürküntü vermedi, bu neşeli düğünde, güzel bir vaid gibi tatlı oldu. Ölen iki kardeşin kıymetli hâtırası canlılığını muhafaza ediyordu; aradan geçen aylar yaraya merhem sürdüğü için, neşe arasında ile, hepsi bu acıdan dolayı, dokunaklı bir ciddilik içinde duruyorlardı.

Ölüm olmazsa, hayat olab:İir mıydi Herkes, dünyaya, payına düşen işi görmeğe

Jf
s1
4' 't
i'
rf
1
i

n DÖL BERKETİ III

geliyor, sonra, günü tamam olunca, büyük insan kardeşliğinin gerçekleştiği ebedi uykuda, ağabeyleriyle buluşmaya gidiyordu.

Fakat, alay eden bu Beauchene'le bu Seguin'in .karşısında, Mathieu'nün dilinin ucuna bir sürü lâf geliyordu, onlara cevap vermek, uğradıkları yenilgiye rağmen, hâlâ üzerinde ısrarla durdukları yalancı nazariyeleri devirmek istiyordu. Dünyanın aşın kalabalığı, fazla hayatın kıtlığa sebep olması korkusu, -budalaca birşey değil miydi Onun yaptığı yapsa—lar, dünyaya bir çocuk getirdikçe, onun muhtaç olduğu yiyeceği de yaratsalar yeterdi; bunu düşündükçe, onlara, eseri olan Chantebled'yi göstermek, insan 'Oğulları yetiştikçe, güneş altında da buğdayın yeşerdiğini göstermek istiyordu. Çocuklarını, başkalarının ;payım yemekle suçlayamazlardı, çünkü, onlardan her birisi, dünyaya gelirken, ağızım da beraber getirmişti. Daha milyonlarca yeni yaratık doğabilirdi, dünya .büyüktü, üçte ikisinden fazlası bellenmek, tohum atılmak ihtiyacdaydı; onda, uçsuz bucaksız insanlık âlemimiz için, sonsuz bir bereket vardı. Sonra da, fcütün medeniyetler, bütün ilerlemeler, insan sayısının çoğalmasıyla olmuş değil miydi Yalnız, fakirlerin tetbirsizliği, ihtilâlcı kalabalıkları, gerçeği, adaleti, saadeti zorla kazanmağa teşvik etmişti. Her ge—gen gün, insan seli, daha fazla iyiliği, daha fazla .hakkaniyeti, evrensel emeğe düzen verecek dürüst Jcanunlarla servetin mantıkla taksimini gerektirecekti. Eğer, medeniyetin, aşırı doğuma gem vuracağı doğru ise, zaten bu olay, çok ilerideki asırlarda, baştan başa insanla dolacak olan dünyanın, bir nevi ilâ-

SSREKETf III g-g

hi hareketsizlik içinde yaşıyacak kadar akıllı uslu olacağı devirde, son dengenin vücut bulacağı ümidini verebilirdi. Fakat bu, şu zamanın icapları karşısında,, son beşer federasyonu kuruluncaya kadar hep yeni baştan milletler kurmak, genişletmek zorunu karşısında, bir hayalden ibaretti. Marianne'la kendisi Örfleri, ahlâk akidesini, güzellik akidesini değiştirmek, için, işte bu mertçe örneği, bu zorunlu Örneği ortaya koyuyorlardı.

Mathieu, tam ağızım açmak üzereydi. Kendi eliyle diktiği ulu meşenin altında, hâlâ bir çocuğunu emzirmekte olan, etrafını gülbüz çocuklar almış ananım teşkil ettiği enfes levha karşısında, tartışmanın bo-guna olduğunu, birdenbire anladı. Marianne, dünyanın durmadan devam ettirilmesini, durmadan yaratılmasını gerektiren işini, mertçe görüyordu. Üstün güzellik ondaydı, O zaman, Mathieu, bir tek faydalı ve yeterli şey bulabildi ki, o da, karısını, düğün halta karşısında, şapır şupur öpmek oldu.

Gel! Sevgili karıcığım, sen kadınların en güzeli, en iyisisin. Hepsi sana benzeseler keşke î

Marianne, da onu öpünce, bir alkıştırdı koptu, kahkahalar etrafı çınlattı. İkisi de, hayata inanmaları sayesinde, çalışma azimleri, sevme güçleri .sayesinde, varlıklarını büyük bir mertlikle yürüten iki kahramandılar. Constance da, bunu kavradı, döl bereketinin fütühatçı kuvvetim anladı, Froment'ların, Denis vasıtasıyla fabrikaya, Ambroise eliyle Seguin'lerin konağına, öteki çocukları aracılığıyla bütün çevreye sahibolacaklarını sezdi. Sayı çolduğu, zafer de-

i

£2 DÖL BERKETİ HI

mekti. O zaman, küçüldü, artık tatmin edemediği bit sevginin ateşiyle kavruldu, kaderin £eci intikamına hâlâ güvenmekle beraber yenilmenin acısını içine akıtarak, kavruk yanaklarını yakan sıcak iki damla iri yaşı saklamak için başını öteye çevirdi; hiç ağla—mıyan bu kadın, şimdi ağlıyordu.

ftfo

Benjaminle Guillaume, rahatlarını hiçbir şey boz—mıyan, boğazına düşkün bu iki insan yavrusu hâlâ meme emiyordu. Marianne, kendi oğluna, öteki memesini vermişti. Charlotte da, fazla ısırmasın diye, Ötekine dikkat ediyordu. Eğer, hazır bulunanlar o kaâar yüksek sesle gülmeselerdi, sütün aktığı, toprağı yerinden oynatan, kızgın temmuz güneşinde, ulu ağaçları ürperten usare seli arasında akan o küçük ırmağın şımdıdığı duyulacaktı. Bereketli hayat, her taraftan, tohumları sürükleyip götürüyor,

yaratıyor, doğuruyor, besliyordu. Ezeli hayat eseri yaratmak için, ezeli süt nehri, yeryüzünde akıp gidiyordu.

Yi'.Öt .»'

ALTINCI KİTAP

Bir pazar sabahı, Norine'le Cecile, ortaklaşa kullandıkları küçük masanın başında karşılıklı oturmuşlar, yaklaşan yıl basının hediyeleri için, tatil günü olduğu halde, harıl harıl, mukavva kutular yapmaya çalıştıkları sırada gelen bir misafir, ikisinin de, hayret ve dehşetten, benizlerini soldurdu.

Meçhul ve gizli hayatları, o zamana kadar durgun geçmişti; haftanın İki ucunu bir araya getirmekten, her üç ayda bir verilecek kira taksitini bir kenara biriktirmekten başka hiçbir dertleri yoktu. Champ de Mars civarında, Federation sokağında, pencerelerinden bol aydınlık alan, temizliği ve şirinliği ile övündükleri büyük odada, bir arada oturmaya başladıkları sekiz seneden beri, Norine'in çocuğu, kendisini aynı sevgi ve şefkatle seven iki annesinin arasında arslan gibi büyümüşü; gitgide ikisini ayırdedemez olmuştu, birine Norine anne, ötekine Ce-cife anne diyor, hangisinin daha fazla annesi olduğunu pek kestiremiyor; artık yalnız bu çocuk için çalışıyorlar, yalnız onun için yaşıyorlardı; biri kırk yaşma geldiği halde hâlâ güzeldi, genç anne olduğu içm erkeklerden kurtulmuştu; öteki, neredeyse otu- girecek olmasına rağmen hâlâ küçük kız gibi

3

34 _ DÖL BERKETİ III

kalmış, asla göremeyeceği sevilen kadın ve eş halinin bütün heyecanlı aşkını bu çocuğa bağlamıştı. İşte o pazar günü, saat ona doğru, kapı hızlı hiz-Jı iki defa çalındı. Açtılar, aşağı yukarı on sekiz ya-smda bodur bir oğlan içeri girdi. Esmer, ablak yüzlü, iri çeneli, gözlerinin rengi soluk gri bir çocuktu. Sirtında, liyme liyme bir eski ceket, başında, kullanıla kullanıla kızışmış, siyah çuhadan bir kasket vardı.

Affedersiniz, dedi, mukavva işleri yapan Moineaud kızkardeşler burada mı oturuyorlar

Norine, ayakta idi, ansızın duyduğu bir üzüntü ile ona bakıyordu. Bir tehdit karşısında kalmış gibi yüreği sıkılıyordu. Bu yüzü muhakkak ki bir yerde görmüşü, fakat hafızasını araştırdıkça, hayatını zehretmek için daha büyüyen eski bir tehlikeden başka 4)ir şey bulamıyordu.

Evet, burada oturuyorlar.

Delikanlı, telâssızca, odanın içini süzüyordu. Dana fazla refah ummuş olacak ki, yüzünü hafifçe buruşturdu. Sonra, gezleri, uslu uslu kitap okuyarak eğlenirken, başını kaldırıp bu yeni gelen ziyaretçiye seyreden çocuğa gitti. Daha sonra, onun böyle birdenbire getirdiği meçhul karşısında, keza endişeli bir tavırla durup bakan çok narin, çok ince öteki kadına da kı-sa bir göz atarak muayenesini tamamladı.

Bana, dördüncü katta, soldaki kapı demişlerdi, diye devam etti. Ama, yine de aldanmaktan korkuyordum, çünkü söyleyeceğim şeyi, öyle herkese söyleyemem. Pek kolay söylenecek şey değil, buraya gelmeden önce, uzun uzadıya düşündüm, tabii.

DÖL BERKETİ IH or

Kelimeleri uzatarak konuşuyor, öteki kadın fazla genç olduğu için kendi aradığı kadın olmadığına bir kere daha kanaat getirdiğinden, donuk bakışlarını Norine'den ayırmıyordu. Onun, gitgide artan bir endişeyle ürperdiğini, hafızasını açıkça belli olacak şekilde-araştırdığını görünce, tecrübeyi bir an uzattı. Sonunda, kararını verdi:

Ben, Rougemont'da, sütnine yanma verilen çocuğum, adım Alejcandre-Honore, dedi.

Daha fazla bir şey söylemesine lüzum kalmadı

Norine'in biçare vücudu tepeden tırnağa titremeye başlamıştı; ellerini bitıştirdi, oğuşturdu, aynı zaman da yüzü değişti, benzi soldu. Aman Yarabbi! Beauchene'di bu! Beauchene'e benziyordu, hem, yırtıcı hayvan bakışlı gözleriyle, en aşağılık açgözlüklere yularlanmış, keyfine düşkün adamlarda görülen iri kemikli çenesiyle, o kadar göze çarpacak şekilde benziyordu ki, Norine, şimdi, onu görür görmez ismini, haykırmadığına şaşıyordu. Dizlerinin bağı çözüldü,, oturmak zorunda kaldı. -T

Alexandre, kısaca: .. , ;

Demek, sizsiniz, dedi.

Norine, hâlâ titriyor, bu haliyle her şeyi itiraf ediyordu, yeisten ve korkudan gırtlığı Öyle kısılıyordu ki, bir kelime söyleyemiyordu. Oğlan, açtırdığı kapıyı, ilkr. hamlede yüzüne kapattırmamak için, ona bir parça güven vermek lüzumunu duydu.

Eu kadar şaşalamayın, a canım, dedi, benden, korkmanıza lüzum yok, sizi üzmem niyetinde değilim. Yalnız, nerede oturduğunuzu haber alınca, hâni.

11.

1. DÖL BERKETİ HI

sizi-tanımak istedim, tabii bir şey bu. Hattâ, beni görünce memnun olursunuz zannettim. Sonra da, doğrusunu söyleyeyim, sıkıntıdayım. Üç sene var ki, aptallık edip Paris'e geldim, burada hiçbir iş beceremiyorum, açlıktan geberiyorum! İnsan, karnını doyura-madığı günler, kendisini sokak ortasına atan anasını babasını bulmak isteği duyuyor, ne de olsa, adama bir kâse çorba vermeyecek kadar hainlik etmezler.

Norine'in gözleri yaşardı. Baştan atılmış bu zavallının, kendisini suçlayan, açım diyen rahat kaçırcı bu koca oğlanın dönüp gelişi ile, durum şimdi büsbütün berbat oluyordu. Alexandre, Norine'in, hâlâ titremekten, hiçkılmaktan başka bir şey yapmadığını görünce Öfkelenmiş, Cecile'e döndü:

Siz kızkardeşisiniz, biliyorum, dedi. SÖyleseni-ze, böyle üzümüzüm üzülmesin, budalalığa lüzum yok. Onu Öldürecek değilim ya. Beni görünce, amma da sevindi ha!. Ama, ben İşi patırdıya boğmuyorum, yemin ederim ki, aşağıdaki kapıcı kadına hiçbir şey söylemedim.

Cecile, ona cevap vermeden Norine'in yardımına koşunca, Alexandre, yine çocuğu merak etti; iki annesinin birden kederlendiklerini görünce, o da korkmuş, yüzü sapsarı olmuştu.

E, bu yumurcak benim kardeşim mi Fakat Norine birden bire ayağa kalkmış, çocukla onun arasına girmişti. Bir felâket olacak, bir yıkıntı olacak, altında kalacaklar gibi divanece bir düşünceye kapılmıştı. Sert davranmamak, hattâ güzel sözler bulup söylemek istiyordu. Halbuki, bir isyan.

37

Döl BERKEFVİ III

bir hınç ve düşmanlık duygusuyla direniyor, kendinden geçiyor, akli büsbütün başından gidiyordu.'

Gelmişsiniz, pekâlâ. Yalnız, bu öyle acı bir şey ki, ben ne yapabilirim Aradan bunca sene geçmiş, biribirimizi tanımıyoruz, biribirimize soylıyecek sözümüz yok. Hem, görüyorsunuz ya, zengin değilim.

Alexandre, odanın içini bir kere daha gözden geçirdi.

Görüyorum. Peki, babamın adını da söyleyemez

mişiniz bana

Norine şaşkın şaşkın duruyordu, tekrar benzi attı, beriki devam ediyordu:

Öyle ya, babamda para varsa, zorlamasını bi

lir, alırım. Çocuk dediğin, öyle sokak ortasına bira

kılmaz.

Mazi, birdenbire, Norine'in gözünün önüne gelmişti. Genç kadın, Beauchâne'î, fabrikayı, oğlu Victor'u orada bırakıp, sakat bir halde işten çıkan Moin-laud babayı görür gibi olmuştu. Beauchene'in adını ele verirse, müthiş karışıklıklar olması, belki de, bütün mutlu hayatının bu karışıklıklar ortasında, berbat olması ihtimalini düşündü, bir içgüdü ile, ihti-yatlılık gösterdi. Tembelliği, ahlaksızlığı, yüzünden akan bu ne idüğü belirsiz oğlandan korkusu ona bir fikir verdi:

Babanız öleli çok oldu, dedi. Alexandre'in herhalde bir şey bildiği yoktu. Babasına dair bir haber almamıştı; çünkü, Norine, sözlerine öyle kuvvetli bir ifade katmıştı ki, hiçbir şey-

DÖL BERKETİ III

i

DÖL BERKETİ İM

39

den şüphelenmedi. Yalnız, sert bir hareket yaptı bu arsızca teşebbüsten beklediği ümidin böyle mahvolmasından duyduğu öfkeyi belirtti:

Demek ki açlıktan gebereceğiz!

Norine pek yürek çarpıntısı içindeydi, içinden kan giden yüreciği, aynı zamanda vicdan azabıyla, merhametle,

korku ve dehşetle öyle doluydu ki, üzüntülü tek isteği, Alexandre'm, karşısından çekilip gitmesi, varhğiye ona büsbütün azap vermemesiydi. Bir gözü çekti, üç aydır biriktirip çocuğun yılbaşı; hediyesi için ayırdığı on faranklık bir sikkeyi aldı. Onu Alexandre'a verdi.

Dinleyin, dedi, sizin için elimden hiçbir şey gelmez. Bu odada üç kişi bir arada oturuyoruz, yiyecek ekmeği zor buluyoruz Yoksulluğunuza çok üzülüm. Ama, bana güvenmeyin. SİZ de benim gibi yapın, çalışın.

Alexandre on frangı cebe indirmişti, bir süre-daha durdu, iki yanma salındı, bunun için gelmedim-di, dedi, ben halden anlarım, dedi. Kendisini hoş tutarlarsa, o da herkesle hoş geçindiğini söyledi. Norine kibar davrandığı için, niyeti kepezelik çıkarmak olmadığını tekrar sözlerine ekledi. Verdiği para on franktan ibaret de olsa, varını yoğunu kendisiyle paylasan, vazifesini yerine getiren bir ana idi.

Nihayet, çıkıp giderken: 'i:

Beni Öpmez misiniz dedi.

Norine, kalbi hissiz, dudakları buz gibi, onu öptü. Sonra Alexandre'm, kendi yanaklarına, gürültülü bir gösterişle kondurduğu kuvvetli iki Öpücüğün hafif ürpertisini yanaklarından gideremedi. tı .

Eh, yine görüşürüz, emi Ne kadar fakir de olsak, bir arada oturmasak da, şimdi biribirimizin ha yatta olduğunu biliyoruz, arasına uğrayıp size bir merhaba ederim, tabii.

O çekilip gidince, oraya beraberinde getirdiği sonsuz ye'is ortasında, uzun bîr susma oldu. Norine, bu felâketin altında ezilmiş gibi, bir sandalyeye yığılmıştı. Cecile de bitkin bir halde, onun karşısında, olu-rup kalmıştı. Daha o sabah, bütün mutluluklarını teş-lîil eden koca odanın matemli havasında, ilk defa konuşan, hayretini, isyanını söylîyen o olclu:

Ama, hiçbir şey sormadın, hiçbir şeyini bilmiyoruz. Nereden geliyor, ne iş yapıyor, ne istiyor Asıl bilinmesi gerekli olan, seni nasıl bulmuş. Me rak edilip sorulacak şeyler asıl bunlardı.

Norine:

Eeyy. ne yapayım dedi. Adını söyleyince, vücudum buz kesildi; bittim! Oooo, ta kendisi, baba sına benzediğini sen de gördün, değil mi. Haklısın, hiçbir şeyini bilmiyoruz, bundan sonra hep bu tehdit altında, hep, ev başımıza çökecek diye korka .korka yaşıyacağız.

Halsiz kalmış, cesaretsiz kalmıştı, hıçkırıma baş-ıadı, göz yaşlariyle boğula boğula, Kekelercesine konuşabiliyordu.

Tepeden inme gelmiş, on sekiz yaşında koskoca oğlan! Sahiden de sevmiyorum, çünkü tanımıyorum bile Beni öptüğü zaman, kalbim dondu sanbm, buz gibi bir soğukluktan başka bir şey hissetmedim. Ah, Yarabbi! Ne kadar üzülüyorum! Ne ka-

40

DÖL BEREKFTİ III

DÖL BEREKET! III

41

dar çirkin şeyler bunlar, hem ne kadar murdar, ne kadur acı şeyler!

Çocuğu, onun ağladığını görüp, o da korku ile, göz yaşları içinde, koşarak kucağına atılınca, Norine onu kolları arasında kuvvetle sıktı.

Zavallı yavrum! Zavallı yavrum! Bari bu yüzden sana zarar gelmese, bu suçun vebalini sen çel-mesen!. Çok şiddetli bir ceza olur bu; insan, sonradan üzüntülere uğramamak için, iyisi mi, dürüst hareket etmeli vesselam!.

O günün akşamı, bir parça sakinleşen iki kızkardeş, Mathieu'ye mektup yazmaları gerektiğine karar verdiler. Norine, Mathieu'nün, birkaç sene evvel, ziyaretine geldiğini, Alexandre'm, kendisini arayıp aramadığını sorduğunu hatırladı. Meseleyi yalnız o biliyor, nereden malûmat alınacağından o haberli bulunuyordu. Mathieu, onlardan aldığı mektupla işi öğrenir öğrenmez, Federation sokağına seçirtti; Beauchene'ü ner gün biraz daha karışan fabrikadaki durumu üzerinde, böyle bir maceranın sebebolarabüceği tepkiden dolayı endişeye düşmüştü. Norine'ı uzun uzadıya sorguya çektikten sonra, Alexandre'm, anasının adresini Couteau kadından tedarik ettiğini tahmin ettiyse de, olayların mantık silsilesini, hâlâ pek iyi kavriya-mıyordu; çünkü, boşluklar, eksiklikler pek çoktu. Nihayet, tam bir ay ihtiyatlı araştırmalardan, madam Menoux ile, Celeste'le, hattâ bizzat Couteau kadınla konuşmalardan sonra, olup bitenleri az çok tesbite muvaffak oldu. Oğlanı uyaran şey, herhalde, kılavuz ka-Jına verdiği RoMgemont'daki tahkikat işi olmuştu;

kadın, arabacı ustası Montoir'm yanında çalışan çocuğa dair bilgi toplamak için Saint-Pierre köyüne gittiği zaman, etrafa ipucu vermişti. Fazla gevezelik etmişti, hele öteki arabacı çırağına, o Richard o'scak oğlana lüzumundan fazla şeyler söylemişti; öteki gibi, o da patronunu soyup sıvışmıştı. Köyde, seneler geçer, böyle çocukların izleri kaybedilirdi. Fakat, sonradan, bu iki hayta, herhalde Paris kaldırımında tekrar-buluşmuşlardı; derken kızıl saçlı büyük oğlan, küçük esmere, olup bitenleri olduğu gibi anlatmış, ailesinin, kendisini nasıl arattığını, hattâ belki de an-îesinin kim olduğunu söylemiş, bütün bunlara, bir sürü dedikodu, olmadık uydurmalar katmıştı. Yalnız, bu yeter değildi; Mathieu, çocuğun, adresi nasıl tedarik ettiğini anlıyabilmek için, Celeste'den birçok şeyler öğrenen Couteau kadının, bu adresi ona vermiş, olduğu faraziyesini kabul etti; çünkü, çene kemikleri iri, bodur bir adamın, iki defa gelip kılavuz kadınla konuştuğunu, Eroquette müessesinde öğrenmişti. Ger-. çi, birtakım olaylara akıl erdiremiyordu, macera, herhalde, çamurunu karıştırmak akıl kârı olmıyan Paris batakhanelerinin o facialı karanlığında geçiyordu; sonunda, meseleyi topyekûn ele almakla yetindi; bü-, Jük şehrin sokaklarına kapılıp koyuverilmiş, tesadüflerle geçmen, tembel ve ahîâksız, oradan oraya sürten bu iki haydudun, daha şimdiden dolmuş olan dosyası karşısında, kendisi de ürkütü. Teselli bulduğu bir ek şey vardı, o da, çocuğun anası Norine'in kim olduğu bilinmesine karşılık, babası Beauchene'in ismiyle Mevkiini herhalde hiç kimsenin bilmemesi idi. ""

DÖL BERKETİ III

43

BEREKETİ III

42

Mathieu, Norine'ı tekrar gördüğü zaman, vermek

zorunda kaldığı bazı tafsilâtla onu korkuttu. Norine: ;

Aman, rica ederim, yalvarırım size, bir daha buraya gelmesin, diyordu! Bir çare bulun, gelmesini Önleyin.

Onu görünce çok fena olurum.

Mathieu'nün elinden, tabii, bir şey gelmezdi. Uzun uzadıya düşündükten sonra, bütün gayreti, Alexandre'in, Beauchene'ı bulmasına engel olmaktan öteye geçemiyecekti. Oğlandan Öğrendiği şey, Öyle açıktı, Öyle aşağılık ve acınacak şeydi ki, Mathieu, böyle bir şantajın feci rezaletinden, Constance'ı bile korumak ihtiyordu. İhanete uğrayan aşkının fesatla dönmesi yüzünden, şiddetle Özlediği, aradığı bu çocuğun alçaklığı karşısında, kadının benzi attığı gözünün önüne geliyor, onun hesabına utanıyor, bu sırrı, bir mezar sessizliğine gömmenin zaruri ve merhamet icabı olduğuna hükmediyordu. Fakat bu iş uzun bir mücadeleye ihtiyaç gösterdi, çünkü sefil oğlanı sokak ortasında bırakmaya da Mathieu'nün gönlü razı olmuyordu. Acaba onu kurtarmaya hâlâ İmkân var mıydı Bunu hiç sanmıyordu. Sonra, çalıştırma yo-liyle bir namuskârlık kürünü, hasta şifa buluncaya kadar devanı ettirmeye kim razı olur, bu işi kim yapabilirdi Denize, fırtınaya bir mahlûk daha atılacaktı, akla yakm her türlü selâmet çaresinden şüpheli olmakla beraber, onu mahkûm edeceği için yüreğinden kan gidiyordu. Norine'e;

Bana kalırsa, dedi, şimdilik babasının adını kendisinden gizleyin. İleride düşünürüz. Bugün bu isim söylenirse, herkes için üzüntülü olmasından kor-

Norine, bu fikri uygun buldu, şiddetle: Yooô Merak etmeyin, dedi. Zaten, babasının Ölmüş olduğunu söyledim. Sonra, bütün gaile benim sırtıma yıkılır; halbuki, yavrumla beraber, köşemde beni rahat bırakmalarını Öyle istiyorum ki!

Mathieu, yüzü kederli, hâlâ düşünüyor, çocuğu kendi haline terketmeye bir türlü razı olamıyordu. Eğer çalışmak istese, ona nasıl olsa bir iş bulurum. İleride, kendi çocuklarımı zehirlemesinden korkum olmasa, çiftliğe bile alırım. Araştıracacağım bakalım, bir arabacı ustası tanıyorum, onu herhalde yasıma alacaktır; vereceği cevabı size yazarım, tekrar sizi görmeye geldiği zaman, nereye başvurması gerektiğini kendisine söylersiniz. Norine, yeisle haykırdı:
Tekrar gelirse, ne demek Gelecek mi diyorsunuz Eyvanlar olsun! Eyvahlar olsun! Artık bunian sonra bana rahat, huzur yok!

Alexandre, gerçekten de tekrar geldi. Fakat No-rine, arabacı ustasının adresini verince, omuz sükti, fıçık altından güldü. Paris'teki arabacı ustalarını o tanırdı, yıkıcı adamlardı, elin fakir fukarasını kendi hesaplarına çalıştıran tembel heriflerdi. Hem, daha Çıraklığını bitirmemişti, ancak ayak hizmetleri görebilirdi, büyük bir mağazada bir iş olursa razı idi. Mathieu, onun istediği bu işi de buldu ama, oğlan, orada on bir günden fazla kalmadı, günün birinde, sahibine götürsün diye emanet edilen paketlerle beraber ortadan kayboldu. Ondan sonra, sırasıyla ekmeççi çırak-lığı etti, duvarcılarının yanında çalıştı, hallerde çalıştı,

DÖL BERKETİ III DÖL BERKETİ III

hiçbir tarafta tutunamadı, kimisini bezdirdi, ayrılıp gittiği yerlerde çeşit çeşit ahlâksızlıkların hesabını temizlemek zorunda bıraktı. Kendisini kurtarmak fikrinden vazgeçmeye mecbur oldular. Yalnız, sırtında paçavralarla, aç biilâç ortaya her çıkışında, arkasına bir ceketle yiyecek ekme satın alması için para vermekle yetiniyorlardı.

Artık, Norine, hep bu feci endişe içinde yaşıyordu. Alexandre, haftalarca, Ölmüş gibi, ortada gözükmiyordu. Norine, yine de, sahanlıkta çit olsa, ürpe-i-iyordu. Alexandre hep kapının önündeymiş gibi geliyor, sonra, birdenbire kapıyı çaldığı zaman da, onun yumruklayışını tanıyor, kendisini dövmeye geliyormuş gibi tirt tir titremeye başlıyordu. Mathieu, Alexandre'-ın, zavallı kadma nasıl büyük bir dehşet verdiğini sezmişti; oğlan bu halden faydalıyor, çekmelerinde sakladığı ne varsa böylelikle elinden çekip alıyordu. Norine, Mathieu'nün gizlice kendisine emanet ettiği sadaka olan beş frangı verdiği zaman, Alexandre bununla yetinmiyor, çekmeleri kendisi karıştırmaya kalkıştıyordu. Bazan, şaşkın bir halde çıka geliyor, eğer on frank bulamazsa, o aksam hapse gireceğini söylüyor, odada ne var ne yok kırar dökerim, diyor, küçük konsol saatini götürüp satmaya kalkıyordu.

Cecile, incecik, çok çelimsiz olduğu halde, gayet gözü pek, araya girmeye, onu kapı dışarı etmeye mecbur oluyordu. Alexandre, çıkıp gidiyor, fakat birkaç gün sonra yine geliyor, yeni yeni istekler ileri sürüyor, istediği on frangı vermezlerse, macerasını merdivende, avazı çıktığı kadar haykırarak anıatacağı tehdidini savuruyordu. Bir gün, annesi bir meteliği

olmadığı için ağlayınca, Alexandre, biriktirdiğin paraları şiltenin arasına saklıyorsun diyerek şilteyi sökmeye kalktı, tki kızkardegin mütevazı yuvası bir cehennem haline geliyordu.

Fakat asıl felâket, Alexandre'm, Federation sokağında, Moineaud'ların en son doğan çocukları, No» rine'in en küçük erkek kardeşi Alfred'le tanışması, oldu. Alfred, o tarihte yirmi yaşındaydı, daha ilk tanışmalarında, takılarak, damdan düşme yeğenim dediği Alexandre'dan iki yaş büyüktü. Serserinin bundan beteri bulunamazdı, tüsüz, kirpiksiz yüziyle, kırpı-sık gözleriyle, eğri ağziyle, bu soluk benizli haydut,. Paris'in fıksısı içinde sere serpe büyümüş, tam mâ-nasiyle çirkefin mahsuiydi. Daha yedi yaşındayken kızkardeşlerini soyuyor, cumartesi günleri, Cecile'int çelimsiz ellerinden haftalığını koparmak için, ona dayak atıyordu. İşten güçten yorgun argın olan Moineaud; ana, ona hiç göz kulak olamıyordu, onu okula göndermeyi, sonra da çıraklık ettiği yerde tutundurmayı as-ia becerememişti; Alfred, anasını öyle çileden çıkartıyordu ki, kadın, başım dinlendirmek için, sonunda onu sokağa kendisi savıyordu. Büyük kardeşleri ona tekmeler savuruyorlardı, baba, sabahtan akşama kadar işteydi, mânevi bakımdan başı boş bırakılan çocuk, dışarıda, erken olgunlaşıp dalından düşen elmalar gibi hep bir arada çürüyen kendi yaşındaki küçült oğlan ve kız çocuklar sürüsü arasında, ahlâksızlık için,, suç işlemek için yetişiyordu. Fesat içinde büyümüştü,, fakir ailenin feda edilen aşın eseriydi, lağıma doku-len fazlalıktı, başkalarını çürüten çürük yemişti.

DÖL BERKETİ III 47

DÖL BERKETİ III 46

Alexandre gibi, o da artık tesadüfler sayesinde geçiniyordu. Moineau de ana, sefalet içinde çetin ev işleri altında haddinden fazla çocuk doğurmaktan tükenip hastanede öldüğü tarihten beri, nerede yattığını dahi bilen yoktu. Moineau de ana, henüz altmış yaşında olduğu halde, yüz yaşındaymış gibi, harap, iki kat yürüyordu. Ondaki iki yaş büyük, onun gibi beli bükülen, bacakları kötürümlükten eğrilen, elli senelik insafsız emeğin hazin enkazı Moineau de baba da, fabrikadan ayrılmak zorunda kalmıştı; ev boşalmış, üç buçuk sefil pılı pırtı dört tarafa dağılmıştı. Moineau de baba, bereket versin, Denis'in merhametli teşebbüsüne borçlu olduğu bir küçük emekli maaşı alıyordu. Fakat, uzun seneler çalışmış ihtiyar dolap beygiri gibi sersemlemiş, artık çocuklaşıyordu; aldığı beş on parayı içkiye veriyor, yalnız kalamıyordu; ayakla-,n tutmuyordu, elleri öyle titriyordu ki, piposunu ya-kamıyordu; bu yüzden, iki kızının, Norine'le Cecü'e'in evine sığınmıştı, aile arasında onu yanlarına kabul edecek kadar iyi kalpliliği yalnız onlar göstermişlerdi. Beşinci katta, kendi odalarının üstünde, bir aralık kiralamışlar, ona bakıyorlar, az buçuk emekli maaşımı, kendilerinden de bir hayli para ekliyerek, yiyece-,ğine içeceği, üstüne basma harcıyorlardı. Neşeli ve gayretli bir eda ile söyledikleri gibi, artık, birisi minimini, öteki pinpon iki çocukları vardı, sabahtan ak-,şama kadar mukavva kutu yapıştırarak beş frank jpara kazanan iki kadim için, bu, ağır bir yükü. Moi-:Jieau de babanın, bula bula, Norine'in evinde, vaktiyle .kovduğu, yolsuzluğundan dolayı lanet ettiği bu kızın, namusunu berbadeden bu şıfıntının, bu kaltağın

evinde bir yer bulabilmesi de kaderin alaycı bir dl-vesiydi; şimdi, piposunu yakarken, burnunun ucunu-tutuşturur korkusuyla kendisine yardım ettiği zaman, ihtiyar, kızının ellerini öpüyordu. Fakat, Moineau de'ların sarsak, eaki yuvası harab-olmuş, tekmiil aile uçup gitmiş, dağılmış, düşkünlüğün oyuncuğı olmuştu. Yalnız îrma, bir memurla güzel güzel evlenmesi sayesinde rahat yaşıyor, kibar hanımefendilik taslıyor, öyle kibir ve azamet satıyordu ki, artık ne erkek kardeşleriyle, ne kızkardeşleriyle görüşüyordu. Victor, fabrikada, babasının hayatını kendi sürmeye başlıyor, babasının çevirdiğı dolabı, aynı körü körüne ve inatçı gayretle kendisi döndürüyordu. Evlenmişti, daha otuz altı yaşına girmeden,, üçü oğlan, üçü kız altı çocuk babası bile olmuştu, karısına, annesi Moineau de kadının hayatını yaşıyor,, ekmeksiz geçen günlerden sonra düşüncesizce cilveleşmelerle dolu geceler, çetin ev işlerinin yorgunluğunu arttıran biribiri peşine lohusalıklar yüklüyordu; ikisi de, analariyle babaları gibi düşkün hale geleceklerdi, çocuklan, nöbetleri gelince, lanetleme aç susuzlar neslini, farkına varmadan, fıkır fıkır dünyaya çıkartacaklardı. Silinmez alın yazısı, Euphrasie'nin evinde daha faciah idi. Zavallı ameliyat olmuş kadim, ölmek bahtiyarlığına bile erememişti. Kadınlık tarafını kaybedeli beri, iğne ipliğe dönmüş, azar azar yatalak olmuş, parmağını kimildatacak mecali kalmamıştı; yine de canlı idi, konuşulanları dinliyor, bakıyor, anlıyordu. İçinde yattığı üstü açık mezardan, aylarca, yuvasından arta kalan şeyin bozgununa şahid-olmuştu. Artık kocasının hakaretler savurduğu, met-

4g DÖL BERKETİ III

resi haline gelen madam Joseph'in işkence ettiği, sabahtan akşama kadar susuz bıraktığı, altındaki saman yığını bile değişti rilmiyen hasta bir hayvana verilir gibi kuru ekme parçalan attığı hissiz bir vücut olmuştu. Düşkünlüğünün verdiği korku ve aciz yüzünden, kendi payına, bunlara yine boyun eğiyordu. Ası! fenası, üç çocuğun, ikizlerle oğlanın, baştan atılmış, çirkefe sürüklenmekte, sokağa düşmekte olmaları idi. Kocasını Benard, yuvasının uğradığı felâket karşısında, beyni dönmüş, kolu kanadı kırık, madam Josep'le birlikte içmeye başlamıştı. Sonra dövüştüler, ellerine geçeni kırıp döktüler, çocukları evden kovdular; onlar da, artık, çamurlara bulanmış bir halde, paçavralar içinde cepleri hırsızlama şeylerle dolu dönüp geliyorlardı. Benard, iki defa ortadan kayboldu, bir hafta gözükmedi. Üçüncü defasında hiç gelmedi! Kira taksitini ödeme zamanı gelince, bu sefer de madam Joseph, başka bir erkekle beraber çıkıp gitti. Bu iş böylece sona erdi. Euphrasie, Salpetriere hastanesine girmek zorunda kaldı, evsiz kalan çocuklar da, sokağa atılmışlardı. Oğlan, bir batağa sürüklenmiş, gömülüp kalmış gibi, bir daha meydana çıkmadı. İkizlerden birini sokaktan alıp barındırdılar, çocuk, ertesi kış hastanede, Öldü. öteki, Toinette, çelimsiz haline rağmen müthiş bir şey olan, sansın, dişleri ve gözleri kurda benziyen sıska kız, liöprü altlarında, taş ocaklarında yatıp kalkıyor, batakhanelerde yaşıyordu, on yaşındayken fuhsa alışmış, on altı yaşındayken, çapulculukta ve hırsızlıkta ihtiyarlamış ti. Onun macerası, Alfred'inkinden de beterdi, kız mânevi bakımdan baştan atılmış, sokak hayatıyla zehirlenmişti, onu

DÖL BERKETİ IH ,ft

cinayet gözlüyordu. Dayı ile yeğen buluşmuşlar, bir arada yaşıyorlardı, nerede yattıklarını pek de bilen yoktu, belki de alçı fırınlarının bulunduğu Moulineaux taraf] arm d aydılar. Derken, bir gün, Norine'e uğrıyan Alexandre, orada Alfred'e rasgeldi; Alfred, Moineau de babadan on metelik para koparmak için arasına oraya gelirdi. İki genç hayta, evden beraber çıktılar. Konuştular, tekrar buluştular. Bunun sonunda, koskoca bir ortaklık vücut buldu. Alexandra, Richard'la birlikte

yaşıyordu; Alfred, onlara Toinette'ı getirdi. Dört kişi oldular, derken, sıska Toinette, dev gibi bir oğlan olan Bichard'a tutuldu, Alfred'de, kızı, arkadaşça ona bıraktı. O günden itibaren, Toinette, beş frank para getirmediği takdirde, her akşam, yeni efendisinden tokat yedi. Fakat, bir fiske vursalar, bir dişi kedi gibi, vuranın suratını tırmalayacak olan Toinette'in, bu iş hoşuna gidiyordu. Ondan sonra, ortaklaşa macera sürüp gitti. Önce dilencilığe başladılar, yaşı henüz küçük olan kızı, beriki üç serseri avuç açmaya sevk ediyorlar, kendileri gözcülük ediyorlar, akşamları, loş sokak köşelerinde, geç kalmış burjuvaları sadaka vermeye zorluyorlardı; sonra, orospuluk başladı, yaşı büyüyen kız, rasgeldiği erkekleri tahta perdelerin gerisine çekiyor, para vermeyen olursa, arkadaşlarına teslim ediyordu; arkasından, hırsızlığa koyuldular, Önce ufak tefek hırsızlıklar yaptılar, ortada sürünüp duran ne varsa, yağma ettiler, sonra, daha önemli vurgunlara kalkıştılar, sahici harb plânları gibi, önceden tasarlanmış, incelenmiş seferlere çıktılar.

jj DÖL BERKETİ III

Çete efradı, kâh şüpheli evlerde, kâh boş arsalarda, rasgele her yerde yatıyordu. Yazın, banliyödeki korularda, sonu gelmez serserilikler ediyorlar, Paris'i yağmacı ellerine teslim eden gece karanlığım bekliyorlardı. Hallerde, bulvarların kalabalığında, şüpheli meyhanelerde, ıssız caddelerde, talihin kokusunu, aşırıla-bilecek tembel kısmetinin kokusunu, başkalarının elinden bir şey kapabilmek ahlâksızlığının tadını sezdikleri her yerde buluşuyorlardı. Medeniyetin göbeğine saliverilmiş, kanun dışı yagıyan bir yabancılar sü-Tüsüydü; dedelerden kalma ormanda, cirit atan bir sürü yabancı hayvan yavrusuydu; doğar doğmaz baştan savulmuş, atalardan miras yağmacılık ve yırtıcılık İggüdüsüne kapılmış, vahşet haline dönmüş iptidai insanlardı. Arsız otlar gibi sık sürüyorlar, her gün biraz daha cüret buluyorlar, çalışan budalalardan, gitgide daha fazla baş istiyorlar, cinayete doğru ilerleyen hırsızlıklarını artırıyorlardı.

Bir gehvet anında, beşer tohumu tesadüfen fırlamış; çocuk, akia getirilmeden çıkmış, rasgele doğmuş, sonra, gözkuşak olunmadan, himaye görmeden, sokağa fırlatılmıştı. Orada çürüyor, müthiş bir sosyal dağılma mayası haline geliyordu. Fazla kedi yavruları lâğıma atılır gibi, sokağa atılan bütün bu kütükler, bütün bu terk edilmiş çocuklar; dilenen, fuşşa atılan, hırsızlığa alışan bütün kaldırım serserileri, içinde suçun filizlendiği gübre haline geliyordu. Sefil çocuklar, Paris batakhanelerinin facialı karanlığında, böylece, korkunç bir ufunetli yara oluyordu. Su kadar düşüncesizce sokağa atılan bu tohum, bir

DÖL BERKETİ III

haydutluk mahsulü veriyor, bu korkunç fesat verimi bütün toplumu sarsıyordu.

Norine, çetenin marifetlerini, kendisini hayrete düşürmekten zevk alan Alexandria Alfred'in farfaralıkları ile sezince, Öyle bir korkuya kapıldı ki, kapisına bir emniyet kilidi taktırdı. Ortalık kararır ka-rarmaz, isim verilmedikçe kapı açmıyordu. İki seneye yakın bir zamandır bu işkence devam ediyor,, Alexandre'm her an gelmesi ihtimaliyle, hep ürpertiler içinde bekliyordu. Alexandre yirmi yaşındaydı, üst perdeden konuşuyor, eli boş dönmek zorunda kaldığı zaman onu müthiş intikamlar almakla tehdidedi-yordu. Bir gün, elbise dolabına saldırdı, bir çıkın çamaşır, mendil, peşkir, çarşaf aldı, satmaya götürdü, Cecile onu önleyemedi. İki ktkardeş, şaşkın bir halde-kaldılar, göz yaşları içinde, birer sandalyeye yığıldılar, peşisıra inip merdivende onu yakalamaya cesaret edemediler.

Kış, çok şiddetli oldu. Eski dostları madam An-frebn kendilerine sürekli yardım etmeseydi, bu şekilde haraca bağlanan zavallı iki işçi ktkardeş, her-şeye rağmen iyi baktıkları sevgili yavrucakla birlikte, soğuktan, açlıktan Öleceklerdi. Madam Angelin,. hâlâ, Sosyal Yardım İdaresi temsilcisi idi, sefaletin; kemirdiği o müthiş Grenelle mahallesinde, piç doğuran anaların çocuklarına hâlâ bakıyordu. Fakat, çoktan beri, idare adma Norine'e hiçbir hizmette bulunamaz olmuştu. Her ay, ona yirmi frank para getiriyordu, ama, bu da, hayırsever insanların, sadakala-r>nı onun eliyle dağıttımalanndan ileri geliyordu; ma-Angelin'in, vazifesi icabı içinde yaşadığı kor-

S2

DÖL BERKETİ IH

DÖL BERKETİ IJI

kunç cehennemde, faydalı olarak kime para dağıtacağım biidiklerinden ona oldukça yüklü paralar emanet ediyorlardı. Kadıncağız en büyük zevkini, meyus, -çocuksuz hayatının büyük tesellisini, elleri güzel şeylerle dolu olarak geldiğini görür görmez sevinçlerinden ona gülen fakir anaların çocuklarına böylece sadaka vermekte buluyordu.

Bir gün, yağmurlu ve rüzgârlı berbat bir havada, madam Angelin, Norine'in evinde biraz fazlaca oturup kalmıştı. Saat henüz iki idi, mahalleyi dolaşmaya yeni çıkmıştı, dağıtacağı altın, gümüş paralarla dolu çantası kucağında duruyordu. Moineaud bat>a da orada idi, onun karşısında, bir iskemleye kurulmuş oturuyor, piposunu içiyordu; madam Angelin onunla meşgul oluyor, kendisine bir aylık bağlatarak yardımda bulunmağı pek istediğini söylüyordu.

Fakat, dedi, bilseniz, yoksullar kışta kıyamette ne kadar sıkıntı çekiyorlar! Başedemez hale geldik, hepsine yardım edemiyoruz. Sizler, yine mutlular arasmdasmız. Isınacak bir parça kömürü olmyan, yiyecek bir lokma patates bularmyan, köpekler gibi taş üstünde yatan nelerini görüyorum. Ya miniminiler, Allahım, bit içinde yüzen o yığın yığın çocuklar; ne başta var ne ayakta var, veremden Ölmezlerse, gidecekleri yer hapishaneyle darağacı!

Urperdi, fakir anaların, fuşşun, açlığın bu cehennemi içinde durmadan dolaştıkça sürtündüğü sefaletlerin, ayıpların, suçların müthiş hayalinden kurtulmak için gözlerini kapadı. Böyle dolaştığı gün-îer, evine, yüzü sapsarı, dili tutulmuş bir halde dö-iiüyor, insanlık faciasının dibine kadar ulaştığı için,

her gördüğünü söylemeye dili varmıyordu. Eazan, lanetleme beldenin nasıl intikamcı bir felâketle batacağını düşünüyor, titriyor, göğşe bakıyordu. Yine:

Ah! diye mırıldandı, öyle ıstırap çekiyorlar ki! Allah taksiratlarını affetsin!

Moineaud, anlamamış gibi görünüyor, sersem sersem dinliyordu. Piposunu, ağzından zahmetle çıkardı; elli sene mengine ve örste demirle uğraştığı halde, bu hareketi yapmak için büyük bir çaba sarfına mecbur oluyordu. Boğuk bir sesle:

Dürüstlükten başka yoî yoktur, diye kekeledi.

İnsan çalışınca mükâfatım görür.

Fakat, piposunu tekrar ağzına yerleştirmek isteyince, beceremedi. Demir aletler kullana kullana parmakları kaynaşan eli fazla titriyordu. Norine ayağa kalkıp ona yardım etmek zorunda kaldı.

İşine ara vermeden, kutu mukavvaları kesmekle meşgul Cecile:

Şu zavallı babacığım! dedi. Biz yanımıza almasaydık, hali nice olacaktı İpek şapkalar, İpek fistanlar giyen Irma mı evine kabul edecekti

Norine'in küçük oğlu, madam Angelin geldiğinden beri, kargısına dikilmiş duruyordu; cici madam geldiği günler, akşam yemeğinde yemiş bulunduğunu biliyordu. Güneş rengi kabarık saçlarının çerçevelediği sarışın, güzeî yüzünde parlak gözleriyle, gülürn-süyordu. Madam Angelin, çantasını açmasını, çocu-SUn nasıl sevinçli bakışlarla beklediğini görünce, rikkate geldi.

Gel beni Öp, küçük dostum,

-, İ DÖL BEREKETİ III

Bir parça sevinç götürdüğü fakir evlerde, çocukların bu Öpücüğünden daha tatlı mükâfatı yoktu. Çocuk, sevinçle boynuna atılınca, gözleri yaşla doldu, anaya dönerek:

Yok, yok, dedi; halinizden şikâyet etmeyin,, sizden daha zavallılar var. Bir kadın tanıyorum ki, şu yavrucak kendinin olsun, büsbütün kendinin olsun diye, sizin sefaletinize de, sabahtan akşama kadar şu kutuları yapıştırmaya da, içini güneş işığıyla doldurmaya yettiği bu biricik fakir odada mahpus hayatı yaşamaya da gerçekten razıdır. Ah! Yarabbi! Siz istesenizde yerlerimizi değiştirebilsek!

Hıçkıra hıçkıra ağlamak korkusuyla, Mr lâhza sustu. Önce, ilerde olur diye geciktirilen, sonra çok Özlendiği halde olmyan çocuk, onun, bir daha kapanmamak üzere açılmış yarasıydı. Şimdi, kan koca, Lille sokağında, avluya bakan daracık üç odada oturu- yorlar, acı bir yalnızlık içinde ihtiyarlıyorlar, servetlerinden kurtarabildikleri miktara eklenen temsilcilik maaşı sayesinde, böyle münzevi yaşıyorlardı. Çok mağrur bir adam olan eski yelpaze ressamı, şimdi adamakıllı kör olmuştu, cansız bir cisim halindeydi. Öyle zavallı bir şeydi ki, karısı, sabahleyin bir koltuğa oturtuyor, suçlu anaların, mazlum çocukların müthiş sefaletleri arasında durmadan dolaşıp akşam eve döndüğü zaman onu yine orada buluyordu. Angelin, karısı olmazsa ne yemek yiyebiliyor, ne yatağa yatabiliyordu, ondan başka kimsesi yoktu, ikisini de ağlatan yeîsli bir istihza ile dediği gibi, onun çocuğu idi. Çocuk mu İyi ya işte, sonunda bir çocuğu olmuştu, o idi çocuğu! Daha ellisine gelmeden seksen

55

DÖL BfRBKETİ III

yaşında gözükken, yalnız geçirmek zorunda bulunduğu uzun saatler boyu, bitmez tükenmez zifiri gecesinin karanlığında güneş sayıklıyan ihtiyar bir felâket çocuğu idi. Madam Angelin, bu fakir işçi kadının yalnız çocuğuna değil, piposunu içen bu ihtiyara, çalışmaktan sakat olmuş babasına da gibta ediyordu, bu adajın hiç değilse görüyor, hayatın tadını henüz alıyordu.

Norine, madam Angelin'i, heyecanlanmış, yüreği kabarmış görünce endişelendi, müteessir oldu, Madamı rahatsız etme, dedi. Git, oyna.

Meseleyi, Mathieu'den dinlemiş, bir parça biliyordu. Velinimetine karşı minnet besliyor, sevgi ile karışık bir saygı duyuyor, onun böyle, hep siyahlar içinde, henüz kırk altı yaşında olduğu halde göz yaş-

lariyle harap, güzelliğinden arta kalan uzun boyu ile, kibar haliyle geldiğini gördükçe çekingen, saygılı bir tavır takmıyordu. Madam Angelin, onun gözünde, korkunç ve haksız acılar içinde tahtından düşmüş bir kraliçe gibiydi. ->--.;!,-'-

Git oyna, cicim. Madamı yoruyorsun. "" Tik Madam Angelin, teessürünü yendi: H-' tV-!i-'A> Yoruyor mu Ne münasebet! dîye haykırdı. Tersine, hoşuma gidiyor. Öp beni, bir daha öp, gü zel yavrum.

Sonra, silkindi, kendine geldi.

İyi ama ben geç kalıyorum, akşam olmadan daha kaç yeri dolaşacağım.'. Size şunu verebileceğim.

Küçük çantasından, nihayet bir altın çıkardığı sırada, kapı yumrukladı. Norine, müthiş sarardı.

56

DÖR, BEREKETİ OI

Alexandre'in yumruğunu tanımıştı. Şimdi ne yapacaktı Açmazsa, haydut oğlan kapıyı vurmaya devam edecek, rezalet çıkartacaktı. Açmak zorunda kaldı, fakat korktuğu facialı durum olmadı. Alexandre, orada bu madamı görünce şaşırılmış, ağzını bile açmamış, kapıdan içeri süzölmüş, duvara dayanıp durmuştu. Müfettiş madam, başım kaldırıp bakmış, bu şekilde içeri alman bu çocuğun herhangi bir ahabap, bir akraba olduğunu anlıyarak, yine öteye dönmüştü. Saklamaya lüzum görmeden devam etti:

AJın, yirmi frank, daha fazla veremiyorum.

Yalnız, söz veriyorum, gelecek ay bu paranın bir mislini vermeye gayret edeceğim. Gelecek ay taksit ayı, her yere bas. vurdum, imkân olduğu kadar fazla verecekler. Ah, ah! Acaba yetecek kadar para toplıyabilecek miyim, öyle çok müracaat karşısında yım ki!

Küçük çantası, dizlerinin üzerinde açık kalmıştı; Alexandre, pırıldıyan gözleriyle, çantanın içini araştırıyor, oradaki fakirler hazinesini, altın paralan, gümüş paralan, hattâ deri çantayı şişiren metelikleri bile şavulluyordu. Hep susarak, onun, çantayı kapamasını, zincirini koluna geçirmesini, sonra sandalyesinden kalkmasını seyretti.

Madam Angelin:

Eh, allaha ismarladık, dedi, gelecek aya gö rüşürüz, olmaz mı Ayın beşinde mutlaka gelirim. Herhalde, dolaşmaya sizden başlayacağım. Ama, bel ki de, geç vakit gelirim, çünkü tesadüf, o gün zavallı kocamın yıldönümü Haydi bakalım, Allah kuvvet versin, iyi çalışın.

57

DÖL BEREKETİ III

Onu kapıya kadar selametlemek için, Norîne'le ile de kalkmışlardı. Orada da sonu gelmez teşek- ettiler, çocuk, madamı, ufak kalbinin bütün sevgisiyle iki yanağından tekrar öptü. Alexandre gözükünce dehşet içinde kalan iki kızkardeş, derin bir nefes aldılar. Hattâ macera oldukça İyi bir şekilde sona erdi; çünkü Alexandre uysal davrandı, Cecile para bozdurup gelince, getirdiği beş franklık dört sikkeden biriyle yetindi. Her zamanki gibi onları üzmele vakit geçirmede, parayı alınca, bir av havası tutturarak ıslık çala çala hemen çıkıp gitti.

Ertesi ayın beşine raslıyan bir cumartesi günü, kasvetli kışın en yağmurlu, en karanlık günlerinden biri oldu. Saat daha Üç olur olmaz ortalık çabucak karardı, âdetâ kapkara gece oldu. Federation sokağının bu ıssız köşesinde geniş bir arsa, bir yapı ar sası vardı ki, senelerden beri, rutubetten, zamanla çürümüş bir tahtaperde ile kapalıydı. Bu tahtaperde-

nin bazı kısımları kopmuş, bir ucunda bir gedik açıl-
mıştı. O gün, durmadan yağmur yağmasına rağmen,
orada, öğleden ta akşama kadar sıska bir kız ayakta
bekledi, durdu; herhalde soğuktan korunmak için
oJacak, yüzünü gözlerine kadar örten, delik deşik
bir eski atkıya bürünmüştü. Haline acıyan bir yolcu
dan sadaka koparmak, naz etmiyecek bir serseriye
ayartmak nev'inden bir tesadüf beklese gerekti; sa
bırsızlanıyor, ikide bir, pusuda bekliyen bir hayvan
gibi. sürtündüğü tahtaperdeden ayrılıyor, sansar şu
ratına benziyen uzun yüzünü ileri uzatıyor, Champ
te Mars tarafını gözlüyordu. „- .

5g

DÖL BEBİKFTI III

Saatler geçti, ügü çaldı, kurşuni gökü öyle kara bulutlar kapladı ki, kızın kendisi de, karanlıklara
atılmış bir enkaz parçası gibi, âdeta gömüldü. Ara-sıra başım kaldırıyor, pırıl pırıl yanan gözleriyle,
kararan gökyüzüne bakıyor, pusu kurmaya elverişli bu ıssız köşeyi bu kadar karanlıklara gömdüğü için ona
âdeta teşekkür ediyordu. Tam o sırada, tekrar selli bir yağmur boşandığı anda idi ki, siyahlar giymiş,
açık tuttuğu şemsiyesinin altında kapkara bir kadın gözüktü. Hızlı yürüyor, araba parası vermemek için
yaya yürüyen işi acele bir kimse gibi, su birikintileri üzerinden aşarak gidiyordu.

Toinette, onu uzaktan görünce, belli birtakım alâmetleri tanımış olsa gerekti. Bu, madam Angelin'di, Lille
sokağından geliyor, telâşlı yürüyor, çantasının zincirini bileğine geçirmiş, fakirlerinin yanma koşuyordu. Kız,
bu çelik zincirin pırıltısını görünce, artık şüphesi kalmadı; hafif bir ıslık çaldı, derhal, boş arsanın karanlık bir
köşesinden feryatlar, iniltiye yükseldi; kız, kendisi de, acıklı istimdat feryatları fırlatarak
inlemeye başlamıştı.

Madam Angelin, şaşırmış, heyecanlanmış, durmuştu.

Nen var, kızım

Aman, madam, kardeşim suya düştü, bacağı
kırıldı.

Nasıl düştü Nereden düştü

Ya, düştü madam, şurada bir sundurma var,
odamız olmadığı için orada yatıyoruz. Tepemizden
akan yağmuru durdurmak için eski bir merdivene çık
tı, düştü, bacağı kırıldı. „

59

DÖt BEREKETİ III

Bunu söyledikten sonra hıçkırarak ağlamaya, halimiz nice olacak diye sızlanmaya başladı; on dakikadır orada
boşu boşuna beklediğini, bu yağmurda, bu berbat soğukta yardımlarına hiç gelen olmadığını söylüyordu. Bu
müddet içinde, boş arsadan duyulan acıklı feryatlar, can acısıyla inlemeler artmıştı.

Madam Angelin, yüreği burkulmakla beraber, kuşkulandı, bir tereddüt,geçirdi.

Koşup bir doktor çağırmak lâzım, yavrum, de
di. Ben bir şey yapamam.

Oh, madamcığim, yaparsınız, ne olur, gelin.

Doktor nerede bulunur, ben bilmem ki. Gelin onu
yerden kaldıralım, ben tek başıma bu işi yapamam,
hiç değilse sundurmanın altına götürürüz de, yağmur
altında kalmaz.

Bu sefer, kızın sesindeki ahenk ona o kadar gerçek gözüktü ki, razı oldu. Sefalet gübresi üzerinde cinayetinin
filiz verdiği izbelerde dolaşa dolasa, cesur olmuştu. Yırtık pırtık atkısı boynunda, başı açık, kedi gibi ince ve
kıvrak, önü sıra seçirten kızın peşinden, kopmuş tahtaların arasındaki delikten içeri süzülmeğe gerekince
şemsiyesini kapamak zorunda kaldı.

Elinizi bana verin, madam. Dikkat edin, su birikintileri vardır. Ta şurada, nihayetinde. İşıtıyor musunuz, nasıl
cam yanıyor, zavallı kardeşimin. Tamam, geldik.

O zaman, yıldırım gibi hızlı ve vahşice birşey ol-u. Karanlıktan sinmiş, bekliyen Alexandre, Richard ve Alfred,

o üç haydut, fırladılar, madam Angelin'in üstüne öyle aç kurt gibi saldırdılar ki, kadın yuvar-

60

DÖL BERKETİ III

landı. Lâkin Alfred, kahpeliği yüzünden, onu öbür ikisine bıraktı, gözcülük etmek için, Toinette'le birlikte, tahtaperdenin delik yerine koştu. Mendilini tıkaç yapıp hazır tutan Alexandre, feryatlarını boğmak için, onu kadının ağzına tıkamişti. Niyetleri, madam Angelin'i sersemlettikten sonra küçük çantayı kapıp kaçmaktan ibaretti. Fakat, mendil kayda, kadın haykırdı, büyük, müthiş bir feryat kopardı; tam o sırada da, delikte bekliyen öbür iki çocuk, ısılıkla imdat işareti verdiler; herhalde, yaklaşan yolcular vardı, işi bitirmek lâzımdı. Alexandre, mendili kadının boynuna doladı, Richard da, feryadını yumruğuyla gırtlığına tıkamişti. Gözlerini kan bürümüştü, ikisi birden mendili bükmeye, sıkmaya, kadının arsanın çamurları içinde, artık kimıldamaya mecali kalmayın-caya kadar sürüklemeye başladılar. Sonra, imdat ışığını tekrar işitince, çantayı kaptılar, cesedi, boynunda mendille orada bıraktılar, dördü birden tabana kuvvet koştular, koştular, Grenelle köprüsüne kadar geldiler, ufak paraları gümüş sikkeleri, san liraları ceplerine tıktıktan sonra, çantayı Seine nehrine fırlattılar.

Mathieu, cinayetin tafsilâtını gazetede okuyunca dehşetten donakaldı, Federation sokağındaki eve koştu. Madam Angelin'in hüviyeti çabucak tesbit edilmişti, cinayetin, iki kızkardeşin oturduğu evden yüz metre ötedeki o boş arsada işlenmiş olması, Mathieu'-yü müthiş bir önsezi ile sarsıyordu. Kapıyı üç defa çalmak zorunda kaldı, Cecile, titriyerelc geldi açtı, onu tanıyınca, içeri almak için emniyet kilidini açtığı vakit, Mathieu, korkularının gerçekleştiğini derhal

DÖL BERKETİ III g.

hissetti. Norine, hastaydı, çarşaf gibi bembeyaz yü-ziyle, yatakta yatıyordu. Hıçkırarak ağlamaya başladı, ürpertiler geçirerek meseleyi anlattı, madam An-gelin'in ziyaretini, Alexandre'in birdenbire içeri girişini, çantayı görüşünü, ertesi ay yapılacak yardım: vaadini, tarihini ve saatini işitişini anlattı. Zaten, hiç-şüphe etmesine mahal yoktu, maktulün boynunda bulunan mendil kendi mendillerinden biriydi, Alexandre'in kendisinden çaldığı bir mendildi; büyük mağazalarda binlerce satılan, fakir süsü, ucu.-; nevidena bir şeydi, kenarında kendi markası vardı. Cinayetini biricik ipucu buydu, o kadar silik, o kadar umumi bir şeydi ki, zabıta, birçok izler üzerinde yolunu kaybetmiş, hâlâ arıyor, sonuç elde etmekten ümidini kesiyordu.

Mathieu, karyolanın yanma oturmuş, donup kalmıştı. Aman yarabbi! Zavallı madam Angelin! Onm genç, şen, şakrak haliyle gözünün Önüne getiriyordu; Janville'de, kocasıyla birlikte, korularda dört döner, ıssız patikalarda dolaşır, Yeise deresi kenarındaki söğütlerin kuytu gölgelerinde oturup kalır, Öyie bir sevda cümbüşü İçinde Ömür sürerdi ki, öpücükleri,, dalların altında, kuş cıvıltıları gibi çınlardı. Mathieu,. onu, daha sonraki haliyle de gözünün önüne getiriyordu; o zaman, o çılgınca sevda mevsiminin düşüncesizlikleri yüzünden, gereğinden fazla cezalanmış, iş iş. ten geçtikten sonra özlediği çocuğu doğurmaktan ümidini kesmişti. Yavaş yavaş bastıran bir sakatlık, sırtına, kör bir koca yüklüyor, saadetlerinden arta kalan ne varsa, o da, bu kör gözlerin gecesiyile kararıyordu. Mathieu, sonra, birdenbire, o zavallı körü de görür-

™ DÖL BERKETİ III

gibi oldu; o akşam, yemeğini yedirip yatağına yatırsın diye, karısının eve dönmesini kimbilir nasıl bek-Üyen zavallı ihtiyar çocuk, şimdi anasız, kimsesiz kalmıştı. Karanlıklarının ortasında bundan sonra tek bacına, öldürülen karısının kanlı hayaliyle başbaga ya-sıyacaktı. Müjdelerle dolu parlak bir hayattan sonra, icaderlerinde böyle bir âkibet, böyle bir ölüm varmış! Mathieu, Constance'ı düşünerek:

Bu alçaktan, babasının adını gizlemekte haklı imişiz, dedi. Ne müthiş şejsJ. Bu sırrı, kalbimizin en derin kösesine gömmeliyiz.

Norine'in vücudunda yine ürpertiler dolaştı.

Oo! Hiç korkmayın, dedi, ölürüm de yine söy lemem.

Aradan aylar, yıllar geçti, eli küçük çantalı madamın kaatilleri hiç bir zaman bulunamadı. Norine, seneler senesi, kapısı fazla şiddetle yumruklanınca, hep ürperdi. Fakat Alexandre herhalde, Federation sokağının o köşesinden korktuğu için, bir daha gözükmedi, karanlık, ulaşılmaz derinliklerle dolu Paris'in ngin denizinde batmış gibi, kay:pu.

;%/,-

n

Aradan geçen on sene içinde, Froment ailesinin gülbüz zürriyeti, aralıksız zenginleşen Chantebled malikânesinde, neşeli ve kuvvetli, şifalı bir üreme halinde devam etti. Oğullar, kızlar büyüdükçe evlenmeler oldu, yeni çocuklar doğdu, beklenen bütün verimiye, bütün bir zaferii döl, sonsuz kaynaştı. Önce Gervais evlendi, civarda büyük bir çiftçinin kızı olan Caroline Boucher'yi aldı. Caroline yüz çizgileri güzel, negeli ve güçlü kuvvetli, sarışın bir kızdı, maiyetindeki hizmetçilere emir vermek için yaratılmış yaman bir kadındı. Paris'teki yatılı okuldan çıktıktan sonra akıllı davranmış, topraktan utanmamış, onu tekrar sevmiş, hayatının bütün esaslı mutluluğunu. ondan elde etmek istemişti. Çeyiz olarak, Lillebonne tarafından bir çayırılık getiriyordu. Bu çayırılık, malikâneyi otuz hektar kadar genişletiyordu. Asıl, değerli bir başka çeyiz daha getiriyordu ki, o da neşesi, sıhhati, uykudan erken kalkması, her zaman-ayakta, herkesten sonra yatan gayretli, hamarat ev kadını sıfatıyla, kümese, inek ahırına, bütün ev işine bakması idi. Sonra, Claire kocaya vardı, çoktan beri tasarlanan Frederic Berthaud ile evlenmesi işi nihayet oldu. Düğün günü, belediye dairesinden dönüşte, Janville mezarlığından geçerken, hüzünlü göz yaşları döküldü, Frederic'in sevdiği, evlenmek üzere olduğu Rose'un

(gi DÖL BEREKETİ III

hâtırasıyle yürekler burkuldu. Fakat, bu eski aşk, bu vefalı çocuğun bunca senedir çiftlikte çalıştığı halde, beslediği sürekli sevgiyi, küçük kızkardeşe vermesi, 'tür fazla bağ daha değil miydi Frederic'in hiç ser—veti yoktu; o, yalnız bu sebatlı sadakati, aynı sabana koşulmuş yorulmaz iki öküz gibi yanyana, çiftliği sürdükleri sayısız mevsimler zarfında Gervais ile aralarında vücut bulan bir nevi kardeşlik duygusunu getiriyordu. Artık bu kalpten şüphe edilemezdi, bu ço-cuk, kendisinden vazgeçilmez yardımcı olmuştu, kesin foir dirlik düzenlik, muhakkak bir mutluluk getirecek olan koca idi.

Artık, çiftliğin idaresi sekli tesbît edilmişti. Ma-Ihieu henüz elli beş yaşında olduğu halde, ülkesini, 'Gervais'in eline, gülerek dediği gibi, toprağın çocu-guna, orada ilk olarak süren, yanından hiç ayrılmı-yan, kolu, dimağı, kalbi her an yanında bulunan oğ-jîuna bırakıyordu. Frederic de şimdi, Gervais'nin düşüncesine ve gücüne alet olacak, ortak çalışmada onun ;sadık yardımcısı vazifesini görecekti. Artık, ikisi, ba-ibanın eserini yürütecekler, tarım usullerini mükem-k emi eştirecekler, Beauchene fabrikasında, Denis ara-fCiliğiyle yeni makineler yaptıracaklar, topraktan, verebildiği kadar bol ürün alacaklardı. Kadınlar da, imparatorluk ülkesini paylaşmışlardı; Claire, kendisinden daha güçlü kuvvetli olan, daha hareketli olan Caroline'e, faaliyete muhtaç bütün gözcülük isini devretmiş, kendisi, yalnız hesaplarla, çok büyük bir iş Olan para alış verişlerine, masraflara, iratlara bakı-yordu. Adeta bu iki kan koca, en küçük karışıklık .korkusu olmadan mümkün olduğu kadar fazla iş ba-

DÖL BEKEKKTİ III g-

şarılacak şekilde hünerle seçilmiş, yanyana konulmuştu. Sahiden de, iş ortaklığı mükemmel oldu, daima gerçekleşen en iyiyi tek bir insan gibi istediler, Chan-tebled'nin neşesi, serveti, lütuf kâr güneşin altında,, durmadan arttı.

Fakat, Mathieu, yetkisini fiilen başka ellere devretmekle beraber, yine yaratıcı tanrı olarak, kendisi-ns danışılan, sözü dinlenen, itaat gören en büyük karar sahibi olarak, hâzır ve nazırdı. Tadil edilen, büyütülen, geniş ve kullanışlı bir ev haline getirilen eski av köşkünde Marianne'la birlikte, güze] güzel yağıyordu; ihtişamlarına bürünmüş, etraflarında, sayısız: zürriyetlerini, çocuklarının çocuklarını büyür görmekten başka zevkleri kalmamış hanedan kurucuları gibi; idiler. Claire'le Gervais'den başka, yuvadan ilk olarak uçan bir de Denis ile Ambroïse vardı ki, Paris'te talihlerini denemekte idiler. Mutlu evde, ana ve baba iie beraber, hep üç kızları, gelinlik çağma gelmiş; Louise, Madeleine ve Marguerite, sonra en küçük üç erkek çocuk, serbest tavırlı Gregorie, inatçı iradeli Nicolas, hulyalı çocuk Benjamin vardı. Bütün bu çocuk kalabalığı, yuvanın kenarında, açılan hayat penceresinin önünde büyüyor, sırası gelince her biri uçmağa hazırlanıyordu. Blaise'in dul karısı Charlotte: da, iki çocuğu Berthe ve Guillaume'la beraber orada, idiler, üçü bir arada üst katta oturuyorlardı, anneleri resim atelyesini oraya yerleştirmişti. Denis tarafından ayrılan, fabrika kârındaki ufak hissesi seneden seneye arttıkça, Charlotte zengin oluyordu,, ama, yine de, minyatür yapıp satıyor, gülerek, bu. benim cep harçlığım diyor, evlendikleri gün çocuk-

S

DÖL BETİEKETİ III

larına hediye edeceğini söylüyordu. Berthe'î evlendirmeyi düşünüyorlardı bile. Mathieu ile Marianne'in, ilk kocaya varacak kız torunları her halde o olacaktı; birisi dede, Öteki nine olacakların: düşündükçe, tatlı tatlı neşeleniyorlardı.

Dört sene sonra, ilk havalanan Gregorie oldu. !Fazla üzüntüler çıktı, koskoca bir facia oldu, hoş, ,ana baba, bu hali çoktan beri bekliyorlardı. Gregoire manasızlık ediyordu. Öteden beri ailenin en haşarı, en üzücü

çocuğu idi, pırl pırl gözlerinin ışıldattığı alaya yüziyle, gürbüz, bodur vücutlu bir şeydi. Çocukluğu, Janville korularında, okul kaçaklığında geçmişti, sonra, Paris'te pe.k kötü bir tahsil yapmış, oradan, neşeli, sıhhatli bir halde dönmüş, herhangi bir zanaat veya meslek seçmemişti. Yirmi dört yaşma bastığı halde, ava gitmekten, balık tutmaktan, at sırtında memleketi dolaşmaktan başka bir şey bildiği yoktu; budala da değildi, sersem de, fakat, inatçı ve keyif düşkünü idi, kafasının dikine gidiyor, keyfince yaşıyordu. Asıl fenası onun, değirmencinin kra Therese Lepailleur'le olan gençlik arkadaşlığım dirilttiğini, akşamları, Yeuse söğütlerinin loş göl yeleriyle fjoü kuytuluklarında on-lara rastlandığını, bütün Jan-ville halkının söylemesi idi. Bir sabah, Mathieu, Mareuil taraflarında keklik palazı kuluçkalarının fazla sayıda bulunup bulunmadığım görüp anlamak üzere Gregorie'ı beraber götürdü. Yayladaki baltalıklara varınca: Oğlum, dedi, bilmiş ol ki senden memnun değilim. Burada hepimiz çalıştığımız halde, aramızda senin tembellik etmene bir türlü akıl erdiremi-

87

DÖL BERKETİ III

yorum. Ekimi bekliyorum, çünkü o ay, sana en uygun gelecek mesleği seçmek suretiyle bir karar vereceğini bana kesin olarak vadettin. Ama, bana yine birtakım maceralar anlattılar, Lepailleur'ün kızma randevular veriyormuşsun, beraber buluşuyor musunuz, falan; başımıza belâ açmak niyetinde misin Gregoire sakın sakın gülmeye başladı: Amma yaptın baba, bir genç kızla arkadaşlık ediyor diye oğlunu azarlıyacak mısın. Unutma ki, on seneden fazla oluyor, ona ilk bisiklet dersim ben verdim. Sonra, şunu unutma ki, Denis'nin düşününde, değirmen avlusundan o güzel, beyaz gülleri aşırmaq için bana yardım eden o idi. Hâlâ gülüyor, ateşleniyor, o eski çocukluk sevdasını, küçük ırmağın boyunca yaptıkları haşarılıkları, koruluklarda, kimsenin bulamıyacağı gizli kovuklarda kendilerine çektikleri yabancı dut ziyafetlerini bir kere daha yaşıyordu. Eu uzak şeylerden söz açarken yüzü öyle pembeleşiyor, gözleri öyle parlıyordu ki, sevgisinin yeniden tutuştuğu, artık kavurucu bir yangın alevi saçtığı anlaşılıyordu. Zavallı Therese, senelerden beri, bir daha yüz-yüze bakmamak üzere dargındık; çünkü bir akşam,. Vioux-Bourg panayırından dönerken, onu bir su birikintisine itmişim de fistanı kirlenmişti. Bu bahar. Monval korusunda burun buruna geldik de barıştık, doğru. Ama, babacığım, birbirimize rasgeldiğimiz zaman konuşmaktan zevk alıyorsak, bu bir suç mudur Mathieu, onun kendini savunurken ateşlendiğini görüp daha fazla endişe ederek, igi açılmak istedi:

8

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ III

6S

Eğer merhabalaşmaktan ibaretse, suç değil tabii. Ama, ortalık karardıktan sonra, sizi, birbirinizi beline sarılmış durumda gördüklerini söylüyorlar; .hattâ, Yeuse kıyılarındaki yüksek otların içine yatıp .yıldızların seyrine baktığınızı iddia eden biri var. Bu sefer, Gregoire, cevap vermeden, daha yüksek, ;genç bir kahkaha ile gülünce, ciddileşti: Dinle, oğlum, dedi, çocuklarımın peşinde dolaşıp zaptiye memurluğu etmek hiç hoşuma gitmez. .Lepailleur'lerle bizi derde sokarsın, onu istemiyorum. Durumu biliyorsun, canımızı sıkmaya bayılırlar. Onun için, sızlanmalarına vesile verme, kızlarının peşini bırak. Delikanlı, âni bir itirafla: Yoo! Ben ihtiyatlı davranırım! diye haykırdı. Zavallı kızcağz! Tokat bile yedi. Onu benimle beraber gördüklerini babasına da gidip anlatmışlar, o da, kızını bana vermektense, dereye atacağını söylemiş. Mathieu:

Görüyorsun ya, dedi. Anlaşıldı, değil mi £3-
nin akıllı usluluğuna güveniyorum.

Mareuil yoluna kadar tarlaları dolaştılar. Sağdan soldan, sürü sürü keklik yavruları, henüz çekingen .bir
uçuşla kanadlanıyorlardı. Av, bol olacaktı. Daha yavaş adımlarla dönerlerken, uzun bir susma oldu. İkisi de
düşünüyordu.

Mathieu, birdenbire:

Aramızda anlaşmazlık olmasını istemiyorum,
oğlum, diye söze başladı. Senin, gönlünün istediğiyle
evlenmene engel olacağımı, mutlaka zengin bir kız

salmanda İsrar edeceğimi sanma. Zavallı Blaise'ciğimiz -çeyizsiz bir kız almıştı. Denis de öyle; kızkardeşin
Claire'î çiftliğimizde basbayağı bir yamak olan Fre- deric'e verdim. Demek oluyor ki, Therese'î hakir
görmüyorum. Tersine, güzel buluyorum. Memleketin en güzeli kızlarından biri, boylu boslu değil, ama,
pespembe, ufacak yüziyle, değirmenin bütün ununa bu- lanmış gibi darmadağınık san saçlarıyle, çok canlı, -
çok azimli bir çocuk.

Gregoire, heyecanla:

Değil mi baba dedi. Hem bilsen, ne kadar
igirin, ne kadar gayretlidir! Erkek gibidir, Allaha bile
kafa tutabilir. Onu tokatlamakla hata ediyorlar, çün-.kü buna asla razı olmaz. Bir şeyi yapmak istedi miydi,
yapar, ben bile önleyemem.

Mathieu, düşüncesine dalmış, onu âdeta işitmiyordu.

Hayır, hayır, değirmenlerini küçümsemiyorum,
dedi. Değirmeninden bugün koskoca bir servet elde
'etmemek için, insan, Lepaillieur kadar avanak, İnatçı
olmalı. Bizim kazandığımız başarı sayesinde, buğday
ekimi memlekette tekrar rağbet görmeye başlıyah,
.yosun İçinde bırakıp çürüttüğü dolabının sadece köh-
:ne mekanizmasını değiştirseydi, tıkr tıkr para kaza
nırdı. Hattâ, ben onun yerinde olsam, kuvvetli bir
buhar makinesi yerleştirir, değirmeni de Janville is
stasyonuna bir demiryoluyla bağlardım.

Sözünde devam etti, bütün fikrini anlattı. Gre-.-goire, tekrar neşelenmiş, işi alaya alıyor, onu dinliyordu.

Sonunda: İ ,,,

70

DÖL BEREKETİ III

O halde baba, sen benim mutlaka bir zanaafe
sahibi olmamı istiyordun, mesele halledilmiş, oluyor,.
dedi. Therese'î alırsam, değirmenci oldum gitti.

Mathieu, şaşaladı, itiraz etti:

Hayır, hayır! Lâf diye söylüyorum. MâkuS
olacağına söz verdin, oğlum. Tekrar ediyorum, hepi
mizin rahatı için, Therese'in peşini bırak, çünkü Le-
pailleur'lerden yalnız üzüntü gelir.

Çiftliğe gelmişlerdi, lâkırdı bitti. O akşam, baba,, oğlunun itirafını anasına söyledi, Marianne, daha fazla
endişlendi, çünkü onun da yüreği rahat etmiş değildi. Fakat, vahim hâdiseler olmadan, aradan bir ay daha
geçti.

Derken, bir sabah, Marianne, Gregoire'm odasını boş buldu, hayret etti. Oğlu, akşamdan, onu her-zamanki
gibi öpmüştü. Belki de, civarda bir gezinti yapmak için sabahleyin erken kalkmış, olabilirdi. Bir akşam evvel,
yatağa yatacağı sırada, işi şakaya vurup» kendisi-ni iki defa kucakladığı zamanki rikkatli halini hatırlayınca,
ürperdi. Aranırken, şöminenin üzerinde,. kendi adına yazılmış bir mektup buldu; tatlı bir dille yazılmış olan bu
mektupta, çocuk, onu çok üzeceğinden dolayı özür diliyor, kendi adına babasındara da özür dilemesini rica
ediyor, bir süre için onlardan-ayrılmak zorunda olduğundan başka tafsilât vermiyordu. Çok kuvvetle bağlı aile
arasındaki bu ayrılış, era çok şımarttıkları çocuklarının bu kötü davranışı- âni bir delilik nöbeti ile, ilk olarak
bağı koparışı, kara koca için çok acı bir darbe oldu.

Asıl korktukları şey, onun yalnız gitmediğini tahmin etmeyi, düşünmeleri oldu. Bu üzücü maceraya

71

DÖL BERKETİ III

(gözlerinin Önüne getiriyorlardı, Charlotte, Gregoire'-an hizmetçi kadınlar daha kapıları kapamadan, erkenden aşağı indiğini işitmiş, hatırlıyordu. Herhalde ko-şup gitmiş, Therese'ı kimbilir hangi çalibğın dibinde bulmuş, oradan gece yansını yirmi beş gece Paris'e thareket eden son trene yetişmek üzere Vieux-Bourg'a Ücadar taban tepmişti. Sahiden de böyle olmuştu; öğ-ileyin, Lepaillieur'ü, Therese kaçtı diye müthiş bir ;rezalet kopardığını, hemen koşup zabıtaya haber ver-tdiğini, suçlu kızı, kendisini ayartan çapkınla beraber ellerine kelepçe vurup geri getirmelerini istediğini ha-&>er aldılar. Kızının odasında, o da bir mektup bulmuştu, Therese, dobra dobra yazdığı bu mektupta meseleyi açıkça anlatıyor, bir gün önce yine tokat yedilini, artık tahammülü kalmadığını, kendi isteğiyle tçıkıp gittiğini, Gregoire'ı kaçıranın kendisi olduğunu. ,- yirmi iki yaşında koca bir kız olduğu için yaptığı işi bildiğini söylüyordu.

Lepaillieur'ün müthiş Öfkesi kimseye göstermeye »cesaret edemediği bu mektuptan ileri geliyordu; üs-telik karısı Lepaillieur kadın, oğulları Antonin'den do-.layı onunla mücadele halinde bulunduğundan, Therese' e veryansın ediyor, alaycı gülmelerle, bu işin böyle olacağı zaten belli bir şeydi diyor, kızı olacak bu sürtüğün aşifteüğüne kendisi sebeboıduğunu söylüyordu. X»övüştüfer, kasaba halkı da bir hafta, Chantebled sa-hibinin oğullarından biri ile değirmencinin kızı kaçmış diye dedikodu yaptı durdu. Mathieu İle Marianne bu dedikoduları işittikçe son derece üzüyorlar, acılı yüreklerinde en fazla bu çok çirkin hâdisenin ıstırabını duyuyorlardı, A.

DÖL BERKETİ III

72

Beş gün sonra, bîr pazar, işler büsbütün kötüle-di. Araştırmalar boşa gittiği için, Lepaillieur, hıncıtaraya çılgına dönmüş bir halde çiftliğe kadar tırmandı, ora da yolun ortasında durdu, içeri girmeden, bir sürü. iğrenç küfür kustu. Tesadüf, Mathieu çiftlikte değildi. Marianne, terbiyesiz sözlerini onun gırtlığına, tıkamak isteyen Gervais ile Frederic i güç zaptetti. Mathieu, akşama çiftliğe döndüğü zaman, çok canı. sıkıldı. Gece yatağa yatacakları sırada karısına:

Bu halin böyle devam etmesine imkân kalmadı, dedi. Gizlen iyormuşuz gibi bir halimiz var, sanki kabahatli biziz. Yarın gidip şu adamı göreceğim Çok sade bir tek hal çaresi var, bu çocukçağızları evlendirmek. Biz bu işe razıyız, öyle değil mi Bu adamın da, bizim gibi razı olmak menfaati icabı. Yarım bu işi bitirmek lâzım. Bunun üzerine, Mathieu o pazartesi saat ikide-değirmenin yolunu tuttu. Fakat orada kendisini çok: karışık bir durum, akla gelmedik bir facia bekliyordu. Lepaillieur'le karısı arasında, Antonin'den dolayı,, senelerden beri, sinsin, inatçı bir didişme büyüüp durmakta idi. Babası, oğlanın, Paris kaldırımlarında sürdüğü, aşağılık sefahetlerle ve tembellikle dolu hayata gitgide daha fazla öfkelendiği halde, anası cahil bir' kadın inadiyle onu savunup durmuş, çocuğun güzel, yazısına körü körüne bir iman beslemiş, yanlarına, gelmeyişinin istediği parayı vermemelerinden dolayı olduğuna kanaat getirmişti. Son derece nekes olmasına rağmen, hâlâ fedakârlıklar yapıyor, masraf parasından çalışıyor, oğluna yirmi frank göndereceği sırada suçüstü yakalanırsa bu parayı elinden kaptır

73

DÖL BERKETİ III

etnamak için pençeleri açık, dişleri ısırma hazır, bekliyordu. Her seferinde yeniden çekişmeye başlıyorlar, 3cöhne değirmeni yıkacak gibi dövüşüyorlardı. Derken, .Antonin, daha otuz altı yaşında olmasına rağmen bitik, çürümüş bir halde tekrar hastalandı, O zaman, Xepaillieur, eğer oğlu aynı murdar hastalıkla dönüp gelirse onu değirmen dolabının üstünden aşırıp ıramağa fırlatacağını söyleyerek kestirip attı. Hoş, An-tonin, hiç de eve dönmek niyetinde değildi; köy haya-vtından nefret etmeye başlamıştı, babasının eline geçip iköpek gibi zincire bağlanmaktan korkuyordu. Bunun üzerine annesi, onu Batigunolles semtinde bir eve pansiyoner olarak yerleştirmişti, orada bir mahalle doktoru kendisini tedavi ediyor, Lepaillieur kadın her on beş günde bir, oğlunu görmeye gidiyordu. Persem-»be günü yine gitmişti, pazar akşamı da bir telgraf çalmış, Antonin'in yanma çağırılmıştı. Pazartesi günü, ;yani Mathieu'nün değirmene geldiği günün sabahı, .Lepaillieur'le müthiş bir kavga ettikten sonra, oraya ; gitmiş bulunuyordu. Lepaillieur, haylaz oğullarının, .bir avuç toprak bekliyecek kadar bile gayret göster—meden hep kendileriyle alay ettiğini, ellerindeki üç buçuk kuruşu yemekle vakit geçirdiğini söylüyor, bu işin sonu, ne zaman gelecek diyordu.

O sabah değirmende yalnız kalan Lepaillieur, Öf-tkesini bir türlü yenemiyordu. Kendini tutmasa, felâketinin Öcünü almak için, hıncıtaraya çılgına dönmüş bir 'halde çekiçle vura vura arabayı paralıyacak, baltayı kapıldığı gibi köhne değirmen dolabına saldıracaktı. İVIathieu'nün içeri girdiğini görünce, meydan okuma ;ya geldi zanniyle, hafakanlar geçirdi.

DOL BERKETİ

Chantebled çiftliği sahibi, dostça bir eda ile: Gel komşu, dedi. İkimiz de mâkul olmaya çalışalım. Dün bize gelmişsiniz, onun için ben de karşılık ziyaretinize geliyorum. Ne var ki, kötü kelâmla iyi iş başarılmaz, iyisi mi, bir felâkettir olmuş, biran önce tamirine çalışalım. Şu yaramaz çocuklara ne zaman başgöz etsek acaba L.epaillieur, doğrudan doğruya yapılan bu hücumun fütursuzca babayaniliği karşısında şaşırıp, hement cevap vermedi. Kızı evlendirmek değil, bütün Froment ailesini hapse tıktırmak için dâva açmak istediğini,. avaz avaz haykırarak önüne gelene söylemişti. Ama bu büyük çiftlik sahibinin oğlu da, önünde sonunda,, yabana atılacak bir damat değildi:

Başgöz etmek mi Başgöz etmek ha Evet, ikisinin de boynuna aynı taşı bağlayıp bir arada suyu atmalı. Ah! Cenabetler, onun da Ötekinin de derisini yüzeceğim!

Bununla beraber sakinleşiyor, hattâ konuşmaya razı oluyordu; tam o sırada, Janville kasabasından bir küçük çocuk koşa koşa avludan geçerek yanlarına geldi-

Sen de ne istiyorsun

Mösyö Lepaillieur, size bîr telgraf var.

Pekâlâ! ver bakalım.

Çocuk, bir metelik bahşış alıp sevine sevine çekildi, gitti; değirmenci, telgraf almaya alışık olma-yan kimselere mahsus kuşkulu bir tavırla, elindeki telgraf; hâlâ muayene ediyordu. Sonunda yine açmak: zorunda kaldı.

Telgrafta, gu iki kelimededen başka bin-

DÖL BERKETİ III 7g

şey yoktu: Oğlun öldü. Bu kısa ve tepeden inme friaberde, bu beklenmeden gelen balyoz inişinde, anamın soğukkanlı gazabı, kızının kaçışından dolayı olduğu gibi oğlunun Ölümünden dolayı da suçladığı Jbabayı, kocasını derhal Öldürmek ihtiyacı seziliyordu. Lepaillieur bunu iyiden iyiye anladı, yediği darbe sle sendeledi; elinde tuttuğu o ufak mavi kâğıt parçası karşısında sersemlemiş, onu tekrar okumuş, nihayet anlamıştı. Elleri titremeye başladı, Önce bir &üfür savurdu:

Hay Allah belâsını versin! Yine nedir bu başımıza gelen Simdi de oğlan Öldü iste, her şey yıkılıp gidiyor!

Sonra yüreği burkuldu, gözlerinde yaşlar birikti, dizlerinin bağı çözülmüş, bir iskemleye yığılmıştı, üst üste, telgrafı okuyor, Oğlun öldü. Oğlun öldü. diye tekrarlıyor, üst tarafını, telgrafta mevcut bulun-mıyan şeyleri arıyordu. Oğlan belki de, annesi oraya varmadan Ölmüştü. Belki de o Öldüğü zaman annesi Sienüz gelmiş bulunuyordu. Lepaillieur, bu düşünceleri kekeliyerek ileri sürüyor, karısının on biri on geçe treniyle gittiğini, yanma doğru Batignolles'e varmış j'foulunması gerektiğini, belki yirmi defa tekrarlıyordu; telgrafı biri yirmi geçe çektiğine göre, demek oluyor !&i, Antonin'i ölü bulmuştu:

Hay Allah bin türlü belâsını versin! Bu telgraf denilen nesneden de hem bir mâna çıkmaz, hem -adamın canına okur. Bir adamla haber yollasa idi oJmaz mı idi sanki!. Kalkıp gitmeli. Bir bu eksikti. Of! Bir insan bu kadar felâkete tahammül edemez.

g DÖL BERKETİ III

Lepaillieur, bu feryadı, Öyle öfkeli ve yeisli bir-halde fırsatmıştı ki, Mathieu acıdı, müdahale etti,, bu facianın âni sadmesi karşısında şaşırıp, susupı bekiemişti; şimdi de kendisine yardımda bulunmaya teklif ediyor, Paris'e beraber gidelim diyordu. Fakat: gerilemeye mecbur oldu, değirmenci onu orada, kendn evinde görünce, çılgın gibi, öfkeyle ayağa kalkmıştı;; Ha! Sahi, siz gelmişsiniz. Ne diyordunuz bakayım Şu mendebur çocukları evlendirmeli diyordunuz, değil mi. Tabii ya, baksanıza ben de düğüne-gidiyorum zaten! Oğlum öldü, tam da gününü buldunuz. Çekilin gidin şuradan, çekilin, yoksa elimdem bir kaza çıkacak.

Yumruklarını havaya kaldırıyor, bütün hayatının bu yıkılışı arasında, Mathieu'nün orada bulunması adamı divaneye döndürüyordu. Yeniden köylü olarak bir servet kazanmayı başaran bu burjuvanın, topraktan tiksindirerek, tembellik ve ahlâksızlık içinde g&bersin diye Paris'e göndererek kibar bir zat yapmayı kurduğu oğlu Antonin'in Clümünü beynine yıldırım inercesine haber aldığı dakikada, tamı da kendi evinde bulunuşu müthiş bir şeydi.

Lepaillieur hata ettiğini, aleyhinde iftira savurduğu, ihtiyar ve kısır bir metres muamelesi ettiği toprağın, onu sevmesini bilen insan için çok şefkatli, çok. genç ve çok bereketli olduğunu gördükçe öfkeden; kuduruyordu. Ailesini sınırlandırmak gibi burklaca. bir hesap yüzünden, etrafında yıkıntılardan başka b:r şey kalmamıştı, oğlu yüz kızartıcı bir hastalıktan ölmüş, kızı zengin çiftlik sahibinin bir oğlu ile kaçmıştı; kendisi, keza hakir

gördüğü, köhnelikten yıkılma-

DÖL BERKETİ UI 7,

ya yüz tutmuş ıssız değirmenin ortasında, şu anda tek başına ağlıyor, avaz avaz haykırıyordu: Bilmiş olun, Therese ayaklarının dibinde sü-rünse, onu sizin hırsız oğlunuza katiyen vermem!. Kasaba halkı benimle alay etsin diye, başkalarını yiyip bitirdiğiniz gibi beni de yiyip bitiresiniz diye, değil mi. Herhalde, bu durumu, âni bir tehdit halinde, belli.

belirsiz şekilde görür gibi olmuştu. Mademki An toning ölmüştü, demek ki, Therese'le evlenirse değirmene-Gregoire sahibolacaktı. Sonra o kıraç toprakları, çiftliğin şiddetle özlemesine rağmen vahşi bir sevinçle muhafaza ettiği o girintili toprağı da ele geçirerek,, mala sahibolur olmaz, hiç şüphesiz çiftliğe terk edecekti Chantebled'mn, kendi tarlalarını da içine alıp daha>-genişliyebileceği düşüncesi, değirmenciği büsbütün.

çileden çıkarttı:

Oğlunuzu kürek zindanına tıktıracağım. siz; buradan çekilip gitmezdeniz kapı dışarı atacağım Defolun şuradan, defolun, gidin!

Mathieu, bu zir delinin karşısında, sapsarı kesilmiş, kısa adımlarla geri geri çekiliyordu. Sonra sakın bir sesle, şu sözleri söyleyerek çekilip gitti:

Siz zavallı bir adamsınız. Sizi affediyorum.-Çünkü, işler nihayet kendiliğinden olur gider.

Tekrar bir ay daha geçti. Derken, yağmurlu bir-ekim ayı sabahı, madam Lepailleur'ü değirmenin ahi—rmda asılı buldular. .Tanville'de, bazı kimseler, Lepail-leur'ün karısını kendi eliyle astığını söylediler. Astına bakılırsa, kadın, Antonin'in ölümünden beri, karasevda alâmetleri gösteriyordu. Sonra da, aile hayat

58

DÖL BERKETİ UI

lan çekilmez hale gelmişti, kan koca oğullarının Ölümünü, kızlarının kaçmasını, hergün birbirinin başlarına kakıyorlar, aynı kafese kapanmış, kendi hallerine terkedilmiş iki hayvan gibi birbirlerine saldırıyorlar-,, 'dı. Yalnız, bu kadar haşın, bu kadar nekes bir kadı- sun, malını mülkünü bırakıp da hayattan ayrılmaya arazi oluşuna herkes şaştı. Therese, annesinin öldüğünü haber alır almaz pişman oldu, babasının, bu çifte - matem ortasında Öyle yalnız başına kalmasını isteme- -diğinden koşup geldi, onun yanında eski yerini aldı. Uğradığı felâketleri kör talihin eseri belliyerek Öf- keden kuduran bu yabaninin yanında geçirdiği ilk günler, kız için müthiş bir şey oldu. Fakat Therese yılmaz bir gayrete, süratli kararlara sahip bir kızdı. Nitekim, birkaç hafta sonra Gregoire'la evlenmesine onu razı etmişti. Mathieu'nün dediği gibi, biricik akıllıca sonuç bu idi. Kaçan çocuğun bir daha gözükmece cesaret edemediği çiftlikte herkes derin bir nefes aldı. İki gencin Paris'in ücra bir mahallesinde yaşadıklarına dair bir şeyler duymuşlar, hattâ hür fikirli Ambroise'm kardeşçe araya girerek, kendi cebinden, onlara yardımda bulunduğunu sezinlemişlerdi. 3Lepailleur, kasvetle dolan evde, günün birinde yine yapıyalmız kalmak gibi bencil bir korku ile, malı çalınmış bir adam gibi somurtkan ve endişeli, bu nikâha razı olmuş, Mathieu ile Marianne ise çocuklarından birinin bu isyanı ile yürekleri yaralı, çok ıstırap -çekmelerine sebepolan şüpheli bir durumun bu şekil- -de bir hal çaresi ile sona ermesine pek sevinmişlerdi. Gariptir ki, nikâhtan sonra, karısı Therese'in ar-ausiyle değirmene yerleşen Gregoire, kaynatasiyle,

DÖL BERKETİ UI -jg,

umulduğundan çok daha İyi anlaşmıştı. Bu anlaşma,, asil. Lepailleur'ün, Gregoire'ı sıkboğaz ettiği bir sırada. olmuştu. LepaİUeur, alt olmuş köylü inadiyle o zamana kadar bakımsız bir halde bıraktığı girin tli kıraç toprakları, kendisi öldükten sonra, çiftlik. ahalisine, yani erkek veya kızkardeşlerine asla ver-miyeceğine dair Gregoire'a yemin ettirmek istiyordu. Gregoire yemin etmedi, fakat, gülerek, karışım mirasının en mükemmel kısmından mahrum edecek kadar budala olmadığını söyledi. O kıraç toprakları ekip biçmek, iki uç seneye varmadan o havalinin en bereketli arazisi haline getirmek niyetinde idi. Kendine ait olan bir şey hiç de başkalanmı malı olamazdı, kendi ülkesini korur mu, korumaz mı görsünlerdi bak! Değirmen meselesi de böyle oldu. Gregoire önce eski tertibatı tamirle yetindi, değirmencinin eski biçim işini bir hamlede sarsmak istemedi, buhar makinesi yerleştirmeyi, Janvills istasyonu ile değirmen arasında bir kavşak yolu yapmayı sonraya bıraktı. Mat-hieu'nün bütün bu fikirleri onun cüretli genç kafasında artık gizlenmeye başlamıştı. Böylece, yeni bir Gregoire, durulmuş bir haşan Gregoire peyda oldu, delişmen gençliğinden, yalnız başanlı teşebbüsleri için,. her şeyi göze akna huyu kalmıştı; hoş, azimli sarışın Therese'den çok yardım görüyordu. Sarmaşıkla kuşatılmış romantik köhne değirmende birbirlerini çılgınca sevmekten son derece mesut, orayı azimli bir kararla yıkacakları günü bekliyorlardı; başanya ulaşma emeliyle hayalini kurdukları dev gibi iri, yepyeni değirmen taşlariyle cihazlandırılmış geniş, beyaz un fabrikasını onun yerine kuracaklardı.

,gQ V DÖL BERKETİ III

seneden sonraki yıllar içinde, Mathieu ile Marianne daha başka çocuklarının çıkıp gittiklerini gördüler. Sıraları geldi, üç kız, Louise, Madeleine ve Marguerite arka arkaya aile yuvasından uçtular! Üçü de so civar halkından kimselere varmışlardı; sıhhatin ve neşenin ta kendisi olan gür saçlı, iri gözlerinin içi .gülen tumbul, esmer Louise, Janville'de Noter Ma—zaud ile evlendi; sakin, durmuş oturmuş, ufaktefek bir adam olan Mazauö'nun bu kadar şen ve şakrak t»İr kızla evlenmekten duyduğu tam memnunluk, yal-İİİZ seyrek görülen kıskıs gülüşlerinden belli oluyordu. Sonra, ondan daha narin, daha hulyalı bir güzel olan, ince müziksever zevkleriyle yetişmiş, açık kestane rengi saçlı Madeleine, sevişerek evlendi. Baştanbaşaya iMr aşk macerası geçirdiği mimar Herbert, şöhretini .yapmış, zarif ve yakışıklı bir erkekti; Monval civarında bir bahçesi vardı; Paris'teki büyük işlerinin yorgunluğunu, gelip orada dinlendiriyordu. Sonra /hepsinden en az güzel, hattâ çirkin, fakat son derece iyi yürekliliğin cazibesini taşıyan Marguerite'ı doktor Chanbouvet seçti. Çok neşeli ve yumuşak başlı bir .adam olan doktor, babası Öldükten sonra onun muayenehanesini işletmeye başlamış, Vieux-Bourg'da yer-Jeşmişti. Koskoca bir beyaz bina olan bu muayeneha-me fakirlerin evi haline gelmişti. Üç kız evlendikten sonra, böyle azar azar boşalan yuvada, Mathieu ile Marianne'ın yanında, son iki erkek çocuktan, yani .Nicolas ile Benjamin'den başka kimse kalmadı. Bu arada, sevgili çocuklar uçup gittikçe, onlardan daha başka çocuklar yetişmiş, birçok evlenenler ol-anuş, durmadan genişliyen bir kaynaşmadır gitmişti.

8E.

DÖL BEREKFTİ III

Denis, emri altındaki fabrikada, sekiz seneye yakım bir zamandır üç çocuk babası olmuştu, bunlardan ikisi oğlandı, isimleri Lucien ve Paul'dü, biri de Hor tense adını verdikleri bir kızdı. Ambroise, yüksek ticaret âlemini bir yandan avucu içine alırken, bir yandan 3a vakit bulmuş, oğlu Leonce'a Charles isimli. bir küçük erkek kardeşle, Pauline ve Sophie isimli iki kızkardeş getirmişti. Çiftlikde, Gervais'nin, Leon ve Henri isimli iki oğlu olmuştu bile, daha genç olmakla beraber daha gayretli olan Claire ise üç çocuk sahibi idi, birisi oğlandı, adı Joseph'di, ötekiler,,. Lucile ve Angele isimli iki kızdı. Gregoİre'in da, değİrmende, Robert adını verdiği, tumbul bir oğlu olmuştu. En son evlenenlerden Louise'in, iki yaşında Colette isimli bir kızı, sonra Madeleine'in, Hilaire. adı verdikleri, altı aylık bir oğlu vardı; Marguerite gebeydi, neredeyse doğuracaktı, çocuk oğlan olursa_ adını Sebastien, kız olursa Christine koyacaklardı .Dört taraftan, aile ağacı dallarını uzatıyor, gövdeden» yeni dallar sürüyor, çoğalıyor, her yeni mevsimde, eski dallara yeni dallar ekleniyordu; Mathieu henüz altmışına, Marianne elli yedisine gelmedikleri halde,, neşeleri, sıhhatleri, kuvvetleri, hâlâ yerinde, hâlâ verimli, kendilerinden süren bu beşeriyet köşesinin,, durmadan arttığını, bir tek ağaçtan vücut bulmuş bir orman gibi, etraflarındaki toprağı kapladığını gördükçe h&p sevinç duyuyorlardı. Fakat, o tarihte, Chantebled'yi asil mutlu kılan, büyük bayram, Berthe evlendikten dokuz ay sonra, yeni bİr doğum daha olması, bir küçük torunun dünyaya gelmesi oldu; Mathieu ile Marianne'ın ilk to

DÖL BEREKETİ HI

run çocukları olan bu yavru yine kız doğmuştu, Adımı Angeline koydular. Bu penbiş kızın şahsında, ölümüne hâlâ yandıkları Blaise tekrar yaşıyordu, daha .yeni doğduğu zamanda Blaise'e öyle benziyordu ki, tienüz kırk İki yaşında büyük anne olan Charlotte, onu görünce ağladı. Madam Desvignes yıkılan servetinin snkızı arasmda iki kızını yetiştirmek, evlendirmekten ibaret gibi görünen vazifesini bitirdikten sonra, altı ay evvel ölmüş, yaşadığı gibi sessiz sedasız gitmişti. Yine de, dünyadan ayrılmadan evvel, toruna -Eerthe için, beklenen kocayı o bulmuştu; bu, Mare-SJİİ civarında bir devlet fabrikasında müdür muavini `tâyin edilen Philippe Hovard isimli bir genç mühen-fdisti. Doğum Chantebled'de oldu, lohusa yatağı kalktığı gün teknil aile, büyük dede İle büyük nineyi iİmutlamalt için, bir kere daha toplanmak isteğinde :bulundu.

Marianne, beşiğin yanında duruyordu, neşeli bir eda ile:

Eh, dedi, kanatlanıp uçan çocuklar oluyor, ama, bir yandan da, doğanlar var, yuva hiç bos kal-fnıyacak demektir!

Mathieu duygulanmıştı, yalnızlığı ve ölümü alt eden bu sürekli zaferin verdiği gururla:

Hiç boş kalmıyacak, hiç! diye tekrarladı. Hiç

.yalnız kalmayacağız.

Bununla beraber, çocuklardan biri daha gitti, hayli göz yaşına mal oldu. En küçük çocuklarının büyüğü Nicolas yirmisine basacaktı. Hayatın bu dört .yol ağzında, hangi yolu tutacağını henüz kararlaş-

DÖL BEREKETİ HI gj.

tırmamıştı. Açık ve güler yüzlü, esmer, gülbüz bir çocuktu. Çocukluğunda seyahat hikâyelerine

bayılır, uzaklarda geçen macerelerden hoşlanırdı, öyle gözÜL pek, Öyle dayanıklı bir bacaksızdı ki, bitmez tükenmez: gezmelerden ayakları su toplamış bir halde döner, hiç-şikâyet etmezdi, üstelik, son derecede tertibi sever, mal kıymeti bilirdi, ufacak tefecik eşyasını çekmelerine yerleştirir, sıralar, kızkardeşlerinin kaprislerini; hor görürdü; sonra, yeni bir toprak keşfetmek ve hayatını orada sağlam bir şekilde düzene koymak gibi çifte ihtiyacı yerine getirmek için, etrafında, boşu boşuna çare arıyormuş gibi, büyüdükçe, düşünceli olmaya başlamıştı. Kalabalık bir ailenin son doğan; çocuklarından olduğu için, isteğinin genişliğini, kuvvetini sığdırabilmek için yeteri kadar boş saha bulamıyordu. Erkek kardeşleri, kızkardeşleri, daha onun: sırası gelmeden, civardaki bütün toprakları almışlardı, öyle ki, kendisi havasızlıktan bunalıyordu. Açlık tehdidi karşısındaydı, ekeceği, içinden ekmeğini tedarik edeceği, hayalindeki tarlayı arıyordu. Yer olmayınca, gıda da yoktu, Önce, nereye gideceğim bilemedi,, aylarca arandı, tereddüt etti. Parlak kahkahası, evi hâlâ neşelendiriyordu, mukadderat]nı tâyin işinde, ne anasını, ne babasını yoruyordu, çünkü, onu bizzat tes-bite kendisini iktidarlı görüyordu.

Gervais ve Claire, çiftliği baştan başa kaplamış, bulduklarından, orada, Nicolas'ya artık yer kalmamıştı. Denis, fabrikaya yetiyor, dürüst bir işçi gibi orayı idare ediyordu, küçük kardeşlerden herhangi birinin oradan pay istemeğe hakkı yoktu. Gregorie değirmene ancak sığıyordu, burası henüz o kadar

184

DÖL BEREKETİ III

DÖL BHKEKETI III

85

küçük bir ülkeydi ki, toprağının yarısını başkasına veremezdi. Nicolas, nihayet, sadece tecrübe mahiyetinde olmak üzere, sırf yüksek ticaret işlerine alış-kırmak için kendisini yanına almayı, nezaketle teklif e-den Ambroise'm bu teklifini, birkaç ay için kabul etti. İhtiyar du Hordel amca, komisyon evini kendiline bırakarak öldüğü tarihten beri, Ambroise'm, ser—veti son derece artıyordu, müessesenin bu yeni sahi-bî, işlerini, küredeki bütün memleketlerle, seneden se-T-neye genişletiyordu. Başarılı cüretiyle, milletlerarası geniş görüşleriyle, hudutları deviriyor, dünyanın ar-tıklarıyla zengin oluyordu. Nicolas, en çeşitli semalar -altından kazanılmış uzak kıtalar servetlerinin yığıldı-sğı, Ambroise'm geniş ambarlarında yine bunalmakla beraber, nihayet, istidadının sesini duydu; bu ses, birdenbire, onu uzaklara, ta falan yere, henüz kısır duran, iskân bekliyen, bellemek, gelecekteki ürünler için tohum ekilmek istiyen uçsuz bucaksız toprak-iJarın meçhul âlemine çağırırdı.

Şimdi, olgunlaştırmakta bulunduğu kararına dair, JMİcolas, altı ay hiçbir şey söylemedi. Harekete geçmeden t-avel düşünen büyük azimli insanlar gibi, onun da ağız -çok sıkı idi. Baba bucağında mademki ne yer, ne gü-:neş kalmıştı, çıkıp gitmek elbette lâzımdı fakat, yalnız başına gitmek, yeni bir toprağı insanla doldurmak, ekip biçmek gibi çetin bir iş için noksan, verimsiz gitmek oîmaz mıydı Janville de, Lisbeth Moreau isim-.Ji, boylu boslu, güçlü kuvvetli, on dokuz yaşında bir .genç kız tanıyordu ki, kan damlıyan yanakları, ciddî-Jiği ve çalışkanlığı çok hoşuna gitmişti. Nicolas gibi, bu kız da, kaderin kendisini hapsettiği daracık kö-

şede bunalıyor, uzak diyarların bol havasına hasret çekiyordu. Yetimdi, kasabada küçük bir tuhafiyeci dükkânı işleten halasının eline bakıyordu, o zamana kadar, o loş dükkânda hatır için kapanıp yaşamıştı. .Fakat hala şimdi ölmüş, ona on bin frank kadar pa-.ra bırakmıştı. Satıp savmak, oradan gitmek, nasılı .nefes almak, biricik emeliydi. Nicolas ile Lisbeth bir ekim ayı akşamı, hiç kimseye söylemedikleri bir şeyi .birbirlerine söylediler, anlaştılar. Azimle, elele ver-diler, bir hayat taahhüdüne, yeryüzünde bir tarafta, bilmedikleri bir uzak meçhul diyarda yeni bir dünya ve yeni bir aile yaratmak için çetin savaş taahhüdüne .giriştiler. Bu, gayret dolu, iman dolu, lâtif bir nişanlanma oldu.

Ancak herşey halledildikten sonradır ki, Nicolas konuştu, memleketten gideceğini babasına ve annesi-ine haber verdi. Kışın İlk serinlikleri ile ürperen, he-müz ilik bir sonbahar akşamı idi, ortalık karanyordu. Meseleyi anlar anlamaz, Mathieu ile Marianne büyük bir acı duydular. Bu seferki gidiş, bir yavrunun, müşterek ormanın civar ağaçlarından birine kendi yuva-sını yapmak için aile yuvasından uçmasından ibaret değildi, bu uçuş, deniz aşın bir uçuştı, ebediyen gidişti, dönüş ümidi olmıyan, zorla koparılıp ayrılıştı. 'Öteki çocuklarım tekrar görecektirdi, halbuki bu -ebediyen veda ediyordu. Razi olurlarsa, paylarına düşen acı fedakârlığı, hayata karşı en büyük vergilerini, -hayatın sevgilerinden, kanlarından istediği bacı Ödenmiş olacaktı. Durmadan fetheden hayatın bu za—ferine, tenlerinin bu parçası, taşan, yayılan, dünyayı dolduran kalabalık ailenin bu taşkın damlası feda edil-

ui

i-'

I,

gg DÖL BEREKETİ III

mek lâzımdı. Ne cevap verebilirlerdi, nasıl reddedebilirlerdi. Varlıksız kalan oğul uzaklaşıyordu, bundan; daha mantıklı, daha akıllıca iş olamazdı. Yurdun ötesinde, hâlâ ıssız, geniş kıtalar vardı, gökyüzü soluklarının sürüp götürdüğü tohumlar, smır tanımazdı. Nesilden sonra insanlık âlemi vardı, sonsuz yayılma. vardı, tek mil yeryüzü bir tek gerçek ve adalet beldesi, haline geldiği zaman, mükemmellik devrini bulmuş; zamanların tek ve kardeş milleti vardı. Sonra, şairie-rin, kayıptan haber veren bu adamların bu büyük: hülyası dışında, Nicolas, gülerek, kendince mevcut sebepleri, pratik çocuk olarak, heyecanla anlatıyordu Tufeyli olmak istemiyordu, bir başka toprağı fethetmeye gidiyordu, fazla daralan vatanında mademki ona. göre tarlalar yoktu, o topraktan ekmeğini çıkaracaktı. Hoş, o vatani, beraberinde canlı olarak götürüyordu, uzaklarda, zenginliğinin ve kuvvetinin sınırsız bir artışıyla büyütme İsteddiği, o idi. Bugün keşfedilmiş, baştanbaşa açılmış bulunan eski esrarengiz Afrika onu:. çekiyordu, önce Senegale gidecekti, sonra, herhalde Sudan'a, bakir toprakların ta göbeğine kadar uzanacaktı; orada yepyeni bir Fransa hayali kuruyor,, ihtiyarlıyan nesli, kendi toprak hissesini vererek gençleştirecek olan o muazzam sömürge imparatorluğunu: hayal ediyordu. Geniş toprakları besliyerek, orada,, kendine bir ülke ayırmak, Lisbeth'le birlikte, bir başka Froment'lar hanedanı kurmak, kızgım güneşin altında on misli büyümüş, kendi çocuklarının kalabalı-ğiyile dolmuş bir Chantebeld vücuda getirmek eme-ündeydi. Bunu, öyle neşeyle, öyle metîn bir dille anlatıyordu kî, Mathieu ile Mariarme, yürekleri para-

87

DÖL BEREKETİ III

Sandığı halde, göz yaşlan arasında nihayet gülümsediler.

Git, yavrum, seni alıkoyamayız. Hayat seni :mereye çağırıyorsa, nerede çok sıhhatli, neşeli, kuvvetli yaşıyacaksan oraya git. Orada, senden hayat bulacak herşey, yine bizden gelmiş olan sağlık, neşe, KUV-vet olacaktır, biz de onunla iftihar edeceğiz. Haklan var, ağlamak olmaz, sen giderken bayram etmeliyiz, çünkü aile dağılmıyor, yayılıyor, dünyayı kaplıyor, .dünyayı fethediyor.

Bununla beraber, Nicolas ile Lisbeth evlendikten :sonra, veda günü, Chantebled'de yürek paralayıcı, .hazin bir saat geçti. Aile halkı, son defa bir arada ye-imek yemek için toplanmıştı, maceraya doğru giden .-genç karı kocanın, ihtiyar ana baba bucağından ay-rrılması zamanı gelince, metîn davranmaya karar verdikleri halde, hepsi hiçkirmaya başladılar. Nicolas, karısının çeyiz parası olan on bin franktan başka, ilk .zamanlar işini düzene koymak için yanma bir on bin :frank daha almakla yetinmişti, hafif bir yükü, ümitle dolup taşarak yola çıkıyordu. Gayret ve emek, zaferin sağlam işçileri olacaklardı!

Fakat, bu gidiş, en fazla, Benjamin'e, en küçük çocuğa dokundu. Henüz on iki yaşında yoktu, narin, şirin bir çocuktu, annesiyle, babası, onu zayıf sandıkları için, pek nazlı büyütüyorlardı. Tatlı bakışlı par-.lak gözleriyle, kıvrıkcık, güzel saçlarıyla, onu o kadar cici buluyorlardı ki, yanlarından ayırmamaya azmet-imİglerdi.

Benjamin, bu çok kuvvetli, çok çalışkan ailenin nefis bir kefareti gibi, delice sevilerek, annesi-

88

DÖL BEREKETİ III

nin etekleri dibinde, nazlı nazlı hayalci ve aylak, bü-yüyordu.

Dur, seni bir daha Öpeyim, Nicolas'eğim. Ne-

zaman döneceksin

Hiç dönmiyeceğim, Eenj amin `çiğim.

Çocuk ürperdi.

Hiç mi, hiç mi. Ooo! Çok uzun zaman! G!,-

yine gel de, seni yine öpeyim.

Nicolas'nın da yüzü sararmıştı, tekrar:

Hiç. dönmiyeceğim, dedi, hiç, hiç dönmiyece-

ğim!

Şimdi, göz yaşlan dökülmeye başhyan çocuğu, kollarına alıp kaldırmıştı. Bu, hepsi için en büyük aci. oldu, baltanın indiği feci dakika, ebedî ayrılık anı. oldu.

Allaha ısmarladık, küçük kardeş!. AUaha is-

marladık, hepiniz hoşça kalın!.

Mathieu, müstakbel fâtihi, son bir başarı temennisiyle selâmetlerken, Benjamin, gözleri yaşlarla bu-lanarak, heyecan içinde, Marianne'ın eteklerine sığındı. Marianne, sanki onun da çıkıp gitmesinden korku-yormuş gibi,

çocuğa sıkı skiki sarıldı. Aile yuvasında,, ellerinde kala kala bir o kalmıştı.

III

Constance, fabrikada, mutlak olarak hüküm sürdüğü rıhtımdaki debdebeli konağında, hayatının ve ümidinin sürekli yıkılışı içinde dimdik ve inatçı tav-riyle, neredeyse on iki seneden beri mukadderatı bekliyordu. Bu on iki sene içinde Beauchene, mukadder bir sukutla, üzerinde yuvarlandığı yokuştan tekerlenmeye devam etmişti. Şimdi yokuşun alt başında, murdar hayatının son kertesinde idi. Gözü dışarda bir koca olarak basbayağı zevk ve safa ile işe başlamış, karısının yatağından kovulmuş, elbirliğiyle münasip gördükleri kaçamaklı karı koca münasebetleri yüzünden sokak tesadüflerine muhtaç kalmış, bol iştahlarını tatmin etmeye alışa alışa artık evine bile dönmez olmuş, kaldırımında rasladığı orospuların evinde yaşama yolunu tutmuştu. Bunlardan, hala ile yeğen olduklarını söy-liyen ikisini nihayet seçmiş, onlarla oturuyor, her ikisinin kolları arasında tükenip gidiyordu; altmış beş yasma geJdİği halde yine açgözlü, acınacak bir insan paçavrası halinde idi; ölüm, son bir titreme içinde, yüz kızartıcı bir şekilde canını almak için onu gözlüyordu. Beauchene'in bu iğrenç enkaz yığını haline gelmesi için büyük serveti zar zor yetişmiş, ihtiyaşladık-ça parayı daha bol israf etmiş, kepazece mahiyetini örtbas etmek zorunda kaldığı şüpheli maceralarda

90

DÖL BERKETİ III

muazzam paralar batırmıştı. Fakirdi, devamlı gelişme halindeki fabrikanın durmadan artan kârları üzerinden pek az hisse alıyordu.

Constance'nin gururu bu felâket yüzünden inciniyor, şifasız bir hale geliyordu. Beauchene, oğlunun Ölümünden beri kendini daha fazla koyuvermiş, zevkinin bencilliğine yenilmiş, orospu peşinde koşmak için müessesesini ihmal etmişti. Müesseseyi, genişlemiş, zenginleşmiş bir halde teslim alacak olan vâris mevcut bulunmadığına göre, o müesseseyi korumanın ne faydası vardı Böylece fabrikayı ortağı Denis'nin eline parça parça teslim etmiş, onu yavaş yavaş müessesenin tek sahibi yapmıştı. Denis, fabrikaya ilk geldiği zaman, Önce, müessesenin bütün mülkiyetini teşkil eden altı hisse üzerinden, sözleşme gereğince yalnız bir hisse alıyordu; kaldı ki Beauchene, bu hisseyi, belli bir süre içinde ondan tekrar satın almak hakkını muhafaza etmişti. Fakat bu satın alma tarihi geldiği zaman, o imkâna sahip olmak söyle dursun, itirafı imkânsız borçlardan kurtulmak için genç adama yeni bir hisse daha terketmek zorunda kalmıştı. Sonra, bu, artık bir âdet hükmüne girmiş, Beauchene her ik senede bir, böylece bir hisse satmış, önce üçüncü hisse ikincinin yanına gitmişti. Arkasından dördüncüye, ondan sonra beşinciye sıra gelmişti; Öyle ki, şimdi, giriştiği son bir taahhüt gereğince, Beauchene, kendisine tam bir hisse bile alıkoymamış, sadece altıncı hisseden bir kırıntı ile, pek pek yüz bin frank kadar bir şeyle yetinmişti. Kaldı ki bu bile bir hayalden ibaretti, çünkü, Denis bu parayı ona, belli bir gelir verme bahanesi bulmak için ayırmıştı, zaten bu-

91

t>ÖL BERKETİ III

mun yansını da her ay Constance'a Ödüyordu. Demek oluyor ki Constance durumu bilmiyor değildi. Nefret ettiği Froment'larm bu oğlu, artık atelyelerde bile gozükmiyen eski mal sahibini yürütmek istediği gün fabrikaya düpedüz sahibolacağını biliyordu. Gerçi sözleşmenin bir maddesinde, bu sözleşme feshedilmediği müddetçe bütün hisselerin bir tahtada geri alınabilmesi imkânı kabul edilmişti. Constance'ı, böyle dimdik ve inatçı, mukadderatı bekler varyette tutan şey .acaba bu divanece ümidi mi idi, bir mucize olacağına inanması, gökten bir kurtarıcı İneceğini beklemesi mi idi Boşuna bir bekleyişle, birbirini kovalıyan teker-ienişlerle geçirdiği bu on iki sene, herşeye rağmen, günün birinde muzaffer olacağına dair beslediği inancı sarsmamış bile görünüyordu.

Chantebled'de Mathieu ile Marianne'in başarılı karşısında gerçi gözlerinden yaş akıtmıştı; fakat sonra kendini toplamıştı, beklenmedik bir olayın nihayet kendi zürriyetsizliğine hak verdireceği ümidiyle yaşıyordu. Ne umduğunu sorsalar, açıkça anlatamazdı, yalnız, mezarda yatan oğlundan, çirkefte yüzen kocasından, kendi isteğiyle içine yuvarlandığı ve ıstırabını çektiği bütün facialardan yana mazur gözükmek için, çok fazla nüfuzlu aile felâkete uğramadan önce öl-İnemekte inaöediyordu. Yüreğinden kan gitmesine rağmen namuslu burjuva kadın gururu onu azgın bir İsyana sevk ediyor, kabahati üstüne almalı istemiyordu. Şimdi tek başına oturduğu için kendisine fazla büyük gelen muhteşem konakta, kaderin bu şekilde Öc almasını böyle bekleyip duruyordu. Orada hayatını sınırlandırmak zorunda kalmış yanında biricik

9, DÖL BERKETİ III

hizmetçi olarak kalan ihtiyar bir kadınla beraber sabahtan akşama kadar, yalnız birinci kattaki odalara kapanıp oturuyordu. Maurİce'in matemini ebediyen taşımak ister gibi hep siyahlar giyiyor, hep ayakta,

gururlu bir sessizlik içinde kaskatı, katiyen şikâyet etmiyor, halbuki, için için duyduğu taşkın öfkeden dolayı acılı, kalbi bozuk, bazen müthiş buhranlarla tıkanıyor, bunu da gizli tutuyordu. İhtiyar hizmetçi kadın, bir gün koşup doktor Boutan'ı çağırarak olmuş, Constance hizmetçiyi kovacak dereceye gelmişti. Doktorun suallerine cevap vermiyor, ümidi kadar uzun müddet yaşayacağına emin, kendini tedavi ettirmekten kaçınıyordu. Fakat boş evin içinde yapyalnız, oğulsuz, kocasız, kimseye seslenmeden, kimsenin gel-miyeceğini bile bile birdenbire tıkanıklık geldiği zamanlar ne kadar ıstırap çekiyordu! Sonra, nöbet geçince ayağa kalkmak, Denis'nin fabrikaya sahibol-masına, tek başına hüküm sürmesine sırf kendi varlığının engel olduğunu, herhalde bu adamın, tavanlar yıkılıp da kendisi ölmedikçe konağa sahip olamıya-cağını, üstün gelerek oraya yerleşemeyeceğini düşünmek için nasıl önüne durulmaz bir inatla direniyor, tekrar ayağa kalkıyordu! Constance, bu mahbus hayatını, artık, o musallat fikrin zebunu olarak yalnız fabrikayı göz altında tutmakla, orada neler olup bittiğini günü gününe öğrenmekle geçiriyordu. Kendisine sırdaş edindiği Morange, hemen her akşam, işin-den çıktıktan sonra gelip onunla konuşuyor, ona ka-çamaksızca biği veriyordu. Constance, herşeyi onun ağzından öğrenmiş, hisselerin arka arkaya satıldığını, Denis'nin bütün mülkiyeti azar azar elde ettiğini,

93

DÖL BERKETİ III

Beauchene'le kendisinin, artık yeni mal sahibinin lütufkârlığı sayesinde yaşadıklarını ondan haber almıştı. Casusluk tertibatını, Denis ile karısı Marthe'm, çocukları Lucien, Paul ve Hortense'm özel hayatlarını, genç kan kocanın, kazandıkları servete rağmen, hiçbir itiraz göstermeden, güzel konakta oturmak için hiç acele etmeden neşe içinde yaşamaya devam ettikleri orta halli paviyonda ne yapıyorlarsa, ne konuşuyorlarsa hepsini öğrenmek için ihtiyar muhasebeciyi, o farkına varmadan bu işte kullanacak dereceye kadar etraflı hazırlamıştı. Kendisi, içinde âdeta kaybolduğu, matemjyle büyük bir kasvete bürünmüş bu çok geniş, konakta tek başına oturduğu halde, onlar fazla dar gelen paviyonda âdeta üst üste yaşadıklarının farkında değilmiş gibi görünüyorlardı. Constance onların gösterdikleri saygı karşısında, son demini beklemekte gösterdikleri fütursuzluk karşısında, Öfkeden kuduru-yordu, çünkü onları kendi aleyhinde öfkelenmemek gibi son bir yenilgiye daha uğramıştı. Yaşadığı mutlu hayattan dolayı onlara minnet beslemeye, kendisine çiçek getirdikleri zaman çocukları öpmeye mecbur kalıyordu.

Hasılı, aylar seneler geçiyor, Morange hemen her akşam, Constance'm yanma bilhassa uğradığı zaman onu aynı sessiz küçük salonda, arkasında aynı siyah fistanla, aynı inatçı bekleyiş tavrıyla dimdik oturur buluyordu. Ne kaderin Öc aldığı vardı, ne de büyük bir sabırla umduğu halde başkaları felâkete uğrıyor-du, hiçbir hâdise olmadığı halde Constance, zafere erişeceğinden zerre kadar şüphe etmez gibi görünüyordu. Tersine, olaylar onu ne kadar fazla ezse o,

94

D01- BERKETİ III

o kadar fazla doğruluyor, kadere meydan okuyor, kaderin nihayet kendisine hak verdireceği güveniyle ayakta duruyordu. Hiç değişmiyor, yorulmak bilmiyor, mucizeye güveniyordu.

O on iki sene içinde, Morange, her gün akşamları yanma geldikçe, lâkırdıya hep aynı şekilde başladılar: Dünden beri yeni bir şey yok mu sayın ma dam

Hayır dostum, hiçbir şey yok.

Neyse, sıhhatiniz yerinde olsun da,, işin başı orada. Daha iyi günler elbet gelir.

Ah! Hiç kimsenin sıhhati yerinde değil, ama yine herkes bekliyor işte.

Derken, o on iki senenin sonunda bir akşam, Morange içeri girdiği vakit küçük salonun havası değişmiş, o ezeli sessizliği, cinde bir neşe ürpertisiyle dolmuş hissetti.

Dünden beri yeni bir şey yok mu sayın ma dam

Var dostum, yeni birşey var.

İyi bir yeniliktir umarını, beklediğiniz bir me sut hâdise mi

Evet beklediğim bir şey! İnsan sabredince muradına eriyor.

Morange, hayret içinde, ona bakıyordu; Cons-tance'ı, gözleri pırıltılı, hareketleri canlı, başka türlü görünce âdeta endişe duymuştu. Matemî içinde katılıp kalmış gibi görüldüğü bu kadar günden sonra, nihayet hangi dileği yerini bulmuştu ki bu dereceye kadar canlanmıştı Constance gülümsüyor, kuv-

DÖL BERKETİ III gg

vetle nefes alıyordu, o kadar uzun zamandan beri dört .duvar arasına kapanıp altında ezildiği koskoca yükten kurtulmuştu. Morange bu büyük saadetin sebebini sorunca:

Dostum dedi. Size henüz cevap vermek istemiyorum. Belki de sevinmekle hata ediyorum, çünkü henüz pek belli belirsiz, pek şüpheli birşey bu. Yalnız, bu sabah birisi bana, bazı olaylardan bahsetti, işin aslını öğrenmekliğim lâzım, özellikle, dü-günmem gerek. Sonra, bunu tabii size açacağım, pekâlâ biliyorsunuz; zira size herşeyi söylerim, kaldı ki bu sefer herhalde yardımınıza ihtiyacım olacak; sükûnetle bekleyin, bir akşam gelirsiniz, beraber yemek yeriz, yemekten sonra rahat rahat kouşuruz. Ah Yarabbi! Acaba doğru mu, acaba beklediğim mucize bu mu

Aradan üç haftaya yakın zaman geçtiği halde, Constance, Morange'a hiçbir şey açmadı. Morange, kadını çok meşgul, çok harareti görüyor, sual bile sormuyor, kendisi de âlemden uzak, münzevi, âdeta makine gibi bir hayat yaşıyordu. Altmış dokuz yaşına girmişti. Kansı Valerie öleli otuz sene olmuştu, kızı Reine onun yanma gideli yirmi seneden fazla oluyordu, Morange bütün hayatının yıkıntısı altında, da-dikası dakikasına işinin başında bulunmak şartıyla, hâlâ intizamlı yaşayıp duruyordu. Hiçbir insan bu kadar ıstırap çekmiş, bu kadar facialar geçirmiş, bunca vicdan azaplarına uğramış olamazdı; Morange hep o hesaplı adımlarıyla tıpış tıpış gidip geliyor, ıstırabın koruduğu, unutulmuş, kaybolmuş bir şey gibi, o manasızlığı içinde, sonu gelmeden boyuna yaşayıp gidi-

96

DÖL BERKETİ III

yordu. Bununla beraber, kafasında bir takım endişe verici çatlaklar peyda olmuş bulunsa gerekti. Pe-k acayip meraklara yakalanıyordu. Eskiden kansiyile ve kızı ile beraber oturduğu o lüzumundan fazla büyük apartmanı bırakmadıktan başka, şimdi hizmetçi kadına da yol vermiş, orada tek başına yaşıyor, çar-gıdan öteberiyi kendisi alıyor, yemeği kendisi pişiriyor, kendi işini kendi görüyordu.

On seneden beri bu apartmana hiç; giren olmamıştı, evin iğrenç bir bakımsızlık içinde olduğu tahmin ediliyordu; öyle ki, mal sahibi tamirat yaptırmak için boşu boşuna uğraşmış, fakat kapıdan içeri adımını atmaya muvaffak olamamıştı. Hoş, göbeğine kadar inen kar gibi beyaz sakaliyle ihtiyar muhasebeci, temizpak gezmeye hâlâ son derece dikkat etmekle beraber, berbat bir redingot giyiyor, herhalde geceleri bu redingotun aşınmış yerlerini tamirle vakit geçiriyordu. İlet halindeki hasıslığı o dereceyi bulmuştu ki, dört günde bir satın aldığı, daha az yemek için bayatlattığı kara ekmek müstesna, kendi cam için en küçük bir masrafa bile giremiyordu. Bu hal herkese merak oluyordu, hafta geçmiyordu ki kapıcı kadın; bu kadar derli toplu, sekiz bin frank maaş alan, bir metelik harcamıyan böyle bir efendi adam bu parayı ne yapıyor Sualini sormasın. Hattâ Morange'ın kimbilir hangi kovuğa sakladığı parayı hesaoediyorlar, belki yüz binlerce frank parası birikmiştir diyorlardı. Sonra daha vahim bir çatlaklık oldu, Morang'ı iki defa muhakkak bîr ölümünden kurtardılar. Bir gün, Denis, Grenelle köprüsünden geçerek fabrikaya döndüğü sırada, onu köprünün korkuluğun-

97

DÖL BERKETİ III

eğilmiş, afean suyu seyrederek bir halde tuldü. P.e-dingotundan yakalamasa tepe taklak yuvarlana-caktı. Başının döndüğünü söylemiş, o hafif gülüşüyle gülmeye başlamıştı. Sonra başka bir gün, fabrikada, işlemekte olan bir makinenin yanından onu Victor Moineaud çekip uzaklaştırdı; ipnotize olmuş gibi, tam da, bir çarkın paralayıcı dişleri arasına kendini kaptırmak üzere idi. Morange yine gülümsemiş, çarkların çok yakınından geçmekle hata işlediğini itiraf etmişti. Onun için, arasına dalgınlıklar geçirdiğini düşünerek kendisine göz kulak oluyorlardı. Denis'nin onu hâlâ muhasebe şefi olarak işinde tutması, her-çeyden evvel, uzun yıllar hizmet etmiş olmasına karşılıktı; fakat, asıl şaşılacak iş şu idi ki, Morange işini emsalsiz derecede iyi görüyor, santim yanlışlıklarını bulmakta inatçı bir titizlik sarfediyor, en uzun top-iania ameliyelerinde eksiksiz zekâ gösteriyordu. Yüreği sanki hiçbir fırtınanın sarsıntısına uğramamış gibi yüzü sakin, rahat, saygılı bir manya müptelâsı haliyle makineden farksız yaşamaya devam ediyordu, belki zirdeli İdi, fakat bilen yoktu. Lâkin, birkaç senedir, Morange'ın hayatında büyük bir macera olmuştu. Constance'ın sırdaşı olmasına rağmen, kadın, müstebit iradesiyle onu kendisine boyun eğdirmiş olmasına rağmen, Morange azar azar Denis'nin kızı Hortense'a son derece bağlanmıştı. Büyüdüğünü göre göre, onda, ölümüne o kadar ağladığı kızı Reine'i bulur gibi olmuştu. Hortense dokuz yaşma girmişti. Her tesadüflerinde Morange, heyecanlanıyor, onu taparcasına seviyordu, bu iki çocuktan biri çok esmer, öteki âdeta sarışın olduğu için

7

I>ÖL BEREKETİ III

birbirlerine hiç de benzemediklerinden, Morange'ın sevgisi, sadece bir hayalden, acısı Allah tarafından hafifliyen bir hayalden ibaretti, bu bakımdan, daha dokunaklı birşeydi. Morange, son derece hasis olmasına rağmen, Hortense'ı, her fırsatta, bebek gibi, şekerleme gibi hediyelere boğuyordu. Bu sevgi, Moran-ge'ı o kadar meşgul etmeye başlamıştı ki, Constance gocunur oldu. Bunu, ona dokundurdu. Tamamiyle kendisiyle birlik olmıyan kimse, onun aleyhinde demekti. Morange, söz dinlemiş gibi göründü, çocuğu öpmek için gizli gizli davrandı, engellenmiş bir iptilâya yakalanmış gibi, onu hattâ daha fazla sevdi.

Fabrikanın bu eski sahibine kargı âdeta açıktan açığa gösterdiği sadakatten dolayı Constance'la hemen her gün devam eden münasebetlerinde, onun, kendisini, Öteden beri ezen kuvvvetli eli altında, Morange, biçare bir yaratık gibi ancak kendi korkusuna boyun eğdi. Aralarında, eski bir akit vardı, ikisinden başka kimsenin bilmediği o müthiş şey vardı, lâfını hiç etmedikleri, fakat ikisini birbirine sınımsız bağ-yan o suç ortaklığı vardı.

Morange, zayıf ve iradesizdi, o hâdise yüzünden kendinden geçmiş, korkak bir hayvan gibi sahibinin emrine zebun olmuşa benziyordu. Zaten, o müthiş günden sonra daha başka şeyler de öğrenmişti, evin sırlarından bilmediği yoktu. Bunca senedir orada yaşamıştı, manya illetine tutulmuş adam olarak, o sas-siz, hafif adımlarıyla o kadar çok dolaşmış, herşeyi öyle işitmiş, öyle görmüş, her sırrı öyle öğrenmişti ki, bilen, susan, o karanlık facianın tam ortasına salıverilen bu deli, kalbi sevgi ile taşarak, iptilâsma dokunuşu sonunda Öfkelenmeye hazır, küçük dostu Kortense'ı gizli gizli öpmeye mecbur olalı beri, ne de olsa, için için isyan ediyordu.

Derken, Constance, bir akşam, onu birdenbire yemeğe alıyordu. Morange, onu, zaferden artık emin bir savaşçı kadın gibi, kısacık boyu ile dikilmiş, ürperir halde görünce, vadedilen sırrın açığa vurulması saatinin geldiğini sezindi. Lâkin, hizmetçi kadın, bir iki türlüden ibaret yemeği hep birden getirip bıraktıktan sonra onları yalnız bıraktığı halde, Constance, önemli konuyu sofrada açmadı. Fabrikadan söz açtı, lâkırdıyı döndürüp dolaştırıp Denis'ye, karısı Marthe'a getirdi, onu yerdirdi, hattâ, Hortense için, terbiyesiz, çirkin, zariükten mahrum demek hatasını işledi. Muhasebeci, bütün varlığının gazapla isyan etmesine rağmen, itiraza cüret edemiyor, yüreksizce onu dinliyordu.

Constance, lâkırdının sonunda:

Herkes yerli yerine oturduktan sonra göre çeğiz, bakalım, dedi.

Küçük salona dönecekleri zamana kadar bekledi, ancak, kapılar örtüldükten sonra, ateşin başına geçip oturdukları vakit, bu kış gecesinin derin sessizliği içinde konuştu.

Dostum, dedi, galiba daha önce söylediğim gibi, size ihtiyacım olacak. Koruduğum bir genci fabrikada işe koymanız lâzım. Hattâ beni memnun etmek isterseniz, kendi kaleminize alırsınız.

Morange, şöminenin Öte tarafında. . onun karşısında oturuyordu, hayretle yüzüne baktı:

lib

P

İyi ama, ben fabrikanın sahibi değilim ki, patrona müracaat edin, herhalde bütün isteklerinizi yerine getirir. Hayır, Denis'ye hiçbir şey borçlu olmak istemiyorum. Sonra da, böylesi, projelerime uymaz. Bu delikanlıyı siz tavsiye edeceksiniz, yardımcı olarak alacaksınız, yerleştireceksiniz, ona iş öğreteceksiniz. A canım, bir memur alınmasını istiyeniz el

bette var, değil mi Hem, zaten bunu ben böyle is
tiyorum.

Constance, amirce konuşuyordu, Morange, boyun eğdi, ezelden beri boyun eymeğe alışmıştı, önce karısına,
sonra kızına itaat etmişti, şimdi de, bir süredir içinde büyüyen belli belirsiz isyan arzusuna rağmen, kendisine
dehşet salan bu tahtından düşmüş ihtiyar kraliçeye itaat ediyordu. Şu suali soracak oldu:

Şüphesiz, alabilirim. Kimdir bu delikanlı

Constance hemen cevap vermedi. Bir odunu kımıldatmak ister gibi ateşe eğilmişti, aslında, biraz daha
düşünmek için zaman kazanmak niyetindeydi. Morange'ı bir hamlede ise agâh etmek neye yarıya-caktı Eğer
onu tamamiyle kendine bağlamak, kendi maksadı için kullanmak isterse, günün birinde, elbette herşeyi
söylemek zorunda kalacaktı. Ama, acelesi yoktu, Constance, sadece isi hazırlamakla pek becerikli
davrandığına inandı.

Bazı hâtıralardan dolayı hayatı beni ilgilen
diren bir delikanlı. Belki hatırlarsınız, burada bir
kız çalışıyordu, oo! çok eskiden, en az otuz sene var,
Norine Moineaud isimli bir kız, Moineaud babanın
kızlarından biri, tamdınız mı

Morange hızla başını kaldırmış, hafızasını birdenbire aydınlatan âni şimşek ışığı ile gözleri büyümüş, ona
bakıyordu. Sözlerini tartmadan, bir hayret sıdası ile, bütün bildiğini ağızından kaçırdı.

Alexandre - Honore, Norine'ın oğlu, Rouge-
snont'daki çocuk!

Constance, afalladı, maşayı elinden bıraktı, Mo-range'ın bakışlarını aradı, onu, ruhunun derinliğine -kadar
kurcaladı.

Ya! Biliyorsunuz, demek. Ne biliyorsunuz,
peki Bana söyler misiniz, hem hiçbir şey gizleme
yin, söyleyin, öyle istiyorum.

Ne mi biliyordu E, a kuzum, herşeyi biliyordu. Bir rüyanın ta dibinden konuşur gibi, ağır ağır, uzun uzun
konuştu. Herşeyi görmüş, herşeyi haber almıştı, JNforine'in ge-beliğini, Bourdieu kadının evinde doğurması
için Beauchene'in verdiği parayı, sosyal yardım müessesesine götürülen, Rougemonfda sütüne yanına
verilen, sonra üç yüz frank çalarak oradan kaçan çocuğu, hepsini biliyordu. Hattâ, genç haylazın, Paris
kaldırımına düştüğünü, orada son derece rezil bir thayat sürdüğünü de biliyordu.

Constance, içine endişe düşerek, hiddetle haykırdı:

Peki ama, bütün bunları size kim söyledi ©unlan nereden biliyorsunuz

Morange, geniş ve müphem bir el hareketiyle, etrafındaki havayı, bütün binayı gösterdi. Biliyordu, bunlar
etrafında olup biten işlerdi, ötekenden berikenden işitmiş ti, kendiliğinden sezmişti. Hattâ, bun-

102

DÖL BERKETİ III

larm, kulağına nereden ulaşmış olabileceğini daha açıkça hatırlamıyordu. Bildiği şeylerdi,
bunlar.

Malûm ya, dedi, insan, aynı yerde otuz sene
den fazla kalırsa, olaylar nihayet kafasına girer.

Hepsini biliyorum, hepsini biliyorum.

Constance ürperdi, derin bir sessizlik oldu. Mo-range, gözleri ateşe takılıp kalmış, ince eler sık dokur
muhasibeci sırdaşlığı ile, içinde taşıdığı hazin maziye dönmüştü. Constance da düşünüyor, durumun böyle
derhal açık açık belli olmasını daha doğru buluyordu. Mademki Morange işi biliyordu, o halde onu kuvvetli bir
irade ile, herşeyi göze alarak, itaatli bir alet gibi kullanmaktan başka yapılacak iş yoktu.

Alexandre - Honore, Rougemont'daki çocuk,,
evet! Nihayet, o çocuğu buldum işte. Bundan on
iki sene evvel, yaptığım teşebbüsleri, onu bulmaktan
ümidimi kestiğimi, artık öldüğüne hükmettiğimi de
biliyor musunuz,

Morange, başını sallıyarak tasdik etti, Constance devam etti, eski projelerinden çoktan beri vazgşç-tiğini,
mukadderatın, birdenbire kendini gösterdiğini anlattı:

Tasavvur ediniz ki, tepeden inme bir şey ol
du. Beni çok heyecanlı bulduğunuz o günün sabahı
idi. Görümcem Serafine senede dört defa bile ziya
retime gelmediği halde, daha saat onda çıkagelmişti,

şaştım kaldım! Biliyorsunuz ya, gayet acaipleşmiş,
önce bana anlattığı masalı dinlemedim, bir madam,,
kendisine bir delikanlıyı tanıtmış, fena insanlarla dü-

1X1

103

DÖL BERKETİ Ut'7

şe kalka mahvolmuş, biçare bir gençraîş; yardımına koşup kurtarmak lazımmış. Derken azizim, meseleyi açığa vurup, bir tesadüf sonunda Öğrendiği gerçeği söyleyince, afalladım. Diyorum ya, mukadderat uyanıyor, vuracağı darbeyi vuruyor.

Gerçekten, acaip bir macera idi. Serafine. hiç zararını görmeden serbestçe yeni zevkler tatmak gibi bir mucize beklediği o manasız ameliyatın, kendisini içine attığı eskimenin, erken ihtiyarlananın verdiği öfke ile, senelerden beri, büsbütün dengesini kaybediyordu. Hep, kaybettiği zevkli duygunun peşinde, oradan oraya dolaşmaya araştırmaya, bayağı-aının aşağısı insanlarla düşüp kalkmaya, hilkat garibelerini sınamaya başlamıştı. Hakkında olmadık mace-jralar rivayet ediliyordu. Bu arada, merhametli bir jfeadma baş vurmuş, hapisneden çıkan genç mahpuslara yardım etmek, onların ahlâkım düzeltmek işiyle uğraşan bir derneğe üye olarak girmek gibi acaip bir fikre kapılmıştı. Hattâ, bunlardan bazıları evine almış, Marignan sokağındaki o esrarlı zemin ka-tmda barındırmış, kapılar pencereler kapalı, onlarla, bir deli saraylı gibi, sıkı fıkı yaşamıştı. Derken, bir akşam, genç bir erkek, ahababı ona Alexandre'ı alıp getirmişti, otuz iki yaşında koskoca bir herif olan Alexandre, bir islahhanede altı sene mahpus kaklıktan sonra, bir gün evvel serbest bırakılmıştı. Alexandre bir ay sefa sürmüştü, sonra bir sabah, Serafine'e açılmış, asıl macerasını anlatmıştı; Rougemont'dan bahsedip, annesinin adı Norine olduğunu, son derece zengin bir adam olan babasını bulmak için boşuna harcadığı gayretleri söyleyince, Serafine işi birdenbire anlamış, de-

DÖL BERKETİ III

105

104

DÖL BEREKXTI UI

likanlmin, üzerinde bıraktığı, daha evvel kendisini: bir yerde görmüş olma intibainın sebebini bulmuş, Beauchene'le olan benzerliği, şimdi, göz kamaştırıcı; bir kesinlikle ortaya çıkmış, kendisini, piç bir yeğenin kolları arasına atan bu tesadüf, içinde facialı bir uğursuzluk dolaşan bu şüpheli çiftleşme, onu bir gün-için eğlendirmiş, nihayet s ilkindi rmiş, her zamanki alelâdelikten bir parça çekip çıkarmıştı. Zavallı çocuk! Serafine onu evinde alıkoymazdı, hattâ, boşu. boşuna üzüntülere sebeb olmak korkusuyla, eriştiği, hakikatten bile kendisine bahsetmemişti. Yalnız, Cons-tance'm, vaktiyle yaptığı hararetli araştırmaları bildiği için, meseleyi ona anlatmaya gelmişti, Alexand-re'dan artık usanmıştı biie, giderilemeyen iştahını» cehennemine tekrar yuvarlanmıştı, sokakta rasgele bulunduğu erkekler kadar, hilkat garibeleri de onu doyurmuyordu.

Constance, verdiği haberi şöyle bitirdi: Yani, Alexandre henüz bir şey bilmiyor. Gö-rümeem, beni ona, ahababım tîiye tanıtacak, kendisine iyi bir iş bulacağımı söyleyip bana gönderecek. Artık,, Çalışmaktan başka bir isteği yokmuş. Suç işlemiş; ama, zavallılık, mazur! Hem, benim elime geçer geçmez, onu benden sorsunlar, emrimden dışarı çıkmı-yacaktır.

Serafine, kendi şahsi macerasını sükûtle geçiştir-diyse de, Constance, onu iyi tanıdığı için, Alexand-re'ı, nasıl bir gayyadan, artık boşluktan başka bir şey kucaklamıyan yorgun kollarından geçirip kendisine getirdiğini anlıyordu. Serafine'e, ancak kendi uydurduğu hikâyeyi anlatmıştı, Alexandre güya hür uğrunda altı sene hapis yatmıştı, asıl suçlu o kadındı, delikanlı, bu metresinin sırrını ele vermek istememiş, kibarlık göstermişti. Fakat, bunlar fciile, gözden kaybolduğu on iki senelik zamanın bilinen yıllarıydı, daha pek çok şeyden korkabilirdi, bildnmîyen yılların dehşet verici esrarı içinde en beter rezaletlere, muammalı kalmış suçlara kadar düşmüş olabilirdi. Hattâ hapisnane ona güzel bir dinlenme yeri vazifesi görmüş gibi idi. Oradan, daha sakinleşmiş, daha incelmış bir halde, hayatını daha fazla berbadetmemek azmiyle çıkmıştı. Serafine tarafından barındırılmış, giydirilip kuşatılmış, talim ve terbiye edilmiş, âdeta insan yanma çıkabilecek bir genç -adam olmuştu.

Morange kor gibi yanan iri gözlerini kaldırıp dikkatle onun yüzüne baktı.

Her ne hal ise, bu genci ne yapmak istiyor

sunuz Bari bir şeyler biliyor mu Yazısı işe yarar

mı

Evet, yazısı iyi. Çok bir şey bildiği yok,

şüphesiz, zaten ben de kendisini bu sebeple sizin

.yanınıza veriyorum. Onu adama benzeteceksiniz, her zeyi Öğreteceksiniz. Bir iki sene içinde fabrikanın 'her özelliğini, fabrika sahibi imig gibi bilmesini İsti yorum.

O zaman bu son söz muhasebeciyi aydınlattı, Şuuru birdenbire uyandı; manyaların istilâsiyle yavaş yavaş kaybolan akıllı, müspet rakamlarla uğraşan t>ir insan zekâsı mahiyetini henüz muhafaza ediyordu. İyi ama azizim madam, diye itiraz etti, ma-size yardım etmemi istiyorsunuz, bana bütün

106

DÖL BEREKETİ III

esrarınızı söyleyin, bu gocuğu hangi işte kullanacağımızı anlatın. Sahi, onun sayesinde fabrikayı tekrar kazanmayı, yani hisseleri tekrar satın alıp mal sahibi ve mutlak âmir olmayı mı ümidediyorsunuz Sonra mükemmel bir vuzuhla, mükemmel bir mantıkla, bu hülyanın divanelik olduğunu ispat etti,, rakamları sıraladı, artık üstün gelmiş bir adam olarak fabrikaya yerleşen, kendi evinde demek olan-Denis'yi oradan ayırmak için verilmesi gereken muazzam yekûna geldi.

Hem, pek iyi kavrayamıyorum, azizim ma dam, ne için bu çocuğu alıyorsunuz da, başka birini almıyorsunuz Hiçbir medeni hakka sahip değil, bu nun farkındasınız değil mi Burada ancak bir yabancı olarak kalacaktır, böyle oiunca da ben zeki, namuslu, imalâta akıllı eren bir kimseyi tercih ederim.

Constance, tekrar mağa ile odunları karıştırmaya başlamıştı. Sonra başını kaldırdı, kısıp ve şiddeti! bir sesle Morage'm yüzüne:

Alexandre kocamın oğludur, mirasçı odur, diye çıktı. Yabancı o değil ötekidir, Denis'dir, ma-bmızı elimizden çalan, o Froment'ların oğludur. Yü reğimi paralıyorsunuz dostum, bana zorla söylettiği niz bu sözlerle beraber bütün kanım akıp gidiyor.

Bu, muhafazakâr burjuva bir kadın düşüncesi ifade eden haykırıştı, onun kanaatmca mirasın, yabancıya gideceği yerde piçe kalması daha doğrudu. Kendisinin de itiraf ettiği gibi, onun kadın, eş ve ana hüviyeti şüphe yok ki kanamakta idi, fakat Constance bunları kinine feda ediyordu, hayatı pahasına

107

DÖL BEREKETİ III

da olsa yabancıyı koğaeaktı. Sonra belli belirsiz bir duygu halinde, kocasının bu oğlunu bir parça da kendisinden farz ediyordu; öyle ya bu çocuk onlandı, kendisinin de bir erkek evlât, bu çocuğun büyüğü olan, ölen bir erkek evlât doğurduğu adanı o değil miydi Zaten, bu piçi evlât edinecekti. Ona yol gösterecek, yalnız kendinin olmasını, kendisi tarafından ve kendisi için yaşamasını zorla ondan istiyecekti.

Onu burada hangi işte kullanacağımı öğrenmek mi istiyorsunuz Bunu ben de bilmiyorum. Ödenmesi gereken yüz binlerce frangı tabii Öyle hemencecik bulacak değilim. Rakamlarınız gayet doğru, belki de fabrikayı satın alacak parayı asla bula-mıyacağız. Buna rağmen, ne için mücadele etmiyelim, ne için bir denemiyelim. Sonra da, itiraf ediyorum, mağlup olmuşuz, öteki düşünsün! Çünkü size söz veriyorum, eğer bu çocuk benim sözümü dinlerse,, bundan böyle fabrikanın içine sokulmuş, bir yıkım vasıtası, Öc alacak olan ceza vasıtası o olacak, fabrikayı havaya uçuracaktır.

Duvarları işaret ederek yıkıntı ifade eden bir el hareketiyle, iğrenç bir ümidini anlattı. Kin üzerine kurulmuş bulanık projeleri maiivolursa hayalindeki son mücadele elbette bu idi. Sefil Alexandre'i, yıkıcı bir kuvvet gibi kullanacak, onun vereceği zararlarla bir parça rahat nefes alacaktı. Biricik oğlunun kaybı ile içine yuvarlandığı hudutsuz ye'is ortasında kakırdamış, artık tatmin edemediği sevgi ile yanıp kavrulmuş, ağı katılan analık duygusunun tesiriyle deli olacak dereceye gelmiş, cinayet işliyecek derecede ahlâk fesadına uğramış, bu çılgınca arzuya

103

DÖt BEREKETİ fil

gelip dayanmıştı. O inatçı haginliğıye şu son hüte-münü verdiği zaman Morange'm tüyleri ürperdi. On iki senedir kaderin bir cilvesini bekliyorum, o da işte kendini gösterdi!. Bunun bana sor

talih eseri olarak verdiği fırsattan faydalanmamaktan-
sa bu uğurda hayatımı veririm!

Eğer kader isterse bu, Denis'nİN mahvı demek
ti; Constance buna andıçmış, iyice hazırlanmıştı, ih
tiyar muhasebeci felâketi gözünün önüne getirdi, ba
baları yüzünden mahvolacak masum çocukları dü
şündü, bu haksız, koskoca facia yumuşak kalbini is
yanla doldurdu. Bildiği şeyi haykırmadan bu yeni ci
nayetin işlenmesine göz mü yumacaktı Öteki cina
yet, o ilk cinayet, birbirlerine bahsetmedikleri, gö
mülüp kalan o müthiş şey herhalde Constance'ın ha
tırına gelmiş, o feci dakikada gözlerini bulandırmış,
olacak ki, Morange'a boyun eğdirmek istiyen sabit
bakışında o manzaranın ürpertisi dolaştı. Bir lâhza,
böyle gözgoze, beri tarafta, o kaatil asansör kapa
ğının yanında, uçurumun soğuk rüzgâriyle iliklerjne-
kadar donarak tekrar bir an yaşadılar. Bu daki
kada yine Morange mağlup oldu, kadının iradesi al
tında mahvolmuş biçare bir adam za'fiyle hiçbir şey
konuşmadı. >

Constance yavaş sesle:

Şu halde dostum, mesele karart aşmıştır, dedi;

Alexandre'i önce memur olarak fabrikaya almak içli
size güveniyorum Kendisini, bir akşam saat beşte, '
ortalık karardıktan sonra burada, bu odada göre
ceksiniz, çünkü ona gösterdiğim ilgiyi önceden belli
etmek istemiyorum. Öbür gün akşam, olur mu

109

DÖL BEKEKETİ

Hay hay, Öbür akşam madam, siz nasıl isterseniz.

Ertesi gün, Morange, o kadar heyecanlı göründü ki onu gözetliyen kapıcı kadm endişelendi, meseleyi
kocasına söyledi. Kiracıları herhalde bir buhran geçirmek üzereydi, çünkü su almak için aşağıya indiği zaman
pabuçlarını giymeyi unutmuştu, yüzü bir tuhaftı, kendi kendine konuşuyordu. Asıl garibi şu ki, o gün Öğle
yemeğinden sonra Morange işinin başına bir saate yakın bir gecikme ile geldi, bu intizamsızlık o zamana
kadar görülmuş şey değildi, fabrikada hiç kimse buna emsal gösteremezdi. Morange kasırgaya tutulmuş gibi
dosdoğru yürüyüp gitmiş, bir gün, Danis'nin, kendisini suyun cazibesinden kurtardığı o Crenelle köprüsüne
varmıştı. Sonra, orada, bir kuvvet onu yine aynı noktaya çekmiş, Morange aynı parmaklıktan sarkmış, akan
suyu aynı şekilde seyre dalmıştı. Bir gün öncesinden beri ağzına aynı sözler doluyor, ona musallat oluyor,
azap veriyor, Morange bu sözleri hafif sesle geveliyordu: Bildiği şeyi haykırmadan, bu yeni cinayetinin de
işlenmesine göz mü yumacaktı O sabah pabuçlarını giymeyi unutmasına sebeb olan, biraz evvel, sanki
fabrikanın kapısını unutmuş gibi işinin başına dönmesine engel olacak derecede onu sersemleten şey,
herhalde zihninden çıkarıp atamadığı bu sözlerdi, artık bu ise bir som vermek için duyduğu şuarsuzca ihtiyaç,
inatçı kelimelerinin beynini altüst ettiği işkenceyi boğmak gibi içten gelen bir ümit değil mi idi Orada suyun
dibinde, kelimeler nihayet susacaklardı, Morange onları bir daha tekrar etmiyecek, kendisijade
bulamadığı

110

DÖL BEREKETİ III.

bir iradeyi göstermesi için zorladıklarını bir daha işitmiyecekti. Suyun tatlı bir çağrısı vardı, hem bundan daha
fazla mücadele etmemek, biçare bir adam gibi, lüzumundan fazla yaşamış zayıf ve yumuşak kalpli bir insan
gibi kendisini böylece aim yazısına terketmek ne güzel olacaktı!

Morange, daha fazla eğiliyor, nehrin şarılıtısının kendisini kavramaya bağladığını hissediyordu ki, arkasından
genç ve neşeli bir ses onu çağırırdı:

Nereye bakıyoi'sunuz, mösyö Morange Ko
caman balıklar mı var

Bu seslenen Hortense'yi, on yaşma göre fazla boylu, pek cici bir şeydi, bir hizmetçi kadın, onu Auteuil'e küçük arkadaşıyla oynamaya götürüyordu. Muhasebeci, şaşkın bir halde arkasına dönünce, bu hayal kargısında, kendisini bu kadar uzaktan geri çağırın bu sevgili melek yavru karşısında, bir an, elleri tit-riyerek, gözleri yaşlarla sırsıklam, durakladı.

Vay, sen misin cicim! Hayır, hayır, kocaman balıklar yok. Galiba dipte saklanıyorlar, çünkü kışın su çok soğuk olur. Misafirliğe gidiyorsunuz öyle mi Aman, bu kürklü manto da ne yakışmış! y İhtiyar dostun sesinde öyle titrek bir sevgi ifa-; desi vardı ki çocuk, sevmekten, okşanmaktan mera-; nun, gülmeye başladı. Ya, çok memnunum, misafirliğe gidiyorum,-- orada komedi oynıyacaktlar. Aman ne güzel şey, mera-; nun olmak! .1

Çocuk, bu sözü, vaktiyle kızı Reine nasî soyİeTi diyse öyle söylemişti, Morange, diz çöküp, bir tanrı-` ça gibi onun ellerini öpmek istiyordu. İÛ

111

DÖL BEREKETİ III

Elbette, her zaman memnun olmalısın. Çok güzelsin, gel seni öpeyim.

. Peki, Öpün, mösyö Morange. Ha! Haberiniz var mı Bana verdiğiniz bebeğin adı Margot, öylede uslu ki, inanmazsınız. Bir gün gelin de, görün.

Morange çocuğu öpmüştü, onun, solgun kış günü aydınlığında uzaklaşıp gitmesini, yüreği yanarak, kendini fedaya hazır, seyretti. Büyük bir alçaklık etmiş olacaktı, çocuğun mesut olması lâzımdı. Köprüden yavaş yavaş uzaklaştı, kelimeler yine kulaklarında ötüyor, büyük bir vuzuhla çınlıyor, cevap bekliyordu. Bildiğini haykırmadan, bu yeni cinayetin de işlenmesine göz mü yumucaku Hayır, hayır, buna imkân yoktu, söyleyecekti, harekete geçecekti. Bu kararı, yine de, henüz bulanık bir buğuya gömülü idi. Nasıl söyleyecek, nasıl davranacaktı Sonra, kalem odasına döner dönmez, acayıplığı büsbütün ileri götürerek, kırk senelik alışkanlıklarım tamamıyla çiğniyerek, bitmez tükenmez rakam toplama ameliyesine girişeceği yerde, uzun bir mektup yazmaya başladı. Mathieu'ye yazdığı bu mektupta, bütün macerayı, Alexandre'm dirilişini, Constance'm niyetlerini, kendisinin yapmayı kabul ettiği hizmeti anlatıyordu. Hoş, bütün bunları, yüreğini ferahlatan bir itiraf gibi, kaleminin ucuna geldiği şekilde, yazıveriyor, omuzlarına çok ağır basan bu hâkimlik rolünde, kendisine bir tutum tâyin etmiyordu. Mathieu durumu bilirse, bir yerine iki kişinin iradesi işleyecekti. Morange, Mathieu'den, ertesi gün gelmesini rica ederek mektubu bitiriyor, fakat altıdan Önce gelmemesini söylüyordu, çünkü Alexan&re'i tanımak, gü-

112

DÖL BEREKETİ W

rüşmenin nasıl cereyan edeceğini, Constance'm ondan ne talepte bulunacağını öğrenmek istiyordu. O geceyi, ertesi günü, feci haller içinde geçirmiş olsa gerekti. Kapıcı kadının sonradan anlattığına göre, dördüncü kattaki kiracı, Morange'ın, bütün gece, tepesinde gezindiğim işitmişti. Kapılar açılıp kapanıyor, eşya, evden taşınır gibi oradan oraya dolaştırılıyordu. Hattâ, hayaletlere hitabeden bir delinin kendi kendine konuşmasını, kendisine rahat vermiyen ölümler için esrarlı bir âyin yapan bir sofunun huşuğ-lu ibadetini andıran feryatlar, hıçkırıklar bile işitilir gibi olmuştu. Sonra, Morange, o gün fabrikada, ye'-sîni, zekâsının büsbütün içine gömülüp gittiği karaltılar yığının gösteren endişe uyandırıcı emareler belli etti. Gözleri bulanık, yüreği geçirdiği mücadelelerle azap dolu, sebepsiz, belki on defa aşağı indi, işliyen makinelerin karşısında uzun uzun durdu, sonra tekrar yukarı çıktı, hesaplarının başına oturdu; çok zahmetle aradığı şeyi bulamadığı için şaşkın bir haldeydi. O karanlık kış günü, saat dörde doğru gece olunca, kalem odasında, yanında çalışan iki memur, onun, işi bıraktığını gördüler. Artık, gözleri saate takılıp kaldı, bekledi. Saat beşi çalınca, bir yekûnun doğru olup olmadığına son bir kere daha baktı, kalktı, odadan çıktı, tekrar gelip ondan sonraki toplamın doğru olup olmadığına bakacakmış gibi hesap defterini açık bırakmıştı.

Morange, bitişik konakla atölyeler arasındaki deh-îize giden galeriye girmişti. O saatte, orası baştan başa aydınlıkta; elektrik lâmbaları etrafı gündüz gibi aydınlatıyor, makinelerin gümbürtüsü duvarları

113

I>ÖL BERKETİ III

sarsıyor, fabrikanın faaliyeti her yanı inletiyordu. Dehlize varmadan, karşısında, birdenbire, asansörü, o müthiş oyuğu, on dört sene evvel Blaise'in, içinde parça parça olduğu o cinayet kovuğunu gördü. O kazadan sonra, tekrar böyle bir şey olmasın diye, asansör yuvasının kapağım bir demir parmaklıkla kuşatmışlardı; demir parmaklığın bir kapısı vardı, bu kapıyı bilhassa açık boşluğa istiyerek atlamadıkça, kazara düşme imkânı kalmıyordu. Kapak da, tesadüf, açılmış bulunuyordu. Kapı kapalıydı, Morange, üstün bir kuvvetle itilerek yaklaştı, boşluğa doğru eğildi, uzun bir ürperti geçirdi. O sahne, şimdi oldu- , şu gibi gözünün önüne geliyordu, bu korkunç boşluğun dibinde parçalanmış vücudu görüyor, muhakkak olan, istiyerek işlenen, saklı tutulan cinayet kargısında, aynı dehşet rüzgârıyla buz kesildiğini hissediyordu. Mademki bu kadar ıstırap çekiyordu, mademki, uyku uyumuyordu, yanlarına geleceğini, o iki Ölü kadına mademki vadetmişti, bu işe niçin artık bir nihayet vermiyordu Daha evveli gün, köprünün parmaklığına abandığı sırada, bu musallat arzuyu yine duymuştu. Muvazenesini bir kaybetti miydi kurtuldu demekti, nihayet toprağın sükûnu içinde, iki kadının arasında yatabilecekti. Derken, iki günden beri araştıran, azan deliliği arasında, uçurum, sanki o müthiş hal çaresini kendisine fıslamış gibi, aşağıdan, bir sesin, Blaise'in sesinin: Ötekini de beraber al gel! Ötekini de beraber al gel: dediğini işitiyor gibi oldu. Uzun bir ürperti geçirerek doğruldu, sabit fikirlerinin ulaştığı karar onu yıldırım gibi çarpmıştı. Divaneliği, bunu, her işi halledecek biricik mâkul, mantıklı,

DÖL BERKETİ IH

115

114

DÖL BERKETİ III

riyazi hal çaresi olarak görüyordu. Bu karar ona öyle sade görünüyordu ki, bu kadar çok aradığına şaşırıyordu. O zaman, bu zayıf ve yumuşak başlı adam, bu zavallı sapık, çok vuzuhlu bir muhakemenin, çok ince bir hilenin yardımıyla demir gibi bir irade, üstün bir kahramanlık eseri gösterdi.

Önce, her şeyi hazırladı, kendisi orada yokken asansör kapağım Örtmesinler diye emniyet kertesini sürdürdü, parmaklık kapısı kolayca açılıp kapanıyor mu diye de muayene etti. Güvenin verdiği bir kuvvetle, âdeta ayaklan yerden kesilmiş gibi hafifçe yürüyordu; bakışı keskindi, tetikteydi; görülmek, işitilmek istemiyordu. Sonra, elektrik lâmbalarının üçünü de söndürdü, galeriyi, tam bir karanlıkta bıraktı. Aşağıdan, apaçık duran oyuktan, makinelerin uğultusiy-ie karışık, fabrikanın faaliyet gürültüsü hâlâ yükseliyordu. Morange, ancak her şeyi hazır ettikten sonradır ki, konağın küçük salonuna gitmek üzere koridora daldı.

Constance, Alexandre'la birlikte, onu orada bekliyordu. Delikanlıyı yarım saat evvel getirmişti, onu hem söyletmek, hem de, müessesede ona tahsis ettiği asıl duruma dair henüz hiçbir şey açmamak istiyordu. Bir çırpıda kendisini onun eline bırakmayı lüzumsuz gördüğü için, akrabası olan la baron de L-O'.vicz'in tavsiyesini iyi karşılayarak, ona bir iş bulmak İsteddiğini göstermekle kalmıştı. Fakat, onu sapsağlam, azimli, sert yüzlü, intikam müjdeliyen müthiş gözlere sahip görerek nasıl da zaptettiği bir heyecanla inceliyordu!

Onu büsbütün yontup adam edecekti, delikanlı gayet dürüst bir insan olacaktı. Alexandre, naler olup bittiğini iyiden iyiye anlamadan, bir şeyler seziniyor, mukadderatının tâyin edildiğini hissediyor, sonradan, bütün ağılı rahat rahat midsye indirmek için ehlileştirilmeye razı kurt yavrusu gibi, muhakkak olan yağmayı, bekliyordu. Morange, içeri girince, gözüne ilişen şey, yalnız, Alexandre'la Beauc-hcia arasındaki benzerlik oldu; bu son derece benzerlik, Constance'ı da, yüreğinden kan giderek sarsmıştı, Morange da, kafasındaki o sabit fikirle, eski patronunu mahkûm eder gibi, bu benzerlik karşısında dondu kaldı.

Sizi bekliyordum, dostum, çok titiz bir adam olduğunuz halde geç kaldınız.

Evet, bir küçük iş vardı, onu bitirdim de.

Fakat Constance şaka ediyordu, memnundu. İş hemen halletti.

Pekâlâ. İşte size bahsettiğim zat, bu. Önce yanınıza alıp, işi öğretirsiniz, başlangıçta yalnız atel-ye işlerinde çalıştırırsınız. Tamam mı

Kay hay, azizim madam. Kendisiyle meşgul olacağım, emin olabilirsiniz.

Sonra, Constance, ertesi gün işe bağlıyacağım söy-liyerek Alexandre'ı selametleyince, Morange, delikanlıyı, kendi kalem odasından ve henüz açık bulunan atölyelerden geçirmeyi nezaketle teklif etti.

Constance, muhasebecinin bu hatırmazlığı karşısında büsbütün emin olarak, tekrar güldü:

İyi düşündünüz, dostum, çok teşekkürler ede

rim, dedi. Siz de, mösyö, güle güle gidin, eğer uslu olursanız, istikbalinizi sağlayacağız. _0 .

116

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ III

in

Fakat, o esnada, budalaca, zirzopça bir olay, onu yıldırımla vurucuşa döndürdü. Küçük salondan, Alexandre'î önü sıra çıkararak Morange ona dönmüş, kafasındaki çatlak, birdenbire meydana çıkıp yüzünün şeklini bozuyormuş gibi, âni bir deli istihzasiyle bakmıştı. Laubali ve alaycı, yavaş bir sesle, ta yakından konuştu:

Ha ha hay! Blaise kovduğun dibinde! Konuşuyor, benimle konuştu!. Ha ha hay! Takla! Sen istedin taklayı! Takia yine var, takla!

Bunları söyledikten sonra, Alexandre'la birlikte ortadan kayboldu. Constance, ağzı bir karış açık, onu dinlemişti. Bu öyle akla hayale gelmez, Öyle divanece bir şeydi ki, Önce anlı yamadı. Fakat sonra, o ne şimşek hiziyle kavrayıştı! Morange'ın söylediği şey, o cinayetti, o zamana kadar asla lâfım etmediği şeydi, on dört seneden beri içlerine gömdükleri, yalnız bakışlarıyla itiraf ettikleri o faciaydı; şimdi, Morange, onu birdenbire, bir deli istihzasiyle suratına fır-latıvermişti. Biçare adamın bu iblisçe isyanına, Cons-tance'ın, uçurumdan esen bir rüzgâr gibi, temasım hissettiği müphem tehdidine sebep neydi Müthiş surette benzi attı, kaderin, tam o anda elde ettiğini sandığı kaderin korkunç bir Öc alacağını, için için bir sezikle anladı. Evet, böyleydi, Constance, on dört sene geriye gitti, kendisini yine bu salonda gördü ve tit-riyerek, vücudu buz kepilek, ayakta bekledi; fabrikadan yükselen gürültüleri dinliyor, berikinin parçalanışım dinlediği ve beklediği o uzak günkü gibi, dt>-Sügün feci çatırdısmı bekliyordu.

Bu arada, Morange, o tıpış tıpış yürüyüşüyle, Alexandre'î götürüyor, sakın ve iyi sesiyle konuşuyordu.

önünüze geçtim, affedersiniz, size yol göster-

snek zorundayım. Böyle müesseseler çok girintili çı-

| itintili olur, merdivenlerin, koridorların, dönemeçlerin, îadde hesabı yoktur'. Görüyorsunuz ya, koridor sola dönüyor.

Sonra, zifiri bir gece karanlığına gömülü galeri-siini nihayetine varınca Öfkeleni, tabî bir sesle:

Haydi, buyurun bakalım! dedi. Hiç başka ma-

rifetleri yoktur, elektrikleri yakmamışlar, düğme de

ta uzakta, öte başta. Bereket versin, kırk senedir

fouradan geçtiğim için basacağım yeri biliyorum.

Dikkat, peşimden ayrılmayın.

O andan itibaren, her adımda, nasıl hareket edeceğini ona ihtar etti, sesinin ahengi hiç değişmiyen, o lûtufkâr haliyle ona yol göstermeye devam etti:

Peşimi bırakmayın, sola doğru. Şimdi, dos

doğru yürüyeceğiz artık. Yalnız, durun, galeri, orta

sından bir demir parmaklıkla bölünmüştür, bir de ka-

pısı vardır. Tamam, geldik. İşitiyorsunuz ya, kapıyı

açıyorum. Peşim sıra gelin, ben önden gidiyorum.

Morange, sükûnetle, karanlıklara, boşluğa adımı-ııı attı. Gık demeden, dibe yuvarlandı. Arkasından izini

kaybetmemek için âdeta ona değercesine yakınından yürüyen Alexandre, ayaklan altından kaçan bu zeminin verdiği âni dehşet içinde, uçurumun boşluğunu, düşüşün rüzgârını gerçi hissetmişti. Fakat, bir bere atılmış

bulunuyordu, o da yürüdü, bir çığlık

I

m

113

DÖL BEREKETİ III

kopardı, tekerlendi. İki vücut, uçurumun dibinde yas-sıdı, ikisi de derhal öldüler. Lâkin Morange, birkaç saniye daha nefes aldı. Alexandra, tam Blaise'î Ölü buldukları noktada, kafası yarılmış beyni dağılmış bir halde serili yatıyordu.

Kazanırı sebebi bir türlü anlayamadı, orada bulunan iki ölü, müthiş bir şaşkınlık uyandırdı. Morange, sırrını beraber götürmüştü, deliliğinin, ona rasgele işlettiği bu fecî cellâtlık işini, belki Constance'ı cezalandırmak, belki de eski hatayı tamir etmek için; vaktiyle, kardeşinin Ölümüyle mateme gömülen De-nis'nin, şimdi kızı

Hortense'la mükâfatlanması için; kızcağızın, çok uslu, güzel bebeğiyle, Morgot'su ile mutlu yaşaması için yapmıştı. Morange, cinayetin aletini ortadan yok etmekle, muhtemel yeni cinayeti yok etmiş oluyordu. Morange, sabit fikrin tesiri altında, idraki aşan, bir kasırganın fütursuz zalimliği ile geçip giden, insan hayatlarını biçen bu hailleli adaleti herhalde, muhakeme etmemişti. Bilerek yapmış değildi, sadece harekete geçmişti. Fakat, fabrikada herkes-aynı şeyi düşündü, Morange muhakkak deli idi, ka-zeya sırf kendisi sebeb olmuştu, kaldı ki, elektriklerin söndürülmüş olmasına, demir parmaklık kapısının ardına kadar açık bulunmasına, orada bulunduğunu bildiği bu kovuğa tekerlenmesine, yanındaki biçare gencin, onun peşinden yuvarlanmasına kimse akıl erdiremiyordu. Hoş, ondan sonraki günler, kapıcı kadın, onun son divaneliklerini anlatınca, hele bir polis komiseri, apartmanı gezince, Morange'm de-. liliğine kimsenin şüphesi kalmadı. Deliydi, zır deliydi. Bir kere, bu kadar bakımsız bir ev olamazdı, mu-

113

DÖL BERKETİ III

fağın ahırdan farkı yoktu, salon yüzüstü bırakılmış. On Dördüncü Louis stili mobilyesi tozdan kül rengi olmuştu; yemek salonu altüsttü, eski meşe ağacından mobilyesi pencere önüne yığılmış, içeriyi kapkaranlık ediyordu; sebebi belli değildi. Yalnız R.eïne'in odası muntazamdı, bir türbe gibi sofuca temizlikteydi. Fiçpen ağacından eşyası, her gün silinip süpürüldüğü için pırl pırlıdı, Fakat, Morange'm deliliğini asıl açıkla ispat eden şey, bir hâtıralar müzesi şekline sokulmuş olan, duvarları karısının ve kızının Cotoğraflariy-le kaplı yatak ociası oldu. Pencerenin karşısında, bir masanın üstü bir nevi mihrap haline konulmuş, duvar gözüküyordu, vaktiyle Mathieu'ye gösterdiği bu mihrabımsı şeyin üstünde, Valerie ile Reine'in, ikiz kardeşler gib:T aynı yaşta, yirmi yaşında alınmış 3-esimleri orta yerde duruyordu; sayısız daha başka portreler, yine Valerie'nin, yine Reine'in çeşit çeşit pozlarda, çeşit çeşit tuvaletlerle, çocukluk, genç kızlık, kadınlık çağlarında çekilmiş resimleri, bu iki portrenin etrafına, iki sıra dizilmişti. Orada masanın üstünde, bir mihraba konulmuş adak gibi, altın paralardan, gümüş paralardan, hattâ meteliklerden mürekkep, yüz bin franktan fazla bir para, koskoca bir yığın bulundu; bu, Morange'm senelerden beri, fakir bir adam gibi kuru ekmeğe kanaat edip biriktirdiği servetti. Nihayet, biriktirdiği paraların nereye gittiği anlaşılmıştı, bunları iki kaçanına veriyordu, bütün iradesi, bütün ihtirası, bütün emeli onlardan ibaret kalmıştı. İkisini de, zengin etmek bulyasiyle Öldürdüğünü düşünerek vicdan azabından' kurtulamıyor, çok özledikleri, çok şevkle sarfedece-k

120

DÖL BERKETİ III

oldukları bu parayı onlara ayırıyordu. Parayı hâlüfc onlar için kazanıyor, onlara getiriyor, bol bol veriyor, hayaletlerle dolu tapınışı ortasında, onların ruhlarını rahat ettirmek, sevindirmek İsteğiyle, kendi zevkine-zerre kadar bir şey ayırmıyordu. Metelik metelik biriktirilip masa üstüne yığılmış, yirmi senedir, bir çiçek demeti gibi karisiyle kızının resimlerine sunulmuş koskoca bir servetin yanı başında sefalet içinde ölen deli ihtiyarın hikâyesini, bütün mahalle anlata anlata bitiremedi.

Mathieu, saat altıya doğru fabrikaya geldiği zaman, kazanın uyandırdığı dehşet ve telâşla karşılaştı. Morange'in mektubu zaten sabahtan beri yüreğini sikiyordu. Alexandre'm meydana çıkması, Constanee'-in evine alınması, onun tarafından müesseseye sokulması hikâyesi, bu olmayacak iş, onu çok hayrette bırakıyor, endişelendiriyordu; mektup çok sarıh olmakla beraber, acaip saçmalıklarla dolu idi, anlaşılmayacak şekilde lâftan lâfa atlıyor, Mathieu'nün yüreğini büsbütün üzüyordu. Mektubu üç defa üstüste okumuştı, hâdise, öyle bulanık tehditlerle dolu görünüyordu kir her okuyuşta, gitgide daha korkulu, yeni faraziyeler yürütüyordu. Sonra, verilen randevuya gelince de, bu sefer, Victor Moineaud'nun kaldırıp yanyana uzattığı kana bulanmış o iki cesetle karşılaşmıştı! Makineleri durduran ölüm ürpertisi içinde koşa koşa gelip bu anlaşılmaz felâketi, acaip huylu ihtiyar muhasebeci ile, gökten inercesine gelmiş, hiç kimsenin tanımadığı genç adamın, üstüste yuvarlanıp paramparça oluşlarını telâşla kendisine anlatan oğlu Denis'yi ses çıkarmadan, vücudu buz kesilerek dinledi. Mathieu,

121

DÖL BERKETİ III

jftlexandre'i derhal tanıdı; böyle dehşet içinde kalması, böyle sararması, bunca karanlık iş karşısında, henüz faraziye halinde, korkunç faraziyeler halinde, içinden yükselen mütalâaları, hiç kimseye, hattâ oğluna bile .açmak istememesinden ileri geliyordu. Galerideki lâmbaların sönük bulunması, hep kapalı duran, ancak bu :işe alışık bir kimsenin, düşmeyi çevirerek açmış, gizli bir yayla sıkıştırılmış olması muhtemel parmaklık jkapısı meselesini, bu kesin birkaç müşahedeyi, gitgide artan bir endişeyle dinliyordu. Sonra, Victor Moi-Tieaud, önce, muhakkak, ihtiyarın düştüğünü, çün_-kü gencin bir bacağı onun karnı üzerine uzanmış ol—duğunu söyleyince, Mathieu birdenbire, on dört sene .geriye gitti, Moineaud babayı hatırladı, oğlunun, şimdiki Morange'la Alexandre'i bulduğu aynı yerde, babasının, Blaise'i bulduğunu görür gibi oldu. Blaise! Mat-

,hieu'nün kafasında yeni bir aydınlık yanıyordu; kuşkusunun emekliyerek ilerlediği bu müthiş karanlık içinde, feci bir şüphenin ışığı gözlerini kamaştırdı, X)enis'yi, bütün işleri yoluna koymak üzere aşağıda bırakıp, Constance'm yanma çıkmak istedi.

Fakat, yukarıda, ara koridora gireceği sırada, asansörün yanında tekrar durdu. On dört sene evvel, Morange'ın, asansör yuvasının kapağını açık bulup, ihaber vermek üzere aşağı indiği yer burası idi; o indikten sonra, Constance, elini kolunu salhyarak eve -döndüğünü söylüyordu, tam o sırada da, Blaise, karanlık koridorun öte başından doğru gelmiş, çukura yuvarlanmıştı. Herkesin, nihayet inandığı bu masalın ;yalan olduğunu, Mathieu şimdi anlıyor, bakışları, söz-ieri, susuşları hatırlıyor, o zaman kavrayamadığı şey-
DÖL BEREKFTİ III

122

ler, şimdi korkunç bir mâna alıyor, onu ani bir kesin-. Jiğe götürüyordu. İçinde, daima iğrenç bir sır eseri kalan sinsi cinayetlere, kahpece cinayetlere mahsus feci müphemüğe bürünmüş bulunmakla beraber bunun böyle olduğu muhakkaktı. Zaten, şimdiki olayı, aşağıda duran o iki ceset meselesini de, mantıklı bir muhakemenin, bir delinin hareketini, muammalı ve karanlık noktalarıyla izah edişi gibi, meydana çıkarıyordu. Euna rağmen, Mathieu şüphe etmek için kendini zcr-ladı. Constance'ı görmek istiyordu, Constance, küçük salonun ortasında, yüzü balmumu gibi sarı, ayakta, kımıldamadan durmuştu. Oİİ dört sene evvelki bekleyiş yenileniyor, öyle bir ıstırap içinde uzuyordu ki, Constance, daha iyi işitmek için soluk almıyordu. Fabrikadan henüz ne bir gürültü, ne bir ayak sesi işitilmişti. Ne oluyordu acaba O müthiş şey, o korktuğu gey, boş bir kâbustan ibaret miydi Halbuki, Morange, onun yüzüne karşı alay etmiş, Constance, ne demek istediğini pekâlâ anlamıştı. Acaba, bir feryat, bir yıkılma gürültüsü işitmiş jeğil miydi Şimdi ise, makinelerin uğultusunu artık duymuyordu, ölümdü bu, fabrika soğumuş, kendisi için ölmüştü. Birdenbire, yaklaşan, hızlanan ayak sesleri işitti, kalbinin atışı durdu, içeriye Mathieu girdi.

Constance, hayalet görmüş gibi, benzi sapsarı,. geriledi. Mathieu gelmişti, niçin gelmişti acaba Na sıl oluyor da orada bulunuyordu Bütün felâket ha bercileri arasında, en beklemediği o idi. Gelen onun öl müş oğlu olsaydı, Constance, babanın bu gelişi karşı sında olduğu kadar sarsıntı geçirmezdi. .m-¹-

M

123

DÖL BEREKETİ III

Bir şey söylemedi. Mathieu, kısaca:
Yuvarlandılar, dedi, ikisi de öldüler, Blaise gibi Öldüler.

O zaman, Constance, yine bir şey söylemedi, onun yüzüne baktı. Bir an, göz göze bakiştılar. Mathieu, onun bakışından her şeyi Öğrendi, cinayet, bir kere daha başladı, işlendi, bitti. Aşağıda, cesetler, Üstüste, ezilmiş yatıyorlardı.

A zavallı kadın, bu ne feci şaşkınlık böyle, kaç kişinin kanma girdin!

Constance, bir gayret sarfetti, son bir gururla doğruldu, boyu uzadı, yine yenmek, kaatü elbette kendisi olduğunu daima haklı olduğunu, daima haklı olacağını haykırmak İstedi. Fakat Mathieu, son bir hakikati da açığa vurarak onu harabetmişti:

Bilmiyor musunuz ki, bu alçak Alexandre, ahababınız madam Angelin'in kaatillerindendir Bir kış akşamı, parasını çaldılar, zavallı kadını boğdular. Size acıdığım için, üzülmenizi istemediğim için, bunu sizden gizlemiştim. Eğer haber verseydim, şimdi kürek zindanında bulunacaktı! Bugün haber verseydim, siz de onun yanma giderdiniz!

Bu, en müthiş darbe oldu. Constance bir şey söylemedi, devrilen bir ağaç gibi, kaskatı, halının üstüne serildi. Bu sefer, alt oluşu onu mahvetmişti, beklediği alın yazısı aleyhine dönüyor, onu yere vuruyordu. Bir tek çocuğa bağladığı sevgi ile fesada uğ-riyan bir ana daha, aldatılan, soyulan, öfkeden kudu-ran; ana olmak ihtiyatıyla, düştüğü tesellisiz divanelik yüzünden cinayete kadar giden bir ana daha eksilmişti. Orada sıska ve kurada, tatmin edemediği

1

134

DÖL BERKETİ HI

sevgilerle zehirlenmiş bir halde, boylu boyunca yatıyordu. Mathieu telâşa düştü, ihtiyar hizmetçi kadını, koştu, geldi. Onun yardımıyla Constance'ı yatağına götürdü, sonra soydu; bu süre içinde, Constance'm, bazen soluğunu kesen neviden bir baygınlık içinde, hâlâ ölü gibi yattığım görünce, Mathieu, bizzat Boutan'a koştu; talihi varmış ki, doktoru, tam da eve yemeğe geldiği saatte yakaladı, hemen alıp getirdi. Yetmiş iki yaşına yaklaşan Boutan artık hekimlik etmiyor, hayata karşı beslediği ümidin sakin neşesi içinde yaşıyor, dostları olan çok eski müşterilerinden başka kimseye viziteye gitmiyordu. Daveti geri çevirmedi, hastayı muayene etti. Öyle açık manalı, ümitsiz bir hareket yaptı ki, endişesi gitgide artan Mathieu, karısı ölümlük bari yanında bulunsun diye, Beauhène'ı aramaya koyuldu, ihtiyar hizmetçi kadına, adamın nerede bulunduğunu sordu, kadın, kollarını havaya kaldırdı, mösyönün nerede olduğunu bilmiyordu. Mösyö, hiç adres bırakmazdı. Sonra, o da dehşete kapıldı, baktı ki olacak gibi değil, o hala ile yeğenin, mahut karıların evine koştu. Acele meselelerde, hanımının, kendisini bizzat oraya gönderdiği olmuştu, o sebeple, evlerini mükemmel surette biliyordu; fakat, orada, hizmetçi kadına, madamların, bir hafta Nice'de istirahat etmek üzere mösyö ile birlikte, bir gün evvel gittiklerini söylediler. Kadın, aileden bir kimseyi ya nma almadan dönmek istemediği için, dönüşte, mösyönün kızkardeşi la baron de Lowicz'e uğramayı akıl etmiş, kendi arabasına onu da, adetâ zorla alıp getirmişti. # .atunua »v suua v , ,

DÖL BERKETİ III

Boutan, boşu boşuna, acele imdat tertibatı almıştı. Constance, gözlerini açınca, dikkatli dikkatli onun' yüzüne baktı, herhalde tanıdı, tekrar gözlerini kapadı. Ondandır, inadetti, sorulan suallere cevap-vermek istemedi. Herhalde işitiyordu, yanında bulunan, kendisini tedavi eden insanları tanımaması imkânı yoktu; kendisiyle meşgul olmalarını istemiyor,, ölü gibi durmakta, zerre kadar hayat eseri göstermemekte ısrar ediyordu. Arük, hezimetinin sessiz ıstırabı içinde dünyadan çekilmiş gibi, ne dudakları, ne gözleri açılıyordu. O akşam, Serafine gayet acayıptı. Leş gibi eter kokuyordu, şimdi eter içmeye başlamıştı. Çifte kazayı, Constance'm kalb krizine sebeb olan Morange'-la Alexandre'in Ölümünü haber alınca, yüzünde, sadece, kaçıklara mahsus hafif bir kırışıklık peyda oldu âdetâ, istemiyerek gülümsedi: A'. Acayip şeyi dedi.

EMİvenleriyle şapkasını çıkarmadan, koltuğa yerleşti Eski güzelliği korkunç bir şekilde mahvedil-diğinden bsri, biricik canlı iki ışık halinde kalan altın pullu kara gözleri açık, bekliyordu. Altmış iki yaşında olduğu halde, yüz yaşında görünüyordu, küstah yüzü, boralarla çatlak çatlak olmuş, güneş şansı saçları, kül yağmurları altında sönmüş gibi idi. Vakit gece yansına yaklaştığı halde, o, hâlâ orada, farkında değilmiş gibi görüldüğü bu ölüm döşeğinin yanında, içinde, cansız bir cisim gibi, kendini unuttuğu bu ürpertiler dolu odadaydı, kendisini oraya niçin getirdiklerini dahi bilmiyor gibiydi.

S26

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ III

127

\

Ne Mathieu, ne Boutan, oradan uzaklaşmak istenmemişlerdi; mösyö, o mahut kadınlarla, o hala ve .yeğenle birlikte Nice'deyken, Constance'ı ihtiyar hizmetçi kadınla yalnız bırakmamak için, geceyi orada .geçirmeye

karar vermişlerdi. Gece yansına doğru yavaş sesle konuştukları sırada, Serafine'in, tam üç saat susmadan sonra, nihayet konuştuğunu işitip gasa-. kaldılar.

Biliyorsunuz ya, öldü, demişti.

Kim ölmüştü, acaba Nihayet, Gaude'dan bahsettiğini anladılar. Gerçek, meşhur cerrahı, muayenehanesinde bir sedirin üstünde, sebebi iyiden iyiye 3fiek de bilinmiyen âni bir ölümle yıldın mlanmış bir ılıâlde bulmuşlardı. Bir takım acayip, açık saçık rivayetler dolaşıyordu, hattâ bunlardan bazıları saçana ve feci şeylerdi. Gaude, altmış sekiz yaşma geldiği halde, hâlâ uslanmamış, bekâr hayatı yasıyor, .gayet zinde olduğu söyleniyor, müşterileri arasındaki -genç kadınlardan, kendisine minnettar kalan ameli-.yat ettiği hastalardan, fingirdiyenler olursa, hâlâ gömül eğlendiriyordu. Mathieu, Serafine'in feci hülya-.sini hatırlamıştı, cerrahın neşteri altında, cinsiye tiyle .beraber şehvetini de kaybetmenin öfkesiyle, kadın, 'bir gün ona: ah demişti, bir akşam, hepimiz, kısır-Jaştırdığı bütün kadınlar onun muayenehanesine gitsek de, biz de onu hadım etsek! Binlerce ve binlerce jkac-inchlar, Serafine, onların hepsini kendisiyle birlik, kendi arkasında görüyordu, bir sürü, bir ordu, bir -milletler; yüz bin kısır kadın saldıracaktı, alacak-İian intikamın vahşiliği, muayenehanenin duvarlarını -Sarsacaktı.

Mathieu'yü heyecanlandıran şey, Gaude'un âni ölümü hakkında dolaşan garip rivayetlerden birine göre, onu, sedirin üstünde, esvapları soyulmuş, sakat edilmiş, kan içinde bulmuş olmaları idi. Mathieu'nün, bu matemli odadaki bekleyişle ürpererek, bir kâbus geçirir gibi kendisine baktığını görünce:

öldü, dedi, hepimiz oradaydık.

Bu, zırva, hakikate aykırı bir şeydi, imkânsızdı; ama, doğru da olabilirdi, yanlış da olabilirdi. O zaman, Mathieu, dehşet salan korkunç bir soğuşun temasını, o esrarlı soğuşun, bilinmiyen, asla bilinmiye-cek olan şeyin soğuk temasını duydu.

Boutan, Mathieu'nün kulağına eğilmiş, yavaşça:

Bir haftaya kalmaz, çıldırır, zır deli olup tı

marhaneye girer, demişti.

Bir hafta sonra, la baron de Lowicz'e deli gömleği giydirmişlerdi. Kısırlık ameliyatı, artık dindire-mediği İştahın yıkıcı tesiriyle, beynine vurmuştu. Kendisini tecrid ettiler; yanma kimseyi çıkaramıyorlardı, çünkü, buhranlarının müstehcen anlarında, iğrenç sözler söylüyor, rezilce hareketler yapıyordu.

Mathieu ile Boutan, Constance'ı sabaha kadar b3kledüer. Dudaklarını kıpırdatmadı, gözlerini bir daha açmadı. Güneş doğarken, duvara döndü, öldü.

1

IV

Aradan yine seneler geçti, Mathieu altmış sekiz yaşına, Marianne altmış beş yaşına girmişlerdi ki, hayata karşı besledikleri imana, ümitlerinin verdiği sürekli gayrete borçlu oldukları gitgide artan servet ortasında, son bir mücadele, hayatlarının en acı mücadelesi, ikisini de, neredeyse yere serecek, ümitsiz, tesellisz, mezara sokacak dereceye getirdi.

Marianne, bir akşam, titriye Ütrîye, tasalı bir .halde yatağa yatmıştı. Aile arasında büyük bir üzüntü başlamış, vahimleşiyordu. Gitgide çirkin bir hal alan feci bir kavga, Gregoire'm idaresi altındaki değirmeni, Gervais ile Claire'in idare ettikleri çiftliğe jkarşı, fena halde öfkelenmişti, Ambroise hakem tâyin edilmiş, o da, Paris'teki ticarethanesinden, tutuşan ihtirasları hesaba katmadan, büyük iş adamı jgenişliğiyle hüküm vererek, ateşi daha fazla körüklemişti. Marianne, annelik duygusuyla, çocuklarını barıştırmak istemiş, Ambroise nezdinde gizlice teşebbüste bulunmuş, gelecek karşısında dehşete kapılıp yü-îregi yaralanmış, dönüşte yatağa düşmüştü. Ambroise onu âdeta haşin karşılamıştı, Marianne, kavga eden, birbirini yiyen nankör oğullarının, kendi etinden et .kopardıkları intibaiyle, çok acı duyarak çiftliğe dönmüştü. Artık yataktan kalkmamış, Mathieu'ye susması için yalvarmış, hekim çağırmanın bir işe yara-

DÖL BERKETİ III

-
mıyacağım söylemiş, hiçbir ıstırabı olmadığına, hiçbir hastalığı olmadığına yemin etmişti. Sönüp gidiyordu, Mathieu, onun, her gün kendisini bir parça daha terkettiğini, büyük kederi yüzünden ölmekte olduğunu hissediyordu. Olacak şey mi idi bu Kolları; arasında, okşanarak büyüyen, zaferlerinin neşesi, gururu olan, çok sevildikleri, çok sevdiği bütün bu çocuklar, aşklarından doğan, vefalılıkları içinde birleşen, kutsal ve kardeşçe bir yığın halinde etraflarında sımsıkı toplanan bütün bu çocuklar şimdi dağılıyorlar, birbirlerini yiyecek derecede bixibirlerine-saldırıyorlardı! Demek ki, aile çoğaldıkça, nankörlük: de artar dedikleri doğruydu, bir insanın muttu xnxxsx yoksa bahtsız mı olduğuna hükmetmek için, Ölümünü beklemek gerekir sözü de ne kadar yerindeydi!: Mathieu, karyolanın yanma oturmuş, Marianne'-m, ateşler içinde yanan elini avucunun içinde tutuyor:

Ah! diyordu, bu kadar didin, bu kadar üstünlük kazan, sonra, gel bu en büyük ıstıraba, bizi ens fazla harabedecek olan ıstıraba uğra! Muhakkak kiK son nefesini verinceye kadar çarpışmak lâzım, saadet,, ancak

ıstırapla, göz yaşıyla kazanılıyor. Hep ümidi etmek, hep savaşmak, üstün gelmek, yaşamak lâzım!. Marianne, metinliğini kaybetmiş, artık mahvolmuş; gibiydi. Yok yok, artık kudretim kalmadı, alt oldum- Dışardan gelen yaraları hep iyi ettim. Ama, bu yara. benim kendi kanımdan, kanım içime akıyor, beni boğuyor. Bütün eserimiz mahvoldu. Son gün, sevincimiz, sıhhatimiz, kuvvetimiz yalana çıkıyor. O,

130

DÖL BERKETİ III

Mathieu de, bu felâketin ıstırap veren korku-siyle, Marianne'ın öldüğünü, kendisi yalnız kaldığını £07. önüne getiriyor, bitişik odaya girip ağlıyordu. Değirmenle çiftlik arasındaki bu mânâsız kavga, Lepailleur'ün o kıraç toprağı yüzünden, Chantebled'yi ortadan bölen o girintili arazi yüzünden çıkmıştı. Yosunlu, köhne dolabıyla, sarmaşıklar arasında kaybolmuş, romantik, eski değirmen, senelerden beri artık imevcut değildi. Grâgoire, babasının düşüncesini nihayet gerçekleştirmiş, binayı yıktırılmış, yerine, bir de-miryoliyle Janville istasyonuna bağlı, geniş müstemilâta, buhar makineleriyle işliyen büyük bir un fabrikası kurmuştu. Kendisi de, civardaki buğdayların hepsi, öğütülmek üzere kendisine gelmeye başyhalı, fool para kazanıyordu, şaşılacak derecede durulmuştu, -kırkına yaklaşan iriyarı bir adam olmuştu, gençliğindeki haşarılığın yalnız çabuk öfkelenme huyu kalmıştı, bu öfkelerini de, yalnız yumuşak kalpli ve metin bir kadın olan karısı Therese dindirebiliyordu. Gregoİre, yetmiş yaşında kendini naza çeken kayın Sbabası Lepailleur'le belki yirmi defa bozuşacak dereceye gelmişti. Eski değirmenci, iflâsın muhakkak olduğuma dair kehanetlerine rağmen, yeni binalar yapılmasını önleyemediği için alay ediyor, gitgide gelişen büyük un fabrikasına atıp tutuyor, haksız çıktığından dolayı öfkeleniyordu, Şimdi bir kere daha yenilmişti. Chantebled'nin muazzam mahsulleri, onun, çalışmaktan bezmiş, süratle para kazanmaya can atan, basma kalıp iş gören köylü aklıyla, üzerinde artık hiçbir mahsul yetişmediğini iddia ettiği o kahbe toprağın iflâsını yalanlamakla kalmıyor, belki, hakir gördüğü, hiç-

13B

DÖL BERKETİ UI

bir işe yaramaz enkaz dediği değirmeni de diriliyor, dev gibi oluyor, damadı, orayı, büyük servet sağlıya» cak bir araç haline getiriyordu. Asıl kötüsü, Lepailleur'ün kendi devamlı yenilgisine şahid olmak istercesine, yenildiğini asla itiraf etmeden, ayak direyip hâlâ yaşaması idi. Bir tek zevki kalmıştı, o da,. Gregoire'ın, girinti araziye çiftliğe satmamak üzere verdiği ve tuttuğu sözdü. Hattâ, Lepailleur, o toprağın ekilmemesini de istemiş, Grâgoire'ı buna razı etmişti. Çorak kalan, o yemyeşil, güzel malikâneyi, İnce, uzun, sefil bir toprak parçası halinde ikiye biçeni bu kıraç araziye gördükçe, komşunun bereketli çiftliğini yalana çıkaran bir delil görmüş gibi, hincına-rağmen sevinç duyuyordu. Çakılların ve çalılıkların ihtiyar hükümdarı gibi, toprağın bu sefaletinden memnun tavrıyla, sıska uzun vücudunu dikerek, sık sık orada dolaştığı görülüyordu; aynı zamanda, kavga etmek için bahane kolladığı da anlaşılıyordu; nitekim, küstah bir tahrikçilik gayretiyle yaptığı bu gezintilerden birinde, çiftlik sınırına tecavüz edildiğini keşfeden o oldu, söylene söylene, bu hâdiseyi o kadar büyüttü, öyle felâketli sonuçlara götürdü ki, Froment'-ların sürekli mutluluğu, bu yüzden bir an mahvoldu. Gregoİre'da, iş bahsinde, hakkından hiçbir zaman zerre feda etmiyen kanlı adam haşinliği vardı. Kayınbabası, çiftliğin, kendi kıraç topraklarından üç hektara yakın bir kısmını, utanmadan bellediğini, mâni olunmazsa, niyeti herhalde bu güzel hırsızlık marifetine devam etmek olduğunu söyleyince, arazisinin bu şekilde istilâsına razı olamayacağımdan, meseleyi derhal incelemek istedi: Felâkete bakınız ki, hudut-

jg, DÖL BERKETİ III

iar bulunamadı. Bu itibarla, çiftlik, isterhiyerek aldandığını, hattâ kendi sınırlarını aşmadığını iddia ede-biirdi. Fakat L-epailleur, Öfkeden kudurarak, aksini iddia ediyor, kesin konuşuyor, bir sopa ile hudut çizgisini çiziyor, aşağı yukarı on santimetre farkla, hesabının tamam olduğuna yemin ediyordu. Gervais ile :Gregoire arasında geçen bir tartışma üzerine iş büsbütün alevlendi, bu tartışma esnasında, Gregoire köpürdü, affedilmez sözler söyledi. Ertesi gün, çiftlikle münasebetini kesti, dâva açtı. Gervais, buna derhal, değirmene bir buğday tanesi bile göndermeyeceği tehdidiyle karşılık verdi; her türlü alış verişe böylece son verilmesi vahim bir kayıptı, çünkü Chantebled'-Jiin müşteri olması, yeni un değirmenini gerçekten .geliştirmişti. O günden sonra, durum her gün daha kötüleşti, çok geçmeden uzlaşma imkânı kalmadı, üstelik, bir anlaşma zemini bulmaya memur edilen Ambroise da hararetlendi, her iki tarafın da hoşnutsuzluğuna sebeb olmaktan başka bir şey yapamadı.

Kardeş kavgası kötü tahriplerini genişletiyordu, şimdi, üç kardeş birden çarpışıyorlardı. Bu, tam mâ nasiyle felâket değil miydi; bu yıkıcı öfke bütün aileye yayılmıyacak mıydı; bunca sene mâkul, sıhhatli, kuvvetli ve sevişerek yaşadıktan sonra, bu delilik ve kin fırtınasına yakalanıp batmıyacaklar mıydı Mathieu, tabii, araya girmeye teşebbüs etti. Fa-'kat, daha İlk sözde, eğer başarı kazanamazsa, babalık nüfuzu tanınmazsa, yıkılışın tamir kabul etmez bir hal alacağını sezmişti. Onun için, bekliyordu, kendi hesabına, mücadeleden vazgeçmemişti, müsait bir fırsattan faydalanmak istiyordu. Ancak, anlaşmazlık-

133

ÖÖL BEREKETİ III

âa geçen her gün, endişesini artırıyordu. Bütün ese-Tİ, yarattığı küçük millet, lûtuftâr güneşin altında kurduğu küçük ülke, birdenbire mahvolmak tehdidi ile karşı karşıya idi. Bir eser, ancak aşkla yaşayabilirdi, onu, ancak, yaratıcı aşk ebe dileş tire bilirdi, kardeşlik dayanışmasının bağı kopar kopmaz eser de yıkılırdı. Mathieu, kendi eserini, iyilik, neşe ve kuvvet içinde tam mânasiyle gelişir bir halde bırakacağına, daha kendisi Ölmeden, parça parça, kirlenmiş, Ölmüş olarak yere serilmiş görecekti. Halbuki, taşkın bereketi mevsimden mevsime artan o Chantebled çiftliği, hattâ, kendi zekâsından doğan, çok büyümüş, >çok verimli hale gelmiş o değirmen, oğulları olan fâtipler sayesinde, Paris'te, daha uzaklarda kazanılan öteki azametli servetler, o zamana kadar, ne bereketli ne zengin bir eserdirdi. Hayata karşı beslenen imanın yarattığı bu çok güzel eseri, kardeşler arasındaki ha-yat aleyhinde suikast mahvedecekti'.

Eylülün son günlerine raslıyan bir akşam melâl-li bir alacakaranlıkta, Marianne, üzerinde, sessiz sedasız, kederden Ölmekte olduğu şezlongu, pencere önüne sürdüdü. Ona yalnız Charlotte bakıyordu, eski av köşkünün yerine yapılan, şimdi gereğinden fazla büyük evde, yanında, yalnız en küçük oğlu Benjamin vardı. Aile fertleri birbirini yemeye başlıyalı, Marianne bu evin kapısını kapamıştı, eğer bütün çocukları barışır da, hep birden gelip kendi yanında kucaklaşmak saadetini, bu büyük saadeti günün bi-Tinde kendisine verecek olurlarsa, kapıyı ancak o gün açacaktı. Fakat, kendisini hayata geri getirecek biricik zevk olan bu iyileşmeden ümidini kesiyordu. O

134

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ m

135

solgun akşam, Mathieu gelip yanına oturarak, âdetleri olduğu üzere elele verdikleri zaman, önce konuşmadılar, karşılarında uzayıp giden ovaya, uçsuz bucaksız tarlaları pus altında kaybolan çiftliğe, ta Ötede, Yeuse kenarında, tüten yüksek bacasıyla değirmene, muazzam bir demirci ocağı ateşinin kızıl bulutu yükselen, ufkun gerisindeki Paris'e baktılar.

Dakikalar geçiyordu. Mathieu, yorulup derdini unutmak İçin, öğleden sonra uzun uzun yürümüş,, Mareuil ve Lillebonne çiftliklerine kadar gitmişti. Nihayet, kendi kendine konuşur gibi, hafif sesle:

Çift sürmek için bundan daha güzel şartlar bulunamaz, dedi. Şu tarafta, yaylada, toprakların va sıflan, yeni tarım usulü sayesinde daha düzeldi, eski bataklıkların çamurlu toprağı saban vurula vurula inceldi; bu kısımda, yamaçlarda da, kumlu topraklar, Gervais'nin tertibi olan kaynak sularının yeni şekil de dağılması sonucu, çok zenginleşti. Çiftlik, onunla Claire'in ellerine geçti geceli, âdeta iki misli değer kazandı. Sürekli bir gelişme var, emek sayesinde za ferin hududu yoktur.

Marianne:

Sevgi olmadıktan sonra neye yarar diye mı rıldandı.

Mathieu, bir parça sustuktan sonra devam ettir
Sonra Yeuse'e kadar indim, uzaktan gördüm,,
Gregoire, Denis'nin, kendisine yaptığı yeni makineyi getirtmiş. Avluya indiriyorlardı. Kuvvetin üçte birini mükemmel surette tasarruf eden bir hareketle, değir men taşlarını döndürüyormuş. Böyle aletlerle, toprak, sayısız milletleri doyuracak buğday ummanları ye-

tıstirebilir. Hepsi yiyecek ekmek bulur. Değirmene yerleştirilen bu makine, muntazam işleyişiyle, yine servet yaratacak.

Marianne, te-krar:

Kardeşler biribirlerinden nefret ederse, neye yarar dedi.

O zaman Mathieu sustu, Fakat, gezintisi esnasında karar verdiği gibi, yatarken, karısına, ertesi günü Paris'te geçireceğini söyledi; Marianne'ın hayret ettiğini görünce, bir iş bahane etti, eski bir alacağı olduğunu, bir hesap göreceğini söyledi. Kendisini de azap içinde bırakan, Marianne'ın böyle aheste aheste Ölmesi olacak şey değildi. Harekete geçmek, kesin barış teşebbüsünü yapmak istiyordu.

Ertesi günü, Mathieu, sabahın altısında, Paris'e varır varmaz, şimal garından bir arabaya binip dosdoğru Grenelle'deki fabrikaya gitti, Herşeyden önce, o güne kadar kavgaya katılmayan Deiüs'yi görmek istiyordu. Denis, Constance Öldükten sonra, karısı J.ârthe'İa ve üç çoeuğıyle birlikte, rıhtımdaki konağa yerleşmiş, çoktan beri orada oturuyordu. Bu yerleşme, fabrikanın tamamına sahibolmak gibi, mal sahibinin hüküm sürdüğü muhteşem sarayı, kesin olarak zaptetmek gibi bir şey olmuştu. Bununla beraber, Beauchene'in daha senelerce Ömrü vardı, fakat müessesenin unvanında artık kendi adı yoktu, son mülkiyet hissesini, kendisine aydan aya ödenen bir gelire .karşılık satmıştı. Nihayet, tıka basa öğle yemeği yedikten sonra, o hala ile yeğenin evinde bir sedirin üzerinde, inme inerek ansızın öldüğü, bir akşam haber alınmıştı; bakılırsa, aşırı yemek ye-diği, o kadın-

t>ÖL BEREKETİ III

137

13g DOL BEREKETİ 111

larla, artık kendi yaşma uygun olrniyan şekilde aşır. gönül eğlendirerek, çocuklaşmış bir halde öldüğü anlaşılıyordu. Bu ölüm, bencil erkeğin, kaldırımlarda, sürten havai kocanın ölümüydü, 12sli tüketen, lağım-fırlatan son süpürge vuruştı.

Denis, babasını görünce, neşeyle haykırdı: Vay! Seni hangi rüzgâr attı Kahvaltıya mı geldin hâlâ bekârim, Marthe'İa çocukları, pazartesi, günü. gidip alacağım, Dieppe'deler, orada enfes bireyi ül ayı geçirdiler,

Sonra, annesinin hasta olduğunu, tehlikede bulunduğunu öğrenince ciddileşti, endişelendi:

Annem hasta mı, tehlikede mi Ne söylüyorsun Ben onu sadece yorgun, hafif, ehemmiyetsiz bir rahatsızlığı var zannediyordum!. Söylesene baba, nesi var saklıyorsunuz, bir kederiniz var demek, öylemi

Sonra, Mathieu'nün, çok açık çok tam olarak anlatmak zorunda kaldığı meseleyi dinledi. Bundan, büyük bir üzüntü duydu; sanki, muhtemel bir felâketi keşfetmişti da, onun tehdidi bundan böyle, rahat-yaşamasına engel olacaktı, öfkeleni, söylendi:

Ne Kardeşlerim, bu manasız kavga yüzün den bu marifeti yaptılar ha! Aralarında anlaşamadık larım biliyordum, Öğrendiğim tafsîlât canımı sıkıyor du ama, annemle senin, eve kapanıp bu yüzden öle cek dereceye geleceğinize asla ihtimal vermezdim.

Vooî Yoo! Bu işi yoluna koymak lâzım! Derhal Amb- roise'ı görmeliyim. Haydi, Öğle yemeğine ona gidelim, bu işi halledelim! ``

Vereceği bir takım emirler vardı, Mathieu onu beklemek için fabrikanın avlusuna indi. Orada, dalağın dalgın dolaştığı on dakika İçinde, bütün uzak geç-anış gözünün önünde canlandı. Kendisini, fabrikada memur olduğu tarihte, otuz metelik Öğle yemeği pa-Tası cebinde olduğu halde, Janville'den gelip her sabah bu avludan geçişini hatırlıyordu. Tepesinde koca »saati, ana binasıyla, atelyeleri, sundurmalarıyla, durmadan tüten iki muazzam bacanın altında kül rengi binalardan ibaret bu küçük şehir, hep aynı ülke kö- şesiydi. Oğlu, bu emek şehrini daha genişletmişti, Federation caddesindeki ve Grenelle bulvarındaki üç kö- :şe, geniş arsayı yeni binalarla kaplamıştı. Uçta, rıhtımın kenarında, Constance'm çok övündüğü san ipek kumaş döşeli küçük salonunda, sanayi kıraliçesi eda-siyle misafir karşıladığı, beyaz taşlarla çevrelenmiş tuğla konak yine mevcuttu. Orada sekiz yüz işçi ça-.hşiyordu, zemin, sürekli bir faaliyetle sarsılıyordu, müessese, Paris'in en büyük müessesesi olmuştu. Güçlü kuvvetli toprak İşçileri olan büyük tarım makineleri oradan çıkıyordu. Talih, oğlunu, makine yapıcılığı elemninin inkâr edilemez prensi yapmıştı, aslan gibi üç çocuğıyle, san ipekli kumaşla döşeli küçük salonda şimdi misafir kabul eden kendi gelini idi!

Mathieu, hâtıralarla duygulanarak, sağ kolda, 'Marianne'la birlikte içinde oturduğu, Gervais'nin için

de dünyaya geldiği pavyona baktığı sırada, oradan
geçen ihtiyar bir İşçi kendisini selâmladı. i',-}r>j;
Bonjur, mösyö Froment. . . =, ;>:,

133

DÖL BEREKETİ in

DÖL BEREKETİ III

139

Mathieu, Victor Moineaud'yu tamdı. Elli beş yaşma gelmişti, vaktiyle, Moineau de ana, oğullarının henüz çok
körpe tenini canavara sunmaya geldiği tarihteki babasından daha ihtiyar, çalışmaktan daha harap bir
haldeydi. Fabrikaya on altı yaşındayken girmiş, o da, kırk seneye yakın, demir ocağıyla, örsle çarpışmıştı.
İnsafsız kaderin bu da bir tekrarlanışm-dan ibaretti, bütün ezici iş, dolap beygirinin sırtına-yükleniyor,
babadan sonra, oğul, sefalet ve haksızlık. değirmerunun taşı altında eziliyor, sersemliyordu.

Bonjur Victor, nasıl, hep iyisiniz ya

Ah, ah, mösyö Froment, artık gençlik gitti.

Bir tarafta mezarımı hazırlamaya bakmalı. Şayet
bir omnibüs altında kalmazsam!

Grenelle sokağında, bir omnibüs altından, iki bacağı kırılmış, kafası patlamış olarak çıkarılan Moine-aude
ananın ölümünü ima ediyordu.

Adam sende, dedi, öyle de böyle de, sonu ölüm!.'

Hattâ, böylesi daha çabuk oluyor. Babamın talihi
varmış ki, Norine'le Cecile'i buldu. Yoksa, omnibüs;

. değil, açlık icabına bakacaktı. Mathieu:

Norine'le Cecile iyiler mi diye sordu.

Evet, mösyö Froment, bildiğime göre, öyle,,
çünkü, malûm ya, birbirimizi sık sık göremiyoruz.

Bir sürü çocuktuk, kala kala o İkisi, bir de ben kal
dık, Irma'yı saymamak şartıyla; kibarlaştı kibarlaşalt
yüzümüze bakmıyor. Euphrasie öldü, kurtuldu; Alf
red haydudu kayboldu, rahat nefes aldık, çünkü, sonu
kürek mahkûmluğu olacak diye korkuyordum.: No
rine'le Cecile'den havadis aldıkça, ne de olsa hoş-

sna gidiyor. Bilirsiniz ya, Norine benim ablara, altmışına yaklaştı. Ama, Öteden beri vücudu sağlamdır, oğlu
da yüzünü güldürüyormuş diyorlar. Hasılı, ikisi de hâlâ çalışıyorlar, Cecile hâlâ hayatta, halbuki bir fiske
vursan ölecek gibiydi. Çok hoş bir aile, iki ;anneli koca bir oğlan, iyi de yetiştirdiler.

Mathieu, başıyla tasdik ediyordu. Sonra, gülerek:

Ama, sizin de oğullarınız, kızlarınız oldu, Vic
tor, dedi, şimdi onlar da baba, ana olmuşlardır.

İhtiyar işçi, mânası anlaşılamiyan bir el hare-iketi yaptı, uzak bir yeri gösterdi:

Sekiz çocuğum yaşadı, babamdan bir fazla.

Dediğiniz gibi, baba, ana oldular, hepsi gittiler, mös
yö Froment. Rasgele bir yerlere gittiler, yaşamak zo
rundalar. İçlerinde, katık bulamiyanlar var! Üstelik,
kolîarım da takat kalmadığı gün, Norine'le Cecile ba-
.bamı yanlarına nasıl aldılarsa, beni de yanma alacak
bir evlât bulabilecek miyim acaba. Her ne hal ise,
>ne yaparsın, bahtsız adamın zürriyeti bozuk çıkıyor,
idy bir şey peydahlayamıyoruz.

Bir an sustu, yorgun sırtı, çalışmaktan çatlak patlak olmuş, iki yanma sarkık elleriyle, fabrikaya -doğru yoluna
devam ederek:

Allaha ısmarladık, mösyö Froment, dedi. .

Güle güle, Victor.

Denis, vereceği emirleri vermişti, tekrar babasının yanma geldi. D'Antin caddesine kadar yaya git-anelerini

teklif etti, yolda yürürlerken de, Ambroise'ı herhalde yalnız, bekâr bulacaklarını haber verdi, çün-ve onun da karisiyle dört çocuğu hâlâ Dieppe'de idi-

140

DÖL BEREKETİ İH

ler, iki elti, Andree ile Martha, mevsimi birlikte geçirmişlerdi.

Ambroise'm serveti, on sene içinde on misline' çıkmıştı. Henüz kırk beş yaşında olduğu halde, Paris piyasasını elinde tutuyordu. Du Hordel amcanın-ölümü üzerine, komisyon evinin vârisi ve tek sahibi o olmuş, becerikliliği sayesinde orayı büyütmüş, bütün dünya ticaret mallarının uğrağı olan gerçek-ren evrensel bir ticarethane haline koymuştu. Onura gözünde hudutlar mevcut değildi; dünyanın bütün mallariye zengin oluyor, halen, sömürgelerden, verebildikleri bütün muazzam serveti çekmeye çalışıyor,, bunu da öyle başarılı bir cüretle, uzağa kadar giden öyle emin bir görüşle yapıyordu ki, en gözü pek teşebbüsleri başarı ile sona eriyordu. Verimli faaliyeti savaşlar kazanan bu tacirin tembel, iktidarsız, kısırlığa uğramış Seguin'leri, Önünde sonunda yutması mukadderdi. Servetleri mahvolup karı koca ile aile dağıldığı zaman, Ambroise kendi payını istemiş, d'Antin caddesindeki konağı kendine almıştı. Seguin, senelerden beri orada oturmuyordu bile. Karisiyle dostça ayrıldıktan sonra, kulübünde yatıp kalkmış, orada bir oda edinmek gibi acayip bir fikre saplanmıştı. Çocuklardan ikisi çıkıp gitmişlerdi; Gaston, şimdi,, uzak bir garnizonda binbaşı idi; Lucie rahibe olmuş, Ursulines manastırına kapanmıştı; Valentine, yalnız kalınca, canı sıkılmış, gereği gibi debdebeli yaşamaz olmuş, o da konağı bırakmış, Malesherbes bulvarında çok aydınlık, çok süslü bir küçük apartmana-taşınmış, cemiyet hayatını, orada, hep şefkatli ve sâf bir yaşlı kadın gibi geçiriyordu. Oeuvre des Layet-

DÖL BEREKETİ III

tes isimli hayır derneğinin başkanı idi, kendi çocuklarını muhafaza edememiş, şimdi sırf başkalarının çocuklarıyla meşguldü. Ambroise, konağı bomboş, ipotek ipotek üstüne bir halde almıştı, öyle ki, Seguin'in terekesi sayıldığı zaman, hiç şüphesiz vârisler, yani Valentine, Gaston ve Lucie ona borçlu kalacaklardı. Mathieu, Denis ile birlikte, d'Antin caddesindeki bu şahane konağa girince, yine ne hâtıralar uyandı! Fabrikada olduğu gibi, burada da, kendisini, o eski. fakir adam haliyle, yoksul kiracı haliyle gelip, günahkâr basiretsizliği yüzünden sırtına yüklediği dört çocuk yağmurdan ıslanmasınlar diye, bir damın tamirini rica eder durumda görüyordu. Bina, cadde-üzerinde, sekiz tane yüksek penceresi bulunan iki katlı, muhteşem rönesans cepmeli aynı bina idi; kış bahçesinin devamı olan zemin katındaki geniş salona, bronzlar ve mermerlerle süslü aynı methalden, giriliyordu; hefe, birinci katın orta kısmım olduğu gibi kaplıyan, Seguin'in eski çalışma odası, renkli eski zaman camlarından yapılmış bir camekânla aydınlanan, aynı uçsuz bucaksız odaydı. Mathieu, bu odayı, eski kumaşların, altın ve gümüş takımlarının, çinilerin teşkil ettiği yığın yığın, şirin antika cici birileriyle, zengin kitap ciltleri ve mahut modern piriç eşya-siyle, göz Önüne getiriyordu. Sonradan, içine düştüğü ihmal manzarasıyla, evin aheste ölümünü gösteren, toz içindeki harap ve mahvolmuş haliyle göz Önüne getiriyor, şimdi, Ambroise'm, üç ay, duvarcıları, marangozları, yorgancuları çalıştırarak verdiği daha sağlam, daha dürüst debdebe ile, orayı, muhte-

uz

T>ÖL BEREKETİ İU

DÖL BEREKETİ III

14\$

5em, mesut, mamur görüyordu. Artık, bütün konak, daha lüks içinde, yeniden canlanıyor, kışın bir şenlik gürültüsüyle doluyor, dört çocuğun kahkahalarıyla, başarı gayretinin durmadan tazelediği o canlı servetin parlaklığıyla neşe saçıyordu. Artık, Mathieu oraya, yoğa çalışan tembel Seguin'i değil, bu mağlûbun evinde efendi olarak zafere ulaştırmak suretiyle galebe çalmasını bizzat hayat kuvvetlerinin emrettiği, yaratıcı enerji sahibi, kendi oğlu Ambroise'ı görmeye geliyordu.

Ambroise sokağa çıkmıştı, ancak Öğle yemeği zamanı dönecekti. Mathieu ile Denis onu beklediler, bir aralık, Mathieu, yeni tertibatı görmek üzere bekleme salonundan bir kere daha geçtiği sırada, oraya yerleşip oturmuş, sabırla bekliyen bir kadın yolunu kesince hayret etti. önce, bu kadına hiç dikkat etme-misti. Bakıyorum, mösyö Froment, bani tanımadınız;

Mathieu, müphem bir hareket yaptı. Kadın iri

yarı, şişmandı; herhalde altmışını geçkindi; fakat temiz paktı, yüzü gülüyordu, saygı telkin eden beyaz saçların çerçevelediği, dolgun, uzun bir yüzü vardı. Gören, yabanlık tuvaletini giymiş, kalantör bir taşra kibarı sanırdı.

Celeste. Madam Seguin'in eski oda hizmetçisi

Celeste'im ben.

O zaman, Mathieu, kadım iyiden iyiye tamdı, fa

kat, bu çok mutlu âkibet karşısında duyduğu hayretini gizledi. Onu, kimbüir hangi çirkefin dibinde sanıyordu. Kadın, sükûnetle, neşeli bir eda ile, saadetini anlattı; .

>si& Yco! Çok memnunuz. Memleketim olan Rou-gemont'a çekilmiştim, orada, emekli bir deniz suba-yiyle evlendim; epiyce bir maaşı var, ilk karısından; da biraz para kalmış, tki büyük oğlu var, küçüğünü! ticaret evine kayırsın diye, mösyö Ambroise'a rica etmiştim, lütfen kabul etti. Ben de, Paris'e ilk gelişte, uğrarım diye düşündüm, şimdi, kendisine candan teşekkür ettim.

Emekli deniz suba-yiyle ne şekilde evlendiğini söylemiyordu; önce, orta hizmetine bakmak üzere onun yanına girmiş, sonra hem hizmetçilik, hem metreslik etmiş, arkasından da, ecelini çabuklaştırdığı ilk karısından ölümünden sonra, meşru karısı olmuştu. Fakat, ne de olsa, adamı pekâlâ mesut ediyordu, hattâ Paris'teki hatırlı tanıdıkları sayesinde, onu, rahatsızlık veren oğullarından bile kurtarıyordu. Hâtıralarla duyulan iyi yürekli bir kadın gibi, hep gülerken anlatıyordu:

Demincek buradan geçtiğinizi gördüğüm za man, ne kadar sevindim, bilemezsiniz. Eeey! Elbette ya, sizi burada ilk defa görmek şerefine nail olduğum tarih, dün gibi yakın değil!. Couteau kadını hatırlarsınız, değil mi Hep şikâyet ederdi ya hani, şimdi halinden çok memnun, kocasıyla birlikte kendi malları olan bir küçük eve çekildiler, biriktirdikleri paraları rahat rahat yiyorlar. Artık genç değil, ama az adam gömmedi, daha da gömeceğinden başka. İşte, meselâ madam Menoux, madam Menoux'yu hatırlıyorsunuz değil mi, hani şu yan sokaktaki tuhafiyeci ka-dm tşte talihsiz kadının biri de ot tkinci çocuğu da Öldü, çok sevdiği kocası da öldü, sonra, kendisi de.

U44

DÖL BERKETİ III

altı ay içinde kederinden öldü. Onu, Rougemont'a götürüyüm diye bir aralık aklımdan geçti, oranın havası sıhate çok iyi gelir. Kasabamızda doksan yaşında ihtiyarlar vardır, Constance'a baksanıza, istediği kadar yaşamak kendi elinde. Oool Çok güzel memlekettir, âdeta cennet!

menfur Rougemont, o kanlı Rougemont, düz ovanın ortasında asude çan kulesini yükselterek, sa-yısız cinayetlerin feci mevta yığınım yabancı çiçekler altında gizliyen, Paris'li çocuklarla dolu mezarlı-ığıyle, Mathieu'nün hafızasında canlandı. E Mathieu bir şey söylemek istedi, gördüğü kâbus tî&rasmda, soracak yalnız şu suali bulabildi: ; Evlendikten sonra çocuğunuz olmadı mı I Celeste yine güldü, hâlâ bembeyaz duran dişle-,:rini gösterdi:

Yoo, hayır mösyö Froment, artık, o yaşım geçti. Sonra da öyle şeyler vardır ki, insan tekrarlamaz. Çocuk dediniz de aklıma geldi, madam Bourdieu vardı ya, hani siz de tanıyordunuz, şu ebe kadın, işte o, Pfoizim orada öldü; çok evvel, bir yer almıştı, orada yaşıyordu. Bir de Rouche kadın vardı, o zavallının onun kadar talihi yokmuş, halbuki pek iyi kadındı, ama fazla hatırlıydı. Muhakemesini gazetelerde okumuşsunuzdur, Sarraüle isimli bir doktorla beraber, gerçekten birtakım murdar işler görmüşler, onunla beraber hapse mahkum oldu.

Rouche kadın! Sarraille! Elbette, Mathieu, birini bulması mukadder bu iki toplum haininin dâvasım izlemişti. Bu iki isim ona iki başka isim daha hatırlatarak, mazide nasıl bir akis uyandırıyor! Bu

145-

DÖL BERKETİ

iki başka isim Valerie Morange ve Reîne Morange'dı!. Mathieu, fabrikanın avlusunda, Morange'm, o görevine bağlı, çekingen ve sessiz muhasebecinin belli belirsiz hayaletinin geçtiğini, bir felâket ve cinnet rüz-gâriyle, müphem belâlara sürüklendiğini görür gibi. olmuştu. Serseri bir tayf halinde, bir devrin bütürn budalaca ihtirasının, bütün taşkın zevk düşkünlüğünün rahat yüzü görmiyen kurbanı halinde burada, birdenbire tekrar gözüküyordu; zavallı basit adam,, başkalarının cinayetinin cezasını öyle vahşice çekmişti ki, kendini içine fırlatıp, bacakları kırılmış, kana, bulanmış bir halde gömüldüğü mezarda, herhalde-uyuyamıyordu.

Mathieu, Serafine'in hayalinin de ziiriyetsiz iş—tahm, tatmin edilemeyen ve bu yüzden Ölen ıztıraplı: ve yabancı yüzünün de geçtiğini gördü.

Neyse, mösyö Froment, sizi yolunuzdan alı koydum, kusura bakmayın. Sizi tekrar gördüğüme memnun oldum, pek memnun oldum.

Mathieu hâlâ ona bakıyordu, yanından ayrılırken,, iyimserliğinin eseri olan hoşgörülükle:

Mademki mesutsunuz, talihiniz hep açık, ol

sun, dedi. Saadet, herhalde yerini bulmuş olsa gerek.

Fakat Mathieu, insafsız tabiatın apaçık haksızlık—larını düşününce, yüreğinde bir ezginlik duydu, üzüldü. Çok ağır bir kedere uğrayan, oğullarının imansız ca kavgası yüzünden yatağa serilen karıcığı Marian-ne'ı yine hatırlamıştı. Ambroise, nihayet sokaktan, gelip Celeste'in teşekkürlerini dinledikten sonra, babasını neşeyle kucakladığı zaman, Mathieu, ailenin kardeşler eliyle, kendi gönölünce selâmete ermesini!

30-

.fi OÖL BEREKETİ İH

kesin olarak sağlıyacak bu Önemli anda, büyük bir endişeye düştü.

Lâkin, bu hal çabuk geçti. Önce, babasıyla birlikte kendi kendini öğle yemeğine davet etmiş olan Denis, vakit geçirmeden, ulu orta, meseleye girişti:

Buraya, sırf seninle öğle yemeği yemek zevki

İçin gelmedik. Annem hasta, haberin var mı

Ambroise:

Hasta mı dedi Önemli bir hastalık değil ya önemli; çok hasta; hayatı tehlikede. Hem, 'biliyor musun ki, Gregoire'la Gervais arasındaki kav gadan sana bahsetmeye geldiği, senin de, galiba, ona âdeta haşin muamele ettiğin günden beri hasta!

Ben mi haşin muamele etmişim işlere dair konuştuktu, belki de, iş adamı Üsaniyle bir az sert ç cevap vermişimdir.

Sessiz ve sapsarı bekliyen Mathieu'ye döndü.

Sahi mi, baba, annem hasta mı, merak mı ediyorsun

Babası, başını uzun uzun sallıyarak evet deyince, Denis'nin fabrikada, hakikati anlatan ilk kelimeyi işitir işitmez yaptığı gibi, o da heyecanla haykırdı:

Ah! Artık bu hikâye zırva bir şey oluyor!

Bence, Gregoire haklı, Gervais haksız. Yalnız, bana vız gelir bu, eğer anneciğim bir dakika ıstıraptan kurtulacaksa, sarmaş dolaş olup barışsınlar. Siz de, ne tliye derdinizi gizlediniz, büyük kederinizi ne diye söylemediniz Düşünürlerdi, anlarırdı.

Ticaret işlerinde, hakikat ışığı ile aydınlandığı vakit, en büyük kuvveti olan çabuk karar verme ka-foiliyetiyle, birdenbire, babasını kucakladı: ',,, ,£,;

147

DÖL BEREKETİ İH

Sonra da, en akıllımız yine sensin, herşeyi bilen, herşeyi önceden düşünen sensin. Gregoire, Gervais aleyhine dâva açmakta haklı bile olsa, bu işi yapması saçma olur, çünkü, bu şahsi, küçük menfaatin çok üstünde, hepimizin menfaati var, yenilmezliği muhafaza etmek için, birlik halinde, toplu, tecaüzden korunmuş olan aile menfaati var. Bizim ere büyük kuvvetimiz dayanışmamızdır. Şu halde, mesele gayet sade. Çabucak yemeğimizi yer, trene atlarız, Denis ile ben, Chantebled'ye seninle beraber geleceğiz. Bu aksam, barış yapılmalıdır. Eu işi ben üstüme alıyorum.

Mathieu, yüzü gülererek, nihayet oğullarında, ken di benliğini bulduğu için mesuttu, kucaklanışına neşeyle mukabele etmişti. Yemekten Önce, Aml> roise'm, eğlentiler yapmak için büyütmekte olduğ a kış bahçesini görmeğe İndiler. Ambroise, konağı daha fazla süslemekten, orada ihtişamlı bir prens gibi yaşamaktan zevk alıyordu. Sonra, yemekte, sofranın mükellef manzarasına rağmen, misafirlerini bekâr bir erkek gibi kabul ettiğinden dolayı özür diledi, lokanta yemeklerinden, haklı olarak tiksindiği için, Andree ile çocuklar evde yokken bile bir kadın aşçı bulunduruyordu.

Denis:

Marthe, çoluk çocuk Dieppe'e gitti gideli, konak kapalı, ben lokantada yemek yiyorum, dedi.

Ambroise, sakın ve samimî edasiyle:
Sen akıllı bir insansın da ondan, diye cevap
verdi. Ben, zevkime düşkün bir adamım, bilirsin.
Şimdi, kahvenizi çabucak yuvarlayın da kaçalım.

148

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ III

149

İki treniyle Janville'e vardılar. Ambroise'la De-aıis'nin, herşeyden önce Gervais ile konuşabilmeleri için, evvelâ Chantebled'ye gitmek niyetindeydüer, çünkü onun daha yumuşak başlı olduğunu biliyorlar, kendisiyle bir uzlaşma zemini bulacaklarını umuyorlardı. Sonra, Gregoire'm oraya gidecekler, ona nasi-ıhat verecekler, müşterek bir anlaşma ile tesbit ettLk-leri barış şartlarını zorla kabul ettireceklerdi. Fakat, çiftliğe yaklaştıkça, işin zor tarafları, daha büyümüş, endişe verici bir şekilde gözükmeye başlıyordu. Muhakkak ki, barıştırma meselesi, sandıkları kadar jıolay ohniyacaktı. Bunu düşündükçe, son derece çe-rtin bir mücadeleye hazırlanıyorlardı.

Denis:

Önce, dosdoğru yukarı çıksak da annemi gör
dek, teklifinde bulundu. Onunla kucaklaşır, cesarete
, gelirdik.

Ambroise, bu teklifi çok beğendi:

Evet, çikalım, dedi, hem, annem bize hep
:yi fikirler vermiştir. Kendine göre bir düşüncesi var
adır, elbette.

Evin birinci katma çıktılar, Marianne'm, pençD-Tc nin yanına uzanıp kapalı oturduğu geniş odaya girdiler.
Şaşırıp kaldılar, Marianne, şezlongta oturuyor->üü, Gregoire karşısında oturuyor, ellerini tutuyordu, Öte
tarafa da, Gervais ile Claire, ayakta durmuşlar, kıs kıs gülüyorlardı.

Ambroise, afallamıştı. . O ne dedi, iş

Denis, şaşkın bir jestle: a3utlflaiaSitw

Biz de, halledemeyeceğimizden ümitsizliğe dü
şüyorduk, dedi.

Onlar kadar gışıyıp kalan Mathieu, Paris'teki iki büyük kardeşin birdenbire çıkagelmesinden hâsıl olan hayreti
görüp sevinci arasında, durumu açıkladı:

A canım, bu sabah ben gidip onları buldum,
şimdi, hep beraber sarmaş dolaş olup bizi barıştır
sınlar diye aldım, getirdim.

O zaman neşeli bir kahkaha koptu. Büyük ağabeyler pek geç kalmışlardı! Onların ne mantıklarına, Tie de
diplomasilerine ihtiyaç vardı. Buna kendileri de çok güldüler, mücadele etmeden galebe çaldıkları için
yüreklere ferahladı.

Marianne, gözleri nemli, son derece mesuttu. O .kadar mesuttu ki, âdeta iyileşmiş gibiydi, Mathieu'ye kısaca
cevap verdi:

Görüyorsunuz ya, dostum, mesele halledildi.

Ben de fazla bir şey bilmiyorum. Gregoire geldi,
beni öptü, derhal Gervais ile Claire'ı çağırılmamı söy-
Jedi. Sonra, beni bu kadar kederlendirdikleri için,
üçünün de divanelik ettiklerini, anlaşmaları gerekti
ğini, kendiliğinden söyledi. Onlar da kucaklaştılar.
Oldu, bitti.

Gervais, gülerek lâfa karıştı:

Dinleyin, bu meselede ben çok fczla asil bir
durumda görünüyorum. Size doğruyu söylemeliyim.
Barışı ilk isteyen ben değilim, karım Therese. Çok
mert yürekli bir kadındır, katır gibi inatçıdır, öyle
inatçıdır ki, bir şeye karar verdi miydi, sonunda be.ı
mutlaka onu yapmaya mecbur olurum. Dün akşam,
kavga ettik, çünkü nasıl olmuş bilmiyorum, annemin

,-Q DÖL BERKETİ III

üzüntüden hastalandığını öğrenmiş, buna canı sıkılıyor, bu kavganın manasızlığım, hepimizin bu yüzden zarara gireceğimizi bana ispata uğraşıyordu. Bu sabah tekrar başladı, tabii beni kandırdı; zaten, anne-çiğimin bizim yüzümüzden hastalandığını düşündükçe gece uyku uyuyamamıştım. Fakat, Lepaüleur babayı kandırmak kalıyordu. Therese bunu da üzerine aldı, hattâ, ihtiyarın, kendisini galiplerin şahı sanması için, emsalsiz bir şekil buldu. O Allanın belâsı girintili toprağı size, Önüne gelene övünebileceği derecede ateş pahasına satmaya razı etti.

Sonra, Gregoire, çiftçi kardeşlerine dönerek,, alaylı bir şekilde ilâve etti:

Kuzum Gervais'ciğim, kuzum Claire'ciğim, rica ederim, ses çıkarmadan kazıklanın. Evimin dirliği bu işe bağlı. Bırakın, kaynatam, sırf kendisi haklı olduğunu, bizim öteden beri hep budala olduğumuzu zannedip sevinisin! Gervais gülerken cevap verdi:

Oool Para mı, istediği kadar. Zaten, tarlaları taşlık, çakıllık bir yara izi gibi ortadan biçen bu toprak, çiftliğin namusuna bir lekedir. Çoktan beri onu,, kusursuz, gün&ş altında mahsullerini engelsizce dalgalandıran bir toprak halinde hayalimizde canlandırıyoruz, Chantebled, şerefının bedelini ödiyebilir.

Mesele halledildi, yeni bir tarla ilâvesiyle geniş-liyen çiftliğin taşkın buğdayları, öğütölmek üzere tekrar değirmene gönderilecekti. Anneleri de iyileşecekti, hayatın şifalı kuvveti, sevgi ihtiyacı, bütün aileye, zaferi muhafaza etmek isteğindeki bütün bu kalabalığa lüzumlu olan dayanışma kendisini zorla ka

151

I>ÖL BERKETİ III

bul ettirmiş, birbirini yiyerek kuvvetlerini bir an mahvedecek kadar divanelik gösteren oğullarının kardeşçe yaşamalarını istemişti.

Denis, Ambroise, Gervais, Gregoire, dört büyük erkek kardeşle, büyük abla Claire'in bir araya gelip, kesin olarak barışmalarından doğan sevinç, Charlot-te'un, kasabalılarla evlenen öteki üç kızı, Louise'i, Madeleine'i Marguerite'i alıp gelmesiyle daha fazla arttı. Louise, annelerinin hasta olduğunu duyunca haber almak üzere, öbür iki kızkardeşini de alıp getirmişti. Dizi halinde içeri girdikleri vakit, aman ne gülüşmeler oldu!

Ambroise, neşeyle:

Hep buradayız ha dedi. Aile tam takım top-
îndi, âdeta büyük kıral konseyi toplantısı!. Görü
yorsun ya anne, sıhhatli olman lâzım, bütün saray
halkın dizlerinin dibinde, hep aynı temennide, alela
de bir baş. ağrısına bile tutulma.

Üç kızkardeşin arkasından, en küçükleri Benjamin de çıkagelince, gülüşmeler arttı.

Mathieu: v. !i-;i-

Ayol, Benjamin'i unuttuyorduk, dedi. >> ` i'-!ii' Marianne, şefkatle:

GeS, yavrum, gel beni sen de öp, dedi. Sen
yuvanın en küçük yavrusu olduğun için, büyükler
alay ediyorlar. Seni şımartıyorsam, bu ikimizin bi
leceği iş, değil mi Sabahtan öğleye kadar beraber
olduğumuzu, ben gezmeye gitmeni istediğim için git
tiğini şunlara söyle.

Benjamin, sakın haliyle, bîr parça mahzun, gü-
lümsüyordu.

152

DÖL BERKETİ UI

DÖL BERKETİ III

153

Ama, ben aşağıdaydım, anne, dedi, hepsinin,
arka arkaya yukarı çıktıklarını gördüm. Ben de gel
mek için hepinizin kucaklaşma nöbetini savmanızı
bekledim.

Benjamin, yirmi birine basmıştı, beyaz teni, iri siyah gözleri, uzun, kıvrıkcık saçları, seyrek ve kıvrıkcık sakaliyle, narin bir güzelliği vardı. Hiç hastalık yüzü görmemiş olmasına rağmen, annesi onun çelimsiz olduğunu söylüyor, çok ihtimamla bakıyordu, Zaten, zarıflığından, cazibesinden ötürü, onu hepsi seviyordu. Eir nevi

rüya içinde, ifade edemediği bir arzu ile dolu hep meçhulü, sahip bulunmadığı bir şeyi arıyarak büyümüştü. Anasıyla babası, onu her türlü, mesleğe karşı isteksiz gördükleri gibi, evlenmeği de yadırgar gibi göründüğünden, bu hale canlan sıkılmıyordu, tersine, bu en küçük çocuklarını, hayatın bu çok iyi ve çok güzel, geç kalmış hediyesini kendi yanlarında alıkoymak gibi gizli bir proje tasarlıyorlardı. Bütün öteki çocuklarını vermiş değiller miydi Evlenmeyecek olan, hiçbir İş göremeyecek olan, dünyaya, sırf onlar tarafından seilmek ve onları sevmek gibi lâtif bir gaye ile gelmiş olan bu çocuklarım kendilerine, tamamiyle ayırmak arzuları, bu sevgi bencillikleri mazur görülemez miydi Bu, ihtiyarlık demlerinin hülyası idi, uzun seneler zürriyet yetiştirmelerinin mükâfatı olarak istedikleri hisse idi, herşeyi. veren ve herşeyi geri alan sömürücü hayatta, kendi paylarını kendileri ayırmak istiyorlardı.

Ambroise, birdenbire: .;#

Dinle, Benjamin, dedi, setli bizim yiğit Nicolas'ya çok ilgi duyarsın, sana ondan havadis vereyim.

mi Evvelsi gün haber aldım. Hem ondan bir parça bahsetmenin de yeridir çünkü, annemin dediği gibi, yuvanın yavrularından burada bir o yok. Benjamin derhal heyecanlandı:

Sahi mi mektup mu yazmış Ne diyor Ne yapıyor

Nicolas'nm Senegal'e gidişi, onda kuvvetli bir intiba bırakmıştı. O tarihte on iki yaşında bile yoktu, neredeyse dokuz sene olacaktı, fakat, o ebedî veda ile, zamanın ve ümidin sonsuzluğuna doğru kanadla-nişile, o sahne, hafızasında, hep mevcut kalmıştı.

Ambroise anlatmaya başladı:

Biliyorsunuz ya, Nicolas ile, ticari münasebetlerim var. Ooo! Eğer sömürgelerimizde onun gibi zeki ve gayretli birkaç babayiğit bulunsa, bu bakir topraklarda boşu boşuna uyuyan dağınık servetleri, kürek kürek çabucak toplardık. Benim servetim on misline çıkıyor ama, ambarlarımı bu servetlerle dolduruyorum da ondan. Bizim Nicolas, kendine tam uygun bir arkadaş olan Lisbeth'le beraber Senega'le yerleşmişti. İkisinin ortaklaşa, sahiboldukları birkaç bin frank sayesinde, bir ticarethane kurmuşlardı, İş-İsri genişliyordu. Ama, ben hissediyordum, orada saha pek dardı, karı koca, daha geniş boş sahalar ele geçirmeği, daha geniş bir meçhul âlemi işlemeyi tasarlasalar gerekti. Derken, birdenbire, Nicolas, Sudan'a, henüz açılan Niger vadisine hareket edeceğini bana bildirdi. Karısını, dört çocuğunu beraber götürüyor, hepsi, bir âlemin temelini atmak ihtiyacıyla kıvrana rak, cüretkârlığın canlı timsali birer işçi gibi, talihe güvenip fütuhata çıkıyorlardı. Bir parça tasalandım.

154

DÖL BEREKETİ III

t>ÖL BEREKETİ III

X55

günkü düpedüz divanelik ama, ne olursa olsun, bizim, Nicolas'nm gÖZÜ pektir, boyun eğdireceğine, İskân edeceğine emin olduğu meçhul bir toprağa doğru bu şekilde yola çıkan bu cesur kardeşin faal enerjisi, takdire şayan inancı beni heyecanlandırdı.

Bir susma oldu. Ta uzaklardan, bakir ovaların, esrarı içinden bir soluk gelir gibi olmuştu. Aile, engin semanın altında yol alarak, bereketli insan tohumunu saharalara götüren çocuğu, bu kendi ferdlerin-den birini takibediyordu.

Benjamin, güzel gözlerini iri iri açmış, uzaklara, dünyanın ta öbür ucuna dikmiş:

Ah! diyordu. Başka nehirler, başka ormanlar, başka güneşler görecektik, ne kadar mutlu!

Fakat Marianne ürpermışti:

Hayır, hayır, yavrum, Yeuse'den başka nehir yoktur, Lülebonne ormanlarından başka orman yoktur, Chantebled'nin güneşinden başka güneş yoktur. Gel, beni bir daha Öp, hepimiz bir daha Öpüşelim, bir daha birbirimizden hiç ayrılmıyacağız, hiç!

Tekrar kucaklaştılar, gülüştüler. Bu, büyük bir gün oldu, bir zafer tarihi oldu, ailenin, anlaşmazlıkla mahvolmaya meydan vermiyerek kendi kendisine karşı kazandığı en kesin zaferin tarihi oldu. Artık, sarsılmaz, üstün bir durum kazanmıştı.

O günün akşamı, ortalık kararırken, Mathieu ile Marianne, bir gün evvelki gibi, elele, pencerenin Önünde buluştular; oradan bakınca, çiftliğin gerisinde, Paris'in, engin soluğunu, dev gibi ocağının kızıl buğusunu üflediği ufka kadar uzayıp gittiğini görüyorlardı. Fakat, bu sakin akşam, bir evvelki akşama ne kadar az benziyordu, nasü büyük bir mutluluğa gömülüyorlardı, artık hayırlı ve muhakkak esere nasıl sonsuz bir ümitle bağlanıyorlardı!

Kendini daha iyi hissediyor musun Vücudu
mun kuvvetlendiğini, kalbinin daha rahat çarptığını
duyuyor musun

Oooh! Dostum, iyileştiğimi anlıyorum, beni
öldüren üzüntü idi. Yarın, kuvvetim yerine gelecek.

O zaman, Mathieu, zaferinin kargısında, batan igüneşin altında sonsuz uzanıp giden bu çiftlik karşısında, derin bir hülyaya daldı. Hâtıralar, yeniden canlanıyordu, idareli olsun diye, içinde oturdukları, crman eteğindeki harap av köşkünde, Marianne'la çocukları, otuz metelikten ibaret bir para ile bıraktığı, o kırk seneden fazla gerideki sabahı hatırlıyordu. Borçları vardı, durmadan acıkan bu dört küçük ağı-.za, aşklarından, hayata olan inanlarından serbestçe akıttıkları bu sürü ile kız ve oğlan çocuğa rağmen, meşeli idiler. İlâhi bir tasasızlık içindeydiler. Sonra, .aynı akşam eve dönüşünü, üç yüz frank aylığını, korkakça bir endişeye kapılıp, Paris'te işittiği zehirli bencillik sözleriyle zihni bulanarak yaptığı hesapları hatırlıyordu. Fabrikaları olan, müstakbel prens diye büyüttükleri biricik erkek çocukları, Maurice'-leri olan Beauchene'ler, kendisine de, karısına da, mi-nimini sürülerine de, kapkara bir sefalet, kuru tahta üstünde ölüm kondurmuşlardı. O zamanki mal sahipleri SeguhVlerde, milyonlarım, harikalarla dolu muhteşem konaklarını onun önüne sermişler, onu küçük düşürmüşler, akıllı davranıp bir tek erkek ve bir tek kız evlâtle yetindikleri için onu alaya almışlar, haline

BEREKETİ IU

15T

,-g DÖL BERKETİ IU

acımışlar di. Hattâ o biçare Morange'lar bile o tarihte,, on iki bin franklık bir mevkie sahibolmak hulyasiyle,. kalabalık ailelerin kendi kabahatleri yüzünden uğradıkları sefalete karşı küçümserlik dolu, kızları Reine'e-şahane bir çeyiz vereceklerinden bahsetmişlerdi. Hattâ, şu değirmenin sahipleri Lepailleur'ler bile, kendilerine süt ve yumurta parası olarak on iki frank. borçlu olmaktan suçlu bu burjuvaya karşı kuşkularını belli etmişler, insan, karışma bu kadar çok çocuk doğurtturacak derecede hayatını berbadederse borcunu Ödeyebilir mi diye düşünmüşlerdi. Ya! Doğru idi, Mathieu hatasını anlıyordu, o zaman, ne bir fabrikaya, ne bir konağa, hattâ ne bir değirmene sahibolamayacağı, on iki bin frank kazanmaya asla muvaffak olamayacağını söylüyordu. Başkalarının, herşeyi vardı, kendisinin hiçbir şeyi yoktu. Başkaları, zenginler, sırtlarına kalabalık aile yükü almıya-cak kadar akıllı idiler, kendisi fakir olduğu halde, he-sabetmeden, üstüste, basma çocuk galesi açıyordu. Saçma bir şeydi bu. Sonra, çok zevkli bir hâtırayı, daha anıyordu, bütün bu güzel muhakemelerden sonra, bir sevgi ve ümit çılgınlığı, onu, bir çocuk daha istiyen, yaratıkların ezeli doğuşu arasında bir varlık daha istiyen üstün arzusunun ateşiyle, inançlı, gayretli Marianne'm kolları araşma atılmıştı.

İşte, kırk sene sonra, divaneliğinin akıllılık olduğu anlaşılımıştı. Mathieu, o ilâhi basiretsizliği sayesinde üstün gelmişti; zenginleri fakir yenmişti, istik-balden emin, tohumu avuç avuç atan çalışkan renç-ber yenmişti, şimdi bütün mahsulü o topluyordu. O günkü günü, sabahtan beri yaşadığı güzel günü, za-

ferini tazeliyor, gözleri Önüne seriyordu. EeachSne fabrikasına, bugün, oğlu Denis sayesinde sahipti, orayı, harıl harıl işliyen makineleriyle, Örsleri üzerinde-dövülen, biriken müyonlarıyla, faaliyet halinde bir şehir gibi, gözünün önüne getiriyordu. Sâguin'lerin konağına da, daha debdebeli bir halde, kürenin d&rt bucağından gelen ticaret mallarıyla zenginleşmiş olarak, oğlu Ambroise vasıtasıyla sahipti, üstelik Le-pailleur'ün değirmenine de, oğlu Gregoire aracılığı ile» Önemi on misli artmış, yeni bir gelişmeye erişmiş, çalışana, zafere ulaştımcı himmete kendiliğinden giden servetin son hediyesi olarak sahipti. Facialı, ölçsüz bir ceza, zavallı Morange ailesini, bir kan ve cinnet fırtınası içinde sürükleyip götürmüştü.

Mathieu'nün gözünün önünden, daha başka sosyal artıklar geçiyor, batağa yuvarlanıyordu: hiçbir işe yaramayan Serafine, zevki uğrunda yıldınlan-mıştı; Moineaud'lar, dağılmışlar, çürümüşler, çevrenin zehri içinde yok olmuşlardı. Yalnsz Mathieu, Ma-rienne'la birlikte, Seguin'lerden kazandıkları,

çocukları Gervais ile Claire'in sahiboldukları, şimdi içinde nesillerinin hanedanım devam ettirdikleri bu Chan-teblet} çiftliği karşısında, üstün gelmiş olarak, dimdik duruyordu. Burası onların ülkesiydi, tarlalar göz. alabildiğine uzuyor, akşam garipliğinde hârikalı bir verimlilikle dalgalanıyor, bütün varlıklarını dolduran, mücadeleyi, kahramanca yetiştirdikleri zürriyeti ifade ediyordu. Bu onların eseriymiş, sevmekte gösterdikleri kudret içinde, enerjilerinin azmi içinde, severek, isteyerek, çalışarak, bir dünya yaratarak dünyaya. getirdikleri hayattı, varlıklardı, her şeydi.

158

DÖL BERKETİ İH Jott

Mathieu, geniş bir el hareketiyle: &H
Baksana, baksana, âedi, bütün bunlar bizden
doğdu, bütün bunların yaşaması için yine sevişme
miz, yine mesut olmamız lâzım.

Marianne, neşeyle:

Bunlar, artık ebediyen yaşayacak, öiye cevap
verdi. Çünkü, hepimiz, zafer içinde kucaklaştık.

Zafer, kalabalık ailenin tabii, zaruri zaferi'. Kalabalık aile sayesinde, nüfusun mukadder çoğalışı sayesinde, nihayet, her tarafı kaplamışlar, hergeye sa-hıbolmuşlardı. Döl bereketi, en büyük, yenilmez fü-tuhatçı idi. Hem bu fütuhat, kendiliğinden olmuştu, onu ne istemişler, ne tertiplemişlerdi; bunu, asude dürüstlüklerine, senelerce süren vazifelerini yerine getirmiş olmaya borçlu idiler. Karı koca, şimdi, İyi ve kuvvetli oldukları için, çok zürriyet yetiştirdikleri, çok şey yarattıkları, ezeli mücadeleler ve ezeli göz yaşları içinde, dünyaya çok zevk, çok sıhhat ve çok ümit verdikleri için gururlu, heybetli kahramanlar eserlerinin karşısında, elele vermiş, duruyorlardı.

`_!' ""#

İ.t

Mathieu ile Marianne, daha yirmâ seneden fazla

yaşadılar, Mathieu doksan yaşma, Marianne seksen yaşma gelmişlerdi; üç büyük oğulları, yanı başlarında hâlâ dipdiri duran Denis, Ambroise ve Gtervais, analariyle babalarının yetmişinci evlenme yıl dönümünü, teknil aileyi Chantebled'de bir araya top-ıyan bir eğlenti tertibiyle kutlamayı gizlice tasarladılar.

Bu, öyle ufak iş değilâi. Aile fertlerinin listesini kaleme aldıkları zaman, Mathieu ile Marianne'dan, yüz elli sekiz evlât, torun, torun çocuğu dünyaya gelmiş olduğunu gördüler, en son dünyaya gelen, dördüncü göbekten birkaç minimini de bunlardan ayn idi. Hısımlık yoluyla, dışarıdan gelen kocalarla kanlan ilâve edince, üç yüz kişi oluyorlardı. Dede ile ninenin gerefine tasarladıkları koskoca ziyafet masasını kuracak kadar büyük odayı çiftliğin neresinde bulacaklardı Yıl dönümü, 2 haziran'a raslıyordu, o sene, ilk bahar, eşsiz bir letafet, bir ihtişam taşıyordu. Onun için, yemeği dışarıda yemeğe, sofrayı eski pavyonun karşısına, yeşilliklerle örtülü muazzam bir salon gibi, muhteşem karaağaç ve gürgen yığmlarıyla Örtülü büyük çimenliğin ortasına kurmağa karar verdiler. Kalabalık zürriyetleri, mesut döl bereketlerini kutliyaacak olan dede ile ninenin diktiği, dev gibi bu-

160

DÖL BERKETİ III

yUmÜş, tam göbekteki meşenin altında, lûtufkâr toprağın ta kucağında, kendi evlerinde gibi olacaklardı.

Eğlenti, büyük bir aşk ve neşe hamlesi içinde kararlaştırıldı, tertiplendi. Aksaçlı ihtiyarlardan, halâ baş parmaklarım emen miniminilere kadar hepsi bu eğlentiye katılmak için can attılar, zafer randevusuna koşuştular. Engin mavi gök, alev alev yanan güneş bile, şakır şakır akan kaynaklar, bereketli mahsulü müjaeliyen çiçek açmış tarlalar bile, bütün çiftlik bu eğlente hazır bulunmak istedi. Bu geniş at nah, otların ortasına kurulan bu koca masa, mükellef takımlarıyla, kar gibi beyaz Örtüsüyle, yaprakların arasından dökülen güneş zerreleriyle benek benelç, pek lâtıfti. Şanlı karı koca, baba ile ana, meşenin altında, orta yere, yanyana oturacaklardı. Sonra, Öteki karı kocaları da ayırmamağa karar verdiler, hepsini, sırasıyla yanyana oturtmanın nasıl cana yakın ve güzel bir şey olacağını düşündüler. Delikanlılarla genç kızlara, minimini kız ve erkek çocuklara gelince, onları, rasgele, keyifleri nasıl isterse öyle oturmakta serbest bırakacaklardı. Sonra, sabahleyin erkenden, dağılmış ailenin efradı, katile katile gelmeye, ufkun dört bucağından, müşterek yuvaya dönmeye başladı. Fakat, ne yazık ki, ölüm yine tırpan atmıştı, bir çoğu gelemecekti. Çok sakın, bol çiçekli, rikkatli bir rüya ıssızlığı içindeki Janville mezarlığında ebedi uykuya yatanlar, her sene daha artıyordu,

tik Önce giden Rose'un yanında, Blaise'in yanında ebedî uykularını uyumaya daha başka gidenler olmuş, her seferinde oraya, ailenin yüreğinden bir fazla parça öaha götürmüş, o ku isal

161

DÖL BERKETİ III

toprağı, bir ibadet, bir ebedi hâtıra toprağı haline getirmişti. Önce, Charlotte, uzun zaman hastalık çekmiş, Blaise'in yanına gitmiş, oğullarım ikinci deîa kaybediyormuş gibi yürekleri paralanan Mathieu ile Marianne'in yanında kendi yerini tutması için kızı Berthe'î bıraktığından dolayı, mutlu ölmüştü. Sonra, kızları Claire onları bırakıp gitmiş, çiftliğı kocası Frederic'le, kardeşi Gervais'ye terketmiş ertesi sene de, Gervais öl kalmıştı. Arkasından, değirmen sahibi oğulları Gregoire'î kaybetmişlerdi, onun dul karısı Thârese, kalabalık bir zürriyet arasında, hâlâ değirmeni idare ediyordu. Sonra, yine kızlarından biri, doktor Chanbouvet'nin karısı olan Marguerite'cik, fakir bir işçi kadının kuşpalazından hasta iki çocuğunu da evine almak yüzünden, Ölmüştü. Daha başka kayıpların, aileye hısmılık yoluyla girmiş karıların, kocaların, hele çocukların haddi hesabı yoktu, bunlar, beşer mahsulü içinde esen boraların felâket payı idi, hayatta kalanların, arkalarından ağladıkları, içinde yattıkları toprağı kutsallaştıran, hayattan ayrılmış sevgili insanlardı. Sevgili ölümler, orada, derin sessizliğin içinde uyuyorlardı ama, Chantebled'ye ulaşan yollarda, o sabah, ne neşeli bir patırdı, hayatın nasıl bir zaferi çınıyordu! Ölenlerden fazla doğanlar vardı, her ölüden, koskoca bir diriler ürünü sürüyor gibi idî. Babaların faydalı çalışmaları sonımda yorulup yattıkları topraktan, çocuklar, düzinelerle yetişiyordu. Kırangıçlar, ilkbaharda, eski yuvalarım kutlamak İçin, mavi semayı, dönüş neşesiyle doldurarak nasıl dönüp gelirlerse, onlar da. Öylece, dört bucaktan dönüp geliyorlardı. Çiftliğin

11

162

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ iti

163

ününe gelip duran arabalardan durmadan yeni yeni karı kocalar iniyor, beraberlerinde gelen sürü sürü çocukların sarışın başları, gitgide artan bir yığın oluyordu. Kar gibi aksac.li büyük dedeler, duracak duran miniminileri almış, getiriyorlardı. Çok şirin ihtiyar kadınlar vardı ki, körpelikleri parlaklık saçan genç kızlar, yardım edip arabadan indiriyorlardı. Henüz gebe anneler vardı, kızlarının nişanlılarını davet etmek gibi hoş bir hareket yapan babalar vardı. Bütün bunlar, içinden çıkılmaz bir yumak gibi, birbirlerinden vücut bulmuş, akrabalar, babalar, analar, erkek kardeşler, kızkardeşler, kaynatarlar, kaynanalar, kayınbiraderler, baldızlar, kızlar, amcalar, halalar, kuzenler, kuzinlerdi, dördüncü göbeğe kadar her yaştan, her dölden insan vardı. Bir tek aile, bir tek küçük millettiler, zevkli ve şerefli bir tek düşünce ile, pek nadir görülen, pek harikah bir şey olan, bütün bu kalabalığın kendilerinden doğduğu, hayatın zafer tacı giydirdiğı iki kahramanın elmas senesini kutlamak düşüncesiyle bir araya gelmişlerdi! Hem bu ne şanlı bir sayım işi olacaktı, çiftliğe girenlerin hepsinin sadece isimlerini, yaşlarını, akrabalık derecelerini, dünyaya getirdikleri sıhhati, kuvveti, ümidi nereden bilmeliydi

Önce, çiftliğin kendisi, orada yetişenler, orada büyüyenler vardı. Altmış iki yaşında olan Gervaise'ye, iki büyük oğlu Leon'la Henri yardım ediyordu, onlar da ikisi bir arada, on çocuk babası idiler; sonradan doğan, civardan evlenen, üç kızının, Mathilde'in, Leon-tine'in ve Julienne'in, hep, bir arada on iki çocukları olmuştu. Claire'in dul kocası, Gervais'den beş yaş

I

büyük Frederic, sadık yardımcı vazifesini, oğlu Jo-sephe'e bırakmıştı, iki kızı, Angele'le Lucile ve en sonra olan oğlu Jules, keza çiftlikte çalışıyorlardı, dördünün, hepsi bir arada, kızılı oğlanlı, on beş. çocukluk bir küçük sürüsü vardı. Sonra, dışarıdan gelenlerin hepsinden Önce, değirmendekiler geldiler; Gregoire'm dul karısı Therese, şimdi değirmeni onun emri altında idare eden oğlu Robert'î, üç kızı Gene-vieve'î, Albine'î, Nathalie'yi yanma almış, kızlarının on çocuğı ile Robert'in dört çocuğunu sürü halinde peşine takmış, bütün sülâlesiyle birlikte geldi. Sonra, noter Mazaud'nun karısı Louise, mimar Herbertte'in karısı Madeleine, onların arkası sıra, Marguerite'çi-ğın dul kocası doktor Chambouvet gözüktüler; bunlar da, gayretli üç aile idiler, birincinin, en büyükleri Colette olmak üzere dört kızı, ikincinin, başta Hilaire olduğu halde beş oğlu, üçüncünün, yalnız Sebastien isimli bir oğlu ile Christine isimli bir kızı vardı; bütün bu kalabalık kaynaşıp duruyordu, arkalarında, yirmi torun çocuğı vardı. Şimdi, Paris'tekiler gelmeye başlamışlardı, Denis ile karısı Marthe, büyük bir kabile halinde geldiler; Denis yetmişine yaklaşıyordu, kızları Hortense ve Marcelte'den yana büyük dede olmuştu, kırkım aşmış erkekler olan büyük oğulları Lucien'le Paul'e fabrikayı verdiğiinden beri, tamam edilmiş işin verdiği zevkli huzuru tadıyordu; oğullarının oğulları da, şimdi, servete doğru yol almaktaydılar, tam mânasiyle istilâcı bir kabile olan bu kalabalık karı koca, dört çocuk, on beş torun, ikisi

kundakta üç torun çocuğu, beş arabadan indiler. Nihayet, en sonra, Ambroise'ın küçük kaflesi girdi; Amib-

164

DÖİ BEREKETİ III

roise, karısı Andree'yi erkenden kaybetmek felâketine uğramıştı, kendisi öyle dinç ihtiyardı ki, altmış yedi yaşında olduğu halde, hâlâ komisyon evini idare ediyor, jğullan Leonce'la Charles'ı, basbayağı birer müstahdem gibi kullanıyor, kızları Pauline'le Sophie'nin kocaları olan damatları, kargısında titriyorlardı; inkâr kabul etmez hükümdardı, herkesten itaat görüyordu, daha şimdiden sakallan gelmiş, arslan gibi yedi oğlanla, gürbüz dokuz kızın büyük babası idi; kızlardan dördü, ağabeyisi uslu Denis'den de evvel onu büyük dede yapmışlardı. Bunlar dokuz araba olmuşlardı. Geçit iki saat sürmüştü, çiftlik, parlak haziran güneşinde, neşeli, sevinçli, güleç bir kalabalıkla dolmuştu.

Lâkin, Mathieu ile Marianne, henüz meydana çıkmamışlardı. Eğlentinin baş tertipçisi olan Ambro-İse, gidip kendilerini çağırmaaya kadar, milletlerinden gizlenen hükümdarlar gibi odalarında kapalı oturacaklarına dair onlardan söz almıştı. Törenle ortaya çıkmalarını istiyordu. Bütün millet tamam olunca, onları çağırma üzere odalarının Önüne geldiği sırada, kapının eşiğinde, bir muhafız gibi odayı bekliyen, kardeşi Benjamin'i gördü. Bütün bu kaynaşma arasında, çalışmış, çok harikalı bir hamle ile kalabak-laşmış bu kabile içinde, tek tembel, tek zürriyetsiz adam olarak, Benjamin kalmıştı. Kırk üç yaşında olduğu halde, kadınsız, çocuksuzdu; babasıyla arkadaş olarak, anasına sofuca taparak, sırf aile yuvasının neşesini sağlamak için yaşıyordu, babası da, anası da, onu kendilerine alıkoymak gibi şefkatli bir bencilik göstermişler, onun yalnız kendilerine ait olmasını is-

165

DÖL BEREKETİ III

demişlerdi. Uğrunca bunca insan verdikleri hayatın, bunu, yuvanın bu son yavrusunu kendilerine başışlı-yabileceğini söylüyorlardı, önce, evlenmesine engel -olmuşlardı, fakat, sonra, tereddüt ettiğini, biricik sevdiği kadını kaybettikten sonra hiçbir kadınla evlen» :mek istemediğini görünce, gizli ve büyük bir sevinç duymuşlardı. Lâkin, çok geniş cömertlikle geçen bir Jhayatın son deminde hasislesmeğe başlamış ihtiyarlıklarına tad veren bir define gibi, onun varlığından rzevk alarak bahtiyar yaşarlarken, gel zaman git zaman, itiraf edemedikleri vicdan azapları duymaya başlamışlardı. Yavruları Benjamin, böyle inhisar içine alınmaktan, onların keyfi için evin dört duvarı sarasına kapanmaktan acaba ıstırap çekmiyor muydu öteden beri hep endişeli, hulyalı görünmüştü; güzel gözleri, hep etraftaki manzaranın ötesini, ta bilmem nerede, ufkun ötesinde mevcut eksiksiz zevkin meçhul diyarını arıyor gibi idi. Simdi yağı İlerlemiş, artık gençliği kalmamış olduğu şu sırada, sıkıntısı artar gibi görünüyordu, sanki, boşuna ömür sürüp saadeti tatmaksızın Ölmeden önce, meçhul şeyleri sma-.yamamanm gizli acısını duyuyordu.

Benjamin kapının önünden çekildi, Ambroise (emirler verdi. Sonra, Mathieu ile Marianne güneşte, -Çiçekli çayırılıkta, meydana gözüktiler. Candan kahkahalarla, alkışlarla, haykırışmalarla karşılandılar, Orada bulunan neşeli ve heyecanlı kalabalık, çoluk çocuk tekmi aile:

Yaşasın babamız! Yaşasın annemiz!. Uzun ömüi-Âer; babaya, anneye uzun Ömürler! diye haykırıyordu.

,66

DÖL BEREKETİ UI

Mathieu, doksan yaşında olduğu halde hâlâ dimdik, gayet ince endamlı idi, genç bir yeni evli gibi siyah redingot giymişti, başı açıktı; vaktiyle kısa kestirdiği saçlarını, ihtiyar, gürbüz ağacın yeniden filiz, sürmesi gibi, son bir süs merakıyla büyütmişti, şimdi kar gibi beyaz, gür bir saçı vardı. Yüzü, yaşlandıkça kuradalaşmış, buruşmuş, yıpranmıştı, fakat gözleri yine gençliğindeki, aynı gülümseyen iri ve parlak,, keskin ve olgun bakışlı gözlerdi, hep, gayet sade, gayet neşeli, gayet yi, fikir ve hareket adamını ifade ediyordu. Seksen yedi yaşında olan Marianne da, beyaz bir gelin elbisesi giymişti, o da, eski sıhhatli güzelliği ile, bütün bir dünyayı barındırmış olan kuvvetli böğrü ile, o dünyayı beslemiş olan sağlam göğsü, ile, dimdik, metin ve güzeldi. O da akpak olmuştu,, yüzü mülâyimleşmiş, halis ipek gibi saçlarının altında son bir şefkatle aydınlanmıştı; zamanın, çizgilerini çukurlattığı halde, onda mevcut sakin hayat ihti-.samını harabedemediği mermerden tanrı heykellerine, sapsağlam yapısıyla meydana çıkarılmış, iri siyah. i;, t

s gözlerinin tatlı, neşeli bakışıyle gün ışığına kavuşmuş, verimli bir tarla perisine benziyordu.

Mathieu ile Marianne, birbirinden asla ayrılma-}, dan, yetmiş yıl yanyana yürümüş, çok uzaklardan gelmiş vefalı karı koca gibi, kolkola, yanyana, gözleri,, yaşlarla nemli, aşklarından vücut bulan, hâlâ ken-dilerini alkışlıyan milletlerine, bu kalabalık aileyeneşeyle gülüyorlardı.

Yaşasın babamız! Yaşasın annemiz!. Uzun , ömürler, babaya uzun ömürler, anneye uzun ömür-
î

167

DÖL BEREKETİ III1

.# Sonra, tebrik ve çiçek demeti verme töreni yapıldı. Bu ise beş yaşında sarışın bir minimini olan Köse memur edildi. Onu, dördüncü göbekten olan çocukların en büyüğü diye seçmişlerdi. Angelİne'in kızıydı, Angeline Berthe'ın kızıydı, Berthe'de Blaise'-in karısı olan Charlotte'un kızıydı. Dede ile nine, çotuğun, elinde koca çiçek demetiyle kendilerine doğru ilerlediğini görünce, heyecanları arttı, sevinç göz yaşları dökerek, hâtıralarını andılar:

Ooo! Minimini yavrumuz Rose!. Oğlumuz Blaise, kızımız Charoltte!

Bütün mazi diriliyordu. Çocuğa, ilk ölen, küçük mezarlıkta ebedî uykusunu uyuyan, arkasından o kadar çok ağladıkları öteki Rose'un hâtırasını anmak için Rose adını vermişlerdi. Blaise de o mezarlığa gidip yatmıştı, arkasından da, Charlotte gitmişti. Kızları Berthe, Philippe Hovard'a varmış, Angeline'i doğurmuştu. Daha sonra, Georges Delmas İle evlenen Angeline, Rose'u dünyaya getirmişti. Çocuğun arkasında, Berthe'le Philippe Hovard, Angeline'le Georges Delmas, ayakta duruyorlardı. Rose, bütün bu kalabalığı temsil ediyordu, ölüleri, dirileri temsil ediyordu, çok Uzun mamur bir zürriyet, nice zevkler, bütün bu gayretli doğurma faaliyeti, bütün bu hayat seli, bu incecik, içinde istikbalin prıldadığı şafak gözlü, sangın, sevgili meleğe ulaşıyordu.

Oooh! Yavrumuz Rose, yavrumuz Rose!

Rose, iri çiçek demeti minimini ellerinin arasında

omuğu halde ilerlemişti. On beş gündür, çok güzel bir tebrik cümlesi ezberliyordu. Daha o sabah, bunu annesine, hiç yanlış yapmadan okumuştı. Fakat ora-

163

DÖL BEREKETİ III

ya gelip de, bütün o kalabalığın ortasına dalınca, öyle bir heyecanlandı ki, söyleyeceği sözün bir kelimesini Düe bulamadı. Hoş, buna aldırmadı. Daha şimdiden, gayet metin bir minimini insandı. Uluorta demetini bıraktı. Mathieu ile Marianne'm boyunlarına sarıldı, düdük gibi incecik sesiyle haykırdı.

Büyük baba, büyük anne, bugün sizin bayramınız, sizi candan kucaklarım.

Gayet de mükemmel oldu. Hattâ bu sözü, tebrik cümlesinden çok daha iyi buldular. Yine kahkahalar koptu, eller çırpıldı, alkışlar etrafı çınlattı. Hemen arkasından sofraya oturuldu. Fakat bu bir meseleydi, at nalı şeklindeki koskoca masa, meşe ağacının altında, otlar biçilip vücuda getirilen dört köşe-bir saha üzerinde uzanıp gidiyordu. Önce, Mathieu. ile Marianne, hep kol kola, törenle ilerlediler. İkisi de sırtlarını ulu meşeye dayayıp ortaya oturdular Karı kocaları birbirinden ayırmamak kararı verildiği için, Marthe'la Denis, Louise ile kocası noter Ma-zaud, Marthe'ın soluna yerleştiler. Marianne'm soluna da, hepsi dul olan Ambroise, Therese, Gervais,, doktor Chambouvet oturdular; sonra, yine bir karı. koca, Mathilde'le kocası mimar Herbette, sonra yalnız başına Benjamin oturdu. Sonra, göbek sırasıyla, öteki karı kocalar yer aldılar. Nihayet, kararlaştırıldığı gibi, gençler, çocuklar, delikanlılarla miniminiler sürüsü, müthiş bir itiş kakışla, dilediği gibi, keyfi istediği gibi yerleşti.

Ah! Mathieu ile Marianne için bu ne üstün bir şerefli andı! Kendilerini, orada, rüyalarında görseler hayra yormıyacıkları bir nurlu çevre içinde buldular.

169

DÖL BEREKETİ III

.Hayat, sanki kendisine inandıkları için, bütün gayretleriyle yaydıkları için, onları mükâfatlandırmak üze-;re, eserlerinin harikah gelişimini kendi gözleriyle görsünler diye, Ömürlerini, tabii haddenden fazla uzatmıştı. Bütün Chantebled, orada kurdukları, yarattıkları faydalı ve güzel ne varsa hepsi bu eğlenti-.ye katılıyordu. Bataklıklar kurutularak kazanılan ekilmiş tarlalardan, yakında alınacak bol ürünlerin engin ürpertisi geliyordu; uzaklardaki koruların ötekinde bulunan otlaklardan, davarların, sayısız sürülerin, boyuna artan Nuh gemisi halkının sıcak soluğu geliyordu; artık bol bol ürün veren, kıraç ovalan bereketlendirmek için yataklara aldıkları kaynaklardan, toprağın kanı demek olan o yüksek sesi, suyun >o şarlıtısını işitiyorlardı. Sosyal eser tamamlanmıştı, ekmek kazanılmıştı, gıdalar yaratılmış, bakımsız toprakların yokluğundan çekilip çıkarılmıştı. Hem, mesut ve minnettar nesilleri, bu eğlentiyi, onların şere-iine, nasıl sevdikleri bir dekor içinde veriyordu!

Ça-yırlığı, geniş, yeşil bir salon haline getiren bu kara ağaçlar ve gürgenleri, çocuklarının en sakinleri, en gülbüzleri gibi, kendileri dikmişler, onların günden ıgüne büyüdüklerini görmüşlerdi. Hele, içine kaynaklardan birinin durmadan döküldüğü havuzun duru suyu sayesinde bugün dev gibi büyümüş olan o meşe ağacı, büyük oğullarıydı, Chantebled'nin temeli atıldığı gün, Mathieu çukuru kazarak, Marianne, körpe fidanı elinde tutarak orada yarattıkları ağaçtı. Şu anda, onları muazzam yeşilliğiyle gölgelendiren bu meşe, tek mil ailenin şahane sembolü değil miydi Onun gibi, aile de sayısızdı, onun gibi o da çoğalmış,
Ete

170

DÖL BERKETİ III

dallarını sonsuz genişletmiş, toprağı uzaklara kadar kaplamıştı; onun gibi, aile de, bir tek gövdeden çıkmış, aynı usare ile yaşamış, aynı sıhatten kuvvet almış, şarkılarla, meltemle, ve güneşle dolu, tek ba-sına koca bir orman olmuştu. Mathieu ile Marianne, dev gövdeye yaslanmışlar, onun ihtişamı içine karışıyorlar, onun dalları sayısında insan yetiştirdiklerinden, yaprakları nasıl onun usaresiyle yaşıyorlarsa, onlara kendi varlıkları sayesinde yaşayan çocukları üzerinde hüküm sürdüklerinden, aynı şahane eda ile, onun şahane hükümlerine katılıyorlardı. Sağlarında, sollarında oturan üç yüz davetli onların devamından, kendi aşklarından doğmuş, hâlâ bütün damariy-le can evlerine bağlı aynı hayat ağacından ibaretti. Kendilerini kutlamakla şeref duyduklarım, ihtiyarların uygulandığını, gençlerin heyecana geldiğini, hepsinin neşelendiğini hissediyorlardı. Kendi kalplerinin atışını, yemek sonunda yenilecek pastaların karşısında vecde gelip gülüşen sarışın miniminilerin bile yüreklerinde duyuyorlardı. Meşenin dev gibi tepesi nasıl kubbeleniyorsa, onların yarattıkları beşerî eser de, kargılarında, içlerinde öylece toplanmış bulunuyor, kendileri çoğaldıkça genişliyen ve bereket bulan tabiat da, toprağın yarattıkları da, öteki eser de, anları dört taraftan kuşatıyordu.

O zaman, Mathieu ile Marianne'm güzellikleri, yetmiş sene sevimlilerindeki, şu anda, ilk günkü gibi hâlâ birbirine tapmalandaki güzellik meydana çıkmıştı. Yetmiş sene, hiç öfkelenmeden, hiç vefasızlık göstermeden, yanyana, kol kola, yürümüşlerdi. Aynı güvenli ve emin adımlarla çok uzaktan gelmiş-

171

DÖL BERKETİ III

Serdi; gerçi büyük kederler hatırlıyorlardı, fakat bu kederler onları hep dışardan vurmıştu. Bazan hiç kırmışlardı, ama, birlikte ağlayarak teselli bulmuşlardı. Ak saçlarının altında, yirmi yaşındaki imanla-jını muhafaza etmişlerdi, kalpleri, düşünlerinin ertesi gününde olduğu gibi biribirinin içindeydi, her :biri, kendi kalbini ötekine vermiş, bir daha geri alamamıştı. Bu, çözülmez sevgi bağıydı, biricik izdivaı, bütün hayatı o sağlıyordu, çünkü, saadet yalnız ebedilikte mevcuttu. Mesut bir tesadüfle, ikisi de sev-:mek kudretine, hareket azmine, alevi dünyalar yaratan ilâhî arzuya sahiptiler. Erkek, karısına tapmış, o yaratma ihtirasından başka zevk tanımamış, varlığının biricik hikmeti, vazifesi ve mükâfatı olarak, .yapılacak eseri, yapılmış eseri görmüştü. Kadın, kocasına tapmış, sadece hayat arkadaşı, eş ve ana olmak istemiş, Boutan'm dediği gibi yumurtalı ana tavuk, iyi kuluçka olmuş, sonra, asıl, güçlükleri çözen, ince muhakemeli, iyi bir müşavir olmuştu. Şöylece, her çocuk doğdukça, gitgide daha sıkışan 'bir bağla birbirine yaklaşmışlar, nihayet kaynaşmış-Jardı. Akim, sıhhatin, kuvvetin sembolü İdiler. En-.gellerin ve göz yaşlarının arasında, durmadan tazelenen sevgilerinin, yenilmez hale getiren zırhı içinde, ancak bu sürekli anlaşma sayesinde, bu ortaklaşa sadakat sayesinde galebe çalmışlardı. Mağlûp edilemezlerdi. Herşeyi, istemeden, birliklerinin kuvveti sayesinde elde etmişlerdi. Ömürlerinin sonuna, çok bü-jrük, çok güzel, âzami ihtiyarlıklarile, bir tek aşkla dopdolu o çok uzun hayatla daha büyümüş, öaha gü-.zeleşmiş olarak, billur kadar saf, elele, saadet kah

172

DÖL BERKETİ 111.

DÖL BERKETİ III

173

ramanlar, saadet fatihleri olarak ulaşıyorlardı. Orada hazır bulunan sonsuz zürriyetlerinin, can evlerinden vücut bulmuş fütühatçı kabilenin, onlardan miras olarak aldığı birlik kuvvetinden, cedlerden çocuklara bırakılan o dürüst aşktan başka kuvveti yoktu,, bu dayanışmalı sevgi ile birbirlerine yardım ediyorlar, kardeş bîr millet halinde, daha güzel bir hayat, uğruna, çarpışıyorlardı. Neşeli haykırışmalar oldu, yemek, nihayet dağıtılmaya başlıyordu. Bu işe, bütün çiftlik hizmetkârlarını memur etmişler, bir tek yabancı insan sokmak, istememişlerdi. Bu hizmetkârların hemen hepsi çiftlikte büyümüşlerdi, onlar da ailedendiler. Arkadan,, onlann da sofrası kurulacaktı, onlar da elmas senesini

kutluyacaklardı. İlk yemek tabakları, yaygaralar, neşeli gülüşler arasında gözükte.

Servis, henüz başlamışken birden bire durdu-Derin bir sessizlik olmuştu, beklenmedik bir olay vukua gelmişti. Çayırılığın ortasında, at nalı biçimindeki masanın iki başı arasında, hiç birinin tanımadığı-bir genç ilerliyordu. Neşeyle gülümsüyordu; öbür uca kadar yürüdü, ancak Mathieu ile Marianne'in. karşısına gelince durdu.

Sonra, gür bir sesle:

Bonjour, büyük baba'. Bonjour, büyük anne! dedi. Bir kişilik daha takım koymak lâzım, çünkü. ben de sizi kutlamaya geldim.

Hazır bulunanların, büyük bir hayret içinde, dilleri tutuldu. Hiç kimsenin asla görmediği bu genç acaba kimdi Herhalde aileden olamazdıv olsaydı,, adını bileceklerdi, yüzünü tanıyacaktı. Öyleyse, dede ile nineyi, niçin o mübarek isimle, büyük baba.

büyük ana isimleriyle çağırıyordu Gitgide artan hayretin asıl sebebi, gencin, Mathieu'ye şaşılacak derecede benzemesi idi, parlak gözleriyle, kült biçimi açık anliyle, Froment ailesinden olduğu muhakkaktı. Mathieu'nün, Chantebled'yi fethetmeye başladığı zaman, yirmi yedi yaşındayken alınıp, aile araşma saygı ile muhafaza edilen gençlik resmine tıpkı benziyordu. O zaman, Mathieu, titriyerek ayağa kalktı. Ma-rienne'da, ötekilerin hepsinden Önce işi anlamış, la-luti bir tebessümle gülümsüyordu.

Sen kimsin de, yavrum, bana büyük baba di yorsun, hem de bana bir kardeş kadar benziyorsun Ben, annem Lisbeth'le beraber, o geniş ser best gehirde, Öteki Fransa'da yaşayan oğlunuz Nicolas'nm büyük oğlu Dominique'ım.

Peki, kaç yaşındasın

Önümüzdeki ağustos'ta, orada, Niger'in, o lû-tufkâr devin sulan, uçsuz bucaksız tarlalarımızı tek rar sulamaya geldiği zaman yirmi yedi yaşına basa çağım.

Peki, söyle bakalım, evli misin, çocukların var mı

Senegal'de doğmuş bir Fransız kadınıyla ev lendim, kendi elimle yaptığım tuğla evimizde, Su dan'ın aevli güneşinde dört çocuk büyüyor.

E, yine söyle bakalım, erkek kardeşlerin var mı, kızkardeşlerin var mı

Babam, Nicolas ile annem Lisbeth'in on se kiz çocukları oldu, ikisi Öldü. Biz on altı kardeşiz, dokuzu erkek, yedisi kız.

174

DÖL BEREKET III

Mathieu, oğlu Nicolas'nın, elli yaşında, hattâ kendisinden daha iyi çalışmış, gayretli bir hayat işçisi olduğunu söylemek ister gibi, neşeli neşeli güldü. Ma-rienne'a baktı, o da saadetinden gülüyordu.

Öyleyse, madem sen benim oğlum Nicolas'nın oğlusun, yıl dönümümüzü kutlamak için, gel bizi kucakla, yavrum. Solraya da takımını koysunlar, burası senin kendi evin.

Dominique, dört adımda, masanın etrafını dolaştı, iki ihtiyarı, kuvvetli kollariyle sarılıp Öptü; böyle bir günde, uzak bir diyardan gelip, gökten düşercesine aralarına giren, onlara, kendi eanevlerinden çıkıp, medarların yangım içinde gitgide artan bir bereketle çoğalmakta olan öteki aileyi, öteki milleti anlatan bu çocuğun da çıkagelmesi öyle güzel bir sürprizdi ki, Mathieu ile Marianne, mutluluk dolu bir heyecanla kendilerinden geçiyorlardı.

Bu sürpriz, Ambroise'm şeytanca zekâsının eseriydi, kendi hazırladığı dâstanî bir tiyatro şaşırtmacası gibi, bunu hemen, gülerek izah etti, Dominique, bir haftadır kendi konağında oturuyordu; onu saklamıştı, babası, delikanlıyı, kendisiyle bazı ihracat işlerini görüşmek, özellikle Denis'nin fabrikasına, Sudan topraklarında kullanılmak üzere, Özel surette imal edilecek bir takım makineler sipariş etmek için, tesadüf, Paris'e yollamış bulunuyordu. Bu sebeple, işin aslını onlardan başka yalnız Denis biliyordu. Tekmil sofrı halkı, Dominique'î ika ihtiyarın kolları arasında görüp meseleyi tamamıyla Öğrenince, son derece büyük bir neşe duyduklar, alkışlar tekrar ortalığı çınlattı, kardeş ailenin habercisini, müstakbel

173

DÖL BEREKETİ III

harikalı Fransa diyarmdaki Froment'lar ikinci hanedanının prensini, iltifatlarla, heyecanlı kucaklamalarla az kalsın soluksuz bırakıyorlardı.

Mathieu, neşeli neşeli, emirler veriyordu: Onun tabağını bizim ikimizin karşısına koyun. Büyük bir imparatorluğun elçisi gibi, bizim karşımızda o yalnız başına oturacak. Düşünün ki, baba-siyle anasından başka, dokuz erkek kardeşi, yedi kız-kardeşi temsil ediyor, daha şimdiden dört çocuk babası oluğu da caba Haydi oğlum, otur, yemeği getirin.

Ulu megenin, güneşle delik deşik gölgesinde, yıldönümü ziyafeti, rikkat ve neşe içinde yenildi. Çayırlardan lâtif bir serinlik yükseliyor, öost tabiat da, kendi sevgi payıyîe adeta ziyafete katılıyordu. Gülüşmeler durmadan çınladı. İhtiyarlar bile, doksan yağındaki damatla seksen yedi yaşındaki gelinin kargısında, yeniden, haşarı çocuklar haline gelmişlerdi. Eeyaz saçların, kara saçların, kumral saçların altında, yüzlere, tatlı bir parlaklık gelmişti, bütün aile neşe içindeydi, sıhhatli ve mutlu bir güzellikeydi; Çocuklar sevinç içindeydiler, genç erkekler aslan gibiydiler, genç kızlar enfestiler, karı kocalar, yanyana, birbirlerine bağlı idiler. Hem, o ne sağlam iştahı! Her yemeği nasıl neşeli bir haykırışına ile karşılıyorlardı! Büyük babalarıyle büyük ninelerine, hepsini bir masanın etrafında, bu kadar sanlı bir fırsatla toplamak gibi üstün bir lûtufta bulunan cömert hayatı kutlamak için, şifalı şaraba nasıl da iltifat ediyorlardı! Yemek sonunda, selamlaşmalar oldu, sıhhatlere içildi, yine alkışlar koptu. Fakat, sohbet arasında,

1

DÖL BEİRBKETİ III

DÖL BEREKETİ III

177

masanın bir ucundan öteki ucuna haykınlarak söylenen sözlerde, hep o yemeğin başındaki sürprizden, kardeş elçisinin o debdebeli girişinden bahsediliyordu. Açık havadaki bu ziyafetle sarhoş olan ailenin heyecanım, gitgide artan merakını onun o beklenmedik varlığı, henüz söylemediği şeyler, dopdolu sezilen koskoca macera kızıştırıyordu. Kahveler gelir gelmez, sonsuz sualler yağmaya başladı, Dominique anlatmak zorunda kaldı. Kendisini o sabah Chantebled'de gezdiren Ambroise'ın, orası hakkında ne düşündüğünü öğrenmek isteyen bir sualine, gülerek şu cevabı verdi:

Size ne söyleyeyim, bilmem kil Eğer, açık konuşsam, ne memleketin bu bucağı için, ne de eserleriniz için, korkarım hoş a gidecek şeyler söyli-yemuyeceğim. Şüphe yoktur ki, tarım burada, düpedüz bir sanat işi, bu köhne topraktan, hâlâ verebildiği mahsulleri zorla çekip koparmak İçin, takdire değer bir irade gayreti, bir bilgi ve intizam lâzım. Çolı çalışıyorsunuz, harikalar yaratıyorsunuz. Fakat, ülkeniz ne kadar küçük, Yarabbit Komşuların dirsekleri böğürlerinize batmadan, burada nasıl yaşiyabili-yorsunuz Her biriniz, nefes alabilmek için bir insan göğsüne lâzım olan miktarda bol havayı koklıyacak kadar derin tabakalar halinde üstüste yığılmışsınız. Büyük malikâneleriniz adı verdiğiniz en geniş tarlalarınız, toprak kümelerinden ibaret, üstünde otlayan tektük davarlarınızı dağınık karıncalara benzetiyorum. Ah! Banim Niger nehrinin azameti, suladığı ovaların azameti, ta uzaklardaki ufuktan gayri sınırı otayıyan oradaki tarlalarımızın azameti! -H Benjamin, oturduğu yerden, onu, ürpertiler geçirerek dinlemişti. Engin sulardan, bir başka güneş altından gelen bu oğulu orada görelî beri, hülya doiu gözlerinde gitgide yükselen bir ihtirasla, bakışların; ondan ayırmamıştı. Onun böyle konuştuğunu işitince, meçhul âlemin davetine daha fazla dayanamadı. Yerinden kalktı, masanın etrafından dolaştı, geldi, onun yanına oturdu.

Niger. Muazzam ova. Söyle, bu azameti bize anlat.

Niger, lütufkâr dev, orada hepimizin babasıdır! Ben sekiz yaşında var, yoktum, babamla annem, kahramanca bîr tedbirsizlikle, delice bir ümitle, Su dan'ın içerilerine sokulmak, rasgele toprak ele geçir mek sevdasiyle Senegal'den ayrıldılar. Saİnt-Louis'den, Dienne'den daha ötede, şimdiki çiftliğimize kadar, kayalıklarla, çalılıklarla, nehirlerle dolu yerlerden geçip günlerce yol yürümek lâzımdır. tik yolculuğumu şimdi hatırlamıyorum, âdeta, şifalı Niger'in kendisinden, sularının mucizeli bereketinden doğmuş gibi geliyor. Niger, uçsuz bucaksız ve halim selimdir, deniz gibidir, sayısız dalgalar yuvarlar, öyle geniştir ki, üzerine hiçbir köprü atılmamıştır, öyie uzundur ki, ufku baştanbaşa kaplar. Takım adaları vardır, otlaklar gibi çayırlarla örtülü dilleri vardır,

içinde, koskoca balıkların filolar halinde rahat rahat yüzdükleri derin noktalar vardır. Fırtınaları vardır, güneşin kavurueuluğu altında, alev gibi yakan gün düzleri vardır; yıldızlardan yeryüzüne sükûnet dökül düğü nefis geceleri, son derece lâtif, pembe geceleri vardır. Orada ana odur, kurucu odur, bereket yayan
12

178

DÖL BEREKETİ UI

odur, Sudan'a vücut veren, onu, civar sahraların istilâsına karşı koruyarak, bereketli balçığı ile yaratarak, hesapsız servetlerine nail eden odur. Her sene, hep aynı mevsimlerde taşar, bir ulu deniz gibi vadiyi kaplar, sonra, onu, muazzam bir mahsule gebe kalmış gibi, özlü bir halde bırakıp çekilir. Nil gibi, o da kumları yenmiştir, sayısız nesillerin babasıdır, ileride, köhne Avı-upayı zengin edecek olan henüz meçhul bir âlemin yapıcı tanrısıdır. Ya Niger vadisi, lûtuf-kâr devin lenduha kızı, ah: O ne tertemiz bir uçsuz bucaksızlıktır, sonsuzluğa doğru nasıl serbest bir kanatlanıştır! Ova açılır, genişler, ufku geriletir, ne bir engel, ne bir sınır! Ova, hep ova, tarlalar tarlalara eklenip uzanır, sapanın, aylarca sonuna ulaşamayacağı dümdüz, göz alabildiğine çiziler. Orada, ziraat, biraz cesaretle, biraz da bilgi ile tatbik edildiği gün, büyük bir milleti doyuracak kadar gıda alınır, çünkü, ülke, binlerce yıl evvel lûtufkâr nehir nasıl yarattıysa Öyle, hâlâ el değmemiş olarak duruyor. Bu ülke, yarın, ona sahibolmağı göze alan, orada, kendisine, çalışma kudretine göre hayal ettiği kadar geniş bir malikâne ayıran çiftçinin malı olacaktır; hektarlarla değil, fersahlarla ekilmiş topraklar, sonsuz ürünler dalgalandıracaktır. Bu uçsuz bucaksız ovada o ne geniş soluktur, bütün o engin sahayı bir nefeste koklamak, o ne zevktir, üstüste yığılmaktan kurtulmuş, kendini serbest, kudretli, herkes için parlıyan güneşin altında, istenildiği kadar toprak payına sahip hissetmek o ne sıhhatli ve sağlam hayattır! Fakat, Benjamin onu dinlemeye, ona sual sor maya doyamıyordu: = . . v

179

DÖL BEREKETİ HI

Oraya nasıl yerleştiniz Nasıl yaşıyorsunuz
Âdetleriniz, işleriniz nedir

Dominique, orada bulunduğu, gitgide artan bir tecessüs ve heyecanla ağzının içine baktıklarını gördüğü bütün o tanımadığı akrabaları hayrette bırakacağına, şaşkma çevireceğine o kadar emindi ki, tekrar gülmeye başladı: bazı kadınlar, bazı ihtiyarlar birer ikişer kalkmışlar, onun yanına yaklaşmışlardı. Çocuklar bile, güzel bir masal anlatıyormuş gibi, etrafım alıyorlardı.

Oo! Biz cumhuriyet halinde yaşıyoruz, her ferdi, kardeş eser için çalışması gereken bir toplu muz. Aile içinde, biraz ilkel şekilde kaba işler için, her sanattan işçiler var. Fakat babam, özellikle hü nerli bir duvarcı ustası olduğunu gösterdi, çünkü ora ya gittiğimiz zaman, bina yapmak icabetti. Hattâ, Dienne yakınında bulunan balçık ocakları sayesinde, kendi eliyle tuğlalar bile yaptı. Hasılı, çiftliğimiz şimdi bir küçük kasaba oldu, her evlenen çocuk bir ev sahibi olacak. Sonra, yalnız çiftçi de değiliz, balıkçı ve avcıyız da. Kayıklarımız var, Niger emsalsiz derecede balık doludur, son derece bol balık tutulur. Av da, aileyi beslemeye yetecek gibidir, av hayvanları gayet boldur, keklikler, beç tavukları, sürü ile gez, telli turnalar, pelikanlar, tepsli balıkçılar, eti yenmiyen binlerce hayvan da ayrı. Bazan, kara aslanlar ziyaretimize gelirler, kartallar, ağır ağır uçarak, tepemizden geçip giderler; gün kavuşurken, su aygırları, banyo yapan zenci çocuklar gibi hantal cilvelerle, üçer dörder nehirde oynayırlar. Ama, yine

de, Niger, tarlalarımızı gebe bıraktıktan sonra çekil-

180

DÖL BERKETİ III

diği zaman, biz, her şeyden önce çiftçiyiz, ovanın kiralyız. Malikânemiz sınırsızdır, çalışma himmetimiz nereye kadar uzanabilirse oraya kadar gider. Bir de, yerli çiftçileri görseniz, çift bile sürmezler, tohum ekmeden önce, toprağı kazıdıkları ilkel sopalardan başka ellerinde araçları yoktur! Ne tasaya lüzum var, ne zahmete, toprak özlüdür, güneş kızgın, ürün her zaman bol olacaktır. Nitekim bizler, sapan kullandığımız zaman, hayatla dolu bu toprağa bir parça himmet sarfettiğimiz zaman, öyle karikalı bir mahsul, öyle bol buğday alıyoruz ki, sizin bütün ambarlarınızı doldurur da taşar! Buraya ismarlamaya geldiğim tarım makinelerine sahiboldüğümüz gün, buğday ambarlarımızın fazlasını size göndermek için gemi filo-tilalarına ihtiyaç hâsıl olacak. Nehir çekildikten sonra, sular alçalmca piriç ekilir, ovalar dolusu piriç ki bazan iki mahsul verir. Sonra darı, sonra yer fıstığı ekilir, büyük ölçüde ekim yapmaya muvaffak olursak, bunların yerine buğday ekeceğiz. Geniş pamuk tarlaları birbirini kovalar. Manyoka ile çivit boyası da ekıyoruz, soğan, baharat, helvacı kabağı, hıyar yetiştiren zerzevat bahçelerimiz de var. Allah vergisi bitkilerden bahsetmiyorum, çok kıymetli bir ağaç olan zamk ağaçlarımız koskoca bir orman halinde, tereyağı ağacı, un ağacı, ipek ağacı, topraklarımızda, sizin yol kenarlarımızdaki yabani güller gibi boldur. Sonra, çobanlık da yapıyoruz, boyuna üreyen sürülerimiz var, kaç baş olduğunu dahi bilmiyoruz. Keçilerimiz, uzun tüylü koyunlarımız binlerle sayılır, atlarımız, şehirler kadar büyük haralarda başı boş koşar dururlar, hörgüçlü öküzlerimiz, güneşin bat-

181

DÖL BERKETİ III

tiğı parlak durgunluk saatinde su içmek için Niger -kıyısına indikleri zaman, sahili bir fersah uzunluğun-ca kaplarlar. Hele, engelsiz yaşamının zevkini tatmak için çalışan hür insanlarız, neşeli insanlarız, mükâfatımız, eserlerimizin çok büyük, çok güzel, çok iyi olduğunu, çünkü öteki Fransa, yarının üstün Fran-sası olduğunu bilmemizdir.

Dominique artık durmadan anlattı. Ona bir şey sormaya lüzum yoktu, büyüklüklerle, güzelliklerle dopdolu ruhunu boşaltıyordu. Dienne'yi, halkı ve anıt-.ları mısırdan gelme, halâ vadiye tepeden bakan eski başşehri anlatıyordu. Öteki dört büyük merkezi, günün birinde büyük beldeler olmaya namzet büyük kasabaları, Bomniaku'yu Niamina'yı Segou'yu, San-sandıng'i anlatıyordu. Asıl, şanlı Tombouctou'yu, al-tmlariyle, fil dişisi ile, uysal güzel kadınlarıyla, sömürücü kumların ötesinde, erişilmez zevklerden bir serap gibi yükselen, kapalı bir cennet gibi, uzun zaman efsanelere bürülü, meçhul kalan Tombouctou'yu anlatıyordu. Sahra ile Sudan'ın çifte kapısı olan, hayatın son nokta olarak ulaştığı, karıştığı, değıştokuş edildiği, kumlu çöllerden gelen develerin Avrupadan silâh, tüccar malı, çok lüzumlu bir şey olan tuz getirdiği; Niger'deki kayıkların, kıymetli fildişini, toprağın üstünden toplanan altın, devekuşu tüylerini, zamkları, zahireyi, bereketli vadinin bütün servetlerini karaya boşalttığı sınır şehri Toraboutou'yu anlatıyordu. Yığın yığın fildişisi ile, küme küme ham altını ile, piriç, darı, yer fıstığı çuvallarıyla, çivit -kalıplarıyla, devekuşu tüyü demetlerimle, madenleriy-jê, hurmalarıyla, kumaşlarıyla, hırdavatiyle, tütünüyle,

182

DÖL BERKETİ III

hele tuz kalıplarıyla, korkunç Toudenni'den at sırtın-

. da getirilen yassı yassı kaya tuzu kalıplarıyla, antre-

ı,- po Tombouctou'yu, orta Afrikanm ticaret pazarı olait Tombouctou'yu anlatıyordu; çölün, tuz şehri olan

; . Toudenni'nin toprağı fersahlarla uzunlukta tuzdu, cehennemi bir tuz madeni idi, tuz, Sudan'da o kadar

,. kıymetli İdi ki, sikke gibi, alış verişte kullanılıyordu, altından daha faydalı İdi. Sonra, değerini kaybetmiş,, fakirleşmiş Tombouctou'yu anlatıyordu, o eski za- manın debdebeli, İhtişamlı beldesi, şimdi bir harabe gibi görünüyordu, sıvalan dökük bina cephelerinin gerisinde, çöl hırsızlarının korkusundan, muhafaza ettiği hazinelerin kırıntısını saklıyordu; fakat yarın,, bolluk ambarı olan Sudan'la, Avrupa yolu olan sahra arasında, Fransa bu yohı açtığı, yeni ülkenin eyaletlerini birbirine bağladığı, yanında, eski vata- nm bir parçacık düşünen beyin, idare eden beyin ha- linde kalacağı o uçsuz bucaksız Öteki Fransa'yı kur- duğu zaman, şahane bir oturuşla yerleşecek, tekrar şeref ve servet beldesi olacaktı. Dominique;

Asıl emel bu, diye haykırdı, yannı gerçekleştirecek olan azametli eser, bu. Cezairimiz, sahra yo- liyle

Tombouctou'ya bağlanacak, elektrikli lokomotif- ler, bütün köhne Avrupayı, kuniann sonsuzluğu içinden

taşıyıp götürecek! Tombouctou, Senegal'e Niger de işliyen buharlı gemi filotlâlarıyla, geniş ülkenin dört tarafında vızır vızır işiyecek olan daha başka demiryollarıyla bağlanacak! Uçsuz bucaksız: yeni Fransa, eski vatana, ana vatan Fransa'ya, sahillerin harikalı bir gelişimi ile bağlanacak, nihayet

183

DÖL BEREKETİ III

tesis edilecek, günün birinde orada vücut bulacak yüz milyon nüfus için hazır olacak!. Bu şeyler, şüphe yok ki, bir gün içinde olacak şeyler değildir. Sahra demiryolu inşa edilmemiştir, orada iki bin beş yüz kilometrelik çıplak çöl var ki, kumpanyalar, işletmeye yanaşmazlar, bir refah gözükmese, bir kültür başlangıcı olması, madenler keşfedilmesi, ihracat gitgide artarak, ana vatanın paraca himmetini imkân dahiline alması lâzım. Sonra, çoğu halim selim zencilerden mürekkep, fakat bazısı yırtıcı, hırsız, dinî taassubu ile vahşiliği artan kabileler meselesi var, halledilmediği sürece daima karşımıza dikilen o müthiş Müslümanlık meselesi var ki fütuhatımızın karşılaştığı büyük güçlüğü artırıyor. Yalnız hayat, uzun seneler devam edecek olan hayattır ki, yeni bir millet yaratabilir, onu yeni toprağa alıştırabilir, onun çeşitli unsurlarını kaynaştırabilir, ona, normal yaşayışını, kaynaşmış kuvvetini, dehasını verebilir. Ama, ne olursa olsun, daha bu günden, uzakta bir Fransa, hudutsuz bir imparatorluk vücut bulmuştur, onun. bizim kanımıza ihtiyacı vardır, kalabalıklaşması için, topraktan, hesapsız servetlerim tedarik etmesi için, bütün dünyada, en büyük, en kuvvetli, en hâkim imparatorluk olması için, ona bu kanı vermek lâzım.

Heyecanla sarsılan, nihayet kendini gösteren uzak idealde ürsren Benjamin'in gözleri yaşlarla dolmuştu. Ah! Sihatli hayat, asıl hayat o zamana kadar sade müphem şekilde hayal etmekle kaldığı öteki şey, bütün o vazife, bütün o eser! Yins sordu; \$
Orada, sizinki gibi çiftçilik eden Fransız aileleri çok var mı :y

184

DÖL BEREKETİ UT

O zaman, Dominique bir kahkaha attı: Yok, canım, Senegal'deki eski sömürgelerimizde gerçi birkaç çiftçi var; fakat beri tarafta, Niger vadisinde, Dienne'den ötede, eminim ki yalnız biz varız. Bizler fedaileriz, gözü pek Öncüleriz, imanın ve-ümidin, herşeyi göze almış kabadaylarıyız. Bu da az-çok meziyettir, çünkü, bu hareket, akli başında insanlara, sağduyuya karşı sadece meydan okumak gibi görünüyor. Olacak İş mi bu Bir Fransız ailesi ki, . vahşilerin göbeğine girip yerleşmiş, bütün korunma vasıtası, kumandası altında on iki kadar yerli asker bulunan beyaz derili bir subayın emrindeki küçük. kale dolayında olmasından ibaret; bazan kendisi silâh, kullanmaya mecbur, herhangi bir kabile şeyhinin taassubu neticesinde ayaklanabilecek bir memleketim ortasında çiftlik kurmuş. Kâinatı öfkelen direbilecek bir çılgınlık, bizim hoşumuza giden, bu kadar neşelendiren, sıhhatlendiren, zafere götüren de bu cihet Yolu biz açıyoruz. Emektar Fransa'cığımızı oraya götürüyoruz, bakir toprakların ortasında kendimize sınırsız bir tarla yaptık ki bir eyalet olacak; bir kasaba kurduk ki, yüz sene içinde, büyük bir şehir olacak. Sömürgelerde Fransız ırkından daha bereketli ırk yoktur, halbuki, kendi eski toprağında kısırlaşma görünüyor. Çoğalacağız da, dünyayı da dolduracağız!. Sizler de gelin, sizler de, hepiniz gelin, çok sıkışksınız, fazla dar tarlalarınızda, aşırı derecede ısmışır zehirlenmiş şehirlerinizde havasız kalıyorsunuz. Orada herkese yetecek kadar yer var, yeni yeni topraklar var, hiç kimsenin teneffüs etmediği bol hava var, hepinizi birer kahraman, sağlam, yaşamaktan memnun

185

DÖL BEREKETİ III

babayığitler haline getirecek, yapılması gereken bir iç var. Benimle beraber gelin, istekli erkekleri, kadınları alıp götürürüm, ölçsüz, büyük Fransa'nın müstakbel mutlak kudreti uğrunda kendinize daha başka eyaletler kurarsınız, daha başka şehirler yaparsınız!

öyle neşeyle gülüyordu, Öyle güzel, öyle mert, Öyle gürbüzdü ki, bütün masa halkı, onu bir kere daha alkışladı. Elbette peşinden gitmiyeceklerâi, çünkü bütün bu aileler, yuvalarını zaten yapmışlardı. Bütün bu gençler, bunca maceraperest ruhundan sonra, bugün aile ocağında uyuklıyan neslin kökleriyle, köhne toprağa çok fazla bağlı idiler. Fakat, küçük ve büyük çocukların, kendilerini hayran bırakan güzel bir masal gibi dinledikleri bu hikâye ne kadar harikalı şeydi; bu hikâye, herhalde yarın, onlarda, uzak şerefli teşebbüslere kargı ateşli bir iptilâ uyandıracaktı! Meçhul âlemin tohumu atılmıştı, efsanevi kudrette bir mahsul gibi fişkiracaktı.

Etraftaki heyecan ortasında, haykıran yalnız Benjamin oldu, sesi boğulup gitti:

Evet! Evet! Ben yaşamak istiyorum. Beni götür, beni götür!

Fakat, Dominique, sözünü şöyle bitirdi:
Sonra, büyük baba, size daha söylememiştim,
babam, oradaki çiftliğimize Chantebled adını koydu.
Bize bazan sizin buradaki malikânenizi nasıl basi
retli bir cüretkârlıkla kurduğunuzu anlatır; o zaman,
herkes size deli diyormuş, sizinle alay ediyor, omuz
silkiyormuş. Orada babamla da herkes aynı şekilde
alay ediyor, aynı küçümser merhameti gösteriyor,
çünkü, serseri zencilerden bir çete daha önce bizi 51-

186

OÖL BEREKETİ İH

dürüp de yemezse, günün birinde, Nigerin, kasabamızı süpürüp götürüleceğini bekliyorlar. Yoo! Benim
yüreğim rahat, siz nasıl galebe çaldıysanız, biz de galebe çalacağız, çünkü delice hareket, ilâhî hikmettir.
Orada, Proment'ların bir başka ülkesi, bir başka muazzam Chantebled bulunacak, siz İkiniz, büyük annemle
siz, oranın, tanrıları gibi tapılan cedleri, uzaktaki dedeleri olacaksınız. Tropiklerin yakıcı güneşi altında, aslan
gibi büyüyen Öteki müstakbel milletiniz adına, sıhhatinize içiyorum, büyük baba, sıhhatinize içiyorum, büyük
anne!

Mathieu ayağa kalkmıştı, derin bir heyecan içinde, gür bir sesle:

Sıhhatine, yavrum! dedi. Oğlum Nicolas'ın
sıhhatine, karısı Lisbeth'in sıhhatine ve onların aş
kından vücut bulanların hepsinin sıhhatine içiyorum!
Nesilden nesle, gelecekte onlardan doğacak olanların
hepsinin sıhhatine içiyorum:

Marianne de ayağa kalkmıştı, o da:

Karılarınızın, kızlarınızın, eşlerinizin ve anne
lerinizin şerefine! dedi. Sevecek, doğuracak olanların,
mümkün merteye fazla saadet sağlamak için, kabil
olduğu kadar fazla hayat yaratacak olan kadınların
sıhhatine.

Bunun üzerine ziyafet sona erdi, sofradan kalkıldı, bütün aile, sereserpe, çimenliğe dağıldı. Sonra, Mathieu
ile Marianne'm etrafını, çocuklarının, sıkış sıkış kalabalığı sardı, son bir şehriyin daha oldu. Zafere ulaşmış
döl bereketinin seli İdi bu, can evlerinden vücut bulan bütün o mesut, ufacak millet, pür-neşe etraflarını
sarıyor, onları sevgi tezahürlerine

187

DÖL BEREKETİ III

gömüyordu. Yirmi kol birden, onlara, öpsünler diye, sarışın, esmer başlı çocuklar uzatıyorlardı. Onlar, çok
fazla yaşlı idiler, tekrar o lâhuti çocukluk haline dönmüşlerdi, minimini kız ve oğlan çocukların nepsini
tanımıyorlardı. Yanılıyorlar, isimleri değişik söylüyorlar, bir çocuğu Öteki çocuk zannediyorlardı. Gülüşülüyor,
düzeltiyor, hafızalarını yoklamaları söyleniyordu. Onlar da gülüyorlardı, yanıldıklarını söylerken pek şirin bir
jest yapıyorlardı. Bilemiyorlarsa ne za-ran vardı, kendi zürriyetlerinden ya! Sonra, orada gebe kadınlar, kız
torunlar, kız torunların çocukları vardı, onları da çağırıyorlar, yine doğacak olan çocuklara, çocukların
çocuklarına, sonu gelmiyecek olan zürriyete, hep genişliyecek, onları, uzak devirlere kadar yaşatacak olan bu
nesle uğur getirsin diye, onları da Öpmek istiyorlardı. Sonra, orada, meme veren anneler vardı, kundaktaki
çocukları, yemek esnasında uslu uslu uyumuşlardı: şimdi onlar da uyanmışlar, aklıktan açılıyorlardı, anneler,
ziyafetten onlara da pay vereceklerdi, ağaçların altına oturmuşlar, göğüslerini açmışlar, vekarlı bir âsudelik
içinde emziriyor-Jar, aralarında gülüşüyorlardı. Bu, eş ve ana olan kadının şahane güzelliği idi, bereketli
analığın, hayat öldüren bakireliğe karşı keskin zaferi idi; örfler değişmeliydi, ahlâk telâkkisi, güzellik de
değişmeliydi! Sembolünün ihtişamı içinde çocuğunu emziren ananın bu parlak güzelliği ile, yeni baştan bir
dünya yaratılmalıydı! Yeni tohumlar, hep yeni mahsuller yetiştiriyordu, güneş batıp batıp, ufuktan tekrar
doğuyordu, süt, canlı beşeriyetin ezeli usaresi, besleyici .sinelerden, durmadan akıyordu. Bu süt nehri,
dünya-

188

DÖL BERBKİTİ III

nm damarlarında hayatı sürüklüyor, sonsuz asır! am ulaşmak, için 'kabarıyor, taşıyordu.

Mümkün olduğu kadar fazla saadeti sağlamak,, mümkün olduğu kadar fazla hayat yaratmak lâzımdı. Hayata iman, onun adaletli ve iyi eserine iman böyle olurdu. İstikbali yalnız, tartışma kabul etmez bir kuvvet olan, üstün bir kudret olan zafere ulaşmış döl bereketi yaratıyordu. Büyük ihtilâlcı, ilerlemenin yılmaz işçisi, bütün medeniyetlerin anası o idi,, sayısız pehlivanlarının teşkil ettiği orduyu, durmadan,, yeni bastan yaratıyor, asırlar boyunca, milyarlarca fakiri, aç, âsiyi, hakikatin ve adaletin zaferine doğru fırlatıyordu. Tarihte, bir tek ileri adım atılmamıştır ki insanlığa yürüyüş hızını veren şey sayı olmasın. Bu günkü gün gibi, yarm âa mutluluk, peşinde koşan kalabalıkların çokluğu sayesinde elde edilecektir. Siyasi eşitlik gibi, nihayet elde edilecek olan iktisadi eşitlik, servetlerin, artık kolaylaştırılacak, olan haklı taksimi, şerefli zorunu bir kaide haline konulacak olan mecburi çalışma, devrimizin, beklenen nimetleri olacaktır. Çalışmanın insanlara, günahın cezası olarak yüklendiği doğru değildir; tersine, çalışma bir şereftir, bir asalettir, nimetlerin sn. değerlidir, neşedir, sağlıktır, kuvvettir, daima çalışma halinde, daima geleceği yaratma halindeki dünyanın ruhudur. Dünyaya getirilen çocuk bir emektir, budalaca zevk fesatlarına düşmeden, normal yaşayan hayat bir emektir, dünyayı, mukadderatının ebediliğine götüren gündelik, büyük faaliyetin bizzat ahen-gidir. Emeğe gösterilen bu tazim ortasında, evrensel çalışmanın herkes arasındaki bu taksimi ortasında,

DÖL BERKETİ III jgj,

her fert, vazifelerden ve haklardan, kendi payına düşen meşru hisseyi kabul edeceği için, sefalet, o menfur sosyal suç da ortadan kalkacaktır. Doğabildiği kadar çocuk doğsun, ancak zenginlik vasıtası olacaklar, beşer sermayesinin artışı olacaklar, hür ve mutlu varlıklar olacaklardır; filânın çocukları, falanın-çocuklarının bencilliği uğrunda, angarya kurbanı, kasaplık vücut, yahut fuhs aleti haline gelmeyeceklerdir. Yine hayat, tazim gören, tapılan hayatın dirilişi,. o sürekli, menfur Katolikliğin kâbusu altında ezilen, hayat imanı galebe çalmış olacak, on beşinci asırda, on sekizinci asırda, iki defa ondan kurtulmak için; şiddetle teşebbüse geçen milletler, bereketli toprağın, bereketli kadının, yeniden mezhepleştiği, yeniden mutlak kudret ve üstün güzellik haline geleceği yakın-, bir günde, onu nihayet kovacaklardır, O geç vakit, akşamın huzuru içinde Mathieu ile-Marianne, kalabalık zürriye ti eriyle hüküm sürüyorlardı. Takdire değer, kahramanca bir davranış, onları, bu hükümdarlık mevkiine getirmişti. Hayat kahramanı şanlı ihtiyarlar halinde ömürlerini sona eröir-yorlardı. Çünkü çok döl yetiştirmişler, çok varlık,. çok şey yaratmışlardı. Bunu da, didinmelerle, emekle,, ıstırap içinde yapmışlardı. Çoğu zaman ağlamışlardı. Sonra, yaş, en son haddine varınca sükûn ve huzur erişmiş, bütünlenen iyi işin, yakında gelecek uyku, emniyetinin verdiği, gülec, büyük huzur erişmişti; etraflarında, çocukları, çocuklarının çocukları, müca-daleye baştan başlıyorlar, çalışıyorlar, ıstırap çekiyorlar, şimdi de, onlar yaşıyorlardı. Kahramanca büyüklüklerinde, onları tutuşturmuş olan arzu, dünya-

İ

t>ÖL BERKETİ III

mm yapıcısı ve düzencisi olan, her yeni zürriyetlerin-de, alev gibi yakıcı, onları okşayan ilâhi arzu da vardı. Tanrının mütemadiyen içinde bulunduğu kutsal tapınak gibiydiler. Kâinatın, sürekli yaratma için ; yanıp tutuştuğu sönmez ategle yanıyorlardı. Ak sacdan altındaki parlak güzellikleri, gözlerini hâlâ dol->duran yaşın söndüremediği o sevmeye kudretinden ileri .geliyordu. Gerçi, vaktiyle, gülerek dedikleri gibi, ço-ÇUK yetiştirmekle, gülerek dedikleri gibi, çocuk yetiştirmekte gösterdikleri basiretsizlikle her türlü Ölçüyü aşmışlar, komşularım gocundurmuşlar, saygı gösterilen Örfleri bozmuşlardı. Fakat sonunda haklı çıkmış değiller miydi Çocukları, hiç kimsenin payımı kemimemişti, her birisi, kendi azığını getirmişti. ;Sonra da, memleketin zahire ambarları boşken, ürün almak iyi bir şeydi. Büyük kıtlık zamanlarında, başkalarının bencil ihtiyatkârlığıyla mücadele etmek için, böyle basiretsiz insanlardan birçok bulunmahy—di. Bu, güzel bir medenî örnek olurdu, nüfus sayışımın hoş bir delişmenlikle, avuç avuç, sıhhatli ve nereli bir cömertlikle artması, korkunç döküntüler or-İtasında, nesli kuvvetlendirir, vatani imar ederdi.

O zaman, hayat, Mathieu ile Marianne'dan, son >bir kahramanlık istedi. Bir ay sonra Dominique Sudan'a dönmek üzereyken, Benjamin, bir akşam on-lara iptilâsım anlattı, bilinmez ve uzak oviden ge-.Jen, karşı durulmaz daveti kabul edişini açıkladı:

Sevgili babacığım, çok sevgili anneciğim, bırakın beni, Dominique'le birlikte gideyim. Mücadele ettim. Sizi, bu yaşınızda bırakıp gittiğim için kendi kendimden nefret ediyorum. Fakat çok rahatsızım,

19E.

DÖL BERKETİ III

ruhum, sonsuzluklarla dolu, taşıyor; eğer gitmeyeceim olursam, boş oturmanın utancı beni öldürecek! Yüreklere burkulmuş, onu dinliyorlardı. Bu söz—lera şaşmıyorlardı, yıl dönümlerinden beri onu beklemekteydiler. Titriyorlardı, bu isteği geri çeviremi-yeceklerini anlamıyorlardı, çünkü öteki çocukları verdikten sonra bu son çocuğu aile yuvasında alıkoyduklarından dolayı kendilerini kabahatli buluyorlardı. Ah!

Doymaz hayat, son derilerindeki bu hasisliklerine izin vermiyor, kıskanç bencillikleri yüzünden ancak mezarın başında kendisinden ayrılmayı, düşündükleri, sessizce gizledikleri bu sevgiii yavruya varıncaya kadar istiyordu.

Derin bir sessizlik oldu, sonra, Mathieu ağır ağır cevap verdi:

Yavrum, seni zorla tutamam. Hayat seni ne reye çağırıyorsa, oraya git. Bu altşam öleceğimi bil sem, yarına kadar bekle, derdim.

Marianne da yavaş sesle:

Ne olurdu hemen şu anda ölseydâk, dedi. Bu; son acıyı duymazdık, sen de bizden yalnız bir hâtıra götürürdün.

Janville mezarlığı, içinde sevgili varlıkların çoktan beri uydukları huzur yeri, bir kere daha anılıyordu, yakında, kendileri de o sevgililerin yanına gideceklerdi. Bu düşüncede keder yoktu, ikisi, aynı gün oraya birlikte yatacaklarını umuyorlardı, çünkü birikirinden ayrı hayatı akıllan almıyordu. Zaten, yaşamaya devam edecek değiller miydi, hep çocukları i; vasitasıyla, ebediyen birleşmiş olarak, nesilleri vası-y. tasiyle ölmezliğe erişerek yaşayacak değiller miydi

192

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ III

193

Benjamin, tekrar:

Sevgili babacığım, çok sevgili anneciğim, eğer gitmeyecek olursam, yaran ben öleceğim, dedi. Sizin ölümünüzü beklemek, onu istemek değil midir Daha .uzun zaman yaşamanız lâzımdır, ben de sizin gibi yaşamak istiyorum.

Yeni bîr susma oldu, sonra Mathieu ile Marian-Ëie, ikisi birden:

halde, git yavrum, dediler. Doğrudur, ya şamak lâzım.

Fakat, veda, hayata son hediye vermek üzere, etlerinden bu eti de koparmak, kendilerinden son kalan ne varsa onu da vermek ne kadar feci, ne kadar ıstıraplı oldu. Nicolas'nin, yolcu çocuğun asla geri dönmek kararıyla gidişi tekrarlanıyordu, hudutların üstünden aşarak, meçhul ve uzak topraklara tohum ekmek için, esen rüzgâra kaptırılan, kanadla-3ııp uçan çocuğun gidişi.

Mathieu, gözleri yaşlı:

Bir daha asla göremeyeceğiz! diye haykırdı.

Marianne da, ta can evinden yükselen derin bir hıçkırıkla:

Asla, asla göremeyeceğiz! diye tekrarladı.

Şimdi, yalnız aile çoğalmış, yurt imar edilmiş,

iFransa, müstakbel mücadeleler İçin kalabalıklaşma değil, bir de, İnsanlık genişlemiş, çöller bellenmiş, kii-.re baştanbaşa insanla dolmuştu. Vatandan sonra, dünya. Aileden sonra, millet, sonra beşeriyet. Uçsuz bucaksız dünya üzerinde o ne istilâcı uçuş, ne âni bir açılıştı! Ummanların bütün serinliği, bakir kıtaların

bütün güzel kokuları, engin denizden esen bir meltem gibi, dev ölçüde bir soluk halinde geliyordu. Kürenin, ekilmiş bir kaç tarlasında, bugün pek pek birkaç yüz milyon insan vardı, dünya, sapan dişleriyle baştan başa yarılıp, onun on misli insanı beslemesi gerekirken, bu hal, acınacak bir şey değil miydi Sadece milletler arası alış verişlere razı olarak, yaşı-yan beşeriyeti şimdiki rakamında sınırlandırmak ne dar bir ufuktu; Babil, Niniva, Menfis nasıl öldüyse, Öylece, oldukları yerde Ölen başkentler vardı; halbuki, dünyanın daha başka başkentleri, dirilerek, gelişerek, yeni medeniyetlere tevarüs ediyorlar da, nüfus sayısı, artık çoğalamıyordu! Bu, ölüm nazariyesidir, çünkü, duran hiçbir şey yoktur, artık artmayan şey eksilir ve yok olur. Hayat, her gün yaratmaya devam eden, tekâmül devri geldiği zaman gerçekleşeceği beklenen saadeti hazırlayan med halinde bir denizdir. Milletlerin meddi ve cezri, ileri yürüyüşün safhalarından ibarettir, büyük nur asırlarının kaybolup gitmesi, yerlerine karanlık asırların gelmesi, sırf merhalelerden ibarettir. Daima yeni bir adım atılmıştır, toprağın biraz daha fazla kısmı kazanılmış, hayatın biraz daha fazla kısmı faaliyete getirilmiştir. Cihan kanunu, medeniyeti yaratan döl bereketiyle, döl bereketini sınırlandıran medeniyetten vücuda gelmiş, çifte bir fenomen gibi görünmektedir. Yeryüzü baştan başa insanla dolup, toprak bellenerek, faydalı şekilde kullanılarak mukadderatım tamamladığı gün denge doğacaktır. Lâhutî hayal, civanmert hülya, milletin içinde eriyen aile, beşeriyetin içinde eriyen millet, dünyayı bir tek bang, hakikat ve adalet dünyası haline

, jj3j İS t>ÖL BESEKETİ III

getirecek olan bîr tek kardeş millet hülyası, g-enig kanat darbeleriyle fezaı dolduruyor. Ah! Ezelf döl bereketi hep artsın. Beşer tohumu hudutların üstünden aşsın, uzaklara gidip, bakımsız çölleri kalabalık-laştırsm, gelecek asırlarda beşeriyeti genişletsin, ta, zamana ve mesafeye nihayet hâkim olacak üstün hayat hüküm sürünceye kadar.'

Dominique, Benjamin'ı alıp götürdükten sonra Mathieu ile Marianne, zürriyetlerinin büyük zevkine,, tekmillenmiş, cömert, tükenmez eserlerinin büyük huzuruna yine kavuştular. Hayata herşeyi vermiş olmak saadetinden başka, kendilerine hiçbir şey kalmamıştı. Bir daha asla dönmemeği ifade eden ayrılık, daima daha fazlayı ifade eden, artan, uçsuz bucaksız ufuktan Öteye yayılan hayat oluyordu. Yüz yaşına yaklaşan kahramanlar, nesillerinin taşkın gelişimi ortasında, masum ve güleç, iftihar duyuyorlardı. Süt, denizlerden aşarak, köhne Fransa topraklarından, bakir Afrikamn uçsuz bucaksız topraklarına, yarının genç ve dev Ölçüde Fransa'sına kadar akmıştı. Millî mirasın hakir görülen bir köşesinde, Chan-tebled toprakları kazanıldıktan sonra, uzakta, hayatın henüz bereketlendirmesi gereken engin, ıssız sahalarda başka bir Chantebled, bir ülke ediniyordu. Bu, hicretti, beşeriyetin dünya üzerinde yayılışı idi yürüyen, sonsuzluklara yürüyen beşeriyetti. !;7. ;{,iL
SON

Klasikleri

72

No. 9479

TOPTAN SATIŞ

İstanbul Devlet Kitapları Müdürlüğü

Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Elazığ, Erzurum,

Trabzon ve Van Bölge Şeflikleri

PERAKENDE SATIŞ

Millî Eğitim Yayınevleri

ve Bakanlık Yayınlan satıcısı kitapçılar

% 6 KDV DAHİL FİYATI; 8000 LİRA (7547 Lira + 453 Lira)

BEREKETİ

0.

+

%

\

s

W

>

2S t1

s
03-
C/l ît;

a.
tel
îl

ft.
Ö r1
td
I
C/1 3

00
O

O
N o.
1
a

DÖL BEREKETİ III
I" i

On dört ay sonra, Chantebled'de senlik yapıldı. Fabrikada Blaise'in yerine gecen Denis, Marthe Desvignes'le evleniyordu. Ailenin çok acı matemi arasında, bu ilk gülümseyişi, şiddetli kıştan sonra, parlak, ılık ilkbahar güneşi gibiydi. O zamana kadar dertli kalan, hâlâ karalar giyen Mathieu ile Marianne, hayatın bu ezeli ve ebedi tazelandi karşısında, ince duygulu bir heyecanla neşeleniyorlardı. Ana, bir az daha acık renk bir fistan giymeye razı olmuş; baba, aylarca önce kararlaştırılan, her bakımdan sakınılmaz ha-ie gelen bir evlenmeyi daha fazla geciktirmemeye, çaresiz karar vermişti, tki seneden fazladır ki Rose, Janvüie'in küçük mezarlığında yatıyordu, Blaise de onun yanına geleli bir seneden fazla olmuştu;, orada, her zaman tazelenen çiçeklerin altında uyuyor-Jardı. Herkesin ziyaret ettiği, bütün kalblerde yaşayan sevgili ölülerin hâtırası da aile arasında kendilerine ayrılan yerde, şenliğe katılacaktı; sanki, yokluklarından dolayı duyulan acı, yine çoğalmak ve yaratmak zevkini daha fazla engellemesin diye, düğün saatinin, çaldığına, ana baba ile birlikte, kendileri karar vermişlerdi. Denis'nin fabrikaya yerleşmesi, tabii bir şekilde o'muştu. Üç sene okuduğu öze! okuldan çıkar çık-maz oraya girmesinin sebebi, o zaman, o mevkii kar-

4 DÖL BEREKETİ ill

deşinin tutmakta bulunmasından ileri geliyordu. Gördüğü bütün fen tahsili onu oraya lâıyk kılıyordu, sabahtan akşama kadar orada, kendisine tam uygun olan o yerde kaldı; eski pavyonu işgalediyordu; Charlotte, felâketin dehşeti İçinde, minimini Berthe'î oradan alıp kaçmış, Chantebled'ye sığınmıştı. Denis'nin fabrikaya girişi, ayrıca, Beauchene'e ödünç verilen para meselesini âe halletmiş oluyordu, bu para, fabrika mülkiyetinin altında bir hissesiyle ödenecekti. Para ailenin parası olduğu için, bir kardeş, Öteki kardeşin yerini tutuvermiş, Ötekinin imzahyacağı sözleşmeyi kendisi İmzalamıştı; lâkin, Denis, kibar ve dürüst davrandı, kâr üzerinden, kardeşinin dul karısı Char-iotte'a bir pay ayrılmasını İstedi. Bu işler, hâdiselerin mantısı sayesinde,

tartışmaya meydan vermeden, bir hafta İçinde halledilmişti. Constance, sersem, zebun bir halde olduğu için, mücadeleye bile girememiş, kocası onu sus adur durmuş tu. Beauchene, boyuna: Ne yapayım diyordu. Bana bir yardımcı lâzım, ha Denis olmuş, ha başka birisi; sonra da, bir seneye varmadan o hisseyi kendisinden tekrar satın alacağım, canımı sıkarsa kapı dışarı ederim' Constance müessesese duvarlarının, parça parça, kendi üstüne yıkıldığını hissettikçe, kederinden, kocasının bütün aşağılığını suratına karşı haykirmamak için susuyordu.

Denis, çok önceden, Martho Desvignes'le birlikte kararlaştırdığı evlenme işini gerçekleştirme anının geldiğine, işte o zaman hükmetti. CharJette'un küçük kardeşi olan, Rose'ia içtikleri su ayrı giden bu kız, şirin tebessümü, cana yakın akıllı uslu haliyle, üç seneye yalan bir zamandan beri kendisini bekliyordu.

DÖL BEREKLİTİ III g

Çocuk yaşlarında tanışmışlar, Janville'm bütün hücre patikalarında, birbirlerine, andiçerek bağlanmışlardı; fakat, acele etmemeye karar vermişlerdi, bütün ömür boyunca mesut olmanın, ciddi bir aile yuvası kuracak yaşa ve kuvvete sahiboluncaya kadar sabretmeye değer olduğuna kanaat getirmişlerdi. Bu kadar parlak bir istikbale namzet, daha yirmi altı yaşında olduğu halde bu kadar yüksek bir mevkie sahip bir gencin, kendisine bir metelik bile çeyiz getirmiyen bir kızla evlenmekte böyle ısrar etmesine herkes şaşıyordu. Mathieu ile Marianne, oğullarının nasıl haklı sebeplerle böyle davrandığını bildikleri için, gülümseyip geçiyorlar, razı oluyorlardı. Denis, kendisine, çeyizinden daha pahalıya malolacak zengin bir kız istemiyordu, her an kendisine hayat arkadaşı, yardımcı olacak, teselli verecek, becerikli ve şuurlu, güzel, çok sıhhatli, çok akıllı başında bir kadın bulabildiği için son derece memnundu. Marthe, karısı olursa, beklenmedik olaylarla karşılaşmaktan korkusu yoktu, onu tartmıştı; genç kız, aynı zamanda cazibenin, akim, iyiliğin timsali idi, bir aile yuvasının sarsılmaz saadetini sağlayan biricik meziyete sahipti. Denis de gayet iyi huylu, gayet uslu İdi; çok fazla uslu diyorlardı, bunu Marthe de biliyor, temeli akıl olan aşkın o parlak ve ilâhî güneşi altında, hayatın sonuna ka-csar aynı sakin adımlarla, beraber yürüyeceklerine enim, mesut, onunla kolkola yola çıkıyordu.

Nikâhtan bir gün önce, Chantebled'de büyük hazırlıklar yapıldı. Yine de. düğün, henüz yeni olan matem yüzünden, yalnız aile arasında yapılacaktı. Aile azasından başka, yalnız Seguin'lerle Beauchene'ler

DÖL BEREKETİ III

ö

di. Henüz beşikte, sarmaş dolaş yatan ikizler; arkasında zıbını ile, sevgili yavruları, Rose; bol güneş altında, çırılçıplak, otlar üzerinde oynayan Ambroise'la Gervais; duduğuşarımın yuvalarından yavru aşırın okul kaçağı Gregorie ile Nicolas, çiftliğin içine başıboş saliverilmiş tavuklarla didişen, bacaklarını ayırıp atların sırtına zıplıyan Claire; sonra öteki üç kız, Louise, Madeleine, Marguerite, hepsi vardı. Fakat, Marianne'ı asıl duygulandıran şey, tam dokuz aylık olan en küçük oğlu Benjamin oldu; Charlotte, onun resmini, bir hafta sonra doğan, tam onunla yaşıt kendi oğlu Guillaume'un resmi ile beraber, meşenin altında, aynı küçük arabanın içinde yapmıştı. Mathieu takıldı:

Amca ile yeğeni, dedi. Ama, ne olursa olsun, amca yine büyük; dede yaşında, onun bir haftalık bü yüğü.

Marianne gülümserken gözleri tatlı tatlı yaşarmıştı. Sulu boya resim, sevinçli elleri arasında, bir parça titriyordu.

Sevgili yavrular! deda. Sevgili oğlum, sevgili lorunum! Ben de bu sevimli yavrucaklar sayesinde, bir kere daha ana, bir kere daha büyük ana oldum 1.

Ah! Bu iki yavrucak en büyük teselli oldu, yaramıza merhem sürdüler, yeniden ümitlenip gayrete gelme mizi onlara borçluyuz'.

Doğru söylüyordu. Charlotte'un fabrikadan ayrı-bp çiftliğe sığındığı ilk günler ne derin bir matem, ne büyük bir keder içindeydiler! Marianne gibi dört aylık gebe olan Charlotte, Blaise'in kurban gittiği fecî kaza yüzünden, az kaldı ölüyordu. Kederini ilk hafif-

DÖL UEREKKTİ III

ieten şey, kızı Berthe'in, Paris'te biraz cılızken Ohantebled'nin açık havasında, yanaklarının dolgun-laşıp pembeleşmesi oldu. Sonra, Charlotte hayatı hakkında karar verdi; burada, bu konuksever evin huzuru ve sükûnu içinde ihtiyar uyacak; kendisine yardım edecek, destek olacak olan bu çok şefkatli büyük anne ile büyük babadan dolayı çok mutlu, nefsinin tama-iniyle iki çocuğuna verecekti. Öteden beri hayatın bir parça

dışında, sevmekten ve sevilmekten başka'bir ihtiyaç duymadan, hayal düşkünü bir kadın zevkiyle yaşamıştı. Kaynanası ve kaynatasiyle birlikte, Ma-thieu'nün üçü için düzenlemekte olduğu eski paviyona yerleştikten sonra, yavaş yavaş, hayata tekrar ısınmaya başladı. Hattâ yeniden çalışmaya koyuldu, fabrikadaki kâr hissesini hesaba katmadan, bir işlerle meşgul olmak istedi, minyatürler yapmaya, Paris'te bir dükkancıya satmaya başladı. Fakat, çocuğunu doğurduktan sonra, kalbine asıl kuvvet veren, bunca acıyı dindiren şey, yavrusu Guillaume oldu; kocasının Öürken kendisine hediye ettiği bu çocukta, Ölen babanın ruhu dinliyor, onu, sanki kendi eşlik sevgisine iade ediyordu. Marianne da, Benjamin'! doğurduktan sonra böyle olmuştu, kaybettiği oğlunun yerini tutan bir oğlan daha doğurmuştu; o da, Öldükten sonra diril en bir evlâtı, ananın kalbinde boş kalan yeri dol-duruyordu. O zaman, bu İki kadın, bu iki ana, o teselli verici iki sevgili yavruyu bir arada emzirmekten sonsuz bir haz duydular. Onlara bakıp kendilerini unu-tıyorlar, yanyana büyüyüşlerini seyrediyorlar, onların çok gülbüz, çok güzel, çok iyi olduklarını görmek için Uuyauklan ortak arzu ile, birbirlerinden ayırma-

10

DÖL BERKETİ III

mak ister gibi, ikisine de aynı saatte meme veriyorlardı. Marianne, Charlotte'dan hemen hemen bir misli yağlı olduğu halde, kızkardeş gibi idiler, bereketli göğüslerinden aynı besleyici süt geliyordu. Matemlerinin kara rengi aydınlanıyordu. Melek yavruları gülerken, onlar da gülmeye başlamışlardı, bu kaynana ile gelinin böylece kaynaşması, sonsuz bir analık gelişmesi içinde, çocuklarını bir tek beşikte yatırmaları,. hem çok şirin, hem çok dokunaklı bir şeydi.

Mathieu:

Dikkat, dedi, resimlerinizi saklayın. Gervais ile Claire masa için buraya geliyorlar.

Gervais, on dokuz yaşma basmış, dev yapılı bir şey olmuştu; ailenin en iri yan, en gülbüz çocuğu. idi; kısa kesilmiş, kıvrık, siyah saçları, iri ela gözleri, dolgun, iri kemikli bir yüzü vardı. Mathieu ona takılır Cybele'in oğlu derdi; o böyle dediği zaman Marianne, bütün Chantebled yavrulama esnasında henüz uykuda bulunduğu sırada, bir ürperti geçirirken ona gebe kaldığı geceyi hatırlar, gülümserdi. Gervais, babasının hâlâ en gözdesiydi, verimli toprağın çocuğuydu, günün birinde eseri devam ettirebilmesi için, onu, çiftlik sevgisi aşılıyarak, bilgili, yenici tarım ihtirası aşılıyarak büyütüyordu. Daha şimdiden,. İşlerin bir kısmını ona havale ediyor, büiün çiftliğin idaresini de bırakmak için, onu evlendireceği zamana bekliyordu. Claire, çiftlik işlerinden kendi payına düşen kısımla meşgul olabilecek, gülbüz ve iyi bir gençle evlendiği zaman, onu da kardeşinin yanına katmayı, düşünüyordu. önemi hergün artan bir işletme için, iyice anlaşmış iki kişi fazla değildi. Annesi tekrar ço-

n

DÖL BERKETİ III

cuk emzirmeye başhyah, Claire onun yerini tutuyordu on yedi yaşında olan Claire güzel değildi, fakat sıhhati yerindeydi, annesi gibi gayretli idi. Daha çok mutfak işiyle ve evin idaresiyle uğraşiyor, hesaplan tutuyordu; kafalı kızdı, sıkı bir tasarrufla idare ediyordu, ailenin eli açık fertleri onunla a!ay ederlerdi.

Gervais:

Demek ki sofraya buraya kurulacak dedi. O halde, çimenleri biçtiyim.

Claire de, misafirlerin sayısıyle, sofraya konula cak takımlarla meşgul oluyordu. Gervais, bir tırpan stsm diye Frederic'i çağırdığı sırada, üçü birden, alınacak tertibatı müzakere ettiler. R.ose öldükten sonra, nişanlısı Frederic, çifiikten aynlamadığı İçin. Garvais'nin yanındaki işine devam etmiş, onun arkadaşı olmuş, en çalışkan, en zeki yardımcısı haline gei-mişti. Mathieu ile Marianne, çocuğun, birkaç aydan bsri Claire'in etrafında dönmeye başladığını farket-nişlerdi; sanki, büyüğü elinden gidince, onun kadar güzel değilse de, gülbüz ve iyi bir ev kadını olan küçüğüne razı oluyordu. Önce buna üzölmüşlerdi. Sevgili yavrularını nasıl unutabilmişti Sonra, duygulanmışlardı, aile bağmm daha sıkı olacağı, bu çocuğun kaibine bir başka kadının sevgisi girmiyeeğini, onu iki defa bağrılarına basacakları için büsbütün evlât edineceklerini düşünmüşlerdi. Bu düşünceyle, göz yumuyorlar,, gülüşüyorlardı; Claire kocaya varacak yaşa gelinceye kadar, Gervais'nin muhtaç olduğu iş ortağı kayınbirader, Frederic'in ta kendisi idi.

Fakat, tam sofraya meselesi halledildiği sırada, me-£nitt altında, yüksek otların arasından doğru bir hu-

12

DÖL DEREKI-TÎ III

DÖL BERKETİ III

13

cum oldu, güneşte uçuşan etekler, çözülmüş [.saçlar gö

zükütü. Louise'in sesi işitildi: Ji ,--.L

Ayol, gül bulamadık! diyordu. \\'

'Madeleine de ilâve ediyordu: \',\" ;'

. Yok! Bir tek beyaz gül yok! 'Marguerite de:

Hem bütür. gül ağaçlarını yokladık, diye ek

liyordu. Bir tek beyaz gül yok, hep güller kırmızı!

Biri on üç, Öbürü on bir, üçüncüsü dokuz yaşm-daydılar. Louise, etine dolgun, neşeli bir kızdı, âdeta bir genç

kadına benziyordu. Narin, şirin bir kız olan Madeleine, gözleri hülya dolu, saatlerce piyanosunun başında

vakit geçiriyordu. Fazla iri burunlu, kalın dudaklı, son derece güzel altın şanslı saçlı Marguerite, kışın soğukta

kalmış kuşları bulup, ılık avuçlarında ısıtıyordu- Üçü birden çiçeklerle zerzevatların biribi-rine dolandığı

zerzevat bahçesinde karış karış dolaşmışlar, boşu boşuna yaptıkları araştırmalardan sonra ümitsizliğe

düşmüşler, buyle koşarak gelmişlerdi. Düğünde beyaz gül bulunmazsa felâketti. Geline hang: çiçeği hediye

edeceklerdi Sofraya ne koyacaklardı

On beşinde, müthiş bir muzip olan Gregoire, el

leri cebinde, alaycı yüziyle, üç kızın arkasından çıka

gelmişti. Bu oğlan ailenin en patırdıcı, en yürek oy

natıcı çocuğuydu; durmadan şeytanlıklar icadederdi.

Sivri burnu, ince dudakları, macera düşkünlüğünü,

aynı zamanda azmini, başarıcihtaki maharetini gös

teriyordu. Üç kızkardeşinin eli boş dönüşü keyfin

gitmişti, nerede olduğunu unuttu, onlara takılmak

için haykırdı: \" \"-::, . . .

Ben, beyaz gül nerede var, biliyorum, hem de

âlâları!

Mathieu:

Nerede bakayım diye sordu.

Değirmende a canını, doiab: geçtikten sonra,

küçük avluda. Bembeyaz gül dolu üç büyük ağaç. La

hana iriliğinde güller.

Sonra, babası sert sert yüzüne bakıp:

Ne Sen hâlâ değirmenin etrafında mı dola

şıyorsun Sana oraya gi tmiyeceksin diye sıkı sıkı

tembih ettimdi. Avluda beyaz güller bulunduğunu

bildiğine göre, demek, içeriye de girdin ha deyince,

kızardı, şaşaladı:

Hayır, girmedim, duvarın üstünden baktım.

Duvara tırmandın Öyle mi Bir bu eksikti.

Sen beni Lepailleu'lerle, o ahmak, kötü adamlarla

belâya mı sokmak istiyorsun. Sahiden senin içinde

bir ifrit var, oğlum.

Gregoira'in söylemediği birşey vardı ki, o da. değirmenin avlusunda, değirmencinin kızı küçük The-rese'Ie

buluşmaya gittiği idi; burnunda hep gülünç şekilde un bulaşığı bulunan bu on üç yaşındaki, pembe yanaklı

sarışın kız da, onun gibi, serseriliğe müthiş surette düşküdü. Gerçi, oyunları gayet masum, çocuk

oyunlarından ibaretti. Fakat, avlunun dip tarafında, elma ağaçları altmda lâtif bir yer vardı ki, orada güle

söyliye, çok iyi eğleniyorlardı.

Mathieu:

İşitiyor musun diye devam etti, bir daha The-

resele oynamaya gittiğini işitmiyeyim. Yavrucak,

TM. DÖL BEREKI-Tt II!

kendisi çok şirin. Ama, o ev senin gideceğin bir yer değildir. Şimdi de dövüşmeye başlamışlar diye işit-tim.

Dediği doğru idi. Antonin, Janville mahalle ka-rırlarmm diline düşen kötü hastalığının geçtiğini

sandıktan sonra, Paris'i özleyip sıkılmaya başlamış, oramda geçirdiği aylak eğlence hayatına dönmek İçin

elinden geleni yapmıştı. Kendisini, aldattıkları külah giydirdikleri için fena halde Öfkelenen Lepailleu,

önce

buna şiddetle karşı koymuştu. Fakat, toprağa karşı

'bizzat kin aşılıyarak, yarıyariya çürümüş köhne de-
>ğirmene karşı küçümseme duygusu vererek büyüttü
ğü bu koca herif, köyde ne işe yarardı Sonra da, ka-
jnsı artık kendisine aleyhtardı; oğlunun bilgisi kar-
cısında derin bir hayranlığa gömülü, onun, bu sefer
Ayi bir mevki sahibi olacağına inatçı bir İman besli-
;yordu. Baba, nihayet boyun eğmek zorunda kalmıştı,
. Antonin, Paris'te, Mail sokağında bir tacirin yanında,
ufacık bir çırak olarak çalışıyor, büsbütün yıpranıyord-
du. Ne var ki, kan koca arasında, hele Lepailleur, ka-
rırsmın, kendisinden para aşırıp oğlu olacak koca hay-
laza yolladığından şüpheye düştüğü zamanlar, kavga
'büüyordu. Bazı günler, küfür sesleriyle sille şakırtıları, ta Yeuse köprüsünden duyuluyordu. Bu da,
kuv-
vet ve mutluluğun ziyan edilmesi yüzünden bir aile-
jtnin mahvoluşu idi.
Mathieu, gerçekten öfkelenmiş, devam ediyordu:
Mesut oimак için herşeyleri vardı, bu adam-
îarn'. İnsan bu kadar budala olamaz, bu kadar ısrar-
_la kendi sefaletini istiyemez. Kibar bir zat olarak
yetiştireceğiz diye, övüngeçlik yüzünden tek erkek

DÖL BEREKETİ III JP.

evlât sahibi olmak istediler! Alın bakalım, mükemmel boşandılar işte, şimdi memnun olsunlar!. Toprağa gazez
oluşu, baba-dan gördüğü tarım usulüne-saplanması, bakımsız toprakları, zahir bizim nadasla-rın verdiği iyi
neticeleri protesto etmek için bana satmayıp kısır bırakmakta ısrar edişi de buna benzer, bundan daha
aşağılık, daha aptalca iş olur mu Değirmeni de öyle, eskilikten yıkılıyor da, budalalığa yüzünden, tembelliği
yüzünden, karşısına geçmiş, seyrine bakıyor. Eskiden, hiç değilse bir sebep gösteriyordu, memleket buğday
ekmekten âdeta vazgeçtiği için, köylüler değirmeni isletecek buğday getirmiyorlar diyordu. Ama bugün,
sayemizde buğday dolup> dolup taşarken, değirmenin köhne dolabını defedip, yerine sağlam bir buhar
makinesi koymalı değil mi. Ah! Şu adamın yerinde ben olsam, oraya, çoktan,, baştan başa imar edilmiş,
genişletilmiş, Yeuse ırmağının suyuyla işliyen, ucuza maledilmiş bir yolla Janville garma bağlı yepyeni bir
değirmen kurmuşumr

Gregoire, fırtınayı atlattığına memnun, dinliyordu. Marianne, üç kızım, beyaz gül bulamadıklarından dolayı
canları sıkılmış görünce, teselli etti:

Yarın sabah, sofraya için, en az kırmızı olan güllerden, solgun renklilerden toplarsınız, yine de pekâlâ olur.

O zaman Mathieu sükûnet buldu, şu neşeli sözle kesip atarak çocukları güldürdü:

Kırmızı gülleri de toplayın, en kırmızılardan olsun. Hayatın kanıdır bu.

Bu arada, Marianne'la Charlotte, bütün bu hazırlıklara dair konuşmaya devam ederlerken, otlarım

16

DÖL ÜİİREKETİ III

üzerinde, yine minimini ayak pıtırıldarı işitildi. Nicolas, yedi yaşının verdiği gururla, aiti yaşında koca bir kız
olan yeğeni Berthe'i elinden tutmuş, getiriyordu. İkisi çok iyi anlaşıyorlardı, o gün, evde, Ben-jamin'le
Guillaume'un beşiğinin yanından ayrılmamışlar, iki çocuğa kendi bebekleri adım vererek evcilik oynamışlardı.
Fakat, çocuklar uyanmışlar, acıktıkları için ağlamaya başlamışlardı. Bunun üzerine, Nicolas ile Berthe
korkmuşlar, koşa koga annelerini çağırılmaya gelmişlerdi. Nicolas:

Anne! diye seslendi, Benjamin seni çağırıyor.

Susamış.

Berthe de:

Anne, anns! diyordu, Guillaume susamış. Çay

buk gel, duramıyor.

Marianne'la Charlotte güldüler. Sahiden de, ertesi gün yapılacak düğün, onlara, sevgili yavrularını
unutturmuştu. Acele eve döndüler, meme saati gelmişti.

Ertesi gün, o mutlu düğün, aman ne kadar cana yakın bir samimilik içinde geçti! Yeşilliklerle süslü kuytu bir
salon gibi, dost gürgenler ve karaağaçlarla çevrili çimenliğin ortasındaki büyük meşe ağacının altında, topu
topu yirmi bir kişi idiler. Bütün aile hazırды, başta bütün çiftliktekiler geliyordu; sonra, fabrikadan bir yere
aynalamadığı için yüzünü pek seyrek gördükleri yeni damat Denis vardı; sonra Paris'teki canlı hayatın

icaplarına bağılı kaldıkları için , Keza seyrek gelip giden Ambroise'la karısı Andree

DÖL BERKETİ III j-

varû, çocukları küçük Leonce'u da beraber getirmişlerdi. Çoktan uçup gitmiş yavru kuşların aile yuvasına bu dönüşleri, hayatın sürekli dağılışına rağmen bu eksiksiz toplanabilirle saadeti zevkli bir şeydi. Aileden gayri, yalnız davetli akraba vardı, Beauche-ıe'le Constance, Seguin'le Valentine gelmişlerdi; tabii, yeni gelin Marthe'm annesi madam Desvignes de oradaydı. Sofrada yirmi bir kişi idiler, fakat üç kişi daha vardı; en miniminiler, on beş aylıkken memeden kesilen Leonce'la, henüz meme emen Benjamin ve Guillaume, küçük sofraya halkını teşkil ediyorlardı. Şenliğe onlar da katılsınlar diye, arabalarını sofraya yaklaştırmışlardı, masa başında değillerdi ama, yine de bir yer tutuyorlardı. Böylece yirmi dört kişi ediyordu, yuvarlak hesap iki düzine idiler. Güllerle süslenen sofraya, yaprakların arasından süzülen yaz güneşinin yağmur gibi dökülen altın huzmeleri altında, serin gölgelikte, mis gibi kokuyordu. Parlak bir Temmuz seması, ufka baştan başa, harikali bir mavi çadır geriyordu. Marthe'm beyaz fistanı, küçük, büyük kızların açık renk fistanları, o parlak tuvaletler, o pürsıhhat gençlik, bu yeşil saadet köşesinin kendi çiçekleri hissini veriyordu. Yemek neşe içinde yenii-di, sonunda, köylü usulü kadeh tokuşturuldu, genç evlilere ve orada hazır bulunanlara her türlü saadet temenni edildi.

Hizmetkârlar sofrayı toplarken, hayvan yetiştirme işiyle ilgilenmiş gibi görünen Seguin, Mathieu'den, kendisine tavlalarını göstermesini istedi. Yemek esnasında, attan başka lâf etmemiştı, asıl, ev sahibinin, son derece kuvvetlilik meziyetlerini övdüğü, çift

DÖL BERKETİ Til

hayvanlarını görmek istiyordu. Beauchene'i de bera- ber gelmeye kandırdı. Sonra, onlar üçü giderlerken, Constance'la Valentine, bir yandan işsizlik, bir yan—dan, bu kadar çabuk kalabalıklaşması hâlâ onları şaşkırtan çiftliğe kargı duydukları merak yüzünden, erkeklerin peşi sıra gitmeği düğündüler, aile fertlerinden geri kalanları şenlik günü ikinci vaktinin güzel, meşeli huzuru içinde, ağaçların altında bıraktılar. Tavlalarla ahırlar sağ taraftaydı. Fakat oraya ;gitmek için, bakınca bütün malikâne gözükken geniş avludan geçmek gerekiyordu. Başarılan eserin bü-yüklüğü, güneş ışığında Öyle göz kamaştırıyordu ki, -orada bir dakika, hayranlıkla ani bir duruş oldu. Bu çalı çırpılık, kurumuş, kısır toprağı tanımışlardı; onu şimdi, dalgalanan uçsuz bucaksız bir buğday denizi halinde, her yeni mevsimde daha fazla yükselen bir 'Ürün yığını ile örtülü görüyorlardı. Yukarıda, eski bataklık yaylada, asırların yığıldığı nebatî toprak Öyle »bereketli idi ki, henüz gübre serpmiyorlardı. Sonra, -vaktiyle kumluk olan yamaçlar, şimdi kaynakların boyuna çoğalan bereketli sulariyle özlener, sağlı , sollu, yemyeşil uzanıyordu. Uzaktaki korular bile düzenlenmiş, geniş boşluklar açılarak havalandırılmış olduğu için, sanki on misline çıkartılan etraflarındaki hayat sayesinde kuvvet ve kudretleri artmış gibi, daha fazla bir usare ile dolup taşıyorlardı. Bütün malikânedeki yükselen şey bu kuvvetti, bu kudretti, doğuru--&an, yaratılan hayat eseri; kısır toprağı bereketlendiren, daha geniş, dünya fâtihi bir beşeriyet için ona, besleyici servetler doğurturan İnsan emeği idi.

DÖL BERKETİ Hı jc

Uzun bir susma oldu. Seguin, kendi iflâsının acı bir ifade ile keskinleştirdiği bir istihza ile, ince, sert: sesiyle, kısaca:

İyi bir iş yaptınız. Asla buna ihtimal vermez—
dim, dedi.

Sonra, tekrar yürümeye başladılar. Fakat tavlalarda, inek ahırında, ağılda, bu kuvvet ve kudret intibası daha çoğaldı. İnekler, koyunlar, tavuklar, tavşanlar, oralarda kaynaşan, devamlı bir doğuş halinde kıpırkıyan ne varsa, hepsi, canlı bir yaratma halinde devam ediyordu. Her sene, bu Nuh gemisi doluyor, ufak geliyor, daha başka meydanlara, daha. başka binalara ihtiyaç gösteriyordu. Hayat, hayatt çoğaltıyordu, daima lohusa bir kalabalığın ortasında-, yürünüyordu, her tarafta, yeni yavrularını uçuran, kuluçkalar, yuvalar, yeni sürüler vardı; arka taraf—ta da, tohumlar çoğalıyor, yeniden yavrulayanlar oluyor, yığın hep taşıyor, kabarıyordu. Bu da yine, tükenmez döl bereketinin yarattığı zafere koşan servetti.

Tavlalarda, Seguin, kuvvetli beygir çiftlerini,, erbağca kelimeler kullanarak, pek beğendi. Sonra,, lâfi yine hayvan yetiştirme bahsine getirdi, ahbablarından birinin, birtakım aykırı çiftleştirmelerle, görülmedik sonuçlar aldığını söyledi. Sonra, yine esku kanaatlerine dönerek, izah yollu ilâve etti:

Yoo, doğrusu, ya ihtiyaçtan, yahut tecessüs-;
yüzünden, biz çiftçiler şamdan tuttukça Artınız, ço
ğalmız emrine, hayvanlar hakkında, aklım erer.

Kıskıs güldü, söylediği sözü pek tuhaf buldu. Sonra Valentine'le Constance, fıskıran bütün bu ko

DÖL BERKETİ III

kulu hayattan bir parça tiksinererek, sessizce, usul usul geri dönerlerken, o, asrın aleyhinde atıp tuttu, başka bir şey ilâve etmeden, damdan düşercesine, eski nazariyelerini sayıp dökmeye başladı. Bütün çiftliğin avaz avaz haykırdığı hayat zaferi aleyhinde sözler söylemeye onu götüren şey, belki de, için için duyduğu kıskançlık ve garezdi.

Ah! bu nüfus azalması işi gereği kadar çabuk yürümüyor, diyordu. Ölmek isteyen bu Paris, gerçekten çok vakit kaybediyor, diyordu! Yine de, bazı iyi belirtiler görüyordu, zira iflâs her tarafta vahim-leşmekteydi, İlimde, siyasette, hattâ edebiyatta ve sanatta bile. Hürriyet ölmüştü bile. Demokrasi, ihtiras istidatlarını azdırarak, iktidar mevkii uğrunda sınıf kavgalarını kurcalayarak, toplumun çabuk yıkılması neticesine varıyordu. Cehalet ve sefalet ocağı olan gübrelüklerinde, budalalıkları yüzünden hâlâ çocuk peydahlıyanlar, ayak takımı halktan, yoksullardan, fakirlerden ibaret kalmıştı. Seçkinler sınıfına, .zekilere, zenginlere gelince, onlar gitgide daha az çocuk doğuruyorlardı; bu bir ümit yaratıyordu, nihai mutlu yıkılıştan Önce, medeniyete benzer son bir devre görmek imkânı olacaktı, pek az insan, kendi ara-larında kalacak, birkaç erkek, birkaç kadından ibaret bu insanlar, azami his inceliklerine erişmiş olacaklar, sırf kokularla yaşayacaklar, sırf soluklardan zevk. duyacaklardı. Fakat Seguin, usandığını söylüyordu, çok yavaş ilerleyen o devre kavuşamıyacağına artık kanaat getirmişti:

Eari Hıristiyanlık, ilk imanına dönse de, kadını kirli, şeytani ve uğursuz bir yaratık olarak bel-

DÖL BERKETİ HI 21

Iese, gidip çölde yine keşif hayatı yaşardı, bu iş daha çabuk biterdi. Beni çileden çıkartan şey, bu siyasi Katolikliğin, kendisi yaşayabilmesi için, evlenme rezaletine düzen veriş, göz yumuşu, murdarlıktan ve suçtan ibaret olan çocuk doğurma olayını böylece örtbas ediş. Ben kendim de günah işledim, dünyaya birkaç fazla zavallı getirdim ama, Allaha çok şükür, onların zürriyetsiz kalıp benim günahımın kefareti ödiyeceklerine inanarak teselli buluyorum. Gaston ev-lenmiyeceğini söylüyor, bir subayın, kılıcından başka Kadını olmamalıdır, diyor; Lucie'ye gelince, o da, Ur-sulines manastırında rahibelik andı içtiği günden beri gönlüm rahat. Neslim inkıraz buldu, ona seviniyorum.

Mathieu gülümsüyerek dinliyordu. Edebiyat yapmaktan ibaret bu kötümserliği biliyordu. Vaktiyle, doğum fazlalığıyla savaştan medeniyet, en akıllı sınıfın, en kuvvetli sınıfın nispî zürriyetsizliği gibi iddialar onu şaşlatmıştı. Fakat, aşk uğrunda mücadeleye başladığı andan İtibaren, sadece hareket etmek zevki, onda, yaptığı işin iyi olduğuna dair bir İnanç, bir iman haline gelmişti. Onun için, alaylıca bir eda ile, kısaca: İyi ama, dedi; kızınız, Andree ile oğlu Lussac neci

Segivn, bu kızı, kendinden olmadığı İçin reddedi-yormuş gibi bir el hareketi yaparak:

Adam sen de! Andree! diye cevap verdi.

Valentine durmuş, başını kaldırıp, dik dik ona bakmıştı. Aralarında ortak hiçbir şey olmadan, her

DÖL BERKETİ UI

22 DÖL BERKETİ UI

biri kendi bildiği gibi yaşamaya başladıkları zamandan beri, Valentine, Segum'in, çılgınca kabalığına, delilik nöbetlerini andıran eski kıskançlık hallerine tahammül etmez olmuştu. Batıp giden servetlerine-ait bazı hesaplar sorar korkusiyie de, Seguin karısından çekiniyordu.

Evet, diye tasdik etti, Andree var. Ama kızlar sayılmaz.

Tekrar yürümeye başlamışlardı ki, şahsını ilgilendiren mahut faciadan dolayı bu bahiste susmak zorunda olduğu için o zamana kadar solumakla, ağzında yaprak sigarasını çiğnemekle yetinen Beaucheneh kendini unuttu, herşeye rağmen, ona cesaret, üstünlük, gurur veren son derece şuursuzluğa yine kapıldı, daha fazla susamadı. Yüksek perdeden uluorta.

konuştu:

Ben Seguin'in kanaatında değilim. Bununla,

beraber çok doğru sözleri var. Bu doğum çokluğu, meselesi, bilmezsiniz, berti hâlâ ne kadar sarıyor. Bu meselenin içyüzünü bilmekle övünebilirim. Mathieu'nün haklı olduğu besbelli meydanda, Önce neyle besliyeceğini bilmeden, habire çocuk çıkartmaya kimsenin hakkı yoktur. Fakirler açıktan geberiyorlarmış, kabahat kendilerinde, bizde değil; öyle ya, karıarını. gebe bırakan biz değiliz ya!

Bol bir kahkaha attı. Sonra devam etti. bu mesele hakkında her zaman verdiği konfransı yine yumurtladı, tmsakli davranmakla akıllılık e-denler, yalnız idareci sınıflardı. Bir memleket, belirli miktarda gıda maddesinden fazla_sım yetiştiremezdi, bu suretle, zaten belli sayıda nüfusa sahibolmak zorunda kuii-

yordu. Fakirler, kendilerini unutup ot minderleri üzerinde lüzumundan fazla gönül eğlendirince sefalet baş gösteriyordu. Servetin hesapsız taksiminden şikâyet ediliyordu; iyi ama, hiç patronu olmıyan, aha-üsi, genel nimeti bir düğün pastası gibi aralarında paylaşmakla meşgul kardeşlerden, eşit haklara sahip işçilerden ibaret bulunan hayalî bir memleket ummak divanelikti. O halde, kabahat, muhakkak İd, yoksulların basiretsizliğindeydi. Bununla beraber, Beau-cbene, patronların, zaruri olan işçileri düşük ücretle işe kayırmak için, bu fazla çocukları kullanmak zo-junda olduklarını da, kaba bir açık sözlülükle itiraf ediyordu.

Derken, heyecanlandı, fikirlerini beğenmenin verdiği gurur ve inatla, geemig şeylerin hepsini unuttu, paldır küldür kendi durumunu ele aldı:

Bize, siz yurtsever insanlar değilsiniz, diyorlar; çünkü, peşimizde alay alay yumurcak yokmuş -da ondan. Saçma lâf; herkes vatana başka türlü hizmet eder. Fakirler ona asker veriyorlarsa, bizlor de sermayelerimizi veriyoruz, endüstrimizin, ticaretimi—zin çabasını veriyoruz. Hasılı, herkes kendi işini bi-Jir, değil mi ya Kolumuzu, buöumuzu mu kıracak, -zengin olmamıza mâni olacak, yaratılmış eserleri, bizden sonra aralarında paylaşarak mahvedecek çocuklar peydahhyacağız diye uğruna iflâs edersek, vatan, ipek kârlı çıkar ya'. Bu kanunlar, bu Örfler bizde oldukça, sağlam servet ancak tek erkek evlâda kalan servettir. Elbette a canım! Te-k erkek evlât şarttır, biricik akıl iş budur, biricik saadet 'htimaü bundadır.

24 DÖL BERKETİ III

Durum öyle elemli, öyle üzücü bir hal alıyordu ki, hepsi edilip büzülüyorlar, susuyorlardı. Beauchene, onları inandırdığım sanarak, böbürleniyordu.

Nitekim, ben.

Constance onu susturdu. Önce, onu ezen, düşkünlüğünü artırır gibi uyandıran bu söz kalabalığı karşısında, başı eğik, yürümüştü. Şimdi, yanaklarından iki İri yaş damlası yuvarlanarak, yüzünü yukarı kaldırmıştı.

Alexandre! dedi.

Ns var, şekerim

;t Hâlâ anhyamıyordu. Sonra, onun ağladığım görünce, o azametli kasılışına rağmen, nihayet şaşaladı. Emin olmak için ötekilere baktı.

Ha! Evet, zavallı çocuğumuz, dedi. Ama, is

tisnaların nazariyeye tesiri yoktur, kanaatler değiş

mez.

Ağır bir sessizlik oldu; zaten ötekileri bıraktıkları çimenliğe yaklaşmışlardı.

Mathieu, deminden beri, davet ettiği halde özür diliyerek gelmiyen Morange'ı düşünüyordu; sanki, başkalarının bu neşesi karşısında dehşet duymuştu; aynı zamanda bu uzun yolculuktan da korkuyordu, sanki o yokken, esrareniz türbesinin türlü türlü suikastlere uğramasından endişe ediyordu. Acaba Mo-range da eski fikirlerinde ısrar mı ediyordu Acaba tek evlât nazariyesini, karısının ve kızının hayatına mal olan o menfur ihtiras hesabını hâlâ savunuyor mu idi Morange'm. orta kabiliyette biçare dimağına fazla şiddetli gelen fırtına altında şaşalamış yüzü,

25

DOL BLREKÜTİ III

kül gibi benziyle, gözünün önüne geliyor, adamcağızın, meczup adımıyle dolaştığını, sonu tımarhane olan muammalı bir akıbeta doğru gittiğini görüyordu. Fakat bu kasvetli hayal dağıldı, çimenlik, pırl pırl güneşin altında yine uzanıyor, ulu ağaçların teşkil ettiği çerçeve ortasında öyle bir sıhhat, Öyle bir saadet ve parlak güzellik levhası arz ediyordu ki, Mathieu, kendini tutamadı, o matemli sessizliği bozdu:

Bakın hele, bakın hele! diye haykırdı. Su sevgili kadınlar, şu sevgili çocuklar, bu yeşillik ortasında ne kadar neşe saçıyorlar, ne kadar lâtif görünüyorlar! İnsanlara, sıhhatli yaşamının ne kadar iyi, ne kadar güzel bir şey olduğunu öğretmek için bu manzaranın resmini yapmalı.

Beauchene'erie Seguin'ler tavlaları gezmeye gittiklerinden beri, çimenlikte oturanlar vakit kaybetmemişlerdi- Önce, Charlotte'un çok zarif sulu boya resimlerle süslediği yemek listeleri paylaşılmıştı. Yemekte, bu sürpriz hepsinin son derece hoşuna git-mişi, tam takım sofraya tabak çanağını süsleyecek kadar kalabalık Cigogne ana zürriyetine benzeyen bu bir sürü çocuk başı resmi karşısında, hâlâ, tatlı gülüşmeler devam ediyordu. Sonra, hizmetçi kadınlar sofrayı toplarken, Gregoire, yakındaki bir fundalıktan, o ana kadar gizli tuttuğu enfes beyaz güllerden yapılmış bir demeti çıkarıp geline hediye edince, pek alkışlandı. Demeti meydana çıkarmak için herhalde, babasının bir yere kaybolmasını beklemişti. Bunlar, değirmenden koparılmış güllerdi, Therese'in yardımıyla, avludaki gül ağaçlarını yolmuş olsa gerekti. Marianne, onur. işlediği bu susun dehşetini kavradığı

DÖL BERKETİ III
26

için, Gregoire'ı azarlamak istedi. Fakat, oğlanın do-diği gibi, lahana iriliğinde, ne de güzel beyaz güllerdi! Gregoire'm hakkı vardı, övünse yeri idi; bunlar, onun, bir yeni gelini çiçekle süslemek için duvarlar aşmasını, küçük kızları ayartmasını bilen serseri ve mert yumurcak sifatiyle, alınının teriyle kazandığı biricik beyaz güllerdi.

Kendine güvendiğini gösteren bir eda ile: ` Güller çok güzel, dedi, babam bir şey demez-Bu söz herkesi güldürdü, etrafa yeni bir canlılık geldi. Benjamin'le Guillaume uyanmışlar, açlıktan, bağırıyorlardı. Gülüşerek, artık sıra onlara geldi, tabii, denildi. Büyük sofradakiler mademki bol iştahla yemek yemişti, şimdi de küçük masadakilerin karnını doyurmaktan daha yerinde bir İş olamazdı. Ailece oturulduğu için, bu iş, sıkıntısızca, düpedüz yapıldı Marianne, ulu çamın gölgesine oturdu, Benjamin'! kucağına aldı, göğsünü çözdü, güleç ve ciddî edasiyle, ona meme verdi; yanibaşmda, sağında da Charlotte, aynı asude halle, aynı şekilde davranmış, Guilla-ume'u emzirmeye başlamıştı; oğlan çok obur olduğu için onu sömürüyordu. Onan soluna da, Andree gelip oturdu; küçük Leonce kucağmdaydı, bir haftadır memeden kesildiği için artık süt emmiyordu, fakat, okşanmak istiyor, o zamana kadar kendisine hayat veren bu ılık göğse yaşlandıkça mesut oluyordu. Lâkırıldı, emzirme bahsine gelmişti. Ambroise, karısı Anâree'nin, çocuk emziremeyeceğine, sütü olmadığına nasıl İnanmış bulunduğunu anlattı; bu inancı Öyle-kuvvetliydi ki, eğer kendisi teşvik etmese, bir deneme bile yapmıyacaktı; sonra süt pekâlâ gelmiş ço-

27

DOL BERKETİ III

mükemmel ernzirmişti. Muhakkak ki, İstedikten sonra herşey oluyordu. Andree, gülerek: Doğru söylüyor, dedi. Emzirmekten öyle korkuyordum ki, bütün arkadaşlarım, bu iş imkânsızdır, diyorlardı. Önce zahmetli geldi, ama şimdi öyle memnunum ki! Leonce'un yüzüne iri bir Öpücük kondurdu. Bunun üzerine, yeni gelin Marthe, kendini tutamadı, içten gelen, etraftakilerin neşesini arttıran bir haykırıyla; Bilmiş ol, anne! dedi; üçüncü çocuğunu emzirmeye başhyan Charlotte ablam kadar güçlü kuvvetli değilim, ama, zararı yok, ben de kendi çocuğumu emzireceğim. Tam o sırada, Marthe'in birdenbire kızaran yüzünün daha artırdığı kahkahalar arasında, Beauchene'-Jerle Seguin'ler Mathieu ile birlikte gözüksüler. O lâtif, dokunaklı manzaranın karşısında, hayran, durdular. Ulu ağaçların teşkil ettiği çerçeve içinde, o yıllanmış meşenin altında, aynı özlü topraktan doğmuş gibi, sık çimenlerin ortasında, bütün aile, gürbüz bir zürriyet halinde, neşe, kuvvet ve güzellik saçan bir küme teşkil ediyordu. Gervais ile Claire, hep hamarat, toplanan sofraya kahveyi getiremeyen hizmetçi kadınları gayrete getirmek için, Frederic'le beraber uğraşıyorlardı; şövalye Gregoire'm yardımıyla çalışan üç kızkardeş, sofrayı yeniden, başka türlü süsli-yemek şekil düşünüyorlar, dördü birden bir çiçek yı- içm;;, bir siyah güller, psmbe güller, kırmızı

28

DÖL BEREKLTİ III

güller yığını içine gömülmüş, çalışıyorlardı. Birkaç adım Ötede, yeni evliler, Denis ile Marthe yavaş sesle konuşuyorlar, anneleri madam Desvignes de, son derece tatlı, çekingen bir gülümseyişle, sessizce on-lan seyrediyordu. Ortalarında, Marianne, yüzü sevinç içinde, on ikinci çocuğunu emziriyor, sütünü bir kere daha son damlasına kadar emen Benjamin'ine hâlâ gayretli beyaz teniyle, hep aynı kuvvetli âsude-lik, aynı sıhhatli irade içinde gülüyordu; öteki dizine, o yeri kısıncık bir dikkatle kendisine ayırmak is-tiyen sondan bir evvelki çocuğunu, Nicolas'ı oturtmuştu; iki kolu, vücudunun devamı imiş gibi, görünüyordu; Andree solunda oturuyordu, Ambroise onun yanına gelmiş, küçük Leonce'a takılıyordu; sağında Charlotte oturuyordu, iki çocuğu yanındaydı, Guİİa-ume kucağında meme emiyordu, Berthe dizinin dibin-deydi. Hayata karşı inanç,

orada, durmadan artan ve taşan bir bereket, bir servet halinde, mutlu döl bereketinin bütün şahane gelişimi halinde filizlenmişti.

SÛguin, Marianne'a dönerek, takıldı:

Demek ki, bu küçük efendi, emzirdiğiniz on dördüncü çocuk, öyle mi

Marianne da neşeli neşeli gülmeye başladı.

Yoo, bende yalan yok. On dört olacaktı, ama, iki tanesini düşürdüm. On iki çocuk emzirdim, sayı tastamam budur.

Beauchene yeniden böbürleniyordu, tekrar lâfa karışmaktan kendini alamadı.

Her ne hal ise, o iki çocuk, yine, çlgınlık

DÖL BERKETİ III 2j,

Mathieu da gülmeğe başlamıştı: y rv.n';-; Ben de bu fikirdeyim doğrusu, dedi. Çlgınlık değilse bile, sahiden hesapsızlık. Karımla yalnız kaldığımız zaman, bir parça aşın gittiğimizi kendd kendimize itiraf ediyoruz. Hoş, herkes bize uysun fikrinde değiliz; yoo, böyle birşey yok! Ama, adam sen de, bu devirde hadden aşın gitmekten korkmağa lüzum yok. Gereğinden fazla çocuk, ihtiyaca ancak yeter. İfratlı bîr örnek olduksa bile, çlgınlığımız yaygın hale geldiği gün, zavallı memleketimiz bundan fayda görecektir. Korkulacak bir tek şey var, Akli başında davrananların üstün gelmesi.

Marianne, hâlâ gülümsüyerek dinliyor, bir yandan da gözleri yağarıyordu. Rikkatle karışık bir hüzne gömülüyordu; yüreğinin hâlâ kanayan yarası, kendi teninden vücut bulan, kendi sütiyle beslenen çocukları orada, etrafına toplamış görmek gibi kırk yılda bir tattığı zevk ortasında, tazelenmişti.

Evet, diye mırıldandı, on iki çocuğum olacaktı, ama, on tanecik kaldı. İki tanesi, toprağın altında bizi bekliyorlar.

Janville'in o çok sessiz küçük kabristanına, bütün çocukların, bîribirinin ardınca, yan yana yatmağı ümit ettikleri aile mezarlığına, ananın yaptığı bu telmih, ürküntü vermedi, bu neşeli düğünde, güzel bir vaid gibi tatlı oldu. Ölen iki kardeşin kıymetli hâtırası canlılığını muhafaza ediyordu; aradan geçen aylar yaraya merhem sürdüğü için, neşe arasında ile, hepsi bu acıdan dolayı, dokunaklı bir ciddilik içinde duruyorlardı. Ölüm olmazsa, hayat olab:İir miydi Herkes, dünyaya, payına düşen işi görmeğe

III

Jf

s1

4' 't

İ'

rf

1

İ

n DÖL BERKETİ III

geliyor, sonra, günü tamam olunca, büyük insan kardeşliğinin gerçekleştiği ebedi uykuda, ağabeyleriyle buluşmaya gidiyordu.

Fakat, alay eden bu Beauchene'le bu Seguin'in .karşısında, Mathieu'nün dilinin ucuna bir sürü lâf geliyordu, onlara cevap vermek, uğradıkları yenilgiye rağmen, hâlâ üzerinde ısrarla durdukları yalancı nazariyeleri devirmek istiyordu. Dünyanın aşın kalabalığı, fazla hayatın kıtlığa sebep olması korkusu, -budalaca bîrşey değil miydi Onun yaptığını yapsa—lar, dünyaya bir çocuk getirdikçe, onun muhtaç olduğu yiyeceği de yaratsalar yeterdi; bunu düşündükçe, onlara, eseri olan Chantebled'yi göstermek, insan 'Oğulları yetiştikçe, güneş altında da buğdayın yeşerdiğini göstermek istiyordu. Çocuklarını, başkalarının ;payım yemekle suçlayamazlardı, çünkü, onlardan her birisi, dünyaya gelirken, aزیğım da beraber getirmişti. Daha milyonlarca yeni yaratık doğabilirdi, dünya .büyüktü, üçte ikisinden fazlası bellenecek, tohum atılmak ihtiyacmdaydı; onda, uçsuz bucaksız insanlık âlemimiz için, sonsuz bir bereket vardı. Sonra da, fcütün medeniyetler, bütün ilerlemeler, insan sayışımın çoğalmasıyla olmuş değil miydi Yalnız, fakirlerin tetbirsizliği, ihtilâlcı kalabalıkları, gerçeği, adaleti, saadeti zorla kazanmağa teşvik etmişti. Her ge—gen gün, insan seli, daha fazla iyiliği, daha fazla .hakkaniyeti, evrensel emeğe düzen verecek dürüst Jcanunlarla servetin mantıkla taksimini gerektirecekti. Eğer, medeniyetin, aşırı doğuma gem vuracağı doğru ise, zaten bu olay, çok ilerideki asırlarda, baştan başa insanla dolacak olan dünyanın, bir nevi ilâ-

SSREKETf III g-g

hi hareketsizlik içinde yaşıyacak kadar akıllı uslu olacağı devirde, son dengenin vücut bulacağı ümidini

verebilirdi. Fakat bu, şu zamanın icapları karşısında,, son beşer federasyonu kuruluncaya kadar hep yeni baştan milletler kurmak, genişletmek zorunu karşısında, bir hayalden ibaretti. Marianne'la kendisi Örfleri, ahlâk akidesini, güzellik akidesini değiştirmek, için, işte bu mertçe örneği, bu zorunlu Örneği ortaya koyuyorlardı.

Mathieu, tam ağız açmak üzereydi. Kendi eliyle diktiği ulu meşenin altında, hâlâ bir çocuğunu emzirmekte olan, etrafını gülbüz çocuklar almış ananım teşkil ettiği enfes levha karşısında, tartışmanın bo-guna olduğunu, birdenbire anladı. Marianne, dünyanın durmadan devam ettirilmesini, durmadan yaratılmasını gerektiren işini, mertçe görüyordu. Üstün güzellik ondaydı, O zaman, Mathieu, bir tek faydalı ve yeterli şey bulabildi ki, o da, karısını, düğün halta karşısında, şapır şupur öpmek oldu.

Gel! Sevgili karıcığım, sen kadınların en güzeli, en iyisisin. Hepsi sana benzeseler keşke î Marianne, da onu öpünce, bir alkıştırdı, kahkahalar etrafı çınlattı. İkisi de, hayata inanmaları sayesinde, çalışma azimleri, sevme güçleri .sayesinde, varlıklarını büyük bir mertlikle yürüten iki kahramandı. Constance da, bunu kavradı, döl bereketinin fütühatçı kuvvetim anladı, Froment'ların, Denis vasıtasıyla fabrikaya, Ambroise eliyle Seguin'lerin konağına, öteki çocukları aracılığıyla bütün çevreye sahibolacaklarını sezdi. Sayı çolduğu, zafer de-

i

£2 DÖL BEREKETİ HI

mekti. O zaman, küçüldü, artık tatmin edemediği bit sevginin ateşiyle kavruldu, kaderin feci intikamına hâlâ güvenmekle beraber yenilmenin acısını içine akıtarak, kavruk yanaklarını yakan sıcak iki damla iri yaşı saklamak için başını öteye çevirdi; hiç ağla-mıyan bu kadın, şimdi ağlıyordu.

ftfo

Benjaminle Guillaume, rahatlarını hiçbir şey boz-mıyan, boğazına düşkün bu iki insan yavrusu hâlâ meme emiyordu. Marianne, kendi oğluna, öteki memesini vermişti. Charlotte da, fazla ısırmasın diye, Ötekine dikkat ediyordu. Eğer, hazır bulunanlar o kaâr yüksek sesle gülmeselerdi, sütün aktığı, toprağı yerinden oynatan, kızgın temmuz güneşinde, ulu ağaçları ürperten usare seli arasında akan o küçük ırmağın şımdadığı duyulacaktı. Bereketli hayat, her taraftan, tohumları sürükleyip götürüyor, yaratıyor, doğuruyor, besliyordu. Ezeli hayat eseri yaratmak için, ezeli süt nehri, yeryüzünde akıp gidiyordu.

Yi'.Öt .»'

ALTINCI KİTAP

Bir pazar sabahı, Norine'le Cecile, ortaklaşa kullandıkları küçük masanın başında karşılıklı oturmuşlar, yaklaşan yıl basının hediyeleri için, tatil günü olduğu halde, harıl harıl, mukavva kutular yapmaya çalıştıkları sırada gelen bir misafir, ikisinin de, hayret ve dehşetten, benizlerini soldurdu.

Meçhul ve gizli hayatları, o zamana kadar durgun geçmişti; haftanın İki ucunu bir araya getirmekten, her üç ayda bir verilecek kira taksitini bir kenara biriktirmekten başka hiçbir dertleri yoktu. Champ de Mars civarında, Federation sokağında, pencerelerinden bol aydınlık alan, temizliği ve şirinliği ile övündükleri büyük odada, bir arada oturmaya başladıkları sekiz seneden beri, Norine'in çocuğu, kendisini aynı sevgi ve şefkatle seven iki annesinin arasında arslan gibi büyümüştü; gitgide ikisini ayırdedemez olmuştu, birine Norine anne, ötekine Ce-ci'ne anne diyor, hangisinin daha fazla annesi olduğunu pek kestiremiyor; artık yalnız bu çocuk için çalışıyorlar, yalnız onun için yaşıyorlardı; biri kırk yaşma geldiği halde hâlâ güzeldi, genç anne olduğu içm erkeklerden kurtulmuştu; öteki, neredeyse otu- girecek olmasına rağmen hâlâ küçük kız gibi

3

34 DÖL BEREKETİ III

kalmış, asla göremeyeceği sevilen kadın ve eş halinin bütün heyecanlı aşkını bu çocuğa bağlamıştı. İşte o pazar günü, saat ona doğru, kapı hızlı hiz-Jı iki defa çalındı. Açtılar, aşağı yukarı on sekiz ya-smda bodur bir oğlan içeri girdi. Esmer, ablak yüzlü, iri çeneli, gözlerinin rengi soluk gri bir çocuktu. Sirtında, liyme liyme bir eski ceket, başında, kullanıla kullanıla kızışmış, siyah çuhadan bir kasket vardı.

Affedersiniz, dedi, mukavva işleri yapan Moineaud kızkardeşler burada mı oturuyorlar

Norine, ayakta idi, ansızın duyduğu bir üzüntü ile ona bakıyordu. Bir tehdit karşısında kalmış gibi yüreği sıkılıyordu. Bu yüzü muhakkak ki bir yerde görmüştü, fakat hafızasını araştırdıkça, hayatını zehretmek için daha büyüyen eski bir tehlikeden başka 4)ir şey bulamıyordu.

Evet, burada oturuyorlar.

Delikanlı, telâsızca, odanın içini süzüyordu. Dana fazla refah ummuş olacak ki, yüzünü hafifçe buruşturdu. Sonra, gezleri, uslu uslu kitap okuyarak eğlenirken, başını kaldırıp bu yeni gelen ziyaretçiyi seyreden çocuğa gitti. Daha sonra, onun böyle birdenbire getirdiği meçhul karşısında, keza endişeli bir tavırla durup bakan çok narin, çok ince öteki kadına da kı-.sa bir göz atarak muayenesini tamamladı.

Bana, dördüncü katta, soldaki kapı demişlerdi, diye devam etti. Ama, yine de aldanmaktan korkuyordum, çünkü söyleyeceğim şeyi, öyle herkese söyleyemem. Pek kolay söylenecek şey değil, buraya gelmeden önce, uzun uzadıya düşündüm, tabii.

DÖL BERKETİ IH or

Kelimeleri uzatarak konuşuyor, öteki kadın fazla genç olduğu için kendi aradığı kadın olmadığına bir kere daha kanaat getirdiğinden, donuk bakışlarını No-rine'den ayırmıyordu. Onun, gitgide artan bir endişeyle ürperdiğini, hafızasını açıkça belli olacak şekilde-araştırdığını görünce, tecrübeyi bir an uzattı. Sonunda, kararını verdi:

Ben, Rougemont'da, sütnine yanma verilen çocuğum, adım Alejcandre-Honore, dedi.

Daha fazla bir şey söylemesine lüzum kalmadı Norine'in biçare vücudu tepeden tırnağa titremeye başlamıştı; ellerini bitıştirdi, oğuşturdu, aynı zaman da yüzü değişti, benzi soldu. Aman Yarabbi! Beauchene'di bu! Beauchene'e benziyordu, hem, yırtıcı hayvan bakışlı gözleriyle, en aşağılık açgözlülöklere yuvarlanmış, keyfine düşkün adamlarda görülen iri kemikli çenesiyle, o kadar göze çarpacak şekilde benziyordu ki, Norine, şimdi, onu görür görmez ismini, haykırmadığına şaşırıyordu. Dizlerinin bağı çözüldü,, oturmak zorunda kaldı. -T

Alexandre, kısaca: .. , ;

Demek, sizsiniz, dedi.

Norine, hâlâ titriyor, bu haliyle her şeyi itiraf ediyordu, yeisten ve korkudan gırtlacı Öyle kısılıyordu ki, bir kelime söyleyemiyordu. Oğlan, açtırdığı kapıyı, ilkr. hamlede yüzüne kapattırmamak için, ona bir parça güven vermek lüzumunu duydu.

Eu kadar şaşalamayın, a canım, dedi, benden, korkmanıza lüzum yok, sizi üzmem niyetinde değilim. Yalnız, nerede oturduğunuzu haber alınca, hâni.

ı 1.

ıg DÖL BERKETİ HI

sizi-tanımak istedim, tabii bir şey bu. Hattâ, beni görünce memnun olursunuz zannettim. Sonra da, doğrusunu söyleyeyim, sıkıntıdayım. Üç sene var ki, aptallık edip Paris'e geldim, burada hiçbir iş beceremiyorum, açlıktan geberiyorum! İnsan, karnını doyura-madığı günler, kendisini sokak ortasına atan anasını babasını bulmak isteği duyuyor, ne de olsa, adama bir kâse çorba vermiyecek kadar hainlik etmezler.

Norine'in gözleri yaşardı. Baştan atılmış bu zavallının, kendisini suçlayan, açım diyen rahat kaçırıcı bu koca oğlanın dönüp gelişi ile, durum şimdi büsbütün berbat oluyordu. Alexandre, Norine'in, hâlâ titremekten, hıçkırmaktan başka bir şey yapmadığını görünce Öfkeleni, Cecile'e döndü:

Siz kızkardeşisiniz, biliyorum, dedi. SÖyleseni-ze, böyle üzümüzüm üzülmesin, budalalığa lüzum yok. Onu Öldürecek değilim ya. Beni görünce, amma da sevindi ha!. Ama, ben İşi patırdıya boğmuyorum, yemin ederim ki, aşağıdaki kapıcı kadına hiçbir şey söylemedim.

Cecile, ona cevap vermeden Norine'in yardımına koşunca, Alexandre, yine çocuğu merak etti; iki annesinin birden kederlendiklerini görünce, o da korkmuş, yüzü sapsarı olmuştu.

E, bu yumurcak benim kardeşim mi Fakat Norine birden bire ayağa kalkmış, çocukla onun arasına girmişti. Bir felâket olacak, bir yıkıntı olacak, altında kalacaklar gibi divanece bir düşünceye kapılmıştı. Sert davranmamak, hattâ güzel sözler bulup söylemek istiyordu. Halbuki, bir isyan.

DÖL BEREKİVİ III

bir hınç ve düşmanlık duygusuyla direniyor, kendinden geçiyor, akli büsbütün başından gidiyordu.' Gelmişsiniz, pekâlâ. Yalnız, bu öyle acı bir şey ki, ben ne yapabilirim Aradan bunca sene geçmiş, biribirimizi tanımıyoruz, biribirimize soyliecek sözümüz yok. Hem, görüyorsunuz ya, zengin değilim.

Alexandre, odanın içini bir kere daha gözden geçirdi.

Görüyorum. Peki, babamın adını da söyleyemez misiniz bana

Norine şaşkın şaşkın duruyordu, tekrar benzi attı, beriki devam ediyordu:

Öyle ya, babamda para varsa, zorlamasını bi

lir, alırım. Çocuk dediğin, öyle sokak ortasına bıra kılmaz.

Mazi, birdenbire, Norine'in gözünün önüne gelmişti. Genç kadın, Beauchâne'î, fabrikayı, oğlu Victor'u orada bırakıp, sakat bir halde işten çıkan Moin-laud babayı görür gibi olmuştu. Beauchene'in adını ele verirse, müthiş karışıklıklar olması, belki de, bütün mutlu hayatının bu karışıklıklar ortasında, berbat olması ihtimalini düşündü, bir içgüdü ile, ihti-yatlılık gösterdi. Tembelligi, ahlaksızlığı, yüzünden akan bu ne idüğü belirsiz oğlandan korkusu ona bir fikir verdi:

Babanız öleli çok oldu, dedi. Alex&andre'in herhalde bir şey bildiği yoktu. Babasına dair bir haber almamıştı; çünkü, Norine, sözlerine öyle kuvvetli bir ifade katmıştı ki, hiçbir şey-

DÖL BEREKETİ III

i

DÖL BEREKETİ İM

39

den şüphelenmedi. Yalnız, sert bir hareket yaptı bu arsızca teşebbüsten beklediği ümidin böyle mahvolmasından duyduğu öfkeyi belirtti:

Demek ki aklıktan gebereceğiz!

Norine pek yürek çarpıntısı içindeydi, içinden kan giden yüreciği, aynı zamanda vicdan azabıyla, merhametle, korku ve dehşetle öyle doluydu ki, üzüntülü tek isteği, Alexandre'm, karşısından çekilip gitmesi, varhğiye ona büsbütün azap vermemesiydi. Bir gözü çekti, üç aydır biriktirip çocuğun yılbaşı; hediyesi için ayırdığı on faranklık bir sikkeyi aldı. Onu Alexandre'a verdi.

Dinleyin, dedi, sizin için elimden hiçbir şey gelmez. Bu odada üç kişi bir arada oturuyoruz, yiyecek ekmeği zor buluyoruz Yoksulluğunuza çok üzül düm. Ama, bana güvenmeyin. Sİ2 de benim gibi yapın, çalışın.

Alexandre on frangı cebe indirmişti, bir süre-daha durdu, iki yanma salındı, bunun için gelmedim-di, dedi, ben halden anlarım, dedi. Kendisini hoş tutarlarsa, o da herkesle hoş geçindiğini söyledi. Norine kibar davrandığı için, niyeti kepezelik çıkarmak olmadığını tekrar sözlerine ekledi. Verdiği para on franktan ibaret de olsa, varını yağunu kendisiyle paylasan, vazifesini yerine getiren bir ana idi.

Nihayet, çıkıp giderken: 'i:

Beni Öpmez misiniz dedi.

Norine, kalbi hissiz, dudakları buz gibi, onu öptü. Sonra Alexandre'm, kendi yanaklarına, gürültülü bir gösterişle kondurduğu kuvvetli iki Öpücüğün hafif ürpertisini yanaklarından gideremedi. tı. .

Eh, yine görüşürüz, emi Ne kadar fakir de olsak, bir arada oturmasak da, şimdi biribirimizin ha yatta olduğunu biliyoruz, arasına uğrayıp size bir merhaba ederim, tabii.

O çekilip gidince, oraya beraberinde getirdiği sonsuz ye'is ortasında, uzun bîr susma oldu. Norine, bu felâketin altında ezilmiş gibi, bir sandalyeye yığılmıştı. Cecile de bitkin bir halde, onun karşısında, olu-rup kalmıştı. Daha o sabah, bütün mutluluklarını teş-lil eden koca odanın matemli havasında, ilk defa konuşan, hayretini, isyanını söyliyen o olclu:

Ama, hiçbir şey sormadın, hiçbir şeyini bil miyoruz. Nereden geliyor, ne iş yapıyor, ne istiyor Asıl bilinmesi gerekli olan, seni nasıl bulmuş. Me rak edilip sorulacak şeyler asıl bunlardı.

Norine:

Eeyy. ne yapayım dedi. Adını söyleyince, vücudum buz kesildi; bittim! Oooo, ta kendisi, baba sına benzediğini sen de gördün, değil mi. Haklı sın, hiçbir şeyini bilmiyoruz, bundan sonra hep bu tehdit altında, hep, ev başımıza çökecek diye korka .korka yaşıyacağız.

Halsiz kalmış, cesaretsiz kalmıştı, hıçkırmaya baş-ıadı, göz yaşlariyle boğula boğula, Kekelercesine konuşabiliyordu.

Tepeden inme gelmiş, on sekiz yaşında kosko ca oğlan! Sahiden de sevmiyorum, çünkü tanımı yorum bileBeni öptüğü zaman, kalbim dondu sanbm, buz gibi bir soğukluktan başka bir şey hisset medim. Ah, Yarabbi! Ne kadar üzülüyorum! Ne ka-

40

DÖL BEREKFTİ III

DÖL BEREKET! III

41

dar çirkin şeyler bunlar, hem ne kadar murdar, ne kadur acı şeyler!

Çocuğu, onun ağladığını görüp, o da korku ile, göz yaşları içinde, koşarak kucağına atılınca, Norine onu kolları arasında kuvvetle sıktı.

Zavallı yavrum! Zavallı yavrum! Bari bu yüzden sana zarar gelmese, bu suçun vebalini sen çel-mesen!. Çok şiddetli bir ceza olur bu; insan, sonradan üzüntülere uğramamak için, iyisi mi, dürüst hareket etmeli vesselam!.

O günün akşamı, bir parça sakinleşen iki kızkar-deş, Mathieu'ye mektup yazmaları gerektiğine karar verdiler. Norine, Mathieu'nün, birkaç sene evvel, ziyaretine geldiğini, Alexandre'm, kendisini arayıp aramadığını sorduğunu hatırladı. Meseleyi yalnız o biliyor, nereden malûmat alınacağından o haberli bulunuyordu. Mathieu, onlardan aldığı mektupla işi öğrenir öğrenmez, Federation sokağına seğırtti; Beauchene'iu ner gün biraz daha karışan fabrikadaki durumu üzerinde, böyle bir maceranın sebebolarüeceği tepkiden dolayı endişeye düşmüştü. Norine'ı uzun uzadıya sorguya çektikten sonra, Alexandre'm, anasının adresini Couteau kadından tedarik ettiğini tahmin ettiyse de, olayların mantık silsilesini, hâlâ pek iyi kavriya-mıyordu; çünkü, boşluklar, eksiklikler pek çoktu. Nihayet, tam bir ay ihtiyatlı araştırmalardan, madam Menoux ile, Celeste'le, hattâ bizzat Couteau kadınla konuşmalardan sonra, olup bitenleri az çok tesbite muvaffak oldu. Oğlanı uyaran şey, herhalde, kılavuz ka-Jına verdiği RoMgemont'daki tahkikat işi olmuştu;

kadın, arabacı ustası Montoir'm yanında çalışan çocuğa dair bilgi toplamak için Saint-Pierre köyüne gittiği zaman, etrafa ipucu vermişti. Fazla gevezelik etmişti, hele öteki arabacı çırağına, o Richard o'scak oğlana lüzumundan fazla şeyler söylemişti; öteki gibi, o da patronunu soyup sıvışmıştı. Köyde, seneler geçer, böyle çocukların izleri kaybedilirdi. Fakat, sonradan, bu iki hayta, herhalde Paris kaldırımında tekrar-buluşmuşlardı; derken kızıl saçlı büyük oğlan, küçük esmere, olup bitenleri olduğu gibi anlatmış, ailesinin, kendisini nasıl arattığını, hattâ belki de an-îiesinin kim olduğunu söylemiş, bütün bunlara, bir sürü dedikodu, olmadık uydurmalar katmıştı. Yalnız, bu yeter değildi; Mathieu, çocuğun, adresi nasıl tedarik ettiğini anlıyabilmek için, Celeste'den birçok şeyler öğrenen Couteau kadının, bu adresi ona vermiş, olduğu faraziyesini kabul etti; çünkü, çene kemikleri iri, bodur bir adamın, iki defa gelip kılavuz kadınla konuştuğunu, Eroquette müessesinde öğrenmişti. Ger-. çi, birtakım olaylara akıl erdiremiyordu, macera, herhalde, çamurunu karıştırmak akıl kârı olmıyan Paris batakhanelerinin o facialı karanlığında geçiyordu; sonunda, meseleyi topyekûn ele almakla yetindi; bü-, Jük şehrin sokaklarına kapılıp koyuverilmiş, tesadüflerle geçmen, tembel ve ahîâksız, oradan oraya sürten bu iki haydudun, daha şimdiden dolmuş olan dosyası karşısında, kendisi de ürktü. Teselli bulduğu bir ek şey vardı, o da, çocuğun anası Norine'in kim olduğu bilinmesine karşılık, babası Beauchene'in ismiyle Mevkiini herhalde hiç kimsenin bilmemesi idi. ""

DÖL BEREKETİ III

BEREKETİ III

42

Mathieu, Norine'ı tekrar gördüğü zaman, vermek

zorunda kaldığı bazı tafsilâtla onu korkuttu. Norine: ;

Aman, rica ederim, yalvarırım size, bir daha buraya gelmesin, diyordu! Bir çare bulun, gelmesini Önleyin. Onu görünce çok fena olurum.

Mathieu'nün elinden, tabii, bir şey gelmezdi. Uzun uzadıya düşündükten sonra, bütün gayreti, Alexandre'in, Beauchene'ı bulmasına engel olmaktan öteye geçemiyecekti. Oğlandan Öğrendiği şey, Öyle açtı, Öyle aşağılık ve acınacak şeydi ki, Mathieu, böyle bir şantajın feci rezaletinden, Constance'ı bile korumak ihtiyordu. İhanete uğrayan aşkının fesatla dönmesi yüzünden, şiddetle Özlediği, aradığı bu çocuğun alçaklığı karşısında, kadının benzi attığı gözünün önüne geliyor, onun hesabına utanıyor, bu sırrı, bir mezar sessizliğine gömmenin zaruri ve merhamet icabı olduğuna hükmediyordu. Fakat bu iş uzun bir mücadeleye ihtiyaç gösterdi, çünkü sefil oğlanı sokak ortasında bırakmaya da Mathieu'nün gönlü razı olmuyordu. Acaba onu kurtarmaya hâlâ İmkân var mıydı Bunu hiç sanmıyordu. Sonra, çalıştırma yo-liyle bir namuskârlık kürünü, hasta şifa buluncaya kadar devanı ettirmeye kim razı olur, bu işi kim yapabilirdi Denize, fırtınaya bir mahlûk daha atılacaktı, akla yakm her türlü selâmet çaresinden şüpheli olmakla beraber, onu mahkûm edeceği için yüreğinden kan gidiyordu. Norine'e;

Bana kalırsa, dedi, şimdilik babasının adını kendisinden gizleyin. İleride düşünürüz. Bugün bu isim söylenirse, herkes için üzüntülü olmasından kor-

Norine, bu fikri uygun buldu, şiddetle: Yooû Merak etmeyin, dedi. Zaten, babasının Ölmüş olduğunu söyledim. Sonra, bütün gaile benim sırtıma yıkılır; halbuki, yavrumla beraber, köşemde beni rahat bırakmalarını Öyle istiyorum ki!

Mathieu, yüzü kederli, hâlâ düşünüyor, çocuğu kendi haline terketmeye bir türlü razı olamıyordu. Eğer çalışmak istese, ona nasıl olsa bir iş bulurum. İleride, kendi çocuklarımı zehirlemesinden korkum olmasa, çiftliğe bile alırım. Araştıracığım bakalım, bir arabacı ustası tanıyorum, onu herhalde yasıma alacaktır; vereceği cevabı size yazarım, tekrar sizi görmeye geldiği zaman, nereye başvurması gerektiğini kendisine söylersiniz. Norine, yeisle haykırdı:

Tekrar gelirse, ne demek Gelecek mi diyorsunuz Eyvanlar olsun! Eyvahlar olsun! Artık bunian sonra bana rahat, huzur yok!

Alexandre, gerçekten de tekrar geldi. Fakat No-rine, arabacı ustasının adresini verince, omuz sükti, fıçı altından güldü. Paris'teki arabacı ustalarını o tanırdı, yıkıcı adamlardı, elin fakir fukarasını kendi hesaplarına çalıştıran tembel heriflerdi. Hem, daha Çıraklığını bitirmemişti, ancak ayak hizmetleri görebilirdi, büyük bir mağazada bir iş olursa razı idi. Mathieu, onun istediği bu işi de buldu ama, oğlan, orada on bir günden fazla kalmadı, günün birinde, sahibine götürsün diye emanet edilen paketlerle beraber ortadan kayboldu. Ondan sonra, sırasıyla ekmekçi çırak-lığı etti, duvarcılarının yanında çalıştı, hallerde çalıştı,

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ III

hiçbir tarafta tutunamadı, kimisini bezdirdi, ayrılıp gittiği yerlerde çeşit çeşit ahlâksızlıkların hesabını temizlemek zorunda bıraktı. Kendisini kurtarmak fikrinden vazgeçmeye mecbur oldular. Yalnız, sırtında paçavralarla, aç biilâç ortaya her çıkışında, arkasına bir ceketle yiyecek ekmek satın alması için para vermekle yetiniyorlardı.

Artık, Norine, hep bu feci endişe içinde yaşıyordu. Alexandre, haftalarca, Ölmüş gibi, ortada gözüküyordu. Norine, yine de, sahanlıkta çıt olsa, ürpe-i-yordu. Alexandre hep kapının önündeymiş gibi geliyor, sonra, birdenbire kapıyı çaldığı zaman da, onun yumruklayışını tanıyor, kendisini dövmeye geliyormuş gibi tirt tirt titremeye başlıyordu. Mathieu, Alexandre'-ın, zavallı kadma nasıl büyük bir dehşet verdiğini sezmişti; oğlan bu halden faydalanıyor, çekmelerinde sakladığı ne varsa böylelikle elinden çekip alıyordu. Norine, Mathieu'nün gizlice kendisine emanet ettiği sadaka olan beş frangı verdiği zaman, Alexandre bununla yetinmiyor, çekmeleri kendisi karıştırmaya kalkışıyordu. Bazan, şaşkın bir halde çıka geliyor, eğer on frank

bulamazsa, o aksam hapise gireceğini söylüyor, odada ne var ne yok kırar dökerim, diyor, küçük konsol saatini götürüp satmaya kalkıyordu.

Cecile, incecik, çok çelimsiz olduğu halde, gayet gözü pek, araya girmeye, onu kapı dışarı etmeye mecbur oluyordu. Alexandre, çıkıp gidiyor, fakat birkaç gün sonra yine geliyor, yeni yeni istekler ileri sürüyor, istediği on frangı vermezlerse, macerasını merdivende, avazı çıktığı kadar haykırarak anıatacağı tehdidini savuruyordu. Bir gün, annesi bir meteliği

olmadığı için ağlayınca, Alexandre, biriktirdiğin paraları şiltenin arasına saklıyorsun diyerek şilteyi sökmeye kalktı, tki kızkardegin mütevazı yuvası bir cehennem haline geliyordu.

Fakat asıl felâket, Alexandre'm, Federation sokağında, Moineaud'ların en son doğan çocukları, No» rine'in en küçük erkek kardeşi Alfred'le tanışması, oldu. Alfred, o tarihte yirmi yaşındaydı, daha ilk tanışmalarında, takılarak, damdan düşme yeğenim dediği Alexandre'dan iki yaş büyüktü. Serserinin bundan beteri bulunamazdı, tüysüz, kirpiksiz yüziyle, kırpı-şık gözleriyle, eğri ağıziyle, bu soluk benizli haydut,. Paris'in fıksısı içinde sere serpe büyümüş, tam mâ-nasiyle çirkefin mahsuiydi. Daha yedi yaşındayken kızkardeşlerini soyuyor, cumartesi günleri, Cecile'int çelimsiz ellerinden haftalığını koparmak için, ona dayak atıyordu. İşten güçten yorgun argın olan Moineaud; ana, ona hiç göz kulak olamıyordu, onu okula göndermeyi, sonra da çıraklık ettiği yerde tutundurmayı as-ia becerememişti; Alfred, anasını öyle çileden çıkartıyordu ki, kadın, başım dinlendirmek için, sonunda onu sokağa kendisi savıyordu. Büyük kardeşleri ona tekmeler savuruyorlardı, baba, sabahtan akşama kadar isteydi, mânevi bakımdan başı boş bırakılan çocuk, dışarıda, erken olgunlaşıp dalından düşen elmalar gibi hep bir arada çürüyen kendi yaşındaki küçült oğlan ve kız çocuklar sürüsü arasında, ahlâksızlık için,, suç işlemek için yetişiyordu. Fesat içinde büyümüşü,, fakir ailenin feda edilen aşın eseriydi, lağima doku-len fazlalığı, başkalarını çürüten çürük yemişti.

DÖL BERKETİ III

47

DÖL BERKETİ III

46

Alexandre gibi, o da artık tesadüfler sayesinde geçiniyordu. Moineau de ana, sefalet içinde çetin ev işleri altında haddinden fazla çocuk doğurmaktan tükenip hastanede Öldüğü tarihten beri, nerede yattığını dahi bilen yoktu. Moineau de ana, henüz altmış yaşında olduğu halde, yüz yaşındaymış gibi, harap, iki kat yürüyordu. Ondan iki yaş büyük, onun gibi beli bükülen, bacakları kötürümlükten eğrilen, elli senelik insafsız emeğin hazin enkazı Moineau de baba da, fabrikadan ayrılmak zorunda kalmıştı; ev boşalmış, üç buçuk sefil pılı pırtı dört tarafa dağılmıştı. Moineau de baba, bereket versin, Denis'nin merhametli teşebbüsüne borçlu olduğu bir küçük emekli maaşı alıyordu. Fakat, uzun seneler çalışmış ihtiyar dolap beygiri gibi sersemlemiş, artık çocuklaşıyordu; aldığı beş on parayı İçkiye veriyor, yalnız kalamıyordu; ayakla-,n tutmuyordu, elleri öyle titriyordu ki, piposunu ya-kamıyordu; bu yüzden, iki kızının, Norine'le Cecüe'in evine sığınmıştı, aile arasında onu yanlarına kabul edecek kadar iyi kalpliliği yalnız onlar göstermişlerdi. Beşinci katta, kendi odalarının üstünde, bir aralık kiralamışlar, ona bakıyorlar, az buçuk emekli maaşımı, kendilerinden de bir hayli para ekliyerek, yiyece-,ğine içeceği, üstüne basma harcıyorlardı. Neşeli ve gayretli bir eda ile söyledikleri gibi, artık, birisi minimini, öteki pinpon iki çocukları vardı, sabahtan ak-,şama kadar mukavva kutu yapıştırarak beş frank jpara kazanan iki kadm için, bu, ağır bir yükü. Moi-:Jieau de babanın, bula bula, Norine'in evinde, vaktiyle .'kovduğu, yolsuzluğundan dolayı lanet ettiği bu kızın, namusunu berbadeden bu şıfıntının, bu kaltağın

evinde bir yer bulabilmesi de kaderin alaycı bir dl-vesiydi; şimdi, piposunu yakarken, burnunun ucunu-tutuşturur korkusuyla kendisine yardım ettiği zaman, ihtiyar, kızının ellerini öpüyordu.

Fakat, Moineau de'ların sarsak, eaki yuvası harab-olmuş, tekmiil aile uçup gitmiş, dağılmış, düşkünlüğün oyuncağı olmuştu. Yalnız îrma, bir memurla güzel güzel evlenmesi sayesinde rahat yaşıyor, kibar hanımefendilik taşıyor, öyle kibir ve azamet satıyordu ki, artık ne erkek kardeşleriyle, ne kızkardeşleriyle görüşüyordu. Victor, fabrikada, babasının hayatını kendi sürmeye başlıyor, babasının çevirdiği dolabı, aynı körü körüne ve inatçı gayretle kendisi döndürüyordu. Evlenmişti, daha otuz altı yaşına girmeden,, üçü oğlan, üçü kız altı çocuk babası bile olmuştu, karısına, annesi Moineau de kadının hayatını yaşıyor,, ekmeksiz geçen günlerden sonra düşüncesizce cilveleşmelerle dolu geceler, çetin ev işlerinin yorgunluğunu arttıran biribiri peşine lohusalıklar yüklüyordu; ikisi de, analariyle babaları gibi düşkün hale geleceklerdi, çocuklan, nöbetleri gelince, lanetleme aç susuzlar neslini, farkına varmadan, fıkır fıkır dünyaya çıkartacaklardı. Silinmez alın yazısı, Euphrasie'nin evinde daha faciah idi. Zavallı ameliyat olmuş kadm, ölmek

bahtiyarlığına bile erememişti. Kadınlık tarafını kaybedeli beri, iğne ipliğe dönmüş, azar azar yatalak olmuş, parmağını kimildatacak mecali kalmamıştı; yine de canlı idi, konuşulanları dinliyor, bakıyor, anlıyordu. İçinde yattığı üstü açık mezardan, aylarca, yuvasından arta kalan şeyin bozgununa şahid-olmuştu. Artık kocasının hakaretler savurduğu, met-

4g DÖL BERKETİ III

resi haline gelen madam Joseph'in işkence ettiği, sabahtan akşama kadar susuz bıraktığı, altındaki saman yığını bile değişti rilmiyen hasta bir hayvana verilir gibi kuru ekmeğe parçalan attığı hissiz bir vücut olmuştu. Düşkünlüğünün verdiği korku ve aciz yüzünden, kendi payına, bunlara yine boyun eğiyordu. Ası! fenası, üç çocuğun, ikizlerle oğlanın, baştan atılmış, çirkefe sürüklenmekte, sokağa düşmekte olmaları idi. Kocasını Benard, yuvasının uğradığı felâket karşısında, beyni dönmüş, kolu kanadı kırık, madam Joseph'le birlikte içmeye başlamıştı. Sonra dövüştüler, ellerine geçeni kırıp döktüler, çocukları evden kovdular; onlar da, artık, çamurlara bulanmış bir halde, paçavralar içinde cepleri hırsızlama şeylerle dolu dönüp geliyorlardı. Benard, iki defa ortadan kayboldu, bir hafta gözükmedi. Üçüncü defasında hiç gelmedi! Kira taksitini ödeme zamanı gelince, bu sefer de madam Joseph, başka bir erkekle beraber çıkıp gitti. Bu iş böylece sona erdi. Euphrasîe, Salpetriere hastanesine girmek zorunda kaldı, evsiz kalan çocuklar da, sokağa atılmışlardı. Oğlan, bir batağa sürüklenmiş, gömülüp kalmış gibi, bir daha meydana çıkmadı. İkizlerden birini sokaktan alıp barındırdılar, çocuk, ertesi kış hastanede, Öldü. öteki, Toinette, çelimsiz haline rağmen müthiş bir şey olan, sansın, dişleri ve gözleri kurda benziyen sıska kız, liöprü altlarında, taş ocaklarında yatıp kalkıyor, batakhanelerde yaşıyordu, on yaşındayken fuşşa alışı, on altı yaşındayken, çapulculukta ve hırsızlıkta ihtiyarlamıştı. Onun macerası, Alfred'inkinden de beterdi, kız mânevi bakımdan baştan atılmış, sokak hayatıyla zehirlenmişti, onu

DÖL BERKETİ İH ,ft

cinayet gözlüyordu. Dayı ile yeğen buluşmuşlar, bir arada yaşıyorlardı, nerede yattıklarını pek de bilen yoktu, belki de alçı fırınlarının bulunduğu Moulineaux taraf] arm d aydılar.

Derken, bir gün, Norine'e uğrıyan Alexandre, orada Alfred'e rasgeldi; Alfred, Moineaud babadan on metelik para koparmak için arasına oraya gelirdi. İki genç hayta, evden beraber çıktılar. Konuştular, tekrar buluştular. Bunun sonunda, koskoca bir ortaklık vücut buldu. Alexandra, Richard'la birlikte yaşıyordu; Alfred, onlara Toinette'ı getirdi. Dört kişi oldular, derken, sıska Toinette, dev gibi bir oğlan olan Bichard'a tutuldu, Alfred'de, kızı, arkadaşça ona bıraktı. O günden itibaren, Toinette, beş frank para getirmedeği takdirde, her akşam, yeni efendisinden tokat yedi. Fakat, bir fiske vursalar, bir dişi kedi gibi, vuranın suratını tırmalayacak olan Toinette'in, bu iş hoşuna gidiyordu. Ondandan sonra, ortaklaşa macera sürüp gitti. Önce dilencilik başladı, yaş henüz küçük olan kız, beriki üç serseri avuç açmaya sevk ediyorlar, kendileri gözcülük ediyorlar, akşamları, loş sokak köşelerinde, geç kalmış burjuvaları sadaka vermeye zorluyorlardı; sonra, orospuluk başladı, yaş büyüyen kız, rasgeldiği erkekleri tahta perdelerin gerisine çekiyor, para vermeyen olursa, arkadaşlarına teslim ediyordu; arkasından, hırsızlığa koyuldular, Önce ufak tefek hırsızlıklar yaptılar, ortada sürünüp duran ne varsa, yağma ettiler, sonra, daha önemli vurgunlara kalkıştılar, sahici harb plânları gibi, önceden tasarlanmış, incelenmiş seferlere çıktılar.

jj DÖL BERKETİ III

Çete efradı, kâh şüpheli evlerde, kâh boş arsalarda, rasgele her yerde yatıyordu. Yazın, banliyödeki korularda, sonu gelmez serserilikler ediyorlar, Paris'i yağmacı ellerine teslim eden gece karanlığım bekliyorlardı. Hallerde, bulvarların kalabalığında, şüpheli meyhanelerde, ıssız caddelerde, talihin kokusunu, aşırıla-bilecek tembel kısmetinin kokusunu, başkalarının elinden bir şey kapabilmek ahlâksızlığının tadını sezdikleri her yerde buluşuyorlardı. Medeniyetin göbeğine saliverilmiş, kanun dışı yağyan bir yabancılar sü-Tüsüyü; dedelerden kalma ormanda, cirit atan bir sürü yabancı hayvan yavrusuydu; doğar doğmaz baştan savulmuş, atalardan miras yağmacılık ve yırtıcılık İggüdüğüne kapılmış, vahşet haline dönmüş iptidai insanlardı. Arsız otlar gibi sık sürüyorlar, her ;gün biraz daha cüret buluyorlar, çalışan budalalardan, gitgide daha fazla baş istiyorlar, cinayete doğru ilerleyen hırsızlıklarını artırıyorlardı.

Bir gehvet anında, beşer tohumu tesadüfen fırlamış; çocuk, akia getirilmeden çıkmış, rasgele doğmuş, sonra, gözkulak olunmadan, himaye görmeden, sokağa fırlatılmıştı. Orada çürüyor, müthiş bir sosyal dağılma mayası haline geliyordu. Fazla kedi yavruları lâğıma atılır gibi, sokağa atılan bütün bu kütükler, bütün bu terk edilmiş çocuklar; dilenen, fuşşa atılan, hırsızlığa alışan bütün kaldırım serserileri, içinde suçun filizlendiği gübre haline geliyordu. Sefil çocuklar, Paris batakhanelerinin facialı karanlığında, böylece, korkunç bir ufunetli yara oluyordu. Su kadar düşüncesizce sokağa atılan bu tohum, bir

DÖL BERKETİt III

haydutluk mahsulü veriyor, bu korkunç fesat verimi bütün toplumu sarsıyordu.

Norine, çetenin marifetlerini, kendisini hayrete düşürmekten zevk alan Alexandria Alfred'in farfaralıkları ile sezince, Öyle bir korkuya kapıldı ki, kapısına bir emniyet kilidi taktırdı. Ortalık kararır ka-rarmaz, isim verilmedikçe kapı açmıyordu. İki seneye yakın bir zamandır bu işkence devam ediyor,, Alexandre'm her an gelmesi ihtimaliyle, hep ürpertiler içinde bekliyordu. Alexandre yirmi yaşındaydı, üst perdeden konuşuyor, eli boş dönmek zorunda kaldığı zaman onu müthiş intikamlar almakla tehdidedi-yordu. Bir gün, elbise dolabına saldırdı, bir çıkın çamaşır, mendil, peşkir, çarşaf aldı, satmaya götürdü, Cecile onu önleyemedi. İki ktkardeş, şaşkın bir halde-kaldılar, göz yaşları içinde, birer sandalyeye yığıldılar, peşisıra inip merdivende onu yakalamaya cesaret edemediler.

Kış, çok şiddetli oldu. Eski dostları madam An-frebn kendilerine sürekli yardım etmeseydi, bu şekilde haraca bağlanan zavallı iki işçi ktkardeş, her-şeye rağmen iyi baktıkları sevgili yavrucakla birlikte, soğuktan, açlıktan Öleceklerdi. Madam Angelin,, hâlâ, Sosyal Yardım İdaresi temsilcisi idi, sefaletin; kemirdiği o müthiş Grenelle mahallesinde, piç doğuran anaların çocuklarına hâlâ bakıyordu. Fakat, çoktan beri, idare adma Norine'e hiçbir hizmette bulunamaz olmuştu. Her ay, ona yirmi frank para getiriyordu, ama, bu da, hayırsever insanlann, sadakala-r>nı onun eliyle dağıttmalannndan ileri geliyordu; ma-Angelin'in, vazifesi icabı içinde yaşadığı kor-

S2

DÖL BERKETİ IH

DÖL BERKETİ IJI

kunç cehennemde, faydalı olarak kime para dağıtacağım biidiklerinden ona oldukça yüklü paralar emanet ediyorlardı. Kadıncağız en büyük zevkini, meyus, -çocuksuz hayatının büyük tesellisini, elleri güzel şeylerle dolu olarak geldiğini görür görmez sevinçlerinden ona gülen fakir anaların çocuklarına böylece sadaka vermekte buluyordu.

Bir gün, yağmurlu ve rüzgârlı berbat bir havada, madam Angelin, Norine'in evinde biraz fazlaca oturup kalmıştı. Saat henüz iki idi, mahalleyi dolaşmaya yeni çıkmıştı, dağıtacağı altın, gümüş paralarla dolu çantası kucağında duruyordu. Moineaud bat>a da orada idi, onun karşısında, bir iskemleye kurulmuş oturuyor, piposunu içiyordu; madam Angelin onunla meşgul oluyor, kendisine bir aylık bağlatarak yardımda bulunmağı pek istediğini söylüyordu.

Fakat, dedi, bilseniz, yoksullar kışta kıyamette ne kadar sıkıntı çekiyorlar! Başedemez hale geldik, hepsine yardım edemiyoruz. Sizler, yine mutlular arasmdasmız. Isınacak bir parça kömürü olmyan, yiyecek bir lokma patates bularmyan, köpekler gibi taş üstünde yatan nelerini görüyorum. Ya miniminiler, Allahım, bit içinde yüzen o yığın yığın çocuklar; ne başta var ne ayakta var, veremden Ölmezlerse, gidecekleri yer hapishaneyle darağacı!

Urperdi, fakir anaların, fuşşun, açlığın bu cehennemi içinde durmadan dolaştıkça sürtündüğü sefaletlerin, ayıpların, suçların müthiş hayalinden kurtulmak için gözlerini kapadı. Böyle dolaştığı gün-îer, evine, yüzü sapsarı, dili tutulmuş bir halde dö-iiüyor, insanlık faciasının dibine kadar ulaştığı için,

her gördüğünü söylemeye dili varmıyordu. Eazan, lanetleme beldenin nasıl intikamcı bir felâketle batacağını düşünüyor, titriyor, göğşe bakıyordu. Yine:

Ah! diye mırıldandı, öyle ıstırap çekiyorlar ki! Allah taksiratlarını affetsin!

Moineaud, anlamamış gibi görünüyor, sersem sersem dinliyordu. Piposunu, ağzından zahmetle çıkardı; eli sene mengine ve örste demirle uğraştığı halde, bu hareketi yapmak için büyük bir çaba sarfına mecbur oluyordu. Boğuk bir sesle:

Dürüstlükten başka yoî yoktur, diye kekeledi.

İnsan çalışınca mükâfatım görür.

Fakat, piposunu tekrar ağzına yerleştirmek isteyince, beceremedi. Demir aletler kullana kullana parmaklan kaynaşan eli fazla titriyordu. Norine ayağa kalkıp ona yardım etmek zorunda kaldı.

İşine ara vermeden, kutu mukavvaları kesmekle meşgul Cecile:

Şu zavallı babacığım! dedi. Biz yanımıza al-

masaydık, hali nice olacaktı İpek şapkalar, ipek

fistanlar giyen Irma mı evine kabul edecekti

Norine'in küçük oğlu, madam Angelin geldiğinden beri, kargısına dikilmiş duruyordu; cici madam geldiği

günler, akşam yemeğinde yemiş bulunduğunu biliyordu. Güneş rengi kabarık saçlarının çerçevelediği sarışın, güzeli yüzünde parlak gözleriyle, gülürn-süyordu. Madam Angelin, çantasını açmasını, çocu-SUn nasıl sevinçli bakışlarla beklediğini görünce, rikkate geldi.

Gel beni Öp, küçük dostum,

-, İ DÖL BERKETİ III

Bir parça sevinç götürdüğü fakir evlerde, çocukların bu Öpücüğünden daha tatlı mükâfatı yoktu. Çocuk, sevinçle boynuna atılınca, gözleri yaşla doldu, anaya dönerek:

Yok, yok, dedi; halinizden şikâyet etmeyin,, sizden daha zavallılar var. Bir kadın tanıyorum ki, şu yavrucak kendinin olsun, büsbütün kendinin olsun diye, sizin sefaletinize de, sabahtan akşama kadar şu kutuları yapıştırmaya da, içini güneş işiğiyle doldurmaya yettiği bu biricik fakir odada mahpus hayatı yaşamaya da gerçekten razıdır. Ah! Yarabbi! Siz istesenizde yerlerimizi değiştirebilsek!

Hıçkıra hıçkıra ağlamak korkusuyla, Mr lâhza sustu. Önce, ilerde olur diye geciktirilen, sonra çok Özlendiği halde olmiyan çocuk, onun, bir daha kapanmamak üzere açılmış yarasıydı. Şimdi, kan koca, Lille sokağında, avluya bakan daracık üç odada oturu- yorlar, acı bir yalnızlık içinde ihtiyarlıyorlar, servetlerinden kurtarabildikleri miktara eklenen temsilcilik maaşı sayesinde, böyle münzevi yaşıyorlardı. Çok mağrur bir adam olan eski yelpaze ressamı, şimdi adamakıllı kör olmuştu, cansız bir cisim halindeydi. Öyle zavallı bir şeydi ki, karısı, sabahleyin bir koltuğa oturtuyor, suçlu anaların, mazlum çocukların müthiş sefaletleri arasında durmadan dolaşıp akşam eve döndüğü zaman onu yine orada buluyordu. Angelin, karısı olmazsa ne yemek yiyebiliyor, ne yatağa yatabiliyordu, ondan başka kimsesi yoktu, ikisini de ağlatan yeîsli bir istihza ile dediği gibi, onun çocuğu idi. Çocuk mu îyi ya işte, sonunda bir çocuğu olmuştu, o idi çocuğu! Daha ellisine gelmeden seksen

55

DÖL BfRBKETİ III

yaşında gözükken, yalnız geçirmek zorunda bulunduğu uzun saatler boyu, bitmez tükenmez zifiri gecesinin karanlığında güneş sayıklıyan ihtiyar bir felâket çocuğu idi. Madam Angelin, bu fakir işçi kadının yalnız çocuğuna değil, piposunu içen bu ihtiyara, çalışmaktan sakat olmuş babasına da gibta ediyordu, bu adajın hiç değilse görüyor, hayatın tadını henüz alıyordu.

Norine, madam Angelin'i, heyecanlanmış, yüreği kabarmış görünce endişelendi, müteessir oldu, Madamı rahatsız etme, dedi. Git, oyna.

Meseleyi, Mathieu'den dinlemiş, bir parça bili yordu. Velinimetine karşı minnet besliyor, sevgi ile karışık bir saygı duyuyor, onun böyle, hep siyahlar içinde, henüz kırk altı yaşında olduğu halde göz yaş- lariyle harap, güzelliğinden arta kalan uzun boyu ile, kibar haliyle geldiğini gördükçe çekingen, saygılı bir tavır takmıyordu. Madam Angelin, onun gözünde, korkunç ve haksız acılar içinde tahtından düşmüş bir kraliçe gibiydi. ->--.;!,-'-

Git oyna, cicim. Madamı yoruyorsun. "" Tîk

Madam Angelin, teessürünü yendi: H-' tV-!i-'A>

Yoruyor mu Ne münasebet! dîye haykırdı.

Tersine, hoşuma gidiyor. Öp beni, bir daha öp, gü zel yavrum.

Sonra, silkindi, kendine geldi.

îyi ama ben geç kalıyorum, akşam olmadan daha kaç yeri dolaşacağım.'. Size şunu verebileceğim.

Küçük çantasından, nihayet bir altın çıkardığı sırada, kapı yumrukladı. Norine, müthiş sarardı.

56

DÖr, BEREKETİ OI

Alexandre'in yumruğunu tanımıştı. Şimdi ne yapacaktı Açmazsa, haydut oğlan kapıyı vurmaya devam edecek, rezalet çıkartacaktı. Açmak zorunda kaldı, fakat korktuğu facialı durum olmadı. Alexandre, orada bu madamı görünce şaşırmış, ağzını bile açmamış, kapıdan İçeri süzölmüş, duvara dayanıp durmuştu. Müfettiş madam, başım kaldırıp bakmış, bu şekilde içeri alman bu çocuğun herhangi bir ahabap, bir akraba olduğunu anlıyarak, yine öteye dönmüştü. Saklamaya lüzum görmeden devam etti:

AJın, yirmi frank, daha fazla veremiyorum.

Yalnız, söz veriyorum, gelecek ay bu paranın bir mislini vermeye gayret edeceğim. Gelecek ay taksit ayı, her yere bas. vurdum, imkân olduğu kadar fazla verecekler. Ah, ah! Acaba yetecek kadar para toplıyabilecek miyim, öyle çok müracaat karşısında

yım ki!

Küçük çantası, dizlerinin üzerinde açık kalmıştı; Alexandre, pırıldıyan gözleriyle, çantanın içini araştırıyor, oradaki fakirler hazinesini, altın paralan, gümüş paralan, hattâ deri çantayı şişiren metelikleri bile şavulluyordu. Hep susarak, onun, çantayı kapamasını, zincirini koluna geçirmesini, sonra sandalyesinden kalkmasını seyretti.

Madam Angelin:

Eh, allaha ismarladık, dedi, gelecek aya gö rüşürüz, olmaz mı Ayın beşinde mutlaka gelirim. Herhalde, dolaşmaya sizden başlayacağım. Ama, bel ki de, geç vakit gelirim, çünkü tesadüf, o gün zavallı kocamın yıldönümü Haydi bakalım, Allah kuvvet versin, iyi çalışın.

57

DÖL BEREKETİ III

Onu kapıya kadar selamlemek için, Norîne'le ile de kalkmışlardı. Orada da sonu gelmez teşek- ettiler, çocuk, madamı, ufak kalbinin bütün sevgisiyle iki yanağından tekrar öptü. Alexandre gözükünce dehşet içinde kalan iki kızkardeş, derin bir nefes aldılar. Hattâ macera oldukça İyi bir şekilde sona erdi; çünkü Alexandre uysal davrandı, Cecile para bozdurup gelince, getirdiği beş franklık dört sikkeden biriyle yetindi. Her zamanki gibi onları üzmele vakit geçirmede, parayı alınca, bir av havası tutturarak ısıklık çala çala hemen çıkıp gitti.

Ertesi ayın beşine raslıyan bir cumartesi günü, kasvetli kışın en yağmurlu, en karanlık günlerinden biri oldu. Saat daha Üç olur olmaz ortalık çabucak karardı, âdetâ kapkara gece oldu. Federation soka ğının bu ıssız köşesinde geniş bir arsa, bir yapı ar sası vardı ki, senelerden beri, rutubetten, zamanla çürümüş bir tahtaperde ile kapalıydı. Bu tahtaperde- nin bazı kısımları kopmuş, bir ucunda bir gedik açıl mıştı. O gün, durmadan yağmur yağmasına rağmen, orada, öğleden ta akşama kadar sıska bir kız ayakta bekledi, durdu; herhalde soğuktan korunmak için oJacak, yüzünü gözlerine kadar örten, delik deşik bir eski atkıya bürünmüştü. Haline acıyan bir yolcu dan sadaka koparmak, naz etmiyecek bir serseriye ayartmak nev'inden bir tesadüf beklese gerekti; sa bırsızlanıyor, ikide bir, pusuda bekliyen bir hayvan gibi. sürtündüğü tahtaperdeden ayrılıyor, sansar su ratına benziyen uzun yüzünü ileri uzatıyor, Champ te Mars tarafını gözlüyordu. „- .

5g

DÖL BEBİKFTI III

Saatler geçti, ügü çaldı, kurşuni gökü öyle kara bulutlar kapladı ki, kızın kendisi de, karanlıklara atılmış bir enkaz parçası gibi, âdetâ gömüldü. Ara-sıra başım kaldırıyor, pırıl pırıl yanan gözleriyle, kararan gökyüzüne bakıyor, pusu kurmaya elverişli bu ıssız köşeyi bu kadar karanlıklara gömdüğü için ona âdetâ teşekkür ediyordu. Tam o sırada, tekrar selli bir yağmur boşandığı anda idi ki, siyahlar giymiş, açık tuttuğu şemsiyesinin altında kapkara bir kadın gözüktü. Hızlı yürüyor, araba parası vermemek için yaya yürüyen işi acele bir kimse gibi, su birikintileri üzerinden aşarak gidiyordu.

Toinette, onu uzaktan görünce, belli birtakım alâmetleri tanımış olsa gerekti. Bu, madam Angelin'di, Lille sokağından geliyor, telâşlı yürüyor, çantasının zincirini bileğine geçirmiş, fakirlerinin yanma koşuyordu. Kız, bu çelik zincirin pırıltısını görünce, artık şüphesi kalmadı; hafif bir ısıklık çaldı, derhal, boş arsanın karanlık bir köşesinden feryatlar, iniltieler yükseldi; kız, kendisi de, acıklı istimdat feryatları fırlatarak inlemeye başlamıştı.

Madam Angelin, şaşırmış, heyecanlanmış, durmuştu.

Nen var, kızım

Aman, madam, kardeşim suya düştü, bacağı kırıldı.
Nasıl düştü Nereden düştü
Ya, düştü madam, şurada bir sundurma var,
odamız olmadığı için orada yatıyoruz. Tepemizden
akan yağmuru durdurmak için eski bir merdivene çık
tı, düştü, bacağı kırıldı. ...

59

DÖT BEREKETİ III

Bunu söyledikten sonra hıçkırarak ağlamaya, halimiz nice olacak diye sızlanmaya başladı; on dakikadır orada boşu boşuna beklediğini, bu yağmurda, bu berbat soğukta yardımlarına hiç gelen olmadığını söylüyordu. Bu müddet içinde, boş arsadan duyulan acıklı feryatlar, can acısıyla inlemeler artmıştı.

Madam Angelin, yüreği burkulmakla beraber, kuşkulandı, bir tereddüt, geçirdi.

Koşup bir doktor çağırmak lâzım, yavrum, dedi. Ben bir şey yapamam.

Oh, madamcığim, yaparsınız, ne olur, gelin.

Doktor nerede bulunur, ben bilmem ki. Gelin onu yerden kaldıralım, ben tek başıma bu işi yapamam, hiç değilse sundurmanın altına götürürüz de, yağmur altında kalmaz.

Bu sefer, kızın sesindeki ahenk ona o kadar gerçek gözükte ki, razı oldu. Sefalet gübresi üzerinde cinayetin filiz verdiği izbelerde dolaşa dolasa, cesur olmuştu. Yırtık pırtık atkısı boynunda, başı açık, kedi gibi ince ve kıvrak, önü sıra seçirten kızın peşinden, kopmuş tahtaların arasındaki delikten içeri süzülme gerekinde şemsiyesini kapamak zorunda kaldı.

Elinizi bana verin, madam. Dikkat edin, su birikintileri vardır. Ta şurada, nihayet. İştıyor musunuz, nasıl cam yanıyor, zavallı kardeşimin. Tamam, geldik.

O zaman, yıldırım gibi hızlı ve vahşice birşey ol-u. Karanlıktan sinmiş, bekliyen Alexandre, Richard ve Alfred, o üç haydut, fırladılar, madam Angelin'in üstüne öyle aç kurt gibi saldırdılar ki, kadın yuvar-

60

DÖL BEREKETİ III

landı. Lâkin Alfred, kahpeliği yüzünden, onu öbür ikisine bıraktı, gözcülük etmek için, Toinette'le birlikte, tahtaperdenin delik yerine koştu. Mendilini tıkaç yapıp hazır tutan Alexandre, feryatlarını boğmak için, onu kadının ağzına tıkamıştı. Niyetleri, madam Angelin'i sersemlettikten sonra küçük çantayı kapıp kaçmaktan ibaretti. Fakat, mendil kayda, kadın haykırdı, büyük, müthiş bir feryat kopardı; tam o sırada da, delikte bekliyen öbür iki çocuk, ısıklı imdat işareti verdiler; herhalde, yaklaşan yolcular vardı, işi bitirmek lâzımdı. Alexandre, mendili kadının boynuna doladı, Richard da, feryadını yumruğuyla gırtlığına tıkamıştı. Gözlerini kan bürümüşü, ikisi birden mendili bükmeye, sıkmaya, kadının arsanın çamurları içinde, artık kımıldamaya mecali kalmayın-caya kadar sürüklemeye başladılar. Sonra, imdat ışığını tekrar iştince, çantayı kaptılar, cesedi, boynunda mendille orada bıraktılar, dördü birden tabana kuvvet koştular, koştular, Grenelle köprüsüne kadar geldiler, ufak paraları gümüş sikkeleri, san liraları ceplerine tıktıktan sonra, çantayı Seine nehrine fırlattılar.

Mathieu, cinayetin tafsilâtını gazetede okuyunca dehşetten donakaldı, Federation sokağındaki eve koştu.

Madam Angelin'in hüviyeti çabucak tesbit edilmişti, cinayetin, iki kızkardeşin oturduğu evden yüz metre ötedeki o boş arsada işlenmiş olması, Mathieu'-yü müthiş bir önsezi ile sarsıyordu. Kapıyı üç defa çalmak zorunda kaldı, Cecile, titriyerele geldi açtı, onu tanıyınca, içeri almak için emniyet kilidini açtığı vakit, Mathieu, korkularının gerçekleştiğini derhal

DÖL BEREKETİ III g.

hissetti. Norine, hastaydı, çarşaf gibi bembeyaz yü-ziyle, yatakta yatıyordu. Hıçkırarak ağlamaya başladı, ürpertiler geçirerek meseleyi anlattı, madam An-gelin'in ziyaretini, Alexandre'in birdenbire içeri girişini, çantayı görüşünü, ertesi ay yapılacak yardım: vaadini, tarihini ve saatini İştışini anlattı. Zaten, hiç-şüphe etmesine mahal yoktu, maktulün boynunda bulunan mendil kendi mendillerinden biriydi, Alexandre'in kendisinden çaldığı bir mendildi; büyük mağazalarda binlerce satılan, fakir süsü, ucu.-; nevidena bir şeydi, kenarında kendi markası vardı. Cinayetin biricik ipucu buydu, o kadar silik, o kadar umumi bir şeydi ki, zabıta, birçok izler üzerinde yolunu

kaybetmiş, hâlâ arıyor, sonuç elde etmekten ümidini kesiyordu.

Mathieu, karyolanın yanına oturmuş, donup kalmıştı. Aman yarabbi! Zavallı madam Angelin! Onm genç, şen, şakrak haliyle gözünün Önüne getiriyordu; Janville'de, kocasıyla birlikte, korularda dört döner, ıssız patikalarda dolaşır, Yeise deresi kenarındaki söğütlerin kuytu gölgelerinde oturup kalır, Öyie bir sevda cümbüşü İçinde Ömür sürerdi ki, öpücükleri,, dalların altında, kuş civıltıları gibi çınlardı. Mathieu,. onu, daha sonraki haliyle de gözünün önüne getiriyordu; o zaman, o çılıncı sevda mevsiminin düşüncesizlikleri yüzünden, gereğinden fazla cezalanmış, iş iş. ten geçtikten sonra özlediği çocuğu doğurmaktan ümidini kesmişti. Yavaş yavaş bastıran bir sakatlık, sırtına, kör bir koca yüklüyor, saadetlerinden arta kalan ne varsa, o da, bu kör gözlerin gecesiyile kararıyordu. Mathieu, sonra, birdenbire, o zavallı körü de görür-

™ DÖL BERKETİ III

gibi oldu; o akşam, yemeğini yedirip yatağına yatırsın diye, karısının eve dönmesini kimbilir nasıl bek-Üyen zavallı ihtiyar çocuk, şimdi anasız, kimsesiz kalmıştı. Karanlıklarının ortasında bundan sonra tek bacına, öldürülen karısının kanlı hayaliyle başbaga ya-sıyacaktı. Müjdelerle dolu parlak bir hayattan sonra, icaderlerinde böyle bir âkibet, böyle bir ölüm varmış! Mathieu, Constance'ı düşünerek:

Bu alçaktan, babasının adını gizlemekte haklı imişiz, dedi. Ne müthiş şejsJ. Bu sırrı, kalbimizin en derin kösesine gömmeliyiz.

Norine'in vücudunda yine ürpertiler dolaştı.

Oo! Hiç korkmayın, dedi, ölürüm de yine söy lemem.

Aradan aylar, yıllar geçti, eli küçük çantalı madamın kaatilleri hiç bir zaman bulunamadı. Norine, seneler senesi, kapısı fazla şiddetle yumruklanınca, hep ürperdi. Fakat Alexandre herhalde, Federation sokağının o köşesinden korktuğu için, bir daha gözükmedi, karanlık, ulaşılmaz derinliklerle dolu Paris'in ngin denizinde batmış gibi, kay:pu.

;%/,-

n

Aradan geçen on sene içinde, Froment ailesinin gürbüz zürriyeti, aralıksız zenginleşen Chantebled malikânesinde, neşeli ve kuvvetli, şifalı bir üreme halinde devam etti. Oğullar, kızlar büyüdükç evlenmeler oldu, yeni çocuklar doğdu, beklenen bütün verimiye, bütün bir zaferii döl, sonsuz kaynaştı.

Önce Gervais evlendi, civarda büyük bir çiftçinin kızı olan Caroline Boucher'yi aldı. Caroline yüz çizgileri güzel, negeli ve güçlü kuvvetli, sarışın bir kızdı, maiyetindeki hizmetçilere emir vermek için yaratılmış yaman bir kadındı. Paris'teki yatılı okuldan çıktıktan sonra akıllı davranmış, topraktan utanmamış, onu tekrar sevmiş, hayatının bütün esaslı mutluluğunu. ondan elde etmek istemişti. Çeyiz olarak, Lillebonne tarafından bir çayırılık getiriyordu. Bu çayırılık, malikâneyi otuz hektar kadar genişletiyordu. Asıl, değerli bir başka çeyiz daha getiriyordu ki, o da neşesi, sıhhati, uykudan erken kalkması, her zaman-ayakta, herkesten sonra yatan gayretli, hamarat ev kadını sıfatiyle, kümese, inek ahırına, bütün ev işine bakması idi.

Sonra, Claire kocaya vardı, çoktan beri tasarlanan Frederic Berthaud ile evlenmesi işi nihayet oldu. Düğün günü, belediye dairesinden dönüşte, Janville mezarlığından geçerken, hüzünlü göz yaşları döküldü, Frederic'in sevdiği, evlenmek üzere olduğu Rose'un

(gi DÖL BERKETİ III

hâtirasiyle yürekler burkuldu. Fakat, bu eski aşk, bu vefalı çocuğun bunca senedir çiftlikte çalıştığı halde, beslediği sürekli sevgiyi, küçük kızkardeşe vermesi, 'tür fazla bağ daha değil miydi Frederic'in hiç ser—veti yoktu; o, yalnız bu sebatlı sadakati, aynı sabana koşulmuş yorulmaz iki öküz gibi yanyana, çiftliği sürdükleri sayısız mevsimler zarfında Gervais ile aralarında vücut bulan bir nevi kardeşlik duygusunu getiriyordu. Artık bu kalpten şüphe edilemezdi, bu ço-cuk, kendisinden vazgeçilmez yardımcı olmuştu, kesin foir dirlik düzenlik, muhakkak bir mutluluk getirecek olan koca idi.

Artık, çiftliğin idaresi sekli tesbît edilmişti. Ma-Ihieu henüz elli beş yaşında olduğu halde, ülkesini, 'Gervais'in eline, gülerek dediği gibi, toprağın çocu-guna, orada ilk olarak süren, yanından hiç ayrılmı-yan, kolu, dimağı, kalbi her an yanında bulunan oğ-jûna bırakıyordu. Frederic de şimdi, Gervais'nin düşüncesine ve gücüne alet olacak, ortak çalışmada onun ;sadık yardımcısı vazifesini görecekti. Artık, ikisi, ba-ibanın eserini yürütecekler, tarım usullerini mükem-k emi eştirecekler, Beauchene fabrikasında, Denis ara-fÇilğiyle yeni makineler yaptıracaklar, topraktan, verebildiği kadar bol ürün alacaklardı. Kadınlar da, imparatorluk ülkesini paylaşmışlardı; Claire, kendisinden daha güçlü kuvvetli

olan, daha hareketli olan Caroline'e, faaliyete muhtaç bütün gözcülük isini devretmiş, kendisi, yalnız hesaplarla, çok büyük bir iş olan para alışverişlerine, masraflara, iratlara bakı-yordu. Adeta bu iki kan koca, en küçük karışıklık .korkusu olmadan mümkün olduğu kadar fazla iş ba-

DÖL BEKEKTİ III g-

şarılacak şekilde hünerle seçilmiş, yanyana konulmuştu. Sahiden de, iş ortaklığı mükemmel oldu, daima gerçekleşen en iyiyi tek bir insan gibi istediler, Chan-tebled'nin neşesi, serveti, lütuf kâr güneşin altında,, durmadan arttı.

Fakat, Mathieu, yetkisini fiilen başka ellere devretmekle beraber, yine yaratıcı tanrı olarak, kendisi-ns danışılan, sözü dinlenen, itaat gören en büyük karar sahibi olarak, hâzır ve nazırdı. Tadil edilen, büyütülen, geniş ve kullanışlı bir ev haline getirilen eski av köşkünde Marianne'la birlikte, güze] güzel yağıyordu; ihtişamlarına bürünmüş, etraflarında, sayısız: zürriyetlerini, çocuklarının çocuklarını büyür görmekten başka zevkleri kalmamış hanedan kurucuları gibi; idiler. Claire'le Gervais'den başka, yuvadan ilk olarak uçan bir de Denis ile Ambroïse vardı ki, Paris'te talihlerini denemekte idiler. Mutlu evde, ana ve baba iie beraber, hep üç kızları, gelinlik çağma gelmiş; Louise, Madeleine ve Marguerite, sonra en küçük üç erkek çocuk, serbest tavırlı Gregorie, inatçı iradeli Nicolas, hulyalı çocuk Benjamin vardı. Bütün bu çocuk kalabalığı, yuvanın kenarında, açılan hayat penceresinin önünde büyüyor, sırası gelince her biri uçağa hazırlanıyordu. Blaise'in dul karısı Charlotte: da, iki çocuğu Berthe ve Guillaume'la beraber orada, idiler, üçü bir arada üst katta oturuyorlardı, anneleri resim atelyesini oraya yerleştirmişti. Denis tarafından ayrılan, fabrika kârındaki ufak hissesi seneden seneye arttıkça, Charlotte zengin oluyordu,, ama, yine de, minyatür yapıp satıyor, gülererek, bu. benim cep harçlığım diyor, evlendikleri gün çocuk-

S

DÖL BETİKETİ III

larına hediye edeceğini söylüyordu. Berthe'ı evlendirmeyi düşünüyorlardı bile. Mathieu ile Marianne'in, ilk kocaya varacak kız torunları her halde o olacaktı; birisi dede, Öteki nine olacakların: düşündükçe, tatlı tatlı neşeleniyorlardı.

Dört sene sonra, ilk havalanan Gregorie oldu. !Fazla üzüntüler çıktı, koskoca bir facia oldu, hoş, ,ana baba, bu hali çoktan beri bekliyorlardı. Gregoire manasızlık ediyordu. Öteden beri ailenin en haşarı, en üzücü çocuğu idi, pırl pırl gözlerinin ışıldattığı alaya yüziyle, gürbüz, bodur vücutlu bir şeydi. Çocukluğu, Janville korularında, okul kaçaklığında geçmişti, sonra, Paris'te pe.k kötü bir tahsil yapmış, oradan, neşeli, sıhhatli bir halde dönmüş, herhangi bir zanaat veya meslek seçememişti. Yirmi dört yaşma bastığı halde, ava gitmekten, balık tutmaktan, at sırtında memleketi dolaşmaktan başka bir şey bildiği yoktu; budala da değildi, sersem de, fakat, inatçı ve keyif düşkünü idi, kafasının dikine gidiyor, keyfince yağıyordu. Asıl fenası onun, değirmencinin kra Therese Lepailleur'le olan gençlik arkadaşlığım dirilttiğini, akşamları, Yeuse söğütlerinin loş göl yeleriyle fjoïu kuytuluklarında on-lara rastlandığını, bütün Jan-ville halkının söylemesi idi.

Bir sabah, Mathieu, Mareuil taraflarında keklik palazı kuluçkalarının fazla sayıda bulunup bulunmadığımı görüp anlamak üzere Gregorie'ı beraber götürdü. Yayladaki baltalıklara varınca:

Oğlum, dedi, bilmiş ol ki senden memnun değilim. Burada hepimiz çalıştığımız halde, aramızda senin tembellik etmene bir türlü akıl erdiremi-

87

DÖL BEREKETİ III

yorum. Ekimi bekliyorum, çünkü o ay, sana en uygun gelecek mesleği seçmek suretiyle bir karar vereceğini bana kesin olarak vadettin. Ama, bana yine birtakım maceralar anlattılar, Lepailleur'ün kızma randevular veriyormuşsun, beraber buluşuyor musunuz, falan; başımıza belâ açmak niyetinde misin Gregoire sakın sakın gülmeye başladı: Amma yaptın baba, bir genç kızla arkadaşlık ediyor diye oğlunu azarlıyacak mısın. Unutma ki, on seneden fazla oluyor, ona ilk bisiklet dersim ben verdim. Sonra, şunu unutma ki, Denİs'nİN düşününde, değirmen avlusundan o güzel, beyaz gülleri aşırnak için bana yardım eden o idi.

Hâlâ gülüyor, ateşleniyor, o eski çocukluk sevdasını, küçük ırmağın boyunca yaptıkları haşarılıkları, koruluklarda, kimsenin bulamıyacağı gizli kovuklarda kendilerine ceftikleri yabancı dut ziyafetlerini bir kere daha yaşıyordu. Eu uzak şeylerden söz açarken yüzü öyle pembeleşiyor, gözleri öyle parlıyordu ki, sevgisinin yeniden tutuştuğu, artık kavurucu bir yangm alevi saçtığı anlaşılıyordu.

Zavallı Therese, senelerden beri, bir daha yüz-yüze bakmamak üzere dargındık; çünkü bir akşam,. Vioux-Bourg panayırından dönerken, onu bir su birikintisine itmiştim de fistanı kirlenmişti. Bu bahar. Monval korusunda burun buruna geldik de barıştık, doğru. Ama, babacığım, birbirimize rasgeldiğimiz za-rnan konuşmaktan zevk alıyorsak, bu bir suç mudur

Mathieu, onun kendini savunurken ateşlendiğini görüp daha fazla endişe ederek, igi aç'klamak istedi:

8

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ III

6S

Eğer merhabalaşmaktan ibaretse, suç değil tabii. Ama, ortalık karardıktan sonra, sizi, birbirinizin beline sarılmış durumda gördüklerini söylüyorlar; .hattâ, Yeuse kıyılarındaki yüksek otların içine yatıp .yıldızların seyrine baktığınızı iddia eden biri var. Bu sefer, Gregoire, cevap vermeden, daha yüksek, ;genç bir kahkaha ile gülünce, ciddileşti: Dinle, oğlum, dedi, çocuklarımla peşinde do-iaşıp zaptiye memurluğu etmek hiç hoşuma gitmez. .Lepaïlleur'lerle bizi derde sokarsın, onu istemiyorum. Durumu biliyorsun, canımızı sıkmaya bayılırlar. Onun için, sızlanmalarına vesile verme, kızlarının peşini bırak.

Delikanlı, âni bir itirafla:

Yoo! Ben ihtiyatlı davranırım! diye haykırdı. Zavallı kızcağız! Tokat bile yedi. Onu benimle beraber gördüklerini babasına da gidip anlatmışlar, o da, kızını bana vermektense, dereye atacağını söylemiş.

Mathieu:

Görüyorsun ya, dedi. Anlaşıldı, değil mi £3-nin akıllı usluluğuna güveniyorum.

Mareuil yoluna kadar tarlaları dolaştılar. Sağdan soldan, sürü sürü kekklik yavruları, henüz çekingen .bir uçuşla kanadlanıyorlardı. Av, bol olacaktı. Daha yavaş adımlarla dönerlerken, uzun bir susma oldu. İkisi de düşünüyordu.

Mathieu, birdenbire:

Aramızda anlaşmazlık olmasını istemiyorum, oğlum, diye söze başladı. Senin, gönlünün istediğiyle evlenmene engel olacağımı, mutlaka zengin bir kız

salmanda İsrar edeceğimi sanma. Zavallı Blaise'ciğimiz -çeyizsiz bir kız almıştı. Denis de öyle; kızkardeşin Claire'i çiftliğimizde basbayağı bir yamak olan Fre-deric'e verdim. Demek oluyor ki, Therese'i hakir görmüyorum. Tersine, güzel buluyorum. Memleketin en güzel kızlarından biri, boylu boslu değil, ama, pespembe, ufacık yüziyle, değirmenin bütün ununa bu-.lanmış gibi darmadağınık san saçları ile, çok canlı, -çok azimli bir çocuk.

Gregoire, heyecanla:

Değil mi baba dedi. Hem bilsen, ne kadar igirin, ne kadar gayretlidir! Erkek gibidir, Allaha bile kafa tutabilir. Onu tokatlamakla hata ediyorlar, çün-.kü buna asla razı olmaz. Bir şeyi yapmak istedi miydi, yapar, ben bile önleyemem.

Mathieu, düşüncesine dalmış, onu âdeta işitmiyordu.

Hayır, hayır, değirmenlerini küçümsemiyorum, dedi. Değirmeninden bugün koskoca bir servet elde 'etmemek için, insan, Lepaïlleur kadar avanak, İnatçı olmalı. Bizim kazandığımız başarı sayesinde, buğday ekimi memlekette tekrar rağbet görmeye başlıyah, .yosun İçinde bırakıp çürüttüğü dolabının sadece köh-:ne mekanizmasını değiştirseydi, tıklar tıklar para kaza

nırdı. Hattâ, ben onun yerinde olsam, kuvvetli bir buhar makinesi yerleştirir, değirmeni de Janville is tasyonuna bir demiryoluyla bağlardım. Sözünde devam etti, bütün fikrini anlattı. Gre-.-goire, tekrar neşelenmiş, işi alaya alıyor, onu dinliyordu. Sonunda: İ .,,,

70

DÖL BERKETİ III

O halde baba, sen benim mutlaka bir zanaafe sahibi olmamı istiyordun, mesele halledilmiş, oluyor,. dedi. Therese'ı alırsam, değirmenci oldum gitti.

Mathieu, şaşaladı, itiraz etti:

Hayır, hayır! Lâf diye söylüyorum. MâkuS olacağına söz verdin, oğlum. Tekrar ediyorum, hepi mizin rahatı için, Therese'in peşini bırak, çünkü Le-pailleur'lerden yalnız üzüntü gelir.

Çiftliğe gelmişlerdi, lâkırdı bitti. O akşam, baba,, oğlunun itirafını anasına söyledi, Marianne, daha fazla endişlendi, çünkü onun da yüreği rahat etmiş değildi. Fakat, vahim hâdiseler olmadan, aradan bir ay daha geçti.

Derken, bir sabah, Marianne, Gregoire'm odasını boş buldu, hayret etti. Oğlu, akşamdan, onu her-zamanki gibi öpmüştü. Belki de, civarda bir gezinti yapmak için sabahleyin erken kalkmış, olabilirdi. Bir akşam evvel, yatağa yatacağı sırada, işi şakaya vurup» kendisi-ni iki defa kucakladığı zamanki rikkatli halini hatırlayınca, ürperdi. Aranırken, şöminenin üzerinde,. kendi adına yazılmış bir mektup buldu; tatlı bir dille yazılmış olan bu mektupta, çocuk, onu çok üzeceğinden dolayı özür diliyor, kendi adına babasındara da özür dilemesini rica ediyor, bir süre için onlardan-ayrılmak zorunda olduğundan başka tafsilât vermiyordu. Çok kuvvetle bağlı aile arasındaki bu ayrılış, era çok şımarttıkları çocuklarının bu kötü davranışı- âni bir delilik nöbeti ile, ilk olarak bağı koparışı, kara koca için çok acı bir darbe oldu.

Asıl korktukları şey, onun yalnız gitmediğini tahmin etmeyi, düşünmeleri oldu. Bu üzücü maceraya

71

DÖL BERKETİ III

(gözlerinin Önüne getiriyorlardı, Charlotte, Gregoire'-an hizmetçi kadınlar daha kapıları kapamadan, erkenden aşağı indiğini işitmiş, hatırlıyordu. Herhalde ko-şup gitmiş, Therese'ı kimbilir hangi çalılığın dibinde bulmuş, oradan gece yansını yirmi beş gece Paris'e thareket eden son trene yetişmek üzere Vieux-Bourg'a Ücadar taban tepmişti. Sahiden de böyle olmuştı; öğ-ileyin, Lepailleur'ü, Therese kaçtı diye müthiş bir ;rezalet kopardığını, hemen koşup zabıtaya haber ver-tdiğini, suçlu kızı, kendisini ayartan çapkınla beraber ellerine kelepçe vurup geri getirmelerini istediğini ha-&>er aldılar. Kızının odasında, o da bir mektup bulmuştu, Therese, dobra dobra yazdığı bu mektupta meseleyi açıkça anlatıyor, bir gün önce yine tokat yedilini, artık tahammülü kalmadığını, kendi isteğiyle tçıkıp gittiğini, Gregoire'ı kaçıranın kendisi olduğunu. ,- yirmi iki yaşında koca bir kız olduğu için yaptığı işi bildiğini söylüyordu.

Lepailleur'ün müthiş Öfkesi kimseye göstermeye »cesaret edemediği bu mektuptan ileri geliyordu; üs-telik karısı Lepailleur kadın, oğulları Antonin'den do-'layı onunla mücadele halinde bulunduğundan, Therese' e veryansın ediyor, alaycı gülmelerle, bu işin böyle olacağı zaten belli bir şeydi diyor, kızı olacak bu sürtüğün aşifteüğüne kendisi sebeboıduğunu söylüyordu. X»övüştüier, kasaba halkı da bir hafta, Chantebled sa-hibinin oğullarından biri ile değirmencinin kızı kaçmış diye dedikodu yaptı durdu. Mathieu İle Marianne bu dedikoduları işittikçe son derece üzüyorlar, acılı yüreklerinde en fazla bu çok çirkin hâdisenin ıstırabını duyuyorlardı, A.

DÖL BERKETİ III

72

Beş gün sonra, bîr pazar, işler büsbütün kötüle-di. Araştırmalar boşa gittiği için, Lepailleur, hınçtara çılgına dönmüş bir halde çiftliğe kadar tırmandı, ora da yolun ortasında durdu, içeri girmeden, bir sürü. iğrenç küfür kustu. Tesadüf, Mathieu çiftlikte değildi. Marianne, terbiyesiz sözlerini onun gırtlığına, tıkamak isteyen Gervais ile Frederic1 i güç zaptetti. Mathieu, akşama çiftliğe döndüğü zaman, çok canı sıkıldı. Gece yatağa yatacakları sırada karısına:

Bu halin böyle devam etmesine imkân kalmadı, dedi. Gizlen iyormuşuz gibi bir halimiz var, sanki kabahatli

biziz. Yarın gidip şu adamı göreceğim Çok sade bir tek hal çaresi var, bu çocukcağızları evlendirmek. Biz bu işe razıyız, öyle değil mi Bu adamın da, bizim gibi razı olmak menfaati icabı. Yarım bu işi bitirmek lâzım. Bunun üzerine, Mathieu o pazartesi saat ikide-değirmenin yolunu tuttu. Fakat orada kendisini çok: karışık bir durum, akla gelmedik bir facia bekliyordu. Lepaillieur'le karısı arasında, Antonin'den dolayı,, senelerden beri, sinsi, inatçı bir didişme büyüüp durmakta idi. Babası, oğlanın, Paris kaldırımlarında sürdüğü, aşağılık sefahetlerle ve tembellikle dolu hayata gitgide daha fazla öfkelenmişti halde, anası cahil bir' kadın inadiyle onu savunup durmuş, çocuğun güzel, yazısına körü körüne bir iman beslemiş, yanlarına, gelmeyişinin istediği parayı vermemelerinden dolayı olduğuna kanaat getirmişti. Son derece nekes olmasına rağmen, hâlâ fedakârlıklar yapıyor, masraf parasından çalışıyor, oğluna yirmi frank göndereceği sırada suçüstü yakalanırsa bu parayı elinden kaptır

73

DÖL BEREKETİ III

etnamak için pençeleri açık, dişleri ısırma hazır, bekliyordu. Her seferinde yeniden çekişmeye başlıyorlar, 3cöhne değirmeni yıkacak gibi dövüşüyorlardı. Derken, .Antonin, daha otuz altı yaşında olmasına rağmen bitik, çürümüş bir halde tekrar hastalandı, O zaman, Xepaillieur, eğer oğlu aynı murdar hastalıkla dönüp gelirse onu değirmen dolabının üstünden aşırıp ıramağa fırlatacağını söyleyerek kestirip attı. Hoş, An-tonin, hiç de eve dönmek niyetinde değildi; köy haya-vtından nefret etmeye başlamıştı, babasının eline geçip iköpek gibi zincire bağlanmaktan korkuyordu. Bunun üzerine annesi, onu Batigunolles semtinde bir eve pansiyoner olarak yerleştirmişti, orada bir mahalle doktoru kendisini tedavi ediyor, Lepaillieur kadın her on beş günde bir, oğlunu görmeye gidiyordu. Perşem-»be günü yine gitmişti, pazar akşamı da bir telgraf çalmış, Antonin'in yanma çağırılmıştı. Pazartesi günü, ;yani Mathieu'nün değirmene geldiği günün sabahı, .Lepaillieur'le müthiş bir kavga ettikten sonra, oraya ; gitmiş bulunuyordu. Lepaillieur, haylaz oğullarının, .bir avuç toprak bekleyecek kadar bile gayret göster—meden hep kendileriyle alay ettiğini, ellerindeki üç buçuk kuruşu yemekle vakit geçirdiğini söylüyor, bu işin sonu, ne zaman gelecek diyordu. O sabah değirmende yalnız kalan Lepaillieur, Öf-Tkesini bir türlü yenemiyordu. Kendini tutmasa, felâketinin Öcünü almak için, hınçtan çılgına dönmüş bir 'halde çekiçe vura vura arabayı paralıyacak, baltayı kapıldığı gibi köhne değirmen dolabına saldırıyordu. IVIathieu'nün içeri girdiğini görünce, meydan okuma ;ya geldi zanniyle, hafakanlar geçirdi.

74

DOL BEREKETİ

Chantebled çiftliği sahibi, dostça bir eda ile: Gel komşu, dedi. İkimiz de mâkul olmaya çalışalım. Dün bize gelmişsiniz, onun için ben de karşılık ziyaretinize geliyorum. Ne var ki, kötü kelâmla iyi iş başarılmaz, iyisi mi, bir felâkettir olmuş, biran önce tamirine çalışalım. Şu yaramaz çocuklara ne zaman başgöz etsek acaba L.epaillieur, doğrudan doğruya yapılan bu hücumun fütursuzca babayaniliği karşısında şaşırıp, hement cevap vermedi. Kızı evlendirmek değil, bütün Froment ailesini hapse tıktırmak için dâva açmak istediğini,. avaz avaz haykırarak önüne gelene söylemişti. Ama bu büyük çiftlik sahibinin oğlu da, önünde sonunda,, yabana atılacak bir damat değildi:

Başgöz etmek mi Başgöz etmek ha Evet, ikisinin de boynuna aynı taşı bağlayıp bir arada suyu atmalı. Ah! Cenabetler, onun da Ötekinin de derisini yüzeceğim!

Bununla beraber sakinleşiyor, hattâ konuşmaya razı oluyordu; tam o sırada, Janville kasabasından bir küçük çocuk koşa koşa avludan geçerek yanlarına geldi-

Sen de ne istiyorsun

Mösyö Lepaillieur, size bîr telgraf var.

Pekâlâ! ver bakalım.

Çocuk, bir metelik bahşış alıp sevine sevine çekildi, gitti; değirmenci, telgraf almaya alışık olma-yan kimselere mahsus kuşkulu bir tavırla, elindeki telgraf; hâlâ muayene ediyordu. Sonunda yine açmak: zorunda kaldı.

Telgrafta, gu iki kelimededen başka bin-

DÖL BEREKETİ III 7g

şey yoktu: Oğlun öldü. Bu kısa ve tepeden inme friaberde, bu beklenmeden gelen balyoz inişinde, anamın soğukkanlı gazabı, kızının kaçışından dolayı olduğu gibi oğlunun Ölümünden dolayı da suçladığı Jbabayı, kocasını derhal Öldürmek ihtiyacı seziliyordu. LepaİJJeur bunu iyiden iyiye anladı,

yediği darbe sle sendeledi; elinde tuttuğu o ufak mavi kâğıt parçası karşısında sersemlemiş, onu tekrar okumuş, nihayet anlamıştı. Elleri titremeye başladı, Önce bir &üfür savurdu: Hay Allah belâsını versin! Yine nedir bu başımıza gelen Simdi de oğlan Öldü iste, her şey yıkılıp gidiyor! Sonra yüreği burkuldu, gözlerinde yaşlar birikti, dizlerinin bağı çözülmüş, bir iskemleye yığılmıştı, üst üste, telgrafi okuyor, Oğlun öldü. Oğlun öldü. diye tekrarlıyor, üst tarafını, telgrafta mevcut bulun-mıyan şeyleri arıyordu. Oğlan belki de, annesi oraya varmadan Ölmüştü. Belki de o Öldüğü zaman annesi Sienüz gelmiş bulunuyordu. Lepaillieur, bu düşünceleri kekeliyerek ileri sürüyor, karısının on biri on geçe treniyle gittiğini, yanma doğru Batİgnolles'e varmış j'foulunması gerektiğini, belki yirmi defa tekrarlıyordu; telgrafi biri yirmi geçe çektiğine göre, demek oluyor !&i, Antonin'i ölü bulmuştu: Hay Allah bin türlü belâsını versin! Bu telgraf denilen nesneden de hem bir mâna çıkmaz, hem -adamın canına okur. Bir adamla haber yollasa idi oJmaz mı idi sanki!. Kalkıp gitmeli. Bir bu eksikti. Of! Bir insan bu kadar felâkete tahammül edemez.

g DÖL BEREKETİ III

Lepaillieur, bu feryadı, Öyle öfkeli ve yeisli bir-halde fırslatmıştı ki, Mathieu acıdı, müdahale etti,, bu facianın âni sadmesi karşısında şaşırmış, susupı bekiemişti; şimdi de kendisine yardımda bulunmaya teklif ediyor, Paris'e beraber gidelim diyordu. Fakat: gerilemeye mecbur oldu, değirmenci onu orada, kendi evinde görünce, çılgın gibi, öfkeyle ayağa kalkmıştı:: Ha! Sahi, siz gelmişsiniz. Ne diyordunuz bakayım Şu mendebur çocukları evlendirmeli diyordunuz, değil mi. Tabii ya, baksanıza ben de düğüne-gidiyorum zaten! Oğlum öldü, tam da gününü buldunuz. Çekilin gidin şuradan, çekilin, yoksa elimdem bir kaza çıkacak.

Yumruklarını havaya kaldırıyor, bütün hayatının bu yıkılışı arasında, Mathieu'nün orada bulunması adamı divaneye döndürüyordu. Yeniden köylü olarak bir servet kazanmayı başaran bu burjuvanın, topraktan tiksindirerek, tembellik ve ahlâksızlık içinde g&bersin diye Paris'e göndererek kibar bir zat yapmayı kurduğu oğlu Antonin'in Clümünü beynine yıldırım inercesine haber aldığı dakikada, tamı da kendi evinde bulunuşu müthiş bir şeydi.

Lepaillieur hata ettiğini, aleyhinde iftira savurduğu, ihtiyar ve kısır bir metres muamelesi ettiği toprağın, onu sevmesini bilen insan için çok şefkatli, çok. genç ve çok bereketli olduğunu gördükçe öfkeden; kuduruyordu. Ailesini sınırlandırmak gibi burklaca. bir hesap yüzünden, etrafında yıkıntılardan başka b:r şey kalmamıştı, oğlu yüz kızartıcı bir hastalıktan ölmüş, kızı zengin çiftlik sahibinin bir oğlu ile kaçmıştı; kendisi, keza hakir gördüğü, köhnelikten yıkılma-

DÖL BEREKETİ UI 7,

ya yüz tutmuş ıssız değirmenin ortasında, şu anda tek başına açılıyor, avaz avaz haykırıyordu: Bilmiş olun, Therese ayaklarımın dibinde sü-rünse, onu sizin hırsız oğlunuza katiyen vermem!. Kasaba halkı benimle alay etsin diye, başkalarını yiyip bitirdiğiniz gibi beni de yiyip bitiresiniz diye, değil mi. Herhalde, bu durumu, âni bir tehdit halinde, belli.

belirsiz şekilde görür gibi olmuştu. Mademki An toning ölmüştü, demek ki, Therese'le evlenirse değirmene-Gregoire sahibolacaktı. Sonra o kıraç toprakları, çiftliğin şiddetle özlemesine rağmen vahşi bir sevinçle muhafaza ettiği o girintili toprağı da ele geçirerek,, mala sahibolur olmaz, hiç şüphesiz çiftliğe terk edecekti Chantebled'mn, kendi tarlalarını da içine alıp daha>-genişliyebileceği düşüncesi, değirmenciyi büsbütün.

çileden çıkarttı:

Oğlunuzu kürek zindanına tıkıracacağım. siz; buradan çekilip gitmezdeniz kapı dışarı atacağım Defolun şuradan, defolun, gidin!

Mathieu, bu zir delinin karşısında, sapsarı kesilmiş, kısa adımlarla geri geri çekiliyordu. Sonra sakin bir sesle, şu sözleri söyleyerek çekilip gitti:

Siz zavallı bir adamsınız. Sizi affediyorum.-Çünkü, işler nihayet kendiliğinden olur gider.

Tekrar bir ay daha geçti. Derken, yağmurlu bir-ekim ayı sabahı, madam Lepaillieur'ü değirmenin ahi—rmda asılı buldular. .Tanville'de, bazı kimseler, Lepail-leur'ün karısını kendi eliyle astığını söylediler. Astına bakılırsa, kadın, Antonin'in ölümünden beri, karasevda alâmetleri gösteriyordu. Sonra da, aile hayat

DÖL BEREKETİ UI

lan çekilmez hale gelmişti, kan koca oğullarının Ölümünü, kızlarının kaçmasını, hergün birbirinin başlarına kakıyorlar, aynı kafese kapanmış, kendi hallerine terkedilmiş iki hayvan gibi birbirlerine saldırıyorlar-,,'dı. Yalnız, bu kadar haşin, bu kadar nekes bir kadı- sun, malını mülkünü bırakıp da hayattan ayrılmaya arazi oluşuna herkes şaştı. Therese, annesinin öldüğünü haber alır almaz pişman oldu, babasının, bu çiftte -

matem ortasında Öyle yalnız başına kalmasını isteme- -diğinden koşup geldi, onun yanında eski yerini aldı. Uğradığı felâketleri kör talihin eseri belliyerek Öf- keden kuduran bu yabaninin yanında geçirdiği ilk günler, kız için müthiş bir şey oldu. Fakat Therese yılmaz bir gayrete, süratli kararlara sahip bir kızdı. Nitekim, birkaç hafta sonra Gregoire'la evlenmesine onu razı etmişti. Mathieu'nün dediği gibi, biricik akıllıca sonuç bu idi. Kaçan çocuğun bir daha gözükmeye cesaret edemediği çiftlikte herkes derin bir nefes aldı. İki gencin Paris'in ücra bir mahallesinde yaşadıklarına dair bir şeyler duymuşlar, hattâ hür fikirli Ambroise'm kardeşçe araya girerek, kendi cebinden, onlara yardımda bulunduğunu sezinlemişlerdi. Lepailleur, kasvetle dolan evde, günün birinde yine yapılmaz kalmak gibi bencil bir korku ile, malı çalınmış bir adam gibi somurtkan ve endişeli, bu nikâha razı olmuş, Mathieu ile Marianne ise çocuklarından birinin bu isyanı ile yürekleri yaralı, çok ıstırap -çekmelerine sebepolan şüpheli bir durumun bu şekil- -de bir hal çaresi ile sona ermesine pek sevinmişlerdi. Gariptir ki, nikâhtan sonra, karısı Therese'in ar-ausiyle değirmene yerleşen Gregoire, kaynatasiyle,

DÖL BERKETİ I -jg,

umulduğundan çok daha İyi anlaşmıştı. Bu anlaşma,, asil. Lepailleur'ün, Gregoire'ı sıkboğaz ettiği bir sırada. olmuştu. Lepailleur, alt olmuş köylü inadiyle o zamana kadar bakımsız bir halde bıraktığı girin tli kıraç toprakları, kendisi öldükten sonra, çiftlik. ahalisine, yani erkek veya kızkardeşlerine asla ver-miyeceğine dair Gregoire'a yemin ettirmek istiyordu. Gregoire yemin etmedi, fakat, gülererek, karışım mirasının en mükemmel kısmından mahrum edecek kadar budala olmadığını söyledi. O kıraç toprakları ekip biçmek, iki uç seneye varmadan o havalinin en bereketli arazisi haline getirmek niyetinde idi. Kendine ait olan bir şey hiç de başkalanm malı olamazdı, kendi ülkesini korur mu, korumaz mı görsünlerdi bak! Değirmen meselesi de böyle oldu. Gregoire önce eski tertibatı tamirle yetindi, değirmencinin eski biçim işini bir hamlede sarsmak istemedi, buhar makinesi yerleştirmeyi, Janvills istasyonu ile değirmen arasında bir kavşak yolu yapmayı sonraya bıraktı. Mat-hieu'nün bütün bu fikirleri onun cüretli genç kafasında artık gizlenmeye başlamıştı. Böylece, yeni bir Gregoire, durulmuş bir haşan Gregoire peyda oldu, delişmen gençliğinden, yalnız başarılı teşebbüsleri için,. her şeyi göze akna huyu kalmıştı; hoş, azimli sarışın Therese'den çok yardım görüyordu. Sarmaşıklarla kuşatılmış romantik köhne değirmende birbirlerini çılginca sevmekten son derece mesut, orayı azimli bir kararla yıkacakları günü bekliyorlardı; başanya ulaşma emeliyle hayalini kurdukları dev gibi iri, yepyeni değirmen taşlarıyla cihazlandırılmış geniş, beyaz un fabrikasını onun yerine kuracaklardı.

,gQ V DÖL BERKETİ III

seneden sonraki yıllar içinde, Mathieu ile Marianne daha başka çocuklarının çıkıp gittiklerini gördüler. Sıraları geldi, üç kız, Louise, Madeleine ve Marguerite arka arkaya aile yuvasından uçtular! Üçü de so civar halkından kimselere varmışlardı; sıhhatin ve neşenin ta kendisi olan gür saçlı, iri gözlerinin içi .gülüm tumbul, esmer Louise, Janville'de Noter Ma—zaud ile evlendi; sakın, durmuş oturmuş, ufaktefek bir adam olan Mazauö'nun bu kadar şen ve şakrak t>İr kızla evlenmekten duyduğu tam memnunluk, yal-İİİİZ seyrek görülen kıskık gülüşlerinden belli oluyordu. Sonra, ondan daha narin, daha hulyalı bir güzel olan, ince müziksever zevkleriyle yetişmiş, açık kestane rengi saçlı Madeleine, sevişerek evlendi. Baştanbaşa iMr aşk macerası geçirdiği mimar Herbert, şöhretini .yapmış, zarif ve yakışıklı bir erkekti; Monval civarında bir bahçesi vardı; Paris'teki büyük işlerinin yorgunluğunu, gelip orada dinlendiriyordu. Sonra /hepsinden en az güzel, hattâ çirkin, fakat son derece iyi yürekliliğin cazibesini taşıyan Marguerite'ı doktor Chanbouvet seçti. Çok neşeli ve yumuşak başlı bir .adam olan doktor, babası Öldükten sonra onun muayenehanesini işletmeye başlamış, Vieux-Bourg'da yer-Jeşmişti. Koskoca bir beyaz bina olan bu muayeneha-me fakirlerin evi haline gelmişti. Üç kız evlendikten sonra, böyle azar azar boşalan yuvada, Mathieu ile Marianne'in yanında, son iki erkek çocuktan, yani .Nicolas ile Benjamin'den başka kimse kalmadı. Bu arada, sevgili çocuklar uçup gittikçe, onlardan daha başka çocuklar yetişmiş, birçok evlenenler ol-anuş, durmadan genişliyen bir kaynaşmadır gitmişti.

8E.

DÖL BEREKETİ III

Denis, emri altındaki fabrikada, sekiz seneye yakım bir zamandır üç çocuk babası olmuştu, bunlardan ikisi oğlandı, isimleri Lucien ve Paul'dü, biri de Hor tense adını verdikleri bir kızdı. Ambroise, yüksek ticaret âlemini bir yandan avucu içine alırken, bir yandan 3a vakit bulmuş, oğlu Leonce'a Charles isimli. bir küçük erkek kardeşle, Pauline ve Sophie isimli iki kızkardeş getirmişti. Çiftlikde, Gervais'nin, Leon ve Henri isimli iki oğlu olmuştu bile, daha genç olmakla beraber daha gayretli olan Claire ise üç çocuk sahibi idi, birisi oğlandı, adı Joseph'di, ötekiler,,. Lucile ve Angele isimli iki kızdı. Gregoire'in da, değirmende, Robert adını verdiği, tumbul bir oğlu olmuştu. En son evlenenlerden Louise'in, iki yaşında Colette isimli bir kızı, sonra Madeleine'in, Hilaire. adı verdikleri, altı aylık bir oğlu vardı;

Marguerite gebeydi, neredeyse doğuracaktı, çocuk oğlan olursa_ adını Sebastien, kız olursa Christine koyacaklardı .Dört taraftan, aile ağacı dallarını uzatıyor, gövdeden» yeni dallar sürüyor, çoğalıyor, her yeni mevsimde, eski dallara yeni dallar ekleniyordu; Mathieu henüz altmışına, Marianne elli yedisine gelmedikleri halde,, neşeleri, sıhhatleri, kuvvetleri, hâlâ yerinde, hâlâ verimli, kendilerinden süren bu beşeriyet köşesinin,, durmadan arttığını, bir tek ağaçtan vücut bulmuş bir orman gibi, etraflarındaki toprağı kapladığını gördükçe h&p sevinç duyuyorlardı.

Fakat, o tarihte, Chantebled'yi asıl mutlu kılan, büyük bayram, Berthe evlendikten dokuz ay sonra, yeni bîr doğum daha olması, bir küçük torunun dünyaya gelmesi oldu; Mathieu ile Marianne'ın ilk to

DÖL BERKETİ HI

run çocukları olan bu yavru yine kız doğmuştu, Adımı Angeline koydular. Bu penbiş kızın şahsında, ölümüne hâlâ yandıkları Blaise tekrar yaşıyordu, daha .yeni doğduğu zamanda Blaise'e öyle benziyordu ki, tienüz kırk İki yaşında büyük anne olan Charlotte, onu görünce ağladı. Madam Desvignes yıkılan servetinin snkazi arasmda iki kızını yetiştirmek, evlendirmekten ibaret gibi görünen vazifesini bitirdikten sonra, altı ay evvel ölmüş, yaşadığı gibi sessiz sedasız gitmişti. Yine de, dünyadan ayrılmadan evvel, toruna -Eerthe için, beklenen kocayı o bulmuştu; bu, Mare-SJİİ civarında bir devlet fabrikasında müdür muavini 'tâyin edilen Philippe Hovard isimli bir genç mühen-fdisti. Doğum Chantebled'de oldu, lohusa yatağı kalktığı gün teknil aile, büyük dede İle büyük nineyi iitutamalt için, bir kere daha toplanmak isteğinde :bulundu.

Marianne, beşiğin yanında duruyordu, neşeli bir eda ile:

Eh, dedi, kanatlanıp uçan çocuklar oluyor, ama, bir yandan da, doğanlar var, yuva hiç bos kal-fnıyacak demektir!

Mathieu duygulanmıştı, yalnızlığı ve ölümü alt eden bu sürekli zaferin verdiği gururla:

Hiç boş kalmıyacak, hiç! diye tekrarladı. Hiç

.yalnız kalmayacağız.

Bununla beraber, çocuklardan biri daha gitti, hayli göz yaşına mal oldu. En küçük çocuklarının büyüğü Nicolas yirmisine basacaktı. Hayatın bu dört .yol ağzında, hangi yolu tutacağını henüz kararlaş-

DÖL BERKETİ HI gj.

tırmamıştı. Açık ve güler yüzlü, esmer, gürbüz bir çocuktu. Çocukluğunda seyahat hikâyelerine bayılır,. uzaklarda geçen macerelerden hoşlanırdı, öyle gözÜL pek, Öyle dayanıklı bir bacaksızdı ki, bitmez tükenmez: gezmelerden ayakları su toplamış bir halde döner, hiç-şikâyet etmezdi, üstelik, son derecede tertibi sever, mal kıymeti bilirdi, ufack tefecik eşyasını çekmelerine yerleştirir, sıralar, kızkardeşlerinin kaprislerini; hor görürdü; sonra, yeni bir toprak keşfetmek ve hayatını orada sağlam bir şekilde düzene koymak gibi çifte ihtiyacı yerine getirmek için, etrafında, boşu boşuna çare arıyormuş gibi, büyüdükçe, düşünceli olmaya başlamıştı. Kalabalık bir ailenin son doğan; çocuklarından olduğu için, isteğinin genişliğini, kuvvetini sığdırabilmek için yeteri kadar boş saha bulamıyordu. Erkek kardeşleri, kızkardeşleri, daha onun: sırası gelmeden, civardaki bütün toprakları almışlardı, öyle ki, kendisi havasızlıktan bunalıyordu. Açlık tehdidi karşısındaydı, ekeceği, içinden ekmeğini tedarik edeceği, hayalindeki tarlayı arıyordu. Yer olmayınca, gıda da yoktu, Önce, nereye gideceğim bilemedi,, aylarca arandı, tereddüt etti. Parlak kahkahası, evi hâlâ neşelendiriyordu, mukadderat]nı tâyin işinde, ne anasını, ne babasını yoruyordu, çünkü, onu bizzat tes-bite kendisini iktidarlđ görüyordu.

Gervais ve Claire, çiftliği baştan başa kaplamış, bulduklarından, orada, Nicolas'ya artık yer kalmamıştı.

Denis, fabrikaya yetiyor, dürüst bir işçi gibi orayı idare ediyordu, küçük kardeşlerden herhangi birinin oradan pay istemeğe hakkı yoktu. Gregorie değirmene ancak sığıyordu, burası henüz o kadar

Î84

DÖL BERKETİ III

DÖL BHKEKETI III

85

küçük bir ülkeydi ki, toprağının yarısını başkasına veremezdi. Nicolas, nihayet, sadece tecrübe mahiyetinde olmak üzere, sırf yüksek ticaret işlerine alış-kırmak için kendisini yanına almayı, nezaketle teklif e-den Ambroise'm bu teklifini, birkaç ay için kabul etti. İhtiyar du Hordel amca, komisyon evini kendiline bırakarak öldüğü tarihten beri, Ambroise'm, ser—veti son derece artıyordu, müessesenin bu yeni sahi-bî, işlerini, küredeki bütün memleketlerle, seneden se-T-neye genişletiyordu. Başarılı cüretiyle, milletlerarası geniş

görüşleriyle, hudutları deviriyor, dünyanın ar-tıklariyle zengin oluyordu. Nicolas, en çeşitli semalar -altından kazanılmış uzak kıtalar servetlerinin yığıldı-sığı, Ambroise'm geniş ambarlarında yine bunalmakla beraber, nihayet, istidadının sesini duydu; bu ses, birdenbire, onu uzaklara, ta falan yere, henüz kısır duran, iskân bekliyen, bellenmek, gelecekteki ürünler için tohum ekilmek istiyen uçsuz bucaksız toprak-ıJarın meçhul âlemine çağırırdı.

Şimdi, olgunlaştırmakta bulunduğu kararına dair, JMİcolas, altı ay hiçbir şey söylemedi. Harekete geçmeden t-avvel düşünen büyük azimli insanlar gibi, onun da ağız -çok sıkı idi. Baba bucağında mademki ne yer, ne gü:-neş kalmıştı, çıkıp gitmek elbette lâzımdı fakat, yalnız başına gitmek, yeni bir toprağı insanla doldurmak, ekip biçmek gibi çetin bir iş için noksan, verimsiz gitmek oîmaz mıydı Janville de, Lisbeth Moreau isim-.Ji, boylu boslu, güçlü kuvvetli, on dokuz yaşında bir .genç kız tanıyordu ki, kan damlıyan yanakları, ciddî-Jiği ve çalışkanlığı çok hoşuna gitmişti. Nicolas gibi, bu kız da, kaderin kendisini hapsedtiği daracık kö-

şede bunalıyor, uzak diyarların bol havasına hasret çekiyordu. Yetimdi, kasabada küçük bir tuhafiyeci dükkânı işleten halasının eline bakıyordu, o zamana kadar, o loş dükkânda hatır için kapanıp yaşamıştı. .Fakat hala şimdi ölmüş, ona on bin frank kadar pa-.ra bırakmıştı. Satıp savmak, oradan gitmek, nasılı .nefes almak, biricik emeliydi. Nicolas ile Lisbeth bir ekim ayı akşamı, hiç kimseye söylemedikleri bir şeyi .birbirlerine söylediler, anlaştılar. Azimle, elele ver-diler, bir hayat taahhüdüne, yeryüzünde bir tarafta, bilmedikleri bir uzak meçhul diyarda yeni bir dünya ve yeni bir aile yaratmak için çetin savaş taahhüdüne .giriştiler. Bu, gayret dolu, iman dolu, lâtif bir nişanlanma oldu.

Ancak herşey halledildikten sonradır ki, Nicolas konuştu, memleketten gideceğini babasına ve annesi-ine haber verdi. Kışın İlk serinlikleri ile ürperen, he-müz ilik bir sonbahar akşamı idi, ortalık karanyordu. Meseleyi anlar anlamaz, Mathieu ile Marianne büyük bir acı duydular. Bu seferki gidiş, bir yavrunun, müşterek ormanın civar ağaçlarından birine kendi yuva-sını yapmak için aile yuvasından uçmasından ibaret değildi, bu uçuş, deniz aşın bir uçuştı, ebediyen gidişti, dönüş ümidi olmıyan, zorla koparılıp ayrılıştı. 'Öteki çocuklarım tekrar göreceklerdi, halbuki bu -ebediyen veda ediyordu. Razi olurlarsa, paylarına düşen acı fedakârlığı, hayata karşı en büyük vergilerini, -hayatın sevgilerinden, kanlarından istediği bacı Ödenmiş olacaktı. Durmadan fetheden hayatın bu za—ferine, tenlerinin bu parçası, taşan, yayılan, dünyayı dolduran kalabalık ailenin bu taşkın damlası feda edil-

ul

i-'

I,

gg DÖL BERKETİ III

mek lâzımdı. Ne cevap verebilirlerdi, nasıl reddedebilirlerdi. Varlıksız kalan oğul uzaklaşıyordu, bundan; daha mantıklı, daha akıllıca iş olamazdı. Yurdun ötesinde, hâlâ ıssız, geniş kıtalar vardı, gökyüzü soluklarının sürüp götürdüğü tohumlar, smır tanımazdı. Nesilden sonra insanlık âlemi vardı, sonsuz yayılma. vardı, teknil yeryüzü bir tek gerçek ve adalet beldesi, haline geldiği zaman, mükemmellik devrini bulmuş; zamanların tek ve kardeş milleti vardı. Sonra, şairie-rin, kayıptan haber veren bu adamların bu büyük: hülyası dışında, Nicolas, gülerek, kendince mevcut sebepleri, pratik çocuk olarak, heyecanla anlatıyordu Tufeyli olmak istemiyordu, bir başka toprağı fethetmeye gidiyordu, fazla daralan vatanında mademki ona. göre tarlalar yoktu, o topraktan ekmeğini çıkaracaktı. Hoş, o vatani, beraberinde canlı olarak götürüyordu, uzaklarda, zenginliğinin ve kuvvetinin sınırsız bir artışıyla büyütme İsteddiği, o idi. Bugün keşfedilmiş, baştanbaşa açılmış bulunan eski esrarengiz Afrika onu:. çekiyordu, önce Senegale gidecekti, sonra, herhalde Sudan'a, bakir toprakların ta göbeğine kadar uzanacaktı; orada yepyeni bir Fransa hayali kuruyor,, ihtiyarlıyan nesli, kendi toprak hissesini vererek gençleştirecek olan o muazzam sömürge imparatorluğunu: hayal ediyordu. Geniş toprakları besliyerek, orada,, kendine bir ülke ayırmak, Lisbeth'le birlikte, bir başka Froment'lar hanedanı kurmak, kızgın güneşin altında on misli büyümüş, kendi çocuklarının kalabalı-ğıyle dolmuş bir Chantebeld vücuda getirmek eme-ünde idi. Bunu, öyle neşeyle, öyle metin bir dille anlatıyordu kî, Mathieu ile Mariarme, yürekleri para-

87

DÖL BERKETİ III

Sandığı halde, göz yaşlan arasında nihayet gülümsediler.

Git, yavrum, seni alıkoyamayız. Hayat seni :mereye çağırıyorsa, nerede çok sıhhatli, neşeli, kuvvetli yaşıyacaksan oraya git. Orada, senden hayat bulacak herşey, yine bizden gelmiş olan sağlık, neşe, KUV-vet olacaktır, biz de onunla iftihar edeceğiz. Haklan var, ağlamak olmaz, sen giderken bayram etmeliyiz, çünkü aile dağılmıyor, yayılıyor, dünyayı kaplıyor, .dünyayı fethediyor.

Bununla beraber, Nicolas ile Lisbeth evlendikten sonra, veda günü, Chantebled'de yürek paralayıcı, .hazin bir saat geçti. Aile halkı, son defa bir arada ye-imek yemek için toplanmıştı, maceraya doğru giden .-genç karı kocanın, ihtiyar ana baba bucağından ay-rırılması zamanı gelince, met'n davranmaya karar verdikleri halde, hepsi hiçkirmaya başladılar. Nicolas, karısının çeyiz parası olan on bin franktan başka, ilk .zamanlar işini düzene koymak için yanma bir on bin :frank daha almakla yetinmişti, hafif bir yükü, ümitle dolup taşarak yola çıkıyordu. Gayret ve emek, zaferin sağlam işçileri olacaktı!

Fakat, bu gidiş, en fazla, Benjamin'e, en küçük çocuğa dokundu. Henüz on iki yaşında yoktu, narin, şirin bir çocuktu, annesiyle, babası, onu zayıf sandıkları için, pek nazlı büyütüyorlardı. Tatlı bakışlı par-.lak gözleriyle, kıvrık, güzel saçlarıyla, onu o kadar cici buluyorlardı ki, yanlarından ayırmamaya azmet-imİglerdi.

Benjamin, bu çok kuvvetli, çok çalışkan ailenin nefis bir kefareti gibi, delice sevilerek, annesi-

88

DÖL BEREKETİ III

nin etekleri dibinde, nazlı nazlı hayalci ve aylak, bü-yüyordu.

Dur, seni bir daha Öpeyim, Nicolas'eğim. Ne-zaman döneceksin

Hiç dönmiyeceğim, Eenj amin 'çığım.

Çocuk ürperdi.

Hiç mi, hiç mi. Ooo! Çok uzun zaman! G!.,

yine gel de, seni yine öpeyim.

Nicolas'ın da yüzü sararmıştı, tekrar:

Hiç. dönmiyeceğim, dedi, hiç, hiç dönmiyeceğim!

Şimdi, göz yaşları dökülmeye başlayan çocuğu, kollarına alıp kaldırmıştı. Bu, hepsi için en büyük acı. oldu, baltanın indiği feci dakika, ebedî ayrılık anı. oldu.

Allaha ısmarladık, küçük kardeş!. AUaha ısmarladık, hepiniz hoşça kalın!

Mathieu, müstakbel fâtihi, son bir başarı temennisiyle selâmetlerken, Benjamin, gözleri yaşlarla bu-lanarak, heyecan içinde, Marianne'ın eteklerine sığındı. Marianne, sanki onun da çıkıp gitmesinden korku-yormuş gibi, çocuğa sıkı sıkı sarıldı. Aile yuvasında,, ellerinde kala kala bir o kalmıştı.

III

Constance, fabrikada, mutlak olarak hüküm sürdüğü rıhtımdaki debdebeli konağında, hayatının ve ümidinin sürekli yıkılışı içinde dimdik ve inatçı tav-riyle, neredeyse on iki seneden beri mukadderatı bekliyordu. Bu on iki sene içinde Beauchene, mukadder bir sukutla, üzerinde yuvarlandığı yokuştan tekerlenmeye devam etmişti. Şimdi yokuşun alt başında, murdar hayatının son kertesinde idi. Gözü dışarda bir koca olarak basbayağı zevk ve safa ile işe başlamış, karısının yatağından kovulmuş, elbirliğiyle münasip gördükleri kaçamaklı karı koca münasebetleri yüzünden sokak tesadüflerine muhtaç kalmış, bol iştahlarını tatmin etmeye alışa alışa artık evine bile dönmez olmuş, kaldırımında rasladığı orospuların evinde yaşama yolunu tutmuştu. Bunlardan, hala ile yeğen olduklarını söy-liyen ikisini nihayet seçmiş, onlarla oturuyor, her ikisinin kolları arasında tükenip gidiyordu; altmış beş yasma geldiği halde yine ağgözlü, acınacak bir insan paçavrası halinde idi; ölüm, son bir titreme içinde, yüz kızartıcı bir şekilde canını almak için onu gözlüyordu. Beauchene'in bu iğrenç enkaz yığını haline gelmesi için büyük serveti zar zor yetiştirilmiş, ihtiyarladık-ça parayı daha bol israf etmiş, kepazece mahiyetini örtbas etmek zorunda kaldığı şüpheli maceralarda

90

DÖL BEREKETİ III

muazzam paralar batırmıştı. Fakirdi, devamlı gelişme halindeki fabrikanın durmadan artan kârları üzerinden pek az hisse alıyordu.

Constance'n gururu bu felâket yüzünden inciniyor, şifasız bir hale geliyordu. Beauchene, oğlunun Ölümünden beri kendini daha fazla koyuvermiş, zevkinin bencilliğine yenilmiş, orospu peşinde koşmak için müessesesini ihmal etmişti. Müesseseyi, genişlemiş, zenginleşmiş bir halde teslim alacak olan vâris mevcut bulunmadığına göre, o müesseseyi korumanın ne faydası vardı Böylece fabrikayı ortağı Denis'nin eline parça parça teslim etmiş, onu yavaş yavaş müessesenin tek sahibi yapmıştı. Denis, fabrikaya ilk geldiği zaman, Önce, müessesenin bütün mülkiyetini teşkil eden altı hisse üzerinden, sözleşme gereğince yalnız bir hisse alıyordu; kaldı ki Beauchene, bu hisseyi, belli bir süre içinde ondan tekrar satın almak hakkını muhafaza etmişti. Fakat bu satın alma tarihi geldiği zaman, o imkâna sahibolmak söyle dursun, itirafı imkânsız borçlardan kurtulmak için genç adama yeni bir hisse daha terketmek zorunda kalmıştı. Sonra, bu, artık bir

âdet hükmüne girmiş, Beauchene her ik senede bir, böylece bir hisse satmış, önce üçüncü hisse ikincinin yanına gitmişti. Arkasından dördüncüye, ondan sonra beşinciye sıra gelmişti; Öyle ki, şimdi, giriştiği son bir taahhüt gereğince, Beauchene, kendisine tam bir hisse bile alıkoymamış, sadece altıncı hisseden bir kırıntı ile, pek pek yüz bin frank kadar bir şeyle yetinmişti. Kaldı ki bu bile bir hayalden ibaretti, çünkü, Denis bu parayı ona, belli bir gelir verme bahanesi bulmak için ayırmıştı, zaten bu-

91

t>ÖL BEREKETİ III

mun yansını da her ay Constance'a Ödüyordu. Demek oluyor ki Constance durumu bilmiyor değildi. Nefret ettiği Froment'larm bu oğlu, artık atelyelerde bile gozükmiyen eski mal sahibini yürütmek istediği gün fabrikaya düpedüz sahibolacağını biliyordu. Gerçi sözleşmenin bir maddesinde, bu sözleşme feshedilmediği müddetçe bütün hisselerin bir tahtada geri alınabilmesi imkânı kabul edilmişti. Constance'ı, böyle dimdik ve İnatçı, mukadderatı bekler varyette tutan şey .acaba bu divanece ümidi mi idi, bir mucize olacağına inanması, gökten bir kurtarıcı İneceğini beklemesi mi idi Boşuna bir bekleyişle, birbirini kovalayan teker-ienişlerle geçirdiği bu on iki sene, herşeye rağmen, günün birinde muzaffer olacağına dair beslediği inancı sarsmamış bile görünüyordu.

Chantebled'de Mathieu ile Marianne'ın başarılı karşısında gerçi gözlerinden yaş akıtmıştı; fakat sonra kendini toplamıştı, beklenmedik bir olayın nihayet kendi zürriyetsizliğine hak verdireceği ümidiyle yaşıyordu. Ne umduğunu sorsalar, açıkça anlatamazdı, yalnız, mezarda yatan oğlundan, çirkefte yüzen kocasından, kendi isteğiyle içine yuvarlandığı ve ıstırabını çektiği bütün facialardan yana mazur gözükme için, çok fazla nüfuzlu aile felâkete uğramadan önce öl-İnemekte inaöediyordu. Yüreğinden kan gitmesine rağmen namuslu burjuva kadın gururu onu azgın bir İsyana sevk ediyor, kabahati üstüne almalı istemiyordu. Şimdi tek başına oturduğu için kendisine fazla büyük gelen muhteşem konakta, kaderin bu şekilde Öc almasını böyle bekleyip duruyordu. Orada hayatını sınırlandırmak zorunda kalmış yanında biricik

9, DÖL BEREKETİ III

hizmetçi olarak kalan ihtiyar bir kadınla beraber sabahtan akşama kadar, yalnız birinci kattaki odalara kapanıp oturuyordu. Maurİce'in matemini ebediyen taşımak ister gibi hep siyahlar giyiyor, hep ayakta, gururlu bir sessizlik içinde kaskatı, katiyen şikâyet etmiyor, halbuki, için için duyduğu taşkın öfkeden dolayı acılı, kalbi bozuk, bazen müthiş buhranlarla tıkanıyor, bunu da gizli tutuyordu. İhtiyar hizmetçi kadın, bir gün koşup doktor Boutan'ı çağırarak olmuş, Constance hizmetçiyi kovacak dereceye gelmişti. Doktorun suallerine cevap vermiyor, ümidi kadar uzun müddet yaşayacağına emin, kendini tedavi ettirmekten kaçınıyordu. Fakat boş evin içinde yapyalnız, oğulsuz, kocasız, kimseye seslenmeden, kimsenin gel-miyeceğini bile bile birdenbire tıkanıklık geldiği zamanlar ne kadar ıstırap çekiyordu! Sonra, nöbet geçince ayağa kalkmak, Denis'nin fabrikaya sahibol-masına, tek başına hüküm sürmesine sırf kendi varlığının engel olduğunu, herhalde bu adamın, tavanlar yıkılıp da kendisi ölmedikçe konağa sahip olamıya-çağını, üstün gelerek oraya yerleşemeyeceğini düşünmek için nasıl önüne durulmaz bir inatla direniyor, tekrar ayağa kalkıyordu! Constance, bu mahbus hayatını, artık, o musallat fikrin zebunu olarak yalnız fabrikayı göz altında tutmakla, orada neler olup bittiğini günü gününe öğrenmekle geçiriyordu. Kendisine sırdaş edindiği Morange, hemen her akşam, işin-den çıktıktan sonra gelip onunla konuşuyor, ona ka-çamaksızca bilgi veriyordu. Constance, herşeyi onun ağzından öğrenmiş, hisselerin arka arkaya satıldığını, Denis'nin bütün mülkiyeti azar azar elde ettiğini,

93

DÖL BEREKETİ III

Beauchene'le kendisinin, artık yeni mal sahibinin lütfkârlığı sayesinde yaşadıklarını ondan haber almıştı. Casusluk tertibatını, Denis ile karısı Marthe'm, çocukları Lucien, Paul ve Hortense'm özel hayatlarını, genç kan kocanın, kazandıkları servete rağmen, hiçbir itiraz göstermeden, güzel konakta oturmak için hiç acele etmeden neşe içinde yaşamaya devam ettikleri orta halli paviyonda ne yapıyorlarsa, ne konuşuyorlarsa hepsini öğrenmek için ihtiyar muhasebeciyi, o farkına varmadan bu işte kullanacak dereceye kadar etraflı hazırlamıştı. Kendisi, içinde âdeta kaybolduğu, matemjyle büyük bir kasvete bürünmüş bu çok geniş, konakta tek başına oturduğu halde, onlar fazla dar gelen paviyonda âdeta üst üste yaşadıklarının farkında değilmiş gibi görünüyorlardı. Constance onların gösterdikleri saygı karşısında, son demini beklemekte gösterdikleri fütursuzluk karşısında, Öfkeden kuduru-yordu, çünkü onları kendi aleyhinde öfkelenmemek gibi son bir yenilgiye daha uğramıştı. Yaşadığı mutlu hayattan dolayı onlara minnet beslemeye, kendisine

çiçek getirdikleri zaman çocukları öpmeye mecbur kalıyordu.

Hasılı, aylar seneler geçiyor, Morange hemen her akşam, Constance'm yanma bilhassa uğradığı zaman onu aynı sessiz küçük salonda, arkasında aynı siyah fistanla, aynı inatçı bekleyiş tavrıyla dimdik oturur buluyordu. Ne kaderin Öc aldığı vardı, ne de büyük bir sabırla umduğu halde başkaları felâkete uğrıyordu, hiçbir hâdise olmadığı halde Constance, zafere erişeceğinden zerre kadar şüphe etmez gibi görünüyordu. Tersine, olaylar onu ne kadar fazla ezse o,

94 D01- BEREKETİ III

o kadar fazla doğruluyor, kadere meydan okuyor, kaderin nihayet kendisine hak verdireceği güveniyle ayakta duruyordu. Hiç değişmiyor, yorulmak bilmiyor, mucizeye güveniyordu.

O on iki sene içinde, Morange, her gün akşamları yanma geldikçe, lâkırdıya hep aynı şekilde başladılar: Düünden beri yeni birşey yok mu sayın ma dam

Hayır dostum, hiçbir şey yok.

Neyse, sıhhatiniz yerinde olsun da,, işin başı orada. Daha iyi günler elbet gelir.

Ah! Hiç kimsenin sıhhati yerinde değil, ama yine herkes bekliyor işte.

Derken, o on iki senenin sonunda bir akşam, Morange içeri girdiği vakit küçük salonun havası değişmiş, o ezeli sessizliği, cinde bir neşe ürpertisiyle dolmuş hissetti.

Düünden beri yeni bir şey yok mu sayın ma dam

Var dostum, yeni birşey var.

İyi bir yeniliktir umarını, beklediğiniz bir me sut hâdise mi

Evet beklediğim bir şey! İnsan sabredince muradına eriyor.

Morange, hayret içinde, ona bakıyordu; Cons-tance'ı, gözleri pırıltılı, hareketleri canlı, başka türlü görünce âdeta endişe duymuştu. Matemî içinde katılıp kalmış gibi görüldüğü bu kadar günden sonra, nihayet hangi dileği yerini bulmuştu ki bu dereceye kadar canlanmıştı Constance gülümsüyor, kuv-

DÖL BEREKETİ III gg

vetle nefes alıyordu, o kadar uzun zamandan beri dört duvar arasına kapanıp altında ezildiği koskoca yükten kurtulmuştu. Morange bu büyük saadetin sebebini sorunca:

Dostum dedi. Size henüz cevap vermek istemiyorum. Belki de sevinmekle hata ediyorum, çünkü henüz pek belli belirsiz, pek şüpheli birşey bu. Yalnız, bu sabah birisi bana, bazı olaylardan bahsetti, işin aslını öğrenmekliğim lâzım, özellikle dü-günmem gerek. Sonra, bunu tabii size açacağım, pekâlâ biliyorsunuz; zira size herşeyi söylerim, kaldı ki bu sefer herhalde yardımınıza ihtiyacım olacak; sükûnetle bekleyin, bir akşam gelirsiniz, beraber yemek yeriz, yemekten sonra rahat rahat konuşuruz. Ah Yarabbi! Acaba doğru mu, acaba beklediğim mucize bu mu

Aradan üç haftaya yakın zaman geçtiği halde, Constance, Morange'a hiçbir şey açmadı. Morange, kadını çok meşgul, çok hararetle görüyor, sual bile sormuyor, kendisi de âlemden uzak, münzevi, âdeta makine gibi bir hayat yaşıyordu. Altmış dokuz yaşına girmişti. Kansı Valerie öleli otuz sene olmuştu, kızı Reine onun yanma gideli yirmi seneden fazla oluyordu, Morange bütün hayatının yıkıntısı altında, da-dikası dakikasına işinin başında bulunmak şartıyla, hâlâ intizamlı yaşayıp duruyordu. Hiçbir insan bu kadar ıstırap çekmiş, bu kadar facialar geçirmiş, bunca vicdan azaplarına uğramış olamazdı; Morange hep o hesaplı adımlarıyla tıpış tıpış gidip geliyor, ıstırapın koruduğu, unutulmuş, kaybolmuş bir şey gibi, o manasızlığı içinde, sonu gelmeden boyuna yaşayıp gidi-

DÖL BEREKETİ III

yordu. Bununla beraber, kafasında bir takım endişe verici çatlaklar peyda olmuş bulunsa gerekti. Pe-k acayip meraklara yakalanıyordu. Eskiden kansıyla ve kızı ile beraber oturduğu o lüzumundan fazla büyük apartmanı bırakmadıktan başka, şimdi hizmetçi kadına da yol vermiş, orada tek başına yaşıyor, çar-gıdan öteberiyi kendisi alıyor, yemeği kendisi pişiriyor, kendi işini kendi görüyordu.

On seneden beri bu apartmana hiç; giren olmamıştı, evin iğrenç bir bakımsızlık içinde olduğu tahmin ediliyordu; öyle ki, mal sahibi tamirat yaptırmak için boşu boşuna uğramış, fakat kapıdan içeri adımını

atmaya muvaffak olamamıştı. Hoş, göbeğine kadar inen kar gibi beyaz sakaliyle ihtiyar muhasebeci, temizpak gezmeye hâlâ son derece dikkat etmekle beraber, berbat bir redingot giyiyor, herhalde geceleri bu redingotun aşınmış yerlerini tamirle vakit geçiriyordu. İlet halindeki hasisliği o dereceyi bulmuştu ki, dört günde bir satın aldığı, daha az yemek için bayatlattığı kara ekmek müstesna, kendi cam için en küçük bir masrafa bile giremiyordu. Bu hal herkese merak oluyordu, hafta geçmiyordu ki kapıcı kadın; bu kadar derli toplu, sekiz bin frank maaş alan, bir metelik harcamıyan böyle bir efendi adam bu parayı ne yapıyor Sualini sormasın. Hattâ Morange'ın kimbilir hangi kovuğa sakladığı parayı hesaoediyorlar, belki yüz binlerce frank parası birikmiştir diyorlardı. Sonra daha vahim bir çatlaklık oldu, Morang'ı iki defa muhakkak bir ölümden kurtardılar. Bir gün, Denis, Grenelle köprüsünden geçerek fabrikaya döndüğü sırada, onu köprü'nün korkuluğun-

97

DÖL BERKETİ III

eğilmiş, afean suyu seyrederek bir halde tuldü. P.e-dingotundan yakalamasa tepe taklak yuvarlana-caktı. Başının döndüğünü söylemiş, o hafif gülüşüyle gülmeye başlamıştı. Sonra başka bir gün, fabrikada, işlemekte olan bir makinenin yanından onu Victor Moineaud çekip uzaklaştırdı; ipnotize olmuş gibi, tam da, bir çarkın paralayıcı dişleri arasına kendini kaptırmak üzere idi. Morange yine gülümsemiş, çarkların çok yakınından geçmekle hata işlediğini itiraf etmişti. Onun için, araya dalgınlıklar geçirdiğini düşünerek kendisine göz kulak oluyorlardı. Denis'nin onu hâlâ muhasebe şefi olarak işinde tutması, her-çeyden evvel, uzun yıllar hizmet etmiş olmasına karşılıktı; fakat, asıl şaşılacak iş şu idi ki, Morange işini emsalsiz derecede iyi görüyor, santim yanlışlıklarını bulmakta inatçı bir titizlik sarfediyor, en uzun top-iania ameliyelerinde eksiksiz zekâ gösteriyordu. Yüreği sanki hiçbir fırtınanın sarsıntısına uğramamış gibi yüzü sakin, rahat, saygılı bir manya müptelâsı haliyle makineden farksız yaşamaya devam ediyordu, belki zirdeli İdi, fakat bilen yoktu. Lâkin, birkaç senedir, Morange'ın hayatında büyük bir macera olmuştu. Constance'ın sırdaşı olmasına rağmen, kadın, müstebit iradesiyle onu kendisine boyun eğdirmiş olmasına rağmen, Morange azar azar Denis'nin kızı Hortense'a son derece bağlanmıştı. Büyüdüğünü göre göre, onda, ölümüne o kadar ağladığı kızı Reine'i bulur gibi olmuştu. Hortense dokuz yaşma girmişti. Her tesadüflerinde Morange, heyecanlanıyor, onu taparcasına seviyordu, bu iki çocuktan biri çok esmer, öteki âdeta sarışın olduğu için

7

DÖL BERKETİ III

99

98

I>ÖL BERKETİ III

birbirlerine hiç de benzemediklerinden, Morange'ın sevgisi, sadece bir hayalden, acısı Allah tarafından hafifliyen bir hayalden ibaretti, bu bakımdan, daha dokunaklı birşeydi. Morange, son derece hasis olmasına rağmen, Hortense'ı, her fırsatta, bebek gibi, şekerleme gibi hediyelere boğuyordu. Bu sevgi, Moran-ge'ı o kadar meşgul etmeye başlamıştı ki, Constance gocunur oldu. Bunu, ona dokundurdu. Tamamiyle kendisiyle birlik olmıyan kimse, onun aleyhinde demektir. Morange, söz dinlemiş gibi göründü, çocuğu öpmek için gizli gizli davrandı, engellenmiş bir iptilâya yakalanmış gibi, onu hattâ daha fazla sevdi. Fabrikanın bu eski sahibine kargı âdeta açıktan açığa gösterdiği sadakatten dolayı Constance'la hemen her gün devam eden münasebetlerinde, onun, kendisini, Öteden beri ezen kuvvvetli eli altında, Morange, biçare bir yaratık gibi ancak kendi korkusuna boyun eğdi. Aralarında, eski bir akit vardı, ikisinden başka kimsenin bilmediği o müthiş şey vardı, lâfını hiç etmedikleri, fakat ikisini birbirine sımsıkı bağh-yan o suç ortaklığı vardı.

Morange, zayıf ve iradesizdi, o hâdise yüzünden kendinden geçmiş, korkak bir hayvan gibi sahibinin emrine zebun olmuşa benziyordu. Zaten, o müthiş günden sonra daha başka şeyler de öğrenmişti, evin sırlarından bilmediği yoktu. Bunca senedir orada yaşamıştı, manya illetine tutulmuş adam olarak, o sas-siz, hafif adımlarıyla o kadar çok dolaşmış, herşeyi öyle işitmiş, öyle görmüş, her sırrı öyle öğrenmişti ki, bilen, susan, o karanlık facianın tam ortasına salıverilen bu deli, kalbi sevgi ile taşarak, iptilâsma dokunuürsa sonunda Öfkelenmeye hazır, küçük dostu Kortense'ı gizli gizli öpmeye mecbur olalı beri, ne de olsa, için için isyan ediyordu.

Derken, Constance, bir akşam, onu birdenbire yemeğe alıyordu. Morange, onu, zaferden artık emin bir savaşçı kadın gibi, kısacık boyu ile dikilmiş, ürperir halde görünce, vadedilen sırrın açığa vurulması saatinin geldiğini sezindi. Lâkin, hizmetçi kadın, bir iki türlüden ibaret yemeği hep birden getirip bıraktıktan sonra

onları yalnız bıraktığı halde, Constance, önemli konuyu sofrada açmadı. Fabrikadan söz açtı, lâkırdıyı döndürüp dolaştırıp Denis'ye, karısı Marthe'a getirdi, onu yerdı, hattâ, Hortense için, terbiyesiz, çirkin, zariükten mahrum demek hatasını işledi. Muhasebeci, bütün varlığının gazapla isyan etmesine rağmen, itiraza cüret edemiyor, yüreksizce onu dinliyordu.

Constance, lâkırdının sonunda:

Herkes yerli yerine oturduktan sonra göre ceğiz, bakalım, dedi.

Küçük salona dönecekleri zamana kadar bekledi, ancak, kapılar örtüldükten sonra, ateşin başına geçip oturdukları vakit, bu kış gecesinin derin sessizliği içinde konuştu.

Dostum, dedi, galiba daha önce söylediğim gibi, size ihtiyacım olacak. Koruduğum bir genci fabrikada işe koymanız lâzım. Hattâ beni memnun etmek isterseniz, kendi kaleminize alırsınız.

Morange, şöminenin Öte tarafında. . onun karşısında oturuyordu, hayretle yüzüne baktı:

lib

P

100

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ m

101

İyi ama, ben fabrikanın sahibi değilim ki, patrona müracaat edin, herhalde bütün isteklerinizi yerine getirir.

Hayır, Denis'ye hiçbir şey borçlu olmak iste miyorum. Sonra da, böylesi, projelerime uymaz. Bu delikanlıyı siz tavsiye edeceksiniz, yardımcı olarak alacaksınız, yerleştireceksiniz, ona iş öğreteceksiniz. A canım, bir memur alınmasını istiyecek yetkiniz el bette var, değil mi Hem, zaten bunu ben böyle is tiyorum.

Constance, amirce konuşuyordu, Morange, boyun eğdi, ezelden beri boyun eymeğe alışmıştı, önce karısına, sonra kızına itaat etmişti, şimdi de, bir süredir içinde büyüyen belli belirsiz isyan arzusuna rağmen, kendisine dehşet salan bu tahtından düşmüş ihtiyar kiralıçeye itaat ediyordu. Şu suali soracak oldu:

Şüphesiz, alabilirim. Kimdir bu delikanlı

Constance hemen cevap vermedi. Bir odunu kimıldatmak ister gibi ateşe eğilmişti, aslında, biraz daha düşünmek için zaman kazanmak niyetindeydi. Morange'ı bir hamlede ise agâh etmek neye yarıya-caktı Eğer onu tamamiyle kendine bağlamak, kendi maksadı için kullanmak isterse, günün birinde, elbette herşeyi söylemek zorunda kalacaktı. Ama, acelesi yoktu, Constance, sadece isi hazırlamakla pek becerikli davrandığına inandı.

Bazı hâtıralardan dolayı hayatı beni ilgilendiriren bir delikanlı. Belki hatırlarsınız, burada bir kız çalışıyordu, oo! çok eskiden, en az otuz sene var, Norine Moineaud isimli bir kız, Moineaud babanın kızlarından biri, tamdınız mı

Morange hızla başını kaldırmış, hafızasını birdenbire aydınlatan âni şimşek ışığı ile gözleri büyümüş, ona bakıyordu. Sözlerini tartmadan, bir hayret sidası ile, bütün bildiğini ağızından kaçırdı.

Alexandre - Honore, Norine'İN oğlu, Rouge-snot'daki çocuk!

Constance, afalladı, maşayı elinden bıraktı, Mo-range'ın bakışlarını aradı, onu, ruhunun derinliğine -kadar kurcaladı.

Ya! Biliyorsunuz, demek. Ne biliyorsunuz, peki Bana söyler misiniz, hem hiçbir şey gizleme yin, söyleyin, öyle istiyorum.

Ne mi biliyordu E, a kuzum, herşeyi biliyordu. Bir rüyanın ta dibinden konuşur gibi, ağır ağır, uzun uzun konuştu. Herşeyi görmüş, herşeyi haber almıştı, JNforine'in ge-beliğini, Bourdieu kadının evinde doğurması

için Beauchene'in verdiği parayı, sosyal yardım müessesesine götürülen, Rougemonfda sütnine yanına verilen, sonra üç yüz frank çalarak oradan kaçan çocuğu, hepsini biliyordu. Hattâ, genç haylazın, Paris kaldırımına düştüğünü, orada son derece rezil bir thayat sürdüğünü de biliyordu.

Constance, içine endişe düşerek, hiddetle haykırdı:

Peki ama, bütün bunları size kim söyledi ©unlan nereden biliyorsunuz

Morange, geniş ve müphem bir el hareketiyle, etrafındaki havayı, bütün binayı gösterdi. Biliyordu, bunlar etrafında olup biten işlerdi, ötekinden berikinden işitmiş ti, kendiliğinden sezmişti. Hattâ, bun-

102

DÖL BEREKETİ III

larm, kulağına nereden ulaşmış olabileceğini daha açıkça hatırlamıyordu. Bildiği şeylerdi, bunlar.

Malûm ya, dedi, insan, aynı yerde otuz sene den fazla kalırsa, olaylar nihayet kafasına girer.

Hepsini biliyorum, hepsini biliyorum.

Constance ürperdi, derin bir sessizlik oldu. Mo-range, gözleri ateşe takılıp kalmış, ince eller sık dokur muhasebeci sırdaşlığı ile, içinde taşıdığı hazin maziye dönmüştü. Constance da düşünüyor, durumun böyle derhal açık açık belli olmasını daha doğru buluyordu. Mademki Morange işi biliyordu, o halde onu kuvvetli bir irade ile, herşeyi göze alarak, itaatli bir alet gibi kullanmaktan başka yapılacak iş yoktu.

Alexandre - Honore, Rougemont'daki çocuk,, evet! Nihayet, o çocuğu buldum işte. Bundan on iki sene evvel, yaptığım teşebbüsleri, onu bulmaktan ümidimi kestiğimi, artık öldüğüne hükmettiğimi de biliyor musunuz,

Morange, başını sallıyarak tasdik etti, Constance devam etti, eski projelerinden çoktan beri vazgış-tiğini, mukadderatın, birdenbire kendini gösterdiğini anlattı:

Tasavvur ediniz ki, tepeden inme bir şey oldu. Beni çok heyecanlı bulduğunuz o günün sabahı idi. Görümcem Serafine senede dört defa bile ziya retime gelmediği halde, daha saat onda çıkagelmişti, şaştım kaldım! Biliyorsunuz ya, gayet acaipleşmiş, önce bana anlattığı masalı dinlemedim, bir madam,, kendisine bir delikanlıyı tanıtmış, fena insanlarla dü-

1X1

103

DÖL BEREKETİ Ut'7

şe kalka mahvolmuş, biçare bir gençraîş; yardımına koşup kurtarmak lazım olmuş. Derken azizim, meseleyi açığa vurup, bir tesadüf sonunda Öğrendiği gerçeği söyleyince, afalladım. Diyorum ya, mukadderat uyanıyor, vuracağı darbeyi vuruyor.

Gerçekten, acaip bir macera idi. Serafine. hiç zararını görmeden serbestçe yeni zevkler tatmak gibi bir mucize beklediği o manasız ameliyatın, kendisini içine attığı eskimenin, erken ihtiyarlanmanın verdiği öfke ile, senelerden beri, büsbütün dengesini kaybediyordu. Hep, kaybettiği zevkli duygunun peşinde, oradan oraya dolaşmaya araştırmaya, bayağı-aının aşağısı insanlarla düşüp kalkmaya, hilkat garibelerini sınamaya başlamıştı. Hakkında olmadık mace-jralar rivayet ediliyordu. Bu arada, merhametli bir jfeadma baş vurmuş, hapisneden çıkan genç mahpuslara yardım etmek, onların ahlâkım düzeltmek işiyle uğraşan bir derneğe üye olarak girmek gibi acaip bir fikre kapılmıştı. Hattâ, bunlardan bazıları evine almış, Marignan sokağındaki o esrarlı zemin ka-tmda barındırmış, kapılar pencereler kapalı, onlarla, bir deli saraylı gibi, sıkı fıkı yaşamıştı. Derken, bir akşam, genç bir erkek, ahababı ona Alexandre'î alıp getirmişti, otuz iki yaşında koskoca bir herif olan Alexandre, bir islahhanede altı sene mahpus kaklıktan sonra, bir gün evvel serbest bırakılmıştı. Alexandre bir ay sefa sürmüştü, sonra bir sabah, Serafine'e açılmış, asıl macerasını anlatmıştı; Rougemont'dan bahsedip, annesinin adı Norine olduğunu, son derece zengin bir adam olan babasını bulmak için boşuna harcadığı gayretleri söyleyince, Serafine işi birdenbire anlamış, de-

DÖL BEREKETİ III

105

104

DÖL BEREKXTI UI

likanlmin, üzerinde bıraktığı, daha evvel kendisini: bir yerde görmüş olma intibainın sebebini bulmuş, Beauchene'le olan benzerliği, şimdi, göz kamaştırıcı; bir kesinlikle ortaya çıkmış, kendisini, piç bir yeğenin kolları arasına atan bu tesadüf, içinde facialı bir uğursuzluk dolaşan bu şüpheli çiftleşme, onu bir gün-için eğlendirmiş, nihayet s ilkindi rmiş, her zamanki alelâdelikten bir parça çekip çıkarmıştı. Zavallı çocuk! Serafine onu evinde alıkoyamazdı, hattâ, boşu. boşuna üzüntülere sebeb olmak korkusuyla, eriştiği, hakikatten bile kendisine bahsetmemişti. Yalnız, Cons-tance'm, vaktiyle yaptığı hararetleli araştırmaları bildiği için, meseleyi ona anlatmaya gelmişti, Alexand-re'dan artık usanmıştı biie, giderilemeyen iştahını» cehennemine tekrar yuvarlanmıştı, sokakta rasgele bulduğu erkekler kadar, hilkat garibeleri de onu doyurmuyordu.

Constance, verdiği haberi şöyle bitirdi: Yani, Alexandre henüz bir şey bilmiyor. Gö-rümeem, beni ona, ahababım ttiye tanıtacak, kendisine iyi bir iş bulacağımı söyleyip bana gönderecek. Artık,, Çalışmaktan başka bir isteği yokmuş. Suç işlemiş; ama, zavalıcılık, mazur! Hem, benim elime geçer geçmez, onu benden sorsunlar, emrimden dışarı çıkmı-yacaktır.

Serafine, kendi şahsi macerasını sükûtle geçiştir-diyse de, Constance, onu iyi tanıdığı için, Alexand-re'ı, nasıl bir gayyadan, artık boşluktan başka bir şey kucaklamıyan yorgun kollarından geçirip kendisine getirdiğini anlıyordu. Serafine'e, ancak kendi uydurduğu hikâyeyi anlatmıştı, Alexandre güya hür uğrunda altı sene hapis yatmıştı, asıl suçlu o kadındı, delikanlı, bu metresinin sırrını ele vermek istememiş, kibarlık göstermişti. Fakat, bunlar fciile, gözden kaybolduğu on iki senelik zamanın bilinen yıllarıydı, daha pek çok şeyden korkabilirdi, bildnmîyen yılların dehşet verici esrarı içinde en beter rezaletlere, muammalı kalmış suçlara kadar düşmüş olabilirdi. Hattâ hapisane ona güzel bir dinlenme yeri vazifesi görmüş gibi idi. Oradan, daha sakinleşmiş, daha incelmış bir halde, hayatını daha fazla berbadetmemek azmiyle çıkmıştı. Serafine tarafından barındırılmış, giydirilip kuşatılmış, talim ve terbiye edilmiş, âdeta insan yanma çıkabilecek bir genç -adam olmuştu.

Morange kor gibi yanan iri gözlerini kaldırıp dikkatle onun yüzüne baktı.

Her ne hal ise, bu genci ne yapmak istiyor
sunuz Bari bir şeyler biliyor mu Yazısı işe yarar
mı

Evet, yazısı iyi. Çok bir şey bildiği yok,
şüphesiz, zaten ben de kendisini bu sebeple sizin
.yanınıza veriyorum. Onu adama benzeteceksiniz, her
zeyi Öğreteceksiniz. Bir iki sene içinde fabrikanın
'her özelliğini, fabrika sahibi imig gibi bilmesini İsti
yorum.

O zaman bu son söz muhasebeciyi aydınlattı, Şuuru birdenbire uyandı; manyaların istilâsiyle yavaş yavaş kaybolan akı, müspet rakamlarla uğraşan t>ir insan zekâsı mahiyetini henüz muhafaza ediyordu.

İyi ama azizim madam, diye itiraz etti, ma-
size yardım etmemi istiyorsunuz, bana bütün

106

DÖL BEREKETİ III

esrarınızı söyleyin, bu gocuğu hangi işte kullanacağımızı anlatın. Sahi, onun sayesinde fabrikayı tekrar kazanmayı, yani hisseleri tekrar satın alıp mal sahibi ve mutlak âmir olmayı mı ümidediyorsunuz Sonra mükemmel bir vuzuhla, mükemmel bir mantıkla, bu hülyanın divanelik olduğunu ispat etti,, rakamları sıraladı, artık üstün gelmiş bir adam olarak fabrikaya yerleşen, kendi evinde demek olan-Denis'yi oradan ayırmak için verilmesi gereken muazzam yekûna geldi.

Hem, pek iyi kavrayamıyorum, azizim ma
dam, ne için bu çocuğu alıyorsunuz da, başka birini
almıyorsunuz Hiçbir medeni hakka sahip değil, bu
nun farkındasınız değil mi Burada ancak bir yaban
cı olarak kalacaktır, böyle oiunca da ben zeki, na
muslu, imalâta akı eren bir kimseyi tercih ederim.

Constance, tekrar mağa ile odunları karıştırmaya başlamıştı. Sonra başını kaldırdı, kısık ve şiddeti! bir sesle Morage'm yüzüne:

Alexandre kocamın oğludur, mirasçı odur,
diye çıkıştı. Yabancı o değil ötekidir, Denis'dir, ma-
bmızı elimizden çalan, o Froment'ların oğludur. Yü
reğimi paralyorsunuz dostum, bana zorla söylettiği

niz bu sözlerle beraber bütün kanım akıp gidiyor.

Bu, muhafazakâr burjuva bir kadın düşüncesi ifade eden haykırıştı, onun kanaatmca mirasın, yabancıya gideceği yerde piçe kalması daha doğrudu. Kendisinin de itiraf ettiği gibi, onun kadın, eş ve ana hüviyeti şüphe yok ki kanamakta idi, fakat Constance bunları kinine feda ediyordu, hayatı pahasına

107

DÖL BEREKETİ III

da olsa yabancıyı koğaeaktı. Sonra belli belirsiz bir duygu halinde, kocasının bu oğlunu bir parça da kendisinden farz ediyordu; öyle ya bu çocuk onandı, kendisinin de bir erkek evlât, bu çocuğun büyüğü olan, ölen bir erkek evlât doğurduğu adanı o değil miydi Zaten, bu piçi evlât edinecekti. Ona yol gösterecek, yalnız kendinin olmasını, kendisi tarafından ve kendisi için yaşamasını zorla ondan istiyecekti.

Onu burada hangi işte kullanacağını öğrenmek mi istiyorsunuz Bunu ben de bilmiyorum. Ödenmesi gereken yüz binlerce frangı tabîi Öyle hemencecik bulacak değilim. Rakamlarınız gayet doğru, belki de fabrikayı satın alacak parayı asla bula-mıyacağız. Buna rağmen, ne için mücadele etmiyelim, ne için bir denemiyelim. Sonra da, itiraf ediyorum, mağlup olmuşuz, öteki düşünsün! Çünkü size söz veriyorum, eğer bu çocuk benim sözümü dinlerse,, bundan böyle fabrikanın içine sokulmuş, bir yıkım vasıtası, Öc alacak olan ceza vasıtası o olacak, fabrikayı havaya uçuracaktır.

Duvarları işaret ederek yıkıntı ifade eden bir el hareketiyle, iğrenç bir ümidini anlattı. Kin üzerine kurulmuş bulanık projeleri maiivolursa hayalindeki son mücadele elbette bu idi. Sefil Alexandre'ı, yıkıcı bir kuvvet gibi kullanacak, onun vereceği zararlarla bir parça rahat nefes alacaktı. Biricik oğlunun kaybı ile içine yuvarlandığı hudutsuz ye'is ortasında kakırdamış, artık tatmin edemediği sevgi ile yanıp kavrulmuş, ağı katılan analık duygusunun tesiriyle deli olacak dereceye gelmiş, cinayet işliyecek derecede ahlâk fesadına uğramış, bu çığınca arzuya

103

DÖt BEREKETİ fil

gelip dayanmıştı. O inatçı haginliğiye şu son hüte-münü verdiği zaman Morange'm tüyleri ürperdi.

On iki senedir kaderin bir cilvesini bekliyordum, o da işte kendini gösterdi!. Bunun bana sor talih eseri olarak verdiği fırsattan faydalanmamaktan- sa bu uğurda hayatımı veririm!

Eğer kader isterse bu, Denis'nİN mahvı demek ti; Constance buna andıçmış, iyice hazırlanmıştı, ih tiyar muhasebeci felâketi gözünün önüne getirdi, balararı yüzünden mahvolacak masum çocukları dü şündü, bu haksız, koskoca facia yumuşak kalbini is yanla doldurdu. Bildiği şeyi haykırmadan bu yeni ci nayetin işlenmesine göz mü yumacaktı Öteki cina yet, o ilk cinayet, birbirlerine bahsetmedikleri, gö mülüp kalan o müthiş şey herhalde Constance'ın ha tırına gelmiş, o feci dakikada gözlerini bulandırmış, olacak ki, Morange'a boyun eğdirmek istiyen sabit bakışında o manzaranın ürpertisi dolaştı. Bir lâhza,. böyle gözgoze, beri tarafta, o kaatil asansör kapa ğının yanında, uçurumun soğuk rüzgâriyle iliklerjne- kadar donarak tekrar bir an yaşadılar. Bu daki kada yine Morange mağlup oldu, kadının iradesi al tında mahvolmuş biçare bir adam za'fiyle hiçbir şey konuşmadı. >

Constance yavaş sesle:

Şu halde dostum, mesele karart aşmıştır, dedi;.

Alexandre'ı önce memur olarak fabrikaya almak için size güveniyordum Kendisini, bir akşam saat beşte, ' ortalık karardıktan sonra burada, bu odada göreceksiniz, çünkü ona gösterdiğim ilgiyi önceden belli etmek istemiyordum. Öbür gün akşam, olur mu

109

DÖL BEKEKETİ

Hay hay, Öbür akşam madam, siz nasıl isterseniz.

Ertesi gün, Morange, o kadar heyecanlı göründü ki onu gözetleyen kapıcı kadm endişelendi, meseleyi kocasına söyledi. Kiracıları herhalde bir buhran geçirmek üzereydi, çünkü su almak için aşağıya indiği zaman pabuçlarını giymeyi unutmuştu, yüzü bir tuhaftı, kendi kendine konuşuyordu. Asıl garibi şu ki, o gün Öğle yemeğinden sonra Morange işinin başına bir saate yakın bir gecikme ile geldi, bu intizamsızlık o zamana kadar görülmüş şey değildi, fabrikada hiç kimse buna emsal gösteremezdi. Morange kasırgaya tutulmuş gibi dosdoğru yürüyüp gitmiş, bir gün, Danis'nin, kendisini suyun cazibesinden kurtardığı o Crenelle köprüsüne varmıştı. Sonra, orada, bir kuvvet onu yine aynı noktaya çekmiş, Morange aynı parmaklıktan sarkmış, akan suyu aynı şekilde seyre dalmıştı. Bir gün öncesinden beri ağzına aynı sözler doluyor, ona musallat oluyor, azap veriyor, Morange bu sözleri hafif sesle geveliyordu: Bildiği şeyi haykırmadan, bu yeni cinayetin de işlenmesine göz mü yumacaktı O sabah pabuçlarını giymeyi unutmasına sebeb olan, biraz evvel, sanki fabrikanın kapısını unutmuş gibi işinin başına dönmesine engel olacak derecede onu sersemleten şey, herhalde zihninden çıkarıp atamadığı bu sözlerdi, artık bu ise bir som vermek için duyduğu şuarsuzca ihtiyaç, inatçı kelimelerinin beynini altüst ettiği işkenceyi boğmak gibi içten gelen bir ümit değil mi idi Orada suyun dibinde, kelimeler nihayet susacaklardı, Morange onları bir daha tekrar etmiyecek, kendisijade bulamadığı

110

DÖL BEREKETİ III.

bir iradeyi göstermesi için zorladıklarını bir daha işitmiyecekti. Suyun tatlı bir çağrısı vardı, hem bundan daha fazla mücadele etmemek, biçare bir adam gibi, lüzumundan fazla yaşamış zayıf ve yumuşak kalpli bir insan gibi kendisini böylece aim yazısına terketmek ne güzel olacaktı!

Morange, daha fazla eğiliyor, nehrin şartısının kendisini kavramaya bağladığını hissediyordu ki, arkasından genç ve neşeli bir ses onu çağırırdı:

Nereye bakıyoi'sunuz, mösyö Morange Ko
caman balıklar mı var

Bu seslenen Hortense'tı, on yaşma göre fazla boylu, pek cici bir şeydi, bir hizmetçi kadın, onu Auteuil'e küçük arkadaşıyla oynamaya götürüyordu. Muhasebeci, şaşkın bir halde arkasma dönünce, bu hayal kargısında, kendisini bu kadar uzaktan geri çağırın bu sevgili melek yavru karşısında, bir an, elleri tit-riyerek, gözleri yaşlarla sırsıklam, durakladı.

Vay, sen misin cicim! Hayır, hayır, kocaman balıklar yok. Galiba dipte saklanıyorlar, çünkü kışın su çok soğuk olur. Misafirliğe gidiyorsunuz öyle mi Aman, bu kürklü manto da ne yakışmış! y İhtiyar dostun sesinde öyle titrek bir sevgi ifa-; desi vardı ki çocuk, sevmekten, okşanmaktan mera-; nun, gülmeye başladı.

Ya, çok memnunum, misafirliğe gidiyorum,-- orada komedi oynayacaklar. Aman ne güzel şey, mera— nun olmak! .1

Çocuk, bu sözü, vaktiyle kızı Reine nasî soyIeTi diyse öyle söylemişti, Morange, diz çöküp, bir tanrı-` ça gibi onun ellerini öpmek istiyordu. İÛ

111

DÖL BEREKETİ III

Elbette, her zaman memnun olmalısın. Çok güzelsin, gel seni öpeyim.

. Peki, Öpün, mösyö Morange. Ha! Haberiniz var mı Bana verdiğiniz bebeğin adı Margot, öylede uslu ki, inanmazsınız. Bir gün gelin de, görün.

Morange çocuğu öpmüştü, onun, solgun kış günü aydınlığında uzaklaşıp gitmesini, yüreği yanarak, kendini fedaya hazır, seyretti. Büyük bir alçaklık etmiş olacaktı, çocuğun mesut olması lâzımdı. Köprüden yavaş yavaş uzaklaştı, kelimeler yine kulaklarında ötüyor, büyük bir vuzuhla çınlıyor, cevap bekliyordu. Bildiğini haykırmadan, bu yeni cinayetin de işlenmesine göz mü yumucaku Hayır, hayır, buna imkân yoktu,

söyliyecekti, harekete geçecekti. Bu kararı, yine de, henüz bulanık bir buğuya gömülü idi. Nasıl söyliyecek, nasıl davranacaktı. Sonra, kalem odasına döner dönmez, acayıplığı büsbütün ileri götürerek, kırk senelik alışkanlıklarım tamamıyla çiğniyerek, bitmez tükenmez rakam toplama ameliyesine girişeceği yerde, uzun bir mektup yazmaya başladı. Mathieu'ye yazdığı bu mektupta, bütün macerayı, Alexandre'm dirilişini, Constance'm niyetlerini, kendisinin yapmayı kabul ettiği hizmeti anlatıyordu. Hoş, bütün bunları, yüreğini ferahlatan bir itiraf gibi, kaleminin ucuna geldiği şekilde, yazıveriyor, omuzlarına çok ağır basan bu hâkimlik rolünde, kendisine bir tutum tâyin etmiyordu. Mathieu durumu bilirse, bir yerine iki kişinin iradesi işleyecekti. Morange, Mathieu'den, ertesi gün gelmesini rica ederek mektubu bitiriyor, fakat altıdan Önce gelmemesini sölyüyordu, çünkü Alexan&re'i tanımak, gü-

112

DÖL BERKETİ W

rüşmenin nasıl cereyan edeceğini, Constance'm ondan ne talepte bulunacağını öğrenmek istiyordu. O geceyi, ertesi günü, feci haller içinde geçirmiş olsa gerekti. Kapıcı kadının sonradan anlattığına göre, dördüncü kattaki kiracı, Morange'ın, bütün gece, tepesinde gezindiğim işitmişti. Kapılar açılıp kapanıyor, eşya, evden taşınır gibi oradan oraya dolaştırılıyordu. Hattâ, hayaletlere hitabeden bir delinin kendi kendine konuşmasını, kendisine rahat vermiyen ölümler için esrarlı bir âyin yapan bir sofunun huşuğ-lu ibadetini andıran feryatlar, hıçkırıklar bile işitilir gibi olmuştu. Sonra, Morange, o gün fabrikada, ye'sîni, zekâsının büsbütün içine gömülüp gittiği karaltılar yığınım gösteren endişe uyandırıcı emareler belli etti. Gözleri bulanık, yüreği geçirdiği mücadelelerle azap dolu, sebepsiz, belki on defa aşağı indi, işliyen makinelerin karşısında uzun uzun durdu, sonra tekrar yukarı çıktı, hesaplarının başına oturdu; çok zahmetle aradığı şeyi bulamadığı için şaşkın bir haldeydi. O karanlık kış günü, saat dörde doğru gece olunca, kalem odasında, yanında çalışan iki memur, onun, işi bıraktığını gördüler. Artık, gözleri saate takılıp kaldı, bekledi. Saat beşi çalınca, bir yekûnun doğru olup olmadığına son bir kere daha baktı, kalktı, odadan çıktı, tekrar gelip ondan sonraki toplamın doğru olup olmadığına bakacakmış gibi hesap defterini açık bırakmıştı. Morange, bitişik konakla atölyeler arasındaki deh-îze giden galeriye girmişti. O saatte, orası baştan başa aydınlıkta; elektrik lâmbaları etrafı gündüz gibi aydınlatıyor, makinelerin gümbürtüsü duvarları

113

I>ÖL BERKETİ III

sarsıyor, fabrikanın faaliyeti her yanı inletiyordu. Dehlize varmadan, karşısında, birdenbire, asansörü, o müthiş oyuğu, on dört sene evvel Blaise'in, içinde parça parça olduğu o cinayet kovuğunu gördü. O kazadan sonra, tekrar böyle bir şey olmasın diye, asansör yuvasının kapağım bir demir parmaklıkla kuşatmışlardı; demir parmaklığın bir kapısı vardı, bu kapıyı bilhassa açıp boşluğa istiyerek atlamadıkça, kazara düşme imkânı kalmıyordu. Kapak da, tesadüf, açılmış bulunuyordu. Kapı kapalıydı, Morange, üstün bir kuvvetle itilerek yaklaştı, boşluğa doğru . eğildi, uzun bir ürperti geçirdi. O sahne, şimdi oldu- , şu gibi gözünün önüne geliyordu, bu korkunç boşluğun dibinde parçalanmış vücudu görüyor, muhakkak olan, istiyerek işlenen, saklı tutulan cinayet kargısında, aynı dehşet rüzgârıyla buz kesildiğini hissediyordu. Mademki bu kadar ıstırap çekiyordu, mademki, uyku uyumuyordu, yanlarına geleceğini, o iki Ölü kadına mademki vadetmişti, bu işe niçin artık bir nihayet vermiyordu. Daha evveli gün, köprü'nün parmaklığına abandığı sırada, bu musallat arzuyu yine duymuştu. Muvazenesini bir kaybetti miydi kurtuldu demekti, nihayet toprağın sükkûnu içinde, iki kadının arasında yatabilecekti. Derken, iki günden beri araştıran, azan deliliği arasında, uçurum, sanki o müthiş hal çaresini kendisine fıslamış gibi, aşağıdan, bir sesin, Blaise'in sesinin: Ötekini de beraber al gel! Ötekini de beraber al gel: dediğini işitiyor gibi oldu. Uzun bir ürperti geçirerek doğruldu, sabit fikirlerinin ulaştığı karar onu yıldırım gibi çarpmıştı. Divaneliği, bunu, her işi halledecek biricik mâkul, mantıklı,

DÖL BERKETİ IH

115

114

DÖL BERKETİ III

riyazi hal çaresi olarak görüyordu. Bu karar ona öyle sade görünüyordu ki, bu kadar çok aradığına şaşıyordu. O zaman, bu zayıf ve yumuşak başlı adam, bu zavallı sapık, çok vuzuhlu bir muhakemenin, çok ince bir hilenin yardımıyla demir gibi bir irade, üstün bir kahramanlık eseri gösterdi. Önce, her şeyi hazırladı, kendisi orada yokken asansör kapağım Örtmesinler diye emniyet kertesini sürdürdü,

parmaklık kapısı kolayca açılıp kapanıyor mu diye de muayene etti. Güvenin verdiği bir kuvvetle, âdeta ayaklan yerden kesilmiş gibi hafifçe yürüyordu; bakışı keskindi, tetikteydi; görülmek, işitilmek istemiyordu. Sonra, elektrik lâmbalarının üçünü de söndürdü, galeriyi, tam bir karanlıkta bıraktı. Aşağıdan, apaçık duran oyuktan, makinelerin uğultusiy-ie karışık, fabrikanın faaliyet gürültüsü hâlâ yükseliyordu. Morange, ancak her şeyi hazır ettikten sonradır ki, konağın küçük salonuna gitmek üzere koridora daldı.

Constance, Alexandre'la birlikte, onu orada bekliyordu. Delikanlıyı yarım saat evvel getirmişti, onu hem söyletmek, hem de, müessesede ona tahsis ettiği asıl duruma dair henüz hiçbir şey açmamak istiyordu. Bir çırpıda kendisini onun eline bırakmayı lüzumsuz gördüğü için, akrabası olan la baron de L-O'.vicz'in tavsiyesini iyi karşılayarak, ona bir iş bulmak İsteddiğini göstermekle kalmıştı. Fakat, onu sapsağlam, azimli, sert yüzlü, intikam müjdeliyen müthiş gözlere sahip görerek nasıl da zaptettiği bir heyecanla inceliyordu! Onu büsbütün yontup adam edecekti, delikanlı gayet dürüst bir insan olacaktı. Alexandre, naler olup bittiğini iyiden iyiye anlayamadan, bir şeyler sezinliyor, mukadderatının tâyin edildiğini hissediyor, sonradan, bütün ağılı rahat rahat midsye indirmek için ehlileştirilmeye razı kurt yavrusu gibi, muhakkak olan yağmayı, bekliyordu. Morange, içeri girince, gözüne ilişen şey, yalnız, Alexandre'la Beauc-hcia arasındaki benzerlik oldu; bu son derece benzerlik, Constance'ı da, yüreğinden kan giderek sarsmıştı, Morange da, kafasındaki o sabit fikirle, eski patronunu mahkûm eder gibi, bu benzerlik karşısında dondu kaldı.

Sizi bekliyordum, dostum, çok titiz bir adam olduğunuz halde geç kaldınız.

Evet, bir küçük iş vardı, onu bitirdim de.

Fakat Constance şaka ediyordu, memnundu. İşi hemen halletti.

Pekâlâ. İşte size bahsettiğim zat, bu. Önce yanınıza alıp, işi öğretirsiniz, başlangıçta yalnız atel-ye işlerinde çalıştırırsınız. Tamam mı

Kay hay, azizim madam. Kendisiyle meşgul olacağım, emin olabilirsiniz.

Sonra, Constance, ertesi gün işe bağliyacağım söy-liyerek Alexandre'ı selametleyince, Morange, delikanlıyı, kendi kalem odasından ve henüz açık bulunan atölyelerden geçirmeyi nezaketle teklif etti.

Constance, muhasebecinin bu hatımazhğı karşısında büsbütün emin olarak, tekrar güldü:

İyi düşündünüz, dostum, çok teşekkürler ede rim, dedi. Siz de, mösyö, güle güle gidin, eğer uslu olursanız, istikbalinizi sağliyacağız. _0 .

116

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ III

in

Fakat, o esnada, budalaca, zirzopça bir olay, onu yıldırımla vuruiçuşa döndürdü. Küçük salondan, Alexandre'ı önu sıra çıkararak Morange ona dönmüş, kafasındaki çatlak, birdenbire meydana çıkıp yüzünün şeklini bozuyormuş gibi, âni bir deli istihzasiyle bakmıştı. Laubali ve alaycı, yavaş bir sesle, ta yakından konuştu:

Ha ha hay! Blaise kovuğun dibinde! Konuşuyor, benimle konuştu!. Ha ha hay! Takla! Sen istedin taklayı! Takia yine var, takla!

Bunları söyledikten sonra, Alexandre'la birlikte ortadan kayboldu. Constance, ağızı bir karış açık, onu dinlemişti. Bu öyle akla hayale gelmez, Öyle divanece bir şeydi ki, Önce anlı yamadı. Fakat sonra, o ne şimşek hiziyle kavrayıştı! Morange'ın söylediği şey, o cinayetti, o zamana kadar asla lâfım etmediği şeydi, on dört seneden beri içlerine gömdükleri, yalnız bakışlarıyla itiraf ettikleri o faciaydı; şimdi, Morange, onu birdenbire, bir deli istihzasiyle suratına fir-latıvermişti. Biçare adamın bu iblisçe isyanına, Cons-tance'ın, uçurumdan esen bir rüzgâr gibi, temasım hissettiği müphem tehdidine sebep neydi Müthiş surette benzi attı, kaderin, tam o anda elde ettiğini sandığı kaderin korkunç bir Öc alacağını, için için bir sezikle anladı. Evet, böyleydi, Constance, on dört sene geriye gitti, kendisini yine bu salonda gördü ve tit-riyerek, vücudu buz kepilek, ayakta bekledi; fabrikadan yükselen gürültüleri dinliyor, berikinin parçalanışım dinlediği ve beklediği o uzak günkü gibi, dt>-Sügün feci çatırdısmı bekliyordu.

Bu arada, Morange, o tıpiş tıpiş yürüyüşüyle, Alexandre'ı götürüyor, sakın ve iyi sesiyle konuşuyordu.

önünüze geçtim, affedersiniz, size yol göster-

snek zorundayım. Böyle müesseseler çok girintili çı-

| itintili olur, merdivenlerin, koridorların, dönemeçlerin, îaddi hesabı yoktur'. Görüyorsunuz ya, koridor sola

dönüyor.

Sonra, zifiri bir gece karanlığına gömülü galeri-siın nihayetine varınca Öfkeleni, tabii bir sesle:

Haydi, buyurun bakalım! dedi. Hiç başka marifetleri yoktur, elektrikleri yakmamışlar, düğme de ta uzakta, öte başta. Bereket versin, kırk senedir fouradan geçtiğim için basacağım yeri biliyorum. Dikkat, peşimden ayrılmayın.

O andan itibaren, her adımda, nasıl hareket edeceğini ona ihtar etti, sesinin ahengi hiç değişmeyen, o lûtufluk haliyle ona yol göstermeye devam etti:

Peşimi bırakmayın, sola doğru. Şimdi, dos doğru yürüyeceğiz artık. Yalnız, durun, galeri, orta sından bir demir parmaklıkla bölünmüştür, bir de kapısı vardır. Tamam, geldik. İşıtıyorsunuz ya, kapıyı açıyorum. Peşim sıra gelin, ben önden gidiyorum.

Morange, sükûnetle, karanlıklara, boşluğa adımı-ııı attı. Gık demeden, dibe yuvarlandı. Arkasından izini kaybetmemek için âdeta ona değercesine yakınından yürüyen Alexandre, ayaklan altından kaçan bu zeminin verdiği âni dehşet içinde, uçurumun boşluğunu, düşüşün rüzgârını gerçi hissetmişti. Fakat, bir bere atılmış bulunuyordu, o da yürüdü, bir çığlık

I
m

113

DÖL BEREKETİ III

kopardı, tekerlendi. İki vücut, uçurumun dibinde yas-sııdı, ikisi de derhal öldüler. Lâkin Morange, birkaç saniye daha nefes aldı. Alexandra, tam Blaise'ı Ölü buldukları noktada, kafası yarılmış beyni dağılmış bir halde serili yatıyordu.

Kazanırı sebebi bir türlü anlaşılamadı, orada bulunan iki ölü, müthiş bir şaşkınlık uyandırdı. Morange, sırrını beraber götürmüştü, deliliğinin, ona rasgele işlettiği bu fecî cellâtlık işini, belki Constance'ı cezalandırmak, belki de eski hatayı tamir etmek için; vaktiyle, kardeşinin Ölümüyle mateme gömülen De-nis'nin, şimdi kızı Hortense'la mükâfatlanması için; kızcağızın, çok uslu, güzel bebeğiyle, Morgot'su ile mutlu yaşaması için yapmıştı. Morange, cinayetin aletini ortadan yok etmekle, muhtemel yeni cinayeti yok etmiş oluyordu.

Morange, sabit fikrin tesiri altında, idraki aşan, bir kasırganın fütursuz zalimliği ile geçip giden, insan hayatlarını biçen bu hailleli adaleti herhalde, muhakeme etmemişti. Bilerek yapmış değildi, sadece harekete geçmişti. Fakat, fabrikada herkes-aynı şeyi düşündü, Morange muhakkak deli idi, ka-zeya sırf kendisi sebeb olmuştu, kaldı ki, elektriklerin söndürülmüş olmasına, demir parmaklık kapısının ardına kadar açık bulunmasına, orada bulunduğunu bildiği bu kovuğa tekerlenmesine, yanındaki biçare gencin, onun peşinden yuvarlanmasına kimse akıl erdiremiyordu. Hoş, ondan sonraki günler, kapıcı kadın, onun son divaneliklerini anlatınca, hele bir polis komiseri, apartmanı gezince, Morange'm de-. liliğine kimsenin şüphesi kalmadı. Deliydi, zır deliydi. Bir kere, bu kadar bakımsız bir ev olamazdı, mu-

113

DÖL BEREKETİ III

fağın ahırdan farkı yoktu, salon yüzüstü bırakılmış. On Dördüncü Louis stili mobilyesi tozdan kül rengi olmuştu; yemek salonu altüsttü, eski meşe ağacından mobilyesi pencere önüne yığılmış, içeriyi kapkaranlık ediyordu; sebebi belli değildi. Yalnız R.eïne'in odası muntazamdı, bir türbe gibi sofuca temizlikteydi. Fiçpen ağacından eşyası, her gün silinip süpürüldüğü için pırıl pırıldı, Fakat, Morange'm deliliğini asıl açıkla ispat eden şey, bir hâtıralar müzesi şekline sokulmuş olan, duvarları karısının ve kızının Cotoğraflariy-le kaplı yatak ociası oldu. Pencerenin karşısında, bir masanın üstü bir nevi mihrap haline konulmuş, duvar gözüküyordu, vaktiyle Mathieu'ye gösterdiği bu mihrabımsı şeyin üstünde, Valerie ile Reine'in, ikiz kardeşler gib:T aynı yaşta, yirmi yaşında alınmış 3-esimleri orta yerde duruyordu; sayısız daha başka portreler, yine Valerie'nin, yine Reine'in çeşit çeşit pozlarda, çeşit çeşit tuvaletlerle, çocukluk, genç kızlık, kadınlık çağlarında çekilmiş resimleri, bu iki portrenin etrafına, iki sıra dizilmişti. Orada masanın üstünde, bir mihraba konulmuş adak gibi, altın paralardan, gümüş paralardan, hattâ meteliklerden mürekkep, yüz bin franktan fazla bir para, koskoca bir yığın bulundu; bu, Morange'm senelerden beri, fakir bir adam gibi kuru ekmeğe kanaat edip biriktirdiği servetti. Nihayet, biriktirdiği paraların nereye gittiği anlaşılmıştı, bunları iki kaçanına veriyordu, bütün iradesi, bütün ihtirası, bütün emeli onlardan ibaret kalmıştı. İkisini de, zengin etmek bulyasiyle Öldürdüğünü düşünerek vicdan azabından' kurtulamıyor, çok özledikleri, çok şevkle sarfedece-k

DÖL BERKETİ III

oldukları bu parayı onlara ayırıyordu. Parayı hâlüfc onlar için kazanıyor, onlara getiriyor, bol bol veriyor, hayaletlerle dolu tapınışı ortasında, onların ruhlarını rahat ettirmek, sevindirmek İsteğiyle, kendi zevkine-zerre kadar bir şey ayırmıyordu. Metelik metelik biriktirilip masa üstüne yığılmış, yirmi senedir, bir çiçek demeti gibi karısıyla kızının resimlerine sunulmuş koskoca bir servetin yanı başında sefalet içinde ölen deli ihtiyarın hikâyesini, bütün mahalle anlata anlata bitiremedi.

Mathieu, saat altıya doğru fabrikaya geldiği zaman, kazanın uyandırdığı dehşet ve telâşla karşılaştı. Morange'ın mektubu zaten sabahtan beri yüreğini sikiyordu. Alexandre'm meydana çıkması, Constance'-in evine alınması, onun tarafından müesseseye sokulması hikâyesi, bu olmayacak iş, onu çok hayrette bırakıyor, endişelendiriyordu; mektup çok sarıh olmakla beraber, acaip saçmalıklarla dolu idi, anlaşılmayacak şekilde lâftan lâfa atlıyor, Mathieu'nün yüreğini büsbütün üzüyordu. Mektubu üç defa üstüste okumuştı, hâdis, öyle bulanık tehditlerle dolu görünüyordu kir her okuyuşta, gitgide daha korkulu, yeni faraziyeler yürütüyordu. Sonra, verilen randevuya gelince de, bu sefer, Victor Moineaud'nun kaldırıp yanyana uzattığı kana bulanmış o iki cesetle karşılaşmıştı! Makineleri durduran ölüm ürpertisi içinde koşa koşa gelip bu anlaşılmaz felâketi, acaip huylu ihtiyar muhasebeci ile, gökten inercesine gelmiş, hiç kimsenin tanımadığı genç adamın, üstüste yuvarlanıp paramparça oluşlarını telâşla kendisine anlatan oğlu Denis'yi ses çıkarmadan, vücudu buz kesilerek dinledi. Mathieu,

DÖL BERKETİ III

iftlexandre'i derhal tanımıştı; böyle dehşet içinde kalması, böyle sararması, bunca karanlık iş karşısında, henüz faraziye halinde, korkunç faraziyeler halinde, içinden yükselen mütalâaları, hiç kimseye, hattâ oğluna bile .açmak istememesinden ileri geliyordu. Galerideki lâmbaların sönük bulunması, hep kapalı duran, ancak bu işe alışık bir kimsenin, düğmeyi çevirerek açmış, gizli bir yayla sıkıştırılmış olması muhtemel parmaklık jkapısı meselesini, bu kesin birkaç müşahedeyi, gitgide artan bir endişeyle dinliyordu. Sonra, Victor Moi-Tieaud, önce, muhakkak, ihtiyarın düştüğünü, çün- kü gencin bir bacağı onun karnı üzerine uzanmış ol—duğunu söyleyince, Mathieu birdenbire, on dört sene .geriye gitti, Moineaud babayı hatırladı, oğlunun, şimdi Morange'la Alexandre'i bulduğu aynı yerde, babasının, Blaise'i bulduğunu görür gibi oldu. Blaise! Mat-, hieu'nün kafasında yeni bir aydınlık yanıyordu; kuşkusunun emekîyerek ilerlediği bu müthiş karanlık içinde, feci bir şüphenin ışığı gözlerini kamaştırdı, X)enis'yi, bütün işleri yoluna koymak üzere aşağıda bırakıp, Constance'm yanma çıkmak istedi.

Fakat, yukarıda, ara koridora gireceği sırada, asansörün yanında tekrar durdu. On dört sene evvel, Morange'ın, asansör yuvasının kapağını açık bulup, ihaber vermek üzere aşağı indiği yer burası idi; o indikten sonra, Constance, elini kolunu salhyarak eve -döndüğünü söylüyordu, tam o sırada da, Blaise, karanlık koridorun öte başından doğru gelmiş, çukura yuvarlanmıştı. Herkesin, nihayet inandığı bu masalın ;yalan olduğunu, Mathieu şimdi anlıyor, bakışları, söz-ieri, susuşları hatırlıyor, o zaman kavrayamadığı şey-
DÖL BERKFTİ III

ler, şimdi korkunç bir mâna alıyor, onu ani bir kesin-. Jiğe götürüyordu. İçinde, daima iğrenç bir sır eseri kalan sinsi cinayetlere, kahpece cinayetlere mahsus feci müphemüğe bürünmüş bulunmakla beraber bunun böyle olduğu muhakkaktı. Zaten, şimdiki olayı, aşağıda duran o iki ceset meselesini de, mantıklı bir muhakemenin, bir delinin hareketini, muammalı ve karanlık noktalarıyla izah edişi gibi, meydana çıkarıyordu. Euna rağmen, Mathieu şüphe etmek için kendini zcr-ladı. Constance'ı görmek istiyordu, Constance, küçük salonun ortasında, yüzü balmumu gibi sarı, ayakta, kıyıdamadan durmuştu. Oİİ dört sene evvelki bekleyiş yenileniyor, öyle bir ıstırap içinde uzuyordu ki, Constance, daha iyi işitmek için soluk almıyordu. Fabrikadan henüz ne bir gürültü, ne bir ayak sesi işitilmişti. Ne oluyordu acaba O müthiş şey, o korktuğu gey, boş bir kâbustan ibaret miydi Halbuki, Morange, onun yüzüne karşı alay etmiş, Constance, ne demek istediğini pekâlâ anlamıştı. Acaba, bir feryat, bir yıkılma gürültüsü işitmiş jeğil miydi Şimdi ise, makinelerin uğultusunu artık duymuyordu, ölümdü bu, fabrika soğumuş, kendisi için ölmüştü. Birdenbire, yaklaşan, hızlanan ayak sesleri işitti, kalbinin atışı durdu, içeriye Mathieu girdi.

Constance, hayalet görmüş gibi, benzi sapsarı, geriledi. Mathieu gelmişti, niçin gelmişti acaba Na sıl oluyor da orada bulunuyordu Bütün felâket ha bercileri arasında, en beklemediği o idi. Gelen onun öl

müş oğlu olsaydı, Constance, babanın bu gelişi karşı
sında olduğu kadar sarsıntı geçirmezdi. .m-
M

123

DÖL BEREKETİ III

Bir şey söylemedi. Mathieu, kısaca:
Yuvarlandılar, dedi, ikisi de öldüler, Blaise
gibi Öldüler.

O zaman, Constance, yine bir şey söylemedi, onun yüzüne baktı. Bir an, göz göze bakiştılar. Mathieu, onun
bakışından her şeyi Öğrendi, cinayet, bir kere daha başladı, işlendi, bitti. Aşağıda, cesetler, Üstüste,
ezilmiş yatıyorlardı.

A zavallı kadın, bu ne feci şaşkınlık böyle,
kaç kişinin kanma girdin!

Constance, bir gayret sarfetti, son bir gururla doğruldu, boyu uzadı, yine yenmek, kaatü elbette kendisi
olduğunu daima haklı olduğunu, daima haklı olacağını haykırmak İsteddi. Fakat Mathieu, son bir hakikati da
açığa vurarak onu harabetmişti:

Bilmiyor musunuz ki, bu alçak Alexandre, ahababınız madam Angelin'in kaatillerindendir Bir kış akşamı,
parasını çaldılar, zavallı kadını boğdular. Size acıdığım için, üzülmeyi istemediğim için, bunu sizden
gizlemiştim. Eğer haber verseydim, şimdi kürek zindanında bulunacaktı! Bugün haber verseydim, siz de onun
yanma giderdiniz!

Bu, en müthiş darbe oldu. Constance bir şey söylemedi, devrilen bir ağaç gibi, kaskatı, halının üstüne serildi.
Bu sefer, alt oluşu onu mahvetmişti, beklediği alın yazısı aleyhine dönüyor, onu yere vuruyordu. Bir tek
çocuğa bağladığı sevgi ile fesada uğ-riyan bir ana daha, aldatılan, soyulan, öfkeden kudu-ran; ana olmak
ihtiyatıyla, düştüğü tesellisiz divanelik yüzünden cinayete kadar giden bir ana daha eksilmisti. Orada sıska
ve kurada, tatmin edemediği

1

134

DÖL BEREKETİ HI

sevgilerle zehirlenmiş bir halde, boylu boyunca yatıyordu.

Mathieu telâşa düştü, ihtiyar hizmetçi kadın, koş
tu, geldi. Onun yardımıyla Constance'ı yatağına gö
türdü, sonra soydu; bu süre içinde, Constance'm, ba
zen soluğunu kesen neviden bir baygınlık içinde, hâlâ
ölü gibi yattığım görünce, Mathieu, bizzat Boutan'a
koştı; talihi varmış ki, doktoru, tam da eve yemeğe
geldiği saatte yakaladı, hemen alıp getirdi. Yetmiş
iki yaşına yaklaşan Boutan artık hekimlik etmiyor,
hayata karşı beslediği ümidin sakin neşesi içinde ya
şıyor, dostları olan çok eski müşterilerinden başka
kimseye viziteye gitmiyordu. Daveti geri çevirmedi,
hastayı muayene etti. Öyle açık manalı, ümitsiz bir
hareket yaptı ki, endişesi gitgide artan Mathieu, ka
rısı ölürken bari yanında bulunsun diye, Beauhene'î
aramaya koyuldu, ihtiyar hizmetçi kadına, adamın
nerede bulunduğunu sordu, kadın, kollarını havaya
kaldırdı, mösyönün nerede olduğunu bilmiyordu. Mös
yö, hiç adres bırakmazdı. Sonra, o da dehşete kapıldı,
baktı ki olacak gibi değil, o hala ile yeğenin, mahut
karıların evine koştu. Acele meselelerde, hanımının,
kendisini bizzat oraya gönderdiği olmuştu, o sebeple,
evlerini mükemmel surette biliyordu; fakat, orada,
hizmetçi kadına, madamların, bir hafta Nice'de isti
rahat etmek üzere mösyö ile birlikte, bir gün evvel
gittiklerini söylediler. Kadın, aileden bir kimseyi ya
nma almadan dönmek istemediği için, dönüşte, mös

yönün kızkardeşi la baron de Lowicz'e uğramayı akıl etmiş, kendi arabasına onu da, adetâ zorla alıp getirmigtL# .atunua »v suua v, ,

DÖL BEREKETİ III

Boutan, boşu boşuna, acele imdat tertibatı almıştı. Constance, gözlerini açınca, dikkatli dikkatli onun' yüzüne baktı, herhalde tanıdı, tekrar gözlerini kapadı. Ondan sonra, inadetti, sorulan suallere cevap-vermek istemedi. Herhalde işitiyordu, yanında bulunan, kendisini tedavi eden insanları tanımaması imkânı yoktu; kendisiyle meşgul olmalarını istemiyor,, ölü gibi durmakta, zerre kadar hayat eseri göstermemekte ısrar ediyordu. Arük, hezimetinin sessiz ıstırabı içinde dünyadan çekilmiş gibi, ne dudakları, n& gözleri açılıyordu. O akşam, Serafine gayet acayıptı. Leş gibi eter kokuyordu, şimdi eter içmeye başlamıştı. Çifte kazayı, Constance'm kalb krizine sebebolan Morange'-la Alexandre'in Ölümünü haber alınca, yüzünde, sadece, kaçıklara mahsus hafif bir kırışıklık peyda oldu âdetâ, istemiyerek gülümsedi:

A'. Acayıp şeyi dedi.

EMİvenleriyle şapkasını çıkarmadan, koltuğa yerleşti Eski güzelliği korkunç bir şekilde mahvedil-diğinden bsri, biricik canlı iki ışık halinde kalan altın pullu kara gözleri açık, bekliyordu. Altmış iki yasında olduğu halde, yüz yaşında görünüyordu, küstah yüzü, boralarla çatlak çatlak olmuş, güneş şansı saçları, kül yağmurları altında sönmüş gibi idi. Vakit gece yansına yaklaştığı halde, o, hâlâ orada, farkında değilmiş gibi görüldüğü bu ölüm döşeğinin yanında, içinde, cansız bir cisim gibi, kendini unuttuğu bu ürpertiler dolu odadaydı, kendisini oraya niçin getirdiklerini dahi bilmiyor gibiydi.

S26

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ III

127

\

Ne Mathieu, ne Boutan, oradan uzaklaşmak istenmemişlerdi; mösyö, o mahut kadınlarla, o hala ve .yeğenle birlikte Nice'deyken, Constance'ı ihtiyar hiz-.metçi kadınla yalnız bırakmamak için, geceyi orada .geçirmeye karar vermişlerdi. Gece yansına doğru yavaş sesle konuştukları sırada, Serafine'in, tam üç saat susmadan sonra, nihayet konuştuğunu işitip gasa-. kaldılar.

Biliyorsunuz ya, öldü, demişti.

Kim ölmüştü, acaba Nihayet, Gaude'dan bahsettiğini anladılar. Gerçek, meşhur cerrahı, muayenehanesinde bir sedirin üstünde, sebebi iyiden iyiye 3îek de bilinmiyen âni bir ölümle yıldın mlanmış bir ılıâlde bulmuşlardı. Bir takım acayıp, açık saçık rivayetler dolaşıyordu, hattâ bunlardan bazıları saçana ve feci şeylerdi. Gaude, altmış sekiz yaşma geldiği halde, hâlâ uslanmamış, bekâr hayatı yasıyor, .gayet zinde olduğu söyleniyor, müşterileri arasındaki -genç kadınlardan, kendisine minnettar kalan ameli-.yat ettiği hastalardan, fingirdiyenler olursa, hâlâ gömül eğlendiriyordu. Mathieu, Serafine'in feci hülya-.sini hatırlamıştı, cerrahın neşteri altında, cinsiye tiyle .beraber şehvetini de kaybetmenin öfkesiyle, kadın, 'bir gün ona: ah demişti, bir akşam, hepimiz, kısır-Jaştırdığı bütün kadınlar onun muayenehanesine gitsek de, biz de onu hadım etsek! Binlerce ve binlerce jkac-inchlar, Serafine, onların hepsini kendisiyle birlik, kendi arkasında görüyordu, bir sürü, bir ordu, bir -milletler; yüz bin kısır kadın saldıracaktı, alacak-İian intikamın vahşiliği, muayenehanenin duvarlarını -Sarsacaktı.

Mathieu'yü heyecanlandıran şey, Gaude'un âni ölümü hakkında dolaşan garip rivayetlerden birine göre, onu, sedirin üstünde, esvapları soyulmuş, sakat edilmiş, kan içinde bulmuş olmaları idi. Mathieu'nün, bu matemli odadaki bekleyişle ürpererek, bir kâbus geçirir gibi kendisine baktığını görünce:

öldü, dedi, hepimiz oradaydık.

Bu, zırva, hakikate aykırı bir şeydi, imkânsızdı; ama, doğru da olabilirdi, yanlış da olabilirdi. O zaman, Mathieu, dehşet salan korkunç bir soğğun temasını, o esrarlı soğğun, bilinmiyen, asla bilinmiye-cek olan şeyin soğuk temasını duydu.

Boutan, Mathieu'nün kulağına eğilmiş, yavaşça:

Bir haftaya kalmaz, çıldırır, zır deli olup tı

marhaneye girer, demişti.

Bir hafta sonra, la baron de Lowicz'e deli gömleği giydirmişlerdi. Kısırlık ameliyatı, artık dindire-mediği İştahın yıkıcı tesiriyle, beynine vurmuştu. Kendisini tecrid ettiler; yanma kimseyi çıkaramıyorlardı, çünkü, buhranlarının müstehcen anlarında, iğrenç sözler söylüyor, rezilce hareketler yapıyordu.

Mathieu ile Boutan, Constance'ı sabaha kadar b3kledüer. Dudaklarını kıpırdatmadı, gözlerini bir daha

açmadı. Güneş doğarken, duvara döndü, öldü.

1

IV

Aradan yine seneler geçti, Mathieu altmış sekiz yaşına, Marianne altmış beş yaşına girmişlerdi ki, hayata karşı besledikleri imana, ümitlerinin verdiği sürekli gayrete borçlu oldukları gitgide artan servet ortasında, son bir mücadele, hayatlarının en acı mücadelesi, ikisini de, neredeyse yere serecek, ümitsiz, tesellisiz, mezara sokacak dereceye getirdi.

Marianne, bir akşam, titriye Ütrîye, tasalı bir halde yatağa yatmıştı. Aile arasında büyük bir üzüntü başlamış, vahimleşiyordu. Gitgide çirkin bir hal alan feci bir kavga, Gregoire'm idaresi altındaki değirmeni, Gervais ile Claire'in idare ettikleri çiftliğe karşı, fena halde öfkelenmişti, Ambroise hakem tâyin edilmiş, o da, Paris'teki ticarethanesinden, tutuşan ihtirasları hesaba katmadan, büyük iş adamı genişliğiyle hüküm vererek, ateşi daha fazla körüklemişti. Marianne, annelik duygusuyla, çocuklarını barıştırmak istemiş, Ambroise nezdinde gizlice teşebbüste bulunmuş, gelecek karşısında dehşete kapılıp yü-îregi yaralanmış, dönüşte yatağa düşmüştü. Ambroise onu âdeta haşin karşılamıştı, Marianne, kavga eden, birbirini yiyen nankör oğullarının, kendi etinden et kopardıkları intibaiyle, çok acı duyarak çiftliğe dönmüştü. Artık yataktan kalkmamış, Mathieu'ye susması için yalvarmış, hekim çağırmanın bir işe yara-

DÖL BERKETİ III -

mıyacağım söylemiş, hiçbir ıstırapı olmadığına, hiçbir hastalığı olmadığına yemin etmişti. Sönüp gidiyordu, Mathieu, onun, her gün kendisini bir parça daha terkettiğini, büyük kederi yüzünden ölmekte olduğunu hissediyordu. Olacak şey mi idi bu Kolları; arasında, okşanarak büyüyen, zaferlerinin neşesi, gururu olan, çok sevildikleri, çok sevdiği bütün bu çocuklar, aşklarından doğan, vefalılıkları içinde birleşen, kutsal ve kardeşçe bir yığın halinde etraflarında sımsıkı toplanan bütün bu çocuklar şimdi dağılıyorlar, birbirlerini yiyecek derecede birbirlerine-saldırıyorlardı! Demek ki, aile çoğaldıkça, nankörlük: de artar dedikleri doğruyd, bir insanın muttu xnxxs yoksa bahtsız mı olduğuna hükmetmek için, Ölümünü beklemek gerekir sözü de ne kadar yerindeydi!: Mathieu, karyolanın yanına oturmuş, Marianne'-m, ateşler içinde yanan elini avucunun içinde tutuyor:

Ah! diyordu, bu kadar didin, bu kadar üstünlük kazan, sonra, gel bu en büyük ıstırapa, bizi ens fazla harabedecek olan ıstırapa uğra! Muhakkak kiK son nefesini verinceye kadar çarpışmak lâzım, saadet,, ancak ıstırapla, göz yaşıyla kazanılıyor. Hep ümidi etmek, hep savaşmak, üstün gelmek, yaşamak lâzım!. Marianne, metinliğini kaybetmiş, artık mahvolmuş; gibiydi.

Yok yok, artık kudretim kalmadı, alt oldum-

Dışardan gelen yaraları hep iyi ettim. Ama, bu yara. benim kendi kanımdan, kanım içime akıyor, beni boğuyor. Bütün eserimiz mahvoldu. Son gün, sevincimiz, sıhhatimiz, kuvvetimiz yalana çıkıyor.

O,

130

DÖL BERKETİ III

Mathieu de, bu felâketin ıstırap veren korku-siyle, Marianne'ın öldüğünü, kendisi yalnız kaldığını £07. önüne getiriyor, bitişik odaya girip ağlıyordu.

Değirmenle çiftlik arasındaki bu mânâsız kavga, Lepailleur'ün o kıraç toprağı yüzünden, Chantebled'yi ortadan bölen o girintili arazi yüzünden çıkmıştı. Yosunlu, köhne dolabıyla, sarmaşıklar arasında kaybolmuş, romantik, eski değirmen, senelerden beri artık imevcut değildi. Grâgoire, babasının düşüncesini nihayet gerçekleştirmiş, binayı yıktırmış, yerine, bir de-miryoliyle Janville istasyonuna bağlı, geniş müstemilâta, buhar makineleriyle işliyen büyük bir un fabrikası kurmuştu. Kendisi de, civardaki buğdayların hepsi, öğütülmek üzere kendisine gelmeye başyhalı, fool para kazanıyordu, şaşılacak derecede durulmuştu, -kırkına yaklaşan iriyarı bir adam olmuştu, gençliğindeki haşarılığından yalnız çabuk öfkelenme huyu kalmıştı, bu öfkelerini de, yalnız yumuşak kalpli ve metin bir kadın olan karısı Therese dindirebiliyordu. Gregoire, yetmiş yaşında kendini naza çeken kayın Sbabası Lepailleur'le belki yirmi defa bozuşacak dereceye gelmişti. Eski değirmenci, iflâsın muhakkak olduğuma dair kehanetlerine rağmen, yeni binalar yapılmasını önleyemediği için alay ediyor, gitgide gelişen büyük un fabrikasına atıp tutuyor, haksız çıktığından dolayı öfkeleniyordu, Şimdi bir kere daha yenilmişti. Chantebled'nin muazzam mahsulleri, onun, çalışmaktan bezmiş, süratle para kazanmaya can atan, basma kalıp iş gören köylü aklıyla, üzerinde artık hiçbir mahsul yetişmediğini iddia ettiği o kahbe toprağın iflâsını yalanlamakla kalmıyor, belki, hakir gördüğü, hiç-

DÖL BERKETİ UI

bir işe yaramaz enkaz dediği değirmeni de diriliyor, dev gibi oluyor, damadı, orayı, büyük servet sağlıya»
cak bir araç haline getiriyordu. Asıl kötüsü, Lepaillieur'ün kendi devamlı yenilgisine şahid olmak
istercesine, yenildiğini asla itiraf etmeden, ayak direyip hâlâ yaşaması idi. Bir tek zevki kalmıştı, o da,
Gregoire'ın, girinti araziye çiftliğe satmamak üzere verdiği ve tuttuğu sözdü. Hattâ, Lepaillieur, o toprağın
ekilmemesini de istemiş, GrGgoire'ı buna razı etmişti. Çorak kalan, o yemyeşil, güzel malikâneyi, İnce, uzun,
sefil bir toprak parçası halinde ikiye biçeni bu kıraç araziye gördükçe, komşunun bereketli çiftliğini yalana
çıkaran bir delil görmüş gibi, hincına-rağmen sevinç duyuyordu. Çakılların ve çalılıkların ihtiyar
hükümdarı gibi, toprağın bu sefaletinden memnun tavriyle, sıska uzun vücudunu dikerek, sık sık orada
dolaştığı görülüyordu; aynı zamanda, kavga etmek için bahane kolladığı da anlaşılıyordu; nitekim,
küstah bir tahrikçilik gayretiyle yaptığı bu gezintilerden birinde, çiftlik sınırına tecavüz edildiğini keşfeden o
oldu, söylene söylene, bu hâdiseyi o kadar büyüttü, öyle felâketli sonuçlara götürdü ki, Froment'-ların
sürekli mutluluğu, bu yüzden bir an mahvoldu. Gregoİre'da, iş bahsinde, hakkından hiçbir zaman
zerre feda etmiyen kanlı adam haşinliği vardı. Kayınbabası, çiftliğin, kendi kıraç topraklarından üç
hektara yakın bir kısmını, utanmadan bellediğini, mâni olunmazsa, niyeti herhalde bu güzel hırsızlık
marifetine devam etmek olduğunu söyleyince, arazisinin bu şekilde istilâsına razı olamayacağından,
meseleyi derhal incelemek istedi: Felâkete bakınız ki, hudut-

jg, DÖL BERKETİ III

iar bulunamadı. Bu itibarla, çiftlik, isterhiyerek aldandığını, hattâ kendi sınırlarını aşmadığını iddia ede-biirdi.
Fakat L-epaillieur, Öfkeden kudurarak, aksini iddia ediyor, kesin konuşuyor, bir sopa ile hudut çizgisini çiziyor,
aşağı yukarı on santimetre farkla, hesabının tamam olduğuna yemin ediyordu. Gervais ile :Gregoire arasında
geçen bir tartışma üzerine iş büsbütün alevlendi, bu tartışma esnasında, Gregoire köpürdü, affedilmez sözler
söyledi. Ertesi gün, çiftlikle münasebetini kesti, dâva açtı. Gervais, buna derhal, değirmene bir buğday tanesi
bile göndermeyeceği tehdidiyle karşılık verdi; her türlü alış verişe böylece son verilmesi vahim bir kayıptı,
çünkü Chantebled'-Jiin müşteri olması, yeni un değirmenini gerçekten .geliştirmişti. O günden sonra, durum
her gün daha kötüleşti, çok geçmeden uzlaşma imkânı kalmadı, üstelik, bir anlaşma zemini bulmaya memur
edilen Ambroise da hararetlendi, her iki tarafın da hoşnutsuzluğuna sebeb olmaktan başka bir şey yapamadı.
Kardeş kavgası kötü tahriplerini genişletiyordu, şimdi, üç kardeş birden çarpışıyorlardı. Bu, tam mâ nasiyle
felâket değil miydi; bu yıkıcı öfke bütün aileye yayılmıyacak mıydı; bunca sene mâkul, sıhhatli, kuvvetli ve
sevişerek yaşadıktan sonra, bu delilik we kin fırtınasına yakalanıp batmıyacaklar mıydı
Mathieu, tabii, araya girmeye teşebbüs etti. Fa-'kat, daha İlk sözde, eğer başarı kazanamazsa, babalık
nüfuzu tanınmazsa, yıkılışın tamir kabul etmez bir hal alacağını sezmişti. Onun için, bekliyordu, kendi
hesabına, mücadeleden vazgeçmemişti, müsait bir fırsattan faydalanmak istiyordu. Ancak, anlaşmazlık-

ÖÖL BERKETİ III

âa geçen her gün, endişesini artırıyordu. Bütün ese-Tİ, yarattığı küçük millet, lûtufkâr güneşin altında
kurduğu küçük ülke, birdenbire mahvolmak tehdidi ile karşı karşıya idi. Bir eser, ancak aşkla yaşayabilirdi,
onu, ancak, yaratıcı aşk ebe dileş tire bilirdi, kardeşlik dayanışmasının bağı kopar kopmaz eser de yıkılırdı.
Mathieu, kendi eserini, iyilik, neşe ve kuvvet içinde tam mânasiyle gelişir bir halde bırakacağına, daha kendisi
Ölmeden, parça parça, kirlenmiş, Ölmüş olarak yere serilmiş görecekti. Halbuki, taşkın bereketi mevsimden
mevsime artan o Chantebled çiftliği, hattâ, kendi zekâsından doğan, çok büyümüş, >çok verimli hale gelmiş
o değirmen, oğulları olan fâtipler sayesinde, Paris'te, daha uzaklarda kazanılan öteki azametli servetler, o
zamana kadar, ne bereketli ne zengin bir eserdi. Hayata karşı beslenen imanın yarattığı bu çok güzel eseri,
kardeşler arasındaki ha-yat aleyhinde suikast mahvedecekti'.

Eylülün son günlerine raslıyan bir akşam melâl-li bir alacakaranlıkta, Marianne, üzerinde, sessiz sedasız,
kederden Ölmekte olduğu şezlongu, pencere önüne sürdürdü. Ona yalnız Charlotte bakıyordu, eski av
köşkünün yerine yapılan, şimdi gereğinden fazla büyük evde, yanında, yalnız en küçük oğlu Benjamin vardı.
Aile fertleri birbirini yemeye başlıyalı, Marianne bu evin kapısını kapamıştı, eğer bütün çocukları barışır da,
hep birden gelip kendi yanında kucaklaşmak saadetini, bu büyük saadeti günün bi-Tinde kendisine verecek
olurlarsa, kapıyı ancak o gün açacaktı. Fakat, kendisini hayata geri getirecek biricik zevk olan bu
iyileşmeden ümidini kesiyordu. O

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ m

solgun akşam, Mathieu gelip yanma oturarak, âdetleri olduğu üzere elele verdikleri zaman, önce konuşmadılar, karşılarında uzayıp giden ovaya, uçsuz bucaksız tarlaları pus altında kaybolan çiftliğe, ta Ötede, Yeuse kenarında, tüten yüksek bacasıyla değirmene, muazzam bir demirci ocağı ateşinin kızıl bulutu yükselen, ufkun gerisindeki Paris'e baktılar. Dakikalar geçiyordu. Mathieu, yorulup derdini unutmak için, öğleden sonra uzun uzun yürümüş,, Mareuil ve Lillebonne çiftliklerine kadar gitmişti. Nihayet, kendi kendine konuşur gibi, hafif sesle:

Çift sürmek için bundan daha güzel şartlar bulunamaz, dedi. Şu tarafta, yaylada, toprakların va sıflan, yeni tarım usulü sayesinde daha düzeldi, eski bataklıkların çamurlu toprağı saban vurula vurula inceldi; bu kısımda, yamaçlarda da, kumlu topraklar, Gervais'nin tertibi olan kaynak sularının yeni şekil de dağılması sonucu, çok zenginleşti. Çiftlik, onunla Claire'in ellerine geçti geceli, âdeta iki misli değer kazandı. Sürekli bir gelişme var, emek sayesinde za ferin hududu yoktur.

Marianne:

Sevgi olmadıktan sonra neye yarar diye mı rıldandı.

Mathieu, bir parça sustuktan sonra devam ettir. Sonra Yeuse'e kadar indim, uzaktan gördüm,. Gregoire, Denis'nin, kendisine yaptığı yeni makineyi getirtmiş. Avluya indiriyorlardı. Kuvvetin üçte birini mükemmel surette tasarruf eden bir hareketle, değir men taşlarını döndürüyormuş. Böyle aletlerle, toprak, sayısız milletleri doyuracak buğday ummanlan ye-

tiştirebilir. Hepsi yiyecek ekmek bulur. Değirmene yerleştirilen bu makine, muntazam işleyişiyle, yine servet yaratacak.

Marianne, te-krar:

Kardeşler biribirlerinden nefret ederse, neye yarar dedi.

O zaman Mathieu sustu, Fakat, gezintisi esnasında karar verdiği gibi, yatarken, karısına, ertesi günü Paris'te geçireceğini söyledi; Marianne'ın hayret ettiğini görünce, bir iş bahane etti, eski bir alacağı olduğunu, bir hesap göreceğini söyledi. Kendisini de azap içinde bırakan, Marianne'ın böyle aheste aheste Ölmesi olacak şey değildi. Harekete geçmek, kesin barış teşebbüsünü yapmak istiyordu.

Ertesi günü, Mathieu, sabahın altısında, Paris'e varır varmaz, şimal garından bir arabaya binip dosdoğru Grenelle'deki fabrikaya gitti, Herşeyden önce, o güne kadar kavgaya katılmayan Deiüs'yi görmek istiyordu. Denis, Constance Öldükten sonra, karısı J.ârthe'İa ve üç çoeuğıyle birlikte, rıhtımdaki konağa yerleşmiş, çoktan beri orada oturuyordu. Bu yerleşme, fabrikanın tamamına sahip olmak gibi, mal sahibinin hüküm sürdüğü muhteşem sarayı, kesin olarak zaptetmek gibi bir şey olmuştu. Bununla beraber, Beauchene'in daha senelerce Ömrü vardı, fakat müessesenin unvanında artık kendi adı yoktu, son mülkiyet hissesini, kendisine aydan aya ödenen bir gelire .karşılık satmıştı. Nihayet, tıka basa öğle yemeğı yedikten sonra, o hala ile yeğenin evinde bir sedirin üzerinde, inme inerek ansızın öldüğü, bir akşam haber alınmıştı; bakılırsa, aşırı yemek ye-diğı, o kadın-

t>ÖL BEREKETİ III

137

13g DOL BEREKETİ 111

larla, artık kendi yaşma uygun olrniyan şekilde aşır. gönül eğlendirerek, çocuklaşmış bir halde öldüğü anlaşılıyordu. Bu ölüm, bencil erkeğın, kaldırımlarda, sürten havai kocanın ölümüydü, 12sli tüketen, lağıma-fırlatan son süpürge vuruştı.

Denis, babasını görünce, neşeyle haykırdı: Vay! Seni hangi rüzgâr attı Kahvaltıya mı geldin hâlâ bekârim, Marthe'İa çocukları, pazartesi, günü. gidip alacağım, Dieppe'deler, orada enfes bireyi ül ayı geçirdiler,

Sonra, annesinin hasta olduğunu, tehlikede bulunduğunu öğrenince ciddileşti, endişelendi: Annem hasta mı, tehlikede mi Ne söylüyorsun Ben onu sadece yorgun, hafif, ehemmiyetsiz bir rahatsızlığı var zannediyordum!. Söylesene baba, nesi var saklıyorsunuz, bir kederiniz var demek, öylemi Sonra, Mathieu'nün, çok açık çok tam olarak anlatmak zorunda kaldığı meseleyi dinledi. Bundan, büyük bir üzüntü duydu; sanki, muhtemel bir felâketi keşfetmişti da, onun tehdidi bundan böyle, rahat-yaşamasına engel olacaktı, öfkeleni, söylendi:

Ne Kardeşlerim, bu manasız kavga yüzün den bu marifeti yaptılar ha! Aralarında anlaşamadık larım biliyordum, Öğrendiğim tafsîlât canımı sıkıyor du ama, annemle senin, eve kapanıp bu yüzden öle cek dereceye geleceğinize asla ihtimal vermezdim. Vooî Yoo! Bu işi yoluna koymak lâzım! Derhal Amb- roise'ı görmeliyim. Haydi, Öğle yemeğine ona gidelim, bu işi halledelim! ``

Vereceği bir takım emirler vardı, Mathieu onu beklemek için fabrikanın avlusuna indi. Orada, dalağın dalgın dolaştığı on dakika içinde, bütün uzak geç-anış gözünün önünde canlandı. Kendisini, fabrikada memur olduğu tarihte, otuz metelik Öğle yemeği pa-Tası cebinde olduğu halde, Janville'den gelip her sabah bu avludan geçişini hatırlıyordu. Tepesinde koca »saati, ana binasıyla, atelyeleri, sundurmalarıyla, durmadan tüten iki muazzam bacanın altında kül rengi binalardan ibaret bu küçük şehir, hep aynı ülke kö- şesiydi. Oğlu, bu emek şehrini daha genişletmişti, Federation caddesindeki ve Grenelle bulvarındaki üç kö- :şe, geniş arsayı yeni binalarla kaplamıştı. Uçta, rıhtımın kenarında, Constance'm çok övündüğü san ipek kumaş döşeli küçük salonunda, sanayi kıraliçesi eda-siyle misafir karşıladığı, beyaz taşlarla çevrelenmiş tuğla konak yine mevcuttu. Orada sekiz yüz işçi ça-.hşiyordu, zemin, sürekli bir faaliyetle sarsılıyordu, müessese, Paris'in en büyük müessesesi olmuştu. Güçlü kuvvetli toprak İşçileri olan büyük tarım makineleri oradan çıkıyordu. Talih, oğlunu, makine yapıcılığı eleminin inkâr edilemez prensi yapmıştı, aslan gibi üç çocuğıyle, san ipekli kumaşla döşeli küçük salonda şimdi misafir kabul eden kendi gelini idi!

Mathieu, hâtıralarla duygulanarak, sağ kolda, 'Marianne'la birlikte içinde oturduğu, Gervais'nin için de dünyaya geldiği pavyona baktığı sırada, oradan iğecen ihtiyar bir İşçi kendisini selâmladı. i',-}r>j; Bonjur, mösyö Froment. . . =, ;>:,

133

DÖL BEREKETİ in
DÖL BEREKETİ III

139

Mathieu, Victor Moineaud'yu tamdı. Elli beş yaşma gelmişti, vaktiyle, Moineau de ana, oğullarının henüz çok körpe tenini canavara sunmaya geldiği tarihteki babasından daha ihtiyar, çalışmaktan daha harap bir haldeydi. Fabrikaya on altı yaşındayken girmiş, o da, kırk seneye yakın, demir ocağıyla, örsle çarpışmıştı. İnsafsız kaderin bu da bir tekrarlanışm-dan ibaretti, bütün ezici iş, dolap beygirinin sırtına-yükleniyor, babadan sonra, oğul, sefalet ve haksızlık. değırmerunun taşı altında eziliyor, sersemliyordu.

Bonjur Victor, nasıl, hep iyisiniz ya

Ah, ah, mösyö Froment, artık gençlik gitti.

Bir tarafta mezarımı hazırlamaya bakmalı. Şayet bir omnibüs altında kalmazsam!

Grenelle sokağında, bir omnibüs altından, iki bacağı kırılmış, kafası patlamış olarak çıkarılan Moine-aude ananın ölümünü ima ediyordu.

Adam sende, dedi, öyle de böyle de, sonu ölüm!.'

Hattâ, böylesi daha çabuk oluyor. Babamın talihi varmış ki, Norine'le Cecile'ı buldu. Yoksa, omnibüs;

. değil, açlık icabına bakacaktı. Mathieu:

Norine'le Cecile iyiler mi diye sordu.

Evet, mösyö Froment, bildiğime göre, öyle,,
çünkü, malûm ya, birbirimizi sık sık göremiyoruz.
Bir sürü çocuktuk, kala kala o İkisi, bir de ben kal
dık, Irma'yı saymamak şartıyla; kibarlaştı kibarlaşalt
yüzümüze bakmıyor. Euphrasie öldü, kurtuldu; Alf
red haydudu kayboldu, rahat nefes aldık, çünkü, sonu
kürek mahkûmluğu olacak diye korkuyordum.: No
rine'le Cecile'den havadis aldıkça, ne de olsa hoşu-

sna gidiyor. Bilirsiniz ya, Norine benim ablara, altmışına yaklaştı. Ama, Öteden beri vücudu sağlamdır, oğlu
da yüzünü güldürüyormuş diyorlar. Hasılı, ikisi de hâlâ çalışıyorlar, Cecile hâlâ hayatta, halbuki bir fiske
vursan ölecek gibiydi. Çok hoş bir aile, iki ;anneli koca bir oğlan, iyi de yetiştirdiler.

Mathieu, başıyla tasdik ediyordu. Sonra, gülererek:

Ama, sizin de oğullarınız, kızlarınız oldu, Vic
tor, dedi, şimdi onlar da baba, ana olmuşlardır.

İhtiyar işçi, mânası anlaşılamiyan bir el hare-iketi yaptı, uzak bir yeri gösterdi:

Sekiz çocuğum yaşadı, babamdan bir fazla.

Dediğiniz gibi, baba, ana oldular, hepsi gittiler, mös
yö Froment. Rasgele bir yerlere gittiler, yaşamak zo
rundalar. İçlerinde, katık bulamiyanlar var! Üstelik,
kolîarında takat kalmadığı gün, Norine'le Cecile ba-
.bamı yanlarına nasıl aldılarsa, beni de yanma alacak
bir evlât bulabilecek miyim acaba. Her ne hal ise,
>ne yaparsın, bahtsız adamın zürriyeti bozuk çıkıyor,
idy bir şey peydahlayamıyoruz.

Bir an sustu, yorgun sırtı, çalışmaktan çatlak patlak olmuş, iki yanma sarkık elleriyle, fabrikaya -doğru yoluna
devam ederek:

Allaha ısmarladık, mösyö Froment, dedi. .

Güle güle, Victor.

Denis, vereceği emirleri vermişti, tekrar babasının yanma geldi. D'Antin caddesine kadar yaya git-.anelerini
teklif etti, yolda yürürlerken de, Ambroise'ı herhalde yalnız, bekâr bulacaklarını haber verdi, çün-&Ü onun da
karisiyle dört çocuğu hâlâ Dieppe'de idi-

140

DÖL BEREKETİ IH

ler, iki elti, Andree ile Martha, mevsimi birlikte geçirmişlerdi.

Ambroise'm serveti, on sene içinde on misline' çıkmıştı. Henüz kırk beş yaşında olduğu halde, Paris piyasasını
elinde tutuyordu. Du Hordel amcanın-ölümü üzerine, komisyon evinin vârisi ve tek sahibi o olmuş,
becerikliliği sayesinde orayı büyütmüş, bütün dünya ticaret mallarının uğrağı olan gerçek-ren evrensel bir
ticarethane haline koymuştu. Onura gözündü hudutlar mevcut değildi; dünyanın bütün mallariye zengin
oluyor, halen, sömürgelerden, verebildikleri bütün muazzam serveti çekmeye çalışıyor,, bunu da öyle başarılı
bir cüretle, uzağa kadar giden öyle emin bir görüşle yapıyordu ki, en gözü pek teşebbüsleri başarı ile sona
eriyordu. Verimli faaliyeti savaşlar kazanan bu tacirin tembel, iktidarsız, kısırlığa uğramış Seguin'leri, Önünde
sonunda yutması mukadderdi. Servetleri mahvolup karı koca ile aile dağıldığı zaman, Ambroise kendi payını
istemmiş, d'Antin caddesindeki konağı kendine almıştı. Seguin, senelerden beri orada oturmuyordu bile.
Karisiyle dostça ayrıldıktan sonra, kulübünde yatıp kalkmış, orada bir oda edinmek gibi acayip bir fikre
saplanmıştı. Çocuklardan ikisi çıkıp gitmişlerdi; Gaston, şimdi,, uzak bir garnizonda binbaşı idi; Lucie rahibe
olmuş, Ursulines manastırına kapanmıştı; Valentine, yalnız kalınca, canı sıkılmış, gereği gibi debdebeli yaşiya-
maz olmuş, o da konağı bırakmış, Malesherbes bulvarında çok aydınlık, çok süslü bir küçük apartmana-
taşınmış, cemiyet hayatını, orada, hep şefkatli ve sâf bir yaşlı kadın gibi geçiriyordu. Oeuvre des Layet-
DÖL BEREKETİ III

tes isimli hayır derneğinin başkanı idi, kendi çocuklarını muhafaza edememiş, şimdi sırf başkalarının
çocuklarıyla meşguldü. Ambroise, konağı bomboş, ipotek ipotek üstüne bir halde almıştı, öyle ki, Se-
guin'in terekesi sayıldığı zaman, hiç şüphesiz vârisler, yani Valentine, Gaston ve Lucie ona borçlu kalacaklardı.
Mathieu, Denis ile birlikte, d'Antin caddesindeki bu şahane konağa girince, yine ne hâtıralar uyandı!
Fabrikada olduğu gibi, burada da, kendisini, o eski. fakir adam haliyle, yoksul kiracı haliyle gelip, günahkâr
basiretsizliği yüzünden sırtına yüklediği dört çocuk yağmurdan ıslanmasınlar diye, bir damın tamirini rica
eder durumda görüyordu. Bina, cadde-üzerinde, sekiz tane yüksek penceresi bulunan iki katlı, muhteşem

rönesans cepheli aynı bina idi; kış bahçesinin devamı olan zemin katındaki geniş salona, bronzlar ve mermerlerle süslü aynı methalden, giriliyordu; heîe, birinci katın orta kısmım olduğu gibi kaplıyan, Seguin'in eski çalışma odası, renkli eski zaman camlarından yapılmış bir camekânla aydınlanan, aynı uçsuz bucaksız odaydı. Mathieu, bu odayı, eski kumaşların, altın ve gümüş takımlarının, çinilerin teşkil ettiği yığın yığın, şirin antika cici birileriyle, zengin kitap ciltleri ve mahut modern piriç eşya-siyle, göz Önüne getiriyordu. Sonradan, içine düştüğü ihmal manzarasıyla, evin aheste ölümünü gösteren, toz içindeki harap ve mahvolmuş haliyle göz Önüne getiriyor, şimdi, Ambroise'm, üç ay, duvarcıları, marangozları, yorgancıları çalıştırarak verdiği daha sağlam, daha dürüst debdebe ile, orayı, muhte-

uz
T>ÖL BEREKETİ İU
DÖL BEREKETİ III
14\$

5em, mesut, mamur görüyordu. Artık, bütün konak, daha lüks içinde, yeniden canlanıyor, kışın bir şenlik gürültüsüyle doluyor, dört çocuğun kahkahalarıyla, başarı gayretinin durmadan tazelediği o canlı servetin parlaklığıyla neşe saçıyor. Artık, Mathieu oraya, yoğa çalışan tembel Seguin'i değil, bu mağlûbun evinde efendi olarak zafere ulaştırmak suretiyle galebe çalmasını bizzat hayat kuvvetlerinin emrettiği, yaratıcı enerji sahibi, kendi oğlu Ambroise'ı görmeye geliyordu.

Ambroise sokağa çıkmıştı, ancak Öğle yemeği zamanı dönecekti. Mathieu ile Denis onu beklediler, bir aralık, Mathieu, yeni tertibatı görmek üzere bekleme salonundan bir kere daha geçtiği sırada, oraya yerleşip oturmuş, sabırla bekleyen bir kadın yolunu kesince hayret etti. önce, bu kadına hiç dikkat etme-misti.

Bakıyorum, mösyö Froment, bani tanımadınız;

Mathieu, müphem bir hareket yaptı. Kadın iri

yarı, şişmandı; herhalde altmışını geçkindi; fakat temiz paktı, yüzü gülüyordu, saygı telkin eden beyaz saçların çerçevelediği, dolgun, uzun bir yüzü vardı. Gören, yabancı tuvaletini giymiş, kalantör bir taşra kibarı sanırdı.

Celeste. Madam Seguin'in eski oda hizmetçisi

Celeste'im ben.

O zaman, Mathieu, kadım iyiden iyiye tamdı, fakat, bu çok mutlu âkibet karşısında duyduğu hayretti gizledi. Onu, kimbüir hangi çirkefin dibinde sanıyordu. Kadın, sükûnetle, neşeli bir eda ile, saadetini anlattı; .

>si& Yco! Çok memnunum. Memleketim olan Rou-gemont'a çekilmiştim, orada, emekli bir deniz suba-yiyle evlendim; epiyce bir maaşı var, ilk karısından; da biraz para kalmış, tki büyük oğlu var, küçüğünü! ticaret evine kayırsın diye, mösyö Ambroise'a rica etmiştim, lütfen kabul etti. Ben de, Paris'e ilk gelişte, uğrarım diye düşündüm, şimdi, kendisine candan teşekkür ettim.

Emekli deniz suba-yiyle ne şekilde evlendiğini söylemiyordu; önce, orta hizmetine bakmak üzere onun yanına girmiş, sonra hem hizmetçilik, hem metreslik etmiş, arkasından da, ecelini çabuklaştırdığı ilk ka-rısmm ölümünden sonra, meşru karısı olmuştu. Fakat, ne de olsa, adamı pekâlâ mesut ediyordu, hattâ Paris'teki hatırlı tanıdıkları sayesinde, onu, rahatsızlık veren oğullarından bile kurtarıyordu. Hâtıralarla uygulanan iyi yürekli bir kadın gibi, hep gülererek anlatıyordu:

Demincek buradan geçtiğinizi gördüğüm za man, ne kadar sevindim, bilemezsiniz. Eeey! Elbette ya, sizi burada ilk defa görmek şerefine nail olduğum tarih, dün gibi yakın değil!. Couteau kadını hatırlarsınız, değil mi Hep şikâyet ederdi ya hani, şimdi halinden çok memnun, kocasıyla birlikte kendi malları olan bir küçük eve çekildiler, biriktirdikleri paraları rahat rahat yiyorlar. Artık genç değil, ama az adam gömmedi, daha da gömeceğinden başka. İşte, meselâ madam Menoux, madam Menoux'yu hatırlıyorsunuz değil mi, hani şu yan sokaktaki tuhafiyeci ka-dm tşte talihsiz kadının biri de ot tkinci çocuğu da Öldü, çok sevdiği kocası da öldü, sonra, kendisi de.

U44

DÖL BEREKETİ III

altı ay içinde kederinden öldü. Onu, Rougemont'a götürüyüm diye bir aralık aklımdan geçti, oranın havası sıhhatte çok iyi gelir. Kasabamızda doksan yaşında ihtiyarlar vardır, Constance'a baksanıza, istediği kadar yaşamak kendi elinde. Oool Çok güzel memlekettir, âdeta cennet! menfur Rougemont, o kanlı Rougemont, düz ovanın ortasında asude çan kulesini yükselterek, sa-.yısız

cinayetlerin feci mevta yığınının yabani çiçekler altında gizliyen, Paris'li çocuklarla dolu mezarlı-ığiyle, Mathieu'nün hafızasında canlandı. E Mathieu bir şey söylemek istedi, gördüğü kâbus tî&rasmda, soracak yalnız şu suali bulabildi: ; Evlendikten sonra çocuğunuz olmadı mı I Celeste yine güldü, hâlâ bembeyaz duran dişle-,:rini gösterdi:

Yoo, hayır mösyö Froment, artık, o yaşım geçti. Sonra da öyle şeyler vardır ki, insan tekrarlamaz. Çocuk dediniz de aklıma geldi, madam Bourdieu vardı ya, hani siz de tanıyordunuz, şu ebe kadın, işte o, Pfoizim orada öldü; çok evvel, bir yer almıştı, orada yaşıyordu. Bir de R,ouche kadın vardı, o zavallının onun kadar talihi yokmuş, halbuki pek iyi kadındı, .ama fazla hatırnazdı. Muhakemesini gazetelerde okumuşsunuzdur, Sarraüle isimli bir doktorla beraber, gerçekten birtakım murdar işler görmüşler, onunla beraber hapse mahkum oluydu.

Rouche kadın! Sarraille! Elbette, Mathieu, biri-birini bulması mukadder bu iki toplum haininin dâ-vasım izlemişti. Bu iki isim ona iki başka isim daha hatırlatarak, mazide nasıl bir akis uyandırıyor! Bu

145-

DÖL BERKETİ

iki başka isim Valerie Morange ve Reïne Morange'dı!. Mathieu, fabrikanın avlusunda, Morange'm, o görevine bağlı, çekingen ve sessiz muhasebecinin belli belirsiz hayaletinin geçtiğini, bir felâket ve cinnet rüz-gâriyle, müphem belâlara sürüklendiğini görür gibi. olmuştu. Serseri bir tayf halinde, bir devrin bütürn budalaca ihtirasının, bütün taşkın zevk düşkünlüğünün rahat yüzü görmeyen kurbanı halinde burada, birdenbire tekrar gözüküyordu; zavallı basit adam,, başkalarının cinayetinin cezasını öyle vahşice çekmişti ki, kendini içine fırlatıp, bacakları kırılmış, kana, bulanmış bir halde gömüldüğü mezarda, herhalde-uyuyamıyordu. Mathieu, Serafine'in hayalinin de ziiriyetsiz iş—tahm, tatmin edilemeyen ve bu yüzden Ölen ıztıraplır: ve yabani yüzünün de geçtiğini gördü.

Neyse, mösyö Froment, sizi yolunuzdan alı koydum, kusura bakmayın. Sizi tekrar gördüğüme memnun oldum, pek memnun oldum.

Mathieu hâlâ ona bakıyordu, yanından ayrılırken,, iyimserliğinin eseri olan hoşgörülükle:

Mademki mesutsunuz, tarihiniz hep açık, ol sun, dedi. Saadet, herhalde yerini bulmuş olsa gerek.

Fakat Mathieu, insafsız tabiatın apaçık haksızlık—larını düşününce, yüreğinde bir ezginlik duydu, üzüldü. Çok ağır bir kedere uğrayan, oğullarının imansız ca kavgası yüzünden yatağa serilen karıcığı Marian-ne'ı yine hatırlamıştı. Ambroise, nihayet sokaktan, gelip Celeste'in teşekkürlerini dinledikten sonra, babasını neşeyle kucakladığı zaman, Mathieu, ailenin kardeşler eliyle, kendi gönlünce selâmete ermesini!

30-'

.fi OÖL BERKETİ IH

kesin olarak sağlıyacak bu Önemli anda, büyük bir endişeye düştü.

Lâkin, bu hal çabuk geçti. Önce, babasıyla birlikte kendi kendini öğle yemeğine davet etmiş olan Denis, vakit geçirmeden, ulu orta, meseleye girişti:

Buraya, sırf seninle öğle yemeği yemek zevki

İçin gelmedik. Annem hasta, haberin var mı

Ambroise:

Hasta mı dedi Önemli bir hastalık değil ya önemli; çok hasta; hayatı tehlikede. Hem, 'biliyor musun ki, Gregoire'la Gervais arasındaki kav gadan sana bahsetmeye geldiği, senin de, galiba, ona âdeta haşin muamele ettiğin günden beri hasta!

Ben mi haşin muamele etmişim işlere dair konuştuktu, belki de, iş adamı Üsaniyle bir az sert çe cevap vermişimdir.

Sessiz ve sapsarı bekliyen Mathieu'ye döndü.

Sahi mi, baba, annem hasta mı, merak mı ediyorsun

Babası, başını uzun uzun sallıyarak evet deyince, Denis'nin fabrikada, hakikati anlatan ilk kelimeyi işitir işitmez yaptığı gibi, o da heyecanla haykırdı:

Ah! Artık bu hikâye zırva bir şey oluyor!

Bence, Gregoire haklı, Gervais haksız. Yalnız, bana

vız gelir bu, eğer anneciğim bir dakika ıstıraptan kurtulacaksa, sarmaş dolaş olup barışsınlar. Siz de, ne tliye derdinizi gizlediniz, büyük kederinizi ne diye söylemediniz Düşünürlerdi, anlarlardı.

Ticaret işlerinde, hakikat ışığı ile aydınlandığı vakit, en büyük kuvveti olan çabuk karar verme ka-foiliyetiyle, birdenbire, babasını kucakladı:’ ,,, ,£,;,

147

DÖL BERKETİ IH

Sonra da, en akıllımız yine sensin, herşeyi bilen, herşeyi önceden düşünen sensin. Gregoire, Gervais aleyhine dâva açmakta haklı bile olsa, bu işi yapması saçma olur, çünkü, bu şahsi, küçük menfaatin çok üstünde, hepimizin menfaati var, yenilmezliği muhafaza etmek için, birlik halinde, toplu, tecavüzden korunmuş olan aile menfaati var. Bizim ere büyük kuvvetimiz dayanışmamızdır. Şu halde, mesele gayet sade. Çabucak yemeğimizi yer, treni atlarız,. Denis ile ben, Chantebled’ye sizinle beraber geleceğiz. Bu aksam, barış yapılmalıdır. Eu işi ben üstüme alıyorum.

Mathieu, yüzü gülerken, nihayet oğullarında, ken di benliğini bulduğu için mesuttu, kucaklanışına neşeyle mukabele etmişti. Yemekten Önce, Aml> roise’ın, eğlenciler yapmak için büyütmeğe olduğu kış bahçesini görmeğe İndiler. Ambroise, konağı daha fazla süslemekten, orada ihtişamlı bir prens gibi yaşamaktan zevk alıyordu. Sonra, yemekte, sofranın mükellef manzarasına rağmen, misafirlerini bekâr bir erkek gibi kabul ettiğinden dolayı özür diledi, lokanta yemeklerinden, haklı olarak tiksindiği için, Andree ile çocuklar evde yokken bile bir kadın aşçı bulunduruyordu.

Denis:

Marthe, çoluk çocuk Dieppe’e gitti gideli, konak kapalı, ben lokantada yemek yiyorum, dedi.

Ambroise, sakın ve samimî edasiyle:

Sen akıllı bir insansın da ondan, diye cevap verdi. Ben, zevkime düşkün bir adamım, bilirsin. Şimdi, kahvenizi çabucak yuvarlayın da kaçalım.

148

DÖL BERKETİ III

DÖL BERKETİ III

149

İki treniyle Janville’e vardılar. Ambroise’la De-aais’nin, herşeyden önce Gervais ile konuşabilmeleri için, evvelâ Chantebled’ye gitmek niyetindeydüler, çünkü onun daha yumuşak başlı olduğunu biliyorlar, kendisiyle bir uzlaşma zemini bulacaklarını umuyorlardı. Sonra, Gregoire’ın oraya gidecekler, ona nasi-ihat verecekler, müşterek bir anlaşma ile tesbit ettikleri barış şartlarını zorla kabul ettireceklerdi. Fakat, çiftliğe yaklaştıkça, işin zor tarafları, daha büyümüş, endişe verici bir şekilde gözükmeğe başlıyordu. Muhakkak ki, barıştırma meselesi, sandıkları kadar kolay olmayacaktı. Bunu düşündükçe, son derece çetin bir mücadeleye hazırlanıyorlardı.

Denis:

Önce, dosdoğru yukarı çıksak da annemi gördek, teklifinde bulundu. Onunla kucaklaşır, cesarete, gelirdik.

Ambroise, bu teklifi çok beğendi:

Evet, çıkalım, dedi, hem, annem bize hep:yi fikirler vermiştir. Kendine göre bir düşüncesi vardır, elbette.

Evin birinci katına çıktılar, Marianne’ın, pencere-Tencin yanına uzanıp kapalı oturduğu geniş odaya girdiler. Şaşırıp kaldılar, Marianne, şezlongta oturuyor->üü, Gregoire karşısında oturuyor, ellerini tutuyordu, Öte tarafta da, Gervais ile Claire, ayakta durmuşlar, kıs kıs gülüyorlardı.

Ambroise, afallamıştı. . O ne dedi, iş
Denis, şaşkın bir jestle: a3utflaiaSitw

Biz de, halledemeyeceğimizden ümitsizliğe dü
şüyorduk, dedi.

Onlar kadar geçirip kalan Mathieu, Paris'teki iki büyük kardeşin birdenbire çıkagelmesinden hâsıl olan hayreti
görüp sevinci arasında, durumu açıkladı:

A canım, bu sabah ben gidip onları buldum,
şimdi, hep beraber sarmaş dolaş olup bizi barıştır
sınlar diye aldım, getirdim.

O zaman neşeli bir kahkaha koptu. Büyük ağabeyler pek geç kalmışlardı! Onların ne mantıklarına, Tie de
diplomasilerine ihtiyaç vardı. Buna kendileri de çok güldüler, mücadele etmeden galebe çaldıkları için
yüreklere ferahladı.

Marianne, gözleri nemli, son derece mesuttu. O .kadar mesuttu ki, âdeta iyileşmiş gibiydi, Mathieu'ye kısaca
cevap verdi:

Görüyorsunuz ya, dostum, mesele halledildi.

Ben de fazla bir şey bilmiyorum. Gregoire geldi,
beni öptü, derhal Gervais ile Claire'i çağirtmamı söy-
Jedi. Sonra, beni bu kadar kederlendirdikleri için,
üçünün de divanelik ettiklerini, anlaşmaları gerekti
ğini, kendiliğinden söyledi. Onlar da kucaklaştılar.
Oldu, bitti.

Gervais, gülererek lâfa karıştı:

Dinleyin, bu meselede ben çok fczla asil bir
durumda görünüyorum. Size doğruyu söylemeliyim.
Barışı ilk isteyen ben değilim, karım Therese. Çok
mert yürekli bir kadındır, katır gibi inatçıdır, öyle
inatçıdır ki, bir şeye karar verdi miydi, sonunda be.ı
mutlaka onu yapmaya mecbur olurum. Dün akşam,
kavga ettik, çünkü nasıl olmuş bilmiyorum, annemin

,-Q DÖL BERKETİ III

üzüntüden hastalandı ğını öğrenmiş, buna canı sıkılıyor, bu kavganın manasızlığım, hepimizin bu yüzden
zarara gireceğimizi bana ispata uğraşıyordu. Bu sabah tekrar başladı, tabii beni kandırdı; zaten, anne-
çiğimin bizim yüzümüzden hastalandığını düşündükçe gece uyku uyuyamamıştım. Fakat, Lepaüleur
babayı kandırmak kalıyordu. Therese bunu da üzerine aldı, hattâ, ihtiyarın, kendisini galiplerin şahı
sanması için, emsalsiz bir şekil buldu. O Allanın belâsı girintili toprağı size, Önüne gelene övünebileceği
derecede ateş pahasına satmaya razı etti.

Sonra, Gregoire, çiftçi kardeşlerine dönerek,, alaylı bir şekilde ilâve etti:

Kuzum Gervais'ciğim, kuzum Claire'ciğim, rica ederim, ses çıkarmadan kazıklanın. Evimin dirliği bu işe bağlı.
Bırakın, kaynatam, sırf kendisi haklı olduğunu, bizim öteden beri hep budala olduğumuzu zannedip sevensin!
Gervais gülererek cevap verdi:

Oool Para mı, istediği kadar. Zaten, tarlaları taşlık, çakıllık bir yara izi gibi ortadan biçen bu toprak, çiftliğin
namusuna bir lekedir. Çoktan beri onu,, kusursuz, gün&ş altında mahsullerini engelsizce dalgalandıran bir
toprak halinde hayalimizde canlandırıyoruz, Chantebled, şerefının bedelini ödiyebilir.

Mesele halledildi, yeni bir tarla ilâvesiyle geniş-liyen çiftliğin taşkın buğdayları, öğütölmek üzere tekrar
değirmene gönderilecekti. Anneleri de iyileşecekti, hayatın şifalı kuvveti, sevgi ihtiyacı, bütün aileye, zaferi
muhafaza etmek isteğindeki bütün bu kalabalığa lüzumlu olan dayanışma kendisini zorla ka

151

I>ÖL BERKETİ III

bul ettirmiş, biribirini yiyerek kuvvetlerini bir an mahvedecek kadar divanelik gösteren oğullarının kardeşçe
yaşamalarını istemişti.

Denis, Ambroise, Gervais, Gregoire, dört büyük erkek kardeşle, büyük abla Claire'in bir araya gelip, kesin
olarak barışmalarından doğan sevinç, Charlot-te'un, kasabalılarla evlenen öteki üç kızı, Louise'i, Madeleine'i
Marguerite'i alıp gelmesiyle daha fazla arttı. Louise, annelerinin hasta olduğunu duyunca haber almak üzere,
öbür iki kızkardeşini de alıp getirmişti. Dizi halinde içeri girdikleri vakit, aman ne gülüşmeler oldu!

Ambroise, neşeyle:

Hep buradayız ha dedi. Aile tam takım top-
înndi, âdeta büyük kıral konseyi toplantısı!. Görü
yorsun ya anne, sıhhatli olman lâzım, bütün saray
halkın dizlerinin dibinde, hep aynı temennide, alela
de bir baş. ağrısına bile tutulma.

Üç kızkardeşin arkasından, en küçükleri Benjamin de çıkagelince, gülüşmeler arttı.

Mathieu: v. !i-;i-

Ayol, Benjamin'i unuttuyorduk, dedi. >> ` i'-!ii' Marianne, şefkatle:

GeS, yavrum, gel beni sen de öp, dedi. Sen
yuvanın en küçük yavrusu olduğun için, büyükler
alay ediyorlar. Seni şımartıyorsam, bu ikimizin bi
leceği iş, değil mi Sabahtan öğleye kadar beraber
olduğumuzu, ben gezmeye gitmeni istediğim için git
tiğini şunlara söyle.

Benjamin, sakın haliyle, bîr parça mahzun, gü-
lümsüyordu.

152

DÖL BEREKETİ UI

DÖL BEREKETİ III

153

Ama, ben aşağıdaydım, anne, dedi, hepsinin,
arka arkaya yukarı çıktıklarını gördüm. Ben de gel
mek için hepinizin kucaklaşma nöbetini savmanızı
bekledim.

Benjamin, yirmi birine basmıştı, beyaz teni, iri siyah gözleri, uzun, kıvrıkcık saçları, seyrek ve kıvrıkcık sakaliyle,
narin bir güzelliği vardı. Hiç hastalık yüzü görmemiş olmasına rağmen, annesi onun çelimsiz olduğunu
söylüyor, çok ihtimamla bakıyordu, Zaten, zarıflığından, cazibesinden ötürü, onu hepsi seviyordu. Eir nevi
rüya içinde, ifade edemediği bir arzu ile dolu hep meçhulü, sahip bulunmadığı bir şeyi arıyarak büyümüşü.
Anasıyla babası, onu her türlü, mesleğe karşı isteksiz gördükleri gibi, evlenmeği de yadırgar gibi
göründüğünden, bu hale canlan sıkılmıyordu, tersine, bu en küçük çocuklarını, hayatın bu çok iyi ve çok
güzel, geç kalmış hediyesini kendi yanlarında alıkoymak gibi gizli bir proje tasarlıyorlardı. Bütün öteki
çocuklarını vermiş değiller miydi Evlenmeyecek olan, hiçbir İs göremeyecek olan, dünyaya, sırf onlar
tarafından seilmek ve onları sevmek gibi lâtif bir gaye ile gelmiş olan bu çocuklarını kendilerine, tamamiyle
ayırarak arzuları, bu sevgi bencillikleri mazur görülemez miydi Bu, ihtiyarlık demlerinin hülyası idi, uzun
seneler zürriyet yetiştirmelerinin mükâfatı olarak istedikleri hisse idi, herşeyi. veren ve herşeyi geri alan
sömürücü hayatta, kendi paylarını kendileri ayırmak istiyorlardı.

Ambroise, birdenbire: .;#

Dinle, Benjamin, dedi, setli bizim yiğit Nico-
las'ya çok ilgi duyarsın, sana ondan havadis vereyim.

mi Evvelsi gün haber aldım. Hem ondan bir parça bahsetmenin de yeridir çünkü, annemin dediği gibi,
yuvanın yavrularından burada bir o yok. Benjamin derhal heyecanlandı:

Sahi mi mektup mu yazmış Ne diyor Ne
yapıyor

Nicolas'nm Senegal'e gidişi, onda kuvvetli bir intiba bırakmıştı. O tarihte on iki yaşında bile yoktu, neredeyse
dokuz sene olacaktı, fakat, o ebedî veda ile, zamanın ve ümidin sonsuzluğuna doğru kanadla-nışıyle, o
sahne, hafızasında, hep mevcut kalmıştı.

Ambroise anlatmaya başladı:

Biliyorsunuz ya, Nicolas ile, ticari münasebet
lerim var. Ooo! Eğer sömürgelerimizde onun gibi ze
ki ve gayretli birkaç babayığit bulunsa, bu bakir top
raklarda boşu boşuna uyuyan dağınık servetleri, kü
rek kürek çabucak toplardık. Benim servetim on
misline çıkıyor ama, ambarlarımı bu servetlerle dol-
duruyorum da ondan. Bizim Nicolas, kendine tam
uygun bir arkadaş olan Lisbeth'le beraber Senega'le

yerleşmişti. İkisinin ortaklaşa, sahib oldukları birkaç bin frank sayesinde, bir ticarethane kurmuşlardı, İş-İsri genişliyordu. Ama, ben hissediyordum, orada saha pek dardı, karı koca, daha geniş boş sahalar ele geçirmeği, daha geniş bir meçhul âlemi işlemeyi tasarlansalar gerekti. Derken, birdenbire, Nicolas, Sudan'a, henüz açılan Niger vadisine hareket edeceğini bana bildirdi. Karısını, dört çocuğunu beraber götürüyor, hepsi, bir âlemin temelini atmak ihtiyacıyla kıvrana rak, cüretkârlığın canlı timsali birer işçi gibi, talihe güvenip fütuhata çıkıyorlardı. Bir parça tasalandım.

154

DÖL BERKETİ III

t>ÖL BERKETİ III

X55

günkü düpedüz divanelik ama, ne olursa olsun, bizim, Nieolas'nm gÖZÜ pektir, boyun eğdireceğine, İskân edeceğine emin olduğu meçhul bir toprağa doğru bu şekilde yola çıkan bu cesur kardeşin faal enerjisi, takdire şayan inancı beni heyecanlandırdı.

Bir susma oldu. Ta uzaklardan, bakir ovaların, esrarı içinden bir soluk gelir gibi olmuştu. Aile, engin semanın altında yol alarak, bereketli insan tohumunu sahralara götüren çocuğu, bu kendi ferdlerin-den birini takibediyordu.

Benjamin, güzel gözlerini iri iri açmış, uzaklara, dünyanın ta öbür ucuna dikmiş:

Ah! diyordu. Başka nehirler, başka ormanlar, başka güneşler görecek, ne kadar mutlu!

Fakat Marianne ürpermişti:

Hayır, hayır, yavrum, Yeuse'den başka nehir yoktur, Lülebonne ormanlarından başka orman yoktur, Chantebled'nin güneşinden başka güneş yoktur. Gel, beni bir daha Öp, hepimiz bir daha Öpüşelim, bir daha birbirimizden hiç ayrılmıyacağız, hiç!

Tekrar kucaklaştılar, gülüştüler. Bu, büyük bir gün oldu, bir zafer tarihi oldu, ailenin, anlaşmazlıkla mahvolmaya meydan vermiyerek kendi kendisine karşı kazandığı en kesin zaferin tarihi oldu. Artık, sarsılmaz, üstün bir durum kazanmıştı.

O günün akşamı, ortalık kararırken, Mathieu ile Marianne, bir gün evvelki gibi, elele, pencerenin Önünde buluştular; oradan bakınca, çiftliğin gerisinde, Paris'in, engin soluğunu, dev gibi ocağının kızıl buğusunu üflediği ufka kadar uzayıp gittiğini görüyorlardı. Fakat, bu sakin akşam, bir evvelki akşama ne kadar az benziyordu, nasü büyük bir mutluluğa gömülüyorlardı, artık hayırlı ve muhakkak esere nasıl sonsuz bir ümitle bağlanıyorlardı!

Kendini daha iyi hissediyor musun Vücudu

mun kuvvetlendiğini, kalbinin daha rahat çarptığını duyuyor musun

Oooh! Dostum, iyileştiğimi anlıyorum, beni öldüren üzüntü idi. Yarın, kuvvetim yerine gelecek.

O zaman, Mathieu, zaferinin kargısında, batan ıgüneşin altında sonsuz uzanıp giden bu çiftlik karşısında, derin bir hülyaya daldı. Hâtıralar, yeniden canlanıyordu, idareli olsun diye, içinde oturdukları, crman eteğindeki harap av köşkünde, Marianne'la çocukları, otuz metelikten ibaret bir para ile bıraktığı, o kırk seneden fazla gerideki sabahı hatırlıyordu. Borçları vardı, durmadan acıkan bu dört küçük ağı-.za, aşklarından, hayata olan inanlarından serbestçe akıttıkları bu sürü ile kız ve oğlan çocuğa rağmen, meşeli idiler. İlahi bir tasasızlık içindeydiler. Sonra, .aynı akşam eve dönüşünü, üç yüz frank aylığını, korkakça bir endişeye kapılıp, Paris'te işittiği zehirli bencillik sözleriyle zihni bulanarak yaptığı hesapları hatırlıyordu. Fabrikaları olan, müstakbel prens diye büyüttükleri biricik erkek çocukları, Maurice'-leri olan Beauchene'ler, kendisine de, karısına da, mi-nimini sürülerine de, kapkara bir sefalet, kuru tahta üstünde ölüm kondurmuşlardı. O zamanki mal sahipleri SeguhVlerde, milyonlarım, harikalarla dolu muhteşem konaklarını onun önüne sermişler, onu küçük düşürmüşler, akıllı davranıp bir tek erkek ve bir tek kız evlâta yetindikleri için onu alaya almışlar, haline

BEREKETİ IU

15T

, -g DÖL BERKETİ İU

acımışlar di. Hattâ o biçare Morange'lar bile o tarihte,, on iki bin franklık bir mevkie sahibolmak hulyasiyle,, kalabalık ailelerin kendi kabahatleri yüzünden uğradıkları sefalete karşı küçümserlik dolu, kızları Reine'e-şahane bir çeyiz vereceklerinden bahsetmişlerdi. Hattâ, şu değirmenin sahipleri Lepailleur'ler bile, kendilerine süt ve yumurta parası olarak on iki îrank. borçlu olmaktan suçlu bu burjuvaya karşı kuşkularını belli etmişler, insan, karışma bu kadar çok çocuk doğurtturacak derecede hayatını berbadederse borcunu Ödeyebilir mi diye düşünmüşlerdi. Ya! Doğru idi, Mathieu hatasını anlıyordu, o zaman, ne bir fabrikaya, ne bir konağa, hattâ ne bir değirmene sahibolamıyacağım, on iki bin frank kazanmaya asla muvaffak olamıyacağını söylüyordu. Başkalarının, herşeyi vardı, kendisinin hiçbir şeyi yoktu. Başkaları, zenginler, sırtlarına kalabalık aile yükü almıya-cak kadar akıllı idiler, kendisi fakir olduğu halde, he-sabetmeden, üstüste, basma çocuk galesi açıyordu. Saçma bir şeydi bu. Sonra, çok zevkli bir hâtırayı, daha anıyordu, bütün bu güzel muhakemelerden sonra, bir sevgi ve ümit çılgınlığı, onu, bir çocuk daha isteyen, yaratıkların ezeli doğuşu arasında bir varlık daha isteyen üstün arzunun ateşiyle, inançlı, gayretli Marianne'm kolları araşma atılmıştı.

İşte, kırk sene sonra, divaneliğinin akıllılık olduğu anlaşılıyordu. Mathieu, o ilâhi basiretsizliği sayesinde üstün gelmişti; zenginleri fakir yenmişti, istik-balden emin, tohumu avuç avuç atan çalışkan renç-ber yenmişti, şimdi bütün mahsulü o topluyordu. O günkü günü, sabahtan beri yaşadığı güzel günü, za-

ferini tazeliyor, gözleri Önüne seriyordu. EeachSne fabrikasına, bugün, oğlu Denis sayesinde sahipti, orayı, harıl harıl işliyen makineleriyle, Örsleri üzerinde-dövülen, biriken müyonlariyle, faaliyet halinde bir şehir gibi, gözünün önüne getiriyordu. Sâguin'lerin konağına da, daha debdebeli bir halde, kürenin d&rt bucağından gelen ticaret mallariyle zenginleşmiş olarak, oğlu Ambroise vasıtasıyla sahipti, üstelik Le-pailleur'un değirmenine de, oğlu Gregoire aracılığı ile» Önemi on misli artmış, yeni bir gelişmeye erişmiş, çalışana, zafere ulaştımcı himmete kendiliğinden giden servetin son hediyesi olarak sahipti. Facialı, ölçsüz bir ceza, zavallı Morange ailesini, bir kan ve cinnet fırtınası içinde sürükleyip götürmüştü.

Mathieu'nün gözünün önünden, daha başka sosyal artıklar geçiyor, batağa yuvarlanıyordu: hiçbir işe yaramıyan Serafine, zevki uğrunda yıldınmlan-mıştı; Moineaud'lar, dağılmışlar, çürümüşler, çevrenin zehri içinde yok olmuşlardı. Yalnsz Mathieu, Ma-rienne'la birlikte, Seguin'lerden kazandıkları, çocukları Gervais ile Claire'in sahiboldukları, şimdi içinde nesillerinin hanedanım devam ettirdikleri bu Chan-teblet} çiftliği karşısında, üstün gelmiş olarak, dimdik duruyordu. Burası onların ülkesiydi, tarlalar göz. alabildiğine uzuyor, akşam garipliğinde hârikalı bir verimlilikle dalgalanıyor, bütün varlıklarını dolduran, mücadeleyi, kahramanca yetiştirdikleri zürriyeti ifade ediyordu. Bu onların eseriydi, sevmekte gösterdikleri kudret içinde, enerjilerinin azmi içinde, severek, isteyerek, çalışarak, bir dünya yarataraik dünyaya. getirdikleri hayattı, varlıklardı, her şeydi.

158

DÖL BERKETİ İH

Jott

Mathieu, geniş bir el hareketiyle: &H
Baksana, baksana, âedi, bütün bunlar bizden
doğdu, bütün bunların yaşaması için yine sevişme
miz, yine mesut olmamız lâzım.

Marianne, neşeyle:

Bunlar, artık ebediyen yaşıyacak, öiye cevap
verdi. Çünkü, hepimiz, zafer içinde kucaklaştık.

Zafer, kalabalık ailenin tabii, zaruri zaferi'. Kalabalık aile sayesinde, nüfusun mukadder çoğalışı sayesinde, nihayet, her tarafı kaplamışlar, hergeye sa-hıbolmuşlardı. Döl bereketi, en büyük, yenilmez fü-tuhatçı idi. Hem bu fütuhat, kendiliğinden olmuştu, onu ne istemişler, ne tertiplemişlerdi; bunu, asude dürüstlüklerine, senelerce süren vazifelerini yerine getirmiş olmaya borçlu idiler. Karı koca, şimdi, İyi ve kuvvetli oldukları için, çok zürriyet yetiştirdikleri, çok şey yarattıkları, ezeli mücadeleler ve ezeli göz yaşları içinde, dünyaya çok zevk, çok sıhhat ve çok ümit verdikleri için gururlu, heybetli kahramanlar eserlerinin karşısında, elele vermiş, duruyorlardı.

`_!' ""#

İ.t

Mathieu ile Marianne, daha yirmâ seneden fazla

yaşadılar, Mathieu doksan yaşma, Marianne seksen yaşma gelmişlerdi; üç büyük oğulları, yanı başlarında hâlâ dipdiri duran Denis, Ambroise ve Gtervais, analariyle babalarının yetmişinci evlenme yıl dönümünü, teknil aileyi Chantebled'de bir araya top-ıyan bir eğlenti tertibiyle kutlamayı gizlice tasarladılar.

Bu, öyle ufak iş değı'lâi. Aile fertlerinin listesini kaleme aldıkları zaman, Mathieu ile Marianne'dan, yüz elli sekiz evlât, torun, torun çocuğı dünyaya gelmiş olduğunu gördüler, en son dünyaya gelen, dördüncü göbekten birkaç minimini de bunlardan ayn idi. Hısımlık yolıyle, dışarıdan gelen kocalarla kanlan ilâve edince, üç yüz kişi oluyorlardı. Dede ile ninenin gerefine tasarladıkları koskoca ziyafet masasını kuracak kadar büyük odayı çiftliğin neresinde bulacaklardı Yıl dönümü, 2 haziran'a raslıyordu, o sene, ilk bahar, eşsiz bir letafet, bir ihtişam taşıyordu. Onun için, yemeğı dışarıda yemeğe, sofrayı eski pavyonun karşısına, yeşilliklerle örtülü muazzam bir salon gibi, muhteşem karaağaç ve gürgen yığmlariyle Örtülü büyük çimenliğin ortasına kurmağa karar verdiler. Kalabalık zürriyetleri, mesut döl bereketlerini kutliyacık olan dede ile ninenin diktiğı, dev gibi bu-

160

DÖL BEREKETİ III

yUmÜş, tam göbekteki meşenin altında, lûtufkâr toprağın ta kucağında, kendi evlerinde gibi olacaklardı.

Eğlenti, büyük bir aşk ve neşe hamlesi içinde kararlaştırıldı, tertiplendi. Aksaçlı ihtiyarlardan, halâ baş parmaklarım emen miniminilere kadar hepsi bu eğlentiye katılmak için can attılar, zafer randevusuna koşuştular. Engin mavi gök, alev alev yanan güneş bile, şakır şakır akan kaynaklar, bereketli mahsulü müjaeliyen çiçek açmış tarlalar bile, bütün çiftlik bu eğlentide hazır bulunmak istedi. Bu geniş at nah, otların ortasına kurulan bu koca masa, mükellef takımlariyle, kar gibi beyaz Örtüsüyle, yaprakların arasından dökülen güneş zerreleriyle benek benelc, pek lâifti. Şanlı karı koca, baba ile ana, meşenin altında, orta yere, yanyana oturacaklardı. Sonra, Öteki karı kocaları da ayırmamağa karar verdiler, hepsini, sırasıyla yanyana oturtmanın nasıl cana yakın ve güzel bir şey olacağını düşündüler. Delikanlılarla genç kızlara, minimini kız ve erkek çocuklara gelince, onları, rasgele, keyifleri nasıl isterse öyle oturmakta serbest bırakacaklardı.

Sonra, sabahleyin erkenden, dağılmış ailenin efradı, kafile kafile gelmeye, ufkun dört bucağında, müşterek yuvaya dönmeye başladı. Fakat, ne yazık ki, ölüm yine tırpan atmıştı, bir çoğı gelemecekti. Çok sakın, bol çiçekli, rikkatli bir rüya ıssızlığı içindeki Janville mezarlığında ebedi uykuya yatanlar, her sene daha artıyordu, tik Önce giden Rose'un yanında, Blaise'in yanında ebedi uykularını uyumaya daha başka gidenler olmuş, her seferinde oraya, ailenin yüreğinden bir fazla parça öaha götürmüş, o ku isal

161

DÖL BEREKETİ III

toprağı, bir ibadet, bir ebedi hâtıra toprağı haline getirmişti. Önce, Charlotte, uzun zaman hastalık çekmiş, Blaise'in yanına gitmiş, oğullarım ikinci deîa kaybediyormuş gibi yürekleri paralanın Mathieu ile Marianne'ın yanında kendi yerini tutması için kızı Berthe'i bıraktığından dolayı, mutlu ölmüştü. Sonra, kızları Claire onları bırakıp gitmiş, çiftliğı kocası Frederic'le, kardeşi Gervais'ye terketmiş ertesi sene de, Gervais öl kalmıştı. Arkasından, değırmen sahibi oğulları Gregoire'ı kaybetmişlerdi, onun dul karısı Thârese, kalabalık bir zürriyet arasında, hâlâ değırmeni idare ediyordu. Sonra, yine kızlarından biri, doktor Chanbouvet'nin karısı olan Marguerite'cik, fakir bir işçi kadının kuşpalazından hasta iki çocuğunu da evine almak yüzünden, Ölmüştü. Daha başka kayıpların, aileye hısımlık yoluile girmiş karıların, kocaların, hele çocukların haddi hesabı yoktu, bunlar, beşer mahsulü içinde esen boraların felâket payı idi, hayatta kalanların, arkalarından ağladıkları, içinde yattıkları toprağı kutsallaştıran, hayattan ayrılmış sevgili insanlardı.

Sevgili ölümler, orada, derin sessizliğin İçinde uyuyorlardı ama, Chantebled'ye ulaşın yollarda, o sabah, ne neşeli bir patırdı, hayatın nasıl bir zaferi çınılıyordu! Ölenlerden fazla doğanlar vardı, her ölüden, koskoca bir diriler ürünü sürüyor gibi idî. Babaların faydalı çalışmaları sonımda yorulup yattıkları topraktan, çocuklar, düzinelerle yetişiyordu. Kırlangıçlar, ilkbaharda, eski yuvalarım kutlamak İçin, mavi semayı, dönüş neşesiyle doldurarak nasıl dönüp gelirlerse, oniar da. Öylece, dört bucaktan dönüp geliyorlardı. Çiftliğin

11

162

DÖL BEREKETİ III

DÖL BEREKETİ iti

163

ününe gelip duran arabalardan durmadan yeni yeni karı kocalar iniyor, beraberlerinde gelen sürü sürü

çocukların sarışın başları, gitgide artan bir yığın oluyordu. Kar gibi aksac.li büyük dedeler, durucak duran miniminileri almış, getiriyorlardı. Çok şirin ihtiyar kadınlar vardı ki, körpelikleri parlaklık saçan genç kızlar, yardım edip arabadan indiriyorlardı. Henüz gebe anneler vardı, kızlarının nişanlılarını davet etmek gibi hoş bir hareket yapan babalar vardı. Bütün bunlar, içinden çıkılmaz bir yumak gibi, birbirlerinden vücut bulmuş, akrabalar, babalar, analar, erkek kardeşler, kızkardeşler, kaynata, kaynanalar, kayınbiraderler, baldızlar, kızlar, amcalar, halalar, kuzenler, kuzinlerdi, dördüncü göbeğe kadar her yaştan, her dölden insan vardı. Bir tek aile, bir tek küçük milletler, zevkli ve şerefli bir tek düşünce ile, pek nadir görülen, pek harikah bir şey olan, bütün bu kalabalığın kendilerinden doğduğu, hayatın zafer tacı giydirdiği iki kahramanın elmas senesini kutlamak düşüncesiyle bir araya gelmişlerdi! Hem bu ne şanlı bir sayım işi olacaktı, çiftliğe girenlerin hepsinin sadece isimlerini, yaşlarını, akrabalık derecelerini, dünyaya getirdikleri sıhhati, kuvveti, ümidi nereden bilmeliydi

Önce, çiftliğin kendisi, orada yetişenler, orada büyüyenler vardı. Altmış iki yaşında olan Gervaise'ye, iki büyük oğlu Leon'la Henri yardım ediyordu, onlar da ikisi bir arada, on çocuk babası idiler; sonradan doğan, civardan evlenen, üç kızının, Mathilde'in, Leon-tine'in ve Julienne'in, hep, bir arada on iki çocukları olmuştu. Claire'in dul kocası, Gervais'den beş yaş

I

büyük Frederic, sadık yardımcı vazifesini, oğlu Jo-sephe'e bırakmıştı, iki kızı, Angele'le Lucile ve en sonra olan oğlu Jules, keza çiftlikte çalışıyorlardı, dördünün, hepsi bir arada, kızılı oğlanlı, on beş. çocukluk bir küçük sürüsü vardı. Sonra, dışarıdan gelenlerin hepsinden Önce, değirmendekiler geldiler; Gregoire'm dul karısı Therese, şimdi değirmeni onun emri altında idare eden oğlu Robert'i, üç kızı Gene-vieve'i, Albine'i, Nathalie'yi yanına almış, kızlarının on çocuğu ile Robert'in dört çocuğunu sürü halinde peşine takmış, bütün sülâlesiyle birlikte geldi. Sonra, noter Mazaud'nun karısı Louise, mimar Herbertte'in karısı Madeleine, onların arkası sıra, Marguerite'çi-ğın dul kocası doktor Chambouvet gözüktüler; bunlar da, gayretli üç aile idiler, birincinin, en büyükleri Colette olmak üzere dört kızı, ikincinin, başta Hilaire olduğu halde beş oğlu, üçüncünün, yalnız Sebastien isimli bir oğlu ile Christine isimli bir kızı vardı; bütün bu kalabalık kaynaşır duruyordu, arkalarında, yirmi torun çocuğu vardı. Şimdi, Paris'tekiler gelmeye başlamışlardı, Denis ile karısı Marthe, büyük bir kabile halinde geldiler; Denis yetmişine yaklaşıyordu, kızları Hortense ve Marcelte'den yana büyük dede olmuştu, kırkım aşmış erkekler olan büyük oğulları Lucien'le Paul'e fabrikayı verdiğinden beri, tamam edilmiş işin verdiği zevkli huzuru tadıyordu; oğullarının oğulları da, şimdi, servete doğru yol almaktaydılar, tam mânasiyle istilâci bir kabile olan bu kalabalık karı koca, dört çocuk, on beş torun, ikisi kundakta üç torun çocuğu, beş arabadan indiler. Nihayet, en sonra, Ambroise'ın küçük kafilesi girdi; Amib-

164

DÖİ BEREKETİ III

roise, karısı Andree'yi erkenden kaybetmek felâketine uğramıştı, kendisi öyle dinç ihtiyardı ki, altmış yedi yaşında olduğu halde, hâlâ komisyon evini idare ediyor, jğullan Leonce'la Charles'ı, basbayağı birer müstahdem gibi kullanıyor, kızları Pauline'le Sophie'nin kocaları olan damatları, kargısında titriyorlardı; inkâr kabul etmez hükümdardı, herkesten itaat görüyordu, daha şimdiden sakallan gelmiş, arslan gibi yedi oğlanla, gürbüz dokuz kızın büyük babası idi; kızlardan dördü, ağabeyi uslu Denis'den de evvel onu büyük dede yapmışlardı. Bunlar dokuz araba olmuşlardı. Geçit iki saat sürmüştü, çiftlik, parlak haziran güneşinde, neşeli, sevinçli, güleç bir kalabalıkla dolmuştu.

Lâkin, Mathieu ile Marianne, henüz meydana çıkmamışlardı. Eğlentinin baş tertipçisi olan Ambro-İse, gidip kendilerini çağırma kadar, milletlerinden gizlenen hükümdarlar gibi odalarında kapalı oturacaklarına dair onlardan söz almıştı. Törenle ortaya çıkmalarını istiyordu. Bütün millet tamam olunca, onları çağırma üzere odalarının Önüne geldiği sırada, kapının eşiğinde, bir muhafız gibi odayı bekliyen, kardeşi Benjamin'i gördü. Bütün bu kaynaşma arasında, çalışmış, çok harikalı bir hamle ile kalabak-laşmış bu kabile içinde, tek tembel, tek zürriyetsiz adam olarak, Benjamin kalmıştı. Kırk üç yaşında olduğu halde, kadınsız, çocuksuzdu; babasıyla arkadaş olarak, anasına sofuca taparak, sırf aile yuvasının neşesini sağlamak için yaşıyordu, babası da, anası da, onu kendilerine alıkoymak gibi şefkatli bir bencilik göstermişler, onun yalnız kendilerine ait olmasını is-

165

DÖL BEREKETİ III

demişlerdi. Uğrunda bunca insan verdikleri hayatın, bunu, yuvanın bu son yavrusunu kendilerine başı-lyabileceğini söylüyorlardı, önce, evlenmesine engel olmuşlardı, fakat, sonra, tereddüt ettiğini, biricik sevdiği kadını kaybettikten sonra hiçbir kadınla evlenmek istemediğini görünce, gizli ve büyük bir sevinç

duymuşlardı. Lâkin, çok geniş cömertlikle geçen bir Jhayatın son deminde hasislesmeğe başlamış ihtiyarlıklarına tad veren bir define gibi, onun varlığından rzevk alarak bahtiyar yaşarlarken, gel zaman git zaman, itiraf edemedikleri vicdan azapları duymaya başlamışlardı. Yavruları Benjamin, böyle inhisar içine alınmaktan, onların keyfi için evin dört duvarı sarasına kapanmaktan acaba ıstırap çekmiyor muydu öteden beri hep endişeli, hulyalı görünmüştü; güzel gözleri, hep etraftaki manzaranın ötesini, ta bilmem nerede, ufkun ötesinde mevcut eksiksiz zevkin meçhul diyarını arıyor gibi idi. Simdi yağı İlerlemiş, artık gençliği kalmamış olduğu şu sırada, sıkıntısı artar gibi görünüyordu, sanki, boşuna ömür sürüp saadeti tatmaksızın Ölmeden önce, meçhul şeyleri sma-.yamamanm gizli acısını duyuyordu.

Benjamin kapının önünden çekildi, Ambroïse (emirler verdi. Sonra, Mathieu ile Marianne güneşte, -Çiçekli çayırılıkta, meydana gözüktiler. Candan kahkahalarla, alkışlarla, haykırışmalarla karşılandılar, Orada bulunan neşeli ve heyecanlı kalabalık, çoluk çocuk teknil aile:

Yaşasın babamız! Yaşasın annemiz!. Uzun ömüi-Âer; babaya, anneye uzun Ömürler! diye haykırıyordu.

,66 _ DÖL BERKETİ UI

Mathîeu, doksan yaşında olduğu halde hâlâ dimdik, gayet ince endamlı idi, genç bir yeni evli gibi siyah redingot giymişti, başı açıktı; vaktiyle kısa kestirdiği saçlarını, ihtiyar, gürbüz ağacın yeniden filiz, sürmesi gibi, son bir süs merakıyla büyötmüştü, şimdi kar gibi beyaz, güz bir saçı vardı. Yüzü, yaşlandıkça kuradalaşmış, buruşmuş, yıpranmıştı, fakat gözleri yine gençliğindeki, aynı gülümseyen iri ve parlak,, keskin ve olgun bakışlı gözlerdi, hep, gayet sade, gayet neşeli, gayet yi, fikir ve hareket adamını ifade ediyordu. Seksen yedi yaşında olan Marianne da, beyaz bîr gelin elbisesi giymişti, o da, eski sıhhatli güzelliği ile, bütün bir dünyayı barındırmış olan kuvvetli böğrü ile, o dünyayı beslemiş olan sağlam göğsü, ile, dimdik, metin ve güzeldi. O da akpak olmuştu,, yüzü mülâyimleşmiş, halis ipek gibi saçlarının altında son bir şefkatle aydınlanmıştı; zamanın, çizgilerini çukurlattığı halde, onda mevcut sakin hayat ihti-.samını harabedemediği mermerden tanrı heykellerine, sapsağlam yapısıyla meydana çıkarılmış, iri siyah. i:, t

s gözlerinin tatlı, neşeli bakışıyle gün ışığına kavuşmuş, verimli bir tarla perisine benziyordu. Mathieu ile Marianne, birbirinden asla ayrılma-} dan, yetmiş yıl yanyana yürümüş, çok uzaklardan gelmiş vefalı karı koca gibi, kolkola, yanyana, gözleri,. yaşlarla nemli, aşklarından vücut bulan, hâlâ ken-dilerini alkışlıyan milletlerine, bu kalabalık aileyeneşeyle gülüyorlardı.

Yaşasın babamız! Yaşasın annemiz!. Uzun , ömürler, babaya uzun ömürler, anneye uzun ömür-

î

167

DÖL BERKETİ IIII

.# Sonra, tebrik ve çiçek demeti verme töreni yapıldı. Bu ise beş yaşında sarışın bir minimini olan Köse memur edildi. Onu, dördüncü göbekten olan çocukların en büyüğü diye seçmişlerdi. Angelİne'in kızıydı, Angeline Berthe'İN kızıydı, Berthe'de Blaise'-in karısı olan Charlotte'un kızıydı. Dede ile nine, çotuğun, elinde koca çiçek demetiyle kendilerine doğru ilerlediğini görünce, heyecanları arttı, sevinç göz yaşları dökerek, hâtıralarını andılar:

Ooo! Minimini yavrumuz Rose!. Oğlumuz Blaise, kızımız Charoltte!

Bütün mazi diriliyordu. Çocuğa, ilk ölen, küçük mezarlıkta ebedî uykusunu uyuyan, arkasından o kadar çok ağladıkları öteki Rose'un hâtırasını anmak için Rose adını vermişlerdi. Blaise de o mezarlığa gidip yatmıştı, arkasından da, Charlotte gitmişti. Kızları Berthe, Philippe Hovard'a varmış, Angeline'î doğurmuştu. Daha sonra, Georges Delmas İle evlenen Angeline, Rose'u dünyaya getirmişti. Çocuğun arkasında, Berthe'le Philippe Hovard, Angeline'le Georges Delmas, ayakta duruyorlardı. Rose, bütün bu kalabalığı temsil ediyordu, ölüleri, dirileri temsil ediyordu, çok U2un mamur bir zürriyet, nice zevkler, bütün bu gayretli doğurma faaliyeti, bütün bu hayat seli, bu incecik, içinde istikbalin pırladığı şafak gözlü, sangın, sevgili meleğe ulaşıyordu.

Oooh! Yavrumuz Rose, yavrumuz Rose!

Rose, iri çiçek demeti minimini ellerinin arasında oMuğu halde ilerlemişti. On beş gündür, çok güzel bir tebrik cümlesi ezberliyordu. Daha o sabah, bunu annesine, hiç yanlış yapmadan okumuştı. Fakat ora-

163

DÖL BEREKETİ III

ya gelip de, bütün o kalabalığın ortasına dalınca, öyle bir heyecanlandı ki, söyleyeceği sözün bir kelimesini Düe bulamadı. Hoş, buna aldırmadı. Daha şimdiden, gayet metin bir minimini insandı. Uluorta demetini bıraktı. Mathieu ile Marianne'm boyunlarına sarıldı, düdük gibi incecik sesiyle haykırdı.

Büyük baba, büyük anne, bugün sizin bayramınız, sizi candan kucaklarım.

Gayet de mükemmel oldu. Hattâ bu sözü, tebrik cümlesinden çok daha iyi buldular. Yine kahkahalar koptu, eller çırpıldı, alkışlar etrafı çnlattı. Hemen arkasından sofraya oturuldu. Fakat bu bir meseleydi, at nalı şeklindeki koskoca masa, meşe ağacının altında, otlar biçilip vücuda getirilen dört köşe-bir saha üzerinde uzanıp gidiyordu. Önce, Mathieu. ile Marianne, hep kol kola, törenle ilerlediler. İkisi de sırtlarım ulu meşeye dayayıp ortaya oturdular Karı kocaları birbirinden ayırmamak kararı verildiği için, Marthe'la Denis, Louise ile kocası noter Ma-zaud, Marthe'in soluna yerleştiler. Marianne'm soluna da, hepsi dul olan Ambroise, Therese, Gervais,, doktor Chambouvet oturdular; sonra, yine bir karı. koca, Mathilde'le kocası mimar Herbertte, sonra yalnız başına Benjamin oturdu. Sonra, göbek sırasıyla, öteki karı kocalar yer aldılar. Nihayet, kararlaştırıldığı gibi, gençler, çocuklar, delikanlılarla miniminiler sürüsü, müthiş bir itiş kakışla, dilediği gibi, keyfi istediği gibi yerleşti.

Ah! Mathieu ile Marianne için bu ne üstün bir şerefli andı! Kendilerini, orada, rüyalarında görseler hayra yormıyacıkları bir nurlu çevre içinde buldular.

169

DÖL BEREKETİ III

.Hayat, sanki kendisine inandıkları için, bütün gayretleriyle yaydıkları için, onları mükâfatlandırmak üze;-re, eserlerinin harikah gelişimini kendi gözleriyle görsünler diye, Ömürlerini, tabii haddenden fazla uzatmıştı. Bütün Chantebled, orada kurdukları, yarattıkları faydalı ve güzel ne varsa hepsi bu eğlenti-.ye katılıyordu. Bataklıklar kurutularak kazanılan ekilmiş tarlalardan, yakında alınacak bol ürünlerin engin ürpertisi geliyordu; uzaklardaki koruların ötekinde bulunan otlaklardan, davarların, sayısız sürülerin, boyuna artan Nuh gemisi halkının sıcak soluğu geliyordu; artık bol bol ürün veren, kıraç ovalan bereketlendirmek için yataklara aldıkları kaynaklardan, toprağın kanı demek olan o yüksek sesi, suyun >o şarılısını işitiyorlardı. Sosyal eser tamamlanmıştı, ekmek kazanılmıştı, gıdalar yaratılmış, bakımsız toprakların yokluğundan çekilip çıkarılmıştı. Hem, mesut ve minnettar nesilleri, bu eğlenti-yi, onların şere-iine, nasıl sevdikleri bir dekor içinde veriyordu! Ça-.yırlığı, geniş, yeşil bir salon haline getiren bu kara ağaçları ve gürgenleri, çocuklarının en sakinleri, en gülbüzleri gibi, kendileri dikmişler, onların gündün ığüne büyüdüklerini görmüşlerdi. Hele, içine kaynaklardan birinin durmadan döküldüğü havuzun duru suyu .sayesinde bugün dev gibi büyümüş olan o meşe ağacı, büyük oğullarıydı, Chantebled'nin temeli atıldığı gün, Mathieu çukuru kazarak, Marianne, körpe fidanı elinde tutarak orada yarattıkları ağaçtı. Şu anda, onları muazzam yeşilliğiyle gölgelendiren bu meşe, tek mil ailenin şahane sembolü değil miydi Onun gibi, aile de sayısızdı, onun gibi o da çoğalmış, Ete

170

DÖL BEREKETİ III

dallarını sonsuz genişletmiş, toprağı uzaklara kadar kaplamıştı; onun gibi, aile de, bir tek gövdeden çıkmış, aynı usare ile yaşamış, aynı sıhatten kuvvet almış, şarkılarla, meltemle, ve güneşle dolu, tek ba-sına koca bir orman olmuştu. Mathieu ile Marianne, dev gövdeye yaslanmışlar, onun ihtişamı içine karışıyorlar, onun dalları sayısında insan yetiştirdiklerinden, yaprakları nasıl onun usaresiyle yaşıyorlarsa, onlara kendi varlıkları sayesinde yaşayan çocukları üzerinde hüküm sürdüklerinden, aynı şahane eda ile, onun şahane hükümlerine katılıyorlardı. Sağlarında, sollarında oturan üç yüz davetli onların devamından, kendi aşklarından doğmuş, hâlâ bütün damariy-le can evlerine bağlı aynı hayat ağacından ibaretti. Kendilerini kutlamakla şeref duyduklarım, ihtiyaçların duygulandığını, gençlerin heyecana geldiğini, hepsinin neşelendiğini hissediyorlardı. Kendi kalplerinin atışını, yemek sonunda yenilecek pastaların karşısında vecde gelip gülüşen sarışın miniminilerin bile yüreklerinde duyuyorlardı. Meşenin dev gibi tepesi nasıl kubbeleniyorsa, onların yarattıkları beşerî eser de, kargılarında, içlerinde öylece toplanmış bulunuyor, kendileri çoğaldıkça genişliyen ve bereket bulan tabiat da, toprağın yarattıkları da, öteki eser de, anları dört taraftan kuşatıyordu.

O zaman, Mathieu ile Marianne'm güzellikleri, yetmiş sene sevişmelerindeki, şu anda, ilk günkü gibi hâlâ birbirine tapmalandaki güzellik meydana çıkmıştı. Yetmiş sene, hiç öfkelenmeden, hiç vefasızlık göstermeden, yanyana, kol kola, yürümüşlerdi. Aynı güvenli ve emin adımlarla çok uzaktan gelmiş-

DÖL BEREKETİ III

Serdi; gerçi büyük kederler hatırlıyorlardı, fakat bu kederler onları hep dışardan vurmuydu. Bazan hiç-kırışlardı, ama, birlikte ağlıyarak teselli bulmuşlardı. Ak saçlarının altında, yirmi yaşındaki imanla-jını muhafaza etmişlerdi, kalbleri, düşünlerinin ertesi gününde olduğu gibi biribirinin içindeydi, her :biri, kendi kalbini ötekine vermiş, bir daha geri alamamıştı. Bu, çözülmez sevgi bağıydı, biricik izdivacı, bütün hayatı o sağlıyordu, çünkü, saadet yalnız ebedilikte mevcuttu. Mesut bir tesadüfle, ikisi de sev-:mek kudretine, hareket azmine, alevi dünyalar yaratan ilâhî arzuya sahiptiler. Erkek, karısına tapmış, o yaratma ihtirasından başka zevk tanımamış, varlığının biricik hikmeti, vazifesi ve mükâfatı olarak, .yapılacak eseri, yapılmış eseri görmüştü. Kadın, kocasına tapmış, sadece hayat arkadaşı, eş ve ana olmak istemiş, Boutan'ın dediği gibi yumurtalı ana tavuk, iyi kuluçka olmuş, sonra, asıl, güçlükleri çözen, ince muhakemeli, iyi bir müşavir olmuştu. Şöylece, her çocuk doğdukça, gitgide daha sıkışan 'bir bağla biribirine yaklaşmışlar, nihayet kaynaşmış-Jardı. Akim, sıhhatin, kuvvetin sembolü İdiler. En-.gellerin ve göz yaşlarının arasında, durmadan tazelenen sevgilerinin, yenilmez hale getiren zırhı içinde, ancak bu sürekli anlaşma sayesinde, bu ortaklaşa sadakat sayesinde galebe çalmışlardı. Mağlûp edilemezlerdi. Herşeyi, istemeden, birliklerinin kuvveti sayesinde elde etmişlerdi. Ömürlerinin sonuna, çok bü-jrük, çok güzel, âzami ihtiyarlıklarile, bir tek aşkla dopdolu o çok uzun hayatla daha büyümüş, öaha gü-.zeleşmiş olarak, billur kadar saf, elele, saadet kah

172

DÖL BEREKETİ 111.

DÖL BEREKETİ III

173

ramanlan, saadet fatihleri olarak ulaşıyorlardı. Orada hazır bulunan sonsuz zürriyetlerinin, can evlerinden vücut bulmuş fütühatçı kabilenin, onlardan miras olarak aldığı birlik kuvvetinden, cedlerden çocuklara bırakılan o dürüst aşktan başka kuvveti yoktu,, bu dayanışmalı sevgi ile biribirlerine yardım ediyorlar, kardeş bîr millet halinde, daha güzel bir hayat, uğruna, çarpışıyorlardı.

Neşeli haykırışmalar oldu, yemek, nihayet dağıtılmaya başlıyordu. Bu işe, bütün çiftlik hizmetkârlarını memur etmişler, bir tek yabancı insan sokmak, istememişlerdi. Bu hizmetkârların hemen hepsi çiftlikte büyümüşlerdi, onlar da ailedendiler. Arkadan,, onlann da sofrası kurulacaktı, onlar da elmas senesini kutluyacaklardı. İlk yemek tabakları, yaygaralar, neşeli gülüşler arasında gözükte.

Servis, henüz başlamışken birden bire durdu-Derin bir sessizlik olmuştu, beklenmedik bir olay vukua gelmişti. Çayırılığın ortasında, at nalı biçimindeki masanın iki başı arasında, hiç birinin tanımadığı-bir genç ilerliyordu. Neşeyle gülümsüyordu; öbür uca kadar yürüdü, ancak Mathieu ile Marianne'ın. karşısına gelince durdu. Sonra, gür bir sesle:

Bonjour, büyük baba'. Bonjour, büyük anne! dedi. Bir kişilik daha takım koymak lâzım, çünkü. ben de sizi kutlamaya geldim.

Hazır bulunanların, büyük bir hayret içinde, dilleri tutuldu. Hiç kimsenin asla görmediği bu genç acaba kimdi Herhalde aileden olamazdıv olsaydı,, adını bileceklerdi, yüzünü tanıyacaktı. Öyleyse, dede ile nineyi, niçin o mübarek isimle, büyük baba.

büyük ana isimleriyle çağırıyordu Gitgide artan hayretin asıl sebebi, gencin, Mathieu'ye şaşılacak derecede benzemesi idi, parlak gözleriyle, kült biçimi açık anliyle, Froment ailesinden olduğu muhakkaktı. Mathieu'nün, Chantebled'yi fethetmeye başladığı zaman, yirmi yedi yaşındayken alınıp, aile araşma saygı ile muhafaza edilen gençlik resmine tıpkı benziyordu. O zaman, Mathieu, titriyerek ayağa kalktı. Ma-rienne'da, ötekilerin hepsinden Önce işi anlamış, la-luti bir tebessümle gülümsüyordu.

Sen kimsin de, yavrum, bana büyük baba di yorsun, hem de bana bir kardeş kadar benziyorsun Ben, annem Lisbeth'le beraber, o geniş ser best gehirde, Öteki Fransa'da yaşayan oğlunuz Nicolas'nm büyük oğlu Dominique'ım.

Peki, kaç yaşındasın

Önümüzdeki ağustos'ta, orada, Niger'in, o lû-tufkâr devin sulan, uçsuz bucaksız tarlalarımızı tek rar sulamaya geldiği zaman yirmi yedi yaşına basa çağım.

Peki, söyle bakalım, evli misin, çocukların var mı

Senegal'de doğmuş bir Fransız kadınıyla ev

lendim, kendi elimle yaptığım tuğla evimizde, Su
dan'ın alevli güneşinde dört çocuk büyüyor.
E, yine söyle bakalım, erkek kardeşlerin var
mı, kızkardeşlerin var mı
Babam, Nicolas ile annem Lisbeth'in on se
kiz çocukları oldu, ikisi Öldü. Biz on altı kardeşiz,
dokuzu erkek, yedisi kız.

174

DÖL BEREKET III

Mathieu, oğlu Nicolas'nın, elli yaşında, hattâ kendisinden daha iyi çalışmış, gayretli bir hayat işçisi olduğunu söylemek ister gibi, neşeli neşeli güldü. Ma-rienne'a baktı, o da saadetinden gülüyordu. Öyleyse, madem sen benim oğlum Nicolas'nın oğlusun, yıl dönümümüzü kutlamak için, gel bizi kucakla, yavrum. Solraya da takımını koysunlar, burası senin kendi evin.
Dominique, dört adımda, masanın etrafını dolaştı, iki ihtiyarı, kuvvetli kollariyle sarılıp Öptü; böyle bir günde, uzak bir diyardan gelip, gökten düşercesine aralarına giren, onlara, kendi eanevlerinden çıkıp, medarların yangım içinde gitgide artan bir bereketle çoğalmakta olan öteki aileyi, öteki milleti anlatan bu çocuğun da çıkagelmesi öyle güzel bir sürprizdi ki, Mathieu ile Marianne, mutluluk dolu bir heyecanla kendilerinden geçiyorlardı.
Bu sürpriz, Ambroise'm şeytanca zekâsının eseri idi, kendi hazırladığı dâstanî bir tiyatro şaşırtmacası gibi, bunu hemen, gülerek izah etti, Dominique, bir haftadır kendi konağında oturuyordu; onu saklamıştı, babası, delikanlıyı, kendisiyle bazı ihracat işlerini görüşmek, özellikle Denis'nin fabrikasına, Sudan topraklarında kullanılmak üzere, Özel surette imal edilecek bir takım makineler sipariş etmek için, tesadüf, Paris'e yollanmış bulunuyordu. Bu sebeple, işin aslını onlardan başka yalnız Denis biliyordu. Tekmil sofrası halkı, Dominique'i ika ihtiyarın kolları arasında görüp meseleyi tamamiyle Öğrenince, son derece büyük bir neşe duyduklar, alkışlar tekrar ortalığı çınlattı, kardeş ailenin habercisini, müstakbel

173

DÖL BEREKETİ III

harikalı Fransa diyarındaki Froment'lar ikinci hanedanının prensini, iltifatlarla, heyecanlı kucaklamalarla az kalsın soluksuz bırakıyorlardı.
Mathieu, neşeli neşeli, emirler veriyordu: Onun tabağını bizim ikimizin karşısına koyun. Büyük bir imparatorluğun elçisi gibi, bizim karşımızda o yalnız başına oturacak. Düşünün ki, baba-siyle anasından başka, dokuz erkek kardeşi, yedi kız-kardeşi temsil ediyor, daha şimdiden dört çocuk babası oluşu da caba Haydi oğlum, otur, yemeği getirin.
Ulu megenin, güneşle delik deşik gölgesinde, yıldönümü ziyafeti, rikkat ve neşe içinde yenildi. Çayırardan lâtif bir serinlik yükseliyor, öost tabiat da, kendi sevgi payıyîe adeta ziyafete katılıyordu. Gülüşmeler durmadan çınladı. İhtiyarlar bile, doksan yaşındaki damatla seksen yedi yaşındaki gelinin kargısında, yeniden, haşarı çocuklar haline gelmişlerdi. Eeyaz saçların, kara saçların, kumral saçların altında, yüzlere, tatlı bir parlaklık gelmişti, bütün aile neşe içindeydi, sıhhatli ve mutlu bir güzellikteydi; Çocuklar sevinç içindeydiler, genç erkekler aslan gibiydiler, genç kızlar enfestiler, karı kocalar, yanyana, birbirlerine bağlı idiler. Hem, o ne sağlam iştahı! Her yemeği nasıl neşeli bir haykırışına ile karşılıyorlardı! Büyük babalarıyla büyük ninelerine, hepsini bir masanın etrafında, bu kadar sanlı bir fırsatla toplamak gibi üstün bir lûtufta bulunan cömert hayatı kutlamak için, şifalı şaraba nasıl da iltifat ediyorlardı! 1 Yemek sonunda, selamlaşmalar oldu, sıhhatlere içildi, yine alkışlar koptu. Fakat, sohbet arasında,

1

DÖL BEİRBKETİ III

DÖL BEREKETİ III

177

masanın bir ucundan öteki ucuna haykınlarak söylenen sözlerde, hep o yemeğin başındaki sürprizden, kardeş elçisinin o debdebeli girişinden bahsediliyordu. Açık havadaki bu ziyafetle sarhoş olan ailenin heyecanım, gitgide artan merakını onun o beklenmedik varlığı, henüz söylemediği şeyler, dopdolu sezilen koskoca macera kızıştırıyordu. Kahveler gelir gelmez, sonsuz sualler yağmaya başladı, Dominique anlatmak zorunda kaldı. Kendisini o sabah Chantebled'de gezdiren Ambroise'in, orası hakkında ne düşündüğünü

öğrenmek isteyen bir sualine, gülerek şu cevabı verdi:

Size ne söyleyeyim, bilmem kil Eğer, açık konuşsam, ne memleketin bu bucağı için, ne de eserleriniz için, korkarım hoş gidecek şeyler söyli-yemeyeceğim. Şüphe yoktur ki, tarım burada, düpedüz bir sanat işi, bu köhne topraktan, hâlâ verebildiği mahsulleri zorla çekip koparmak İçin, takdire değer bir irade gayreti, bir bilgi ve intizam lâzım. Çolî çalışıyorsunuz, harikalar yaratıyorsunuz. Fakat, ülkeniz ne kadar küçük, Yarabbit Komşuların dirsekleri böğürlerinize batmadan, burada nasıl yaşıyabili-yorsunuz Her biriniz, nefes alabilmek için bir insan göğsüne lâzım olan miktarda bol havayı koklıyacak kadar derin tabakalar halinde üstüste yığılmışsınız. Büyük malikâneleriniz adı verdiğiniz en geniş tarlalarınız, toprak kümelerinden ibaret, üstünde otlayan tektük davarlarınızı dağınık karıncalara benzetiyorum. Ah! Banim Niger nehrinin azameti, suladığı ovaların azameti, ta uzaklardaki ufuktan gayri sınırı otayıyan oradaki tarlalarımızın azameti! -H Benjamin, oturduğu yerden, onu, ürpertiler geçirerek dinlemişti. Engin sulardan, bir başka güneş altından gelen bu oğulu orada görelî beri, hülya doiu gözlerinde gitgide yükselen bir ihtirasla, bakışların; ondan ayırmamıştı. Onun böyle konuştuğunu işitince, meçhul âlemin davetine daha fazla dayanamadı. Yerinden kalktı, masanın etrafından dolaştı, geldi, onun yanına oturdu.

Niger. Muazzam ova. Söyle, bu azameti bize anlat.

Niger, lütufkâr dev, orada hepimizin babasıdır! Ben sekiz yaşında var, yoktum, babamla annem, kahramanca bîr tedbirsizlikle, delice bir ümitle, Su dan'ın içerilerine sokulmak, rasgele toprak ele geçirmek sevdasıyla Senegal'den ayrıldılar. Saİnt-Louis'den, Dienne'den daha ötede, şimdiki çiftliğimize kadar, kayalıklarla, çalılıklarla, nehirlerle dolu yerlerden geçip günlerce yol yürümek lâzımdır. tik yolculuğumu şimdi hatırlamıyorum, âdeta, şifalı Niger'in kendisinden, sularının mucizeli bereketinden doğmuş gibi geliyor. Niger, uçsuz bucaksız ve halim selimdir, deniz gibidir, sayısız dalgalar yuvarlar, öyle geniştir ki, üzerine hiçbir köprü atılmamıştır, öyie uzundur ki, ufku baştanbaşa kaplar. Takım adaları vardır, otlaklar gibi çayırlarla örtülü dilleri vardır, içinde, koskoca balıkların filolar halinde rahat rahat yüzdükleri derin noktalar vardır. Fırtınaları vardır, güneşin kavurueuluğu altında, alev gibi yakan gün düzleri vardır; yıldızlardan yeryüzüne sükûnet dökül düğü nefis geceleri, son derece lâtif, pembe geceleri vardır. Orada ana odur, kurucu odur, bereket yayan

12

178

DÖL BEREKETİ UI

odur, Sudan'a vücut veren, onu, civar sahraların istilâsına karşı koruyarak, bereketli balçığı ile yaratarak, hesapsız servetlerine nail eden odur. Her sene, hep aynı mevsimlerde taşar, bir ulu deniz gibi vadiyi kaplar, sonra, onu, muazzam bir mahsule gebe kalmış gibi, özlü bir halde bırakıp çekilir. Nil gibi, o da kumları yenmiştir, sayısız nesillerin babasıdır, ileride, köhne Avı-upayı zengin edecek olan henüz meçhul bir âlemin yapıcı tanrısıdır. Ya Niger vadisi, lûtuf-kâr devin lenduha kızı, ah: O ne tertemiz bir uçsuz bucaksızlıktır, sonsuzluğa doğru nasıl serbest bir kanatlanıştır! Ova açılır, genişler, ufku geriletir, ne bir engel, ne bir sınır! Ova, hep ova, tarlalar tarlalara eklenip uzanır, sapanın, aylarca sonuna ulaşamayacağı dümdüz, göz alabildiğine çiziler. Orada, ziraat, biraz cesaretle, biraz da bilgi ile tatbik edildiği gün, büyük bir milleti doyuracak kadar gıda alınır, çünkü, ülke, binlerce yıl evvel lûtufkâr nehir nasıl yarattıy-sa Öyle, hâlâ el değmemiş olarak duruyor. Bu ülke, yarın, ona sahibolmağı göze alan, orada, kendisine, çalışma kudretine göre hayal ettiği kadar geniş bir malikâne ayıran çiftçinin malı olacaktır; hektarlarla değil, fersahlarla ekilmiş topraklar, sonsuz ürünler dalgalandıracaktır. Bu uçsuz bucaksız ovada o ne geniş soluktur, bütün o engin sahayı bir nefeste koklamak, o ne zevktir, üstüste yığılmaktan kurtulmuş, kendini serbest, kudretli, herkes için parlıyan güneşin altında, istenildiği kadar toprak payına sahip hissetmek o ne sıhhatli ve sağlam hayattır! Fakat, Benjamin onu dinlemeye, ona sual sor

maya doyamıyordu: =. . v

179

DÖL BERKETİ HI

Oraya nasıl yerleştiniz Nasıl yaşıyorsunuz

Âdetleriniz, işleriniz nedir

Dominique, orada bulunduğu, gitgide artan bir tecessüs ve heyecanla ağzının içine baktıklarını gördüğü bütün o tanımadığı akrabaları hayrette bırakacağına, şaşkma çevireceğine o kadar emindi ki, tekrar gülmeye başladı: bazı kadınlar, bazı ihtiyarlar birer ikişer kalkmışlar, onun yanına yaklaşmışlardı. Çocuklar bile, güzel bir masal anlatıyormuş gibi, etrafım alıyorlardı.

Oo! Biz cumhuriyet halinde yaşıyoruz, her ferdi, kardeş eser için çalışması gereken bir toplu muz. Aile içinde, biraz ilkel şekilde kaba işler için, her sanattan işçiler var. Fakat babam, özellikle hünerli bir duvarcı ustası olduğunu gösterdi, çünkü ora ya gittiğimiz zaman, bina yapmak icabetti. Hattâ, Diéne yakınında bulunan balçık ocakları sayesinde, kendi eliyle tuğlalar bile yaptı. Hasılı, çiftliğimiz şimdi bir küçük kasaba oldu, her evlenen çocuk bir ev sahibi olacak. Sonra, yalnız çiftçi de değiliz, balıkçı ve avcıyız da. Kayıklarımız var, Niger emsalsiz derecede balık doludur, son derece bol balık tutulur. Av da, aileyi beslemeye yetecek gibidir, av hayvanları gayet boldur, keklikler, beç tavukları, sürü ile gez, telli turnalar, pelikanlar, tepsi balıkçılar, etiyenmiyen binlerce hayvan da ayrı. Bazan, karaslanlar ziyaretimize gelirler, kartallar, ağır ağır uçarak, tepemizden geçip giderler; gün kavuşurken, su aygırları, banyo yapan zenci çocuklar gibi hantal cillerle, üçer dörder nehirde oynasirlar. Ama, yine de, Niger, tarlalarımızı gebe bıraktıktan sonra çekil-

180

DÖL BERKETİ III

diği zaman, biz, her şeyden önce çiftçiyiz, ovanın kiraliyiz. Malikânemiz sınırsızdır, çalışma himmetimiz nereye kadar uzanabilirse oraya kadar gider. Bir de, yerli çiftçileri görseniz, çift bile sürmezler, tohum ekmeden önce, toprağı kazıdıkları ilkel sopalardan başka ellerinde araçları yoktur! Ne tasaya lüzum var, ne zahmete, toprak özlüdür, güneş kızgın, ürün her zaman bol olacaktır. Nitekim bizler, sapan kullandığımız zaman, hayatla dolu bu toprağa bir parça himmet sarfettiğimiz zaman, öyle karikalı bir mahsul, öyle bol buğday alıyoruz ki, sizin bütün ambarlarınızı doldurur da taşar! Buraya ismarlamaya geldiğim tarım makinelerine sahiboldüğümüz gün, buğday ambarlarımızın fazlasını size göndermek için gemi filo-tilalarına ihtiyaç hâsil olacak. Nehir çekildikten sonra, sular alçalmca piriç ekilir, ovalar dolusu piriç ki bazan iki mahsul verir. Sonra darı, sonra yer fıstığı ekilir, büyük ölçüde ekim yapmaya muvaffak olursak, bunların yerine buğday ekeceğiz. Geniş pamuk tarlaları birbirini kovalar. Manyoka ile çivit boyası da ekiyoruz, soğan, baharat, helvacı kabağı, hıyar yetiştiren zerzevat bahçelerimiz de var. Allah vergisi bitkilerden bahsetmiyorum, çok kıymetli bir ağaç olan zamk ağaçlarımız koskoca bir orman halinde, tereyağı ağacı, un ağacı, ipek ağacı, topraklarımızda, sizin yol kenarlarımızdaki yabani güller gibi boldur. Sonra, çobanlık da yapıyoruz, boyuna üreyen sürülerimiz var, kaç baş olduğunu dahi bilmiyoruz. Keçilerimiz, uzun tüylü koyunlarımız binlerle sayılır, atlarımız, şehirler kadar büyük haralarda başı boş koşar dururlar, hörgüçlü öküzlerimiz, güneşin bat-

181

DÖL BERKETİ III

tiği parlak durgunluk saatinde su içmek için Niger -kıyısına indikleri zaman, sahili bir fersah uzunluğun-ca kaplarlar. Hele, engelsiz yaşamının zevkini tatmak için çalışan hür insanlarız, neşeli insanlarız, mükâfatımız, eserlerimizin çok büyük, çok güzel, çok iyi olduğunu, çünkü öteki Fransa, yarının üstün Fransası olduğunu

bilmemizdir.

Dominique artık durmadan anlattı. Ona bir şey sormaya lüzum yoktu, büyüklüklerle, güzelliklerle dopdolu ruhunu boşaltıyordu. Dienne'yi, halkı ve anıt-ları mısırdan gelme, halâ vadiye tepeden bakan eski başşehri anlatıyordu. Öteki dört büyük merkezi, günün birinde büyük beldeler olmaya namzet büyük kasabaları, Bomniaku'yu Niamina'yı Segou'yu, San-sandîng'i anlatıyordu. Asıl, şanlı Tombouctou'yu, al-tmlariyle, fil dişisi ile, uysal güzel kadınlariyle, sömürücü kumların ötesinde, erişilmez zevklerden bir serap gibi yükselen, kapalı bir cennet gibi, uzun zaman efsanelere bürülü, meçhul kalan Tombouctou'yu anlatıyordu. Sahra ile Sudan'ın çifte kapısı olan, hayatın son nokta olarak ulaştığı, karıştığı, değiştokuş edildiği, kumlu çöllerden gelen develerin Avrupadan silâh, tüccar malı, çok lüzumlu bir şey olan tuz getirdiği; Niger'deki kayıkların, kıymetli fildişini, toprağın üstünden toplanan altın, devekuşu tüylerini, zamkları, zahireyi, bereketli vadinin bütün servetlerini karaya boşalttığı sınır şehri Toraboutou'yu anlatıyordu. Yığın yığın fildişisi ile, küme küme ham altını ile, pirinç, darı, yer fıstığı çuvalhariyle, çivit -kalıplariyle, devekuşu tüyü demetlerimle, madenleriy-jê, hurmalariyle, kumaşlariyle, hırdavatiyle, tütünüyle,

182

DÖL BEREKETİ III

hele tuz kalıplariyle, korkunç Toudenni'den at sırtın-
. da getirilen yassı yassı kaya tuzu kalıplariyle, antre-

ı,- po Tombouctou'yu, orta Afrikanm ticaret pazarı olait Tombouctou'yu anlatıyordu; çölün, tuz şehri olan

; Toudenni'nin toprağı fersahlarla uzunlukta tuzdu, cehennemi bir tuz madeni idi, tuz, Sudan'da o kadar

,. kıymetli İdi ki, sikke gibi, alış verişte kullanılıyordu, altından daha faydalı İdi. Sonra, değerini kaybetmiş,, fakirleşmiş Tombouctou'yu anlatıyordu, o eski za- manın debdebeli, İhtişamlı beldesi, şimdi bir harabe gibi görünüyordu, sıvalan dökük bina cephelerinin gerisinde, çöl hırsızlarının korkusundan, muhafaza ettiği hazinelerin kırintısını saklıyordu; fakat yarın,, bolluk ambarı olan Sudan'la, Avrupa yolu olan sahra arasında, Fransa bu yohı açtığı, yeni ülkenin eyaletlerini birbirine bağladığı, yanında, eski vata- nm bir parçacık düşünen beyin, idare eden beyin ha- linde kalacağı o uçsuz bucaksız Öteki Fransa'yı kur- duğu zaman, şahane bir oturuşla yerleşecek, tekrar şeref ve servet beldesi olacaktı. Dominique; Asıl emel bu, diye haykırdı, yannı gerçekleştirecek olan azametli eser, bu. Cezairimiz, sahra yo- liyle Tombouctou'ya bağlanacak, elektrikli lokomotif- ler, bütün köhne Avrupayı, kuniñann sonsuzluğu içinden taşıyıp götürecekt! Tombouctou, Senegal'e Niger de işliyen buharlı gemi filotlîlariyle, geniş ülkenin dört tarafında vızır vızır işiyecek olan daha başka demiryollariyle bağlanacak! Uçsuz bucaksız: yeni Fransa, eski vatana, ana vatan Fransa'ya, sahillerin harikalı bir gelişimi ile bağlanacak, nihayet

183

DÖL BEREKETİ III

tesis edilecek, günün birinde orada vücut bulacak yüz milyon nüfus için hazır olacak!. Bu şeyler, şüphe yok ki, bîr gün içinde olacak şeyler değildir. Sahra demiryolu inşa edilmemiştir, orada iki bin beş yüz kilometrelik çıplak çöl var ki, kumpanyalar, işletmeye yanaşmazlar, bir refah gözükmesi, bir kültür başlangıcı olması, madenler keşfedilmesi, ihracat gitgide artarak, ana vatanın paraca himmetini imkân dahiline alması lâzım. Sonra, çoğu halim selim zencilerden mürekkep, fakat bazısı yırtıcı, hırsız, dinî taassubu ile vahşiliği artan kabileler meselesi var, halledilmediği sürece daima karşımıza dikilen o müthiş Müslümanlık meselesi var ki fütuhatımızın karşılaştığı büyük güçlüğü artırıyor. Yalnız hayat, uzun seneler devam edecek olan hayattır ki, yeni bîr millet yaratabilir, onu yeni toprağa alıştırabilir, onun çeşitli unsurlarını kaynaştırabilir, ona, normal yaşayışını, kaynaşmıg kuvvetini, dehasını verebilir. Ama, ne olursa olsun, daha bu günden, uzakta bir Fransa, hudutsuz bir imparatorluk vücut bulmuştur, onun. bizim kanımıza ihtiyacı vardır, kalabalıklaşması için, topraktan, hesapsız servetlerim tedarik etmesi için, bütün dünyada, en büyük, en kuvvetli, en hâkim imparatorluk olması için, ona bu kanı vermek lâzım.

Heyecanla sarsılan, nihayet kendini gösteren uzak idealle ürpsren Benjamin'in gözleri yaşlarla dolmuştu. Ah! Sihatli hayat, asıl hayat o zamana kadar sade müphem şekilde hayal etmekle kaldığı öteki şey, bütün o vazife, bütün o eser! Yins sordu; \$

Orada, sizinki gibi çiftçilik eden Fransız aile leri çok var mı :y

184

DÖL BEREKETİ UT

O zaman, Dominique bir kahkaha attı: Yok, canım, Senegal'deki eski sömürgelerimizde gerçi birkaç çiftçi var; fakat beri tarafta, Niger vadisinde, Dienne'den ötede, eminim ki yalnız biz varız. Bizler fedaileriz, gözü pek Öncüleriz, imanın ve-ümidin, herşeyi göze almış kabadayılarıyız. Bu da az-çok meziyettir, çünkü, bu hareket, akli başında insanlara, sağduyuya karşı sadece meydan okumak gibi görünüyor. Olacak İş mi bu Bir Fransız ailesi ki,. vahşilerin göbeğine girip yerleşmiş, bütün korunma vasıtası, kumandası altında on iki kadar yerli asker bulunan beyaz derili bir subayın emrindeki küçük. kale dolayında olmasından ibaret; bazan kendisi silâh, kullanmaya mecbur, herhangi bir kabile şeyhinin taassubu neticesinde ayaklanabilecek bir memleketim ortasında çiftlik kurmuş. Kâinatı öfkelen direbilecek bir çılgınlık, bizim hoşumuza giden, bu kadar neşelendiren, sıhhatlendiren, zafere götüren de bu cihet Yolu biz açıyoruz. Emektar Fransa'cığımızı oraya götürüyoruz, bakir toprakların ortasında kendimize sınırsız bir tarla yaptık ki bir eyalet olacak; bir kasaba kurduk ki, yüz sene içinde, büyük bir şehir olacak. Sömürgelerde Fransız ırkından daha bereketli ırk yoktur, halbuki, kendi eski toprağında kısırlaşma görünüyor. Çoğalacağız da, dünyayı da dolduracağız!. Sizler de gelin, sizler de, hepiniz gelin, çok sıkışksınız, fazla dar tarlalarınızda, aşırı derecede ısınmış zehirlenmiş şehirlerinizde havasız kalıyorsunuz. Orada herkese yetecek kadar yer var, yeni yeni topraklar var, hiç kimsenin teneffüs etmediği bol hava var, hepinizi birer kahraman, sağlam, yaşamaktan memnun

185

DÖL BEREKETİ III

babayiğitler haline getirecek, yapılması gereken bir iç var. Benimle beraber gelin, istekli erkekleri, kadınları alıp götürürüm, ölçüsüz, büyük Fransa'nın müstakbel mutlak kudreti uğrunda kendinize daha başka eyaletler kurarsınız, daha başka şehirler yaparsınız!

öyle neşeyle gülüyordu, Öyle güzel, öyle mert, Öyle gürbüzdü ki, bütün masa halkı, onu bir kere daha alkışladı. Elbette peşinden gitmiyeceklerâi, çünkü bütün bu aileler, yuvalarını zaten yapmışlardı. Bütün bu gençler, bunca maceraperest ruhundan sonra, bugün aile ocağında uyuklıyan neslin kökleriyle, köhne toprağa çok fazla bağlı idiler. Fakat, küçük ve büyük çocukların, kendilerini hayran bırakan güzel bir masal gibi dinledikleri bu hikâye ne kadar harikalı şeydi; bu hikâye, herhalde yarın, onlarda, uzak şerefli teşebbüslere kargı ateşli bir iptilâ uyandıracaktı! Meçhul âlemin tohumu atılmıştı, efsanevi kudrette bir mahsul gibi fişkiracaktı.

Etraftaki heyecan ortasında, haykıran yalnız Benjamin oldu, sesi boğulup gitti:

Evet! Evet! Ben yaşamak istiyorum. Beni götür, beni götür!

Fakat, Dominique, sözünü şöyle bitirdi:

Sonra, büyük baba, size daha söylememiştim, babam, oradaki çiftliğimize Chantebled adını koydu. Bize bazan sizin buradaki malikânenizi nasıl basi retli bir cüretkârlıkla kurduğunuzu anlatır; o zaman, herkes size deli diyormuş, sizinle alay ediyor, omuz silkiyormuş. Orada babamla da herkes aynı şekilde alay ediyor, aynı küçümser merhameti gösteriyor, çünkü, serseri zencilerden bir çete daha önce bizi 51-

186

OÖL BEREKETİ İH

dürüp de yemezse, günün birinde, Nigerin, kasabamızı süpürüp götürüleceğini bekliyorlar. Yoo! Benim yüreğim rahat, siz nasıl galebe çaldınızsa, biz de galebe çalacağız, çünkü delice hareket, ilâhî hikmettir. Orada, Proment'ların bir başka ülkesi, bir başka muazzam Chantebled bulunacak, siz İkiniz, büyük annemle si2, oranın, tanrıları gibi tapılan cedleri, uzaktaki dedeleri olacaksınız. Tropiklerin yakıcı güneşi altında, aslan gibi büyüyen Öteki müstakbel milletiniz adına, sıhhatinize içiyorum, büyük baba, sıhhatinize içiyorum, büyük anne!

Mathieu ayağa kalkmıştı, derin bir heyecan içinde, gür bir sesle:

Sıhhatine, yavrum! dedi. Oğlum Nicolas'ın sıhhatine, karısı Lisbeth'in sıhhatine ve onların aşkından vücut bulanların hepsinin sıhhatine içiyorum! Nesilden nesle, gelecekte onlardan doğacak olanların hepsinin sıhhatine içiyorum:

Marianne de ayağa kalkmıştı, o da:

Karılarınızın, kızlarınızın, eşlerinizin ve anne

lerinizin şerefine! dedi. Sevecek, doğuracak olanların, mümkün mertebe fazla saadet sağlamak için, kabil olduğu kadar fazla hayat yaratacak olan kadınların sıhhatine.

Bunun üzerine ziyafet sona erdi, sofradan kalkıldı, bütün aile, sereserpe, çimenliğe dağıldı. Sonra, Mathieu ile Marianne'm etrafını, çocuklarının, sıkış sıkış kalabalığı sardı, son bir şehriyin daha oldu. Zafere ulaşmış döl bereketinin seli İdi bu, can evlerinden vücut bulan bütün o mesut, ufacak millet, pür-neşe etraflarını sarıyor, onları sevgi tezahürlerine

187

DÖL BEREKETİ III

gömüyordu. Yirmi kol birden, onlara, öpsünler diye, sarışın, esmer başlı çocuklar uzatıyorlardı. Onlar, çok fazla yaşlı idiler, tekrar o lâhuti çocukluk haline dönmüşlerdi, minimini kız ve oğlan çocukların nepsini tanımıyorlardı. Yanılıyorlar, isimleri değişik söylüyorlar, bir çocuğu Öteki çocuk zannediyorlardı. Gülüşülüyor, düzeltiyor, hafızalarını yoklamaları söyleniyordu. Onlar da gülüyorlardı, yanıldıklarını söylerken pek şirin bir jest yapıyorlardı. Bilemiyorlarsa ne za-ran vardı, kendi zürriyetlerindendi ya! Sonra, orada gebe kadınlar, kız torunlar, kız torunların çocukları vardı, onları da çağırıyorlar, yine doğacak olan çocuklara, çocukların çocuklarına, sonu gelmeyecek olan zürriyete, hep genişleyecek, onları, uzak devirlere kadar yaşatacak olan bu nesle uğur getirsin diye, onları da Öpmek istiyorlardı. Sonra, orada, meme veren anneler vardı, kundaktaki çocukları, yemek esnasında uslu uslu uyumuşlardı: şimdi onlar da uyanmışlar, aklıktan açılıyorlardı, anneler, ziyafetten onlara da pay vereceklerdi, ağaçların altına oturmuşlar, göğüslerini açmışlar, vekarlı bir âsudelik içinde emziriyor-Jar, aralarında gülüşüyorlardı. Bu, eş ve ana olan kadının şahane güzelliği idi, bereketli analığın, hayat öldüren bakireliğe karşı keskin zaferi idi; örfler değişmeliydi, ahlâk telâkkisi, güzellik de değişmeliydi! Sembolünün ihtişamı içinde çocuğunu emziren ananın bu parlak güzelliği ile, yeni baştan bir dünya yaratılmalıydı! Yeni tohumlar, hep yeni mahsuller yetiştiriyordu, güneş batıp batıp, ufuktan tekrar doğuyordu, süt, canlı beşeriyetin ezeli usaresi, besleyici .sinelerden, durmadan akıyordu. Bu süt nehri, dünya-

188

DÖL BERBKİTİ III

nm damarlarında hayatı sürüklüyor, sonsuz asır! am ulaşmak, için 'kabarıyor, taşıyordu. Mümkün olduğu kadar fazla saadeti sağlamak,, mümkün olduğu kadar fazla hayat yaratmak lâzımdı. Hayata iman, onun adaletli ve iyi eserine iman böyle olurdu. İstikbali yalnız, tartışma kabul etmez bir kuvvet olan, üstün bir kudret olan zafere ulaşmış döl bereketi yaratıyordu. Büyük ihtilâlcı, ilerlemenin yılmaz işçisi, bütün medeniyetlerin anası o idi,, sayısız pehlivanlarının teşkil ettiği orduyu, durmadan,, yeni bastan yaratıyor, asırlar boyunca, milyarlarca fakiri, aç, âsiyi, hakikatin ve adaletin zaferine doğru fırlatıyordu. Tarihte, bir tek ileri adım atılmamıştır ki insanlığa yürüyüş hızını veren şey sayı olmasın. Bu günkü gün gibi, yarm âa mutluluk, peşinde koşan kalabalıkların çokluğu sayesinde elde edilecektir. Siyasi eşitlik gibi, nihayet elde edilecek olan iktisadi eşitlik, servetlerin, artık kolaylaştırılacak, olan haklı taksimi, şerefli zorunu bir kaide haline konulacak olan mecburi çalışma, devrimizin, beklenen nimetleri olacaktır. Çalışmanın insanlara, günahın cezası olarak yüklendiği doğru değildir; tersine, çalışma bir şereftir, bir asalettir, nimetlerin sn. değerlidir, neşedir, sağlıktır, kuvvettir, daima çalışma halinde, daima geleceği yaratma halindeki dünyanın ruhudur. Dünyaya getirilen çocuk bir emektir, budalaca zevk fesatlarına düşmeden, normal yaşayan hayat bîr emektir, dünyayı, mukadderatının ebediliğine götüren gündelik, büyük faaliyetin bizzat ahen-gidir. Emeğe gösterilen bu tazim ortasında, evrensel çalışmanın herkes arasındaki bu taksimi ortasında,

DÖL BEREKETİ III jgj,

her fert, vazifelerden ve haklardan, kendi payına düşen meşru hisseyi kabul edeceği için, sefalet, o menfur sosyal suç da ortadan kalkacaktır. Doğabildiği kadar çocuk doğsun, ancak zenginlik vasıtası olacaklar, beşer sermayesinin artışı olacaklar, hür ve mutlu varlıklar olacaklardır; filânın çocukları, falanın-çocuklarının bencilliği uğrunda, angarya kurbanı, kasaplık vücut, yahut fuhs aleti haline gelmeyeceklerdir Yine hayat, tazim gören, tapılan hayatın dirilişi,. o sürekli, menfur Katolikliğin kâbusu altında ezilen, hayat imanı galebe çalmış olacak, on beşinci asırda, on sekizinci asırda, iki defa ondan kurtulmak için; şiddetle teşebbüse geçen milletler, bereketli toprağın, bereketli kadının, yeniden mezhepleştiği, yeniden mutlak kudret ve üstün güzellik haline geleceği yakın-, bir günde, onu nihayet kovacaklardır, O geç vakit, akşamın huzuru içinde Mathieu ile-Marianne, kalabalık zürriye ti eriyle hüküm sürüyorlardı. Takdire değer, kahramanca bir davranış, onları, bu hükümdarlık mevkiine getirmişti. Hayat kahramanı şanlı ihtiyarlar halinde ömürlerini sona eröirî-yorlardı. Çünkü çok döl yetiştirmişler, çok varlık,. çok şey

yaratmışlardı. Bunu da, didinmelerle, emekle,, ıstırap içinde yapmışlardı. Çoğu zaman ağlamışlardı. Sonra, yaş, en son haddine varınca sükûn ve huzur erişmiş, bütünlünen iyi işin, yakında gelecek uyku, emniyetinin verdiği, güleç, büyük huzur erişmişti; etraflarında, çocukları, çocuklarının çocukları, müca-daleye baştan başlıyorlar, çalışıyorlar, ıstırap çekiyorlar, şimdi de, onlar yaşıyorlardı. Kahramanca büyüklüklerinde, onları tutuşturmuş olan arzu, dünya-

t>ÖL BEREKETİ III

mm yapıcısı ve düzencisi olan, her yeni zürrîyetlerin-de, alev gibi yakıcı, onları okşayan ilâhi arzu da vardı. Tanrının mütemadiyen içinde bulunduğu kutsal tapınak gibiydiler. Kâinatın, sürekli yaratma için ; yanıp tutuştuğu sönmez ategle yanıyorlardı. Ak sacdan altındaki parlak güzellikleri, gözlerini hâlâ dol->durmuş yaşın söndüremediği o sevmeye kudretinden ileri .geliyordu. Gerçi, vaktiyle, gülerek dedikleri gibi, ço-CUK yetiştirmekle, gülerek dedikleri gibi, çocuk yetiştirmekte gösterdikleri basiretsizlikle her türlü Ölçüyü aşmışlar, komşularım gocundurmuşlar, saygı gösterilen Örfleri bozmuşlardı. Fakat sonunda haklı çıkmış değiller miydi Çocukları, hiç kimsenin payımı kemimemişti, her birisi, kendi azığını getirmişti. ;Sonra da, memleketin zahire ambarları boşken, ürün almak iyi bir şeydi. Büyük kıtlık zamanlarında, başkalarının bencil ihtiyatkârlığıyla mücadele etmek için, böyle basiretsiz insanlardan birçok bulunmahy—di. Bu, güzel bir medenî örnek olurdu, nüfus sayışımın hoş bir delişmenlikle, avuç avuç, sıhhatli ve nereli bir cömertlikle artması, korkunç döküntüler or-îtasında, nesli kuvvetlendirir, vatani imar ederdi.

O zaman, hayat, Mathieu ile Marianne'dan, son >bir kahramanlık istedi. Bir ay sonra Dominique Sudan'a dönmek üzereyken, Benjamin, bir akşam on-lara iptilâsım anlattı, bilinmez ve uzak oviden ge-.Jen, karşı durulmaz daveti kabul edişini açıkladı:

Sevgili babacığım, çok sevgili anneciğim, bırakın beni, Dominique'le birlikte gideyim. Mücadele ettim. Sizi, bu yaşınızda bırakıp gittiğim için kendi kendimden nefret ediyorum. Fakat çok rahatsızım,

19E.

DÖL BEREKETİ III

ruhum, sonsuzluklarla dolu, taşıyor; eğer gitmeyecece olursam, boş oturmanın utancı beni öldürecek! Yüreklere burkulmuş, onu dinliyorlardı. Bu söz—lera şaşmıyorlardı, yıl dönümlerinden beri onu beklemekteydiler. Titriyorlardı, bu isteği geri çeviremi-yeceklerini anlamıyorlardı, çünkü öteki çocukları verdikten sonra bu son çocuğu aile yuvasında alıkoymuşlarından dolayı kendilerini kabahatli buluyorlardı. Ah! Doymaz hayat, son derilerindeki bu hasisliklerine izin vermiyor, kıskanç bencillikleri yüzünden ancak mezarın başında kendisinden ayrılmayı', düşündükleri, sessizce gizledikleri bu sevgii yavruya varıncaya kadar istiyordu.

Derin bir sessizlik oldu, sonra, Mathieu ağır ağır cevap verdi:

Yavrum, seni zorla tutamam. Hayat seni ne reye çağırıyorsa, oraya git. Bu altşam öleceğimi bilsem, yarına kadar bekle, derdim.

Marianne da yavaş sesle:

Ne olurdu hemen şu anda ölseydâk, dedi. Bu; son acıyı duymazdık, sen de bizden yalnız bir hâtra götürürdün.

Janville mezarlığı, içinde sevgili varlıkların çoktan beri uydukları huzur yeri, bir kere daha anılıyordu, yakında, kendileri de o sevgililerin yanına gideceklerdi. Bu düşüncede keder yoktu, ikisi, aynı gün oraya birlikte yatacaklarını umuyorlardı, çünkü birikirinden ayrı hayatı akıllan almıyordu. Zaten, yaşamaya devam edecek değiller miydi, hep çocukları i; vasitasıyla, ebediyen birleşmiş olarak, nesilleri vası-y. tasiyle ölmezliğe erişerek yaşayacak değiller miydi

Benjamin, tekrar:

Sevgili babacığım, çok sevgili anneciğim, eğer gitmeyecek olursam, yaran ben öleceğim, dedi. Sizin ölümünüzü beklemek, onu istemek değil midir Daha .uzun zaman yaşamanız lâzımdır, ben de sizin gibi yaşamak istiyorum.

Yeni bîr susma oldu, sonra Mathieu ile Marian-İie, ikisi birden:

halde, git yavrum, dediler. Doğrudur, ya şamak lâzım.

Fakat, veda, hayata son hediye vermek üzere, etlerinden bu eti de koparmak, kendilerinden son kalan ne varsa onu da vermek ne kadar feci, ne kadar ıstıraplı oldu. Nicolas'nin, yolcu çocuğun asla geri dönmek kararıyla gidişi tekrarlanıyordu, hudutların üstünden aşarak, meçhul ve uzak topraklara tohum ekmek için, esen rüzgâra kaptırılan, kanadla-3iip uçan çocuğun gidişi.

Mathieu, gözleri yaşlı:

Bir daha asla göremeyeceğiz! diye haykırdı.

Marianne da, ta can evinden yükselen derin bir
hıçkırıkla:

Asla, asla göremeyeceğiz! diye tekrarladı.

Şimdi, yalnız aile çoğalmış, yurt imar edilmiş,

iFransa, müstakbel mücadeleler İçin kalabalıklaşma değil, bir de, İnsanlık genişlemiş, çöller bellenmiş, kii-.re baştanbaşa insanla dolmuştu. Vatandan sonra, dünya. Aileden sonra, millet, sonra beşeriyet. Uçsuz bucaksız dünya üzerinde o ne istilâci uçuş, ne âni bir açılıştı! Ummanlarm bütün serinliği, bakir kıtaların

bütün güzel kokuları, engin denizden esen bir meltem gibi, dev ölçüde bir soluk halinde geliyordu. Kürenin, ekilmiş bir kaç tarlasında, bugün pek pek birkaç yüz milyon insan vardı, dünya, sapan dişleriyle baştan başa yarılıp, onun on misli insanı beslemesi gerekirken, bu hal, acınacak bir şey değil miydi Sadece milletler arası alış verişlere razı olarak, yaşı-yan beşeriyeti şimdiki rakamında sınırlandırmak ne dar bir ufuktu; Babil, Niniva, Menfis nasıl öldüyse, Öylece, oldukları yerde Ölen başkentler vardı; halbuki, dünyanın daha başka başkentleri, dirilerek, gelişerek, yeni medeniyetlere tevarüs ediyorlar da, nüfus sayısı, artık çoğalamıyordu! Bu, ölüm nazariyesidir, çünkü, duran hiçbir şey yoktur, artık artmayan şey eksilir ve yok olur. Hayat, her gün yaratmaya devam eden, tekâmül devri geldiği zaman gerçekleşeceği beklenen saadeti hazırlıyan med halinde bir denizdir. Milletlerin meddi ve cezri, ileri yürüyüşün safhalarından ibarettir, büyük nur asırlarının kaybolup gitmesi, yerlerine karanlık asırların gelmesi, sırf merhalelerden ibarettir. Daima yeni bir adım atılmıştır, toprağın biraz daha fazla kısmı kazanılmış, hayatın biraz daha fazla kısmı faaliyete getirilmiştir. Cihan kanunu, medeniyeti yaratan döl bereketiyle, döl bereketini sınırlandıran medeniyetten vücuda gelmiş, çifte bir fenomen gibi görünmektedir. Yeryüzü baştan başa insanla dolup, toprak bellenererek, faydalı şekilde kullanılarak mukadderatım tamamladığı gün denge doğacaktır. Lâhutî hayal, civanmert hülya, milletin içinde eriyen aile, beşeriyetin içinde eriyen millet, dünyayı bir tek bang, hakikat ve adalet dünyası haline getirecek olan bîr tek kardeş millet hülyası, g-enig kanat darbeleriyle fezaı dolduruyor. Ah! Ezeli döl bereketi hep artsın. Beşer tohumu hudutların üstünden aşsın, uzaklara gidip, bakımsız çölleri kalabalıklaştırsın, gelecek asırlarda beşeriyeti genişletsin, ta, zamana ve mesafeye nihayet hâkim olacak üstün hayat hüküm sürünceye kadar.'

Dominique, Benjamin'i alıp götürdükten sonra Mathieu ile Marianne, zürriyetlerinin büyük zevkine,, tekmillenmiş, cömert, tükenmez eserlerinin büyük huzuruna yine kavuştular. Hayata herşeyi vermiş olmak saadetinden başka, kendilerine hiçbir şey kalmamıştı. Bir daha asla dönmemeği ifade eden ayrılık, daima daha fazlayı ifade eden, artan, uçsuz bucaksız ufuktan Öteye yayılan hayat oluyordu. Yüz yaşına yaklaşan kahramanlar, nesillerinin taşkın gelişimi ortasında, masum ve güleç, iftihar duyuyorlardı. Süt, denizlerden aşarak, köhne Fransa topraklarından, bakir Afrikamn uçsuz bucaksız topraklarına, yarının genç ve dev Ölçüde Fransa'sına kadar akmıştı. Millî mirasın hakir görülen bir köşesinde, Chan-tebled toprakları kazanıldıktan sonra, uzakta, hayatın henüz bereketlendirmesi gereken engin, ıssız sahalarda başka bir Chantebled, bir ülke ediniyordu. Bu, hicretti, beşeriyetin dünya üzerinde yayılışı idi yürüyen, sonsuzluklara yürüyen beşeriyetti.

SON